Kitab Injil

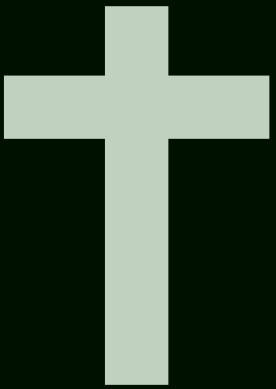

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

Kitab Injil

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sama, Pangutaran)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
2151cb29-f3ad-5b77-a81f-9337cdca0c86

Contents

Matiyu 1
Markus 91
Lukas 148
Yahiya 242
Hinangan 309
Roma 395
1 Kurintu 436
2 Kurintu 476
Galatiya 502
Epesos 516
Pilipi 529
Kolossa 539
1 Tessaloneka 549
2 Tessaloneka 557
1 Timuti 562
2 Timuti 574
Titus 582
Pilimun 587
Hebrani 590
Ya'kub 620
1 Petros 630
2 Petros 641
1 Yahiya 648
2 Yahiya 658
3 Yahiya 660
Judas 662
Pamabukisan 666

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAYI SIYULAT UK SI MATIYU

Pahati pasal juran itu

Ma waktu bayi maitu si Isa ma dunya itu, in kalahatan bangsa Yahudi bayi ma pag'ntanan bangsa Roma, bo' bangsa Yahudi bayi kapagagihan uk Sultan Mahatinggi, iya Sultan Roma, maka uk gubnul bayi pibōtang uk Sultan. Hangkan na mahi' manga sundalu Roma bayi ma kalohahan lahat Yahudiya.

Jari kasigpitan bangsa Yahudi itu sabab siyoho' sigam mayad sukay subay ni parinta Roma, iya ngantan lahat sigam. Iya siyoho' magkallo' sukay ian bangsa Yahudi du, suga' landu' sigam kibansihan uk manga Yahudi kasehean, kaisa ma sabab maghinang ma bangsa Roma, karuwa na, ma sabab pilabi uk sigam ngamu' sukay, bo' ma sigam labi na.

Si Matiyu itu bayi dakayo' min aa magkallo' sukay ian. Suga' makake peen iya ma si Isa, linganan iya uk si Isa me' ma iya. Magtuwi libbahan uk na hinang na ian bo' iya me' ma si Isa. Tahinang na iya dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, iya tapene' uk si Isa magbe' maka iya magnasihat lapal na.

Iya tasulat uk si Matiyu itu bayi siyulatan uk na ni pagkahi na Yahudi, bo' supaya katauhan sigam pasal pamandu' si Isa maka pasal kahinangan na. Pipasti' uk na ni sigam in si Isa, aa suwig ma lahat Nasaret, asal Almasi, hati na aa bayi janji' uk Tuhan min masa awwal le'. Bayi tasulat asal uk si Musa maka uk kanabi-nabihan pasal si Almasi itu, in iya dakayo'-kayo' pene' uk Tuhan, pipaitu uk na ni dunya ngalappasan bangsa Yahudi, sampay mo sigam ni kasalamatan.

Manjari hiyōwat tōōd uk manga Yahudi ma waktu ka-panuman Tuhan ma janji' na hi', bo' iyagaran uk sigam kalahil si Almasi. Hangkan ko' juran itu bayi siyulat uk si Matiyu bo' supaya kihagad uk bangsa Yahudi in si Isa itu Almasi du peen, iya tapene' uk Tuhan magnakura' ma sigam.

Pasal kapangkatan si Isa
(Lukas 3.23-38)

1 Iya na itu kapangkatan si Isa Almasi, panubu' si Daud iya panubu' si Ibrahim.

2-6a Min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud, iya na itu kapanubuan na: si Ibrahim ian bayi 'mma' si Isahak, bo' si

Isahak ian 'mma' si Ya'kub. Si Ya'kub bayi 'mma' si Yuda
maka manga danakan na. Iya Yuda bayi 'mma' si Peres
maka si Sera, si Tamar bayi ina' sigam. Iya Peres bayi 'mma'
si Hesdon, iya Hesdon bayi 'mma' si Aram. Iya Aram bayi
'mma' si Amminadab, iya Amminadab bayi 'mma' si Nasson.
Iya Nasson bayi 'mma' si Salmon, iya Salmon bayi 'mma' si
Bowas, ina' na bayi si Rahab. Si Bowas bayi 'mma' si Obed,
ina' na bayi si Rut. Si Obed bayi 'mma' si Jesse. Iya Jesse
bayi 'mma' si Sultan Daud.

6b-11 Salaitu panubu' min si Daud sampay ni waktu
pamakalloan bangsa Israil pahi' ni lahat Babilon: si Daud
ian bayi 'mma' si Sulayman, ina' na bayi handa si Uriya. Si
Sulayman bayi 'mma' si Robowam, iya Robowam bayi 'mma'
si Abiya, iya Abiya bayi 'mma' si Asa. Iya Asa bayi 'mma'
si Josapat, iya Josapat bayi 'mma' si Joram, iya Joram bayi
'mma' si Usiyas. Iya Usiyas bayi 'mma' si Jotam, iya Jotam
bayi 'mma' si Ahas, iya Ahas bayi 'mma' si Hijikiya. Iya
Hijikiya bayi 'mma' si Manasse, iya Manasse bayi 'mma' si
Amon, iya Amon bayi 'mma' si Jusiya. Iya Jusiya bayi 'mma'
si Jekoniya maka manga danakan na.

12-16 Salaitu isab panubu' min masa pamakalloan bangsa
Israil ni lahat Babilon, sampay ni waktu kalahil si Isa:
si Jekoniya bayi 'mma' si Salati, iya Salati bayi 'mma' si
Sirubbabil. Iya Sirubbabil bayi 'mma' si Abiyud, iya Abiyud
bayi 'mma' si Eliyakim, iya Eliyakim bayi 'mma' si Asor. Iya
Asor bayi 'mma' si Sadok, iya Sadok bayi 'mma' si Akim, iya
Akim bayi 'mma' si Eliyud. Iya Eliyud bayi 'mma' si Eleyasal,
iya Eleyasal bayi 'mma' si Mattan, iya Mattan bayi 'mma' si
Ya'kub. Iya Ya'kub bayi 'mma' si Yusup iya halla si Mariyam.
Si Mariyam bayi ina' si Isa, iya iyōnan si Almasi.

17 Manjari niya' kapangkatan na sangpu' ka 'mpat min
si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud. Sangpu' isab ka
'mpat kapangkatan na min si Daud sampay ni waktu bayi
pamakalloan manga aa Israil ni Babilon. Sangpu' ka 'mpat
isab kapangkatan na minnihi' sampay ni waktu kapag-anak
ma si Almasi.

Pasal kapag-anak ma si Isa
(Lukas 2.1-7)

18 Salaitu iya kalangnganan kapag-anak ma si Isa Almasi.
Si Mariyam iya ina' si Isa bayi na makapagtunang asal maka
si Yusup, suga' ma 'nsa' le' sigam bayi takawin, tasayu si
Mariyam in iya ngiram na min kawasa Nyawa Sutsi.

19 Si Yusup, iya tunang na hi', aa adil asal. Hangkan na,
kitauhan peen uk na in battōng na si Mariyam, baya' iya

pabutas ma 'nsa' niya' makatau ma iya, sabab 'nsa' baya'
muwanan si Mariyam kaiyaan.
20 Sabu peen si Yusup mikil-mikil pasal itu, niya' paluwas
ma diyōm upi ni iya dakayo' malaikat min Tuhan. Uk
malaikat, “O Yusup panubu' si Daud, daa kau hawal-
hawal magdakayo' maka si Mariyam iyu, sabab min kawasa
Nyawa Tuhan iya hangkan niya' bittōngan uk na.
21 Nganak du iya lalla, bo' si Isa iya pangōn nu iya sabab
iya iya ngalappasan bangsa na du min karusahan sigam.”
22 Na, pitakka pakaradjaan itu kamemon bo' niya'
katakkahan ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bayi
pilatun uk Tuhan ni kanabihan. Iya uk na,
23 “Niya' ian budjang ngiram, bo' iya nganak lalla,
Si Emmanuil iya pangōn ma iya.”
(Iya hati na “Emmanuil” itu, Tuhan pabōtang ma kitabi.)
24 Pagbati' si Yusup min upihan na bine' uk na panohoan
malaikat, bo' hinda na si Mariyam.
25 Suga' 'nsa' sigam maghulid sataggōl 'nsa' le' mag-anak
si Mariyam. Mag-anak peen anak lalla, iyōnan iya si Isa uk
si Yusup.

2

Manga aa min sōbangan

1 Si Isa bayi iyanakan ma kalumaan Betlehem ma lahat
Yahudiya, ma masa kapagsultan si Herod. 'Nsa' taggōl, niya'
manga aa bayi min sōbangan takka pahi' ni Awrusalam.
Manga aa itu asal ngadjian pasal manga bituun.
2 Pagtakka sigam ni Awrusalam magtuwi sigam tiyaw. Uk
sigam, “Maingga na onde' bahu bayi iyanakan, iya giyanta'
magsultan ma bangsa Yahudi? Tanda' kami bituun iya
pandōga na paluwas min sōbangan, bo' tiya' kami paitu
mudji iya.”
3 Pagtake itu uk Sultan Herod, magtuwi landu' sasaw
pikilan na. Sampay manga aa kamemon ma diyōm daira
ian magkasasawan du isab.
4 Magpanohoan si Herod subay magtipun manga nakura'
kaimaman maka manga guru sara' agama. Uk na ma sigam,
“Maingga kono' panganakan Almasi?”
5 Uk manga aa ian, “Ma kalumaan Betlehem, ma lahat
Yahudiya, sabab salaitu iya bayi tasulat uk nabi ma diyōm
Kitab. Uk na,
6 ‘Iya kalumaan Betlehem itu,
Mehe gaōsan na min kalumaan kasehean, iya bantug ma
lahat Yahudiya,
Sabab niya' du palahil minnihi' dakayo' aa magnakura',

Bo' pignakuraan uk na manga aa ku bangsa Israil!’ ”

7 Puwas hi' manga lalla min sōbangan hi' bayi siyohoan
uk Sultan Herod subay magbissala maka iya ma 'nsa' niya'
makatau. Tiyaw sigam uk na bang umay waktu bayi
paluwas bituun hi'. Makaba'-ba' peen manga aa ian,
8 manjari sigam siyoho' pahi' ni Betlehem. Salaitu iya
panohoan Sultan ma sigam, uk na, “Pahi' kaam. Pehahun
bi tōōd onde'-onde' ian. Bang iya tapeha bi na, pahatihun
bi aku supaya aku me' mudji ni iya.”
9-10 Ubus peen sigam bissalahan uk sultan, palanjal na
sigam tudju ni Betlehem. Ma labayan peen, tanda' uk sigam
bituun iya bayi tanda' uk sigam ma lahat sōbangan ian.
Pag'nda' sigam, sakali landu' sigam kiyōgan. In bituun ian,
hi' parahu min sigam sampay taabut tōngōd pabōtangan
onde'. Ian na patōngōd min diyata' na.
11 Jari pasōd sigam ni diyōm luma' ian bo' iyampa tanda'
uk sigam onde' maka ina' na si Mariyam. Pasujud sigam
mudji ni onde' ian. Piluwas uk sigam iya bayi biyo
pangahulmat ni onde'. Niya' bulawan, niya' kamanyan,
maka niya' pahamut iyōnan mira.
12 Puwas hi' biyandaan sigam uk Tuhan ma diyōm upihan
sigam, 'nsa' siyoho' pabayik ni si Herod. Manjari mowe' na
sigam ni lahat sigam palabay min daddōk saddi.

Kalahi di si Yusup tudju ni lahat Misil

13 Pagmowe' manga aa hi', niya' malaikat min Tuhan
palahil ni si Yusup ma diyōm upihan na. Uk na, “Punduk
kau. Bohun onde' maka ina' na iyu bo' kaam lahi ni
lahat Misil. Mahi' le' kaam sataggōl kaam 'nsa' pakallo' ku
minnihi'. Iyu na si Herod meha onde' iyu piyatay.”
14 Magtuwi papunduk na si Yusup. Killo' uk na onde'
maka ina' na hi' bo' sigam lahi minnihi' tudju ni lahat Misil
ma waktu sangōm.
15 Mahi' sigam pabōtang sampay matay na si Herod. Jari
niya' du katawwaan ma bayi bissala Tuhan, iya tasulat ma
diyōm kitab uk si Nabi Hoseya. Uk na, “Bayi soho' ku anak
ku paluwas paitu min lahat Misil.”

Pamapatay manga onde'-onde'

16 Pagtau peen itu uk si Herod in iya bayi iyakkalan
uk manga aa min sōbangan ian, pasu' tōōd atay na.
Magtuwi iya magpanohoan piyatay manga onde'-onde'
lalla kamemon ma Betlehem sampay ma kalumaan ma
katilibut na, sasuku ngumul duwan tahun sampay pareyo'
le' minnihi'. Bista uk si Herod waktu na min bayi pamatau

iya uk manga aa min sōbangan pasal waktu bayi kalahil
bituun.
17 Minnihi' niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Nabi
Irimiya, iya uk na,
18 “Niya' lingōg take ma lahat Rama,
Lingōg aa magkarukkaan maka magtangisan.
Si Rakel nangisan manga anak na.
'Nsa' taparōhōng pagtangis na,
Sabab hi' piyatay anak na kamemon.”

Kapamowe' manga di si Yusup min lahat Misil

19 Ubus peen bayi matay si Herod, niya' isab malaikat min
Tuhan bayi paluwas ni diyōm upi si Yusup mahi' ni lahat
Misil.
20 Uk malaikat, “Punduk kau. Bohun onde' iyu maka ina'
na pabayik ni lahat Israil, sabab hi' na bayi matay iya bayi
baya' mapatay onde' iyu.”
21 Sakali papunduk si Yusup. Biyo uk na onde' maka ina'
na pabayik ni lahat Israil.
22 Pagtau peen uk si Yusup in si Arkilas iya paganti' min
'mma' na si Herod magsultan ma lahat Yahudiya, tiyāw
iya palahat. Siyoho' iya pabayik ma diyōm upihan na, iya
hangkan sigam pahi' tudju ni lahat Jalil,
23 bo' pabōtang sigam ma kalumaan iyōnan Nasaret.
Jari niya' du katawwaan ma bayi pigpalatun uk manga
kanabihan pasal si Almasi. Uk sigam, “Iyōnan du iya aa
Nasaret.”

3

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Manjari ma waktu hi', takka si Yahiya Magpapandi pahi'
ni lahat Yahudiya magnasihat, pahi' ni jadjahan lahat iya
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
2 Uk nasihat na ni manga aa bayi patipun pay'an,
“Pataikut kaam min dusa bi sabab sikōt na waktu kapag-
parinta Tuhan ma kitabi.”
3 Si Yahiya itu bayi pigbissala ma awwal le' uk si Isaya.
Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na.
Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.

4 Iya pasammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi tinnun,
maka dakayo' sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakan
na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula' buwani.
5 Sakali pahi' ni si Yahiya manga aa min daira Awrusalam
maka aa min kalohahan lahat Yahudiya, maka aa isab min
manga kalumaan ma katahaan sapa' Jordan.
6 Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam, bo' piyandi
sigam uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.
7 Suga' pag'nda' si Yahiya ma baanan aa Parisi maka aa
Saddusi pay'an ni iya mikipandi, uk na ni sigam, “Kaam
iyu, addat bi sali' sapantun so pangangakkal. Sayi baha'
bayi ma'-ma' ma kaam in kaam subay papuwas min mulka'
Tuhan iya song patakka?
8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi,
hinangun bi hinang hap, palsaksian in addat bi pinda na.
9 Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma sawukat
kaam panubu' si Ibrahim. Baan ta kaam, minsan min
manga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim uk Tuhan!
10 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song tibbōng maka
kapa, tōbtōb min poon na. Sabab kayu kamemon 'nsa' hap
buwa' na tibbōng du, liyarukan ni diyōm api tiyutung.
11 Maka aku itu,” uk si Yahiya, “bohe' sadja iya pamandi
ku ma kaam, tanda' saksi' in kaam pataikut na min dusa bi.
Suga' niya' paitu damuwi min aku labi le' kawasa min aku.
'Nsa' aku tiyōp minsan sadja menten tawumpa' na. Saddi
bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya mahōp Nyawa
Sutsi ni diyōm baran bi. Manga aa kasehean isab piyandi
uk na maka api.
12 Pikandi du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun
aa nahapan payi. Iya payi na tiyawu' uk na ma diyōm
pagtawuan na, bo' hapa na iya tiyutung uk na ma api 'nsa'
kapaddahan.”

Pamandi ma si Isa
(Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22)

13 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min lahat Jalil
pay'an ni sapa' Jordan ian, bo' mikipandi ma si Yahiya.
14 Suga' 'nsa' baya' si Yahiya. Uk na ni si Isa, “Angay kau
mikipandi ma aku? Aku itu subay pandi nu!”
15 Suga' nambung si Isa, uk na, “Hinangun na buttihi',
sabab patut du bang be' ta panohoan Tuhan kamemon.”
Jari siyulut uk si Yahiya si Isa.
16 Ubus peen si Isa bayi piyandi, pariyata' na iya min
diyōm bohe'. Sakali paukab langit, bo' tanda' na Nyawa
Tuhan sali' dagbōs assang, pareyo' minnihi' patapu' ma iya.

17 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na hi',
“Iya na itu anak ku kalasahan ku, landu' makasulut atay
ku.”

4

Kapanulay ma si Isa
(Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13)

1 Manjari si Isa ian biyo uk Nyawa Tuhan ni lahat 'nsa'
agōn kalluman ayi-ayi, bo' siyasat iya uk nakura' sayitan
may'an, kalu tabo magdusa.
2 'Nsa' si Isa bayi makakakan ayi-ayi ma diyōm 'mpatpu'
bahangi. Puwas hi' landu' iya giyōtas.
3 Jari pahi' ni iya nakura' sayitan. Uk na, “Bang kau
sabannal-bannal Anak Tuhan, sohoun manga batu itu
papinda ni tinapay.”
4 Suga' nambung si Isa, uk na, “Tasulat asal ma diyōm
kitab, iya uk na hi', ‘'Nsa' kiyakan baran sadja iya makakaal-
lum ma manusiya', sampay lapal kamemon iya bissala uk
Tuhan.’ ”
5 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira
Awrusalam, iya iyōnan Daira Mahasutsi, bo' pitōngōd iya
ma puntuk langgal mehe mahi'.
6 Uk sayitan hi', “Bang kau iya bannal Anak Tuhan
pakuppa kau minniyu, sabab tasulat asal ma diyōm kitab,
iya uk na, ‘Siyoho' uk Tuhan manga malaikat na nganjaga-
han kau. Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa' makahantak nayi'
nu ni batu.’ ”
7 Halling si Isa, “Bayi na isab tasulat salaitu, ‘Daa sulayin
bi kawasa Tuhan iya Panghu' bi.’ ”
8 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni diyata' bud
langkaw tōōd, bo' iyampa pindaan lahat kamemon ma
kalohahan dunya, maka kawasa manga aa iya mangantan
kalahat-lahatan ian.
9 Uk nakura' sayitan ni si Isa, “Bang kau pasujud ma aku
mudji, pamuwan ku ian kamemon ma kau.”
10 Iya sambung si Isa ni iya, “Pakallo' kau, sayitan! Sabab
asal tasulat ma diyōm kitab, uk na, ‘Panghu' bi Tuhan sadja
iya subay pudji bi. Tunggal iya paghinangan bi!’ ”
11 Puwas hi' pakallo' nakura' sayitan min si Isa, bo' niya'
manga malaikat paluwas pay'an ni si Isa hi' ngadjalan iya.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15)

12 Manjari pagtake uk si Isa in si Yahiya Magpapandi bayi
na tajil, pahi' iya ni lahat Jalil.

13 'Nsa' iya bayi pahanti' ma kalumaan Nasaret, suga'
palanjal iya pahi' ni daira Kapirnaum, iya ma bihing danaw
Jalil, bo' pabōtang iya may'an. Ian asal Kapirnaum ma
jadjahan lahat Sibulun maka Naptali.
14 Jari niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Isaya, iya uk
na,
15 “Lahat Sibulun maka lahat Naptali,
Iya ma ōtan sapa' Jordan maka tahik saddōpan,
Lahat iyōnan lahat Jalil, lahat kalamuran manga bangsa
'nsa' Yahudi.
16 In manga aa na bayi hantang pabōtang ma diyōm
kalindōman, makanda' du kasawahan landu' sahaya.
Manga aa bayi kalōkōban uk kamatay,
Tawwa' du karantaan.”
17 Puwas minnihi' nagna' si Isa magnasihat lapal na.
Uk na, “Tayikutin bi na dusa bi sabab sikōt na waktu
kapagparinta Tuhan ma kaam.”

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11)

18 Na, sabu si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya'
tanda' na duwangan magdanakan. Dakayo' ian si Simun, iya
iyōnan isab si Petros. Dakayo' ian si Andariyas. Ian sigam
ngahug pōkōt ma danaw, sabab magdaraying asal sigam.
19 Jari halling si Isa ni sigam. Uk na, “Paitu kaam me'
ma aku. Bayi kaam asal magkallo' daying, suga' panduan ta
kaam magkallo' pagkahi bi manusiya' me' ma aku.”
20 Take peen halling si Isa uk duwangan hi', magtuwi
sigam bayi ngambanan pōkōt sigam bo' iyampa me' ma si
Isa.
21 Makalanjal peen si Isa minnihi', niya' isab tanda' na
duwangan magdanakan, si Ya'kub maka si Yahiya, anak
si Sibidi. Ian sigam ma diyata' bayanan sigam magbe'
maka 'mma' sigam magpaayad pōkōt. Linganan uk si Isa
duwangan itu, siyoho' me' ma iya.
22 Magtuwi 'mbanan uk sigam 'mma' sigam maka bayanan
hi', bo' iyampa me' ma si Isa.

Si Isa mandu' sampay magpakowe' ginisan saki
(Lukas 6.17-19)

23 Na, liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Mandu'
na peen iya ma diyōm kalanggalan. Magnasihat iya lapal
hap pasal kapagparinta Tuhan ma manusiya'. Kaulian uk
na manga aa saki maka manga aa lamma min ginisan saki
sigam.
24 Jari pasaplag kabantugan na ni kalohahan lahat Siriya
ian. Hangkan manga aa ian bayi mo sehe' sigam ni si Isa,

sayi-sayi tawwa' saki kaginis-ginisan atawa paddi', manga
aa siyōd uk sayitan, aa biyaboy-baboy, maka aa matay ugat
sigam. Bo' kaulian sigam kamemon uk si Isa.
25 Jari landu' heka manga aa bayi paturul ma iya, aa min
lahat Jalil maka aa min Sangpu' Daira ian. Niya' isab manga
aa min daira Awrusalam, min kalohahan lahat Yahudiya,
sampay min dambiya' sapa' Jordan.

5

Pamandu' si Isa ma pigi'-bud

1 Manjari pag'nda' peen si Isa ma manusiya' katipunan
ian, nukad iya ni pigi' bud ningko' may'an. Pay'an ni iya
manga mulid na, patipun ma katilibut na,
2 bo' nagna' iya mandu' ma sigam.

Pasal kahapan sabannal-bannal
(Lukas 6.20-23)

Halling na ma sigam,
3 “Mehe du kahapan sasuku katauhan na in kagunahan na
tōōd iya tabang min Tuhan.
Sabab tantu du niya' palsukuan na ma diyōm pagparinta-
han Tuhan.
4 Mehe du kahapan sasuku magkarukkaan pasal kalaatan
na,
Sabab biyuwanan iya kasannangan uk Tuhan ma atay na.
5 Mehe du kahapan sasuku deyo' pangatayan na
Sabab makatayima' du iya bayi panganjanji' Tuhan.
6 Mehe du kahapan sasuku baya' tōōd pagmaatayan na
kaadilan,
Sabab diyulan du iya uk Tuhan.
7 Mehe du kahapan sasuku maase' ma kasehean na,
Sabab kiasean du iya uk Tuhan.
8 Mehe du kahapan sasuku pote' atay na tudju ni Tuhan,
Sabab makapag'nda' du iya maka Tuhan.
9 Mehe du isab kahapan sasuku mapagsulut ma manga
pagkahi na,
Sabab iyōnan du iya anak Tuhan.
10 Mehe isab kahapan sasuku liyaat ma sabab iya me' ma
kabayaan Tuhan,
Sabab niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
11 Mehe isab kahapan bi bang kaam ganta' iyudju' maka
pidjala', maka bang kaam limut 'nsa' bannal ma sabab
kaam me' ma aku.
12 Subay kaam kiyōgan tōōd bang salaihi', sabab tantu
du mehe tungbas bi ma diyōm sulga'. Salaihi' isab bayi

pamidjala' ma manga nabi iya bayi ma dunya itu ma masa
awwal hi'.”

Pasal asin maka kasawahan
(Markus 9.50; Lukas 14.34-35)

13 Halling le' si Isa, “Kaam bean ku sali' dalil asin para ma
manusiya' kamemon. Suga' bang asin itu bayi killoan kaasin
na, 'nsa' niya' makapabing asin na. 'Nsa' niya' kagunahan
na, timanan sadja ma pag-iddōkan uk aa.
14 “Kaam iyu bean ku sali' dalil ilaw iya muwan kasawa-
han ma manusiya' kamemon. Sali' sapantun kalumaan
pabōtang ma diyata' bud, tanda' uk aa kamemon, 'nsa'
talimbungan.
15 'Nsa' niya' ngandōkōtan palitaan bo' lōkōban na maka
undam, suga' biyōtang du uk na ma diyata' pabōtangan na
bo' muwan sawa ma sasuku ma diyōm luma' ian.
16 Salaihi' du isab ma kaam, subay kaam muwan sawa ma
pagkahi bi manusiya'. Hati na subay tanda' kahinangan bi
hap uk aa kasehean, bo' sigam tabo nanglitan 'Mma' bi ma
diyōm sulga'.”

Pamandu' pasal sara'

17 “Daa kaam magpikil manga aku paitu ngalloan sara'
iya bayi pilatun uk si Musa, maka manga pandu' bayi min
kanabi-nabihan hi'. In maksud ku paitu mahatihan pasal
sara' hi' bang ayi kamaksuran na tōōd.
18 Baan ta kaam tōōd: sataggōl masi langit maka dunya
itu, 'nsa' du niya' kiyulangan min sara' itu minsan laa
hal dambatang sulat na maka balis na. Subay sampulna'
kamemon bo' iyampa tumanan kamaksuran na.
19 Hangkan sayi-sayi ngalanggal sara' itu minsan laa
dakayo' sara' 'nsa' mehe maka piyanduan uk na sehe' na
me'-me' ma iya maghinang salaihi', in aa ian deyo' tōōd
ma diyōm pagparintahan Tuhan. Bo' sayi-sayi me' ma sara'
sampay manduan sehe' na subay me', langkaw du iya ma
diyōm pagparintahan Tuhan.
20 Suga' baan ta kaam, 'nsa' du kaam makasōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan bang 'nsa' paliyu kaadilan bi min
kaadilan manga Parisi maka manga guru ma sara' agama.”

Pamandu' pasal karugal

21 “Bayi na take bi bayi panohoan ma manga aa ma masa
awwal hi', iya uk na, ‘Wajib kaam daa mapatay pagkahi bi
manusiya'. Sayi-sayi mapatay pagkahi na pibōtangan du
iya hukuman.’

22 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam sayi-sayi
ngandugal ma pagkahi na subay hiyukum. Maka sayi-
sayi ngōn ‘dupang’ ma sehe' na subay biyo ni sara' mehe
paghukuman na. Sayi-sayi isab mahallingan pagkahi na,
uk na, ‘E! Babbal kau! 'Nsa' niya' kapusan nu!’ Piligdu aa
ian binsana' ma diyōm api nalka'.
23 Hangkan na, bang kau ganta' ma diyōm langgal song
ngungsud ayi-ayi ni Tuhan, bo' taintōm nu in kau bayi
makabuwan dusa ni pagkahi nu manusiya',
24 'mbanin le' pangungsud nu bo' kau pasaut ni pagkahi
nu ian ngamu' ampun ni iya dahu bo' iyampa kau pabing
nukbalan pangungsud nu ni Tuhan.
25 “Bang kau tiyuntutan uk aa bo' kau biyo ni sara', bohun
iya magsulut ma 'nsa' le' takkahan ni sara'. Sabab bang
kau 'nsa' magsulut dahu, takkahan du kau ni huwis, bo' kau
siyongan uk huwis ni manga pulis bo' iyampa kau jinil.
26 Jari taggōlan du kau ma diyōm jil hi'. Subay puwasan
nu bayi kataksilan nu kamemon bo' iyampa kau makaluwas
minnihi'.”

Pamandu' pasal magjina

27 “Bayi na take bi panohoan itu, iya uk na, ‘Wajib kaam
daa magjina.’
28 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi
nganda' ni danda maka uk na napsuhan iya, in aa ian
magjina marimay pikilan na.
29 Hangkan na bang mata nu ni katau ganta' mo kau
magdusa, subay larutun. Gam na peen larutin mata nu iyu
bo' timanan. Hap le' buta mata nu dambiya', bang peen
'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma jukup
mata nu karuwambiya'.
30 Damikkiyan na isab bang tangan nu ni katau ganta' mo
kau magdusa, hopoin. Hap le' tittōpan dambiya' tangan nu
bo' timanan nu. Hap le' pukul dambiya' tangan nu, bang
peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma
jukup tangan nu karuwambiya'.”

Pamandu' pasal pagtiman aa maglakibini
(Matiyu 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18)

31 “Niya' isab bayi panohoan sara', iya uk na, ‘sayi-sayi
nimanan handa na subay iya muwan pagpasahan na.’
32 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi
nimanan handa na ma 'nsa' niya' sababan na, ma 'nsa' du
iya bayi maglalla, tahinang na iya sali' bayi magjina. Maka
bang niya' lalla maghanda ma danda bayi timanan, dusahan
isab iya; taitung du isab iya magjina.”

Pamandu' pasal pagsapa

33 “Bayi na take bi isab bayi pamandu' ma manga aa ma
masa awwal hi', iya uk na, ‘Wajib kaam daa magbaluba min
sapa bi. Wajib isab hinangun bi iya bayi najal bi ni Tuhan.’
34 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: daa na kaam
magsapa. Daa sapahun bi sulga' pagsapahan bi sabab
paningkoan Tuhan ko' ian.
35 Daa sapahun bi dunya sabab pabōtangan nayi' na ko'.
Sampay daira Awrusalam, daa sapahun bi isab sabab suku'
Tuhan, iya Sultan Mahatinggi.
36 Minsan kok bi, subay 'nsa' sapa bi pagsapahan bi sabab
'nsa' kaam iya bayi mapanjari. Minsan dalamba buun bi
'nsa' kapindahan bi walna' na ni itōm atawa ni pote'.
37 Bang kaam nganjanji' subay kaam halling ‘aho’’ sadja,
atawa ‘'nsa’’ sadja. Ayi-ayi pamasugpat bi ma bissala bi
saddi minnihi', luwas min sayitan ko' iyu.”

Pamandu' pasal pamuli
(Lukas 6.29-30)

38 “Bayi na take bi pamandu' itu, iya uk na, ‘Bang
niya' makaat dambiya' mata pagkahi na subay du isab
piyulihan pikaat dambiya' mata na. Damikkiyan na bang
niya' ngalempongan baggaang pagkahi na subay du isab
piyulihan lempongan baggaang na.’
39 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: daa kaam muli
bang niya' ganta' ngahinang laat ma kaam. Bang niya' ganta'
aa nampak bayihu' nu dambiya', patampalun isab dambiya'
panampakan aa hi'.
40 Bang niya' ganta' nuntutan kau bo' kau miyultahan
badju' nu, pamuwanun ma iya sampay juba nu.
41 Bang niya' sundalu Roma ngalōgōs ma kau mo kapa-
nyapan na lawak dabatu na, bohun le' ma iya ni duwa batu.
42 Bang niya' aa ngamu' ayi-ayi ma kau, buwanin. Bang
niya' baya' mōs ayi-ayi ma kau subay pibōsan.”

Pamandu' pasal lasa ma manga banta
(Lukas 6.27-28; 6.32-36)

43 “Bayi na take bi isab pamandu' dakayo' itu, iya uk na,
‘Kalasahan bi bagay bi, suga' kabansihan bi bang banta bi.’
44 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: kalasahan
bi banta bi. Amu'-amuin bi kahapan min Tuhan sasuku
ngahinang laat ma kaam,
45 bo' supaya kaam ningōd addat Tuhan, iya 'Mma' bi ma
diyōm sulga'. Sabab Tuhan iya muwan kasawahan 'llaw ma
aa kamemon hap maka laat sali'-sali'. Muwanan isab iya

ulan ma manga aa kamemon iya maghinang kabōntōlan
sampay isab ma aa maghinang kalaatan.
46 Daa kaam magpikil bang kaam ngalasa sadja ma asal
bagay bi, niya' tahōwat bi tungbas min Tuhan, sabab
minsan aa dusahan, iya manga aa ngallo' sukay parinta,
ngalasa sigam ma aa ngalasahan sigam.
47 Bang manga kabagayan sadja iya sagina bi pahap, sali'
du kaam maka manga aa 'nsa' me' ma panohoan Tuhan
sabab iya du sigam nagina ma aa asal kabagayan sigam.
48 Kaam iyu subay jukup ma kawul-piil bi tudju ni aa
kamemon, sali' du 'Mma' bi ma diyōm sulga'."

6

Pamandu' pasal pagtabang ma aa kamiskinan

1 "Kamaya'-maya' kaam. Bang niya' hinang bi hap pagtaat
ni Tuhan, daa hinangun bi ma mata mayiran bo' supaya
tanda' aa kamemon. Sabab bang hinang bi ian supaya kaam
tanda' uk aa, 'nsa' du niya' tungbas bi min Tuhan, iya 'Mma'
bi ma diyōm sulga'.
2 Hangkan na, bang niya' pamuwan bi ma aa kulang-
kabus, daa pagbantugun bi.
"Hati na, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in
sigam hap, iya narakka ma panganda' manga aa kamemon
ma diyōm langgal sampay ma paglabayan. Baya' tōōd
siyanglitan uk manga aa mahadjana'. Baan ta kaam tōōd,
bang sigam kasanglitan uk manusiya', iya na hi' tungbas
sigam. 'Nsa' niya' saddi.
3 Suga' kaam iyu, bang niya' tabang bi ni aa miskin, subay
'nsa' niya' makatauhan iya, minsan bagay bi na.
4 Subay ma kalimbungan tōōd. Jari bang salaihi', tiyung-
basan du kaam uk 'Mma' bi Tuhan, iya makanda' ma ayi-ayi
hinang bi minsan ma kalimbungan."

Pasal panambahayang
(Lukas 11.2-4)

5 "Bang kaam nambahayang, daa singōrin bi manga
aa maglaku-laku in addat sigam hap. Sabab kiyōgan
sigam nangge nambahayang ma diyōm langgal atawa ma
paglabayan aa bo' supaya tanda' uk mahadjana' kamemon.
Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk aa, iya na hi'
panungbas sigam. 'Nsa' niya' tungbas saddi tatayima' sigam.
6 Suga' kaam iyu, bang kaam nambahayang, pasōd kaam
ni diyōm bilik bi. Tambōlun bi lawang bo' iyampa kaam
nambahayang ni 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda'. Bo' 'Mma'
bi itu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma diyōm
kalimbungan, iya du nungbas ma kaam.

7 “Bang kaam nambahayang, daa paggunahun bi kabtan-
gan heka iya 'nsa' niya' pus na, sali' panambahayang manga
aa iya 'nsa' magtaat ma Tuhan tabi. Sabab biya' uk sigam
in panambahayang sigam kine du uk Tuhan ma sawukat
landu' taha'.
8 Daa singōrin bi sigam, sabab kitauhan asal uk 'Mma' bi
Tuhan bang ayi kasusahan bi minsan 'nsa' le' kaam ngamu'
tabang ma iya.
9 Jari itu, bang kaam nambahayang subay salaitu iya
kalangnganan na:
‘O 'Mma' kami Tuhan ma sulga', bang peen pig-addatan ōn
nu sutsi uk aa kamemon,
10 Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya'
kamemon ma dunya itu,
Bang peen du bine' kabayaan nu ma dunya itu sali' iya asal
bine' maiyu ma sulga'.
11 Buwanan nu kami balanja' ma 'llaw itu.
12 Ampunun manga dusa kami, sali' kapangampun kami ma
sayi-sayi makabuwanan kami dusa.
13 Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat, suga' papuwa-
sun kami min nakura' sayitan, iya makalaat.’
Salaihi' subay panambahayang bi.
14 “Bang kaam ngampun manga aa makabuwan dusa ni
kaam, iya du kaam iyampun uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
15 Iya hati na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan
dusa ni kaam, iya du kaam 'nsa' iyampun uk 'Mma' bi
Tuhan.”

Pasal pagpuwasa

16 “Bang kaam magpuwasa daa subay palupahun bi
pamayihuan bi, sali' aa maglaku-laku ian in sigam hap. 'Nsa'
sigam ngintul di sigam, pangilahan aa kasehean in sigam
magpuwasa du. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan
uk manusiya', iya na hi' panungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi.
17 Suga' kaam iyu, bang kaam magpuwasa, kuwaupin bi
bayihu' bi maka sudlayun bi buun bi,
18 bo' 'nsa' katauhan uk aa kasehean in kaam puwasa
atawa 'nsa'. Iya sadja makatau iya 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa'
tanda' asal uk manusiya'. Bo' 'Mma' bi iyu, iya makanda' ma
ayi-ayi hinang bi sampay ma diyōm kalimbungan, nungbas
du ma kaam.”

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Lukas 12.33-34)

19 “Daa kaam magtipun alta' ma itu ma dunya, sabab
magkaat sadja, pigkeket uk bobok, kasehean giyaha', kase-
hean isab liyangpasan.

20 Suga' maghinang kaam hap bo' niya' karaya bi tiyawuan
kaam ma diyōm sulga', sabab karaya mahi' 'nsa' takeket uk
bobok, 'nsa' magkagaha', maka 'nsa' talangpasan.
21 Sabab na maingga-maingga panawuan bi alta' bi, mahi'
iya pataptapan pangatayan bi.”

Paralilan pasal palitaan ma diyōm baran ta
(Lukas 11.34-36)

22 “Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm
ginhawa ta. Bang sawa mata ta, hati na, bang kita me' tōōd
ma kabayaan Tuhan, iya pigbahasa sali' sawa lullun diyōm
ginhawa ta.
23 Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na, bang laat hinang
ta, iya pigbahasa sali' ngalindōm diyōm ginhawa ta itu.
Bang uk ta niya' ma kita kasawahan, bo' 'nsa', na mehe
kalindōman ta.”

Daa kita siyoho' magsusa
(Lukas 16.13; 12.22-31)

24 “Bang aa ganta' banyaga', 'nsa' niya' makapagbanyaga'
ma duwa nakura'. Sabab bang duwa nakura' ma dakayo' aa,
tantu kibansihan uk na nakura' na dakayo' maka kilasahan
uk na dakayo'. Lut iya ma dakayo' bo' tiyayikutan uk na
dakayo'. Hati na, 'nsa' kaam manjari maghinang ma Tuhan
bang sin iya pamehe bi ma atay bi.
25 “Hangkan na kaam soho' ku daa kaam magsusa pasal
kalluman bi, bang ayi kiyakan bi maka bang ayi inum
bi. Daa kaam magsusa isab pasal ginhawa baran bi bang
ayi panammek bi. Sabab kallum ta itu labi halga' na
min kapamangan ta. Iya du baran ta, labi halga' na min
panammek ta.
26 'Ndaun bi manga manuk-manuk mariyata' paleng. 'Nsa'
magtanōm, 'nsa' mag-ani. 'Nsa' isab nawu' kiyakan. Suga'
biyalanjaan du sigam uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'. Bo'
kaam iyu, halga' le' tōōd min kamanuk-manukan hi'.
27 Hangkan isab daa kaam magkasusahan sabab kasusa-
han bi iyu 'nsa' makapataha' umul bi.
28 “Angay isab kaam magkasusahan ma pasal panammek
bi? 'Ndaun bi manga sumping ma diyōm kaparangan bang
salaingga katomo' na. 'Nsa' magsangsa' maghinang, 'nsa'
maghinang kakana'.
29 Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka
kaalti na ma masa awwal hi', 'nsa' du makaatu lingkat
pakayan na ma dakayo' sumping itu.
30 Bang Tuhan iya magpasammek ma sumping
kasōmpōtan itu, iya tatasan na dangallaw du bo' pagsawung

lanōs sampay tiyutung, tantu Tuhan masammekan kaam.
Kulang du le' pangandōl bi ma iya!
31 “Hangkan na kaam subay 'nsa' magmasusa. Daa kaam
mag-upama: ayi pagkakan ta, ayi pag-inum ta, ayi baha'
pasammek ta?
32 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi'
kisusahan na peen uk sigam. Lipara kaam iyu, kitauhan
uk 'Mma' bi ma diyōm sulga' in ian kagunahan bi asal.
33 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan maka
kannalun bi kabōntōlan atay iya kabayaan na. Manjari
piniyaan du kaam ayi-ayi kulang-kabus bi.
34 Hangkan kaam subay 'nsa' magkasusahan pasal
sawung, sabab saddi kasusahan na. Sarang na pagsusahan
bi ma 'llaw itu sadja.”

7

Pasal panaway pagkahi
(Lukas 6.37-42)

1 “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk
Tuhan.
2 Sabab bang kaam ganta' mabōtang hukuman ma sehe'
bi, iya du isab kaam pibōtangan hukuman uk Tuhan,
pipagtōngōd du maka bayi pangahukum bi sehe' bi hi'. Ayi-
ayi panappōng bi ma sehe' bi, iya du isab panappōng Tuhan
ma kaam.
3 Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk
kayu kalimpōnan ma diyōm mata sehe' bi, bo' 'nsa' tananam
bi batang kayu ma diyōm mata bi?
4 Mamarahi pahap kaam iyu! Uk bi, ‘Bagay kalloan ta
bukbuk min mata nu iyu.’ Bo' peen niya' batang kayu ma
diyōm mata bi!
5 Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu 'nsa' taga sā'!
Kalloin bi le' dahu iya ma kaam iyu supaya sawa panganda'
bi, bo' iyampa kaam ngalloan bukbuk min mata sehe' bi.
6 “Daa kaam muwan ayi-ayi sutsi ma manga aa laat, iya
sali' sapantun ero'. Kalu pabing tudju ni kaam, ngeket.
Lapal bi halgaan, iya pigbahasa mussa' bi. Daa larukin bi
ni manga koret. Kalu pig'ddōkan uk sigam sali' 'nsa' niya'
halga' na.”

Ngamu'-ngamu' kaam bo' supaya kaam biyuwanan
(Lukas 11.9-13)

7 “Ngamu'-ngamu' kaam, bo' kaam biyuwanan. Meha
kaam, bo' kaam makatawwa'. Mikiukab kaam, bo' kaam
iyukaban.

8 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du. Sayi-sayi meha
makatawwa' du. Sayi-sayi isab mikiukab iyukaban du.
9 Kaam iyu taga anak, bila kaam iyamuan tinapay uk anak
bi, buwanan bi baha' batu?
10 Atawa bang ngamu' daying, buwanan bi baha' so?
11 Kaam dusahan iyu, bang kaam tau du muwanan anak
bi ayi-ayi makahap, luba'-luba' na na 'Mma' bi ma diyōm
sulga' tau du muwanan ayi-ayi makahap ni sasuku ngamu'
ni iya.
12 “Manjari ayi-ayi hap kabayaan bi subay hinang uk
manusiya' ni kaam, iya du hinangun bi ni sigam. Iya na
hi' hati na, iya sara' bayi tasulat uk si Musa maka bayi
pamandu' uk manga kanabi-nabihan.”

Lawang kiput
(Lukas 13.24)

13 “Pasōd kaam min lawang kiput, sabab iya daddōk tudju
ni nalka' loha pasōran na maka luhay lingngan. Heka isab
manusiya' me' min daddōk ian.
14 Suga' iya pasōran tudju ni sulga' kiput du maka hunit
lingngan. Kulang isab aa makatawwa' may'an.”

Pasal kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-44)

15 “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk
manga aa magbawu'-bawu' in sigam nabi. Bang 'nda' ta
dagbōs sigam hap du sigam, sali' sapantun bili-bili 'nsa'
makamula. Suga' ma diyōm atay sigam sali' sigam ero'
tawun, makapakaat sadja.
16 Takila bi du sigam min kahinangan sigam, sali' kayu
takila min buwa' na. 'Nsa' kita ngallo' buwa' anggul min
kayu puhung, atawa buwa' igira min kayu itingan.
17 Bang kayu hap, hap isab buwa' na. Suga' bang kayu
'nsa' hap, 'nsa' du isab hap buwa' na.
18 Bang kayu hap 'nsa' makabuwan buwa' laat.
Damikkiyan na bang kayu laat suring na, 'nsa' makabuwan
buwa' hap.
19 Bang niya' kayu 'nsa' hap pagbuwa' na, tibbōngan bo'
timanan ni diyōm api.
20 Hangkan uk ku ma kaam, takila bi du manga nabi iya
'nsa' bannal sabab min kahinangan sigam du.”

'Nsa' kaam takila ku
(Lukas 13.25-27)

21 “'Nsa' aa kamemon iya nabbut aku ‘Panghu’’ iya
makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. Suga' iya du pisōd
in aa me' ma kabayaan 'Mma' ku ma diyōm sulga'.

22 Bang taabut na 'llaw pangahukum ma manusiya', heka
du aa ian missala ni aku. Salaitu iya uk sigam: ‘O Panghu',
bayi kami matanyag lapal min Tuhan ma kawasa ōn nu.
Bayi piluwas uk kami manga sayitan min diyōm baran aa,
maka heka isab manga hinang makainu-inu bayi tahinang
kami, min kawasa ōn nu isab.’
23 Sakali sambungan ku du sigam. Uk ku, ‘'Nsa' kaam
takila ku. Pakallo' kaam min aku, kaam kamemon maghi-
hinang kalaatan iyu.’ ”

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Lukas 6.47-49)

24 “Na, sasuku aa pake ma pandu' ku itu sampay me', iya
sali' sapantun aa hap akkal na, iya bayi ngahinang luma' na
ma kabatuhan.
25 Manjari niya' ulan landōs maka dunuk, maka baliyu
kōsōg makatawwa' ma luma' ian. Suga' 'nsa' habba sabab
bayi na hinang ma kabatuhan.
26 “Sasuku isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', sali'
iya aa kulang akkal na, iya bayi ngahinang luma' na ma
kalabbohan.
27 Sakali niya' ulan landōs patumbuk, maka dunuk, maka
badju kōsōg tawwa' ma luma' ian. Magtuwi habba, lubu
tōōd.”
28 Ubus peen uk si Isa missala, kiyainu-inuhan pandu' na
uk baanan aa bayi makake ian.
29 Iya hangkan salaihi' sabab magbidda' tōōd pandu' si Isa
maka pandu' manga guru sigam. Si Isa iya taga kawasa asal
bang mandu'.

8

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16)

1 Palud peen si Isa min bud ian, heka tōōd aa bayi paturul
ni iya.
2 Manjari niya' aa ipul pay'an ni si Isa bo' iyampa
pasujud min dahuhan na. Uk na, “Tuwan, bang kau baya',
pakoweun aku.”
3 Magtuwi piabut uk si Isa tangan na ni lalla hi'. Uk si Isa,
“Asal aku baya'. Kaulian na kau!” Saruun-duun du kaulian
ipul aa ian.
4 Sakali itu uk si Isa ni iya, “Pake kau. Daa kau ma'-ma'
ni sayi-sayi iya bayi tahinang ku ma kau. Suga' pahi' kau
magtuwi ni imam bo' palilingun ni iya baran nu. Puwas na
hi' ungsurin pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si

Musa, iya na tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau kaulian
na min ipul nu.”

Sosohoan kapitan kaulian uk si Isa
(Lukas 7.1-10)

5 Manjari itu, pasōd peen si Isa ni diyōm daira Kapirnaum,
niya' dakayo' kapitan bangsa Roma bayi pasampang ni iya
ngamu' tabang.
6 Uk na ni si Isa, “Tuwan, niya' sosohoan ku ma luma'.
Ian iya pabahak, 'nsa' makahibal di na maka landu' paddi'
baran na.”
7 Uk si Isa, “Pahi' du aku makowe' iya.”
8 “Daa kau pahi', Tuwan,” uk kapitan. “'Nsa' aku tiyōp
bang kau pahi' ni luma' ku. Suga' bang kau ma' minniyu,
kaulian du sosohoan ku ian.
9 Minsan aku, biyaksa du pagbayaan uk aa min diyataan
ku, maka niya' isab sundalu pagbayaan ku. Bang soho' ku
dakayo' pahi', pahi' du iya. Bang soho' ku dakayo' paitu,
paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang niya' pahinang ku
ma sosohoan ku, magtuwi hinang uk na.”
10 Pagtake peen halling nakura' sundalu itu uk si Isa, inu-
inu iya. Uk na ni manga aa paturul ma iya ian, “Baan
ta kaam tōōd. Minsan ma diyōm bangsa tabi Israil 'nsa'
aku bayi makalanggal ma aa sali' nakura' itu, kōsōg tōōd
pangandōl na.
11 Pake kaam. Ma waktu ma sosongun heka aa min
bangsa kaginisan, aa bayi min sōbangan maka min
saddōpan, magtingkoan du magsawu mangan maka di si
Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.
12 Suga' manga aa bangsa Israil itu, iya arapun pisōd ni
diyōm pagparintahan Tuhan, liyarukan du paluwas tudju
ni kalindōman, bo' may'an sigam magtallik maka magtagiōt
baggaang sigam sabab min kapagsusun sigam.”
13 Sakali missala si Isa ni nakura' sundalu ian, uk na,
“Mowe' na kau. Tahinang ma kau sali' bayi pangandōlan
nu.” Manjari saruun-duun du kaulian sosohoan na ian ma
waktu hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa
(Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41)

14 Sakali palanjal si Isa pahi' ni luma' si Simun. Pagsōd
na ni diyōm luma' ian, tanda' na matoa si Simun danda
pabahak may'an, hinglaw.
15 Piabut uk si Isa tangan na ni tangan danda itu, bo'
kaulian magtuwi bayi hinglaw na hi'. Puwas ihi' punduk
iya ngalabōt ma si Isa.

16 Taabut peen pasaddōp 'llaw, heka manga aa bayi biyo
pay'an ni si Isa, aa bayi siyōd uk sayitan. Piluwas uk na
manga sayitan, min kabtangan na sadja. Maka aa taga saki
ian kamemon bayi kaulian uk na.
17 Pagka hinang na salaihi' magtawwa' na ma maka iya
bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na,
“Baran na iya bayi makakallo' saki tabi; bayi iya nanggung
kalammahan tabi.”

Pasal manga aa arak me' ma si Isa
(Lukas 9.57-62)

18 Tanda' peen uk si Isa heka aa ma katilibut na, uk na ni
manga mulid na, “Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw.”
19 'Nsa' peen sigam pauntas, niya' dakayo' guru ma sara'
agama bayi pay'an ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, me' aku
ma kau paingga-paingga papahian nu.”
20 Uk sambung si Isa, “Gam hayōp tawun niya'
pabōtangan na, maka manga kamanuk-manukan niya'
pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya' itu, 'nsa' niya' tōōd
luma' patōtōgan ku atawa pagtuwihan ku.”
21 Niya' isab dakayo' mulid ian halling ni si Isa, uk na,
“Tuwan, pabairun le' aku pabing ni luma'. Subay puwas
pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo' iyampa aku me' ma
kau.”
22 Suga' uk si Isa, “Me' na kau ma aku. Patut du bang aa
matay pikubul ma manga aa kasehean iya 'nsa' kaniyaan
kallum taptap.”

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25)

23 Puwas hi' pariyata' si Isa ni bayanan, maka me' isab
manga mulid na.
24 Pauntas peen sigam, sakali parugpak hunus ni danaw
ian. Agōn-agōn sigam buhaw sabab bayanan hi' liyasayan
uk goyak. Suga' si Isa, tuwi na peen may'an.
25 Sakali pay'an ni iya manga mulid na mati' iya. “O
Tuwan,” uk sigam. “Nabang kau! Lembo na kitabi!”
26 Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tiyāw? Kulang pahap
pangandōl bi!” Manjari nangge si Isa bo' iyampa soho' na
baliyu maka goyak ian parōhōng. Saruun-duun du pataddo'
lahat ian magtuwi.
27 Inu-inu manga mulid na. “Sayi baha' aa itu?” uk sigam.
“Minsan baliyu maka goyak kapag-agihan du uk na.”

Piluwas uk si Isa manga sayitan min diyōm baran aa ian duwa
(Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39)

28 Puwas ian makarunggu' sigam pahi' ni dambiya'
danaw, ni lahat manga aa Gadara. Manjari niya' pahi' ni iya
duwangan aa bayi paluwas min diyōm kakubulan, aa siyōd
uk manga sayitan. Landu' bingis manga aa itu hangkan 'nsa'
niya' makatawakkal palabay min ian.
29 Pag'nda' sigam si Isa, magtuwi sigam nuwalak, uk na,
“O Anak Tuhan! Ayi lamud nu ma kami? Paitu kau baha'
minsana' kami ma 'nsa' le' taabut waktu gantaan na?”
30 Na, lawak-lawak le' minnihi' niya' baanan koret
magkakan.
31 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan hi' ma si Isa. Uk
sigam, “Bang kami subay piluwas uk nu, papahiun kami
pisōd ni diyōm baran manga koret hi'.”
32 “Na, pahi' na kaam,” uk si Isa. Sakali pakallo' manga
sayitan min baran aa bo' pinda pahi' ni diyōm baran baanan
koret. Magtuwi baanan koret hi' bayi lahi min luran hi'
sampay hug paligid ni diyōm danaw, bo' iyampa lembo
kamemon.
33 Jari manga aa bayi mangipat koret ian lahi pahi' ni
kalumaan ma'-ma' ma manga aa may'an pasal bayi hinang
uk si Isa ma manga aa bayi siyōd uk sayitan hi'.
34 Hangkan paluwas manga aa min kalumaan ian pahi'
ni si Isa. Magkalanggal peen sigam, magtuwi sigam ngamu'
junjung ni iya, bang peen iya pakallo' min lahat sigam.

9

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26)

1 Pariyata' na si Isa ni bayanan bayi pamean na bo'
iyampa pabing ni dambiya' danaw, tudju ni lahat iya asal
pabōtangan na.
2 Manjari may'an peen, niya' biyo ni iya aa matay baran
na. Pabahak sadja ma pabahakan na. Makatau peen si Isa
in aa mo ian mangandōl du ma iya, uk na ni aa matay baran
na, “Oto', daa kau susa. Iyampun na dusa nu.”
3 Niya' bayi may'an manga guru sara' agama maghōna'-
hōna' kasehean. Uk sigam, “Oy! Aa itu halling pangkal
tudju ni Tuhan!”
4 Suga' asal katauhan si Isa bang ayi pikilan uk sigam,
bo' halling na ni sigam. Uk na, “Angay kaam mamikil laat
salaiyu?
5 Kumpasun bi bang ingga luhay: bang bissala ku ma aa
ian, ‘iyampun na dusa nu’, atawa bang uk ku, ‘Papunduk
kau bo' kau mangngan na’?

6 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan
bi in aku, Anak Manusiya', taga kapatut ngampun dusa ma
diyōm dunya itu." Jari missala si Isa ni aa matay baran na
hi'. "Papunduk na kau," uk na. "Bohun pabahakan nu iyu
bo' kau mowe'."
7 Sakali nangge aa ian bo' iya mowe'.
8 Pag'nda' manga aa ian ma hinang si Isa, tiyāw sigam
tōōd. Siyanglitan Tuhan uk sigam ma sabab kawasa bayi
pamuwan na ma manusiya' makahinang salaihi'.

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32)

9 Makalangngan peen si Isa, niya' tanda' na dakayo' aa
iyōnan si Matiyu ningko' ma diyōm upis, iya pagbayaran
sukay parinta. Uk si Isa ma iya, "Paitu na kau me' ma aku."
Nangge magtuwi si Matiyu bo' me' ma si Isa.
10 Manjari mangan si Isa ma luma' si Matiyu. Heka isab
manga aa magkallo' sukay parinta maka manga aa baldusa
kasehean, ian magsawu ni si Isa maka manga mulid na.
11 Salta' peen sigam magsawu, niya' manga Parisi bayi
nganda' ni sigam. Uk manga Parisi itu ni mulid si Isa,
"Angay guru bi iyu palamud magsawu-sawu mangan maka
manga aa magkakallo' sukay parinta maka manga aa
dusahan kasehean?"
12 Take uk si Isa iya halling sigam bo' uk na, "Bang aa
kowe' 'nsa' na magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki.
13 Pehahun bi pahi' bang ayi hati na bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na, '"Nsa' halgaan ma aku kulbanan hayōp
iya ungsuran bi, suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam
maase' ma pagkahi bi.' " Uk si Isa le', "'Nsa' pasal aa adil
iya maksud ku paitu ni dunya, suga' in maksud ku paitu
pasal aa taga dusa bo' supaya sigam me' ma aku."

Pasal pagpuwasa
(Markus 2.18-20; Lukas 5.33-35)

14 Manjari pahi' manga mulid si Yahiya Magpapandi ni si
Isa tiyaw ma iya. Uk sigam, "Tuwan, kami maka manga aa
Parisi magpuwasa na peen, suga' mulid nu iyu 'nsa' tōōd
magpuwasa. Angay baha'?"
15 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na sali' piralil
ni aa maglurukan ma pagkawinan. Uk na, "Susa baha'
manga aa luruk ma samantala' may'an le' pangantin lalla
ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. Suga' ma 'llaw siyong, bang
taabut waktu kapamakalloan pangantin lalla min sigam,
minnihi' sigam nagna' magpuwasa."

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Markus 2.21-22; Lukas 5.36-39)

16 Puwas hi' magparalilan si Isa pasal pamandu' tagna'
maka pamandu' na, uk na, “'Nsa' niya' aa matupak pispis
kakana' bahu, kakana' 'nsa' bayi diyakdakan, ni badju' asal
daan. Sabab bang salaihi' pakinkin du tupak bahu, bo' gese'
du min kakana' asal. Jari pamehe na peen gese' na.”
17 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hi-
nang, uk na, “'Nsa' niya' ngalōōn inuman bahu ni diyōm
pangalōōnan kuwit hayōp bang daan na. Bang ganta'
salaihi' tantu bustak. Tumpahan du inuman, bo' magkaat
bayi pangalōōnan na hi'. Suga' in inuman bahu subay
liyōōnan ni pangalōōnan bahu. Jari natas inuman na maka
pangalōōnan na sali'-sali'.”

Anak nakura' Yahudi maka danda taga saki mananahun
(Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56)

18 Sabu peen si Isa masi mandu' ma sigam, niya' pay'an
ni iya dakayo' nakura' ma langgal ian. Pasujud iya ma
dahuhan si Isa. Uk na, “Tuwan, iyamboho' matay anak ku
danda. Suga' bang kau me' ma aku maabut tangan nu ma
iya, 'llum du iya.”
19 Sakali nangge na si Isa paturul ma nakura' ian. Magbe'
isab maka iya manga mulid na.
20 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka
duwa tahun 'nsa' bayi parōhōng laha' na. Pasikōt iya ni si
Isa min bukutan na, bo' iyampa piabut uk na tangan na ni
bihing juba si Isa.
21 Uk na ma diyōm pikilan na, “Bang peen ta'ntan ku
minsan laa tong sammek na, kaulian du saki ku.”
22 Jari palingi' si Isa bo' tanda' na danda itu. Uk na, “Inda',
daa na kau susa. Kaulian du saki nu ma sabab pangandōl
nu.” Magtuwi danda itu kaulian saruun-duun du.
23 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian, tanda' na may'an
manga aa magsuling maka baanan aa maghiluhala'.
24 Uk si Isa ma sigam, “Paluwas kaam kamemon. 'Nsa' du
matay onde' iyu. Tuwi iya sadja.” Sakali pigtattohan si Isa
uk sigam.
25 Ubus manga aa ian peen bayi piluwas, pasōd na si Isa ni
diyōm bilik onde' danda ian bo' iyampa intanan na tangan
na. Magtuwi papunduk iya.
26 Jari habal pasal bayi hinang si Isa ian pasaplag ni
kalohahan lahat ian hi'.

Duwangan aa buta kaulian

27 Palanjal peen si Isa minnihi', niya' duwa aa buta bayi
paturul ma iya. Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy!
Tubu' sultan Daud! Maase' na kau ma kami!”
28 Jari pagsōd peen si Isa ni diyōm luma', pasikōt na ni
iya duwangan buta ian. Uk si Isa ma sigam, “Magkahagad
kaam in aku makapakowe' du?”
“Aho', Tuwan,” uk sigam.
29 Jari piabut uk si Isa tangan na ni mata sigam maka
halling uk na, “Tahinang ma kaam sali' bayi pangandōl bi.”
30 Magtuwi du sigam kanda' pabayik, bo' siyoho' sigam uk
si Isa, uk na, “Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal itu bayi
tahinang ma kaam.”
31 Suga' pakallo' peen duwangan itu minnihi', matanyag
sigam pasal si Isa ma katilibut lahat ian.

Aa umaw kaulian uk si Isa

32 Ma sabu peen isab paluwas duwangan ian, niya' na
manga aa pay'an ni si Isa mo dakayo' aa 'nsa' makabissala
ma sabab siyōd uk sayitan.
33 Ubus peen uk si Isa bayi makallo' sayitan min baran
aa itu, magtuwi iya makabissala. Inu-inu manga aa may'an
kamemon. Uk sigam, “'Nsa' niya' bayi tanda' tabi salaitu ma
kalohahan lahat Israil itu.”
34 Suga' halling manga aa Parisi, “In aa itu bayi
kabuwanan barakat uk nakura' sayitan, iya hangkan
tapaluwas na manga sayitan.”

Maase' si Isa ma manga aa

35 Manjari talatag uk si Isa kamemon daira maka
kalumaan ma jadjahan hi'. Bayi iya mandu' ma diyōm
manga langgal, bayi iya nganasihat lapal hap pasal pagpar-
inta Tuhan. Bayi kaulian na isab manga aa iya saki sigam
maka kalammahan sigam kaginis-ginisan.
36 Pag'nda' na ma baanan aa ian, landu' iya maase' ma
sigam, sabab ian sigam ma diyōm kasusahan maka 'nsa'
niya' nabang ma sigam. Sali' sigam sapantun bili-bili 'nsa'
niya' mag-ipat ma sigam.
37 Sakali uk si Isa ni manga mulid na, “Manga aa itu sali'
dalil huma heka buwa' na. Loha tana' na, suga' kulang aa
mag-ani.
38 Hangkan kaam subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya
dapu huma, bo' supaya iya noho' manga aa mag-ani paitu.”

10

Mulid si Isa sangpu' maka duwa
(Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16)

1 Manjari linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
pahi' ni iya bo' iyampa sigam biyuwanan kawasa maluwas
sayitan min diyōm baran aa sampay makauli' saki maka
lamma kaginis-ginisan.
2 Iya na itu ōn sangpu' ka duwa bayi kawakilan uk si Isa:
kaisa, si Simun iya iyōnan isab si Petros, maka danakan
na si Andariyas, bo' si Ya'kub maka danakan na si Yahiya,
manga anak si Sibidi.
3 Pasunu' si Pilip maka si Bartolome maka si Tomas, bo'
si Matiyu iya bayi magkallo' sukay ma parinta, bo' si Ya'kub
iya anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu,
4 bo' si Simun aa pangangatu. Katapusan si Judas
Iskariyut, iya nongan si Isa ni manga banta na ma waktu
labay minnihi'.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6)

5 In sangpu' ka duwa aa itu bayi piyanduan uk si Isa
bo' iyampa siyoho' mangngan. Salaitu panohoan na, “Daa
kaam pahi' ni lahat manga aa 'nsa' bangsa Israil, atawa ni
kalumaan aa Samariya.
6 Suga' pahi' kaam ni manga aa bangsa Israil sadja. Sali'
sigam hantang bili-bili lungay min paglabayan.
7 Pahi' kaam magnasihat pasal pagparinta Tuhan song na
takka.
8 Pakoweun bi sasuku saki. Pakallumun bi manga aa bayi
matay, pakoweun bi sasuku saki ipul, maka paluwasun bi
manga sayitan min diyōm baran aa. Bayi kaam biyuwanan
kapatut min aku ma 'nsa' niya' bayad na, hangkan kaam
subay nabang ma 'nsa' niya' bayad na.
9 Daa kaam mo bulawan atawa pilak minsan manga pisita
ma diyōm bulsa bi.
10 Daa kaam mo pangalōōnan kapanyapan atawa badju'
pagsayinan bi, atawa tawumpa' atawa tungkud. Sabab bang
aa maghinang, wajib iya biyuwanan balanja'.
11 “Bang kaam takka ni dakayo' daira atawa ni kalumaan,
pehahun bi aa may'an hap kasuddahan na, bo' pabōtang
kaam ma iya sataggōl 'nsa' le' kaam pakallo' min lahat ian
hi'.
12 Bang kaam pasōd ni dimay luma' aa, uk bi, ‘Bang peen
kaam biyuwanan kasannangan!’
13 Jari bang hap kasuddahan sigam ma luma' ian, katakka-
han du sigam kasannangan bayi pangamu' bi hi'. Suga'
bang 'nsa' hap kasuddahan sigam, pabingun bi ni kaam
kasannangan hi'.

14 Bang ganta' niya' manga aa 'nsa' nagina kaam, atawa
'nsa' baya' pake ma kaam, pakallo' kaam min luma' atawa
min kalumaan ian. Paspasin bi dahu higbun na min nayi'
bi, tanda' saksi' in kaam puwas min sigam.
15 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan
ma manusiya', kalandu' le' bohat hukuman Tuhan ma
manga aa ma lahat ian min bayi hukuman ni manga aa
ma daira Sodom maka daira Gomora, [iya lahat bantug ma
sabab dusa aa na ma masa awwal hi'.]”

Pasal kabinsanaan song patakka
(Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17)

16 “Pake kaam,” uk si Isa. “Iyu kaam song papahi' ku ni
diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun bili-bili pipahi'
ni diyōman baanan ero' tawun, iya bingis tōōd. Hangkan
subay kaam taga akkal, maka addat bi subay hatul.
17 Pahalli' kaam, sabab niya' ko' ian manga aa laat naggaw
kaam, bo' kaam biyo ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam
uk sigam ma diyōm langgal sigam.
18 Biyo du kaam ni alōpan manga gubnul maka manga
sultan bo' kaam hiyukum ma sabab aku iya pamean bi. Iya
hangkan kaam pitampal ni sigam, bo' supaya kaam makaba'
lapal hap ni sigam, sampay ni manga bangsa saddi min
Yahudi.
19 Jari bang kaam tasaggaw biyo ni sara' daa kaam
magsusa bang ayi pamissala bi atawa bang salaingga uk bi
halling. Biyuwanan du kaam lapal pamissala bi bang taabut
waktu na.
20 Sabab 'nsa' baran bi iya halling ma waktu hi', suga'
Nyawa 'Mma' bi Tuhan iya nabangan kaam missala.
21 “Ma waktu sosongun ian niya' du manga aa nukbalan
danakan sigam ni sayi-sayi bo' piyatay. Niya' du isab manga
'mma' nukbalan anak sigam bo' piyatay. Manga anak isab
manta du ma 'nggo'-mma' sigam, noho' isab subay piyatay.
22 Maka kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “kibansihan du
kaam uk aa kamemon ma sabab aku iya pamean bi. Suga'
sayi-sayi hōgōt iman na sampay ni katapusan, makasampay
ni kasalamatan ma diyōm sulga'.
23 Bang kaam ganta' binsana' ma lahat dakayo', lahi kaam
ni lahat dakayo'. Baan ta na kaam, ma 'nsa' le' bayi talatag
bi kalahatan Israil kamemon magnasihat, in aku Anak
Manusiya' pabayik du ni kaam.
24 “'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. 'Nsa' niya'
ata palangkaw min nakura' na.
25 Hangkan na in mulid subay magsukul bang makasali' ni
guru na, maka in sosohoan subay magsukul bang makasali'

isab ni nakura' na. Na, pagka aku nakura' bi iyōnan uk sigam si Belsebul, hati na nakura' sayitan, mangkin na in kaam sosohoan ku iyōnan laat du uk sigam.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Lukas 12.2-7)

26 “Daa kaam tiyāw ma manga manusiya'. Kamemon bayi limbungan tantu du piluwas. Kamemon bayi tiyawu' ma diyōm atay tantu pitau du.
27 Ayi-ayi pama' ku kaam ma diyōm kalindōman, bain bi ma kasawahan. Maka ayi-ayi bayi take bi ma 'nsa' niya' saddi makake iya, patanyagun bi ni manga aa kamemon iya 'nsa' bayi makake.
28 Daa kaam tiyāw ma aa iya makapatay baran bi, sabab 'nsa' taabut nyawa bi. Hap le' bang Tuhan iya katāwan bi, sabab in iya taga kawasa makatiksa' baran bi sampay nyawa bi ma diyōm nalka'.
29 Pikilun bi manuk-manuk diki' iyu, taballi ta duwa maka pisita, suga' minsan deyo' halga' na 'nsa' niya' minsan dakayo' manuk-manuk diki' hug ni tana' bang 'nsa' min kabayaan 'Mma' bi Tuhan.
30 Iya lagi' kaam. Minsan buun bi iyu, taitung du uk Tuhan bang pila lamba heka na.
31 Hangkan daa na kaam tiyāw, sabab halgaan le' kaam min baanan manga manuk-manuk iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Lukas 12.8-9)

32 “Sayi-sayi magsabannal ma alōpan kahekahan aa in aku pamean na, ma' du aku ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga', in aa ian palsukuan ku du.
33 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan in aku 'nsa' pamean na, payiluhan ku du isab aa ian ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga'.”

Si Isa pagsaggaan aa
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

34 “Daa kaam magpikil in maksud ku paitu ni dunya supaya aku mo kasannangan sabab aku makalingōg ma manusiya'. In maksud ku paitu bo' aku tahinang pagsaggaan manga manusiya'.
35 Bayi aku paitu mapagsagga' manusiya' dakayo' pa dakayo'. Anak lalla magsagga' maka 'mma' na, anak danda maka ina' na, ayuhan danda maka matoa na danda.
36 Iya tahinang banta aa tōōd, iya na manga sehe' na magdaluma'.

37 “Bang aa lasahan 'mma' na maka ina' na labi min aku,
'nsa' iya wajib mulid ku. Damikkiyan na isab bang aa
lasahan anak na lalla-danda labi min aku, 'nsa' iya manjari
mulid ku.
38 Sayi-sayi baya' mean aku subay iya makatanggung
hag na pamapatayan iya, hati na subay piglilla' uk na
kabinsanaan na sampay ni kamatay na. Bang hati 'nsa', 'nsa'
iya manjari mulid ku.
39 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, 'nsa' du niya'
kallum na taptap. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan ginhawa
baran na, bo' lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa'
du iya kallum kakkal.”

Tungbas min Tuhan
(Markus 9.41)

40 “Sayi-sayi nayima' kaam, aku du iya tiyayima' uk sigam,
sampay Tuhan iya bayi mapaitu aku ni dunya.
41 Sasuku nayima' sosohoan Tuhan ma sabab lapal Tuhan
iya pamissala na, niya' du palsukuan na ma ayi-ayi iya
panungbas uk Tuhan ma aa magpalatun lapal na hi'.
Damikkiyan na, sasuku nayima' aa adil ma sabab kaadil na,
niya' du palsukuan na ma ayi-ayi panungbas uk Tuhan ma
aa adil hi'.
42 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwan minsan laa
dakayo' sawan bohe' haggut ma dakayo' bean ku deyo' tōōd,
ma sabab aku iya pamean na, tantu aa ian tiyungbasan
kahapan.”

11

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Lukas 7.18-35)

1 Ubus peen uk si Isa bayi noho' ma mulid na sangpu'
ka duwa ian, pakallo' iya minnihi'. Pahi' iya ni manga
kalumaan sikōt may'an, magpandu' maka magnasihat
mahi'.
2 Na, si Yahiya Magpapandi bayi tajil asal. Pagtake si
Yahiya pasal kahinangan si Almasi, siyoho' uk na manga
mulid na kasehean pahi' ni si Isa niyaw.
3 Pagmay'an peen, uk sigam ni si Isa, “Bain kono' kami.
Kau baha' iya pigbissala uk si Yahiya subay paitu ni dunya?
Atawa niya' le' saddi iyagaran?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Pabing kaam pahi'. Bain bi si
Yahiya pasal ayi-ayi take bi maka ayi-ayi tanda' bi itu.
5 Manga aa bayi buta makanda' na, aa bayi pengka'
makalangngan na tōōd, aa bayi ipul tapalanu' kuwit na,
aa bayi bisu makake na, maka aa bayi matay tapakallum

na pabing. Sampay manga aa miskin pignasihatan na lapal hap.
6 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa pikilan
na ma aku.”
7 Sasang peen manga mulid si Yahiya ian pakallo' min-
nihi', missala si Isa ni pagtipunan aa ian pasal si Yahiya.
Uk na, “Ayi baha' bayi peha bi, bayi waktu kaam pahi' ni si
Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian? Kabayaan
bi baha' nganda' dakayo' aa magpinda-pinda pikilan na sali'
sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk baliyu?
8 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa
magsammek badju' halgaan? Marayi' 'nsa', sabab bang
aa magsammek salaihi', ian du pabōtangan na ma diyōm
luma' sultan.
9 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo'
nabi baha'? Aho', nabi du, suga' iya bayi tanda' bi ian
langkaw le' min manga nabi kamemon.
10 Sabab pasal si Yahiya itu in bayi bissala Tuhan bayi
tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Tiya' sosohoan ku.
Papahi' ku iya parahu min kau bo' supaya iya magpaayad
palabayan nu.’
11 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “pasal si Yahiya
Magpapandi itu: 'nsa' du niya' bangsa paliyu le' min iya
basta ma diyōm bangsa manusiya'. Suga' sayi-sayi tabe' ma
diyōman pagparintahan Tuhan, minsan salaingga kareyo'
kapag-aa na, langkaw le' iya min si Yahiya.
12 Min waktu nagna' si Yahiya magnasihat sampay ni
buttihi', niya' manga aa nagga' ma lapal pasal pagparinta
Tuhan maka liyāng uk sigam manga aa baya' me' ma pandu'
hi'.
13 In pagparintahan Tuhan itu bayi pilatun uk si Musa ma
diyōm sara' na, maka bayi pigpalatun na peen uk manga
kanabi-nabihan kamemon sampay taabut waktu kalahil si
Yahiya.
14 Bayi na pima' ian in si Nabi Eliyas subay du paitu ni
dunya itu pabayik. Na, bang kaam baya' magkahagad ma
bayi pagpalatun manga nabi hi', si Eliyas itu iya na ko' si
Yahiya.
15 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.
16 “Manjari,” uk si Isa, “ayi pamaralilan ku manga aa ma
waktu itu? Sali' sigam hantang onde'-onde' magtingkoan
ma halaman tabu'. Ngalingan manga onde' min dambiya'
ni kasehean sigam.
17 Uk na hi', ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam
suga' 'nsa' du kaam ngiluk. Bayi kami ngaluguan kaam suga'
kaam iyu 'nsa' me'-me' magtangis.’

18 Manga aa ma waktu itu hi',” uk si Isa, “sali' sapantun
onde' hi', 'nsa' tasulut. Bayi paitu si Yahiya, aa mag-
pupuwasa. 'Nsa' nginum ayi-ayi inuman makalango. Jari
pihallingan iya uk aa kamemon in iya kono' siyōd uk
sayitan!
19 Puwas hi' in aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan
maka mag-inum. Magtuwi aku pihallingan uk aa kamemon.
Uk sigam, ‘He! 'Ndaun bi aa itu, lagak na! Iya du aa
panginginum! Magbagay iya maka aa magkallo' sukay
parinta, sampay aa baldusa kasehean!’ Suga',” uk si Isa,
“tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau na asal
tawwa'.”

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad
(Lukas 10.13-15)

20 Puwas na hi' nagna' si Isa magbandaan manga aa
ma diyōm manga lahat bayi pangahinangan na kahekahan
hinang na kainu-inuhan aa. Iya hangkan biyandaan uk
na manga aa hi' sabab 'nsa' bayi pataikut min karusahan
sigam.
21 Uk si Isa, “Allā, kaam manga aa Korasin maka aa
Betsaida, makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam! Heka
hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam suga' 'nsa'
bayi asip bi. Daira Tira maka daira Sidun, bang bayi
pindaan manga hinang ku makainu-inu hi', tantu manga
aa may'an bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam
bayi magsammek karut, manga magbusugan di sigam abu,
tanda' pagsusun sigam.
22 Baan ta na kaam, bang taabut 'llaw pangahukum
Tuhan, bohat le' hukuman iya pitakka ni kaam min bayi
hukuman ma manga aa daira Tira maka daira Sidun ma
masa awwal hi'.
23 Kaam isab aa Kapirnaum,” uk si Isa, “iyu kaam
magbantug-bantug di bi in kaam pilangkaw sampay ni
sulga'! Suga' duwal nalka' iya pasampayan bi! In manga
hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam, bang bayi
pindaan ni manga aa Sodom, tantu bayi masi daira sigam
ian sampay ni kabuttihian.
24 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum, bohat le'
hukuman iya pitakka ni kaam min hukuman bayi pitakka
ni manga aa Sodom ma masa awwal hi'.”

Pahalihan manga aa kabohatan
(Lukas 10.21-22)

25 Manjari itu, ma waktu ian, missala si Isa ni Tuhan. Uk
na, “O 'Mma', kau iya makapagbaya' ma ayi-ayi ma langit
maka ma dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau sabab in bayi

limbungan nu min aa taga pangadji' sampay min aa lōm tau
na, pihati uk nu ni aa kulang tau na.
26 Aho', 'Mma', min kōg nu maka baya' nu hangkan
salaihi'.”
27 Manjari halling si Isa ni manga aa ian, “Bayi na
pingandōl ayi-ayi kamemon ma aku uk 'Mma' ku. 'Nsa'
niya' makatauhan aku, duwal 'Mma' ku hi'. Damikkiyan
na, 'nsa' niya' makatauhan iya, duwal aku anak na, sampay
isab sasuku tapene' ku subay pahati ku.
28 “Me' kaam kono' ma aku, sasuku kaam miyale' maka
kabohatan, bo' kaam buwanan ku pahalihan.
29 Tayimaun bi pandu' iya pamatanggung ku ma kaam, bo'
nganad kaam min aku sabab hantap asal aku, maka deyo'
pangatayan ku. Minnitu kaam makatawwa' kahayangan ma
nyawa bi.
30 Sabab luhay iya pamahinang ku kaam, maka pandu'
iya pamatanggung ku kaam lampung du.”

12

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5)

1 'Nsa' taggōl minnihi' hi' si Isa maka manga mulid na
mangngan palabay min tangnga' huma bayi tiyanōman
tirigu pasalta' ma 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan
bang ma agama Yahudi. Jari itu, pagka giyōtas manga mulid
na ian, bayi sigam musu' buwa' tirigu bo' iyampa kiyakan
isi na.
2 Pag'nda' manga Parisi ma bayi tahinang uk manga mulid
itu, halling sigam ni si Isa, “'Ndaun ba manga mulid nu iyu.
Ngalanggal sara' ma agama tabi hinang sigam salaihi' sabu
ma 'llaw paghali ni Tuhan.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi
bayi tahinang uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi
kagōtas sigam maka manga aa na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan
Tuhan bo' iyampa killo' uk na manga tinapay iya pangung-
sud ni Tuhan hi'. Pigkakan uk sigam tinapay ian minsan
sigam ngalanggal sara', sabab manga kaimaman sadja patut
mangan tinapay bayi iyungsuran ian.
5 'Nsa' isab bayi tabassa bi baha' ma diyōm kitab Tawrat
pasal manga imam iya maghinang ma diyōm langgal
pagkulbanan sampay ma 'llaw paghali ni Tuhan? Minsan
sigam makalanggal sara' agama 'nsa' du sigam bayi mag-
dusa.
6 Baan ta kaam, niya' maitu taga kapatut mehe min
langgal pagkulbanan ian.

7 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘'Nsa'
halgaan ma aku iya pangungsud bi ma aku pagkulban.
Suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi
bi.’ Bang bayi tahati bi pandu' itu tōōd, 'nsa' du kaam bayi
mabōtang hukuman ni manga aa iya 'nsa' bayi magdusa.
8 Sabab aku, Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang
ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11)

9 Manjari pakallo' si Isa minnihi' ni lahat dakayo', bo' iya
pasōd ni diyōm langgal sigam.
10 Niya' ma diyōm langgal ian aa komay dambiya' tangan
na, maka niya' isab manga aa baya' meha dusa ma si Isa
supaya iya tatuntutan. Tiyaw iya uk sigam. Uk sigam,
“Ngalanggal sara' agama tabi baha' bang kita makowe' aa
saki ma 'llaw paghali ni Tuhan?”
11 Nambung si Isa, uk na, “Ayi hinang bi bang niya'
sawupama dakayo' bili-bili bi hug ni diyōm lowang ma
waktu 'llaw paghali? 'Nsa' kallo' bi baha' hayōp ian, piluwas
min diyōm lowang?
12 Suga' in kita bangsa manusiya' labi halga' le' min bili-
bili. Hangkan patut du bang kita maghinang kahapan ma
'llaw paghali ni Tuhan.”
13 Sakali halling si Isa ni aa komay tangan na ian, uk na,
“Pahannatun tangan nu iyu.”
Na, pihannat uk na. Magtuwi kaulian tangan na sali' na
ni dambiya' na.
14 Suga' paluwas manga Parisi min diyōm langgal ian bo'
iyampa sigam mag-isun bang salaingga uk sigam mapatay
ma si Isa.

Si Isa sosohoan Tuhan

15 Pagkasayu si Isa ihi' pag-isunan manga Parisi hi'
mantahan iya, pakallo' iya min lahat ian hi'. Heka aa bayi
paturul ma iya. Sasuku aa magsakihan bayi kaulian uk na
kamemon.
16 Bayi sigam biyandaan uk na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni
pagkahi sigam pasal iya.
17 In hinang na ian magtawwa' ma palman bayi pig-
palatun uk Tuhan, iya tasulat uk si Nabi Isaya.
18 Uk na,
“Tiya' sosohoan ku bayi pene' ku,
Kalasahan ku iya, landu' aku kasulutan ma iya.
Pahōp ku ni iya Nyawa ku.
Bo' iya iya magmahalayak ni sabarang bangsa pasal huku-
man ku bōntōl.

19 'Nsa' du iya nganjawab, 'nsa' isab nuwalak.
'Nsa' iya matanōg suwara na ma paglabayan aa.
20 Maase' du iya ma sasuku lamma pangandōl na.
Tiyabang uk na du sasuku 'nsa' niya' hōwat-hōwat na.
Magpatanyag iya sampay tapatangge na kabōntōlan hukuman Tuhan,
21 Bo' iya iya pangahōwatan bangsa manusiya' kamemon.”

Si Isa maka si Belsebul
(Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23)

22 Sakali niya' bayi biyo ni si Isa dakayo' aa buta maka umaw isab, sabab bayi siyōd uk sayitan. Kaulian aa itu uk si Isa, jari makabissala maka makanda' na iya.
23 Inu-inu tōōd manga aa bayi may'an. Uk sigam, “Iya itu baha' tubu' si Sultan Daud dakayo'-kayo'?”
24 Pagtake halling ian uk manga Parisi, uk sigam, “Iya hangkan aa itu makapaluwas sayitan min diyōm baran aa sabab niya' kawasa bayi pamuwan ni iya uk si Belsebul, iya pagnakuraan manga sayitan.”
25 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikilan uk sigam, hangkan uk na ma sigam, “Bang sawupama niya' aa ma diyōm pagsultanan magkuntara maka kasehean na bo' magbono' sali'-sali', 'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na bang niya' aa magdalahat atawa magdaluma', bo' pabutas kasehean magsagga' ma kasehean sigam, 'nsa' taggōl bo' sigam magkawukanat.
26 Hangkan ko', bang nakura' sayitan iya maluwas manga pagkahi na sayitan min diyōm baran aa, hati na, 'nsa' taggōl magsagga' sigam bo' magkaat kōsōg kawasa na.
27 Uk bi in aku itu makapaluwas sayitan ma sabab niya' kawasa bayi pamuwan ma aku uk si Belsebul, nakura' sayitan. Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid bi kawasa, iya hangkan sigam isab makapaluwas sayitan? In mulid bi iya magpanda' kasaan pamikil bi.
28 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab kawasa ku deyo' bayi min Nyawa Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in Tuhan tiya' na magparinta ma kaam.
29 “Nakura' sayitan ian sali' dalil aa gaōs. Luma' na 'nsa' du tasōd, pangalta' na 'nsa' kalangpasan. Duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu bo' iyampa kalangpasan diyōm luma' na.
30 “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku,” uk si Isa, “iya du nagga' ma aku du. Maka sayi-sayi 'nsa' nabangan aku magtipun manga suku' ku, makawukanat du iya.

31 Hangkan kaam baan ku, sayi-sayi kaam ngandusa maka
ngahalling pangkal tudju ni Tuhan, taampun du kaam.
Suga' sayi-sayi ngahalling pangkal ni Nyawa Sutsi, 'nsa' niya'
kaampunan na.
32 Sayi-sayi ngahalling laat ma aku, Anak Manusiya',
makajari iya iyampunan dusa na. Suga' sayi-sayi nga-
hallingan pangkal ma Nyawa Sutsi, 'nsa' tōōd iyampun dusa
na hi', minsan ma waktu itu, minsan ni kasaumulan.”

Kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-45)

33 “Bang sawupama kayu hap,” uk si Isa, “hap du buwa'
na. Damikkiyan na isab bang kayu laat, buwa' na 'nsa' hap.
Sabab kitauhan asal kayu min buwa' na.
34 Kaam pangangakkal! 'Nsa' kaam makabissala hap
sabab laat diyōm atay bi. Ayi-ayi bayi ma diyōm atay
manusiya', gana-gana paluwas min bo' na.
35 Bang aa hap, hap du isab kawul-piil na sabab luwas
du min kahapan na iya bayi tiyawu' na ma diyōm atay na.
Suga' bang aa laat, laat du isab kawul-piil na sabab luwas
du min kalaatan bayi tiyawu' na ma diyōm atay na.
36 “Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan
ma manusiya', in aa kamemon subay ma'-ma' pasal bissala
kamemon bayi tapahalling na, iya 'nsa' niya' kapusan na.
37 Sabab min pamissala na iya sababan na hangkan aa
hiyukum, bang iyampun atawa binsana'.”

Manga guru maka manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32)

38 Manjari niya' manga guru ma sara' agama maka manga
Parisi bayi may'an. Uk sigam ni si Isa, “Tuwan Guru, baya'
kami nganda' dakayo' paltandaan min barakat nu.”
39 Suga' nambung si Isa, uk na, “In manga aa ma waktu
itu, dusahan tōōd, 'nsa' tōōd baya' magtaat ni Tuhan. Kaam
iyu mikipanda' paltandaan pangilahan kawasa ku. Suga'
'nsa' niya' paltandaan pandaan ku ni kaam, duwal iya
paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa awwal hi'.
40 Sabab si Yunus hi' bayi tallu 'llaw tallu bahangi ma
diyōm tungul sattuwa deyawut. Damikkiyan na aku, Anak
Manusiya', tallu 'llaw tallu bahangi du aku ma diyōm liyang
ma sosongun.
41 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma
manusiya', magtanggehan du manga aa bayi ma daira
Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam du naksian kaam in
kaam taga dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si Yunus,
magtuwi pinda min dusa sigam. Baan ta kaam, tiya' na

dakayo' aa labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya
asip bi.
42 Bang taabut isab 'llaw pangahukum Tuhan ma
manusiya' niya' du nangge ma hi' dakayo' pangian bayi min
lahat Seba ma masa awwal hi'. Naksi' du iya in kaam bayi
magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut naksi', sabab
bayi iya paitu min lahat na ni katahan supaya iya kake ma
bissala si Sultan Sulayman iya bayi lōm tōōd pangatau na
hi'. Baan ta kaam, ma buttihi' niya' maitu ma kaam pasong
le' pangatau na min bayi tau si Sultan Sulayman, suga' 'nsa'
du iya asip bi.”

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Lukas 11.24-26)

43 “Na, bang takdil ni sayitan,” uk si Isa, “bang niya'
sayitan paluwas min baran aa, liyunsul uk na lahat 'nsa'
bayi kaulanan meha pahalihan na. Jari bang 'nsa' niya'
tapeha na,
44 halling uk sayitan ian ni baran na, uk na, ‘Gam na aku
pabing ni diyōm baran aa bayi pabōtangan ku tagna' hi'.’
Pagbing peen, tanda' na 'nsa' le' niya' pabōtang may'an,
maka hi' bayi siyapuhan maka mimmōs.
45 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi
le' laat sigam min iya, bo' pasōd sigam kamemon ni diyōm
baran aa, pabōtang may'an. Jari in aa ian kalandu' tōōd
laat kahalan na damuwi min bayi dahu. Salaihi' isab ma
manga aa baldusa iya 'llum ma waktu itu.”

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21)

46 Na, ma sabu si Isa masi mandu' ni manga aa ian, bayi
takka pay'an ina' na maka manga danakan na lalla. May'an
sigam ngagad ma luwasan, bo' baya' magbissala maka iya.
47 Jari niya' dakayo' aa ma'-ma' ma si Isa. Uk na, “'Ndaun
Tuwan, ian na ina' nu maka manga danakan nu ngagad ma
luwasan. Baya' magbissala maka kau.”
48 Nambung si Isa, uk na, “Sayi baha' kainaan ku maka
manga danakan ku?”
49 Jari tiyo' uk si Isa tudju ni manga mulid na. Uk na, “Iya
na ko' itu kainaan ku maka dawuranakan ku.
50 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan 'Mma' ku ma
sulga', iya na ko' ian manga danakan ku lalla-danda, maka
kainaan ku.”

13

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Ma 'llaw hi' paluwas si Isa min luma' bo' iya pahi' ni
bihing danaw ningko' ma hi' magpandu'.
2 Heka aa bayi patipun ni iya, heka kalandu'. Hangkan
iya pariyata' ningko' ma bayanan bayi parunggu' ma hi'. Bo'
baanan aa ian magtanggehan ma bihing parian hi'.
3 Heka pamandu' si Isa ma manga aa ian, pandu'
pamaralilan.
Uk na, “Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran
bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing
daddōk. Sakali pay'an manga manuk-manuk nōtōk bigi ian.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan, datti'
tana' na. Bigi ian lakkas patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' paluwas peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian
sampay lanōs, sabab 'nsa' lōm gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan.
Pagpasuwig tiyanōm ian, makasubud peen sōmpōt ian,
magtuwi kasimbōlan tiyanōm ian.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap, pasong-song
magbuwa' hap. Niya' poon kasehean muwan buwa' landu'
tōōd heka na, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka
niya' isab kasehean sarang-sarang heka na.
9 “Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon na hangkan si Isa maralil
(Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10)

10 Manjari pahi' ni si Isa manga mulid na. Tiyaw iya, uk
sigam, “Angay kau magparalilan bang kau manduan manga
aa itu?”
11 Sambung si Isa, “Kaam iyu kabuwanan pangatauhan
bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga
aa na, iya 'nsa' bayi patau na ni manusiya' kasehean. Suga'
manga aa kasehean 'nsa' kabuwanan pangatau pasal ian hi'.
12 Sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' panghati na
sampay maglabi-labi. Suga' sayi-sayi 'nsa' niya' panghati na
bo' peen pangannal na niya' tau na datti', killoan du ihi' min
iya.
13 Iya na itu poon sabab na hangkan aku magparalilan ma
manga aa itu: sabab nganda' du sigam suga' 'nsa' tanda' uk
sigam. Pake isab sigam suga' 'nsa' take tōōd uk sigam maka
'nsa' tahati.
14 Pagsalaihi' magtawwa' addat sigam maka iya bayi
pigpalatun uk si Isaya. Uk na,
‘Asal du kaam kake, suga' 'nsa' niya' tahati bi.
Asal du kaam kanda', suga' 'nsa' niya' tanda' bi.

15 Sabab manga aa itu, 'nsa' niya' pasōd ni diyōm pikilan sigam,
Tainga sigam bayi tiyaplōkan,
Mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam,
Bayi du isab tahati uk diyōm pikilan sigam.
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni aku, uk Tuhan,
Bo' iyampun uk ku dusa sigam.'
16 "Suga' kaam iyu," uk si Isa ni manga mulid na, "mehe du kahapan bi, sabab iya tanda' bi, maka iya take bi tahati bi du.
17 Baan ta kaam tōōd, heka manga nabi maka aa suku' Tuhan ma masa awwal hi' bayi baya' tōōd nganda' ma tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tasabu uk sigam. Baya' tōōd sigam pake ma take bi itu, suga' 'nsa' taabut uk sigam."

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15)

18 "Na," uk si Isa, "pake kaam tōōd bo' tahati bi kissa pasal aa bayi magsabōran bigi hi'.
19 Manga bigi bayi pakpak ma daddōk ian paralilan aa bayi makake pasal kapagparinta Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam. Jari pay'an ni sigam sayitan patilaatun ngandagtu' lapal bayi tiyanōm uk Tuhan ma diyōm atay.
20 Manga bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan, paralilan aa bayi makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lapal palman hi'.
21 Suga' palman Tuhan hi' 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. 'Nsa' natas pag-iman sigam. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam.
22 Manga bigi bayi pakpak ni diyōm sōmpōt itingan hi' paralilan aa bang ngasip ma palman Tuhan. Suga' pag-asip peen, magtuwi limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam pangalta' sigam. Hangkan na palman Tuhan, iya bayi take uk sigam, sali' dalil tiyanōm kasimbōlan 'nsa' muwan buwa'.
23 Na, manga bigi bayi siyabōran ma diyōm tana' hap hi', paralilan manga aa bang ngasip ma palman Tuhan maka makahati tōōd. Magtuwi palman ian sali' dalil tiyanōm, muwan buwa' ma diyōm atay sigam. Kasehean heka tōōd buwa' na, kasehean isab heka, maka kasehean sarang-sarang."

Paralilan pasal sōmpōt

24 Manjari magparalilan na isab si Isa pabayik. Uk na,
“In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil aa nabōran
bigi hap ma tana' na.
25 Manjari itu ma waktu sangōm, sabu peen magtuwihan
aa kamemon, niya' banta aa dapu huma ian pay'an nabōran
bigi sōmpōt ma bayi panabōran bigi hap. Puwas na hi'
pakallo' banta hi'.
26 Na, tomo' peen tiyanōm hap ian sampay nagna' na
magbuwa', tanda' isab kasōmpōtan.
27 Manjari pay'an manga tindōg ni aa dapu huma. Uk
sigam, ‘Tuwan, hap du bigi bayi sabōran nu ma tana' nu.
Minningga baha' kasōmpōtan ian?’
28 Nambung in aa dapu huma, uk na, ‘Niya' banta bayi
makahinang hi'.’ Uk manga tindōg, ‘Baya' kau baha' bang
kami ngalarutan manga sōmpōt ian?’
29 ‘Daa,’ uk na, ‘sabab bang larutan bi sōmpōt, kalu me'
larut manga batang hap.
30 Sarin bi na magbe' magtomo' sampay taabut waktu pag-
ani. Jari bang taabut na waktu pag-ani, salaitu du panoho'
ku ma aa mag-ani ian. Uk ku, larutin bi manga sōmpōt
ian dahu. Pakkōsun bi bo' iyampa tiyutung. Puwas na hi'
anihun bi buwa' min bayi tiyanōm iyu bo' tawuun bi ni
diyōm bodega ku.’ ”

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19)

31 Puwas na hi' magparalilan si Isa pabayik. Uk na, “In
kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil dakayo' bigi
diki'-diki', iya tiyanōm uk aa ma tana' na.
32 Bigi itu nahut min bigi kamemon, suga' bang tomo' na
palabi ehe na min tiyanōm kamemon. Manjari kayu na, bo'
patapu' pay'an manga manuk-manuk ngahinang pugaran
ma senga na.”

Paralilan pasal pasulig
(Markus 4.33-34; Lukas 13.20-21)

33 Magparalilan le' iya saddi. Uk na, “Iya kapagparinta
Tuhan sali' dalil pasulig iya giyuna uk danda pilamud ni
tirigu heka, manga duwampu' maka lima kilu. Puwas na
hi' iyaddun uk na, gana-gana pasulig kamemon na.”
34 Kahaba'-haba' si Isa magpandu' ma kahekahan aa,
magparalilan sadja iya. 'Nsa' iya missala ma sigam bang
'nsa' paralilan iya pamissala na.
35 Minnihi' niya' magtawwa' ma bayi tasulat uk dakayo'
nabi, iya uk na,
“Bang aku mandu' ma sigam subay bissala pamaralilan.

Baan ku sigam pasal ayi-ayi 'nsa' bayi kitauhan sataggōl min
tagna' pamapanjari dunya.”

Pihati uk si Isa paralilan na pasal sōmpōt

36 Puwas na hi' imbanan uk si Isa kahekahan aa ian bo'
pasōd ni diyōm luma'. Pay'an ni iya manga mulid na. Uk
sigam, “Pahatihun kono' kami paralilan pasal sōmpōt ian.”
37 Nambung si Isa, uk na, “Bang diyalil aa bayi nabōran
bigi hap ian, iya na aku, Anak Manusiya'.
38 Tana' ian, iya na dunya itu. Bigi hap ian, iya na manga
aa me' piyarinta uk Tuhan. Kasōmpōtan ian, iya na manga
aa me' ma nakura' sayitan, iya patilaatun.
39 Banta bayi nabōran bigi sōmpōt ian, iya na nakura'
sayitan. Iya waktu kapag-ani, iya na 'llaw pangiyamat
dunya. Iya aa mag-ani ian, iya na manga malaikat.
40 Bang takdil ni kasōmpōtan iya tipun ian bo' iyampa
tiyutung, salaihi' du isab pakaradjaan na bang taabut na
'llaw kiyamat.
41 Aku Anak Manusiya', soho' ku du manga malaikat ku
paitu ni dunya magtipun manga aa dusahan, sasuku bayi
mo pagkahi na ngandusa maka sasuku bayi maghinang
kalaatan.
42 Tatipun peen, liyarukan sigam ni diyōm api nalka'.
Mahi' sigam magtallik manga magtagiōt baggaang sigam,
sabab min kapagsusun sigam.
43 Suga' manga aa suku' Tuhan magsahaya du, sali' mata
'llaw, bang ma diyōm pagparintahan 'Mma' sigam Tuhan.
Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Paralilan pasal alta' bayi tiyapukan

44 Magparalilan isab si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan
ma manga aa na sali' dalil alta' bayi katapukan ma diyōm
tana'. Sakali niya' aa bayi makatawwa' iya. Pagtawwa' na
itu, magtuwi tambunan na pabayik. Landu' iya kiyōgan,
hangkan iya pahi' ngandagang ayi-ayi na kamemon bo'
iyampa billi uk na tana', iya bayi tatawwa' na alta' hi'.”

Paralilan pasal mussa'

45 “Salaitu isab kapagparinta Tuhan,” uk si Isa. “Sali' dalil
aa maglilitu bang meha manga mussa' hap.
46 Bang iya ganta' makatawwa' dakayo' mussa' halgaan
tōōd, piballihan uk na ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi
uk na mussa' hi'.”

Paralilan pasal pōkōt

47 “Salaitu isab kapagparinta Tuhan ma manusiya',” uk si
Isa. “Sali' dalil pōkōt hiyug ni diyōm tahik, siyōd uk ginis-
ginisan daying.

48 Panno' peen pōkōt hi', na giyuyud uk manga aa
magdaraying ian tudju ni daplakan. Ningko' sigam may'an
bo' pigsaddi baanan daying ian. Ingga hap liyōōn uk sigam
ni diyōm ambung, ingga 'nsa' tapagguna timanan.
49 Salaihi' du isab bang kiyamat na dunya itu. Paluwas
manga malaikat bo' pigsaddi uk sigam manusiya' hap maka
laat.
50 Iya malaat liyarukan du ni diyōm api nalka'. Mahi'
sigam magtallik, manga magtagiōt baggaang sigam, sabab
min pagsusun sigam.”

Pandu' bahu maka pandu' bayi tagna'

51 Tiyaw uk si Isa manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha'
kamemon bayi pamissala ku ma kaam hi'?”
“Aho',” uk sambung sigam.
52 “Na,” uk si Isa, “bang niya' guru ma sara' agama me' ma
kapagparinta Tuhan, sali' iya dalil aa dayahan taga luma'.
Heka asal alta' na bahu maka daan, hati na pangatau na
pasal pandu' tagna' sampay pandu' bahu.”

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30)

53 Pag-ubus si Isa bayi magparalilan itu, pakallo' iya min
lahat ian,
54 bo' iyampa mowe' ni kalumaan iya asal lahat na.
Manduan iya manga aa may'an ma diyōm langgal sigam.
Inu-inu sigam ma pamandu' na. Uk sigam, “Oy! Minningga
baha' pangalloan na pangatau na, maka barakat na iya
pangahinang na manga kahinangan makainu-inu hi'?
55 Bang kami 'nsa' sā', iya na itu anak karpentero. Ina'
na si Mariyam. Manga danakan na di si Ya'kub, si Yusup, si
Judas maka si Simun.
56 Maka manga danakan na danda, tiya' na isab ma lungan
ta itu. Minningga baha' pangalloan na tau na itu?”
57 Hangkan na si Isa kipaddian atay uk manga aa ian.
Sakali halling si Isa ni sigam. “In nabi,” uk na, “pig-
addatan asal ma sabarang lahat. Iya sadja 'nsa' mag-
addat ma iya bang aa ma lahat na asal maka manga aa
magdaluma' maka iya.”
58 Jari kulang du hinang makainu-inu bayi tahinang uk si
Isa ma lahat na sabab aa ian 'nsa' mangandōl ma iya.

14

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Markus 6.14-29; Lukas 9.7-9)

1 Ma waktu hi' si sultan Herod bayi magbaya' ma lahat
Jalil. Manjari itu makake iya pasal kahinangan si Isa,
2 bo' halling iya ni manga sasohoan na, uk na, “Aa ian,
iya na iya tōōd si Yahiya Magpapandi pikallum na pabing
min kamatay na. Hangkan ko' tahinang na manga hinang
makainu-inu ian.”
3-4 Hangkan salaihi' halling si Herod, sabab iya iya bayi
magpanohoan mapatay si Yahiya. Salaitu bayi kahalan
na: si Sultan Herod itu bayi magkabaya' maka ipal na si
Herodiyas, handa siyay na si Pilip. Bo' si Pilip iya masi le'
'llum. Sakali daran si Herod biyandaan uk si Yahiya. Uk na,
“'Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa danakan
nu! Dusahan kau!” Hangkan na si Yahiya bayi siyoho'
siyaggaw uk sultan, siyoho' iyekang-ekangan bo' iyampa
pisōd liyōōn ni diyōm jil.
5 Baya' si Herod mapatay si Yahiya suga' tiyāw iya ma
kahekahan aa, sabab magkahagad sigam in si Yahiya nabi
du.
6 Jari niya' dakayo' 'llaw magjamu si Sultan Herod ma
manga aa, panabu 'llaw kapag-anak ma iya. Na, ngiluk
anak si Herodiyas budjang ma panganda' pagjamuhan bo'
kasulutan tōōd si Herod ma pangiluk na,
7 hangkan panganjanjian na budjang ian. Uk na, “Janjian
ta kau. Ayi-ayi amu' nu ni aku pamuwan ku du tōōd.”
8 Na, in budjang ian bayi kapitnahan asal uk ina' na
hangkan uk na ni sultan, “Pamuwanun kono' aku kok si
Yahiya Magpapandi buttihi', pibōtang ma diyata' talam.”
9 Landu' tōōd susa sultan ian, suga' 'nsa' kapindahan bayi
panganjanji' na ma alōpan manga aa luruk hi', hangkan
soho' na subay diyulan budjang ma bayi amu' na hi'.
10 Jari magpanohoan si Herod subay piyonggolan kok si
Yahiya ma diyōm jil.
11 Puwas na hi' pibōtang kok na ma diyata' talam bo'
iyampa biyo ni budjang. Bo' biyo uk budjang ian ni ina'
na.
12 Sakali pay'an manga mulid si Yahiya ngallo' patay na
kiyubul. Puwas na hi' pahi' sigam ni si Isa ma'-ma' ma iya.

Pamakan si Isa ma manga aa lima ngibu
(Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

13 Na, take peen uk si Isa ma pasal ian hi', pakallo' iya
minnihi' musay ni lahat 'nsa' mag-aa, iya didi na sadja.
Kitauhan peen kamahian na uk baanan aa, maglangngan
sigam min manga kalumaan sigam bo' paturul ma iya,
maklay min bihing susulan.

14 Pagduwai peen si Isa min bayanan na, tanda' na manga
aa ian landu' tōōd heka. Sakali takkahan iya ase' ma sigam,
maka kaulian uk na sasuku taga saki.
15 Pagka song kohap na, pahi' ni si Isa manga mulid na.
Uk sigam, “Song sangōm na, maka tiya' kitabi ma lahat 'nsa'
niya' kalumaan na. Sohoun kono' manga aa itu pahi' ni
manga kalumaan may'an bo' sigam makaballihan di sigam
kiyakan.”
16 Nambung si Isa, uk na, “Minsan sigam 'nsa' pakallo'
minnitu. Kaam na iya makan sigam.”
17 Uk manga mulid na, “Lima du tinapay ma kami maka
duwa du daying!”
18 “Na,” uk si Isa, “bohun bi paitu.”
19 Manjari siyoho' baanan aa ian uk si Isa magtingkoan
ma kaparangan. Puwas na hi' killo' uk na lima tinapay
maka duwa daying-daying bo' iyampa iya pahangad tudju
ni langit magsukul ni Tuhan. Pighopo'-hopo' uk na tinapay
bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na, bo' tiyōpōd-
tōpōran uk sigam manga aa ian.
20 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan
na. Pag-ubus sigam mangan, tipun kapin kiyakan ian uk
manga mulid na, niya' sangpu' ka duwa ambung mehe
panno'.
21 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu
lalla. Saddi danda maka onde'-onde'.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Markus 6.45-52; Yahiya 6.15-21)

22 Puwas na hi' siyoho' uk si Isa manga mulid na pariyata'
ni bayanan. Pirahu sigam min iya tudju ni dambiya' danaw,
sabu na mapowe' kahekahan aa ian.
23 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa didi na
nambahayang ma diyata' bud. Sangōm peen lahat, may'an
iya didi na,
24 bo' manga mulid na mahi' ma danaw lawak min bihing.
Tawwa' sigam goyak sabab nagga' baliyu.
25 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' na si Isa tudju ni sigam,
mangngan ma kuwit tahik.
26 Tanda' peen iya uk manga mulid na mangngan ma
kuwit tahik, landu' sigam tiyāw sabab pangannal sigam
in iya lutaw. Magsuwalak sigam pakōsōg sabab tiyāw
kalandu'.
27 Suga' missala magtuwi si Isa ni sigam. “Pataptapun bi
pangatayan bi!” uk na. “Aku na ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
28 Sakali halling si Petros, uk na, “Nakura', bang iya na
kau, sohoun aku paiyu ni kau mangngan ma kuwit tahik.”

29 “Paitu na kau,” uk si Isa. Jari pareyo' si Petros min
bayanan ian nagna' mangngan ma kuwit tahik tudju ni si
Isa.
30 Suga' pagnanam na kōsōg baliyu ian, takkahan iya tāw
bo' enot-enot iya patallōb. Magtuwi iya ngalingan, uk na,
“Nakura', tabangun aku!”
31 Magtuwi iya iyabut uk si Isa bo' iyampa hella' uk na.
Halling si Isa, “Kulang pahap iman nu! Angay aku pagduwa-
duwahan nu?”
32 Makariyata' peen sigam ni bayanan hi', iyampa
parōhōng na baliyu.
33 Piyudji si Isa uk manga mulid bayi ma diyata' ian. Uk
sigam, “Bannal, kau Anak Tuhan du ko'!”

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret
(Markus 6.53-56)

34 Jari itu, makauntas peen sigam ni dambiya' danaw, hi'
sigam parunggu' ni lahat Gennesaret.
35 Takila si Isa uk manga aa ma hi', iya hangkan sigam bayi
matanyag ma sasuku taga saki ma jadjahan ian hi', siyoho'
biyo ni si Isa.
36 Ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen du dulan na
manga aa sakihan ngantan minsan laa ma bihing sammek
na sadja. Manjari sayi-sayi bayi makaantanan sammek si
Isa saruun-duun du kaulian saki na.

15

Manga pandu' bayi pangamban uk kamaasan
(Markus 7.1-13)

1 Manjari niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi maka guru
ma sara' agama bayi min daira Awrusalam. Tiyaw sigam ma
iya,
2 uk sigam, “Angay manga mulid nu iyu 'nsa' mōgbōg ma
usulan bayi pangamban uk kamaasan tabi? Mangan sigam
minsan 'nsa' bayi ngosean tangan sigam pahap.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Na, kaam iya. Angay langgal
bi panohoan Tuhan bo' be' bi manga usulan bayi min
kamaasan bi?
4 Sabab bayi na magpanohoan Tuhan, uk na, ‘Wajib kaam
mag-addatan 'mma' bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi
iya mahalling laat ma 'mma' na atawa ma ina' na, aa ian
subay piyatay.’
5 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu'
bi ma manga aa. Ma pamandu' bi, bang niya' aa ganta'
missala ni 'nggo'-mma' na, uk na, ‘Alta' ku itu, iya arak bayi
panabang ku kaam, 'nsa' na sabab pasuku' ku na ni Tuhan.’

6 Bang salaihi' hinang na makajari na bang ma kaam,
minsan 'nsa' pag-addatan na 'nggo'-mma' na. Suga' minnihi'
tasulak bi panohoan Tuhan supaya kaam makabōgbōg ma
bayi pangamban uk kamaasan bi.
7 Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan,
bo' 'nsa'. Asal bannal du iya bayi tasulat uk si Isaya ma
diyōm kitab.
8 Uk na,
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal
kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.
9 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pihinang
sadja uk manusiya',
'Nsa' bayi duwai min aku.’ ”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Markus 7.14-23)

10 Puwas na hi', linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho'
patipun pabing ni tōngōd na. Uk na ni sigam, “Pake kaam
ma bissala ku. Pahati ta kaam tōōd.
11 'Nsa' iya kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa iya makatamak
iya. Suga' iya makatamak iya manga bissala laat iya
paluwas min bo' na.”
12 Sakali pay'an ni si Isa manga mulid na. Uk sigam,
“Katauhan nu baha' in manga Parisi paddi' atay sigam ma
bayi bissala nu sini'?”
13 Uk sambung si Isa, “Kamemon tiyanōm iya 'nsa' bayi
tiyanōm uk 'Mma' ku ma diyōm sulga', liyarutan du.
14 Daa kaam magsusa pasal sigam. Sigam magnakura',
suga' sali' sigam aa buta. Bang buta du ngambit sehe' na
buta, tantu sigam hug karuwangan ni diyōm lowang.”
15 Sakali halling si Petros, uk na, “Pahatihun kami pasal
bayi pamaralil nu iyu.”
16 Uk si Isa, “Oy! Sampay kaam isab masi le' kulang
panghati bi!
17 Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'? Bang
niya' kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa, pasampay du ni diyōm
battōng na bo' iyampa paluwas min baran na.
18 Suga' bissala laat iya paluwas min bo' aa, bayi piyoonan
asal min diyōm atay na. Iya na hi' makatamak iya.
19 Sabab min diyōm atay manusiya' iya paluwasan
pamikil na laat, iya hangkan maghinang kalaatan, sali'
manga mapatay, magjina, ngahinang kasabulan danda-
lalla, nangkaw, magputing, maka ngalimut.

20 Kamemon itu makatamak aa. Suga' bang kita mangan
ma 'nsa' bayi ngosean tangan ta sali' pamandu' manga
Parisi, 'nsa' ihi' makabuwan katamakan.”

Pangandōl dakayo' danda min lahat Kanaan
(Markus 7.24-30)

21 Sakali palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira
Tira maka daira Sidun.
22 Niya' danda bangsa Kanaan maglahat may'an. Manjari
danda itu bayi pahi' ni si Isa ngalinganan iya. “O Tuwan,”
uk na, “tubu' Sultan Daud, maase' kau ma aku. Anak ku
bayi danda siyōd uk sayitan. Binsana' kalandu'.”
23 Suga' 'nsa' bayi makasambung si Isa minsan dakabtang.
Jari pay'an ni iya manga mulid na ngalōgōs, uk sigam,
“Sohoun iya pakallo'! 'Nsa' iya parōhōng nurul kitabi, maka
sagaw kalandu'!”
24 Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku siyoho' paitu nabang
manga aa bangsa Israil, iya sali' dalil bili-bili lungay min
labayan.”
25 Suga' pagtake peen itu uk danda, magtuwi iya pasujud
ni tōngōd nayi' si Isa. “O Tuwan,” uk na, “tabangun aku.”
26 Siyambungan iya uk si Isa piralilan. Uk na, “'Nsa'
manjari killo' kiyakan manga anak bo' liyarukan ni manga
ero'.”
27 “Bannal, Tuwan,” uk danda. “Suga' minsan manga ero'
mangan du momok kiyakan iya pakpak min lamisahan pag-
ipatan ma sigam.”
28 Sakali nambung si Isa, uk na, “Inda', hōgōt iman nu.
Diyulan du kau bayi pangamu' nu iyu.” Manjari ma waktu
hi' saruun-duun du kaulian anak na danda hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa

29 Puwas na hi' pakallo' si Isa min lahat ian, maklay min
bihing danaw Jalil. Jari patukad iya ni bid-bid ningko' ma
hi'.
30 Landu' heka aa bayi pay'an ni iya mo manga pengka',
manga aa piul, manga buta, manga umaw, sampay baanan
aa saddi tawwa' ginisan saki. Pibōtang sigam uk sehe' sigam
ma tōngōd nayi' si Isa, bo' kaulian uk na sigam kamemon.
31 Inu-inu tōōd manga aa ian, pag'nda' sigam ma aa bayi
umaw makapahalling na; aa bayi piul kaulian na; aa bayi
pengka' makalangngan na pabōntōl; aa bayi buta makanda'
na. Manjari siyanglitan uk sigam Tuhan, iya pagtaatan
bangsa Israil.

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Markus 8.1-10)

32 Sakali linganan uk si Isa manga mulid na bo' uk na,
“Maase' aku ma manga aa itu, sabab katallu 'llaw itu na iya
kamaitu sigam ma aku, maka 'nsa' na niya' kiyakan sigam.
'Nsa' aku baya' mapowe' sigam ma 'nsa' bayi pakan ku dahu,
arakala' piyunung sigam ma palangnganan sigam.”
33 Tiyaw iya uk manga mulid na, uk sigam, “Minningga
baha' pangalloan ta kiyakan sarang pamakan kahekahan
aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya' kalumaan na itu!”
34 Uk si Isa, “Pila heka tinapay bi iyu?”
Sambung sigam, “Pitu' tinapay maka manga daying-
daying kulang heka na.”
35 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan
ma tana'.
36 Killo' uk na pitu' tinapay maka manga daying-daying
ian, bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas na hi' pighopo'-
hopo' uk na tinapay maka daying bo' iyampa siyongan uk
na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran manga aa ian
uk sigam.
37 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na.
Ubus peen bayi mangan, niya' pitu' ambung mehe panno' uk
momok kiyakan bayi tatipun uk manga mulid hi'.
38 Manga aa bayi magkakanan ian niya' manga 'mpat
ngibu lalla itung, saddi danda maka onde'-onde'.
39 Jari pipowe' manga aa ian uk si Isa. Pariyata' iya ni
bayanan bo' iyampa pauntas ni lahat Magadan.

16

*Manga Parisi maka manga Saddusi mikipanda' paltan-
daan*
(Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56)

1 Manjari niya' manga Parisi maka manga Saddusi bayi
pay'an ni si Isa mikipanda' paltandaan. Baya' sigam
nulayan iya bo' supaya sigam kanda' bang niya' kapatut na
min Tuhan.
2 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu, bang sawupama
pasaddōp na 'llaw, uk bi, ‘A, taddo' du sawung sabab iyu
keyat bihing langit.’
3 Pagsubu-subu isab, uk bi, ‘Ulan 'llaw itu sabab keyat bi-
hing langit maka pandōm.’ Tau kaam nganda' pandōgahan
ma bihing langit, suga' 'nsa' kapandōgahan bi paltandaan
iya tanda' bi ma masa itu hi'.
4 Manga aa ma waktu itu hi' laat kalandu', maka 'nsa'
baya' magtaat ma Tuhan. Baya' kaam baha' nganda'
paltandaan barakatan? 'Nsa' niya' paltandaan pindaan
kaam, duwal paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa
awwal hi'.”

Puwas na hi' imbanan manga aa ian uk si Isa, bo' pakallo' iya minnihi'.

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian
(Markus 8.14-21)

5 Pagtakka manga mulid si Isa ni dambiya' danaw, 'nsa' sigam bayi makaintōm mo tinapay lutu' sigam.
6 Uk si Isa ni sigam, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi maka min manga Saddusi.”
7 Magbissala manga mulid na pasal halling na hi', sabab 'nsa' tahati. Uk pagbaha' sigam, “Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita bayi mo tinapay.”
8 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk na, “Angay pagbissala bi pasal 'nsa' niya' tinapay bi? Kulang pahap pangandōl bi ni aku!
9 'Nsa' le' tahati bi baha'? 'Nsa' marayi' taintōm bi bayi waktu kapaghopo'-hopo' ku tinapay lima heka na pamakan manga limangibu aa hi'? Intōmun bi bang pila ambung mehe bayi pangalōōnan bi kapin kiyakan hi'?
10 Maka tinapay pitu' heka na bayi pamakan 'mpat ngibu aa hi'. Pila ambung bayi pangalōōnan bi?
11 Angay kaam 'nsa' makahati? 'Nsa' pasal tinapay iya bayi pagbissala ku hi'. Uk ku, halliin bi pasulig tinapay manga Parisi maka Saddusi!”
12 Minnihi' iyampa tahati uk sigam 'nsa' pasal pasulig pamasuwig tinapay iya bayi halling na, suga' pandu' min manga Parisi maka min manga Saddusi. Iya na hi' subay hiyallian pahap.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21)

13 Na, pahi' di si Isa ni jadjahan lahat ma kasikōtan daira Kesareya Pilipi. May'an peen, tiyaw uk na manga mulid na, uk na, “Bang ma pangupama aa, sayi kono' aku Anak Manusiya'?”
14 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas atawa Nabi Irimiya. Maka bang ma aa kasehean isab dakayo' nabi kau bayi ma masa awwal hi'.”
15 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa, “ayi uk bi? Sayi aku itu?”
16 Nambung si Simun Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “Anak Tuhan iya asal 'llum.”

17 “Mehe kahapan ma kau, Simun anak si Yahiya,” uk si
Isa, “sabab 'nsa' min manusiya' iya hangkan katauhan nu
iyu hi'. Bayi pamatau kau uk 'Mma' ku ma diyōm sulga'.
18 Na, iya na itu pama' ku ma kau: kau si Petros, hati na
batu. Bo' ma diyata' batu iyu pangahinangan ku langgal ku,
hati na manga jamaa ku kamemon. 'Nsa' sigam taraōg uk
Nakura' Sayitan.
19 Buwanan ta kau kunsi', hati na kapatut ngukab pasōran
manusiya' tudju ni diyōm pagparintahan Tuhan. Ayi-ayi
liyāng uk nu ma diyōm dunya itu liyāng du isab ma diyōm
sulga', maka ayi-ayi pamarul nu ma diyōm dunya itu pirul
du isab uk Tuhan ma diyōm sulga'.”
20 Puwas na hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, 'nsa'
siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi in iya si Almasi.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Markus 8.31—9.1; Lukas 9.22-27)

21 Manjari puwas minnihi', nagna' si Isa mahatihan
manga mulid na pasal ayi makatawwa' ma iya ma sosongun.
Uk na, “Subay aku pahi' ni daira Awrusalam. Heka du
kabinsanaan pitakka ni aku uk manga kamaasan, uk manga
kaimaman langkaw, maka uk manga guru ma sara' agama.
Piyatay du aku, suga' bang palabay na tallum bahangi
pikallum du aku pabing.”
22 Sakali si Petros bayi mo si Isa paōkat min kasehean,
bo' iyampa siyamlang uk na. Uk si Petros, “Oy! Tuwan, daa
kau halling salaihi'! 'Nsa' du diyulan uk Tuhan bang hinang
ma kau salaihi'.”
23 Suga' iyalōp si Petros uk si Isa. Uk na, “Pakallo' kau
min aku, sayitan! Kau iyu bilang mo aku ngalabba min
kabayaan Tuhan. Iya pamikil nu iyu pikilan manusiya' ko',
'nsa' pikilan Tuhan.”
24 Puwas na hi' missala si Isa ni manga mulid na, uk na,
“Bang niya' baya' me' ma aku,” uk na, “subay 'nsa' kabayaan
baran na iya diyulan uk na. Subay tanggung na hag na
pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na kabinsanaan
ma sabab ku sampay ni kamatay. Minnihi' iya makajari
me' ma aku.
25 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, paōkat du kallum-
nyawa na min Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma ginhawa
baran na, lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du iya
kallum kakkal.
26 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan
alta' diyōm dunya kamemon, mehe lugi' na bang 'nsa'
niya' kallum na kakkal. Sabab 'nsa' niya' tapangalakkat na
kallum-nyawa na bang paōkat na.

27 Aku, Anak Manusiya' pabing du paitu, libut uk sahaya
'Mma' ku. Iya sehe' ku ian manga malaikat na. Tungbasan
ku manusiya' kamemon, pipagtōngōd maka bayi hinang
sigam dangan maka dangan.
28 Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu ma
kaam 'nsa' matay sataggōl aku, Anak Manusiya', 'nsa' le'
paitu magparinta ma diyōm dunya. Subay na aku tanda'
uk sigam bo' iyampa sigam matay.”

17

Kapinda dagbōs si Isa
(Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36)

1 Palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari biyo uk
si Isa si Petros maka duwangan magdanakan, iya si Ya'kub
maka si Yahiya, patukad ni diyata' bud langkaw, sigam-
sigam sadja.
2 May'an peen sigam, pinda dagbōs si Isa ma panganda'
sigam. Sahaya pamayihuan na sali' mata 'llaw. Makasilaw
tōōd pote' sammek na.
3 Sakali panyata' pay'an si Musa maka si Nabi Eliyas,
tanda' uk manga mulid ian magbissala maka si Isa.
4 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “Tuwan Panghu', hap
tōōd isab tiya' kami ma itu. Baya' kau baha' bang aku
ngahinang tallu bawung-bawung pasindungan bi ma itu,
dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo' ma
si Eliyas?”
5 Sabu peen iya halling, niya' gabun sahaya bayi ngalan-
dungan sigam, maka niya' suwara halling min diyōm na.
Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu kalasahan ku. Landu' aku
kasulutan ma iya. Iya iya kehun bi.”
6 Pagtake peen suwara itu uk manga mulid, landu' tōōd
sigam tiyāw hangkan pakappang magtuwi ni tana'.
7 Suga' pay'an si Isa ni sigam maabut tangan na ma sigam.
Uk na, “Papunduk kaam, daa kaam tiyāw.”
8 Pagtongas sigam, 'nsa' niya' saddi tanda' uk sigam, duwal
si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi',
biyandaan uk si Isa manga mulid na, uk na, “Daa kaam ma'-
ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi ma hi' ma diyata' bud
hi'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing
min kamatay ku bo' iyampa kaam ma'.”
10 Sakali tiyaw si Isa uk sigam, uk na, “Angay manga guru
ma sara' agama mandu' in si Nabi Eliyas subay dahu palahil
paitu?”

11 Nambung si Isa, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas palahil
dahu min si Almasi nakapan kamemon.
12 Suga' baan ta kaam, bayi na palahil si Eliyas paitu bo'
'nsa' iya bayi takila uk manga manusiya'. Bayi tahinang uk
sigam ma iya ayi-ayi kabayaan sigam. Damikkiyan na aku,
Anak Manusiya', binsana' du isab uk sigam.”
13 Minnihi' tahati uk manga mulid in si Yahiya Magpa-
pandi ko' hi', iya bissalahan uk si Isa.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni kahekahan aa hi', niya'
dakayo' aa pay'an ni iya pasujud.
15 Uk na ni si Isa, “Tuwan, maase' kau ma anak ku
lalla. Biyaboy-baboy iya, kalandu' tōōd saki na. Daran iya
pahantak ni diyōm api atawa ni diyōm bohe'.
16 Bayi bo ku iya ni manga mulid nu suga' 'nsa' iya
tapakowe' uk sigam.”
17 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu
hi', sā' pahap pikilan bi! 'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay
salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi bo'
iyampa kaam magkahagad? Bohun paitu onde',” uk na.
18 Tabo peen onde' ian ni si Isa, magtuwi pihalling uk na
sayitan. Piluwas uk na min baran onde' bo' saruun-duun
du parōhōng saki na.
19 Puwas na hi' tiyaw si Isa uk manga mulid na, sigam-
sigam sadja. Uk sigam, “Angay kami itu 'nsa' bayi maka-
paluwas sayitan hi'?”
20 Uk si Isa, “Sabab kulang pangandōl bi ma Tuhan.
Baan ta kaam tōōd, bang bayi makasali' ehe pangandōl bi
ni sali' ehe bigi-bigi nahut, tahinang du uk bi kamemon
minsan salaingga hunit na. Bang sawupama soho' bi bud
itu papinda minnitu pay'an, papinda du. [
21 Suga' in ginisan sayitan ian 'nsa' tapaluwas, duwal bang
kaam nambahayang maka magpuwasa dahu.]”

Si Isa missala pabayik pasal kamatay na
(Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45)

22 Niya' waktu 'llaw dakayo' hi' magtipun manga mulid na
ma lahat Jalil. Uk si Isa ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya',
marayi' na siyongan ni pagbayaan manga aa,
23 bo' aku piyatay du uk sigam. Suga' tallum bahangi
puwas min kamatay ku 'llum du aku pabing.” Minnihi' susa
tōōd manga mulid na.

Sukay langgal biyayaran uk si Isa

24 Pagtakka si Isa maka manga mulid na ni daira Kapir-
naum, niya' pay'an ni si Petros manga aa ngamu' sukay
langgal. Uk sigam ni iya, “Guru bi iyu, mayad baha' sukay
langgal?”
25 “Aho',” uk sambung si Petros. Makasōd peen si Petros
ni diyōm luma' arak ma'-ma', makarahu si Isa halling ni iya,
uk na, “Simun, bang ma kau, sayi killoan sukay uk manga
sultan ngantan lahat ma diyōm dunya itu? Anak-kampung
na, atawa aa saddi?”
26 “Aa saddi,” uk si Petros.
“Na,” uk si Isa, “bang salaiyu, hati na in kitabi anak Tuhan
itu 'nsa' wajib mayad sukay hi'.
27 Suga' 'nsa' niya' kabayaan ta kipaddian atay uk manga
aa ian. Hangkan kau subay pahi' ni bihing danaw ian
muwang. Pagtinduk daying, hellaun magtuwi. Makatawwa'
du kau sin ma diyōm bo' na, sarang pamayad ta sukay
langgal. Kalloun sin ian bo' pamayarun pahi'.”

18

Sayi iya katapusan langkaw?
(Markus 9.33-37; Lukas 9.46-48)

1 Ma waktu hi' du, pay'an ni si Isa manga mulid na
tiyaw iya. Uk sigam, “Sayi langkaw katapusan ma diyōm
pagparintahan Tuhan?”
2 Sakali linganan uk si Isa dakayo' onde'-onde', siyoho'
nangge ma alōpan sigam.
3 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: sayi-sayi 'nsa' pinda ni
pamikil hap sali' pamikil onde'-onde' itu, 'nsa' tōōd pisōd ni
diyōm pagparintahan Tuhan.
4 Sayi-sayi mareyo' atay na, pisali' ni sali' atay onde'-onde'
itu, iya na ko' hi' langkaw min kasehean na ma diyōm
pagparintahan Tuhan.
5 Sayi-sayi isab nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma
sabab ōn ku iya pamanyabutan na, sali' baran ku iya
tiyayima' uk na.”

Pasal sasat mo ni magdusa
(Markus 9.42-48; Lukas 17.1-2)

6 Uk si Isa le', “Bang niya' aa ganta' mo ngahinang dusa
dakayo' aa deyo' sali' hantang onde' itu, aa taga pangandōl
tudju ni aku, hap le' bang aa ian piggantungan batu bohat
ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang. Hap le' ihi', bang
peen daa kalanduan hinang na salaihi'.
7 Makaase'-ase' tōōd manga manusiya' itu, sabab niya' na
peen kasasatan makabo ma sigam maghinang dusa. Tantu

niya' manga sasat-manasat paniya', suga' makaase'-ase' tōōd
iya pamakadal ma sasuku nasat sehe' na mo magdusa.
8 “Bang tangan bi atawa nayi' bi ganta' mo kaam ni
magdusa, subay hopoun bi. Gam na peen tattōpin bi bo'
timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma pukul
dambiya' tangan bi atawa nayi' bi, bang peen kaam 'nsa'
liyarukan ma jukup nayi'-tangan bi ni diyōm api nalka' iya
'nsa' kapaddahan.
9 Damikkiyan du isab bang mata bi ganta' mo kaam ni
magdusa, lugitin bi. Gam na peen lugitin bi bo' timanan.
Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma buta dambiya' mata
bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma
jukup mata bi karuwambiya'.”

Paralilan pasal bili-bili lungay
(Lukas 15.3-7)

10 “Kamaya'-maya' kaam. Daa pareyoun bi manga aa ku
minsan dakayo' onde'-onde' itu. Sabab baan ta kaam, ian
tunggu' sigam manga malaikat paharap na peen ni 'Mma'
ku Tuhan ma diyōm sulga'.
11 Sabab aku, Anak Manusiya', bayi paitu ni dunya
ngalappas manga aa iya lawak min Tuhan.
12 “Bistahun bi: bang niya' aa sawupama taga bili-bili
dahatus heka na, bo' hi' pasiha' dakayo', ayi baha' hinang
na? Tantu pasaran na siyampu' maka siyam ma hi' ma
kabid-biran bo' iyampa iya pahi' meha dakayo' bayi pasiha'
hi'.
13 Jari bang tatawwa' na, baan ta kaam, kiyōgan iya tōōd.
Palabi le' kōg na ma bili-bili dakayo' ian min siyampu' maka
siyam iya 'nsa' bayi lungay.
14 Salaihi' du isab ma 'Mma' tabi ma diyōm sulga', 'nsa' iya
baya' subay lungay dakayo' onde'-onde' min ōkōman na.”

Bang pagkahi nu muwan dusa ma kaam

15 “Na, bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa
ma kau, bain bi iya pahi' pasal kasaan na, suga' subay
kaam duwangan sadja magbissala. Bang kau iyasip uk
na, bo' kabayaan na maghap maka kau, hōgōt gam peen
kapagbagay bi.
16 Suga' bang hati 'nsa' akuhan na dusa na, bohun
dakayo' atawa duwa aa saddi naksian ayi-ayi pagbissala
bi, bo' supaya tabe' panohoan bayi ma diyōm kitab, iya
uk na, ‘Bang niya' palkala' bi subay niya' duwangan atawa
tallungan muwan saksi' bo' supaya pigsabannal.’
17 Suga' bang aa ian 'nsa' ganta' ngasip ma manga aa
saddi iya bo nu ian, na, bain manga sehe' bi dajamaahan
kamemon. Jari bang iya 'nsa' baya' ngasip ma kagaraan

manga jamaa kamemon, aa ian subay bista uk bi sali' aa
'nsa' niya' tuhan na, atawa sali' aa magkallo' sukay ma
parinta iya ngakkal sadja.”

Pangalangan maka pamarul

18 “Baan ta kaam tōōd, ayi-ayi pangalang bi ma diyōm
dunya itu liyāng du isab ma diyōm sulga', maka ayi-ayi
parul bi ma diyōm dunya itu pirul du isab ma diyōm sulga'.
19 “Niya' isab pama' ku ma kaam: bang niya' duwangan
min kaam mag-uyun ma dunya itu nambahayang ngamu'-
ngamu' ayi-ayi, tantu du sigam hinangan uk 'Mma' ku ma
diyōm sulga'.
20 Sabab bang niya' duwangan atawa tallungan aa
magtipun pagka ōn ku iya pamanyabutan sigam, ian du aku
ma diyōman sigam.”

Paralilan pasal dakayo' tindōg 'nsa' ngampun sehe' na

21 Puwas ian pahi' si Petros ni si Isa niyaw. “Tuwan
Panghu',” uk na, “min pila subay ampun ku pagkahi ku
bang iya ngandusa ni aku? Min pitu' baha'?”
22 Uk si Isa, “'Nsa' min pitu' sadja, suga' min pitumpu'
maka pitu'.”
23 Jari magparalilan si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan
sali' dalil dakayo' sultan iya baya' mista pautangan manga
tindōg na.
24 Sakali itu, pasalta' iya magbista utang, niya' biyo ni iya
dakayo' tindōg na utang na laksaan pilak.
25 Jari in sin ma tindōg ian 'nsa' makabayaran utang na,
hangkan magpanohoan sultan in aa ian, sampay handa na
maka manga anak na, subay piballihan hinang ata. Subay
piballihan isab ayi-ayi na kamemon pamayad utang na.
26 Na, pasujud magtuwi tindōg itu ma alōpan sultan
ngamu' junjung ni iya. ‘O Ampun,’ uk na, ‘patangguhun
le' aku. Bayaran ta du kau utang ku kamemon.’
27 Manjari maase' sultan ian ma tindōg na. Piddahan uk
sultan utang na bo' pipowe' iya.
28 “Na, pagluwas tindōg ian min alōpan sultan, niya' tabak
na pagkahi na tindōg, bo' tindōg dakayo' itu taga utang diki'
du ma iya. Magtuwi giyanggut uk na pagkahi na itu bo'
pikkōl. Uk na, ‘Bayarin na utang nu ma aku.’
29 Magtuwi pasujud pagkahi na itu nganjunjung, uk na,
‘Patangguhun le' aku. Bayaran ta kau.’
30 Suga' 'nsa' matanggu. Gam peen iya jinil uk tindōg
tagna' ian sataggōl 'nsa' kapuwasan uk na utang na
kamemon.

31 Pag'nda' peen uk tindōg kasehean ma kahinangan
tindōg dakayo' ian, magtuwi paddi' akkal sigam. Pahi'
sigam ni sultan ma' pasal ian hi' kamemon.
32 Jari linganan uk sultan tindōg bayi ma heka utang na
hi'. ‘Jahulaka' ko' kau iyu!’ uk na. ‘Bayi paddahan ku utang
nu kamemon ma sabab panganjunjung nu ma aku.
33 Arapun isab bayi kaasean nu pagkahi nu hi', sali' bayi
kaase' ku ma kau!’
34 Jari landu' ngandugal sultan ian ma iya, hangkan soho'
na tindōg hi' subay jinil sampay tiksa' sataggōl 'nsa' le'
kabayaran utang na.”
35 Tiyambōl uk si Isa halling na, uk na, “Salaihi' du isab
hinang 'Mma' ku ma diyōm sulga' ma kaam dangan maka
dangan, bang 'nsa' ampun bi pagkahi bi sampay min diyōm
atay bi.”

19

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Markus 10.1-12)

1 Ubus peen pamissala si Isa salaihi', pakallo' iya min lahat
Jalil tudju ni lahat Yahudiya, ni jadjahan na iya ma liyu sapa'
Jordan.
2 Heka tōōd manga aa bayi me' ma iya, bo' kaulian uk na
manga saki sigam may'an.
3 Sakali niya' pay'an ni iya manga Parisi nulayan iya bo'
supaya iya tasaggaw ma bissala na. Hangkan uk sigam ma
iya, “Bang ma sara' tabi, makajari baha' bang lalla nimanan
handa na, minsan ayi sababan na?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi
baha' iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Ma tagna'
pamapanjari Tuhan ma manusiya', bayi sigam pipanjari uk
na lalla maka danda?’
5 Uk Tuhan hi', ‘Hangkan na lalla pakallo' min 'nggo'-mma'
na, bo' parakayo' ni handa na. Manjari in bayi duwa baran,
tahinang dabaran na.’
6 'Nsa' na sigam duwa baran,” uk si Isa, “suga' dabaran
na sigam duwangan. Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas
uk manusiya' bang bayi pigdakayo' uk Tuhan.”
7 Tiyaw manga Parisi ma si Isa, uk sigam, “Na angay
baha'? Bang ma pandu' si Musa, makajari lalla nimanan
handa na bang peen niya' sulat na pagpasahan.”
8 Iya sambung si Isa, “Iya hangkan kaam pirul uk si Musa
nimanan handa bi, sabab alōd kaam piyanduan. Suga' 'nsa'
salaihi' bayi ma waktu tagna'.

9 Baan ta kaam, sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' du
iya bayi maglalla, bo' maghanda iya saddi, magjina iya, taga
dusa iya ma handa na poon.”
10 Uk manga mulid si Isa ma iya, “Bang salaihi' kahalan
na ma aa maglakibini, hap le' subay 'nsa' magdakayo'.”
11 Nambung si Isa, uk na, “Pandu' iyu 'nsa' tabōgbōg uk
manusiya' kamemon, duwal sigam iya kabuwanan kōsōg
uk Tuhan.
12 Magginis isab sababan iya hangkan manga aa kasehean
'nsa' maghanda. Niya' aa 'nsa' makapaghanda sabab min
kariyasali na. Niya' 'nsa' makapaghanda sabab kiyabili uk
aa, maka niya' isab magniyat subay 'nsa' maghanda ma
sabab pagparinta Tuhan sadja iya pikil uk na. Sayi-sayi
makabōgbōg salaihi', subay be' na ma pandu' ku itu.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa bayi mo onde'-onde' sigam ni si Isa
bo' pabōtangan na tangan na ma sigam bo' iyampa sigam
amuan na kahapan min Tuhan. Suga' aa mamo ian bayi
pihallingan uk manga mulid si Isa.
14 Halling si Isa, “Parulun bi paitu ni aku manga onde'-
onde' iyu. Daa langun bi. Sabab sayi-sayi makasali' kawul-
piil na ni sali' onde'-onde' iyu, taga palsukuan du ma
diyōman pagparinta Tuhan.”
15 Jari pibōtang uk si Isa tangan na ni sigam ian. Puwas
na hi' pakallo' iya minnihi'.

Pasal aa taga karaya
(Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30)

16 Manjari itu niya' dakayo' aa pahi' ni si Isa. Uk na,
“Tuwan Guru, ayi hinang hap subay hinang ku bo' supaya
aku kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?”
17 Uk si Isa, “Angay aku tīyaw nu bang ingga hap? Tunggal
du Tuhan hap. Bang kau baya' pisukuan kallum taptap,
subay bōgbōgan nu panohoan Tuhan.”
18 Tiyaw lalla itu, “Panohoan ingga?” uk na.
Uk sambung si Isa, “Daa kau mapatay aa. Daa kau
magjina. Daa kau nangkaw. Daa kau naksi' puting.
19 Pag-addatin ina' nu maka 'mma' nu. Maka kalasahin
pagkahi nu manusiya' sali' uk nu lasahan baran nu.”
20 Uk lalla magtuwi, “Bayi na kabōgbōgan ku ian hi'
kamemon. Ayi le' subay hinang ku?”
21 Uk si Isa ma iya, “Bang kau baya' tubus hap addat-tabiat
nu, pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun
ballihan na ma manga aa miskin. Manjari niya' du karaya
nu ma diyōm sulga'. Puwas na hi' paitu kau me' ma aku.”

22 Pagtake aa ian ma bissala si Isa, magtuwi iya pakallo'
maka uk na susa sabab landu' heka alta' na.
23 Sakali halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Baan
ta kaam tōōd, in aa dayahan kahunitan pasōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan.
24 Aho', baan ta kaam, kaluhayan le' hayōp unta' palabay
min buwi' jawum min aa dayahan pasōd ni diyōm pagpar-
intahan Tuhan.”
25 Inu-inu tōōd manga mulid pagtake sigam ma bissala si
Isa itu. “Bang salaihi',” uk sigam, “sayi baha' makasampay
ni kasalamatan ma diyōm sulga'?”
26 Piyandang na uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na
nambung. Uk na, “Bang manusiya', 'nsa' tōōd makarapat.
Suga' 'nsa' niya' hunit ma Tuhan.”
27 Sakali halling si Petros, “'Ndaun ba kami itu.” uk na.
“Bayi imbanan kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau. Ayi
baha' panungbas kami?”
28 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: in aku, Anak Manusiya',
bang taabut na waktu kapaningko' ku ma diyōm kasahaya-
han, magkapag-agi du aku ma dunya bahu. Maka iya du
kaam manga be'-bean ku. Pitingko' du kaam, pilangkaw,
bo' kaam iya ngahukum ma sangpu' maka duwa bangsa
kapanubuan si Israil.
29 Sasuku bayi ngambanan luma' na atawa danakan na,
atawa ina' na maka 'mma' na, atawa manga anak na, atawa
tana' na, bang ihi' bayi libbahan uk na ma sabab katuyu'
na ma aku, tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan, lipat
manglipat min bayi libbahan uk na. Maka kaniyaan du iya
kallum taptap ni kasaumulan.
30 Suga' heka aa makarahu buttihi', piramuwi du ma
waktu sosongun. Heka isab taramuwi ma buttihi', pirahu
du ma waktu sosongun.”

20

Paralilan pasal manga aa maghinang ma kabbun

1 Magparalilan si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan sali'
dalil aa dapu kabbun pananōman bahan anggul. Dayi' 'llaw
peen, mangngan iya meha aa maghinang ma kabbun na.
2 Magsulut peen iya maka sigam in panamba sigam ma
dangallaw subay sali' asal pagtambahan du, jari siyoho'
sigam pahi' maghinang ma kabbun na.
3 Puwas na hi', taabut lisag siyam subu, pabayik iya ni
pagtabuan, bo' niya' tanda' na may'an manga aa nangge-
nangge. 'Nsa' niya' hinang sigam.

4 Uk na ma sigam, ‘Pahi' kaam isab maghinang ma kabbun
ku hi'. Tiyambahan du kaam pila-pila iya katōngōran
hinang bi.’
5 Na, hi' na sigam pahi'. Taabut lattu 'llaw, pahi' na isab
aa dapu kabbun meha aa kasehean maghinang ma kabbun
na. Salaihi' du isab hinang na taabut lisag tallu kohap.
6 Jari itu, song peen lisag lima kohap, pabing iya ni
pagtabuan, bo' niya' tanda' na manga aa nangge-nangge
may'an. Uk na ma sigam, ‘Angay kaam nimpus da 'llaw
'nsa' maghinang?’
7 Uk sambung sigam, ‘Tuud 'nsa' niya' noho' kami maghi-
nang.’ ‘Na,’ uk aa dapu, ‘pahi' kaam maghinang ma kabbun
ku hi'.’
8 “Manjari itu, pagsong kohap na, noho' aa dapu ni bayi
mandulan na ian, uk na, ‘Linganin manga aa maghihinang
iyu bo' tambahin. Parahuhun manga aa bayi takallo' ku
damuwi iyu, bo' paramuwihun iya bayi takallo' ku dahu.’
9 Jari iya panamba sigam bayi makatagna' maghinang
lisag lima kohap, magtōngōd du maka hinang dangallaw,
minsan dayi'-dayi' du iya bayi pangahinang sigam.
10 Na, taabut peen tiyambahan manga aa bayi takallo'
subu-subu hi', iya pangannal sigam subay pisong panamba
sigam. Lipara sali' du tambahan sigam, pipagtōngōd du
maka hinang dangallaw.
11 Pagsambut peen tambahan sigam, pigdub-dub uk sigam
aa dapu.
12 Uk sigam, ‘Angay itu? Manga aa bayi kallo' nu damuwi
danjam du iya bayi pangahinang sigam. Bo' kami itu bayi
nimpus min subu-subu sampay ni kakohapan, maghulas-
sangsa' ma kapasuan 'llaw! Suga' minsan na, pipagsali' uk
nu tambahan sigam maka tambahan kami.’
13 Uk aa dapu kabbun ni dangan ian, ‘Bagay, 'nsa' kau bayi
akkalan ku. Iya kapagsulutan ta tambahan pipagtōngōd
maka hinang dangallaw.
14 Na, kalloun na tambahan nu itu bo' kau mowe'. Tuud
kabayaan ku nambahan aa bayi takallo' ku damuwi sali' du
maka bayi panamba ku kau.
15 Angay, 'nsa' niya' kapatut ku baha' magbaya' ma sin ku?
Angay paddi' atay nu ma sawukat pagmura ku sin ku?’ ”
16 Jari tiyambōl uk si Isa bissala na, uk na, “Hangkan
na, sayi-sayi bayi taramuwi ma buttihi', pirahu du ma
sosongun. Maka sayi-sayi makarahu ma buttihi', piramuwi
du ma waktu sosongun.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34)

17 Na, patukad di si Isa tudju ni daira Awrusalam. Jari
ma labayan peen, biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
pasaddi min aa kasehean bo' iyampa sigam bissalahan na.
18 Uk na, “Pake kaam. Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam.
Ma hi' peen kitabi, in aku, Anak Manusiya', siyongan du
ni pangantanan kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama. Pitakkahan aku uk sigam hukuman ni
kamatay.
19 Puwas na hi' siyongan du aku ni pangantanan manga
aa 'nsa' Yahudi, bo' pig-udju'-udju' du aku uk sigam.
Piglapdōsan du aku bo' iyampa liyansang ni hag piyatay.
Suga' taabut tallum bahangi min kamatay ku 'llum du aku
pabayik.”

Iya iyamu' uk handa si Sibidi
(Markus 10.35-45)

20 Sakali pay'an ni si Isa handa si Sibidi magbe' maka
anak na lalla duwangan, mulid si Isa min sangpu' ka duwa.
Pasujud danda itu ma dahuhan si Isa ngamu' junjung.
21 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Ayi amu' nu?”
Uk danda, “Bang taabut waktu kapagparinta nu, patingk-
oun kono' duwangan anak ku itu min karuwambiya' nu.”
22 Nambung si Isa, uk na ni sigam, “'Nsa' katauhan bi bang
ayi iya amu' bi iyu. Makasandal kaam baha' pinanaman
kabinsanaan sali' paminsana' ma aku?”
“Aho', makasandal du kami,” uk sigam.
23 Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kabinsanaan sali'
kabinsanaan iya song patakka ni aku. Suga' 'nsa' niya'
kapatut ku mene' bang sayi pitingko' ma bihing ku ma sakap
katau atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian manga aa iya
tiyagamahan paningkoan ian uk 'Mma' ku Tuhan.”
24 Take peen uk manga sangpu' mulid kasehean pasal bayi
iyamu' uk handa si Sibidi, magtuwi paddi' atay sigam ma
duwangan magdanakan hi'.
25 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni
tōngōd na. Uk na, “Katauhan bi iya addat manga aa ma
dunya itu. Iya ngantanan pagparinta ma bangsa kasehean
ian magnakura' asal ma manga aa ma deyoan sigam. Iya
du manga puntuk nakura' sigam, ngahagda asal ma sigam.
26 Suga' kaam iyu subay 'nsa' magsalaihi'. Sayi-sayi kaam
baya' pilangkaw ma diyōman bi, subay magsosohoan ni
kasehean.
27 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw, subay magpaata ni
pagkahi na nabangan sigam.
28 Subay kaam paanggil ni aku, Anak Manusiya',” uk si
Isa. “Iya paitu ku ni dunya 'nsa' aku subay pighinangan uk

manga manusiya', suga' sigam iya subay tabang ku. Paitu isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat ku manga aa heka min paldusahan sigam."

Duwa aa buta kaulian uk si Isa
(Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43)

29 Manjari sasang peen si Isa maka mulid na pakallo' min daira Ariha, heka aa bayi paturul ma iya.
30 Sakali niya' may'an duwa lalla buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam. Makatau peen manga buta itu in si Isa ian palabay, magtuwi sigam ngalingan pakōsōg. "O Tuwan, tubu' Sultan Daud!" uk sigam. "Maase' kau ma kami."
31 Pihallingan sigam uk baanan aa ian, daa siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg gam peen pangalingan sigam, uk na, "O Tuwan! Tubu' si Daud! Maase' na kau ba!"
32 Parōhōng si Isa bo' iya ngalingan ni duwangan buta ian, uk na, "Ayi kabayaan bi hinang ku ma kaam?"
33 "Tuwan," uk sigam, "baya' kami makanda' pabayik."
34 Jari maase' si Isa ma sigam, bo' piabut uk na tangan na ni mata sigam. Saruun-duun du sigam makanda' pabayik bo' me' sigam paturul ma si Isa.

21

Kapagpamehe si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam, bo' ma tōngōd Bud Kayu Jaitun na, taabut uk sigam kalumaan Betpage. Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan mulid na parahu min sigam.
2 Uk na, "Pahi' na kaam ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Pagtakka bi pay'an, makatawwa' du kaam kura' maka anak na ingkōtan may'an. Hubarin bi bo' bohun bi paitu.
3 Bang niya' ganta' niyaw ma kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu. Uk bi, 'Tuud pagguna uk nakura',' jari pisaran du kaam uk na magtuwi."
4 Piniya' salaihi' bo' magtanda' iya bayi pigpalatun uk dakayo' nabi, iya uk na,
5 "Bain bi manga aa Awrusalam,
Iyu na sultan bi takka ni kaam
Deyo' pag-atay na,
Ngura' iya ma anak kura'."
6 Na, pahi' duwangan mulid hi', maka hinang uk sigam iya bayi panohoan si Isa.
7 Biyo uk sigam kura' maka anak na, liyampikan maka badju' sigam bo' iyampa panguraan uk si Isa.

8 Ngura' peen si Isa, landu' heka aa bayi mallat sammek
sigam ma daddōk palabayan na. Manga aa kasehean
bayi nabulakan pay'an manga engas-engas dawunan bayi
liyabasan uk sigam.
9 Manjari baanan manga aa ian, iya mangngan min
dahuhan si Isa sampay sigam paturul min buwian na, mag-
ōlang sama-sama. Uk na hi', “Mahaldika' ni tubu' Sultan
Daud! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan
paitu! Sanglitan tabi Tuhan Mahatinggi!”
10 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm Awrusalam, hiluhala'
diyōm daira ian kamemon. Uk manga aa may'an, “Sayi
baha' aa iyu?”
11 Nambung baanan aa, uk sigam, “Si Isa ko' itu, nabi min
Nasaret ma lahat Jalil.”

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

12 Sakali itu pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
bo' iyampa pipowe' uk na sasuku maglitu maka magdagang
may'an. Biyaliskat uk na lamisahan manga aa magsambian
sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du biyaliskat uk na
paningkoan manga aa magdagang assang pagkulban.
13 Uk si Isa ni manga aa ian, “Tasulat asal ma diyōm kitab
bayi pilatun uk Tuhan, iya uk na, ‘Luma' ku itu iyōnan du
luma' pagsambahayangan manga aa.’ Suga' tahinang bi na
sali' luma' panapukan mundu.”
14 May'an le' si Isa ma diyōm langgal, pay'an ni iya manga
aa buta maka aa pengka' bo' pikowe' sigam uk na.
15 Suga' ngandugal manga kaimaman langkaw maka
manga guru ma sara' agama, pag'nda' sigam ma hinang si
Isa makainu-inu ian, maka pagtake sigam ma manga onde'
mag-ōlang ma diyōm langgal, iya uk sigam, “Mahaldika' ni
tubu' Sultan Daud!”
16 Jari halling manga nakura' ian ni si Isa, uk sigam, “Take
nu baha' iya pihalling itu uk manga onde'-onde'?”
“Aho',” uk si Isa. “Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha'
iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Minsan kaondean
piyanduan asal muwan sanglit ni Tuhan?’ ”
17 Puwas na hi' pakallo' si Isa min sigam bo' paluwas min
daira tudju ni kalumaan Betani. Pahanti' iya ma hi' sampay
ni kasawungan.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Markus 11.12-14; 11.20-24)

18 Pagkallat 'llaw, ma labayan peen si Isa tudju ni
Awrusalam pabing, giyōtas iya.

19 Tanda' na dakayo' kayu igira ma bihing daddōk, suga'
pagpahi' na, 'nsa' niya' buwa' igira tatawwa' na may'an,
duwal sadja dawun na. Jari siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk
na, “Puwas minnitu, kayu itu 'nsa' tōōd magbuwa' pabing.”
Magtuwi lanōs kayu ian.
20 Pag'nda' manga mulid na, inu-inu sigam. “Alla,” uk
sigam, “angay kayu igira itu lanōs magtuwi?”
21 “Na, baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “bang kaam
mangandōl tōōd ma 'nsa' niya' hawal-hawal ma diyōm atay
bi, makahinang du kaam sali' bayi hinang ku ma kayu igira
itu. Maka 'nsa' ihi' sadja iya tahinang uk bi. Minsan bud
ian, bang soho' bi pakallo' min tōngōd na bo' pabōtang ni
diyōm sallang, tantu du me'.
22 Basta kaam mangandōl, tasambut bi du ayi-ayi
pangamu'-ngamu' bi ni Tuhan.”

Tiyaw si Isa pasal kapatut na
(Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8)

23 Jari pabing na si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
bo' iyampa mandu'. Sabu na peen mandu', pay'an ni iya
manga kaimaman langkaw maka manga kamaasan Yahudi.
Uk sigam, “Ayi kapatut nu maghinang salaiyu? Sayi bayi
muwanan kau kapatutan?”
24 Nambung si Isa, uk na, “Niya' dakayo' paniyaw ku ma
kaam dahu. Bang itu sambungan bi, baan ta du kaam bang
ayi kapatut ku maghinang salaitu.
25 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut
min Tuhan baha' atawa min manusiya' sadja?”
Na, mag-isun-isun sigam, uk sigam, “Bang sawupama
uk ta in kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan, tiyaw du
kitabi uk na bang angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad ma si
Yahiya.
26 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya'
sadja, na piligdu kitabi. Sabab manga baanan aa itu
magkahagad kamemon in si Yahiya nabi du min Tuhan.”
27 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' hi' ma
tīyaw si Isa, uk na, “'Nsa' katauhan kami.”
“Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang
minningga iya kapatut ku maghinang manga hinang ku
itu.”

Paralilan pasal duwa anak lalla

28 Missala si Isa, uk na, “Pikilun bi paralilan ku itu. Niya'
aa duwa anak na lalla. Na, pahi' aa itu ni anak na siyaka,
uk na, ‘Oto', pahi' kau 'llaw itu maghinang ma kabbun.’
29 Uk sambung siyaka hi', ‘'Nsa' aku.’ Lipara pinda pikilan
na bo' pahi' iya ni kabbun maghinang.

30 Jari pahi' na aa itu ni anak na siyay, noho' iya pahi' sali'
bayi panohoan na ma siyaka. ‘Aho', 'Mma',’ uk sambung
siyay. Suga' 'nsa' iya bayi pahi'.
31 Na,” uk si Isa ni manga aa ian, “bang ma kaam, sayi iya
bayi me' ma kabayaan 'mma' na?”

“Iya anak siyaka,” uk sambung sigam.

“Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “manga aa dusahan, iya
sali' manga aa magkallo' sukay parinta maka manga danda
laat, parahu sigam min kaam me' ma pagparinta Tuhan.
32 Sabab si Yahiya Magpapandi bayi paiyu ni kaam
matauhan kaam bang ingga iya daddōk bōntōl, suga' 'nsa'
iya kahagad bi. Malayingkan manga aa magkallo' sukay
parinta maka manga danda laat, bayi du magkahagad.
Maka minsan bayi tanda' bi ian hi', 'nsa' du bayi pinda
pikilan bi bo' iyampa kaam magkahagad ma si Yahiya.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul (Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19)

33 “Pake kaam ni paralilan dakayo' itu,” uk si Isa. “Niya'
dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun
na. Bayi libut uk na maka ad. Kiyali uk na lowang
paggipitan buwa' anggul, pangalloan bohe' na, maka hinang
uk na dakayo' bawung-bawung langkaw pamantawan.
Puwas na hi' pitungguan uk na kabbun ian ma manga aa
magtutunggu', bo' iyampa iya pakallo' ni lahat saddi.
34 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul, siyoho' uk
aa dapu kabbun itu manga sosohoan na pahi' ni manga
magtutunggu' ngallo' bahagi' na.
35 Suga' pagtakka pahi' manga sosohoan hi', siyaggaw
sigam uk aa magtutunggu'. Dakayo' sosohoan ian bayi
liyapdōsan uk sigam, dakayo' bayi piyatay, dakayo' isab
bayi pighiyak maka batu.
36 Puwas na hi' noho' na isab aa dapu manga sosohoan
saddi pahi', heka le' min bayi dahu. Iya du sigam bayi liyaat
uk manga tunggu', sali' bayi pangalaat sigam ma sosohoan
tagna'.
37 Na, ma damuwi katapusan bayi soho' na pahi' anak na
lalla. Uk na ma diyōm pikilan na, ‘Tantu pig-addatan anak
ku uk manga tunggu' hi'.’
38 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa kabbun itu,
magtuwi sigam mag-isun. Uk pag-isun sigam, ‘Iya na ko' iyu
anak aa dapu. Sung kitabi, piyatay uk tabi na iya bo' takallo'
tabi tana' na.’
39 Manjari siyaggaw uk sigam anak aa dapu. Timanan iya
ma luwasan min kabbun, bo' iyampa biyono'.

40 “Na,” uk si Isa, “bang takka aa dapu kabbun pahi', ayi
baha' hinang na ma manga aa magtutunggu'?”
41 Nambung sigam, uk na, “Tantu piyatay uk na manga
tunggu' laat ian. Bo' pitungguan uk na kabbun na ma aa
saddi, iya baya' muwan bahagi' palsukuan na bang taabut
musim na.”
42 Uk si Isa ni sigam, “'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm
kitab? Uk na hi',
‘Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', biya' 'nsa'
niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.’
43 “Hangkan na kaam baan ku,” uk si Isa, “killoan du min
kaam bayi palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan,
pinda min kaam ni bangsa aa saddi. Jari sigam iya maluwas
kahapan du, iya tōp ma pagparintahan Tuhan. [
44 Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran na. Maka
sasuku kahugan batu itu pipis du kamemon na.]”
45 Pagtake uk manga kaimaman langkaw maka uk Parisi
iya bayi pamaralil uk si Isa itu, magtuwi sigam makasayu
sigam du iya piandigan uk na.
46 Hangkan sigam arak naggaw si Isa, suga' 'nsa' kalanjal.
Tiyāw asal sigam ma kahekahan aa ian sabab si Isa ian nabi
tōōd bang ma bistahan sigam.

22

Paralilan pasal pagkawin
(Lukas 14.15-24)

1 Manjari magparalilan isab si Isa ma kahekahan aa ian.
2 “In kapagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil dakayo'
sultan bayi magsakap ma pagjamu ma waktu kapagkawin
anak na lalla.
3 Siyoho' uk sultan manga sosohoan na matauhan manga
aa iya bayi killo'. Suga' aa bayi killo' ian 'nsa' baya' paluruk.
4 Hangkan soho' na manga sosohoan saddi, uk na, ‘Bain
bi manga aa bayi killo' ian in pagjamu ku sakap na. Bayi
na siyumbay manga sapi' lalla maka manga anak sapi'
lammōk. Sakap na kamemon. Sohoun sigam paluruk na
ni pagkawinan.’
5 Suga' 'nsa' ngasip manga aa bayi killo' ian. Iya sadja
kiyannal uk sigam pag-usaha sigam. Dangan ian pahi' ni
huma na maghinang, dangan pahi' ni tinda na.
6 Kasehean isab bayi naggaw manga sosohoan sultan ian
bo' iyampa liyapdōsan uk sigam maka piyatay.

7 Pagtau peen sultan, landu' iya ngandugal hangkan soho'
na manga sundalu na pahi' mapatay manga pamomono' hi'.
Siyoho' isab tiyutung paglahatan sigam.
8 Puwas na hi' linganan uk sultan manga sosohoan na, uk
na, ‘Sakap na jamu pagkawin suga' manga aa bayi killo' uk
ku dahu hi' 'nsa' na tōp paluruk.
9 Na pahi' kaam ni daddōk paglalabayan aa heka, bo'
sasuku talanggal bi ma hi' sohoun bi paluruk ni pagja-
muhan itu.’
10 Jari pahi' na manga sosohoan hi' ni karaddōk-
daddōkan. Pitipun uk sigam sasuku talanggal uk sigam,
manga aa laat maka aa hap. Jari in luma' pagkawinan hi'
panno' na uk aa.
11 “Sakali itu, makasōd peen sultan pahi' nganda' ma
manga luruk, niya' tanda' na may'an dakayo' aa makay
sammek 'nsa' tōp ma pagkawinan.
12 Uk sultan ni aa itu, ‘Bagay, salaingga kasōd nu paitu
ma 'nsa' niya' sammek nu tōp paluruk nu ni pagkawinan?’
Suga' 'nsa' nambung aa ian.
13 Sakali halling sultan ni manga sosohoan na, uk na,
‘Ingkōtin bi aa itu nayi'-tangan na, bo' larukin bi iya pahi' ni
diyōm kalindōman. Magtangis du manga aa may'an maka
magtagiōt baggaang sigam.’
14 “Sabab na,” uk si Isa, “heka aa killo' me' ma kapagpar-
inta Tuhan, suga' datti' du sigam pene'.”

Suwal-suwal pasal pagbayad buwis sultan
(Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26)

15 Manjari itu paluwas manga Parisi minnihi' bo' mag-
isun-isun bang salaingga uk sigam naggaw si Isa ma bissala
na.
16 Puwas na hi' niya' manga mulid sigam maka manga
sehean si Herod siyoho' uk sigam pahi' ni si Isa. “Tuwan
guru,” uk sigam ma iya, “katauhan kami in kau pote' asal
atay nu. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil iya
kibayaan uk Tuhan. 'Nsa' du kau tiyāw siyaway uk sayi-
sayi, sabab sali' du bohan nu ma aa kamemon.
17 Na, bain kami kono' bang ayi pikilan nu pasal itu hi':
bang kita ganta' mayad sukay ni parinta Roma, iya deyo'
min Sultan Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama
tabi?”
18 Suga' kitauhan asal uk si Isa niya' kalaatan miyaksud
uk sigam, hangkan uk na ni sigam, “Kaam iyu magbawu'-
bawu' sadja tiyaw salaiyu. Tuud kaam baya' naggaw ma
aku ma panambung ku.
19 Pandain kono' aku sin, iya pamayad sukay parinta.”
Jari biyohan iya sin pilak.

20 Uk si Isa ma sigam, “Patta' sayi maka ōn sayi ma sin
itu?”
21 “Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung
sigam.
“Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun
bi ni iya. Damikkiyan na, bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan,
ungsurin bi isab ni Tuhan.”
22 Pagtake manga aa ian ma panambung si Isa itu,
magtuwi sigam inu-inu bo' ngalabba sigam min iya bo'
iyampa pakallo' minnihi'.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan (Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40)

23 Na, ma 'llaw hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi,
daginis agama Yahudi iya uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma
'llaw damuwi.
24 Tiyaw sigam ma si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam, “niya'
sara' bayi min si Musa pasal aa bang matay ma 'nsa' taga
tubu'. In balu na subay killo' handa uk siyay na bo' supaya
niya' anak bista tubu' min aa bayi matay hi'.
25 Na,” uk sigam, “niya' bayi ma lahat kami pitu' lalla
magdanakan. Taga handa siyaka hi', suga' matay na lalla.
Pagka 'nsa' niya' tubu' na, balu na bayi takallo' hinda uk
siyay pasunu'.
26 Suga' iya du siyay itu, bayi matay ma 'nsa' taga tubu'.
Damikkiyan na isab siyay pasunu'. Papuut ta na, in pitu'
magdanakan bayi makahanda ni dakayo' danda hi', bo'
matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak.
27 Ma katapusan na matay isab danda.
28 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum
pabayik manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda
hi'? Sabab bayi iya takallo' hinda uk sigam kapitu'
magdanakan.”
29 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Sā' kaam, sabab 'nsa'
katauhan bi bang ayi ma diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan
bi kōsōg kawasa Tuhan.
30 Sabab bang taabut waktu kallum pabing min kamatay,
in manusiya' makasali' du ni bangsa malaikat ma diyōm
sulga'. 'Nsa' na sigam maghanda-maghalla.
31 Iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay,
kila ku 'nsa' tabassa bi bayi pamalman Tuhan ma kaam.
32 Uk na, ‘Aku iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si
Ya'kub.’ Hati na,” uk si Isa, “in Tuhan itu pagtuhanan asal
uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa magpatayan.” (Hati na masi
'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat minsan taggōl na
kamatay ginhawa-baran sigam.)

33 Makake peen kahekahan aa ian ma bissala si Isa, landu'
sigam inu-inu.

Panohoan umbul satu
(Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28)

34 Sakali itu, pagtake manga Parisi in manga Saddusi hi'
'nsa' makasambung ni si Isa, pay'an sigam patipun ni iya.
35 Niya' min sigam dakayo' guru ma sara' agama bayi
tiyaw ma si Isa, kalu tasaggaw ma panambung na.
36 Uk na ni si Isa, “Tuwan Guru, ma sara' agama, ingga
iya panohoan halgaan min kamemon?”
37 Uk sambung si Isa, “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu'
bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi maka
min diyōm ginhawa-baran bi maka min panahuhan bi.
38 Iya na ko' hi' panohoan umbul satu, halgaan min
kamemon.
39 Maka iya na itu panohoan karuwa na, halgaan isab.
Uk na, wajib kaam lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi
lasahan baran bi.
40 Iya panohoan kamemon bayi pangamban uk si Musa,
sampay pamandu' manga nabi, paluwas asal min duwa
panohoan bayi sambat ku itu.”

Paniyaw pasal si Almasi
(Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44)

41 Na, pagka patipun may'an manga Parisi, niya' tiyaw uk
si Isa ma sigam.
42 Uk na, “Ayi pikilan bi pasal si Almasi? Tubu' iya min
sayi?”
Uk sambung sigam, “Tubu' sultan Daud.”
43 “Na bang salaihi',” uk si Isa, “angay hangkan si Daud
bayi ngōn ‘Panghu’’ ma si Almasi, waktu kapagbaya' Nyawa
Sutsi ma iya? Salaitu asal bayi pilatun uk si Daud hi',
44 ‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’ ”
45 “Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si
Sultan Daud, tantu iya 'nsa' panubu' si Daud sadja.”
46 Suga' 'nsa' niya' aa may'an makapanambung ma si Isa
minsan dakabtang panambung na. Puwas min 'llaw hi' 'nsa'
niya' makatawakkal niyaw iya ayi-ayi.

23

Manga Parisi maka manga guru ma sara' agama daa subay singōran
(Markus 12.38-39; Lukas 11.43-46; 20.45-46)

1 Manjari halling si Isa ni baanan aa maka ni manga mulid
na.
2 Uk na, “Manga guru ma sara' agama maka manga Parisi,
niya' kapatut sigam manduan aa pasal manga sara' si Musa.
3 Hangkan subay be' bi ayi-ayi pamandu' sigam. Subay
asip bi pamissala sigam pahap-hap. Suga' daa singōrin
bi kahinangan sigam, sabab 'nsa' tabe' uk sigam iya bayi
pamandu' sigam ma aa kasehean.
4 Pibohat uk sigam panohoan iya pamatanggung sigam
ma manga aa kasehean, parahal 'nsa' baya' nabang ma
manga aa ian, minsan laa tabang diki'.
5 Ayi-ayi hinang uk manga Parisi maka manga guru hi'
subay ma pangandaan kahekahan aa. 'Ndaun bi kaehe
puyu'-puyu' pangalōōnan ayat kitab iya pikkōs ma tuktuk
maka ma langngōn sigam. 'Ndaun bi isab juba sigam, iya
taha' jambay na.
6 Bang sigam ganta' ma pagjamuhan, baya' sigam subay
pitingko' ma paningkoan bangsahan. Iya du bang sigam ma
diyōm langgal, subay paningkoan iya tiyawuan aa langkaw.
7 Baya' sigam hiyulmat bang ma mayiran, baya' isab sigam
siyabbut ‘Tuwan Guru’.
8 Suga' kaam iyu, subay kaam 'nsa' meha pig-ōnan
‘Tuwan Guru’ uk pagkahi bi, sabab sali'-sali' du kaam
magdawuranakan kamemon, maka dakayo' du guru bi
tōōd.
9 Daa panabbutin bi ‘'Mma'’ sayi-sayi ma diyōm dunya
itu, sabab dakayo' du pag'mmaan bi, iya Tuhan ma diyōm
sulga'.
10 Daa kaam baya' iyōnan nakura', sabab tunggal si Almasi
pagnakuraan bi.
11 Sayi-sayi baya' langkaw ma diyōman bi, subay iya
magpaata ma kasehean na.
12 Sayi-sayi magpalangkaw ma baran na, pireyo' du iya,
maka sayi-sayi mareyo' di na pilangkaw du isab.

Bissala si Isa ma manga aa magbawu'-bawu' in sigam hap
(Markus 12.40; Lukas 11.39-44; 20.47)

13 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam iyu, manga
guru ma sara' agama maka manga Parisi!” uk si Isa.
“Magbawu'-bawu' sadja kaam in kaam hap addat bi. Suga'
tiyambōlan uk bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makasōd
ni diyōm pagparintahan Tuhan. Kaam baran bi iyu 'nsa'
baya' pasōd pay'an, iya poon lāng bi sasuku baya' pasōd. [
14 Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru
ma sara' agama maka manga Parisi, iya magbawu'-bawu' in
kaam hap! Nyanyaya uk bi manga danda balu bo' takallo' bi

luma' sigam, bo' pitaha' uk bi panambahayang bi paglaku-
laku bi in kaam bal-iman, bahasa tiyapukan kahinangan bi
malaat hi'. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma kaam ma
ahirat.]

15 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru
maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' sadja in kaam hap
addat bi! Tuyu' kaam masaplag pandu' bi, iya hangkan
lintasan bi de-deyawut bang peen niya' tabo bi me' ma
pandu' bi minsan laa dakayo' aa sadja. Bo' bang niya' ganta'
makabe', kalap le' iya min kaam palgantaan nalka', ma
sabab pamandu' bi iya pamean na.

16 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam! Sali' kaam
sapantun buta ngambit ma pagkahi bi. Uk pamandu' bi,
bang niya' nganjanji' bo' sabbut na langgal pagkulbanan
palsaksian janji' na, 'nsa' du niya' dusa na kono' minsan 'nsa'
tuman na janji' na hi'. Suga' bang kapanyapan bulawan ma
diyōm langgal iya panabbutan na, wajib kono' subay tuman
na tōōd.
17 Sā' pahap pikilan bi, sali' buta mata bi! Langgal ian asal
pangaharapan Tuhan, hangkan uk ta sutsi kapanyapan na.
18 Uk isab pamandu' bi dakayo', sayi-sayi nabbut tōngōd
pagkulbanan palsaksian janji' na, makajari minsan 'nsa'
tiyuman janji' na. Suga' bang panabbutan na ayi-ayi
tiyukbalan ni Tuhan ma diyata' pagkulbanan hi', in janji'
na kono' wajib subay tiyuman tōōd.
19 Sā' pahap pikilan bi! Ingga mehe guna na, iya ayi-
ayi tiyukbalan ma diyata' pagkulbanan, atawa pagkulbanan
sutsi, iya makabuwan kasutsihan isab ma tutukbalan hi'?
20 Hangkan na, bang niya' aa ganta' nabbut pagkulbanan,
panabbutan na isab kamemon iya tiyukbalan ni Tuhan
may'an.
21 Damikkiyan na, bang niya' nabbut langgal pagkul-
banan, panabbutan na isab Tuhan iya pabōtang asal
may'an.
22 Bang niya' nabbut sulga', panabbutan na isab pan-
ingkoan Tuhan maka panabbutan na isab mismu Tuhan.

23 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru
sara' maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam
hap addat bi. Tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan bahagi'
sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan sayul-
sayul sadja iya pamapa bi kiyakan. Hap isab kapangungsud
bi salaihi', daa subay labbahan. Suga' iya panohoan halga'
min kamemon 'nsa' kabōgbōgan bi. 'Nsa' kaam adil, 'nsa'
kaam maase' ma pagkahi bi, 'nsa' kaam tapangandōlan.
Arapun iyu hi' panuyuan bi tōōd, dahu min kamemon.

24 Sali' kaam aa buta ngambit ma kasehean. Iya panuyuan
bi manga panohoan kulang halga' na, bo' panohoan halgaan
tōōd 'nsa' du guna bi. Sali' kaam sapantun aa ngayak
inuman na bo' 'nsa' makainum hamud-hamud, parahal
tatallōn na unta' ma katibuukan na.
25 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru
maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap
addat bi. Sali' kaam sapantun sawan maka layi. Kiyosean
uk bi luwasan na suga' lammi' diyōm na sabab panno' uk
pangalangpas bi maka pagnapsu bi kalaatan.
26 Kaam manga Parisi, sā' pahap pikilan bi! Lanuin bi
dahu iya ma diyōm iyu bo' iyampa lanu' sampay luwasan
na.
27 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru
maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap
addat bi. Sali' kaam sapantun kubul bayi pinta pote'
luwasan na bo' hap inda', suga' diyōm na duwal bōkōg
mayat maka kahaluan.
28 Salaihi' du isab hantang bi. Bang dagbōs bi tanda' uk aa,
hap du, suga' diyōm atay bi iyu panno' uk pagbawu'-bawu'
bi maka kalaatan bi.”

Ma'-ma' si Isa pasal paminsana' ma manga guru maka ma manga Parisi
(Lukas 11.47-51)

29 “Makaase'-ase' iya pamakadal kaam, manga guru maka
manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi.
Tahinang bi tampat ma kanabi-nabihan, tapaalti bi manga
kubul bayi pangubulan aa kaadilan.
30 Bo' uk bi, ‘Bang bayi kami 'llum ma waktu ka'mboan
kami hi', 'nsa' du kami bayi palamud ma hinang manga aa
kasehean, waktu kapamapatay sigam ma manga nabi hi'.’
31 Na,” uk si Isa, “pagka salaiyu halling bi, magpasabannal
du kaam in kaam panubu' du min manga aa bayi mono'
kanabihan hi'.
32 Pahiun bi na, talusun bi iya bayi tiyagnaan uk ka'mboan
bi.
33 'Nsa' tasipat laat bi! 'Nsa' du niya' kahōwatan bi
papuwas min hukuman nalka'.
34 Baan ta kaam, papaiyu ku du ni kaam manga nabi,
manga aa bal-akkal, maka manga guru. Bono' bi du
sigam kasehean. Sigam kasehean lansang bi du ni hag
piyatay, kasehean liyapdōsan uk bi ma diyōm langgal, maka
kasehean apas bi du min kalumaan dakayo' ni dakayo'.
35 Hangkan kaam pitakkahan hukuman du, ma sabab
pamapatay bi ma manga aa 'nsa' taga dusa, tiyagnaan min
si Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya anak si

Baraki. Si Jakariya hi' bayi piyatay uk bangsa bi ma ōtan
langgal maka tōngōd pagkulbanan.
36 Baan ta kaam tōōd, kaam ma ahil jaman itu pamatang-
gungan du karusahan manga aa ian kamemon."

Kalasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Lukas 13.34-35)

37 Magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma daira
Awrusalam, hangkan uk na, "'Ndu'! Kaam manga aa
Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min
Tuhan piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan iya
hiyak bi sadja maka batu bang papaiyu ni kaam. Min pila
aku bayi baya' nipun kaam ma aku, sali' sapantun manuk
danda bang ngōman anak-anak na ma deyo' pikpik na.
Suga' 'nsa' kaam baya'.
38 'Ndaun bi na, siya-siya lahat bi uk Tuhan.
39 Baan ta kaam, song aku 'nsa' tanda' bi, sataggōl 'nsa'
taabut waktu pananglit bi aku. Subay uk bi, 'Bang peen
biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,' bo' iyampa
aku tanda' bi."

24

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, makaluwas peen si Isa min langgal pagkul-
banan, pasikōt ni iya manga mulid na nudlu' hinangan
langgal hi'.
2 "Aho'," uk si Isa. "'Ndaun bi na pahap. Suga' baan ta
kaam, ma sosongun in langgal itu lubu du. 'Nsa' du niya'
batu na ngapin magbangkat, kiyanat du kamemon."

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19)

3 Puwas na hi', ningko' peen si Isa ma hi' ma Bud Jaitun,
pahi' ni iya manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk sigam,
"Pahatihun kono' kami bang umay paniya' iya bayi uk nu
sini', maka bang paltandaan ayi piluwas bo' kitauhan in
kapaitu nu sikōt na, maka dunya itu song kiyamat na?"
4 Nambung si Isa, uk na, "Kamaya'-maya' kaam bo' kaam
'nsa' kaakkalan.
5 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-
laku in sigam si Almasi na, bo' heka tabo-bo iyakkalan uk
sigam.
6 Makake du kaam pasal pagbono' ma kasikōtan. Makake
kaam isab hunub-hunub pasal pagbono' ma lahat saddi.
Suga' daa kaam tiyāw. Tantu paniya' pagbono' suga' 'nsa'
le' ian hi' 'llaw kiyamat.

7 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta
dakayo' isab maka parinta dakayo'. Paniya' du isab gōtōm
ma sabarang lahat, maka linug ma kalohahan dunya.
8 Suga' in bala' kamemon itu tagnaan na sadja, sali'
dalil danda battōng bang iyampa tananam na paddi' song
nganak.
9 “Bang taabut waktu ian hi' siyaggaw du kaam, tiyuk-
balan ni aa kasehean bo' supaya kaam binsana' sampay
piyatay. Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab
pame' bi ma aku.
10 Heka isab aa bayi bean ku ngalabba du min pag-iman
sigam ma waktu ian hi'. Heka sigam bansihan sehe' sigam
du, heka isab numbung sehe' sigam ni banta sigam bo'
siyaggaw.
11 Heka ian maglaku-laku in sigam nabi min Tuhan, bo'
heka aa kaakkalan uk sigam.
12 Mamarahi pahap kalaatan ma diyōm dunya ma waktu
siyong ian, iya poon kahekahan manusiya' 'nsa' na kasi-lasa
ma pagkahi na.
13 Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay
napusan kabinsanaan ian.
14 Maka lapal hap itu pasal kapagparinta Tuhan, pig-
nasihat du ma kalohahan dunya supaya kitauhan uk aa
kamemon. Puwas na hi' kiyamat na dunya.”

Kabinsanaan landu' bisa
(Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24)

15 “Bayi na pilatun asal uk si Nabi Daniyel ma pasal waktu
ma sosongun, niya' du tanda' bi iya makasammal pibōtang
ma diyōm langgal mahasutsi, ma 'nsa' patut pabōtangan na.
(Sayi-sayi kaam makabassa itu siyoho' pahati.)
16 Bang hi' paniya' na, sasuku pabōtang ma lahat
Yahudiya subay lahi pahi' ni kabud-buran.
17 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa'
pabing ma diyōm luma' na ngallo' ayi-ayi na.
18 Bang niya' aa ma huma na subay iya mag-ōs-ōs 'nsa'
minsan pabing ngallo' badju' na para ma haggut.
19 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian
hi', maka manga danda taga anak duru' le'.
20 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen iya 'llaw kalahi bi
ian 'nsa' magsabu maka musim haggut atawa 'llaw paghali
bi ni Tuhan.
21 Sabab na manga kabinsanaan iya patumbuk ma masa
ma sosongun ian,” uk si Isa, “kalap le' bisa na min
kabinsanaan kamemon bayi kalabayan manusiya' sataggōl

min tagna' kapaniya' dunya, sampay ni kabuttihian. Maka
'nsa' isab kabayikan.
22 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian.
Bang bayi 'nsa', 'nsa' du niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du
uk Tuhan ma sabab manga aa na, iya asal tapene' na.
23 “Na, bang taabut waktu ian hi', bo' niya' ganta' ma'-ma'
ni kaam, uk na, ‘'Ndaun bi! Tiya' na si Almasi,’ atawa ‘Ian
na iya may'an,’ daa tōōd kahagarun bi.
24 Sabab ma waktu ian niya' du paluwas manga aa
magnahu'-nahu' in sigam si Almasi, atawa in sigam nabi
min Tuhan. Magpanda' sigam manga hinang barakatan
maka manga paltandaan kainu-inuhan aa, bo' supaya
kaakkalan sampay aa suku' Tuhan, bang ganta' tabo
iyakkalan.
25 Pake kaam,” uk si Isa. “Bayi na kaam patau ku ma pasal
ian hi' ma 'nsa' le' taabut waktu na.
26 “Hangkan ko', bang niya' ngupama ni kaam, uk na hi',
‘Ian si Almasi ma lahat 'nsa' mag-aa’, daa kaam pahi'. Atawa
bang uk na, ‘Ian iya patapuk may'an’, daa be'-beun bi.
27 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, bang aku pabayik na,
tanda' du kapaitu ku, sali' kirat nayinagan ma diyata' langit
min sōbangan sampay ni saddōpan.”
28 Magparalilan si Isa, uk na, “Maingga-maingga lahat
kaniyaan patay, may'an du pagtipunan manga owak.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28)

29 “Jari ma waktu ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas
peen manga kabinsanaan bayi sabbut ku hi', ngalindōm
du mata 'llaw, maka bulan 'nsa' na muwan sawa. Manga
bituun magkapakpak na min diyata' langit, maka ayi-
ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan langit tabo du
maglingas.
30 Puwas na hi' paluwas du tanda' ma diyata' langit,
paltandaan in Anak Manusiya' pabing na. Makanda'
du bangsa aa kamemon ma aku me' paitu min gabun.
Magkarukkaan du sigam kamemon, pag'nda' sigam ma
barakat ku maka ma kōsōg sahaya ku.
31 Puwas na hi' pihalling tiyup-tiyup bo' iyampa soho'
ku manga malaikat ku pahi' ni 'mpat pidju alam nipun
manga aa bayi tapene' ku, min bihing langit dambiya' maka
dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33)

32 “Pamintangin bi poon kayu igira. Bang tanda' bi kayu
igira itu ngugbus tong engas-engas na, sampay ngandawun
na tōōd, minnihi' katauhan bi song musim pangallaw na.
33 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala
ku ma kaam hi', minnihi' isab katauhan bi in kabayik ku ni
dunya sikōt na.
34 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “ma 'nsa' le' magpatayan
kamemon manga aa iya 'llum ma buttihian, paniya' du
pakaradjaan kamemon bayi pamissala ku hi'.
35 Papinda du langit maka dunya, suga' kabtangan ku itu
'nsa' tōōd magkapinda.

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Markus 13.32-37; Lukas 17.26-36)

36 “'Nsa' niya' makatau bang umay 'llaw maka waktu
kabayik ku paitu ni dunya. Minsan bangsa malaikat ma
diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam. Minsan aku, Anak
Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan iya
makatau.
37 Bang taabut waktu kabayik ku paitu, sali' du kahalan
na maka kahalan bayi ma masa si No hi'.
38 Manga aa ma masa hi', dahu le' min dunuk mehe, bayi
sigam magkakanan na peen maka mag-inuman sadja. Bayi
sigam maghanda-maghalla, sampay taabut waktu kasakat
di si No ni diyata' adjung.
39 'Nsa' kisayuhan uk sigam bang ayi song-song pitakka ni
sigam. Subay na sigam katumbukan dunuk, tabo kamemon,
bo' iyampa kitauhan uk sigam. Na, salaihi' du isab kahalan
manga aa ma dunya itu bang aku, Anak Manusiya', pabayik
na ni dunya.
40 Ma waktu ian niya' duwangan aa maghinang ma huma,
jari killo' dakayo' bo' tamban dakayo'.
41 Niya' ian duwangan danda magtabang nganggiling
tirigu, killo' dakayo' bo' tamban dakayo'.
42 “Hangkan kaam subay pajaga, sabab 'nsa' katauhan bi
bang umay waktu pabayik Panghu' bi paitu.
43 Bang sawupama niya' aa dapu luma', bo' bayi katauhan
na bang lisag pila niya' aa panangkaw takka ni luma' na,
tantu du iya bayi magjaga bo' 'nsa' tasōd luma' na.
44 Hangkan kaam soho' ku subay sakap sakahaba' waktu,
sabab pabayik du Anak Manusiya' ma waktu 'nsa' katauhan
bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapan-
gandōlan
(Lukas 12.41-48)

45 “Bang niya' sosohoan hap akkal na, aa kapangandōlan,
iya na ian pene' uk nakura' na magnakura' ma manga
sosohoan kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja'
sigam.
46 Na, bang bayi likut nakura' ian, bo' takka na pabing,
mehe kahapan sosohoan magnakura' ian bang iya taabut
uk nakura' na ngahinang ma bayi pamahinang ma iya.
47 Baan ta kaam, tantu pangandōl uk nakura' ian alta' na
kamemon ma sosohoan kapangandōlan hi'.
48 Suga' bang sosohoan magnakura' ian sawupama laat
addat na, bo' uk na ma diyōm atay na in nakura' na hi'
taggōl le' takka.
49 Jari nagna' iya ngalaugan manga pagkahi na soso-
hoan hi'. Maglami-lami iya maka manga aa maglalango.
Magkakan iya sampay mag-inum maka sigam.
50 Sakali tagha' takka nakura' ian, ma waktu 'nsa' kitauhan
uk sosohoan hi'.
51 Manjari liyagut iya uk nakura' na, sampay bugtang
na. Pikadalan iya nalka' sali'-sali' maka manga aa iya
magbawu'-bawu' in addat sigam hap. May'an sigam mag-
tangis maka magtagiōt baggaang sigam.”

25

Paralilan pasal sangpu' budjang

1 Manjari magparalilan si Isa pabayik, uk na, “Salaitu iya
kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil
sangpu' budjang bayi mo palitaan sigam pakaniya-kaniya,
sabab sakap pahi' nampang pangantin lalla.
2 Lima budjang ian ba' nu dupang, bo' lima ian taha' asal
akkal sigam.
3 Na, in lima budjang ba' nu dupang itu bayi mo palitaan
suga' 'nsa' bayi mo 'nsallan liyōōn ni palitaan sigam bang
ubus na 'nsallan na.
4 Iya lima budjang taga akkal bayi mo pangalōōnan
panno' uk 'nsallan, saddi isab iya ma diyōm palitaan.
5 Na, pagka taggōl takka pangantin lalla, kiyaru' na sigam
kamemon hangkan katuwi.
6 “Taabut peen tōnga' bahangi, niya' ngalingan, uk na,
‘Iyu na pangantin lalla. Dayi' na kaam nampang iya.’
7 Bati' na sangpu' budjang ian bo' pihap uk sigam keyat
palitaan sigam.
8 Uk manga budjang ba' nu dupang ni budjang taga akkal
ian, ‘Muwan kaam kono' min 'nsallan bi iyu, sabab song na
padda palitaan kami.’

9 ‘E, 'nsa',’ uk budjang taga akkal hi'. ‘'Nsa' makaabut
'nsallan itu ma kitabi kamemon. Pahi' kaam ni tinda
mallihan di bi.’
10 Na, pahi' na ni tinda manga budjang ba' nu dupang
ian malli 'nsallan. Likut peen sigam, magtuwi takka na
pangantin lalla. Iya lima budjang asal sakap bayi me' ma
iya pasōd ni diyōm luma' pagkawinan bo' iyampa tiyambōl
lawang.
11 “'Nsa' taggōl takka budjang kasehean min tinda, bo'
ngalingan ni pangantin lalla. ‘O Tuwan,’ uk sigam, ‘ukabin
kami.’
12 Suga' nambung pangantin lalla hi'. ‘'Nsa' ukab ku,’ uk
na. ‘'Nsa' kaam takila ku.’
13 “Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam pajaga tōōd.
Sabab 'nsa' katauhan bi bang umay 'llaw atawa waktu
kabayik ku paitu.”

Paralilan pasal tallu sosohoan
(Lukas 19.11-27)

14 “Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku
paitu: sali' dalil dakayo' aa magbamba tulak ni lahat saddi.
Song peen iya palanjal, siyoho' uk na manga sosohoan na
pahi' ni iya, bo' pijagahan uk na alta' na ma sigam.
15 Iya pangamban na ma sigam dangan maka dangan
ian pipagtōngōd maka akkal-kapandayan na. Dangan bayi
pangambanan limangibu pilak, dangan bayi duwangibu
pilak, maka dangan bayi dangibu. Puwas na hi' tulak na
aa hi'.
16 Na, iya tindōg bayi pangambanan limangibu pilak
ian, magtuwi pag-usaha na sin ian bo' makauntung iya
limangibu pilak.
17 Damikkiyan na sosohoan pasunu', iya bayi pangam-
banan duwangibu pilak, makauntung iya duwangibu pilak
isab.
18 Suga' iya sosohoan bayi pangambanan dangibu pilak
hi', bayi pahi' ngali lowang panapukan na sin nakura' ma
diyōm tana'.
19 “Taggōl minnihi' mowe' na nakura' sigam. Pagtakka na,
magtuwi iya magbista maka sosohoan na.
20 Iya sosohoan bayi pangambanan limangibu pilak hi'
bayi pay'an ni nakura' mo limangibu pilak bayi tauntung
na. Uk na ni nakura', ‘Tuwan, bayi aku pangambanan nu
limangibu pilak pagpoon. Tiya' isab limangibu pilak bayi
tauntung ku.’
21 Uk nakura', ‘Hap hinang nu. Hantap kau maka
kapangandōlan. Pagka kau hi' kapangandōlan ma alta'

diki', pangandōl ku du isab ma kau alta' heka tōōd. Dayi'
kau, palamud ma kakuyagan ku.’

22 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan pasunu', iya bayi
pangambanan duwangibu pilak hi'. Uk na ni nakura',
‘Tuwan, bayi aku pangambanan nu duwangibu pilak pag-
poon. Tiya' isab untung na duwangibu pilak.’
23 Uk nakura' na, ‘Hap ko' hinang nu iyu. Hantap kau
maka kapangandōlan. Pagka kau kapangandōlan ma alta'
diki', pangandōl ku isab ma kau alta' heka. Dayi' kau,
palamud ma kakuyagan ku.’

24 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan dakayo', iya bayi
pangambanan dangibu pilak. Uk na ni nakura', ‘Tuwan,
katauhan ku asal in kau 'nsa' maase' ma aa. Nguntung
kau min bayi pig-ani bo' 'nsa' kau iya bayi magluug-
liksa'. Makakallo' du kau buwa', minsan 'nsa' kau iya bayi
magsangsa' nanōm.
25 Bayi aku tiyāw ma kau, hangkan bayi tapukan ku sin
nu ma diyōm tana'. A! Tiya' na sin nu.’

26 “Nambung nakura' ian, uk na, ‘Laat kau! Lisuan
kalandu'! Katauhan nu baha' in aku nguntung min 'nsa'
pagluugan ku, ngallo' aku buwa' isab min 'nsa' bayi tanōm
ku?
27 Na, bang salaihi', arapun bayi tiyawu' uk nu sin ku
ma diyōm bangko. Jari pagtakka ku takallo' ku du sin ku
sampay anak na.’
28 Puwas na hi' halling nakura' ni sosohoan saddi, uk na,
‘Kalloun bi sin min iya itu bo' pamuwanun ni aa dakayo',
iya niya' sin na sangpu' ngibu pilak ian.
29 Sabab sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan du
ma iya sampay ni manglabi-labihan. Suga' sasuku 'nsa'
kapangandōlan minsan ma diki', kiyulangan du ayi-ayi bayi
ma iya.
30 Na, iya sosohoan 'nsa' niya' kapusan na itu, larukin bi
iya pahi' ni diyōm kalindōman. Magtallik manga aa ma hi',
magtagiōt baggaang sigam.’ ”

Pasal hukuman ma 'llaw katapusan

31 Masi mandu' si Isa, uk na, “Bang aku Anak Manusiya'
pabayik paitu ngantan parinta, sehean du aku uk manga
malaikat. Ningko' isab aku ma kasahayahan ku magparinta.
32 In bangsa manusiya' kamemon pipagtipun du ma
alōpan ku, bo' pagsaddi ku sigam sali' hantang aa ngipat
manga hayōp. Pigsaddi uk na manga bili-bili maka manga
kambing.

33 Manga aa adil, iya sali' hantang bili-bili, pasaddi ku
tampal ni katau. Bo' kasehean, iya hantang kambing,
pasaddi ku tampal ni kayi.
34 Jari ngabtang du aku, iya pagsultanan sigam. Uk
ku ma manga aa ma bihing ku sakap ni katau, ‘Kaam
kabuwanan kahapan uk 'Mma' ku, paitu na kaam bo' kaam
kaniyaan palsukuan ma diyōm pagparintahan ku, iya bayi
tiyagamahan kaam asal uk Tuhan, sataggōl min waktu
kapaniya' dunya itu.
35 Iya na iyu panungbas kaam. Sabab na, bayi aku giyōtas
bo' aku pakan bi. Bayi aku toho' kallong bo' aku painum bi.
Bayi aku sali' aa liyu bo' aku hiyulmat uk bi ma diyōm luma'
bi.
36 Bayi 'nsa' niya' sammek ku bo' aku pasammekan bi.
Bayi aku saki bo' aku tabang bi. Bayi aku ma diyōm jil bo'
aku tibaw bi.’
37 Nambung du manga aa adil ian, uk sigam, ‘Umay kau
bayi tanda' kami giyōtas, bo' kau pakan kami, atawa toho'
kallong bo' kau painum kami?
38 Umay kau bayi tanda' kami sali' aa liyu, bo' kau hulmat
kami ma diyōm luma' kami? Umay kau bayi tanda' 'nsa'
niya' sammek nu, bo' kau pasammekan kami?
39 Umay kau bayi tanda' kami saki atawa ma diyōm jil, bo'
kau tibaw kami?’
40 Sambungan ku du sigam, uk ku, ‘Baan ta kaam tōōd,
umay-umay niya' tasalaihi' bi kahinangan bi ma dakayo'
bean ku deyo' kapag-aa na iyu, aku iya kahinangan bi.’
41 “Puwas na hi' halling du aku ni manga aa kasehean ian,
iya ma bihing ku sakap ni kayi. Uk ku, ‘Pakallo' kaam min
aku, manga pagmulkaan Tuhan. Pahi' kaam ni api nalka',
iya tiyagamahan nakura' sayitan maka manga tindōg na.
42 Iya na itu panungbas kaam, sabab bayi aku giyōtas
suga' 'nsa' aku bayi pakan bi. Bayi aku toho' kallong suga'
'nsa' aku bayi painum bi.
43 Bayi aku sali' aa liyu suga' 'nsa' aku bayi hulmat bi ma
diyōm luma' bi. Bayi 'nsa' niya' sammek ku suga' 'nsa' aku
bayi kapasammekan bi. Bayi aku saki maka ma diyōm jil
aku bayi, suga' 'nsa' aku minsan bayi tabang bi.’
44 “Jari nambung du manga aa ian, uk sigam, ‘Umay kau
bayi tanda' kami giyōtas, atawa toho' kallong, atawa pay'an
ni lahat kami sali' aa liyu? Umay kau bayi tanda' kami 'nsa'
niya' sammek nu, atawa saki, atawa ma diyōm jil, bo' kau
'nsa' bayi tiyabang uk kami?’
45 Sambungan ku sigam, uk ku, ‘Baan ta kaam tōōd, umay-
umay kaam 'nsa' bayi nabang ma dakayo' bean ku deyo'
kapag-aa na iyu, sali' aku du iya 'nsa' bayi tabang bi.’

46 Manjari manga aa ian pipahi' du ni kabinsanaan iya
natas ni kasaumulan. Suga' manga aa adil pisōd du ni
pagpakalluman kakkal ni kasaumulan.”

26

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Ubus peen uk si Isa pamandu' na ian kamemon, halling
iya ni manga mulid na.
2 “Katauhan bi,” uk na, “hinang Pangintōman du sawung
dambuwa'. Iya na ian 'llaw pamatukbal Anak Manusiya' ni
manga aa bo' liyansang ni hag piyatay.”
3 Manjari manga imam langkaw maka manga kamaasan
magtipun na ni luma' si Kayapas imam-nakura'.
4 Mag-isun sigam bang salaingga uk sigam naggaw ma si
Isa ma 'nsa' niya' makatauhan iya, bo' supaya iya piyatay.
5 “Daa na pasalta' ta ma pagjamu,” uk sigam, “bo' 'nsa'
hiluhala' manga aa kamemon.”

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Markus 14.3-9; Yahiya 12.1-8)

6 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun, aa
bayi ipul.
7 Ma pagkakanan peen si Isa, niya' pay'an ni iya dakayo'
danda mo bingki'-bingki' hinangan batu pote', lōōnan
'nsallan pahamut landu' halgaan. Jari tiyumpahan 'nsallan
hi' ni diyata' kok si Isa.
8 Pag'nda' manga mulid ian, magtuwi paddi' atay sigam.
“Angay 'nsallan halgaan itu pikaat?” uk sigam.
9 “Arapun itu piballihan ma hatusan pilak bo' ballihan na
pamuwan ni manga aa miskin.”
10 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi pigbissala uk mulid
ian, hangkan uk na ni sigam, “Angay sasaw bi danda itu?
Hap tōōd hinang na ma aku.
11 Makatabang kaam manga aa miskin umay-umay
kabayaan bi sadja, suga' in aku itu 'nsa' du taggōl maitu
ma kaam.
12 Iya hangkan danda itu bayi numpahan 'nsallan pa-
hamut ni baran ku, pangawal 'llaw pagkubul ma aku.
13 Baan ta kaam,” uk si Isa, “paingga-paingga lahat
pagnasihatan lapal hap ma kalohahan dunya, kissa du pasal
bayi hinang danda itu, pangintōman manga aa ma iya.”

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6)

14 Puwas peen ian, si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa
min sangpu' ka duwa, bayi pahi' ni kaimaman langkaw.
15 Uk na ma sigam, “Ayi pamuwan bi ma aku bang
songan ku ni kaam si Isa?” Itungan iya tallumpu' sin pilak,
panamba ma iya.
16 Puwas ian meha na si Judas waktu hap panong na si
Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yahiya 13.21-30)

17 Na, taabut peen tagnaan 'llaw paghinang, 'llaw
pagkakan manga Yahudi tinapay 'nsa' bayi kalamuran
pasulig, pahi' ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam,
“Maingga kabayaan nu panakapan kami pagjamuhan nu
ma hinang Pangintōman?”
18 Uk si Isa, “Pahi' kaam ni diyōm daira ian, ni dakayo' aa
may'an, bo' bain bi iya. Uk bi, ‘Siyoho' kau biyaan uk guru
hi', sikōt na kono' gantaan na. Baya' iya magjamu maka
manga mulid na ma luma' nu, paghinang sigam hinang
Pangintōman.’ ”
19 Na bine' uk manga mulid ian bayi panohoan si Isa ma
sigam, bo' siyakap uk sigam pagjamu Pangintōman.
20 Pagsong kohap peen, magtingkoan na si Isa maka
manga mulid na sangpu' ka duwa ian bo' sigam mangan
na.
21 Mangan peen, missala si Isa ni sigam, uk na, “Bannal
iya halling ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam nongan
aku ni banta ku.”
22 Magtuwi landu' susa manga mulid hi', bo' tiyaw sigam
ma si Isa magsunu'-sunu'. Uk na, “'Nsa' baha' aku, Tuwan?”
23 Uk sambung si Isa, “Iya sehe' ku magsawu nublakan
tinapay na ni diyōm pinggan itu, iya na hi' nongan aku.
24 Aku itu, Anak Manusiya',” uk si Isa, “matay du sali' bayi
tasulat ma pasalan ku ma diyōm kitab. Suga' siya-siya du
aa nongan Anak Manusiya' ni banta na. Hap le' aa ian 'nsa'
bayi iyanakan.”
25 Jari halling si Judas, iya song nukbalan si Isa ni banta
na. “Tuwan Guru,” uk na, “aku na baha' iya pagbahasa nu
iyu?”
Uk si Isa, “Aho', sali' uk nu iyu.”

Jamuhan si Panghu' Isa
(Markus 14.22-26; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

26 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa.
Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk
na, bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Sambutun bi

bo' kakanun bi," uk na, "sabab tinapay itu iya na ko' baran ku."
27 Killo' isab uk na dakayo' sawan, bo' iyamuan isab pagsukulan pabing bo' iyampa songan na ni sigam. "Kaam kamemon," uk na, "inumun bi lōōn sawan itu.
28 Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Laha' ku song pitumpa ma sabab aa heka pangampunan dusa sigam.
29 Baan ta kaam, puwas itu 'nsa' aku nginum bohe' anggul itu pabing. Subay kitabi magbe' nginum bohe' anggul bahu ma diyōm pagparintahan 'Mma' ku bo' iyampa aku makainum pabing."
30 Puwas na hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan pamudji Tuhan, paluwas na sigam tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, "Sangōm itu lahi du kaam kamemon ngalabba min aku, sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na hi', 'Piyatay uk ku,' uk Tuhan, 'aa bayi mag-iipat bili-bili, bo' kawukanat manga bili-bili na.'
32 Suga' bang aku tapakallum na pabayik min kamatay ku, parahu aku min kaam tudju ni lahat Jalil."
33 Halling si Petros ni si Isa, uk na, "'Nsa' tōōd kau labbahan ku minsan kau libbahan uk kasehean."
34 Uk si Isa ni iya, "Baan ta kau tōōd. Ma sangōm itu, ma 'nsa' le' nigauk manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu."
35 Uk sambung si Petros, "Minsan aku paunung matay ma kau, 'nsa' du kau payiluhan ku." Iya du manga mulid kasehean, salaihi' du isab halling sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Markus 14.32-42,; Lukas 22.39-46)

36 Manjari palanjal le' di si Isa ni kabbun iyōnan Getsemane. Uk si Isa ni manga mulid na, "Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang."
37 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an, iya na si Petros maka duwangan anak si Sibidi. Sakali magkasusahan si Isa, magkabba-kabba diyōm atay na.
38 Uk na ni tallungan mulid na hi', "Aku itu agōn magkamamatay ma sabab kasusahan itu. Ngagad kaam ma itu, sehein bi aku magjaga."
39 Makalawak-lawak peen iya min sigam, pakappang iya ni tana' maka uk na nabbut ni Tuhan, Uk na, "'Ndu', 'Mma'! Bang makajari, kalloin le' min aku sawan kabinsanaan itu.

Suga' 'nsa' du iya kabayaan ku subay diyulan, bang peen
min kabayaan nu du.”
40 Puwas na hi' pabing si Isa ni sehe' na tallungan, bo'
tatawwa' na sigam magtuwihan. Uk na ni si Petros, “Angay
kaam 'nsa' makatatas magjaga maka aku minsan laa danjam
sadja?
41 Pajaga kaam, ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam
'nsa' tabo-bo uk sasat. Baya' tōōd kaam diyōm atay bi me'
ma soho' ku itu suga' 'nsa' takaya uk baran bi.”
42 Sakali pahi' si Isa nambahayang pabing. Uk na, “O
'Mma', bang aku subay pananam nu kabinsanaan itu bo'
supaya puwas na, me' aku ma kabayaan nu.”
43 Makabayik peen iya ni di si Petros, tatawwa' na isab
sigam magtuwihan pabing sabab kiyaru' kalandu'.
44 Manjari pahi' si Isa nambahayang pabing sali' bayi
dahu, kamintallu na na.
45 Puwas na hi' pabayik isab iya ni mulid na katallu ian.
Uk na, “Oy, tuwi le' kaam? Pahali-hali le' kaam? 'Ndaun bi
ba, taabut na waktu ku. Aku, Anak Manusiya' itu, song-song
na tiyukbalan ni pangantanan manga aa laat.
46 Papunduk kaam. Sung kitabi, sabab iyu na aa iya
nongan aku ni sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na,
magtuwi du takka pay'an si Judas, dakayo' mulid si Isa min
sangpu' ka duwa hi'. Heka aa magbe' maka iya magbo takōs
maka manga kakakal. Manga aa hi' bayi siyoho' pay'an uk
manga kaimaman langkaw maka uk manga kamaasan.
48 Bayi sigam asal kabuwanan pamandōgahan uk si Judas
bo' niya' pangilahan sigam ma si Isa. Bayi uk na ma sigam,
“Iya aa siyum ku, iya na hi' saggawun bi.”
49 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pahi' ni si Isa.
“Tuwan Guru, assalamu alaykum,” uk na. Magtuwi siyum
uk na si Isa.
50 “Bagay,” uk si Isa ni iya, “lanjalin hinang nu.”

Sakali pasikōt ni si Isa manga aa ian naggaw iya, ingkōtan
iya pahōgōt.
51 Suga' niya' sehe' si Isa dakayo' bayi ngahurusan patakōs
na. Liyagut uk aa itu dakayo' sosohoan imam-nakura', bo'
bintas magtuwi dambiya' tainga na.
52 Uk si Isa, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu, sabab
sasuku mo tatakōs pamapatay aa, matay du isab iya uk
takōs.

53 'Nsa' katauhan bi baha', bang aku ngamu' tabang ni
'Mma' ku diyulan sadja aku? Piyabohan du aku malaikat
na ma ibuhan.
54 Suga' bang aku ganta' salaihi', 'nsa' tuman iya bayi
tasulat ma diyōm kitab, iya uk na in manga pakaradjaan
itu subay patakka salaitu."
55 Manjari halling si Isa ni baanan aa ian, Uk na, "Kaba'
bi in aku itu mundu baha', iya poon kaam subay mo
takōs maka kakakal panaggaw bi aku? Kahaba'-haba' 'llaw
mahi' na peen aku bayi ningko' mandu' ma diyōm langgal
pagkulbanan iyu, suga' 'nsa' aku tasaggaw bi.
56 Bo' peen in pakaradjaan itu kamemon makani-aku du,
bo' supaya niya' kamaksuran ma bayi tasulat uk kanabi-
nabihan ma diyōm kitab." Magtuwi maglahihan manga
mulid si Isa kamemon. Jari pisaran na iya.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-24)

57 Manjari biyo si Isa uk aa managgaw iya, biyo pay'an ni
luma' si Kayapas imam-nakura'. Ian magtipun manga guru
ma sara' agama maka kamaasan.
58 Si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan.
Paturul iya sampay pasōd na ni diyōm halaman luma'
imam-nakura'. Ma diyōm peen iya, magtingkoan iya maka
manga jaga imam hi' supaya tanda' na bang ayi katudjuhan
si Isa.
59 Manga kaimaman langkaw maka manga aa ma palhim-
punan, ian meha sababan panuntut sigam ma si Isa minsan
'nsa' bannal, bang peen niya' pagsababan pamapatay sigam
ma iya.
60 Suga' 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam, minsan heka aa bayi
naksi' puting pasal si Isa. Subay na song ubus bo' iyampa
niya' aa duwangan paalōp ma palhimpunan halling,
61 uk sigam, "Bayi take kami aa itu halling in iya ngalubu
langgal pagkulbanan du, bo' ma diyōm tallungallaw kono'
tapatangge na pabayik."
62 Manjari nangge imam-nakura' missala ma si Isa, uk na,
"Kau iyu, 'nsa' niya' baha' daawa nu ma panuntut ma kau
itu?"
63 Suga' 'nsa' nambung si Isa. Missala pabing imam-
nakura', uk na, "Pasapa ta kau. Saksi' ta Tuhan, iya asal
'llum. Bain kami tōōd bang kau iya si Almasi, Anak Tuhan."
64 "Aho'," uk si Isa, "iya na uk nu. Suga' baan ta kaam,
'nsa' du taggōl tanda' bi du Anak Manusiya' ningko' ma
bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau. Maka tanda'
bi du iya paitu me' ma gabun min diyōm sulga'."

65 Manjari gese' uk imam-nakura' pakayan na, min dugal
na. Uk na, “Aa itu halling pangkal ni Tuhan! Daa na kitabi
meha saksi' saddi! Take bi na halling na pangkal!
66 Ayi pangahukum bi?”
Uk sambung manga aa ma palhimpunan hi', “Subay iya
pibōtangan hukuman ni kamatay.”
67 Puwas na hi' liyuraan si Isa uk sigam ma bayihu' na.
Pigtibu' isab iya uk sigam. Niya' isab sigam bayi nampak
iya.
68 Bo' uk sigam, “Bang kau na iya si Almasi, tōkōrun kono'
bang sayi iya nampak kau itu!”

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-18, 25-27)

69 Manjari ian si Petros ningko' ma halaman luma' hi'.
Niya' pahi' ni iya dakayo' danda, ipatan imam-nakura'. Uk
danda itu ni iya, “Kau iyu, bayi kau me' ma si Isa, iya aa
Jalil ian.”
70 Suga' mayilu si Petros ma alōpan aa ian kamemon.
“'Nsa' katauhan ku,” uk na, “bang ayi iya halling nu iyu.”
71 Puwas na hi' pahi' iya tudju ni bo' lawang, bo' niya'
ipatan danda saddi bayi makanda' iya. Pag'nda' na ma si
Petros, uk na ni manga aa may'an, “Aa itu bayi me' ma si
Isa, aa Nasaret ian.”
72 Magtuwi mayilu si Petros pabing. Napahan iya di na.
“'Nsa' katauhan ku aa ian,” uk na.
73 'Nsa' taggōl, pay'an ni si Petros manga aa asal mag-
tanggehan may'an. Uk sigam, “Katauhan kami du in kau
bannal bayi sehe' di si Isa sabab takila ta du kau min bissala
nu.”
74 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa'
katauhan ku aa ian!”
Saruun-duun du nigauk manuk,
75 bo' taintōm uk si Petros iya bayi halling si Isa ma iya,
iya bayi uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk sangōm itu,
mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.” Magtuwi
paluwas si Petros minnihi'. Nangis iya, magkarukkaan tōōd.

27

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yahiya 18.28-32)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, maggara' kaimaman
langkaw kamemon maka manga kamaasan bangsa Yahudi
bang salaingga piyatay uk sigam ma si Isa.
2 Manjari bilangguan si Isa bo' iyampa tiyukbalan ni si
Pilatu, gubnul bangsa Roma.

Kamatay si Judas
(Hinangan 1.18-19)

3 Pagtau si Judas, iya bayi nongan si Isa ni manga banta
na, in si Isa bayi na pibōtangan hukuman ni kamatay,
magtuwi iya magsusun. Jari pahi' iya ni kaimaman langkaw
maka ni kamaasan, arak nambut min sigam sin bayi
panamba iya, tallumpu' sin pilak.
4 Uk na ma sigam, “Mehe dusa ku sabab bayi kasongan
ku aa 'nsa' taga dusa ni banta na, maka tiya' song piyatay.”
“Min kau na,” uk sigam. “'Nsa' du min kami.”
5 Sakali hiyantakan sin ian uk si Judas ma diyōm langgal
bo' iyampa iya paluwas minnihi' nganggantung di na ma
kallong na bo' matay.
6 Manjari kaimaman ian muwa' sin bayi hiyantakan uk
si Judas hi'. Uk sigam, “Sin itu haram bang ma agama ta
sabab bayi tambahan pamapatay aa. 'Nsa' manjari pitipun
ni sin langgal.”
7 Dakayo' peen paggara' sigam pasal sin ian, pigguna uk
sigam pamalli tana' ni aa maghihinang pōga, manjari tana'
pangubulan aa liyu.
8 Hangkan ko' tana' ian iyōnan “Tana' tamba laha'”
sampay ni kabuttihian.
9 Na, ma sabab hinang ian niya' katawwaan na ma bayi
tasulat uk si Nabi Irimiya ma diyōm kitab ma awwal le',
iya uk na, “Manjari killo' uk sigam tallumpu' sin pilak bayi
pag-isunan uk bangsa Israil pamalli baran aa,
10 bo' giyuna pamalli tana' ni aa maghihinang pōga. Iya
na hi' bayi panohoan uk Tuhan ma aku.”

Si Isa siyumariya uk si Pilatu
(Markus 15.2-5; Lukas 23.3-5; Yahiya 18.33-38)

11 Manjari ian si Isa nangge ma alōpan gubnul Pilatu,
siyumariya uk na. “Kau iyu,” uk Gubnul, “sultan baha' ma
bangsa Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
12 'Nsa' iya bayi nambung manga tuntut bayi panuntut ma
iya uk kaimaman langkaw maka kamaasan.
13 Halling si Pilatu ni iya, uk na, “'Nsa' take nu baha' iya
heka panuntut uk manga aa itu ma kau?”
14 Suga' si Isa ian 'nsa' niya' sambung na minsan dakab-
tang, hangkan inu-inu tōōd gubnul hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Markus 15.6-15; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

15 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi
ma hinang Pangintōman, iya kabiyaksahan gubnul subay

niya' dakayo' pilisu palappa na, sayi-sayi pene' uk manga
Yahudi.
16 Ma waktu ian niya' dakayo' pilisu babantugun, ōn na si
Barabbas.
17 Manjari, makapagtipun peen pay'an kahekahan aa,
tīyaw sigam uk si Pilatu. “Ayi kabayaan bi,” uk na, “subay
palappa ku? Si Barabbas atawa si Isa itu hi', iya iyōnan
Almasi?”
18 Malayingkan katauhan na asal bang ayi sababan na
hangkan si Isa bayi pitakka ni iya. Tuud sigam ngimbu ma
si Isa.
19 Ningko' peen si Pilatu ma tōngōd paghukuman, niya'
lapal piyabo ni iya uk handa na. Uk lapal, “Daa kau
palamud ni hukuman aa maadil iyu. Sabab niya' taupi ku
dibuhi' pasalan na, landu' aku bayi magkasusahan.”
20 Manjari baanan aa ian bayi talōgōs uk kaimaman
langkaw maka uk kamaasan subay ngamu' pilappa si
Barabbas, bo' si Isa iya siyoho' piyatay.
21 Suga' tiyaw sigam pabing uk Gubnul hi'. “Sayi ma
diyōm duwangan pilisu itu,” uk na, “subay palappa ku?”
“Si Barabbas,” uk sigam.
22 Tiyaw si Pilatu ma sigam. “Inay ku,” uk na, “si Isa itu,
iya iyōnan Almasi?”
“Lansangun iya ni hag,” uk sigam kamemon.
23 Suga' tiyaw le' si Pilatu. Uk na, “Ayi bayi hinang na
laat?”
Luhuy pakōsōg pangōlang manga aa hi'. Uk sigam,
“Lansangun iya ni hag!”
24 Pagtau si Pilatu in katipunan aa ian 'nsa' talang
maka marayi' na mehe kahiluhalaan, magtuwi iya ngallo'
bohe' bo' iyampa kosean na tangan na ma alōpan sigam,
paltandaan in iya papuwas min palkala' hi'. Uk na ni
sigam, “Bang peen 'nsa' min aku bang aa itu piyatay. Min
kahinangan bi na.”
25 Nambung manga aa ian kamemon, uk sigam ma iya,
“Akuhan kami kamatay na, minsan kami pabōtangan dusa
sampay ni anak-mpu kami.”
26 Sakali si Barabbas iya pilappa uk si Pilatu tudju ni
baanan aa hi'. Bo' si Isa iya siyoho' liyapdōsan bo' iyampa
tiyukbalan pilansang ni hag piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Markus 15.16-20; Yahiya 19.2-3)

27 Manjari biyo si Isa uk manga sundalu gubnul ian pahi'
ni diyōm luma' gubnul, bo' patipun pahi' ma katilibut na
dambaan sundalu ian.

28 Killoan uk sigam sammek na bo' pamajuba ma iya
manta pula bo' sali' hantang sultan.
29 Liyubid isab bahan itingan uk sigam, hinang sali'
panumping sultan pibōtang ni kok na. Puwas na hi'
piantanan iya kayu-kayu ma tangan na ni katau, bo' iyampa
sigam pasujud ni dahuhan na bahasa magtungging. Uk
sigam, “Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!”
30 Pigluraan iya uk sigam. Killo' uk sigam kayu-kayu bayi
ma tangan na bo' pamappōk ni kok na.
31 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, magtuwi
hiyurusan manta bayi pajuba na ian bo' iyampa iya
pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo
iya paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

32 Salta' peen sigam paluwas min daira ian, niya' aa
talanggal sigam lalla min lahat Kirini, ōn na si Simun.
Liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag si Isa.
33 Pagtakka sigam peen ni jadjahan lahat iyōnan Golgota,
hati na lahat “Baung Kok”,
34 arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali'
tuba') kalamuran tambal pait. Suga' pagtananam na, 'nsa'
iya nginum.
35 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa
ni hag sampay matangge hag na, pigbahigian uk sigam
sammek na bo' pigkoot-kootan uk sigam bang sayi iya dapu
na.
36 Puwas na hi' ningko' sigam may'an nganjaga.
37 Niya' sulat panuntut bayi pibōtang uk sigam ma hag
min diyata' kok si Isa. Uk sulat hi': “Si Isa, Sultan bangsa
Yahudi”.
38 Niya' isab duwangan mundu bayi liyansang ma hag
sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau,
dakayo' ma sakap ni kayi.
39 Na, pig-udjuan si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-
handukan iya uk sigam pangudju'.
40 “Allā,” uk sigam, “kau na iya bilang ngalangkat langgal
pagkulbanan ian, bo' pabangun nu pabing ma diyōm
tallungallaw! Ngalappasan kau di nu bang kau bannal Anak
Tuhan. Pareyo' kau min hag iyu!”
41 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka
manga guru ma sara' agama maka manga kamaasan.
42 “Aa itu,” uk sigam, “tau ngalappas ma aa saddi suga'
'nsa' makalappas di na. Sultan bangsa Israil kono'! Bang

iya ganta' makapareyoan di na min hag, ngahagad du kitabi
ma iya!
43 Mangandōl iya ma Tuhan, maka iya kono' Anak Tuhan.
'Nda' ta le' bang Tuhan baya' ngalappas ma iya!”
44 Iya du duwangan mundu bayi liyansang pigdambean
ma si Isa, me'-me' isab ngudju' iya.

Kamatay si Isa
(Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

45 Na, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi'
sampay ni lisag tallu kohap.
46 Paglisag tallu manga, kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na,
“Eli, eli, lama sabaktani?” Hati na, “Tuhan ku, O Tuhan ku,
angay na aku pasaran nu?”
47 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk
sigam kasehean, “Ngalinganan iya si Nabi Eliyas.”
48 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman
lappus ni diyōm inuman kisōm (sali' tuba') bo' iyampa
pasagnat na ni tong kayu-kayu. Arak pamainum na ma si
Isa.
49 Suga' 'nsa' aa kasehean ian. Uk sigam, “Ngagad le' kau.
'Nda' ta le' bang paluwas si Nabi Eliyas ngalappas ma iya.”
50 Sakali ngōlang si Isa pabayik, magtuwi bakkat napas
na.
51 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma
diyōm langgal pagkulbanan ian gese' pa duwa min diyata'
na tudju pareyo'. Jōgjōg diyōm dunya, maka bilaan di na
manga batu mehe.
52 Niya' isab kakubulan ukab maka heka manga aa suku'
Tuhan bayi papunduk, 'llum pabing min kamatay sigam.
53 Magluwasan sigam min diyōm kubul, bo' puwas peen
si Isa bayi 'llum pabing min kamatay na, magpay'an sigam
ni Awrusalam, ni daira Mahasutsi. Heka aa bayi makanda'
sigam may'an.
54 Tananam peen linug maka pakaradjaan ian kamemon
uk kapitan maka manga sundalu bayi sehe' na nganjaga ma
pamapatay si Isa, magtuwi sigam tiyāw kalandu'. Uk sigam,
“Bannal aa itu Anak Tuhan!”
55 Heka isab manga danda bayi may'an nganda' min
katahan. Sigam iya bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan
iya, tagna' na ma lahat Jalil le'.
56 Ian si Mariyam min Magdala, si Mariyam ina' si Ya'kub
maka si Yusup, maka handa si Sibidi.

Pagkubul ma si Isa
(Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

57 Pagsong kohap na, niya' takka pay'an dakayo' aa
dayahan, aa min lahat Arimati. Ōn na si Yusup, dakayo'
mulid si Isa isab.
58 Pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si
Isa. Jari magpanohoan si Pilatu ian ni manga sundalu na,
siyoho' ngalloan patay si Isa ni si Yusup.
59 Takallo' peen patay uk si Yusup itu, siyaput uk na maka
kakana' bahu
60 bo' iyampa biyōtang pahi' ni kubul bayi tagamahan
na di na, kubul bahu bayi kiyali ma diyōm pampang batu.
Puwas na hi' giyulungan uk na batu mehe panaplōk bo'
lowang hi' bo' iyampa iya pakallo' min ian.
61 May'an asal si Mariyam aa Magdala, maka Mariyam
dakayo' na, ningko' ma dahuhan kubul ian.

Manga sundalu siyoho' nganjagahan kubul

62 Pagkallat 'llaw dakayo', hati na 'llaw Sabtu', patipun ni
si Pilatu manga kaimaman langkaw maka manga Parisi.
63 Uk sigam ni iya, “Tuwan, taintōm kami du bayi halling
aa putingan ian ma waktu kallum na le'. Uk na bang taabut
tallungallaw min kamatay na in iya 'llum du pabing.
64 Hangkan kubul na ian subay soho' nu jiyagahan tōōd
sampay taabut katallungallaw na. Kalu pahi' manga mulid
na nangkaw mayat na bo' iyampa ma'-ma' ni kasehean in
iya 'llum pabing min kamatay na. Bang ganta' salaihi' kalap
le' puting sigam damuwi min bayi dahu.”
65 “Na,” uk si Pilatu. “Bohun bi sundalu pahi' ni kubul bo'
pajagahun bi tōōd.”
66 Manjari mangngan na sigam pahi'. Niya' indan pipikit
uk sigam ni taplōk batu bo' kitauhan bang niya' bayi ngukab
iya. Siyoho' isab manga sundalu nganjaga may'an.

28

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Pagka palabay na 'llaw Sabtu', bo' pagkallat 'llaw Ahad,
ian si Mariyam aa Magdala maka Mariyam dakayo' ian pahi'
nganda' kubul si Isa.
2 Saruun-duun du bayi jōgjōg lahat uk linug kōsōg.
Niya' dakayo' malaikat Tuhan bayi pareyo' min sulga'
nganggulung taplōk batu min lowang kubul bo' iyampa
ningko' ma diyata' batu hi'.
3 Sawa dagbōs malaikat ian sali' sawa kirat, maka
sammek na pote' tōōd.
4 Manga sundalu nganjaga ian bayi katakkahan tāw
hangkan midpid. Sali' sigam aa matay 'nsa' makasayu.

5 Manjari missala malaikat ni duwangan danda hi'. “Daa
kaam tiyāw,” uk na. “Katauhan ku in kaam meha si Isa, iya
bayi piyatay ma diyata' hag.
6 'Nsa' na iya maitu sabab 'llum na min kamatay na, sali'
bayi halling na. Paitu kaam nganda' ni bayi pabahakan na.
7 Puwas na hi', pasaut kaam pahi' ni manga mulid na
mohan sigam habal in iya pikallum na min kamatay na.
Parahu du iya min sigam ni lahat Jalil, bo' may'an sigam
nganda' iya. Intōmun bi bayi pama' ku itu ma kaam.”
8 Magtuwi sakadjap sadja sigam pakallo' min kubul.
Tiyāw sigam dambiya', bo' kiyōgan isab dambiya'. Paragan
sigam pahi' ma'-ma' ni manga mulid si Isa.
9 Ma labayan peen, saruun-duun du paluwas si Isa
ngalanggal sigam. “Kaam ko' iyu,” uk na. Pasikōt sigam
ni iya ngantanan nayi' na maka uk sigam mudji iya.
10 Uk si Isa, “Daa kaam tiyāw. Pahi' na kaam ma'-ma' ma
manga danakan ku ian in sigam subay pahi' ni lahat Jalil.
Ma hi' du sigam nganda' ma aku.”

Habal min manga jaga

11 Sabu peen duwangan danda ian palanjal ni papahian
sigam, niya' pabayik ni diyōm daira manga sundalu kase-
hean bayi nganjagahan kubul. Biyaan uk sigam kaimaman
langkaw pasal bayi pakaradjaan ma pagkubulan hi'.
12 Manjari magtipun kaimaman langkaw maka manga
kamaasan maggara'. Iya paggara' sigam in manga sundalu
ian subay biyuwanan sin heka.
13 Uk kaimaman hi', “Bain bi manga aa in kamuliran si
Isa bayi pahi' waktu sangōm nangkaw mayat na salta' kaam
bayi tuwi.
14 Suga' daa kaam susa bang itu ganta' kitauhan uk
gubnul. Tau du kami missalahan iya bo' supaya kaam 'nsa'
kataksilan.”
15 Manjari killo' sin ian uk manga sundalu bo' pama' uk
sigam sali' bayi panohoan kaimaman hi'. Sampay ni buttihi'
iya na ko' hi' hunub-hunub pisaplag ma diyōm bangsa
Yahudi, hati na mayat si Isa bayi kono' tiyangkaw uk manga
mulid na.

Patampal si Isa ni manga mulid na

*(Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hi-
nangan 1.6-8)*

16 Manjari iya sangpu' kadda mulid si Isa ma hi' ni lahat
Jalil, patukad ni dakayo' bud iya bayi pama' si Isa ma sigam.
17 Pag'nda' sigam ma si Isa, magtuwi sigam bayi mudji iya.
Suga' niya' sigam kasehean magduwa-duwa ma diyōm atay
sigam bang ian hi' bannal si Isa.

18 Pasikōt si Isa ni sigam, uk na, “Bayi na aku kabuwanan
kawasa magbaya' ma dunya sampay ma sulga'.
19 Hangkan kaam soho' ku pahi' ni sabarang bangsa bo'
sigam bo bi magmulid ma aku. Pandihun bi sigam min
ōn Tuhan 'Mma', maka min ōn Anak, maka min ōn Nyawa
Sutsi.
20 Panduin bi sigam subay me' ma kamemon bayi
panohoan ku kaam. Maka itu intōmun bi pahap: daran
du aku ma iyu ma kaam sampay iyabutan masa.”

Tammat

Lapal Hap Pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI MARKUS

Si Markus itu bayi bata' le' ma waktu kamaitu si Isa Almasi ma dunya. In lahat na bayi mahi' ma daira Awrusalam, bo' luma' di sigam iya na bayi mawumu pagtipunan manga mulid si Isa bang sigam nambahayang.

Tagna' si Paul maka si Barnabas pahi' magnasihat ni manga bangsa 'nsa' Yahudi, si Markus itu bayi me' ma sigam sabab lahasiya' na asal si Barnabas hi'. Suga' 'nsa' iya bayi makatatas me' ma sigam bo' mowe' iya asal ni lahat na. Palabay peen duwantahun minnian, ma song peen disi Paul palanjal pabing pahi' ni manga lahat bayi pagnasihatan sigam tagna', baya' si Barnabas mo si Markus, suga' 'nsa' baya' si Paul. Jari niya' pagsaggaan sigam duwangan. Si Barnabas iya bayi mo si Markus pahi' ni lahat saddi bo' magnasihat pasal si Isa mahi'.

Taggōl-taggōl minnihi' me' na si Markus ma si Petros pahi' ni lahat tā. Bang ma aa kasehean si Petros iya poon na hangkan si Markus bayi tabo mangandōl tōōd ma si Panghu' Isa, maka si Petros iya bayi manduan si Markus hangkan iya tau pasal manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa.

Iya juran tasulat uk si Markus itu bayi siyulatan manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, iya mahi' marayi' ma daira Roma. Bayi siyulat uk na supaya sigam makatau pasal si Isa maka kawasa na. Jari biya'-ba' uk si Markus manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa Almasi supaya sigam magkahagad in si Isa bannal taga kawasa maka taga kapatut ngampun dusa.

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Iya na itu lapal hap pasal si Isa Almasi Anak Tuhan.
2 Tagnaan lapal hap itu bayi tasulat asal uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“ ‘Tiya' sosohoan ku,’ uk Tuhan. ‘Soho' ku iya parahu min kau bo' supaya sakapan na daddōk palabayan nu.’
3 Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na. Pabōntōlun bi palangn-ganan na.’ ”
4 Manjari itu paluwas si Yahiya pay'an ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Iya na ko' ian hi' bayi mandi manga

aa tanda' saksi' in sigam ngalabba na min dusa sigam.
Magnasihat iya ma manga aa may'an, uk na, “Pataikut kaam
min dusa bi bo' kaam piyandi, bo' iyampun du dusa bi uk
Tuhan.”
5 Jari heka aa pahi' ni si Yahiya min kalohahan lahat
Yahudiya maka min daira Awrusalam. Magpasabannal
sigam pasal bayi dusa sigam bo' piyandi sigam uk si Yahiya
ma diyōm sapa' Jordan.
6 Iya panammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi hinang
kakana' maka dakayo' sabitan kuwit sapi' pakambot ma
hawakan na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula'
buwani.
7 Nganasihat isab iya, uk na, “Niya' paitu damuwi min
aku aa kawasa bidda' min aku. Minsan ingkōt tawumpa'
na, 'nsa' aku tiyōp pareyo' ngahubaran iya.
8 Aku itu, bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam. Suga'
iya ian, saddi bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya
masangōn du Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi.”

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Lukas 3.21-22)

9 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min Nasaret,
dakayo' kalumaan mahi' ma lahat Jalil. Piyandi iya uk si
Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.
10 Makariyata' peen iya min diyōm bohe' sapa' magtuwi
tanda' na paukab langit maka Nyawa Tuhan pareyo' tudju
ni iya magpabaran sali' dagbōs assang.
11 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na, “Kau
iya anak ku kalasahan ku, landu' kau makasulut atay ku.”

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Lukas 4.1-13)

12 Jari pipahi' magtuwi si Isa uk Nyawa Tuhan ni lahat de
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
13 'Mpatpu' 'llaw 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na, siyasat
na peen uk nakura' sayitan, kalu iya tabo magdusa. Iya
sehe' na may'an manga hayōp tawun, maka niya' manga
malaikat ngipat iya.

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Matiyu 4.12-22; Lukas 4.14-15; 5.1-11)

14 Na, ubus peen si Yahiya bayi tajil, pahi' si Isa ni lahat
Jalil magnasihat pasal lapal hap min Tuhan.
15 “Taabut na waktu bayi pigpalatun,” uk na. “Sikōt na
waktu pagparinta Tuhan ma itu ma manusiya'. Tayikutin
bi na dusa bi maka kahagarun bi na lapal hap itu.”

16 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mangngan ma bihing
danaw Jalil, niya' tanda' na duwangan lalla magdanakan,
si Simun maka si Andariyas. Ian sigam ngahug pōkōt ma
danaw hi' sabab magdaraying asal sigam.
17 Uk si Isa ma sigam, “Paitu kaam me' ma aku. Bayi
kaam asal magkallo' daying suga' bang aku iya pamean bi,
panduan ta kaam magkallo' pagkahi bi manusiya' me' ma
aku.”
18 Na, take peen halling si Isa uk duwangan ian, magtuwi
libbahan uk sigam pōkōt sigam bo' me' na sigam ma si Isa.
19 Jari makalawak-lawak peen si Isa minnihi' niya' isab
tanda' na duwangan lalla magdanakan, si Ya'kub maka si
Yahiya, anak si Sibidi. Ian sigam ma diyata' bayanan sigam
magpaayad pōkōt.
20 Linganan magtuwi sigam uk si Isa, jari libbahan 'mma'
sigam may'an ma diyata' bayanan hi', iya maka manga
tindōg na giyadjihan. Bo' me' na sigam ma si Isa.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Lukas 4.31-37)

21 Takka di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Jari taabut
peen 'llaw Sabtu', 'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd si
Isa ni diyōm langgal may'an manduan manga aa.
22 Inu-inu manga aa makake may'an ma pamandu' na
sabab tā pagbiddaan na maka pamandu' manga guru ma
sara' agama. Si Isa iya taga kawasa asal bang mandu'.
23 Manjari itu niya' lalla pasōd ni diyōm langgal ian, aa
bayi siyōd uk sayitan. Ngōlang iya pakōsōg, uk na,
24 “O Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu paitu? Paitu
kau baha' makaat kami? Katauhan ku du bang sayi kau.
Kau iya dakayo'-kayo' sutsi iya paitu min Tuhan!”
25 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, “Parōhōng kau!
Paluwas kau min aa iyu!”
26 Jari pipaspad aa ian uk sayitan bo' ngōlang iya pakōsōg
bo' iyampa paluwas min baran na.
27 Inu-inu manga aa kamemon bayi may'an iya poon
sigam magtiyawan di sigam. Uk tiyaw sigam, “Ayi baha' itu?
Pandu' bahu marayi'. Aa itu taga kawasa magpanohoan
minsan ma manga sayitan bo' bine' uk sigam panohoan na!”
28 Manjari pasaplag magtuwi kabantugan si Isa ni kaloha-
han lahat Jalil hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.14-17; Lukas 4.38-41)

29 Puwas hi' paluwas di si Isa min langgal bo' magtuwi
iya pahi' ni luma' di si Simun maka si Andariyas. Parōngan
isab ma iya si Ya'kub maka si Yahiya.

30 Na, matoa si Simun ma danda hi' pabahak sabab
hinglaw iya. Jari kabaan peen si Isa pasal saki na,
31 bo' pay'an iya ni tōngōd pabahakan na. Intanan uk si
Isa tangan danda hi', tiyabang piyunduk. Manjari kaulian
bayi hinglaw na bo' magbohat iya ngalabōt ma di si Isa.
32 Taabut peen saddōp 'llaw, biyo uk manga aa tudju ni si
Isa sasuku magsakihan atawa siyōd uk sayitan.
33 Magkatipunan ma luwasan luma' hi' manga aa min
daira ian kamemon.
34 Heka aa bayi kaulian uk si Isa iya kaginisan saki sigam,
maka heka isab manga sayitan bayi piluwas uk na. 'Nsa'
bayi pasaran na halling-halling manga sayitan ian sabab
katauhan si Isa uk sigam bang sayi iya.

Magnasihat si Isa ma lahat Jalil
(Lukas 4.42-44)

35 Pagsawung na, ma 'nsa' le' minsan pote' sōbangan,
papunduk si Isa bo' pakallo' min luma'. Paluwas iya min
diyōm daira pahi' ni jadjahan 'nsa' niya' aa na, bo' iya
nambahayang mahi'.
36 Na, pagka iya 'nsa' mahi' ma luma', peha iya uk di si
Simun.
37 Jari tatawwa' peen iya uk sigam, halling sigam ma iya,
“Ian manga aa kamemon meha kau.”
38 Nambung si Isa, uk na, “Sung kitabi palanjal ni
kalumaan kasehean ma jadjahan itu hi'. Subay aku
magnasihat isab mahi' sabab iya na hi' poon na hangkan
aku paitu ni dunya.”
39 Jari liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Magnasi-
hat iya ma diyōm kalanggalan sigam maka piluwas uk na
manga sayitan min baran manga aa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Lukas 5.12-16)

40 Manjari niya' aa ipul pahi' ni si Isa. Pasujud iya ma
tōngōd si Isa, maka uk na nganjunjung, uk na, “Bang kau
baya' kaulian nu du aku.”
41 Takkahan ase' si Isa ma aa ian bo' piabut uk na tangan
na ni iya. “Baya' sadja aku,” uk na. “Kaulian du kau.”
42 Saruun-duun du pakallo' ipul na. Kaulian na iya.
43 Magtuwi iya pibaid mowe' uk si Isa maka iyamay-
amayan isab uk na.
44 Uk si Isa ma iya, “Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya bayi
tahinang ku itu ma kau. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam
bo' palilingun baran nu ni iya. Puwas hi' ungsurin isab
pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, tanda'
saksi' ni kahekahan aa in kau hi' lanu' na min saki nu.”

45 Suga' aa ian paluwas minnihi' maka uk na ma'-ma' tōōd
pasal ipul na bayi kaulian. Pasaplag lapal na, hangkan si Isa
'nsa' na makapaluwas ma diyōm daira. May'an sadja iya ma
jadjahan kulang aa na. Suga' pahi' na peen ni iya manga aa
min kalahat-lahatan.

2

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Lukas 5.17-26)

1 Palabay peen pila-pila 'llaw, pabing si Isa pahi' ni daira
Kapirnaum bo' kihakahan uk manga aa in iya may'an na
ma luma'.
2 Jari landu' heka aa magtipun pay'an ni luma'
pabōtangan si Isa iya hangkan 'nsa' niya' palabayan aa
minsan ma luwasan ma bo' lawang. Pasalta' peen si Isa
nganasihat lapal min Tuhan ma sigam,
3 niya' pay'an ni iya 'mpat aa magtanggung aa matay
baran na.
4 Suga' 'nsa' sigam makasikōt ni si Isa sabab heka aa ian
iya hangkan sigam bayi ngalangkat atōp tōngōd min diyata'
kok si Isa. Tahinang peen pasōran uk sigam, pitonton aa
matay baran na ian pabahak le' ma diyata' pabahakan na.
5 Makatau peen si Isa in aa mananggung ian mangandōl
du ma iya, halling na ni aa matay baran na, “Oto', iyampun
na dusa nu.”
6 Na, niya' magtingkoan may'an manga guru ma sara'
agama. Mikil-mikil sigam pasal bayi halling si Isa hi'.
7 “Oy!” uk sigam. “Angay aa itu! Halling iya pangkal
ni Tuhan magbissala salaihi'. 'Nsa' niya' makapag-ampun
dusa, duwal Tuhan dakayo'-kayo'!”
8 Katauhan magtuwi uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam
bo' uk na ma sigam, “Angay kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu
ma diyōm pikilan bi!
9 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma
aa, ‘Iyampun na dusa nu’, atawa bang uk ku, ‘Papunduk
kau, bohun pabahakan nu bo' kau mangngan na’?
10 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan
bi in aku, Anak Manusiya', taga kapatut du ngampun dusa
ma diyōm dunya itu.” Jari halling si Isa ni aa matay baran
na hi', uk na,
11 “Iya na itu halling ku ma kau: papunduk na kau. Bohun
pabahakan nu iyu bo' kau mowe'.”
12 Jari nangge aa ian maka biyo uk na magtuwi paba-
hakan na. Paluwas iya minnihi' ma panganda' manga aa ian
kamemon. Landu' sigam inu-inu kamemon, bo' siyanglitan

Tuhan uk sigam. Uk sigam, “Iyamboho' kitabi makanda' buttihi'.”

Pangalingan si Isa ma si Libi
(Matiyu 9.9-13; Lukas 5.27-32)

13 Jari itu pahi' na isab si Isa pabing ni bihing danaw Jalil.
Patipun pahi' ni iya manga aa heka bo' panduan na sigam.
14 Pasalta' peen iya mangngan min bihing danaw, tanda'
na si Libi anak si Alpa ningko' ma diyōm upis na, iya
pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa ma iya, “Paitu na kau
me' ma aku.” Nangge magtuwi si Libi bo' me' ma si Isa.
15 Pasōng-sōng, pagka si Isa mangan na ma luma' si Libi,
heka manga aa magkallo' sukay parinta maka manga aa
baldusa kasehean, ian sigam magsawu ni iya maka manga
mulid na. Heka asal sigam bayi me' parōngan ma iya.
16 Jari itu niya' may'an manga Parisi, guru ma sara' agama
Yahudi. Pag'nda' sigam itu ma si Isa dangkakanan maka
manga aa baldusa maka manga aa magkallo' sukay parinta,
halling sigam ni manga mulid si Isa, uk na “Angay si Isa
palamud magsawu maka aa dusahan iyu?”
17 Take uk si Isa iya paniyaw manga guru ian bo' uk na
ma sigam, “Bang aa kowe' 'nsa' magdoktor. Iya magdoktor
bang aa taga saki. 'Nsa' kau aa hap iya maksud ku paitu ni
dunya, suga' iya pamaitu ku aa taga dusa bo' supaya sigam
me' ma aku.”

Pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Lukas 5.33-35)

18 Ma dakayo' 'llaw, pasalta' peen magpuwasa manga
mulid si Yahiya maka manga aa Parisi muwasa, niya' aa
pahi' ni si Isa tiyaw iya. Uk sigam, “Magpuwasa manga
mulid si Yahiya Magpapandi maka manga mulid Parisi,
suga' mulid nu 'nsa' magpuwasa? Angay baha'?”
19 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na piralil ni
aa maglurukan ma pagkawinan bo' uk na, “Magpuwasa
baha' manga luruk samantala' may'an le' pangantin lalla ma
tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. 'Nsa' sigam magpuwasa sataggōl
ma sigam pangantin lalla.
20 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut 'llaw pamakalloan
pangantin lalla min sigam, iya na hi' waktu pagpuwasa
sigam.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Lukas 5.36-39)

21 Maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu'
na, uk na, “'Nsa' niya' aa nupak kakana' bahu, 'nsa' bayi
diyakdakan, ni badju' daan. Bang ganta' salaihi' hinang na

pakinkin du tupak bahu bo' gese' min badju' daan hi'. Jari
pamehe gam peen gese' na.”
22 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang,
uk na, “'Nsa' niya' aa ngalōōn inuman bahu bayi hinang,
masi-masi mukal, ni diyōm pangalōōnan daan. Bang ganta'
salaihi' hinang na tantu bustak pangalōōnan uk inuman
hi'. Tiyumpahan inuman bo' magkaat bayi pangalōōnan
hi'. Suga' in inuman bahu bayi hinang subay liyōōn ni
pangalōōnan bahu.”

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Lukas 6.1-5)

23 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan bang ma
agama Yahudi, ian di si Isa mangngan labay min tangnga'
huma pananōman tirigu. Jari itu, pasalta' peen sigam
maglangngan, niya' buwa' piyusu' uk manga mulid hi'.
24 Halling manga Parisi ni si Isa, uk sigam, “'Ndaun ba
manga mulid nu iyu! Talanggal uk sigam sara' agama kitabi
maghinang salaiyu ma 'llaw Sabtu'!”
25-26 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' bayi tabassa bi
baha' bang ayi bayi tahinang uk si Daud ma masa si Abiyata
bayi imam nakura'? Bayi giyōtas si Daud maka manga aa
na pagka 'nsa' niya' ayi-ayi sigam. Jari si Daud bayi pasōd
ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan hi' bo' takakan na
manga tinapay, iya pibōtang may'an pangungsud ni Tuhan.
Na, bang ma agama kitabi, manga kaimaman du wajib
mangan tinapay bayi iyungsuran ian, suga' kiyakan uk si
Daud maka bayi pamuwan na isab ma manga sehe' na
pagkakan sigam. Suga' 'nsa' iya bayi makarusa maghinang
salaihi'.
27 In 'llaw paghali itu,” uk si Isa ma manga Parisi ian,
“bayi hinang uk Tuhan panabang ma manusiya'. 'Nsa'
ma sabab 'llaw paghali subay pig-addatan iya hangkan
manusiya' itu pipanjari.
28 Aku itu, anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang
ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

3

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Lukas 6.6-11)

1 Manjari pabayik si Isa pasōd ni diyōm langgal. Niya'
may'an aa komay dambiya' tangan na.
2 Niya' isab manga Parisi may'an meha pagsababan
panuntut sigam ma si Isa, hangkan iya jiyagahan uk sigam
bang kalu makowe' saki aa hi' ma 'llaw paghali.

3 Jari halling si Isa ni aa komay dambiya' tangan na, uk
na, “Paitu kau nangge ma tangngaan itu.”
4 Puwas hi' tīyaw uk si Isa manga aa hi', uk na, “Ayi iya
patut hinang ma 'llaw paghali? Hinang makahap atawa
hinang makalaat? Makallum aa atawa mapatay?”
Suga' 'nsa' niya' panambung sigam.
5 Piyatong sigam dangan maka dangan uk si Isa. Ngan-
dugal iya maka susa sabab tuwas atay sigam 'nsa' lasa ma
aa. Jari halling na ma aa komay tangan na hi', “Pahannatun
tangan nu iyu.” Na, pihannat uk na manjari kaulian na.
6 Paluwas magtuwi manga Parisi min langgal hi' bo'
parayi'-dayi' sigam mag-isun maka manga bean si Sultan
Herod bang salaingga uk sigam mapatay ma si Isa.

Bantug na ōn si Isa

7 Manjari itu magpakallo' na si Isa maka manga mulid na
tudju ni bihing danaw. Landu' heka aa bayi paturul ma iya.
'Nsa' min lahat Jalil sadja suga' min lahat Yahudiya isab
8 maka min daira Awrusalam. Niya' isab aa min lahat
Idumiya maka min dambiya' sapa' Jordan, maka min lahat
ma jadjahan daira Tira maka Sidun. Manga aa heka itu
pay'an ni si Isa sabab take na uk sigam pasal manga hinang
bayi tahinang na.
9 Jari siyoho' uk si Isa manga mulid na ngalabbōs bayanan
pariyataan na bo' supaya iya 'nsa' tasigpit uk manga aa ian
sabab heka kalandu'.
10 Sabab heka aa bayi kaulian uk na, hangkan sasuku taga
saki magtuyu' pasikōt na peen bo' supaya paabut tangan
sigam ni iya.
11 Pag'nda' isab manga aa siyōd uk sayitan ma iya,
magtuwi pahantak sigam ma dahuhan na maka uk sigam
ngōlang. Uk sigam, “Kau iyu Anak Tuhan!”
12 Suga' liyāng manga sayitan uk si Isa, daa siyoho' ma' ni
sayi-sayi bang sayi iya.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Lukas 6.12-16)

13 Manjari itu nukad si Isa pahi' ni lorosan bud. Linganan
uk na pay'an ni iya manga aa kabayaan na hinang na sehe'
na bo' nukad sigam pahi' ni iya.
14 Jari pene' uk na sangpu' ka duwa aa bo' iyōnan uk na
sigam aa kawakilan na. Uk na ma sigam, “Kaam iyu bayi
pene' ku nehean aku. Soho' ta du kaam mangngan isab
magnasihat lapal Tuhan.
15 Piniyaan du kaam kawasa pamakalloan manga sayitan
min diyōm baran aa.”

16 Iya na itu ōn aa sangpu' ka duwa bayi tapene' ian uk si
Isa: si Simun, iya bayi ōnan na isab si Petros,
17 bo' si Ya'kub maka si Yahiya, manga anak si Sibidi.
Diyanglay duwangan itu uk si Isa “Bowanerges”, hati na
aa sali' dalil laggōn.
18 Pasunu' si Andariyas maka si Pilip, si Bartolome maka
si Matiyu, si Tomas maka si Ya'kub anak si Alpa. Pasunu'
isab si Taddiyu, bo' si Simun aa pangangatu.
19 Katapusan si Judas Iskariyut iya nukbal si Isa ni manga
banta na ma waktu damuwi minnihi'.

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-32; Lukas 11.14-23; 12.10)

20 Na, puwas hi', pabing di si Isa ni luma'. Suga' heka
aa patipun pabing pay'an, iya poon di si Isa ian 'nsa'
makahawulaya minsan mangan.
21 Jari itu, pagka take uk manga maas-danakan si Isa pasal
itu hi', pahi' sigam ngallo' iya. Sabab na pihalling-hallingan
si Isa uk manga aa in pikilan na sagōt.
22 Niya' isab manga guru ma sara' agama bayi palud
pay'an min Awrusalam. Ngupama sigam, uk na, “Si Isa itu
siyōd uk Belsebul iya pagnakuraan manga sayitan, hangkan
iya makapakallo' manga sayitan min diyōm baran aa.”
23 Jari linganan manga aa ian uk si Isa, siyoho' pay'an ni
iya, bo' magdalilan iya ma sigam, uk na, “Na, salaingga uk
sayitan maluwasan sayitan? 'Nsa' makajari!
24 Bang sawupama niya' pagsultanan bahagi' duwa manga
aa na bo' magbono' sali'-sali', 'nsa' natas pagsultanan hi'.
25 Damikkiyan na bang niya' aa magdaōkōm bahagi' duwa
bo' magsaggaan di sigam, magkawukanat sadja sigam.
26 Hangkan na, bang nakura' sayitan magsagga' maka
manga be'-bean na sayitan bo' bahagi' sigam duwa, 'nsa'
du natas pagnakura' na. Lakkas du iya patōbtōb.
27 “Nakura' sayitan itu sali' dalil aa gaōs taga luma'. Luma'
na 'nsa' tasōd, ayi-ayi na 'nsa' kalangpasan, duwal bang aa
gaōsan ian ingkōtan dahu bo' iyampa kalangpasan diyōm
luma' na.
28 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa.
“Iyampun du uk Tuhan kamemon dusa manusiya' sampay
halling sigam pangkal tudju ni Tuhan.
29 Suga' bang Nyawa Sutsi iya pihallingan pangkal uk aa,
'nsa' tōōd niya' kaampunan aa ian sabab ngakkōt dusa na
ma iya saumul-umul.”
30 Hangkan salaihi' halling si Isa sabab niya' halling-
halling in iya siyōd uk sayitan.

Ina' si Isa maka manga danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Lukas 8.19-21)

31 Jari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na
lalla. Ngagad sigam ma luwasan luma' hi' bo' mabo sigam
lapal ni si Isa subay paluwas.
32 Na, heka aa magtingkoan ma katilibut si Isa. Uk sigam
ma si Isa, “Tuwan, ian na ina' nu maka manga danakan nu
ma luwasan. Meha kau kono'.”
33 Nambung si Isa, uk na, “Sayi baha' kainaan ku maka
sayi manga danakan ku?”
34 Nganda' iya ma manga aa magtingkoan ma katilibut na
bo' uk na, “Iya na ko' itu kainaan ku maka dawuranakan
ku.
35 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan Tuhan, iya na ko'
ian manga danakan ku lalla-danda maka kainaan ku.”

4

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Pabayik na isab si Isa mandu' ma bihing danaw Jalil.
Heka aa bayi patipun may'an ni tōngōd na, heka kalandu',
hangkan iya pariyata' ningko' ma bayanan bayi palayo asal
may'an. Ian isab katipunan aa ma bihing parian.
2 Jari heka pamandu' uk si Isa ma manga aa ian, pandu'
pamaralilan. Salaitu pamandu' na, uk na,
3 “Pake kaam. Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na
nabōran bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing
daddōk. Sakali pay'an manga manuk-manuk nōtōk iya.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan datti' tana'
na. Bigi ian hi' lakkas patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' pasilak peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian
sampay lanōs sabab 'nsa' lōm gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itin-
gan. Makasubud peen sōmpōt ian, magtuwi kasimbōlan
tiyanōm. Jari 'nsa' magbuwa'.
8 Na, iya bigi kasehean hi' pakpak ni tana' hap. Manjari
manga bigi itu hi' patomo' maka pasuwig bo' magbuwa'
du hap. Niya' batang kasehean muwan buwa' sarang-
sarang, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka niya' isab
kasehean muwan buwa' kalandu' tōōd heka na.
9 Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon na hangkan maralil si Isa
(Matiyu 13.10-17; Lukas 8.9-10)

10 Manjari itu, magpakalloan peen katipunan aa hi',
patōngōd ni si Isa manga mulid na sangpu' ka duwa maka
manga aa kasehean bayi may'an. Tīyaw iya uk sigam pasal
kissa bayi pamaralil na ma sigam hi', bang ayi hati na.
11 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu kabuwanan pan-
gatau bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma
manga aa na, iya 'nsa' patau na ni manusiya' kasehean.
Suga' manga aa kasehean, iya ma luwasan, subay kissahan
manga kissa pamaralilan,
12 supaya sigam pisali' ni bayi tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na,
‘Nganda' du sigam suga' 'nsa' sigam kanda'.
Pake du sigam suga' 'nsa' sigam makahati.
Bang bayi 'nsa' salaihi' bayi du sigam makanda' maka
makahati,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni Tuhan bo' iyampun
uk na dusa sigam.’ ”

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Lukas 8.11-15)

13 “Na,” uk si Isa ma sigam, “'nsa' tahati bi baha' bayi
pamaralil ku hi' ma kaam? Bang hi' 'nsa' tahati bi salaingga
uk bi makahati ma pamaralilan kamemon iya pamandu' ku.
14 Iya aa magsabōd bigi hi',” uk si Isa, “bang hiyati, iya na
aa magnasihat palman Tuhan ma manusiya'.
15 Maka manga aa kasehean sali' dalil daddōk bayi
kapakpakan bigi ian. Pagtake peen sigam ma palman Tuhan
magtuwi pay'an nakura' sayitan ngandagtu' palman Tuhan
iya bayi tiyanōm ma diyōm atay sigam.
16 Manga aa kasehean sali' dalil tana' kabatuhan bayi
kapakpakan bigi ian. Pagtake sigam ma palman Tuhan,
magtuwi tayima' uk sigam maka kiyōgan sigam.
17 Suga' palman Tuhan itu 'nsa' bayi nganggamut palōm
ma diyōm atay sigam, hangkan pag-iman sigam 'nsa' natas
taggōl. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk
pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan,
magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam.
18 Manga aa kasehean isab sali' dalil tana' bayi katomoan
sōmpōt itingan. Take uk sigam palman Tuhan,
19 suga' limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu.
Iya na peen halgaan ma sigam pangalta' sigam maka ayi-ayi
kinapsuhan uk sigam. Jari palman Tuhan 'nsa' magbuwa'
ma diyōm atay sigam, sali' dalil tiyanōm bang kasimbōlan
uk sōmpōt.
20 Suga' manga aa kasehean sali' dalil tana' hap. Take uk
sigam palman Tuhan bo' tayima' uk sigam. Jari magbuwa'

du palman Tuhan ma diyōm atay sigam, sali' dalil tiyanōm.
Kasehean muwan buwa' sarang-sarang heka na, kasehean
buwa' heka, maka kasehean isab muwan buwa' landu' tōōd
heka na."

Pasal palitaan tiyambunan
(Lukas 8.16-18)

21 Halling isab si Isa ma sigam, uk na, "Niya' baha'
magpalitaan bo' liyōkōban uk na maka undam atawa
pabōtang na ma deyo' kantil? Tantu 'nsa'. Subay pabōtang
na ma diyata' papagan na.
22 Bang itu diyalil," uk na, "ayi-ayi kamemon tapukan ma
buttihi' piluwas du ma sosongun, maka ayi-ayi 'nsa' tahati
ma buttihi' tahati du ma waktu siyong.
23 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."
24 Uk si Isa isab ma sigam, "Isbatun bi pahap-hap ayi-ayi
take bi sabab bang hap pangisbat bi hap isab palsukuan iya
piniyaan kaam, maka kinnōpan le' ma kaam.
25 Hati na itu bang aa niya' tatau na kinnōpan le' tau na.
Suga' sayi-sayi 'nsa' makahati bo' peen pangannal na niya'
panghati na datti', kiyulangan du min iya."

Paralilan pasal bigi pasuwig

26 Mandu' le' si Isa, uk na, "Salaitu isab pagparinta Tuhan
ma manusiya': iya dalil na sali' bigi siyabōran uk aa ma
tana' na.
27 Ubus peen uk na nabōd, tuwi iya ma waktu sangōm
bo' bati' bang 'llaw maghinang hinang na kasehean. Jari
bigi bayi sabōran na patomo' maka pasuwigan di na, suga'
'nsa' kitauhan uk aa ian bang salaingga kasuwig na.
28 Patomo' asal bigi pagka ma diyōm tana' na, bo' pasong
muwan buwa'. Tagna' pauplut, bo' magsuring du bo'
magbuwa' tiguma'.
29 Pagtahak peen buwa' itu, magtuwi siyoho' piyusu' uk
aa dapu tana' sabab taabut na waktu na."

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-34; Lukas 13.18-19)

30 Mandu' le' si Isa, uk na, "Ayi pamasalian kitabi
pagparinta Tuhan ma manusiya'? Bang uk dalil ta, ayi
pamaralilan kitabi?
31 Iya pagparinta Tuhan ma manusiya'," uk si Isa, "sali'
dalil dakayo' bigi diki'-diki'. Tagna' tiyanōm bigi itu ma
diyōm tana' nahut asal min bigi kamemon ma diyōm dunya.
32 Suga' pagtanōm peen tomo' du bo' palabi mehe na
min tiyanōm kamemon. Paaslag manga senga na, hangkan

makajari manga manuk-manuk ngahinang pugaran may'an
ma sindungan na.”
33 Heka manga paralilan salaihi' bayi pagguna uk si Isa
pagnasihat na ma manga aa, ingga-ingga iya takannal uk
sigam.
34 'Nsa' iya missala ma manga aa kasehean bang 'nsa'
paralilan iya pamissala na. Suga' bang iya sadja maka
manga mulid na, pihati uk na bissala na kamemon ma
sigam.

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Lukas 8.22-25)

35 Manjari itu ma 'llaw ian hi', bo' song kohap na, halling
si Isa ma manga mulid na. “Sung kitabi,” uk na, “pauntas
ni dambiya' danaw hi'.”
36 Imbanan uk na kahekahan aa ian bo' pariyata' manga
mulid ian ni bayanan iya asal paningkoan si Isa. Jari biyo
iya uk sigam. Niya' isab manga bayanan kasehean paabay
ma sigam.
37 Sakali itu niya' hunus parugpak ni danaw ian. Song na
sigam buhaw sabab liyasay uk goyak.
38 Bo' si Isa iya ian ma buwi', tuwi maka uan na. Na,
biyati' iya uk manga mulid na. “Tuwan Guru,” uk sigam,
“'nsa' kau susa baha'? Tiya' kitabi song lembo!”
39 Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka
goyak ian parōhōng. “Sarang na,” uk na ma danaw.
“Pataddo' kau!” Magtuwi parōhōng baliyu maka taddo' na
danaw ian tōōd.
40 Uk na isab ma manga mulid na, “Angay kaam tiyāw?
'Nsa' le' kaam mangandōl baha' ma aku?”
41 Suga' bidda' sigam takkahan tāw, hangkan sigam
magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na hi', “Sayi baha' aa itu?
Minsan baliyu maka goyak me' du ma panohoan na!”

5

Aa siyōd uk sayitan tapaluwas uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Lukas 8.26-39)

1 Manjari itu parunggu' di si Isa ni dambiya' danaw Jalil,
ni lahat manga aa Gerasa.
2 Pagduwai peen si Isa ni bihingan niya' pasampang ni iya
dangan aa bayi paluwas min diyōm kakubulan may'an, aa
siyōd uk sayitan.
3 Pabōtang asal aa itu ma diyōm kakubulan. 'Nsa' iya
kaingkōtan uk aa minsan ekang-ekang basi' iya pangingkōt
ma iya.

4 Min heka iya bayi ingkōtan ma nayi'-tangan na suga'
bakkat sadja uk na manga ekang-ekang ma tangan na.
Iyōkat isab uk na ingkōt nayi' na bo' 'nsa' niya' maka-
hawiran iya sabab kōsōg na.
5 Iya sadja hinang na 'llaw-sangōm magpahi'-paitu ma
diyōm kakubulan maka ma kabūd-būran. Ngōlang na peen
iya pakōsōg sampay ngages di na maka batu.
6 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa min katahan le', paragan
iya bo' pasujud ma dahuhan na.
7 Kōsōg pangalingan na ma si Isa, uk na, “O Isa, Anak
Tuhan Mahatinggi! Ayi lamud nu ma aku? Pasapa ta kau
ma ōn Tuhan: daa aku binsanaun.”
8 Hangkan salaihi' junjung na sabab panohoan si Isa ma
sayitan hi', iya uk na, “Pakallo' kau min diyōm baran aa iyu,
sayitan!”
9 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Sayi ōn nu?”
Uk sambung na, “Ōn ku si Laksaan sabab kami itu asal
heka.”
10 Bo' ngamu'-ngamu' na peen manga sayitan ian ma si
Isa bang peen 'nsa' pipakallo' min lahat ian hi'.
11 Jari niya' baanan koret magkakan may'an ma luran
bud, landu' heka.
12 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan ma si Isa, uk na
hi', “Sohoun kami pahi' ni manga koret ian bo' pasōrun
kami ni diyōm baran sigam.”
13 Na, pibaid uk si Isa manga sayitan ian bo' paluwas
sigam min baran aa bo' iyampa pasōd ni diyōm baran
manga koret. Magtuwi maglompatan paragan manga
baanan koret ian min pampang tudju ni diyōm danaw bo'
iyampa lembo kamemon. Manga koret maglembohan ian
niya' kulang-labi duwangibu heka na.
14 Pag'nda' itu uk manga aa bayi ngipat koret ian, paragan
sigam pahi' ni daira maka ni kalumaan manga aa maghuma
ma'-ma' ma manga aa mahi'. Jari pahi' manga aa minnihi'
bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi tahinang ian.
15 Pagtakka sigam ni tōngōd si Isa, tanda' uk sigam aa bayi
siyōd uk sayitan laksaan hi'. Ian iya ningko'. Magsammek
na iya maka hap na akkal-pikilan na. Jari tiyāw na sigam.
16 Biya'-baan isab sigam uk manga aa bayi makanda' pasal
bayi tahinang ma aa siyōd uk sayitan hi' maka ma pasal
manga koret.
17 Jari ngamu'-ngamu' manga aa ian ma si Isa bang peen
pakallo' min lahat sigam.
18 Manjari itu, pasalta' peen si Isa pariyata' ni bayanan,
ngamu' aa bayi siyōd uk sayitan me' ma iya.

19 Suga' 'nsa' siyoho' si Isa. Uk na ma aa ian, “Mowe' na
kau ni lahat nu, ni manga usba-waris nu. Bain sigam pasal
hinang mehe bayi tahinang uk Tuhan ma kau maka pasal
kaase' na ma kau.”
20 Manjari pakallo' na aa ian minnihi' ngalatag lahat
iyōnan Sangpu' Daira bo' pasaplag na ma manga aa mahi'
pasal hinang mehe bayi tahinang ma iya uk si Isa. Bo' inu-
inu ma iya manga aa kamemon.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Lukas 8.40-56)

21 Na, pabing si Isa pahi' ni dambiya' danaw Jalil.
Pagtakka na ni bihing, heka tōōd isab manga aa patipun
ni iya.
22 Niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' ma langgal hi', ōn
na si Jairus. Pag'nda' na ma si Isa, pasujud iya pay'an ni
tōngōd nayi' na
23 ngamu'-ngamu' ma iya. “Tuwan,” uk na ni si Isa,
“marayi' na matay anak ku danda. Dayi' le' kau mabōtang
tangan nu ma iya bo' kaulian saki na bo' 'llum.”
24 Sakali me' si Isa ma iya. Heka tōōd manga aa parōngan
isab ma iya, hangkan bidda' kasimbōlan.
25 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka
duwan tahun na 'nsa' parōhōng laha' na.
26 Minsan heka doktor bayi kalabayan na sampay ubus na
sin na kamemon panamba, 'nsa' niya' kaulian na. Pasong
sadja saki na.
27 Manjari kine uk danda itu lapal pasal si Isa, hangkan
iya palamud ma baanan aa ian bo' pasikōt iya ni si Isa min
damuwihan na.
28 Halling-halling iya ma di na, uk na, “Bang peen tasagid
ku minsan laa tong sammek na sadja, kaulian du saki ku.”
29 Pagsagid na, saruun-duun du parōhōng laha' na bo'
tananam na ma diyōm baran na in iya kaulian na.
30 Magtuwi tasayu isab uk si Isa niya' barakat bayi
paluwas min baran na bo' parōhōng iya palingi' ni manga
aa ma bukutan na. Halling iya ma sigam, uk na, “Sayi bayi
ngantanan aku?”
31 Uk manga mulid na ma iya, “Tanda' nu na, Tuwan,
heka aa pasigpit itu ni kau! Bo' tiyaw uk nu le' bang sayi
ngantanan kau!”
32 Suga' nganda'-nganda' le' si Isa meha bang sayi bayi
ngantanan iya.
33 Jari danda ian, pagka katauhan na in baran na kaulian
na, pahi' ni si Isa maka uk na midpid sabab landu' iya tiyāw.
Pasujud iya ma tōngōd nayi' si Isa bo' ma' iya magsabannal.

34 Uk si Isa ma iya, “Inda', kaulian na kau ma sabab
pangandōl nu ma aku. Pahi' na kau, daa kau susa. Iya saki
nu iyu kaulian na tōōd.”
35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa missala ni danda, niya'
manga aa takka pay'an min luma' si Jairus mo lapal. Uk
sigam ni si Jairus hi', “Matay na anak nu. Daa na pamaleun
guru iyu!”
36 Suga' 'nsa' iyasip uk si Isa halling sigam hi'. Uk na ni si
Jairus, “Daa kau tiyāw, mangandōl sadja kau.”
37 Jari 'nsa' niya' diyulan uk si Isa pabe' ma iya, duwal si
Petros maka duwangan magdanakan hi', si Ya'kub maka si
Yahiya.
38 Makatakka peen sigam pahi' ni luma' si Jairus, tanda' na
manga aa maghiluhala'. Magtangisan sigam maka magtallik
pakōsōg.
39 Pasōd si Isa ni diyōm luma' bo' uk na ma manga aa
may'an, “Magay kaam maghiluhala' maka magtangis? 'Nsa'
du matay onde' iyu. Tuwi iya sadja.”
40 Sakali pigtattohan iya uk sigam, hangkan sigam soho'
na paluwas kamemon. Biyo uk na ina'-mma' onde' maka
mulid na tallungan pasōd ni diyōm bilik iya kamahian onde'
hi'.
41 Intanan uk na tangan onde' bo' uk na ni iya ma sali'
bahasa sigam, “Talita kum.” Hati na ma bahasa tabi, “Inda',
soho' ta kau papunduk.”
42 Saruun-duun du papunduk onde' ian bo' mangngan na
ma diyōm luma'. Umul na sangpu' ka duwan tahun. Jari
inu-inu sigam ian tōōd.
43 Suga' siyoho' sigam uk si Isa daa subay ma' ni sayi-sayi
pasal ian hi'. Siyoho' uk na isab subay piyakan onde'.

6

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Lukas 4.16-30)

1 Pakallo' si Isa minnihi' bo' pabing ni daira Nasaret iya
asal lahat na. Me' ma iya manga mulid na.
2 Manjari itu, pag'llaw Sabtu' na, 'llaw mulliya ma bangsa
Yahudi, nagna' iya mandu' ma diyōm langgal. Heka aa asal
may'an pake ma iya bo' inu-inu sigam ma pamandu' na. Uk
sigam, “Oy! Minningga baha' pangalloan na pangadji' na
itu? Pangatau ayi baha' bayi pamuwan ma iya? Salaingga
pangahinang na manga hinang na kawasahan hi'?
3 Bang kami 'nsa' lupa iya na itu karpentero, anak si
Mariyam! Manga danakan na di si Ya'kub maka si Joses
maka si Judas maka si Simun. Maka danakan na danda

tiya' na isab ma lungan ta itu.” Bo' kalaatan sigam atay ma
si Isa.
4 Hangkan halling si Isa ma sigam, “In nabi pig-addatan
asal ma sabarang lahat. Iya sadja 'nsa' mag-addat ma iya
bang aa min lahat na asal maka manga lahasiya' na maka
manga sehe' na magdaluma'.”
5 Jari 'nsa' niya' hinang makainu-inu tahinang uk si
Isa mahi'. Hangkan datti' du manga aa sakihan bayi
pabōtangan na tangan na bo' kaulian.
6 Inu-inu tōōd iya bang angay manga aa may'an 'nsa'
mangandōl ma iya.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Lukas 9.1-6)

Na, talatag uk si Isa manga kalumaan ma jadjahan ian hi'
manduan manga aa.
7 Manjari linganan uk na manga mulid na sangpu' ka
duwa pahi' ni iya, bo' soho' na sigam mangngan duwang-
duwangan magnasihat lapal Tuhan. Bayi sigam buwanan
na kawasa pamakallo' manga sayitan min diyōm baran aa,
8 bo' soho' na sigam daa subay mo lutu' atawa bag atawa
sin ma diyōm sabitan sigam. Duwal tungkud iya makajari
biyo uk sigam.
9 Makajari kono' sigam magtawumpa', suga' 'nsa' sigam
siyoho' mo badju' pagsayinan.
10 Uk si Isa ma sigam, “Bang kaam ganta' siyagina uk
aa siyoho' pasōd ni luma' na, subay may'an pahantian bi
sampay taabut waktu pakallo' bi min lahat ian hi'.
11 Maka bang niya' lahat patakkahan bi bo' 'nsa' nagina
kaam manga aa na, atawa 'nsa' baya' pake ma kaam,
pakallo' kaam min kalumaan ian. Paspasin bi dahu
bagunbun na min nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas min
sigam.”
12 Jari maglangngan manga mulid ian magnasihat. Uk
pagnasihat sigam in manusiya' subay ngalabba tōōd min
dusa sigam sampay papinda ni Tuhan.
13 Heka manga sayitan bayi tapakallo' uk manga mulid
hi' min diyōm baran aa, maka heka aa sakihan bayi
panapuhan 'nsallan uk sigam manjari kaulian.

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 14.1-12; Lukas 9.7-9)

14 Manjari itu take uk si Sultan Herod pasal kamemon iya
tahinang uk si Isa ian, sabab bantug ōn si Isa ma kalahat-
lahatan. Mag-upama manga aa ma pasal na. Niya' aa
kasehean maghalling, uk sigam hi', “Si Yahiya Magpapandi

pikallum na pabing min kamatay na iya hangkan tahinang
na manga hinang na kawasahan ian.”

15 Suga' uk aa kasehean, “Si Nabi Eliyas ko' ian!” Niya'
isab aa kasehean maghalling, uk sigam hi', “Nabi ko' ian
sali' manga kanabi-nabihan bayi ma masa awwal hi'.”

16 Suga' pagtake itu uk si Herod, uk na, “Si Yahiya ko' ian,
iya bayi soho' ku piyonggolan kok na. 'Llum na iya pabing.”
17-18 Hangkan salaihi' halling si Herod sabab iya iya
bayi magpanohoan naggaw si Yahiya. Siyoho' iya iyekang-
ekangan bo' iyampa liyōōn ni diyōm jil. Salaitu iya kahalan
na: si Sultan Herod itu bayi ngahanda si Herodiyas handa
siyay na si Pilip, bo' peen 'llum le' si Pilip hi'. Manjari
itu, pagka magdakayo' na sigam, pihallingan sultan itu
uk si Yahiya. Halling si Yahiya, “'Nsa' manjari bang kau
magdakayo' maka handa danakan nu! Dusahan kau!”

19 Na, iya ian sababan na hangkan si Herodiyas taga laat
ma diyōm atay na tudju ni si Yahiya. Baya' mapatay iya.
Suga' 'nsa' iya karulan sabab
20 lōman si Herod ma si Yahiya. Katauhan na asal in si
Yahiya aa bōntōl maka adil. Hangkan iya bayi jiyagahan uk
si Herod, liyōōn ni diyōm jil bo' 'nsa' inay. Siyōban si Herod
pake ma pagnasihat si Yahiya suga' pagtake na sasaw diyōm
pikilan na.

21 Sakali itu niya' 'llaw pamarul kabayaan si Herodiyas.
Taabut peen 'llaw pangintōman kapag-anak si Sultan Herod,
magpajamu iya ma manga sehe' ma pagsultanan na, maka
ma manga nakura' kasundaluhan na, maka ma manga aa
taga ōn ma lahat Jalil hi'.
22 Na, makapagtipun peen may'an sigam kamemon, pasōd
pay'an anak si Herodiyas ngiluk bo' landu' kasulutan si
Herod maka manga aa maglurukan hi'. Jari missala sultan
ni budjang hi', uk na, “Ngamu' sadja kau. Ayi-ayi kabayaan
nu, pamuwan ku du ma kau.”
23 Napa le' iya, uk na, “Sapahan ta kau, ayi-ayi amu' nu ni
aku, pamuwan ku tōōd ma kau minsan santōnga' alta' ku
kamemon.”
24 Paluwas budjang minnihi' bo' tiyaw na ina' na. “Ina',”
uk na, “ayi subay amu' ku?”

Nambung ina' na, uk na, “Amuun kok si Yahiya Magpa-
pandi.”

25 Magtuwi parayi'-dayi' budjang hi' pabing pay'an ni
sultan ngamu', uk na, “Appa', iya itu amu' ku ni kau: pa-
muwanun ma aku saruun-duun kok si Yahiya Magpapandi
pibōtang ma diyata' talam!”

26 Landu' na tōōd susa sultan suga' 'nsa' iya baya'
mindahan janji' na sabab bayi iya napa ma alōpan manga
luruk hi'.
27 Magtuwi iya magpanohoan ma dakayo' sundalu min
manga jaga na. Siyoho' iya pahi' ngallo' kok si Yahiya. Jari
pahi' na sundalu monggolan kok si Yahiya ma diyōm jil.
28 Puwas hi' pibōtang uk na ma talam bo' iyampa bo na
pahi' ni budjang hi'. Jari siyongan isab uk budjang ni ina'
na.
29 Makake peen manga mulid si Yahiya pasal ian hi', pahi'
sigam ngallo' patay na kiyubul.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yahiya 6.1-14)

30 Na, pabing ni si Isa manga aa bayi kawakilan na.
Biyaan iya uk sigam pasal kamemon bayi tahinang sigam
maka bayi tapamandu' sigam ma manga aa.
31 Heka aa magpahi'-paitu ma tōngōd ian, iya poon sigam
'nsa' makahawulaya minsan magkakan. Hangkan uk si Isa
ni sigam, “Sung kitabi pahi' ni lahat 'nsa' mag-aa, kita-kitabi
sadja, bo' supaya kaam makahali-hali dayi'-dayi'.”
32 Jari musay sigam minnihi' tudju ni lahat lau-lau, sigam-
sigam sadja.
33 Suga' heka aa bayi makanda' katulak sigam, magtuwi
sigam takila. Manjari paragan manga aa min kalumaan ian
kamemon, maklay min bihing susulan tudju ni patakkahan
di si Isa bo' takka sigam pahi' dahu min iya.
34 Pagduwai peen si Isa, tanda' na baanan manga aa itu,
landu' tōōd heka. Takkahan iya ase' ma sigam sabab sali'
sigam sapantun manga bili-bili 'nsa' niya' ngipat sigam. Jari
heka pamandu' na ma sigam.
35 Pagka song kohap na pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk
sigam, “Song sangōm na, maka tiya' kitabi ma lahat lau-lau.
36 Sohoun kono' baanan aa itu pahi' ni luma' manga aa
tunggu' huma maka ni manga kalumaan ma kare-rehan itu
bo' makaballihan di sigam kiyakan.”
37 Suga' salaitu iya halling si Isa ma manga mulid hi':
“Kaam na iya makan sigam,” uk na.

Uk sigam ma iya, “E! Baanan aa itu, subay tamba aa bayi
mag-usaha ma diyōm walum bulan bo' makaballihan sigam
tinapay! Bo' soho' nu kami baha' malli?”
38 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu?
'Ndaun bi kono' pahi'.”

Pagtau peen, uk sigam, “Lima du tinapay maka duwa
daying-daying.”

39 Manjari magpanohoan si Isa ma manga mulid na.
Siyoho' pitingko' manga aa ian kamemon magbaan-baan ma
kaparangan.
40 Magtingkoan na sigam magbaan-baan, niya' limampu'-
limampu', niya' dahatus-dahatus ma dambaanan.
41 Jari killo' uk si Isa lima tinapay hi' maka duwa daying-
daying bo' iyampa pahangad tudju ni langit magsukul ni
Tuhan. Pighopo'-hopo' uk na tinapay bo' songan na ni
manga mulid na. Siyoho' biyohatan manga aa. Iya du duwa
daying-daying bayi pigbahagi'-bahagi' uk na isab ma sigam
kamemon.
42 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan
na.
43 Pag-ubus sigam mangan, tipun uk manga mulid kapin
tinapay maka daying, bo' panno' sangpu' ka duwa ambung
mehe.
44 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu
bang lalla sadja itung.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Matiyu 14.22-33; Yahiya 6.15-21)

45 Puwas ian magtuwi noho' si Isa ma manga mulid na
subay pariyata' ni bayanan. Pirahu sigam uk na pauntas
ni dambiya' danaw ni daira Betsaida, sabu na mapowe'
kahekahan aa ian.
46 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa namba-
hayang ma bud-bud.
47 Sangōm peen lahat, ian manga mulid na ma tangnga'
danaw bo' si Isa iya ian ma de didi na.
48 Tanda' na manga mulid na kahunitan musay sabab
nagga' sigam baliyu. Jari itu, pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya
tudju ni sigam mangngan min kuwit tahik. Arak sigam
labayan na,
49 suga' tanda' iya uk sigam mangngan ma kuwit tahik bo'
pangannal sigam lutaw. Magsuwalak sigam tōōd,
50 sabab tiyāw sigam kamemon pag'nda' sigam ma iya.

Suga' missala magtuwi si Isa ma sigam. “Paiman kaam,”
uk na, “Aku na ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
51 Jari pasakat si Isa ni diyata' bayanan patōngōd ni
manga mulid hi'. Pagsakat na peen parōhōng baliyu bo'
haylan tōōd sigam.
52 Sabab na, minsan bayi tanda' uk sigam kawasa si
Isa pamakan na manga aa limangibu hi', 'nsa' le' tahati
uk sigam bang ayi tōōd maana na. Masi sigam tuwas
piyanduan.

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret (Matiyu 14.34-36)

53 Jari itu, makatakka peen sigam ni dambiya' danaw ni
lahat Gennesaret, parunggu' sigam ni bihing ian.
54 Pagduwai peen sigam min bayanan, takila magtuwi si
Isa uk manga aa
55 bo' paragan sigam ngalatag kalahatan ma jadjahan ian
hi'. Jari biyo uk sigam manga aa taga saki maka pabahakan
sigam, maingga-maingga lahat iya kamahian si Isa, basta
kitauhan uk sigam.
56 Maingga-maingga katakkahan na, ma kalumaan, atawa
ma daira mehe, atawa ma lahat de, pibahak uk sigam
manga aa saki ma halaman tabu'. Bo' ngamu' sigam junjung
ni si Isa, bang peen taantan na manga aa sakihan minsan
laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-sayi bayi
makaantan ma sammek si Isa kaulian du saki na.

7

Manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan (Matiyu 15.1-9)

1 Manjari itu niya' patipun ni si Isa manga Parisi maka
manga guru sara' agama bayi palud pay'an min Awrusalam.
2 Tanda' uk sigam manga mulid si Isa mangan bo' 'nsa'
bayi ngose' tangan sigam. Haram kono' sigam sabab 'nsa'
me' ma addat maka pamandu' manga Parisi subay nutsi
tangan pahap-hap.
3 Iya addat manga Parisi maka kamemon bangsa sigam
Yahudi, 'nsa' sigam mangan bang 'nsa' bayi pangosean tan-
gan sigam dahu, supaya mōgbōg usulan bayi pangamban
uk ka'mbo'-mboan sigam.
4 Bang sigam tapowe' min tabu' 'nsa' sigam mangan bang
'nsa' ngose' salaihi' dahu. Heka le' isab manga usulan
kaginisan biyōgbōgan uk sigam, sali' pagkose' manga
sawan maka sili' maka kaliru tumbaga.
5 Hangkan si Isa tīyaw uk manga Parisi maka manga guru
ma sara' agama ian. Uk tiyaw hi', “Angay manga mulid
nu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-
mboan tabi bo' mangan sigam minsan 'nsa' bayi siyutsi
tangan sigam dahu?”
6 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu magbawu'-bawu'
sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal bannal du iya
bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal
kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.

7 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pighinang uk
manusiya' sadja,
'Nsa' deyo' bayi min aku.’
8 “Iya du kaam,” uk si Isa, “nayikutan panohoan Tuhan
bo' usulan manusiya' iya bōgbōgan bi na peen.
9 Panday kaam pahap!” uk na. “Tayikutan bi panohoan
Tuhan supaya bōgbōgan bi manga usulan bayi pangamban
uk kamaasan bi!
10 Sabab malman Tuhan ma diyōm sara' bayi pamuwan
ma si Musa, iya uk na hi', ‘Wajib kaam mag-addatan 'mma'
bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi mahallingan laat
ma 'mma' na atawa ina' na, aa ian subay piyatay.’
11 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu'
bi ma manga aa. Ma pamandu' bi, bang niya' ganta' missala
ni ina'-mma' na, uk na ‘'Mma' atawa Ina', in alta' ku itu iya
arak bayi panabang ku ma kau, 'nsa' na sabab pasuku' ku
na ni Tuhan.’
12 Na, bang salaihi' pamissala aa,” uk si Isa, “'nsa' na iya
pahinang bi ayi-ayi panabang na ma 'mma' na atawa ina'
na.
13 Manjari minnihi' papasan bi di panohoan Tuhan pagka
panduan bi manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-
mboan bi. Maka heka le' isab manga hinang bi salaihi'.”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Matiyu 15.10-20)

14 Puwas hi' linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho'
patipun pabing ni tōngōd na. Uk na ma sigam, “Pake kaam
kamemon ma bissala ku bo' kaam kahati tōōd.
15 'Nsa' kiyakan pasōd ni diyōm baran aa iya makatamak
iya. Suga' iya makatamak iya manga ayi-ayi iya paluwas
min diyōm atay na.
16 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”
17 Jari makapakallo' peen si Isa min manga aa ian, pasōd
iya ni diyōm luma'. Tiyaw iya uk manga mulid na pasal
bayi pamandu' na hi'.
18 Uk na ma sigam, “Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati
bi baha'? Bang niya' kiyakan pasōd ni diyōm baran aa bayi
min luwasan, 'nsa' du makatamak iya.
19 Sabab na 'nsa' makasōd ni diyōm atay na suga'
pasampay sadja ni diyōm battōng na bo' iyampa paluwas
min baran na.” Minnihi' tapahati uk si Isa in kiyakan
kamemon halal asal.
20 Uk si Isa le', “Iya paluwas min diyōm atay manusiya',
iya hi' makatamak iya.

21 Sabab min diyōm na, min diyōm atay na tōōd, iya
paluwasan hōna'-hōna' na laat. Hangkan iya maghinang
kalaatan sali' manga ngahinang kasabulan ma danda,
manga nangkaw, mapatay, magjina,
22 nganapsu ma alta' aa, ngakkal, magbais-bais, ngimbu,
ngalimut, magpalangkaw, maka manga magkarupangan.
23 Manga laat itu kamemon," uk si Isa, "paluwas min
diyōm atay aa bo' makatamak iya."

Pangandōl dakayo' danda min lahat Pinisiya
(Matiyu 15.21-28)

24 Jari palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira
Tira. Mahi' peen, pasōd iya ni diyōm dakayo' luma' pahanti'
mahi'. Kabayaan na subay 'nsa' niya' makatau in iya mahi'
suga' 'nsa' kapaglimbuhan.
25 Niya' danda may'an bayi makake pasal si Isa. Danda itu
taga anak danda-danda siyōd uk sayitan asal. Jari pagtake
na pasal kamahi' si Isa magtuwi iya pahi' pasujud ni tōngōd
nayi' na.
26 'Nsa' Yahudi danda itu suga' bangsa Pinisiya, min lahat
Siriya. Jari ngamu' iya junjung ni si Isa bang peen pakallo'
na sayitan min diyōm baran anak na.
27 Suga' nambung si Isa magparalilan, uk na, "Subay
pilasso dahu manga anak sabab 'nsa' manjari killo' kiyakan
manga anak lahasiya' bo' liyarukan ni manga ero'."
28 "Bannal, Tuwan," uk danda. "Suga' minsan manga ero'
ma deyo' lamisahan mangan du momok kiyakan iya pakpak
uk manga onde'."
29 Manjari halling si Isa ma iya, uk na, "Mowe' na kau.
Diyulan du kau ma sabab bissala nu iyu. Pakallo' na sayitan
min diyōm baran anak nu."
30 Mowe' na danda bo' tatawwa' na anak na pabahak ma
pabahakan na, bo' hi' na pakallo' sayitan.

Aa bisu maka tanga' kaulian

31 Pakallo' si Isa min jadjahan Tira ian pabayik ni tōngōd
danaw Jalil. Lintas uk na lahat Sidun, labay isab min lahat
iyōnan Sangpu' Daira.
32 Na, niya' dakayo' aa bisu maka tanga' biyo ni si Isa
uk manga aa bo' ngamu' sigam junjung ni iya bang peen
pibōtang tangan na ma aa biyo uk sigam hi'.
33 Jari biyo aa ian uk si Isa pasaddi min diyōm kahekahan
aa ian, bo' piabut uk si Isa tong tangan na ni diyōm tainga
aa hi'. Ngalura' isab iya, bo' iyampa 'ntanan na dalla' aa.

34 Puwas hi' pahangad si Isa tudju ni langit bo' nganapas
pamehe. Uk na ni aa bisu-tanga' ian, “Eppata!” Hati na
“Paukab na kaam!”
35 Makake magtuwi tainga aa ian. Piusay magtuwi dalla'
na bo' bōntōl uk na missala.
36 Jari iyamay-amayan manga aa ian uk si Isa, daa siyoho'
ma'-ma' ni sayi-sayi ma pasal ian hi'. Lipara mangkin na
sigam siyoho' daa ma'-ma', mangkin na sigam ma'-ma'.
37 Jari haylan tōōd sasuku makake. “Aa itu,” uk sigam,
“Hap asal kahinangan na kamemon. Minsan aa bisu
makake uk na, maka aa umaw makabissala uk na.”

8

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Matiyu 15.32-39)

1 'Nsa' taggōl minnihi' heka na tōōd isab manga aa patipun
pay'an, bo' 'nsa' niya' kiyakan sigam. Jari linganan uk si Isa
manga mulid na pahi' ni iya bo' uk na ma sigam,
2 “Maase' aku ma baanan aa itu sabab katallu 'llaw itu
na iya kamaitu sigam ma aku, maka 'nsa' na niya' kiyakan
sigam.
3 Bang sigam papowe' ku ma 'nsa' sigam bayi makakakan
dahu, arakala' piyunung isab ma palangnganan, sabab niya'
sigam kasehean lawak pamowean sigam.”
4 Uk manga mulid na ma iya, “Na, minningga baha'
pangalloan ta kiyakan sarang pamakan kabanōsan aa itu?
Tiya' kitabi ma 'nsa' niya' kalumaan na itu!”
5 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu?”
“Pitu',” uk sigam.
6 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan
ma tana'. Killo' uk na pitu' tinapay bo' iyampa magsukul ni
Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na tinapay bo' iyampa
siyongan uk na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran
baanan aa ian uk sigam.
7 Niya' isab ma sigam manga daying-daying nahut, salat
heka na. Pagsukul peen si Isa, tasoho' na isab manga mulid
na muwan daying ma manga aa hi'.
8 Magkakanan sigam kamemon sampay lasso na. Puwas
hi' niya' pitu' ambung mehe panno' uk momok kiyakan bayi
tatipun uk manga mulid na.
9 Manga aa bayi magkakanan ian, niya' kulang-labi 'mpat
ngibu aa. Manjari pipowe' manga aa ian uk si Isa,
10 bo' pariyata' iya magtuwi maka manga mulid na ni
bayanan bo' pauntas pahi' ni lahat Dalmanuta.

Manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Matiyu 16.1-4)

11 Pagtakka di si Isa ni Dalmanuta, niya' pahi' ni iya manga
aa Parisi mo iya magsual. Baya' sigam nulayan iya iya poon
sigam mikipanda' paltandaan, palsaksian in iya bannal taga
kapatut min Tuhan.
12 Manjari nganapas si Isa pamehe sabab susa diyōm atay
na, bo' uk na ma sigam, “Angay baha' manga aa ma waktu
itu hi'? Hal sigam ngamu' tanda'. Bannal iya pama' ku ma
kaam, 'nsa' niya' paltandaan pindaan kaam.”
13 Jari pakallo' iya min sigam. Pariyata' iya pabing ni bayi
pamean na bo' pauntas iya pahi' ni dambiya' danaw.

Pamandu' manga Parisi maka pamandu' si Herod subay hiyallian
(Matiyu 16.5-12)

14 Na, manga mulid si Isa 'nsa' makaintōm mo lutu'.
Hangkan du dakayo' tinapay bayi tabo sigam ma diyōm
bayanan hi'.
15 Jari piyanduan sigam uk si Isa, uk na, “Kamaya'-maya'
kaam. Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi maka
pasulig si Sultan Herod!”
16 Magbissala manga mulid pasal halling na itu sabab
'nsa' tahati. Uk pag-upama sigam, “Hangkan salaihi' marayi'
halling si Isa sabab 'nsa' kita bayi mo tinapay.”
17 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam,
hangkan uk na, “Angay pagbissala bi sawukat 'nsa' niya'
tinapay bi? 'Nsa' le' tasayu bi baha'? 'Nsa' le' tahati bi? 'Nsa'
kaam kapanduan, a?
18 Niya' mata bi suga' sali' kaam aa 'nsa' makanda'. Niya'
tainga bi suga' sali' kaam aa 'nsa' makake. Marayi' 'nsa'
taintōm bi bayi hinang ku ma 'llaw hi',
19 waktu bayi kapaghopo'-hopo' ku tinapay lima heka na
pamakan manga limangibu aa hi'. Pila ambung mehe bayi
pangalōōnan bi kapin kiyakan?”
Uk sigam, “Sangpu' maka duwa.”
20 “Maka tinapay pitu' heka na hi',” uk si Isa, “iya bayi
paghopo'-hopo' ku ma manga aa 'mpat ngibu. Pila ambung
bayi pangalōōnan bi?”
“Pitu',” uk sigam.
21 “Na,” uk na, “bo' masi kaam 'nsa' le' makahati.”

Aa buta kaulian uk si Isa

22 Jari takka na di si Isa ni kalumaan Betsaida, maka niya'
manga aa pay'an mo aa buta ni iya. Ngamu' sigam junjung
ni iya bang peen pabōtang na tangan na ma aa buta hi'.

23 Sakali intanan uk si Isa tangan aa buta hi' bo' iyambit
uk na paluwas min kalumaan ian. Pagmaluwasan peen,
liyuraan uk na mata aa hi' bo' iyampa pabōtang na tangan
na ma iya. Puwas hi' tīyaw iya uk na. “Niya' baha' tanda'
nu?” uk na.
24 Patongas aa hi' nganda' ni dahuhan na. “Aho',” uk na,
“niya' tanda' ku manga aa suga' dagbōs na sali' poon kayu
palangnganan di na.”
25 Mabōtang si Isa tangan na pabing ni mata aa hi', jari
pagpatong na pabayik kaulian mata na maka sawa uk na
nganda' ma kamemon.
26 Puwas hi' pipowe' iya uk si Isa. Uk na isab ma iya, “Daa
kau pasōd pabing ni diyōm kalumaan hi'.”

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Matiyu 16.13-20; Lukas 9.18-21)

27 Manjari itu palanjal si Isa maka mulid na ni manga
kalumaan ma katilibut daira Kesareya Pilipi. Na, ma
labayan peen, tiyaw si Isa ma manga mulid na, uk na, “Sayi
kono' aku bang ma pangupama aa?”
28 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean
kau kono' si Yahiya Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean
in kau si Nabi Eliyas. Maka bang ma aa kasehean isab kau
dakayo' nabi bayi ma masa awwal hi'.”
29 “Na, bang ma kaam,” uk tiyaw si Isa, “sayi aku itu?”
Nambung si Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “iya tapene'
uk Tuhan.”
30 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, daa
siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi bang sayi iya.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.21-28; Lukas 9.22-27)

31 Na, minnihi' nagna' si Isa manduan manga mulid na
pasal ayi makani-iya. “Aku,” uk na, “Anak Manusiya' itu,
heka du kabinsanaan song pitakka ni aku. Maka siyulak du
aku uk manga kamaasan maka manga kaimaman langkaw
maka manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku suga'
taabut peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”
32 Pipasti' tōōd uk si Isa halling na itu ma sigam. Jari
biyo iya uk si Petros paōkat min kasehean bo' supaya
pihallingan.
33 Suga' palingi' si Isa nganda' ma manga mulid na bo'
pahallingan na si Petros. “Pakallo' kau min aku, sayitan! Iya
pamikil nu iyu pikilan manusiya' ko', 'nsa' pikilan Tuhan.”
34 Jari noho' si Isa ma kahekahan aa ian maka ma manga
mulid na, siyoho' patipun ni iya. “Bang niya' aa baya' me'
ma aku,” uk na, “subay 'nsa' kabayaan baran na iya dulan

na. Subay tanggung na hag na pamapatayan iya, hati na
subay paglilla' na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni
kamatay. Minnihi' iya makajari me' ma aku.
35 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-
nyawa na min Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-
baran na, lilla' isab matay ma sabab ku maka ma sabab
lapal hap itu, makatawwa' du iya kallum kakkal.
36 Sabab na," uk si Isa, "bang niya' aa ganta' kaniyaan
alta' diyōm dunya kamemon mehe lugi' na bang 'nsa' niya'
kallum na kakkal.
37 'Nsa' niya' tapangalakkat na kallum-nyawa na bang
paōkat na.
38 Manga aa ma waktu itu hi', dusahan asal kaheka-
han sigam maka 'nsa' ngisbat Tuhan. Bo' sayi-sayi iya'
magsabannal ma manga aa hi' pasal kapasuku' na ma aku
maka pasal kapame' na ma pandu' ku, jari aku itu, Anak
Manusiya', iya' du ngakuhan aa ian ma waktu kapaitu ku
pabayik. Pabayik du aku libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya sehe'
ku ian manga malaikat sutsi."

9

1 Missala le' si Isa, uk na, "Bannal iya halling ku itu ma
kaam, niya' ma itu ma kaam 'nsa' matay sataggōl 'nsa' tanda'
na pagparinta Tuhan pibōtang maka kawasa na mehe."

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-13; Lukas 9.28-36)

2 Na, palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari
si Petros maka si Ya'kub maka si Yahiya hi' biyo uk si Isa
patukad ni diyata' bud langkaw, sigam-sigam sadja. May'an
peen, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam.
3 Pote' tōōd sammek na, makasilaw bidda'. 'Nsa' niya'
ma diyōm dunya itu maka papote' sammek sali' kapote'
sammek ian hi'.
4 Panyata' isab pay'an si Nabi Eliyas maka si Musa, tanda'
uk manga mulid hi' magbissala maka si Isa.
5 Halling si Petros ni si Isa, uk na, "Tuwan Guru, hap
tōōd isab tiya' kami ma itu. Ngahinang kami tallu bawung-
bawung pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo'
ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas."
6 Salaihi' pama' na sabab 'nsa' katauhan na bang ayi subay
halling na. Mehe asal kagawahan sigam manga mulid hi'.
7 Sakali niya' gabun bayi ngalandungan sigam, maka niya'
suwara halling min diyōm na. Uk suwara hi', "Anak ku ko'
itu, kalasahan ku. Iya iya kehun bi."

8 Pag'nda' sigam dayi'-dayi' ma katilibut sigam magtuwi
'nsa' niya' aa tanda' sigam ma tōngōd ian hi', duwal si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi',
biyandaan uk si Isa manga mulid hi', uk na, “Daa kaam ma'
ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi ma diyata' bud hi'. Subay na
aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing min kamatay
ku bo' iyampa kaam ma'.”
10 Iyasip uk sigam kabtangan si Isa itu suga' magtiyaw-
tiyaw sigam tallungan bang ayi hati na iya bayi halling na
pasal kapakallum min kamatay.
11 Sakali tīyaw si Isa uk sigam, uk na hi', “Angay manga
guru ma sara' agama mandu' in si Nabi Eliyas subay dahu
palahil paitu?”
12 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Bannal ko' iyu, si
Eliyas iya palahil dahu min si Almasi nakapan kamemon.
Suga' ayi sabab na hangkan tasulat ma diyōm kitab pasal
Anak Manusiya' in iya subay makalabay kabinsanaan mehe
maka subay hiyalipulu?
13 Suga' baan ta kaam pasal si Eliyas. Bayi na iya palahil
bo' tahinang ma iya uk manga manusiya' ayi-ayi kabayaan
sigam, sali' bayi tasulat asal ma diyōm kitab ma pasal na.”

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-21; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni manga mulid kasehean,
kalandu' heka aa tanda' uk sigam magtipun ma tōngōd ian
hi'. Niya' isab manga guru ma sara' agama tanda' uk sigam
magjawab maka manga mulid kasehean hi'.
15 Jari itu, makanda' peen kahekahan aa ian ma si Isa,
mehe kainu-inuhan sigam bo' paragan sigam nampang iya.
16 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Ayi pagjawaban bi iyu?”
17 Jari niya' nambung min diyōm katipunan aa ian, uk na,
“Tuwan Guru, bayi bo ku ni kau anak ku lalla sabab siyōd
iya uk sayitan umaw.
18 Kahaba' waktu, bang iya siyōd uk sayitan itu, pihantak
iya ni tana'. Ngalappu bo' na, magtagiōt baggaang na, maka
nuwas isab baran na. Bayi amu' ku pipakallo' uk manga
mulid nu itu suga' 'nsa' takowe' uk sigam.”
19 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu
hi', 'nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku
ma kaam nandalan addat bi iyu? Bohun paitu onde',” uk
na.
20 Jari biyo iya uk sigam ni si Isa.

Pagtanda' si Isa uk sayitan, magtuwi siyawan uk na onde'
bo' pahantak iya ni tana' maspad. Ngalappu isab bo' na.

21 Tiyaw si Isa ma 'mma' onde' ian, uk na. “Salaingga
taggōl na salaitu?”
“Sataggōl min kariki'-diki' na,” uk 'mma' na.
22 “Daran iya pihantak uk sayitan ni diyōm api atawa ni
diyōm bohe' bo' supaya piyatay. Bang takowe' nu, Tuwan,
maase' kau. Tabangun kami!”
23 Uk si Isa ma iya, “Pagba' nu baha' bang takowe' ku?
Bang aa taga iman,” uk na, “takowe' na kamemon.”
24 Tanōg magtuwi halling 'mma' onde' hi'. Uk na, “Niya'
du iman ku suga' kulang le' kōsōg na. Tabangin aku bo'
supaya pasong kōsōg na.”
25 Pag'nda' si Isa ma kahekahan aa ian song na pasigpit ni
iya, jari liyāng uk na sayitan hi'. “Kau sayitan umaw-bisu,”
uk na, “soho' ta kau pakallo' min diyōm baran onde' iyu.
Daa na kau pasōd paiyu pabing!”
26 Jari itu, ubus peen uk sayitan ngōlang pakōsōg, maspad
bidda' onde' ian bo' paluwas iya min baran na. Sakali onde'
ian sali' dagbōs patay, hangkan uk kahekahan aa ian, “Na!
Matay na!”
27 Suga' si Isa iya bayi ngantanan tangan onde' ian bo'
tiyabangan uk na papunduk bo' nangge iya.
28 Na, makasōd peen si Isa ni diyōm luma', tīyaw iya
uk manga mulid na pagka sigam-sigam sadja. Uk sigam,
“Angay kami itu 'nsa' bayi makapaluwas sayitan hi'?”
29 Uk si Isa, “Iya ginisan sayitan ian hi' 'nsa' tapaluwas,
duwal bang iyamuan tabang ni Tuhan.”

Si Isa missala pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Lukas 9.43-45)

30 Manjari palanjal na di si Isa minnian palabay min
tangnga' lahat Jalil. Iya kabayaan si Isa subay 'nsa' niya'
makatau bang paingga palangnganan na,
31 sabab ian iya manduan manga mulid na. Uk na ni
sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', song na siyongan ni
pangantanan manga aa bo' piyatay du aku uk sigam. Suga'
puwas tallum bahangi min pamapatay ma aku 'llum du aku
pabing.”
32 Parahal 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid
na. 'Nsa' isab sigam tawakkal niyaw iya.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Lukas 9.46-48)

33 Manjari itu takka na sigam ni daira Kapirnaum.
Makasōd peen si Isa ni diyōm luma', tīyaw uk na manga
mulid na, uk na, “Ayi bayi paglugatan bi ma labayan hi'?”

34 Suga' 'nsa' sigam baya' nambung sabab niya' bayi
paglugatan sigam ma labayan bang sayi iya katapusan
langkaw ma sigam.
35 Jari ningko' si Isa bo' linganan na mulid na sangpu' ka
duwa ian patōngōd ni iya. Uk na ma sigam, “Sayi-sayi baya'
pilangkaw tōōd subay magpareyo' di na min kamemon.
Subay iya magsosohoan ni pagkahi na kamemon.”
36 Sakali killo' uk si Isa dakayo' onde'-onde', pitangge uk
na ma alōpan sigam. Kikkōpan peen uk na onde' itu, uk na
ni sigam,
37 “Sayi-sayi nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab
ōn ku iya pamanyabutan na, sali' baran ku iya tayima' uk
na. Maka sayi-sayi isab nayima' aku, 'nsa' aku sadja iya
tayima' na. Tayima' na isab Tuhan iya bayi mapaitu aku ni
dunya.”

Sasuku 'nsa' nagga' ma kita mōgbōg du ma kita
(Lukas 9.49-50)

38 Jari itu niya' halling si Yahiya ni si Isa, uk na,
“Tuwan Guru, niya' dakayo' aa tanda' kami nabbut ōn nu
pamaluwas na sayitan min diyōm baran aa. Bayi iya lāng
kami sabab 'nsa' sehean tabi.”
39 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab
bang aa makahinang hinang kawasahan ma sabab aku iya
panabbutan na, 'nsa' du iya magtuwi makapahallingan aku
laat.
40 Sabab na sayi-sayi 'nsa' nagga' kitabi mōgbōg du ma
kitabi.
41 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwanan kaam minsan
laa dasawan bohe' sadja ma sabab suku' kaam si Almasi,
tantu aa ian tiyungbasan kahapan.”

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-9; Lukas 17.1-2)

42 Uk si Isa le', “Bang niya' ganta' mo maghinang dusa
dakayo' aa deyo' sali' hantang onde' itu, aa taga pangandōl
tudju ni aku, hap le' bang aa mamo ian piggantungan batu
bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang, bang peen
'nsa' kalanduan hinang na salaihi'.
43 Bang tangan bi ganta' mo kaam ni magdusa subay
hopoan bi. Gam na peen tattōpin bi bo' 'nsa' kalanduan
dusa bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm sulga' ma pukul
dambiya' tangan bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni
diyōm api nalka' iya 'nsa' kapaddahan ma jukup tangan bi
karuwambiya'. [
44 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran
na, iya paddi' na 'nsa' niya' tōbtōban na.]

45 Bang nayi' bi isab ganta' mo kaam ni magdusa subay
hopoan bi. Gam na peen tattōpin bi. Hap le' kaam pasōd
ni diyōm sulga' ma pukul dambiya' nayi' bi, bang peen
kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup nayi'
bi karuwambiya'. [
46 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran
na, iya paddi' na 'nsa' niya' tōbtōban na.]
47 Bang mata bi isab mo kaam ni magdusa subay lugitin bi.
Gam na peen lugitin bi bo' 'nsa' kalanduan dusa bi. Hap le'
kaam pasōd ni diyōm pagparinta Tuhan ma buta dambiya'
mata bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka'
ma jukup mata bi karuwambiya'.
48 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran
na, iya paddi' na 'nsa' niya' tōbtōban na.”
49 Magparalilan le' si Isa. “Aa kamemon,” uk na, “palabay
du min diyōm api, hati na min diyōm katiksaan, supaya
pasong iman na.
50 “Hap asal asin itu suga' 'nsa' niya' pamabayik nanam
na bang magtinu' na. Hangkan kaam isab,” uk na, “subay
niya' asin ma kaam, hati na subay kaam pahatul-hatul bo'
'nsa' lungay kapagbagay bi.”

10

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Matiyu 19.1-12; Lukas 16.18)

1 Manjari pakallo' si Isa min lahat hi' bo' pahi' ni lahat
Yahudiya maka ni jadjahan lahat ma liyu sapa' Jordan. Heka
isab manga aa magtipunan tudju ni iya, bo' panduan na
sigam sali' asal kabiyaksahan na.
2 Na, niya' pay'an ni iya manga aa Parisi bahasa nulayan
iya bo' supaya iya tasaggaw ma bissala na. Hangkan uk
sigam ma iya, “Bang ma sara' kitabi, makajari baha' bang
lalla nimanan handa na?”
3 Nambung si Isa, uk na, “Ayi bayi panohoan kaam ma
sara' si Musa?”
4 Uk sambung sigam, “Bang ma sara' si Musa, makajari
lalla nimanan handa na bang peen niya' sulat na pagpasa-
han.”
5 Uk si Isa, “Iya hangkan kaam siyulatan sara' salaiyu uk
si Musa sabab alōd kaam piyanduan.
6 Suga' ma awwal tagna' pamapanjari Tuhan ma
manusiya' bayi sigam pipanjari uk na lalla maka danda, sali'
bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi',
7 ‘Hangkan na lalla pakallo' min maas na lalla-danda, bo'
parakayo' ni handa na.

8 Manjari in bayi duwa baran, dabaran na. 'Nsa' na sigam
duwa baran',” uk si Isa, “suga' dabaran na sigam duwangan.
9 Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang
bayi pipagdakayo' uk Tuhan.”
10 Makamarīyom luma' peen di si Isa pabing, tīyaw iya uk
manga mulid na pasal pagtiman itu.
11 Uk na ni sigam, “Sayi-sayi nimanan handa na bo'
maghanda iya saddi, taga dusa iya magjina min handa na
poon.
12 Damikkiyan na bang danda iya nimanan halla na bo'
maghalla saddi, taga dusa isab iya magjina.”

Kalasa si Isa ma kaondean
(Matiyu 19.13-15; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya
pibōtangan tangan na ma sigam. Suga' aa mamo ian bayi
pihallingan uk manga mulid si Isa.
14 Pag'nda' itu uk si Isa ngandugal iya ma manga mulid
na hi' bo' uk na, “Parulun bi paitu ni aku manga kaondean
iyu. Daa lāngun bi. Sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil
na ni sali' kaondean iyu, taga palsukuan du ma diyōman
pagparinta Tuhan.
15 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma
pagparinta Tuhan sali' onde'-onde' [iya nulut ma panohoan
maas na], aa ian 'nsa' pasōd ni pagparintahan Tuhan.”
16 Jari kikkōpan uk na manga onde'-onde' ian. Pibōtang
uk na tangan na ma sigam bo' iyampa sigam amuan na
kahapan.

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Lukas 18.18-30)

17 Manjari itu, song peen si Isa palanjal ni palangnganan
na pabing, niya' dakayo' lalla paragan tudju ni iya. Pasujud
aa itu ma dahuhan si Isa maka uk na tiyaw, uk na, “Tuwan
Guru, kau hi' asal hap. Ayi subay hinang ku bo' supaya aku
kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?”
18 Uk si Isa ni iya, “Angay uk nu in aku itu hap? 'Nsa' niya'
hap, duwal Tuhan dakayo'-kayo'.
19 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: Daa kau
mono'. Daa kau magjina. Daa kau nangkaw, Daa kau naksi'
puting. Daa kau ngullian pagkahi nu bahasa takallo' nu alta'
na. Pag-addatin ina'-mma' nu.”
20 Uk lalla ni iya, “Tuwan Guru, bayi na kabōgbōgan ku
ian hi' kamemon sataggōl min kaonde' ku.”
21 Pag'nda' si Isa ma aa itu takkahan iya lasa ma iya bo' uk
na, “Niya' le' dakayo' 'nsa' tahinang nu. Pahi' kau, paballihin
alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma manga

aa miskin. Manjari niya' du karaya nu may'an ma diyōm sulga'. Puwas hi' paitu kau me' ma aku.”

22 Pagtake aa itu ma bissala si Isa laat magtuwi aymuka na. Pakallo' iya minnihi' maka uk na susa sabab landu' tōōd heka alta' na.

23 Nganda' si Isa tudju ni manga mulid na bo' uk na ma sigam, “Manga aa dayahan kahunitan du peen pisōd ni diyōman pagparinta Tuhan!”

24 Inu-inu manga mulid na ma bissala na hi' suga' siyugpatan le' uk na. “Manga bagay,” uk na, “hunit kalandu' pisōd ni diyōman pagparinta Tuhan!

25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.”

26 Inu-inu tōōd manga mulid na ma bissala si Isa salaihi', bo' uk sigam ni iya, “Oy! Bang salaihi', sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?”

27 Piyandang uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na halling. Uk na, “Bang manusiya' 'nsa' tōōd makarapat suga' tarapat du uk Tuhan sabab 'nsa' niya' hunit ma iya.”

28 Sakali halling si Petros, uk na, “'Ndaun ba kami itu. Bayi na 'mbanan kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau.”

29 “Aho',” uk si Isa ma sigam, “maka baan ta kaam tōōd: sasuku bayi ngambanan luma' na, atawa danakan na, atawa ina'-mma' na, atawa anak na, atawa tana' na, tiyungbasan du iya. Bang hi' bayi 'mbanan na ma sabab katuyu' na ma aku maka ma sabab lapal hap,

30 tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan ma dunya itu hi'. Tiyungbasan iya luma', danakan na, ina' na, anak na, maka tana' na, lipat manglipat min bayi 'mbanan na. Suga' pitakkahan iya kalaatan isab ma sabab pame' na ma aku. Bo' ma dunya ahirat pisukuan du iya kallum taptap ni kasaumulan.

31 Suga' heka aa makarahu buttihi' piramuwi du ma waktu siyong. Heka isab taramuwi ma buttihi' pirahu du ma waktu siyong.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na (Matiyu 20.17-19; Lukas 18.31-34)

32 Na, ma labayan peen di si Isa patukad tudju ni daira Awrusalam. Si Isa iya hi' parahu min manga mulid na bo' inu-inu tōōd sigam diyōm atay sigam. Tiyāw isab manga aa kasehean iya paturul min damuwihan. Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi pabayik min aa kasehean ian bo' iyampa sigam pahati na pasal ayi song patakka ni iya.

33 “Pake kaam,” uk na. “Tiya' kitabi patukad ni
Awrusalam. May'an peen kitabi, in aku, Anak Manusiya',
siyongan du ni pangantanan manga kaimaman langkaw
maka manga guru ma sara' agama. Pitakkahan aku uk
sigam hukuman ni kamatay. Puwas hi' siyongan du aku
ni pangantanan manga aa 'nsa' Yahudi,
34 bo' pig-udju'-udju' aku uk bangsa ian sampay pigluraan.
Piglapdōsan du aku bo' iyampa liyansang piyatay. Suga'
puwas peen tallum bahangi min kamatay ku 'llum du aku
pabing.”

Iya iyamu' uk si Ya'kub maka si Yahiya
(Matiyu 20.20-28)

35 Sakali pay'an ni si Isa si Ya'kub maka si Yahiya iya
anak si Sibidi karuwangan. “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya'
iyamu' uk kami subay hinang nu ma kami.”
36 Uk si Isa, “Ayi amu' bi?”
37 Nambung sigam, uk na, “Bang taabut waktu ka-
paningko' nu magpalangngan parinta nu bangsahan, iya
kabayaan kami subay kami patingko' nu ma bihing nu,
dakayo' ma sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi.”
38 Uk si Isa, “'Nsa' katauhan bi bang ayi amu' bi iyu.
Makasandal kaam baha' pinanaman kasukkalan sali' pama-
sukkal ma aku ma sosongun iyu? Atawa makasandal kaam
pilabay min kabinsanaan iya song labayan ku?”
39 “Aho', makasandal du kami,” uk duwangan hi'.
Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kasukkalan sali'
song patakka ni aku. Makalabay du kaam min kabinsanaan
iya song labayan ku.
40 Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi pitingko'
ma bihing ku, sakap ni katau atawa sakap ni kayi. Suku'
ko' ian manga aa iya tiyagamahan paningkoan ian hi' uk
Tuhan.”
41 Take peen uk manga sangpu' mulid si Isa pasal bayi
iyamu' uk si Ya'kub maka si Yahiya, magtuwi duwangan itu
kapaddian atay sigam.
42 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni
tōngōd na. Uk na, “Katauhan bi iya addat manga aa ma
dunya itu. Iya bista taga kapatut ngantanan pagparinta ma
bangsa kasehean ian magkawasa tōōd asal ma manga aa
ma deyoan sigam. Iya du manga puntuk nakura' sigam,
magbaya' asal ma sigam.
43 Suga' kaam iyu 'nsa' subay magsalaihi'. Sayi-sayi kaam
baya' palangkaw ma diyōman bi, subay iya magsosohoan ni
kasehean.

44 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw subay iya magpaata ni
kamemon nabangan sigam.
45 Subay iya ningōd ni aku iya Anak Manusiya' itu,” uk si
Isa. “Iya paitu ku ni dunya 'nsa' aku subay pighinangan uk
manga manusiya', suga' sigam iya subay tabang ku. Paitu
isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat ku manga
aa heka min paldusahan sigam.”

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Lukas 18.35-43)

46 Na, takka na di si Isa ni daira Ariha. Jari itu, pakallo'
peen iya maka manga mulid na minnihi', maka heka isab aa
parōngan ma iya. Niya' aa buta ningko' ma bihing daddōk
palabayan sigam. Si Bartimiyus iya, anak si Timiyu. Hinang
na ngamu'-ngamu' sin.
47 Makatau peen iya in si Isa min Nasaret ian palabay,
magtuwi iya ngalingan pakōsōg. “O Isa,” uk na, “tubu'
Sultan Daud, maase' kau ba ma aku!”
48 Pihallingan iya uk aa maheka ian, daa siyoho' maghe-
bok. Suga' pikōsōg gam peen pangalingan na. “O Isa, tubu'
Sultan Daud,” uk na, “maase' na kau ba!”
49 Parōhōng si Isa bo' halling ni manga sehe' na. “Lin-
ganin bi iya paitu,” uk na.
Jari linganan na. “Paisōg kau,” uk manga aa hi'. “Nangge
kau sabab ian si Isa ngalinganan kau.”
50 Magtuwi patulahad buta itu min bayi paningkoan na
maka libbahan uk na manta na bayi pagkammōs na bo'
patōngōd ni si Isa.
51 Uk si Isa ma iya, “Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?”
“Tuwan Guru,” uk na, “baya' aku makanda' pabing.”
52 Uk si Isa ma iya, “Mowe' na kau. Kaulian na mata
nu ma sabab pangandōl nu ma aku.” Saruun-duun du
iya makanda' pabing bo' me' iya paturul ma si Isa ma
palangnganan na.

11

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt-sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam bo'
ma tōngōd kalumaan Betpage maka Betani, taabut uk sigam
Bud Kayu Jaitun hi'. Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan
mulid na parahu min sigam.
2 “Pahi' na kaam,” uk na, “ni kalumaan ma dahuhan
bi iyu. Pagtakka bi pay'an makatawwa' du kaam dakayo'
anak kura' bayi ingkōtan, kura' 'nsa' bayi tapanguraan aa.
Hubarin bi bo' bohun bi paitu.

3 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay kallo' bi, bain
bi salaitu. Uk bi, ‘Tuud pagguna uk nakura'. 'Nsa' du taggōl
tiyuran du uk na.’ ”
4 Na, pahi' duwangan mulid hi' bo' tatawwa' uk sigam
anak kura' ma daddōk, ingkōtan ni bihing lawang luma'
may'an. Sabu peen sigam ngahubad,
5 tīyaw sigam uk manga aa bayi magtanggehan asal ma
tōngōd ian hi'. Uk na hi', “Angay hubaran bi iyu?”
6 Nambung duwangan mulid ian sali' bayi panohoan si
Isa ma sigam bo' diyulan sigam uk manga aa ian palanjal.
7 Biyo kura' uk sigam ni si Isa bo' hiyanigan bukut na
maka manga badju' sigam bo' iyampa kiyuraan uk si Isa.
8 Sakali itu heka aa mallat sammek sigam ma daddōk
palabayan na. Kasehean isab bayi nagpe' manga engas-
engas dawunan ma diyōm huma bo' siyabulakan uk sigam
ma daddōk hi'.
9 Manjari baanan manga aa iya mangngan ian min
dahuhan si Isa, sampay sigam paturul min damuwihan na,
ngalingan sama-sama. Uk na hi', “Pudji tabi iya! Bang peen
biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu!
10 Bang peen biyarakatan pagparinta na iya song
pibōtang itu, pagparinta si Daud pangkat kitabi. Pudji ni
Tuhan Mahatinggi!”
11 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm daira Awrusalam bo'
iyampa pasōd ni diyōm langgal pagkulbanan bo' liling na
manga ayi-ayi kamemon ma diyōm na ian. Suga', pagka
song sangōm na, paluwas iya minnihi' pabing maka manga
mulid na sangpu' ka duwa ni kalumaan Betani.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Matiyu 21.18-19)

12 Pag'llaw sawung, makalintas peen sigam min Betani hi',
giyōtas na si Isa.
13 Jari niya' tanda' na min katahan dakayo' kayu igira
labuk dawun na, hangkan iya pay'an nganda' bang taga
buwa'. Suga' pagpay'an na, hangkan du dawun iya tanda'
may'an sabab 'nsa' le' musim na magbuwa'.
14 Siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk na, “Puwas minnitu
'nsa' du niya' mangan buwa' min kayu itu sampay ni
kasaumulan.”
Na, kine sukna' itu uk manga mulid na.

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

15 Na, takka peen sigam ni Awrusalam, pasōd si
Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa nagna'
magpaluwas manga aa magdagang-dagang maka maglitu

may'an. Biyaliskat uk na lamisahan manga aa magsambian
sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du paningkoan manga aa
magdagang assang pagkulban, biyaliskat isab uk na.
16 'Nsa' niya' pasaran na ngahakut ayi-ayi labay min diyōm
langgal hi'.
17 Jari magpandu' si Isa ma manga aa ian, uk na, “Tasulat
asal ma diyōm kitab iya bayi pagpalatun Tuhan, iya uk
na hi', ‘Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan
manga aa kabangsa-bangsahan.’ Suga' hinang bi na sali'
luma' panapukan mundu!”
18 Kahakahan manga imam langkaw maka manga guru
ma sara' agama pasal hinang si Isa itu, iya poon sigam
nagna' maggara' bang salaingga uk sigam mapatay ma iya.
Tiyāw asal sigam ma iya sabab kainu-inuhan pandu' na uk
mahadjana' kamemon.
19 Pagsong kohap peen, magkalloan di si Isa min
Awrusalam hi'.

Pandu' min kayu igira
(Matiyu 21.20-22)

20 Subu-subu peen, ma salta' peen di si Isa palabay
minnihi', tanda' uk sigam kayu igira bayi siyuknaan hi'.
Lanōs na min gamut na sampay ni diyataan na.
21 Taintōm uk si Petros bayi halling si Isa bo' uk na,
“'Ndaun ba, Tuwan! Lanōs na kayu igira bayi siyuknaan
uk nu hi'!”
22 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Mangandōl kaam ma
Tuhan.
23 Baan ta kaam tōōd, bang sawupama soho' bi bud itu
pakallo' min tōngōd na bo' pabōtang ni diyōm sallang,
tahinang du ma kaam bang peen 'nsa' niya' hawal-hawal
ma diyōm atay bi, bang peen kaam ngahalap sadja in bayi
amu' bi kajari du.
24 Hangkan uk ku ma kaam, bang niya' ayi-ayi amu' bi ni
Tuhan, tantu kaam makakallo' bang peen kaam ngahalap
in kaam makasambut na.
25 Maka bang kaam nangge nambahayang bo' niya' laat-
laat ma diyōm atay bi tudju ni aa, ampunun bi aa ian
bo' kaam iyampun isab uk Tuhan manga kalaatan bayi
tahinang bi. [
26 Iya bayik na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan
kaam dusa, iya du kaam 'nsa' iyampun uk 'Mma' bi Tuhan
ma diyōm sulga'.]”

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Lukas 20.1-8)

27 Takka sigam pabing ni Awrusalam. Manjari itu, pasalta'
peen si Isa maglangngan ma diyōm langgal pagkulbanan,
pahi' ni iya manga kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama maka manga kamaasan Yahudi.
28 Uk sigam ni iya, “Ayi kapatut nu maghinang salaiyu?
Sayi bayi muwanan kau kapatutan?”
29 Uk si Isa, “Niya' dakayo' paniyawan ku ma kaam dahu.
Jari bang itu sambungan bi baan ta du kaam bang ayi
kapatut ku maghinang salaitu.
30 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut
min Tuhan baha' atawa min manusiya' sadja? Sambungin
bi iyu hi'.”
31 Sakali sigam mag-isun-isun, uk sigam, “Bang sawupama
uk ta in kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan, tīyaw du
kitabi uk na itu bang angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad
ma si Yahiya.
32 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya'
sadja, allā, piligdu.” Tiyāw asal sigam ma manga aa
mahadjana' sabab magkahagad manga aa kamemon in si
Yahiya nabi du tōōd min Tuhan.
33 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma
tiyaw si Isa, uk na hi', “'Nsa' katauhan kami bang minningga
kapatut na.”

“Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang
minningga kapatut ku maghinang manga hinang ku itu.”

12

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Matiyu 21.33-46; Lukas 20.9-19)

1 Manjari nagna' si Isa halling kissa paralilan ma manga
aa. “Niya',” uk na, “dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan
anggul ma kabbun na. Bayi libut uk na maka ad, bayi
kiyali lowang paggipitan buwa' anggul panawuran bohe'
na. Hinang isab uk na dakayo' bawung-bawung langkaw
pamantawan. Puwas hi' bayi patungguan na kabbun ian
ma manga aa magtutunggu' bo' iyampa iya pakallo' tudju
ni lahat saddi.
2 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho'
uk aa dapu kabbun ian dakayo' sosohoan na pahi' ni manga
aa magtutunggu' ngallo' bahagi' na.
3 Suga' pagtakka sosohoan itu pahi' siyaggaw iya uk aa
magtutunggu'. Liyapdōsan iya uk sigam bo' iyampa pipowe'
ma 'nsa' niya' tabo na.

4 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na
saddi pahi' ni sigam. Jari sosohoan na dakayo' itu kiyakal
ma kok na uk manga magtutunggu'. Hiyalipulu isab iya.
5 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na
saddi pahi' bo' iya itu bayi piyatay uk sigam. Heka le' isab
sosohoan na bayi pigsalaihi' uk manga aa magtutunggu' ian.
Kasehean bayi liyapdōsan uk sigam, kasehean bayi piyatay.
6 Hangkan du iya sadja takapin, iya anak aa dapu kabbun,
iya anak na lalla kalasahan na. Jari itu, ma damuwi
katapusan, bayi soho' na pahi' anak na lahasiya' itu. Uk
na ma diyōm pikilan na, ‘Tantu pig-addatan anak ku itu uk
manga tunggu' hi'.’
7 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak dapu kabbun itu,
magtuwi sigam mag-isun. Uk sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa
dapu. Sung kitabi, mapatay iya bo' takallo' tabi tana' na.’
8 Manjari siyaggaw iya uk sigam. Biyono' iya bo' timanan
patay na paluwas min ad hi'.
9 “Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun?
Tantu du iya pay'an mapatay manga aa magtutunggu' hi'
bo' patungguan na tana' na ma aa saddi.”
10 Tiyaw iya ni manga aa ian, “'Nsa' bayi tabassa bi baha'
diyōm kitab, iya uk na hi',
‘Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghihinang luma', iya
kibā' 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
11 Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda'
kami.’ ”
12 Tasayu uk manga nakura' Yahudi ian in sigam du
piandigan uk si Isa, hangkan iya arak siyaggaw uk sigam.
Suga' 'nsa' kalanduan sabab tiyāw sigam ma manga Yahudi
mahadjana' hi', iya poon iya pisaran uk sigam bo' sigam
pakallo' minnihi'.

Pasal pagbayad buwis sultan
(Matiyu 22.15-22; Lukas 20.20-26)

13 Na, niya' pipahi' ni si Isa manga Parisi maka manga be'-
bean si Herod. Siyoho' sigam tiyaw iya pahap bo' supaya iya
tasaggaw ma panambung na.
14 Jari itu pahi' sigam ni si Isa bo' uk sigam, “Tuwan Guru,
katauhan kami in kau pote' asal atay nu. 'Nsa' du kau
tiyāw siyaway uk sayi-sayi sabab sali' du bohan nu ma aa
kamemon. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul maka
piil iya kibayaan uk Tuhan. Na, bang ma kau, bang kita
ganta' mayad sukay ni parinta Roma iya deyo' min Sultan
Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi? Wajib kita
mayad atawa 'nsa'?”

15 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan
uk na ni sigam. “Angay kaam baya' naggaw aku ma bissala
ku? Songin aku pisita. Pandain aku.”
16 Biyohan iya dakayo' pisita bo' tiyaw na sigam, uk na,
“Patta' sayi maka ōn sayi ma sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung
sigam.
17 “Na!” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu pamayarun
bi ni iya. Damikkiyan na bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan,
ungsurin bi isab ni Tuhan.”
Inu-inu magtuwi manga aa ian ma si Isa.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Matiyu 22.23-33; Lukas 20.27-40)

18 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi,
daginis agama Yahudi iya uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma
'llaw damuwi. Tiyaw sigam ma si Isa.
19 “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi pangamban
kitabi uk si Musa pasal aa matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu
na subay killo' handa uk siyay na bo' supaya niya' anak bista
tubu' min aa bayi matay hi'.
20 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan.
Maghanda siyaka hi' suga' matay iya ma 'nsa' taga anak.
21 Jari balu hi', killo' handa uk siyay pasunu' bo' matay
isab iya ma 'nsa' taga anak. Damikkiyan na isab siyay
katallu na.
22 Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni
dakayo' du danda hi' bo' matay sigam kamemon ma 'nsa'
taga anak. Ma katapusan na matay isab danda.
23 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum
pabayik manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda
hi'? Sabab bayi iya takallo' handa uk sigam kapitu'
magdanakan.”
24 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Iya hangkan kaam
sā' sabab 'nsa' katauhan bi bang ayi ma diyōm kitab, maka
'nsa' katauhan bi kōsōg kawasa Tuhan.
25 Sabab bang manusiya' itu pikallum min kamatay
makasali' du sigam ni bangsa malaikat ma diyōm sulga'
sabab 'nsa' na sigam maghanda-maghalla.
26 Na, iya pasal isab manga aa pikallum pabing min
kamatay, kila ku 'nsa' tabassa bi ma diyōm kitab si Musa,
iya pasal poon puhung nuleyab. Halling Tuhan ma iya, ‘Aku
iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.’
27 Tuhan itu,” uk si Isa, “pagtuhanan asal uk manga aa
'llum, 'nsa' uk aa magpatayan. Mehe pahap kasaan bi!”

(Hati na masi 'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.)

Panohoan umbul dakayo'
(Matiyu 22.34-40; Lukas 10.25-28)

28 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama, bo' take na pagbissala si Isa maka manga Saddusi hi'. Tapikil na peen hap panambung si Isa ma sigam, pasikōt iya ni si Isa tiyaw, uk na, “Ingga iya panohoan Tuhan halgaan min kamemon?”
29 Uk si Isa, “Iya na itu dakayo', iya uk na hi', ‘Pake kaam bangsa Israil! Dakayo' du Panghu' tabi, iya na Tuhan tabi Alla.
30 Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi, min panahuhan bi, min diyōm ginhawa-baran bi, maka min kōsōg bi.’
31 Iya na itu panohoan karuwa na, iya uk na hi', ‘Wajib isab kaam lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.’ 'Nsa' niya' panohoan makaliyu min duwa panohoan iyu hi'.”
32 “Tawwa', Tuwan Guru,” uk guru ian ni si Isa. “Bannal iya uk nu iyu. In Tuhan tabi dakayo' du. 'Nsa' niya' saddi min iya.
33 Maka manusiya' itu wajib lasa ma Tuhan min diyōm atay na maka min diyōm ginhawa-baran na maka min kōsōg na. Wajib isab iya lasahan pagkahi na manusiya' sali' uk na lasahan baran na. Halgaan panohoan karuwa itu, wajib biyōgbōgan labi le' min hinang pangungsud sasumbayan atawa lalabōtan kaginis-ginisan ni Tuhan.”
34 Jari tasayu uk si Isa lōm tau aa ian nambung salaihi', hangkan uk na ma iya, “Kau iyu sikōt na ni diyōman pagparinta Tuhan.” Puwas hi' 'nsa' niya' makatawakkal tiyaw ayi-ayi ma si Isa.

Paniyawan pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Lukas 20.41-44)

35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mandu' ma diyōm langgal pagkulbanan, niya' tiyaw na, uk na, “Angay manga guru ma sara' agama magpandu' pasal si Almasi in iya tubu' si Sultan Daud?
36 Sabab si Daud baran na bayi magpalatun, waktu kapagbaya' Nyawa Sutsi ma iya. Salaitu bayi pagpalatun na hi':
‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau; ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’

37 Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si
Daud, tantu iya 'nsa' panubu' si Daud sadja.”

Pamandu' si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Lukas 20.45-47)

Manjari landu' heka aa kiyōgan pake ma si Isa.
38 Uk na ma diyōm pandu' na, “Halliin bi manga guru ma
sara' agama, iya tagihan maglunsul magpamakay juba taha'.
Tagihan isab sigam hiyulmat bang ma mayiran.
39 Bang ma diyōm langgal baya' sigam pitingko' ma
tingkoan bangsahan. Iya du bang sigam ma pagjamuhan,
subay paningkoan iya tiyawuan aa langkaw.
40 Nganyaya uk sigam manga luma' balu danda, maka
pitaha' uk sigam sambahayang sigam paglaku-laku sigam
in sigam bal-iman. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma
sigam ma ahirat.”

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Lukas 21.1-4)

41 Na, ningko' peen si Isa ma diyōm langgal, ma tōngōd
tuung pangahugan sin pagjakat, nganda'-nganda' iya ma
manga aa ngahug sin pagjakat sigam. Heka aa dayahan hi'
ngahug pilak heka.
42 Manjari niya' pay'an dakayo' danda balu, miskin tōōd,
ngahug duwa pisita tumbaga halga' na dakayo' sin.
43 Sakali siyoho' uk si Isa manga mulid na patipun ni iya
bo' uk na ma sigam, “Bannal iya pama' ku kaam itu, iya
duwa pisita sin tahug uk danda miskin itu halgaan le' min
pilak kamemon bayi tahug uk kasehean.
44 Sabab kasehean ian bayi pamuwan sigam min alta'
sigam maglabi-labi. Suga' danda itu, minsan iya miskin,
bayi muwan sin na kamemon iya arak pamalli na balanja'
na.”

13

Pagpalatun si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, pasalta' peen si Isa paluwas min langgal
pagkulbanan, niya' dakayo' mulid na halling ni iya, “'Ndaun
ba, Tuwan!” uk na. “Lingkat pahap langgal itu maka manga
batu bayi pangahinang iya!”
2 Nambung si Isa, uk na, “Tanda' nu kamehe langgal itu
kamemon, a? Suga' baan ta kau, ma sosongun in langgal itu
lubu du. 'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat, kiyanat
du kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Lukas 21.7-19)

3 Puwas hi', ningko' peen si Isa ma Bud Kayu Jaitun, ma
tampalan langgal pagkulbanan hi', pay'an ni iya si Petros, si
Ya'kub, si Yahiya maka si Andariyas, bo' sigam-sigam sadja
na.
4 Uk sigam ni si Isa, “Pahatihun kono' kami bang umay
paniya' iya bayi uk nu sini', maka bang paltandaan ayi
piluwas bo' kitauhan in pakaradjaan ian kamemon song
pitakka na?”
5 Nambung si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam
'nsa' kaakkalan.
6 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-
laku in sigam si Almasi na bo' heka tabo-bo iyakkalan uk
sigam.
7 Bang niya' take bi hunub-hunub pagbono' ma kasikōtan
atawa habal pasal pagbono' ma lahat saddi, daa kaam gawa.
Tantu paniya' pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.
8 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta
dakayo' isab maka parinta dakayo'. Paniya' du isab linug
ma sabarang lahat, maka paniya' isab gōtōm. Suga' in bala'
itu kamemon, tagnaan na sadja, sali' dalil danda battōng
bang iyampa tananam na paddi' song nganak.
9 “Suga' kaam iyu,” uk si Isa, “subay painsap tōōd sabab
siyaggaw du kaam bo' kaam pitakkahan ni paghukuman.
Piglapdōsan du kaam ma diyōm manga langgal Yahudi.
Biyo du kaam patampal ni manga gubnul maka ni manga
sultan ma sabab aku iya pamean bi, supaya kaam makap-
atanyag lapal hap ni sigam.
10 Lapal hap itu subay pignasihat dahu ni sabarang
bangsa bo' iyampa taabut 'llaw kiyamat dunya.
11 Bang kaam ganta' siyaggaw bo' pitakkahan ni sara' daa
kaam magsusa dahu bang ayi subay pamissala bi. Ayi-ayi
lapal pamuwan ma kaam bang taabut waktu na, iya na hi'
pamissalahun bi. Sabab na 'nsa' baran bi iya halling ma
waktu hi' suga' Nyawa Sutsi.
12 Ma waktu siyong ian niya' du manga aa nukbalan
danakan sigam ni aa bo' piyatay. Niya' du isab manga maas
lalla nukbalan anak na bo' piyatay. Manga anak isab manta
du ma maas sigam, noho' isab subay piyatay.
13 Maka kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “kibansihan
du kaam uk aa kamemon ma sabab aku iya pamean bi.
Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay napusan
kabinsanaan ian.”

Pasal kabinsanaan landu' bisa
(Matiyu 24.15-28; Lukas 21.20-24)

14 “Ma sosongun niya' du tanda' bi ayi-ayi makasammal
pibōtang ma 'nsa' patut pabōtangan na. (Sayi-sayi kaam
magbassa itu hi' siyoho' pahati). Bang ihi' piniya' na, sasuku
pabōtang ma tana' Yahudiya subay lahi pahi' ni kabūd-
būran.
15 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa'
pabing ma diyōm luma' na ngallo' ayi-ayi na.
16 Bang niya' aa ma huma na subay 'nsa' pabing ngallo'
badju' na paghaggut.
17 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian
hi' maka manga danda taga anak duru' le'.
18 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen pakaradjaan ian 'nsa'
magsabu maka musim haggut.
19 Sabab iya kabinsanaan patumbuk ma masa ma
sosongun ian,” uk si Isa, “kalap le' bisa na min kabinsanaan
kamemon bayi kalabayan manusiya' sataggōl min waktu
pamapanjari dunya uk Tuhan sampay ni kabuttihian. Maka
'nsa' isab kabayikan.
20 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian.
Bang bayi 'nsa', 'nsa' du niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du
uk Tuhan ma sabab manga aa na iya asal tapene' na.

21 “Na, bang taabut waktu ian hi' bo' niya' ganta' ma' ni
kaam, uk na hi', ‘'Ndaun bi! Tiya' na Almasi,’ atawa, ‘Ian na
iya may'an,’ daa tōōd kahagarun bi.
22 Sabab na ma waktu ian niya' du paluwas manga aa
magnahu'-nahu' in sigam si Almasi atawa in sigam nabi
min Tuhan. Magpanda' sigam hinang barakatan maka
manga paltandaan kainu-inuhan aa bo' supaya kaakkalan
sampay aa suku' Tuhan iya asal tapene' na, bang ganta' tabo
iyakkalan.
23 Suga' painsap kaam,” uk si Isa ni manga mulid na hi'.
“Bayi na kaam pahati ku pasal pakaradjaan iyu kamemon,
ma 'nsa' le' taabut waktu na.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Lukas 21.25-28)

24 “Ma 'llaw ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas peen
manga kabinsanaan bayi tasabbut ku hi', ngalindōm du
mata 'llaw maka bulan 'nsa' na muwan sawa na.
25 Manga bituun isab magkapakpak na min diyata' langit
maka ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan ayan
tabo du maglingas.
26 Puwas hi' makanda' du manga manusiya' ma aku, Anak
Manusiya' itu, me' min gabun tudju paitu. Tanda' du uk
sigam kōsōg barakat ku maka sahaya ku.

27 Soho' ku du manga malaikat ku ni 'mpat pidju dunya
nipun manga aa bayi tapene' ku, min bihing langit dambiya'
maka dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Lukas 21.29-33)

28 “Pamintangin bi poon kayu igira,” uk si Isa. “Bang
tanda' bi kayu igira itu ngugbus tong engas-engas na
sampay ngandawun na tōōd, minnihi' katauhan bi song
musim pangallaw na.
29 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala
ku ma kaam hi', minnihi' isab katauhan bi in kabayik ku ni
dunya sikōt na.
30 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, ma 'nsa' le'
magpatayan manga aa iya 'llum ma buttihian, paniya' du
pakaradjaan kamemon bayi pamissala ku hi'.
31 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu
'nsa' tōōd magkapinda.”

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Matiyu 24.36-44)

32 “'Nsa' niya' makatau,” uk si Isa, “bang umay 'llaw maka
waktu kabayik ku paitu ni dunya. Minsan bangsa malaikat
ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam. Minsan aku,
Anak Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan
iya makatau.
33 Painsap kaam! Pajaga kaam, sabab 'nsa' katauhan bi
ian hi' bang umay waktu pamaniya' na.
34 Iya dalil na sali' aa magbamba pakallo' min luma'
na mangngan ni lahat saddi. Pajagahan na ayi-ayi na
ma manga sosohoan na. Pabōtangan na sigam hinang
pakaniya-kaniya, bo' amay-amayan na tunggu' lawang,
siyoho' pajaga tōōd.
35 Na,” uk si Isa, “iya du kaam subay pajaga sabab 'nsa'
katauhan bi bang umay waktu katakka iya dapu luma', bang
song kohap, tōnga' bahangi, waktu panigauk manuk, atawa
waktu pagkallat 'llaw.
36 Kamaya'-maya' kaam tagha' takka iya dapu luma',
arakala' taabut kaam magtuwihan.
37 Hangkan na panohoan ku ma kaam subay sali' uk ku
ma aa kamemon, ‘Pajaga kaam!’ ”

14

Kaisunan asal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Na, duwangallaw le' bo' hinang Pangintōman maka
hinang pagkakan manga Yahudi tinapay 'nsa' kalamuran
pasulig. Manjari manga kaimaman langkaw maka manga
guru ma sara' agama mag-isun bang salaingga uk sigam
naggaw ma si Isa ma 'nsa' niya' makatauhan iya, bo' supaya
iya piyatay.
2 "Daa pasalta' ta ma pagjamu," uk sigam, "bo' 'nsa'
hiluhala' manga aa mahadjana'."

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.6-13; Yahiya 12.1-8)

3 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun
aa bayi ipul. Ma pagkakanan peen si Isa niya' pay'an ni
iya dakayo' danda mo bingki'-bingki' hinangan batu pote',
lōōnan 'nsallan pahamut. 'Nsallan itu 'nsallan narda 'nsa'
niya' simbug na, landu' halgaan. Jari hiyopo' uk danda
kallong bingki'-bingki' bo' tiyumpahan 'nsallan na hi' ni
diyata' kok si Isa.
4 Niya' may'an manga aa ngandugal bo' magbissala-
bissala sigam, "Angay 'nsallan halgaan itu pikaat?
5 Arapun piballihan labi tallu hatus pilak bo' ballihan na
ian pamuwan ni manga aa miskin." Jari siyaway bidda' uk
sigam danda bayi numpa hi'.
6 Suga' halling si Isa, uk na, "Pasarin bi na iya. Angay iya
sasaw bi? Hap kalandu' hinang na ma aku itu.
7 Sabab saumul na peen niya' aa miskin ma kaam.
Makatabang du kaam ma sigam bang niya' kabayaan bi
umay-umay. Suga' aku itu 'nsa' du taggōl ma kaam.
8 Danda itu bayi makahinang iya takowe' na, hati na
tumpahan na 'nsallan pahamut ni baran ku pangawal 'llaw
pagkubul ma aku.
9 Bannal iya halling ku itu ma kaam," uk si Isa, "paingga-
paingga lahat pagnasihatan lapal hap ma kalohahan dunya,
kissa du pasal bayi hinang danda itu pangintōman manga
aa ma iya."

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Matiyu 26.14-16; Lukas 22.3-6)

10 Puwas peen ian si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si
Isa min sangpu' ka duwa, bayi pahi' ni kaimaman langkaw
bahasa mag-isun nongan si Isa ni sigam.
11 Pagtake sigam bang ayi gawi si Judas itu, magtuwi
sigam kiyōgan bo' nganjanji' sigam namba iya maka sin.
Puwas ian meha na iya waktu hap panong na si Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yahiya 13.21-30)

12 Na, taabut tagnaan 'llaw paghinang manga Yahudi
ma hinang Tinapay 'Nsa' bayi Kalamuran Pasulig. Iya na
ian 'llaw panumbay manga anak bili-bili iya kiyakan uk
sigam pangintōman waktu bayi kapangalappas Tuhan ma
ka'mbo'-mboan sigam ma lahat Misil hi'. Tīyaw si Isa uk
manga mulid na. Uk sigam, “Maingga kabayaan nu panaka-
pan kami pagjamuhan nu ma hinang Pangintōman?”
13 Jari siyoho' uk si Isa duwangan mulid na, uk na, “Pahi'
kaam ni diyōm daira iyu. Siyampang du kaam uk dakayo'
lalla mo kibut lōōnan bohe'. Turulun bi iya
14 ni luma' iya pasōran na, bo' bain bi aa dapu luma' hi'.
Uk bi, ‘Siyoho' kau tīyaw uk guru hi' bang maingga kono'
bilik pagjamuhan na maka manga mulid na ma hinang
Pangintōman?’
15 Jari pindaan du kaam bilik loha ma pangkat diyata',”
uk si Isa. “Panyap asal bilik ian bo' may'an kaam magsakap
kiyakan tabi.”
16 Na, pahi' duwangan mulid hi' ni diyōm daira. Tanda' uk
sigam mahi' sali' bayi pamissala sigam uk si Isa bo' siyakap
uk sigam kiyakan ma hinang Pangintōman.
17 Taabut peen song kohap magbe' si Isa maka mulid na
sangpu' ka duwa pay'an ni luma' pagsakapan kiyakan hi'.
18 Jari itu, pasalta' sigam mangan, missala si Isa ni sigam,
uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' dangan
min kaam maggara' nongan aku ni banta ku. Tiya' ma itu
magsawu maka aku.”
19 Magtuwi katakkahan susa manga mulid hi' bo' tiyaw
sigam ma si Isa magsunu'-sunu'. Uk na hi', “'Nsa' baha'
aku?”
20 Uk sambung si Isa, “Aa du min kaam sangpu' ka duwa,
sehe' ku magsawu nublakan tinapay na ni diyōm pinggan
itu.
21 Aku itu, Anak Manusiya',” uk si Isa, “matay du sali' bayi
tasulat ma pasalan ku ma diyōm kitab. Suga' siya-siya du
aa iya nongan Anak Manusiya' ni banta na. Hap le' aa ian
'nsa' bayi iyanakan.”

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

22 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa.
Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk
na bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Sambutun bi,”
uk na, “sabab tinapay itu baran ku ko'.”

23 Killo' isab uk na dakayo' sawan bo' iyamuan uk na isab
pagsukulan bo' iyampa songan na ni sigam panginuman
sigam kamemon.
24 Uk na ma sigam, “Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan
Tuhan maka manusiya'. Laha' ku song pitumpa ma sabab
aa heka supaya sigam kalappasan.
25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, puwas itu 'nsa' aku
nginum bohe' anggul itu pabing. Subay aku ma diyōm
pagparintahan Tuhan na bo' iyampa aku nginum bohe'
anggul bahu.”
26 Puwas hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo'
kalangan pamudji Tuhan, paluwas na sigam minnihi' tudju
ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

27 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, “Lahi du kaam
kamemon ngalabba min aku sabab tasulat ko' ian ma diyōm
kitab. Uk na hi', ‘Papatay ku,’ uk Tuhan, ‘aa bayi ngipat bili-
bili bo' kawukanat manga bili-bili bayi daumpigan.’
28 Suga' bang aku tapakallum na pabing min kamatay ku
parahu du aku min kaam tudju ni lahat Jalil.”
29 Halling si Petros ni iya, uk na, “'Nsa' tōōd kau 'mbanan
ku minsan kau 'mbanan uk kasehean itu.”
30 Uk si Isa, “Baan ta kau tōōd, ma sangōm itu, ma 'nsa'
le' taminduwa panigauk manuk, mayilu du kau min tallu in
aku 'nsa' katauhan nu.”
31 Gam peen kōsōg uk si Petros halling, uk na, “Minsan
aku paunung matay ma kau 'nsa' du kau payiluhan ku.” Iya
du manga mulid kasehean, salaihi' isab halling sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Matiyu 26.36-46; Lukas 22.39-46)

32 Manjari palanjal le' sigam ni kabbun iyōnan Getsemane
bo' uk si Isa ni manga mulid na, “Maitu le' kaam ningko'.
Pay'an le' aku nambahayang.”
33 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an si Petros maka
si Ya'kub maka si Yahiya. Sakali magkasusahan iya,
magkabba-kabba atay na.
34 Uk na ni tallungan mulid na hi', “Aku itu agōn
magkamamatay ma sabab kasusahan itu. Ngagad kaam ma
itu magjaga.”
35 Makalawak-lawak peen iya min sigam pahantak iya
ni tana' maka uk na nabbut ni Tuhan. Iya iyamu' uk na
bang makajari iya 'nsa' na pitakkahan kabinsanaan iya song
taabut na.

36 “'Ndu', 'Mma'!” uk na. “Bang makajari pakalloin le'
min aku kabinsanaan itu. Suga' 'nsa' kabayaan ku subay
diyulan, bang peen min kabayaan nu.”
37 Puwas hi' pabing si Isa ni manga mulid na tallungan
bo' tatawwa' na sigam magtuwihan. Uk na ni si Petros,
“O Simun, tuwi kau? 'Nsa' kau makatatas baha' nganjaga
minsan laa danjam sadja?
38 Pajaga kaam. Ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam
'nsa' tabo uk sasat. Baya' tōōd kaam diyōm atay bi me' ma
soho' ku suga' 'nsa' takaya uk baran bi.”
39 Sakali pahi' si Isa nabbut ni Tuhan pabing sali' bayi
panabbut na dahu.
40 Makabayik peen iya ni di si Petros tatawwa' na isab
sigam magtuwihan pabing sabab kiyaru' kalandu'. 'Nsa'
kitauhan uk sigam bang ayi panambung sigam ma si Isa.
41 Pagbayik si Isa kamintallu na, uk na ni sigam, “Oy, tuwi
le' kaam? Pahali-hali le' kaam? Sarang na ko' iyu. Taabut
na waktu. Aku, Anak Manusiya' itu, song na tiyukbalan ni
pangantanan manga aa laat.
42 Papunduk kaam. Sung na kitabi sabab iyu na aa iya
nongan aku ni sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

43 Na, pasalta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na,
magtuwi du takka pay'an si Judas, dakayo' mulid si Isa min
sangpu' ka duwa hi'. Heka aa magbe' maka iya magbo takōs
maka manga kakakal. Manga aa ian bayi siyoho' pay'an uk
manga kaimaman langkaw sampay uk manga guru ma sara'
agama maka manga kamaasan.
44 Manga aa magtatakōs ian bayi asal biyuwanan
pandōga uk si Judas. Bayi uk na ma sigam, “Iya aa siyum
ku, iya na hi' saggaw bi. Bohun bi iya pahi' maka jagahin
bi iya pahap-hap.”
45 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pasikōt ni si Isa.
“Tuwan Guru,” uk na. Jari siyum uk na si Isa.
46 Manjari siyaggaw na si Isa uk manga aa ian, intanan
pahōgōt.
47 Suga' niya' dakayo' min manga aa magtanggehan
may'an ngahurusan patakōs na. Liyagut uk na dakayo'
sosohoan Imam-nakura' bo' bintas dambiya' tainga na.
48 Halling si Isa ni manga aa bayi managgaw iya, uk na,
“Kaba' bi in aku mundu baha', iya poon kaam subay mo
takōs maka kakakal panaggaw bi ma aku?
49 Kahaba'-kahaba' 'llaw bayi aku mandu' ma diyōm
langgal pagkulbanan hi'. Mahi' aku ma kaam bo' 'nsa' aku

bayi saggaw bi mahi'. Suga' ayi-ayi bayi tasulat ma diyōm
kitab subay niya' kamaksuran na."
50 Manjari maglahihan manga mulid si Isa kamemon bo'
pisaran iya may'an.
51 Niya' isab may'an dakayo' subul me' ma si Isa, magsiob-
siob sadja. Arak iya siyaggaw uk sigam,
52 suga' 'mbanan uk na siob bayi pisiag uk na bo' lahi iya
ma 'nsa' niya' sammek na.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Matiyu 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-14, 19-24)

53 Manjari itu biyo si Isa uk sigam ni luma' Imam-nakura'.
Ian magtipun manga kaimaman langkaw kamemon maka
manga kamaasan maka manga guru ma sara' agama.
54 Na, si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min
katahan. Paturul iya sampay pasōd na ni diyōm halaman
luma' Imam-nakura' bo' may'an iya magtingkoan maka
manga jaga imam hi', parangka di na ma bihing api.
55 Iya kaimaman langkaw maka manga aa ma palhim-
punan ian kamemon, meha sababan panuntut sigam ma si
Isa bo' supaya iya pibōtangan hukuman ni kamatay. Suga'
'nsa' niya' panuntutan tatawwa' uk sigam.
56 Heka magsaksi' puting bahasa iya katuntutan suga' 'nsa'
mag-uyun saksi' sigam.
57 Niya' aa kasehean bayi nangge bahasa naksi' panuntut
sigam ma si Isa suga' putingan isab.
58 Uk na hi', "Bayi take kami aa itu ngupama in
iya ngalubu langgal pagkulbanan iya hinangan tangan
manusiya' ian. Bo' ma diyōm tallu 'llaw kono' matangge
iya saddi, suga' 'nsa' manusiya' iya ngahinang iya."
59 Suga' minsan le' salaihi' panaksi' sigam 'nsa' du mag-
uyun bissala sigam.
60 Manjari nangge Imam-nakura' ma tangngaan sigam
niyaw ma si Isa. Uk na, "Kau iyu, 'nsa' niya' baha' daawa
nu ma panuntut ma kau itu?"
61 Suga' 'nsa' halling si Isa. 'Nsa' iya nambung. Missala
pabing Imam-nakura', uk na, "Kau si Almasi baha', Anak
Tuhan?"
62 "Aku na," uk si Isa. "Bo' tanda' bi du aku, Anak
Manusiya' itu, ningko' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa,
sakap ni katau. Maka tanda' bi du aku paitu me' ma gabun
min diyōm sulga'."
63 Manjari giyese' uk Imam-nakura' juba na sabab min
dugal na. Uk na, "Daa na kitabi meha saksi' saddi!

64 Take bi na halling na pangkal ni Tuhan! Ayi pan-
gahukum bi?” Sakali dauyunan du pangahukum sigam
kamemon, in si Isa patut subay piyatay.
65 Jari niya' sigam kasehean nagna' ngaluraan si Isa.
Tiyambunan isab bayihu' na uk sigam bo' iyampa pigtibu'
uk sigam. Uk sigam ma iya, “Tōkōrun kono' bang sayi nibu'
kau!” Siyampak isab iya uk manga jaga, pagkallo' peen
sigam ma iya.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-27)

66 Na, ma diyōm peen si Petros ma halaman luma' hi', niya'
palabay minnian dakayo' danda sosohoan Imam-nakura'.
67 Pag'nda' na ma si Petros parangka ma api magtuwi 'nda'
na pahap bo' uk na, “Kau iyu, bayi kau me' ma aa Nasaret
ian, ma si Isa!”
68 Suga' mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa' katauhan ku,”
uk na. “'Nsa' tahati ku bang ayi halling nu iyu.” Bo' pakallo'
iya minnihi' tudju ni bo' lawang paluwas min halaman hi'.
Jari nigauk manuk.
69 Tanda' na iya pabing uk sosohoan danda hi' bo' halling
iya ni manga aa magtanggehan may'an. Bayikan uk na bayi
halling na tagna'. “Aa iyu,” uk na, “bayi sehe' sigam du.”
70 Suga' mayilu na isab si Petros.
'Nsa' taggōl halling ni si Petros manga aa magtanggehan
may'an. Uk sigam, “Katauhan kami du in kau bannal bayi
sehe' di si Isa sabab aa Jalil du kau isab!”
71 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa'
katauhan ku aa pagbissala bi iyu!”
72 Saruun-duun du nigauk manuk, kaminduwa na na, bo'
taintōm uk si Petros iya bayi halling si Isa ma iya, iya bayi
uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk min duwa, mayilu du
kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.” Pag-intōm itu uk
si Petros, magtuwi iya nangis, magkarukkaan tōōd.

15

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, magtuwi pasaut manga
kaimaman langkaw magtipun maka kamaasan maka
manga guru ma sara' agama. Jari mag-isun sigam maka
palhimpunan pagsaraan kamemon bang inay sigam ma si
Isa. Pag-isun peen, bilangguan iya uk sigam bo' biyo pahi',
tiyukbalan ni si Pilatu.
2 Mahi' peen, tiyaw si Pilatu ma si Isa, uk na, “Kau iyu,
sultan kau baha' ma bangsa Yahudi?”.

Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
3 Na, heka panuntut manga kaimaman langkaw ian ma
iya,
4 hangkan iya tīyaw pabing uk si Pilatu, uk na, “'Nsa'
niya' panambung nu? 'Ndaun kaheka panuntut sigam itu
ma kau.”
5 Suga' 'nsa' niya' sambung si Isa hangkan inu-inu tōōd si
Pilatu hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

6 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi
ma hinang Pangintōman, iya kabiyaksahan si Pilatu subay
niya' dakayo' pilisu palappa na, sayi-sayi pene' uk manga aa
Yahudi.
7 Jari ma waktu ian niya' aa bayi tajil, ōn na si Barabbas.
Ian iya maka manga sehe' na bayi mapatay aa ma waktu
panagga' sigam ma parinta.
8 Sakali itu heka manga aa paalōp ni si Pilatu ngamu'
subay pilappa uk na dakayo' pilisu sali' kabiyaksahan
kahaba'-haba' tahun.
9 Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Baya' kaam baha' bang
palappahan ku kaam sultan bangsa Yahudi itu?”
10 Hangkan sigam tiyaw na salaihi' sabab katauhan na
asal bang ayi sababan na hangkan si Isa bayi pitakka ni iya.
Tuud sigam ngimbu ma si Isa.
11 Suga' baanan aa ian bayi pitnahan asal uk kaimaman
langkaw, siyoho' ngamu' si Barabbas pilappa uk si Pilatu,
'nsa' si Isa.
12 Missala si Pilatu ni sigam pabing, uk na, “Inay ku na
baha' aa itu, iya ōnan bi sultan bangsa Yahudi?”
13 Ngōlang sigam pakōsōg, uk na hi', “Lansangun iya ni
hag!”
14 “Angay?” uk si Pilatu. “Ayi bayi hinang na laat?”
Pasong pakōsōg pangōlang sigam hi'. Uk sigam, “Lansan-
gun iya ni hag!”
15 Manjari si Pilatu baya' marul ma manga aa magtipunan
hi' hangkan palappa na si Barabbas ni sigam. Bo' si Isa iya
siyoho' liyapdōsan bo' iyampa tiyukbalan pilansang ni hag
piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Matiyu 27.27-31; Yahiya 19.2-3)

16 Manjari si Isa biyo na uk manga sundalu pahi' ni
halaman ma diyōm luma' gubnul bo' linganan patipun pahi'
dambaan sundalu ian kamemon.

17 Pijubahan iya manta taluk sali' dagbōs pakayan sultan.
Liyubid isab bahan itingan uk sigam, hinang sali' panump-
ing sultan pibōtang ni kok na.
18 Jari nagna' sigam magbawu'-bawu' mag-addat ma iya.
Uk sigam, “Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!”
19 Pigpappōk kok na uk sigam maka kayu-kayu, maka
liyuraan iya. Pasujud sigam pagmahaltabat sigam ma iya.
20 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, hiyurusan
uk sigam manta taluk bayi pajuba na bo' iyampa iya
pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo
iya paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

21 Manjari niya' aa palabay minnian, ōn na si Simun,
palud min de tudju ni Awrusalam. (Si Simun itu 'mma'
si Iskandal maka si Rupus, aa iya min lahat Kirini.) Jari
liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag song
pangalansangan si Isa.
22 Biyo iya patukad ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati
na lahat “Baung Kok”.
23 Mahi' peen, niya' arak pamainum sigam ma si Isa bohe'
anggul (sali' tuba') kalamuran tambal iyōnan mira, suga'
'nsa' tayima' na.
24 Puwas hi' liyansang iya ni hag uk manga sundalu bo'
iyampa pitangge hag na. Pigbahagian uk sigam manga
sammek na, pigkoot-kootan uk sigam bo' kitauhan bang
sammek ingga ma sigam dangan maka dangan.
25 Iya waktu kapangalansang sigam ma si Isa ian bayi ma
ōtan waktu subu maka waktu lattu 'llaw.
26 Salaitu iya sulat bayi pibōtang panuntut iya, uk na hi':
“Sultan bangsa Yahudi.”
27 Niya' isab duwangan mundu bayi pibe' ma si Isa
liyansang ma hag sigam. Dakayo' hag ian bayi pitangge ma
bihing si Isa sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi. [
28 Minnihi' niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na hi', “Talapay iya ma manga aa langgal
sara'”.]
29 Na, piggunyak-gunyak si Isa uk aa maglawulabay.
Pighanduk-handukan iya uk sigam pangudju'. “Ne!” uk
sigam. “Kau na iya bilang ngalangkat langgal pagkulbanan
ian bo' pabangun nu kono' pabing ma diyōm tallu 'llaw!
30 Pareyo' kau min hag iyu bo' kau ngalappasan di nu!”
31 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka
manga guru ma sara' agama. Uk bissala sigam ma pasal

na, “Aa itu,” uk sigam, “tau ngalappas ma aa saddi suga'
'nsa' makalappasan di na!
32 Si Almasi kono' iya, sultan bangsa Israil. Subay iya
mareyoan di na min hag ian. Jari bang iya tanda' tabi
pareyo' ngahagad du kitabi ma iya!”
Iya du duwangan aa bayi liyansang ni hag pibe' ma si Isa,
me'-me' isab ngudju' iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

33 Jari itu, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat
hi' sampay ni lisag tallu kohap.
34 Paglisag tallu kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, “Eloi,
eloi, lama sabaktani?” Hati na, “Tuhan ku, O Tuhan ku,
angay na aku pasaran nu?”
35 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk
sigam kasehean, “Pake kaam. Ngalinganan iya si Nabi
Eliyas.”
36 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman
lappus ni diyōm inuman kissōm (sali' tuba'). Puwas hi'
pisagnat uk na ni tong kayu-kayu bo' iyampa songan na ni
si Isa pamasassōp na ma iya. Uk aa hi', “Ngagad le' kaam.
'Nda' ta le' bang paluwas si Nabi Eliyas mareyo' iya min
hag.”
37 Sakali ngōlang si Isa min tadda, magtuwi bakkat napas
na.
38 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma
diyōm langgal pagkulbanan ian gese' paruwa min diyata'
na tudju pareyo'.
39 Tanda' peen uk kapitan iya nangge paharap ma hag ian
bang salaingga kabakkat napas si Isa, halling uk na, “Bannal
aa itu Anak Tuhan!”
40 Niya' isab may'an manga danda nganda'-nganda' min
katahan. Ian ma sigam di si Mariyam min Magdala maka
si Salome, ian isab si Mariyam ina' si Joses maka si Ya'kub
dakayo' iya bata' le'.
41 Manga danda itu bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan
iya waktu kamahi' na le' ma lahat Jalil. Heka isab
manga danda saddi may'an, aa bayi me' ma iya tudju ni
Awrusalam.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

42 'Llaw Pagsakap ko' ian, hati na dangallaw dahu min
'llaw Sabtu'. Jari itu, pagkohap peen 'llaw ian,
43 takka pay'an si Yusup aa min kalumaan Arimati.
Dakayo' maas iya ma Palhimpunan, aa pig-addatan. Tuyu'

asal iya ngagaran waktu pamabōtang parinta Tuhan. Sakali
magtawakkal iya paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa.
44 Inu-inu si Pilatu pagka take na matay na si Isa.
Linganan uk na kapitan bo' tiyaw na bang bannal matay
na si Isa.
45 Pagtake si Pilatu ma lapal kapitan in si Isa matay na,
jari diyulan uk na si Yusup ngallo' patay na.
46 Malli si Yusup kakana' panaput bo' pireyo' uk na patay
si Isa min diyata' hag bo' iyampa siyaput uk na. Puwas hi'
pibōtang uk na ma diyōm pagkubulan bayi kiyalihan ma
diyōm pampang batu bo' giyulungan uk na batu panaplōk
bo' lowang hi'.
47 Ian nganda'-nganda' si Mariyam min Magdala maka si
Mariyam ina' si Joses, bo' tanda' uk sigam bang maingga
pangubulan si Isa.

16

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Palabay peen 'llaw Sabtu', ian si Mariyam aa Magdala
maka si Salome maka si Mariyam ina' si Joses malli laksi'
maka 'nsallan pahamut pamalihala' sigam ma mayat si Isa.
2 Manjari pagkallat 'llaw Ahad, bo' subu-subu tōōd, pahi'
sigam ni pagkubulan.
3 Magbissala na peen sigam ma labayan. Uk na hi', “Sayi
baha' nganggulungan batu panaplōk lowang hi' bo' kitabi
makasōd?” Mehe asal batu ian.
4 Pagtakka sigam pay'an tanda' uk sigam batu hi' bayi
giyulungan.
5 Jari pasōd sigam ni diyōm lowang kubul bo' niya' tanda'
uk sigam dakayo' lalla bata' le', magjuba pote', ningko'
tampal ni katau. Magtuwi sigam kiyōblaan tōōd.
6 Uk lalla itu ma sigam, “Daa kaam tiyāw. Katauhan ku,
iya peha bi si Isa aa Nasaret iya bayi liyansang ni hag
piyatay. 'Nsa' na iya ma itu. 'Llum na iya pabing min
kamatay na. 'Ndaun bi bayi pamalegehan iya.
7 Na, pahi' na kaam,” uk na, “mo lapal itu ni manga mulid
na maka ni si Petros. Uk bi ni sigam, ‘Parahu du iya min
kaam ni lahat Jalil. Mahi' du kaam nganda' ma iya sali' bayi
halling na ma kaam.’ ”
8 Manjari paluwas manga danda hi' bo' paragan sigam
min kubul. Midpid asal sigam sabab min kōbla' sigam. 'Nsa'
niya' halling sigam ni sayi-sayi sabab tiyāw sigam.

Si Isa paluwas magbaran ni si Mariyam aa Magdala
(Matiyu 28.9-10; Yahiya 20.11-18)

9 Na, 'llum peen si Isa pabing min kamatay na ma dayi'-
llaw Ahad ian, magtuwi iya magpanda' dahu ni si Mariyam
danda min Magdala, iya bayi piluwasan uk na pitu' sayitan.
10 Manjari si Mariyam itu bayi pahi' ni manga mulid si
Isa ma'-ma' ma sigam. Ian asal sigam magkarukkaan maka
magtangis.
11 Suga' biyaan peen sigam uk si Mariyam in si Isa 'llum
maka bayi kono' tanda' na, 'nsa' sigam kahagad ma iya.

Paluwas si Isa ni duwangan mulid na
(Lukas 24.13-35)

12 Puwas hi' paluwas isab si Isa ni duwangan mulid na
pasalta' sigam mangngan tudju karehan, bo' saddi dagbōs
na.
13 Manjari pabayik duwangan mulid hi' ni Awrusalam
ma'-ma' ma manga sehe' sigam. Suga' iya du sigam 'nsa'
kahagad uk kasehean ian.

Paluwas si Isa ni manga mulid na sangpu' kadda
(Matiyu 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hinan-
gan 1.6-8)

14 Puwas hi' paluwas na si Isa ni mulid na sangpu' kadda
pasalta' peen sigam mangan. Pihallingan sigam uk na sabab
'nsa' sigam ngahagad maka tuwas kok sigam. 'Nsa' sigam
baya' magkahagad minsan sigam biyaan uk manga aa bayi
makanda' si Isa 'llum na pabing min kamatay na.
15 Manjari missala iya ni sigam, uk na, “Pahi' kaam ni
sabarang lahat ma kalohahan dunya bo' nasihatun bi lapal
hap itu ni manusiya' kamemon.
16 Sayi-sayi magkahagad sampay piyandi tanda' in sigam
mangandōl ma aku,” uk si Isa, “lappasan du iya saumul-
umul. Suga' sayi-sayi 'nsa' magkahagad, pibōtangan du iya
hukuman Tuhan.
17 Manga aa mangandōl ma aku kabuwanan du kawasa
maghinang manga hinang makainu-inu. Makapakallo' du
sigam manga sayitan sabab min kawasa ōn ku. Makabissala
isab sigam ma manga bahasa saddi 'nsa' bayi kitauhan uk
sigam.
18 Bang sigam ganta' makaantanan so, atawa makainum
ayi-ayi makamula, 'nsa' du makainay ma sigam. Maka bang
piabut tangan sigam ni aa taga saki kaulian du manga aa
ian.”

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Lukas 24.50-53; Hinangan 1.9-11)

19 Manjari itu, ubus peen si Panghu' Isa bayi magbissala
maka manga mulid na, tabo iya paangkat tudju ni sulga' bo'

ningko' iya ma bihing Tuhan sakap ni katau, ma tingkoan bangsahan.
20 Jari mangngan na manga mulid na magnasihat ma sabarang lahat. Tiyabangan sigam uk si Panghu' Isa, biyuwanan sigam barakat maghinang manga hinang kawasahan bo' supaya kitauhan in pandu' sigam asal bannal.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI LUKAS

Manga aa bayi nulat juran maka sulat ma diyōm kitab bayi bangsa Yahudi kamemon. Duwal si Lukas iya 'nsa' sabab bangsa Girik iya.

Doktol iya maka langkaw pangadji' na. Bagay na tōōd si Paul, hangkan na paingga-paingga palangnganan si Paul magnasihat lapal hap pasal si Panghu' Isa, mawumu parōngan ma iya si Lukas. Minsan si Paul bayi pilisu maka biyo pahi' ni daira Roma hiyukum, 'nsa' si Lukas bayi ngalabba min iya.

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas pamatau na bagay na si Teyopilus, dakayo' aa bangsahan 'nsa' isab Yahudi. Hiyaka uk si Lukas ma diyōm juran itu pasal kapaitu si Isa ni dunya itu magbaran manusiya'. Iya kabayaan si Lukas in aa kamemon, Yahudi maka bangsa kasehean, subay makatau pasal si Isa in iya asal Anak Tuhan pipaitu uk Tuhan ngalappas ma manusiya' min hukuman dusa sigam. Pipasti' uk si Lukas itu 'nsa' bangsa Yahudi sadja iya tiyabangan uk si Isa suga' bangsa kamemon ma diyōm dunya. Hiyaka uk na bang salaingga panabang si Isa ma manga aa sakihan maka ma manga aa katiksaan, iya le' na ma manga aa dusahan. Hiyaka isab uk si Lukas pasal kamemon bayi kalabayan uk si Isa min 'llaw kapanganak ma iya sampay ni kamatay na, sampay isab ni kallum na pabaik.

Sulat min si Lukas tudju ni si Teyopilus.

1 Asal heka aa bayi nulat pasal kamemon bayi tahinang
ma diyōman kami.
2 Iya siyulat uk sigam ian iya bayi pangalapal ni kami uk
manga aa bayi makanda' kahinangan si Isa sataggōl min
katagna', maka sigam itu bayi magnasihat isab ma palman
Tuhan.
3 Na, tuwan Teyopilus, pagka tapaliksa' ku pahap
kamemon bayi tahinang itu sataggōl min katagna' na,
tapikil ku in aku isab wajib nulatan kau ma pasal na. Subay
usul ku min katagna' na sampay ni katapusan na
4 bo' supaya katauhan nu kasabannalan na tōōd pasal
kamemon bayi pamandu' ma kau.

Pasal pag-anak ma si Yahiya Magpapandi

5 Salaitu iya tagnaan na: ma timpu le' bayi pagsultan
si Sultan Herod ma lahat Yahudiya niya' imam iyōnan si

Jakariya. Dakayo' imam iya ma tumpukan manga imam me' maka si Imam Abiya. Iya du handa na si Elesabet, min panubu' kaimaman isab sabab tubu' min si 'Mbo' Harun.

6 Bōntōl sadja sigam duwangan ma panganda' Tuhan. Biyōgbōgan uk sigam sara' na maka panohoan na kamemon ma 'nsa' niya' sā' na.

7 Suga' 'nsa' sigam taga anak sabab 'nsa' makaanak si Elesabet, maka toa na sigam duwangan.

8 Jari itu niya' dakayo' 'llaw paghinang si Jakariya maka kasehean na ma langgal pagkulbanan, bo' si Jakariya na paganti' mag-imam.

9 Iya addat manga imam hi' subay magkoot ōn bo' kitauhan bang sayi iya pene' nugtug kamanyan tudju ni Tuhan. Jakariya iya tapene' pasōd ni diyōm langgal Tuhan hi'.

10 Maka heka aa magtipun may'an ma halaman langgal nambahayang ma waktu panugtug kamanyan hi'.

11 Jari niya' panyata' ni iya dakayo' malaikat min Tuhan nangge ma bihing panugtugan kamanyan, ma bihing na ni katau.

12 Pag'nda' si Jakariya ma malaikat, magtuwi iya kiyōblaan maka tiyāw.

13 Suga' halling malaikat ni iya, uk na, “Daa kau tiyāw, Jakariya, sabab take uk Tuhan iya bayi amu' nu iyu. In handa nu si Elesabet nganak du dakayo' anak lalla, bo' si Yahiya iya pangōn bi ma iya.

14 Mehe du kakōgan bi, maka heka aa isab kiyōgan bang iyanakan na si Yahiya hi'.

15 Sabab pilangkaw du iya ma panganda' Tuhan. 'Nsa' du iya nginum ayi-ayi makalango. Sataggōl min 'llaw panganak ma iya kahōpan asal iya uk Nyawa Sutsi.

16 Maka heka manga aa Israil tabo na du magtaat pabing ni Tuhan iya pagpanghuan sigam.

17 Anak nu si Yahiya itu parahu du min Panghu'. Kapag-agihan iya uk Nyawa Sutsi sali' si Nabi Eliyas ma awwal jaman hi', maka pisukuan iya barakat isab sali' bayi ma si Eliyas hi'. Manga maas maka anak sigam bayi magsagga', pipaghap du uk na. Sampay manga aa bayi mabiyal ma panohoan Tuhan, tabo du uk na mindahan pikilan sigam ni pikilan bōntōl. Pisakap uk na manga aa bo' mammōs na bang takka Panghu' sigam.”

18 Uk si Jakariya ni malaikat hi', “Salaingga katauhan ku in bissala nu iyu bannal? Toa na aku maka handa ku toa isab.”

19 Iya sambung malaikat hi', uk na, “Aku itu si Jibrail.
Aku iya nangge ma haddarat Tuhan. Bayi aku siyoho' uk
na paitu missala ni kau masampay lapal hap itu.
20 Pake kau. Pagka kau iyu 'nsa' magkahagad ma bissala
ku, ngumaw du kau. 'Nsa' kau makabissala min 'llaw itu
sampay tahinang bayi pangalapal ku ma kau. Hangkan
salaihi', sabab 'nsa' kau magkahagad ma bayi lapal ku ma
kau, iya lapal tantu katumanan du bang taabut waktu na.”
21 Sabu peen ian hi' ngagad kahekahan aa hi' ma si
Jakariya. Inu-inu sigam bang ayi kataggōlan na ma diyōm
langgal hi'.
22 Taabut peen iya paluwas 'nsa' na iya makabissala ma
sigam, hangkan kitauhan uk sigam niya' bayi pinyata' ni iya
ma diyōm langgal ian. Ninyal sadja iya ma sigam sabab 'nsa'
na iya makapaluwas bissala.
23 Manjari, ubus peen waktu paghinang na ma diyōm
langgal pagkulbanan hi', magtuwi iya mowe' ni lahat na.
24 Taggōl-taggōl peen minnihi' battōng na si Elesabet bo'
ma diyōm limam bulan 'nsa' iya bayi magluwas-luwas min
diyōm luma'.
25 Uk na, “Hap tabang Tuhan ma aku. Kapakalloan na
uk na kaiyaan bayi pamakaiya' aku uk manga pagkahi ku,
sabab tiya' na aku song taga anak.”

Pahati pasal pag-anak ma si Isa

26 Taabut peen 'nnōm bulan ma si Elesabet, siyoho' uk
Tuhan malaikat na si Jibrail pahi' ni dakayo' kalumaan ma
lahat Jalil iyōnan Nasaret.
27 Siyoho' iya panyata' ni dakayo' budjang, ōn na si
Mariyam. Si Mariyam itu magtunang maka si Yusup,
dakayo' panubu' si Sultan Daud iya bayi sultan bangsa Israil
ma awwal jaman.
28 Pagpahi' malaikat hi' ni si Mariyam, uk na ni iya, “As-
salamu alaykum. Mehe kahapan Tuhan ma kau, Mariyam.
Kau iya tapene' uk Tuhan.”
29 Suga' pagtake peen itu uk si Mariyam magtuwi sasaw
pikilan na, bo' pikil-pikil uk na bang ayi hati na hangkan
iya bissalahan salaihi'.
30 Manjari halling malaikat ni iya, uk na, “Daa kau giyawa,
Mariyam, sabab kasulutan Tuhan ma kau.
31 Pake kau. Song kau battōng. Nganak du kau lalla bo'
si Isa iya pangōn nu iya.
32 Bangsahan du iya tōōd, iyōnan du iya Anak Tuhan
Mahatinggi. Pibōtang iya magsultan uk panghu' Tuhan,
sali' bayi kapagsultan 'mbo' na si Daud ma masa awwal hi'.

33 Bo' magsultan du iya ma bangsa Israil, iya panubu' si
Ya'kub, sampay ni kasaumulan. 'Nsa' du patōbtōb pagsultan
na.”
34 Uk si Mariyam ni malaikat, “Salaingga paniya' iya uk
nu iyu, sabab masi le' aku budjang?”
35 Iya sambung malaikat, uk na, “Patakka du ni kau
Nyawa Sutsi maka kalandungan kau uk barakat Tuhan
Mahatinggi, hangkan sutsi du onde' iya iyanakan uk nu bo'
iyōnan iya Anak Tuhan.
36 Intōmun isab kampung nu si Elesabet. Battōng iya
buttihi' minsan toa na. Kannōm na bulan ma iya, iya bayi
iyōnan danda 'nsa' makaanak.
37 Sabab bang ma Tuhan 'nsa' niya' hunit,” uk malaikat
hi'.
38 Jari halling si Mariyam, uk na, “Aku itu sosohoan
Tuhan. Maglilla' du aku ma pama' nu iyu.” Magtuwi
pakallo' malaikat hi'.

Tibaw si Elesabet uk si Mariyam

39 Na, 'nsa' taggōl minnihi', magsakap si Mariyam bo'
parayi'-dayi' pahi' ni dakayo' kalumaan ni de ma hi' ma
lahat Yahudiya.
40 Pagtakka na pahi' magtuwi iya pariyata' ni luma' si
Jakariya bo' siyum uk na si Elesabet hi'.
41 Take peen uk si Elesabet bissala si Mariyam, magtuwi
magsikal na onde' ma diyōm battōng na bo' kahōpan iya uk
Nyawa Sutsi.
42 Missala iya pakōsōg ma si Mariyam, uk na, “Kau iyu
kabuwanan kahapan uk Tuhan labi min danda kamemon
ma dunya itu. Damikkiyan du isab onde' iya song iyanakan
uk nu, maglabi-labi isab kahapan iya pamuwan ma iya.
43 Angay aku subay pimehe uk ina' Panghu' ku, pagka tiya'
iya nibaw ma aku?
44 Pagtake ku ma bissala nu sini' magtuwi onde' ma diyōm
battōng ku itu magsikal tōōd sabab kiyōgan na.
45 Mehe kahapan nu sabab magkahagad du kau in palman
Tuhan ma kau tiyuman du.”

Kalangan si Mariyam pamudji na ni Tuhan

46 Manjari halling si Mariyam, uk na,
“Sanglitan ku Tuhan min diyōm atay ku.
47 Kiyōgan aku ni Tuhan iya ngalappas ma aku.
48 Sabab taintōm uk na aku, dakayo' sosohoan na deyo'
pangatayan na.
Puwas min 'llaw itu bista uk aa kamemon,
in aku asal danda bayi pisukuan kahapan,

49 sabab makainu-inu kahinangan Tuhan Kawasa iya pana-
bang na ma aku.
Asal iya landu' sutsi.
50 Maase' iya ma sasuku magpamehe ma iya
min panubu' dakayo' sampay ni dakayo'.
51 Pindaan uk na kawasa na ma manga kahinangan na,
bo' pigkawukanat uk na manga aa abbuhan maka paggara'
sigam.
52 Pikalloan uk na manga sultan min pagsultanan sigam,
maka aa deyo'-deyo' pilangkaw uk na.
53 Manga aa tiksa' biyuwanan uk na lidjiki' heka,
maka aa dayahan pipowe' uk na ma 'nsa' niya' tabo sigam.
54 Tatuman uk Tuhan bayi janji' na ma ka'mbo'-mboan tabi,
hangkan tiyabang uk na sosohoan na, iya bangsa tabi Israil.
55 Bayi iya nganjanji' ma si Ibrahim in iya subay kaasean na
saumul-umul.
Damikkiyan na isab kitabi panubu' na.”
56 Na, kulang-labi tallum bulan iya kahanti' si Mariyam
ma si Elesabet bo' iyampa mowe'.

Panganak ma si Yahiya

57 Taabut peen 'llaw panganak si Elesabet, jari nganak iya
lalla.
58 Pagtake peen uk manga kampung maka lungan si
Elesabet pasal mehe kahapan Tuhan ma iya, magbe' sigam
maka iya kiyōgan.
59 Na, pagka walu' 'llaw na onde' ma luwasan, magtipun
manga aa ian mag-islam ma iya. Arak iya iyōnan si Jakariya
uk sigam, sali' ōn 'mma' na,
60 suga' ngalāng ina' na. Uk na, “Daa. Subay iya iyōnan si
Yahiya.”
61 “Angay?” uk sigam. “'Nsa' niya' min lung-kampung nu
iyōnan si Yahiya.”
62 Manjari ninyal sigam ni 'mma' onde' ian bang ayi
kabayaan na pangōn ma onde' ian.
63 Ninyal isab si Jakariya ngamu' panulatan bo' salaitu iya
panulat na: “Ōn na si Yahiya!” Inu-inu makalandu' manga
aa ian kamemon.
64 Saruun-duun du makabissala si Jakariya pabayik maka
siyanglitan uk na Tuhan.
65 Takkahan tāw manga lung-kampung di si Jakariya,
maka habal pasal bayi tahinang ian patanyag na peen ni
kare-rehan lahat Yahudiya hi'.
66 Sasuku isab makake habal ian magpikilan tōōd. Uk
sigam, “Ayi baha' pangangganta' Tuhan ma onde' ian?”
Sabab pasti' in onde' ian kaniyaan barakat uk Tuhan.

Magpalatun si Jakariya pasal waktu siyong

67 Manjari si Jakariya, 'mma' si Yahiya hi', bayi kahōpan
uk Nyawa Sutsi bo' piluwas uk na palman Tuhan, uk na,
68 “Sanglitan tabi Panghu', iya pagtuhanan bangsa tabi Israil.
Sabab na paitu na iya nabangan kitabi manga aa suku' na bo' piyuwasan na kitabi uk na min kasigpitan.
69 Biyuwanan du isab kitabi uk na aa makagaōs ngalappas ma kitabi.
Tubu' du aa itu min si Sultan Daud iya bayi sosohoan Tuhan hi'.
70 Janji' Tuhan ko' itu, bayi pilatun uk manga nabi na sutsi.
71 Iya uk janji' hi', in kitabi piyuwasan du uk na min manga banta tabi,
sampay min pangantanan manga aa bansihan kitabi.
72 Uk Tuhan isab in bayi ka'mbo'-mboan tabi ian kaasean na du,
maka tuman na du bayi janji' na pagsulutan na maka sigam.
73 Iya na janji' bayi panganjanji' na ma si Ibrahim,
pipagtapil maka sapa na,
74 Bayi iya napa in kitabi panubu' si Ibrahim
piyuwasan du min pangantanan manga banta tabi.
Jari makapaghinang kitabi ma Tuhan ma 'nsa' niya' mak-itāw,
75 bo' supaya sutsi pangatayan tabi maka bōntōl kahinangan tabi
sataggōl kitabi 'llum ma dunya itu.”
76 Jari missala si Jakariya ma anak na, uk na,
“Kau, Oto', iyōnan du kau nabi min Tuhan Landu' Kawasa,
Kau iya parahu du min Panghu' nu mahap daddōk pal-abayan na.
77 Sabab kau iya matau manga aa na in sigam lappasan du min mulka',
pagka iyampun dusa sigam.
78 Sabab Tuhan tabi landu' maase' maka lunuk atay na.
Biyuwanan kitabi sawa min diyōm sulga', sali' hantang 'llaw paluwas min sōbangan.
79 Sasuku pabōtang ma diyōm kalindōman ma sabab tiyāw matay, tawwa' du sigam sahaya na,
maka piyanduan kitabi daddōk hap iya mo kita ni kasan-nangan atay.”
80 Manjari anak si Jakariya ian pasuwig na peen maka
pasong isab akkal-pikilan na. Bo' pabōtang iya ma lahat
de iya 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, sampay taabut 'llaw
paluwas na ni manga aa Israil.

2

Iya pag-anak ma si Isa Almasi
(Matiyu 1.18-25)

1 Ma waktu ian si Agustus iya Sultan Mahatinggi ma
bangsa Roma. Manjari magpanoho' iya subay pigsulat ōn
aa kamemon ma sabarang lahat ma kalohahan pagsultanan
na.
2 Iyampa niya' panohoan salaihi' pamasulat ōn aa
kamemon, maka si Kirinu iya gubnul ma kalingkal lahat
Siriya ma timpu ian hi'.
3 Jari magpowean manga aa kamemon ni lahat ka'mbo'-
mboan sigam magpasulat ōn sigam.
4 Si Yusup iya bayi pakallo' min Nasaret dakayo' kalumaan
ma lahat Jalil, pahi' tudju ni lahat Yahudiya, ni kalumaan
Betlehem iya bayi lahat panganakan si Sultan Daud ma
masa awwal hi'. Pay'an iya magpasulat ōn na sabab tubu'
iya min si Daud.
5 Magbe' iya maka si Mariyam, iya bayi pihandahan ma
iya, supaya sigam magpasulat ōn sigam pahi'. Si Mariyam
battōng na.
6 Jari itu, mahi' peen sigam ma Betlehem, taabut 'llaw na
mag-anak.
7 Iyanakan uk na anak na siyaka, lalla. Pilampinan uk
na maka sammek bo' iyampa pibahak ma diyōm tuung
pamanganan hayōp ipat, sabab 'nsa' niya' lugal ma sigam
ma diyōm luma' paghantian hi'.

Manga tunggu' bili-bili maka manga malaikat

8 Na, niya' ma jadjahan ian hi' manga aa nunggu' bili-bili
sigam ma kahayangan ma kaparangan, waktu sangōm.
9 Sakali niya' panyata' ni sigam malaikat min Tuhan, maka
nayinag sahaya Tuhan ma katilibut sigam. Jari tiyāw sigam
kalandu'.
10 Suga' uk malaikat ni sigam, “Daa kaam tiyāw sabab tiya'
aku mohan kaam lapal hap, lapal makapakōg atay manga
aa kamemon.
11 Iyanakan na aa ngalappasan kaam, hati na si Almasi,
iya Panghu'. 'Llaw itu iya panganak ma iya, ma Betlehem
iya bayi paglahatan si Sultan Daud ma masa awwal hi'.
12 Maka iya na itu tanda' na pamabannal ma kaam:
makatawwa' du kaam anak pilampinan maka sammek, ian
pabahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp.”
13 Magtuwi niya' baanan malaikat min sulga' tanda' uk
manga tunggu' bili-bili ian ma tōngōd malaikat dakayo' hi'.
Mudji manga malaikat itu ma Tuhan, uk sigam,
14 “Wajib Tuhan siyanglitan ma diyōm sulga',

Mura-murahan isab, bang peen niya' kasannangan ma
dunya itu, ma sasuku makasulut iya!”
15 Pakallo' peen manga malaikat ian pabing tudju ni
sulga', magtuwi magbissala manga tunggu' bili-bili ian. Uk
sigam, “Sung na kitabi ni Betlehem hi'. 'Nda' tabi bang ayi
piniya' ian, iya pamatau kitabi uk Tuhan.”
16 Manjari magdayi'-dayi' sigam pahi' bo' tatawwa' uk
sigam si Mariyam maka si Yusup. Tanda' isab uk sigam
onde' pabahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp.
17 Makanda' peen sigam ma onde', magtuwi sigam ma'-ma'
pasal bayi pamissala malaikat ma sigam pasal onde' hi'.
18 Bo' kamemon makake ma habal manga tunggu' ian inu-
inu tōōd.
19 Suga' si Mariyam iya bayi nawu' kamemon itu ma
diyōm atay na bo' kiyannal uk na.
20 Jari pabing na manga tunggu' ian ni manga hayōp
sigam, maka uk sigam nanglitan maka mudji Tuhan ma
sabab kamemon bayi take maka bayi tanda' uk sigam.
Sabab ayi-ayi bayi pamissala uk malaikat ma sigam bannal
sadja.

Pangislam si Isa

21 Pagwalu' 'llaw na onde' ian ma luwasan pig-islam iya,
bo' iyōnan iya si Isa, ōn bayi pangōn ma iya uk malaikat ma
'nsa' le' iya bayi pingiraman.

*Si Isa iyungsuran ni Tuhan ma diyōm langgal pagkul-
banan*

22 Taabut peen 'mpatpu' bahangi min panganak si
Mariyam, bine' uk sigam addat pagsutsi sali' bayi panohoan
bangsa Yahudi ma sara' si Musa. Biyo onde' uk sigam tudju
ni Awrusalam bo' supaya iya iyungsuran ni Tuhan ma hi'.
23 Bine' uk sigam iya tasulat ma diyōm sara' bayi pa-
muwan uk Tuhan, iya uk na, “Kamemon manga anak lalla
siyaka subay pisuku' ma Tuhan.”
24 Iyungsuran isab uk sigam pagkulban sali' bayi
panohoan ma diyōm sara' Tuhan, iya uk na hi', “duwa
assang atawa duwa malapati iya subay pagkulban bi.”
25 Na, ma waktu ian niya' dakayo' maas lalla maglahat ma
Awrusalam. Ōn na si Simiyun, hap asal addat na, magtataat
ni Tuhan. Iyagaran uk na waktu pangalappas ma bangsa
Israil, maka kapagbayaan iya uk Nyawa Sutsi.
26 Bayi iya pitau uk Nyawa Sutsi in iya 'nsa' matay sataggōl
'nsa' le' tanda' na si Almasi, iya bayi panganjanji' asal uk
Tuhan.
27 Manjari si Simiyun itu pipay'an uk Nyawa Tuhan pasōd
ni diyōm langgal pagkulbanan. Jari may'an iya ma waktu

katakka maas si Isa pay'an mo onde' hi' ni langgal supaya
tahinang ma iya sali' bayi panohoan sara' agama pasal
onde'-onde'.
28 Tanda' peen onde' uk si Simiyun, magtuwi pipi uk na
bo' iyampa magsukul ni Tuhan, uk na,
29 “O Tuhan, sosohoan nu aku.
'Nsa' du niya' kasusahan ku bang aku papowe' nu na ni
diyōm ahirat,
pagka tatuman na bayi janji' nu.
30 Tanda' na uk mata ku aa nu manglalappas,
31 iya pisakap uk nu ma panganda' bangsa manusiya'
kamemon.
32 Sabab onde' itu sali' hantang sawa pamandaan kabayaan
nu ma manga bangsa kasehean iya 'nsa' bangsa Israil,
bo' taga kabantugan du manga aa nu bangsa Israil ma sabab
na.”
33 Na, inu-inu ina'-mma' si Isa ma sabab bayi bissala uk si
Simiyun ma pasal na.
34 Sakali bissalahan sigam kahapan uk si Simiyun. Uk na
isab ni si Mariyam, ni ina' onde' hi', “Anak nu itu, iya
pangangganta' Tuhan ma iya, in iya poon-sabab na hangkan
heka aa bangsa Israil makatawwa' kalappasan maka heka
isab kamulahan. Tahinang du iya paltandaan min Tuhan
suga' siyulak du iya uk kahekahan aa.
35 Bo' minnihi' kisakupan bang ayi tōōd pikil uk sigam.
Maka kau iyu, Mariyam,” uk si Simiyun, “makananam du
kau kasusahan sali' hantang kalis parugsu' ni diyōm atay
nu.”
36-37 Niya' isab may'an dakayo' nabi danda iyōnan si Anna,
anak si Panual, min pangkatan si Asel. Toa na iya tōōd,
walumpu' maka 'mpat tahun umul na. Pitun tahun sadja
bayi pagpun na maka halla na bo' sataggōl minnihi' balu
iya. Tōtōg na peen iya ni langgal pagkulbanan. Jari may'an
iya 'llaw-sangōm mudji Tuhan maka magpuwasa sampay
nambahayang.
38 Manjari pasabu si Anna itu ma waktu ian hi' bo'
magsukul tōōd iya ni Tuhan maka ma'-ma' isab iya ma
pasal onde' ian ni aa kamemon, sasuku ngagaran waktu
pangalappas manga aa Awrusalam.

Pagbing pahi' ni Nasaret

39 Manjari itu, ubus peen uk si Yusup maka si Mariyam
maghinang kamemon bayi kawajiban ma sigam ma diyōm
sara' Tuhan, pabing na sigam ni jadjahan Jalil, ni Nasaret
iya paglahatan sigam.
40 Pasuwig onde' sampay pakōsōg. Lōm pangatau na
maka biyuwanan iya barakat uk Tuhan.

Si Isa may'an ma diyōm langgal pagkulbanan

41 Magtukad asal manga maas si Isa ni Awrusalam
kahaba'-kahaba' tahun bo' maghinang sigam hinang Pang-
intōman.
42 Jari itu, taabut peen sangpu' ka duwan tahun umul si
Isa, magbe' sigam pahi' ni paghinangan sali' asal kabiyak-
sahan sigam.
43 Tammat peen paghinangan hi', mowe' na sigam ni lahat
suga' si Isa iya tamban ma Awrusalam bo' 'nsa' kitauhan uk
maas na.
44 Bang ma pangannal sigam magbe' du iya maka manga
sehe' sigam. Jari dangallaw iya palangngan sigam bo'
iyampa sigam meha iya ma diyōm kabagayan maka kaheka-
han sigam, suga' 'nsa' iya tatawwa' may'an.
45 Pagka iya 'nsa' tatawwa' uk sigam, pabing sigam tudju
ni Awrusalam meha iya ma hi'.
46 Puwas peen tallum bahangi, iyamboho' iya tatawwa'
uk sigam ma diyōm langgal pagkulbanan magtingko' maka
manga guru. Ian iya pake ma sigam maka tiyaw na peen
ma sigam.
47 Sasuku makake ma iya inu-inu tōōd sabab lōm tau na,
maka tawwa' panambung na.
48 Pag'nda' maas na ma iya magtuwi sigam inu-inu. Uk
ina' na ma iya, “Oto', angay salaiyu hinang nu ma kami?
Susa tōōd aku maka 'mma' nu meha kau.”
49 Uk si Isa ni sigam, “Angay aku subay peha bi? 'Nsa'
baha' katauhan bi in aku subay maitu ma luma' 'Mma' ku?”
50 Suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi pamissalahan na.
51 Jari magbe' si Isa maka maas na pabing tudju ni Nasaret
bo' bine' uk na panohoan sigam, bo' si Mariyam iya bayi
nawu' ian hi' kamemon ma diyōm atay na.
52 Pasong na peen mehe si Isa maka pasong tau na. Pasong
isab iya makasulut atay Tuhan sampay manusiya'.

3

Si Yahiya Magpapandi nagna' mandu' ni kahekahan
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Yahiya 1.19-28)

1-2 Na, pagka sangpu' maka liman tahun iya pagsultan si
Tibirus, Sultan Mahatinggi ma bangsa Roma, manjari takka
palman Tuhan ni si Yahiya anak si Jakariya, waktu kamahi'
na ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Si Puntus Pilatu
bayi maggubnul ma lahat Yahudiya ma waktu ian hi', si
Herod bayi ngantan parinta ma lahat Jalil, danakan na si
Pilip bayi ngantan parinta ma lahat Ituriya maka ma lahat
Tarakunit, maka si Lisani bayi ngantan parinta ma lahat
Abilen. Si Annas maka si Kayapas bayi imam nakura'.

3 Kapalmanan peen si Yahiya, mangngan iya ngalatag
kalahat-lahatan ma jadjahan sapa' Jordan magnasihat pal-
man Tuhan. Uk na, “Pataikut kaam min dusa bi bo' kaam
piyandi tawubat bo' iyampun du dusa bi uk Tuhan.”
4 Na, iya hinang si Yahiya itu bayi pigbissala asal ma
diyōm kitab si Nabi Isaya ma awwal le'. Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan
manusiya'.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na, pabōntōlun bi palangn-
ganan na.
5 Manga labbak kamemon subay pipantay,
maka kabūd-būran kamemon subay pipantay.
Manga daddōk magbeklo'-beklo' subay pibōntōl,
maka palabayan magkattud-labbak subay pilanu'.
6 Manjari tanda' du uk manusiya' kamemon bang salaingga
uk Tuhan ngalappas ma sigam.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.
7 Na, landu' heka aa pay'an ni tōngōd si Yahiya mikipandi
ma iya, hangkan uk na ma sigam, “Kaam iyu, addat bi sali'
sapantun addat so pangangakkal. Sayi baha' bayi mandaan
kaam in kaam subay papuwas min mulka' Tuhan iya song
patakka?
8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi,
hinangun bi hinang hap, palsaksian in addat bi pinda na.
Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma sawukat
kaam panubu' si Ibrahim. Baan ta kaam, minsan manga
batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim uk Tuhan!
9 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song na tibbōng
maka kapa, tōbtōb min gamut na. Sabab kayu kamemon
sasuku 'nsa' hap buwa' na, tibbōng du, liyarukan ni diyōm
api tiyutung.”
10 Manjari tīyaw si Yahiya uk baanan aa ian. Uk sigam,
“Ayi subay hinang kami?”
11 Uk si Yahiya, “Sasuku kaam magduwa badju' siyoho'
muwan dakayo' ma aa 'nsa' taga badju'. Sasuku isab kaam
taga kiyakan siyoho' magbahagi' maka aa tiksa'.”
12 Niya' isab pahi' ni si Yahiya Magpapandi aa magkallo'
sukay parinta. Uk manga aa itu, “Tuwan Guru, kami itu?
Ayi subay hinang kami?”
13 Uk si Yahiya, “Bang kaam ngallo' sukay daa palabihun
bi min sukay bayi panohoan kaam uk parinta.”
14 Iya du manga sundalu bayi tiyaw ma si Yahiya. Uk
sigam, “Bang sali' kami itu sundalu ayi iya subay hinang
kami?”

Iya sambung si Yahiya, “Daa na langpasin bi aa, daa na
isab sumbungun bi ni sara' bang 'nsa' bannal. Maka subay
kaam kasulutan ma gadji bi.”
15 Na, makake peen manga aa ian ma si Yahiya, magtuwi
sigam sali' hōwat-hōwat. Sabab iya pagpikil sigam bang
si Yahiya iya Almasi baha', iya song pipaitu uk Tuhan
ngalappasan sigam.
16 Hangkan halling si Yahiya ma manga aa ian, uk na, “Ma
aku itu, bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam. Suga' niya'
aa song paitu landu' langkaw kawasa na min aku. Minsan
ingkōt tawumpa' na 'nsa' aku tiyōp ngahubaran iya. Saddi
bohan pamandi na ma kaam. Hati na in iya mahōp Nyawa
Sutsi ni diyōm baran bi. Kasehean isab piyandi uk na maka
api.
17 Silang du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun
aa nahapan payi. Iya payi na tiyawu' uk na ma diyōm
tawuan na, bo' hapa na iya tiyutung uk na ma api 'nsa'
kapaddahan.”
18 Heka isab bissala si Yahiya saddi minnihi' bayi pagnasi-
hat na lapal hap ma manga aa. Bayi siyoho' uk na isab sigam
subay pindahan kawul-piil sigam.
19 Suga' si Yahiya bayi mahalling-hallingan si Gubnul
Herod ma sabab dusa na magdakayo' maka si Herodiyas
iya bayi handa siyay na, maka ma sabab hinang na laat
kasehean.
20 Manjari karuhunan si Herod maghinang laat sabab pijil
uk na si Yahiya.

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Markus 1.9-11)

21 Ma waktu kapamandi le' si Yahiya ma aa kamemon
piyandi isab uk na si Isa. Ubus peen si Isa piyandi, ma sabu
peen iya ngamu' ni Tuhan, magtuwi paukab diyōm sulga'.
22 Bo' pareyo' Nyawa Sutsi magpabaran sali' dagbōs
assang, patapu' ma iya. Niya' isab suwara halling min
diyōm sulga'. Uk na, “Kau iya Anak ku kalasahan ku, landu'
kau makasulut atay ku.”

Kapangkatan si Isa
(Matiyu 1.1-17)

23 Na, ma waktu kapanagna' na si Isa magnasihat pandu'
na ma manusiya', niya' na manga tallumpu' tahun umul na.
Anak si Yusup iya bang ma pangannal manga aa, si Yusup
iya bayi anak si Hili.
24 Si Hili iya bayi anak si Mattat, si Mattat bayi anak si
Libi, si Libi bayi anak si Malki, si Malki bayi anak si Janni,
si Janni bayi anak si Yusup.

25 Si Yusup itu bayi anak si Mattati, si Mattati bayi anak
si Amos, si Amos bayi anak si Nahum, si Nahum bayi anak
si Esli, si Esli bayi anak si Naggay.
26 Si Naggay iya bayi anak si Maat, si Maat bayi anak si
Mattati dakayo', si Mattati itu bayi anak si Simain, si Simain
bayi anak si Yosek, si Yosek bayi anak si Joda.
27 Si Joda iya bayi anak si Joanan, si Joanan bayi anak si
Resa, si Resa bayi anak si Sirubbabil, si Sirubbabil bayi anak
si Salati, si Salati bayi anak si Niri.
28 Si Niri iya bayi anak si Malki, si Malki bayi anak si Addi,
si Addi bayi anak si Kosam, si Kosam bayi anak si Elmadam,
si Elmadam bayi anak si El.
29 Si El iya bayi anak si Yussa', si Yussa' bayi anak si
Eleesel, si Eleesel bayi anak si Jurim, si Jurim bayi anak
si Mattat, si Mattat bayi anak si Libi,
30 si Libi bayi anak si Simiyun, si Simiyun bayi anak si
Yuda, si Yuda bayi anak si Yusup, si Yusup bayi anak si
Jonam, si Jonam bayi anak si Eliyakim.
31 Si Eliyakim iya bayi anak si Meleya, si Meleya bayi anak
si Menna, si Menna bayi anak si Mattata, si Mattata bayi
anak si Natan, si Natan bayi anak si Daud.
32 Si Daud hi' bayi anak si Jesse, si Jesse bayi anak si Obed,
si Obed bayi anak si Bowas, si Bowas bayi anak si Sala, si
Sala bayi anak si Nasson.
33 Si Nasson iya bayi anak si Amminadab, si Amminadab
bayi anak si Admin, si Admin bayi anak si Arni, si Arni bayi
anak si Hesdon, si Hesdon bayi anak si Peres, si Peres bayi
anak si Yuda.
34 Si Yuda iya bayi anak si Ya'kub, si Ya'kub bayi anak si
Isahak, si Isahak iya bayi anak si Ibrahim, si Ibrahim bayi
anak si Tera, si Tera bayi anak si Nahol.
35 Si Nahol iya bayi anak si Sirug, si Sirug bayi anak si
Reyo, si Reyo bayi anak si Peleg, si Peleg bayi anak si Ebel,
si Ebel bayi anak si Sela.
36 Si Sela iya bayi anak si Kainan, si Kainan bayi anak si
Arpaksad, si Arpaksad bayi anak si Sem anak si No, si No
bayi anak si Lamek,
37 si Lamek bayi anak si Metosela, si Metosela bayi anak
si Idris, si Idris bayi anak si Jared, si Jared bayi anak si
Mahalalel, si Mahalalel bayi anak si Kenan.
38 Si Kenan iya bayi anak si Enos, si Enos bayi anak si Set,
si Set bayi anak si 'Mbo' Adam, maka si 'Mbo' Adam bayi
anak Tuhan.

4

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Markus 1.12-13)

1 Manjari itu pabing si Isa min sapa' Jordan, min bayi
pamandihan iya hi'. Kahōpan iya uk Nyawa Sutsi bo' biyo
iya uk Nyawa Tuhan ni lahat de 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
2 'Mpatpu' 'llaw, 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na siyasat
na peen iya uk nakura' sayitan, kalu tabo magdusa. Sataggōl
iya ma hi' 'nsa' iya bayi mangan ayi-ayi 'llaw-sangōm, jari
pagpuwas ian hi' mehe na gōtas na.
3 Halling nakura' sayitan ma iya, uk na "Bang kau
iyu sabannal-bannal Anak Tuhan sohoun manga batu itu
papinda ni tinapay."
4 Suga' nambung si Isa, uk na, "Tasulat asal ma diyōm
kitab, uk na, ''nsa' kiyakan baran sadja iya makakaallum
ma manusiya'.' "
5 Puwas hi' biyo si Isa ni lahat kalangkawan uk nakura'
sayitan bo' iyampa pindaan na kalahatan kamemon ma
diyōm dunya, ma diyōm dakaddab mata sadja.
6 Uk nakura' sayitan ni iya, "Buwanan ta kau kapatut
bo' kau makapagbaya' ma manga kalahatan itu maka alta'
na kamemon. Sabab bayi pamasuku' ma aku kamemon
na itu iya hangkan aku taga kapatut muwan ma sayi-sayi
kabayaan ku.
7 Na, bang kau iyu mudji aku pamuwan ku itu kamemon
ma kau."
8 Uk sambung si Isa ma sayitan hi', "Tasulat asal ma diyōm
kitab, uk na, 'Panghu' bi Tuhan sadja iya subay pudji bi.
Tunggal iya paghinangan bi!' "
9 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira
Awrusalam bo' pitōngōd iya may'an ma puntuk langgal
pagkulbanan. Uk sayitan hi' ni iya, "Bang kau iyu iya bannal
Anak Tuhan pakuppa kau minniyu,
10 sabab niya' asal tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
'Siyoho' uk Tuhan manga malaikat na nganjagahan kau'.
11 Niya' isab dakayo' sulat, iya uk na, 'Tiyayak kau uk
sigam bo' 'nsa' makahantak nayi' nu ni batu.' "
12 Suga' nambung si Isa, uk na, "Uk kitab, 'Daa sulayan bi
kawasa Tuhan iya Panghu' bi.' "
13 Na, pagka ubus na sasat kaginis-ginisan bayi panasat
nakura' sayitan ma si Isa, pakallo' iya min si Isa ngagaran
waktu dakayo'.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Matiyu 4.12-17; Markus 1.14-15)

14 Manjari itu pabing si Isa ni lahat Jalil bo' ian na ma iya
barakat min Nyawa Sutsi. Pasaplag na peen habal ma pasal
na ni kalohahan lahat ian.
15 Mandu' na peen iya ma diyōm kalanggal-langgalan
sigam bo' siyanglitan iya uk aa kamemon.

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Markus 6.1-6)

16 Jari itu pay'an si Isa ni Nasaret, ni bayi lahat kasuwigan
na. Taabut peen 'llaw Sabtu', 'llaw mulliya ma agama
Yahudi, pahi' iya ni langgal sali' asal kabiyaksahan na. Ma
langgal peen, nangge iya magbassa min diyōm kitab.
17 Siyongan ma iya kitab iya siyulat uk si Nabi Isaya.
Iyukab uk na kitab ian bo' tapeha na kasulatan manga ayat
itu hi'. Uk sulat hi',
18 "Tiya' aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan,
sabab tapene' aku uk na masampay lapal hap ni manga aa
miskin.
Siyoho' aku uk na paitu ma'-ma' ni manga pilisu in sigam
piluwas du,
maka ma manga aa buta in sigam makanda' du pabing.
Siyoho' aku uk na muwasan sasuku liyaugan,
19 nganasihat isab in waktu pangalappas Tuhan ma manga
aa na taabut na."
20 Puwas hi' tiyambōl uk si Isa kitab bayi pagbassahan na
hi'. Siyongan uk na pabayik ni bilal bo' iyampa iya ningko'.
Sakali piyatong iya uk aa kamemon ma diyōm langgal ian.
21 Bo' nagna' iya missala ni sigam, uk na, "Ma 'llaw itu
tatuman na manga ayat kitab bayi tabassa ku itu ma sabu
kaam pake."
22 Kaamuhan magtuwi manga aa ian ma si Isa. Inu-inu
sigam ma sabab kapanday bissala na. Magbissala sigam, uk
na, "Bang kami 'nsa' lupa, iya na itu anak si Yusup!"
23 Halling si Isa ma sigam, "Tantu du kaam mahallingan
aku sali' bayi halling kamaasan, iya uk na, 'Pagka kau iyu
tau nambal, nambal kau di nu.' Tantu isab kaam noho' aku
subay ngahinang ma itu, ma di lahat ku itu, manga hinang
iya take bi bayi hinang ku ma lahat Kapirnaum hi'.
24 Baan ta kaam tōōd," uk si Isa, "in nabi 'nsa' du pig-
addatan ma lahat na porol.
25 Kehun bi aku: ma waktu si Nabi Eliyas bayi 'nsa' niya'
ulan ma diyōm tallun tahun maka tōnga', maka landu'
gōtōm kalohahan lahat ian. Bannal heka balu danda bayi
ma itu ma lahat Israil ma waktu gōtōm ian,
26 suga' 'nsa' si Nabi Eliyas siyoho' uk Tuhan nabangan
dakayo' min sigam. Siyoho' iya uk Tuhan pahi' nabangan

dakayo' balu danda 'nsa' bangsa Israil ma hi' ma lahat
Sarepta, ma jadjahan Sidun.
27 Damikkiyan na isab ma bayi waktu si Nabi Elisa,” uk
si Isa. “Heka aa saki ipul bayi ma bangsa Israil suga' 'nsa'
niya' sigam minsan dakayo' bayi kaulian ipul na. Duwal aa
min bangsa Siriya iya bayi kaulian, ōn na si Nayman.”
28 Take peen bissala si Isa itu uk manga aa ma diyōm
langgal ian, magtuwi paddi' tōōd atay sigam.
29 Nangge sigam kamemon bo' iyampa ngahella' si Isa
paluwas min kalumaan hi'. Biyo iya ni diyata' bud iya
tōngōd daira sigam ian, bahasa iya hiyug uk sigam min
diyata' pampang hi'.
30 Lipara palabay iya min tangngaan sigam bo' pakallo'
iya minnihi'.

Si Isa makowe' saki aa ma lahat Kapirnaum
(Markus 1.21-28)

31 Palud na si Isa min Nasaret ian tudju ni Kapirnaum,
dakayo' daira ma lahat Jalil. Pagka 'llaw Sabtu' na, 'llaw
mulliya, mandu' iya ma manga aa ma hi'.
32 Inu-inu ma pamandu' na manga makake hi' sabab
pamandu' na taga kawasa.
33 Na, niya' ma diyōm langgal ian dakayo' aa bayi siyōd
uk sayitan. Ngōlang iya pakōsōg,
34 uk na, “Allō! Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu
paitu? Paitu kau baha' makaat kami? Katauhan ku du bang
sayi kau. Kau iya dakayo'-kayo' sutsi iya bayi paitu min
Tuhan.”
35 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, “Patammun
kau! Paluwas kau min baran aa iyu!” Magtuwi aa
bayi siyōd ian pihantak uk sayitan ma tangnga' manga aa
kasehean. Puwas hi' paluwas na sayitan, bo' 'nsa' du baran
aa ian bayi inay-inay.
36 Landu' inu-inu manga aa ian kamemon. Magbissala
sigam dangan maka dangan, uk sigam, “Bissala ayi baha'
bissala na itu? Taga kawasa iya maka taga kapatut mag-
panohoan manga sayitan sabab bine' uk sigam panohoan
na paluwas min baran aa.”
37 Manjari pasaplag na peen habal pasal si Isa ni kaloha-
han lahat ma jadjahan ian hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.14-17; Markus 1.29-34)

38 Puwas hi' paluwas si Isa min langgal hi' bo' pay'an ni
luma' si Simun. Na, matoa si Simun danda hinglaw bidda',
bo' iyamu' si Isa uk sigam nabangan iya.

39 Pay'an si Isa nangge ma tōngōd pabahakan danda hi'
bo' siyoho' uk na pakallo' hinglaw na. Jari parōhōng bayi
hinglaw na hi' bo' punduk iya magtuwi ngalabōt ma di si
Isa.
40 Pasaddōp peen 'llaw, sasuku niya' bagay na taga saki
minsan saki kaginis-ginisan, bayi biyo uk sigam tudju ni si
Isa. Piabut uk na tangan na ma sigam dangan maka dangan
bo' kaulian sigam uk na.
41 Heka isab manga aa bayi kapaluwasan sayitan, bo'
ngōlang pakōsōg manga sayitan ian, uk na, “Kau iya Anak
Tuhan!” Suga' liyāng sigam uk si Isa, daa sigam siyoho'
halling salaihi' sabab kitauhan uk sigam in iya si Almasi.

Si Isa mangngan magnasihat ma kalohahan lahat
(Markus 1.35-39)

42 Dayi' 'llaw peen pakallo' si Isa minnihi' tudju ni
jadjahan 'nsa' niya' aa na. Peha iya uk manga aa bo'
tatawwa' peen iya, arak iya tikkoan uk sigam bo' iya 'nsa'
pakallo' minnihi'.
43 Suga' halling si Isa ma sigam, uk na “Subay aku pahi'
isab ni manga kalumaan saddi magnasihat lapal hap ma
pasal pagparinta Tuhan, sabab iya na itu poon na iya
hangkan aku pipaitu uk Tuhan.”
44 Jari magnasihat si Isa ma diyōm kalanggal-langgalan
ma hi' ma lahat Yahudiya.

5

Si Isa ngalinganan manga aa, hinang na anak-mulid na tagna'
(Matiyu 4.18-22; Markus 1.16-20)

1 Manjari niya' 'llaw dakayo' nangge si Isa ma bihing
danaw Gennesaret. Magtipun na peen manga aa parigpit
ni iya supaya sigam pake ma palman Tuhan.
2 Na, niya' tanda' uk si Isa duwa bayanan bayi pisallad ma
bihing danaw hi', bayi imbanan uk manga aa magdaraying
sabab hi' sigam ngosean pōkōt sigam.
3 Pariyata' si Isa ni dakayo' bayanan ian, iya bayanan si
Simun, bo' noho' iya ma si Simun pitulak-tulak datti' min
bihing parian. Jari ningko' si Isa mandu' ma manga aa
magtipunan may'an.
4 Na, ubus peen uk si Isa mandu', halling iya ni si Simun.
“Palanjal le' kita ni kalōman,” uk na, “bo' hugun bi pōkōt
bi pahi' bo' kaam makakallo'.”
5 Nambung si Simun, uk na, “Tuwan Guru, liyuugan
kami mōkōt dibuhi' sampay ni kallawan bo' 'nsa' kami bayi
makakallo'. Suga' pagka kau iya noho', hug ku sadja.”

6 Tahug peen pōkōt sigam ni diyōm tahik, heka tōōd
daying takallo' sigam. Agōn na gese' manga pōkōt hi',
7 hangkan sinyalan uk di si Petros manga sehe' sigam ma
bayanan dakayo', siyoho' nabang ngahella'. Makapay'an
peen manga sehe', magtuwi diyuwa' daying ian ni diyata'
bayanan. 'Llōp karuwa bayanan ian uk daying, arak na
sigam buhaw.
8 Pag'nda' si Simun Petros ma baanan daying ian, magtuwi
iya pasujud ma tōngōd nayi' si Isa. Uk na, “O Tuwan,
palawak kau min aku sabab aku itu dusahan.”
9 Hangkan salaihi' halling na, sabab inu-inu iya maka
manga sehe' na ma pasal heka daying bayi takallo' sigam.
10 Iya du inu-inu manga sehe' si Simun magdaraying hi',
iya si Ya'kub maka si Yahiya duwangan anak si Sibidi.
Manjari halling si Isa ma si Simun, uk na, “Daa kau
tiyāw. Puwas min 'llaw itu iya hinang nu subay magkallo'
manusiya' me' ma aku.”
11 Manjari hella' uk sigam bayanan sigam ma diyata'
parian bo' imbanan ayi-ayi sigam kamemon bo' iyampa me'
ma si Isa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Markus 1.40-45)

12 Ma 'llaw dakayo', waktu peen si Isa ma dakayo' daira,
niya' may'an dakayo' aa saki ipul. Lapat baran na uk saki
na. Makanda' peen aa itu ma si Isa, magtuwi iya pasujud
ma dahuhan na nganjunjung. “Tuwan,” uk na, “bang kau
baya' tapakowe' nu du aku.”
13 Sakali piabut uk si Isa tangan na ma aa ian. Uk si Isa,
“Baya' sadja aku. Kowe' na kau.” Saruun-duun du pakallo'
na ipul min baran aa ian.
14 Iyamay-amayan iya uk si Isa, uk na, “Daa kau ma' ni
sayi-sayi pasal itu hi'. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo'
palilingun baran nu ni iya. Puwas hi' ungsurin pagkulban
ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, tanda' saksi' ni
kahekahan aa in kau iyu kaulian na min saki nu.”
15 Suga' pasaplag gam peen habal pasal si Isa hangkan
heka manga aa patipun ni iya, pake ma pandu' na sampay
ngamu' bang pikowe' uk na manga saki sigam.
16 Suga' mawumu si Isa pakallo' min kahekahan aa ian ni
lahat kulang aa na bo' mangarap ni Tuhan ma hi'.

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Markus 2.1-12)

17 Dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa mandu', niya' manga
Parisi maka manga guru ma sara' agama Yahudi magtingko'

ma tōngōd na. Manga aa itu bayi pay'an min daira
Awrusalam maka min kamemon lungan ma lahat Jalil maka
ma lahat Yahudiya. Ian ma si Isa kawasa bayi min Tuhan
hangkan iya makapakowe' manga aa sakihan.
18 Manjari niya' takka pay'an manga aa nanggung aa
matay baran na. Arak sigam pariyōm luma' tudju ni tōngōd
si Isa.
19 Suga' 'nsa' sigam makalabay sabab baanan manga
aa may'an hangkan sigam parāg tudju ni diyata' luma'.
Liyangkat uk sigam atōp ni tōngōd si Isa bo' iyampa
pitonton aa matay baran na maka pabahakan na hi',
pibōtang ma dahuhan si Isa ma diyōm baanan aa hi'.
20 Makatau peen si Isa in aa mamo ian mangandōl du ma
iya, halling iya ni aa mamatay baran na hi', uk na, “Bagay,
iyampun na dusa nu.”
21 Na, take peen halling si Isa itu uk manga guru ma sara'
agama maka uk manga Parisi, magtuwi sigam magtiyaw-
tiyaw dangan maka dangan. “Sayi baha' aa itu?” uk tiyaw
sigam hi'. “Mahalling iya pangkal ni Tuhan magbissala
salaihi' sabab 'nsa' niya' makapag-ampun dusa, duwal
Tuhan dakayo'-kayo'.”
22 Suga' katauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam, bo'
uk na ma sigam, “Angay kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu ma
diyōm pikilan bi?
23 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma
aa, ‘Iyampun na dusa nu’, atawa bang uk ku, ‘papunduk
kau bo' kau mangngan na’?
24 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan
bi in aku, Anak Manusiya', taga kapatut ngampun dusa ma
diyōm dunya itu.” Jari halling si Isa ni aa matay baran na
hi', uk na, “Iya na itu halling ku ma kau: papunduk na kau.
Bohun pabahakan nu iyu bo' kau mowe'.”
25 Saruun-duun du iya nangge ma alōpan sigam
kamemon. Biyohat uk na bayi pabahakan na bo' iyampa
mowe' ni luma' na maka uk na nanglitan Tuhan.
26 Inu-inu lullun manga aa ian kamemon maka tiyāw
tōōd sigam. Siyanglitan Tuhan uk sigam, uk na, “Hinang
makainu-inu iya tanda' kitabi 'llaw itu!”

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17)

27 Puwas hi' paluwas si Isa minnian bo' niya' tanda' na aa
magkallo' sukay parinta, ōn na si Libi. Hi' iya ningko' ma
diyōm upis na pangalloan na sukay parinta. Uk si Isa ma
iya, “Paitu na kau me' ma aku.”

28 Nangge magtuwi si Libi bo' libbahan uk na kamemon
na bo' iya me' ma si Isa.
29 Manjari niya' jamu pibōtang uk si Libi ma diyōm
luma' na pamaehe na ma si Isa. Heka isab aa magkallo'
sukay parinta maka manga aa kasehean magbe' mangan
ma sigam.
30 Na, niya' may'an manga aa Parisi maka manga guru ma
sara' agama iya me' ma sigam. Sakali naway sigam ma di si
Isa. Uk sigam ma manga mulid na, “Kaam iyu, angay kaam
palamud magsawu maka manga aa magkallo' sukay parinta
maka manga aa dusahan kasehean?”
31 Nambung si Isa ma manga aa niyaw ian, uk na, “Bang
aa kowe' 'nsa' magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki.
32 'Nsa' pasal aa adil iya maksud ku paitu ni dunya, suga'
iya maksud ku paitu pasal aa taga dusa bo' supaya sigam
ngalabba min dusa sigam.”

Paniyaw pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Markus 2.18-20)

33 Manjari niya' manga aa halling ni si Isa, uk sigam,
“Manga mulid si Yahiya daran magpuwasa maka namba-
hayang. Iya du isab manga mulid Parisi, suga' mulid nu
'nsa'. Mangan sadja sigam maka nginum.”
34 Nambung si Isa ma manga aa hi', sambung pamaralilan.
Uk na, “Magpuwasa baha' manga luruk ma samantala'
may'an le' pangantin lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'.
35 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut waktu kapa-
makalloan pangantin lalla min sigam, iya na hi' waktu
pagpuwasa sigam.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Markus 2.21-22)

36 Manjari maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka
pamandu' na, uk na, “'Nsa' niya' nganggeret pispis min
badju' bahu panupak na ni badju' daan. Bang ganta' salaihi',
hinang na geret uk na bayi badju' bahu maka pispis bahu
hi' 'nsa' tōp panupak sammek daan hi'.”
37 Piralil isab uk si Isa pamandu' na ni inuman bahu
bang liyōōn ni diyōm pangalōōnan bayi hinang min kuwit
kambing. Uk na, “'Nsa' niya' ngalōōn inuman bahu, masi-
masi mukal, ni diyōm pangalōōnan daan. Bang ganta'
salaihi' hinang na, tantu bustak pangalōōnan uk inuman
bahu hi'. Jari tiyumpahan inuman bo' magkaat bayi
pangalōōnan hi'.
38 Suga' in inuman bahu subay liyōōn ni pangalōōnan
bahu.”

39 Maralil le' si Isa, uk na, “Bang aa biyaksa nginum
inuman taggōl bayi ma tawuan na, 'nsa' iya baya' nginum
inuman bahu. Hap kono' lassa inuman bang taggōl ma
tawuan na.”

6

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Markus 2.23-28)

1 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan
bang ma agama Yahudi, ian di si Isa mangngan labay min
tangnga' huma pananōman payi tirigu. Niya' buwa' sali'
payi kittu' uk manga mulid hi', pisi-pisi uk sigam bo' iyampa
kiyakan uk sigam.
2 Na, niya' manga Parisi tiyaw ma si Isa. Uk sigam, “Angay
kaam ngalanggal sara' agama tabi?”
3 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi
bayi tahinang uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi
kagōtas sigam maka manga aa na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan
Tuhan bo' iyampa killo' uk na manga tinapay iya pangung-
sud ni Tuhan. Jari kiyakan uk na tinapay ian minsan 'nsa'
wajib kiyakan uk aa saddi min manga kaimaman. Bayi
pamuwan na isab ni manga sehe' na pagkakan sigam. Suga'
'nsa' niya' dusa na maghinang salaihi'.”
5 Uk si Isa isab, “Aku itu, Anak Manusiya', taga kapatut
magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni
Tuhan.”

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Markus 3.1-6)

6 Ma 'llaw Sabtu' dakayo' isab pasōd si Isa ni diyōm
langgal mandu'. Na, niya' ma diyōm langgal ian aa komay
tangan na ni katau.
7 Niya' isab may'an manga guru ma sara' agama maka
manga Parisi baya' meha pagsababan panuntut sigam ma si
Isa. Hangkan na iya jiyagahan uk sigam bang kalu makowe'
saki aa ma 'llaw paghali.
8 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam hi',
bo' halling iya ni aa komay tangan na ian. “Paitu kau,” uk
na. “Nangge kau ma tangngaan itu.” Sakali pahi' aa ian
nangge ma tangngaan.
9 Puwas hi' halling si Isa ni manga aa hi', uk na, “Niya'
tiyaw ku ni kaam. Bang ma sara', ayi iya patut hinang ma
'llaw paghali? Hinang makahap atawa hinang makalaat?
Makallum aa, atawa mapatay?”

10 Piyatong uk si Isa manga aa ian kamemon bo' iyampa
halling ni aa komay tangan na hi'. “Pahannatun tangan nu
iyu,” uk na. Na, pihannat uk na, manjari kaulian na.
11 Suga' paddi' tōōd atay manga Parisi maka manga
guru ian, iya hangkan sigam mag-isun-isun bang ayi subay
hinang sigam ma si Isa.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Markus 3.13-19)

12 Na, ma waktu ian hi' patukad si Isa ni bud ngarap
ni Tuhan. May'an iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan sangōm
sampay ni kallawan.
13 Pagkallat 'llaw na linganan uk na manga mulid na
pay'an ni iya. Pene' uk na min sigam sangpu' ka duwa aa
bo' iyōnan sigam uk na aa na kawakilan.
14 Iya na itu ōn manga aa bayi kawakilan ian uk si Isa:
si Simun iya ōnan na isab si Petros, maka si Andariyas
danakan si Simun, bo' si Ya'kub maka si Yahiya, si Pilip
maka si Bartolome.
15 Pasunu' si Matiyu maka si Tomas, bo' si Ya'kub anak si
Alpa, maka si Simun iya iyōnan uk sigam “pangangatu”,
16 bo' si Judas anak si Ya'kub, maka si Judas Iskariyut
iya nukbalan si Isa ni manga banta na ma waktu damuwi
minnihi'.

Si Isa mandu' maka makowe' manga aa sakihan
(Matiyu 4.23-25)

17 Manjari puwas ian palud si Isa maka manga mulid na
bayi kawakilan na, bo' nangge iya ma kapantayan. Heka
manga mulid na bayi may'an maka landu' heka isab aa
kasehean, aa min lahat Yahudiya, min daira Awrusalam,
maka aa isab min Tira maka Sidun iya ma bihing tahik.
18 Bayi sigam pay'an pake ma pandu' si Isa bo' kaulian
isab manga saki sigam. Sasuku isab sigam siyasat uk sayitan
bayi kaulian uk si Isa.
19 Bo' baanan aa ian kamemon bayi nuyu' na peen maabut
tangan sigam ni iya sabab niya' barakat paluwas min baran
na, iya hangkan sigam kaulian kamemon.

Pasal kakōgan maka kasusahan
(Matiyu 5.1-12)

20 Manjari nganda' tōōd si Isa ma manga mulid na bo' uk
na,
“Mehe du kahapan sasuku kaam makatau in kagunahan bi
tōōd iya tabang min Tuhan,
sabab tantu du niya' palsukuan bi ma diyōm pagparintahan
Tuhan.
21 Mehe du kahapan sasuku kaam kasigpitan ma buttihi',

sabab maglassohan du kaam ma sosongun.
Mehe du kahapan sasuku kaam magtangis ma buttihi',
sabab magtatto du kaam ma sosongun.
22 Mehe du kahapan ma kaam bila kaam kibansihan uk
aa, bang kaam 'nsa' tayima' uk sigam, bang kaam manga
hiyalipulu maka pihalling-hallingan laat ma sabab pame' bi
ma aku, Anak Manusiya' itu.
23 Salaihi' isab bayi pangahinang kamaasan sigam ma
manga kanabi-nabihan. Hangkan kaam subay kiyōgan tōōd
bang kaam takkahan salaihi' sabab tantu mehe tungbas ma
kaam ma diyōm sulga'.
24 Suga' makaase'-ase' kaam manga dayahan ma buttihi',
sabab kalabayan bi na kahapan bi ma dunya itu sadja.
25 Makaase'-ase' isab kaam maglassohan ma buttihi',
sabab niya' waktu ma sosongun giyōtas du kaam.
Makaase'-ase' isab kaam kiyōgan iyu,
sabab niya' waktu ma sosongun magkasusahan du kaam
maka magkarukkaan.
26 “Makaase'-ase' kaam bang kaam siyanglitan uk aa
kamemon, sabab iya du manga aa ma waktu palabay, iya
bayi maglaku-laku in sigam nabi. Bayi sigam siyanglitan
isab uk ka'mbo'-mboan bi.”

Lasa ma manga banta
(Matiyu 5.38-48; 7.12)

27 Mandu' le' si Isa, uk na, “Iya na itu halling ku ma
kaam sasuku kaam pake ma aku: Kalasahin bi banta bi.
Hinangun bi hap ma manga aa bansihan kaam.
28 Amu'-amuin bi kahapan min Tuhan sasuku nuknaan
kaam. Sambahayangun bi sasuku ngalaat kaam.
29 Bang niya' nampak kau ma bayihu' nu dambiya',
patampalun isab dambiya' panampakan na. Bila niya'
ngagaw jaket nu, pangahilasun sampay kamisita nu.
30 Sayi-sayi ngamu' ma kau, buwanin. Maka bang niya'
ganta' ngallo' ayi-ayi nu kamemon daa kau ngamu' pabing
iya bayi killo'.
31 Ayi-ayi kabayaan bi hinang ma kaam uk aa kasehean,
iya na hi' subay hinangun bi ma sigam.
32 “Bang iya sadja kalasahan bi in aa lasahan kaam, angay
kaam subay pihalaan? Sabab minsan aa laat lasa du ma
sasuku lasahan sigam.
33 Damikkiyan na, bang iya sadja tabangan bi in aa bayi
makatabang ma kaam, angay kaam subay pihalaan? Sabab
minsan aa laat, salaihi' du isab addat sigam.
34 Bang iya sadja pautangan bi in aa tantu mayad, angay
kaam subay ngahōwat pihalaan? Sabab minsan aa laat

mautangan du ma sehe' sigam laat, bang peen niya' tantu
biyayaran.
35 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam,” uk si Isa.
“Kalasahin bi banta bi maka tabangin bi sigam. Bang niya'
ngutang ni kaam, pautangin bi minsan 'nsa' niya' bayad
tahōwat bi. Jari mehe pahala' panungbas ma kaam bo'
manjari kaam anak Tuhan Mahatinggi. Sabab hap addat
Tuhan minsan ma manga aa laat, minsan ma aa 'nsa'
magsukul ma iya.
36 Subay kaam maase', sali' 'Mma' bi Tuhan isab maase'.”

Pasal panaway pagkahi
(Matiyu 7.1-5)

37 “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk
Tuhan. Daa pabōtangun bi hukuman ni aa kasehean bo'
kaam 'nsa' pibōtangan hukuman uk Tuhan. Ampunun bi
pagkahi bi bo' kaam iyampun isab uk Tuhan.
38 Muwan kaam ma kasehean bi bo' niya' pimuwan uk
Tuhan ma kaam. Iya dalil na sali' tappōngan mehe bang
tiyumpahan ni diyōm pangalōōnan bi. Minsan diyasōk,
'nsa' talōōn sabab heka na. Hati na ayi-ayi panappōng bi
ma sehe' bi iya du isab panappōng Tuhan ma kaam.”
39 Bissala uk si Isa dakayo' kissa pamaralil. Uk na ma
manga aa, “Bang buta ngambit sehe' na buta, tantu sigam
hug karuwangan ni diyōm lowang.
40 'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. Suga' in
mulid kamemon, bang tammat na pangadji' na, magsali' du
maka guru na.
41 “Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk
kayu ma diyōm mata sehe' bi bo' 'nsa' tananam bi batang
kayu ma diyōm mata bi?
42 Kaam iyu 'nsa' manjari! Baya' kaam ngalloan bukbuk
min mata sehe' bi, bo' peen 'nsa' tananam bi batang kayu
iya ma diyōm mata bi! Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu
'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu iya batang kayu ma kaam
iyu, manjari sawa panganda' bi bo' makapakalloan du kaam
bukbuk kayu min mata sehe' bi.”

Pasal kayu maka buwa' na
(Matiyu 7.16-20; Markus 12.33-35)

43 Halling le' si Isa, uk na, “Bang sawupama kayu hap 'nsa'
du muwan buwa' laat. Damikkiyan na isab bang kayu laat
suwig na, 'nsa' muwan buwa' hap.
44 Kitauhan asal kayu min buwa' na. 'Nsa' kita ngallo'
buwa' igira min puhung atawa buwa' anggul min kayu
itingan.

45 Salaihi' du isab ma manusiya', sali' dalil kayu. Bang
aa hap addat na makapaluwas iya bissala hap sabab hap
iya bayi tawu' na ma diyōm atay na. Suga' bang aa laat,
hangkan du kalaatan iya piluwas uk na sabab laat iya
tatawu' na ma diyōm atay na. Ayi-ayi ma diyōm atay
manusiya' iya na hi' paluwas min bo' na."

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Matiyu 7.24-27)

46 "Angay uk bi in aku Panghu' bi, parahal 'nsa' hinang bi
manga panohoan ku ma kaam?
47 Sasuku paitu ni aku bo' pake ma pandu' ku sampay me',
pahati ta kaam bang salaingga kahalan na.
48 Aa ian sali' hantang aa maghinang luma'. Pilōm uk na
lowang hag bo' osolan hag na ma diyata' katuwasan. Ubus
peen hinang, ngandunuk kasapaan bo' simpoyakan luma'
ian suga' 'nsa' tajōgjōg sabab hōgōt du osol na.
49 Bang aa isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', iya dalil
na aa maghinang luma' ma 'nsa' hōgōt osol na. Bang luma'
ian hi' tawwa' dunuk habba magtuwi, larak tōōd."

7

Tindōg kapitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.5-13)

1 Ubus peen uk si Isa bissala na kamemon itu ma manga
aa, pasōd iya ni diyōm daira Kapirnaum.
2 Na, niya' ma lahat ian dakayo' kapitan bangsa Roma
maka niya' sosohoan na kilasahan asal uk na. Saki na
sosohoan itu, song na magkamamatay.
3 Makake peen kapitan pasal si Isa, magtuwi iya noho'
manga maas bangsa Yahudi pay'an ni si Isa ngamuan iya
pay'an ni luma' na makowe' sosohoan na hi'.
4 Manjari pasampay manga maas ian ni si Isa bo' ngan-
junjung tōōd ma iya. Uk sigam, "Patut du subay tabangan
nu kapitan ian,
5 sabab bagay tōōd iya ma bangsa tabi Yahudi, maka iya
baran na bayi nganggastuhan pangahinang langgal tabi ma
daira itu."
6 Jari me' na si Isa ma sigam. Sikōt peen iya ni luma',
siyoho' uk kapitan manga bagay na pay'an mohan si Isa
lapal. Uk lapal hi', "Tuwan, daa kau husa pasampay paitu
sabab 'nsa' aku tiyōp bang kau pahi' ni luma' ku.
7 Bangsahan tōōd kau hangkan pikil ku in aku 'nsa' tōp
nampang kau magbaran. Suga' missala sadja kau minniyu
bo' kaulian du sosohoan ku itu.

8 Minsan aku, biyaksa aku pigbayaan uk aa min diyataan
ku maka niya' isab sundalu pagbayaan ku. Bang soho' ku
dangan pahi', pahi' du iya. Bang soho' ku dangan paitu,
paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang niya' pahinang ku
ma sosohoan ku, magtuwi hinang uk na."
9 Pagtake peen halling kapitan ian uk si Isa inu-inu iya.
Jari palingi' iya tudju ni manga kahekahan aa iya paturul
min buwian na. Uk na ma sigam, "Baan ta kaam, minsan
ma diyōm bangsa tabi Israil 'nsa' aku bayi makatawwa' aa
sali' kapitan itu kōsōg iman na."
10 Jari mowe' na manga aa bayi siyoho' uk kapitan bo'
pagtakka sigam ni luma' tanda' uk sigam sosohoan hi'
kaulian na.

Anak balu danda pikallum pabing uk si Isa

11 'Nsa' taggōl minnian, pahi' si Isa ni dakayo' kalumaan
iyōnan Nain. Sehean iya uk manga mulid na maka baanan
manga aa kasehean.
12 Makasikōt peen iya ni lawang pasōran tudju ni
kalumaan ian, niya' may'an manga aa nanggung patay aa,
biyo paluwas tudju ni pagkubulan. Lalla iya mamatay
hi', anak tunggal dakayo' danda balu. Jari heka aa min
kalumaan ian bayi me' ma balu hi' ngubul anak na.
13 Na, makanda' peen si Panghu' Isa ma danda ian,
magtuwi iya takkahan ase' ma iya. Uk na ma iya, "Daa na
kau nangis."
14 Puwas hi' pahi' si Isa ni tanggungan ngantanan iya,
hangkan parōhōng manga aa mananggung hi'. Sakali
halling si Isa, uk na, "Oto', punduk kau!"
15 Magtuwi 'llum pabayik aa matay hi'. Punduk iya maka
uk na missala sabab 'llum iya pabayik. Pag-ubus siyongan
iya uk si Isa ni ina' na.
16 Na, tiyāw manga aa may'an kamemon maka siyanglitan
Tuhan uk sigam. Halling sigam, "Niya' na nabi barakatan
palahil paitu ni kitabi. Makapaitu na Tuhan nabangan
kitabi manga aa suku' na."
17 Manjari iya habal pasal bayi hinang itu uk si Isa
pasaplag na peen ma kalohahan lahat Yahudiya, sampay
ma manga lahat ma katilibut na.

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 11.2-19)

18 Manjari kahakahan isab si Yahiya uk manga mulid na
pasal kahinangan si Isa itu. Jari linganan uk na duwangan
mulid na,

19 bo' siyoho' uk na sigam pahi' ni si Panghu' Isa. Siyoho'
sigam niyaw iya bang iya baha' bayi pigbissala paitu ni
dunya, atawa bang niya' le' saddi min iya iyagaran uk sigam.
20 Jari pagtakka duwangan itu ni si Isa, uk sigam, “Siyoho'
kami paitu uk si Yahiya Magpapandi sabab niya' tiyaw na ni
kau, bang kau baha' iya pigbissala paitu ni dunya? Atawa
niya' saddi min kau subay iyagaran uk kami paitu?”
21 Na, ma waktu ian hi' heka aa kaulian uk si Isa
iya ginisan lamma maka saki sigam, maka heka bayi
kapaluwasan sayitan. Heka isab manga aa buta bayi
pikanda' uk na pabing.
22 Manjari siyambungan uk si Isa duwangan mulid bayi
siyoho' uk si Yahiya hi'. Uk na, “Pabing kaam pahi'. Bain
bi si Yahiya pasal ayi-ayi tanda' bi hinang uk ku maka
pasal ayi-ayi iya take bi bissala uk ku. Manga aa bayi
buta makanda' na. Aa bayi pengka' makalangngan na tōōd.
Aa bayi ipul kaulian na. Aa bayi bisu makake na, maka
aa bayi matay tapakallum na pabing. Sampay aa miskin
pignasihatan na lapal hap.
23 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa man-
gandōl ma aku.”
24 Pakallo' peen minnihi' manga sosohoan si Yahiya hi',
missala si Isa ni katipunan aa ian pasal si Yahiya. Uk na,
“Ayi baha' bayi peha bi, bayi waktu kaam pahi' ni si Yahiya
ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian? Kabayaan bi
baha' nganda' dakayo' aa magpinda-pinda pikilan na sali'
sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk baliyu?
25 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa
magsammek halgaan baha'? Tantu 'nsa', sabab bang aa
magsammek salaihi' maka magpalasahan tōōd, ian sigam
ma diyōm luma' aa dayahan.
26 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'?
Dakayo' nabi baha'? Aho', nabi du, suga' iya bayi tanda'
bi ian labi le' min manga nabi kamemon.
27 Sabab si Yahiya itu bayi pigbissala ma diyōm kitab, iya
uk na hi', ‘Tiya' sosohoan ku, uk Tuhan. Soho' ku iya parahu
min kau, bo' supaya sakapan na daddōk palabayan nu.’
28 Baan ta kaam,” uk si Isa, “si Yahiya Magpapandi itu 'nsa'
du niya' labi langkaw min iya ma diyōm bangsa manusiya'.
Suga' sayi-sayi ma diyōman pagparinta Tuhan minsan aa
deyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si Yahiya.”
29 Manga aa kamemon bayi pake tōōd ma bissala si
Yahiya, iya lagi' na manga aa magkallo' sukay parinta.
Iyakuhan uk sigam in ayi-ayi pibōtang uk Tuhan asal
bōntōl, iya hangkan sigam piyandi tawubat uk si Yahiya.

30 Suga' manga aa Parisi maka manga guru panday ma
sara' agama, bayi 'nsa' baya' piyandi tawubat uk si Yahiya
sabab siyulak uk sigam iya pamabōtang uk Tuhan ma
sigam.
31 Missala le' si Isa, uk na, “Ayi pamaralilan ku manga aa
waktu itu? Ayi pamasalian sigam?
32 Sali' sigam hantang onde'-onde' magtingkoan ma ha-
laman tabu'. Ngalingan manga onde' min dambiya' ni
kasehean sigam, uk na, ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami
ngalisagan kaam suga' 'nsa' kaam bayi ngiluk! Bayi kami
ngalugu' suga' kaam iyu 'nsa' me' magkarukkaan.’
33 Kaam iyu sali' sapantun onde' hi' 'nsa' tasulut. Bayi
paitu si Yahiya Magpapandi, aa magpupuwasa maka 'nsa'
nginum inuman makalango. Jari pihallingan iya uk bi in
iya kono' siyōd uk sayitan.
34 Puwas hi' aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan
maka mag-inum. Magtuwi aku pahallingan bi. Uk bi, ‘He!
'Ndaun bi aa itu, lagak na! Panginginum! Magbagay iya
maka manga aa magkallo' sukay parinta sampay aa baldusa
kasehean.’
35 Suga',” uk si Isa, “tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan
in pangatau na asal tawwa'.”

Si Isa ma diyōm luma' si Simun, aa Parisi

36 Ma dakayo' 'llaw killo' si Isa uk dakayo' aa Parisi
mangan ma luma' na. Jari pahi' na si Isa bo' ningko' ma
pagkakanan.
37 Na, niya' dakayo' danda ma lahat ian laat asal hinang
na. Makatau peen iya in si Isa ian mangan ma luma'
Parisi hi', pahi' iya mo bingki'-bingki' hinangan batu pote',
liyōōnan 'nsallan hamut.
38 Pay'an iya nangge min bukutan si Isa, ma tōngōd nayi'
na. Nangis na peen iya sampay base' na nayi' si Isa uk bohe'
mata na. Siyapuhan uk na maka buun na, siyum isab uk
na nayi' si Isa bo' iyampa tiyumpahan uk na maka 'nsallan
hamut hi'.
39 Tanda' peen itu uk Parisi bayi ngallo' si Isa mangan, uk
na ma diyōm atay na, “Bang si Isa itu bayi nabi tōōd bayi
du katauhan na bang sayi danda iya mangantanan nayi' na
itu. Bayi du katauhan na in danda itu asal dusahan.”
40 Sakali missala si Isa. “Simun,” uk na, “niya' halling ku
ma kau.”
“Aho', Tuwan Guru, pahallingun kono',” uk si Simun.
41 Missala si Isa, uk na, “Niya' duwangan aa taga utang
sali'-sali' ma aa pangutangan. Dangan ian taga utang lima
hatus pilak, bo' limampu' iya utang dangan.

42 Sali'-sali' sigam 'nsa' makabayad hangkan piyuwasan
utang sigam uk aa bayi pangutangan hi'. Na," uk si Isa ma
si Simun, "bang ma kau, ingga ma aa duwangan ian mehe
lasa na ma aa bayi pangutangan sigam?"
43 Nambung si Simun, uk na, "Bang ma aku, iya aa bayi
piyuwasan utang na heka."
"Tawwa' sambung nu iyu," uk si Isa.
44 Manjari itu palingi' si Isa ni danda bo' uk na ni si Simun,
"Tanda' nu danda itu? Makasōd peen aku ni luma' nu sini'
'nsa' du aku bayi sakapan nu bohe' pangose' nayi' ku. Suga'
danda itu, kiyosean uk na nayi' ku maka bohe' mata na,
maka siyapuhan uk na maka buun na.
45 'Nsa' aku bayi siyum uk nu pag-addatan suga' danda itu,
sataggōl min kapaitu ku, 'nsa' bayi parōhōng niyum nayi'
ku.
46 'Nsa' du bayi 'nsallanan nu kok ku pag-addatan nu ma
aku suga' danda itu bayi muusan 'nsallan halga' ma nayi'
ku.
47 Hangkan salaitu pama' ku ma kau: danda itu mehe lasa
na ma aku sabab taampun dusa na heka. Bang aa kulang
dusa na iyampun, kulang du isab lasa iya piluwas uk na."
48 Jari halling si Isa ni danda, uk na, "Iyampun na
paldusahan nu."
49 Minnihi' manga sehe' si Isa magsawu ian nagna'
magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na, "Sayi baha' aa itu ngampun
manga dusa?"
50 Suga' halling si Isa ni danda ian, uk na, "Puwas du kau
min mulka' Tuhan ma sabab pangandōl nu ma aku. Palanjal
na kau, daa kau susa."

8

Manga danda bayi parōngan ma si Isa

1 'Nsa' taggōl minnihi', liyatag uk si Isa manga daira maka
kalumaan magnasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan ma
manga manusiya'. Me' ma iya mulid na sangpu' ka duwa,
2 maka niya' isab manga danda parōngan ma iya. Danda
kasehean itu bayi kapaluwasan sayitan uk si Isa, kasehean
bayi pikowe' uk na saki sigam. Ian si Mariyam, danda min
Magdala iya bayi kapaluwasan sayitan pitu' heka na.
3 Kasehean ian si Joanna handa si Kusa, iya taga 'ntan
langkaw ma diyōm luma' si Sultan Herod, maka ian si
Susanna, maka heka le' manga danda saddi. Manga danda
hi' bayi ngatasan di si Isa.

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Markus 4.1-9)

4 Niya' na peen aa magpay'an ni si Isa min manga daira
maka manga kalumaan. Na, pagka heka na sigam magtipun
ma tōngōd na, bissala uk na dakayo' kissa pamaralilan. Uk
na,
5 “Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
Pagsabōd na itu niya' bigi kasehean pakpak ni bihing
daddōk, sakali taddōk uk aa maglabayan maka tiyōttōk uk
manga manuk-manuk sampay ubus na.
6 Niya' bigi kasehean pakpak ni tana' kabatuhan.
Makatomo' peen, lakkas lanōs sabab tana' hi' 'nsa' niya'
bohe' na.
7 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni tangnga' sōmpōt
itingan bo' kasimbōlan tiyanōm sabab magbe' pasuwig
maka sōmpōt hi'.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap bo' hap tomo'
na bo' muwan buwa' heka kalandu'.
“Na,” uk si Isa, “Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon sabab si Isa magparalil
(Matiyu 13.10-17; Markus 4.10-12)

9 Tīyaw si Isa uk manga mulid na bang ayi hati na, iya
kissa bayi pamaralil na ian.
10 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu kabuwanan pikilan
bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga
aa na, iya 'nsa' patau na ni manusiya' kasehean. Suga'
manga aa kasehean ian subay piyanduan ma manga kissa
pamaralilan supaya inda' sadja uk sigam suga' 'nsa' tasayu.
Take uk sigam suga' 'nsa' tahati.”

Pihati uk si Isa kissa na pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Markus 4.13-20)

11 “Na,” uk si Isa, “iya na itu hatihan kissa bayi pamaralil
ku hi'. Iya bigi ian, iya na palman Tuhan.
12 Iya bigi bayi pakpak ni daddōk ian, iya dalil na manga
aa makake palman Tuhan. Manjari pay'an nakura' sayitan
ngagaw palman hi' min diyōm pikilan sigam bo' supaya
sigam 'nsa' magkahagad bo' 'nsa' liyappasan.
13 Iya bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan ian, iya dalil
na manga aa makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam
kiyōgan nayima' lapal palman hi' suga' 'nsa' nganggamut
palōm ma diyōm atay sigam. Dayi'-dayi' du pagkahagad
sigam. Taabut peen sigam siyasat uk nakura' sayitan
magtuwi sigam ngalabba min bayi pagkahagad sigam.
14 Iya bigi bayi pakpak ni sōmpōt itingan ian, iya dalil na
manga aa makake ma palman Tuhan. Suga' limbit pikilan
sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan

ma sigam manga pangalta' sigam maka napsu sigam. Sali' sigam dalil tiyanōm kasimbōlan, 'nsa' magbuwa'.
15 Manjari iya bayi siyabōran ni tana' hap ian, iya dalil na manga aa pake ma palman Tuhan min diyōm atay sigam. Tiyawu' uk sigam ma diyōm atay pote' maka tuyu' sigam mean iya. Jari palman ian sali' dalil tiyanōm muwan buwa' ma diyōm atay sigam, hati na hap katudjuhan na."

Pasal palitaan tiyambunan
(Markus 4.21-25)

16 Mandu' le' si Isa, uk na, "'Nsa' niya' aa ngandōkōtan palitaan bo' iyampa lōkōban na maka undam atawa pabōtang na ma deyo' kantil. Tantu subay pibōtang uk na ma diyata' papagan na bo' tanda' sawa na uk manga aa pasōd ni diyōm luma' hi'.
17 Sabab ayi-ayi tapukan ma buttihi' piluwas du ma sosongun, maka ayi-ayi limbungan ma buttihi' tahati du ma waktu siyong.
18 Hangkan subay kehun bi pahap sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' tau na. Suga' sayi-sayi 'nsa' makahati, bo' peen pangannal na niya' tau na datti', kiyulangan du min iya."

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Markus 3.31-35)

19 Manjari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na lalla suga' 'nsa' sigam makasikōt ni iya sabab heka aa.
20 Niya' bayi halling ma si Isa, uk na, "Tuwan, ian ina' nu maka manga danakan nu nangge ma luwasan, baya' mag'nda' maka kau."
21 Halling si Isa ni manga aa may'an hi', uk na, "Sayi-sayi pake ma palman Tuhan maka me' ma pandu' na, sigam iya kainaan ku maka dawuranakan ku."

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Markus 4.35-41)

22 Pag-abut 'llaw dakayo' pariyata' si Isa maka manga mulid na ni bayanan. Uk na ni sigam, "Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw hi'." Na, pauntas na sigam.
23 Ma palangnganan peen sigam, tuwi na si Isa. Sakali itu niya' hunus parugpak ni danaw ian. Song na sigam buhaw sabab liyasayan uk goyak. Maka mehe kapiligduhan sigam.
24 Patōngōd ni si Isa manga mulid na mati' iya. "O Tuwan," uk sigam, "lembo kitabi!"
Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian parōhōng. Saruun-duun du parōhōng na bo' taddo' na tōōd danaw ian.

25 Puwas hi' halling si Isa ni manga mulid na, uk na,
“Angay kaam! 'Nsa' kaam mangandōl ma aku?”
Suga' tiyāw sigam maka inu-inu tōōd hangkan sigam
magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na, “Sayi baha' aa itu? Tasoho'
na baliyu maka goyak bo' kapag-agihan du uk na.”

Aa siyōd uk sayitan kapakalloan uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Markus 5.1-20)

26 Manjari palanjal sigam sampay ni lahat bangsa Gerasa,
iya ma dambiya' danaw min lahat Jalil.
27 Pagduwai peen si Isa ni parian niya' aa min daira
may'an pasampang ni iya, aa siyōd uk manga sayitan.
Taggōl na iya 'nsa' magsammek atawa pabōtang ma diyōm
luma' suga' lowang kubul iya pabōtangan na peen.
28 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa ngōlang iya pakōsōg maka
pasujud ma dahuhan na. Kōsōg pangalingan na, uk na,
“O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi! Ayi lamud nu ma aku?
Junjung ta kau, daa aku binsanaun.”
29 Hangkan salaihi' junjung na sabab sayitan ma diyōm
baran na ian hi' siyoho' uk si Isa paluwas. Daran asal aa ian
bayi siyōd uk sayitan. Minsan iya ingkōtan ma nayi'-tangan
na maka bilanggu' sampay jiyagahan uk manga aa, bakkat
sadja uk na bilanggu' na bo' biyo iya uk sayitan maglunsul
ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
30 Jari tīyaw iya uk si Isa, uk na, “Sayi ōn nu?”
Uk sambung sayitan, “Ōn ku si Laksaan.” Sabab heka
sayitan bayi pasōd ni diyōm baran aa ian.
31 Nganjunjung manga sayitan hi' ni si Isa bang peen 'nsa'
pipahi' uk na ni diyōm nalka'.
32 Ma jadjahan ian hi' niya' baanan koret, heka tōōd,
magkakan ma lorosan bud. Na, ngamu'-ngamu' manga
sayitan ian ma si Isa bang makajari pisōd ni diyōm manga
koret ian bo' pibaid sigam uk na.
33 Jari paluwas manga sayitan min baran aa hi' bo' pasōd
ni diyōm baran manga koret. Magtuwi maglompat paragan
manga koret ian min pampang tudju ni diyōm danaw bo'
iyampa lembo kamemon.
34 Pag'nda' itu uk manga aa bayi mangipat koret ian
paragan sigam pahi' ni daira maka ni kalumaan de, maan
manga aa may'an.
35 Jari pay'an manga aa bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi
tahinang may'an. Pagtakka sigam ni tōngōd si Isa tanda' uk
sigam aa bayi siyōd uk sayitan ningko' may'an ma bihing
nayi' si Isa. Magsammek na iya maka hap na akkal-pikilan
na. Manjari tiyāw sigam.

36 Biya'-ba' isab sigam uk manga aa bayi makanda' bang
salaingga uk si Isa makowe' aa hi'.
37 Manjari manga aa min kalahat-lahatan Gerasa ian
kamemon bayi ngamu' si Isa subay pakallo' minnihi' sabab
landu' sigam tiyāw. Hangkan pariyata' si Isa ni bayanan bo'
mowe' parambiya'.
38 Aa bayi kapaluwasan sayitan hi' ngamu' me' ma si Isa
suga' pipowe' iya. Uk si Isa ma iya,
39 "Mowe' na kau ni luma' nu. Bain manga aa may'an
pasal hinang mehe bayi tahinang uk Tuhan ma kau."
Manjari pakallo' iya minnihi' bo' liyatag uk na diyōm daira
hi' supaya tatanyag na pasal hinang mehe bayi tahinang ma
iya uk si Isa.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Markus 5.21-43)

40 Na, makabing peen si Isa ni dambiya' danaw, kiyōgan
manga aa may'an nampang iya sabab iyagaran iya uk
sigam.
41 Sakali itu niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' langgal ma
lahat ian, ōn na si Jairus. Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa
ngamu' iya pahi' ni luma' na,
42 sabab niya' anak na danda dakayo'-kayo' sangpu' ka
duwan tahun umul na, song magkamamatay. Sakali me' si
Isa ma iya.

Na, ma palangnganan peen si Isa tudju ni luma' nakura'
ian, kasigpitan iya uk baanan aa ma katilibut na.
43 Niya' ma diyōm kahekahan aa ian dakayo' danda
sakihan. Sangpu' na maka dantahun 'nsa' parōhōng laha'
na. Ubus na sin na kamemon panamba doktor suga' 'nsa'
niya' makapakowe' ma iya.
44 Pasikōt iya ni si Isa min buwian na bo' maabut tangan
na ni bihing sammek si Isa. Saruun-duun du parōhōng bayi
paglaha' na.
45 Sakali halling si Isa, uk na. "Sayi bayi ngantanan aku?"

Mayilu manga aa ian kamemon. Uk si Petros, "Tuwan,
landu' heka aa ma katilibut nu nigpitan kau, bo' tiyaw le'
kau?"
46 Suga' halling si Isa, uk na, "Niya' bayi ngantanan aku
sabab tananam ku niya' barakat paluwas min baran ku."
47 Sakali itu, pagka kitauhan uk danda in hinang na tasayu
na, pahi' iya pasujud ni tōngōd nayi' si Isa maka uk na
midpid. Minsan iya kine uk baanan aa ian biyaan uk na
si Isa bang angay iya bayi maabut tangan na ni iya, maka
pasal saki na kaulian magtuwi.

48 Uk si Isa ni iya, “Inda', kaulian na kau ma sabab
pangandōl nu ma aku. Mowe' na kau, daa na kau susa.”

49 Manjari itu, sabu peen si Isa missala ni danda, niya' aa
takka pay'an min luma' si Jairus. Uk na ni si Jairus, “Matay
na anak nu. Daa na pamaleun guru iyu!”
50 Suga' take halling na itu uk si Isa bo' uk na ni si Jairus,
“Daa kau tiyāw. Mangandōl sadja kau. 'Llum du anak nu.”

51 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian 'nsa' niya' bayi
diyulan uk na magbe' maka iya pasōd, duwal si Petros, si
Yahiya, si Ya'kub, maka maas onde'.
52 Magtangisan maka magkarukkaan asal manga aa
may'an kamemon ma sabab onde' hi'. Suga' halling si Isa
ma sigam, uk na, “Daa kaam magtangis. 'Nsa' matay onde'
itu. Tuwi iya sadja!”
53 Pigtattohan iya uk sigam sabab katauhan sigam in onde'
hi' matay na.
54 Manjari intanan uk si Isa tangan onde' bo' iyampa
pitanōg uk si Isa suwara na, uk na, “Inda', punduk na kau.”
55 Sakali pabayik nyawa na bo' papunduk iya magtuwi.
Siyoho' iya uk si Isa subay piyakan.
56 Inu-inu tōōd maas na suga' siyoho' sigam uk si Isa daa
subay ma'-ma' ni sayi-sayi pasal ian hi'.

9

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Markus 6.7-13)

1 Manjari itu linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
pahi' ni iya bo' sigam biyuwanan kawasa pamakallo' sayitan
min diyōm baran aa sampay makowe' saki kaginisan.
2 Puwas hi' siyoho' sigam uk na palangngan magnasihat
pasal pagparinta Tuhan ma manusiya'. Siyoho' sigam
makowe' isab sasuku tawwa' saki.
3 Uk na ni sigam, “Daa kaam mo ayi-ayi ma palangngnanan
bi. Daa kaam mo tungkud atawa bag atawa lutu' atawa sin.
Daa isab kaam mo badju' pagsayinan bi.
4 Maingga-maingga lahat katakkahan bi, bang kaam
siyagina uk aa siyoho' pariyata' ni luma' na, subay may'an
pahantian bi sataggōl kaam ma kalumaan ian hi'.
5 Bang ganta' niya' kalumaan papahian bi, bo' aa na
ian 'nsa' nagina kaam, pakallo' kaam min kalumaan ian.
Paspasin bi dahu bagunbun na min nayi' bi tanda' saksi' in
kaam puwas min sigam, bo' iyampa kaam pakallo'.”

6 Manjari maglangngan na manga mulid si Isa ngalatag
kalahat-lahatan. Paingga-paingga takkahan sigam pignasi-
hat uk sigam lapal hap, maka pikowe' uk sigam manga aa
saki.

Sasaw pikilan si Herod
(Matiyu 14.1-12; Markus 6.14-29)

7 Manjari itu take uk si Herod, iya mangantan parinta
ma lahat Jalil, pasal kamemon iya tahinang uk si Isa ian.
Sasaw pikilan na sabab magsaddi-saddi pangupama manga
aa. Bang ma aa kasehean si Isa iya si Yahiya Magpapandi,
'llum pabing min kamatay na.
8 Bang ma kasehean si Nabi Eliyas ko' ian palahil paitu ni
dunya. Bang ma kasehean isab si Isa iya dakayo' nabi bayi
ma masa awwal, bo' 'llum na pabayik.
9 Uk si Herod, “Si Yahiya bayi soho' ku piyonggolan kok na.
Suga' sayyanan aa itu iya take ku pasal hinang na makainu-
inu?” Hangkan baya' tōōd si Herod supaya iya makanda'
ma si Isa.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Yahiya 6.1-14)

10 Na, manga aa bayi kawakilan uk si Isa pabing na ni iya.
Biyaan iya uk sigam pasal kamemon bayi tahinang sigam.
Manjari biyo sigam uk si Isa pay'an ni daira Betsaida, sigam-
sigam sadja.
11 Kitauhan peen uk baanan aa ian bang paingga si Isa,
magtuwi sigam paturul ma iya. Siyagina sigam uk si Isa bo'
piyanduan uk na sigam pasal pagparinta Tuhan. Pikowe'
isab sasuku taga saki.
12 Song peen pasaddōp 'llaw, pahi' ni iya mulid na sangpu'
ka duwa. Uk sigam, “Sohoun kono' baanan aa itu pahi'
ni manga kalumaan ma katilibut lahat itu, maka ni luma'
manga aa maghuma, bo' supaya sigam meha balanja' maka
pahantian sabab 'nsa' niya' luma' ma lahat itu hi'.”
13 Suga' nambung si Isa ma manga mulid na hi', uk na,
“Kaam na magpakan sigam.”
Uk sigam, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du
daying. Duwal bang kami pahi' malli tinapay pamakan
baanan aa itu!”
14 (Niya' manga limangibu lalla may'an.)
Uk si Isa ni manga mulid na, “Sohoun bi sigam magt-
ingkoan limampu'-limampu' ma da tumpuk.”
15 Ubus peen uk manga mulid na matingko' manga aa ian
kamemon,
16 killo' uk si Isa lima tinapay maka duwa daying-daying
ian. Pahangad iya tudju ni langit bo' iyampa magsukul ni

Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na kiyakan ian bo' siyongan uk na ni manga mulid na bo' iyampa tiyōpōd-tōpōran uk sigam manga aa ian.
17 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus sigam mangan tipun uk manga mulid si Isa kapin kiyakan, niya' sangpu' ka duwa ambung mehe panno'.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Matiyu 16.13-19; Markus 8.27-29)

18 Niya' dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa nambahayang didihan na, pay'an ni iya manga mulid na. Jari tīyaw sigam, uk na, “Sayi kono' aku, bang ma pangupama manga aa?”
19 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya Magpapandi hi'. Bang ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas, maka bang ma aa kasehean isab kau dakayo' nabi bayi ma masa awwal hi', bo' 'llum na pabing.”
20 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa. “Ayi uk bi? Sayi aku itu?”
Nambung si Petros, uk na, “Kau iya Almasi iya tapene' uk Tuhan.”

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.20-28; Markus 8.30—9.1)

21 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi bang sayi iya.
22 Uk na isab ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', heka du kabinsanaan pitakka ni aku. Siyulak du isab aku uk kamaasan maka uk manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku suga' taabut peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”
23 Jari halling si Isa ni manga aa ian kamemon, uk na, “Bang niya' aa baya' me' ma aku, subay 'nsa' kabayaan baran na iya dulan na. Kahaba' 'llaw subay tanggung na hag na pamapatayan iya (hati na subay piglilla' uk na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni kamatay). Minnihi' iya makajari me' ma aku.
24 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-baran na, bo' lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal.
25 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya kamemon, mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal maka bang paōkat iya min Tuhan.
26 Sayi-sayi iya' ma'-ma' ma mayiran in iya suku' ku, maka me' iya ma pandu' ku, jari aku itu, Anak Manusiya', iya' du ngakuhan aa ian ma waktu kapaitu ku pabayik. Pabayik

du aku libut uk sahaya ku maka uk sahaya 'Mma' ku Tuhan
maka manga malaikat na sutsi.
27 Bannal iya halling ku itu ma kaam,” uk si Isa, “niya'
ma itu ma kaam iyu 'nsa' matay sataggōl 'nsa' tanda' na
pagparinta Tuhan pibōtang.”

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-8; Markus 9.2-8)

28 Na, palabay peen manga dapitu' min bayi pamissala si
Isa ian hi', biyo uk si Isa si Petros maka si Yahiya maka si
Ya'kub patukad ni diyata' bud bo' iya ngarap ni Tuhan ma
hi'.
29 Sabu peen iya ngamu'-ngamu', pinda dagbōs bayihu' na
maka landu' pote' sammek na, makasilaw na.
30 Sakali niya' duwangan lalla may'an magbissala maka si
Isa, iya na si Musa maka si Eliyas.
31 Bayi sigam palahil pay'an libut uk sahaya bo' mag-
bissala sigam maka si Isa pasal bohan kamatay bayi
pamakadal Tuhan ma iya, iya song kalabayan na ma daira
Awrusalam.
32 Na, si Petros maka manga sehe' na bayi tuwi suga' bati'
sigam bo' tanda' uk sigam sahaya si Isa maka aa duwangan
iya nangge ma bihing na.
33 Jari itu, song peen pakallo' duwangan ian min si Isa,
halling si Petros ma si Isa, uk na, “Tuwan Guru, hap tōōd
isab tiya' kami ma itu. Ngahinang kami tallu bawung-
bawung pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo'
ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas.” (Missala sadja
iya, suga' 'nsa' katauhan na bang ayi subay halling na.)
34 Ma sabu peen iya halling, niya' gabun bayi paluwas
ngalandungan sigam bo' tiyāw manga mulid ian pagka
kalandungan salaihi'.
35 Niya' suwara halling min diyōm gabun hi', uk na, “Anak
ku ko' itu bayi pene' ku. Kehun bi iya.”
36 Parōhōng peen suwara ian halling, na, si Isa didihan
na iya tanda' uk manga mulid hi'. 'Nsa' sigam bayi halling-
halling pasal ian hi'. Maka ma waktu ian 'nsa' sigam ma'-ma'
ni sayi-sayi pasal bayi tanda' uk sigam hi'.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-18; Markus 9.14-27)

37 Pag'llaw sawung, palud di si Isa min bud ian. Jari heka
aa tōōd pasampang ni iya.
38 Niya' lalla ngalingan min diyōm katipunan aa ian, uk
na, “O Tuwan! Ngamu' aku junjung ni kau: kaasein kono'
anak ku, anak ku tunggal itu!

39 Sabab bang iya siyōd uk sayitan magtuwi sadja iya
ngōlang, maspad manga baran na maka ngalappu bo' na.
Landu' iya miyula uk sayitan, 'nsa' agōn iya diyōhōngan.
40 Bayi amu' ku manga mulid nu itu maluwas sayitan itu
suga' 'nsa' tapaluwas uk sigam.”
41 Uk si Isa, “Kaam manga aa ma tahun itu hi', sā' pahap
pikilan bi! 'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le'
taggōl ku ma kaam nandalan addat bi iyu bo' iyampa kaam
magkahagad?” Jari halling iya ni 'mma' onde', “Bohun anak
nu paitu.”
42 Na, sabu peen onde' ian biyo ni si Isa, hiyantakan iya ni
tana' uk sayitan bo' maspad iya. Suga' pihallingan sayitan
ian uk si Isa bo' pikowe' uk na onde' hi'. Puwas hi' siyongan
uk na ni 'mma' na.
43 Jari inu-inu manga aa may'an kamemon pag'nda' sigam
ma kōsōg kawasa Tuhan.

Missala si Isa pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Markus 9.30-32)

Masi peen mag-inu-inu manga aa ian ma manga hinang
si Isa kamemon, halling iya ni manga mulid na, uk na,
44 “Kannalun bi tōōd manga bissala ku itu ma kaam. Aku
itu, Anak Manusiya', song na siyongan ni pagbayaan manga
aa.”
45 Suga' 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid na.
Limbungan tōōd hatihan bissala na min sigam supaya 'nsa'
tahati uk sigam. Maka 'nsa' sigam katawakkal niyaw ma iya
bang ayi hati na bayi bissala na hi'.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Markus 9.33-37)

46 Ma 'llaw dakayo' magjawab manga mulid si Isa bang
sayi ma sigam iya katapusan langkaw.
47 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi ma diyōm pikilan
sigam, hangkan killo' uk na dakayo' onde'-onde' diki' bo'
pitangge uk na ma bihing na.
48 Uk na ni sigam, “Sasuku nayima' dakayo' onde'-onde'
diki' salaitu ma sabab ōn ku iya pamanyabutan na, sali'
baran ku iya tayima' uk na. Maka sasuku nayima' aku,
tayima' na isab Tuhan iya bayi mapaitu aku ni dunya.
Sayi-sayi deyo' pangatayan na min kasehean na, iya ian
katapusan langkaw.”

Sasuku 'nsa' nagga' kaam mōgbōg du ma kaam
(Markus 9.38-40)

49 Jari halling si Yahiya, uk na, “Tuwan, niya' tanda' kami
dakayo' aa nabbut ōn nu pamaluwas na sayitan min diyōm
baran aa. Bayi iya liyāng uk kami sabab 'nsa' iya sehe' tabi.”
50 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab
sasuku 'nsa' nagga' kaam mōgbōgan kaam du.”

Si Isa 'nsa' tayima' ma dakayo' kawuman ma lahat Samariya

51 Manjari itu, pagka song taabut waktu pamaangkat si
Isa ni sulga', tuyu' tōōd iya pahi' ni Awrusalam.
52 Niya' manga aa soho' na parahu min iya bo' pahi' sigam
mangngan tudju ni dakayo' kawuman ma lahat Samariya
nakapan pahantian si Isa ma hi'.
53 Suga' manga aa ma kawuman ian 'nsa' baya' nayima' si
Isa sabab Awrusalam iya patudjuhan na.
54 Pagka kitauhan itu uk duwa mulid na, si Ya'kub maka si
Yahiya, uk sigam ni si Isa, “Tuwan Panghu', baya' kau baha'
bang kami noho' api pahug min sulga' bo' matay manga aa
ian?”
55 Suga' hiyarap duwangan itu uk si Isa bo' pihallingan uk
na sigam.
56 Manjari palanjal di si Isa pahi' ni kalumaan saddi.

Pasal manga aa maghawal-hawal me' ma si Isa (Matiyu 8.19-22)

57 Ma palangnganan peen sigam, niya' dakayo' aa missala
ni si Isa, uk na, “Tuwan, baya' aku me' ma kau paingga-
paingga tudjuhan nu.”
58 Uk si Isa ma iya, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan
na, maka kamanuk-manukan niya' pugaran na. Suga' aku,
Anak Manusiya' itu, 'nsa' niya' tōōd luma' patōtōgan ku
atawa pagtuwihan ku.”
59 Halling si Isa ni aa dakayo', uk na, “Paitu kau me' ma
aku.”
Suga' halling aa hi', uk na, “Tuwan, pabairun le' aku
pabing ni luma'. Subay puwas pangubul ku ma 'mma' ku
dahu bo' iyampa aku me' ma kau.”
60 Nambung si Isa, uk na, “Patut du bang aa matay pikubul
ni manga aa kasehean iya 'nsa' niya' kallum sigam taptap.
Suga' kau, subay pahi' magnasihat pasal pagparinta Tuhan.”
61 Niya' isab aa dangan, uk na ma si Isa, “Me' aku ma
kau, Tuwan, suga' pabairun le' aku pahi' dahu maid ni anak-
handa ku.”
62 Uk si Isa ma iya, “Bang niya' aa magbadja' ma huma
na bo' palingi' nganda' sadja ni buwian na, 'nsa' hap.
Damikkiyan na bang aa baya' me' ma aku bo' bimbang uk

ayi-ayi bayi labbahan na hi', 'nsa' iya tiyōp pigparintahan uk Tuhan.”

10

Pilangngan uk si Isa mulid na pitumpu' ka duwa

1 Puwas hi' niya' le' pitumpu' ka duwa aa kawakilan uk si
Isa. Siyoho' sigam uk na parahu ni kamemon daira maka
kalumaan iya song papahian na. Pilangngan sigam uk na
duwang-duwangan.
2 Uk na ma sigam, “Manga aa ian sali' dalil huma heka
buwa' na. Loha tana' suga' kulang aa mag-ani, hangkan uk
ku ma kaam: ngamu'-ngamu' kaam tabang ni iya dapu tana'
bo' supaya iya noho' manga aa pahi' mag-ani.
3 Na, mangngan na kaam. Pahap-hap kaam sabab papahi'
ta kaam ni diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun
anak bili-bili pipahi' ni diyōman baanan ero' tawun iya
magpangeket.
4 Daa kaam mo pitaka atawa bag atawa tawumpa'. Bang
niya' aa tasampang bi ma labayan daa kaam parōhōng
magbissala.
5 Bang niya' luma' pariyataan bi halling kaam dahu. Uk
bi, ‘Bang peen kaam kaniyaan kasannangan!’
6 Manjari bang niya' pabōtang ma luma' ian aa patut
kaniyaan kasannangan, katakkahan du iya kasannangan
bayi pangamu' bi hi'. Suga' bang 'nsa', pabing sadja ni kaam
kasannangan hi'.
7 Pabōtang kaam ma dakayo' luma' sadja. Daa kaam
magpinda-pinda pabōtangan. Mangan kaam maka nginum
kaam ayi-ayi pangalabōt ma kaam uk manga aa ma diyōm
luma' hi' sabab bang aa maghinang wajib iya biyuwanan
balanja' na.
8 Maingga-maingga kalumaan katakkahan bi, bang kaam
siyagina uk manga aa na, kakanun bi ayi-ayi pibōtangan
ma kaam uk sigam.
9 Pakoweun bi manga aa sakihan ma hi' maka uk bi ma
sigam, ‘Taabut na waktu pagparinta Tuhan ma kaam.’
10 Suga' bang niya' kalumaan katakkahan bi bo' kaam 'nsa'
ganta' siyagina uk aa na, paluwas kaam ni kalsada bo' kaam
halling.
11 Uk bi, ‘Tiya' pipaspasan min nayi' kami bagunbun lahat
bi itu, tanda' saksi' in kami puwas na min kaam. Suga' subay
katauhan bi in pagparinta Tuhan sikōt na.’
12 Baan ta kaam,” uk si Isa, “bang taabut 'llaw pan-
gahukum Tuhan ma manusiya' bohat le' hukuman na ma

manga aa ma lahat ian min bayi hukuman ma lahat Sodom,
iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma masa awwal hi'."

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad
(Matiyu 11.20-24)

13 "Allā!" uk si Isa. "Kaam manga aa min lahat Korasin
maka aa min Betsaida, makaase'-ase' tōōd iya pamakadal
ma kaam! Heka hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam
suga' 'nsa' bayi asip bi. Bang hinang ian bayi pindaan ni
aa ma daira Tira maka daira Sidun ma masa awwal hi',
tantu sigam bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam bayi
magsammek karut, manga magbusugan di sigam maka abu,
tanda' pagsusun sigam.
14 Bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le' huku-
man iya pitakka ni kaam min bayi hukuman ma manga aa
daira Tira maka daira Sidun hi'.
15 Kaam isab aa Kapirnaum," uk si Isa, "iyu kaam
magbantug-bantug di bi in kaam pilangkaw sampay ni
sulga'! Duwal bang nalka' iya pasampayan bi!"
16 Halling na si Isa ni manga mulid na, uk na, "Sasuku
ngasip ma pandu' bi, sali' aku iya taasip na. Sayi-sayi isab
nulak kaam, sali' aku iya tasulak na. Maka sayi-sayi nulak
aku, tasulak na Tuhan iya bayi noho' aku paitu ni dunya."

Pagbayik mulid si Isa pitumpu' ka duwa

17 'Nsa' taggōl, takka na pabayik ni Isa manga aa pitumpu'
ka duwa bayi soho' na magnasihat. Landu' sigam kiyōgan.
Uk sigam ni si Isa, "Tuwan, minsan manga sayitan bayi me'
ma panohoan kami basta sabbut kami ōn nu!"
18 Nambung si Isa, uk na, "Bayi tanda' ku nakura' sayitan
sali' dagbōs kirat hug min diyata' langit, 'nsa' na niya'
gaōsan na.
19 Pake kaam. Buwanan ta kaam kawasa bo' kaam 'nsa'
inay minsan taddōk bi so atawa jalalangking. Karaōgan bi
isab kōsōg sayitan nakura', iya banta tabi, bo' 'nsa' niya'
makamula kaam minsan ayi.
20 Suga' daa kaam kiyōgan ma sabab kaam binean uk
manga sayitan panohoan bi. Gam du bang kaam kiyōgan
ma sabab ōn bi hi' tasulat uk Tuhan ma diyōm sulga'."

Kiyōgan si Isa
(Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

21 Manjari ma waktu ian kiyōgan si Isa sabab min Nyawa
Sutsi bo' uk na ni Tuhan, "O 'Mma', kau iya makapagbaya'
ma sulga' maka ma dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau
sabab in bayi limbuhan nu min aa taga pangadji' sampay
min aa lōm tau na, pahati nu na ni manga aa kulang tau

na. Aho', 'Mma', min kōg nu maka min baya' nu hangkan salaihi'.
22 “Bayi na pingandōl ayi-ayi kamemon ma aku uk 'Mma'
ku. 'Nsa' niya' makatau Anak Tuhan bang sayi iya, duwal
'Mma' ku hi'. Damikkiyan na isab, 'nsa' niya' makatau 'Mma'
ku bang sayi iya, duwal aku anak na tunggal, sampay isab
sasuku tapene' ku subay pahati ku.”
23 Jari paharap si Isa ni manga mulid na bo' halling
ni sigam sadja. “Mehe du kahapan bi,” uk na, “sabab
makanda' na kaam ayi-ayi iya tanda' bi iyu.
24 Baan ta kaam, heka manga nabi maka manga sultan
ma masa awwal hi' bayi baya' tōōd nganda' pakaradjaan
iya tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tanda' uk sigam. Baya'
isab sigam pake ma ayi-ayi take bi itu, suga' 'nsa' take uk
sigam.”

Kissa pamaralilan pasal aa bangsa Samariya hap addat na

25 Manjari niya' dakayo' guru ma sara' agama pahi' ni si
Isa. Niya' tiyaw na ma si Isa panulayan iya. Uk na, “Tuwan
Guru, ayi subay hinang ku bo' supaya aku pisukan kallum
kakkal ni kasaumulan?”
26 Nambung si Isa, uk na, “Ayi baha' tasulat ma diyōm
sara' Tuhan, iya bayi tasulat uk si Musa? Ayi hati na iya
tabassa nu ma hi'?”
27 Uk sambung aa hi', “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu'
bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi
maka min diyōm pikilan bi maka min panahuhan bi maka
min kōsōg bi. Maka wajib isab kaam lasahan pagkahi bi
manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.”
28 “Tawwa' sambung nu,” uk si Isa. “Hinangun iyu bo'
pisukuan du kau kallum kakkal ni kasaumulan.”
29 Suga' guru ian 'nsa' baya' taraōg hangkan uk na ma si
Isa, “Manjari, sayi baha' pagkahi ku iya subay kalasahan
ku?”
30 Nambung si Isa, uk na, “Niya' dakayo' aa bangsa Yahudi
palud min Awrusalam tudju ni daira Ariha. Ma labayan
peen, diyugpakan iya uk manga mundu. Liyaugan iya maka
liyangpasan kamemon na sampay sammek bayi pasammek
na. Pisaran iya may'an uk sigam, maka halōl na iya.
31 Pasalta' niya' palabay min daddōk ian dakayo' imam
Yahudi suga' pag'nda' na ma aa halōl hi', palabay iya min
dambiya'.
32 Damikkiyan na niya' aa dakayo' makalabay pay'an,
Yahudi isab suga' min tubu' si Libi (iya nabangan imam ma
diyōm langgal). Suga' pag'nda' na ma aa halōl hi', palabay
isab iya min dambiya'.

33 Puwas hi' niya' dakayo' aa bangsa Samariya mangngan
may'an bo' taabut na aa halōl hi'. Pag'nda' na magtuwi iya
katakkahan ase'.
34 Pasikōt iya ni tōngōd aa hi' bo' tambalan na pali' na
maka 'nsallan maka alak, bo' iyampa piyutus uk na. Puwas
hi' piyakura' uk na ma diyata' kura' na bo' biyo uk na ni
luma' paghantian bo' supaya ipat uk na may'an.
35 Pagsawung muwan iya sin ni aa dapu luma' hi' bo' uk na
ma iya, ‘Ipatun ma aku aa itu. Bang kau makagastu palabi
min sin itu, bayaran ku meen bang paiyu aku pabayik.’ ”
36 Jari tiyaw si Isa ni guru, uk na, “Na, ma aa tallungan
ian, ingga pikil nu magpanda' lasa na ma pagkahi na bayi
kalangpasan uk mundu hi'?”
37 Nambung guru, uk na, “Iya maase' ma iya sampay
nabang.”
“Na,” uk si Isa, “pahi' na kau. Hinangun sali' hinang aa
ian.”

Patibaw si Isa ni si Marta maka si Mariyam

38 Manjari itu, makalanjal peen di si Isa maka manga
mulid na minnihi', takka sigam ni dakayo' kalumaan bo'
siyagina iya uk dakayo' danda iyōnan si Marta, siyoho'
pariyata' ni luma' na.
39 Niya' danakan si Marta danda iyōnan si Mariyam. Si
Mariyam itu ningko' na peen ma bihing nayi' si Isa pake ma
pamandu' na.
40 Si Marta lingōg pikilan na sabab heka hinang na
mag-adjal lalabōtan, hangkan iya pahi' ni si Isa missala.
“Tuwan,” uk na, “'nsa' kau magparuli pasal kahalan ku itu?
Sabab tiya' aku pisaran uk danakan ku mag-adjal didi ku.
Sohoun iya nabang.”
41 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kau Marta, sasaw kau
maka heka hinang kasusahan nu,
42 suga' dakayo' du hinang mehe kagunahan na. Hap iya
pene' uk si Mariyam, 'nsa' du killoan min iya.”

11

Pamandu' si Isa pasal sambahayang
(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

1 Niya' dakayo' 'llaw nambahayang si Isa. Na, ubus peen
uk na nambahayang, halling ni iya dakayo' mulid na, uk
na, “Tuwan, panduin kono' kami magsambahayang sali' si
Yahiya bayi manduan manga mulid na.”
2 Nambung si Isa, uk na, “Bang kaam nambahayang subay
salaitu kalangnganan na. Uk bi,

‘O 'Mma' kami Tuhan, bang peen pig-addatan ōn nu sutsi
uk aa kamemon.
Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya'
kamemon ma dunya itu.
3 Buwanin kami balanja' 'llaw-llaw.
4 Ampunun manga dusa kami,
sabab ampun kami isab ma sayi-sayi makabuwanan kami
dusa.
Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat.’ ”

5 Halling le' si Isa ni sigam, uk na, “Bang sawupama niya'
min kaam aa taga bagay. Jari pahi' kaam tōnga' bahangi ni
luma' bagay bi hi' bo' uk bi, ‘O bagay, pasambiun kono' aku
tinapay tallu heka na,
6 sabab niya' bagay ku takka bahu min paglangnganan na.
Tiya' ma luma' kami, bo' 'nsa' niya' ayi-ayi pamakan ku ma
iya.’
7 Sakali nambung bagay bi min diyōm luma', uk na, ‘Oy!
Daa aku sasawun. Hōgōt na tambōl lawang maka tiya'
na kami maka manga anak ku magbahakan. 'Nsa' aku
makapunduk muwanan kau ayi-ayi.’
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “minsan salaihi' panambung
bagay bi hi' papunduk du iya bo' kaam biyuwanan uk na
ayi-ayi kagunahan bi. 'Nsa' ma sawukat kaam bagay na asal,
suga' ma sabab kaam 'nsa' parōhōng ngamu' ni iya.
9 “Hangkan uk ku ma kaam: ngamu'-ngamu' kaam bo'
biyuwanan du kaam. Meha kaam bo' makatawwa' du kaam.
Mikiukab kaam bo' iyukaban du kaam.
10 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du, sayi-sayi meha
makatawwa' du, sayi-sayi mikiukab iyukaban du.
11 Kaam taga anak iyu, bang kaam pangamuan daying uk
anak bi buwanan bi iya so baha'?
12 Atawa bang amu' na iklug buwanan bi iya jalalangking
baha'?
13 Kaam iyu, minsan kaam taga dusa tau du muwanan
anak bi ayi-ayi makahap. Luba'-luba' na na 'Mma' bi ma
diyōm sulga' tau du muwanan kaam Nyawa Sutsi ni sasuku
ngamu' ni iya.”

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-30; Markus 3.20-27)

14 Niya' sayitan makaumaw piluwas uk si Isa. Pakallo'
peen sayitan hi', makabissala na aa bayi umaw hi'. Inu-inu
manga baanan aa bayi may'an,
15 suga' niya' manga aa halling, “Kabuwanan iya kawasa
uk si Belsebul iya pagnakuraan manga sayitan, hangkan iya
makapaluwas manga sayitan.”

16 Niya' isab manga aa kasehean bayi ngamu' pindaan uk
si Isa hinang makainu-inu panulayan sigam ma iya bang
bannal bayi min Tuhan.
17 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikil uk
sigam, hangkan uk na ma sigam, “Bang sawupama niya'
pagsultanan bahagi' duwa manga aa na bo' magbono' sali'-
sali', 'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na
bang niya' aa magdaōkōm bahagi' duwa bo' magsaggaan di
sigam, lakkas sigam magkawukanat.
18 Damikkiyan na bang nakura' sayitan maluwas sayitan,
hati na magsagga' iya maka panindōg na, 'nsa' du taggōl
kōsōg du sigam. Na, uk bi in aku itu kabuwanan kawasa
uk nakura' sayitan iya hangkan aku makapaluwas sayitan.
19 Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid
bi kawasa, iya hangkan sigam isab makapaluwas sayitan?
Mulid bi iya mabukis kasaan bi.
20 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas
sayitan sabab kawasa ku deyo' bayi min Tuhan. Iya na ko'
iyu paltandaan in Tuhan tiya' na magparinta ma kaam.
21 “Sawupama aa gaōs sakap asal maka pakōkōs na, bang
iya ganta' nganjagahan luma' na 'nsa' du inay pangalta' na.
22 Suga' bang niya' aa labi le' kōsōg na parugpak pay'an
maka ngandaōg, kalangpasan du manga pakōkōs bayi
pangandōlan uk aa dapu luma' hi'. Pigbahagi'-bahagian
isab manga alta' na uk aa mangandaōg ian bo' pamuwan
na ma manga sehe' na.”
23 Halling isab si Isa, uk na, “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan
aku nagga' aku du. Maka sayi-sayi 'nsa' nabangan aku
magpatipun manga suku' ku, makawukanat du iya.”

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Matiyu 12.43-45)

24 “Na, bang takdil ni sayitan,” uk si Isa, “bang niya'
sayitan paluwas min baran aa liyunsul uk na ni lahat
'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan na. Suga' 'nsa' niya'
tatawwa' na. Jari halling sayitan ian ni baran na, uk na,
‘Gam na aku pabing ni diyōm baran aa bayi pabōtangan
ku hi'.’
25 Pagbing peen, tanda' na hi' bayi siyapuhan maka
mimmōs.
26 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi
le' laat sigam min iya, bo' pasōd sigam kamemon ni diyōm
baran aa pabōtang may'an. Jari in kahalan aa hi' laat le'
damuwihan na min bayi dahu.”

Pasal pagkōg-kōgan bannal

27 Manjari ubus peen pamissala si Isa ian hi', niya' dakayo'
danda min katipunan aa ian halling patanōg. Uk na ma si
Isa, “Kiyōgan pahap danda bayi nganakan kau maka bayi
maruruan kau!”
28 Suga' nambung si Isa, uk na, “Mehe le' pagkōg-kōgan
sasuku pake ma palman Tuhan sampay me' ma panohoan
na.”

Manga aa meha paltandaan
(Matiyu 12.38-42)

29 Sasang paheka peen manga aa pay'an ni si Isa
halling na ma sigam, “Kaam manga aa tahun itu hi', laat
kaam. Mikipanda' kaam paltandaan panulayan bi aku
bang sabannal-bannal aku min Tuhan. Suga' 'nsa' niya'
paltandaan pindaan ni kaam, duwal paltandaan si Nabi
Yunus bayi ma masa awwal hi'.
30 Si Yunus itu bayi hinang paltandaan uk Tuhan pa-
manda' ma manga aa ma daira Niniba, maka damikkiyan
na isab aku, Anak Manusiya'. Tahinang du aku tanda' para
ma kaam manga aa tahun itu hi'.
31 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma
manusiya', niya' du nangge may'an dakayo' sultan danda
bayi ma lahat Seba ma masa awwal hi'. Naksi' du iya in
kaam bayi magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut
naksi' sabab bayi iya paitu min lahat na ma bihing dunya
supaya take na bissala si Sultan Sulayman, iya bayi lōm tōōd
pangatau na hi'. Suga' baan ta kaam, ma buttihi' niya' ma itu
ma kaam pasong le' pangatau na min si Sultan Sulayman,
suga' 'nsa' du iya asip bi.
32 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya'
magtanggehan may'an manga aa bayi ma daira Niniba ma
masa awwal hi', bo' sigam du naksian kaam in kaam taga
dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si Yunus, magtuwi
pinda min dusa sigam. Baan ta kaam, tiya' na dakayo' aa
labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya asip bi.”

Pasal kasawahan
(Matiyu 5.15; 6.22-23)

33 Mandu' le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' ngandōkōt palitaan
bo' iyampa tapukan na atawa lōkōban na maka undam,
suga' biyōtang du uk na ma diyata' pabōtangan na supaya
tanda' sawa na uk sasuku pasōd ni diyōm luma' hi'.
34 Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm
ginhawa ta. Bang hap panganda' ta, hati na bōntōl hinang
ta, iya pigbahasa sali' sawa lullun diyōm ginhawa ta. Suga'
bang mata ta 'nsa' hap, hati na laat hinang ta, iya pigbahasa
sali' ngalindōm diyōm ginhawa ta itu.

35 Hangkan kaam subay kamaya'-maya' bo' 'nsa' sā' pikilan
bi. Bang uk bi niya' ma kaam kasawahan bo' 'nsa', na mehe
kalindōman bi.
36 Suga' bang sawa lullun diyōm bi, maka bang 'nsa' niya'
lindōm na minsan datti', sawa tōōd kamemon na. Iya dalil
na niya' palitaan masawahan iya."

Pihallingan uk si Isa manga Parisi maka manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

37 Ubus peen uk si Isa missala, niya' dakayo' aa Parisi mo
iya ni luma' na mangan. Jari pasōd iya pay'an bo' ningko'
mangan.
38 Inu-inu Parisi hi' ma si Isa sabab 'nsa' bayi ngosean
tangan na dahu bo' iyampa mangan.
39 Uk si Isa ma iya, "Kaam manga Parisi, kiyosean uk bi
sawan bi maka layi bi sampay luwasan na, suga' panno'
diyōm atay bi uk panganapsu bi maka kalaatan bi.
40 Dupang pahap kaam! Pangannal bi baha' in luwasan
baran bi sadja iya pipanjari uk Tuhan, bo' diyōm na 'nsa'?
41 Suga' ayi-ayi ma diyōm sawan bi maka layi bi iyu,
panarakkahun bi ma manga miskin, jari halal du kamemon
ma kaam.
42 "Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga
Parisi! Sabab tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan bahagi'
sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan sayul-
sayul iya pamapa bi kiyakan, sali' manga bawang maka
manga sayi. Suga' 'nsa' kabōgbōgan bi manga hinang
halgaan, hati na hinang bōntōl ma pagkahi bi maka lasa
tudju ni Tuhan. Hap isab hinang bi ngungsud bahagi'
min ayi-ayi bi, suga' daa subay tayikutan bi manga hinang
halgaan hi'.
43 "Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga
Parisi! Sabab iya kabayaan bi bang kaam ganta' ma diyōm
langgal, subay kaam ningko' ma paningkoan bangsahan.
Bang kaam ma mayiran, iya kabayaan bi subay hiyulmat
uk manga aa.
44 "Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam. Sabab
sali' kaam sapantun manga kubul 'nsa' niya' pangandaan
na, manjari taddōk uk aa bo' 'nsa' kitauhan uk sigam in ian
makasammal."
45 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama halling
ni si Isa, uk na, "Tuwan Guru, pagka salaihi' halling nu ma
manga Parisi, iya du kami talapay nu pikaiya'."
46 "Aho'," uk si Isa, "makaase'-ase' isab iya pamakadal ma
kaam, manga guru ma sara' agama! Sabab pabohatan bi
manga aa maka manga sara' iya 'nsa' takowe' biyōgbōgan

uk sigam, bo' kaam iya 'nsa' nabang mo minsan laa tabang
diki' sadja.
47 “Makaase'-ase' iya pamakadal ma kaam! Sabab pialti
uk bi tampat ma manga nabi, bo' nabi ian bayi tabono' uk
ka'mbo'-mboan bi ma masa awwal hi'.
48 Jari kaam iyu naksian di bi in kaam pauyun du ma
kahinangan ka'mbo'-mboan bi hi'. Sigam bayi mapatay
manga nabi hi', bo' kaam iya maalti kubul sigam.
49 “Hangkan na Tuhan, iya lōm asal tau na, bayi malman.
Uk na, ‘Soho' ku pahi' ni bangsa Israil manga nabi maka
manga aa kawakilan ku. Suga' kasehean iya soho' ku
piyatay du uk sigam, bo' liyaat kasehean.’
50 Hangkan na,” uk si Isa, “kaam manga aa tahun itu
hi', tikkahan du kabinsanaan ma sabab bayi dusa ka'mbo'-
mboan bi mono' manga kanabi-nabihan sataggōl min tagna'
dunya pipanjari.
51 Binsana' du kaam ma sabab kamatay manga nabi
kamemon, tiyagnaan min si Habil anak si 'Mbo' Adam,
sampay ni si Jakariya iya piyatay uk sigam ma ōtan
tōngōd pagkulbanan maka baran langgal hi'. Aho', baan ta
kaam manga aa ma waktu itu, pamatanggungan du kaam
karusahan sigam kamemon.
52 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga
guru ma sara' agama. Sabab tambōlan bi manga aa
bo' supaya sigam 'nsa' makalabay min daddōk tudju ni
pangatau pasal Tuhan. Kaam iyu 'nsa' baya' palabay min
daddōk ian bo' liyāng uk bi sasuku baya' palabay.”
53 Pagkallo' si Isa min luma' ian magtuwi manga Parisi
maka manga guru ma sara' agama nagna' naway iya. Laat
tōōd panaway sigam, maka heka isab pagtiyaw-tiyaw sigam
ma iya
54 bo' supaya iya taabut mahalling kasaan, manjari
katuntutan iya uk sigam ni sara'.

12

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian
(Matiyu 10.26-27)

1 Pasalta' ian hi', ibu-ibuhan manga aa magtipunan,
magdigpit-digpit. Manjari missala si Isa ma manga mulid na
dahu, uk na, “Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi,
hati na hinang sigam maglaku-laku in sigam hap.
2 Kamemon bayi kalimbuhan, tantu du piluwas. Maka
kamemon bayi tatawu' ma diyōm atay tantu pitau du.

3 Ayi-ayi bissala uk bi ma diyōm kalindōman kine du ni
kasawahan. Ayi-ayi 'ssap-'ssap bi ma diyōm bilik pitanyag
du ma manga aa ma mayiran.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Matiyu 10.28-31)

4 “Baan ta kaam, manga bagay,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw
ma manga aa iya makapatay baran bi sabab 'nsa' taabut uk
sigam palnyawahan bi.
5 Suga' panduan ta kaam bang sayi iya subay katāwan bi:
katāwin bi Tuhan sabab 'nsa' baran bi sadja iya tapapatay
na. Taga kapatut isab iya ngalarukan nyawa bi ni diyōm
nalka'. Aho', iya iya subay katāwan bi.”
6 Uk si Isa le', “Pikilun bi manga manuk-manuk diki'
iyu. Taballi ta lima heka na maka duwa sin. Suga'
minsan manuk-manuk diki' sali' 'nsa' niya' halga' na 'nsa'
du takaipat uk Tuhan minsan dakayo'.
7 Na, luba'-luba' na kaam 'nsa' takaipat uk Tuhan. Minsan
buun bi iyu taitung du uk na bang pila lamba heka na.
Hangkan kaam daa subay tiyāw sabab halgaan le' kaam min
baanan manga manuk-manuk diki' iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “Baan ta kaam,” uk si Isa, “sayi-sayi ma'-ma' ma alōpan
kahekahan aa in iya me' ma aku, Anak Manusiya', ma' du
aku ma alōpan manga malaikat Tuhan in aa ian palsukuan
ku du.
9 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan aa in aku
'nsa' pamean na, payiluhan ku isab aa ian ma alōpan manga
malaikat Tuhan.
10 “Sayi-sayi mahalling laat ma aku, Anak Manusiya',
makajari iya iyampunan dusa na suga' sayi-sayi ma-
hallingan Nyawa Sutsi laat, 'nsa' tōōd iyampun dusa na hi'.
11 “Ma sosongun, bang kaam siyaggaw uk aa bo' kaam
biyo ni langgal sigam hiyukum atawa ni harapan manga
gubnul maka manga parinta, daa kaam magsusa bang
salaingga uk bi ngandaawahan di bi atawa bang ayi
pamissala bi.
12 Sabab piyanduan du kaam uk Nyawa Sutsi ma waktu
ian hi' bang ayi subay pamissala bi.”

Paralilan pasal aa dupang

13 Manjari niya' dangan min katipunan aa ian halling. Uk
na ni si Isa, “Tuwan, sohoun kono' danakan ku mahagi' aku
pusaka' bayi pangamban uk 'mma' kami hi'.”

14 Suga' uk si Isa ma iya, “Sehe', 'nsa' aku kabuwanan
kapatut nara' kaam, maka 'nsa' niya' kapatut ku mahagi'
alta' bi.”
15 Siyugpatan isab halling na ma manga aa ian, uk na,
“Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi napsu kaginis-ginisan
sabab minsan kaam dayahan makalandu', 'nsa' iya alta' bi
heka iya makabuwanan kaam kallum kakkal.”
16 Puwas hi' niya' pamaralil uk si Isa ma manga aa ian.
Uk na, “Niya' aa dayahan taga huma heka sadja buwa' na.
17 Manjari aa itu mikilan di na, uk na, ‘Ayi baha' subay
hinang ku pagka 'nsa' niya' luma' sarang panawuan ku
buwa' tiyanōm ku ma heka itu?’
18 A, katauhan ku bang ayi subay hinang ku. Langkat ku
manga bodega ku bo' hinang ku du bodega bahu, pasong
mehe na min bayi tagna'. Jari tawu' ku ma hi' buwa'
tiyanōm ku kamemon maka alta' ku kamemon.
19 Puwas hi' halling-hallingan aku di ku, uk ku, ‘Hap asal
sukud ku. Heka na tatawu' ku paggastu ku sampay ma
tahunan. Pahali-hali na aku. Mangan aku, nginum aku,
maka pahap ku na palasahan ku.’
20 Suga' missala Tuhan ma iya, uk na, ‘Dupang pahap kau!
Ma sangōm iyu matay du kau. Ma sayi na baha' alta' bayi
tawuan nu baran nu?’
21 Na,” uk si Isa, “salaihi' du iya kamaujuran aa bang
mabud alta' pahap palasahan na, parahal miskin iya ma
panganda' Tuhan.”

Pasal pangandōl ma Tuhan
(Matiyu 6.25-34)

22 Jari missala le' si Isa ma manga mulid na, uk na,
“Hangkan kaam soho' ku daa magsusa pasal kalluman bi
bang ayi kiyakan bi, atawa pasal ginhawa-baran bi bang
ayi kapanammek bi.
23 Sabab labi halga' kallum ta min kapamangan ta, maka
halga' le' baran ta min panammek ta.
24 'Ndaun bi manga owak hi'. 'Nsa' magtanōm, 'nsa'
mag-ani, maka 'nsa' niya' pagtawuan sigam kiyakan, suga'
biyalanjaan asal sigam uk Tuhan. Bo' kaam iyu, halgaan le'
tōōd min kamanuk-manukan.
25 Sayi baha' makapataha' umul na manga danjam sadja
minsan salaingga uk na magmasusa?
26 Manjari bang 'nsa' tapataha' bi umul bi minsan datti',
angay pagsusahan bi iya kagunahan bi kasehean hi'?
27 'Ndaun bi manga sumping bang salaingga katomo'
na. 'Nsa' magsangsa' maghinang, 'nsa' maghinang kakana'.
Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka kaalti

na ma masa awwal hi' 'nsa' du makaatu hap sammek na ma
dakayo' sumping itu.
28 Bang Tuhan iya makapayakun sumping kasōmpōtan
itu, iya tatasan na dangallaw du, pagsawung tiyutung
du, iya le' na kaam pasammekan na du. Kulang pahap
pangandōl bi ma iya!
29 “Hangkan kaam 'nsa' soho' ku magsusa, daa kaam
magpikil na peen bang ayi kiyakan bi atawa inum bi.
30 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi'
kisusahan na peen uk sigam. Suga' kaam iyu, kitauhan uk
'Mma' bi Tuhan in ian kagunahan bi asal.
31 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan, man-
jari piniyaan du kaam ayi-ayi kulang-kabus bi.”

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Matiyu 6.19-21)

32 “Kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw
minsan kaam 'nsa' heka. Sabab kiyōgan 'Mma' bi Tuhan
muwanan kaam palsukuan ma diyōm pagparintahan na.
33 Paballihin bi alta' bi bo' panarakkahun bi ballihan na
ma manga aa miskin. Bang hinang bi itu hi' sali' kaam
dalil nawu' alta' bi ma diyōm pitaka 'nsa' magkaraan. Hati
na, niya' karaya bi ma diyōm sulga', karaya 'nsa' pakulang.
Bang ganta' may'an karaya bi 'nsa' taabut uk aa panangkaw
maka 'nsa' niya' bobok makaat iya.
34 Sabab hati na, maingga-maingga iya panawuan bi alta'
bi ma hi' iya pataptapan pangatayan bi.”

Manga sosohoan jaga

35-36 Missala le' si Isa, uk na, “Subay kaam patanam ma
ayi-ayi patakka, sali' manga sosohoan ngagaran nakura'
sigam bang mowe' min pagkawinan. Magsammek sigam
maka 'nsa' padda palitaan sigam. Pagtakka nakura' sigam
bo' pagkuku na ma lawang, magtuwi iya iyukaban uk sigam.
37 Mehe kahapan manga sosohoan ian pagka masi sigam
magjaga maka sakap asal ma pagtakka nakura' sigam. Baan
ta kaam tōōd,” uk si Isa, “nakura' ian ngamōmōsan di na
du bo' pitingko' uk na manga sosohoan hi' bo' iyampa sigam
bohatan na.
38 Minsan tōnga' bahangi atawa dayi' 'llaw iya katakka na,
bang taabut na manga sosohoan na asal jaga, tantu mehe
kahapan sigam.
39 Sawupama aa dapu luma', bang katauhan na bang
umay niya' aa panangkaw takka, tantu 'nsa' pisaran uk na
luma' na liyangkat maka siyōd.

40 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam sakap sadja
sabab aku, Anak Manusiya', takka paitu pabing du ma
waktu 'nsa' katauhan bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapan-
gandōlan
(Matiyu 24.45-51)

41 Manjari tiyaw si Petros, uk na, “Tuwan, sayi bissalahan
nu iya hangkan kau maralil salaiyu? Kami sadja atawa aa
kamemon?”
42 Nambung si Isa magparalil pabing. “Bang niya'
sosohoan hap akkal na, aa kapangandōlan,” uk na, “iya
na ian pene' uk nakura' na nganjaga ma manga sosohoan
kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja' sigam.
43 Na, bang bayi likut nakura' na ian bo' mowe' na, mehe
kahapan ma nganjaga ian bang iya taabut uk nakura' na
nōgōl ma bayi pamahinang ma iya.
44 Baan ta kaam, tantu pingandōl uk nakura' ian alta' na
kamemon ma sosohoan kapangandōlan hi'.
45 Suga' iya nganjaga ian, bang sawupama pangannal
na ma diyōm atay na in nakura' na taggōl le' takka, jari
nagna' iya ngalaugan manga sosohoan kasehean lalla maka
danda. Iya hinang na magkakan maka mag-inum maka
maglangohan.
46 Sakali saruun-duun sadja iya takka nakura' ian, ma
'llaw 'nsa' iyagaran uk aa nganjaga maka ma waktu 'nsa'
katauhan na. Manjari liyagut iya uk nakura' na sampay
bugtang na. Pikaralan iya nalka' sali'-sali' maka manga aa
'nsa' magkahagad ma Tuhan.
47 “Bang sosohoan tau bang ayi kabayaan nakura' na
subay hinang na, bo' 'nsa' iya magsakap atawa maghinang,
liyapdōsan du iya tōōd.
48 Suga' bang sosohoan awam pasal kabayaan nakura' na,
bo' niya' tahinang na patut paminsanaan iya, liyapdōsan du
isab iya suga' 'nsa' bohat tōōd. Sayi-sayi kabuwanan heka,
heka isab hiyōwat ma iya. Damikkiyan na bang heka le' iya
pingandōl ma iya, pasong le' heka hiyōwat ma iya.”

Si Isa poon pagsaggaan
(Matiyu 10.34-36)

49 Uk si Isa le', “Bayi aku paitu mo api ni dunya itu bo'
kabayaan ku bang iya hi' na dōkōt.
50 Niya' kabinsanaan subay kalabayan ku bo' kabohatan
aku sataggōl 'nsa' le' ubus.
51 Marayi' pangannal bi in aku paitu mo kasannangan ni
dunya. Suga' baan ta kaam, 'nsa' kasannangan iya tabo ku.
Palsaggaan iya bo ku paitu.

52 Sabab na puwas minnitu bang niya' lima puhu' mag-
dakayo' luma', magsagga' du sigam. Jari tallungan sigam
nagga' duwangan, maka duwangan ian ngatu ma tallungan.
53 'Mma' nagga' anak na lalla du, maka lalla nagga' 'mma'
na. Ina' nagga' anak na danda du, maka danda nagga' ina'
na. Matoa danda nagga' ayuhan na danda, maka ayuhan
danda nagga' matoa na danda."

Pamandōgahan pasal pakaradjaan ma sosongun
(Matiyu 16.2-3)

54 Halling isab si Isa ni kahekahan aa ian. "Bang takdil ni
dagbōs lahat," uk na, "bang tanda' bi pandōm langit tampal
ni saddōpan, magtuwi uk bi, 'Song ulan'. Maka ngulan du
isab.
55 Bang patumbuk baliyu satan, uk bi, 'A, song pasu'
lahat,' bo' pasu' du.
56 In kaam iyu magbawu'-bawu' pahap. Tau kaam nganda'
pamandōgahan ma diyata' langit maka ma dunya. Angay
'nsa' tapandōga bi pakaradjaan iya patakka ma masa itu
hi'?"

Maghap kaam maka aa nuntutan kau
(Matiyu 5.25-26)

57 "Angay kaam 'nsa' tau magpikilan di bi bang ingga iya
patut subay hinang bi?
58 Bang kau tiyuntutan uk aa ma sabab utang nu bo' biyo
kau uk na ni sara', nuyu' kau tōōd samantala' kaam ma
labayan le' bo' supaya tabo nu aa ian magsulut ma 'nsa' le'
kaam takka ni sara'. Sabab piligdu bang kau 'nsa' magsulut
dahu. Biyo du kau ni huwis bo' siyongan du kau uk huwis
ni pulis bo' iyampa kau liyōōn ni diyōm jil.
59 Baan ta kau, kataggōlan du kau ma diyōm jil ian. Subay
puwasan nu bayi kataksilan nu kamemon bo' iyampa kau
makaluwas minnihi'."

13

Pangalabba min dusa bi bo' 'nsa' miyulkaan uk Tuhan

1 Na, ma waktu ian hi' niya' manga aa ngahabal ni si
Isa pasal manga aa Jalil, iya bayi siyoho' biyono' uk si
Gubnul Pilatu pasalta' ma waktu kapanumbay sigam hayōp
pagkulban sigam ni Tuhan.
2 Nambung si Isa ma sigam, uk na, "Pangannal bi baha'
manga aa ian taga dusa labi le' min aa kamemon ma itu ma
lahat Jalil, iya hangkan sigam takkahan bala' salaihi'?
3 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa'
ngalabba min dusa bi, iya du kaam matay sali' manga aa
Jalil hi'.

4 Manga aa isab sangpu' maka walu' heka na, iya bayi
matay ma hi' ma Silowam pagka sigam kahabbahan uk
luma' pamantawan, pangannal bi baha' in sigam ian labi
laat min aa kasehean maglahat ma Awrusalam?
5 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa'
ngalabba tōōd min dusa bi, iya du kaam matay sali' sigam."

Paralilan pasal kayu 'nsa' muwan buwa'

6 Manjari niya' kissa paralilan bissala uk si Isa ma sigam.
Uk na, "Niya' aa taga kayu igira patomo' ma diyōm kabbun
na, iya panomoan bahan anggul. Pay'an iya meha buwa'
igira suga' 'nsa' niya' tapeha na,
7 hangkan uk na ni tunggu' kabbun, ''Ndaun: tallun tahun
na pagpaitu-paitu ku ni kayu igira itu meha buwa' na suga'
'nsa' niya' tapeha ku. Tabbōngun na, bo' 'nsa' lōpas tana'
itu.'
8 Suga' niya' sambung tunggu' kabbun hi', uk na, 'Daa,
Tuwan. Pasaran ta le' dantahun. Tappōkan ku le' pahap
tana' na. Tambalan ku maka tayi' hayōp.
9 Bang hati muwan buwa' ma musim siyong itu, hap du.
Bang 'nsa', na minsan na kita, tabbōngun ma aku.' "

Danda buggut bukut na kaulian ma 'llaw paghali

10 Ma 'llaw dakayo', ian si Isa mandu' ma diyōm langgal
manga Yahudi bo' 'llaw Sabtu' na, 'llaw sigam paghali ni
Tuhan.
11 Niya' may'an dakayo' danda saki sabab min sayitan,
sangpu' na maka walun tahun taggōl na. Buggut kalandu'
bukut na, 'nsa' tapahannat.
12 Pag'nda' si Isa ma danda itu siyoho' iya pasikōt. Halling
si Isa ma iya, "Danda, puwas na kau min saki nu iyu."
13 Jari piabut uk si Isa tangan na ma iya. Magtuwi iya
pahannat bo' nanglit iya ma Tuhan.
14 Suga' nakura' langgal ian, pasu' atay na pagka si Isa
makowe' aa ma 'llaw Sabtu'. Halling na ma manga aa
may'an, "'Nnōm 'llaw du ma diyōm dapitu' wajib paghinang
kitabi ayi-ayi. Paitu kaam ma diyōm 'nnōm 'llaw ian bang
kaam baya' kaulian saki bi, daa bang 'llaw Sabtu'."
15 Siyambungan nakura' ian uk si Isa, uk na, "Magbawu'-
bawu' pahap kaam iyu in kaam 'nsa' langgal sara'. Niya'
baha' ma kaam 'nsa' ngahubaran sapi' na atawa kura' na
bo' iyampa guyud bi paluwas supaya piinum uk bi, minsan
sabu ma 'llaw Sabtu'?
16 Danda itu panubu' si Ibrahim du sali' kaam. Niya' na
sangpu' maka walun tahun taggōl na bayi katahanan uk
nakura' sayitan. 'Nsa' iya wajib baha' piyuwasan min susa
na ma 'llaw Sabtu'?"

17 Magtuwi magkaiyaan manga aa nagga' si Isa hi' ma
sabab panambung na. Suga' manga aa ian kamemon
kiyōgan tōōd ma sabab hinang makainu-inu kamemon iya
tahinang uk na.

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-32; Markus 4.30-32)

18 Missala le' si Isa, uk na, “Ayi pamasalian kitabi
pagparinta Tuhan ma bangsa manusiya'? Ayi pamaralilan
ku iya?
19 Iya pagparinta Tuhan,” uk si Isa, “sali' dalil dakayo'
bigi diki'-diki', tiyanōm uk aa ma tana' na. Tomo' peen
itu manjari kayu na, bo' pay'an manga manuk-manuk
ngahinang pugaran ma senga na.”

Paralilan pasal pasulig
(Matiyu 13.33)

20 Halling si Isa pabing, uk na, “Ayi pamaralilan ku
pagparinta Tuhan ma manusiya'?
21 Iya pagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil pasulig giyuna
uk danda pilamud ni tirigu heka, manga duwampu' maka
lima kilu. Puwas hi' iyaddun uk na, pagsa' taggōl pasulig na
kamemon.”

Lawang kiput
(Matiyu 7.13-14, 21-23)

22 Jari palanjal si Isa tudju ni daira Awrusalam sasang
na ngalatag manga kalumaan mehe-diki' magpandu' ma
manga aa.
23 Niya' ian dakayo' aa tiyaw iya, uk na, “Tuwan, kulang
du baha' manga aa lappasan uk Tuhan min mulka'?”
Uk sambung si Isa ma manga aa ian,
24 “Bang kaam baya' pasōd ni diyōman Tuhan subay kaam
magtuyu' bo' kaam pasōd min lawang na kiput. Sabab baan
ta kaam, heka aa nulay pasōd suga' 'nsa' makasōd.
25 Papunduk du aa dapu luma' mahōgōt tambōl lawang.
Jari ma luwasan sadja kaam nguku' ma lawang sampay
ngalingan. Uk bi, ‘O Tuwan, ukabin kami.’ Siyambungan
du kaam uk na, ‘'Nsa' katauhan ku kaam bang minningga!’
26 Jari uk bi, ‘'Nsa' kami taintōm nu? Bayi kami
dakakanan maka kau. Bayi kau mandu' ma lahat kami.’
27 Suga' bayikan na du bayi halling na ma kaam. Uk na,
‘'Nsa' kaam katauhan ku bang minningga kaam. Pakallo'
kaam min aku, kaam kamemon maghinang kalaatan!’
28 Manjari magkarukkaan du kaam, magtagiōt isab bag-
gaang bi ma waktu ian bang tanda' bi ka'mbo'-mboan bi di

si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub, sampay manga kanabi-
nabihan kamemon hi' bayi pisōd ni diyōm pagparintahan
Tuhan. Bo' kaam iya liyarukan paluwas.
29 Patipun du isab pay'an manga aa min 'mpat pidju alam
bo' magtingkoan sigam may'an bo' magjamu ma diyōm
pagparintahan Tuhan.
30 'Ndaun bi, niya' manga aa taramuwi ma buttihi', pirahu
du ma sosongun. Maka niya' manga aa makarahu ma
buttihi', piramuwi du ma waktu siyong.”

Lasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Matiyu 23.37-39)

31 Manjari itu ma waktu ian, niya' pay'an ni si Isa manga
aa Parisi. Uk sigam ni iya, “Subay kau pakallo' minnitu
sabab si Sultan Herod ian baya' mapatay kau.”
32 Nambung si Isa, uk na, “Pahi' kaam maan si Herod
pangangakkal ian bang ayi hinang ku. 'Llaw itu maka
sawung lanjalan ku hinang ku magpakallo' sayitan min
baran aa, sampay makowe' manga saki. Bo' ma 'llaw katallu
na tangbus uk ku hinang ku.
33 Suga' subay aku palanjal ni palangnganan ku 'llaw itu
maka sawung sampay isab ni sawung dambuwa'. 'Nsa' du
niya' laat makani-aku ma itu sabab Awrusalam iya lahat
pamapatayan kahekahan manga nabi.”
34 Sakali magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma
daira Awrusalam. “'Ndu'!”, uk na. “Kaam manga aa
Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min
Tuhan piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan isab
hiyak uk bi sadja maka batu bang sigam pipaiyu uk na ni
kaam. Min pila aku bayi baya' nipun kaam ma bihing ku?
Sali' sapantun manuk danda bang nipun na anak-anak na
ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa' kaam baya'.
35 'Ndaun bi na: libbahan langgal bi uk Tuhan. Maka
baan ta kaam, 'nsa' na aku song tanda' bi sataggōl 'nsa'
taabut waktu pananglit bi aku. Subay uk bi, ‘Bang peen
biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,’ bo' iyampa
aku tanda' bi.”

14

Aa saki kaulian uk si Isa

1 Ma dakayo' Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan, pay'an si
Isa mangan ma luma' dakayo' nakura' manga Parisi. Jari
may'an peen iya, piyatong iya uk manga aa asal may'an.
2 Niya' isab ma tōngōd na ian aa taga saki, maha' nayi'-
tangan na.

3 Tiyaw si Isa ni manga guru ma sara' agama ian maka
ni manga Parisi, uk na, “Bang kita sawupama magpakowe'
saki aa ma 'llaw Sabtu', langgal sara' agama tabi baha',
atawa 'nsa'?”
4 Suga' 'nsa' sigam nambung. Jari intanan uk si Isa aa saki
ian bo' pikowe' iya uk na bo' iyampa pipowe' uk na.
5 Puwas hi' tiyaw si Isa ma manga aa ian, uk na, “Bang
sawupama niya' anak bi atawa sapi' bi hug ni diyōm lowang
ma 'llaw paghali, ayi hinang bi? Tantu killo' uk bi piluwas
min diyōm lowang hi' minsan 'llaw paghali le'.”
6 Suga' 'nsa' na sigam makajawab.

Pandu' pasal aa magluruk maka aa noho' magluruk

7 Tapandōga uk si Isa iya bohan manga aa maglurukan
pay'an. Mene' sigam magtuwi paningkoan hap, iya tiyōp
ma aa langkaw bangsa na. Hangkan iya magparalilan ma
sigam, uk na,
8 “Bang kaam ganta' killo' paluruk ni pagkawinan, daa
kaam ningko' magtuwi ma kokan, ma paningkoan hap.
Kalu niya' aa langkaw bangsa na le' min kaam bayi siyoho'
paluruk.
9 Jari paiyu ni kaam aa dapu hinangan, iya bayi ngallo'
kaam duwangan paluruk pahi', bo' halling na du, ‘Papinda
kaam minniyu bo' patingkoun le' aa itu hi'.’ Jari iya' du
kaam bo' papinda kaam ningko' ma nayian.
10 Suga' bang kaam siyoho' paluruk, ningko' kaam mag-
tuwi ma nayian. Jari paiyu du ni kaam aa dapu hinangan
bo' uk na ni kaam, ‘Bagay, papinda kau ni kokan, ni
paningkoan labi hap.’ Manjari tanda' kaam uk manga luruk
ian kamemon, in kaam pig-addatan.
11 Sabab hati na sayi-sayi magpalangkaw di na pireyo' du.
Maka sayi-sayi magpareyo' di na pilangkaw du.”
12 Manjari halling si Isa ni aa bayi noho' iya mangan ma
luma' na, uk na, “Na, kau isab, bagay: bang kau ngahinang
pagjamuhan, daa sohoun paluruk manga bagay nu atawa
manga danakan nu atawa kaheka nu atawa lung-kampung
nu dayahan. Sabab bang sigam iya soho' nu paluruk, iya
du kau siyoho' paluruk uk sigam ma waktu dakayo'. Jari
katungbasan kau magtuwi.
13 Suga' bang kau ganta' ngahinang pagjamuhan, iya soho'
nu paluruk subay manga aa miskin maka aa pengka', maka
aa buta.
14 Bang itu hinang nu, mehe du kahapan nu sabab 'nsa'
niya' ayi-ayi sigam panungbas sigam ma kau. Tuhan iya
nungbasan kau ma 'llaw damuwi, ma waktu pamakallum
manga aa bōntōl pabayik.”

Paralilan pasal jamuhan mehe
(Matiyu 22.1-10)

15 Take peen bissala si Isa itu uk aa dangan mangan
may'an, magtuwi halling aa ian, uk na, “Bang aa magkakan
ma jamuhan ma diyōm pagparintahan Tuhan, mehe asal
kahapan sigam.”
16 Manjari halling si Isa dakayo' kissa pamaralilan, uk na,
“Niya' aa bayi magsakap ma jamuhan mehe, bo' heka aa
bayi killo' uk na paluruk.
17 Taabut peen 'llaw pagjamu, siyoho' uk na sosohoan
na pahi' magpahati ma manga aa iya bayi killo'. ‘Dayi' na
kaam,’ uk sosohoan hi'. ‘Sakap na kamemon.’
18 Suga' sali'-sali' sigam kamemon magdaawa ma iya. Uk
aa iya papahian na tagna', ‘'Nsa' aku makaluruk sabab niya'
tana' bayi balli ku bo' subay 'nda' ku dahu. Ampunun le'
aku.’
19 Halling aa dakayo', ‘Bayi na aku makaballi manga sapi'
pag-araruhan, sangpu' heka na, bo' subay sulayan ku le'
kōsōg sigam. Ampunun le' aku.’
20 Halling isab aa dangan, ‘Bahu aku bayi kiyawin,
hangkan aku 'nsa' makaluruk.’
21 Manjari mowe' sosohoan ian ma'-ma' manga daawa
sigam ni nakura' na. Paddi' tōōd atay nakura' hi', bo' uk na
ma sosohoan na, ‘Pasaut kau pahi' ni manga kalsada maka
ni paglalabayan aa ma diyōm lahat itu. Bohun paitu manga
aa miskin, manga aa tongka' manga aa buta, maka manga
aa pengka'.’
22 Pagsong-song peen, takka pabing sosohoan hi' bo' uk
na ni nakura' na, ‘Tahinang ku na iya bayi panohoan nu hi'
suga' niya' le' masi paningkoan ma pagjamuhan.’
23 Uk nakura', ‘Pahi' kau ni paglalabayan aa ma de, ni
karaddōk-daddōkan tudju pariyōm, bo' lōgōsun manga aa
paitu bo' supaya panno' luma' ku.
24 Sabab baan ta kaam,’ uk na, ‘in aa bayi killo' uk ku
dahu, 'nsa' niya' min sigam makananam kiyakan bayi sakap
ku.’ ”

Pasal pame' ma si Isa
(Matiyu 10.37-38)

25 Palanjal isab si Isa ni palangnganan na maka landu'
heka aa me' parōngan ma iya. Manjari paharap iya nganda'
ma sigam bo' uk na,
26 “Bang niya' aa baya' me' ma aku hinang mulid ku, iya
lasa na ma aku subay palabi min lasa na ma ina'-mma' na
maka ma anak-handa na, sampay ma manga danakan na
lalla-danda. Minsan lasa na ma baran na subay 'nsa' palabi

min lasa na ma aku. Bang 'nsa' salaihi' lasa na, 'nsa' iya
manjari mulid ku.
27 Subay iya paglilla' na kabinsanaan na sampay ni
kamatay ma sabab pame' na ma aku. Iya dalil na sali' aa
nanggung hag na pamapatayan iya. Bang 'nsa', 'nsa' iya
manjari mulid ku.
28 “Bang sawupama niya' ma kaam baya' ngahinang
luma' pamantawan, subay iya ningko' dahu mista bang
pila gastu na bo' katauhan na bang makaabut baha' sin na
pangahinang luma' ian atawa 'nsa'.
29 Sabab patangge peen hag, bo' 'nsa' makaabut sin na
pangubus na luma', pig-udjuan iya uk aa kamemon nganda'
pay'an.
30 Uk sigam, ‘Aa itu bayi makalandu' ngahinang luma'
suga' 'nsa' taubus na.’
31 Atawa bang sawupama niya' sultan sangpu' ngibu
sundalu na, song palanjal magbono' maka sultan saddi,
ningko' du iya dahu mikil-mikil bang taraōg na baha' sultan
dakayo' ian, pagka duwampu' ngibu sundalu na hi'.
32 Bang hati 'nsa' taraōg na, magtuwi iya mabo suluhan
pasampang ni sultan dakayo' ian ma masi le' iya ni katāhan,
bo' ngamu' iya magkahap.
33 Damikkiyan na isab kaam,” uk si Isa, “subay kaam
mikil-mikil dahu sabab 'nsa' kaam manjari mulid ku bang
kaam 'nsa' maglilla' ngalabbahan ayi-ayi bi kamemon.”

Pasal asin 'nsa' niya' guna na
(Matiyu 5.13; Markus 9.50)

34 Magparalilan na isab si Isa, uk na, “Katauhan bi, hap
asal asin suga' bang kallo' na kaasin na, 'nsa' niya' dapat na
pamabayik kaasin na.
35 Manjari 'nsa' na niya' kagunahan na. 'Nsa' minsan
giyuna panambal tana' atawa pangalamud ni tayi' hayōp.
Hal timanan sadja. Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake,
asipun bi tōōd.”

15

Pasal hayōp bili-bili bayi lungay
(Matiyu 18.12-14)

1 Ma dakayo' 'llaw heka manga aa magkallo' sukay
parinta, maka manga aa baldusa kasehean, ian patipun ni
si Isa sabab baya' pake ma pandu' na.
2 Manjari manga Parisi maka manga guru sara' agama
magdugal na. Uk sigam, “Aa itu nayima' manga aa baldusa.
Magsawu isab iya maka sigam!”

3 Hangkan missala si Isa kissa pamaralilan itu, uk na,

4 “Bang sawupama niya' sali' kaam taga hayōp bili-bili
dahatus heka na, bo' hi' lungay dakayo', ayi baha' hinang
na? Tantu pasaran na siyampu' maka siyam may'an ma de
bo' iyampa pahi' meha dakayo' bayi lungay sataggōl 'nsa'
tatawwa' na.
5 Pagtatawwa' na, tiyanggung uk na tudju mowe' maka uk
na kiyōgan tōōd.
6 Tapowe' peen, magtuwi linganan uk na manga bagay
na maka kakampungan na. Soho' na du sigam magtipun
bo' halling na ma sigam, ‘Maglami-lami na kitabi sabab
tatawwa' ku na bili-bili ku bayi lungay.’
7 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na bang niya'
dakayo' aa bayi dusahan magsusun sampay ngalabba min
dusa na. Mehe kakōgan ma diyōm sulga' ma sabab aa
dangan ian. Palabi le' min kakōgan ma sabab aa siyampu'
maka siyam heka na, iya kibā' bōntōl maka 'nsa' kono' niya'
dusa sigam subay labbahan.”

Pasal dublun lungay

8 “Sawupama isab,” uk si Isa, “bang niya' danda taga
dublun sangpu' heka na, bo' lungay dakayo', ayi baha'
hinang na? Tantu iya ngandōkōt palitaan magtuwi bo'
sapuhan na diyōm luma' bo' peha na pahap-hap sampay
tatawwa' na.
9 Jari pagtatawwa' na, linganan uk na bagay na maka
kakampungan na. Siyoho' sigam magtipun bo' halling na
ma sigam, ‘Maglami-lami na kitabi sabab tatawwa' ku na
dublun ku bayi lungay.’
10 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na isab, mehe
kakōgan ma manga malaikat sosohoan Tuhan bang niya'
dakayo' aa dusahan magsusun sampay ngalabba min dusa
na.”

Anak lalla palahi

11 Missala le' si Isa, uk na, “Niya' ian dakayo' aa taga anak
lalla duwangan.
12 Dakayo' 'llaw halling anak siyay ni 'mma' na, ‘'Mma',
bahagiun na alta' nu bo' pamuwanun ma aku bahagi' ku.’
Jari pigbahagi uk aa ian ayi-ayi na ma anak na duwangan.
13 'Nsa' taggōl, piballihan uk siyay itu bahagi' na bo' biyo
uk na sin na tudju ni lahat tā. Mahi' peen iya, pikaat uk na
sin na kamemon ma ayi-ayi kanapsuhan na.
14 Sakali itu, pag-ubus na sin na kamemon, gōtōm
kalandu' lahat ian. Manjari mehe na kasukkalan na.

15 Hangkan iya pahi' ni dakayo' aa ma lahat ian bo' paipat
ma iya. Jari siyoho' iya uk aa ian pahi' ni huma na ngipat
manga koret.
16 Na, pagka 'nsa' manjari giyōtas na, baya' iya mangan
minsan kiyakan koret suga' 'nsa' niya' bayi muwanan iya
minsan ayi-ayi.
17 Lipara tasayu na karupangan na hangkan halling na ma
diyōm atay na, ‘Manga sosohoan 'mma' ku hi' maglabi-labi
kiyakan sigam, suga' aku itu tiya' na song matay uk gōtas.
18 Gam na aku mowe' pahi' ni si 'Mma'. Uk ku ma iya,
“'Mma', taga dusa aku ni Tuhan sampay ni kau.”
19 'Nsa' na aku manjari ōnan nu anak. Bistahun aku sali'
dakayo' tindōg nu sadja.’ ”
20 Jari nangge iya bo' iya mangngan tudju ni 'mma' na
pabing.
“Suga' lawak le' iya min luma', tanda' na iya uk 'mma' na.
Maase' tōōd 'mma' na bo' paragan pahi' bo' iya kikkōpan uk
na maka siyum uk na anak na.
21 Halling anak na ian ma iya, ‘'Mma', taga dusa aku ni
Tuhan sampay ni kau. 'Nsa' na aku manjari ōnan nu anak.’
22 Suga' linganan uk 'mma' na ian manga sosohoan na, bo'
halling na ma sigam, ‘Palakkas kaam. Bohun bi paitu badju'
hap tōōd bo' pabadjuin bi iya itu. Pasingsingin bi isab maka
patawumpain bi.
23 Puwas hi' pahi' kaam ngallo' anak sapi' iya bayi
palammōk ta hi', bo' sumbayun bi. Magjamu kitabi, manga
maglami-lami.
24 Sabab anak ku itu bayi niyat ku matay suga' tiya'
na 'llum pabing. Pangannal ku lungay suga' tapowe' du.’
Manjari nagna' sigam maglami-lami.
25 “Na, pasalta' peen itu hi', ian anak siyaka hi' mag-usaha
ma huma. Ma labayan peen iya tudju mowe', bo' sikōt na
ni luma', niya' take na magkulintangan maka magpangiluk
ma diyōm luma' sigam.
26 Linganan uk na dakayo' sosohoan bo' tiyaw na bang
magay hi'.
27 Halling ipatan, ‘Tapowe' na siyay nu, maka siyoho' uk
'mma' nu siyumbay anak sapi' iya pilammōk ian, sabab
takka na anak na ma 'nsa' du iya bayi angay-angay.’
28 Suga' anak na siyaka hi' paddi' atay na, iya hangkan
'nsa' baya' pasōd ni diyōm luma'. Paluwas 'mma' na ngamu'
iya pasōd suga' 'nsa' iya baya'.
29 Halling na ni 'mma' na, ‘'Ndaun, 'Mma', ma tahunan
na aku maghinang ma kau sali' manga banyaga' nu. 'Nsa'
niya' panohoan nu bayi sagga' ku minsan dakayo'. Suga'

'nsa' aku bayi buwanan nu minsan dakayo' anak kambing
supaya aku makapagjamu maka manga bagay ku.
30 Suga' makapowe' paitu anak nu iyu, magtuwi sum-
bayan nu iya anak sapi' pilammōk hi', minsan bayi pakaat
na alta' nu pamalli na danda maghinang laat.'
31 Nambung 'mma' na, 'Oto', kakkal du kau ma aku, maka
suku' nu asal alta' ku itu kamemon.
32 Patut du bang kita maglami-lami maka magpajamu
sabab 'llum du siyay nu iya bayi niyat ta matay hi'.
Pangannal ta lungay suga' tapowe' na iya.' "

16

Pasal tindōg taha' akkal na

1 Manjari itu missala le' si Isa ma manga mulid na, uk
na, "Niya' dakayo' aa dayahan, maka niya' isab dakayo'
sosohoan na pibōtang uk na nungguan alta' na. Manjari
tasumbung tindōg ian ni nakura', in iya kono' makaat alta'
na sadja.
2 Hangkan du linganan tindōg ian uk nakura', siyoho'
patampal ni iya. Halling nakura' ni iya, 'Ayi baha' take
ku itu ma pasal kau? Bistahun kamemon bayi pangandōl
ku ma kau. Songin ni aku bang pila. Sabab 'nsa' na kau
nungguan aku.'
3 Mikil-mikilan di na tindōg ian, uk na, 'Ayi tahinang ku
buttihi' sabab tiya' na aku pikallo' uk nakura' ku min bayi
hinang ku. 'Nsa' na aku makakowe' magkalga, maka iya'
aku ngamu' sin.
4 A, katauhan ku na,' uk na, 'bang ayi subay hinang ku.
Jari bang aku pikallo' na min hinang ku niya' du manga
bagay ku ngōkōman aku.'
5 "Manjari linganan uk na manga aa taga utang ma
nakura' na, dangan sigam maka dangan. Uk na ni aa dahu
pay'an ni iya, 'Pila utang nu ma nakura' ku?'
6 Iya sambung na, 'Dahatus mital 'nsallan.' Halling tindōg
ma iya, 'A, tiya' katas nu. Pasaut kau ningko' bo' sulatun
limampu' mital sadja.'
7 Uk na isab ni aa taga utang pasunu', 'Kau, pila utang nu?'
Uk na hi', 'Dahatus karut buwas.' Halling tindōg hi' ma iya,
'Tiya' katas nu. Sulatun maiyu walumpu' karut sadja.'
8 Na, makake peen nakura' pasal hinang sosohoan na
mangakkal ian, magtuwi siyanglitan uk na ma sabab taha'
akkal na." Uk si Isa isab, "Manga aa 'nsa' me' ma Tuhan
itu, taha' le' akkal sigam min manga aa iya me' ma Tuhan,
sabab tau nguntungan pagkahi sigam.

9 “Hangkan pituwahan ta kaam,” uk si Isa, “paggunahun
bi alta' bi ma itu ma dunya paghinang kahapan ma baran
bi. Manjari bang taabut waktu kansa' niya' alta' bi, tayima'
du kaam ma hi' ma paglahatan bi kakkal.
10 Bang aa kapangandōlan ma alta' diki', kapangandōlan
du isab iya ma alta' mehe. Damikkiyan na isab bang aa 'nsa'
kapangandōlan ma alta' diki', 'nsa' isab kapangandōlan ma
alta' mehe.
11 Na, bang kaam pisukuan alta' ma itu ma dunya itu hi',
bo' 'nsa' kaam kapangandōlan, 'nsa' du pingandōl ma kaam
alta' bannal.
12 Maka bang kaam 'nsa' kapangandōlan ngantan alta'
'nsa' suku' bi, 'nsa' du pingandōl ma kaam alta' iya di
palsukuan bi.
13 “'Nsa' niya' aa makapabanyaga' ma duwa nakura' sabab
tantu kibansihan uk na nakura' dakayo' maka kilasahan uk
na dakayo'. Lut iya ma dakayo' bo' tayikutan na dakayo'.
Hati na 'nsa' kaam manjari maghinang ma Tuhan bang pilak
iya pamehe bi ma atay.”

Manga pamandu' si Isa kasehean
(Matiyu 11.12-13; 5.31-32; Markus 10.11-12)

14 Take peen pandu' si Isa itu uk manga Parisi, magtuwi
iya tittohan uk sigam sabab napsuhan sigam ma pilak.
15 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Kaam iyu
magbōntōl-bōntōl di bi sadja ma panganda' aa, suga'
kitauhan asal diyōm atay bi uk Tuhan. Iya pihalga' ma atay
uk manusiya', 'nsa' du niya' kagunahan na bang ma Tuhan.”
16 Uk na isab, “Ma waktu 'nsa' le' paitu si Yahiya
Magpapandi, iya na peen pignasihat kalangnganan sara'
bayi pangamban uk si Musa maka sulat bayi tasulat uk
manga kanabi-nabihan. Suga' sataggōl min waktu kapaitu
si Yahiya sampay ni 'llaw itu, pignasihat lapal hap pasal
pagparinta Tuhan. Bo' nuyu' tōōd manga aa kamemon
pasōd ni diyōm pagparintahan na.
17 Suga' in sara' bayi pangamban uk si Musa 'nsa' du pinda
kapatut na. Luhay le' liyunan dunya itu maka langit, min
dakayo' balis ma sara' pindahan.”
18 Uk na isab, “Sayi-sayi nimanan handa na bo' ngahanda
saddi, makalanggal iya sara' magjina. Maka sayi-sayi
ngahanda ma danda bayi butas min halla na, makalanggal
isab iya ma sara' magjina.”

Aa dayahan maka si Lasarus

19 Puwas hi' halling le' si Isa, uk na, “Niya' aa dayahan asal
magsammek halgaan, maka hap sadja kiyakan na kahaba'-
haba' 'llaw.

20 Na niya' isab aa miskin, ōn na si Lasarus, lapat baran na
uk dugsul. Iya kabiyaksahan na biyo pabahak ma tōngōd
lawang dakayo' luma' aa dayahan ian.
21 Sabab hōwat iya kabuwanan kapin kiyakan bang niya'
pakpak min pagkakanan aa dayahan hi'. Minsan manga
ero' pahi' isab ngandelatan dugsul na.
22 Manjari matay aa miskin itu bo' biyo iya uk manga
bangsa malaikat ni diyōm sulga', ni diyōman si Ibrahim.
Puwas hi' matay isab aa dayahan bo' kiyubul iya.
23 Ma hi' peen ma ahirat, kapaddian tōōd aa dayahan hi'.
Jari pahangad iya bo' tanda' na si Ibrahim ma hi' ni katāhan,
maka si Lasarus isab ma hi' ma bihing na.
24 Hangkan na iya ngalingan magtuwi ni si Ibrahim. ‘O
'Mbo' Ibrahim,’ uk na, ‘maase' kau ma aku! Sohoun si
Lasarus paitu. Bang peen tublakan na tong tudlu' na ni
diyōm bohe' bo' pattakan na ni dalla' ku, sabab kapaddian
aku tōōd ma diyōm api itu.’
25 Nambung si Ibrahim. ‘Oto',’ uk na, ‘intōmun waktu
bayi kallum nu le'. Bayi kau piniyaan kahapan kaginis-
ginisan, bo' si Lasarus iya bayi piniyaan kalaatan. Suga' ma
buttihi' tiya' iya taga palasahan hap, bo' kau iya kapaddian.
26 Maka 'nsa' pasal iyu sadja, sabab niya' lowang lōm
pibōtang ma ōtan kitabi hangkan sayi-sayi minnitu baya'
paiyu, 'nsa' makalintas. Damikkiyan na, 'nsa' niya' minniyu
makalintas paitu.’
27 ‘Na,’ uk aa dayahan hi', ‘Bang salaiyu, 'Mbo', iya amu'
ku junjung ni kau: sohoun sadja si Lasarus iyu pahi' ni luma'
'mma' ku,
28 sabab niya' ma hi' lima danakan ku lalla. Papahiun si
Lasarus mandaan sigam bo' 'nsa' paitu ni lahat kabinsanaan
itu.’
29 Uk si Ibrahim, ‘Ian ma sigam iya bayi tasulat uk si Musa
maka uk manga kanabi-nabihan iya makabanda' ma sigam.
Iya na ian subay iyasip uk sigam.’
30 Uk aa dayahan, ‘''Nsa' ba iyasip, 'Mbo'. Suga' bang niya'
aa matay pikallum min kamatay na, bo' pay'an ni sigam,
tantu du sigam ngalabba min dusa sigam.’
31 Uk sambung si Ibrahim, ‘Bang 'nsa' taasip uk sigam
iya bayi tasulat uk si Musa maka uk manga nabi kasehean,
'nsa' du sigam tabo ngahagad minsan niya' aa pikallum min
kamatay na.’ ”

17

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-7, 21-22; Markus 9.42)

1 Mandu' le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Tantu niya'
sasat-manasat piniya' na peen ma manusiya' makaparusa
ma sigam. Suga' makaase'-ase' tōōd iya pamakaral ma
sasuku nasat sehe' na mo ni magdusa, sabab binsana' du
iya uk Tuhan.
2 Hap le' aa ian pigantungan batu bohat ma kallong na
bo' iyampa hiyug ni sallang, bang peen 'nsa' makasaut
hinang na magparusahan ma dakayo' aa deyo' itu, iya taga
pangandōl tudju ni aku.
3 Hangkan kaam soho' ku subay kamaya'-maya',” uk na.

“Bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa ma kau,
subay iya panduan nu bang ayi dusa na. Jari bang iya
magtawubat ma bayi dusa na, subay iya ampun nu.
4 Bang min pitu' iya makabuwan dusa ma kau ma diyōm
dangallaw, bo' min pitu' iya paiyu ni kau ngamu' ampun,
subay iya ampun nu.”

Pasal pangandōl

5 Manjari halling ni si Panghu' Isa manga mulid na bayi
kawakilan na. Iya uk sigam, “Tuwan, pakōsōgun kono'
pangandōl kami tudju ni Tuhan.”
6 Uk Panghu' hi', “Bang bayi makasali' mehe pangandōl
bi ni sali' mehe bigi-bigi nahut sadja, makajari kaam
magpanohoan ma kayu mehe ian. Bang uk bi, ‘Palarut kau
minniyu bo' kau pabōtang ni diyōm sallang,’ bine' du sali'
panohoan bi.”

Iya wajib hinang uk sosohoan

7 Halling le' si Isa, uk na, “Bang sawupama niya' ma kaam
taga sosohoan, iya hinang na mag-araru ma tana' bi, atawa
mag-ipat hayōp bi bili-bili. Bang iya ganta' tapowe' min
paghinangan na, halling bi baha' ma iya, ‘Dayi' na kau
mangan’?
8 Tantu 'nsa'. Suga' iya uk bi ma iya, ‘Adjalun kiyakan ku
bo' iyampa kau magsayin mohatan aku. Subay na aku ubus
bo' iyampa kau mangan!’
9 Magsukul kaam baha' ma sosohoan bi ma sawukat
manga panohoan bi iya tahinang na? 'Nsa' asal, sabab
sosohoan bi du.
10 Damikkiyan na isab kaam iyu bang hinang bi kamemon
bayi panohoan na ma kaam, subay uk bi, ‘Kami itu soso-
hoan sadja. Patut kami maghinang ayi-ayi bayi panohoan
ma kami.’ ”

Sangpu' aa ipul kaulian uk si Isa

11 Manjari itu, ma palangnganan peen si Isa tudju ni
Awrusalam, palabay iya min ōtan lahat Samariya maka
lahat Jalil.
12 Pagtakka na peen ni kalumaan niya' pasampang ni iya
sangpu' aa ipul. Nangge sigam ni katāhan le',
13 ngalingan minnihi'. Uk sigam, “O Isa! Tuwan! Maase'
na kau ma kami.”
14 Pag'nda' si Isa ma sigam, uk na, “Pahi' kaam magtuwi ni
manga imam bo' palilingun bi baran bi ma sigam, tanda' in
kaam kaulian na.” Sakali itu, song sigam mangngan pahi',
kaulian na sigam.
15 Jari niya' dangan min sangpu' ian, pagtasayu na kaulian
na iya, pabing magtuwi maka tanōg uk na nanglitan Tuhan.
16 Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa magsukul ni iya. Aa
itu bangsa Samariya asal.
17 Uk si Isa, “Sangpu' puhu' du kaam bayi kaulian.
Maingga na siyam hi'?
18 Angay subay aa liyu itu sadja iya pabayik paitu
magsukul ni Tuhan?”
19 Manjari halling si Isa ni aa hi', uk na, “Nangge na kau
bo' kau palanjal na. Kaulian kau ma sabab pangandōl nu.”

Pasal kapagparinta Tuhan
(Matiyu 24.23-28, 37-41)

20 Ma dakayo' 'llaw niya' manga Parisi niyaw ni si Isa
bang umay waktu pamabōtang uk Tuhan pagparinta na
ma manusiya'. Uk sambung si Isa, “Bang pabōtang paitu
pagparinta Tuhan, 'nsa' tanda' kapaitu na.
21 'Nsa' du niya' halling, ‘'Ndaun bi, tiya' ma itu pagpar-
intahan Tuhan!’ atawa ‘Ian na may'an!’ Sabab na iyu du
parinta Tuhan ma diyōm bi.”
22 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Niya' du
ian 'llaw ma sosongun in kaam iyu baya' tōōd nganda' aku,
Anak Manusiya', mag-agi na ma diyōm dunya. Baya' kaam
nganda' minsan dangallaw sadja, suga' 'nsa' le' tanda' bi.
23 Niya' ian ngupama du ma kaam, uk na, ‘Ian iya may'an!’
atawa ‘Tiya' iya ma itu!’ Suga' daa kaam pahi' meha aku.
24 Sabab aku itu, Anak Manusiya', bang taabut 'llaw
kapaitu ku pabayik, tanda' du uk manusiya' kamemon. Sali'
du panganda' sigam ma kirat bang nayinagan ma diyata'
langit min bihing na dakayo' ni dakayo'.
25 Suga' subay aku makananam kabinsanaan mehe dahu.
Subay isab aku siyulak uk manga aa ma waktu itu bo'
iyampa taabut 'llaw kapaitu ku pabayik.
26-27 Jari bang taabut manga 'llaw ian hi', sali' du kahalan
na maka kahalan bayi ma masa si No hi'. Bayi sigam

magkakanan na peen maka mag-inuman ma waktu ian hi'.
Bayi sigam maghanda-maghalla sampay ni 'llaw kasakat di
si No ni diyata' adjung. Manjari diyunukan dunya uk Tuhan
bo' magmula manusiya' kamemon. Na, salaihi' du isab iya
kahalan manusiya' bang aku, Anak Manusiya', pabing ni
dunya.
28 Damikkiyan na isab manga aa bayi ma jaman le' si
Lot hi'. Magkakanan na peen sigam maka mag-inuman,
magballi maka magdagang, magtanōm maka maghinang
manga luma'.
29 Suga' taabut peen waktu pakallo' si Lot min daira
Sodom hi', magtuwi niya' api maka mayilang pitumbuk sali'
ulan min diyōm langit. Jari magmula du sigam kamemon.
30 Na, salaihi' du isab kahalan manga aa ma dunya itu
bang taabut 'llaw pamanda' aku, iya Anak Manusiya'.
31 “Pagtakka 'llaw ian, bang niya' aa ganta' ma luwasan
luma' na bo' ian asal ayi-ayi na ma diyōm luma', subay 'nsa'
pasōd ni luma' na ngallo' iya. Damikkiyan na isab bang
niya' aa ma huma na, subay 'nsa' iya pabing ni luma' na.
32 Pamintangun bi iya bayi patakka ni handa si Lot bayi
ma masa awwal hi'.
33 Sayi-sayi 'llōgan kallum baran na, 'nsa' du niya' kallum
na taptap. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan baran na ma sabab
ku, minsan iya matay makatawwa' du iya kallum kakkal.
34 Baan ta kaam,” uk si Isa, “ma waktu pabayik ku paitu,
niya' du aa duwangan tuwi ma pabahakan dakayo' du, jari
killo' dakayo' ian bo' tamban du dakayo'.
35 Niya' du ian duwangan danda magtabang nganggiling
tirigu. Killo' dakayo' bo' tamban du dakayo'.
36 Niya' isab duwangan maghinang ma huma. Killo'
dakayo' bo' tamban du dakayo'.”
37 Manjari tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam,
“Tuwan, maingga iya kaniyaan iya uk nu iyu?”
Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Maingga-maingga
lahat niya' patay, may'an du pagtipunan manga owak.”

18

Paralilan pasal balu danda maka huwis

1 Manjari niya' kissa pamaralilan halling uk si Isa ma
manga mulid na bo' supaya sigam 'nsa' siyumu namba-
hayang sakahaba' waktu.
2 Uk na, “Ma dakayo' lahat niya' huwis 'nsa' tiyāw ma
Tuhan, 'nsa' isab mag-addat ma pagkahi na manusiya'.
3 Niya' isab ma lahat ian dakayo' danda balu. Na, danda
itu taga palkala' bo' mawumu iya pahi' ni huwis ian ngamu'

tabang. Ngalōgōs iya mikipabōntōl. Uk na, ‘Tabangin aku
bo' 'nsa' ngandaōg kuntara ku hi'.’
4 Tagna' 'nsa' nabang huwis ian, suga' pagtaggōl-taggōl
halling-hallingan iya di na, uk na, ‘Aku itu 'nsa' tiyāw ma
Tuhan, 'nsa' isab mag-addat ma manusiya'.
5 Suga' danda itu makasasaw pikilan sadja hangkan subay
tabangan ku. Bang iya 'nsa' dulan ku, siyumu du aku ma
kapaitu na.’ ”
6 “Na,” uk si Isa, “hatihun bi bayi halling huwis 'nsa'
bōntōl ian.
7 Manjari tiyaw ta na kaam: 'nsa' baha' Tuhan nabang
ma manga aa tapene' na, iya ngamu'-ngamu' tabang ni iya
'llaw-sangōm? Magtanggu-tanggu le' iya baha' matuntul ma
sigam?
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “lakkas du uk Tuhan matuntul
ma sigam. Suga' ma sosongun, bang aku Anak Manusiya'
pabayik paitu ni dunya, niya' baha' aa tatawwa' ku nōgōl
mangandōl ma aku?”

Pamaralilan pasal aa Parisi maka aa magkallo' sukay parinta

9 Na, iya na itu isab kissa pamaralilan bayi pihalling uk si
Isa ma manga aa, iya magbista di sigam in sigam bōntōl bo'
pireyo' uk sigam pagkahi sigam kamemon.
10 Uk si Isa, “Niya' duwangan aa bayi patukad pahi' ni
langgal mehe nambahayang. Dangan ian aa Parisi, dangan
iya aa magkallo' sukay parinta.
11 May'an peen sigam ma diyōm langgal nangge aa Parisi
didihan na bo' nambahayang iya ni Tuhan, uk na, ‘O Tuhan
ku, mehe pagsukulan ku ni kau. Sabab in aku itu 'nsa' sali'
aa kasehean, iya napsuhan ian maka ngulli' maka magjina.
Magsukul isab aku in aku 'nsa' sali' aa magkallo' sukay
parinta itu.
12 Aku itu, min duwa aku magpuwasa ma diyōm dapitu',
maka jakatan ku isab kamemon tausaha ku.’
13 Suga' in aa magkallo' sukay parinta ian hi' nangge ma
tong langgal maka 'nsa' minsan paharap ni sulga'. Pippōk-
pippōk uk na dagha na sabab susa na. ‘O Tuhan,’ uk na,
‘maase' kau ma aku sabab dusahan aku.’
14 Baan ta kaam,” uk si Isa, “taabut peen manga aa itu
mowe' min langgal hi', aa magkallo' sukay iya bōntōl ma
bistahan Tuhan, 'nsa' aa Parisi hi'. Sabab na sayi-sayi
magpalangkaw ma baran na pireyo' du, maka sayi-sayi
magpareyo' di na pilangkaw du isab.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Matiyu 19.13-15; Markus 10.13-16)

15 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya
iya mabōtang tangan na ma sigam. Pag'nda' itu uk manga
mulid na, magtuwi pihallingan uk sigam manga aa mamo
ian.
16 Suga' linganan onde'-onde' ian uk si Isa. Uk na ni manga
mulid na, “Parulun bi manga onde'-onde' iyu paitu ni aku.
Daa sigam lāngun bi sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil
na ni sali' onde'-onde' itu taga palsukuan du ma pagparinta
Tuhan.
17 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma
pagparinta Tuhan sali' kapanulut onde'-onde', na, aa ian
'nsa' du pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.”

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Markus 10.17-31)

18 Ma dakayo' 'llaw niya' Yahudi langkaw pahi' ni si Isa
niyaw ma iya. “Tuwan Guru,” uk na, “kau iyu asal hap.
Ayi subay hinang ku bo' aku kaniyaan kallum iya taptap ni
kasaumulan?”
19 Nambung si Isa, uk na, “Angay uk nu in aku itu hap?
'Nsa' niya' hap, duwal Tuhan dakayo'-kayo'.
20 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: daa kau
magjina. Daa kau mono'. Daa kau nangkaw. Daa kau naksi'
puting. Pag-addatin ina'-mma' nu.”
21 Uk lalla ni iya, “Tuwan, sataggōl min kaonde'-onde' ku
bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon.”
22 Take peen itu uk si Isa, uk na, “Niya' le' dakayo' 'nsa'
tahinang nu. Pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo'
pamuwanun ballihan na ma manga aa miskin. Manjari
niya' du karaya nu may'an ma diyōm sulga'. Puwas hi' paitu
kau me' ma aku.”
23 Suga' pagtake aa itu ma bissala si Isa magtuwi iya susa
tōōd sabab landu' heka alta' na.
24 Tanda' uk si Isa susa na bo' uk na ni iya, “Manga
aa dayahan kahunitan asal pasōd ni diyōman pagparinta
Tuhan!
25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa
dayahan pasōd ni diyōman pagparinta Tuhan.”
26 Take peen halling si Isa itu uk manga aa, halling sigam,
“Bang salaihi', sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma
diyōm sulga'?”
27 Uk sambung si Isa, “Iya 'nsa' takowe' uk manusiya'
takowe' du uk Tuhan.”
28 Sakali halling si Petros, uk na, “'Ndaun ba kami itu.
Bayi na 'mbanan kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau.”
29 “Aho',” uk si Isa ma sigam, “maka baan ta kaam tōōd:
sasuku bayi ngambanan luma' na, atawa handa na, atawa

danakan na, atawa ina'-mma' na, atawa manga anak na, ma
sabab katuyu' na ma pagparinta Tuhan,
30 tiyungbasan du iya uk Tuhan ma dunya itu hi', lipat
manglipat min bayi 'mbanan na. Bo' ma dunya ahirat
pisukuan iya kallum taptap ni kasaumulan."

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Matiyu 20.17-19; Markus 10.32-34)

31 Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
pasaddi min aa kasehean bo' iyampa sigam bissalahan uk
na. Halling na, "Pake kaam. Tiya' kitabi patukad tudju
ni Awrusalam. May'an peen kitabi, pimattan du kamemon
bayi tasulat uk manga kanabi-nabihan ma pasal aku, Anak
Manusiya'.
32 Siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' bangsa
Yahudi bo' pig-udju'-udju' aku uk sigam. Hiyalipulu isab aku
sampay pigluraan.
33 Piglapdōsan du aku uk sigam bo' iyampa aku piyatay.
Suga' taabut peen tallum bahangi min kamatay ku 'llum du
aku pabing."
34 Suga' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang ayi bissala uk
na ian. 'Nsa' makahōp hatihan na ni diyōm pikilan sigam.
'Nsa' tasabut uk sigam bang ayi pihalling uk si Isa hi'.

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Markus 10.46-52)

35 Manjari, sikōt peen di si Isa ni daira Ariha, niya' aa
buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam. Hinang
na ngamu'-ngamu' sin.
36 Makake peen buta itu ma baanan aa maglabay minnian,
tīyaw uk na bang ayi poon na.
37 Halling manga aa ian ma iya, "Tiya' palabay si Isa, aa
min Nasaret."
38 Pagtake na itu magtuwi iya ngalingan pakōsōg, "O Isa,"
uk na, "tubu' Sultan Daud, maase' kau ba ma aku!"
39 Pihallingan iya uk manga aa min dahuhan na, daa
siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg gam peen pangalingan
na. "O Isa, tubu' sultan Daud," uk na, "maase' na kau ba!"
40 Jari parōhōng si Isa bo' soho' na aa buta ian biyo ni iya.
Makasikōt peen, tiyaw si Isa ma iya, uk na,
41 "Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?"
"Tuwan," uk na, "kabayaan ku makanda' pabing."
42 Uk si Isa ni iya, "Makanda' na kau. Kaulian na mata nu
ma sabab pangandōl nu ma aku."
43 Saruun-duun du iya makanda' pabing bo' me' iya
paturul ma si Isa maka uk na nanglitan Tuhan. Pag'nda'

itu uk baanan manga aa may'an, iya du sigam kamemon me' nanglitan Tuhan.

19

Si Isa maka si Sakkiyas

1 Pasōd na si Isa ni diyōm daira Ariha bo' palabay iya min tangnga' kalumaan.
2 Na, niya' aa maglahat ma hi', ōn na si Sakkiyas. Nakura' asal iya ma manga aa magkallo' sukay parinta, maka dayahan iya.
3 Baya' tōōd iya nganda' ma si Isa bang sayi iya, suga' 'nsa' tanda' na sabab pandak iya maka heka aa magtipunan ian.
4 Hangkan iya paragan parahu min kahekahan aa ian bo' parāg iya ni diyata' kayu sikamol bo' supaya tanda' na si Isa bang palabay na minnihi'.
5 Pagtakka si Isa ni tōngōd kayu ian parōhōng iya pahangad, bo' halling na ma si Sakkiyas, “O Sakkiyas, palakkas na kau paruwai sabab subay aku pahali-hali ma luma' nu 'llaw itu.”
6 Jari parayi'-dayi' si Sakkiyas paruwai, maka kiyōgan iya mo si Isa ni luma' na.
7 Sakali magpanaway manga aa kamemon iya makake ma bayi halling si Isa ma si Sakkiyas hi'. Uk sigam, “Allā! Me' iya pahi' mangan ma luma' aa dusahan!”
8 Ma luma' peen, nangge si Sakkiyas bo' uk na ni si Isa, “Tuwan, pake kau kono'. Santōnga' alta' ku panarakka ku du ma manga aa miskin. Maka bang niya' aa bayi akkalan ku, papowe' ku du ni iya sin na lipat 'mpat.”
9 Uk si Isa ni iya, “'Llaw itu lappasan kau sampay anak-handa nu sabab tubu' kau isab si Ibrahim.
10 Aku, Anak Manusiya', iya maksud ku paitu ni dunya subay meha manga aa tā min Tuhan bo' sigam liyappasan.”

Paralilan pasal aa pingandōlan
(Matiyu 25.14-30)

11 Pagka peen pake manga aa ma si Isa, niya' kissa pamaralilan pihalling uk na ma sigam. Sikōt na iya ni daira Awrusalam, maka pangannal sigam in pagparinta Tuhan ma manusiya' song na tiyagnaan.
12 Hangkan salaitu pamaralilan na: “Niya',” uk na, “dakayo' aa bangsahan magbamba pauntas ni lahat tā bo' iya tahinang sultan mahi'. Puwas hi' pabing du iya ni lahat na magsultan.
13 Manjari itu, ma song peen tulak, linganan uk na sangpu' sosohoan na. Biyuwanan sigam uk na dublun bulawan

pakaniya-pakaniya. Halling na ma sigam, ‘Lituhun bi alta'
itu sataggōl ku 'nsa' maitu.’
14 Suga' kibansihan aa bangsahan itu uk manga aa ma
lahat na, hangkan sigam mabo aa paturul ni iya mo lapal.
Uk lapal hi', ‘"Nsa' kami baya' bang kau iyu pagsultanan
kami.’
15 “Suga' minsan salaihi', tahinang sadja iya sultan bo'
pabing iya ni lahat na. Pagtakka na, magtuwi siyoho' uk na
paalōp ni iya manga sosohoan bayi kabuwanan dublun bo'
supaya katauhan na bang pila tauntung uk sigam dangan
maka dangan.
16 Jari paalōp ni iya sosohoan dahu bo' uk na, ‘Tuwan, iya
dublun dakayo' bayi pamuwan nu ma aku taga untung na
sangpu' dublun.’
17 ‘Hap du hinang nu,’ uk sultan. ‘Kau sosohoan hantap.
Pagka kau iyu kapangandōlan ma alta' diki'-diki', hangkan
kau buwanan ku kapatut mag-agi ma sangpu' daira.’
18 Puwas hi' paalōp ni iya sosohoan karuwa na. ‘Tuwan,’
uk na, ‘iya dublun bayi pamuwan nu ma aku taga untung
na lima.’
19 Uk sultan ni iya, ‘Hap. Kau isab buwanan ku kapatut
mag-agi ma lima daira.’
20 Jari paalōp isab pay'an sosohoan dakayo' bo' uk na,
‘Tuwan, oo, tiya' du dublun nu. Bayi putus ku maka panyu'
bo' iyampa tawu' ku sakuli-kuli.
21 Tiyāw asal aku ma kau sabab kau iyu 'nsa' maase' ma
aa. Kallo' nu iya 'nsa' bayi pabōtang nu, maka pag-ani nu
iya 'nsa' bayi pagluugan nu.’
22 Uk sultan ni iya, ‘Oy! Kau iyu sosohoan 'nsa' niya'
kapusan na. Pibing uk ku ni kau bayi halling nu sini' bo' kau
tawwa' hukuman. Katauhan nu baha' in aku 'nsa' maase'?
Kallo' ku baha' iya 'nsa' bayi pabōtang ku? Maka pag-ani
ku baha' iya 'nsa' bayi pagluugan ku?
23 Bang hati salaihi', angay 'nsa' bayi tawu' nu sin ku ni
diyōm bangko bo' niya' anak na? Manjari pagtakka ku paitu
takallo' ku du sin ku sampay anak na.’
24 “Puwas hi' halling sultan ni manga aa magpanangge
may'an. ‘Kalloun bi dublun min iya bo' pamuwanun bi
pay'an ni sosohoan dakayo', iya niya' dublun na sangpu'
ian.’
25 Suga' uk manga aa ian, ‘Tuwan! Niya' na sangpu'
dublun na!’
26 ‘Baan ta kaam,’ uk sultan, ‘sasuku kapangandōlan
ma heka, kinnōpan du ma iya, suga' sasuku 'nsa' kapan-
gandōlan minsan ma diki', kiyulangan du ayi-ayi bayi ma
iya.

27 Na, manga banta ku ian,’ uk sultan, ‘manga aa
'nsa' baya' bang aku pagsultanan sigam, bohun bi paitu.
Papatayun bi sigam ma itu ma alōpan ku.’ ”

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Yahiya 12.12-19)

28 Ubus peen bissala si Isa itu, mangngan iya parahu min
sigam tudju ni Awrusalam.
29 Jari itu, makasikōt peen iya ni kalumaan Betpage
maka Betani, iya ian ma kasikōtan Bud Jaitun, noho' iya
duwangan mulid na parahu min kasehean.
30 Uk na ma sigam, “Pahi' na kaam ni kalumaan ma
dahuhan bi iyu. Jari pagtakka bi pay'an makatawwa'
du kaam dakayo' anak kura' ingkōtan, kura' 'nsa' bayi
tapanguraan aa. Hubaran bi bo' bohun bi paitu.
31 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay hiyubaran
uk bi, subay halling bi, ‘Tuud pigguna uk nakura'.’ ”
32 Sakali pahi' aa bayi siyoho' hi' bo' tatawwa' uk sigam
sali' bayi pama' si Isa.
33 Sabu peen sigam ngahubad anak kura', halling manga
aa dapu na ma sigam, uk sigam, “Oy! Angay hubaran bi
iyu?”
34 Uk sigam, “Tuud pigguna uk nakura'.”
35 Jari biyo uk sigam anak kura' ni si Isa. Liyampikan
bukut na maka manga badju' sigam bo' iyampa si Isa
pitingko' ma diyata'.
36 Na, makakura' peen si Isa, billat uk manga aa sammek
sigam ma daddōk palabayan na.
37 Pagka sikōt na si Isa ni Awrusalam, ian na ma daddōk
ma luran Bud Jaitun, iya baanan manga anak-mulid na
ian kamemon nagna' na magpananglit ma Tuhan. Pitanōg
suwara sigam nanglitan iya ma sabab manga hinang
barakatan bayi tanda' uk sigam hinang uk si Isa.
38 Uk sanglit sigam, “Bang peen biyarakatan Sultan itu,
iya kawakilan uk Tuhan paitu. Kasannangan asal ma diyōm
sulga', maka sanglit ma Tuhan Mahatinggi!”
39 Jari halling ni si Isa manga Parisi bayi may'an ma diyōm
katipunan aa. Uk sigam, “Tuwan Guru, sohoun manga
mulid nu itu parōhōng nanglitan kau!”
40 Nambung iya, uk na, “Baan ta kaam, bang ganta'
sigam itu 'nsa' halling, paganti' manga batu ma daddōk itu
ngōlang nanglitan aku.”

Magtangis si Isa pasal daira Awrusalam

41 Sikōt-sikōt peen si Isa ni daira Awrusalam, bo' tanda'
na manga kalumaan na, magtangis iya sabab kaase' na ma
manga aa ma lahat ian.
42 Uk na, “Allā, minsan ma 'llaw itu na, bang bayi
tahati bi bang ayi kagunahan bi supaya kaam makatawwa'
kasannangan. Suga' 'nsa' du tahati bi.
43 Ma waktu siyong niya' bala' takka ni kaam. Pig-
agpangan du daira bi iyu uk manga banta bi, pigkutaan
katilibut na uk sigam bo' kaam 'nsa' makaluwas.
44 Liyubu uk sigam kalumaan bi iyu kamemon sampay
'nsa' na niya' batu pagdayaw luma' takapin magpangkat-
pangkat. Maka kaam kamemon magtayi'-anak iya maglahat
maiyu, piyatay du isab uk sigam. Paniya' du bala' itu ma
kaam sabab 'nsa' piruli uk bi waktu kapamanda' uk Tuhan
ase' na ma kaam.”

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Markus 11.15-19; Yahiya 2.13-22)

45 Manjari pagtakka si Isa pahi' pasōd iya ni diyōm
langgal pagkulbanan, bo' nagna' iya makallo' na manga aa
magdagang-dagang may'an.
46 Uk na ma sigam, “Tasulat asal ma diyōm kitab bayi
palman Tuhan, iya uk na, ‘Luma' ku itu iyōnan du luma'
pagsambahayangan manga aa.’ Suga' hinang bi na sali'
luma' panapukan mundu.”
47 Mandu' na peen si Isa 'llaw-llaw ma diyōm langgal
ian. Manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara'
agama maka manga aa pamean mahi' baya' mapatay si Isa.
48 Suga' 'nsa' niya' lawang tapeha sigam pamapatay ma
iya, sabab manga aa kamemon ian tuyu' tōōd pake ma
pamissala na.

20

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Markus 11.27-33)

1 Ma dakayo' 'llaw, ian isab si Isa ma langgal pagkulbanan
manduan manga aa maka magnasihat lapal hap ma sigam.
Jari pahi' ni iya manga kaimaman langkaw, maka manga
guru ma sara' agama, maka manga kamaasan.
2 Halling sigam ni iya, “Ayi kapatut nu maghinang kau
salaiyu? Sayi bayi muwanan kau kapatut?”
3 Uk na ni sigam, “Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam
dahu. Bain bi aku:
4 iya kapatut si Yahiya Magpapandi hi', kapatut min Tuhan
baha' atawa min manusiya' sadja?”

5 Sakali mag-isun-isun manga aa ian. Uk sigam, “Bang
sawupama uk ta in kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan,
tīyaw du kitabi itu uk na bang angay kitabi 'nsa' bayi
magkahagad ma si Yahiya.
6 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya'
sadja, na, piligdu kitabi. Hiyak kitabi maka batu uk manga
mahadjana' itu kamemon sabab magkahagad asal sigam in
si Yahiya nabi du min Tuhan.”
7 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma
tiyaw si Isa, uk na, “'Nsa' katauhan kami bang minningga
kapatut na.”
8 “Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' maan kaam bang
minningga iya kapatut ku maghinang manga hinang ku
itu.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Matiyu 21.33-46; Markus 12.1-12)

9 Manjari nagna' si Isa mahalling kissa paralilan ma
manga aa. “Niya',” uk na, “dakayo' aa taga tana' bayi
nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi patungguan na
ma manga aa magtutunggu'. Puwas hi' tulak iya ni lahat
saddi bo' taggōl iya ma hi'.
10 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho'
uk aa dapu kabbun ian dakayo' sosohoan na pahi' ni manga
aa magtutunggu' ngallo' bahagi' na. Suga' liyapdōsan ipatan
ian uk sigam bo' pipowe' iya ma 'nsa' niya' tabo na.
11 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian sosohoan na saddi
pahi' ni sigam. Iya du iya liyapdōsan uk sigam, hiyalipulu,
maka pipowe' ma 'nsa' niya' tabo na.
12 Puwas hi' soho' na isab sosohoan saddi pahi', kam-
intallu na na. Jari sosohoan damuwi itu palian uk sigam
bo' iyampa pilahi paluwas min kabbun anggul hi'.
13 Manjari uk aa dapu kabbun, ‘Ayi baha' subay hinang
ku? Papahi' ku le' anak ku lahasiya' itu, iya kalasahan ku.
Tantu iya pig-addatan du uk sigam.’
14 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa dapu hi'
magtuwi sigam mag-isun. Uk sigam, ‘Iya na ko' iyu anak
aa dapu. Sung na kitabi, papatay tabi na iya bo' takallo'
tabi tana' na.’
15 Jari liyarukan iya uk sigam ma luwasan kabbun hi', bo'
piyatay.
“Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun hi'?
16 Pahi' du iya mapatay manga tunggu' ian, bo' patung-
guan na kabbun na ma aa saddi.”
Pagtake peen manga aa ian ma bissala si Isa itu, uk sigam,
“Oy! Bang peen 'nsa' kiyabbul bo' nu!”

17 Suga' piyatong sigam uk si Isa. Uk na, “Ayi hati na,
kumpas bi, iya tasulat ian ma diyōm kitab, iya uk na:
‘Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', pangannal
'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’ ”
18 Uk si Isa le', “Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du
baran na. Maka sasuku kahugan batu itu pipis du kamemon
na.”

Paniyaw pasal pagbayad sukay ni Sultan Mahatinggi
(Matiyu 22.15-22; Markus 12.13-17)

19 Manga guru ma sara' agama maka manga kaimaman
langkaw baya' naggaw si Isa ma saruun-duun, sabab tasayu
uk sigam in sigam iya bayi paandigan na ma paralilan pasal
tunggu' kabbun ian. Suga' 'nsa' iya tasaggaw uk sigam sabab
tiyāw sigam ma manga aa mahadjana'.
20 Meha le' sigam waktu hap bo' supaya iya siyongan
uk sigam pahi' ni pangantanan gubnul. Niya' manga aa
tiyambahan uk sigam, siyoho' pahi' ni si Isa magbawu'-
bawu' in sigam taga atay pote' tudju ni iya, bo' supaya iya
tabo magbissala bo' iya tasaggaw uk sigam ma bissala na.
21 Jari halling manga aa tiyambahan ian ni si Isa. “Tuwan
Guru,” uk sigam, “katauhan kami in bissala nu maka pandu'
nu bōntōl du. 'Nsa' kau mene' ma aa minsan sayi iya, maka
bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil iya kibayaan uk
Tuhan.
22 Bain kami kono'. Bang kita ganta' mayad sukay ni
parinta Roma, iya deyo' min Sultan Mahatinggi hi', langgal
ta baha' sara' agama tabi?”
23 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan
uk na ma sigam,
24 “Pandain kono' aku sin.” Pagka niya' na sin, uk na,
“Patta' sayi maka ōn sayi ma sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung
sigam.
25 “Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun
bi ni iya. Damikkiyan na, bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan,
ungsurin bi isab ni Tuhan.”
26 Manjari 'nsa' iya takowe' siyaggaw uk sigam ma alōpan
manga mayiran. Hangkan na 'nsa' na niya' bissala sigam,
maka inu-inu sigam ma panambung na.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Matiyu 22.23-33; Markus 12.18-27)

27 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi,
daginis agama Yahudi iya uk na 'nsa' niya' aa magpatayan
'llum pabing ma 'llaw damuwi.

28 Tiyaw sigam ma si Isa, “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya'
sara' bayi pangamban kitabi uk si Musa pasal aa bang matay
ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk siyay
na, bo' supaya niya' anak tabista tubu' min aa bayi mamatay
hi'.
29 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan.
Maghanda siyaka suga' matay iya ma 'nsa' taga anak.
30 Jari siyay pasunu' maghanda balu hi' bo' matay isab ma
'nsa' taga anak.
31 Damikkiyan na isab siyay katallu na. Jari in pitu'
magdanakan bayi makahanda ni dakayo' danda hi', bo'
matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak.
32 Ma katapusan na matay isab danda.
33 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum
bayik manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda hi'?
Sabab bayi iya takallo' handa uk sigam pitu' magdanakan.”
34 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Manga aa ma dunya
itu maghanda asal maka maghalla.
35 Suga' manga aa iya bista uk Tuhan makajari pikallum
pabayik min kamatay, maka tiyōp maglahat ma hi' ma
sulga', 'nsa' na sigam maghanda atawa maghalla.
36 Sabab 'nsa' na sigam magkamatay suga' makasali' na
sigam ni manga malaikat. Manga anak Tuhan na sigam
sabab bayi na sigam pikallum pabing min kamatay sigam.
37 Na, in pasal aa magpatayan pikallum pabing, pipasti'
ko' itu uk si Musa ma sulat kitab, iya pasal kayu puhung
bayi keyat. Iya pangōn si Musa ma Tuhan may'an, ‘Tuhan
pagtuhanan di si Ibrahim maka si Isahak maka si Ya'kub.’
38 Hati na Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum,
'nsa' uk aa magpatayan. Bang ma bistahan Tuhan 'llum asal
aa kamemon, minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran
sigam.”
39 Halling manga guru sara' agama kasehean. “Tuwan
Guru,” uk sigam, “hap sambung nu ian.”
40 'Nsa' na niya' makatawakkal niyaw iya pabayik.

Paniyaw pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Markus 12.35-37)

41 Jari tiyaw si Isa ma sigam. “Angay,” uk na, “manga aa
halling pasal si Almasi in iya tubu' si Sultan Daud?
42 Sabab na si Daud baran na bayi magpalatun ma diyōm
kitab Jabul, uk na,
‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
43 Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’

44 Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si
Sultan Daud, tantu iya 'nsa' panubu' si Daud sadja.”

Pamituwa si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

45 Pasalta' peen pake manga aa kamemon, uk si Isa ni
manga mulid na,
46 “Halliin bi manga guru ma sara' agama, iya tagihan
maglunsul magpamakay juba taha'. Tagihan isab sigam
hiyulmat bang ma mayiran. Bang ma diyōm langgal,
baya' sigam pitingko' ma tingkoan bangsahan. Damikkiyan
na bang sigam ma pagjamuhan, subay paningkoan iya
tiyawuan aa langkaw.
47 Nyanyaya uk sigam manga balu danda supaya takallo'
luma' sigam, bo' pitaha' uk sigam sambahayang sigam,
paglaku-laku sigam in sigam bal-iman, bahasa tapukan
kahinangan sigam malaat hi'. Hangkan du pikalap kabin-
sanaan ma sigam ma ahirat.”

21

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Markus 12.41-44)

1 Manjari itu nganda' si Isa bo' tanda' na manga aa
dayahan magpangahug sin pagjakat sigam ni tuung ma
diyōm langgal ian.
2 Niya' isab tanda' na dakayo' danda balu, miskin tōōd,
ngahug duwa pisita tumbaga.
3 Uk si Isa, “Bannal iya pama' ku ni kaam itu, iya duwa
pisita tumbaga tahug uk danda miskin itu labi halgaan le'
min pilak kamemon bayi tahug uk sigam kamemon.
4 Sabab kasehean ian,” uk si Isa, “bayi muwan min
alta' sigam manglabi-labihan. Suga' danda itu, minsan iya
miskin kalandu', bayi muwan sin na kamemon iya arak
pamalli na balanja' na.”

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Markus 13.1-2)

5 Niya' manga mulid na kasehean maglagtang-lagtang
pasal langgal pagkulbanan ian. Hap inda' kono' manga
batu bayi giyuna pangahinang langgal hi', maka ari-ari na
kaginis-ginisan bayi pamuwan uk manga aa. Pagtake peen
bissala sigam uk si Isa, uk na,
6 “Iya tanda' bi itu kamemon liyubu du ma waktu siyong.
'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat. Kiyanat du
kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Markus 13.3-13)

7 Jari tīyaw si Isa uk sigam. “Tuwan Guru,” uk sigam,
“umay paniya' iya bayi uk nu sini'? Maka ayi tanda' na bo'
kitauhan in pakaradjaan ian takka na?”

8 Nambung iya, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam
'nsa' kaakkalan. Sabab ma sosongun iyu heka paitu nabbut
ma ōn ku, maglaku-laku in sigam si Almasi na. ‘Kiyamat
na,’ uk sigam. Suga' daa kaam me' ma sigam.

9 Bang niya' take bi hunub-hunub pasal pagbono' atawa
pasal lingōg, daa kaam gawa. Tantu paniya' manga
pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.”

10 Masi halling si Isa, uk na, “Magbono' du bangsa dakayo'
maka dakayo', parinta dakayo' isab maka parinta dakayo'.

11 Paniya' du manga linug mehe maka gōtōm maka saki
laatan ma kalohahan dunya. Niya' isab manga paltandaan
tanda' ma diyata' langit, paltandaan makainu-inu maka
makataw-taw.

12 Suga' dahu min ian hi' siyaggaw du kaam uk manga
aa maka liyaat du kaam. Biyo du kaam ni langgal sigam
bo' kaam hiyukum maka liyōōn ni diyōm jil. Tiyukbalan
du isab kaam ni manga sultan maka ni manga gubnul bo'
kaam hiyukum uk sigam ma sabab pame' bi ma aku.

13 Bang ian na kaam ma alōpan sigam, iya na ian waktu
kapama' bi ma sigam lapal hap pasal aku.

14 Suga' magniyat kaam subay 'nsa' magsusa bang ayi
pangandaawa bi waktu kapanumariya kaam,

15 sabab aku iya muwanan kaam tau bo' kaam makasam-
bungan sigam. Jari 'nsa' du niya' kuntara bi makasagga'
kaam, maka 'nsa' katangkisan bissala bi.

16 Minsan manga maas bi maka dawuranakan bi, minsan
manga lung-kampung bi maka manga kabagayan bi, siyon-
gan du kaam uk sigam ni kuntara bi. Maka niya' min kaam
piyatay du uk sigam.

17 Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab pame'
bi ma aku.

18 Suga' 'nsa' du kaam kalungayan ayi-ayi minsan dalamba
buun bi.

19 Lappasan du kaam bang peen pahōgōt bi pangandōl
bi.”

Pasal pamakaat daira Awrusalam
(Matiyu 24.15-21; Markus 13.14-19)

20 “Bang tanda' bi daira Awrusalam itu libut uk sundalu,
na, katauhan bi song na waktu pamakaat iya.

21 Jari sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay paragan
pahi' ni kabud-buran. Sasuku ma diyōm daira Awrusalam
subay paluwas magdayi'-dayi', maka sasuku ma de daa
subay pabing pahi' ni diyōm daira.
22 Sabab iya ian manga 'llaw pangamulka' Tuhan ma
manusiya'. Jari niya' na kamaujuran ma kamemon bayi
tasulat ma diyōm kitab.
23 'Ndu', makaase'-ase' tōōd manga danda battōng ma
masa ian hi', maka manga danda taga anak duru' lagi'.
Sabab niya' iyu kabinsanaan mehe pitumbuk ni kalohahan
lahat itu. Maka manga aa na pitakkahan du mulka' Tuhan.
24 Niya' sigam kasehean diyugsuan uk manga sundalu,
piyatay. Maka niya' aa kasehean siyaggaw, hinang banyaga'
bo' biyo ni kalahat-lahatan kamemon. Daira Awrusalam itu
pikaat du uk manga kabangsahan saddi. Subay na jukup
gantaan pagparinta sigam bo' iyampa sigam pakallo'."

Kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Markus 13.24-27)

25 "Ma waktu ma sosongun ian niya' paltandaan paniya'
ma mata 'llaw maka ma bulan maka ma manga bituun.
Mehe manga kasusahan iya takka ni kabangsa-bangsahan
ma itu ma dunya giyawa du pangatayan sigam. Lingōg
pikilan sigam sabab 'nsa' manjari pangallub tahik maka
landōs goyak kalandu'.
26 Agōn matay manga aa sabab min tāw maka susa sigam,
pagpikil sigam manga bala' song patakka ni dunya. Sabab
ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan langit tabo du
maglingas.
27 Puwas ian hi'," uk si Isa, "makanda' du manga aa ma
aku, Anak Manusiya', paitu min gabun. Tanda' uk sigam
barakat ku maka kōsōg sahaya ku.
28 Jari bang nagna' manga pakaradjaan iya uk ku itu,
nangge kaam maka pahangad sabab 'nsa' na taggōl, lap-
pasan du kaam."

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Markus 13.28-31)

29 Jari niya' paralilan pihalling uk si Isa ma sigam, uk na,
"Pandōgahin bi kayu igira maka manga kayu kasehean.
30 Bang tanda' bi ngugbus dawun na, minnihi' katauhan
bi song musim pangallaw na.
31 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' bayi pamissala
ku ma kaam sini' hi', minnihi' isab katauhan bi sikōt na
waktu pagparinta Tuhan ma itu ma manusiya'.

32 Bannal iya pama' ku ma kaam,” uk si Isa. “Ma 'nsa'
le' magpatayan kamemon manga aa iya 'llum ma buttihi',
paniya' du pakaradjaan kamemon bayi uk ku hi'.
33 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu
'nsa' tōōd magkapinda.”

Subay pahalli'

34 “Subay kaam pahalli',” uk si Isa, “bo' 'nsa' lingōg pikilan
bi uk hinang bi magdul-bayaan di bi maka pag-inum bi,
atawa uk susa bi pasal kalluman bi. Pahalli' kaam bo' kaam
'nsa' taabut magkarupangan bang takka 'llaw pabayik ku.
35 Sabab tagha' du takka 'llaw ian hi', sali' dalil litag bang
magsik, bo' tawwa' du aa kamemon ma babaw dunya itu.
36 Pajaga kaam tōōd. Daa kaam parōhōng ngamu' tabang
ni Tuhan bang peen niya' kōsōg bi bo' kaam makasandal
ma diyōm pakaradjaan ian kamemon. Ngamu' kaam tabang
isab bang peen kaam makatampal ni aku, Anak Manusiya',
ma 'nsa' niya' kaiyaan bi.”
37 Kahaba'-kahaba' 'llaw mandu' na peen si Isa ma diyōm
langgal pagkulbanan, suga' pagsangōm paluwas iya min
daira hi' tudju ni Bud Jaitun bo' pahanti' mahi'.
38 Dayi'-llaw le' pay'an na peen manga aa kamemon ni
langgal pagkulbanan ian pake ma pandu' na.

22

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Na, sikōt na paghinang manga Yahudi, waktu pagkakan
sigam ma tinapay 'nsa' bayi kalamuran pasulig. Hinang ian
iyōnan hinang Pangintōman.
2 Manga imam langkaw maka manga guru ma sara'
agama mikil-mikil bang salaingga uk sigam mapatay ma si
Isa ma 'nsa' niya' makatau. Sabab tiyāw sigam ma manga
aa mahadjana'.

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura'
(Matiyu 26.14-16; Markus 14.10-11)

3 Manjari pasōd nakura' sayitan ni diyōm pikilan si Judas.
Iya na si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu'
ka duwa.
4 Pahi' na iya ni manga imam langkaw maka ni manga
nakura' ma jaga langgal pagkulbanan, bo' sigam bo na mag-
isun bang salaingga uk na ngakkal ma si Isa sampay nongan
iya ni sigam.
5 Kiyōgan sigam tōōd bo' nganjanji' sigam namba iya
maka sin.

6 Ngaho' magtuwi si Judas bo' nagna' iya meha waktu hap
panong na si Isa ni sigam ma 'nsa' kitauhan uk kahekahan
aa.

Si Isa maka manga mulid na magsakap ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Markus 14.12-21; Yahiya 13.21-30)

7 Manjari taabut na hinang, iya pagkakan sigam tinapay
'nsa' bayi kalamuran pasulig. Iya na ian 'llaw panum-
bay manga aa ma anak bili-bili, iya kiyakan uk sigam
pangintōman sigam ma masa bayi kapamuwas Tuhan ma
ka'mbo'-mboan sigam min kamatay ma hi' ma lahat Misil.
8 Siyoho' uk si Isa si Petros maka si Yahiya, uk na, “Pahi'
kaam magsakap kiyakan kitabi ma hinang Pangintōman.”
9 Uk sigam ma iya, “Tuwan, ma ayi kabayaan nu panaka-
pan kami?”
10 Uk na ni sigam, “Makasōd peen kaam ni diyōm daira
iyu, makasampang du kaam ma dakayo' lalla mo kibut
lōōnan bohe'. Turulun bi iya ni luma' pasōran na,
11 bo' uk bi ma aa dapu luma', ‘Siyoho' kau tīyaw uk guru
hi' bang maingga kono' bilik pagtipunan na maka manga
mulid na?’
12 Jari pindaan du kaam bilik loha ma diyata' angkap,”
uk si Isa. “Panyap asal bilik ian. May'an kaam magsakap
kiyakan kitabi.”
13 Jari pahi' na sigam. Tanda' uk sigam mahi' sali' bayi
pama' si Isa ma sigam bo' siyakapan uk sigam kiyakan ma
hinang Pangintōman.

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Kurintu 11.23-25)

14 Taabut peen waktu pagjamu, ningko' na si Isa maka
manga aa bayi kawakilan na bo' iyampa sigam magkakan.
15 Jari halling iya ni sigam, uk na, “Iya na itu asal
kabayaan ku tōōd subay magsawu maka kaam mangan
jamu Pangintōman itu, dahu min waktu kalabay ku kabin-
sanaan.
16 Sabab baan ta kaam, puwas itu 'nsa' na aku mangan
jamu itu pabing. Subay magmaksud tōōd in hatihan
pagjamu itu ma diyōm pagparinta Tuhan bo' iyampa kakan
ku pabing.”
17 Manjari killo' uk na dakayo' sawan. Iyamuan uk na
pagsukulan bo' iyampa halling iya ma sigam. “Sambutun
bi inuman itu,” uk na, “bo' inumun bi.
18 Sabab baan ta kaam, puwas minnitu 'nsa' aku nginum
inuman anggul itu sataggōl 'nsa' le' pabōtang pagparinta
Tuhan ma manusiya'.”

19 Puwas hi' killo' uk na tinapay. Iyamuan uk na
pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na bo' pamuwan
na ma manga mulid na. “Tinapay itu baran ku ko', iya
pamalilla' ku ma pasal bi. Hinangun bi itu hi' pangintōman
bi aku.”
20 Damikkiyan na isab, pag-ubus sigam mangan, pa-
muwan uk na inuman ma sigam. “Inuman itu,” uk na,
“tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya' iya hinang na
bahu itu. Bo' tatuman du pagka pitumpa laha' ku ma sabab
bi.
21 “Suga' 'ndaun bi,” uk si Isa, “iya aa song nongan aku ni
banta ku, tiya' ma itu magsawu maka aku.
22 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, matay du sali' asal
pangangganta' Tuhan ma aku. Suga' siya-siya du aa nongan
aku ni banta ku.”
23 Jari magtiyaw-tiyaw manga mulid ian bang sayi min
sigam iya magbamba nongan si Isa ni banta na.

Paglugat manga mulid bang sayi subay pilangkaw

24 Na, maglugat manga mulid ian bang sayi ma sigam
subay pilangkaw.
25 Suga' uk si Isa ma sigam, “Ma itu ma dunya, manga
sultan ma kabangsa-bangsahan magkawasa asal ni manga
aa ma deyoan sigam. Maka manga puntuk nakura' ian baya'
hiyulmat uk aa mahadjana', in sigam kono' poonan kahapan
ma diyōm lahat hi'.
26 Suga' kaam iyu daa subay magsalaihi'. Iya langkaw tōōd
ma kaam subay pasali' bohan na ni siyay katapusan. Maka
aa pagnakuraan subay tasoho'-soho' uk pagkahi na.
27 Sayi baha' langkaw? Iya aa ningko' mangan atawa
aa magbobohat kiyakan? Iya tantu langkaw iya ningko'
mangan. Suga' aku itu, tiya' ma kaam sali' sosohoan bi.
28 “Kaam iyu bayi patōtōg ma aku minsan aku ma diyōm
kasusahan.
29 Manjari itu, pagka aku kabuwanan kapatut uk 'Mma' ku
mag'ntan parinta ma sosongun, buwanan ku isab kapatut
salaihi' ma kaam.
30 Magbe' du kitabi mangan ma diyōm pagparintahan
ku. Patingko' ta du kaam ma paningkoan bangsahan bo'
kaam ngahukum ma sangpu' ka duwa bangsa kapanubuan
si Israil.”

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ma si Simun Petros. “Simun!” uk
na. “Pake kau. Iyamu' kau uk nakura' sayitan siyulayan,
kalu kau tabo na ni kalaatan. Iya panulay na ma kau sali'

ibarat payi bang tiyahapan bo' pigsaddi buwas na maka
hapa na.
32 Suga' bayi na kau amuan ku tabang ni Tuhan, Simun,
bang peen 'nsa' pinda pangandōl nu ma aku. Tayikutan nu
du aku, suga' bang kau pabing ni aku subay kau matōtōg
iman manga dawuranakan nu."
33 Uk si Petros, "Tuwan Nakura', 'nsa' kau tayikutan ku.
Bang kau ganta' jinil, parōngan du aku ma kau. Bang kau
piyatay, lilla' du aku paunung ma kau."
34 Uk sambung si Isa, "Baan ta kau, Petros, ma sangōm itu
ma 'nsa' le' nigauk manuk, mayilu du kau min tallu in aku
'nsa' katauhan nu."

Pasal pitaka, paglutuan maka kalis

35 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, "Iya
bayi panoho' ku kaam palangngan magnasihat ian, iya 'nsa'
kaam bayi mo pitaka atawa paglutuan atawa tawumpa',
niya' baha' bayi kulang ma kaam?"
"'Nsa'," uk sigam.
36 "Suga' buttihi'," uk si Isa, "bang niya' sin bi atawa
paglutuan bi, bohun bi na ma palangngnanan bi. Maka
sasuku 'nsa' niya' patakōs na subay paballihan na badju'
na pamalli na kalis.
37 Sabab baan ta kaam, song na maujud lapal kitab iya
bayi tasulat ma sabab aku, iya uk na, 'Talapay iya ma manga
aa ngalanggal sara'.' "
38 Uk manga mulid, "'Ndaun, Tuwan, niya' ma itu duwa
kalis."
"Sarang na ko' iyu," uk na.

Si Isa nambahayang ma hi' ma Bud Jaitun
(Matiyu 26.36-46; Markus 14.32-42)

39 Jari paluwas si Isa min daira tudju ni Bud Jaitun sali'
asal kabiyaksahan na, maka me' ma iya manga mulid na.
40 Pagtakka na ni papahian na uk na ma sigam, "Ngamu'
kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat."
41 Puwas hi' palawak-lawak iya min sigam, manga daban-
tungan lawak na, bo' iya pasujud nambahayang ni Tuhan.
42 Uk na, "O 'Mma', bang kau baya', pakalloin le' min aku
kabinsanaan itu. Suga' 'nsa' kabayaan ku subay diyulan,
bang peen kabayaan nu du."
43 Manjari niya' pasalupa ni iya dakayo' malaikat min
sulga' muwanan iya kōsōg panandal na.
44 Na, pagka 'nsa' manjari dukka na, kōsōg gam peen
panganjunjung na ni Tuhan bo' mattak-mattak hulas na ni
tana', sali' dagbōs laha'.

45 Ubus peen uk na nambahayang, nangge iya bo' pabing
pahi' ni manga mulid na bo' tatawwa' na sigam magtuwihan
sabab min sukkal sigam.
46 Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tuwi? Punduk kaam
nambahayang bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Yahiya 18.3-11)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, heka
aa takka pay'an. Iya pamean sigam si Judas, dakayo' mulid
si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Paabut iya magtuwi ni si Isa
arak niyum iya.
48 Suga' halling si Isa ma iya, uk na, “Salaitu baha', Judas,
pangakkal nu ma Anak Manusiya'?”
49 Pagkitauhan uk manga mulid ma tōngōd si Isa bang
ayi song hinang ma iya, tiyaw sigam ma iya, “Tuwan,” uk
sigam, “guna kami na baha' kalis kami?”
50 Jari dakayo' mulid ian, liyagut uk na sosohoan imam
nakura' bo' lutas magtuwi dambiya' tainga na.
51 Suga' uk si Isa, “Sarang na ko' iyu.” Jari intanan uk na
tainga aa hi' bo' kaulian uk na.
52 Halling si Isa ni manga aa bayi pay'an naggaw iya,
manga imam langkaw maka manga nakura' ma aa mag-
jajaga ma langgal pagkulbanan maka manga kamaasan
bangsa Yahudi. Uk na ma sigam, “Kaba' bi ba in aku itu
mundu baha', iya poon kaam subay mo kalis maka kakakal?
53 Kahaba'-haba' 'llaw mahi' na peen aku ma diyōm
langgal pagkulbanan, suga' 'nsa' aku bayi tasaggaw bi.
Lipara iya na itu waktu pisukuan kaam bo' aku tasaggaw
bi, maka waktu isab kapag-agi nakura' sayitan.”

Mayilu si Petros in iya 'nsa' tau ma si Isa
(Matiyu 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yahiya 18.12-18, 25-27)

54 Manjari siyaggaw si Isa uk sigam bo' biyo iya minnihi'
tudju ni luma' imam nakura'. Si Petros iya paturul ma si Isa
min katahan.
55 Niya' api bayi pidōkōt uk manga sundalu ma halaman
luma' imam nakura' bo' parakayo' si Petros ni sigam
magtingkoan ma katilibut api hi'.
56 Jari itu, sabu peen iya ningko' ma kasawahan api, tanda'
iya uk dakayo' danda ipatan imam nakura'. Piyatong iya
pahap-hap uk danda itu, bo' uk na, “Iya du aa itu bayi me'
ma si Isa.”
57 Suga' mayilu si Petros, uk na, “Danda, 'nsa' iya katauhan
ku!”

58 'Nsa' taggōl minnihi' niya' dakayo' lalla nganda' ma si
Petros hi' bo' uk na, “Iya du kau iyu dambean maka sigam!”
Suga' halling si Petros, uk na, “'Nsa', bagay!” uk na, “'Nsa'
aku.”
59 Palabay peen danjam niya' isab aa saddi lōgōs uk na
missala, uk na, “Katauhan ku aa itu bayi du sehe' na, sabab
aa Jalil isab iya!”
60 Suga' uk si Petros, “Bagay,” uk na, “'nsa' katauhan ku
bang ayi halling nu iyu!”
Pag masi le' halling si Petros magtuwi nigauk manuk.
61 Jari palingi' si Isa nganda' ma si Petros bo' taintōm uk
si Petros bayi halling si Isa ma iya, iya uk na, “Ma 'nsa' le'
nigauk manuk sangōm itu, mayilu du kau min tallu in aku
'nsa' katauhan nu.”
62 Magtuwi paluwas si Petros minnihi' bo' nangis iya.
Magdukka' tōōd.

Si Isa pigtunggingan maka pigtibu'
(Matiyu 26.67-68; Markus 14.65)

63 Pigtunggingan si Isa uk manga aa nganjagahan iya,
maka pigtibu' iya uk sigam.
64 Tiyambunan mata na bo' iyampa iya liyata'. “Tōkōrun
kono',” uk sigam, “bang sayi nibu' kau!”
65 Heka le' isab halling-halling sigam pamaiya' sigam ma
iya.

Si Isa ma harapan manga palhimpunan maas
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Yahiya 18.19-24)

66 Pagkallat 'llaw na, magtipun manga kamaasan bangsa
Yahudi maka manga kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama. Jari si Isa biyo paharap ni palhimpunan
sigam.
67 Uk sigam ma iya, “Bain kami tōōd bang kau iya si
Almasi.”
Nambung si Isa, uk na, “Minsan kaam baan ku 'nsa' du
aku pagkahagad bi.
68 Maka bang niya' tiyaw ku ma kaam, 'nsa' du kaam
nambung.
69 Suga' puwas min 'llaw itu aku, Anak Manusiya', ian du
ningko' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau.”
70 Uk sigam kamemon, “Bang salaihi', Anak Tuhan kau
baha'?”
Uk sambung si Isa, “Iya na uk bi, aku na.”
71 Jari halling sigam, uk na hi', “'Nsa' na kitabi subay meha
saksi' saddi! Sabab makake na kitabi ma halling na itu.”

23

Si Isa ma harapan si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Manjari manga aa palhimpunan kamemon nangge na
min paningkoan sigam bo' biyo si Isa uk sigam paharap ni
si Gubnul Pilatu.
2 Pagmay'an peen, tiyuntutan uk sigam si Isa. Uk sigam,
“Bayi taabut kami aa itu mo bangsa kami nagga' ma parinta.
Tasoho' na manga aa daa subay mayad sukay ni Sultan
Mahatinggi. Maglaku-laku isab iya in iya Almasi, hati na
iya tapene' uk Tuhan magsultan.”
3 Tiyaw si Pilatu ma si Isa. “Kau iyu,” uk na, “sultan kau
baha' ma bangsa Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
4 Uk si Pilatu ni manga kaimaman langkaw maka ni
kahekahan aa ian, “'Nsa' niya' tapeha ku sababan pam-
abōtangan ku iya hukuman.”
5 Suga' liyōgōs na peen uk sigam, “Pilingōg uk na manga
aa ma kalohahan lahat Yahudiya sabab min pamandu' na.
Bayi tagnaan na hinang na ma lahat Jalil, manjari tiya' na
iya pasampay paitu ni Awrusalam.”

Si Isa biyo ni dahuhan si Sultan Herod

6 Na, pagtake itu uk si Pilatu magtuwi tiyaw na bang min
lahat Jalil baha' si Isa.
7 Makatau peen si Pilatu in si Isa min lahat asal ma diyōm
pagsultanan si Herod, siyoho' iya biyo ni si Herod hi' sabab
ian iya ma Awrusalam pasalta' ma waktu ian hi'.
8 Pag'nda' si Herod ma si Isa kiyōgan iya tōōd sabab taggōl
na kabaya' na nganda' si Isa. Heka asal bissala bayi take na
pasal si Isa bo' kabayaan na subay nganda' iya sasang na
ngahinang manga hinang kawasahan.
9 Hangkan taggōl paniyaw na ma si Isa suga' 'nsa'
makasambung si Isa.
10 Manjari manga kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama pasikōt na pay'an bo' kōsōg uk sigam
nuntutan si Isa.
11 Manjari pigtunggingan si Isa uk si Herod maka manga
sundalu na, maka hiyalipulu iya uk sigam. Pisammekan iya
maka juba umbul dakayo' bo' iyampa siyoho' biyo pabing ni
si Pilatu hi'.
12 Na, iya na ian 'llaw kapagkahāp si Herod maka si Pilatu.
Bayi sigam asal magbanta dahu.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Markus 15.6-15; Yahiya 18.39—19.16)

13 Manjari linganan uk si Pilatu manga kaimaman
langkaw maka manga aa pagnakuraan maka manga aa
mahadjana'. Siyoho' sigam patipun ni iya.
14 Uk na ma sigam, “Bayi bo bi aa itu ni aku, pagka halling
bi in iya mo manga aa subay nagga' ma parinta. Bayi
na iya paliksa' ku ma itu ma panganda' bi suga' 'nsa' aku
makatawwa' dusa ma iya sali' panuntutan bi iya.
15 Iya du si Herod, 'nsa' niya' dusa tatawwa' na sabab
tasoho' na iya biyo pabayik paitu ni kitabi. Pasti' ko' itu,
'nsa' niya' laat bayi tahinang uk aa itu pamabōtangan iya
hukuman ni kamatay.
16 Hangkan soho' ku sadja iya liyapdōsan bo' iyampa
pilappa.”
[
17 Hangkan salaihi' halling si Pilatu sabab iya kabiyaksa-
han na kahaba' tahun, bang maghinang manga Yahudi ma
hinang Pangintōman, subay iya malappa dakayo' pilisu.]
18 Makake peen manga katipunan aa ma halling si Pilatu,
magtuwi sigam ngallang kamemon. Uk sigam, “Papatayun
aa iyu! Si Barabbas iya kabayaan kami pilappa.”
19 Si Barabbas itu bayi jinil ma sabab hiluhala' bayi hinang
na ma daira Awrusalam, maka ma sabab hinang na mono'
aa.
20 Jari si Pilatu, pagka baya' malappa si Isa, missala
pabayik ni manga aa hi'.
21 Suga' ngallang sadja sigam, uk sigam, “Lansangun iya
ni hag! Lansangun iya ni hag!”
22 Halling le' si Pilatu, kamintallu na. “Angay? Ayi bayi
hinang na laat?” uk na. “'Nsa' niya' tatawwa' ku sababan
na pamapatay ma iya. Soho' ku sadja iya liyapdōsan bo'
iyampa pilappa.”
23 Suga' masi sigam ngōlang pakōsōg. Iya katuyuan sigam
subay liyansang si Isa ni diyata' hag. Jari 'nsa' na niya' dapat
si Pilatu ian,
24 hangkan pabōtang na hukuman ma si Isa sali'
pangamu' sigam.
25 Pilappa uk na aa iya iyamu' uk sigam piluwas, aa bayi
tajil ma sabab panagga' na ma parinta maka ma sabab
pamono' na ma aa. Suga' si Isa iya tiyukbalan pahi' bo'
tahinang kabayaan sigam.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Yahiya 19.17-27)

26 Manjari itu biyo si Isa uk manga sundalu paluwas
minnihi', bo' ma salta' sigam mangngan niya' aa talanggal
uk sigam palud min de tudju ni Awrusalam. Ōn na si

Simun, aa min lahat Kirini. Liyōgōs iya uk manga sundalu, pitanggungan hag iya song pangalansangan si Isa. Siyoho' iya nanggung min damuwihan si Isa.

27 Heka tōōd manga aa paturul isab ma si Isa, maka niya' isab manga danda magkarukkaan maka magtangis ma sabab na.

28 Palingi' si Isa nganda' ma sigam bo' uk na, “Kaam manga danda Awrusalam, daa aku panangisin bi. Baran bi iya subay panangisin bi, maka manga anak bi.

29 Sabab niya' ian manga 'llaw takka ma sosongun kapamissala manga aa. Uk sigam ma 'llaw ian, ‘Hap sukud manga danda 'nsa' bayi makapangiram, iya 'nsa' bayi makaanak maka 'nsa' bayi makaparuru' onde'.’

30 Iya na ian waktu in manusiya' nuknaan du di sigam. Uk sigam, ‘Bang peen paligid ni aku manga bud itu! Bang peen aku katambunan uk manga bud!’

31 Sabab na,” uk si Isa, “bang laat hinang manusiya' buttihi' ma aa 'nsa' niya' dusa na, iya lagi' na bang niya' aa taga dusa ma 'llaw siyong. Tantu iya liyaat du.”

32 Niya' le' duwangan aa saddi min si Isa biyo uk sigam piyatay, aa bayi makalanggal sara'.

33 Jari pagtakka sigam ni lahat iyōnan “Baung Kok”, na liyansang si Isa uk sigam ni hag bo' iyampa pitangge maka hag na. Liyansang isab manga aa manga langgal sara' hi' ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau maka dakayo' ma sakap na ni kayi.

34 Nabbut si Isa ni Tuhan. “O 'Mma',” uk na, “ampunun manga aa ngalansang aku itu, sabab 'nsa' tahati uk sigam bang ayi hinang sigam.”

Maglibut manga sundalu, pigkoot-kootan uk sigam manga sammek si Isa bang sayi karapuhan na.

35 Pasalta' peen magtanggehan may'an manga aa nganda'-nganda' ma si Isa, pig-udju' iya uk manga pagnakuraan bangsa Yahudi. Uk sigam, “Aa itu, tau makalappas aa saddi. Subay iya ngalappasan di na bang sabannal iya si Almasi, iya tapene' uk Tuhan magsultan!”

36 Pigtunggingan isab iya uk manga sundalu. Pasikōt sigam ni iya nongan inuman kisōm pamainum ma iya.

37 Uk sigam, “Bang kau iyu sabannal sultan manga Yahudi, ngalappasan kau di nu!”

38 Maka niya' sulat bayi pibōtang ma hag min diyata' kok na. Uk na hi', “Sultan bangsa Yahudi.”

39 Pihalling-hallingan isab si Isa uk dakayo' aa langgal sara' bayi liyansang ian. Uk na, “Kau iya Almasi baha'? Ngalappas kau di nu, bo' kami isab bohun.”

40 Lipara pihallingan iya uk sehe' na, uk na, “Angay? 'Nsa'
niya' tāw nu tudju ni Tuhan? Sali'-sali' hukuman ma kitabi
tallungan.
41 Suga' kita duwangan itu, wajib kita subay piyatay
salaitu sabab iya na tungbas manga kahinangan tabi. Suga'
aa itu, 'nsa' niya' laat bayi tahinang na.”
42 Jari uk na ni si Isa, “O Isa, intōmun aku bang taabut
waktu kapagparinta nu na.”
43 Uk si Isa ma iya, “Bannal iya pama' ku itu ma kau, 'llaw
itu du magbe' kita ma lahat Tuhan.”

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Yahiya 19.28-30)

44 Jari itu, lattu peen 'llaw, ngalindōm mata 'llaw bo'
tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu
kohap.
45 Maka kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal
pagkulbanan ian gese' paruwa.
46 Manjari ngōlang si Isa pakōsōg, uk na, “O 'Mma',
songan ku na nyawa ku ni pangantanan nu.” Ubus peen
pahalling na itu, magtuwi bakkat na napas na.
47 Pag'nda' kapitan sundalu ma pakaradjaan ian sanglitan
na Tuhan. Uk na, “Bannal aa itu hap asal addat na.”
48 Sampay manga aa magtipun may'an nganda'-nganda',
pag'nda' sigam ma bayi paniya' ian, mowe' sigam mappōk-
mappōk dagha sigam sabab kamehe susa sigam.
49 Manga bagay si Isa kamemon sampay manga danda
bayi me' paturul ma iya min lahat Jalil le', ian sigam
magpanangge min katahan nganda' ma pakaradjaan ian
kamemon.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Yahiya 10.38-42)

50-51 Na, niya' aa may'an iyōnan si Yusup, aa min Arimati
dakayo' kalumaan ma lahat Yahudiya. Aa bōntōl asal
iya, hap addat-tabiat na. Tuyu' iya ngagad ma waktu
pamabōtang parinta Tuhan ma manusiya'. Dakayo' maas
iya ma palhimpunan suga' 'nsa' iya bayi makauyun ma
kagaraan maka kahinangan sigam pamapatay sigam ma si
Isa.
52 Jari pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay
si Isa.
53 Pireyo' uk na patay ian min hag bo' siyaput uk na
bo' iyampa pibōtang uk na ma diyōm pagkubulan bayi
kiyalihan ma diyōm pampang batu. Bahu asal pagkubulan
ian, 'nsa' bayi pangubulan.

54 Kohap Jumaat na ma salaihi', song 'llaw Sabtu' sabab
song na pasaddōp 'llaw.
55 Manga danda bayi paturul ma si Isa min lahat Jalil bayi
me' isab ma si Yusup hi', bo' tanda' uk sigam kubul maka
bang salaingga uk si Yusup mabōtang ma patay na.
56 Jari mowe' na sigam nakap manga laksi' maka 'nsallan
pahamut pamalihala' sigam ma mayat na.

Taabut peen 'llaw Sabtu' pahali na sigam sali' panohoan
sara' agama.

24

Si Isa 'llum pabing
(Matiyu 28.1-10; Markus 16.1-8; Yahiya 20.1-10)

1 Pagkallat 'llaw Ahad bo' subu-subu tōōd, pahi' manga
danda hi' ni kubul mo manga laksi' bayi siyakap uk sigam.
2 Pagtakka sigam pahi' tanda' uk sigam taplōk batu hi' bayi
giyulungan min lowang kubul.
3 Pasōd sigam ni diyōm suga' tanda' uk sigam in mayat si
Isa 'nsa' na may'an.
4 Sasaw pikilan sigam ma sabab ian hi'. Sakali niya'
nangge ma bihing sigam duwangan lalla, makasilaw ka-
landu' sammek sigam.
5 Manjari tiyāw kalandu' manga danda ian hangkan
nganda' patondok sadja. Suga' uk duwangan lalla ni sigam,
“Angay peha bi aa 'llum ma itu ma diyōm kakubulan manga
aa magpatayan?
6 'Nsa' na ma itu si Isa. 'Llum na iya pabayik. Intōmun
bi bayi halling na ma kaam, waktu kamahi' na le' ma lahat
Jalil.
7 Uk na hi', ‘In aku, Anak Manusiya', siyongan du pahi' ni
pangantanan manga aa dusahan bo' liyansang uk sigam ni
hag piyatay. Bo' ma katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.’
”
8 Jari taintōm uk manga danda ian bayi halling si Isa hi',
9 bo' mowe' sigam min kubul tudju ni luma'. Pima' uk
sigam manga pakaradjaan itu kamemon ma manga mulid
si Isa kasangpu' kadda, maka ma kamemon manga mulid
na kasehean.
10 Iya danda ngalapal itu si Mariyam aa min Magdala,
maka si Joanna, maka si Mariyam ina' si Ya'kub, maka
manga danda saddi bayi sehe' sigam. Bayi sigam ma'-ma'
ni manga aa iya kawakilan uk si Isa pasal bayi tanda' ian.
11 Suga' manga aa kawakilan itu 'nsa' ngahagad ma lapal
sigam sabab kibā' maglegaw sadja.

12 Lipara si Petros nangge bo' paragan ni kubul. Pagtakka
na pahi' pakoko' iya pasib, suga' 'nsa' niya' tanda' na ma
diyōm, duwal manga saput pabōtangan di na. Jari pakallo'
iya minnihi' tudju mowe' maka uk na inu-inu ma bayi
pakaradjaan ian.

Ma labayan tudju ni Emmaus
(Markus 16.12-13)

13 Ma 'llaw ian hi' niya' duwangan mulid si Isa mangngan
tudju ni kalumaan iyōnan Emmaus, lawak na manga
sangpu' kadda batu min Awrusalam.
14 Maglagtang-lagtang na peen sigam pasal kamemon iya
bahu bayi patakka ian.
15 Pasalta' peen sigam maglagtang-lagtang, pay'an si Isa
pasikōt ni sigam bo' magdōngan maka sigam.
16 Tanda' iya uk sigam suga' 'nsa' iya takila uk sigam in
iya si Isa.
17 Uk na ma sigam, “Ayi paglagtang-lagtang bi salta' ma
paglangngan bi?” Parōhōng sigam magtuwi, maka laat
pamayihuan sigam sabab susa.
18 Jari nambung dangan ian, iya iyōnan si Kelopas. Uk
na, “Allō! Hangkan du kau ma diyōm daira Awrusalam
awam pasal pakaradjaan iya bahu bayi patakka may'an
sini', sabab kitauhan asal uk aa kamemon!”
19 “Angay? Pakaradjaan ayi?” uk si Isa.
“Iya tahinang ma si Isa, aa Nasaret,” uk sigam. “Si Isa itu
nabi asal. Ma pamissala na kamemon maka ma kahinangan
na kamemon, taga kawasa asal iya ma panganda' Tuhan
maka ma pag'nda' manga aa kamemon.
20 Bayi iya biyō ni gubnul uk manga kaimaman kami
langkaw maka uk manga aa pagnakuraan bangsa kami.
Biyō iya pahi' supaya iya pibōtangan hukuman ni kamatay,
bo' liyansang iya ni diyata' hag bo' piyatay.
21 Na, bayi kami ngahōwat-hōwat tōōd in iya itu dakayo'-
kayo' pipaitu uk Tuhan muwasan kami manga tubu' si Israil
min kasusahan. Aho', maka 'nsa' pasal ian hi' sadja sabab
niya' na tallum bahangi min pamapatay sigam ma iya.
22 Maka niya' isab manga danda sehe' kami bayi mohan
kami habal makakōbla' sini'. Dayi'-llaw sini' bayi sigam
pahi' nganda' ni kubul si Isa,
23 suga' 'nsa' na may'an mayat na. Jari pabayik sigam ni
kamay'anan kami. Uk sigam isab niya' manga malaikat bayi
magpasalupa ni sigam. Bayi halling kono' malaikat hi' in si
Isa 'llum na.

24 Sakali niya' manga sehe' kami bayi nganyata' pahi'
ni kubul bo' tanda' uk sigam sali' bayi pama' manga
karandahan hi'. Suga' si Isa iya 'nsa' tanda'."
25 Manjari halling si Isa ni duwangan hi', uk na, "'Ndu',
babbal pahap kaam iyu! Angay 'nsa' kahagad bi kamemon
bayi pangabtang uk kanabi-nabihan?
26 Sabab bang ma kabtangan sigam in si Almasi wajib
subay makalabay kabinsanaan dahu bo' iyampa iya pi-
langkaw."
27 Jari pihati duwangan ian uk si Isa kamemon tasulat ma
diyōm kitab ma pasal na. Tiyagnaan uk na min manga sulat
si Musa, sampay ni manga sulat kanabi-nabihan kamemon.
28 Makasikōt peen sigam ni kalumaan iya papahian sigam,
magbawu'-bawu' si Isa palanjal le'.
29 Suga' takkoan iya uk sigam. Uk sigam, "Paitu na kau me'
ma kami sabab kohap na tōōd. Song sangōm na." Hangkan
pasōd na si Isa me' ma sigam.
30 Makatingko' peen iya magsawu maka sigam, killo' uk
na tinapay bo' iyamuan uk na pagsukulan ni Tuhan. Puwas
hi' pighopo'-hopo' uk na bo' iyampa pamuwan na ma sigam.
31 Minnihi' sawa panganda' sigam bo' takila na si Isa uk
sigam. Suga' lanyap iya magtuwi min tōngōd sigam.
32 Jari magbissala sigam duwangan. "Hangkan na kita,"
uk sigam, "landu' kahōpan sabu peen iya bayi halling ni kita
ma palangnganan hi', pagpahati na ma kita pasal kitab."
33 Nangge sigam magtuwi bo' pabing ni Awrusalam.
Pagtakka sigam pahi' tatawwa' uk sigam manga mulid si
Isa sangpu' kadda magtipun-tipun maka mulid kasehean.
34 Uk sigam ma duwangan itu, "'Llum na Panghu' ta
pabayik! 'Llum iya tōōd! Bayi na iya paluwas ni si Simun!"
35 Manjari ma'-ma' isab duwangan itu pasal bayi kal-
abayan sigam ma daddōk, maka pasal pagkakila sigam ma
si Isa ma salta' na maghopo'-hopo' tinapay.

Si Isa panda' na ma manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

36 Pasalta' peen magbissala duwangan hi', sakali ian si Isa
nangge ma tangnga'-tangnga' sigam. Uk na ma sigam, "Bang
peen kaam kaniyaan kasannangan."
37 Kiyōblaan tōōd sigam magtuwi, sabab pangannal sigam
in si Isa ian lutaw.
38 Suga' uk na ma sigam, "Angay kiyōblaan diyōm atay
bi? Angay kaam masi magduwa-duwa?
39 'Ndaun bi manga tangan ku maka nayi' ku itu. Aku na
ko' itu. Nanamun bi ba baran ku itu bo' katauhan bi in aku

itu 'nsa' lutaw. Sabab lutaw itu 'nsa' niya' baran na maka
bōkōg na. Suga' aku itu tanda' bi du niya' baran ku.”
40 Salaihi' halling na ma sigam. Bo' pandaan na manga
tangan na maka nayi' na ma sigam.
41 Suga' masi sigam kahunitan magkahagad in ian bannal
sabab landu' pahap kakōgan maka kainu-inuhan sigam.
Hangkan uk si Isa ma sigam, “Niya' baha' ma itu ayi-ayi
kiyakan?”
42 Siyongan iya uk sigam datti' daying tiyapa.
43 Killo' uk na bo' kiyakan uk na ma panganda' sigam.
44 Puwas hi' halling iya ma sigam, uk na, “Iya na ko' itu
bayi halling ku ma kaam dahu, waktu kapame' ku le' ma
kaam. Uk ku tantu du niya' kamaujuran ma kamemon bayi
tasulat ma pasal aku, iya tasulat ma diyōm sara' si Musa
maka iya tasulat uk manga kanabi-nabihan, maka manga
sulat ma diyōm kitab Jabul. Ayi-ayi patakka itu ma aku, iya
na kamaujuran manga sulat sigam.”
45 Manjari pisawa uk si Isa pikilan sigam bo' supaya tahati
uk sigam lapal kitab hi'.
46 Uk na ma sigam, “Iya na itu asal tasulat ma diyōm kitab:
in Almasi subay pinanaman kabinsanaan sampay piyatay.
Jari taabut peen katallu 'llaw na min kamatay na 'llum du
iya pabing.
47 Maka bangsa kamemon subay pignasihatan lapal pasal
kaampunan dusa. Bang sigam magtawubat sampay ngalab-
bahan dusa sigam, iyampun du sigam uk Tuhan ma sabab
si Almasi. Pagnasihat itu subay tiyagnaan min Awrusalam.
48 Kaam iya bayi makanda' ma ayi-ayi patakka ma aku,
jari kaam iya subay muwan saksi'.
49 Maka aku baran ku iya mabohan kaam bayi pangan-
janji' 'Mma' ku Tuhan. Suga' daa kaam pakallo' min daira
itu sataggōl kaam 'nsa' pihōpan kawasa min Tuhan.”

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Markus 16.19-20; Hinangan 1.9-11)

50 Jari biyo sigam uk si Isa paluwas min Awrusalam
sampay makaabut na ni kalumaan Betani. Pag-abut sigam
pay'an, pitangge uk si Isa tangan na pangamu' na kahapan
ma sigam.
51 Pasalta' peen iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan, pakallo' iya
min sigam bo' tabo iya paangkat ni sulga'.
52 Mudji sigam ma iya may'an bo' iyampa sigam pabing
tudju ni Awrusalam. Landu' mehe kalasigan sigam,
53 bo' may'an sadja sigam ma langgal pagkulbanan nan-
glitan Tuhan.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI YAHIYA

Si Yahiya itu bayi dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, aa bayi kawakilan uk si Isa magnasihat lapal na. Ina' si Yahiya si Salome, mulid si Isa isab bayi magbe' maka danda kasehean malihala' iya.

Onde' bahu le' si Yahiya ma waktu kapangalingan si Isa ma iya. Salta' peen iya maka danakan na si Ya'kub mahap pōkōt 'mma' sigam ma bihing danaw, bayi palabay si Isa minnian bo' linganan na duwangan magdanakan ian, biyo sehe' ma iya. Jari si Yahiya bayi me' ma si Isa min diyōm atay na. 'Nsa' ngalabba min iya sampay ni katoa na.

Biyaan kitabi uk si Yahiya bang ayi sababan na hangkan siyulat uk na juran itu. Siyulat supaya magkahagad aa kamemon in si Isa bannal Anak Tuhan, pipaitu magpabaran manusiya' sali' kitabi supaya kita tau ma Tuhan. Jari sasuku ngahagad ma si Isa taga kallum taptap du sampay ni diyōm sulga'.

Niya' pitu' hinang si Isa kissa ma diyōm juran itu, maka pihati kita pasal pitu' hinang na hi' bang ayi tōōd hatihan na. Jari minnihi' kita manantu in si Isa bannal-bannal bayi pipaitu uk Tuhan, pagka tahinang na manga hinang na makainu-inu hi'. Bannal iya magdakayo' asal maka 'Mma' na Tuhan.

Iya tiyuyu' uk si Yahiya in aa kamemon subay magkahagad ma si Isa sampay me' ma iya, sabab saddi min si Isa 'nsa' niya' labayan pasampayan sigam tudju ni Tuhan.

Pasal si Isa Almasi, iya iyōnan Palman

1 Ma 'nsa' le' niya' dunya asal na Palman, bo' Palman hi' magdakayo' asal maka Tuhan. Tuhan du isab Palman hi'.

2 Sataggōl min katagna' magdakayo' asal Palman maka Tuhan.

3 Palman itu, bayi papanjari na kamemon ayi-ayi bo' peen min Tuhan du. 'Nsa' du niya' pipanjari minsan ayi bang 'nsa' min Palman.

4 Palman hi' asal poonan kallum bo' kallum itu bayi mo kasawahan ni bangsa manusiya'.

5 Sayinag na peen sawa ma diyōm kalindōman, maka kalindōman 'nsa' tōōd makapaddahan iya.

6 Niya' aa bayi kawakilan paitu uk Tuhan, ōn na si Yahiya.

7 Pipaitu iya ngalapal manga aa pasal sawa hi', supaya
makake manga aa kamemon ma lapal Tuhan sampay
magkahagad.
8 'Nsa' si Yahiya baran na bayi muwan sawa. Iya maksud
na paitu ni dunya subay mahati pasal sawa hi'.
9 Iya na itu sawa bannal, iya sawa paitu ni dunya masawa
diyōm pikilan manusiya' kamemon.
10 Manjari Palman itu bayi ma dunya, maka dunya itu
bayi pipapanjari asal uk na. Suga' 'nsa' iya takila uk manga
aa ma dunya.
11 Bayi iya paitu ni lahat na suga' 'nsa' iya tatayima' uk
bangsa na.
12 Lipara sasuku bayi nayima' Palman itu sampay magka-
hagad ma iya, buwanan na sigam kapatut bo' supaya sigam
manjari anak Tuhan.
13 Tahinang sigam anak Tuhan suga' 'nsa' ma sali' pag-
anak manusiya' atawa min kabayaan manusiya' atawa min
napsu manusiya'. Iya hangkan sigam tahinang anak Tuhan
sabab min kahandak Tuhan du.
14 Manjari Palman itu bayi palahil magbaran manusiya'
paitu ni dunya bo' pabōtang ma diyōman bangsa
manusiya'. Jukup asal ma iya ase' maka lasa maka
kasabannalan. Tanda' kami barakat na maka sahaya na,
iya asal palsukuan na pagka Anak Tuhan iya dakayo'-kayo'.
15 Si Yahiya iya bayi missala ma pasal Palman itu. Tanōg
halling na, uk na, “Iya na itu bayi pama' ku ni kaam, iya uk
ku hi', ‘Niya' paitu damuwi min aku, suga' langkaw le' iya
min aku sabab asal na iya ma 'nsa' le' aku bayi iyanak.’ ”
Iya na hi' bayi pama' si Yahiya.
16 Pagka Palman itu kaniyaan ase' maka lasa kamemon,
hangkan kitabi kamemon pihampitan kahapan maglabi-
labi.
17 Si Musa bayi pamalatunan sara' Tuhan tudju ni
manusiya', suga' si Isa Almasi, iya iyōnan Palman Tuhan,
pamalatunan ase' maka lasa Tuhan maka kasabannalan.
18 'Nsa' niya' bayi makanda' Tuhan suga' pitau kita pasal
Tuhan uk Anak na tunggal, iya ma bihing 'Mma' na Tuhan
asal na.

Si Yahiya Magpapandi missala pasal si Isa
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18)

19 (v 19, 28) Jari itu niya' manga aa pahi' ni si Yahiya
sabu na magpandi manga aa ma dambiya' sapa' Joldan,
ma jadjahan kalumaan Betani. Dakayo' 'llaw niya' manga
imam maka manga sehe' sigam mananabang siyoho' pahi'

uk manga nakura' bangsa Yahudi ma daira Awrusalam.
Siyoho' sigam pahi' ni si Yahiya niyaw iya bang sayi iya.
20 Si Yahiya 'nsa' bayi ngalimbu bang tīyaw suga' pasti'
sadja sambung na. Uk na, “'Nsa' aku si Almasi.”
21 “Na, sayi kau?” uk sigam. “Si Eliyas baha'?”
“'Nsa',” uk si Yahiya.
Uk isab manga imam, “Kau baha' dakayo' nabi iya
iyagaran uk bangsa tabi Yahudi?”
“'Nsa',” uk na.
22 Manjari halling le' sigam, uk na, “Bain kami tōōd bang
sayi kau, sabab kami itu subay mo lapal ni manga aa bayi
noho' kami paitu. Ayi uk nu ma pasal baran nu?”
23 Manjari sali' du sambung si Yahiya maka bayi tasulat
uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab. Uk sambung si Yahiya,
“Aku itu aa ngalingan pakōsōg ma lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi.
Hawanin bi, uk ku, daddōk palabayan Panghu' tabi.”
24 Manga aa niyaw itu bayi siyoho' pahi' uk manga Yahudi
bal-agama tōōd iya iyōnan Parisi.
25 Jari tīyaw si Yahiya uk sigam pabing, uk sigam, “Na,
angay kau hangkan magpandi manga aa bang kau 'nsa' si
Almasi atawa si Nabi Eliyas atawa nabi dakayo' iya iyagad-
agaran uk bangsa tabi?”
26 Uk sambung si Yahiya, “Aku itu, bohe' iya pagpandi
ku ma manga aa, suga' niya' nangge maiyu ma tangnga' bi
dakayo' aa 'nsa' katauhan bi.
27 Damuwi le' iya min aku, suga' minsan ingkōt tawumpa'
na 'nsa' aku tiyōp ngahubaran iya sabab langkaw tōōd iya
min aku.”
28 (-)

Bili-bili Tuhan

29 Pagsubu peen, tanda' uk si Yahiya si Isa pahi' tudju ni
iya bo' uk si Yahiya, “Iya na ko' itu dalil bili-bili pamuwan
uk Tuhan pagkulban ma sabab manusiya'. Iya iya muwasan
paldusahan manusiya' kamemon.
30 Iya na ko' itu bayi pama' ku ma kaam, iya uk ku hi',
‘Niya' aa paitu damuwi min aku. Langkaw le' iya min aku
sabab asal na iya ma 'nsa' le' aku iyanak.’
31 Tagna', 'nsa' iya bayi katauhan ku bang sayi iya. Suga'
paitu aku magpandi manga aa ma diyōm bohe' bo' supaya
iya pakila ku ni bangsa Israil.
32-33 'Nsa' le' iya bayi katauhan ku, parahal aku pipatahan
uk Tuhan, iya manoho' aku magpandi manga aa ma diyōm
bohe'. Uk na ma aku, ‘Bang tanda' nu Nyawa Sutsi
patapu' ma dakayo' aa sampay patōtōg ma iya, aa ian saddi

pamandi na ma manusiya' sabab pasangōn na Nyawa Sutsi
ma sigam.’ ”
Manjari salaitu panaksi' si Yahiya pasal si Isa, uk na, “Bayi
na tanda' ku Nyawa Sutsi paruwai min sulga' sali' dagbōs
assang. Bayi tanda' ku patapu' maka patōtōg ma si Isa.
34 Bayi na itu tanda' ku tōōd,” uk na, “hangkan kasaksian
ku si Isa in iya Anak Tuhan du.”

Manga mulid si Isa tagna'

35 Pag 'llaw dakayo', may'an peen si Yahiya nangge
pabayik ma dambiya' sapa' Jordan maka duwangan mulid
na,
36 tanda' na si Isa palabay. Magtuwi halling si Yahiya, uk
na, “Iya ko' ian aa dalil bili-bili min Tuhan.”
37 Take uk duwangan mulid si Yahiya halling na hi', jari
paturul sigam ma si Isa.
38 Paglingi' si Isa tanda' na duwangan itu paturul ni iya
bo' tīyaw sigam uk na, uk na, “Ayi gawi bi?”
Uk sambung sigam, “Tuwan Rabbi (hati na Tuwan Guru),
maingga pabōtangan nu?”
39 Uk si Isa, “Dayi' kaam bo' tanda' bi.” (Marayi' manga
lisag 'mpat kohap ma waktu ian hi'.) Sakali sigam me' ma
iya. Tanda' uk sigam bang maingga pabōtangan na bo'
mahi' sigam ma iya sampay ni kasangōman.
40 Ōn dangan bayi paturul ni si Isa ian si Andariyas,
danakan si Simun Petros.
41 Manjari magtuwi si Andariyas meha danakan na hi'.
Tatawwa' peen, halling na ni iya, “Tatawwa' kami na si
Almasi.” (Almasi itu, hati na aa dakayo'-kayo' tapene' uk
Tuhan ngantan parinta na ma manusiya' sampay ngalap-
pasan sigam.)
42 Jari si Simun itu biyo ni si Isa uk si Andariyas.
Piyatong iya uk si Isa bo' uk na ma iya, “Kau si Simun
anak si Yahiya, suga' ōnan ta kau si Kipas.” (ōn Kipas itu
sali' du maka Petros, hati na, “Batu”.)

Si Natanael maka si Pilip linganan uk si Isa

43 Pagsawung peen gara' si Isa pahi' ni lahat Jalil.
Tatawwa' na si Pilip mahi' bo' uk na ni iya, “Dayi' kau me'
ma aku.”
44 Si Pilip itu aa min kalumaan Betsaida, lahat si An-
dariyas maka si Petros.
45 Puwas na hi' peha uk si Pilip si Natanael. Tatawwa' na
peen, magtuwi baan na si Natanael, uk na, “Tatawwa' kami
na aa bayi pipata uk si Musa ma diyōm kitab Tawrat, maka
pipata isab uk manga kanabi-nabihan ma diyōm kasulatan
sigam. Si Isa iya, anak si Yusup min kalumaan Nasaret.”

46 “He!” uk si Natanael. “Niya' baha' kahapan paluwas
min lahat Nasaret?”
Uk si Pilip, “Dayi' kau nganda'.”
47 Pag'nda' si Isa ma si Natanael ian patudju ni iya, uk na,
“Aa itu aa Israil tōōd, aa 'nsa' tau ngakkal!”
48 Uk si Natanael ni si Isa, “Salaingga katau nu aku?”
Uk sambung si Isa, “Ma 'nsa' le' kau linganan uk si Pilip
bayi kau tanda' ku asal ma deyo' kayu igira.”
49 Nambung si Natanael, uk na, “Tuwan Guru, kau Anak
Tuhan. Kau Sultan bangsa Israil.”
50 Tiyaw si Isa ma si Natanael, uk na, “Magkahagad kau
baha' ma aku ma sawukat uk ku in kau bayi tanda' ku ma
deyo' kayu igira? Ma sosongun niya' du tanda' bi manga
hinang ku kalap le' barakat na minnitu.”
51 Uk na isab ma sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma
kaam. Ma sosongun makanda' du kaam diyōm sulga' ukab,
maka manga malaikat Tuhan magdeyo'-diyata' min aku,
Anak Manusiya'.”

2

Pagkawin ma kalumaan Kana

1 Palabay peen duwangallaw niya' magkawin ma
kalumaan Kana, mahi' ma lahat Jalil. Hi' ina' si Isa paluruk
pahi'.
2 Iya du di si Isa maka manga mulid na bayi killo' paluruk.
3 Jari mahi' ma pagkawinan, ubus na inuman anggul inum
uk manga aa maglurukan. Halling ina' si Isa ni iya, uk na,
“Ubus na inuman anggul inum uk sigam.”
4 Uk si Isa ni iya, “Daa na kau susa pasal ian hi', aku du
magkatau. 'Nsa' le' taabut waktu pamanda' barakat ku.”
5 Jari biyaan uk ina' si Isa ma manga sosohoan ma luma'
ian. “Ayi-ayi panohoan kaam uk si Isa,” uk na, “hinangun
bi.”
6 Na niya' 'nnōm pōga batu may'an pangalōōnan bohe'
pag-aelan manga aa, sabab iya na addat sigam bangsa
Yahudi. Dakayo' pōga ian lōōnan manga lima mital.
7 Uk si Isa ni manga sosohoan hi', “Pannoin bi manga pōga
ian maka bohe'.” Magtuwi pinnoan uk sigam, pigsamaitib
maka bo' na.
8 Puwas na hi' noho' si Isa ma sigam, uk na, “Sawukin
bi min pōga iyu, bo' bohun bi ni aa magnakura' ma
pagkawinan itu.” Biyo na uk sigam pahi' ni nakura',
9 bo' kinaman uk na inuman anggul bayi bohe'. 'Nsa'
katauhan na bang minningga inuman anggul ian suga'
kitauhan asal uk manga sosohoan iya bayi nawuk iya.

Pagnanam peen uk nakura', magtuwi linganan na pangantin lalla.
10 “Kamawumuhan na,” uk na, “bang ma pagkawinan, inuman hap iya pamainum dahu ma manga aa maglurukan. Subay heka tainum uk sigam bo' iyampa pamainum inuman kulang hap na. Suga' bang kau,” uk na, “inuman hap iya tawu' nu sampay ma buttihi'.”
11 Iya na itu paltandaan tagna' hinang uk si Isa. Hinang itu uk na mahi' ma Kana, ma lahat Jalil. Pindaan uk na kawasa na, manjari magkahagad ma iya manga mulid na hi'.
12 Puwas na hi', palud di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Iya sehe' na magbe' ian ina' na maka manga danakan na maka manga mulid na. Ian sigam pahanti' may'an manga pilam bahangi.

Si Isa pahi' ni langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46)

13 Manjari itu sikōt na waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pangintōman, hangkan si Isa patukad ni Awrusalam sabab lahat paghinangan.
14 Pagtakka sigam pahi' pasōd iya ni diyōm langgal pagkulbanan. Niya' tanda' na ma diyōm na hi' manga aa magdagang manga sapi' maka manga bili-bili maka manga assang. Tanda' na isab manga aa pagsambian sin ningko' ma bihing lamisahan sigam.
15 Pag'nda' itu uk si Isa, ngallo' iya lubid hinang lalubak bo' diyuy na sigam kamemon paluwas min diyōm langgal sampay isab manga sapi' maka manga bili-bili sigam. Biyaliskat uk na manga lamisahan aa magsasambi' sin, maka pikawukanat uk na sin sigam.
16 Uk na ni manga aa magdagang assang. “Pakalloun bi dagangan bi min diyōm langgal itu. Daa hinangun bi tabu' langgal itu sabab luma' 'Mma' ku Tuhan!”
17 Pag'nda' manga mulid si Isa ma hinang na itu, taintōm uk sigam iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “O Tuhan, landu' tōōd aku tuyu' ma luma' nu, minsan iya makamula ma aku.”
18 Sakali tīyaw si Isa uk manga nakura' Yahudi. Uk sigam, “Ayi kapatut nu maghinang manga hinang nu iyu? Pandain kami hinang makainu-inu tanda' saksi' in kau taga kapatut.”
19 Nambung si Isa, uk na, “Lubuhun bi langgal itu, bo' bangun ku pabayik ma diyōm tallungallaw.”
20 “Oy!” uk manga nakura' hi'. “Langgal itu, 'mpatpu' maka 'nnōm tahun bayi pangahinang iya. Tabangun nu pabing baha' ma diyōm tallungallaw sadja?”

21 Malayingkan iya langgal pigbissala uk si Isa 'nsa'
langgal ian hi', suga' baran na.
22 Hangkan na, taabut peen waktu kallum si Isa pabayik
min kamatay na, taintōm uk manga mulid na bissala na itu.
Jari magkahagad sigam sulat kitab maka bissala si Isa.

Kitauhan uk si Isa pikilan maka diyōm atay manusiya'

23 Mahi' peen si Isa ma Awrusalam salta' ma hinang
Pangintōman, heka aa magkahagad ma iya pagka tanda' uk
sigam manga hinang na makainu-inu.
24 Suga' si Isa 'nsa' mangandōl baran na ma sigam, sabab
katauhan na asal kajarihan sigam kamemon.
25 Minsan 'nsa' niya' matauhan iya, katauhan na asal bang
ayi ma diyōm atay manusiya'.

3

Si Isa maka si Nikudimus

1 Manjari itu niya' dakayo' nakura' ma manga Yahudi, ōn
na si Nikudimus. Aa Parisi asal iya, daginis agama Yahudi.
2 Ma dakayo' sangōm pahi' iya ni si Isa bo' uk na, “Tuwan
Guru, katauhan kami in kau dakayo' guru pipaitu uk Tuhan.
Sabab 'nsa' kau makahinang manga hinang makainu-inu iya
hinang nu iyu, duwal bang kau tiyabangan uk Tuhan.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu
ma kau, 'nsa' niya' manusiya' makanda' pagparinta Tuhan,
duwal bang aa iyanak min duwa.”
4 Uk si Nikudimus, “Salaingga aa iyanak pabayik bang
umul na? Tantu iya 'nsa' makasōd pabayik ni diyōm
battōng ina' na bo' iyanak pabayik!”
5 Nambung si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma
kau, 'nsa' niya' aa makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan,
duwal bang aa iyanak min bohe' maka min Nyawa Tuhan.
6 Iya iyanak uk manusiya', manusiya' du. Suga' bang aa
iyanak pabayik min Nyawa Tuhan tahinang du iya anak
Tuhan.
7 Daa kau inu-inu pagka uk ku ma kau in kaam kamemon
subay iyanak pabayik.
8 Dalil ta baliyu. Baliyu itu me' paingga-paingga kabayaan
na. Take nu bahonos na, suga' 'nsa' katauhan nu bang
minningga atawa bang paingga. Salaihi' du isab bang aa
iyanak min Nyawa Tuhan, 'nsa' kitauhan bang salaingga
pakaniya' na.”
9 “Salaingga kajari na itu?” uk tiyaw si Nikudimus.
10 Nambung si Isa, uk na, “'Nsa' tahati nu baha'? Bo' peen
guru kau babantugun ma bangsa ta Israil?

11 Bannal iya halling ku itu ma kau, missala kami pasal
ayi-ayi katauhan kami, maka naksi' kami pasal bayi tanda'
kami. Suga' kaam iyu, 'nsa' kahagad bi panaksi' kami.
12 Salaingga uk bi magkahagad ma bissala ku pasal sulga'
bang minsan bissala ku pasal dunya 'nsa' pagkahagad bi?
13 'Nsa' niya' bayi makapahi' ni sulga', duwal aku, Anak
Manusiya', iya paitu asal duwai min sulga'.
14 “Ma masa awwal hi', ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-
ayi, niya' so hinangan di tumbaga bayi iyangkat uk si Musa
ma diyata' hag bo' tanda' uk manga aa bayi keket so. Jari
sayi-sayi makanda' iya bayi kaulian. Damikkiyan na isab ma
sosongun, in aku, Anak Manusiya', iyangkat du ma diyata'
hag piyatay.”
15 Jari sasuku mangandōl ma aku piniyaan du kallum
kakkal ni kasaumulan.
16 Mehe tōōd lasa Tuhan ma manusiya', iya poon paglilla'
na Anak na tunggal piyatay bo' supaya sasuku mangandōl
ma Anak na itu 'nsa' miyulkaan uk Tuhan, suga' kakkal du
kallum na sampay ni kasaumulan.
17 Iya hangkan Tuhan bayi noho' Anak na paitu ni dunya,
'nsa' subay mabōtang hukuman dusa ma manusiya', suga'
supaya sigam liyappasan min dusa sigam.
18 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan 'nsa' tawwa' huku-
man Tuhan. Suga' sasuku 'nsa' mangandōl, tawwa' sigam
hukuman asal sabab 'nsa' sigam bayi mangandōl ma si Isa,
iya tunggal anak Tuhan.
19 Salaitu iya langnganan hukuman Tuhan: si Isa iya bayi
paitu ni dunya masawahan diyōm pikilan manusiya' suga'
manusiya' itu 'nsa' baya' ma kasawahan. Iya kabayaan
sigam subay kalindōman sabab laat manga hinang sigam.
20 Sasuku maghinang laat bansi tōōd ma kasawahan,
maka 'nsa' pasikōt ni kasawahan sabab 'nsa' baya' subay
tanda' manga hinang sigam laat.
21 Suga' sasuku maghinang bōntōl baya' du ni kasawahan
supaya tanda' in hinang sigam me' du ma panohoan Tuhan.

Si Isa maka si Yahiya

22 Puwas na hi' pahi' si Isa maka manga mulid na ni
lahat Yahudiya. Taggōl-taggōl pame' na ma sigam may'an.
Magpandi isab iya manga aa may'an.
23-24 Dahu le' min waktu kapanganjil ma si Yahiya,
magpandi isab iya manga aa ma lahat Anon, iya ma
kasikōtan lahat Salim, sabab heka bohe' mahi'. Heka manga
aa magpahi' na peen ni iya supaya sigam piyandi uk na.
25 Jari niya' manga mulid si Yahiya itu magsual maka
dakayo' Yahudi pasal addat Yahudi pag-ael.

26 Hangkan na sigam pahi' ni si Yahiya bo' uk sigam ma
iya, “Tuwan Guru, taintōm nu baha' aa bayi sehe' nu ma
dambiya' sapa' Jordan hi', iya bayi pamissala nu? Na, ian
iya magpandi manga aa buttihi'. Pay'an ni iya manga aa
kamemon.”
27 Nambung si Yahiya, uk na, “'Nsa' niya' kapatut
manusiya' bang 'nsa' Tuhan iya muwanan iya.
28 Kaam iyu makasaksian aku du, bayi na pama' ku in
aku 'nsa' Almasi, suga' siyoho' aku parahu min iya nakapan
ayi-ayi.
29 Bang sawupama niya' magkawin, pangantin lalla iya
taga handa. Suga' panōn na, iya nangge ma tōngōd ian
pake-ke, kiyōgan asal pagka take na pangantin lalla missala.
Salaihi' kahalan na ma kami maka si Isa,” uk si Yahiya.
“'Nsa' niya' kulang ma kakōgan ku pagka iya ian take na.
30 Si Isa iya subay pasong kabantugan na, suga' aku itu
subay pakō'-kō' du kabantugan ku.”

Iya paitu min sulga'

31 Iya paitu min sulga' langkaw asal min kamemon. Bang
aa min dunya, kahalan dunya sadja iya pagbissala na sabab
suku' dunya iya. Suga' iya paitu min sulga' langkaw asal min
kamemon.
32 Iya pamandu' na ayi-ayi bayi tanda' na maka take na
mahi' ma diyōm sulga', suga' 'nsa' niya' magkahagad ma
lapal na.
33 Lipara bang niya' aa magkahagad ma lapal na ngaho'
du aa ian in kamemon bissala uk Tuhan asal bannal.
34 Iya pipaitu uk Tuhan, lapal Tuhan iya pamissala na.
Hangkan salaihi' sabab pamuwan uk Tuhan Nyawa na ma
iya, 'nsa' tōōd niya' kulang na.
35 Lasa Tuhan ma Anak na bo' pamuwan na ma iya
kapatut ngantanan kamemon.
36 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan taga kallum kakkal
ni kasaumulan. Sasuku 'nsa' mangandōl maka 'nsa' me' ma
Anak Tuhan, 'nsa' niya' kallum sigam kakkal suga' taptap du
sigam ma mulka' Tuhan.

4

Si Isa magbissala maka danda Samariya

1 Jari itu take uk manga Parisi pasal manga aa piyandi uk
si Isa hinang mulid na. Labi heka kono' min manga aa iya
tahinang mulid uk si Yahiya.
2 (Suga' iya bannal na, 'nsa' si Isa baran na iya magpandi
manga aa, duwal manga mulid na.)

3 Na, pagka kitauhan uk si Isa bang ayi halling sigam hi',
pakallo' iya maka manga mulid na min lahat Yahudiya bo'
pabing ni lahat Jalil.
4 Jari subay sigam palabay min tangnga' lahat Samariya.
5 Mahi' peen sigam ma lahat Samariya takka sigam pahi'
ni dakayo' daira iyōnan Sikal. Sikōt lahat itu ni tana' bayi
pamuwan uk si Ya'kub ni anak na si Yusup ma masa awwal
hi'.
6 Niya' ma tana' ian bohe' kiyali bayi pihinang uk si Ya'kub
bo' ningko' si Isa ma bihing bohe' ian sabab miyale' iya ma
palangnganan na. Lattu na 'llaw ma waktu hi'.
7-8 'Nsa' may'an manga mulid na sabab hi' sigam ni daira
malli kiyakan sigam. Sakali itu niya' danda Samariya pay'an
nganduk bohe'. Uk si Isa ni iya, “Buwanin kono' aku bohe'
inum ku.”
9 Nambung danda, uk na, “Oy, bangsa Yahudi kau!
Angay aku pangamuan nu bohe'? Bangsa Samariya aku!”
Hangkan salaihi' halling danda sabab bangsa Yahudi 'nsa'
baya' ngangguna kapanyapan manga aa Samariya.
10 Nambung si Isa, uk na, “Bang bayi katauhan nu bang
ayi pamuwan Tuhan ma manusiya', maka bang sayi aku iya
mangamu' bohe' itu ni kau, tantu du kau ngamu' bohe' ni
aku. Jari painum ta du kau bohe' makakaallum.”
11 “Tuwan,” uk danda, “minningga pangalloan nu bohe'
makakaallum? 'Nsa' niya' panganggayung nu maka lōm
pahap pagbohean itu.
12 Bohe' kiyali itu bayi pangamban ma kami uk ka'mbo'-
mboan tabi si Ya'kub. Sigam magtayi'-anak sampay manga
hayōp sigam bayi nginum min bohe' itu. Palabi baha'
kawasa nu min kawasa si Ya'kub hi'?”
13 Nambung si Isa, uk na, “Sasuku nginum bohe' itu, luhay
du toho' kallong na pabing.
14 Suga' sasuku nginum bohe' pamainum ku, 'nsa' tōōd
toho' kallong na pabing. Sabab bohe' pamainum ku
iya tajari sali' tuburan bohe' nubud ma diyōm atay na,
muwanan iya bohe' makakaallum saumul-umul.”
15 “Tuwan,” uk danda, “buwanin aku bohe' iya pama' nu
itu bo' 'nsa' toho' kallong ku pabing. Bo' 'nsa' na aku subay
paitu nganduk bohe'.”
16 “Pahi' kau, ngallo' halla nu,” uk si Isa, “bo' bohun iya
paitu.”
17 “'Nsa' niya' halla ku,” uk sambung danda hi'.
Uk si Isa ni iya, “Bannal iya uk nu iyu, 'nsa' niya' halla nu.
18 Sabab min lima kau bayi maghalla suga' iya lalla
parakayoan nu buttihi' 'nsa' halla nu. Tawwa' halling nu
iyu.”

19 Uk danda, “Tuwan, tasayu ku na in kau nabi.
20 Ka'mbo'-mboan kami bangsa Samariya, ma itu ma
bud itu iya panambahayangan sigam Tuhan. Suga' kaam
manga Yahudi, uk bi subay mahi' ma Awrusalam iya
panambahayangan tabi Tuhan.”
21 Uk si Isa ni iya, “Inda', magkahagad kau ma halling ku
itu. Niya' du waktu ma sosongun, bang aa nambahayang
ma 'Mma' kitabi Tuhan, 'nsa' ma bud itu atawa mahi' ma
Awrusalam iya panambahayangan sigam.
22 Kaam manga aa Samariya, magsambahayang kaam
suga' awam kaam bang sayi iya sambahayang bi. Suga'
kami bangsa Yahudi, katauhan kami bang sayi iya sam-
bahayang kami, sabab iya manglalappas ma manusiya'
paluwas du min bangsa Yahudi.
23 Suga' takka na waktu iya bayi pangagad, waktu panam-
bahayang 'Mma' tabi Tuhan uk manga aa nambahayang
sabannal-bannal. Siyambayahang iya uk sigam min diyōm
atay sigam maka min kasabannalan. Salaihi' asal kabayaan
'Mma' tabi Tuhan subay nambahayang ma iya.
24 Mismu Tuhan,” uk si Isa, “nyawa asal, 'nsa' sali'
manusiya' taga baran. Maka sasuku nambahayang iya
subay nambahayang min diyōm atay sigam maka min
kasabannalan.”
25 Uk danda ni si Isa, “Asal katauhan ku, ma sosongun
paitu du si Almasi iya pene' uk Tuhan ngantan parinta.
Pagpaitu na, patau na du kami pasal kamemon.”
26 Uk si Isa, “Aku na ko', iya missala itu ma kau.”
27 Sakali takka manga mulid si Isa pabing pahi' bo' inu-
inu sigam pagka tanda' uk sigam niya' danda sehe' na
magbissala. Suga' 'nsa' niya' min sigam niyaw danda ian
bang ayi gawi na, atawa niyaw si Isa bang angay iya
magbissala maka danda.
28 Manjari itu libbahan uk danda ian kibut pagbohean
na bo' iyampa iya pabayik pahi' ni kalumaan. Pagtakka na
pahi' halling iya ni manga aa may'an.
29 “Dayi' na kaam,” uk na. “'Ndaun bi aa bayi maan aku
pasal kamemon bayi hinang ku. Iya itu baha' si Almasi?”
30 Jari paluwas manga aa ian min daira bo' mangngan
pahi' nganda' si Isa.
31 Na, ma likut peen danda hi', nganjunjung manga mulid
si Isa bang peen iya mangan. Uk sigam, “Tuwan, mangan
na kau.”
32 Suga' nambung si Isa, uk na, “Niya' kiyakan ku 'nsa'
katauhan bi.”
33 Hangkan manga mulid hi' magtiyaw-tiyaw di sigam, uk
na, “Niya' baha' bayi mohan iya kiyakan?”

34 Uk si Isa ma sigam, “Iya makalassohan aku bang
tahinang ku kabayaan Tuhan iya mapaitu aku. Maka subay
taubus ku manga hinang iya bayi pamahinang na ma aku.
35 Niya' bissala bi, iya uk na, ‘'Mpat bulan le' bo' iyampa
waktu pag-ani’? Suga' baan ta kaam,” uk si Isa, “taabut
na pag-ani. 'Ndaun bi manga aa magpaitu ian. Sali' sigam
ibarat buwa' huma tiguma' na, bilang na pig-ani. Hati na
sakap na sigam mangandōl ma aku.
36 Sasuku nipun sigam me' ma aku, hap tungbas na.
Maka manga aa tipun isab, biyuwanan du sigam kallum
kakkal ni kasaumulan. Hangkan sali'-sali' kiyōgan manga
aa magtanōm maka aa magtipun.
37 Bannal bissala ian, iya uk na, ‘Saddi aa magtanōm,
saddi aa mag-ani.’
38 Kaam iya bayi soho' ku mag-ani buwa' minsan 'nsa'
pagluugan bi. Saddi iya bayi magluug, suga' makahampit
du kaam min pagluugan sigam.”
39 Manjari heka manga aa Samariya min daira Sikal
magkahagad ma si Isa ma sabab bayi halling danda, iya uk
na, “Biyaan aku uk na pasal kamemon bayi tahinang ku.”
40 Hangkan pagtakka manga aa Samariya pahi' ni si Isa,
tikkoan iya uk sigam subay pabōtang le' ma sigam. Jari
duwam bahangi iya pahanti' na may'an.
41 Pasalta' peen si Isa may'an heka le' manga aa magka-
hagad ma iya ma sabab pamandu' na ma sigam.
42 Uk manga aa itu ma danda, “Buttihi' magkahagad na
kami ma si Isa, 'nsa' ma sabab pama' nu ma kami suga' ma
sabab baran kami na makake ma pamandu' na. Katauhan
kami na in iya sabannal-bannal manglalappas ma manga
manusiya' ma diyōm dunya itu.”

Si Isa makowe' anak nakura'

43 Puwas peen duwam bahangi kahanti' di si Isa ma daira
Sikal hi', pakallo' sigam minnihi' tudju ni lahat Jalil.
44 Niya' asal bayi pamissala si Isa, iya uk na, “Basta nabi,
'nsa' pig-addatan uk manga aa ma lahat na.”
45 Pagtakka di si Isa ni lahat Jalil pasampang ni iya manga
aa may'an, sabab bayi sigam ma Awrusalam sabu ma waktu
hinang Pangintōman, maka bayi tanda' uk sigam kamemon
iya tahinang uk si Isa may'an.
46 Manjari pabayik si Isa pahi' ni Kana, ma lahat Jalil.
Iya na ko' hi' lahat bayi pamindahan na bohe' ni inuman
anggul. Sakali itu niya' isab pasabu pahi' dakayo' nakura'
min sultan. Anak na lalla hi' saki ma daira Kapirnaum.
47 Pagtake nakura' itu in si Isa ma lahat Jalil na, takka
bayi min lahat Yahudiya, magtuwi iya pahi' ni si Isa ngamu'

iya pahi' ni Kapirnaum makowe' anak na, sabab song na
magkamamatay.
48 Uk si Isa ni iya, “'Nsa' du kaam magkahagad, duwal
bang kaam makanda' manga paltandaan hinang pagkainu-
inuhan aa.”
49 Uk nakura' ni iya, “'Ndu', Tuwan, me' na kau ma aku
baba 'nsa' le' matay anak ku.”
50 “Pahi' le' kau,” uk si Isa. “Kaulian du anak nu.”
Kihagad uk nakura' halling si Isa itu bo' pakallo' iya tudju
mowe'.
51 Ma labayan peen iya, tasampang iya uk manga soso-
hoan na bo' biyaan iya uk sigam. “Kaulian na anak nu,” uk
sigam.
52 Tīyaw sigam uk na bang lisag pila bayi kowe' saki na
bo' uk sambung sigam, “Lisag dakayo' kohap hi' bayi killoan
pasu' na.”
53 Jari taintōm uk 'mma' onde' ian iya na tōōd waktu bayi
kapahalling si Isa ni iya, iya uk na, “Kaulian na anak nu.”
Hangkan na iya sampay manga aa kamemon ma ōkōman
na magkahagad na ma si Isa.
54 Paltandaan si Isa karuwa na itu bayi tahinang uk na
pagkainu-inuhan aa ma lahat Jalil, waktu kabayik na pahi'
min lahat Yahudiya.

5

Pamauli' aa ma bihing danaw

1 Puwas na hi' patukad di si Isa ni Awrusalam sabab niya'
paghinang manga Yahudi mahi'.
2 Na, niya' ma Awrusalam ian bohe' danaw, ōn na Betsata
bang ma bissala Hibrani. Bohe' itu sikōt ni lawang pagsōd-
luwasan daira, iya iyōnan Lawang Bili-bili, maka niya' lima
luma'-luma' ma tōngōd ian pagsindungan aa.
3 Na, ma waktu ian hi' heka aa saki magbahakan ma
manga pagsindungan ian. Niya' sigam buta, niya' pengka'
maka niya' matay ugat na. [Iya iyagaran uk sigam magbukal
bohe'.
4 Sabab na niya' waktu niya' malaikat min Tuhan paruwai
ni bohe' ian bo' magbukal na bohe' hi'. Jari sayi-sayi
makarahu pahi' ni diyōm bohe' ubus peen bayi magbukal,
kaulian du minsan ayi saki na.]
5 Jari itu niya' may'an dakayo' aa taga saki. Tallumpu' na
maka walun tahun iya taggōl saki na.
6 Tanda' iya uk si Isa palege may'an, maka katauhan na
taggōl asal kasaki aa ian. Jari tiyaw si Isa ma iya, uk na,
“Baya' kau kaulian baha'?”

7 Nambung aa sakihan, uk na, “Aho', Tuwan, suga' 'nsa'
niya' mohat aku pahi' ni diyōm danaw itu bang pabukal
bohe' na. Maka sabu peen aku paelod pahi', niya' parahu
min aku.”
8 Uk si Isa ni iya, “Papunduk kau, bohun palegehan nu bo'
kau magtuwi mangngan.”
9 Saruun-duun du kaulian aa ian, magtuwi iya mangngan
mo palegehan na.
Na, 'llaw ian 'llaw Sabtu', iya 'llaw bangsa Yahudi paghali
sigam ni Tuhan.
10 Hangkan na, pag'nda' manga nakura' Yahudi ma aa
kaulian saki na itu mo palegehan na, uk sigam, “Oy, 'llaw
paghali ko' itu! Talanggal nu sara' tabi pagka bohat nu
palegehan nu.”
11 Nambung iya ma sigam, uk na, “Iya aa bayi makowe'
aku, bayi noho' aku mo palegehan ku, maka soho' na aku
mangngan.”
12 “Sayi aa bayi noho' kau?” uk sigam.
13 Suga' 'nsa' katauhan na bang sayi sabab heka tōōd
manga aa bayi ma hi' ma tōngōd bohe' danaw, maka si Isa
bayi pakallo' magtuwi.
14 Puwas na hi' tatawwa' aa itu uk si Isa, ma diyōm langgal
pagkulbanan. Uk si Isa ni iya, “'Ndaun ba, kowe' na saki nu,
hangkan kau subay ngalabba na min manga dusa nu. Kalu
niya' patakka ni kau kōsōg gam peen laat na.”
15 Manjari pakallo' aa ian minnihi' bo' pahi' maan manga
nakura' Yahudi in si Isa bayi makowe' iya.
16 Hangkan na si Isa liyaat uk manga nakura' Yahudi,
sabab kaulian uk na saki aa salta' ma 'llaw paghali.
17 Nambung si Isa ma manga nakura', uk na, “'Mma'
ku Tuhan maghinang na peen sampay buttihi', maka
damikkiyan na aku subay maghinang isab.”
18 Iya na hi' poon na hangkan manga Yahudi ian luba' na
manuyu' gam peen mapatay iya. 'Nsa' ma sabab kalanggal
na ma sara' pasal 'llaw paghali, suga' ma sabab uk na isab
pasal Tuhan in iya 'Mma' na tōōd, hati na masali' iya di na
ni Tuhan.

Iya kapatut Anak Tuhan

19 Manjari siyambungan uk si Isa manga nakura' ian, uk
na, “Bannal iya pama' ku ma kaam, 'nsa' niya' tahinang ku
bang min baran-baran ku. Suga' ayi-ayi tanda' ku hinang
uk 'Mma' ku, iya na ian sadja hinang ku. Kamemon hinang
uk 'Mma', iya du isab hinang uk Anak.
20 Sabab na kilasahan asal aku uk 'Mma' ku, maka
pamatau na isab ma aku kamemon iya hinang na. Ma

sosongun isab pahinang na le' ma aku manga hinang labi
barakat min manga hinang bayi tahinang ku dahu, bo' inu-
inu du kaam kamemon.
21 'Mma' ku Tuhan iya makallum manga aa magpatayan.
Damikkiyan na aku itu, Anak Tuhan, pakallum ku du isab
sayi-sayi kabayaan ku.
22 Maka 'nsa' 'Mma' ku iya ngahukum manga manusiya',
suga' pamuwan na na ma aku kapatut pangahukum ku tōōd
manga manusiya' kamemon,
23 bo' supaya aku pimehe uk aa kamemon, sali' pamehe
sigam ma Tuhan. Sayi-sayi 'nsa' magpamehe ma aku, Anak
Tuhan, 'nsa' isab magpamehe na 'Mma' ku iya bayi mapaitu
aku.
24 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku makake
ma manga pamissala ku maka magkahagad isab ma bayi
mapaitu aku, kakkal du kallum na sampay ni kasaumulan.
'Nsa' iya tawwa' hukuman Tuhan ma sabab dusa na, suga'
puwas iya min mulka' bo' 'llum iya saumul-umul.
25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa, “taabut
na waktu bayi pangagad. Jari aa kamemon iya 'nsa' le'
magkahagad, iya sali' dalil aa magpatayan, kake du sigam
ma suwara Anak Tuhan bo' sasuku sigam makake 'llum du.
26 'Mma' ku iya poonan kallum. Maka aku itu poon kallum
isab sali' 'Mma' ku du, ma sabab kapatut iya pamuwan na
ma aku.
27 Pamuwan na isab ma aku kapatut ngahukum manga
manusiya' sabab Anak Manusiya' asal aku.
28 Daa kainu-inuhin bi halling ku itu,” uk si Isa. “Niya'
waktu ma sosongun, manga aa magpatayan kamemon kake
du ma suwara ku.
29 Pagtake sigam paluwas du sigam min diyōm kakubulan
sigam. Manga aa bayi maghinang hap paluwas du bo'
'llum saumul-umul. Maka manga aa bayi maghinang laat
paluwas du bo' tawwa' hukuman Tuhan ma sabab dusa
sigam.”

Manga saksi' pasal si Isa

30 Missala le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' tahinang ku bang
min baran-baran ku sadja. Ngahukum sadja aku sali'
bayi pima' ma aku uk Tuhan, hangkan bōntōl hukuman
ku. Sabab 'nsa' kabayaan ku iya tuyuan ku hinang, suga'
kabayaan Tuhan iya bayi mapaitu aku.
31 Bang aku sadja naksian di ku, 'nsa' du aku hiyalap.
32 Suga' niya' saddi naksian aku, maka katauhan ku du in
panaksi' na ma aku bannal sadja.”

33 Uk si Isa le', “Kaam iyu, bayi soho' bi manga aa bi pahi'
ni si Yahiya tiyaw iya, maka bannal bayi pama' na ma pasal
ku.
34 Suga' 'nsa' saksi' min manusiya' iya pasangdōlan ku. Iya
hangkan sabbut ku si Yahiya ian bo' supaya taintōm bi bo'
kaam liyappasan min hukuman dusa.
35 Si Yahiya itu sali' dalil palitaan keyat muwan kasawa-
han ma pikilan manusiya', maka kaam iyu bayi kaamuhan
dayi'-dayi' du ma sawa na, hati na kaamuhan kaam ma
pamandu' na.
36 Suga' niya' saksi' ma aku labi le' kōsōg min panaksi' si
Yahiya, hati na manga hinang ku iya bayi pamahinang ma
aku uk 'Mma' ku Tuhan. Manga hinang ku itu naksian aku
in aku bannal bayi pipaitu uk 'Mma' ku Tuhan.
37 Maka 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku, naksi' isab ma
pasal ku. Suga' kaam iyu, 'nsa' kaam bayi makake suwara
na maka 'nsa' kaam bayi makanda' bayihu' na.
38 'Nsa' isab bayi pahōp bi lapal na ni diyōm atay bi sabab
'nsa' kaam magkahagad ma aku, iya pipaitu uk na ni dunya.
39 Tuyu' kaam bidda' ngadji' kitab sabab pangannal bi
in kaam kaniyaan du kallum kakkal ni kasaumulan basta
kaam ngadji'. Suga' kitab itu, aku du bissala peen ma diyōm
na.
40 Lipara kaam iyu 'nsa' baya' paitu ni aku supaya kaam
kaniyaan kallum kakkal.”
41 Missala le' si Isa ni manga nakura' Yahudi, uk na, “'Nsa'
sanglit min manusiya' iya tuyu' ku.
42 Suga' katauhan ku bang ayi ma diyōm atay bi maka
katauhan ku 'nsa' niya' lasa bi ni Tuhan.
43 Minsan aku paitu maka kapatut ku deyo' bayi min
'Mma' ku, 'nsa' du aku tayima' bi. Suga' bang niya' aa saddi
paitu mapatut di na, tayima' bi du iya.
44 Salaingga uk bi magkahagad ma aku? Sabab baya'
kaam siyanglitan uk pagkahi bi manusiya'. Iya 'nsa' tuyu'
bi sanglit min Tuhan dakayo'-kayo'.
45 Daa pikilun bi in aku iya nuntutan kaam ni 'Mma' ku
ma 'llaw hukuman. Iya manuntutan kaam si Musa, iya bayi
malatunan kaam sara' iya pangahōwatan bi.
46 Bang kaam bayi magkahagad sabannal-bannal ma si
Musa, iya du aku kahagad bi du isab, sabab aku iya pigsulat
uk na ma diyōm kitab.
47 Suga' salaingga pagkahagad bi ma bissala ku, pagka
'nsa' kahagad bi bayi tasulat si Musa?”

6

Pamakan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

1 (v 1, 4) Dakayo' 'llaw, sikōt peen ni waktu paghinang
manga Yahudi ma hinang Pangintōman, pahi' si Isa ni
dambiya' danaw Jalil, iya iyōnan isab danaw Tibiri.
2 Heka tōōd manga aa bayi paturul ni iya sabab bayi
tanda' uk sigam hinang na kawasahan makowe' ma manga
aa taga saki.
3 Manjari patukad si Isa maka manga mulid na ni bud bo'
ningko' sigam mahi'.
4 (-)
5 Nganda'-nganda' peen si Isa, heka tōōd manga aa tanda'
na patudju pay'an ni iya, hangkan tiyaw na si Pilip dakayo'
mulid na. Uk na, “Maingga pamallihan ta kiyakan pamakan
ta baanan aa itu?”
6 Salaihi' paniyaw si Isa panulay na ma si Pilip. Bang si
Isa baran na, katauhan na asal bang ayi song hinang na.
7 Nambung si Pilip, uk na, “Minsan gadji aa mag-usaha ma
diyōm walum bulan 'nsa' du makaballihan tinapay sarang
pamakan manga aa itu, minsan datti' sadja pararangan.”
8 Manjari halling le' dakayo' mulid si Isa saddi, si
Andariyas danakan si Simun Petros.
9 Uk na ni si Isa, “Tiya' ma itu dakayo' onde'-onde' lalla,
niya' lima tinapay na maka duwa daying na. Suga' pamagay
ta bang itu sadja pamakan ma baanan aa itu?”
10 Manjari uk si Isa ma manga mulid na, “Sohoun bi
manga aa ningko'.” Niya' may'an kaparangan loha bo'
magtingkoan sigam kamemon. Niya' sigam limangibu aa
bang lalla sadja itung, saddi danda maka onde'-onde'.
11 Killo' uk si Isa tinapay onde' hi'. Iyamuan uk na pag-
sukul ni Tuhan bo' iyampa pagbahagian na ma manga aa
magtingkoan ian. Damikkiyan na daying, bayi pagbahagian
na sigam pila-pila kabayaan sigam.
12 Lasso peen sigam kamemon, halling si Isa ni manga
mulid na, uk na, “Tipunun bi kapin na iyu bo' 'nsa' lōpas.”
13 Sakali tipun uk sigam kapin tinapay ian kamemon.
Lima du tinapay bayi kiyakan uk manga aa ian, jari sangpu'
na ka duwa ambung pinnoan uk sigam.
14 Pag'nda' manga aa may'an ma paltandaan iya tahinang
uk si Isa ian, uk sigam, “Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal
agaran tabi paitu ni dunya.”
15 Kitauhan uk si Isa in manga aa ian song na naggaw
iya bahasa iya liyōgōs magsultan ma sigam, hangkan iya
pakallo' magtuwi minnihi' bo' patukad iya didihan na ni
bud.

Si Isa mangngan min kuwit tahik
(Matiyu 14.22-23; Markus 6.45-52)

16 Mangalib peen lahat, palud manga mulid si Isa ni bihing
danaw.
17 Pasakat sigam ni bayanan bo' pauntas ni dambiya'
danaw, tudju ni daira Kapirnaum. Sangōm na, suga' 'nsa'
le' si Isa bayi makaabut ni sigam.
18 Kōsōg na baliyu maka nganggoyak na tahik.
19 Makabusay peen sigam manga lima atawa 'nnōm batu
lawak na, tanda' uk sigam si Isa mangngan min kuwit tahik
pasikōt na tudju ni bayanan sigam. Jari tiyāw sigam tōōd.
20 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Daa kaam tiyāw.
Aku ko' itu.”
21 Minnihi' sigam baya' masakat iya ni bayanan hi'.
Pagsakat peen, magtuwi sakadjap sadja sigam takka ni
patudjuhan sigam.

Si Isa peha uk manga aa

22 Pag 'llaw dakayo', baanan aa bayi ngagad ma dambiya'
danaw hi', tasayu na uk sigam dakayo' du bayanan bayi
may'an. Kitauhan asal uk sigam in si Isa 'nsa' bayi pasakat
pahi' me' ma manga mulid na. Duwal manga mulid sadja
bayi pauntas parambiya'.
23 Jari itu niya' manga bayanan saddi bayi min daira Tibiri
parunggu' ni kasikōtan bayi pagkakanan sigam tinapay,
ubus peen si Panghu' Isa bayi ngamu' pagsukulan ni Tuhan.
24 Na, pag'nda' manga aa itu in si Isa maka manga mulid
na 'nsa' na may'an, pasakat sigam ni manga bayanan ian
bo' numpang tudju ni Kapirnaum meha si Isa.

Si Isa dalil kiyakan makakaallum

25 Tatawwa' peen si Isa uk sigam ma dambiya' danaw, uk
sigam ni iya, “Tuwan Guru, umay kapaitu nu?”
26 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,
iya hangkan aku peha bi sabab lasso kaam uk tinapay, suga'
'nsa' tahati bi paltandaan makainu-inu, iya bayi tahinang ku
ian ma panganda' bi.
27 Daa pagtuyuin bi kiyakan magkaat. Iya pagtuyuan bi
subay kiyakan 'nsa' magkaat, iya makallum saumul-umul.
Aku, Anak Manusiya', iya muwanan kaam kiyakan itu sabab
niya' kapatut pamuwan ma aku uk 'Mma' ku Tuhan, tanda'
in aku makasulut atay na.”
28 Manjari tiyaw manga aa ian ni si Isa, uk sigam, “Na,
ayi na peen subay hinang kami bo' tabe' kami kabayaan
Tuhan?”

29 Nambung si Isa, uk na, “Iya na itu kabayaan Tuhan
subay hinang bi: kaam iyu subay mangandōl ma aku, iya
pipaitu uk na.”
30-31 Uk sigam ni si Isa, “Paltandaan ayi pandaan nu kami
supaya kami magkahagad ma kau? Manga ka'mbo'-mboan
tabi ma masa awwal hi' bayi mangan manna mahi' ma lahat
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Tasulat ko' ian ma diyōm kitab,
iya uk na, ‘Bayi sigam buwanan na kiyakan min sulga'.’ Na,
kau,” uk sigam ni si Isa, “hinang ayi tahinang nu?”
32 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,
manna ian, iya kiyakan bayi pamuwan uk si Musa, 'nsa'
ihi' di kiyakan min diyōm sulga'. 'Mma' ku, Tuhan, iya
muwanan kaam di kiyakan min sulga'.
33 Sabab kiyakan iya pamuwan uk Tuhan itu, iya na aa
paitu bayi min sulga', iya muwan kallum ma manusiya'.”
34 Manjari ngamu' manga aa ian ni si Isa, uk sigam,
“Tuwan, sataggōl kami 'llum buwanin kami kiyakan iya
pagbissala nu iyu.”
35 Uk si Isa, “Aku na ko' kiyakan makallum. Sasuku
me' ma aku 'nsa' du iya giyōtas pabing. Maka sasuku
mangandōl ma aku 'nsa' du toho' kallong na pabing.
36 Bayi na kaam baan ku, minsan aku tanda' bi 'nsa' du
kaam magkahagad.
37 Kamemon iya pamasuku' aku uk 'Mma' ku me' du ma
aku, maka sasuku me' ma aku 'nsa' du sulak ku.
38 Sabab na iya hangkan aku paitu min sulga' 'nsa' subay
ngahinang kabayaan baran ku, suga' kabayaan Tuhan iya
bayi mapaitu aku.
39 Iya kabayaan Tuhan subay 'nsa' niya' lungay ku manga
aa bayi pamasuku' na ma aku. Gam peen pakallum ku
sigam kamemon ma 'llaw katapusan.
40 Sabab na iya kabayaan 'Mma' ku Tuhan ma aa
kamemon, sasuku nganda' aku Anak na sampay magka-
hagad ma aku, subay sigam kaniyaan kallum kakkal ni
kasaumulan. Pakallum ku isab sigam ma 'llaw katapusan.”
41 Sakali itu magdugal manga nakura' ian ma pasal halling
si Isa hi', iya uk na, “Aku itu kiyakan min sulga'.”
42 Uk sigam, “Bang kita 'nsa' lupa, aa itu si Isa anak si
Yusup! Asal katauhan ta du ina'-mma' na. Jari angay iya
halling salaihi', in iya min sulga'?”
43 Nambung si Isa ma sigam. “Parōhōng kaam magdugal,”
uk na.
44 “'Nsa' niya' makapame' ma aku, duwal bang sigam
kabuwanan baya' uk 'Mma' ku iya bayi mapaitu aku. Bo'
sasuku me' ma aku pakallum ku du ma 'llaw katapusan.

45 Niya' tasulat ma diyōm kitab kanabi-nabihan salaitu, uk
na, ‘Piyanduan du sigam kamemon uk Tuhan.’ Sayi-sayi,”
uk si Isa, “pake ma pamandu' 'Mma' ku sampay ningōd, me'
du ma aku.
46 'Nsa' isab uk ku niya' manusiya' bayi makanda' 'Mma'
ku Tuhan. 'Nsa' niya' bayi makanda' Tuhan, duwal aku iya
paitu min Tuhan.
47 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku magkahagad
ma aku niya' kallum na kakkal ni kasaumulan.
48 Aku iya kiyakan makallum,” uk si Isa.
49 “Manga ka'mbo'-mboan bi bayi makakakan manna ma
lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian, suga' hi' na sigam
magpatayan.
50 Suga' in kiyakan min sulga' itu saddi asal. Bang niya'
aa mangan iya, 'nsa' du iya magkamatay.
51 Aku na kiyakan min sulga', aku na kiyakan makallum.
Bang niya' mangan kiyakan itu, 'llum du iya sampay ni
kasaumulan. Iya kiyakan pamakan ku manusiya' iya na
isi ku. Iya na baran ku paglilla' ku supaya 'llum manga
manusiya' kamemon sampay ni kasaumulan,” uk si Isa.

52 Sakali maglugat manga nakura' Yahudi ma sabab pag-
bissala si Isa ian. Uk sigam, “Aa itu, salaingga kapamuwan
na isi na pamakan ma kitabi?”

53 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,
bang 'nsa' kakan bi isi Anak Manusiya' maka bang 'nsa'
inum bi laha' na, 'nsa' niya' kallum bi bannal.
54 Suga' sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku,
kakkal du kallum na sampay ni kasaumulan. Maka
pakallum ku iya bang taabut 'llaw katapusan,
55 sabab isi ku itu asal kiyakan bannal, maka laha' ku itu
inuman bannal.
56 Sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku nōtōg ma
aku, maka aku isab nōtōg ma iya.
57 Bayi aku pipaitu uk 'Mma' ku iya asal 'llum, maka 'llum
isab aku ma sabab na. Damikkiyan na aa mangan isi ku,
'llum du isab ma sabab ku.
58 Iya na ko' itu kiyakan paitu min sulga',” uk si Isa.
“Kiyakan itu 'nsa' sali' bayi takakan uk ka'mbo'-mboan bi
ma masa awwal hi', sabab minsan ihi' bayi takakan uk
sigam bayi du magpatayan. Suga' kiyakan min sulga' itu,
sasuku mangan iya 'llum du sampay ni kasaumulan.”

59 Bissala itu uk si Isa waktu kapamandu' na ma diyōm
langgal mahi' ma Kapirnaum.

Manga lapal bissala makakaallum saumul-umul

60 Heka manga bean si Isa bayi makake pamandu' na itu
bo' uk sigam, “Hunit kalandu' pamandu' itu. 'Nsa' niya'
makasandal pake iya.”
61 'Nsa' niya' bayi maan si Isa suga' katauhan na asal in
pamandu' na ian hi' pighalling-halling uk sigam. Hangkan
uk na ni sigam, “Laat baha' atay bi sabab pamandu' ku ian?
62 Na, salaingga baha' bang tanda' bi aku, Anak Manusiya',
pabing ni lahat bayi kamahian ku?
63 Baan ta kaam,” uk si Isa, “Nyawa Tuhan iya makallum
kitabi. Minsan painay kōsōg manusiya', 'nsa' niya' pus na
bang takdil ni pamakallum. Iya bayi pamandu' ku ma kaam
makallum sabab luwas ko' ian min Nyawa Tuhan.
64 Suga' niya' ma kaam 'nsa' magkahagad ma aku.”
Salaihi' halling si Isa sabab katauhan na asal sataggōl min
katagna' bang sayi 'nsa' magkahagad ma iya, maka bang
sayi song nukbalan iya ni manga banta na.
65 Halling le' si Isa, uk na, “Iya ko' itu sababan na hangkan
uk ku ma kaam, 'nsa' niya' me' ma aku bang 'nsa' 'Mma' ku
Tuhan iya muwanan iya baya'.”
66 Pagka salaihi' halling si Isa, heka manga mulid na
pakallo' min iya maka 'nsa' na me' ma iya.
67 Hangkan si Isa niyaw ni manga mulid na sangpu' ka
duwa. “Na, kaam,” uk na, “baya' kaam pakallo' isab?”
68 Nambung si Simun Petros, uk na, “Tuwan, sayi pamean
kami bang 'nsa' kau? Sabab kau du maluwas lapal bissala
iya muwan kallum kakkal ni kasaumulan.
69 Magkahagad na kami ma kau, maka katauhan kami in
kau dakayo'-kayo' Sutsi iya paitu asal min Tuhan.”
70 Uk si Isa ni sigam, “Bayi kaam pene' ku sangpu' kaam
maka duwa, suga' niya' dangan min kaam iyu siyōd uk
sayitan.”
71 Iya pigbissala ian uk si Isa si Judas anak si Simun
Iskariyut. Sabab si Judas itu, minsan iya dakayo' mulid si
Isa min mulid na sangpu' ka duwa, tukbalan na du si Isa ni
manga banta.

7

Si Isa maka manga danakan na lalla

1 Puwas na hi' maglangngan si Isa ma diyōm lahat Jalil
sadja. 'Nsa' iya baya' pahi' ni lahat Yahudiya sabab manga
nakura' Yahudi mahi' baya' mapatay iya.
2 Manjari sikōt na paghinang bangsa Yahudi, waktu
paghanti' sigam ma diyōm manga bawung-bawung.
3 Hangkan na halling ni si Isa manga danakan na lalla. Uk
sigam, “Hap bang kau pakallo' minnitu. Subay kau pahi' ni

lahat Yahudiya supaya tanda' uk manga mulid nu bang ayi
hinang nu.
4 Sabab na bang aa baya' bantug, 'nsa' subay limbungan
na manga hinang na. Pagka kau iyu maghinang manga
hinang makainu-inu itu, subay kau magpatau ni aa mahad-
jana' kamemon.”
5 Minsan manga danakan na itu 'nsa' ngahalap ma iya.
6 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “'Nsa' le' taabut waktu
kapanda' ku. Suga' bang kaam, minsan ayi waktu makajari
sadja,
7 sabab kaam iyu 'nsa' tawwa' kibansihan uk manga aa ma
dunya itu, iya 'nsa' ngisbat Tuhan. Suga' aku, kibansihan
aku uk sigam sabab halling ku na peen in manga hinang
sigam laat sadja.
8 Pahi' kaam ni Awrusalam ni paghinangan,” uk si Isa ni
manga danakan na. “Aku itu 'nsa' le' pahi' ni paghinangan
sabab 'nsa' le' waktu ku.”
9 Ubus peen bayi halling na itu, may'an le' iya ma lahat
Jalil.

Pahi' si Isa ni paghinangan manga Yahudi

10 Makalikut peen manga danakan na pahi' ni paghinan-
gan, 'nsa' du taggōl mangngan isab si Isa pahi' suga' 'nsa'
iya parōngan ma kahekahan aa ian hangkan 'nsa' niya'
kitauhan kapahi' na.
11 Pigpeha iya uk manga nakura' Yahudi mahi' ma
paghinangan. Magtiyaw sigam bang maingga na iya.
12 Heka manga aa ma diyōm katipunan ian maghigung-
higung ma pasalan si Isa. Uk kasehean, “Aa hap si Isa.” Uk
isab kasehean, “'Nsa', sabab diyupang uk na manga aa.”
13 Suga' 'nsa' niya' makatawakkal missala ma kahekahan
ma pasal na sabab tāw sigam ma manga nakura' sigam.
14 Song peen tōnga' paghinang, pahi' si Isa ni langgal
pagkulbanan bo' nagna' iya mandu'.
15 Inu-inu manga nakura' Yahudi ma pamandu' na. Uk
sigam, “Aa itu 'nsa' bayi makapagguru. Minningga baha'
pangalloan na pangatau na?”
16 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Pamandu' ku itu 'nsa'
min pangatau ku, suga' min Tuhan iya mapaitu aku.
17 Bang niya' aa baya' ngahinang kabayaan Tuhan,
katauhan na du pamandu' ku itu bang min Tuhan atawa
min paghōna'-hōna' ku sadja.
18 Bang aa ganta' missala min hōna'-hōna' na sadja, iya
tuyu' na kabantugan ma baran na. Suga' bang tuyu' na
kabantugan ma bayi manoho' iya, na, aa ian bōntōl asal
maka 'nsa' ngakkal.”

19 Halling le' si Isa ni manga nakura' ian, uk na, “Bayi
kaam kabuwanan sara' uk si Musa, baha'? Suga' 'nsa' niya'
min kaam minsan dakayo' mōgbōgan sara' hi'. Angay kaam
baya' mapatay aku?”
20 Nambung kahekahan aa, uk sigam, “Kau iyu siyōd uk
sayitan! Sayi baya' mapatay kau?”
21 Uk sambung si Isa, “Min tadda du aku bayi ngahinang
hinang makainu-inu pasalta' ma 'llaw Sabtu', 'llaw paghali,
bo' kainu-inuhan bi kamemon.
22 Bayi kaam siyoho' uk si Musa subay mag-islam manga
anak bi lalla. (Bo' 'nsa' min si Musa aturan itu suga' min
ka'mbo'-mboan bi tagna'.) Manjari bang taabut 'llaw pag-
islam anak bi lalla, minsan magsalta' maka 'llaw paghali
pig-islam du uk bi.
23 Kaam iyu, minsan ma 'llaw paghali, mag-islam du kaam
manga anak bi supaya 'nsa' talanggal bi sara' si Musa. Na,
angay kaam hangkan ngandugal ma aku pagka pakowe' ku
saki aa ma 'llaw paghali isab?
24 Daa kaam magtuwi magpikil in aku aa laat ma sawukat
'nsa' kaam kaamuhan hinang ku. Gam peen pabōntōlan bi
pamikil bi.”

Iya itu baha' si Almasi?

25 Manjari niya' manga aa Awrusalam magbissala, uk
sigam, “Iya na itu baha' aa peha uk manga nakura' piyatay?
26 'Ndaun bi,” uk sigam. “Tiya' iya missala ma kahekahan
suga' 'nsa' iya siyagga' uk manga nakura'. Katauhan sigam
marayi', in iya bannal si Almasi?
27 Suga' bang si Almasi takka paitu, 'nsa' du kitauhan bang
minningga iya. Parahal aa itu, katauhan tabi kamemon
bang minningga.”
28 Mandu' peen si Isa ma diyōm langgal pagkulbanan,
pitanōg suwara na, uk na, “Bannal kaam? Katauhan bi aku
baha'? Katauhan bi baha' bang minningga aku? 'Nsa' aku
bayi paitu min kabayaan ku sadja. Siyoho' aku paitu uk
Tuhan, iya 'nsa' magputing. 'Nsa' iya katauhan bi,
29 suga' aku,” uk si Isa, “tau du aku ma iya sabab minnihi'
asal aku, maka iya iya bayi noho' aku paitu.”
30 Manjari nulay sigam naggaw iya, suga' 'nsa' niya'
minsan makaantanan iya sabab 'nsa' le' taabut waktu
pamapatay iya.
31 Lipara heka aa may'an magkahagad ma si Isa. Uk
sigam, “Iya na itu Almasi sabab 'nsa' niya' makahinang
hinang kawasahan palabi le' heka na min manga hinang
si Isa itu.”

Manga jaga siyoho' naggaw si Isa

32 Manjari take uk manga Parisi bang ayi pighigung-
higung uk kahekahan aa ian ma pasal si Isa, hangkan sigam
maka manga imam nakura' noho' manga jaga langgal pahi'
naggaw iya.
33 Missala si Isa ni manga aa magtipunan ian, uk na, “'Nsa'
na aku taggōl ma itu ma kaam. Song na aku mowe' pahi' ni
bayi noho' aku paitu.
34 Peha bi du aku, suga' 'nsa' aku tatawwa' bi sabab 'nsa'
kaam makaturul ni papahian ku ian.”
35 Manjari magbissala manga nakura' Yahudi, uk sigam,
“Paingga baha' aa itu hangkan iya 'nsa' tatawwa' tabi? Pahi'
iya baha' ni kalahatan Girik, iya paglahatan bangsa tabi
kasehean? Pahi' iya baha' manduan manga bangsa Girik?
36 Uk na in kitabi meha iya, suga' 'nsa' kono' iya tatawwa'
tabi. Maka 'nsa' kita makaturul kono' ni papahian na. Ayi
hati na baha' iya uk na hi'?”

Pasal bohe' makallum

37 Manjari taabut peen 'llaw umbul satu ma paghinang
ian, iya 'llaw katangbusan na, nangge si Isa missala. Pitanōg
laa suwara na, uk na, “Sasuku kaam toho' kallong bi, paitu
kaam ni aku bo' kaam painum ku.
38 Sasuku magkahagad ma aku, ‘niya' paluwas min diyōm
atay na sali' dalil bohe' patubud, bohe' makallum’, sali'
tasulat ian ma diyōm kitab.”
39 Iya bohe' patubud pigbissala uk si Isa itu, hati na Nyawa
Tuhan iya song pamuwan ma manga aa magkahagad ma
iya. Suga' ma waktu ian hi' in Nyawa Tuhan 'nsa' le' bayi
tapamuwan sabab 'nsa' le' taabut waktu pamehe si Isa uk
Tuhan.

Magsaddi pamikil manga aa

40 Makake peen manga aa ma bissala si Isa itu, uk sigam
kasehean, “Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal agaran
kitabi.”
41 Uk kasehean, “Si Almasi iya.”
Suga' saddi halling kasehean. Uk sigam, “'Nsa' Almasi,
sabab Almasi 'nsa' min lahat Jalil.
42 Uk kitab in Almasi subay panubu' si Sultan Daud, maka
subay iyanak ma kalumaan Betlehem sabab iya na lahat si
Sultan Daud.”
43 Jari magsaddi pamikil manga aa ma pasalan si Isa.
44 Niya' sigam baya' naggaw si Isa, suga' 'nsa' niya' minsan
makaantan ma iya.

Manga nakura' Yahudi 'nsa' magkahagad

45 Sakali itu pabing na manga jaga bayi siyoho' naggaw
si Isa. Tīyaw sigam uk manga Parisi maka manga imam
nakura', uk na, “Angay iya 'nsa' tabo bi paitu?”
46 Nambung manga jaga hi', uk sigam, “'Nsa' tōōd niya' aa
bayi magpamandu' sali' pamandu' aa ian.”
47 Uk manga Parisi, “Iya du kaam baha' tarupang uk na?
48 Niya' baha' ma kami nakura' atawa Parisi magkahagad
ma iya? Tantu 'nsa', minsan dakayo'.
49 Iya sadja magkahagad manga aa mahadjana' itu, aa
awam ma pasal sara' si Musa. Hangkan na sigam tawwa'
mulka' Tuhan!”
50 Dakayo' Parisi ian si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si
Isa magbissala maka iya ma waktu sangōm hi'. Uk si
Nikudimus itu ni kasehean na,
51 “Bang ma sara' tabi 'nsa' kita manjari mabōtangan
hukuman ma aa bang 'nsa' bayi pigbissala dahu, supaya
kitauhan bang ayi bayi hinang na.”
52 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kau isab min Jalil baha'?
Nganda' kau ma diyōm kitab. 'Nsa' niya' nabi paluwas min
lahat Jalil.”
[
53 Manjari manga aa ian magpowean kamemon.

8

Pasal danda taabut maghinang laat

1 Suga' si Isa iya patukad pahi' ni Bud Kayu Jaitun.
2 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya pabing ni langgal pagkul-
banan. Magpatipun ni iya manga aa heka bo' ningko' iya
manduan sigam.
3 Manjari niya' dakayo' danda biyo ni iya uk manga
guru ma sara' agama maka uk manga Parisi. Danda itu
bayi taabut magjina. Pitampal iya ma kahekahan aa ian
kamemon.
4 Uk manga Parisi ni si Isa, “Tuwan guru, danda itu bayi
taabut magjina.
5 Na, bang ma sara' bayi imbanan kitabi uk si Musa, iya
hukuman ma danda salaitu subay biyantung maka batu
piyatay. Na, bang ma kau, ayi uk nu?”
6 Salaihi' pamissala sigam panulay sigam ma si Isa, kalu
niya' sā' ma panambung na jari niya' sababan panuntut
sigam ma iya. Suga' patondok sadja si Isa nulat ma kuwit
tana' maka tong tudlu' na.
7 Na sabu peen iya tiyaw uk sigam, patongas iya bo' uk na
ni sigam, “Sayi-sayi kaam 'nsa' taga dusa, wajib iya parahu
mantung danda itu maka batu.”

8 Jari patondok iya pabing nulat isab ma kuwit tana'.
9 Pagtake peen uk sigam halling si Isa itu, magtuwi sigam
pakallo' kamemon dangan maka dangan, tiyagnaan min
maas sampay ni kasehean. Hangkan du si Isa tamban
may'an, maka danda masi ma bayi pananggehan na.
10 Pagtongas si Isa pabing, uk na ni danda, “Maingga na
sigam, Inda'? 'Nsa' niya' mabōtangan kau hukuman?”
11 “'Nsa' niya', Tuwan,” uk sambung danda.
“Na,” uk si Isa, “minsan aku, 'nsa' du aku mabōtangan
kau hukuman piyatay. Mowe' na kau pahi' suga' daa kau
ngandusa pabing.”]

Si Isa iya muwan sawa ma diyōm pikilan manusiya'

12 Puwas na hi' missala si Isa ma manga Parisi pabing,
uk na, “Aku itu sawa pamasawa diyōm pikilan manusiya'.
Sasuku me' ma aku, 'nsa' tōōd mangngan ma diyōm
kalindōman sabab niya' ma diyōm pikilan na sawa iya
makallum manusiya'.”
13 Uk manga Parisi ni si Isa, “Kau iyu naksian di nu na.
'Nsa' tahagad saksi' nu bang kau sadja naksian di nu.”
14 Nambung si Isa, uk na, “Minsan aku naksian di
ku, mattan asal panaksi' ku sabab katauhan ku du bang
minningga aku, maka bang paingga papihian ku. Suga'
kaam iyu, 'nsa' katauhan bi bang minningga aku atawa
bang paingga aku.
15 Kaam iyu bang niya' hukum bi, aturan manusiya' iya
pamean bi. Aku itu 'nsa' ngahukum aa.
16 Suga' bang aku sawupama ngahukum, bōntōl du huku-
man ku sabab 'nsa' aku didi ku iya ngahukum. Duwangan
kami ngahukum sabab bine' aku uk 'Mma' ku, iya bayi
mapaitu aku.
17 Tasulat ma diyōm sara' bi,” uk si Isa, “bang duwangan
iya naksi' bo' mag-uyun panaksi' sigam, magtawwa' na.
18 Jari bannal bissala ku sabab duwa saksi' ku mag-uyun.
Naksian aku di ku, maka 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku,
naksian aku du isab.”
19 Tīyaw si Isa uk manga Parisi, uk sigam, “Maingga 'mma'
nu?”
Uk sambung si Isa, “'Nsa' katauhan bi 'Mma' ku, maka
aku isab 'nsa' katauhan bi. Sabab bang bayi aku katauhan
bi, iya du 'Mma' ku bayi katauhan bi isab.”
20 Bissala itu uk si Isa sabu na magpandu' ma diyōm
langgal pagkulbanan, ma tōngōd manga tuung pangahugan
sarakka. Suga' 'nsa' niya' kasaggaw iya sabab 'nsa' le' taabut
waktu panganggantа' Tuhan ma iya.

'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku

21 Manjari itu biyayikan uk Isa bayi pamissala na ma
manga aa ian, uk na, “Song na aku pakallo'. Peha bi du
aku suga' 'nsa' aku tatawwa' bi. Matay sadja kaam mo dusa
bi. 'Nsa' du kaam makapahi' ni papahian ku.”
22 Hangkan magtiyaw-tiyaw manga nakura' Yahudi, uk
sigam, “Mapatay iya di na baha', iya hangkan uk na in kita
'nsa' makapahi' ni papahian na?”
23 Missala le' si Isa, uk na, “Kaam iyu porol asal ma babaw
dunya itu. Bo' aku itu, sulga' iya lahat ku. Kajarihan bi asal
min dunya, bo' kajarihan ku 'nsa'.
24 Hangkan kaam baan ku, in kaam matay sadja mo dusa
bi. Sabab bang 'nsa' pagkahagad bi bayi halling ku ma pasal
baran ku bang sayi aku, tantu kaam matay mo dusa bi.”
25 “Sayi kau tōōd?” uk tiyaw sigam.
Nambung si Isa, uk na, “Sali' bayi pama' ku ma kaam
sataggōl min katagna'.
26 Maka heka le' halling ku ma pasal kahalan bi. Heka le'
isab dusa bi pamabōtangan ku hukuman. Lipara bannal
sadja iya bayi mapaitu aku. Jari ayi-ayi take ku min iya, iya
hi' sadja pama' ku ma manga manusiya' ma dunya itu.”
27 Suga' 'nsa' tahati uk sigam in 'Mma' na Tuhan iya
pigbissala itu uk si Isa.
28 Hangkan uk na ni sigam, “Bang aku, Anak Manusiya',
taangkat bi na ni diyata' hag, minnihi' katauhan bi in aku
baran ku iya pigbissala uk ku. Katauhan bi isab 'nsa' niya'
tahinang ku bang min baran-baran ku sadja. Maka ayi-ayi
bayi pima' ma aku uk 'Mma' ku, iya hi' sadja pamandu' ku.
29 Taptap nabang ma aku iya bayi mapaitu aku. 'Nsa' du
aku pisaran uk na, sabab hinang ku sadja ayi-ayi makasulut
iya.”
30 Pagtake manga aa ian ma pamissala si Isa, heka sigam
mangandōl ma iya.

Manga aa banyaga' maka aa 'nsa' banyaga'

31 Jari itu halling si Isa ni manga Yahudi magkahagad ma
iya. “Bang kaam tuyu' me' ma pandu' ku,” uk na, “mulid ku
na kaam sabannal-bannal.
32 Makatau du kaam bang ingga iya kasabannalan min
Tuhan, jari kasabannalan itu iya muwas kaam min pag-
banyagaan.”
33 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kami itu panubu' si
Ibrahim. 'Nsa' du kami bayi tabanyaga' uk sayi-sayi. Angay
kau maghalling in kami papuwas du min pagbanyagaan?”
34 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,
sasuku magdusa biyanyaga' du uk baya' sigam magdusa.

35 Banyaga' itu 'nsa' kakkal ma ōkōman aa dapu. Iya
kakkal may'an anak na lahasiya'.
36 Hangkan bang Anak Tuhan iya mahawulaya kaam min
pagbanyagaan, tantu du kaam hawulaya.
37 Katauhan ku, panubu' kaam asal si Ibrahim. Suga' baya'
kaam mapatay aku sabab 'nsa' tatayima' bi pandu' ku.
38 Iya pamandu' ku ma kaam itu bayi pamatau aku uk
'Mma' ku. Suga' kaam iyu, hinang uk bi manga hinang bayi
pamatau ma kaam uk 'mma' bi.”
39 Uk manga Yahudi, “Si Ibrahim iya pag'mmaan kami.”

Uk si Isa, “Bang bayi kaam sabannal manga panubu' si
Ibrahim, bayi du tasingōd bi si Ibrahim maghinang manga
hinang na.
40 Suga' kaam iyu baya' mapatay aku ma sawukat pama'
ku ma kaam pasal kasabannalan bayi take ku min Tuhan.
'Nsa' si Ibrahim bayi makahinang salaihi'.
41 Iya hinang bi na peen manga hinang 'mma' bi!”
Magtuwi nambung manga aa ian, uk sigam,

“Hangkan du Tuhan dakayo'-kayo' iya pag'mmaan kami.
Maka kami itu manga anak na bannal.”
42 Uk si Isa, “Bang bayi Tuhan sabannal pag'mmaan bi,
bayi du kaam lasahan aku sabab min Tuhan aku hangkan
na aku ma itu. 'Nsa' aku bayi paitu min pagnahu'-nahu' ku,
suga' pipaitu aku uk Tuhan.
43 Angay 'nsa' tahati bi bissala ku? Iya hangkan 'nsa' tahati
bi sabab 'nsa' kaam makatatas pake ma lapal pamandu' ku.”
44 Uk si Isa le' ni sigam, “Kaam iyu, nakura' sayitan iya
pag'mmaan bi, maka baya' kaam subay me' ma kabayaan
'mma' bi. Pamapatay asal iya min katagna'. 'Nsa' iya bayi
me' ma kasabannalan sabab 'nsa' niya' bannal ma diyōm
kajarihan na. Kabiyaksahan na magputing hangkan iya
magputing na peen. Putingan tōōd iya maka poonan iya
kaputingan kamemon.
45 Suga' aku,” uk si Isa, “bannal sadja manga halling ku,
iya poon kaam 'nsa' magkahagad ma aku.
46 'Nsa' niya' ma kaam makatongan aku dusa. Bannal
sadja halling ku. Jari angay aku 'nsa' pagkahagad bi?
47 Bang aa ganta' suku' Tuhan, me' du iya ma pandu'
Tuhan. Suga' kaam iyu 'nsa' suku' Tuhan, hangkan kaam
'nsa' baya' me'.”

Si Isa maka si Ibrahim

48 Sakali siyambungan si Isa uk manga nakura' Yahudi hi',
uk sigam, “Tawwa' iya bayi uk kami in kau 'nsa' Yahudi. Aa
Samariya kau, maka siyōran kau uk sayitan!”

49 Uk si Isa, “'Nsa' aku siyōd uk sayitan. Aku itu,
magpamehe sadja 'Mma' ku, suga' kaam iyu ngahalipulu
sadja ma aku.
50 'Nsa' aku meha kapamehehan ku. Niya' saddi meha bo'
iya ian tau ngahukum ma manusiya' kamemon.
51 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku me' ma
pamandu' ku 'nsa' tōōd matay saumul-umul.”
52 “Na,” uk sigam, “manantuhi kami tōōd in kau siyōd
uk sayitan! Minsan si 'Mbo' Ibrahim maka kanabi-nabihan
kamemon, bayi du magpatayan. Bo' uk nu 'nsa' magka-
matay saumul-umul sasuku me' ma pamandu' nu.
53 Angay, palabi baha' kawasa nu min kawasa ka'mbo'-
mboan kami si Ibrahim? Minsan si 'Mbo' Ibrahim, minsan
manga kanabi-nabihan kamemon, bayi du sigam matay.
Sayi kau baha' hangkan kau magnahu'-nahu' salaiyu?”
54 Nambung isab si Isa, uk na, “Bang aku sawupama
magpamehe di ku, 'nsa' niya' kapusan na. Suga' 'Mma' ku
iya magpamehe aku, iya uk bi in iya pagtuhanan bi.
55 'Nsa' minsan katauhan bi Tuhan. Suga' aku iya tauhan
iya. Bang sawupama uk ku in aku 'nsa' katauhan Tuhan,
na, putingan du aku sali' kaam. Lipara katauhan ku asal
Tuhan, maka be' ku manga panohoan na.
56 Ka'mbo'-mboan bi si Ibrahim ian, bayi kiyōgan pagka
katauhan na niya' waktu ma sosongun kapanganda' na ma
aku paitu ni dunya. Manjari pag'nda' na ma kapaitu ku
landu' na iya kiyōgan.”
57 Nambung sigam ma si Isa, uk sigam, “Salaingga
kapag'nda' nu maka si Ibrahim? 'Nsa' le' minsan limampu'
tahun umul nu.”
58 Uk si Isa le' ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,
ma 'nsa' le' si Ibrahim bayi iyanak, asal na aku.”
59 Manjari manga Yahudi ian ngallo' batu pamantung
sigam ma si Isa, lipara palimbu iya bo' paluwas iya min
langgal pagkulbanan hi'.

9

Si Isa makowe' aa buta asal min pag-anak na

1 Makalangngan peen si Isa ma palangnganan na, niya'
dakayo' lalla tanda' na, aa buta asal min pag-anak na.
2 Tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam, “Tuwan guru,
angay aa itu buta? Min dusa na atawa min dusa ina'-mma'
na?”
3 Uk sambung si Isa, “Iya kabuta na itu 'nsa' ma sabab
dusa na atawa dusa maas na. Iya hangkan iya buta, supaya
iya pamanda' kawasa Tuhan bang ganta' makanda' na.

4 Sataggōl niya' 'llaw, subay hinang ta manga hinang
Tuhan iya bayi mapaitu aku," uk si Isa. "Pagtaabut sangōm
na, 'nsa' na niya' makapaghinang.
5 Sataggōl ku ma itu ma dunya muwan du aku kasawahan
ma pikilan manusiya'."
6 Puwas peen itu halling uk si Isa, ngalura' iya ni tana'.
Pipaglamugay lura' na maka tana' hinang pesak, bo' peesan
uk na ni mata aa buta ian.
7 Uk si Isa ni aa hi', "Pahi' kau ni danaw Silowam
nguwaup." (Silowam itu niya' maana na, hati na "piyabo").
Manjari pahi' na lalla buta nguwaup. Pagbing na minnihi'
makanda' na iya.
8 Tanda' iya uk manga sehe' na dalungan sampay manga
aa bayi makanda' iya ngamu' sarakka. Uk sigam, "Iya na itu
baha' aa bayi ningko' ngamu' sarakka hi'?"
9 Uk kasehean, "Aho', iya na ko'."
Uk kasehean isab, "'Nsa'. Iya ngandagbōs sadja maka aa
buta hi'."
Suga' baran aa buta halling na, uk na, "Aku na ko' itu."
10 "Salaingga na hangkan kau makakanda'?" uk tiyaw
sigam.
11 Nambung iya, uk na, "Aa iyōnan si Isa bayi ngahinang
pesak bo' peesan uk na ni mata ku. Puwas na hi' siyoho'
aku pahi' ni danaw Silowam nguwaup. Na, pahi' na aku.
Makakuwaup peen aku, magtuwi na aku makanda'."
12 "Maingga na aa ian?" uk sigam.
Uk sambung na, "'Nsa' katauhan ku."

Tiyaw uk manga Parisi bang salaingga kakanda' aa buta

13 Sakali lalla bayi buta hi' biyo uk manga aa ni manga
Parisi.
14 Iya 'llaw kapangahinang pesak uk si Isa maka ka-
pakowe' na mata aa buta hi', 'llaw Sabtu', 'llaw paghali ni
Tuhan.
15 Manjari tiyaw aa hi' uk manga Parisi bang salaingga
kapanganda' na. Uk na ma sigam, "Bayi iya mabōtang
pesak ni mata ku. Puwas na hi' nguwaup aku. Pagkuwaup
ku itu magtuwi aku makanda' na."
16 Uk manga Parisi kasehean, "Aa ian 'nsa' min Tuhan,
sabab talanggal na sara' pasal 'llaw paghali pagka salaihi'
hinang na."
Suga' uk kasehean, "Bang aa dusahan, 'nsa' tahinang na
sali' manga hinang makainu-inu itu." Manjari magsaddi-
saddi pikilan sigam.
17 Hangkan aa bayi buta ian tīyaw pabing uk sigam, uk
na, "Iya halling nu, in mata nu bayi kaulian uk aa ian. Sayi
iya, bang ma bistahan nu?"

Uk aa bayi buta hi', “Bang ma aku, in iya dakayo' nabi.”
18 Suga' manga nakura' Yahudi ian 'nsa' ngahagad in aa ian
bayi buta asal dahu suga' makanda' na. Hangkan linganan
uk sigam ina'-mma' na bo' tīyaw.
19 Uk manga nakura' ian ni sigam, “Aa itu, anak bi baha'?
Bannal na, bayi buta iya asal min kapag-anak ma iya?
Salaingga kakanda' na itu?”
20 Uk manga maas na, “Aho', anak kami ko' itu. Maka
bannal isab, buta iya asal min kapag-anak na.
21 Suga' 'nsa' katauhan kami bang salaingga bayi kakanda'
na itu atawa bang sayi bayi makapakowe' mata na.
Tīyawun bi iya. Sangpōt iya, tau du iya nambung.”
22 Salaihi' panambung manga maas lalla hi' sabab tiyāw
sigam ma manga nakura' Yahudi. Sabab bayi na maggara'
manga nakura' bang niya' aa magsabannal ma si Isa, in iya
Almasi min Tuhan, aa ian 'nsa' pisōd ni diyōm langgal.
23 Hangkan uk maas na, “Tīyawun bi iya, sangpōt na iya.”
24 Jari itu aa bayi buta hi' linganan pabayik uk manga
nakura' Yahudi. Uk sigam ni iya, “Pasapahan ta kau, saksi'
kitabi Tuhan. Katauhan kami in aa bayi makowe' kau ian,
dusahan asal.”
25 Nambung aa itu, uk na, “'Nsa' katauhan ku bang taga
dusa iya atawa 'nsa'. Suga' iya katauhan ku itu, bayi aku
buta bo' makanda' na aku.”
26 Tīyaw iya pabayik uk sigam, uk na, “Ayi bayi hinang
na ni kau? Salaingga uk na makowe' mata nu?”
27 Nambung iya, uk na, “Bayi na kaam baan ku suga' 'nsa'
take bi. Angay kaam baya' pake pabing? Baya' kaam baha'
magguru ma iya?”
28 Pihallingan iya laat uk manga nakura' ian, uk sigam,
“Kau mulid na. Kami itu mulid si Musa.
29 Katauhan kami in si Musa bayi kapalmanan uk Tuhan.
Suga' aa ian hi', 'nsa' minsan katauhan kami bang bayi
minningga iya.”
30 Nambung aa bayi buta, uk na, “Inu-inu aku ma kaam.
'Nsa' iya katauhan bi bang minningga, suga' makapakowe'
iya ma mata ku.
31 Katauhan tabi in Tuhan 'nsa' ngasip ma aa dusahan.
Iya iyasip uk Tuhan bang aa magpamehehan iya maka
maghinang kabayaan na.
32 Sataggōl min katagna' dunya, iyamboho' kita makake
niya' makapakowe' aa bang bayi buta min kapag-anak na.
33 Bang aa ian 'nsa' min Tuhan, tantu iya 'nsa' makahinang
manga hinang salaitu.”
34 Pihallingan iya uk sigam, uk na, “Angay? Dusahan kau
min kapag-anak nu sampay ni kamehe nu, bo' panduan nu

kami baha'?” Jari piluwas iya min diyōm langgal uk manga nakura' ian. 'Nsa' na pisōd pabayik.

Manusiya' sali' hantang buta bang takdil ni kasabannalan

35 Take peen uk si Isa pasal aa bayi buta ian piluwas min diyōm langgal, magtuwi pahi' si Isa meha iya. Tatawwa' peen, uk si Isa ni iya, “Magkahagad kau baha' ma aa iyōnan Anak Manusiya'?”

36 Nambung aa itu, uk na, “Sayi iya, Tuwan? Bain aku supaya aku magkahagad ma iya.”

37 Uk si Isa ma iya, “Tanda' nu na iya, maka tiya' na iya magbissala ma kau buttihi'.”

38 Magtuwi pasujud aa itu ma dahuhan si Isa, bo' uk na, “Tuwan Panghu', magkahagad aku ma kau.”

39 Uk si Isa, “Hangkan aku paitu ni dunya, supaya papagsaddi ku manga manusiya'. Jari sasuku aa bayi buta makanda' du, maka sasuku bayi makanda' buta du.”

40 Take peen halling si Isa itu uk manga Parisi kasehean bayi may'an, tiyaw sigam ma iya. Uk sigam, “Kami baha' pahallingan nu sali' hantang buta?”

41 Nambung si Isa, uk na, “Bang kaam buta, hati na bang kaam awam pasal kabayaan Tuhan, 'nsa' du kaam taga dusa. Lipara, pagka uk bi in kaam makanda' du, na, taga dusa le' kaam sabab 'nsa' be' bi kabayaan Tuhan.”

10

Dalilan pasal aa mag-iipat manga bili-bili

1 Manjari magparalilan si Isa, uk na, “Bannal pama' ku itu ma kaam, bang niya' aa pasōd ni diyōm kuralan bili-bili, bo' 'nsa' palabay min lawang suga' pasōd min palabayan saddi, aa ian panangkaw maka pangalangpas.

2 Suga' bang aa pasōd min lawang, iya na ian aa mag-iipat bili-bili.

3 Iyukaban du iya uk tunggu' lawang. Paglingan na ōn manga bili-bili na magkaniya-kaniya, takila suwara na uk sigam bo' bo na sigam paluwas min diyōm kural.

4 Makaluwas peen, parahu iya bo' paturul manga bili-bili min damuwihan na sabab makapanhid suwara na.

5 Bang aa saddi, 'nsa' du tiyurul uk manga bili-bili suga' lahi sadja sigam sabab 'nsa' tapanhid suwara na uk sigam.”

6 Kissa itu bayi pamaralil uk si Isa ma manga aa ian suga' 'nsa' tahati uk sigam.

Hap tōōd uk si Isa mag-iipat manga aa na

7 Hangkan na halling si Isa ma sigam pabayik, uk na,
“Bannal iya pama' ku itu ma kaam, aku itu ibarat lawang
palabayan manga bili-bili.
8 Manga aa bayi paitu dahu min aku sali' aa nangkaw, aa
ngalangpas. Suga' 'nsa' sigam taasip uk manga aa suku' ku.
9 Aku itu ibarat lawang,” uk si Isa. “Sayi-sayi pasōd labay
min aku, lappasan du iya. Hawulaya du iya magsōd-luwas
bo' makatawwa' iya kalluman.
10 Bang aa ngalangpas, 'nsa' niya' gawi na paitu saddi min
nangkaw maka mapatay maka makaat. Suga' bang aku, iya
gawi ku paitu muwan kallum ma manusiya', kallum landu'
hap.
11 “Aku itu,” uk si Isa, “sali' dalil aa dapu bili-bili bang hap
bidda' pangipat na ma manga bili-bili na. Aa ian maglilla'
matay ma sabab manga bili-bili na.
12 Suga' bang aa giyadjihan nunggu' ma 'nsa' iya dapu bili-
bili, maka 'nsa' 'ntan na ngipat. Hangkan bang niya' tanda'
na ero' tawun pasikōt, magtuwi labbahan na manga bili-bili
bo' lahi iya minnihi'. Manjari bili-bili ian niya' na kasehean
keket, niya' na kasehean lahi.
13 Iya hangkan aa itu lahi sabab giyadjihan sadja iya. 'Nsa'
niya' lasa na ma manga bili-bili.
14-15 Aku itu,” uk si Isa, “sali' dalil aa taga bili-bili, hap
pangipat na ma manga bili-bili na. Kami maka 'Mma' ku
mag-intau tōōd. Damikkiyan na aku maka manga aa suku'
ku, tau aku ma sigam maka tau sigam ma aku. Maglilla' aku
matay ma sabab sigam.
16 Niya' le' manga aa suku' ku saddi minnitu. Ibarat sigam
bili-bili ma kuralan saddi. Iya du sigam subay bo ku. Ngasip
du sigam ma suwara ku bo' pagdakayo' ku sigam, manjari
dakayo' du aa mag-iipat sigam kamemon.
17 “Kilasahan aku uk 'Mma' ku Tuhan sabab maglilla' aku
matay supaya aku pikallum pabing.
18 'Nsa' niya' taga kapatut mapatay aku, sabab aku iya
magkabayaan bang aku matay atawa 'nsa'. Aku iya taga
kapatut maglilla' kallum-baran ku, maka aku iya taga
kapatut makallum baran ku pabing. Panohoan 'Mma' ku
ko' itu ma aku.”
19 Makake peen manga aa ma pamissala si Isa ian,
magtuwi sigam bahagi' duwa pabayik.
20 Heka sigam ngupama, uk na, “Aa itu siyōd uk sayitan!
Belaw! Angay iya pake bi?”
21 Suga' uk kasehean, “Bang aa siyōran sayitan 'nsa' iya
makabissala sali' pamissala na itu. Maka bang sayitan, 'nsa'
tapakanda' na aa buta.”

Siyuwalak si Isa uk manga Yahudi

22 Manjari pangahaggut na ma timpu ian, maka taabut na
waktu paghinang manga Yahudi mahi' ma Awrusalam, iya
hinang iyōnan hinang Pagsutsi langgal pagkulbanan.
23 Si Isa hi' ma diyōm langgal maglangngan-langngan ma
iyōnan Sawurung Sulayman.
24 Jari magtipunan manga aa pahi' ni katilibut si Isa.
Uk sigam ni iya, “Taggōl le' kau baha' mahati kami bang
sayi kau? Bang kau sabannal Almasi, iya tapene' uk
Tuhan magparinta ma kami, subay kami baan nu pahantap-
hantap.”

25 Nambung si Isa, uk na, “Bayi na kaam baan ku suga'
'nsa' aku bayi pagkahagad bi. Manga hinang ku iya tahinang
sabab kawasa min 'Mma' ku, ian hi' matauhan kaam bang
sayi aku.
26 Suga' 'nsa' aku kahagad bi sabab kaam iyu 'nsa' manga
bili-bili ku, 'nsa' kaam aa suku' ku.
27 Manga bili-bili ku ngasip du ma suwara ku. Katauhan
ku sigam maka paturul du sigam ma aku.
28 Buwanan ku sigam kallum kakkal ni kasaumulan. 'Nsa'
tōōd sigam butas min Tuhan minsan umay-umay, maka 'nsa'
niya' makaragtu' sigam min kōmkōman ku.
29 Bayi sigam pisukuan aku uk 'Mma' ku, maka kawasa
iya min kamemon. 'Nsa' niya' makaragtu' manga aa suku'
ku min kōmkōman na.
30 Aku maka 'Mma' ku dakayo' du.”

31 Pagtake manga aa ma halling si Isa hi', muwa' sigam
batu pabing pamantung sigam ma si Isa.
32 Uk na ni sigam, “Heka hinang hap bayi pandaan ku
ni kaam, manga hinang bayi pamahinang aku uk 'Mma' ku
Tuhan. Hinang ingga iya kabansihan bi ma manga hinang
ku ian, iya hangkan kaam maggara' mantung aku?”

33 Uk sambung manga aa ian, “'Nsa' ma sabab hinang nu
hap iya hangkan kami maggara' mantung kau, suga' ma
sabab halling nu pangkal tudju ni Tuhan. Manusiya' sadja
kau, bo' peen maglaku-laku kau. Uk nu Tuhan kau.”

34 Uk si Isa ni sigam, “Na, bayi tasulat ma diyōm kitab
sara' bi iya pamissala Tuhan ni manga manusiya'. Uk na,
‘Kaam iyu manga tuhan.’
35 Na, katauhan tabi in kamemon tasulat ma diyōm kitab
'nsa' tōōd pinda saumul-umul. Na bang Tuhan ngōn tuhan
ma manga aa bayi pamuwanan na lapal na,
36 iya le' na aku patut iyōnan Anak Tuhan. Sabab aku itu,
bayi tapene' uk Tuhan maka pipaitu aku uk na ni dunya.

Jari angay uk bi in aku halling pangkal tudju ni Tuhan pagka
uk ku in aku Anak Tuhan?
37 Bang aku sawupama 'nsa' ngahinang manga hinang
kabayaan 'Mma' ku, daa aku pagkahagarun bi.
38 Suga' bang tahinang ku du manga hinang ian, minsan
'nsa' kahagad bi halling ku, bang peen kahagad bi sadja
manga hinang ku. Sabab minnihi' katauhan bi tōōd maka
tahati bi in 'Mma' ku maka aku dakayo' du.”
39 Magtuwi sigam nulay pabayik naggaw si Isa, suga'
papuwas iya min pangantanan sigam.
40 Puwas na hi' pabing si Isa pahi' ni dambiya' sapa'
Jordan, ni bayi pagpandihan manga aa uk si Yahiya.
Pabōtang si Isa may'an manga pilam bahangi.
41 Jari heka aa pahi' ni iya. Uk halling sigam, “Si Yahiya
'nsa' bayi makahinang manga paltandaan kainu-inuhan aa,
suga' bannal sadja kamemon bayi halling na pasal si Isa.”
42 Bo' heka aa mahi' mangandōl ma si Isa.

11

Kamatay si Lasarus

1 Manjari itu niya' ian dakayo' lalla iyōnan si Lasarus
tawwa' saki. Pabōtangan na ma kalumaan Betani. Ian isab
ma Betani duwangan danakan na danda, si Mariyam maka
si Marta.
2 Si Mariyam itu numpahan du 'nsallan pahamut ni nayi'
si Panghu' Isa maka napuhan nayi' na maka buun na. Na,
pagka saki si Lasarus danakan sigam,
3 niya' lapal pabo sigam tudju ni si Isa, uk na, “Tuwan,
saki bagay nu iya kalasahan nu.”
4 Pagtake peen lapal itu uk si Isa, uk na, “Iya kamaujuran
na saki si Lasarus ian 'nsa' du kamatay, suga' sanglit tudju
ni Tuhan, supaya siyanglitan isab Anak Tuhan.”
5 Na, lasa asal si Isa ma tallungan magdanakan ian, di si
Marta maka si Mariyam maka si Lasarus hi'.
6 Suga' pagkatau na in si Lasarus hi' saki, ngagad le' iya
duwangallaw mahi' ma pabōtangan na.
7 Puwas peen duwangallaw hi', uk si Isa ni manga mulid
na, “Sung kitabi pabing pahi' ni lahat Yahudiya.”
8 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan Guru, bahu kau arak
bayi pigbantung maka batu uk manga Yahudi bahasa kau
piyatay. Bo' magbamba kau pabing pahi'?”
9 Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Daa kaam
susa. Niya' sangpu' maka duwan jam sawa ma diyōm
dangallaw. Bang kita ganta' mangngan ma waktu 'llaw 'nsa'
du makarugtul nayi' ta sabab sawa asal dunya.

10 Suga' bang kita mangngan waktu sangōm makarugtul
sadja sabab ma diyōm kita lindōm.”
11 Ubus peen halling si Isa itu, uk na ni manga mulid na,
“Si Lasarus bagay tabi ian hi' tatuwi. Suga' pahi' du aku
mati' iya.”
12 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan, pakowe' du iya
bang tuwi sadja.”
13 Iya pighalling uk si Isa, hati na matay na si Lasarus,
suga' bang ma pangannal manga mulid na tuwi iya sadja
pighalling uk na.
14 Hangkan pipasti' uk si Isa halling na, uk na, “Matay na
si Lasarus.
15 Hap na aku 'nsa' makamahi' ma Betani ma waktu kasaki
si Lasarus, sabab tantu du kaam mangandōl ma aku bang
tanda' bi iya hinang ku ma iya. Sung kitabi pahi' ni iya.”
16 Manjari si Tomas, iya diyanglay si Kambal, halling
ni manga pagkahi na mulid si Isa. Uk na, “Sung kitabi.
Parōngan kitabi kamemon ma guru bo' kitabi paunung ma
iya sampay ni kamatay.”

Si Isa magpakallum manga aa magpatayan, maka poonan kallum iya

17 Takka peen di si Isa ni Betani, biyaan iya 'mpat 'llaw na
bayi pangubul si Lasarus.
18 Betani itu asal sikōt ni Awrusalam, manga dabatu
lawak na,
19 jari heka manga aa min lahat Yahudiya maglurukan
pahi' ni si Mariyam maka ni si Marta pasal kamatay
danakan sigam lalla.
20 Manjari itu, take peen uk si Marta pasal si Isa iyu na,
pahi' iya nampang. Si Mariyam tamban sadja ma diyōm
luma'.
21 Magtawwa' peen si Marta maka si Isa, uk na ni si Isa,
“Tuwan Panghu', bang bayi kau maitu 'nsa' du bayi matay
danakan ku!
22 Suga' katauhan ku, minsan ma buttihi', diyulan du kau
uk Tuhan ma ayi-ayi amu' nu.”
23 Uk si Isa ni iya, “'Llum du danakan nu pabing.”
24 Uk si Marta, “Aho' Tuwan, katauhan ku du. Papunduk
du iya ni kallum ma 'llaw katapusan.”
25 Uk si Isa ni iya, “Aku iya magpakallum manga aa
magpatayan, maka aku iya poonan kallum. Sayi-sayi
mangandōl ma aku 'llum du iya minsan iya matay na.
26 Sasuku isab 'llum bo' mangandōl ma aku, 'nsa' magka-
matay ni kasaumulan.” Manjari tiyaw si Isa ni si Marta, uk
na, “Magkahagad kau baha'?”

27 “Aho', Panghu' ku,” uk si Marta, “magkahagad na aku
in kau Almasi, Anak Tuhan. Kau iya aa dakayo'-kayo' iya
agaran kami paitu ni dunya.”

Magdukka' si Isa

28 Ubus peen halling si Marta itu, pahi' iya ngalinganan
danakan na si Mariyam bo' iyampa higung-higung na, uk
na, “Tiya' na guru meha kau.”
29 Pagtake itu uk si Mariyam, patulahad iya min pan-
ingkoan na bo' ōs-ōs na pahi' ni si Isa.
30 Bo' si Isa iya 'nsa' le' makasampay pahi' ni kalumaan
suga' ian iya masi le' ma bayi pasampangan si Marta ma
iya.
31 Manga aa ma luma' ian, iya bayi paluruk ni si Mariyam,
pag'nda' sigam ma iya patulahad maka paluwas magdayi'-
dayi' magtuwi du sigam paturul. Kamaatay sigam in si
Mariyam pahi' ni kubul magdukka' ma hi'.
32 Suga' si Isa iya papahian na. Pag'nda' na ma si Isa
pasujud iya ni dahuhan nayi' na, maka uk na, “Panghu' ku,
bang kau bayi maitu, 'nsa' du bayi matay danakan ku.”
33 Makanda' peen si Isa ma si Mariyam magdukka', sam-
pay manga sehe' na Yahudi me'-me' isab magkarukkaan,
magtuwi iya ngandu'-ngandu' maka hansul diyōm atay na.
34 “Maingga,” uk na, “bayi pangubulan bi iya?”
Uk sigam, “Tuwan, paitu kau, 'ndaun.”
35 Manjari nangis si Isa.
36 Halling manga aa hi', “'Ndaun bi ba kamehe lasa na ma
si Lasarus.”
37 Suga' uk kasehean, “Si Isa itu bayi makapakanda'
manga aa buta. Angay 'nsa' tatabang na si Lasarus bo' 'nsa'
matay?”

Si Lasarus pikallum pabing

38 Na, magdukka' pabing si Isa ngandu'-ngandu' salta' iya
pahi' ni kubul. Kubul ian ma diyōm longab maka niya' batu
panambōl lowang na.
39 Pagtakka sigam ni kubul uk si Isa, “Kalloun bi batu iyu.”
Magtuwi missala si Marta, iya danakan aa mamatay hi'.
Uk na ni si Isa, “Bawu na iya, Tuwan, sabab kampat na 'llaw
itu.”
40 Uk si Isa ma iya, “Bayi na kau baan ku, bang peen kau
magkahagad makanda' du kau kawasa Tuhan paluwas.”
41 Sakali killoan uk sigam batu panambōl lowang kubul.
Si Isa iya pahangad nambahayang. “O 'Mma',” uk na,
“magsukul aku sabab ngasip du kau ma aku.

42 Katauhan ku in kau pake na peen ma aku, suga'
paluwas ku bissala ku itu ma sabab manga aa itu supaya
sigam ngahagad in kau bayi mapaitu aku."
43 Pag-ubus bissala na itu ngalingan iya patanōg, uk na.
"Lasarus! Paluwas kau paitu."
44 Magtuwi paluwas aa bayi mamatay. Masi saput na
ma nayi'-tangan na maka masi turung muka na. Uk si
Isa ni sigam, "Kalloun bi saput na iyu, bo' pasarin bi iya
mangnganan di na."

Manga nakura' mag-isun pangalaat si Isa

45 Heka manga aa, iya pay'an ngaluruk ni si Mariyam,
bayi makanda' hinang si Isa itu bo' magkahagad na sigam
ma iya.
46 Suga' niya' sigam kasehean pahi' ni manga Parisi ma'-
ma' pasal bayi hinang si Isa.
47 Hangkan na manga Parisi maka manga imam nakura'
mapagtipun magtuwi manga palhimpunan maas supaya
mag-isun. Uk sigam, "Ayi baha' tahinang kitabi ni aa itu?
Heka na tahinang na manga paltandaan kainu-inuhan aa.
48 Bang iya pasaran tabi," uk sigam, "magkahagad du
manga aa kamemon ma iya. Bo' paitu manga nakura' Roma
magkaat bangsa tabi sampay langgal tabi."
49 Niya' dakayo' nambung, ōn na si Kayapas. Imam
nakura' iya ma tahun ian hi'. Uk si Kayapas itu, "Kaam
iyu, 'nsa' niya' panghati bi.
50 Kannalun bi itu hi': padpad magmula katibuukan
bangsa tabi kamemon, hap le' bang dakayo' aa sadja matay
ganti' tabi kamemon."
51 Iya halling itu uk si Kayapas 'nsa' min baran-baran na.
Suga' hangkan salaihi' halling na sabab imam nakura' iya
ma bayi tahun hi'. Hangkan tapaghalling uk na in si Isa
subay piyatay ganti' bangsa Israil.
52 Matay du si Isa, bo' 'nsa' bangsa Israil sadja iya
giyantian. Matay du iya supaya isab tapagdakayo' na manga
panganak Tuhan kamemon iya pulak-palik ma kalahat-
lahatan.
53 Jari itu, tōbtōb min 'llaw ian hi', maggara' manga aa ian
mapatay si Isa.
54 Hangkan iya 'nsa' na patampal ni kahekahan aa mahi'
ma lahat Yahudiya. Atas iya pakallo' maka manga mulid na
pahi' ni dakayo' kalumaan iyōnan Epraim. Kalumaan itu
bayi ma bihing lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, bo' may'an
iya pabōtang maka manga mulid na.
55 Manjari sikōt na paghinang manga Yahudi iya iyōnan
hinang Pangintōman. Heka manga aa min kalahat-lahatan

hi' patukad ni Awrusalam mag-ael bo' supaya sigam manjari
pasōd ni kahinangan hi'.
56 Meha na peen sigam ma si Isa bang kalu ma
Awrusalam, jari tipun peen sigam ma diyōm langgal pagkul-
banan, maghakika sigam dangan maka dangan. Uk sigam,
“Ayi pikil bi? Paitu baha' si Isa ni paghinangan? Marayi'
'nsa', a?”
57 Salaihi' pagbissala sigam sabab niya' bayi panohoan
manga imam nakura' maka manga Parisi, uk na, bang niya'
makatau kamahian si Isa, subay patau na magtuwi manga
nakura' supaya siyaggaw uk sigam si Isa.

12

Si Isa pamuusan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2)

1 'Nnōm 'llaw laa bo' hinang Pangintōman iya papahi' si
Isa ni Betani, kalumaan si Lasarus aa bayi pakallum na min
kamatay na.
2 Pagmahi' si Isa siyakapan iya kiyakan uk manga aa
mahi', pagpamehe sigam ma iya. Si Marta nabang magbobo-
hat, bo' si Lasarus maka aa kasehean ian dakakanan maka
si Isa.
3 Manjari itu killo' uk si Mariyam tōnga' kilu 'nsallan
pahamut, ōn na nalda. 'Nsallan itu 'nsa' niya' lamud na,
halgaan tōōd. Tiyumpahan uk si Mariyam 'nsallan pahamut
itu ni nayi' si Isa bo' siyapu uk na maka buun na. Saplag
diyōm luma' uk hamut na.
4 Manjari nual si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa. Iya
na itu aa nongan si Isa ni banta na ma waktu siyong.
5 “Oy!” uk si Judas. “Arapun pahamut iyu piballihan bo'
ballihan na panarakka ma manga aa miskin. Halga' na iyu
sali' gadji dakayo' aa ma diyōm dantahun.”
6 Salaihi' bissala si Judas ian ma sabab pananangkaw iya,
'nsa' ma sabab lasa na ma manga miskin. Bayi pangandōl
ma iya sin kamuliran ian, bo' peen biyaksa iya ngallo' sin
ma di na minnihi'.
7 Manjari uk si Isa, “Pasarin danda itu. Nawu' iya
'nsallan hamut itu pamahamut na baran ku bang taabut
'llaw pangubul aku.
8 Umay-umay na waktu niya' du aa miskin tabang bi, suga'
aku itu 'nsa' du taggōl ma kaam.”

Manga nakura' imam mag-isun ngalaat si Lasarus

9 Heka aa bayi makatau in si Isa ian ma Betani, hangkan
sigam pay'an. 'Nsa' pasal si Isa sadja iya papay'an uk sigam.

Baya' isab sigam nganda' ma si Lasarus, iya bayi pikallum
min kamatay na uk si Isa.
10 Hangkan mag-isun manga imam nakura' mapatay isab
ma si Lasarus.
11 Salaihi' pag-isun sigam, sabab min si Lasarus hangkan
heka manga Yahudi mangandōl na ma si Isa. 'Nsa' na me'
ma manga imam sigam.

Pagpamehe ma si Isa ma waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40)

12 Pag 'llaw dakayo', take uk baanan aa maglurukan ma
hinang Pangintōman in si Isa iyu na ni Awrusalam.
13 Jari itu nagpe' sigam manga engas-engas dawunan bo'
paluwas sigam pahi' nampang si Isa. Ngalingan sigam
pakōsōg, uk sigam, “Sanglitan tabi Tuhan! Bang peen
biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu! Bang peen
biyarakatan sultan bangsa Israil!”
14 Niya' dakayo' anak kura' bayi tatawwa' uk si Isa
panguraan na, sali' tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na,
15 “Kaam manga aa Awrusalam, daa kaam tiyāw.
Iyu na sultan bi ngura' ma anak kura'.”
16 Ma waktu ian hi' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang
ayi hatihan na itu. Suga' pagpowe' si Isa ni diyōm sulga',
iyampa taintōm uk sigam in pakaradjaan itu hi' asal tasulat
ma diyōm kitab. Maka taintōm uk sigam bayi hinang sigam
ian ma iya.
17-18 Iya hangkan manga baanan aa ian nampang si Isa
ma labayan, sabab bayi sigam makake pasal hinang si Isa
makainu-inu ian, hati na pangalingan na ma si Lasarus
paluwas min diyōm kubul, maka pamakallum na iya min
kamatay na. Manga aa bayi makasabu mahi', sigam du bayi
ma' pasal manga hinang si Isa itu.
19 Sakali magbissala manga aa Parisi, uk sigam, “'Ndaun
bi! Me' na ma iya manga aa kamemon. 'Nsa' niya' dapat
tabi!”

Manga aa Girik meha si Isa

20 Niya' manga aa bangsa Girik bayi parōngan ma manga
aa magpay'an ni Awrusalam bo' supaya nambahayang ma
waktu paghinang ian.
21 Pahi' sigam itu ni si Pilip bo' uk sigam ni iya, “Tuwan,
baya' kami mag'nda' maka si Isa.” Si Pilip itu dakayo' mulid
si Isa, aa min kalumaan Betsaida mahi' ma lahat Jalil.
22 Pahi' si Pilip maan si Andariyas bo' pahi' sigam
duwangan maan si Isa pasal aa Girik hi'.
23 Nambung iya, uk na, “Sikōt na waktu ku. Song na aku,
in Anak Manusiya', pimehe tōōd.

24 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, dakayo' bigi taptap
du dakayo' sadja sataggōl 'nsa' tiyanōm ma diyōm tana'.
Suga' bang tiyanōm na ma diyōm tana' sali' sapantun patay
kiyubul, patomo' du bo' muwan buwa' du paheka.
25 Damikkiyan na isab ma manusiya'. Sasuku 'llōgan
kallum-baran na ma dunya itu, paōkat du kallum-nyawa
na min Tuhan. Suga' sasuku 'nsa' 'llōgan kallum-baran
na ma dunya, kakkal du kallum-nyawa na sampay ni
kasaumulan."
26 Uk si Isa le', "Sasuku baya' maghinang ni aku subay me'
ma aku. Manjari paingga-paingga papahian ku, ian isab iya
ma aku. Sasuku maghinang ni aku pilangkaw du uk 'Mma'
ku."

Missala si Isa pasal kamatay na

27 Masi halling si Isa, uk na, "Susa diyōm atay ku ma
buttihi'. Ayi marayi' subay halling ku. Parahing aku ma
'Mma' ku baha' bo' 'nsa' patakka na ni aku kabinsanaan itu?
Daa na, sabab iya na itu maksud ku paitu, subay labayan
ku kabinsanaan itu."
28 Manjari nabbut si Isa ni Tuhan, uk na. "O 'Mma',
pamehehun ōn nu."

Magtuwi niya' suwara min sulga' halling, uk na, "Bayi na
pamehe ku ōn ku, maka pamehe ku du pabayik."

29 Take suwara itu uk manga aa magtanggehan may'an
bo' uk kasehean, "Oy! Laggōn ko' ian."

Uk kasehean, "Malaikat ko' ian missala ni iya."

30 Suga' uk si Isa ni sigam, "Suwara ian 'nsa' ma sabab ku.
Ma sabab bi, hangkan pike.
31 Taabut na waktu," uk na, "pangahukum manga
manusiya' ma dunya. Taabut na waktu pamakaat kōsōg
nakura' sayitan, iya mag-agi ma babaw dunya itu.
32 Bang aku iyangkat na ni diyata' hag, bo ku du manga
aa kamemon me' ma aku."
33 (Bissala itu uk si Isa pamatau na ma manga aa may'an
bang salaingga kamatay na.)

34 Nambung manga aa heka ian ni si Isa, uk sigam, "Uk
kitab kami in Almasi 'llum du saumul-umul. Suga' uk nu in
Anak Manusiya' subay piangkat ni hag piyatay. Sayi baha'
Anak Manusiya' itu?"

35 Nambung si Isa, uk na, "Tiya' masi ma diyōman bi sawa
iya muwan kasawahan ma pikilan bi, lipara 'nsa' taggōl
ma itu. Sataggōl masi le' ma kaam sawa, subay palanjal
bi langngan bi bo' kaam 'nsa' lindōman. Sabab sasuku
mangngan ma kalindōman, 'nsa' katauhan na papahian na.

36 Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam mangandōl ma
sawa sataggōl masi ma kaam, supaya kaam manjari aa
kapalsukuan kasawahan.”

'Nsa' magkahagad manga Yahudi

Ubus peen itu bissala uk si Isa, pakallo' iya bo' palimbu
min manga aa ian.
37 Minsan heka hinang makainu-inu bayi tahinang na ma
panganda' sigam, masi du sigam 'nsa' magkahagad ma iya.
38 Jari tuman na iya tasulat ian ma diyōm kitab uk si Nabi
Isaya, iya uk na,
“O Tuhan, 'nsa' niya' magkahagad ma lapal kami.
Manga aa bayi kapandaan kawasa nu, kulang du sigam
makahati.”
39 Iya na itu poon na hangkan sigam 'nsa' makajari magka-
hagad, sali' tasulat uk si Nabi Isaya ma ayat dakayo', iya uk
na,
40 “Pibuta sigam uk Tuhan supaya 'nsa' makanda'.
Limbuhan uk na pikilan sigam supaya 'nsa' makahati.
Jari 'nsa' sigam papinda ni aku, uk Tuhan,
hangkan sigam 'nsa' puwasan min dusa sigam.”
41 Bissala itu uk si nabi Isaya sabab tanda' na sahaya si Isa,
maka si Isa iya pigbissala uk na.
42 Lipara minsan salaihi', heka manga nakura' Yahudi
magkahagad ma si Isa. Suga' 'nsa' sigam ma'-ma' patampal
pasal pagkahagad sigam, sabab tiyāw sigam ma manga
Parisi. Tiyāw piluwas min diyōm langgal, 'nsa' na pisōd
pabing.
43 Tuud sigam baya' le' kaamuhan uk sanglit min
manusiya' labi le' min sanglit min Tuhan.

Manga bissala si Isa iya ngahukum

44 Manjari tanōg uk si Isa missala, uk na, “Sasuku
magkahagad ma aku, 'nsa' aku sadja iya pagkahagad na,
suga' Tuhan isab, iya bayi mapaitu aku.
45 Maka sasuku nganda' aku, tanda' na isab iya mapaitu
aku.
46 Bayi aku paitu ni dunya muwan sawa ma pikilan
manusiya', bo' supaya in sasuku magkahagad ma aku 'nsa'
taggōl ma diyōm kalindōman.
47 Sasuku pake manga pandu' ku bo' 'nsa' be' na, 'nsa' aku
ngahukum iya. Sabab na 'nsa' pangahukum ma manusiya'
iya pamapaitu ku ni dunya. Iya hangkan aku paitu supaya
sigam lappasan ku min hukuman dusa.
48 Ma 'llaw katapusan niya' du ngahukum manga aa iya
manulak aku, iya 'nsa' isab nayima' manga pandu' ku. Iya
bayi pamandu' ku ma sigam jari pangahukuman sigam.

49 Tawwa' ko' itu sabab 'nsa' min pagnahu'-nahu' ku iya
hangkan aku mandu', suga' min 'Mma' ku iya mapaitu aku.
Bayi aku biyaan uk na bang ayi subay pamandu' ku, maka
bang salaingga subay bohan na.
50 Maka katauhan ku in panohoan 'Mma' ku makabuwan
kallum kakkal sampay ni kasaumulan. Hangkan na, ayi-
ayi pamissala ku ma manusiya' bayi panohoan aku asal uk
'Mma' ku."

13

Si Isa ngosean nayi' manga mulid na

1 Song peen tiyagnaan hinang Pangintōman, kitauhan
asal uk si Isa taabut na waktu kakalloan na min dunya itu
bo' pabing pahi' ni 'Mma' na. Bayi na kalasahan na asal
manga aa suku' na ma dunya itu, bo' ma buttihi' pandaan
na ma sigam bang salaingga ehe lasa na ma sigam.
2 Manjari song kohap peen, magkakan di si Isa maka
manga mulid na. Si Judas anak si Simun Iskariyut ubus
na bayi pihōpan pikilan uk nakura' sayitan subay nongan
si Isa ni manga banta na.
3 Kitauhan asal uk si Isa in iya bayi kabuwanan kapatut
uk 'Mma' na Tuhan mag-agi ma kamemon. Katauhan na
isab in iya bayi paitu min Tuhan maka pabayik du iya ni
Tuhan.
4 Jari nangge si Isa min pagkakanan bo' hurusan na
dalapis badju' na bo' iyampa mag-os maka tuwaliya.
5 Numpahan iya bohe' ni diyōm undam bo' nagna' iya
ngosean nayi' manga mulid na pakaniya-pakaniya. Puwas
hi' siyapuhan uk na nayi' sigam maka tuwaliya iya pangos
na.
6 Pag-abut na ni si Simun Petros, uk si Petros ni iya, "Kau,
Panghu', kosean nu baha' nayi' ku itu?"
7 Nambung si Isa, uk na, "'Nsa' tahati nu buttihi' bang ayi
hinang ku itu suga' tahati nu du ma sosongun."
8 Uk si Petros, "'Nsa' tōōd pakose' ku nayi' ku ma kau."
"Bang 'nsa' kosean ku nayi' nu," uk si Isa, "'nsa' kau na
mulid ku."
9 Uk si Simun Petros ma iya, "Na, Panghu', bang salaihi'
du, daa sadja nayi' ku iya kosean nu, sampay tangan ku
maka kok ku."
10 Uk si Isa, "Bang aa bayi mandi lanu' na baran na. Nayi'
na laa iya subay kosean na pabing. Kaam kamemon, lanu'
na pangatayan bi, puwas sadja min aa dangan iyu."
11 Salaihi' halling si Isa sabab katauhan na asal bang sayi
song nongan iya ni manga banta na, hangkan uk na in sigam

kamemon lanu' na pangatayan sigam, puwas sadja min aa dangan.

12 Ubus peen kiyosean uk si Isa nayi' manga mulid na, magbadju' iya pabing bo' iyampa ningko' ma bayi tingkoan na. Tīyaw iya ni manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha' bang ayi bayi hinang ku itu ma kaam?

13 Pangōnan bi aku Guru maka Panghu'. Tawwa' ko' ian, sabab guru bi du aku maka panghu' bi.

14 Na, pagka aku guru bi maka panghu' bi bayi ngosean nayi' bi, subay aku paningōran bi. Kaam iyu subay magkosean nayi' sehe' bi dangan kaam maka dangan.

15 Bayi hinang ku itu panuntuan bi, supaya aku paningōran bi magpareyo' atay bi.

16 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, in banyaga' 'nsa' langkaw min nakura' na, maka sosohoan 'nsa' langkaw min aa noho' iya.

17 Pagka tahati bi na pamandu' ku itu, tantu kaam kiyōgan bang be' bi du.”

18 Uk si Isa le', “'Nsa' kaam kamemon iya pagbaha' ku itu. Katauhan ku du bang sayi manga aa bayi tapene' ku me' ma aku. Suga' subay du niya' kamaujuran ma bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Liyaat du aku uk dakayo' sehe' ku magsawu mangan.’

19 Baan ta kaam pasal itu hi' ma 'nsa' le' patakka. Jari bang patakka na, kahagad bi du bayi halling ku ma pasalan baran ku bang sayi aku.

20 Bannal iya halling ku itu ma kaam,” uk si Isa, “sasuku ngahulmat aa soho' ku, sali' baran ku iya hiyulmat uk na. Maka sasuku ngahulmat aku, tahulmat na iya bayi mapaitu aku.”

Pima' uk si Isa in iya siyongan ma sosongun ni manga banta na
(Matiyu 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23)

21 Ubus peen halling si Isa itu, susa tōōd diyōm atay na bo' uk na ni manga mulid na, “Bannal pama' ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam maggara' nongan aku ni manga banta ku.”

22 Magpanganda' manga mulid ian dangan maka dangan. 'Nsa' tōōd kitauhan uk sigam bang sayi pahallingan na.

23 Jari niya' dakayo' mulid si Isa, aa kalasahan na, ian ningko' ma bihing si Isa.

24 Sinyal mulid itu uk si Simun Petros maka uk si Petros ma iya, “Tīyawun kono' si Isa bang sayi pighalling uk na hi'.”

25 Manjari pasandig mulid ian ni si Isa niyaw iya, uk na,
“Panghu', sayi baha' nongan kau ni banta nu?”
26 Nambung si Isa, uk na, “Iya aa buwanan ku tinapay,
ubus bayi tannoan ku iya ni diyōm loho', iya na ian aa hi'.”
Sakali killo' tinapay uk si Isa, tinnoan uk na ni loho' bo'
iyampa pamuwan na ma si Judas anak si Simun Iskariyut.
27 Pagkallo' tinapay itu uk si Judas magtuwi pahōp nakura'
sayitan ni diyōm pikilan na. Uk si Isa ni si Judas, “Dayi'-
dayiun na iya song hinang nu iyu.”
28 'Nsa' niya' minsan dangan min mulid na kasehean
makahati bang ayi pihalling uk si Isa ma si Judas hi'.
29 Pagka si Judas nawu' sin sigam, hangkan pangannal
sigam kasehean in iya bayi siyoho' uk si Isa malli panyap
paghinang atawa siyoho' magsarakka ni manga miskin.
30 Manjari pagsambut peen tinapay uk si Judas magtuwi
iya paluwas minnihi'. Sangōm na lahat.

Panohoan bahu

31 Paglikut si Judas, uk si Isa, “Buttihi' pindaan na
kaehehan ku, Anak Tuhan. Pindaan isab kawasa Tuhan ma
sabab hinang ku.
32 Jari bang kapandaan kawasa Tuhan sabab min aku,
song isab pandaan na kaehe ku. 'Nsa' du taggōl.
33 Kaam manga anak-mulid ku,” uk si Isa, “'nsa' na aku
taggōl ma itu ma kaam. Peha bi du aku, suga' pama' ku
na ma kaam sali' bayi pama' ku ma manga nakura' Yahudi:
‘'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku ian.’
34 Na, niya' panohoan bahu buwanan ku ma kaam. Subay
kaam maglasa-liyasahi. Maglasa kaam sali' kalasa ku ma
kaam.
35 Bang kaam ganta' maglasa-liyasahi, minnihi' kitauhan
uk manga manusiya' kamemon in kaam manga mulid ku
du.”

Pima' uk si Isa pasal mayilu du si Petros
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

36 Uk si Simun Petros ni si Isa, “Tuwan Panghu', paingga
kau?”
Uk sambung si Isa, “'Nsa' na kau makabe' ma aku buttihi'
ni papahian ku hi', suga' kabe' du kau ma sosongun.”
37 “Tuwan,” uk si Petros ni iya, “angay aku 'nsa' makabe'
ma kau buttihi'? Maglilla' aku piyatay basta ma sabab nu.”
38 Siyambungan iya uk si Isa, uk na, “Paglilla' nu baha'
baran nu piyatay ma sabab ku? Bannal iya pama' ku itu ma
kau, ma 'nsa' nigauk manuk le', min tallu du kau mayilu in
aku 'nsa' katauhan nu.”

14

Si Isa lalabayan tudju ni 'Mma' na

1 Uk si Isa ni manga mulid na, “Daa pasusahun bi diyōm
atay bi pasal uk ku hi'. Mangandōl sadja kaam ma Tuhan
maka mangandōl kaam ma aku.
2 Ian ma ōkōman 'Mma' ku Tuhan heka pabōtangan. 'Nsa'
aku bayi maan kaam niya' bang 'nsa' bannal. Pahi' du aku
nakapan kaam pabōtangan bi.
3 Na, bang ubus na aku nakapan pabōtangan bi, pabayik
du aku paitu ngallo' kaam bo' bo ta kaam pahi' ni
pabōtangan ku supaya kitabi magdakayo' pabōtangan.
4 Kaam iyu, katauhan bi labayan tudju pahi' ni papahian
ku.”
5 Uk si Tomas ni iya, “Tuwan Panghu', 'nsa' katauhan kami
bang paingga papahian nu. Salaingga uk kami makaturul
pahi'!”
6 Uk si Isa ma iya, “Aku iya labayan tudju ni Tuhan. Aku
iya poonan kasabannalan. Maka aku iya poonan kallum.
'Nsa' niya' makapahi' ni 'Mma' ku Tuhan bang 'nsa' aku iya
palabayan na.
7 Buttihi', pagka aku katauhan bi na, katauhan bi du isab
'Mma' ku. Puwas min 'llaw itu katauhan bi du iya, maka
tanda' bi du iya.”
8 Uk si Pilip ni si Isa, “Tuwan Panghu', pandain 'Mma' nu
ma kami, bo' kami kaamuhan.”
9 Nambung si Isa ma iya, uk na, “Taggōl aku ma kaam,
Pilip, bo' 'nsa' le' katauhan nu bang sayi aku? Sayi-sayi
makanda' aku, sali' 'Mma' ku na tōōd iya tanda' na. Jari
angay hangkan uk nu in 'Mma' ku subay pindaan ni kaam?
10 'Nsa' kau ngahagad baha', Pilip, in aku maka 'Mma' ku
dakayo' du? Manga pandu' bayi pamandu' ku ma kaam
ian, 'nsa' min paghōna'-hōna' ku suga' min 'Mma' ku, iya
pataptap itu ma aku. Ngahinangan iya di na hinang na.”
11 Uk si Isa le', “Subay aku pagkahagad bi pagka uk ku in
aku maka 'Mma' ku dakayo' du. Suga' bang aku ganta' 'nsa'
pagkahagad bi ma sabab pamissala ku sadja, pagkahagarun
bi sadja aku ma sabab manga hinang bayi tahinang ku.
12 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sayi-sayi magkaha-
gad ma aku, tahinang na du manga hinang bayi hinang
ku. Maka pasong le' manga hinang na min bayi hinang ku,
sabab pahi' na aku ni 'Mma' ku Tuhan.
13 Ayi-ayi amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab aku iya panabbu-
tan bi, hinang ku du ma kaam supaya min hinang ku
maehehan 'Mma' ku.

14 Ayi-ayi amu' bi ni aku ma sabab panabbut bi ma aku,
paniya' ku sadja du ma kaam.”

Nganjanji' si Isa mapaitu Nyawa Sutsi

15 Uk si Isa le', “Bang aku kalasahan bi du, tantu be' bi
manga panohoan ku ma kaam.
16 Ngamu' du aku ni 'Mma' ku bo' niya' du pamuwan na
ma kaam saddi min aku nabangan kaam ganti' ku. Pataptap
du iya ma kaam saumul-umul.
17 Iya manabang itu Nyawa Tuhan, iya ma' kasabannalan
pasal Tuhan. Suga' manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan, 'nsa'
tatayima' uk sigam Nyawa Tuhan sabab 'nsa' iya tasayu uk
sigam, maka 'nsa' iya kitauhan. Suga' kaam iyu, katauhan bi
du Nyawa Tuhan sabab iyu du iya ma kaam maka pataptap
iya ma diyōm atay bi.
18 “Minsan aku pakallo', 'nsa' du kaam pasaran ku.
Pabayik du aku paitu ni kaam.
19 'Nsa' taggōl bo' 'nsa' aku tanda' uk manga aa 'nsa'
ngisbat Tuhan. Suga' kaam iyu, tanda' bi du aku bo' 'llum
du kaam saumul-umul pagka aku iya asal 'llum.
20 Taabut peen waktu ian, katauhan bi du in aku maka
'Mma' ku dakayo' asal, maka katauhan bi isab in kaam maka
aku dakayo' du.
21 “Sayi-sayi nayima' manga panohoan ku sampay me',
iya iyu aa asal lasa ma aku. Jari sasuku lasahan aku, kilasahan
du iya uk 'Mma' ku. Iya du aku lasahan iya, maka pahati
ku di ku ma iya.”
22 Sakali tīyaw si Isa uk si Judas, iya 'nsa' Judas Iskariyut.
“Panghu',” uk na, “ayi sabab na hangkan pahati nu di nu
ma kami sadja, bo' 'nsa' ma manusiya' kamemon?”
23 Nambung si Isa, uk na, “Bang aa lasahan aku, tantu
bōgbōgan na du manga pamandu' ku. Jari kilasahan du iya
uk 'Mma' ku bo' pay'an du kami maka 'Mma' ku pabōtang
ma iya.
24 Suga' bang aa 'nsa' lasa ma aku, 'nsa' isab bōgbōgan
na manga pandu' ku. Maka pandu' iya take bi halling ku
itu, 'nsa' min hōna'-hōna' ku suga' min 'Mma' ku, iya bayi
mapaitu aku.
25 “Bayi na itu pama' ku ni kaam sasang ku masi maitu
ma kaam.
26 Suga' ma sosongun piyanduan du kaam pasal kamemon
uk Nyawa Sutsi, iya pipaitu uk 'Mma' ku nabangan kaam
paganti' min aku, pamaintōm kaam pasal kamemon bayi
pamandu' ku ma kaam.”
27 Uk si Isa le', “Iya pamuwan ku ma kaam kasannangan
ma diyōm atay. Kasannangan itu min aku asal, maka 'nsa'

niya' sali' na ma diyōm dunya. Hangkan uk ku ma kaam,
daa pasusahun bi atay bi maka daa kaam tiyāw.
28 Bayi na take bi halling ku ma kaam, iya uk ku hi',
‘Pakallo' aku min kaam suga' pabayik du aku paiyu ni
kaam.’ Bang aku kalasahan bi tantu du kaam kiyōgan
pagka aku pahi' ni 'Mma' ku, sabab langkaw iya min aku.
29 Bayi na itu pama' ku ma kaam buttihi' baba peen aku
'nsa' le' pakallo', supaya aku pagkahagad bi bang taabut na
waktu ian.
30 'Nsa' na aku makajari missalahan kaam pataggōl, sabab
song na takka nakura' sayitan iya mag-agi ma babaw dunya
itu. Aku itu 'nsa' du kapag-agihan uk na.
31 Suga' kitauhan uk manga manusiya' kamemon in aku
lasa asal ma 'Mma' ku, iya hangkan aku magpanuyu'
ngahinang kamemon sali' panohoan 'Mma' ku ma aku.
“Na, sung na,” uk si Isa. “Magpakalloan na kitabi
minnitu.”

15

Si Isa sali' dalil di poonan tiyanōm

1 Manjari itu magparalilan si Isa. Uk na ni manga mulid
na, “Aku itu sali' dalil di poonan tiyanōm, maka 'Mma' ku
dalil aa ngayaran pagtanōman.
2 Kamemon kasengahan ku sasuku 'nsa' muwan buwa',
killoan uk na. Maka kamemon kasengahan ku taga buwa'
hiyawanan uk na bo' pakannōp buwa' na.
3 Kaam iyu dalil senga bo' hawanan na kaam maka manga
lapal pamandu' ku kaam.
4 Subay kaam patōtōg ma aku bo' patōtōg aku ma kaam.
Iya dalil na senga 'nsa' buwaan di na, subay dōs maka
poonan na bo' magbuwa'. Damikkiyan na kaam iyu, 'nsa'
kaam makahinang hap duwal bang aku iya pamean bi
kakkal.
5 “Aku itu di poonan tiyanōm, bo' kaam iya dalil kasen-
gahan ku. Sayi-sayi kaam patōtōg ma aku, bo' aku isab
patōtōg ma iya, heka buwa' na ma kawul-piil. Sabab bang
aa ganta' ōkat min aku, 'nsa' niya' tahinang na hap.
6 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma aku, sali' iya dalil senga sagpe',
timanan maka pilanōsan di na na. Manjari manga senga
malanōs itu tipun du bo' liyarukan ni diyōm api tiyutung.
7 Suga' bang kaam patōtōg ma aku, maka bang tawu' bi
pandu' ku ma diyōm atay bi, diyulan du kaam uk Tuhan ma
ayi-ayi amu' bi.
8 Bang kaam muwan buwa' paheka ma kawul maka piil,
pimehe du 'Mma' ku, bo' minnihi' kaam tahinang mulid ku
sabannal-bannal.

9 Lasa ku ma kaam sali' du lasa 'Mma' ku ma aku. Daa
kaam pabutas min lasa ku.
10 Bang be' bi manga panohoan ku, 'nsa' du kaam butas
min lasa ku. Sali' aku, be' ku asal manga panohoan 'Mma'
ku ma aku bo' 'nsa' aku butas min lasa na.
11 “Hangkan itu pamandu' ku ma kaam, supaya kaam
kahōpan sali' kakōgan ku, maka supaya jukup isab kakōgan
bi.
12 Iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam maglasa-
liyasahi sali' paglasa ku ma kaam.
13 Bang niya' aa lilla' matay sabab min lasa na ma manga
bagay na, 'nsa' kaliyuhan lasa salaihi'.
14 Kaam iyu, bagay ku du kaam bang hinang bi manga
panohoan ku ma kaam.
15 'Nsa' na kaam ōnan ku sosohoan sabab sosohoan 'nsa'
pitau bang ayi na peen hinang uk nakura' na. Suga' kaam
iyu bayi patau ku kamemon iya take ku min 'Mma' ku,
hangkan kaam ōnan ku na manga bagay ku.
16 'Nsa' kaam iya bayi makapene' aku, suga' aku iya bayi
mene' kaam, maka bayi ngawakilan kaam supaya heka
kahapan tahinang bi, kahapan 'nsa' pinda. Jari ayi-ayi
pangamu' bi ni Tuhan ma sabab aku iya panabbutan bi,
tantu kaam diyulan uk na.
17 Na iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam
maglasa-liyasahi.”

Manga bean si Isa kibansihan uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

18 Uk si Isa ni manga mulid na, “Bang kaam ganta'
kibansihan uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan ma dunya itu,
intōmun bi aku. Bayi aku kibansihan uk sigam dahu le' min
kaam.
19 Bang bayi kaam ganta' dambean maka manga aa 'nsa'
ngisbat, bayi du kaam kilasahan uk sigam pagka suku'
sigam. Suga' pabidda' na kaam. Bayi kaam pene' ku pisaddi
min manga aa ian, hangkan kaam kibansihan uk sigam.
20 Intōmun bi bayi halling ku ma kaam, iya uk ku hi', ‘In
banyaga' 'nsa' du langkaw min nakura' na.’ Na, bang aku
nakura' bi liyaat uk manga aa ian, tantu isab kaam liyaat
du uk sigam. Bang bayi sigam me' ma pamandu' ku, me' du
isab sigam ma pamandu' bi.
21 Suga' kibansihan du kaam maka liyaat du kaam uk
sigam sabab suku' ku kaam. 'Nsa' tōōd sigam tau ma Tuhan,
iya bayi mapaitu aku.
22 Bang bayi 'nsa' aku paitu ni dunya manduan sigam, 'nsa'
du sigam katōngan dusa. Suga' ma buttihi' 'nsa' na sigam

makaraawa pasal manga dusa sigam sabab 'nsa' na sigam
awam.
23 Sayi-sayi bansihan aku, bansi du isab iya ma 'Mma' ku.
24 Manga aa ian, bang bayi 'nsa' tahinang ku ma panganda'
sigam manga hinang iyampa hinang, 'nsa' du sigam bayi
katōngan dusa. Suga' tanda' na uk sigam kahinangan ku
ian, maka bansi na sigam ma aku maka ma 'Mma' ku.
25 Suga' tantu du aku kibansihan uk sigam bo' supaya
tuman iya bayi tasulat ma kitab sara' sigam, iya uk na,
‘Kibansihan aku uk sigam ma 'nsa' niya' poon sabab na.’
”
26 Halling le' si Isa, uk na, “Paitu du ni kaam aa
Pananabang, hati na Nyawa Tuhan iya paluwas min Tuhan.
Ma' iya kasabannalan pasal Tuhan. Papaitu ku iya ni kaam
min 'Mma' ku. Jari pagmaitu na iya naksi' du iya ma sabab
ku.
27 Kaam isab, naksi' du kaam ma sabab ku sabab sehe' ku
asal kaam sataggōl min katagna'.”

16

1 Uk si Isa ni manga mulid na, “Bayi na pama' ku itu
ma kaam bo' supaya kaam 'nsa' ngalabba min pangandōl
bi tudju ni aku.
2 Kaam iyu song 'nsa' pisōd ni diyōm langgal uk manga
nakura' agama. Maka takka du waktu, bang niya' aa
mapatay kaam, iya pangannal sigam in hinang sigam hi'
me' ma kabayaan Tuhan.
3 Hangkan salaihi' hinang manga aa ma kaam sabab 'nsa'
sigam bayi makatauhan 'Mma' ku atawa aku.
4 Baan ta kaam pasal itu hi' supaya kaam makaintōm
bang taabut waktu patakka ni kaam manga pakaradjaan
itu. Taintōm bi du bayi pama' ku itu ma kaam.”

Hinang Nyawa Sutsi

“'Nsa' kaam bayi baan ku dahu sabab masi aku ma kaam.
5 Suga' buttihi' baan ta kaam sabab song na aku pabayik
pahi' ni bayi mapaitu aku, bo' peen 'nsa' niya' min kaam
bayi tiyaw aku bang paingga aku.
6 Makalandu' na kasusahan bi pagka kaam baan ku na.
7 Suga' bannal sadja iya pama' ku itu ma kaam, mehe
le' kahapan ma kaam bang aku pakallo'. Sabab bang aku
sawupama bayi 'nsa' pakallo', 'nsa' du paitu ni kaam iya
Pananabang hi'. Suga' bang aku pakallo', papaitu ku du iya
ni kaam.
8 Pagmaitu peen ma kaam Pananabang itu, pahatihan na
du manga manusiya' ma dunya itu pasal dusa, maka pasal
kaadilan, maka pasal hukuman Tuhan.

9 Pahatihan na du sigam pasal dusa sigam, sabab 'nsa'
sigam magkahagad ma aku.
10 Pahatihan na du sigam pasal kaadilan, sabab pahi' na
aku ni 'Mma' ku bo' 'nsa' na aku tanda' bi.
11 Pahatihan na du sigam pasal hukuman Tuhan, sabab
tahukum na nakura' sayitan, iya mag-agi ma babaw dunya
itu.
12 “Heka le' pama' ku ma kaam,” uk si Isa, “suga' 'nsa' tabo
pikilan bi buttihi'.
13 Subay na takka paitu Nyawa Tuhan, iya magpahati
kasabannalan pasal Tuhan, bo' iyampa kaam panduan
pasal kasabannalan kamemon. 'Nsa' du iya mandu' min
pagnahu'-nahu' na, suga' ayi-ayi take na min Tuhan, iya na
hi' pamandu' na. Maka baan na du kaam pasal pakaradjaan
iya patakka ma sosongun.
14 Pimehe du aku uk Nyawa Tuhan sabab kamemon
pamandu' na ma kaam asal min aku du.
15 Ayi-ayi ma 'Mma' ku ma aku du isab, hangkan uk ku
ma kaam in kamemon pama' Nyawa Tuhan ma kaam asal
min aku du.”

Karukkaan maka kakōgan

16 Uk si Isa, “'Nsa' na taggōl, 'nsa' na aku tanda' bi.
Pagpuwas ian isab, 'nsa' taggōl bo' aku tanda' bi du.”
17 Magbissala manga mulid si Isa kasehean, uk sigam, “Ayi
baha' hati na, iya uk na ‘'nsa' na taggōl bo' 'nsa' na iya tanda'
tabi kono', maka puwas ian hi' 'nsa' taggōl bo' tanda' ta iya
kono' pabing?’ Maka bayi halling na isab, iya uk na hi',
‘sabab pahi' na iya kono' ni 'Mma' na?’
18 Ayi baha' hati na ‘taggōl-taggōl’, iya pagbissala na itu?
Pasal ayi pagbissala na!”
19 Kitauhan asal uk si Isa in manga mulid na ian baya'
tiyaw iya pasal bissala na bang ayi hati na. Hangkan uk na
ni sigam, “Sini' bayi uk ku ma kaam, ‘'nsa' taggōl bo' 'nsa'
aku tanda' bi, maka 'nsa' du isab taggōl bo' tanda' bi du aku
pabing’. Iya na itu baha' pagtiyaw-tiyawan bi dangan maka
dangan?
20 Bannal sadja pama' ku itu ma kaam, kaam iyu magsusa
du maka magdukka', suga' kiyōgan du manga aa 'nsa'
ngisbat Tuhan. Tawwa' du kaam kasusahan suga' papinda
du susa bi ni kalasigan.
21 Iya dalil na sali' danda nganak. Susa iya sasang na song
nganak. Suga' pagmaluwasan na anak na, 'nsa' na taintōm
na paddi' bayi kalabayan na. Gam peen iya kiyōgan sabab
niya' onde'-onde' palahil na ni dunya.

22 Damikkiyan na ma kaam. Ma buttihi' susa kaam, suga'
mag'nda' du kitabi pabing. Manjari kiyōgan du kaam tōōd
maka 'nsa' niya' makapakalloan kiyōgan bi ian min diyōm
atay bi.
23 “Bang taabut 'llaw pag'nda' kitabi pabayik 'nsa' na niya'
paniyawan bi aku. Bannal pama' ku itu ma kaam, ayi-ayi
amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab aku iya pamanyabutan bi,
tantu kaam diyulan sadja uk na.
24 Dahu minnitu 'nsa' kaam bayi makaamu' ayi-ayi ma
sabab aku iya pamanyabutan bi. Ngamu' na kaam bo'
diyulan sadja kaam bo' jukup kakōgan bi.”

Taraōg manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

25 Uk si Isa ni sigam, “Bayi aku magparalilan manduan
kaam. Suga' niya' du 'llaw takka, 'nsa' na aku magparalilan
ma kaam. Hangpas sadja pamissala ku ma kaam pasal
'Mma' ku.
26 Taabut peen 'llaw ian hi', kaam baran bi ngamu' du ni
Tuhan ma sabab aku iya pamanyabutan bi. 'Nsa' na aku
ngamuan kaam ni 'Mma' ku,
27 sabab mismu 'Mma' ku lasa ma kaam. Kilasahan kaam
uk na ma sabab aku iya kalasahan bi maka ma sabab
pagkahagad bi ma aku, in aku bayi paitu min Tuhan.
28 Aho', bayi aku paitu min 'Mma' ku Tuhan pasampay ni
dunya itu, bo' ma buttihi' pakallo' na aku min dunya bo'
pabing pahi' ni 'Mma' ku.”
29 Uk manga mulid na ni iya, “buttihi' hangpas na
pamissala nu, 'nsa' bissala paralilan.
30 Katauhan kami na in kau makasakupan du ayi-ayi
kamemon. 'Nsa' na niya' kagunahan nu kine ma tiyaw aa
sabab katauhan nu asal diyōm pikilan sigam. Hangkan na
kami ngahagad tōōd in kau bayi paitu min Tuhan.”
31 Uk si Isa ma sigam, “Magkahagad na kaam baha'
buttihi'?
32 Song na waktu, marayi' na tōōd, in kaam iyu
magkawukanat du. Maglahihan du kaam ni kalumaan bi
pakaniya-pakaniya bo' 'mbanan bi du aku didi ku. Suga'
iya bannal na, 'nsa' aku didi ku sabab patōtōg du 'Mma' ku
ma aku.
33 Baan ta na kaam pasal itu kamemon bo' supaya
sannang diyōm atay bi, pagka kaam magdakayo' maka aku.
Ma itu ma dunya, binsana' du kaam uk manga aa 'nsa'
ngisbat Tuhan, suga' daa kaam tiyāw. Taraōg ku na sigam.”

17

Si Isa ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasal manga mulid na

1 Ubus peen itu bissala uk si Isa, pahangad iya tudju ni
sulga' nabbut ni Tuhan. “O 'Mma',” uk na, “taabut na waktu.
Pamehehun aku, Anak nu, supaya aku makapamehe ma
kau.
2 Bayi aku kawakilan nu mag-agi ma manusiya' kamemon
bo' supaya buwanan ku kallum kakkal ni manga aa
kamemon iya pamasuku' nu ma aku.
3 Kallum kakkal itu, iya na itu hatihan na: sasuku tau ma
kau in kau Tuhan tunggal sabannal-bannal, maka tau isab
ma si Isa Almasi iya papaitu nu ni dunya, niya' na kallum
na kakkal ni kasaumulan.
4 Bayi na pandaan ku kaehehan nu ma itu ma dunya,
sabab taubus na uk ku manga hinang bayi pamahinang nu
aku.
5 O 'Mma', pamehehun aku maiyu ma haddarat nu, sali'
kapamehe nu ma aku waktu kamaiyu ku ma kau ma 'nsa'
le' bayi niya' dunya pipanjari.

6 “Bayi na kau patau ku ni manga aa iya pamasuku' nu
aku ma itu ma dunya. Suku' nu asal sigam, bo' pasuku' nu
sigam ma aku. Tabe' uk sigam lapal palman nu,
7 maka kitauhan na uk sigam in kamemon pamuwan nu
aku asal min kau.
8 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal pamuwan nu aku,
maka tatayima' na uk sigam. Katauhan sigam na in aku
sabannal-bannal deyo' bayi min kau, maka magkahagad na
sigam in kau bayi mapaitu aku.

9 “O 'Mma', amuan ku junjung le' manga aa itu. 'Nsa'
manusiya' kamemon iya amuan ku itu, suga' manga aa bayi
pamasuku' nu aku sadja, sabab sigam itu suku' nu du.
10 Ma kau du suku' ku kamemon, maka ma aku du isab
suku' nu kamemon. Tanda' isab kamehe ku ma sabab
manga aa suku' ku itu.
11 Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Song na
labbahan ku dunya itu, suga' sigam suku' ku, tiya' le' sigam
masi ma dunya. O 'Mma' ku Sutsi, jagahin le' sigam sabab
min barakat ōn nu, iya ōn bayi pamuwan nu aku, bo' supaya
sigam magdakayo' atay sali' kita.
12 Sataggōl aku masi ma itu ma manga aa iya pamasuku'
nu aku, bayi sigam jagahan ku min barakat ōn nu, ōn
bayi pamuwan nu aku. Bayi sigam tungguan ku hangkan
'nsa' niya' min sigam bayi palungay min kau. Hangkan du
dakayo', iya gantaan na lungay, bo' minnihi' tuman du peen
in bayi pigpalatun ma diyōm kitab.

13 “Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Hangkan,
sataggōl aku masi ma dunya itu halling ku na peen lapal
ku itu bo' mehe kakōgan sigam sali' kakōgan ku.

14 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal palman nu. Jari
kibansihan sigam uk manga aa 'nsa' ngisbat kau, sabab
saddi sigam min manga aa hi'. Sali' aku na sigam, sabab
saddi asal aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma diyōm
dunya.
15 'Nsa' amuan ku manga aa suku' ku itu subay pakallo'
nu min dunya. Suga' iya amu' ku bang peen sigam jagahan
nu bo' 'nsa' tapagagihan uk nakura' sayitan, iya patilaatun
hi'.
16 Saddi aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma diyōm
dunya itu. Damikkiyan na manga aa suku' ku, saddi isab
min manga aa ian.
17 Pasaddihun maka sutsihun sigam supaya sigam ma kau
sadja. Iya panutsi sigam pandu' nu bannal, hati na palman
nu.
18 Bayi sigam soho' ku pahi' ni manga aa ma dunya, sali'
bayi panoho' nu ma aku paitu ni diyōm dunya.
19 Ma sabab sigam, iya hangkan aku magpasuku' di ku ma
kau, supaya sigam suku' nu tōōd.

20 “'Nsa' sadja manga mulid ku itu hi' iya amuan ku,” uk
si Isa, “suga' manga aa kamemon iya song magkahagad ma
aku ma sabab lapal sigam.
21 O 'Mma', ngamu' aku junjung ni kau, bang peen sigam
daatay kamemon sali' kita, pagka kau pataptap asal ma aku,
maka aku pataptap ma kau. Mura-murahan, bang peen
sigam patōtōg ma kita, bang peen isab sigam magdakayo'
atay kamemon supaya magkahagad manga aa ma dunya in
kau bayi mapaitu aku.
22 Bayi sigam pamehe ku sali' bayi pamehe nu ma aku,
supaya sigam magdakayo' atay sali' kita.
23 Hati na pataptap aku may'an ma sigam sali' kau
pataptap asal ma aku, bo' supaya sigam daatay tōōd. Jari
minnihi' kitauhan uk manga aa ma dunya itu in kau bayi
mapaitu aku, maka kitauhan isab in manga aa magkahagad
ma aku kalasahan nu du sali' pangalasa nu ma aku.

24 “O 'Mma'! Bayi pamasuku' nu aku manga aa itu,
bo' kabayaan ku sigam subay parōngan ma aku ma
kamaiyuhan ku, bo' sigam makanda' sahaya ku iya bayi
pamuwan nu aku. Sabab kalasahan nu aku asal ma 'nsa'
le' niya' dunya.
25 O 'Mma', kau iya adil. 'Nsa' kau kitauhan uk manga aa
'nsa' ngisbat kau, suga' aku itu tauhan kau du. Maka manga
aa suku' ku itu, tau isab sigam in kau bayi mapaitu aku.
26 Bayi na kau patau ku ma sigam, maka patau ku na
peen bo' supaya sigam pahōpan nu lasa tudju ni pagkahi

sigam, sali' lasa nu ma aku. Patau ku isab sigam supaya aku patōtōg ma diyōm atay sigam.”

18

Panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53)

1 Puwas peen si Isa nambahayang ni Tuhan, pakallo' iya maka manga mulid na tudju ni dambiya' sapa' iyōnan Kedron. Niya' kabbun may'an bo' pasōd di si Isa ni diyōm na.
2 Na, kitauhan uk si Judas bang paingga iya papahian si Isa sabab daran iya maka manga mulid na bayi magtipun pay'an. Si Judas itu aa song nongan si Isa ni manga banta na.
3 Jari pay'an si Judas ni kabbun ian mo dambaanan sundalu bangsa Roma maka manga jaga min langgal pagkulbanan. Manga jaga itu bayi siyoho' uk manga imam nakura' maka uk manga Parisi. Magtakōs sigam maka magsu' maka magbo palitaan.
4 Kitauhan asal uk si Isa kamemon iya song makani-iya, hangkan iya pasong pasampang ni manga aa ian. Uk na ni sigam, “Sayi peha bi?”
5 Uk sigam, “Peha kami si Isa, aa min Nasaret.”
“Aku na iya,” uk si Isa.
Si Judas, iya aa nongan si Isa ni manga banta na, ian magtangge maka manga aa ian.
6 Halling si Isa, “Aku na iya,” magtuwi sigam pasuhut pahantak.
7 Jari tīyaw uk si Isa pabayik, uk na, “Sayi peha bi?”
Uk sambung sigam, “Si Isa, aa min Nasaret.”
8 Jari halling si Isa, uk na, “Bayi na kaam baan ku, iya na ko' aku itu. Bang aku iya peha bi, na pasarin bi manga sehe' ku itu mowe'.”
9 Salaitu halling na bo' niya' kamaksuran ma bayi panambahayang na ni 'Mma' na Tuhan, iya uk na hi', “O 'Mma', 'nsa' niya' lungay minsan dakayo' min manga aa bayi pamasuku' nu aku.”
10 Magtakōs asal si Simun Petros, jari hiyurusan uk na takōs na bo' lagut na sosohoan imam nakura'. Iya tawwa' tainga na ni katau, lutas magtuwi. Ōn sosohoan itu si Malkus.
11 Uk si Isa ni si Petros, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu. Akuhan ku du kamemon kabinsanaan iya pamakaral ma aku uk 'Mma' ku.”

Si Isa tiyukbalan ni sara' si Annas

12 Manjari siyaggaw si Isa uk manga sundalu maka
kapitan sigam maka uk manga jaga Yahudi, bo' ingkōtan
iya uk sigam.
13 Biyo iya uk sigam pahi' ni si Annas dahu. Si Annas itu
matoa si Kayapas, imam-nakura' ma tahun ian.
14 Si Kayapas iya bayi mandu' kagaraan ma manga
nakura' Yahudi, iya uk na hap le' bang dakayo' du aa matay
ganti' manga aa kamemon.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57)

15 Na, paturul ma si Isa si Simun Petros maka mulid
dakayo'. Mulid dakayo' itu magkatau asal maka imam
nakura', hangkan iya makabe' ma si Isa sampay pasōd ni
diyōm halaman luma' imam nakura' hi'.
16 Suga' si Petros iya tamban ma luwasan lawang. Lipara
paluwas pabing mulid si Isa dakayo' hi'. Maid iya min danda
ma nunggu' lawang bo' iyampa bo na si Petros pasōd.
17 Tīyaw si Petros uk danda ma lawang ian. “Kau baha',”
uk na, “dakayo' mulid isab ma aa siyaggaw ian?”
Mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa',” uk na.
18 Na, haggut sangōm ian, hangkan manga sosohoan
maka manga jaga hi' bayi ngandōkōt api, bo' ian sigam
magtanggehan ma katilibut api magdangkahan. Pay'an isab
si Petros patipun ni sigam parangka.

Si Isa siyumariya uk imam nakura'
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71)

19 Manjari si Annas, iya bayi imam-nakura' dahu, nu-
mariya si Isa ma pasal manga mulid na maka ma pasal
pamandu' na.
20 Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku manduan manga
mahadjana' kamemon ma mata mayiran sadja. Ayi-
ayi pamandu' ku bayi halling ku ma pagtipunan manga
Yahudi, ma diyōm kalanggal-langgalan maka ma diyōm
langgal pagkulbanan. 'Nsa' niya' bayi pamandu' ku ma
kalimbungan aa.
21 Angay aku tiyaw nu? Tīyawun manga aa bayi kake ma
pamandu' ku. Tīyawun sigam bang ayi bayi pamandu' ku.
Katauhan sigam du.”
22 Pagbissala peen itu uk si Isa magtuwi iya siyampak uk
dakayo' jaga bayi may'an, bo' uk na ni si Isa, “'Nsa' niya'
addat nu nambungan imam-nakura' salaiyu!”
23 Siyambungan jaga ian uk si Isa, uk na, “Bang hati sā'
halling ku ma imam-nakura', bain manga aa kamemon ma

pagsaraan itu bang ayi kasaan halling ku. Suga' bang 'nsa' niya' sā' na, angay aku sampak nu?”

24 Puwas na hi' siyoho' si Isa uk si Annas tiyukbalan pahi' ni si Kayapas, imam-nakura', ma masi le' iya ingkōtan.

Si Petros mayilu pabing in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62)

25 Si Simun Petros ian masi nangge ma parangkahan. Tīyaw iya uk manga sehe' na magtanggehan, uk sigam, “Kau baha', dakayo' mulid aa ian?”

Mayilu si Petros. “'Nsa',” uk na.

26 Ian isab dakayo' sosohoan imam nakura', niya' kasug-sugan na ni aa bayi lutas tainga na uk si Petros. Uk sosohoan itu ni si Petros, “'Nsa' kau baha' bayi tanda' ku may'an ma diyōm kabbun me' ma aa hi'?”

27 Mayilu si Petros pabing. “'Nsa',” uk na. Magtuwi du nigauk manuk.

Si Isa biyo paharap ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

28 Dayi' 'llaw peen lahat, pipinda si Isa min luma' si Kayapas tudju ni luma' gubnul bangsa Roma. Suga' manga nakura' Yahudi 'nsa' pasōd ni diyōm luma' gubnul sabab bang sigam ganta' pasōd ni diyōm luma' 'nsa' luma' Yahudi, batal sigam bo' 'nsa' sigam makajari palamud magjamu ma hinang Pangintōman.

29 Hangkan paluwas si Gubnul Pilatu ni sigam tiyaw ni sigam, uk na, “Ayi panuntutan bi aa itu?”

30 Uk sambung sigam, “'Nsa' du bayi tukbalan kami aa itu ni kau bang 'nsa' niya' dusa na.”

31 “Na,” uk si Pilatu ni sigam, “Kaam na ngahukum iya ma sali' kalangnganan sara' bi.”

Nambung manga Yahudi, uk sigam, “'Nsa' niya' kapatut kami mabōtang hukuman ni kamatay minsan ma sayi.”

32 Salaihi' kahalan na supaya niya' kamaksuran bayi halling si Isa dahu pasal salaingga kamatay na.

33 Pasōd si Pilatu ni diyōm luma' na pabing bo' soho' na si Isa biyo pahi' ni iya. Uk na ni si Isa, “Kau iyu, sultan baha' ma bangsa Yahudi?”

34 Uk sambung si Isa, “Iya tiyaw nu itu, min paghōna'-hōna' nu baha', atawa niya' aa saddi bayi ngahakahan kau ma pasalan ku?”

35 Nambung si Pilatu, uk na, “Oy! Pangannal nu aku Yahudi baha'! Manga bangsa nu du maka manga nakura' kaimaman bi iya bayi nukbalan kau paitu ni aku. Angay, ayi dusa nu?”

36 Nambung si Isa, uk na, “Iya pagsultanan ku 'nsa' ma itu
ma dunya. Bang pagsultanan ku bayi ma itu ma dunya, bayi
du ngatu manga bean ku bo' aku 'nsa' tasaggaw uk manga
nakura' Yahudi. Aho', 'nsa' maitu pagsultanan ku.”
37 Jari tīyaw iya uk si Pilatu, uk na, “Bang salaiyu, sultan
kau baha'?”
Uk sambung si Isa, “Kau iya halling in aku sultan. Iya
na itu sababan na hangkan aku iyanak maka hangkan
aku paitu ni dunya, supaya aku makapamissala ma pasal
kasabannalan. Sasuku me' ma kasabannalan ningōd du ma
aku.”
38 Uk si Pilatu, “Ayi iya kasabannalan?”

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Puwas peen ian hi' paluwas si Pilatu pabayik pahi' ni
manga Yahudi bo' uk na ma sigam, “'Nsa' niya' tapeha ku
sababan pangahukuman ku aa itu.
39 Suga' kahaba' waktu paghinang hinang Pangintōman,
iya kabiyaksahan bi subay niya' dakayo' pilisu palappa ku.
Baya' kaam baha' bang palappahan ku kaam sultan bangsa
Yahudi?”
40 Magpangōlang manga aa ian, uk sigam, “Daa bang aa
iyu hi'. Si Barabbas iya kabayaan kami.” Na, si Barabbas
itu mundu.

19

1 Manjari itu noho' si Pilatu si Isa subay liyapdōsan na.
2 Puwas na hi' niya' bahan itingan liyubid uk manga
sundalu, hinang sali' dagbōs korona sultan panangōn uk
sigam ma kok si Isa. Pijubahan isab iya uk sigam maka
juba taluk, sali' dagbōs juba sultan.
3 Patampal sigam ni iya magbayik-bayik bahasa magtung-
ging. Uk pagtungging sigam, “Assalamu alaykum, Appa'
Sultan Yahudi!” Jari pigsampak iya uk sigam ma bayihu'
na.
4 Paluwas pabing si Pilatu missalahan baanan manga aa
magtipunan ian, uk na, “'Ndaun bi. Tiya' si Isa paluwas
ku ni kaam bo' supaya katauhan bi 'nsa' niya' tatawwa' ku
sababan na pamabōtangan ku iya hukuman.”
5 Jari paluwas isab si Isa. Masi le' bahan itingan siyangōn
ma kok na, maka masi le' juba na taluk. Uk si Pilatu ni
manga aa, “'Ndaun bi. Iya na itu aa hi'!”
6 Pag'nda' peen manga imam nakura' maka manga jaga
langgal ma si Isa, magtuwi sigam ngōlang, uk na, “Pap-
atayun iya! Lansangun iya ni hag!”

Uk si Pilatu ni sigam, “Baya'-baya' bi na! Kalloun bi bo' kaam na ngalansang iya ni diyata' hag. Suga' bang ma aku 'nsa' niya' sababan na tatawwa' ku pamabōtangan iya hukuman ni kamatay.”

7 Uk manga Yahudi ian ni iya, “Niya' sara' kami, uk na aa iyu subay piyatay sabab iya maghalling in iya Anak Tuhan kono'.”

8 Makake peen si Pilatu ma halling manga aa itu, gam peen pasong gawa na.

9 Biyo uk na si Isa pasōd pabayik ni diyōm luma' na bo' tīyaw na, uk na, “Minningga kau?”

Suga' 'nsa' nambung si Isa.

10 Uk si Pilatu ni iya, “Angay kau? 'Nsa' aku sambungan nu? 'Nsa' katauhan nu baha', niya' kapatut ku malappa kau? Maka niya' kapatut ku ngalansang kau ni diyata' hag bo' kau piyatay.”

11 Nambung si Isa, uk na, “Bang 'nsa' bayi min Tuhan muwanan kau kapatut, 'nsa' du niya' patut nu mapatay aku. Hangkan na aa bayi nukbalan aku ni kau mehe le' dusa na min dusa nu.”

12 Puwas na hi' meha lawang si Pilatu pamalappa na si Isa. Suga' magpangōlang na peen baanan Yahudi hi', uk sigam, “Bang kau malappa aa iyu, 'nsa' kau na bagay Sultan Mahatinggi. Sayi-sayi magsultan-sultan di na magbanta du maka Sultan Mahatinggi.”

13 Pagtake pamissala manga aa ian uk si Pilatu, biyo uk na si Isa paluwas. Bo' ningko' si Pilatu ma pangahukuman, ian ma halaman iyōnan Halaman Batu. (Gabbata ōn na bang ma bahasa Hibrani.)

14 'Llaw ian 'llaw pagsakap jamu ma hinang Pangintōman, maka song lattu 'llaw na. Jari pagtingko' si Pilatu uk na ni manga aa, “Tiya' na Sultan bi!”

15 Suga' magpangōlang sadja manga aa ian, uk sigam, “Papatayun na! Papatayun na! Lansangun ni diyata' hag!”

Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Angay, kabayaan bi baha' subay soho' ku sultan bi liyansang ni hag?”

Nambung manga nakura' imam, uk na, “'Nsa' niya' sultan kami, duwal Sultan Mahatinggi!”

16 Jari siyongan si Isa uk si Pilatu pahi' ni sigam, supaya iya biyo liyansang ni hag piyatay.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

Manjari biyo na si Isa uk sigam.

17 Paluwas iya min daira maka uk na nanggung hag iya
song pangalansangan iya. Patudju iya ni lahat iyōnan Lahat
Baung Kok. (ōn na Golgota bang ma bahasa Hibrani).
18 Pagmahi' na, liyansang si Isa ni hag uk manga sundalu
bo' pitangge hag hi'. Niya' isab duwangan lalla liyansang ni
diyata' hag sigam min bihing si Isa karuwambiya'.
19 Niya' sulat pamahati bayi siyulat uk si Gubnul Pilatu,
siyoho' pipahi' ni diyata' hag si Isa. Uk sulat hi', “Si Isa aa
Nasaret, Sultan bangsa Yahudi.”
20 Heka aa bayi makabassa sulat itu sabab lahat pama-
patayan si Isa ian sikōt ni Awrusalam, maka sulat itu bayi
tasulat ma bahasa Hibrani maka ma bahasa Roma maka ma
bahasa Girik.
21 'Nsa' baya' manga nakura' imam ma lapal sulat hi',
hangkan uk sigam pahi' ni si Pilatu, “Daa sulatun, ‘Sul-
tan bangsa Yahudi’. Gam na peen iya sulatun, ‘Aa itu
maghalling in iya sultan bangsa Yahudi.’ ”
22 Nambung si Pilatu, uk na, “Iya tasulat ku 'nsa' na
kapindahan.”
23 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni
hag sampay matangge hag na, ngallo' sigam sammek na bo'
bihagi' 'mpat uk sigam ma dangan maka dangan. Niya' le'
dakayo' badju' si Isa 'nsa' niya' lappi' na, langkos hinangan
na.
24 Maghalling manga sundalu, uk na, “Daa gese' ta badju'
itu. Hap le' pagkootan ta bo' katauhan ta bang sayi
karapuhan na.” Pagka salaihi' hinang manga sundalu ian,
niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk
na,
“Kapagbahagian sammek ku uk manga aa.
Pigkoot-kootan uk sigam badju' ku bang sayi karapuhan
na.”
25 Na, ina' si Isa, maka danakan ina' na, maka si Mariyam
handa si Kolopas, maka si Mariyam min lahat Magdala, ian
magtanggehan ma bihing hag bayi pangalansangan si Isa.
26 Tanda' uk si Isa ina' na maka dakayo' mulid na iya
kalasahan na may'an, bo' uk na ni ina' na, “Mulid ku iyu
anak nu na.”
27 Uk na isab ni mulid na ian, “Iyu na ina' nu.” Hangkan
na puwas min 'llaw ian ina' si Isa bayi biyo uk mulid ian
paōkōm ma iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49)

28 Manjari itu kitauhan uk si Isa tangbus na kamemon
bayi pamahinang ma iya. Sakali uk na, “Toho' kallong ku.”

Salaitu halling na bo' niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab.

29 Niya' may'an dakayo' pōga-pōga liyōōnan inuman kisōm, hangkan manga sundalu bayi ngahagōman lappus ni diyōm inuman hi'. Pisagnat uk sigam ni tong kayu-kayu bo' iyampa piabut pahi' ni bo' si Isa.

30 Makasassōp peen si Isa ma inuman, uk na, “Tangbus na hinang ku.” Jari patoyok kok na maka bakkat na napas na.

Si Isa biyudjak ma kid na

31 Na, pagka 'llaw Jumaat na salaihi', ngamu' manga nakura' Yahudi pahi' ni si Pilatu, siyoho' hiyopoan nayi' manga aa tallungan bayi liyansang ian ni hag, bo' supaya lakkas matay, bo' tapareyo' min hag ma 'nsa' le' taabut 'llaw Sabtu'. 'Nsa' baya' manga nakura' bang patay ian taggōl pisaran ma diyata' hag sampay ma 'llaw Sabtu', sabab Sabtu' ian landu' halga' asal ma bōgbōg sigam.

32 Hangkan pahi' manga sundalu ngahopoan nayi' manga aa duwangan bayi liyansang ni hag, iya bayi mag-abay maka si Isa, ubus nayi' dangan bo' dangan.

33 Suga' makaabut peen sigam ni si Isa, tanda' uk sigam in iya matay na asal, hangkan 'nsa' kalausan hiyopoan nayi' na.

34 Gam peen biyudjak kid na maka budjak uk dakayo' sundalu ian bo' paluwas magtuwi laha' maka bohe'.

35 (Aa bayi makanda' iya tahinang itu ma si Isa, siyulat uk na manga pakaradjaan itu supaya kaam magkahagad isab. Kapangandōlan du panaksi' aa manulat itu, maka katauhan na bannal asal bissala na.)

36 Patakka salaitu supaya niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “'Nsa' niya' bōkōg na hopo' minsan dakayo'.”

37 Maka niya' le' ayat kitab dakayo', iya uk na, “Nganda' du sigam ma aa bayi biyudjak uk sigam.”

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56)

38 Puwas na hi' niya' dakayo' aa min lahat Arimati, ōn na si Yusup. Dakayo' iya mulid si Isa suga' bayi limbungan na kapagmulid na sabab tiyāw iya liyaat uk manga nakura' Yahudi. Pahi' iya ni si Pilatu maid ngallo' patay si Isa. Pitugutan iya uk si Pilatu hangkan iya pay'an mareyo' patay si Isa min diyata' hag.

39 Sehe' na si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si Isa ma dakayo' sangōm bayi waktu palabay. Si Nikudimus itu mo manga

limampu' kilu laksi', ōn na mira maka alos, duwa ginis na piglamugay.
40 Manjari killo' patay si Isa uk manga aa duwangan itu
bo' iyampa siyaput uk sigam maka kuku pote' pihian laksi',
sali' addat bangsa Yahudi bang malihala' patay.
41 Niya' kabbun ma tōngōd bayi pamapatayan si Isa,
maka niya' ma diyōm kabbun ian pangubulan bahu bayi
liyowangan ma diyōm pampang batu. 'Nsa' le' niya' bayi
takubul may'an.
42 Jari itu, pagka song sangōm Sabtu' na, kiyubul mayat
si Isa pay'an sabab sikōt du pangubulan ian ni bayi
pamapatayan iya.

20

Kallum si Isa pabayik min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

1 Dayi' 'llaw Ahad peen, ma 'nsa' le' pote' sōbangan, pahi'
ni kubul si Mariyam, danda min lahat Magdala. Tanda' na
hi' na bayi pikalloan batu panambōl lowang kubul.
2 Sakali paragan iya pahi' maan si Simun Petros maka
mulid dakayo', iya kilasahan asal uk si Isa. Uk si Mariyam
ni sigam, “'Nsa' na may'an Panghu' kitabi. Niya' bayi
ngallo' iya min diyōm kubul maka 'nsa' katauhan kami bang
maingga pamabōtangan sigam ma iya.”
3 Manjari si Petros maka mulid dakayo' pahi' magtuwi
tudju ni kubul.
4 Paragan sigam karuwangan suga' lakkas le' mulid
dakayo' itu min si Petros, bo' makarahu iya takka ni kubul.
5 Pakoko' iya pasib ni diyōm na bo' tanda' na manga saput
may'an, suga' 'nsa' iya pasōd.
6 Jari takka na si Petros min damuwihan na bo' mag-
tuwi iya pasōd ni diyōm kubul. Tanda' na saput si Isa
pabōtangan di na may'an,
7 maka tanda' na turung muka na liyunan. Saddi
kabōtangan na, 'nsa' magbe' maka saput hi'.
8 Manjari mulid dakayo', iya bayi makarahu pay'an, pasōd
na isab. Pag'nda' na saput magtuwi iya magkahagad na
pasal si Isa.
9 Niya' asal bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan si Isa,
in iya subay 'llum du pabing min kamatay na, suga' 'nsa' le'
bayi tahati lapal kitab ian uk sigam.
10 Manjari mowe' na sigam duwangan.

Paluwas si Isa ni si Mariyam danda min Magdala
(Matiyu 28.9-10; Markus 16.9-11)

11 Suga' si Mariyam iya nangge na peen mahi' ma tōngōd
kubul hi', maka uk na nangis. Sabu peen iya nangis, pakoko'
iya pasib ni diyōm kubul.
12 Niya' tanda' na duwa malaikat magjuba pote' ningko'
may'an ma bayi pamabōtangan mayat si Isa, dangan hi' min
bayi kok na, dangan hi' min bayi nayi' na.
13 Uk manga malaikat itu ni iya, “Inda' angay kau hangkan
nangis?”
Nambung si Mariyam, uk na, “Sabab hi' bayi killoan uk
sigam mayat Panghu' ku, maka 'nsa' katauhan ku bang
paingga iya pamabōtangan sigam ma iya.”
14 Ubus peen itu pihalling uk si Mariyam, palingi' iya bo'
tanda' na si Isa nangge may'an, suga' 'nsa' takila na bang si
Isa.
15 Uk si Isa ni iya, “Inda', angay kau nangis? Sayi peha
nu?”
Kibā' uk si Mariyam in aa ian tunggu' kabbun, hangkan
uk na ni iya, “Tuwan, bang kau bayi mo mayat na minnitu,
bain aku bang maingga pamabōtangan nu iya bo' aku pahi'
ngallo' iya pabing.”
16 Uk si Isa ni iya, “Mariyam.”
Magtuwi harap na si Isa bo' uk na ni iya ma sali' bissala
Hibrani, “Rabbuni!” Hati na “guru”.
17 Uk si Isa ni iya, “Daa aku intanin sabab 'nsa' le' aku bayi
makapowe' pahi' ni 'Mma' ku. Suga' pahi' kau ni manga
dawuranakan ku. Maka bain sigam in aku mowe' na ni
'Mma' ku maka Tuhan ku, hati na ni 'Mma' sigam maka
Tuhan sigam.”
18 Jari si Mariyam, danda min Magdala, pahi' na maan
manga mulid pasal kapanganda' na ma si Panghu' Isa maka
pasal bayi halling si Isa ma iya.

Paluwas si Isa ni manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49)

19 Sangōm peen 'llaw Ahad hi', magtipun manga mulid si
Isa ma diyōm luma'. Manga lawang na bayi kiyansingan
pahōgōt sabab tiyāw sigam ma manga nakura' Yahudi.
Sakali si Isa pay'an nangge ma tangnga'-tangnga' sigam
bo' halling na ni sigam, “Mura-murahan, bang peen kaam
kaniyaan kasannangan atay.”
20 Manjari pandaan na sigam manga limpa' ma tangan na
maka ma kid na. Kiyōgan tōōd manga mulid na ian pag'nda'
sigam ma Panghu' sigam.
21 Missala si Isa pabing, uk na ma sigam, “Mura-murahan,
bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay. Soho' ta kaam
sali' bayi panohoan aku paitu uk 'Mma' ku.”

22 Puwas na hi' nganapas si Isa ma sigam maka uk na,
“Tayimaun bi na Nyawa Sutsi.
23 Bang ampun bi dusa aa, iyampunun du dusa sigam uk
Tuhan. Bang 'nsa' ampun bi, iya du 'nsa' iyampunun uk
Tuhan.”

Si Isa maka si Tomas

24 Na, ma waktu kaluwas si Isa ni manga mulid na ian
'nsa' bayi may'an si Tomas. Si Tomas itu dakayo' mulid si
Isa min sangpu' ka duwa, danglay na si Kambal.
25 Manjari biyaan iya uk kasehean, uk sigam, “Bayi tanda'
kami Panghu' tabi.”
Suga' uk si Tomas, “Bang 'nsa' tanyata' ku maka tasadsad
ku limpa' lansang ma pat tangan na, maka bang 'nsa'
tasadsad ku pali' ma kid na, 'nsa' du aku magkahagad.”
26 Labay peen pitungallaw minnihi' magtipun na pabayik
manga mulid si Isa ma diyōm luma', maka ian na si Tomas.
Kiyansingan asal manga lawang hi', suga' pay'an sadja si
Isa nangge ma tangnga'-tangnga' sigam bo' uk na, “Mura-
murahan, bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay.”
27 Jari halling iya ni si Tomas, uk na, “'Ndaun manga
tangan ku itu. Abutun maka tong tangan nu. Paabutun
tangan nu paitu ni kid ku. Daa na kau magduwa-duwa.
Magkahagad na kau tōōd.”
28 Halling si Tomas, uk na, “Kau iya Panghu' ku maka kau
Tuhan ku!”
29 Uk si Isa ni iya, “Iyampa kau magkahagad baha', pagka
tanda' nu na aku? Mehe kalasigan manga aa magkahagad
ma aku minsan aku 'nsa' tanda' uk sigam.”

Pasal juran itu hangkan siyulat

30 Heka le' manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si
Isa ma panganda' manga mulid na, saddi min manga hinang
iya tasulat ma juran itu.
31 Suga' manga kahinangan iya siyulat ma diyōm juran
itu, iya hangkan itu siyulat bo' supaya pagkahagad bi si
Isa in iya bannal si Almasi, Anak Tuhan, maka supaya
kaam kaniyaan kallum kakkal ni kasaumulan ma sabab
pagkahagad bi ma iya.

21

Paluwas si Isa ni pitu' mulid na

1 Puwas manga pilangallaw minnihi' paluwas si Isa
pabing ni manga mulid na mahi' ma bihing danaw Tibiri.
Salaitu iya kaluwas na ian ni sigam:
2 Si Simun Petros bayi may'an magbe' maka si Tomas iya
diyanglay si Kambal, maka si Natanael iya min kalumaan

Kana mahi' ma lahat Jalil. Ian isab magbe' manga anak si
Sibidi, maka duwangan mulid si Isa saddi.
3 Na, halling si Simun Petros, uk na. “Pareyawut le' aku
mōkōt.”
“Me' kami,” uk kasehean hi'. Jari pariyata' sigam ni
bayanan bo' pahi' ni deyawut, suga' 'nsa' niya' takallo' sigam
sampay ni karayi'-llawan.
4 Dayi' 'llaw peen, ian si Isa nangge ma bihingan suga' 'nsa'
iya takila uk manga mulid na.
5 Ngalingan iya pahi' ni sigam, uk na, “O manga bagay,
'nsa' niya' baha' takallo' bi?”
“'Nsa',” uk sigam.
6 “Na,” uk si Isa, “hugun bi pōkōt bi sakap min katau iyu
bo' kaam makakallo'.” Hangkan hiyug uk sigam pōkōt hi'.
Paghug itu magtuwi 'nsa' takowe' hella' uk sigam pariyata'
ni diyōm bayanan, ma sabab kaheka daying na.
7 Manjari halling dakayo' mulid iya kilasahan uk si Isa.
Uk na ni si Petros, “Panghu' ta ko' ian!” Makake peen si
Simun Petros itu, magtuwi sulug na pabing badju' na bayi
hurusan na, bo' iyampa iya pakuppa ni diyōm danaw tudju
pahi' ni si Isa.
8 Manga mulid kasehean me' le' ma bayi bayanan sigam,
maka uk sigam ngangguyud pōkōt panno' uk daying. Sikōt
du sigam ni bihing, niya' manga limampu' dappa lawak na.
9 Makaruwai peen sigam ni bihing niya' tanda' uk sigam
api maka manga daying tiyapa ma baga na, maka niya' isab
manga tinapay.
10 Uk si Isa ni sigam, “Bohun bi paitu manga daying min
bayi takallo' bi iyu.”
11 Hangkan pahi' si Simun Petros pasakat pabing ni
pamean sigam bo' guyud na pōkōt tudju ni de. Panno' pōkōt
ian uk daying aslag, dahatus maka limampu' maka tallu
heka na. Suga' pōkōt hi' 'nsa' gese' minsan lōōn na heka
kalandu'.
12 Uk si Isa ni sigam, “Dayi' kaam mangan.” 'Nsa' niya'
ma manga mulid na ian makatawakkal niyaw iya bang sayi
iya, sabab kitauhan uk sigam in iya Panghu' sigam du.
13 Jari pahi' si Isa ngallo' tinapay bo' pamuwan na ni
sigam, damikkiyan na manga daying.
14 Kamintallu na na itu kaluwas si Isa ni manga mulid na
damuwi peen min 'llaw bayi pamakallum iya min kamatay
na.

Si Isa maka si Petros

15 Ubus peen uk sigam mangan, missala si Isa ni si Simun
Petros. “Simun anak si Yahiya,” uk na, “lasa nu ni aku, labi
le' baha' min manga sehe' nu itu?”

“Aho' Panghu',” uk si Petros, “katauhan nu in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku (hati na manga aa suku' ku).”
16 Tiyaw si Isa pabing, uk na, “Simun anak si Yahiya, kalasahan nu aku baha'?”
“Aho', Panghu',” uk na, “katauhan nu du in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku.”
17 Kamintallu na na paniyaw si Isa ma si Petros. “Simun anak si Yahiya,” uk na, “kalasahan nu aku baha'?”
Susa na si Petros sabab pimintallu le' uk si Isa paniyaw na ma iya, iya uk na, “Lasa kau baha' ma aku.” Hangkan nambung si Petros ma si Isa, uk na, “Panghu', kasakupan nu kamemon. Katauhan nu in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa ma iya, “Na, ipatun manga bili-bili ku.
18 Bannal iya pama' ku itu ma kau,” uk si Isa, “ma kaonde' nu le' bayi kau makasammekan di nu. Bayi kau mangngan paingga-paingga iya kabayaan nu. Suga' bang kau toa na pahannat nu du tangan nu bo' aa saddi iya ngingkōtan kau bo' kau biyo ni papahian 'nsa' kabayaan nu.”
19 Bissala itu uk si Isa pamatau na bang salaingga bohan kamatay si Petros ma sosongun, kamatay pamehe na ma Tuhan. Puwas na hi' uk si Isa ma si Petros, “Me' sadja kau ma aku.”

Si Isa maka mulid na dakayo'

20 Jari palingi' si Petros bo' tanda' na paturul mulid dakayo', iya kilasahan uk si Isa. Iya na itu mulid bayi paking ni si Isa ma waktu kapagjamu sigam, maka bayi tiyaw iya, iya uk na, “Tuwan Panghu', sayi baha' song nongan kau ni manga banta nu?”
21 Pag'nda' si Petros ni mulid dakayo' itu, uk na ni si Isa, “Panghu', salaingga aa ian hi'?”
22 Uk si Isa ni si Petros, “Bang sawupama kabayaan ku aa ian subay 'llum sampay ni kabing ku paitu ni dunya, 'nsa' du kalagihan nu. Me' sadja kau ma aku.”
23 Jari pigbissala uk manga bean si Isa pasal mulid na dakayo' itu 'nsa' magkamatay. Suga' 'nsa' si Isa bayi halling in aa ian 'nsa' du matay. Iya sadja uk na, bang sawupama kabayaan na mulid na ian subay 'llum sampay kabing na ni dunya, 'nsa' du kalagihan si Petros.
24 Iya mulid pigba'-ba' itu, iya na aa ma'-ma' pasal manga pakaradjaan itu, maka iya isab bayi nulat itu kamemon. Maka katauhan kami in lapal na asal bannal.

Bissala katapusan

25 Heka tōōd manga hinang saddi bayi tahinang uk si Isa.
Bang manga hinang itu ganta' tasulat kamemon ma diyōm
kitab, kumpas ku 'nsa' sarang ma diyōm dunya manga kitab
iya panulatan iya.

Tammat

HINANGAN MANGA AA BAY KAWAKILAN Uk SI ISA ALMASI

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas supaya kitauhan uk si Teyopilus pasal kahinangan manga aa iya bayi kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Iya na itu sulat karuwa na bayi tasulat uk si Lukas ni si Teyopilus, aa bangsahan.

Pima' uk si Lukas ma itu bang salaingga kasaplag lapal pasal si Isa ni kamemon kalahat-lahatan. Pagkahi sigam Yahudi iya pignasihatan uk manga aa kawakilan itu dahu, bo' puwas na hi' manga bangsa 'nsa' Yahudi, sampay taabut ni lahat tā.

Pima' isab ma diyōm sulat itu pasal Nyawa Sutsi maka kawasa na, iya piniyaan manga aa itu uk Tuhan, panabang sigam maghinang ayi-ayi bayi panohoan na ma sigam.

Si Lukas itu bayi sehe' si Paul ma langnganan na magnasihat lapal Tuhan, sampay ma waktu kapanganjil ma si Paul ma daira Roma.

Iya itu sababan na hangkan juran itu bayi siyulat

1 Sulat itu min si Lukas tudju ni si Teyopilus. Tuwan
Teyopilus, ma kitab bayi tasulat ku dahu, bayi pama' ku
manga hinang maka pandu' si Isa kamemon, sataggōl min
tagna' kapaghinang na
2 sampay ni 'llaw bayi pamaangkat iya tudju ni sulga'.
Ma 'nsa' le' iya bayi paangkat, siyoho' uk na manga aa bayi
kawakilan na. Iya panohoan na ma sigam bayi min kawasa
Nyawa Sutsi asal.
3 Puwas peen kamatay si Isa, ma diyōm 'mpatpu' 'llaw
daran iya panyata' magbaran ni manga aa bayi kawakilan
na hi'. Min heka iya mandaan di na bo' manyatakan tōōd
in iya asal 'llum. Tanda' iya uk sigam bo' ma diyōm peen
'mpatpu' 'llaw hi', missala iya ni sigam pasal kapagparinta
Tuhan.
4 Makapagtipun peen sigam ma waktu dakayo', noho'
iya ma sigam, uk na, “Daa le' kaam pakallo' min daira
Awrusalam. Agarin bi dahu bayi paljanjian 'Mma' ku iya
subay pamuwan na ma kaam, iya bayi pamatau ku ma
kaam.
5 Si Yahiya hi', bohe' iya bayi pamandi na manga aa. Suga'
kaam, saddi iya pamandi kaam. Labay peen manga pilang
'llaw, pisangōn du Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi iyu.”

Si Isa tabo paangkat tudju ni sulga'

6 Manjari itu, magtipun peen sigam maka si Isa, tiyaw
sigam ma iya. “Tuwan Panghu',” uk sigam, “iya na itu baha'
waktu pamabayik nu ni bangsa kami Israil iya bayi kapatut
kami tagna' ngantan pagparinta?”

7 Uk sambung si Isa, “'Mma' ku sadja iya taga kapatut
mabōtang waktu maka masa. Kaam iyu subay 'nsa'
makatau pasal ian.
8 Suga',” uk si Isa, “kabuwanan du kaam kawasa ma
waktu kasangōn Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Bo' kaam
iya magpasabannal ma pasal ku ma daira Awrusalam itu,
ma kalohahan lahat Yahudiya, ma lahat Samariya, sampay
ma 'mpat pidju alam itu.”
9 Ubus peen pamissala si Isa hi', tabo iya paangkat tudju
ni sulga', sabu sigam nganda'-nganda' ma iya. Sakali
kalimbuhan iya uk gabun, 'nsa' na tanda' uk sigam.

10 Masi na peen papatong manga aa itu tudju ni langit,
ni bayi kaangkatan na hi', magtuwi niya' duwangan lalla
magpamakay pote' nangge ma tōngōd sigam.
11 Uk duwangan itu ni sigam, “Kaam manga aa Jalil!
Angay kaam magtangge maiyu papatong na peen tudju ni
langit? Si Isa, iya bayi tabo paangkat min kaam tudju ni
sulga', pabing du, bo' kabing na paitu sali' du maka bayi
kaangkat na tudju ni sulga' iya kakanda' bi sini'.”

Pene' dangan paganti' ma si Judas

12 Sakali mowe' na manga aa kawakilan hi' min Bud Kayu
Jaitun tudju ni Awrusalam, manga dabatu lawak na hi'.
13 Makatakka peen sigam ni Awrusalam, magtuwi sigam
pariyata' ni bilik paghantian sigam. Ian may'an di si Petros,
si Yahiya, si Ya'kub, si Andariyas, si Pilip, si Tomas, si
Bartolome, si Matiyu, si Ya'kub anak si Alpa, si Simun iya
diyanglay si Pangangatu, maka si Judas isab anak si Ya'kub
dakayo'.
14 Daran sigam magtipun magsambahayang. Parōngan
isab ma sigam manga karandahan, sampay si Mariyam ina'
si Isa maka manga danakan si Isa lalla.

15 Na 'nsa' taggōl minnihi', magtipun manga aa magpan-
gandōl ma si Isa. Niya' sigam kulang-labi dahatus maka
duwampu'. Manjari nangge si Petros ma tangnga' sigam
missala.
16 “Manga dawuranakan ku,” uk na, “wajib subay niya'
kamaksuran ma lapal Nyawa Sutsi, iya bayi siyulat uk si
Daud hi'. Lapal hi' bayi ma pasal si Judas hi', iya bayi
manduan manga aa managgaw si Isa.

17 Si Judas hi' bayi du dansehean maka kitabi,” uk si
Petros. “Bayi iya kawakilan uk si Isa maghinang sali' hinang
tabi itu.”
18 Iya sin bayi panamba si Judas ma hinang na malaat, iya
panong na si Isa ni manga banta na, bayi pamalli na tana'.
Taballi na peen tana' hi', hug iya pareyo' may'an bo' bustak
battōng na. Paluwas lōngōn-lōngōn na kamemon.
19 Kitauhan ian hi' uk manga aa Awrusalam kamemon,
hangkan tana' ian iyōnan uk sigam Akeldama, ma bahasa
Yahudi. Hati na “Tana' Tamba Laha'”
20 “Na,” uk si Petros, “niya' tasulat ma diyōm kitab Jabul,
iya uk na,
‘Bang peen kallo' pabōtangan na.
Subay 'nsa' niya' pabōtang may'an pabing.’
Maka niya' isab ayat dakayo', uk na hi',
‘Subay niya' aa saddi paganti' ma bayi hinang na hi'.’ ”
21-22 Missala le' si Petros, uk na, “Hangkan na subay niya'
aa saddi paganti' me' ma kitabi naksi' in si Panghu' Isa 'llum
na pabing min kamatay na. Iya pene' subay aa bayi sehe'
tabi ma waktu kaparōngan si Panghu' Isa ma kitabi, tagna'
na ma waktu kapamandi aa uk si Yahiya sampay ni 'llaw
bayi kaangkat si Isa min kitabi tudju ni sulga'.”
23 Sakali itu siyabbut uk sigam ōn duwangan lalla pame-
nean sigam. Dakayo' ian si Yusup, iya iyōnan si Barsabbas
(atawa si Justus), maka dakayo' si Mattiyas.
24 Ngamu'-ngamu' di si Petros ni Tuhan, uk sigam, “O
Tuhan, katauhan nu bang ayi ma diyōm pikilan manusiya'
kamemon. Toun kono' ni kami bang sayi pene' nu ma
duwangan itu
25 ganti' si Judas, bo' tahinang na hinang iya pamasuku' nu
ma manga aa kawakilan nu. Sabab hinang itu libbahan na
ko' uk si Judas, maka hi' na iya mowe' ni lahat na kakkal.”
26 Puwas ian pigkoot uk sigam ōn aa ian. Iya takoot ian
ōn si Mattiyas, jari pikannōp iya ni kasangpu' maka issa ian
iya bayi kawakilan uk si Isa.

2

Pipaitu uk Tuhan Nyawa na Sutsi

1 Taabut peen 'llaw paghinang iya iyōnan Pentekosta,
magtipun manga aa magpangandōl ma si Isa kamemon.
2 Saruun-duun du niya' bahonos min langit, sali' baliyu
landōs patumbuk. Magtuwi tasōd kamehehan luma' iya
pagtingkoan sigam ian.
3 Bo' tanda' uk sigam api sali' dagbōs dalla' pasaplag
sampay pabōtang ma manga aa ian pakaniya-pakaniya.

4 Manjari sigam kamemon ian pisangōnan Nyawa Sutsi
bo' nagna' sigam magbissala ma ginisan bahasa. Ayi-ayi
pamuwan sigam min kawasa Nyawa Tuhan, iya na hi'
pamissala uk sigam.
5 Na, niya' bayi pahanti' may'an ma Awrusalam manga aa
bangsa Yahudi min sabarang lahat, aa mag-aagama lullun.
6 Pagtake sigam hebok min diyōm luma' ian magtuwi
landu' heka sigam bayi patipun pay'an. Inu-inu sigam ma
bissala manga bean si Isa, sabab iya take uk sigam dangan
maka dangan ian asal paghalling na.
7 Kiyōblaan sigam kamemon, inu-inu bidda', hangkan uk
sigam, “Painay itu! Iya magpamissala itu manga aa min
lahat Jalil sadja!
8 Angay sigam take tabi makabissala ma asal paghalling
tabi, dangan kitabi maka dangan?
9 Kitabi itu,” uk sigam, “min kalahat-lahatan ko'. Niya'
itu min lahat Partiya, min Medda, min Elam, niya' min
Mesopotamiya, min lahat Yahudiya itu, min Kappadoke,
min Puntus maka min Asiya.
10 Niya' isab kitabi min Pirigiya, min Pampiliya, min lahat
Misil maka min kalahatan Libiya iya ma kasikōtan lahat
Kirini. Niya' isab kitabi min daira Roma.
11 Niya' kitabi kasehean bangsa Yahudi, maka niya'
kasehean 'nsa' Yahudi, aa papinda na ni agama Yahudi.
Aho', niya' isab min pu' Kerete maka min lahat Arab. Suga'
minsan kitabi minningga lahat, take tabi manga aa itu
missala ma paghalling tabi. Take tabi pasal hinang kawasa
iya hinang uk Tuhan.”
12 Manjari inu-inu manga aa magtipunan ian kamemon,
maka sali' sasaw. Tiyaw na peen sigam dangan maka
dangan, uk na, “Ayi baha' hatihan na itu?”
13 Suga' niya' kasehean ngudju'-ngudju' ma manga bean si
Isa ian. Uk sigam, “Manga aa itu liyango!”

Magnasihat si Petros

14 Suga' nangge si Petros maka sehe' na sangpu' kadda,
bo' kōsōg uk na missala ma manga aa magtipunan ian.
“Kaam manga pagkahi ku Yahudi,” uk na, “sampay kaam
iyu maglahat ma daira Awrusalam itu! Pake kaam bo' kaam
pahati ku pasal pakaradjaan iya take bi itu.
15 Kaba' bi liyango manga aa magpamissala itu, suga' 'nsa'.
'Nsa' du niya' maglangohan bang lisag siyam le' subu!
16 Iya tanda' bi itu, iya na ko' itu kamaksuran na bayi
pilatun uk si Nabi Joel ma masa awwal hi'. Uk na,
17 ‘Iya itu hinang ku ma manga 'llaw damuwi, uk Tuhan.
Pasangōn ku Nyawa ku ma manusiya' kamemon.

Manga panubu' bi lalla-danda maluwas du lapal ku.
Manga lalla onde' bahu le' makanda' du pakaradjaan 'nsa' le' takka.
Makaupi isab manga maas bi.
18 Aho', uk Tuhan, minsan manga ata ku lalla-danda,
Pasangōn ku Nyawa ku ni sigam ma masa ian hi',
Bo' sigam iya maluwas palman ku.
19 Pahinang ku isab hinang makainu-inu ma diyata' langit,
Maka manga paltandaan ma babaw dunya.
Tanda' laha' maka api maka humbu kapal.
20 Mata 'llaw, maglindōm du,
Maka bulan pinda ni pula, sali' dagbōs laha',
Bang song takka 'llaw pangahukum uk Panghu' bi, 'llaw na mehe.
21 Jari sayi-sayi nabbut ma ōn Tuhan mikitabang, kalappasan du iya.’ ”

22 Uk si Petros le', “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, pake kaam ma bissala ku itu. Si Isa, aa Nasaret, bayi pamatumanan ma panganda' bi in iya bayi siyoho' uk Tuhan. Sabab biyuwanan iya barakat uk Tuhan hangkan tahinang na manga hinang kawasa kainu-inuhan aa, sampay manga paltandaan. Katauhan bi asal, sabab ma itu ma diyōman bi iya bayi pangahinangan na manga hinang hi'.

23 In kamatay si Isa itu kitauhan asal uk Tuhan ma 'nsa' le' bayi piniya'. Min niyat na maka maksud na hangkan si Isa bayi siyongan ni pangantanan bi, bo' kaam iya bayi mapatay iya pagka pasaran bi aa jahulaka' ngalansang iya ni hag.

24 Suga' pikallum iya pabayik min kamatay na uk Tuhan. Pihawulaya iya uk Tuhan min katiksaan kamatay, sabab in iya 'nsa' tōōd kapagbayaan uk kamatay.

25 Niya' bayi tasulat uk si Daud masa awwal hi' ma pasal Isa Almasi itu. Uk na,
‘Tasayu ku Panghu' ku ma tōngōd ku sakahaba' waktu.
Tiya' na iya ma bihing ku, hangkan aku 'nsa' tasasaw.
26 Hangkan kiyōgan diyōm atay ku,
Maka kiyōgan isab pamissala ku.
Minsan matay baran ku hōwat sadja aku ma iya, hangkan aku taga salamat.
27 Sabab 'nsa' du aku pasaran nu ma lahat manga magpatayan.
Aku iya sosohoan nu adil,
'Nsa' pasaran nu baran ku ngahalu' ma diyōm kubul.
28 Bayi aku panduan nu daddōk iya mo ni kallum kakkal.
Basta aku maiyu ma haddarat nu, landu' tōōd kakuyagan ku.’

29 “Na, manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “subay
tampal pamissala ku ma kaam pasal bayi ka'mbo'-mboan
ta si Sultan Daud hi'. Bayi iya matay sampay kiyubul, maka
kubul na masi tasilang sampay ni 'llaw itu.
30 Suga' nabi iya bayi, hangkan kitauhan uk na bang
ayi bayi janji' Tuhan ma iya. Sabab Tuhan iya bayi napa
pasal waktu siyong subay niya' dakayo' panubu' si Daud
magsultan du, sali' bayi asal kapagsultan si Daud.
31 Na, pagka kitauhan uk si Daud bang ayi pitakka uk
Tuhan ma waktu siyong, hangkan iya bayi magpalatun
pasal kallum si Almasi pabing min kamatay na. Uk
pagpalatun na hi',

‘'Nsa' iya bayi imbanan ma lahat manga magpatayan.

'Nsa' isab bayi ngahalu' baran na ma diyōm paliyangan.’
32 Si Isa ko' itu,” uk si Petros, “iya pikallum uk Tuhan pabing
min kamatay na. Bo' kami kamemon itu saksi' du, in kallum
na pabayik asal bannal du.
33 Pilangkaw na iya, pitōngōd ma bihing Tuhan sakap ni
katau. Siyambut uk na Nyawa Sutsi min 'Mma' na Tuhan
sali' bayi panganjanji' na ma iya. Manjari iya tanda' bi maka
take bi buttihi' hinang Nyawa Tuhan ko', iya pisangōnan
kami uk si Isa.
34 Si Daud hi' bayi missala pasal dangan aa bayi tapaangkat
ni diyōm sulga'. 'Nsa' si Daud iya bayi paangkat ni sulga',
suga' iya na itu bayi tabissala na hi', uk na,

‘Missala Tuhan ni Panghu' ku, uk na,

Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau, ma
paningkoan bangsahan,

35 Sampay tabo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-
nayi' nu.’

36 “Hangkan na,” uk si Petros, “in kaam bangsa Israil
kamemon, subay katauhan bi in si Isa itu, iya bayi talansang
bi ni hag, tahinang na uk Tuhan. In iya Panghu' na maka
Almasi, hati na pene' uk Tuhan magbaya'!”

37 Pagtake manga aa ma pamissala si Petros itu magtuwi
sasaw bidda' pikilan sigam. Uk sigam ni si Petros maka ni
kasehean kawakilan hi', “Manga dawuranakan,” uk sigam,
“ayi subay hinang kami?”

38 Uk si Petros ni sigam, “Tawubatin bi tōōd dusa bi. Bo'
kaam dangan maka dangan subay piyandi min ōn si Isa
Almasi, palsaksian in kaam mangandōl ma iya. Manjari du
iyampun dusa bi maka piniyaan du kaam Nyawa Sutsi, iya
pamuwan Tuhan ma kaam.

39 Sabab kaam du iya bayi kajanjian uk Tuhan, sampay
manga panubu' bi, sampay isab sigam ma katahan, sayi-sayi
bayi linganan uk Panghu' tabi Tuhan me' ma iya.”
40 Heka le' bissala si Petros ma manga aa ian. Biyandaan
sigam uk na, junjungan pahap-hap, uk na, “Papuwas kaam
kono' min mulka', iya song pitumbuk ni bangsa malaat itu!”
41 Manjari heka magkahagad ma bissala si Petros ian bo'
piyandi sigam tanda' in sigam suku' si Isa na. Iya pikannōp
ni manga aa mangandōl ma si Isa ma 'llaw ian, niya' manga
tallungibu aa.
42 Ngasip sigam ma bayi pamandu' uk manga aa kawak-
ilan si Isa ian, maka magdakayo' sigam maka manga aa
magpangandōl kasehean. Magbahagian sigam tinapay di
sigam maka magbe' isab sigam nambahayang.

Karakayoan atay manga aa magpangandōl ma si Isa

43 Heka hinang makainu-inu maka paltandaan bayi tahi-
nang uk manga aa kawakilan hi', hangkan siyōd tāw manga
aa kamemon.
44 Magdakayo' na peen manga aa magpangandōl
kamemon, maka ayi-ayi bayi ma sigam pangahilas uk
sigam ma sasuku taga sukkal.
45 Pangalta' sigam maka kaginisan sigam bayi piballihan,
bo' ballihan na bayi pamahagi' ni kasehean, sarang ma
sukkal sigam dangan maka dangan.
46 'Llaw-llaw sigam mahi' ma diyōm langgal pagkulbanan.
Magsawu sigam ma kalumaan sigam. Kiyōgan sigam
magbahagi' kiyakan min atay pote'.
47 Siyanglitan na peen Tuhan uk sigam, bo' sigam iya
kihapan uk aa kamemon. Sakahaba'-haba' niya' na peen
bayi pikannōp ni sigam uk Tuhan, sasuku kalappasan min
hukuman dusa.

3

Aa 'nsa' kalangngan kaulian uk si Petros

1 Na, ma 'llaw dakayo', pahi' si Petros maka si Yahiya ni
langgal pagkulbanan ma waktu sambahayang luhul.
2 May'an, ma tōngōd lawang langgal iyōnan Lawang
Lingkat, niya' dakayo' aa 'nsa' makalangnganan di na, asal
min kandang ina' na. Biyo iya 'llaw-llaw ni tōngōd bo'
lawang ian supaya iya makapangamu' sarakka ni manga
aa palabay minnian tudju ni diyōm langgal.
3 Pag'nda' na ma si Petros maka ma si Yahiya ian song
pasōd, magtuwi iya ngamu' ayi-ayi ni sigam.
4 Inda' iya uk sigam. Uk si Petros, “Nganda' kau ni kami
itu!”

5 Magtuwi nganda' aa ian, hōwat kabuwanan ayi-ayi uk
sigam.
6 Suga' uk si Petros ni iya, “'Nsa' niya' tōōd sin ku suga'
pamuwan ku ma kau iya ma aku itu. Min kawasa ōn si Isa
Almasi aa Nasaret, soho' ta kau nangge bo' mangngan!”
7 Sakali intanan iya uk si Petros ma tangan na ni katau,
tiyabang bo' makatangge. Saruun-duun du iya biyuwanan
kōsōg ma nayi' na sampay ma buku-buku na.
8 Magtuwi iya patulahad pariyata'. Nangge iya bo' iyampa
mangngan. Puwas na hi' magbe' iya maka di si Petros pasōd
ni diyōm langgal. Mangngan iya maka uk na maglaksu'
sampay nanglit ma Tuhan.
9 Tanda' iya uk manga aa magtipun may'an mangngan na
peen maka nanglit na peen ma Tuhan.
10 Takila iya uk sigam in iya bayi ningko' ngamu' sarakka
ma langgal ma bo' Lawang Lingkat. Magtuwi sigam inu-inu
maka sasaw pikilan sigam uk bayi tahinang ma aa ian.

Magnasihat si Petros ma diyōm langgal

11 Ngantan le' aa ian ma si Petros maka ma si Yahiya,
ma sawurung langgal iya iyōnan Sawurung si Sulayman.
Jari inu-inu manga aa kamemon bo' paragan pay'an ni di si
Petros.
12 Pag'nda' peen si Petros ma manga aa ian missala iya
ma sigam, uk na, “Oy, kaam aa Israil! Angay itu pag-inu-
inuhan bi! Angay kami patongan bi? Pangannal bi baha'
min kawasa kami atawa min kasutsi atay kami, iya hangkan
aa itu makalangngan na?
13 Katauhan bi,” uk si Petros, “in ka'mbo'-mboan tabi, iya
di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub, dapagtuhanan du
maka kitabi. Manjari Tuhan tabi itu, bayi pilangkaw uk na
sosohoan na si Isa, iya bayi songan bi ni sara'. Bayi iya
tasulak bi ma alōpan si Gubnul Pilatu. Si Pilatu bayi taga
niyat malappa si Isa, suga' kaam iya 'nsa' baya'.
14 Minsan si Isa sutsi maka adil, bayi iya sulak bi. Bo' aa
pamapatay iya amu' bi ni gubnul subay piluwas.
15 Bayi papatay bi poonan kallum, lipara pikallum iya
pabing uk Tuhan min kamatay na. Kami itu saksi' in ian
bannal.
16 Na,” uk si Petros, “min kawasa ōn si Isa, hangkan aa
bayi 'nsa' kalangngan itu kabuwanan kōsōg bo' makalangn-
gan na. Tanda' bi na iya, maka takila bi asal. Aho', min
pangandōl tudju ni si Isa iya hangkan aa itu kaulian ma
panganda' bi.

17 “Manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “katauhan ku
in kaam maka manga nakura' bi bayi awam, iya hangkan
bayi salaihi' hinang bi ma si Isa.
18 Suga' iya na ko' hi' pamatuman palman Tuhan, iya bayi
pitau uk kanabi-nabihan min awwal le' hi'. Pitau uk sigam
in si Almasi subay makalabay kabinsanaan.
19 Na,” uk si Petros, “tayikutin bi na dusa bi. Papinda
kaam ni Tuhan bo' piyapasan uk na dusa bi,
20 bo' kaam piniyaan kahayangan atay min Tuhan. Jari
pipaitu du si Isa, iya Almasi bayi tapene' uk Tuhan magbaya'
ma kaam.
21 Suga' subay may'an le' iya ma sulga' sampay taabut
waktu pamabahu kamemon ayi-ayi uk Tuhan. Iya na ko'
ian waktu bayi janji' uk Tuhan ma palman na ni manga
nabi ma masa awwal hi'.
22 Sabab si Musa bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma
sosongun niya' du dakayo' nabi pipaitu ni kaam uk Tuhan
iya Panghu' bi. Pipaitu iya sali' kapanoho' Tuhan ma aku,
maka aa bangsa bi du iya. Wajib iya subay asip bi ma ayi-ayi
pamissala na ma kaam.
23 Sayi-sayi 'nsa' ngasip ma nabi ian, piōkat du iya uk
Tuhan min bangsa suku' na sampay miyula.’
24 Salaihi' du isab,” uk si Petros, “manga nabi kamemon,
tiyagnaan min si Nabi Samwel sampay ni kanabi-nabihan
magsusunu'. Bayi sigam magpalatun ma pasal pakaradjaan
iya piniya' waktu itu.
25 Ma kaam du isab manga janji' Tuhan iya bayi pag-
palatun uk manga kanabi-nabihan, maka palsukuan bi isab
bayi kapagsulutan Tuhan maka ka'mbo'-mboan bi. Bayi
nganjanji' Tuhan ma pangkat bi si Ibrahim, uk na, ‘In
bangsa kamemon ma diyōm dunya itu piniyaan kahapan
du ma sabab panubu' nu.’
26 Hangkan si Isa tapene' uk Tuhan sosohoan na, bo'
pipaiyu iya ni kaam dahu bo' kaam piniyaan kahapan, hati
na biyo kaam ngalabba min kahinangan bi laat.”

4

Si Petros maka si Yahiya ma alōpan palhimpunan

1 Masi le' si Petros maka si Yahiya missala ma manga aa,
sakali niya' pay'an ni sigam manga imam maka kapitan jaga
langgal pagkulbanan, maka manga Saddusi.
2 Paddi' asal atay sigam sabab di si Petros ian hi' mandu'
ma manga aa in si Isa bayi 'llum pabayik min kamatay na,
hangkan manga aa magpatayan tantu du isab 'llum pabayik
ma sosongun.

3 Manjari siyaggaw di si Petros, liyōōn ni diyōm jil sampay
ni kasawungan sabab kohap na tōōd.
4 Suga' heka aa bayi kake ma bissala di si Petros bo'
magkahagad ma si Isa. Iya heka sigam lalla mangandōl ma
si Isa niya' manga limangibu.

5 Taabut peen sawung magtipun na ma Awrusalam manga
kanakuraan bangsa Yahudi, manga kamaasan, maka manga
guru ma sara' agama.
6 Ian du may'an si Annas imam-nakura', maka ian isab di
si Kayapas, si Yahiya, si Iskandal, maka manga kampung si
Annas kasehean.
7 Manjari duwangan aa kawakilan hi' siyoho' paalōp ni
sigam. Tīyaw sigam duwangan uk manga nakura' hi', uk
na, “Salaingga uk bi makahinang iya bayi hinang bi diaw
hi'? Kawasa ayi bayi pangahinang bi salaihi', atawa ōn sayi
bayi panabbutan bi?”

8 Manjari si Petros ian pisangōnan Nyawa Sutsi, bo'
sambungan na manga nakura' ian, uk na, “Kaam manga
nakura' bangsa Yahudi, maka kaam manga maas,
9 bang kami sumariya bi ma pasal kahapan bayi tahinang
ma aa 'nsa' bayi kalangngan itu, maka pasal bang salaingga
bayi kapakowe' iya,
10 na, iya na itu subay kitauhan uk bi kamemon, sampay
uk bangsa Israil kamemon. Aa itu, iya nangge itu ma alōpan
bi, hangkan iya kaulian na sabab kawasa si Isa Almasi aa
Nasaret! Bayi iya pilansang uk bi ni hag, lipara pikallum
iya min kamatay na uk Tuhan.
11 Pasal si Isa itu iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk
na,
‘Iya batu bayi siyulak uk bi, manga aa maghinang luma',
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’
12 'Nsa' tōōd niya' saddi min si Isa ma kalohahan dunya
makalappas kitabi min mulka'. Duwal ōn si Isa bayi
pamuwan uk Tuhan panabbutan manusiya', bo' supaya
kitabi kalappasan.”

13 Sakali inu-inu manga kanakuraan ian pag'nda' sigam
ma kōsōg bissala si Petros maka si Yahiya. Kitauhan isab in
sigam duwangan aa deyo' asal, 'nsa' bayi makalabay pan-
gadji' langkaw. Manjari kila sigam pahap uk kanakuraan
hi' sabab bayi sigam magsehe' maka si Isa.
14 Malayingkan 'nsa' niya' panganjawab uk manga
nakura', sabab ian ma panganda' sigam aa bayi kaulian,
nanggehan di na ma tōngōd di si Petros.
15 Hangkan di si Petros siyoho' paluwas min palhimpunan
bo' iyampa mag-isunan di sigam manga nakura' hi'.

16 Uk sigam, “Ayi baha' subay hinang tabi ma manga aa
itu? 'Nsa' kitabi makapayilu pasal bayi tahinang uk sigam,
sabab kitauhan uk aa kamemon ma diyōm Awrusalam
itu niya' hinang mehe kawasa bayi tahinang uk sigam
duwangan itu.
17 Suga',” uk sigam, “supaya 'nsa' patanyag palkala' itu,
bandaan ta na sigam tōōd daa subay missala pabing ma
pasal ōn si Isa.”
18 Hangkan si Petros maka si Yahiya linganan pabayik
uk manga nakura' ian. Biyandaan sigam subay daa tōōd
missala atawa mandu' pabing ma pasal si Isa.
19 Suga' nambung si Petros maka si Yahiya ma aa bayi
mamanda' hi', uk sigam, “Kumpasun bi kono' bang ingga iya
bōntōl ma panganda' Tuhan: kaam manusiya' subay bine'
uk kami, atawa Tuhan?
20 Sabab 'nsa' kami makajari parōhōng ma'-ma' ma manga
aa pasal iya bayi tanda' kami maka bayi take kami hi'.”
21 Manjari pikōsōg gam peen uk manga nakura' ian iya
sanggup sigam ma di si Petros. Puwas na hi' pilappa na
sigam. 'Nsa' niya' tatawwa' uk manga nakura' sababan
paminsana' sigam ma di si Petros, sabab ian manga aa
mahadjana' kamemon nanglitan Tuhan ma sabab hinang
kawasahan bayi tahinang hi'.
22 Na, iya aa bayi kaulian na hi' asal labi 'mpatpu' tahun
na umul na.

Manga aa mangandōl ma si Isa ngamu' tabang ni Tuhan

23 Na, tapalappa peen di si Petros, magtuwi sigam pabing
ni kasehean sigam ma'-ma' pasal kamemon bayi halling
manga kaimaman nakura' maka manga kamaasan.
24 Take peen ian hi' uk kasehean, magtuwi sigam
kamemon magbe' ngamu'-ngamu' ni Tuhan. “O Tuhan
Panghu' kami,” uk sigam, “kau iya bayi mapanjari langit
maka dunya itu de-deyawut, sampay kakaya'-kayaan na.
25 Bayi pabissala nu sosohoan nu si Daud, pangkat kami.
Kahōpan iya uk Nyawa Sutsi, hangkan uk na,
‘Angay magdugal manga bangsa saddi ma Panghu'.
Angay manga aa itu magkagaraan laat ma 'nsa' niya' pus
na!
26 Manga kasultanan ma dunya ian magsakap!
Maka manga kanakuraan magtipun na,
Ngatubang Tuhan maka Almasi na, iya tapene' na mag-agi!’
27 Bannal Tuhan,” uk sigam, “sabab manga Yahudi bayi
magdakayo' maka manga aa 'nsa' Yahudi, ma itu ma daira
Awrusalam. Magbe' isab sigam maka di si Sultan Herod

maka si Gubnul Puntus Pilatu bahasa ngatubang ni si Isa,
iya sosohoan nu sutsi bayi tahinang nu Almasi hi'.
28 Hinang uk sigam kamemon iya bayi niyat nu, min kawasa
nu asal maka min kahandak nu.
29 Na, Tuhan, buttihi' kehun sanggup sigam ma kami.
Tabangin kami manga sosohoan nu, bo' kami 'nsa' tiyāw
missala lapal nu.
30 Patandaun kono' kōsōg nu makowe' manga aa sakihan.
Pahinangun isab manga hinang makainu-inu maka paltan-
daan min kawasa ōn si Isa, iya sosohoan nu sutsi.”
31 Na, ubus peen sigam nambahayang, jōgjōg luma'
bayi pagtipunan sigam bo' pihōpan sigam uk Nyawa Sutsi.
Minnihi' sigam missala lapal Tuhan, 'nsa' tōōd niya' tāw
sigam ma aa.

Magbahagi' sama-sama manga bean si Isa

32 Manjari itu magdaatay maka magdakayo' kagaraan
manga aa magpangandōl ma si Isa kamemon ian. 'Nsa' niya'
halling pasal kaniya' na in ian suku' na sadja, suga' sama-
bahagi' sigam kamemon ma ayi-ayi bayi ma sigam.
33 Manga aa kawakilan ian mag-abut-abut naksi' pasal
kallum si Panghu' Isa pabing min kamatay na. Jari kawasa
tōōd panaksi' sigam, bo' landu' sigam kahapan uk Tuhan.
34 'Nsa' niya' ma diyōman sigam kulang-kabus. Sasuku
taga tana' atawa luma', piballihan uk sigam bo' ballihan na
bayi
35 siyongan ni aa kawakilan ian. Jari in sin ian bayi
pigbahagian ma sasuku taga susa.
36 Na, niya' ma diyōman sigam aa iyōnan si Yusup. Bayi
iya iyanak ma pu' Kiprus suga' bangsa Yahudi iya, panubu'
si Libi. Iyōnan iya si Barnabas uk manga aa kawakilan (hati
na, aa matōtōg iman).
37 Niya' tana' bayi ma si Barnabas itu, bo' paballihan na
tana'. Jari siyongan ballihan na ni manga aa kawakilan ian.

5

Si Ananiyas maka si Sappira

1 Suga' niya' ian dakayo' aa iyōnan si Ananiyas, handa na
si Sappira. Niya' tana' na bayi paballihan na,
2 suga' ballihan na kasehean bayi tawuan na di na. Tiyau
isab itu uk handa na. Jari sin takapin bayi siyongan ni
manga aa kawakilan.
3 Uk si Petros ni iya, “Ananiyas, angay pasaran nu nakura'
sayitan magbaya' ma diyōm atay nu, mo-mo kau mutingan
Nyawa Sutsi? Sabab iyu bayi tawu' nu sin kasehean bayi
ballihan tana' nu hi'.

4 Sataggōl 'nsa' bayi paballihan nu, suku' nu asal tana' ian.
Maka bang hi' na bayi kapaballihan nu, suku' nu ballihan
na ian kapagbayaan nu. Jari angay tapikil nu maghinang
salaiyu? 'Nsa' manusiya' iya pagputingan nu, suga' Tuhan!”
5 Pagtake peen uk si Ananiyas halling si Petros ian,
magtuwi iya pahantak matay. Jari sasuku makake ma pasal
kamatay na ian siyōd tāw bidda'.
6 Sakali pasōd pay'an manga kalallahan onde' bahu le'
naput patay na bo' iyampa biyo paluwas minnihi', kiyubul.
7 Na, palabay peen manga tallun jam, takka pay'an handa
si Ananiyas, suga' 'nsa' katauhan na bang ayi bayi patakka
hi'.
8 Uk si Petros ni iya, “Bain aku. Iya na itu baha' sin
kamemon bayi takallo' bi maglakibini min ballihan tana'
bi?”
“Aho',” uk danda, “iya na ko'.”
9 Uk si Petros, “Angay kaam maglakibini bayi maggara'
nulayan Nyawa Tuhan! Pake kau,” uk si Petros. “Iyu na ma
bo' lawang manga aa bayi ngubul halla nu sini'. Maka iya
du kau biyo kiyubul uk sigam.”
10 Saruun-duun du pahantak danda ian ma tōngōd nayi'
si Petros, matay. Pagsōd peen manga kalallahan onde' bahu,
tanda' iya uk sigam matay na, hangkan iya biyo uk sigam
kiyubul ni bihing halla na.
11 Minnihi' bidda' tāw manga jamaa si Isa kamemon
sampay sasuku bayi makake ma pasal ian hi'.

Manga paltandaan kawasa maka hinang makainu-inu

12 Heka manga paltandaan maka hinang makainu-inu
bayi tahinang ma diyōman manga aa Awrusalam ian uk
manga aa kawakilan uk si Isa. Jari sasuku magpangandōl
ma si Isa daran magtipun kamemon ma Sawurung si
Sulayman.
13 Mehe pag-addat manga aa mahadjana' ma sigam, suga'
'nsa' niya' aa saddi tawakkal palamud ni sigam.
14 Suga' masi na peen magkakannōp manga aa mangandōl
ma si Panghu' Isa. Heka sigam magdanda-maglalla.
15 Sakali itu, pagka salaihi' iya kahinangan manga aa
kawakilan ian, biyo manga aa sakihan paluwas ni manga
karaddōk-daddōkan, pibahak ma bangko atawa ma baluy
sigam. Hangkan salaihi', kalu niya' sigam kasehean tawwa'
uk lambung si Petros bang iya ganta' palabay minnian.
16 Heka isab manga aa bayi pay'an min manga kalumaan
ma kalingkal Awrusalam, mo sehe' sigam magsakihan
atawa aa siyōd uk sayitan. Jari kaulian na sigam kamemon.

Manga aa kawakilan uk si Isa pidjala'

17 Na, pagka salaihi', ngimbu bidda' imam-nakura' maka
kasehean na, iya min bahagi' agama Yahudi iyōnan Saddusi,
bo' gara' sigam ngatu ma manga aa kawakilan si Isa.
18 Hangkan sigam noho' subay siyaggaw manga aa bayi
kawakilan ian bo' iyampa liyōōn na ni diyōm jil parinta.
19 Suga' sangōm ian niya' malaikat min Tuhan bayi pay'an
ngukab tambōl jil, ngallo' manga aa kawakilan ian paluwas.
20 Uk malaikat ni sigam, “Pahi' na kaam nangge ma diyōm
langgal pagkulbanan hi' bo' kaam missala ma manga aa ian
pasal kallum bi bahu itu, bang ayi tōōd hatihan na.”
21 Bine' magtuwi panohoan malaikat ian uk manga aa
kawakilan, bo' pasōd sigam dayi' 'llaw le' ni diyōm langgal
pagkulbanan magpandu'.
Sakali in imam nakura' maka manga sehe' na ian bayi
noho' magtipun manga kamaasan bangsa Israil, iya aa
palhimpunan kamemon. Puwas na hi' noho' sigam ma
manga tindōg pahi' ni jil mo manga aa kawakilan paalōp
ni palhimpunan hi'.
22 Suga' pagtakka manga tindōg ni pagjilan 'nsa' tatawwa'
may'an manga aa kawakilan. Hangkan pabing manga
tindōg itu ni palhimpunan ma'-ma'.
23 Uk sigam ni palhimpunan, “Takka peen kami pay'an
ni jil, asal hōgōt manga tambōl. Maka ian masi manga aa
nganjagahan tambōl ian. Suga' pag-ukab kami peen, 'nsa'
niya' tatawwa' kami ma diyōm!”
24 Na, take peen ian hi' uk kapitan manga jaga langgal
sampay uk kaimaman nakura', 'nsa' tapikil uk sigam pasal
manga aa kawakilan ian bang ayi katudjuhan na.
25 Sakali niya' aa takka pay'an ni palhimpunan mo lapal,
uk na, “Pake kaam! Iya aa bayi pajil bi ian, ian na ma diyōm
langgal manduan manga aa!”
26 Magtuwi pahi' kapitan maka manga aa na ngallo' di si
Petros. Suga' 'nsa' sigam bayi ngandagtu' ma di si Petros
sabab tiyāw sigam hiyak maka batu uk baanan manga aa
may'an.
27 Manga aa kawakilan itu biyo uk sigam pitampal pahi' ni
palhimpunan kamaasan. Jari siyumariya sigam uk imam-
nakura',
28 uk na, “Bayi kaam bandaan kami tōōd daa subay
mandu' pasal aa iya pamean bi iyu. Suga' 'ndaun bi na iya
tahinang bi itu! Saplag diyōm Awrusalam ma sabab pandu'
bi. Baya' tōōd kaam mabōtangan kami dusa ni kamatay aa
hi'!” uk na.
29 Nambung si Petros maka kasehean bayi kawakilan
hi', uk sigam, “Panohoan Tuhan iya subay be' kami, 'nsa'
panohoan manusiya'.

30 Si Isa ian,” uk sigam, “bayi soho' bi liyansang ni hag
bo' piyatay. Lipara pikallum iya pabing uk Tuhan, iya asal
pagtuhanan manga pangkat tabi.
31 Tapalangkaw na iya uk Tuhan, pibōtang ma bihing
na sakap ni katau magnakura' sampay manglalappas ma
manusiya', bo' supaya niya' pagtawubatan maka pag-
ampunan dusa ma bangsa Israil.
32 Kami itu,” uk di si Petros, “naksi' kami in pakaradjaan
pamissala ku itu bannal sadja. Iya du makasaksi' Nyawa
Sutsi, iya pamuwan uk Tuhan ma sasuku me' ma panohoan
na.”
33 Pagtake peen bissala itu uk ma palhimpunan, pasu' tōōd
atay sigam bo' nuyu' sigam mapatay manga aa kawakilan
ian.
34 Suga' niya' dangan min palhimpunan ian nangge. Parisi
iya, ōn na si Gamaliyal, dakayo' guru ma sara' agama, aa
pig-addatan asal uk aa kamemon. Pagtangge na noho' iya
piluwas dayi'-dayi' manga aa siyumariya ian.
35 Uk na ni palhimpunan ian, “Kaam pagkahi ku bangsa
Israil, kamaya'-maya' kaam ayi-ayi song hinang bi ma
manga aa ma luwasan itu.
36 Intōmun bi bayi dahu-dahu le', niya' bayi iyōnan si
Tudas magpamehe di na. Niya' isab manga 'mpat hatus aa
bayi paumpig ma iya. Suga' iya katudjuhan na, piyatay si
Tudas bo' manga tindōg na ian kawukanat. Jari 'nsa' na.
37 Damuwi le' min si Tudas, niya' isab pasunu' dakayo'
aa Jalil, ōn na si Judas, ma timpu pagsulat ōn aa kamemon
uk parinta. Heka isab manga aa bayi tabo na paumpig ma
iya, suga' iya du iya bayi piyatay maka kawukanat isab bayi
tindōg na kamemon.
38 Hangkan kaam bandaan ku na ma pasal palkala' itu hi'.
Daa inayun bi manga aa itu. Pasarin bi sadja. Sabab bang
hal min pikilan manusiya' iya miyaksud maka hinang uk
sigam itu, 'nsa' du makasong.
39 Suga' bang min Tuhan du, 'nsa' tasagga' bi. Kalu isab
sagga' bi kabayaan Tuhan!”
Manjari be' manga aa palhimpunan ma pamissala si
Gamaliyal hi'.
40 Linganan uk sigam manga aa kawakilan ian pisōd bo'
iyampa siyoho' liyapdōsan. Biyandaan sigam daa subay
missala pabing ma pasal si Isa, bo' piluwas minnihi' uk
manga palhimpunan.
41 Pakallo' manga aa kawakilan min palhimpunan hi'.
Makalandu' sigam kiyōgan, sabab tabista sigam uk Tuhan
tōp pilabay min kabinsanaan ma sabab pangandōl sigam
ma si Isa.

42 Kahaba'-haba' 'llaw ian sigam ma diyōm langgal pagkul-
banan sampay manga ma luma' aa magpandu' na peen
maka magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi.

6

Pitu' aa tapene' magtabang

1 Pakannōp na peen manga aa me' ma si Isa. Jari ma
masa ian niya' pagsaggaan manga Yahudi iya magbissala
bahasa Girik, maka manga Yahudi kasehean iya magbissala
asal bahasa Hibrani. Iya makalaat atay manga Yahudi
mamissala Girik ian, in karandahan sigam balu tiyayikutan
kono' ma waktu kapagtōpōd-tōpōd balanja' 'llaw-llaw.
2 Hangkan manga bean si Isa kamemon linganan uk
sangpu' ka duwa aa kawakilan, siyoho' magtipun. Uk
sangpu' ka duwa ian, "'Nsa' bōntōl bang kami ngalabbahan
hinang kami magnasihat palman Tuhan, bo' mahagi' manga
paggastu.
3 Hangkan na, manga dawuranakan, subay kaam mene'
pitu' lalla min diyōman bi iyu. Aa ian subay katauhan bi
in sigam kahōpan du uk Nyawa Sutsi, maka subay lōm
tau sigam. Pagpene' bi peen, pamuwan kami ni sigam iya
hinang magtōpōran balanja' ian.
4 Manjari kami itu," uk aa kawakilan hi', "manuyu' na
peen nambahayang maka magnasihat palman Tuhan."
5 Na, kasulutan aa ian kamemon ma bayi kagaraan hi' bo'
tapene' uk sigam si Esteban, aa bal-iman maka kahōpan uk
Nyawa Tuhan. Tapene' isab si Pilip, si Porokoros, si Nikanul,
si Timun, si Parmenas, maka si Nikulas min Antiyuk. Si
Nikulas itu 'nsa' Yahudi, aa ko' iya bayi pinda ni agama
Yahudi.
6 Iya kapitu' aa itu bayi pitampal uk kasehean ni manga
aa kawakilan. Jari iyamuan sigam tabang min Tuhan uk aa
kawakilan. Pitappakan sigam tangan isab, tanda' in sigam
pisukuan hinang ian.
7 Manjari pasaplag na peen palman Tuhan. Pakannōp
tōōd ma diyōm Awrusalam iya heka manga aa me' ma si
Isa, maka heka isab kapakilan me' mangandōl ma si Isa.

Si Esteban siyaggaw

8 Si Esteban ian aa bidda' tiyabang uk Tuhan, aa bi-
yarakatan, hangkan heka hinang makainu-inu maka pal-
tandaan bayi tahinang uk na ma diyōman manga aa ma
Awrusalam.
9 Suga' niya' manga aa nagga' iya, jamaa min dakayo'
langgal iyōnan Langgal Aa Hawulaya. Aa ian asal min daira
Kirini maka min daira Iskandal. Jari magbe' sigam maka

manga Yahudi kasehean min lahat Silisi maka min lahat
Asiya isab, bo' jawab si Esteban uk sigam.
10 Lipara si Esteban bayi kabuwanan pangatau lōm uk
Nyawa Tuhan, hangkan manga aa ian 'nsa' makaatu ma
bissala na.
11 Sakali niya' manga aa saddi tiyambahan uk manga aa
nagga' ian. Siyoho' sigam ma'-ma' puting pasal si Esteban.
Iya uk puting sigam, “Bayi na take kami aa itu halling
pangkal ma si Musa maka ma Tuhan.”
12 Minnihi' niya' sasaw ma kahekahan aa ian maka ma
manga kamaasan maka manga guru sara' agama. Hangkan
sigam pay'an ni si Esteban naggaw iya, bo' biyo iya ni
palhimpunan.
13 Niya' isab biyo uk sigam manga aa iya magsaksi' puting
ma pasal si Esteban. Uk saksi' puting hi', “Aa itu 'nsa'
parōhōng missala kalaatan pasal langgal tabi sutsi itu, maka
pasal sara' agama tabi.
14 Bayi iya take kami halling in si Isa, aa Nasaret hi',
song ngalangkat langgal itu. Maka pindahan uk na kono'
kaaddatan kamemon bayi pangamban ma kitabi uk si
Musa.”
15 Manjari piyatongan si Esteban uk manga aa maningko'
ma palhimpunan hi' bo' tanda' uk sigam pamayihuan si
Esteban ngandagbōs pamayihuan malaikat.

7

Bissala si Esteban ma palhimpunan

1 Manjari tīyaw si Esteban uk imam nakura', uk na,
“Bannal baha' iya halling sigam iyu?”
2 Nambung si Esteban, uk na, “Manga maas-danakan
ku, pake kaam kono'. Iya Tuhan Sanglit-sahaya bayi
paluwas ni pangkat tabi si Ibrahim, waktu kapaglahat na
ma Mesopotamiya. 'Nsa' le' iya bayi maglahat ma Haran
ma waktu ian hi'.
3 Uk Tuhan ni iya, ‘Pakallo' kau min lahat nu porol iyu
maka min kaheka nu. Pahi' kau tudju ni lahat dakayo', iya
pandaan ku ni kau ma sosongun.’
4 Hangkan si Ibrahim bayi maglayin min lahat Kaldeya
tudju ni lahat Haran maglahat may'an. Matay peen 'mma'
na, pilayin iya uk Tuhan tudju ni lahat itu, iya paglahatan
tabi buttihi'.
5 Suga' 'nsa' le' iya bayi kabuwanan tana' uk Tuhan pal-
sukuan na ma lahat itu, minsan laa tana' sarang pag'ddōkan
nayi' na sadja. Suga' janjian iya uk Tuhan, in iya sampay
panubu' na subay du pisukuan lahat itu. Bo' ma waktu bayi
panganjanji' Tuhan hi', bayi 'nsa' le' niya' tubu' si Ibrahim.

6 Salaitu bayi bissala Tuhan ma si Ibrahim, uk na,
‘Maglahat du manga panubu' nu ma lahat bangsa saddi.
Tahinang du sigam banyaga' sampay tiksa' uk bangsa ian
ma diyōm 'mpat hatus tahun.
7 Suga' pabōtang ku hukuman ku ma bangsa iya song
manyaga' manga panubu' nu. Puwas na hi', paluwas ku du
sigam min lahat pamanyagaan hi' bo' maghinang du sigam
ni aku ma lahat itu.’
8 Sakali si Ibrahim bayi kabuwanan addat pag-islam hi',
tanda' palsaksian in iya maka panubu' na taga kapagsulutan
maka Tuhan. Hangkan anak na si Isahak bayi pig-islam uk
si Ibrahim, taabut peen walu' 'llaw ma luwasan. Iya du
si Isahak, bayi du isab ngislam anak na si Ya'kub. Maka
si Ya'kub hi' bayi ngislam anak na sangpu' ka duwa, iya
ka'mbo'-mboan babantugun ma bangsa tabi Yahudi.

9 “Manjari,” uk si Esteban, “si Yusup bayi imbu uk manga
siyaka na, iya manga anak si Ya'kub kasehean. Hangkan iya
piballihan uk sigam, biyo ni lahat Misil biyanyaga' may'an.
Suga' 'nsa' iya pisaran uk Tuhan,
10 bo' piyuwas iya uk Tuhan min kasusahan na kamemon
bayi kalabayan na. Biyuwanan iya uk Tuhan kajarihan hap
maka pangatau lōm ma waktu kaalōp na ni sultan Misil bo'
kasulutan sultan ian ma iya. Hangkan iya tahinang gubnul
uk sultan, mag-agi ma lahat Misil kamemon sampay ma
manga aa ma diyōm ōkōman na.
11 Sakali itu niya' bayi gōtōm ma kalohahan lahat Misil
hi' sampay isab ma lahat Kanaan, iya bayi paglahatan di
si Ya'kub. Manga ka'mbo'-mboan tabi, 'nsa' niya' takakan
tapeha uk sigam.
12 Hangkan na, pagtake uk si Ya'kub niya' kono' kiyakan
ma lahat Misil, bayi soho' na manga anak na lalla, iya asal
pangkat bangsa tabi, pahi' ni Misil malli kiyakan. Iya na hi'
tagnaan kapahi' sigam,” uk si Esteban.
13 “Kaminduwa na peen kapahi' sigam, na iyampa mag-
pakila si Yusup ma manga danakan na hi'. Jari minnihi'
kitauhan uk Sultan in si Yusup taga kampung.
14 Puwas na hi' niya' lapal bayi piyabo uk si Yusup
ni 'mma' na, ni si Ya'kub hi'. Bayi soho' na si Ya'kub
magtawutayi'-anak kamemon pahi' ni lahat Misil, iya pi-
tumpu' maka lima puhu' sigam.
15 Sakali pahi' di si Ya'kub ni lahat Misil maglahat mahi'.
Bang taabut waktu na matay si Ya'kub mahi'. Damikkiyan
na isab manga anak na, iya kapangkatan tabi, bang taabut
waktu sigam.
16 Manga bangkay sigam bayi tiyuran ni lahat Sekem bo'

kiyubul mahi' ma pagkubulan bayi billi uk si Ibrahim min
tubu' si Hamor ma masa awwal hi'.
17 “Manjari itu, song peen taabut waktu pamaluwas sigam
min lahat Misil, sali' bayi janji' Tuhan ma si Ibrahim, heka
na tōōd bangsa tabi ma lahat Misil hi'.
18 Niya' na sultan saddi ngantanan lahat Misil, sultan 'nsa'
katauhan na pasal bayi si Yusup.
19 In bangsa tabi bayi iyakkalan uk sultan hi',” uk
si Esteban. “Bayi liyōgōs ka'mbo'-mboan tabi, siyoho'
nyanyaya anak-anak sigam bo' supaya matay.
20 Na, iya na hi' bayi waktu kapag-anak ma si Musa.
Onde'-onde' durugan si Musa hi', bo' ma diyōm tallum bulan
ipat iya ma luma' maas na.
21 Puwas peen tallum bulan hi', piluwas iya min diyōm
luma'. Lipara tapuwa' iya uk anak sultan dayang-dayang,
bo' tahinang anak na.
22 Bayi iya piyanduan kamemon pangadji' bangsa Misil,
bo' bantug iya ma pagbissala na maka ma manga kahinan-
gan na.
23 “Taabut peen 'mpatpu' tahun umul si Musa,” uk si
Esteban, “nganggara' iya patibaw ni manga pagkahi na
bangsa Israil.
24 Makatibaw peen iya pay'an, niya' tanda' na dakayo'
pagkahi na Israil liyaugan uk aa bangsa Misil. Magtuwi
diyapitan pagkahi na itu uk si Musa bo' piyuli aa Misil ian
piyatay.
25 Sabab pangannal si Musa in manga pagkahi na bangsa
Israil makahati du in iya giyuna du uk Tuhan pamapuwas
sigam min pagbanyagaan. Suga' 'nsa' tahati uk sigam.
26 Pagsawung peen min 'llaw bayi pamono' hi', niya' tanda'
uk si Musa duwangan aa Israil magbono'. Arak pipagkahap
uk na karuwangan hi'. ‘Manga tuwan,’ uk na, ‘magdanakan
ko' kaam. Angay kaam magbono'?’
27 Suga' iya aa bayi mamono' ian bayi nugan si Musa. Uk
na, ‘Sayi baha' bayi muwanan kau kapatut magnakura' ma
kami? Angay kau subay ngahukum kami?
28 Baya' kau mapatay aku isab, sali' bayi pamapatay nu aa
Misil diaw?’
29 Take peen itu uk si Musa, magtuwi iya lahi min
lahat Misil, pay'an ni lahat Midiyan bo' maglahat may'an.
Maghanda iya may'an, sampay iyabut iya duwa anak lalla.
30 “Manjari itu,” uk si Esteban, “palabay peen 'mpatpu'
tahun iya taggōl si Musa ma lahat Midiyan hi', niya'
malaikat bayi palahil ni iya min diyōm keyat api ma poon
puhung, ma tōngōd bud Turusina mahi' ma lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi.

31 Inu-inu si Musa ma bayi tanda' na ian, hangkan iya
pasikōt ni poon puhung ngaliling iya. Suga' sikōt peen iya,
take na suwara Tuhan.
32 Uk suwara hi', ‘Aku iya Tuhan pagtuhanan ka'mbo'-
mboan nu, si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.’ Magtuwi
midpid baran si Musa sabab min tāw na, iya hangkan 'nsa'
makatawakkal nganda' pahi'.
33 Uk Tuhan ni iya, ‘Kalloun tawumpa' nu iyu, sabab tana'
pananggehan nu iyu tana' kamaituhan.’
34 Uk Tuhan le', ‘Bayi na tanda' ku paminsana' ma manga
aa ku mahi' ma lahat Misil. Bayi na take ku pagdahing
sigam, maka tiya' na aku paiyu ni dunya maluwas sigam.
Dayi' na kau. Papahi' ta kau ni lahat Misil.’

35 “Na,” uk si Esteban, “si Musa itu, iya na ko' aa bayi
siyulak uk manga pagkahi na bangsa Israil. Pihalling-
hallingan iya uk sigam, uk sigam, ‘Sayi bayi muwanan kau
kapatut magnakura' ma kami! Angay kau subay ngahukum
kami?’ Bo' peen si Musa iya bayi siyoho' pahi' uk Tuhan
magnakura' sampay ngalappas ma manga ka'mbo'-mboan
tabi hi'. Bayi iya tiyabangan uk malaikat iya bayi palahil ni
iya min diyōm poon puhung marōkōt hi'.
36 Manjari in ka'mbo'-mboan tabi bangsa Israil bayi
pignakuraan uk si Musa paluwas min lahat Misil. Bayi
iya maghinang manga hinang makainu-inu maka manga
paltandaan kawasahan mahi' ma Misil sampay ma tōngōd
Sallang Pula. Damikkiyan na isab kahinangan na ma lahat
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi hi', ma diyōm 'mpatpu' tahun.
37 Si Musa iya bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma
sosongun niya' du dakayo' nabi piyabo ni kaam uk Tuhan.
Piyabo iya sali' kapamabo Tuhan ma aku, maka aa bangsa
bi du iya.’
38 Si Musa itu, iya na bayi ma ka'mbo'-mboan tabi bangsa
Israil waktu kapagtipun sigam ma lahat 'nsa' agōn kalluman
ayi-ayi hi'. Bayi iya ma tōngōd sigam maka mahi' isab iya
ma tōngōd malaikat, iya bayi malmanan iya ma diyata'
bud Turusina hi'. Si Musa iya bayi makasambut min
Tuhan manga lapal na iya makabuwan kallum, bo' supaya
tapalatun na ni kitabi.

39 “Suga' ka'mbo'-mboan tabi ian,” uk si Esteban hi', “'nsa'
tōōd me' ma si Musa. Tiyayikutan iya uk sigam. Iya
kabayaan sigam subay pabing ni lahat Misil.
40 Manjari, pagka taggōl si Musa mahi' ma diyata' bud
Turusina, halling manga aa Israil ian ni si Harun. Uk sigam,
‘Hinangin bi kitabi manga tau-tau pagtuhanan, pagnakura'

tabi. Sabab 'nsa' katauhan kami maingga na si Musa hi', iya
bayi mo kitabi paluwas min Misil!'
41 Iya na hi' waktu bayi kapangahinang sigam dakayo'
tau-tau sali' dagbōs anak sapi'. Bayi tiyukbalan uk sigam
sasumbayan ni tau-tau ian. Bayi sigam maglami-lami
pangahulmat sigam ma bayi hinangan tangan sigam.
42 Hangkan ko' sigam bayi tiyayikutan uk Tuhan. Pisaran
sigam mudji manga baanan bituun ma diyata' langit, sali'
bayi tasulat ma diyōm kitab kanabi-nabihan, iya uk na,
'O manga aa Israil, uk Tuhan.
'Nsa' aku iya bayi harap bi maka sasumbayan ian,
iya pagkulban bi ma diyōm 'mpatpu' tahun,
iya bayi kamahi' bi ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian.
43 Iya pagbo-bo bi na peen iya ngandagbōs tau-tau tuhan bi
si Molok,
maka tau-tau hinangan dagbōs bituun pangaharapan bi
tuhan bi si Repan.
Iya na ko' ian manga tau-tau bayi hinang bi panumbahan
bi.
Hangkan kaam pakallo' ku tudju ni lahat liyu iya lahat
Babilon.'
44 "Waktu kamahi' ka'mbo'-mboan tabi ma lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi," uk si Esteban, "niya' bayi ma sigam luma'
pamay'anan haddarat Tuhan. Luma' ian bayi hinang uk si
Musa sali' bayi panohoan Tuhan ma iya. Binean uk si Musa
iya suntuan bayi pamanda' ma iya.
45 Puwas na hi' luma' ian bayi pangamban ma manga
pangkat kami pasunu', bo' sigam iya bayi mo luma' ian paitu
ma waktu kapaitu sigam maka si Yussa', iya nakura' sigam.
Iya na hi' waktu bayi kapangagaw lahat itu uk sigam min
manga kabangsahan bayi tapakallo' uk Tuhan min dahuhan
sigam. Jari luma' pamay'anan Tuhan ian bayi patōngōd ma
itu sampay taabut waktu kapagsultan si Daud.
46 Si Daud hi' bayi makasulut atay Tuhan, bo' maid iya
min Tuhan maghinang luma' pangaharapan iya, iya asal
pagtuhanan pangkat tabi si Ya'kub.
47 Suga' iya pibaid uk Tuhan maghinang luma' ian si
Sultan Sulayman.
48 "Malayingkan in Tuhan Mahatinggi," uk si Esteban,
"'nsa' du pabōtang ma diyōm langgal hinangan manusiya'.
Bayi tasulat uk dakayo' nabi iya pamissala Tuhan itu, iya uk
na,
49 'Sulga' iya paningkoan ku, maka dunya iya pag'ddōkan
nayi' ku.
Luma' ayi baha' hinangan bi aku?
Maingga baha' panakapan bi aku pahalihan?

50 Sabab aku du iya bayi makahinang ian hi' kamemon!’ ”

51 Missala na peen si Esteban ni manga aa ma palhimpunan ian, uk na, “Kaam iyu, tuwas pahap kok bi! Munapik kaam! Palpal pahap tainga bi, 'nsa' ngasip lapal Tuhan! Sali' du kaam maka bayi ka'mbo'-mboan bi sabab iya du kaam nagga' Nyawa Tuhan!

52 Niya' baha' minsan laa hal dakayo' nabi 'nsa' bayi tapidjala' uk manga ka'mbo'-mboan bi? 'Nsa'. Bayi piyatay uk sigam manga aa mo lapal Tuhan ma masa awwal hi', iya bayi magmahalayak pasal kapaitu sosohoan na adil. Manjari, pagka paitu na sosohoan na ian, tipu bi sadja sampay piyatay uk bi.

53 Kaam iya bayi makasambut sara' Tuhan min malaikat, malayingkan 'nsa' kabōgbōgan bi sara' ian!”

Kapangahiyak batu ma si Esteban

54 Makake peen manga aa ma palhimpunan ian ma si Esteban, paddi' makalandu' atay sigam. Magtuwi sigam magtagiōt bagaang sigam sabab min pangandugal sigam ma iya.

55 Suga' kahōpan si Esteban uk Nyawa Tuhan bo' pahangad iya tudju ni sulga'. Tanda' na sahaya Tuhan may'an, maka tanda' na isab si Isa nangge ma bihing Tuhan sakap ni katau.

56 “'Ndaun bi,” uk si Esteban, “tanda' ku ukab diyōm sulga'. Maka tanda' ku isab si Isa, iya iyōnan Anak Manusiya', nangge ma bihing Tuhan sakap ni katau.”

57 Pagka salaihi' halling si Esteban, ngōlang pakōsōg manga aa palhimpunan ian. Tiyaplōk tainga sigam maka tangan sigam. Paragan sigam tudju ni si Esteban,

58 bo' iyampa iya hella' paluwas min daira Awrusalam ian. Ma luwasan peen, nagna' sigam ngahiyak maka batu ni iya. Manga saksi' ian, hati na manga aa ngahiyak batu, bayi nawu' badju' sigam ma dakayo' lalla bata' le', ōn na si Saul.

59 Ma salta' peen si Esteban pigbantung uk sigam, nabbut iya ni Panghu' na, uk na, “O Panghu' Isa, tayimaun nyawa ku.”

60 Puwas na hi' paluhud iya maka uk na ngalingan patanōg. Uk na, “O Panghu', daa patongin dusa pamono' itu ni sigam.” Paghalling na peen magtuwi iya matay.

8

1a Bo' si Saul ian bayi ngaku piyatay si Esteban uk sigam.

Pangalaug si Saul ma manga aa mangandōl ma si Isa

1b-2 Si Esteban hi' kiyubul uk manga aa magtataat ni
Tuhan. Pigkarukkaan tōōd iya uk sigam. Sakali itu,
puwas sadja min 'llaw bayi pamapatay ma si Esteban hi',
tiyagnaan na pangalaug manga jamaa si Isa ma Awrusalam.
Hangkan sigam pulak-palik kamemon tudju ni kalohahan
lahat Yahudi maka ni lahat Samariya. Hangkan du tamban
ma Awrusalam manga aa bayi kawakilan uk si Isa.
3 Suga' si Saul ian, iya katuyuan na ngamula manga jamaa
si Isa. Liyatag uk na kalumaan sigam, ubus luma' dakayo'
bo' luma' dakayo'. Siyaggaw sigam uk na lalla-danda bo'
iyampa liyōōn ni diyōm jil.

Pitanyag lapal hap ma lahat Samariya

4 Lipara manga bean si Isa bayi kawukanat ian, pahi' ni
kawuman dakayo' maka dakayo' nganasihat lapal hap pasal
si Isa.
5 Si Pilip iya pahi' ni dakayo' daira ma lahat Samariya
nganisahatan manga aa may'an ma pasal si Almasi, iya
pene' uk Tuhan magbaya'.
6 Pagtake peen manga kabanōsan aa may'an ma bissala
si Pilip, maka pag'nda' sigam ma paltandaan makainu-inu
iya tahinang na, iyasip tōōd lapal na uk sigam.
7 Heka manga aa bayi piluwasan sayitan. Kōsōg
pangōlang manga sayitan salta' sigam piluwas. Heka isab
manga aa kaulian, manga aa pengka' maka manga aa 'nsa'
kahibalan di sigam,
8 hangkan kiyōgan tōōd manga aa ma daira ian.
9 Na, niya' ma daira ian aa iyōnan si Simun, aa tau
mahikmat. Taggōl-taggōl kapaglahat na may'an bo' inu-inu
manga aa Samariya ian ma kahinangan na. Maglaku-laku
si Simun in iya babantugun.
10 Jari iyasip iya uk aa kamemon ma daira ian, manga aa
deyo', sampay manga aa langkaw. Iya uk sigam kamemon
pasal si Simun, “Iya na ko' itu aa taga barakat min Tuhan,
iya iyōnan Barakat Mehe.”
11 Taggōl na pag-inu-inu sigam ma paghikmat na hangkan
sigam ngasip tōōd ma iya.
12 Suga' magkahagad peen manga aa ian ma lapal hap iya
pignasihat uk si Pilip pasal pamarinta Tuhan maka ma pasal
si Isa Almasi, magtuwi sigam piyandi magdanda-maglalla,
pagpandi palsaksian in sigam ma si Isa na.
13 Iya du si Simun hi' bayi magkahagad. Ubus peen iya
bayi piyandi, lut na iya ma si Pilip. Pag'nda' na manga
paltandaan maka hinang makainu-inu iya tahinang si Pilip,
inu-inu iya tōōd.

14 Manjari itu take uk manga aa kawakilan mahi' ma
Awrusalam pasal manga aa Samariya bayi makatayima'
lapal Tuhan, hangkan sigam bayi noho' si Petros maka si
Yahiya pay'an ni lahat Samariya.
15 Pagtakka peen di si Petros pay'an, siyambahayang uk
sigam manga aa Samariya ian bo' supaya sigam pisangōnan
Nyawa Sutsi.
16 Sabab in Nyawa Sutsi 'nsa' le' bayi pasangōn ni sigam
minsan dakayo'. Suga' bayi sigam piyandi sadja, palsaksian
in sigam suku' ma si Isa. Iya na hi'.
17 Manjari pibōtang uk si Petros maka si Yahiya tangan
sigam ma manga aa Samariya magpangandōl ian, bo'
kaniyaan sigam Nyawa Sutsi.
18 Tanda' uk si Simun in manga aa ian bayi pihōpan
Nyawa Sutsi, pagpabōtangan tangan di si Petros ma sigam.
Hangkan iya nongan sin ni si Petros maka ni si Yahiya, arak
panamba na ma sigam.
19 Uk na ni sigam, “Buwanin bi isab aku kawasa bi iyu,
bo' bang niya' sayi-sayi kapabōtangan tangan ku pihōpan
du isab iya Nyawa Sutsi.”
20 Suga' siyambungan iya uk si Petros, uk na, “Kau maka
sin nu iyu! Hap le' pigmulkaan pagka pangannal nu in
kahapan Tuhan taballi-balli maka sin!
21 'Nsa' niya' palsukuan nu atawa lamud nu ma hinang
kami itu,” uk si Petros, “sabab 'nsa' bōntōl atay nu ma
panganda' Tuhan.
22 Hangkan ko', tayikutin na kalaatan nu iyu. Pikiampun
kau ni Tuhan, kalu iyampunan pikilan nu malaat iyu.
23 Sabab tasayu ku na,” uk si Petros, “in kau landu' na
tōōd bansi. Sali' kau ingkōtan uk dusa nu.”
24 Sakali halling si Simun ni si Petros maka si Yahiya,
uk na, “Ngamu'-ngamu' kaam kono' ni Tuhan ma pasal ku,
supaya 'nsa' patakka ni aku iya uk bi iyu.”
25 Puwas na hi', ubus peen halling si Petros maka si
Yahiya naksi' pasal si Isa sampay nganasihat lapal Tuhan
ma manga aa ian, mowe' na sigam tudju ni Awrusalam
pabing. Ma labayan peen sigam, maghapit-hapit sigam ma
manga kalumaan heka ma lahat Samariya ian bo' tanasihat
uk sigam lapal hap.

Si Pilip maka aa bangsa Eteyopa

26 Na, niya' malaikat Tuhan bayi missala ni si Pilip, uk na,
“Magsakap na kau. Pahi' kau tudju ni satan, ni kalsada iya
langkosan Awrusalam maka Gasa.” (Daddōk ian hi' 'nsa' na
agōn tapalabayan.)

27 Hangkan magsakap si Pilip bo' mangngan pahi'. Manjari itu niya' aa bangsa Eteyopa bayi ma Awrusalam magpudji Tuhan. Aa itu langkaw 'ntan na. Iya hinang na ngantanan pangalta' si Kandake, iya sultan danda ma lahat Eteyopa hi'. Kiyabili asal iya.
28 Na, mowe' peen aa ian min Awrusalam, ningko' iya ma diyata' kalesa na, maka uk na massa kitab ma juran bayi tasulat uk si Nabi Isaya.
29 Si Pilip iya siyoho' uk Nyawa Tuhan. Uk na, “Pay'an na kau pasikōt tudju ni kalesa ian.”
30 Hangkan paragan si Pilip ni kalesa ian. Jari take na aa itu massa min juran si Nabi Isaya bo' tiyaw si Pilip ma iya, uk na, “Katauhan nu baha' iya bassa nu iyu?”
31 Uk sambung aa hi', “'Nsa'. Salaingga pakatau ku bang 'nsa' niya' mahatihan aku?” Jari soho' na si Pilip pariyata' pay'an ningko' ma bihing na.
32 Na, iya na itu manga ayat kitab bayi tabassa na hi', uk na,
“Aa itu sali' hantang bili-bili me' sadja bang biyo siyumbay.
'Nsa' iya bayi halling minsan dakabtang.
Sali' iya anak bili-bili timmōn bang giyuntingan.
33 Biyuwanan iya kaiyaan, maka 'nsa' iya bayi biyo ni sara' bōntōl.
'Nsa' niya' makaba'-ba' pasal manga tubu' na,
Sabab pipuut umul na ma diyōm dunya itu.”
34 Uk aa hi' ni si Pilip, “Bain aku. Sayi pigbissala uk nabi itu? Baran na, atawa aa saddi?”
35 Sakali missala si Pilip. Tiyagnaan uk na min manga ayat kitab bayi tabassa hi' bo' ba'-ba' na aa ian lapal hap pasal si Isa.
36 Manjari itu, ma sabu sigam palanjal ma palangnganan sigam, niya' taabut uk sigam lahat taga bohe'. Uk aa Eteyopa ian, “'Ndaun, niya' itu bohe'. Bang 'nsa' niya' makabimbang, baya' aku piyandi palsaksian in aku me' ma si Isa na.”
37 Uk si Pilip, “Bang kau magkahagad sampay min diyōm atay nu, makajari du.”
“Aho',” uk aa ian, “magkahagad du aku in si Isa Almasi asal anak Tuhan.”
38 Magtuwi noho' aa ian marōhōng kalesa. Jari pareyo' iya maka si Pilip karuwangan tudju ni diyōm bohe' bo' iyampa iya piyandi uk si Pilip.
39 Paluwas peen sigam min diyōm bohe', magtuwi si Pilip tabo minnihi' uk Nyawa Tuhan. 'Nsa' na iya tanda' pabing uk aa Eteyopa ian suga' palanjal iya ni katudjuhan na, maka uk na kiyōgan tōōd.

40 Si Pilip iya hi' makamahi' ma daira Asotus. Palanjal iya
minnihi' magnasihat lapal hap ni kalumaan ian kamemon
sampay takka ni lahat Kesareya.

9

Si Saul papinda na tudju ni si Isa Almasi

1 Pasalta' ian hi' masi si Saul nanggupan manga mulid
si Panghu' Isa, in sigam kono' papatay na. Hi' iya pahi' ni
imam-nakura'
2 ngamu' sulat katarangan, bo na ni manga kalanggalan
mahi' ma daira Damaskus. Jari bang niya' tatawwa' na
mahi' manga aa me' ma kalangngan si Panghu' Isa Almasi,
niya' du kapatut na naggaw sigam lalla-danda sampay mo
sigam pabing ni Awrusalam jinil.
3 Manjari itu, ma labayan peen si Saul itu tudju ni
Damaskus bo' sikōt na, patagha' sadja niya' sawa min diyōm
sulga' nayinag ma katilibut na.
4 Pahantak iya magtuwi ni tana' bo' makake iya suwara
missala ni iya. Uk suwara ian, “Saul, O Saul! Angay aku
pidjala' nu?”
5 Nambung si Saul, uk na, “Sayi kau iyu, Nakura'?”
Uk suwara ian, “Aku si Isa, iya pidjala' nu na peen.
6 Suga' nangge na kau,” uk na. “Pahi' na kau ni diyōm
daira ian. Biyaan du kau may'an bang ayi subay hinang
nu.”
7 Manga aa bayi sehe' si Saul magbe' hal nangge sadja
may'an, 'nsa' halling. Take uk sigam suwara ian bo' 'nsa'
sayi-sayi bayi tanda' uk sigam.
8 Nangge si Saul min tana' bo' iyampa makallat mata na,
suga' 'nsa' iya bayi makanda'. Hangkan iya piyambit uk
manga sehe' na tudju ni diyōm Damaskus ian.
9 Tallum bahangi iya 'nsa' kanda', maka 'nsa' isab iya bayi
mangan atawa nginum ma diyōm tallum bahangi hi'.
10 Niya' ma Damaskus ian dakayo' mulid si Isa Almasi
iyōnan si Ananiyas. Magpanyata' si Panghu' Isa ni iya
halling, uk na, “O Ananiyas!”
“Tiya' aku, Panghu',” uk na.
11 Uk si Panghu' Isa ni iya, “Pasakap kau. Pahi' na kau ni
kalsada iyōnan Daddōk Bōntōl ian. Tīyawun pahi' ni luma'
si Judas pasal dakayo' aa min Tarsus iyōnan si Saul. Hi' na
iya nambahayang buttihi'.
12 Bayi iya patau ku bang ayi song makani-iya. Bayi
kau sali' tanda' uk na pasōd ni diyōm pabōtangan na ian
mabōtang tangan nu ma iya, bo' supaya iya makanda'
pabing.”

13 Suga' nambung si Ananiyas, uk na, “Allō, Panghu'
ku, heka bayi ngahakahan aku pasal si Saul ian. Laat
makalandu' manga kahinangan na ma manga aa suku' nu
ma Awrusalam hi'.
14 Maka tiya' na isab iya ma Damaskus itu. Kabuwanan
iya kapatut uk kaimaman nakura' bo' tasaggaw na sasuku
magpanabbut ma ōn nu.”

15 Suga' nambung si Panghu' Isa, uk na, “Pahi' na kau,
sabab si Saul ian bayi tapene' ku maghinang ma aku. Iya iya
matanyag ōn ku pahi' ni kabangsa-bangsahan aa iya 'nsa'
Yahudi, maka ni manga kasultanan, maka ni manga bangsa
Israil isab.
16 Baran ku iya,” uk si Panghu' Isa, “manduan iya pasal
sukkal kamemon iya subay sandalan na ma sosongun pagka
aku iya pamean na.”

17 Jari pahi' si Ananiyas sampay pasōd ni diyōm
pabōtangan si Saul ian. Pibōtang uk na tangan na ma
si Saul, bo' uk na, “Saul, magdanakan na kita. Tiya' aku
siyoho' paitu uk si Panghu' Isa, iya bayi panda' ni kau ma
labayan ma waktu kapaitu nu ian. Siyoho' aku paitu bo' kau
makanda' pabing, bo' kau pihōpan isab uk Nyawa Sutsi.”
18 Saruun-duun niya' sali' sisik daying bayi hug min mata
si Saul, jari makanda' iya pabing. Nangge iya bo' iyampa
piyandi palsaksian in iya ma si Isa na.
19 Puwas na hi', ubus peen uk na mangan, kōsōg baran
na pabayik.

Magnasihat si Saul ma daira Damaskus

Na, pahanti' si Saul manga pilam bahangi ma manga
mulid si Isa ma Damaskus ian.
20 Nagna' iya magtuwi magnasihat ma diyōm kalanggalan
Yahudi may'an pasal si Isa. “Si Isa itu,” uk na, “anak Tuhan
du ko'!”
21 Inu-inu aa kamemon sasuku pake ma iya. Uk sigam,
“Iya na ko' itu aa bayi ma Awrusalam hi' ngamula sasuku
nabbut ma ōn si Isa. Maka iya maksud na kono' paitu
subay naggaw sasuku me' ma si Isa, bo' iyampa sigam bo
na pabing ni Awrusalam, ni manga imam langkaw hi'.”
22 Suga' iya nasihat si Saul pakannōp na peen kōsōg
na. Minnihi' manyatakan tōōd pasal si Isa, in iya Almasi
iya tapene' uk Tuhan ngantanan parinta na ma manusiya',
hangkan manga Yahudi maglahat ma Damaskus 'nsa' tau
nganjawaban iya.

23 Taggōl-taggōl peen minnihi' mag-isun manga Yahudi
mapatay si Saul,

24 lipara kahakahan iya pasal isun sigam hi'. 'Llaw-
sangōm, jiyagahan uk sigam manga lawang paluwasan min
daira ian bo' supaya piyatay si Saul.
25 Suga' sangōm peen lahat, biyo si Saul uk manga anak-
mulid na pitingko' ma diyōm ambung mehe bo' iyampa
tiyonton min dakayo' tandawan tudju ni luwasan kuta'
daira ian.

Patibaw si Saul ni Awrusalam

26 Sakali itu pahi' si Saul ni Awrusalam. Pagtakka na pahi',
pasulay iya palamud ma manga kamuliran si Isa mahi'.
Suga' tiyāw sigam ma iya sabab 'nsa' sigam ngahagad in
iya mulid si Isa na.
27 Lipara si Barnabas bayi nabangan iya. Bayi iya mo si
Saul ni manga aa kawakilan hi'. Bayi patau na isab sigam
pasal pakanda' si Saul si Panghu' Isa, ma labayan peen
tudju ni Damaskus. Bayi iya kono' bissalahan isab uk si
Isa may'an. Biya'-ba' isab uk si Barnabas pasal si Saul 'nsa'
tiyāw magnasihat ma pasal si Isa ma diyōm daira Damaskus
hi'.
28 Manjari pabōtang si Saul ma manga kamuliran si Isa
ma Awrusalam. Lingngan uk na diyōm daira ian maka 'nsa'
niya' tāw-tāw na nganasihat ma manga aa pasal si Panghu'
Isa.
29 Magbissala isab iya sampay magjawab maka manga
Yahudi iya asal missala bissala Girik suga' nulay sigam
mapatay iya.
30 Tatau peen ian hi' uk manga dawuranakan na bean si
Isa, magtuwi sigam bayi mo si Paul itu palud ni Kesareya
bo' iyampa pilaus minnihi' tudju ni Tarsus.
31 Na, iyampa taga kasannangan manga jamaa si Isa ian
ma kalohahan lahat Yahudiya maka ma lahat Jalil, maka
mahi' ma lahat Samariya. Tiyabangan sigam uk Nyawa
Tuhan hangkan ngahōgōt iman sigam kamemon. Pasong
isab heka sigam, maka pahap tōōd kawul-piil sigam tudju
ni Tuhan.

Si Petros mahi' ma lahat Lidda maka Joppa

32 Manjari itu maglangngan na si Petros ngalatag kala-
hatan. Niya' isab waktu, pahi' iya ni daira Lidda nibaw
manga aa suku' Tuhan iya maglahat mahi'.
33 Jari niya' talanggal na mahi' aa iyōnan si Aneyas. Aa itu
matay baran na, walun tahun na iya 'nsa' bayi makapunduk
min palegehan na.
34 Uk si Petros ni iya, “Aneyas, kaulian na kau uk si Isa
Almasi. Papunduk na kau, mōmōsun patuwihan nu iyu!”
Magtuwi papunduk si Aneyas itu.

35 Tanda' iya uk manga aa kamemon iya maglahat ma
Lidda maka ma lahat Saron ian, bo' papinda manga aa ian
magkahagad ma si Panghu' Isa.
36 Na, niya' ma lahat Joppa ian dakayo' danda mulid si Isa,
iyōnan si Tabita (ōn na ian bang ma bissala Girik si Dorkas,
hati na 'usa'). Danda ian maghinang sadja kahapan, maka
nabang ma manga aa miskin.
37 Jari ma waktu ian hi' tawwa' saki si Tabita itu bo' matay
na. Tasutsi peen patay na, pibahak iya ma dakayo' bilik ma
angkap diyata'.
38 Lahat Joppa ian 'nsa' lawak tōōd min Lidda. Sakali itu,
take peen uk manga kamuliran si Isa ma Joppa in si Petros
ian ma Lidda, magtuwi sigam noho' duwa lalla pahi' mo
lapal ni si Petros. Uk lapal hi', “Pasaut kau kono' paitu.”
39 Pagtau peen si Petros, magtuwi iya magsakap me' ma
duwangan ian. Pagtakka na ni Joppa biyo iya pariyata'
ni bilik. Jari pigtipunan iya uk manga kabaluhan danda
magpanangis na peen. Pindaan ni iya uk sigam manga
badju' maka manga jaket bayi tahinang uk si Dorkas waktu
bayi kallum na le'.
40 Na, piluwas sigam kamemon uk si Petros min diyōm
bilik ian bo' iyampa iya paluhud ni lantay ngamu'-ngamu'
ni Tuhan. Puwas na hi' paalōp iya ni patay danda ian. Uk
na, “Tabita, papunduk kau!” Sakali pikallat uk si Tabita
mata na, bo' punduk iya pag'nda' na ma si Petros.
41 Piabut uk si Petros tangan na panabang iya bo'
makatangge. Puwas na hi' linganan uk si Petros manga aa
mangandōl ian maka manga balu bo' songan na si Tabita ni
sigam, 'llum na.
42 Pasaplag haka pasal kallum si Tabita itu ni aa kamemon
ma Joppa ian, hangkan heka mangandōl ma si Panghu' Isa.
43 Taggōl-taggōl kabōtang si Petros ma Joppa ian.
Paōkōm iya ma luma' si Simun, aa mag-adjal kuwit hayōp.

10

Si Petros maka si Kornelos

1 Na, niya' aa ma lahat Kesareya iyōnan si Kornelos.
Kapitan iya ma dakayo' baanan sundalu Roma, iya iyōnan
“Baanan Itali”.
2 Aa itu asal me' ma kabayaan Tuhan. Sigam kamemon
magtayi'-anak magtaat asal ma Tuhan. Mehe isab panulung
si Kornelos ma manga Yahudi bang kasigpitan, maka tuyu'
iya nambahayang ni Tuhan.
3 Manjari ma dakayo' 'llaw, manga lisag tallu kohap,
niya' magpasalupa ni si Kornelos. Sawa panganda' na ma

malaikat min Tuhan pasōd ni diyōm luma' na missala ni iya. Uk na, “O Kornelos!”

4 Piyatong uk na malaikat ian maka tiyāw iya. “Ayi kono', Tuwan?” uk na.

Uk malaikat, “Kapandōgahan uk Tuhan panambahayang nu maka panulung nu ma manga miskin, bo' kiyannal du kau uk na.
5 Sohoun manga tindōg nu pahi' ni Joppa ngallo' dakayo' aa iyōnan si Simun iya iyōnan isab si Petros.
6 Ian na iya paōkōm ma luma' si Simun, iya mag-adjal kuwit hayōp hi'. Ian luma' na ma bihing tahik.”
7 Pagpakallo' malaikat hi' bayi halling, linganan uk si Kornelos duwa ipatan na. Linganan isab dakayo' sundalu iya asal tindōg na, aa me' ma kabayaan Tuhan.
8 Biyaan sigam tallungan itu uk si Kornelos pasal iya bayi ba'-ba' malaikat hi', bo' iyampa sigam palaus na pahi' ni Joppa.

9 Pagsawung, manga waktu lattu na, ma song peen takka tallungan itu ni Joppa, ian si Petros pariyata' ni kapantayan atōp luma' ian nambahayang may'an.
10 'Nsa' taggōl, giyōtas si Petros, baya' mangan. Jari itu, pasalta' peen iyadjal kiyakan na, niya' panyata' ni iya.
11 Tanda' na langit paukab maka niya' tanda' na sali' na dagbōs manta mehe tōōd bayi kaingkōtan ma kampat tong na, ian tiyontonan pareyo' ni dunya.
12 Iya pakandung ma diyōm manta ian ginisan hayōp kamemon, maka manga ayi-ayi maglelehan, maka manga manuk-manuk.
13 Jari niya' suwara take uk si Petros halling ni iya, uk na, “Nangge kau, Petros. Numbay kau pay'an bo' kau mangan!”

14 Suga' nambung si Petros, uk na, “E, Panghu', 'nsa' aku! Sataggōl ku 'llum 'nsa' aku bayi makakakan haram atawa ayi-ayi bayi lammi'.”

15 Take na suwara ian halling pabing, uk na, “Daa iyōnan haram basta tahalal uk Tuhan!”
16 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi ian pabing ni sulga'.

17 Manjari itu, ma sabu si Petros masi ngannal bang ayi hati na iya bayi tanda' na ian, takka na ni luma' si Simun uk manga aa bayi siyoho' pay'an uk si Kornelos. Ian na sigam ngagad ma bo' lawang
18 ngalingan. Tiyaw sigam tudju ni luma', uk sigam, “Owa'! Niya' baha' pahanti' maiyu aa iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros?”

19 Sasang si Petros masi ngannal bang ayi hati na bayi
tanda' na ian, na, halling Nyawa Tuhan ni iya, uk na,
“Kehun ba. Iyu niya' tallungan aa meha kau.
20 Nangge na kau bo' kau pareyo'. Daa kau hawal-hawal
me' ma sigam sabab aku iya bayi noho' sigam paitu.”
21 Hangkan pareyo' si Petros bo' uk na ni tallungan ian,
“Aku ko' iya aa peha bi. Ayi gawi bi ni aku?”

22 Uk tallungan ian, “Bayi kami siyoho' paitu uk si Kapitan
Kornelos. Hap addat na. Magtaat du iya ma Tuhan maka
siyanglitan iya uk manga Yahudi kamemon. Bayi iya biyaan
uk malaikat min Tuhan, siyoho' ngallo' kau. Jari siyoho' kau
pahi' ni luma' na supaya take na bang ayi pamissala nu ma
iya.”
23 Manjari tallungan ian bayi siyoho' pasōd uk si Petros,
hiyulmat uk na sangōm ian.

Pagsawung peen, magsakap na si Petros me' ma manga
aa ian. Niya' isab manga dawuranakan na bean si Isa min
Joppa nehean iya.
24 Pagsawung 'llaw, iyampa sigam takka ni Kesareya. Ian
asal si Kornelos ngagaran sigam, maka ian isab manga
kampung na maka manga panōn na bayi soho' na patipun
pay'an.
25 Song peen pasōd si Petros, siyampang iya uk si
Kornelos. Paluhud iya ma alōpan si Petros ngahulmat iya.
26 Suga' pitangge iya uk si Petros. “Nangge kau,” uk si
Petros. “Manusiya' du aku, sali' kau.”
27 Magbissala sigam duwangan sabu sigam pariyōm. Ma
diyōm peen, heka aa tanda' uk si Petros magtipun may'an.
28 Uk si Petros ni sigam, “Katauhan bi, bang ma agama
kami Yahudi, 'nsa' kami makajari maglamud maka bangsa
'nsa' Yahudi. 'Nsa' kami makajari minsan patibaw ni sali'
kaam itu. Suga' bayi aku pitau uk Tuhan subay 'nsa' niya'
manusiya' bista ku haram atawa lammi'.
29 Hangkan ko', pagka aku killo' uk bi paitu, 'nsa' du aku
bayi ngalugat. Suga' tiyaw ta kaam: ayi pangalloan bi aku?”

30 Nambung si Kornelos, uk na, “Niya' na tallungallaw
palabay, manga salaitu dagbōs 'llaw, bayi aku ma diyōm
luma' itu nambahayang lisag tallu kohap. Tagha' niya'
nangge paharap ni aku dakayo' aa ngillap pamakay na.
31 Halling aa hi' ni aku, uk na, ‘Kornelos! Take na uk
Tuhan iya bayi amu' nu hi', maka kiyannal isab uk na bayi
panulung nu ma manga miskin.
32 Sohoun aa nu ni Joppa ngallo' paitu dakayo' aa iyōnan
si Simun iya iyōnan isab si Petros. Ian iya paōkōm ma si

Simun, aa mag-adjal kuwit hayōp. Ian luma' na ma bihing tahik.'
33 Na, iya na hi' poon na hangkan kau bayi kallo' ku
paitu magtuwi," uk si Kornelos. "Magsukul isab aku ni kau
sabab tiya' na kau ma itu. Maka tiya' isab kami kamemon
magtipun ma panganda' Tuhan itu bo' kami pake ma ayi-ayi
bayi panohoan kau uk Panghu'."

Pamissala si Petros

34 Na, nagna' si Petros missala ma manga aa ian, uk na,
"Buttihi' kamattanan na aku. Bannal tōōd, in manusiya'
'nsa' du pigbidda' uk Tuhan.
35 Sasuku magtaat ma Tuhan sampay ngahinang
kabōntōlan, tayima' du uk na minsan ayi bangsa.
36 Katauhan bi lapal iya bayi pisampay uk Tuhan ni
bangsa Yahudi, lapal hap pasal kapaghap manusiya' maka
Tuhan sabab min bayi tahinang uk si Isa Almasi, iya
makapagpanghu' asal ma kamemon.
37 Katauhan bi du pasal pakaradjaan bayi piniya' ma kalo-
hahan lahat Yahudiya ian, iya tiyagnaan ma hi' ma lahat
Jalil pag-ubus nganasihat si Yahiya pasal pandi tawubat.
38 Katauhan bi pasal si Isa, aa Nasaret. Bayi iya piniyaan
Nyawa Sutsi uk Tuhan, maka biyuwanan iya barakat. Bayi
iya maglangngan paingga-paingga maghinang hap. Maka
sasuku isab bayi ma pangantanan nakura' sayitan kaulian
uk na, sabab ian asal Tuhan ma iya.
39 Jari kami itu," uk si Petros, "muwan saksi' ma pasal
kamemon bayi tahinang uk si Isa ma lahat Yahudiya sampay
mahi' ma Awrusalam. Bayi iya piyatay uk manga aa,
liyansang uk sigam ni hag.
40 Malayingkan, taabut peen tallum bahangi min kamatay
na, bayi iya pikallum pabing uk Tuhan bo' pandaan na iya
ni manga aa.
41 'Nsa' aa kamemon bayi pamandaan. Kami sadja, iya
tapene' asal uk Tuhan subay naksi' ma pasal si Isa, hati na
kami iya bayi magsawu maka iya ma kallum na pabing min
kamatay na.
42 Siyoho' kami uk si Isa itu magnasihat lapal hap ni
manga aa. Siyoho' isab kami naksi' ma pasal si Isa, in
iya kabuwanan kapatut uk Tuhan ngahukum ma manusiya'
kamemon, ma manga 'llum le' sampay ma manga mag-
patayan.
43 Iya du kanabi-nabihan kamemon, bayi makasaksi' isab
ma pasal na. Iya uk sigam, sasuku mangandōl ma si Isa
iyampun du paldusahan sigam sabab min kawasa ōn si Isa."

Manga aa 'nsa' Yahudi piniyaan Nyawa Sutsi

44 Salta' peen si Petros missala le', pahōp Nyawa Sutsi ma
manga aa ian iya pake ma lapal na.
45 Inu-inu manga Yahudi magpangandōl ma si Isa, iya bayi
sehe' si Petros min Joppa. Iya hangkan sigam inu-inu sabab
pamuwan uk Tuhan Nyawa na Sutsi sampay ma manga aa
'nsa' bangsa Yahudi.
46 Take uk sigam di si Kornelos missala manga bahasa
saddi maka uk sigam nanglitan Tuhan ma sabab kawasa
na. Halling si Petros, uk na,
47 “Manga aa itu kaniyaan na Nyawa Sutsi sali' du maka
kitabi. 'Nsa' niya' makalāng bang sigam itu piyandi.”
48 Hangkan sigam siyoho' uk si Petros subay piyandi,
paltandaan in sigam ma si Isa Almasi na. Jari itu si Petros
iyamu' uk di si Kornelos subay pihanti' ma sigam pila-pilang
'llaw.

11

Ma'-ma' si Petros ma manga jamaa si Isa ma Awrusalam

1 Sakali itu take uk manga aa bayi kawakilan maka
uk manga dawuranakan bean si Isa ma katilibut lahat
Yahudiya, pasal manga aa 'nsa' Yahudi bayi makatayima'
lapal Tuhan.
2 Pagtukad peen si Petros pabayik ni Awrusalam, magtuwi
iya siyaway uk manga Yahudi bean si Isa kasehean, aa masi
mōgbōg ma addat sigam mag-islam.
3 Uk sigam, “Oy! Kau iyu bayi pasōd ni diyōm luma'
manga aa 'nsa' mag-islam, magsawu maka sigam!”
4 Hangkan sigam biyaan uk si Petros pasal kahalan na ian
kamemon, sataggōl min katagna' na.
5 Uk na, “Bayi peen aku nambahayang ma daira Joppa
ian, manjari niya' bayi panda' ni aku. Niya' tanda' ku sali'
manta mehe, ingkōtan tong na kampat, tiyontonan pareyo'
min langit, pitōngōd ma tōngōd ku.
6 Pagliling ku, niya' tanda' ku ma diyōm na ian manga
hayōp, manga sattuwa tawun, manga ayi-ayi maglelehan
ma tana', maka manga manuk-manuk isab.
7 Jari niya' suwara take ku halling ni aku, uk na, ‘Nangge
kau, Petros. Numbay kau pay'an bo' kau mangan.’
8 Suga' uk ku, ‘E, Panghu'! 'Nsa' aku! Sataggōl ku 'llum
'nsa' niya' kiyakan haram atawa lammi' bayi palabay min
bo' ku!’
9 Suga' take ku suwara hi' halling pabing min diyōm sulga',
uk na, ‘Daa iyōnan haram basta tahalal uk Tuhan.’
10 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi hi'
kamemon pabing ni sulga'.

11 Salta' peen ian, niya' takka ni luma' paōkōman ku hi'
tallungan lalla bayi siyoho' pahi' ni aku min lahat Kesareya.
12 Jari siyoho' aku uk Nyawa Sutsi subay 'nsa' hawal-hawal
me' ma sigam. Bayi aku sehean isab uk manga danakan tabi
'nnōm puhu' itu, aa min Joppa. Pagtakka kami ni Kesareya
pasōd na kami kamemon ni diyōm luma' si Kornelos hi'.
13 Biyaan kami uk si Kornelos pasal niya' malaikat bayi
tanda' na nangge ma diyōm luma' na, missala ma iya. Uk
malaikat kono', ‘Sohoun aa pahi' ni Joppa ngallo' dakayo' aa
iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros.
14 Biyohan kau uk na lapal, maka lappasan du kau sampay
manga sehe' nu karaluma' iyu.’
15 Makatagna' peen aku missala ni di si Kornelos,” uk si
Petros, “sakali pahōp Nyawa Sutsi ni sigam sali' bayi kahōp
ni kitabi tagna'.
16 Manjari taintōm ku iya bayi halling si Panghu' Isa, iya
uk na hi', ‘Bohe' iya bayi pamandi manga aa uk si Yahiya,
suga' saddi iya pamandi kaam. Pisangōn du Nyawa Sutsi ni
diyōm baran bi iyu.’
17 Na,” uk si Petros, “asal pasti' na, iya pamuwan uk
Tuhan ma manga aa 'nsa' Yahudi, sali' du maka bayi
pamuwan na ma kita Yahudi pagka si Panghu' Isa Almasi
iya kahagad ta. Maka aku itu, 'nsa' tasagga' ku Tuhan.”
18 Makake peen manga Yahudi ian ma lapal si Petros hi',
'nsa' niya' panganjawab sigam saddi. Siyanglitan Tuhan
uk sigam. Uk sigam, “Bang salaihi' du kahalan na, manga
kabangsahan 'nsa' Yahudi kabuwanan kahapan du isab uk
Tuhan bo' supaya sigam ngalabba min dusa sigam sampay
piniyaan kallum kakkal.”

Manga jamaa si Isa magtipun ma daira Antiyuk

19 Na, ma waktu bayi pamapatay ma si Esteban pulak-
palik manga aa magpangandōl ma si Isa pagka sigam
liyaugan. Niya' sigam kasehean bayi makasampay ni lahat
Pinikiya, ni pu' Kiprus, sampay isab ni daira Antiyuk.
Niyasihat uk sigam lapal hap, bo' Yahudi iya pikehan sadja.
20 Suga' niya' sigam kasehean aa min Kiprus maka min
Kirini bayi pahi' ni Antiyuk, bo' magnasihat sigam lapal hap
pasal si Panghu' Isa sampay ni manga aa 'nsa' Yahudi.
21 Ian kawasa Tuhan ma pagnasihat sigam, hangkan heka
tōōd manga aa Antiyuk bayi magkahagad sampay papinda
ni si Panghu' Isa.
22 Jari itu take uk manga jamaa si Isa ma Awrusalam
pasal ian hi', hangkan si Barnabas bayi pipay'an uk sigam
ni Antiyuk.

23 Takka peen si Barnabas pay'an ni Antiyuk, tanda' na
iya kamehe tabang Tuhan ma manga aa ian. Magtuwi
iya kiyōgan. Pituwahan sigam uk na, siyoho' patōtōg
mangandōl ma si Panghu' Isa sampay min diyōm atay
sigam.
24 Si Barnabas itu hap addat na. Aa iya kahōpan asal uk
Nyawa Tuhan maka kōsōg pangandōl na. Manjari heka aa
ma Antiyuk bayi tabo na mangandōl ma si Panghu' Isa.
25 Puwas na hi', si Barnabas bayi pahi' ni daira Tarsus
meha si Saul.
26 Tatawwa' na peen, biyo si Saul uk na pabing ni Antiyuk.
Dantahun iya taggōl si Barnabas maka si Saul pabōtang ma
pagtipunan jamaa si Isa may'an, bo' heka tōōd manga aa
bayi piyanduan uk sigam duwangan. Bayi ma Antiyuk iya
tagna' pangōn "Almasihin" ma manga bean si Isa.
27 Manjari itu, ma timpu hi' du, niya' bayi palud min
Awrusalam tudju ni Antiyuk manga aa missala lapal min
Tuhan.
28 Niya' dangan min sigam iyōnan si Agabus bayi nangge
magpalatun ma pasal waktu siyong, bo' min kawasa Nyawa
Sutsi. Uk si Agabus, "Niya' gōtōm song patakka ni kalahat-
lahatan kamemon." (Iya katakka gōtōm itu bayi ma timpu
kapagsultan si Sultan Kalaudi, iya sultan Roma mahatinggi.)
29 Hangkan manga kamuliran ma Antiyuk ian bayi
nganiyat mabo tulung ni manga dawuranakan ma lahat
Yahudiya, pila-pila takowe' uk sigam dangan maka dangan.
30 Na, iya na ko' hi' bayi tahinang uk sigam ma Antiyuk
ian. Jari sin ian bayi piyabo ma si Barnabas maka ma si
Saul tudju ni manga maas ma katipunan jamaa si Isa ma
Awrusalam.

12

Kalaugan pabing

1 Ma waktu ian hi', nagna' si Sultan Herod ngalaugan
manga jamaa si Isa kasehean.
2 Niya' dakayo' jamaa ian, iya si Ya'kub danakan si Yahiya,
bayi siyoho' piyonggolan kok na uk si Herod.
3 Pagsayu si Herod in manga Yahudi ian kasulutan ma
hinang na magpaponggol hi', bayi soho' na isab siyaggaw si
Petros. Iya waktu panaggaw ma si Petros bayi pasalta' ma
paghinang manga Yahudi, iya 'llaw pagkakan sigam tinapay
'nsa' kalamuran pasulig.
4 Tasaggaw peen si Petros, siyoho' iya liyōōn ni diyōm jil
uk sultan. 'Mpat baanan sundalu bayi siyoho' nganjagahan
si Petros, 'mpat-mpat sigam ma diyōm dambaan. Iya gara'

si Herod subay pilabay le' hinang Pangintōman bo' iyampa
hiyukum si Petros ma mata mayiran.
5 Hangkan si Petros katahanan ma diyōm jil, suga' ian
manga aa ma katipunan jamaa si Isa ngamu'-ngamu' tōōd
ni Tuhan ma sabab na.

Piluwas si Petros min diyōm jil

6 Taabut peen sangōm dahu min 'llaw pamaluwas si
Petros uk si Herod ni manga aa, ian si Petros tuwi ma ōtan
duwa sundalu. Biyaggōt iya maka duwa bilanggu', maka
niya' isab manga sundalu nganjagahan lawang jil ian.
7 Sakali itu niya' dakayo' malaikat min Tuhan nangge
patagha' sadja ma tōngōd si Petros, maka sawa diyōm jil.
Intanan si Petros ma baha na uk malaikat hi', jōgjōg bo'
biyati'. “Palakkas kau!” uk malaikat. “Papunduk kau!”
Saruun-duun du pakpak bilanggu' min tangan si Petros.
8 Uk malaikat ni iya, “Sulugun sintoron nu iyu,
maka magtawumpa' kau.” Tasulug peen, uk malaikat,
“Pakammōsun badju' nu bo' kau me' ma aku.”
9 Manjari tiyurul malaikat ian uk si Petros tudju paluwas
min jil. Suga' 'nsa' kitauhan uk si Petros bang bannal iya
hinang malaikat ian atawa 'nsa'. Bang ma pangannal na
niya' sadja bayi pamanda' ni iya.
10 Palabay peen sigam min jaga dakayo', bo' ni jaga
pasunu', jari makaabut na sigam ni tambōl basi' iya ma
lawang paluwasan min jil tudju ni daira ian. Tambōl ian
magtuwi ukaban di na bo' paluwas na sigam. Mangngan
sigam ma katahaan dakayo' daddōk ian, jari saruun-duun
du malaikat ian pakallo' min si Petros.

11 Pagpakallo' malaikat hi', na iyamboho' tasayu uk si
Petros iya bayi talabay na. Uk na, “A, katauhan ku na,
bannal-bannal ko' itu. Malaikat hi' bayi du piyabo uk Tuhan
malappa aku min diyōm pangantanan si Herod maka min
kalaatan kamemon iya kibayaan uk manga Yahudi hinang
ma aku.”
12 Tasayu na peen, magtuwi iya pahi' ni luma' si Mariyam,
ina' si Yahiya Markus. Heka aa bayi magtipun may'an
ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
13 Kiyuku' uk na lawang ma luwasan bo' niya' ipatan
danda iyōnan si Roda pahi' nganda' bang sayi.
14 Takila na tōōd si Petros. Jari landu' iya kiyōgan, iya
poon 'nsa' taukab na lawang dahu. Gam peen paragan
pariyōm pabing bo' maan kasehean na in si Petros ian
nangge ma luwasan.

15 “Oy! Belaw kau!” uk sigam ni si Roda. Suga' biyayik-
bayikan uk na, asal bannal ian si Petros. Jari uk sigam,
“Malaikat na ko' hi'.”
16 Bo' si Petros iya 'nsa' parōhōng nguku', hangkan iyukab
lawang uk sigam. Pag'nda' sigam ma si Petros, inu-inu tōōd
sigam.
17 Ninyal si Petros, noho' sigam daa hebok bo' iyampa
sigam biyaan na bang salaingga uk Tuhan bayi malappa iya
min diyōm jil. Uk si Petros, “Bain bi kono' si Ya'kub maka
manga danakan tabi kasehean pasal itu hi'.” Puwas na hi'
pakallo' iya minnihi' tudju ni tōngōd saddi.
18 Pagkallat 'llaw peen, mehe kahiluhalaan ma manga
sundalu bayi jaga ian pasal maingga na si Petros.
19 Nguldin sultan Herod, siyoho' peha tōōd si Petros. Suga'
'nsa' iya tatawwa'. Manjari siyumariya uk si Herod manga
jaga hi' bo' iyampa iya magpanohoan subay piyatay sigam.
Puwas na hi' palud si Sultan Herod min lahat Yahudiya
pahi' ni Kesareya, pabōtang mahi' pila-pilang 'llaw na.

Kamatay si Sultan Herod

20 Ma masa ian ngandugal tōōd si Sultan Herod ma manga
aa ma lahat Tira maka ma lahat Sidun, hangkan manga
aa min karuwa daira hi' bayi magbe' paalōp ni si Herod.
Dahu biyagay uk sigam si Balastus, dakayo' tindōg sultan
pangandōlan, bahasa sigam biyōgbōgan uk na. Manjari
pahi' na sigam ni si Herod pamaap, sabab min lahat sultan
iya pangalloan sigam kiyakan sigam.
21 Sakali itu, taabut peen 'llaw iya bayi tiyugun uk na,
makay na si Herod maka pakayan na pagsultan. Ningko' iya
ma tingkoan pagsultanan na, maka uk na maluwas bissala
na ma aa mahadjana' ian.
22 Ngōlang pakōsōg manga aa ian. “'Nsa' manusiya' iya
missala iyu,” uk sigam, “suga' dakayo' tuhan!”
23 Magtuwi si Herod tawwa' bala' uk malaikat Tuhan
sabab 'nsa' bayi pamehe na Tuhan. Manjari itu matay iya
uk kalōg bayi mangan isi na.
24 Suga' pasaplag na peen lapal Tuhan, maka paheka na
peen manga aa mangandōl ma iya.
25 Pagka ubus na uk si Barnabas maka si Saul iya bayi
gawi sigam pahi' ni Awrusalam, pabing sigam ni Antiyuk.
Biyo uk sigam si Yahiya Markus sehe' sigam.

13

Si Barnabas maka si Saul pene' maka pilangngan

1 Na, ma katipunan manga jamaa si Isa ma Antiyuk, niya'
manga aa magpalatun lapal min Tuhan, maka niya' isab

magpandu' manga lapal na, iya na si Barnabas, si Simiyun
iya diyanglay si Itōm, si Lukiyus min Kirini, si Saul, maka si
Manaen iya bayi dasuwigan maka Gubnul Herod ma kariki'-
diki' sigam le'.
2 Manjari itu, ma sabu peen sigam mudji Tuhan maka
magpuwasa, missala Nyawa Sutsi ni sigam, uk na, “Pasad-
dihun bi ma aku si Barnabas maka si Saul iyu, bo' tahinang
iya hinang pamahinang ku sigam.”
3 Ubus peen uk sigam nambahayang maka magpuwasa,
pibōtang uk sigam tangan sigam ma duwangan itu bo'
iyampa pilanjal.

Ma pu' Kiprus

4 Manjari, pagka si Barnabas maka si Saul itu siyoho'
mangngan uk Nyawa Sutsi, palud sigam tudju ni Siluki bo'
iyampa sigam tulak minnihi' tudju ni pu' Kiprus.
5 Takka peen sigam ni pu' ian, ni kalumaan Salamis,
niyasihat uk sigam lapal Tuhan ma diyōm manga kalang-
galan Yahudi. Si Yahiya Markus iya nehean sigam nabang.
6 Latag uk sigam kalohahan pu' ian sampay taabut
kalumaan iyōnan Papos. Jari niya' talanggal uk sigam
may'an aa maghihikmat, ōn na si Bal-isa, bangsa Yahudi.
Magnahu'-nahu' iya malatun lapal min Tuhan.
7 Magbagay asal si Bal-isa maka si Sirgus Paulus, iya
gubnul ma pu' ian. Gubnul itu asal lōm tau na. Na, linganan
si Barnabas maka si Saul uk gubnul sabab baya' iya pake
lapal Tuhan.
8 Suga' siyagga' duwangan itu uk aa maghihikmat ian.
(Si Elimas ōn na bang ma bahasa Girik, Bal-isa ma bahasa
Hibrani.) Iya poon nagga' si Elimas, sabab 'nsa' iya baya'
bang gubnul ian ganta' magkahagad ma lapal Tuhan.
9 Suga' pagbayaan si Saul uk Nyawa Sutsi. (Si Saul itu,
duwa ōn na. Ōn na dakayo' si Paul.) Manjari piyatong aa
maghihikmat ian uk si Paul.
10 Uk si Paul ma iya, “Anak sayitan! Pangangakkal! Jahu-
laka'! Ayi-ayi makahap sagga' nu sadja. 'Nsa' kau parōhōng
mabengkok kalangnganan bannal iya min Tuhan!
11 'Ndaun,” uk si Paul, “takkahan kau bala' min Tuhan
buttihi'. Buta du kau, taggōl-taggōl iya 'nsa' kanda' nu sawa
'llaw.”
Saruun-duun du tananam uk si Elimas sali' gabun lindōm
panganda' na, bo' magsanaw iya meha aa ngambit ma iya.
12 Pag'nda' ian hi' uk gubnul, magkahagad na iya sabab
inu-inu iya bidda' ma pamandu' si Paul pasal si Panghu' Isa.

Takka di si Paul ni Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya

13 Na, tulak di si Paul min Papos tudju ni Perga, dakayo'
daira ma lahat Pampiliya. Takka peen sigam pay'an,
pakallo' si Yahiya Markus min sigam bo' mowe' pahi' ni
Awrusalam.
14 Palanjal si Paul maka si Barnabas min Perga sampay
takka na ni Antiyuk, iya Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya.
Pag'llaw Sabtu', 'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd
sigam ni diyōm langgal Yahudi ningko' may'an.
15 Niya' biyassa ian min sara' si Musa maka min kitab
kanabi-nabihan. Puwas na hi' killo' uk manga nakura'
langgal di si Paul, uk na, “Manga danakan, bang niya'
bissala bi pamatōtōg iman manga aa itu, baya' du kami.”

16 Nangge si Paul maka uk na ninyal bo' iyampa iya
missala ni manga aa hi'. Uk na, “Kaam pagkahi ku bangsa
Israil, sampay kaam iya mudji Tuhan min bangsa saddi,
kehun bi aku.
17 Manga ka'mbo'-mboan kami bayi tapene' uk Tuhan, iya
asal pagtuhanan kami bangsa Israil. Pimehe uk na bangsa
Israil ma masa kamahi' sigam ma lahat Misil, iya 'nsa' lahat
sigam. Manjari piluwas sigam uk Tuhan min diyōm lahat
Misil ian sabab min kawasa na mehe.
18 'Mpatpu' tahun sigam siyandalan uk Tuhan ma lahat
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian.
19 Pitu' bangsa bayi pikaat uk Tuhan ma lahat Kanaan, bo'
pamasuku' uk na lahat ian ma manga aa suku' na.
20 Ian hi' manga 'mpat hatus maka limampu' tahun taggōl
na.

“Puwas na hi',” uk si Paul, “pibōtangan sigam uk Tuhan
manga aa maghukum ngantanan pagparinta sampay taabut
ni si Nabi Samwel iya katōbtōban na.
21 Puwas na hi', iyamu' uk sigam sultan magbaya' ma
sigam, hangkan pene' uk Tuhan si Saul anak si Kis, tubu'
si Benjamin. Bo' si Saul iya pibōtang pagsultanan sigam
ma diyōm 'mpatpu' tahun.
22 Manjari si Saul hi' bayi pikalloan uk Tuhan min 'ntan
na. Jari si Daud iya piganti' magsultan ma sigam. Iya na
itu bayi pamalatun Tuhan ma pasal si Daud hi', uk na, ‘Si
Daud, anak si Jesse itu, aa makasulut atay ku. Hinang du
uk na kamemon kabayaan ku.’
23 Na,” uk si Paul, “min tubu' si Daud asal si Isa, iya
pibōtang itu uk Tuhan ngalappas ma bangsa Israil, sali' bayi
janji' na ma masa awwal hi'.
24 Ma 'nsa' le' si Isa bayi nagnaan hinang na, si Yahiya
bayi magnasihat ma bangsa Israil kamemon. Siyoho' sigam
uk si Yahiya itu subay ngalabba min dusa sigam, maka

subay piyandi tawubat tanda' in sigam magsusunan bayi
dusa sigam.
25 Na, ma song peen ubus uk si Yahiya ayi-ayi bayi
pamahinang iya uk Tuhan, missala iya ma bangsa Israil,
uk na, ‘Bang ma pamikil bi, sayi baha' aku itu? 'Nsa' aku
iya agaran bi. Suga' niya' aa dangan pasunu' ni aku. 'Nsa'
aku tōp minsan laa ngahubaran ingkōt tawumpa' na.’
26 “Na, manga danakan ku bangsa Israil,” uk si Paul,
“sasuku kaam panubu' si Ibrahim, sampay kaam min
kabangsahan saddi iya mudji ma Tuhan iyu, kitabi ko'
iya piniyaan kahapan itu, manjari lappasan du kitabi min
hukuman dusa.
27 Manga aa Awrusalam maka manga nakura' sigam, 'nsa'
takila uk sigam si Isa, in iya makalappas. 'Nsa' isab tahati
uk sigam manga kabtangan iya pigbassa ma diyōm manga
langgal Yahudi kahaba'-haba' Sabtu', kabtangan bayi tasulat
ma diyōm kitab uk manga kanabi-nabihan. Suga', minsan
'nsa' tahati uk manga aa Awrusalam, tatuman du uk sigam
ayi-ayi bayi tapalatun uk manga nabi hi', pagka si Isa
pibōtangan uk sigam hukuman ni kamatay.
28 Minsan 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam sababan pamap-
atay iya, bayi sigam ngamu' ni si Gubnul Pilatu subay iya
piyatay.
29 Manjari itu, ubus peen pimattan uk manga aa
Awrusalam kamemon bayi tasulat ma diyōm kitab pasal
si Isa, pireyo' patay na min hag bayi pamapatayan iya bo'
iyampa kiyubul.
30 Suga' pikallum iya uk Tuhan pabayik min kamatay na.
31 Jari 'llum peen iya pabing ma pila-pilam bahangi na,
daran iya tanda' uk manga aa bayi sehe' na magbe' maka
iya, min lahat Jalil le' sampay ni Awrusalam. Jari ma buttihi'
manga aa bayi sehe' na hi' makasaksi' na ma pasal na ni
manga bangsa Israil.
32 “Na,” uk si Paul, “tiya' kami ma itu masampayan kaam
lapal hap. Hati na iya bayi panganjanji' Tuhan ma ka'mbo'-
mboan tabi
33 tatuman na ma kitabi iya panubu' sigam. Sabab
tapakallum uk na si Isa min kamatay na. Magmattan tōōd
iya bayi tasulat ma diyōm kitab Jabul, ma kalangan karuwa
na. Uk Tuhan hi',
‘Kau iya anak ku,
'Llaw itu iya patau ku in aku 'mma' nu.’
34 Maka iya na itu isab pigpalatun uk Tuhan ma pasal
pamakallum na ma si Isa pabayik min kamatay na, 'nsa'
pihalu' ma diyōm gumi. Uk na,
‘Buwanan ta kau manga kahapan tantu,

iya kahapan bayi janji' ku ma si Daud.’
35 Uk na isab ma ayat saddi, ma kitab Jabul,
‘'Nsa' pasaran nu ngahalu' ma diyōm gumi sosohoan nu sutsi atay na.’
36 Si Daud hi', ma waktu bayi kallum na, bayi makahinang kamaksuran Tuhan. Puwas na hi' matay iya. Takubul iya ma tōngōd bayi pangubulan manga kamaasan na bo' ngahalu' na baran na.
37 Suga' iya aa bayi pikallum uk Tuhan min kamatay na itu, 'nsa' tōōd iya bayi salaihi' baran na.
38-39 Na, manga dawuranakan ku,” uk si Paul, “subay katauhan bi tōōd, minsan salaingga uk bi mōgbōgan sara' si Musa 'nsa' du kaam makapuwas min dusa. Suga' sasuku kaam mangandōl ma si Isa, puwas na kaam min dusa bi kamemon, Hangkan lapal pasal si Isa itu niyasihatan kaam bo' katauhan bi niya' kaampunan dusa bi.
40 Na, kamaya'-maya' kaam bo' 'nsa' patakka ni kaam iya bayi tasulat uk kanabi-nabihan, iya uk na,
41 ‘Kaam mangudju' iyu, 'ndaun bi ba!
Painu-inuhan ta kaam tōōd bo' kaam magmula, uk Tuhan.
Sabab niya' hinang ku ma waktu kallum bi le',
Hinang 'nsa' kahagad bi, minsan kaam pihatihan.’ ”
Minnihi' ubus si Paul.
42 Jari itu, paluwas peen si Paul maka si Barnabas min langgal hi', siyoho' sigam uk manga aa ian pabing pahi' ma Sabtu' bayik missala le' ma pasal ian hi'.
43 Pakallo' peen isab manga aa bayi min langgal hi', heka manga aa bayi paturul ma si Paul maka si Barnabas, manga bangsa Yahudi maka manga aa bangsa saddi me' na ma agama Yahudi. Bissalahan manga aa ian uk di si Paul, siyoho' sigam patōtōg ma tatabangan Tuhan.
44 Pagsabtu' bayik peen, agōn kamemon manga aa min daira Antiyuk ian magtipun pay'an pake ma lapal Tuhan.
45 Suga', pag'nda' manga Yahudi kasehean ma baanan aa katipunan ian, magtuwi sigam ngimbu ma si Paul, hangkan jiyawab bissala uk sigam. Pihallingan isab iya laat.
46 Suga' paisōg gam peen si Paul maka si Barnabas missala. Uk na ma manga aa maghalling laat hi', “Kaam manga Yahudi wajib liyapalan palman Tuhan dahu. Suga', pagka sulak bi palman itu bo' 'nsa' kaam mista di bi manga in kaam tōp du piniyaan kallum taptap ni kasaumulan, hangkan kami ngalabba du min kaam bo' pinda magnasihat ni manga kabangsahan saddi.
47 Sabab iya du itu isab panohoan Tuhan ma kami, uk na,

‘Sali' kaam sapantun sawa pibōtang uk ku pamasawa
manga kabangsahan saddi,
Supaya makaabut lapal itu ni 'mpat pidju alam, hati na in
manusiya' kamemon makajari lappasan.’ ”
48 Take peen bissala itu uk manga aa bangsa saddi, mag-
tuwi sigam kiyōgan bo' siyanglitan uk sigam lapal Tuhan.
Manjari magkahagad na ma si Isa sasuku tapene' uk Tuhan
piniyaan kallum taptap ni kasaumulan.
49 Patanyag na peen lapal Tuhan ma kalohahan lahat ian.
50 Suga' manga pagnakuraan ma daira Antiyuk ian maka
manga danda bangsahan 'nsa' Yahudi, iya magtaat ni
Tuhan, bayi pilingōg uk manga Yahudi. Siyoho' sigam
nagga' si Paul maka si Barnabas, hangkan sigam duwangan
bayi pikallo' uk manga aa ian min jadjahan hi'.
51 Sakali piyaspasan uk di si Paul bagunbun min nayi'
sigam, saksi' in sigam papuwas na min manga aa ma lahat
hi'. Puwas na hi' palanjal sigam tudju ni lahat Ikuni.
52 Suga' manga kamuliran si Isa ma daira Antiyuk hi'
kiyōgan makalandu', maka kahōpan isab uk Nyawa Sutsi.

14

Ma daira Ikuni

1 Salaihi' isab kahalan na ma Ikuni. Si Paul maka si
Barnabas bayi pasōd ni diyōm langgal Yahudi magnasihat.
Hantap tōōd bissala sigam hangkan heka aa tōōd, manga
Yahudi maka manga aa bangsa saddi, bayi magkahagad ma
si Isa.
2 Suga' manga Yahudi may'an, iya 'nsa' baya' magkahagad,
bayi missalahan manga aa 'nsa' Yahudi maka bayi malaat
atay sigam tudju ni manga aa sasuku magkahagad ma si
Isa.
3 Taggōl-taggōl iya kahanti' di si Paul ma Ikuni. 'Nsa'
niya' tāw sigam missalahan manga aa pasal si Panghu'
Isa. Maka si Isa bayi maniyaan sigam kawasa pangahinang
sigam manga hinang makainu-inu maka manga paltandaan,
pimattan in lapal sigam pasal tabang na bannal sadja.
4 Bahagi' duwa manga aa ma daira hi'. Niya' sigam kase-
hean bayi mōgbōgan manga Yahudi, niya' isab kasehean
mōgbōgan di si Paul.
5 Jari mag-isun manga aa bangsa saddi maka manga
Yahudi, sigam maka pagnakuraan sigam. Iya pig-isun uk
sigam subay ngalaugan di si Paul, manga ngahiyak maka
batu.
6 Pagkatauhan peen pag-isun itu uk di si Paul magtuwi
sigam lahi karuwangan tudju ni lahat Likauna. Mahi' peen,

taabut uk sigam daira Listara maka daira Derbe, sampay
manga kalumaan ma katilibut ian hi'.
7 Bo' niyasihat uk sigam may'an iya lapal hap pasal si Isa.

Ma daira Listara

8 Sakali itu niya' ningko' ma Listara ian aa tongka' nayi'
na min kariyasali na. 'Nsa' iya bayi makalangngan sataggōl
min kapag-anak na.
9 Pake tōōd aa itu ma bissala si Paul. Piyatong iya pahap
uk si Paul, bo' tasayu uk si Paul in aa itu taga pangandōl ma
si Isa in iya kaulian du uk na.
10 Manjari pitanōg uk si Paul suwara na, uk na, “Nangge
na kau pabōntōl!” Magtuwi patulahad aa ian nangge maka
uk na mangngan.
11 Pag'nda' baanan aa ian ma bayi tahinang uk si Paul
magtuwi sigam ngōlang ma sali' paghalling sigam Likauna.
Uk sigam, “Magpasalupa manga tuhan ni manusiya'. Tiya'
na sigam pareyo' ni kitabi.”
12 Iya pangōn manga aa ian ma di si Paul ōn tuhan sigam.
Si Barnabas iya iyōnan si Siyus, maka si Paul iyōnan si
Hermes sabab iya na aa magbibissala.
13 Iya luma' pangaharapan sigam tuhan Siyus, ian min
luwasan lawang daira. Manjari imam iya maghinang ni
si Siyus bayi ngangguyud manga sapi' lalla tudju paluwas
maka bayi mo manga tohan sumping. Imam itu maka
kahekahan aa ian baya' numbay sapi' pangahulmat sigam
ma di si Paul.
14 Suga' pagkatau si Barnabas maka si Paul bang ayi
song hinang uk manga aa ian magtuwi geret uk sigam
sammek sigam, tanda' in sigam 'nsa' baya' salaihi'. Sakali
paragan sigam ni tangnga' pagtipunan aa ian maka uk
sigam ngōlang.
15 Uk di si Paul hi', “Manga tuwan! Angay salaiyu
paghinang bi ma kami? Manusiya' du kami sali' kaam.
Iya poon kami paitu lapal hap, pama' kami ma kaam
supaya kaam pataikut min pagtuhanan bi iyu iya 'nsa' niya'
kapusan na. Tiya' kami bayi paitu bo' kaam papinda ni
Tuhan 'llum, iya bayi mapanjari langit maka tana' maka
tahik sampay kakaya'-kayaan na kamemon.
16 Bayi ma masa awwal hi' pisaran uk Tuhan manga
kabangsa-bangsahan kamemon me' ma ayi-ayi kabayaan
sigam.
17 Suga' sataggōl min awwal hi' niya' na peen saksi' in iya
asal Tuhan. Iya saksi' hi' manga kahapan iya tahinang na
peen uk na. Pimuwan uk na ulan, pimuwan na isab manga

buwa' ma tiyanōm bi bang taabut bulan na. Piniya' uk na
kiyakan bi, maka pilasig uk na manga atay bi.”
18 Salaihi' iya pamahati di si Paul ma baanan aa ian, suga'
'nsa' sigam agōn pake. Subay magkulban le' ma sigam.
19 Manjari itu niya' takka ni daira Listara hi' manga
Yahudi bayi min Antiyuk ma Pisidiya maka niya' min Ikuni.
Jari tabo-bo uk sigam manga aa heka ian, bo' pighiyak si
Paul uk sigam maka batu. Puwas na hi' giyuyud iya uk
sigam tudju paluwas min kalumaan ian pagka kibā' matay
na iya.
20 Suga' kapagtipunan peen si Paul uk manga bean si Isa,
magtuwi iya nangge bo' pabing ni diyōm daira. Pagkallat
'llaw dakayo', palanjal iya maka si Barnabas tudju ni Derbe.

Pabayik di si Paul ni Antiyuk ma Siriya

21 Makamahi' peen sigam ma Derbe, niyasihat uk sigam
lapal hap ni manga aa mahi', bo' heka aa tabo uk sigam me'
ma si Isa, Puwas na hi', pabing sigam ni Listara, bo' palaus
ni Ikuni bo' na isab palaus ni Antiyuk iya ma lahat Pisidiya
hi'.
22 Pihōgōt uk di si Paul iya iman manga bean si Isa
ma manga daira iya pahapitan sigam ian. Siyoho' sigam
patōtōg mangandōl ma Tuhan. Uk pandu' di si Paul, “Subay
heka katiksaan kalabayan ta bo' iyampa kita pisōd ni diyōm
ōkōman pagparinta Tuhan.”
23 Niya' aa biyōtang uk sigam pagmaasan manga jamaa si
Isa Almasi, maingga-maingga niya' lahat pagtipunan sigam.
Magpuwasa di si Paul sampay ngamu'-ngamu' ni Tuhan
bo' iyampa pijagahan uk na manga aa ian ma Tuhan, iya
pangandōlan na uk sigam.
24 Talabay peen lahat Pisidiya uk di si Paul, takka sigam
ni Pampiliya.
25 Palanjal isab ni daira Perga, bo' niyasihat uk sigam lapal
Tuhan may'an. Puwas na hi' palud sigam tudju ni Attali.
26 Jari tulak sigam minnihi' pabing ni Antiyuk. Ma
Antiyuk asal sigam bayi pijagahan ni Tuhan dahu, iyamuan
tatabangan na ma song peen tulak magnasihat lapal hap.
Maka buttihi' taubus na uk sigam hinang sigam hi'.
27 Makarunggu' peen sigam ni Antiyuk, pitipun uk sigam
manga jamaa si Isa may'an. Biyaan sigam uk di si Paul
kamemon bayi tahinang uk na maka si Barnabas, deyo' bayi
min Tuhan. Biya'-ba' isab uk sigam pasal manga bangsa
'nsa' Yahudi kabuwanan lawang na uk Tuhan bo' supaya
sigam makapagkahagad isab ma si Isa.
28 Taggōl di si Paul paralahat may'an ma manga bean si
Isa ma Antiyuk.

15

Palkala' ma Awrusalam

1 Manjari itu niya' manga aa takka ni Antiyuk bayi min
lahat Yahudiya, bo' piyanduan uk sigam manga bean si Isa
ma Antiyuk. Uk sigam, “'Nsa' kaam makajari liyappasan
bang kaam 'nsa' pig-islam sali' panohoan sara' si Musa!”
2 Jiyawab tōōd manga aa ian uk si Paul maka si Barnabas,
biyo maglugat ma sabab pamandu' sigam salaihi'. Hangkan
ko', si Paul maka si Barnabas maka manga aa Almasihin
kasehean min Antiyuk ian giyaraan pahi' ni Awrusalam.
Siyoho' sigam mo manga aa kawakilan maka manga pag-
maasan may'an magbissala pasal palkala' ian hi'.
3 Na, pilanjal di si Paul uk manga pagtipunan jamaa ma
Antiyuk ian. Palabay peen sigam min lahat Pinikiya maka
min Samariya, biya' uk sigam may'an pasal manga bangsa
'nsa' Yahudi makapinda na ni Tuhan. Landu' kiyōgan
manga bean si Isa, pagtake sigam ma lapal di si Paul itu.
4 Pagtakka sigam pahi' ni Awrusalam, siyagina sigam
uk katipunan jamaa si Isa mahi', sampay uk manga aa
kawakilan maka manga kamaasan. Biyaan sigam uk di si
Paul pasal kamemon bayi tahinang uk sigam deyo' bayi min
Tuhan.
5 Suga' niya' manga Parisi mangandōl ma si Isa bayi
nangge missala. Uk sigam, “Manga aa mangandōl ma si Isa
min bangsa saddi ian subay pig-islam dahu, maka subay
sigam mōgbōg isab ma sara' si Musa.”
6 Jari magtipun manga aa kawakilan maka manga ka-
maasan mikil-mikil pasal palkala' ian.
7 Taggōl-taggōl peen uk sigam magbissala, nangge si
Petros missala. Uk na, “Kaam manga dawuranakan ku,
katauhan bi du: ma waktu palabay ian bayi aku tapene'
uk Tuhan min diyōman bi, siyoho' magnasihat lapal hap
ni manga kabangsahan saddi, iya 'nsa' Yahudi, bo' supaya
sigam makake sampay magkahagad.
8 Jari Tuhan, iya makatau bang ayi ma diyōm atay
manusiya', bayi muwan Nyawa Sutsi ma kabangsahan saddi
sali' bayi pamuwan na ma kitabi, tanda' palsaksian in iya
kasulutan na ma sigam.
9 Sigam ian maka kitabi 'nsa' pipagbidda' uk Tuhan.
Iyampun uk na manga dusa sigam ma sabab pangandōl
sigam ma si Isa, sali' du maka kitabi.
10 Na,” uk si Petros, “angay subay parugal bi Tuhan.
Sabab iyu pahunitan bi na peen manga aa pagka soho'
bi mōgbōgan manga panohoan iya bayi 'nsa' tahinang uk
ka'mbo'-mboan tabi, maka 'nsa' isab tahinang tabi?

11 Daa na. Mangandōl kitabi ma si Panghu' Isa bo' lap-
pasan kitabi sabab min ase' na maka lasa na. Damikkiyan
na isab manga aa min kabangsahan saddi ian.”
12 Minnihi' patammun manga aa magtipun ian kamemon
pasalta' sigam pake ma pama' si Barnabas maka si Paul
pasal manga paltandaan maka manga hinang makainu-inu
kamemon iya bayi tahinang uk sigam ma diyōman manga
kabangsahan 'nsa' Yahudi hi', deyo' bayi min Tuhan.
13 Ubus peen sigam ma'-ma', paganti' si Ya'kub missala.
“Kaam dawuranakan ku,” uk na, “aku na iya kehun bi.
14 Bayi kaam pihati uk si Simun itu sini' pasal katagna'
Tuhan bayi mandaan pagparuli na ma manga bangsa 'nsa'
Yahudi. Sabab niya' manga aa bayi pene' na min sigam
hinang aa suku' Tuhan.
15 Mag-uyun du bissala si Simun hi' maka bayi tasulat uk
manga kanabi-nabihan ma masa awwal hi'. Iya na itu bayi
tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
16 ‘Puwas itu, uk Tuhan, pabing du aku,
bo' patangge ku luma' si Daud pabing (hati na bawi' ku
pagsultanan na.)
Bangun ku pabayik, batuk ku pagdayaw na malarak hi'.
17 Manjari peha aku uk aa kamemon min manga bangsa
saddi,
Sigam 'nsa' Yahudi kamemon, sasuku bayi talingan ku
hinang aa suku' ku.
18 Iya na itu pamalatun Tuhan, iya bayi pitau uk na min
masa awwal le'.’
19 “Na,” uk si Ya'kub, “bang ma aku, daa subay sasaw tabi
manga aa min kabangsahan saddi iya papinda na itu me'
ma Tuhan.
20 Suga' subay sigam pabohan tabi sulat maan sigam
salaitu sadja: daa sigam subay mangan ayi-ayi paglabōt
ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa sigam subay
maghinang kalaatan danda maka lalla, daa sigam subay
mangan hayōp bayi pikkōl, maka daa subay mangan laha'.
21 Iya na hi', sabab sataggōl min masa awwal in panohoan
sara' si Musa bayi pignasihat asal ma manga daira
kamemon, biyassa isab ma diyōm kalanggal-langgalan tabi
kamemon sakahaba' Sabtu'.”

Sulat ni manga bean si Isa min kabangsahan saddi

22 Manjari magkagaraan manga aa kawakilan maka
manga kamaasan maka manga jamaa ian kamemon, subay
niya' manga aa min diyōman sigam pene' bo' pipahi' ni
Antiyuk, pisehe' ma si Paul maka si Barnabas. Jari iya pene'

ian si Judas Barsabas maka si Silas. Duwangan itu asal pig-
addatan uk dawuranakan sigam bean si Isa.
23 Niya' isab sulat piyabo ma sigam, iya uk na hi',
“Sulat itu deyo' min kami dawuranakan bi, manga aa
kawakilan maka kamaasan ma itu ma Awrusalam.
Pisampay itu ni kaam manga dawuranakan kami min
manga bangsa saddi iya maglahat maiyu ma Antiyuk,
ma Siriya, sampay manga ma Silisi.
24 Take kami niya' kono' manga lalla minnitu min diyōman
kami bayi paiyu masusa kaam sampay nasaw pikilan bi ma
sabab pandu' sigam. Suga' 'nsa' min panohoan kami iya
hangkan sigam mandu' salaihi'.
25 Hangkan kami bayi mag-isun kamemon subay kami
mene' manga aa ma itu bo' siyoho' paiyu ni kaam. Jari
pasehe' kami sigam ma si Barnabas maka ma si Paul, bagay
kami kilasahan,
26 di si Paul itu bayi magmalilla' ma kallum sigam ma sabab
Panghu' tabi si Isa Almasi.
27 Manjari tiya' na si Judas maka si Silas, bayi soho' kami
paiyu pabaran ni kaam maan kaam ayi-ayi bayi tasulat
kami itu.
28 Sabab Nyawa Sutsi maka kami itu dauyunan du, subay
kaam 'nsa' pihunitan liyu min manga panohoan itu, iya
wajib bine':
29 daa kaam mangan ayi-ayi bayi paglabōt ni manga tau-
tau iya pagtuhanan aa, daa kaam mangan laha', daa
kaam mangan hayōp bayi pikkōl, maka daa na isab kaam
maghinang kalaatan danda maka lalla. Bang hallian bi hi',
makahap du. Mura-murahan, wassalam.”
30 Jari itu pilangngan manga aa mo sulat ian tudju ni
Antiyuk. Takka peen sigam pay'an, pitipun uk sigam manga
aa dajamaa may'an bo' siyongan sulat ni sigam.
31 Pagbassa sigam sulat ian magtuwi sigam kiyōgan tōōd,
sabab sulat ian makahōgōt atay sigam.
32 Na, si Judas maka si Silas itu aa asal magpalatun lapal
Tuhan. Jari taggōl pagnasihat sigam ma manga bean si Isa
ma Antiyuk ian, mahōgōt maka makōsōg pangandōl sigam.
33 Taggōl-taggōl peen uk di si Judas pahanti' may'an,
pipowe' na sigam uk manga bean si Isa may'an. “Mura-
murahan, bang peen kaam salamat,” uk sigam. Manjari
mowe' pabing di si Judas ni bayi manoho' sigam.
34 (Suga' si Silas pataggōl le' may'an.)
35 Sampay si Paul maka si Barnabas pahanti' le' may'an
ma Antiyuk. Magbe' sigam maka baanan aa kasehean
magpandu' maka magnasihat lapal Tuhan.

Magbutas si Paul maka si Barnabas

36 Puwas peen manga pilam bahangi, halling si Paul ni
si Barnabas, uk na, “Sung kita patibaw pabing ni manga
dawuranakan ta bean si Isa ma karairahan kamemon bayi
pagnasihatan ta lapal Tuhan hi'. 'Nda' ta bang salaingga
kahalan sigam.”
37 Si Barnabas ian baya' mo si Yahiya Markus pasehe' ma
sigam,
38 suga' bang ma bistahan si Paul si Markus itu 'nsa' tōp
pasehe', sabab bayi iya ngalabbahan sigam bayi mahi' le'
ma Pampiliya. 'Nsa' iya bayi makatatas nabangan sigam
sampay ubus hinang sigam.
39 Mehe paglugat sigam hangkan sigam magbutas na. Si
Barnabas bayi mo si Markus bo' tulak sigam duwangan
tudju ni pu' Kiprus.
40 Si Paul iya bayi mene' si Silas sehe' na. Song peen sigam
pakallo' min Antiyuk, pijagahan sigam ma Tuhan uk manga
bean si Isa may'an bo' sigam kaniyaan tatabangan na.
41 Pakallo' peen si Paul minnihi' palabay iya min lahat
Siriya maka min lahat Silisi. Maingga-maingga lahat niya'
manga jamaa si Isa magtipun, pihōgōt uk na pangandōl
sigam.

16

Si Timuti magbe' na ma si Paul maka si Silas

1 Manjari palanjal si Paul tudju ni Derbe maka ni Listara.
Niya' ma Listara dakayo' bean si Isa iyōnan si Timuti. Ina'
na bangsa Yahudi mangandōl ma si Isa, 'mma' na bangsa
Girik.
2 Si Timuti itu bissalahan hap uk manga bean si Isa
kamemon, iya ma Listara maka ma Ikuni ian.
3 Baya' na si Paul mo iya sehe' na ma palangnganan suga'
kitauhan uk manga Yahudi kamemon ma jadjahan ian hi' in
'mma' si Timuti bangsa Girik. Hangkan iya pig-islam dahu
uk si Paul bo' 'nsa' tasaway uk manga Yahudi.
4 Na, mangngan na di si Paul ni manga kalahat-lahatan bo'
biyaan uk sigam manga bean si Isa may'an pasal kagaraan
bayi min manga aa kawakilan maka manga kamaasan ma
Awrusalam. Siyoho' manga bean ian me' ma kagaraan hi'.
5 Jari itu pahōgōt na peen pangandōl manga jamaa si Isa
iya magtipun-tipun ma kalahatan ian, maka pasong isab
heka sigam kahaba'-haba' 'llaw.

Niya' panda' ni si Paul

6 Na, iyuntas uk di si Paul lahat Pirigiya maka lahat
Galatiya, sabab 'nsa' sigam diyulan uk Nyawa Sutsi, 'nsa'

siyoho' magnasihat lapal Tuhan may'an ma kalingkal lahat
Asiya.
7 Taabut peen tōbtōban lahat Misiya, pasulay sigam
palanjal ni lahat Bitiniya suga' 'nsa' sigam diyulan uk Nyawa
si Isa.
8 Hangkan sigam palabay min tangnga' lahat Misiya ian
sampay palud na tudju ni Torowas.
9 Manjari itu, ma Torowas peen bo' sangōm na, niya' bayi
panda' ni si Paul. Tanda' na aa min Makidunya mikitabang
ma iya. Uk aa itu, “Paitu kau parambiya' ni Makidunya bo'
kami tabangun!”
10 Ubus peen si Paul bayi makanda' ian hi', magtuwi kami
magsakap tulak ni Makidunya, sabab tasayu kami in kami
siyoho' du uk Tuhan nganasihat lapal hap pasal si Isa ni
manga aa may'an.

Si Lidiya papinda me' ma si Isa

11 Tulak peen kami min Torowas ian, magtuwi kami tudju
ni pu' Samoterak. Pagkallat 'llaw peen, pauntas isab kami
min pu' ian hi' tudju ni Neyapoles.
12 Pagtakka kami ni Neyapoles patukad kami tudju ni
Pilipi, daira mehe ma kalingkal Makidunya ian, paglahatan
bangsa Roma isab. Pahanti' kami may'an pila-pilang 'llaw
na.
13 Pagsabtu' paluwas kami min daira ian tudju ni bihing
sapa', sabab ma tōkōran kami niya' du pagsambahayangan
manga Yahudi may'an. Ningko' kami may'an missalahan
manga karandahan iya patipun may'an.
14 Niya' dangan min manga danda bayi pake ian iyōnan
si Lidiya, danda min daira Tatira. Iya usaha na maglitu
kakana' taluk, kakana' halgaan. Danda itu magtaat asal ma
Tuhan. Salta' iya pake ma kami, kabuwanan iya pikilan uk
si Panghu' Isa bo' kihagad uk na bissala si Paul.
15 Jari piyandi di si Lidiya maka manga sehe' na kar-
aluma', palsaksian in sigam ma si Isa na. Puwas na hi'
siyoho' kami uk si Lidiya paōkōm ma iya. Uk si Lidiya,
“Bang aku tabista bi mangandōl na sabannal-bannal ma si
Panghu' Isa, paitu kaam paōkōm ma luma' ku.” Jari talōgōs
kami uk na.

Si Paul jinil ma daira Pilipi

16 Manjari itu, ma labayan peen kami tudju ni pagsamba-
hayangan hi', niya' talanggal kami dakayo' danda banyaga'.
Siyōran iya sayitan hangkan iya talus. Heka pauntungan
manga aa dapu danda ian sabab min talus na.
17 Paturul na peen iya ma kami maka si Paul, maka
uk na ngalingan. Uk na, “Manga aa itu sosohoan Tuhan

Mahatinggi! Sigam iya ngalapal ma kaam bang salaingga
kalappas bi!”
18 'Nsa' parōhōng paglingan na salaihi' pila-pilang 'llaw.
Gana-gana paddi' pikilan si Paul, hangkan iya palingi' ni
danda ian bo' halling ni sayitan. Uk na, “Min kawasa
ōn si Isa Almasi, soho' ta kau paluwas min danda iyu!”
Saruun-duun du paluwas sayitan hi', bo' danda ian 'nsa' na
makatalus.
19 Pag'nda' peen manga aa dapu danda ian in iya 'nsa'
na kapanguntungan sigam, magtuwi siyaggaw uk sigam
si Paul maka si Silas. Giyuyud sigam pay'an ni manga
pagnakuraan, ian ma halaman daira.
20 Biyo sigam ni manga aa ngantan sara' bangsa Roma bo'
iyampa sigam tiyuntutan uk manga aa dapu danda ian. Uk
sigam, “Manga aa itu ngahinang sadja kasasawan ma lahat
tabi. Bangsa Yahudi ko' sigam.
21 Pamandu' uk sigam manga addat 'nsa' tawwa' bang ma
sara' kami. Bangsa Roma du kami. 'Nsa' kami wajib nayima'
atawa ngahinang manga addat salaihi'.”
22 Manjari palamud manga aa iya magtipun-tipun may'an
bo' me' nguntara ma di si Paul. Hiyurusan manga sammek
si Paul maka si Silas uk manga aa ngantan sara' ian bo'
siyoho' sigam liyapdōsan.
23 Ubus peen sigam bayi kalapdōsan tōōd, liyōōn sigam ni
diyōm jil. Iya tunggu' jil ian siyoho' uk manga aa ngantan
sara' ian subay mahōgōt tōōd tambōl na.
24 Pagtake panohoan itu uk tunggu', magtuwi liyōōn uk
na di si Paul ni tangnga'-tangnga' jil bo' iyampa gallangan
na nayi' sigam maka papan mehe.
25 Jari itu, manga tōnga' bahangi peen, nambahayang si
Paul maka si Silas maka magkalangan isab manga kalangan
pamudji Tuhan. Kake ma sigam manga pilisu kasehean.
26 Tagha' sadja niya' linug mehe, jōgjōg papagan jil ian.
Saruun-duun du paukab tambōl ian kamemon, pakpak du
isab manga bilanggu' min pilisu ian kamemon.
27 Bati' tunggu' jil, bo' pag'nda' na manga tambōl jil ukab
na, pangannal na hi' makalappa manga pilisu. Ngahella' iya
magtuwi kalis na, arak mapatay di na.
28 Suga' ngalingan si Paul pakōsōg, uk na, “Daa kau
ngamula di nu! Tiya' du kami kamemon.”
29 Ngalingan tunggu' ian ngamu' palitaan bo' pasaut
pariyōm. Pakappang iya midpid ma tōngōd nayi' si Paul
maka si Silas.
30 Sakali iyambit sigam uk na paluwas bo' iyampa sigam
tiyaw uk na. “Manga tuwan,” uk na, “ayi subay hinang ku
bo' aku lappasan?”

31 Uk di si Paul, “Mangandōl kau ma si Panghu' Isa, bo'
lappasan du kau sampay manga sehe' nu karaluma'.”
32 Puwas na hi' niyasihat uk sigam lapal Tuhan ni tunggu'
jil ian sampay ni aa kamemon ma diyōm luma' na hi'.
33 Jari ma waktu hi', lōm bahangi peen, biyo sigam
paluwas uk tunggu' jil bo' kosean na pali' sigam. Jari piyandi
tunggu' ian dalumaan uk di si Paul, tanda' in sigam ma si
Isa na.
34 Puwas na hi' si Paul maka si Silas bayi biyo uk tunggu'
hi' pariyata' ni luma' na, bo' piyakan sigam uk na. Landu'
sigam kiyōgan karaluma' ian sabab Tuhan iya pangandōlan
na uk sigam.
35 Pagkallat 'llaw peen, magpanohoan manga aa ngantan
sara' ma manga pulis, siyoho' mo lapal pahi' ni jil. Uk lapal
hi', “Palappahun na manga aa iyu.”
36 Biyaan isab si Paul uk jaga jil, uk na, “Magpanohoan na
manga aa ngantan sara' in kau maka si Silas makajari na
piluwas. Wajib na kaam pakallo', bang peen kaam salamat
isab,” uk na.
37 Suga' uk si Paul ni manga pulis ian, “Bayi kami
liyapdōsan uk sigam diaw ma mata mayiran, minsan kami
'nsa' bayi siyumariya. Bo' peen aa Roma du kami. Diyasōk
isab kami ni diyōm jil. Bo' baya' na isab sigam maluwas
kami ma 'nsa' niya' makatauhan iya. 'Nsa' makajari,” uk si
Paul. “Manga aa ngantan sara' hi' subay magbaran paitu
maluwas.”
38 Biya' ian hi' uk manga pulis ni manga aa ngantan sara'
Roma. Pagtake sigam niya' katarangan di si Paul in sigam
bangsa Roma, tiyāw sigam
39 hangkan pay'an ni di si Paul pamaap. Puwas na hi' biyo
di si Paul uk manga aa ngantan sara' hi' paluwas min jil bo'
iyamu' sigam pakallo' min daira hi'.
40 Manjari pay'an si Paul maka si Silas ni luma' si Lidiya.
Mag'nda' sigam maka bean si Isa may'an, bo' halling di
si Paul ni sigam supaya hōgōt atay sigam. Puwas na hi'
pakallo' na di si Paul minnihi'.

17

Ma daira Tessaloneka

1 Manjari itu talabay na uk di si Paul daira Ampipoles
maka Apollon, bo' iyampa takka ni daira Tessaloneka. Niya'
may'an dakayo' langgal Yahudi.
2 Pahi' si Paul ni diyōm langgal itu sabab iya na asal
kabiyaksahan na. Tallu Sabtu' iya pagnasihat na maka
manga aa may'an pasal pamandu' ma diyōm kitab.

3 Pihatihan sigam uk na, tiyoan sigam sabannal-bannal
min diyōm kitab in si Almasi subay makalabay kabinsanaan
maka piyatay, maka subay pikallum pabing min kamatay
na. Uk si Paul, “Si Isa iya pagnasihat ku itu ma kaam, iya
na si Almasi, iya pene' uk Tuhan magpamarinta.”
4 Manga Yahudi kasehean ian bayi tabo magkahagad
sampay palamud na ma si Paul maka si Silas. Maka
heka isab manga bangsa Girik palamud, aa magtaat asal ni
Tuhan. Heka isab manga danda bangsahan bayi palamud.

5 Suga' ngimbu manga Yahudi kasehean, hangkan pi-
pagtipun uk sigam manga aa bulaug, aa 'nsa' niya' kasudda-
han na iya maglangnganan sadja ma karaddōk-daddōkan.
Heka peen sigam magpun, pihiluhala' daira ian uk sigam.
Siyōd luma' si Jason uk sigam, pamehahan si Paul maka si
Silas bo' biyo paluwas ni aa mahadjana'.
6 Suga', pagka 'nsa' tatawwa' uk sigam di si Paul, giyuyud
uk sigam si Jason maka manga bean si Isa kasehean tudju
ni manga nakura' daira. Ngalingan manga Yahudi ian, uk
sigam, “Tiya' pasampay ni daira tabi itu iya duwangan aa
bayi muwan kasasawan ma kalahat-lahatan.
7 Maka si Jason itu bayi ngōkōman sigam ma diyōm luma'
na. Sigam kamemon ngalanggal sara' Sultan Mahatinggi du
pagka uk sigam niya' sultan saddi, iyōnan si Isa!”
8 Pagtake bissala itu uk katipunan aa ian maka uk manga
nakura' daira ian, magtuwi sigam hiluhala'.
9 Si Jason maka manga sehe' na ian bayi siyoho' mayad ni
nakura' ian pamiyansa baran sigam. Puwas na hi' pipowe'
na sigam.

Ma daira Bereya

10 Pag song kohap peen, pilanjal si Paul maka si Silas
uk manga bean si Isa ian, siyoho' pahi' ni daira Bereya.
Pagtakka sigam pay'an, pay'an sigam ni langgal Yahudi.
11 Manga Yahudi may'an labi lunuk le' atay sigam min
manga Yahudi bayi ma Tessaloneka. Kiyōgan sigam tōōd
pake ma lapal di si Paul. Biyassa kitab uk sigam 'llaw-llaw
pangandaan sigam bang bannal iya pamandu' uk si Paul.
12 Jari heka manga aa Bereya magkahagad ma si Isa,
sampay manga danda bangsahan min bangsa Girik maka
manga lalla Girik isab.

13 Suga', makatau peen manga Yahudi min Tessaloneka in
si Paul ian ma Bereya isab nganasihat lapal Tuhan, paturul
sigam pay'an. Pitnahan uk sigam kabanōsan aa Bereya ian,
biyo magkasasawan.

14 Magtuwi si Paul iya bayi giyaraan uk manga bean si
Isa may'an, siyoho' palud ni bihingan. Suga' si Silas maka si
Timuti hi' masi le' may'an.
15 Manga aa ian, iya mo si Paul palud, bayi nehean iya
sampay ni daira Aten. Puwas na hi' mowe' sigam ni Bereya
maka uk sigam mo lapal ni si Silas maka si Timuti. Siyoho'
pasaut ni Aten parakayo' ni si Paul.

Ma daira Aten

16 Manjari itu, ma daira Aten peen si Paul ngagaran si
Silas maka si Timuti, sasaw tōōd pikilan na pag'nda' na ma
daira Aten ian daran tau-tau iya pagtuhanan sigam.
17 Hangkan na iya pahi' ni langgal Yahudi magsambung-
lapal maka manga Yahudi maka manga aa min kabangsa-
han saddi iya magtaat ma Tuhan. Iya du ma halaman
daira ian, kahaba'-haba' 'llaw magsambung-lapal na peen
iya maka sasuku palabay minnian.
18 Niya' isab manga guru me' magsambung-lapal. Iya
bine' uk manga guru itu manga pamandu' si Epikuru, atawa
pandu' manga aa iyōnan Istuwik. Pagtake manga aa itu
ma pagnasihat si Paul pasal si Isa maka kallum na pabing
min kamatay na, uk kasehean, “Ayi baha' pihalling uk aa
maglegaw itu!”
Uk isab kasehean, “Kila ku, aa itu missala pasal manga
tuhan saddi, iya 'nsa' katauhan ta.”
19 Hangkan na si Paul biyo uk sigam tudju ni palhimpunan
Aten ian, iya iyōnan palhimpunan Areyopagos. Uk sigam
ni si Paul, “Baya' kami tau pasal pandu' bahu iya bissala nu
iyu.
20 Saddi-saddi isab pamandu' nu iyu, hangkan kami baya'
tau bang ayi hati na.”
21 (Sabab na manga aa porol ma daira Aten ian, maka
manga aa liyu isab iya maglahat may'an, kabiyaksahan
asal magbissala-bissala maka pake-ke ma pasal ayi-ayi takka
bahu.)
22 Sakali itu nangge si Paul ma alōpan palhimpunan
Areyopagos bo' uk na, “Kaam manga aa Aten, tapandōga
ku in kaam mag-aagama tōōd.
23 Sabab sasang ku masiyal ma diyōm daira bi itu nganda'-
nganda' ma baanan ayi-ayi iya siyumba uk bi, niya' tanda'
ku dakayo' panumbahan bi taga sulat. Uk sulat hi', ‘Ni tuhan
dakayo', iya 'nsa' kitauhan.’ Na,” uk si Paul, “iya tuhan
piyudji uk bi minsan iya 'nsa' katauhan bi, iya na ko' itu
Tuhan pamahatihan ku kaam buttihi'.
24 Iya na ko' itu tuhan dakayo'-kayo' bayi mapanjari dunya
itu maka kakaya'-kayaan na kamemon. Makapagnakura'

asal iya ma sulga' sampay ma dunya. 'Nsa' iya pabōtang
ma diyōm luma' pagsumbahan bayi hinangan manusiya'.
25 Maka 'nsa' iya pikihinang ma manusiya' sabab 'nsa'
niya' kulang ma iya. Iya asal muwan kallum maka napas,
maka kalluman kaginis-ginisan ma bangsa manusiya'.
26 Dangan du aa," uk si Paul, "bayi pipanjari uk Tuhan,
bo' min dangan hi' piniya' uk Tuhan manga kabangsa-
bangsahan manusiya' kamemon. Pipaglahat sigam uk na
ma kalohahan dunya itu. Giyanta' asal uk na bangsa
dakayo' maka dakayo' bang salaingga iya taggōl sigam natas
ma dunya maka bang maingga kabōtangan na paglahatan
sigam.
27 Salaihi' hinang Tuhan ma manga palbangsa-bangsahan
itu bo' supaya sigam meha ma iya. Bang sigam ganta'
magtuyu' kalu iya tatawwa' du uk sigam. Suga' Tuhan itu
'nsa' lawak min kitabi.
28 Bannal bissala aa ian, iya uk na,

'Min Tuhan asal, iya hangkan kitabi 'llum, hangkan kitabi
makahinang, hangkan kitabi taga kaniya'.'

Sali' bayi bissala isab uk dakayo' aa bi, iya uk na,

'Kitabi itu, anak Tuhan du.'

29 Na, pagka manga anak Tuhan na kitabi," uk si Paul, "daa
subay pikil tabi in kajarihan Tuhan sali' dagbōs tau-tau
hinangan bulawan atawa pilak atawa batu, iya hinang min
akkal maka kapandayan manusiya'.
30 Waktu tagna', pagka ma diyōm awam bayi manga
manusiya' pasal Tuhan, iya kahinangan sigam hap maka
laat 'nsa' bayi tabista uk Tuhan. Suga' ma buttihi' iya
panohoan Tuhan ma aa kamemon maingga-maingga lahat,
subay sigam ngalabba tōōd min karusahan sigam.
31 Sabab niya' 'llaw bayi tiyagama uk Tuhan pangahukum
na manusiya' kamemon maka hukuman na bōntōl. Bayi
na isab kawakilan uk Tuhan aa na malangngan hukuman.
Pipasti' uk Tuhan ma manusiya' kamemon in aa itu asal
tapene' na, sabab bayi iya pikallum uk na pabing min
kamatay na."
32 Pagtake manga aa ian ma si Paul missala pasal kallum
pabayik min kamatay magtuwi iya tittohan uk sigam
kasehean. Suga' kasehean ian halling ni iya, uk sigam,
"Baya' kami pake ma kau pabing pasal iyu hi'."
33 Minnihi', paluwas si Paul min palhimpunan ian.
34 Manjari niya' manga aa bayi me' ma iya bo' mangandōl
ma si Isa. Ōn dakayo' ian si Diyunisi aa min palhimpunan
Areyopagos hi', maka dakayo' danda iyōnan si Damaris.
Maka niya' isab aa kasehean bayi mangandōl.

18

Ma daira Kurintu

1 Puwas na hi' pakallo' si Paul min Aten pahi' ni daira
Kurintu.
2 May'an peen, magtawwa' iya maka si Akila, dakayo'
Yahudi bayi iyanak ma lahat Puntus. Si Akila itu bahu bayi
takka pay'an ni Kurintu bayi min lahat Itali, magbe' maka
handa na si Pirisila. Sigam maglakibini bayi pakallo' min
lahat Itali pagka niya' panohoan min sultan Kalaudi noho'
bangsa Yahudi kamemon pakallo' min daira Roma iya daira
mehe ma Itali. Na, pay'an si Paul nibaw di si Akila.
3 Jari itu, pagka sali' du usaha sigam maghinang luma'
luna, pabōtang iya ma sigam mag-usaha maka sigam.
4 Bo' kahaba'-haba' Sabtu' pay'an iya ni langgal Yahudi
magsambung-lapal maka manga aa may'an. Nulay iya
mo manga Yahudi maka manga Girik magkahagad ma
pamandu' na.
5 Pagtakka si Silas maka si Timuti min Makidunya,
magnasihat sadja si Paul. 'Nsa' niya' hinang na saddi. Naksi'
iya ni manga Yahudi ma pasalan si Isa, in iya asal Almasi
tapene' uk Tuhan magpamarinta.
6 Pagka si Paul siyagga' uk manga Yahudi sampay pi-
hallingan laat, magtuwi jabjaban uk na badju' na, tanda'
saksi' in iya papuwas na min sigam. Uk na ni sigam, “Puwas
na aku min magparuli ma kaam bang kaam pigmulkaan ni
diyōm nalka'. Puwas na aku. Puwas minnitu papinda na
aku magnasihat pahi' ni manga bangsa 'nsa' Yahudi.”
7 Sakali pakallo' si Paul min manga aa ma langgal ian bo'
iyampa pahi' ni luma' si Titus Justus, aa bangsa saddi iya
magtaat asal ni Tuhan. Ian luma' na ma bihing langgal.
8 Na, si Kirispus, iya magnakura' ma langgal ian, man-
gandōl na ma si Panghu' Isa, sigam karalumaan. Heka isab
manga aa min daira Kurintu ian bayi pake ma pamandu' si
Paul bo' mangandōl ma si Isa maka piyandi tanda' in sigam
ma iya na.
9 Na, ma 'llaw dakayo', bo' ma waktu sangōm, niya'
magpapanyata' ni si Paul bo' take na si Panghu' Isa missala
ni iya, uk na, “Daa kau gawa missala, suga' nganasihat na
peen kau. Daa labbahin,
10 sabab nehe' du aku ma kau. 'Nsa' niya' makamula kau
sabab heka manga aa ku ma diyōm daira itu.”
11 Hangkan si Paul pabōtang may'an dantahun maka
'nnōm bulan. Magpandu' na peen iya lapal Tuhan ma
manga aa may'an.

12 Manjari itu, pasalta' peen si Galliyu maggubnul ma
kalingkal lahat Akaya hi', magdakayo' manga Yahudi nag-
gaw si Paul. Biyo iya uk sigam ni sara' gubnul, tiyuntutan.
13 Uk sigam, “Aa itu mo-mo manga aa me' ma kalangn-
ganan sambahayang 'nsa' manjari ma sara' kami.”
14 Song peen si Paul ngandaawa, missala gubnul Galliyu ni
manga Yahudi ian, uk na, “Bang hinang laat atawa langgal
sara' Roma iya makasababan palkala' bi itu, patut du aku
subay pake ma kaam.
15 Suga', pagka pagjawaban bi manga kabtangan maka ōn
aa maka sara' agama bi, kaam iya magsalassayan di bi. 'Nsa'
aku nara' ma palkala' sali' iyu hi'!” uk na.
16 Sakali pikallo' sigam uk na min pagsaraan ian.
17 Manjari manga aa ian kamemon bayi naggaw si
Sostenes, iya nakura' ma langgal Yahudi ian. Piglubakan
iya ma alōpan pagsaraan, suga' hinang sigam hi' 'nsa' bayi
paruli uk si Galliyu.

Pabing ni daira Antiyuk

18 Taggōl-taggōl le' iya kabōtang si Paul mahi' ma Kurintu
bo' iyampa iya maid min manga bean si Isa hi'. Tulak
iya minnihi' tudju ni lahat Siriya, sehean uk si Pirisila
maka si Akila. Dahu le' min katulak sigam tōōd, pagka
ma Kengkereya le', si Paul iya bayi magongan kok na sabab
niya' bayi najal na ni Tuhan.
19 Parunggu' sigam ni Epesos bo' imbanan uk si Paul di
si Akila may'an. Suga' si Paul iya pahapit sadja. Pasōd iya
ni diyōm langgal may'an magsambung-lapal maka manga
Yahudi.
20 Siyoho' iya pataggōl-taggōl ma sigam, suga' 'nsa' iya.
21 Gam peen iya maid min sigam, uk na, “Basta min
kabayaan Tuhan, pabing du aku ni kaam.” Puwas na hi'
tulak iya minnihi' min Epesos ni patudjuhan na.
22 Pagparunggu' na ni Kesareya magtuwi iya patukad
ni Awrusalam mag-addatan tipunan jamaa si Isa may'an.
Puwas na hi' palud iya pabing tudju ni Antiyuk.
23 Taggōl-taggōl peen kamahi' na ma Antiyuk, pakallo' iya
minnihi'. Talatag na kalahatan Galatiya maka Pirigiya, bo'
pihōgōt iman manga bean si Isa kamemon ma manga lahat
ian hi'.

Si Apollos ma daira Epesos maka ma Kurintu

24 Manjari itu niya' dakayo' Yahudi iyōnan si Apollos takka
ni daira Epesos. Aa iya bayi iyanak ma daira Iskandal.
Panday iya missala, maka lōm pangadji' na bang ma kitab.
25 Bayi iya piyanduan pasal kalangnganan si Panghu' Isa.
Mehe baya' na missala, tawwa' isab pamandu' na pasal

si Isa. Suga' iya sadja katauhan na iya pagpandi bayi
pamandu' uk si Yahiya.
26 Nagna' iya magnasihat ma diyōm langgal Yahudi, maka
'nsa' niya' tāw-tāw na. Take peen iya uk si Pirisila maka si
Akila, biyo iya uk sigam ni luma' sigam bo' pihatihan iya
pasal kalangnganan Tuhan bo' pasong tau na.
27 Manjari gara' si Apollos parambiya' ni lahat Akaya.
Manga bean si Isa ma Epesos ian baya' nabangan iya,
hangkan sigam mabo sulat ni manga pagkahi sigam bean si
Isa ma Akaya. Siyoho' sigam nagina ma si Apollos pagtakka
na pahi'. Manjari makatakka peen iya pahi', mehe tabang
na ma manga aa Akaya hi', iya magpangandōl ma si Isa ma
sabab tatabangan Tuhan ma sigam.
28 Iya panabang si Apollos ma sigam, bayi bayihu' na
manga Yahudi ma panganda' kahekahan aa, bo' taraōg na
pagjawab sigam sabab bannal bissala na. Tiyoan sigam isab
manga ayat kitab tanda' in kamattan pasal si Isa, in iya asal
Almasi du, iya tapene' uk Tuhan magpamarinta.

19

Si Paul ma daira Epesos

1 Makamay'an peen si Apollos ma daira Kurintu palabay
si Paul min kare-rehan sampay takka na ni daira Epesos.
Jari niya' tatawwa' na may'an manga kamuliran.
2 Tiyaw iya ma sigam, uk na, “Bayi kaam piniyaan Nyawa
Sutsi baha', waktu kapangandōl bi ma si Isa?”
“'Nsa',” uk sigam. “'Nsa' kami makake manga niya' Nyawa
Sutsi.”
3 Uk si Paul, “Na, pandi ayi baha' bayi pamandi kaam?”
“Pandi si Yahiya,” uk sigam.
4 Uk si Paul, “Iya bayi pamandu' uk si Yahiya hi' pasal
pandi tawubat, pamandi manga aa bang ngalabba tōōd min
dusa sigam. Bayi soho' na isab manga bangsa Yahudi subay
sigam magkahagad ma aa dakayo' iya pasunu' ni iya, hati
na si Isa.”
5 Take peen bissala si Paul itu uk manga aa Epesos,
piyandi na sigam tanda' in sigam ma si Isa na.
6 Pibōtang uk si Paul tangan na ni sigam bo' pahōp
magtuwi Nyawa Sutsi ma sigam. Magbissala isab sigam
manga bahasa saddi. Malatun isab sigam lapal deyo' bayi
min Tuhan.
7 Iya heka sigam niya' manga sangpu' ka duwa lalla.
8 Manjari pasōd si Paul ni diyōm langgal Yahudi may'an.
Bo' tallum bulan iya taggōl na maisōg missala ma manga aa
ian pasal pamarinta Tuhan. Biyo sigam magsambung-lapal,
kalu niya' tabo na me' magkahagad ma lapal na.

9 Suga' manga aa kasehean ian magmatuwas sadja, 'nsa'
baya' magkahagad. Laat bissala sigam ma alōpan kahekahan aa ian pasal kalangnganan si Panghu' Isa. Hangkan
si Paul pakallo' min langgal ian, maka biyo uk na ma iya
manga bean si Isa. Jari kahaba'-haba' 'llaw magsambunglapal iya maka sigam ma diyōm iskul si Tirannus.
10 Iya na peen hinang na ma diyōm duwan tahun,
hangkan manga aa kamemon ma kalingkal lahat Asiya
hi', bangsa Yahudi maka bangsa saddi, bayi makake lapal
Tuhan.

Manga anak si Eskeba

11 Niya' kahinangan bidda' makainu-inu tahinang uk si
Paul, deyo' bayi min kawasa Tuhan.
12 Minsan manga panyu' maka lampik bayi pagguna uk si
Paul, bang biyo ni aa sakihan kaulian du saki sigam, maka
paluwas manga sayitan min baran sigam.
13 Niya' isab manga Yahudi magtatawal ngalangnganan
kalahatan ian maluwas manga sayitan min diyōm baran
aa. Jari itu nulay sigam nabbut ōn si Panghu' Isa bahasa
maluwas sayitan. Uk sigam ma manga sayitan, “Ma ōn si
Isa iya pagnasihatan si Paul, soho' ta kaam paluwas min aa
iyu.”
14 Jari itu niya' pitu' lalla magdanakan nawal salaihi'.
'Mma' sigam si Eskeba, imam-nakura' ma manga Yahudi.
15 Suga' pagtawal peen magdanakan itu, nambag sayitan,
uk na, “Si Isa katauhan ku, maka si Paul katauhan ku. Suga'
kaam 'nsa' katauhan ku bang sayi kaam?”
16 Magtuwi liyoray pitu' lalla ian uk aa taga sayitan hi'.
Maisōg makalandu' hangkan sigam 'nsa' makaatu ma iya.
Lahi sigam kamemon min luma' aa ian. Panno' sigam uk
pali', maka hiyubuan.
17 Manjari patanyag ian hi' ni aa kamemon ma Epesos ian,
ni manga Yahudi maka ni manga bangsa saddi. Siyōd sigam
tāw kamemon, bo' minnihi' pimehe le' ōn si Panghu' Isa.
18 Heka manga aa mangandōl ma si Isa magpasabannal
patampal na pasal bayi hinang sigam malaat hi'.
19 Heka sigam biyaksa bayi maghikmat mo manga kitabkitab sigam bayi panulatan hikmat maka tawal. Jari tiyutung uk sigam pimintadda ma alōpan manga aa kamemon.
Pagbista sigam ma halga' manga kitab ian, niya' limampu'
ngibu pilak bang sin sigam.
20 Pagka salaihi' pasaplag na peen lapal Tuhan may'an,
pasong isab kawasa na hangkan heka magkahagad.

Hiluhala' aa ma Epesos

21 Puwas peen manga pakaradjaan na hi', magbamba si
Paul palabay min lahat Makidunya maka Akaya bo' iyampa
palaus ni Awrusalam. Uk na, “Ubus peen bayi ni Awrusalam
subay aku pahi' isab nganda' daira Roma.”
22 Hangkan na si Timuti maka si Erastus, iya duwangan
sehe' na nabangan iya, bayi siyoho' uk si Paul parahu min
iya tudju ni Makidunya, bo' baran na ian pataggōl le' mahi'
ma kalingkal lahat Asiya.

23 Ma waktu ian hi' niya' lingōg mehe ma diyōm daira
Epesos ma sabab kalangnganan si Panghu' Isa. Salaitu iya
kahalan na:
24 niya' dakayo' aa panday magsasal pilak, ōn na si
Dimitiri. Iya hinang na magsasal luma'-luma' pilak sali'
dagbōs langgal panumbahan tuhan sigam danda, ōn na si
Artemis. Untung usaha si Dimitiri, maka heka sin tausaha
uk manga tindōg na.
25 Jari pitipun uk si Dimitiri manga tindōg na ian sampay
sasuku maghinang sali' hinang sigam. Tipun peen, uk
si Dimitiri ni sigam, “Manga bagay, katauhan bi du, iya
hangkan kitabi taga kaniya' sabab min usaha tabi itu.
26 Tanda' bi na maka take bi na bang ayi tahinang uk aa
ian, iya iyōnan si Paul. Uk pandu' na, bang tuhan hinang
uk aa 'nsa' iya tuhan bannal. Jari heka na tabo magkahagad
ma pamandu' na itu. 'Nsa' sadja ma itu ma Epesos, sampay
ma kalohahan lahat Asiya.
27 Piligdu,” uk si Dimitiri. “Pikaat marayi' usaha tabi
maka 'nsa' kitabi sadja. Sampay langgal panumbahan si
Artemis tuhan tabi babantugun, kalu 'nsa' na pimehe ma
atay. Buttihi' si Artemis itu siyumba asal uk manga aa
kamemon ma kalohahan Asiya sampay isab ma kalohahan
dunya. Suga' piligdu na, kalu piansa' bayi kabantug na.”

28 Makake peen manga aa magtipunan ian iya bissala
uk si Dimitiri, magtuwi paddi' makalandu' atay sigam.
Nagna' sigam ngōlang pakōsōg, uk sigam, “Biyabantug ko'
si Artemis, tuhan manga aa Epesos!”
29 Sakali hiluhala' ma diyōm kalohahan daira ian. Siyag-
gaw uk manga aa ian si Gayus maka si Aristarkus, aa
Makidunya karuwangan bayi sehe' si Paul ma labayan.
Paragan sigam duwangan ni diyōm luma' mehe iya pagti-
tipunan aa.
30 Baya' si Paul paharap ni manga aa katipunan ian, suga'
hiyawiran iya uk manga bean si Isa ian.
31 Minsan manga nakura' ma lahat Asiya ian, iya bagay
si Paul, bayi sigam mabohan iya lapal. Iyamay-amayan iya
'nsa' siyoho' mandaan di na pasōd ni luma' pagtitipunan hi'.

32 Pasalta' peen ian hi', hiluhala' na katipunan aa ian.
Saddi pangalingan kasehean, saddi isab pangalingan kase-
hean, sabab kahekahan na 'nsa' minsan tau bang ayi poon
na hangkan sigam magtipun ian.
33 Jari niya' aa iyōnan si Iskandal bayi pipahi' ni dahuhan
uk manga Yahudi, siyoho' missala. Kiba' uk manga aa
kasehean in iya pagsababan hiluhala' ian. Jari ninyal si
Iskandal ni baanan aa ian subay hipōs bo' 'nsa' sagaw,
sabab nulay iya ngandaawa.
34 Suga' pagtakila iya uk kabanōsan aa ian in iya Yahudi,
magpangōlang sigam sama-sama ma diyōm manga duwan
jam. Iya na peen pangōlang sigam: “Biyabantug Artemis,
tuhan manga aa Epesos!”
35 Iya katōbtōban na, manga aa ian siyoho' parōhōng uk
kunsihal magsusulat. Uk na ni sigam, “Oy! Kaam manga aa
Epesos! Kitauhan asal uk aa kamemon in kitabi manga aa
Epesos ngantanan luma' si Artemis tuhan tabi babantugun,
maka batu landu' sutsi iya bayi pahug min diyata' langit.
36 'Nsa' kapayiluhan pasal iyu hi', hangkan kaam subay
parōhōng. Daa kaam maghinang ayi-ayi dahu bang 'nsa'
bayi tapikil bi pahap.
37 Tiya' bayi bo bi paitu manga aa itu, bo' 'nsa' sigam bayi
ngalangpasan langgal atawa halling-hallingan laat pasal
tuhan tabi danda itu.
38 Bang niya' panuntutan si Dimitiri maka manga tindōg
na ma sayi-sayi, niya' du 'llaw pagsara', maka niya' isab
magsasara'. Arapun nuntut sigam mahi'.
39 Maka bang niya' palkala' bi saddi, subay pigsalassay ma
palhimpunan paghukuman.
40 Sabab piligdu kitabi,” uk kunsihal ian, “kalu tabi
tiyuntutan bayi ngahinang kahiluhalaan sini'. 'Nsa' niya'
sababan na, 'nsa' niya' pangandaawa tabi pasal hiluhala'
itu.”
41 Ubus peen bissala kunsihal hi' magtuwi pipowe' uk na
manga aa bayi magtipun-tipun ian.

20

Si Paul pahi' ni lahat Makidunya maka lahat Girik

1 Parōhōng peen hiluhala' ian, noho' si Paul ma manga
bean si Isa ian, siyoho' patipun. Missala iya ma sigam
pamatōtōg na atay sigam, bo' iyampa iya maid min sigam
palanjal ni lahat Makidunya.
2 Lingngan uk na kalahat-lahatan may'an, maka daran uk
na missala ma manga aa supaya patōtōg na atay sigam.
Puwas na hi' takka na iya ni lahat Akaya,

3 bo' tallum bulan iya kabōtang na may'an. Magbamba
peen iya tulak ni Siriya, jari tabistu pasal manga Yahudi
maggara' mapatay iya biyono'. Hangkan iya gara' maklay
min de, pabayik min bayi palangnganan na labay min
kalohahan lahat Makidunya.
4 Iya sehe' na ian si Sopatel anak si Pirus, aa min lahat
Bereya, maka di si Aristarkus maka si Sigundu, manga aa
min Tessaloneka. Iya du me' si Gayus min Derbe, maka di
si Tikikus maka si Turupimus, aa min lahat Asiya. Me' isab
si Timuti.
5 Hi' sigam bayi parahu min kami ngagaran kami may'an
ma Torowas.
6 Ubus peen paghinang manga Yahudi, iya 'llaw pagkakan
sigam tinapay 'nsa' kalamuran pasulig, tulak kami min
Pilipi. Makalabay peen limam bahangi taabut kami sehe'
kami may'an ma Torowas. Dapitu' iya kahanti' kami
may'an.

Tibaw uk si Paul manga aa Torowas, katapusan na na

7 Taabut peen sangōm Sabtu' (iya tagnaan 'llaw Ahad),
magtipun kami magbahagian di kami tinapay. Si Paul ian
sakap na tulak dayi'-llaw, hangkan iya nganasihatan manga
aa magtipun ian sampay ni katōngaan bahangi.
8 Iya bilik pagtipunan kami ian bayi ma pangkat diyata',
maka heka palitaan bayi may'an.
9 Niya' may'an dakayo' lalla onde' bahu le', ōn na si Utikus,
ningko' ma babag tandawan. Manjari itu, pagka pitaha' uk
si Paul bissala na, kiyaru' bidda' si Utikus itu sampay tuwi
na. Tuwi peen iya, hug iya pareyo' ni tana' min diyata' tallu
pangkat luma' ian. Pagbohat iya uk manga aa asal matay
na.
10 Suga' pareyo' si Paul pay'an bo' kappangan na si Utikus
maka uk na nganggapus. Uk si Paul, “Daa kaam susa. Masi
'llum.”
11 Puwas na hi' pabing si Paul pariyata' mahagi' tinapay
bo' iyampa sigam magkakan. Missala le' iya ma sigam
sampay ni karayi'-llawan, sampay tulak na iya.
12 Iya subul bayi mahug ian biyo na uk manga sehe' na
tudju mowe', 'llum du isab. Jari pasannang atay sigam.

Min Torowas tudju ni Militus

13 Kami ian, bayi parahu min si Paul ni kappal bo' palanjal
tudju ni Assos, sabab iya paggara' kami subay pisakat si Paul
ni kappal may'an ma Assos hi'. Min panohoan na ko' hi',
sabab kono' iya maklay min de.
14 Makapagtawwa' peen kami ma Assos, magtuwi iya
pasakat kami ni kappal bo' pauntas tudju ni lahat Mitilini.

15 Takka isab kami minnihi' bo' pakallat peen 'llaw
dakayo', parunggu' kami ni tōngōd Kiyus. Pag'llaw dakayo'
pahapit kami ni Samos, bo' pag'llaw karuwa na takka kami
ni Militus.
16 Iya pikilan si Paul subay daa pahapit ni Epesos bo' 'nsa'
makalabay may'an ma lahat Asiya. Sabab magdayi'-dayi' iya
palanjal tudju ni Awrusalam bo' tasa'ut paghinang manga
Yahudi iya iyōnan Pentekosta.

Bissala pag'mbanan si Paul maka manga kamaasan bayi min Epesos

17 Hangkan na, pagtakka kami ni Militus, si Paul mabo
lapal na tudju ni manga aa pagmaasan ma manga jamaa si
Isa iya magtipun ma Epesos hi'. Siyoho' sigam nampang iya
ni Militus.
18 Pagtakka peen manga maas hi', missala si Paul ni
sigam. “Katauhan bi du,” uk na, “iya bayi kajarihan ku ma
kaam sataggōl ku bayi ma diyōman bi, sataggōl min tagna'
katakka ku ni lahat Asiya.
19 Bayi aku maghinang ma si Panghu' Isa maka deyo' asal
atay ku. Daran bayi mattak bohe' mata ku. Bayi sandalan
ku katiksaan iya pitakka ni aku sabab min pag-isun manga
Yahudi.
20 Katauhan bi du isab 'nsa' du bayi kallōgan ku basta
ayi-ayi makahap kaam. Gam peen kaam bayi nasihatan ku
sampay panduan ku, mariyōm kahekahan aa, minsan isab
ma diyōm manga luma' bi.
21 Bangsa Yahudi maka bangsa 'nsa' Yahudi, bayi bandaan
ku sali'-sali' subay ngalabba tōōd min dusa sigam papinda
tudju ni Tuhan, maka subay mangandōl isab ma Panghu'
tabi si Isa.
22 Na buttihi', tiya' na aku ni Awrusalam ma sabab
panohoan min Nyawa Sutsi. 'Nsa' katauhan ku bang ayi
makani-aku mahi'.
23 Suga' pitauhan aku tōōd uk Nyawa Sutsi,” uk si Paul,
“ma daira kamemon iya papahian ku in aku pijil du maka
pidjala'.
24 Suga' 'nsa' kallōgan ku kallum ku bang peen talus ku
ayi-ayi bayi panganggantа' aku. Bang peen isab taubus ku
hinang bayi pamahinang aku uk si Panghu' Isa, hati na
magnasihat lapal hap pasal ase' maka lasa Tuhan.
25 “Bayi na kaam talatag ku kamemon, bayi kaam nasi-
hatan ku pamarinta Tuhan. Maka katauhan ku na, puwas
itu 'nsa' kitabi mag'nda' pabayik.
26 Hangkan kaam baan ku tōōd ma 'llaw itu: bang niya'
min kaam ganta' mulkaan ni diyōm nalka', min kaam du,
puwas na aku, 'nsa' dusa ku.

27 Sabab 'nsa' niya' bayi limbungan ku min kaam. Bayi
kaam patau ku pasal niyat maka maksud Tuhan kamemon.
28 Kamaya'-maya' kaam. Upiksaun bi isab manga aa
kamemon bayi pangandōl ma kaam uk Nyawa Sutsi. Upik-
saun bi manga jamaa ma pagtipunan bi iyu, iya bayi pisuku'
ma Tuhan sabab min laha' si Isa bayi min kamatay na.
29 Sabab katauhan ku, bang aku hi' na likut niya' du
palamud ni kaam manga guru putingan, sali' hantang ero'
bidda' maisōg. 'Nsa' sigam maase' ma kaam.
30 Minsan min diyōman bi iyu, ma sosongun niya' du
magputing bo' supaya niya' manga bean si Isa tabo me' ma
sigam.
31 Kamaya'-maya' kaam! Intōmun bi bayi uk ku ma kaam.
Ma diyōm tallun tahun landōs bohe' mata ku bayi mattak
ma sabab bi, pagka kaam pituwahan ku dangan kaam maka
dangan 'llaw-sangōm.
32 “Na buttihi', pajagahan ta na kaam ma Tuhan. Bang
peen kaam mura-murahan pihōpan lapal na pasal ase'-lasa
na, sabab minnihi' makahōgōt pangandōl bi tudju ni Tuhan.
Minnihi' kaam piniyaan kahapan, iya asal pamusaka' Tuhan
ma sasuku me' ma iya sadja.
33 Sataggōl aku ma kaam 'nsa' aku bayi nganapsuhan
alta' aa, minsan pilak na atawa bulawan na atawa manga
sammek na.
34 Katauhan bi du, baran ku bayi ngusaha bo' niya'
kalluman kami maka manga sehe' ku hi'.
35 Ayi-ayi bayi hinang ku hi' bayi pamanda' ku kaam
panunuran bi,” uk si Paul. “Hati na in kitabi subay
ngusaha tōōd supaya katabangan tabi manga aa iya 'nsa'
na makausaha. Intōmun bi bayi bissala si Panghu' Isa, iya
uk na hi', ‘Bang kita muwan, labi le' kakōgan ta min aa
buwanan ta.’ ”
36 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi iya paluhud
magbe' maka sigam kamemon ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
37 Magtangisan sigam kamemon salta' sigam maggapus
maka magsiyum, pagka sigam mag-ōkat na maka iya.
38 Iya makasusa sigam tōōd, iya bayi uk na in iya 'nsa' na
tanda' uk sigam pabing. Manjari sehean iya uk sigam tudju
ni kappal.

21

Patukad si Paul ni Awrusalam

1 Makapaglabba peen kami maka manga aa Epesos hi',
takka kami bo' patuwi ni lahat Kos. Pag'llaw dakayo',
parunggu' kami ni Rodos, bo' palanjal minnihi' tudju ni
Patara.

2 Ma Patara peen, tasabu kami kappal song tulak ni
Pinikiya. Manjari pasakat kami bo' tulak kami minnihi'.
3 Pag'nda' kami pu' Kiprus min katahan, palabay kami
min bihing na ni katau bo' kami makatudju ni kalahatan
Siriya. Parunggu' kami ni lahat Tira bo' pareyo' kami
may'an, sabab niya' duwaan kappal hiyawas may'an.
4 Pagka niya' tatawwa' kami may'an manga bean si Isa,
pahanti' kami ma sigam dapitu'. Bayi sigam biyuwanan
pangatau uk min Nyawa Tuhan hangkan sigam noho' si Paul
daa subay pahi' ni Awrusalam.
5 Suga' taabut peen 'llaw katulak kami minnihi', sehean
kami uk sigam kamemon magtawutayi'-anak tudju paluwas
min daira hi'. Paluhud kami kamemon ma bihing parian
ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
6 Ubus peen kami bayi magpakallo' maka sigam, pariyata'
na kami ni kappal, bo' sigam hi' mowe' na ni luma' sigam.

7 Jari palanjal kami min Tira bo' tulak tudju ni Tolemas.
Pagparunggu' kami ni Tolemas, pig-addatan kami uk manga
bean si Isa may'an bo' may'an kami ma sigam dambahangi.
8 Pag'llaw dakayo' tulak isab kami minnihi' bo'
makarunggu' kami ni Kesareya. May'an peen kami,
magtuwi kami pay'an pahanti' ma luma' si Pilip, aa
magnanasihat lapal hap pasal si Isa. Si Pilip itu, dakayo' iya
aa ma diyōm pitu' sigam bayi tapene' ma Awrusalam ma
waktu palabay, siyoho' mag-atas-pikil ma paggastu manga
bean si Isa.
9 Niya' 'mpat anak na budjang malatun lapal Tuhan.
10 May'an peen kami manga pilam bahangi, niya' aa takka
pay'an min lahat Yahudiya, ōn na si Agabus. Aa iya malatun
lapal Tuhan.
11 Jari pasikōt iya ni kami bo' killo' uk na sintoron si Paul,
bo' iyampa iya ngingkōtan di na nayi'-tangan na. Missala si
Agabus hi', uk na, “Iya itu palman min Nyawa Sutsi: iya aa
dapu sintoron itu ingkōtan du isab salaitu uk manga Yahudi
ma Awrusalam, bo' siyongan du iya ni pangantanan bangsa
saddi.”
12 Pagtake peen kami bissala si Agabus hi', magtuwi kami
maka manga aa kasehean ian nganjunjung ni si Paul, daa
siyoho' palanjal ni Awrusalam.
13 Suga' nambung si Paul, uk na, “Angay kaam magtangis
iyu? Daa pahansulun bi atay ku. Lilla' du aku, 'nsa' ingkōtan
sadja ma Awrusalam. Minsan isab aku piyatay mahi', bang
peen ma sabab ōn si Panghu' Isa.”

14 Pagka 'nsa' talōgōs si Paul, na parōhōng kami nganjun-
jung. Uk kami, “Bang peen baya'-baya' Tuhan na.”

15 Taggōl-taggōl peen kamahi' kami ma Kesareya, na
magmōmōs kami bo' palanjal tudju ni Awrusalam.
16 Niya' isab manga bean si Isa min Kesareya bayi
parōngan ma kami. Jari biyo kami uk sigam ni luma' si
Manason, paōkōman kami. Si Manason itu aa Kiprus, mulid
si Isa asal min katagna' hi'.

Tibaw si Ya'kub uk si Paul

17 Manjari itu, pagtakka kami ni Awrusalam, siyagina
kami pahap-hap uk manga danakan hi'.
18 Pagkallat 'llaw peen, magbe' kami maka si Paul nibaw
ma si Ya'kub. Ian isab patipun manga kamaasan min
katipunan jamaa si Isa ma Awrusalam.
19 Ubus peen si Paul bayi mag-addatan sigam, biyaan
sigam uk na kamemon bayi pihinang ma iya uk Tuhan ma
diyōm kabangsahan 'nsa' Yahudi.
20 Pagtake peen uk sigam, magtuwi sigam nanglitan
Tuhan. Uk sigam ni si Paul, “Bagay Paul, katauhan nu na.
Ma ibu-ibuhan na manga bangsa tabi Yahudi mangandōl na
ma si Isa, aa mōgbōg lullun ma sara' si Musa.
21 Bayi na sigam kahakahan pasal kaam manduan manga
Yahudi kamemon iya maglahat ma kalahatan bangsa saddi
ian, in sigam makajari ngalabbahan min sara' si Musa.
Uk nu kono' ni sigam 'nsa' na subay mag-islam manga
anak sigam, maka 'nsa' na subay tiyurul kaaddatan bangsa
Yahudi.
22 Na salaingga kitabi na bo' kau 'nsa' siyaggaw? Sabab
tantu du, take na uk sigam in kau takka na.
23 Hap bang be' nu gara' kami itu,” uk manga maas ian.
“Niya' ma itu 'mpat aa song na hinang uk sigam bayi najal
sigam ni Tuhan.
24 Me' kau le' ma sigam ni langgal pagkulbanan, bo'
palamud kau ma sigam maghinang addat Yahudi pag-
sutsi. Subay atas nu gastu pagkulban sigam bo' sigam
makabagongan kok sigam. Jari bang hinang nu salaihi',
kitauhan du uk aa kamemon in bayi pangahaka manga aa
pasal pandu' nu 'nsa' du bannal, maka baran nu mōgbōg
du ma sara' si Musa.
25 Na, iya pasalan manga aa min bangsa saddi mag-
pangandōl ma si Isa, bayi na sigam piyabohan sulat uk
kami maan sigam in sigam daa subay mangan ayi-ayi bayi
paglabōt ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa sigam
subay mangan laha' atawa hayōp bayi pikkōl, maka daa
isab subay maghinang kalaatan danda maka lalla.”
26 Manjari biyo uk si Paul 'mpat aa ian, bo' pagsawung
magbe' sigam maghinang manga addat Yahudi pagsutsi.

Puwas na hi' pasōd si Paul ni diyōm langgal pagkulbanan maan manga imam hi' bang umay tangbus timpu pagsutsi sigam, maka bang umay waktu panukbal pagkulban ni Tuhan uk sigam pakaniya-pakaniya.

Si Paul siyaggaw ma diyōm langgal pagkulbanan

27 Song peen tangbus pitum bahangi pagsutsi sigam, sakali niya' manga Yahudi bayi min Asiya bayi makanda' si Paul ma diyōm langgal pagkulbanan. Magtuwi pipaglingōg uk sigam kahekahan aa ian bo' siyaggaw si Paul uk sigam.
28 Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy! Kaam manga aa Israil! Nabang kaam ba! Iya na ko' itu aa ngalatag kalahat-lahatan manduan aa kamemon. Siyagga' uk na bangsa tabi maka sara' si Musa, maka langgal pagkulbanan itu. Lagi', tiya' na isab bayi bo na manga aa 'nsa' Yahudi ni diyōm langgal itu. Tiyamak na uk na pamudjihan tabi sutsi itu!”
29 (Hangkan salaihi' pagba' sigam sabab niya' bayi sehe' si Paul tanda' uk manga Yahudi ian magbe' maka si Paul ma diyōm daira. Ōn na si Turupimus, aa Epesos 'nsa' Yahudi. Jari pangannal sigam in si Turupimus itu biyo uk si Paul ni diyōm langgal pagkulbanan, bo' 'nsa'.)

30 Na, pasaplag kalingōgan ian ni kalohahan Awrusalam. Maglingōg manga kabanōsan aa pay'an bo' iyagaw uk sigam si Paul, giyuyud paluwas min diyōm langgal. Tiyambōl magtuwi manga lawang langgal.
31 Salta' peen sigam nongan mapatay si Paul, niya' habal takka pahi' ni nakura' sundalu Roma. Hiluhala' kono' diyōm Awrusalam ian kamemon.
32 Magtuwi biyo uk nakura' manga kapitan maka manga sundalu pasaut pahi' ni tōngōd kahiluhalaan. Pag'nda' manga aa ma nakura' maka ma kasundaluhan ian, magtuwi sigam parōhōng minsana' si Paul.
33 Pay'an nakura' sundalu ni si Paul naggaw iya bo' siyoho' iya ingkōtan maka duwa bilanggu'. Puwas na hi' tiyaw nakura' ma manga aa ian, uk na, “Sayi aa itu, maka ayi dusa na?”
34 Magbidda' iya pangōlang manga aa ian. Ginisan iya panambung sigam. Mehe kalingōgan hangkan 'nsa' kahangpasan uk nakura' hi' bang ayi tōōd sababan na. Manjari bayi soho' na manga sundalu na mo si Paul ni diyōm kuta'.
35 Ma harōn kuta' peen iya, subay na iya iyangkat uk manga sundalu sabab pasong tōōd kalingōgan aa ian, 'nsa' tasapad.

36 Sigi-sigi ngamanhit manga aa paturul ni si Paul ian, uk
sigam, “Patayun bi iya!”

Ngandaawahan di na si Paul

37 Song peen si Paul biyo uk sigam ni diyōm kuta', halling
iya ni nakura' sundalu, uk na, “Makajari baha' bang aku
halling ni kau?”
Nambung nakura', uk na, “Oy, tau ka maghalling Girik?
38 Pikil ku in kau iyu aa Misil iya bayi mo manga aa nagga'
ma parinta Roma ma waktu palabay-labay hi'. Niya' manga
'mpat ngibu mundu ma deyoan na, aa magtakōs kamemon
bayi biyo uk na pahi' ni lahat 'nsa' kalluman ayi-ayi hi'. Kalu
'nsa' kau?”
39 Uk si Paul, “'Nsa'. Aku itu Yahudi. Bayi aku iyanak
ma daira Tarsus, ma lahat Silisi hi'. Aa du aku min daira
bangsahan. Na, tuwan, pabairun aku kono' missala ni
manga aa itu.”
40 Jari pibaid iya uk nakura' sundalu ian bo' nangge iya
ma harōn kuta'. Pitangge uk na tangan na pamahipōs na
ma manga aa ian supaya pake ma iya. Parōhōng peen
paghebok sigam ian, missala si Paul ni sigam ma bissala
Hibrani.

22

1 “Manga maas-danakan,” uk si Paul, “kehun bi na daawa
ku itu, iya halling ku itu ma kaam.”
2 Pagtake sigam bissala Hibrani iya pamissala na ma
sigam, gam peen sigam pahipōs. Manjari uk na ma sigam,
3 “Aku itu aa Yahudi du. Bayi aku iyanak mahi' ma
daira Tarsus, lahat Silisi, suga' suwig aku ma itu ma
Awrusalam. Bayi aku magguru ma si Gamaliyal, maka bayi
aku kapanduan tōōd ma sara' bayi pamean ka'mbo'-mboan
ta. Bayi aku manuyu' maghinang ni Tuhan, sali' kapanuyu'
bi kamemon iyu ma buttihi'.
4 Bayi pidjala' ku manga aa me' ma kalangnganan si Isa
bahasa sigam matay. Bayi sigam saggaw ku lalla maka
danda bo' liyōōn ni diyōm jil.
5 Makasaksi' du imam nakura' maka manga palhimpunan
maas kamemon in bissala ku itu bannal sadja. Bayi
aku piniyaan sulat pamapatut uk sigam, sulat ni manga
danakan ta Yahudi mahi' ma Damaskus. Hangkan aku bayi
pahi' ni Damaskus bo' tasaggaw ku manga bean si Isa mahi'.
Sasuku tasaggaw ku subay ingkōtan bo' iyampa biyo ni
Awrusalam itu bo' binsana' ma itu.”

Ma'-ma' si Paul pasal kapinda na ni si Isa

6 “Jari itu,” uk si Paul, “manga lattu 'llaw, sikōt peen aku
ni Damaskus, patagha' sadja niya' sawa min diyōm sulga'
magsahaya ma katilibut ku.
7 Pahantak aku ni tana' bo' niya' take ku suwara halling
ni aku, uk na, ‘Saul, O Saul! Angay aku pidjala' nu?’
8 Magtuwi tiyaw ku. ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk
sambung na, ‘Aku aa Nasaret, iya pidjala' nu na peen.’
9 Na, manga sehe' ku hi',” uk si Paul, “bayi makanda' sawa
suga' 'nsa' tasayu uk sigam bang ayi pihalling ni aku uk
suwara ian.
10 Tiyaw ku isab, ‘Ayi subay hinang ku, Nakura'?’ Uk
Panghu' ian ni aku, ‘Nangge kau, bo' kau palanjal pahi' ni
Damaskus. Biyaan du kau mahi' kamemon iya pamahinang
Tuhan ma kau.’
11 Manjari buta na aku uk silaw sawa hi',” uk si Paul,
“hangkan aku bayi iyambit uk manga sehe' ku pahi' ni
Damaskus.
12 “Mahi' ma Damaskus niya' dakayo' aa iyōnan si
Ananiyas. Aa mag-aagama iya me' ma sara' tabi, maka pig-
addatan iya uk manga Yahudi kamemon ma Damaskus.
13 Si Ananiyas bayi pahi' ni aku nangge ma tōngōd ku. Uk
na ni aku, ‘Saul, magdanakan kita. Nganda' na kau pabing.’
Saruun-duun du aku makanda' pabing,” uk si Paul, “bo'
tanda' ku si Ananiyas hi'.
14 Uk na, ‘Saul, tapene' kau uk Tuhan iya asal pagtuhanan
ka'mbo'-mboan tabi, bo' tatau nu bang ayi kabayaan na.
Tapene' kau uk na bo' supaya tanda' nu Sosohoan na Adil,
maka bo' take nu isab suwara na missala.
15 Sabab kau iya makasaksi' du pasal si Isa. Kaam
ngalapal du ma manga aa kamemon pasal ayi-ayi bayi
tanda' nu maka take nu.
16 Na, daa na kau taggōl,’ uk si Ananiyas ni aku. ‘Nangge
kau bo' kau piyandi, tanda' in kau ma si Isa na. Sabbutun
ōn si Panghu' Isa bo' kau sutsi min bayi dusa nu.’ ”

Si Paul siyoho' magnasihat ni manga aa 'nsa' Yahudi

17 “Manjari itu,” uk si Paul, “bayi aku pabing ni
Awrusalam itu. Sabu ku nambahayang ma diyōm langgal
pagkulbanan niya' panyata' ni aku.
18 Tanda' ku si Panghu' Isa missala ni aku. Uk na, ‘Parayi'-
dayi' kau pakallo' min Awrusalam itu sabab 'nsa' du kihagad
uk manga aa ma itu iya panaksi' nu ma pasal aku.’
19 ‘Tuwan Panghu'’, uk ku, ‘kitauhan asal uk manga aa
itu in aku bayi ngalatag manga kalanggalan Yahudi bo'
tasaggaw ku maka tabinsana' ku sasuku mangandōl ma kau.

20 Ma waktu kapamapatay manga aa ma si Esteban, iya
saksi' nu hi', mahi' du aku ngahoan hinang sigam. Aku iya
bayi pamatawuan sammek manga aa bayi mapatay iya.'
21 Suga' noho' le' si Panghu' Isa ma aku, uk na, 'Pakallo' na
kau minnitu, sabab papahi' ta kau ni katahan, ni kabangsa-
bangsahan 'nsa' Yahudi.' "
22 Pake tōōd manga aa ian ma si Paul sampay tabissala na
ian hi', suga' taabut peen siyabbut uk na kabangsahan 'nsa'
Yahudi, magtuwi sigam nagna' ngōlang pakōsōg. Uk sigam,
"Patayun bi aa iyu! 'Nsa' iya manjari pikallum."
23 Ian sigam mag-ōlang na peen, nganjabjaban na peen
badju' sigam, maka uk sigam nabulakan bagunbun tudju
pariyata'.
24 Manjari magpanohoan nakura' ma manga sundalu na
mo si Paul ni diyōm kuta'. Siyoho' sigam ngalapdōsan iya
bo' supaya iya ma' bang angay iya hangkan pig-ōlangan uk
manga Yahudi hi'.
25 Kaingkōtan peen si Paul, song peen liyapdōsan, halling
iya ni kapitan iya manangge may'an. "'Nsa' baha' ngalang-
gal sara'," uk na, "bang lapdōsan bi aa Roma sali' aku itu,
ma 'nsa' le' bayi kalabayan sara'?"
26 Pagtake peen itu uk kapitan, pahi' iya ni nakura' tiyaw.
Uk na, "Ayi maksud nu ma aa itu? Aa Roma ko' iya!"
27 Hangkan pahi' nakura' ni si Paul. Uk na, "Bain aku, aa
Roma kau baha'?"
"Aho'," uk si Paul.
28 Uk nakura', "Aku itu, heka sin bayi pamayad ku bo' aku
manjari aa Roma."
"Suga' aku," uk si Paul, "aa Roma asal min kapag-anak
ku."
29 Take peen uk na hi', magtuwi pasibōg manga aa bayi
arak maliksa' si Paul. Sampay nakura', tiyāw isab iya pagka
katauhan na na in si Paul aa Roma du. Sabab iya baran na
bayi noho' subay ingkōtan si Paul.

Si Paul ma alōpan palhimpunan kamaasan

30 Jari nakura' sundalu hi' baya' pikitau bang ayi tōōd
panuntut si Paul uk manga Yahudi. Hangkan na, pagkallat
'llaw dakayo', bayi soho' na pikalloan ingkōt si Paul. Bayi
soho' na isab magtipun manga kaimaman nakura' maka
manga aa palhimpunan kamemon. Bo' biyo uk na si Paul
patampal ni palhimpunan hi'.

23

1 Manjari mandang si Paul ma palhimpunan maas ian.
Uk na ma sigam, "Manga dawuranakan ku, bōntōl sadja

pangatayan ku tudju ni Tuhan pasal bayi kahinangan ku,
min tagna' ku sampay ni 'llaw itu."
2 Pagtake uk si Ananiyas, iya imam-nakura', ma bayi
halling uk si Paul hi', soho' na manga aa ma tōngōd si Paul
nampak bo' na.
3 Uk si Paul ni si Ananiyas, "Binsana' du kau uk Tuhan.
Hap luwasan nu suga' laat diyōm atay nu! Iyu kau ningko'
ngahukum aku ma sali' usulan sara', suga' kau iya labi-labi
na ngalanggal sara' sabab soho' nu aku siyampak!"
4 Halling ni si Paul manga aa ma tōngōd na ian, uk sigam,
"Imam-nakura' iya paiya' nu iyu, iya tapene' uk Tuhan!"
5 Nambung si Paul, uk na, "Manga dawuranakan ku, 'nsa'
katauhan ku in iya imam-nakura'. Sabab tasulat asal ma
diyōm kitab, daa subay pahallingan tabi laat pagnakuraan
bangsa tabi."
6 Manjari itu, pagka tasayu uk si Paul manga aa ma
palhimpunan ian bahagi' duwa na, kasehean sigam Saddusi,
kasehean Parisi, ngalingan iya patanōg, uk na, "Manga
dawuranakan ku! Aku itu dakayo' Parisi, maka Parisi isab
manga maas ku. Tiya' aku hiyukum ma itu sabab ngahōwat
aku niya' manga aa bayi magpatayan pikallum du pabayik
min kamatay sigam."
7 Puwas minnihi' nagna' na magsual manga Parisi maka
manga Saddusi ian, hangkan bahagi' duwa na ma palhim-
punan.
8 (Iya sababan na hangkan salaihi', in manga Saddusi
magba' 'nsa' niya' pikallum pabing min kamatay sigam,
maka 'nsa' niya' malaikat atawa jin. Suga' manga Parisi
magkahagad pasal uk na hi' kamemon.)
9 Jari pasong kalingōgan ma palhimpunan ian, maka niya'
manga guru sara' nangge, aa me' ma kalangnganan manga
Parisi. Nganjawab tōōd sigam, uk sigam, "'Nsa' niya' laat
tatawwa' kami ma aa itu! Kalu bannal, niya' jin atawa
malaikat bayi halling ni iya."
10 Manjari karuhunan gam peen pagjawaban ian,
hangkan tiyāw nakura' sundalu kalu pigkawukanat pag-
dayaw baran si Paul uk manga aa may'an. Manjari soho'
na manga sundalu na pareyo' pahi' ngagaw si Paul bo' biyo
ni diyōm kuta' pabing.
11 Sangōm ian panyata' si Panghu' Isa ni si Paul nangge ma
bihing na. Uk si Isa ni iya, "Paiman kau! Bayi aku kasaksian
nu ma itu ma Awrusalam. Subay aku kasaksian nu du isab
ma daira Roma."

Mag-isun manga Yahudi mapatay si Paul

12 Pagkallat 'llaw peen, niya' manga Yahudi mag-isun.
Magsapahan sigam di sigam, in sigam 'nsa' mangan atawa
nginum sataggōl 'nsa' tapatay uk sigam si Paul.
13 Labi sigam 'mpatpu' puhu' bayi mag-isun hi'.
14 Manjari pahi' sigam ni manga nakura' imam maka ni
kamaasan, matau. Uk sigam, “Bayi na kami magsapa in
kami 'nsa' manjari nimtim kiyakan ayi-ayi, sataggōl 'nsa'
tapatay kami si Paul hi'.
15 Hangkan na,” uk sigam, “kaam maka manga aa
palhimpunan subay mabo lapal ni nakura' sundalu ngamu'
iya mo si Paul paiyu ni kaam. Subay kaam magbawu'-bawu'
in kaam baya' maliksa' pahap-hap pasal palkala' na hi'. Jari
kami itu sakap du mapatay iya ma labayan, ma 'nsa' le'
makasampay paiyu.”
16 Lipara niya' kamanakan si Paul lalla, anak danakan na
danda, bayi makake pasal pag-isun hi'. Hangkan iya pahi'
ni diyōm kuta' maan si Paul pasal bayi take na hi'.
17 Jari linganan uk si Paul dakayo' kapitan. Uk si Paul ni
iya, “Bohun subul itu ni nakura' nu, sabab niya' pama' na.”
18 Biyo na iya uk kapitan tudju ni nakura' na. Uk kapitan,
“Bayi aku linganan uk si Paul, pilisu ian, bo' siyoho' aku uk
na mo subul itu ni kau sabab niya' kono' pama' na ni kau.”
19 Manjari iyambit subul ian uk nakura', biyo pasaddi min
kasehean bo' iyampa tiyaw na. “Ayi pama' nu ma aku?” uk
na.
20 Nambung subul hi', uk na, “Bayi mag-isun manga
nakura' Yahudi. Pagsawung kono', iyamu' kau uk sigam mo
si Paul patampal ni palhimpunan. Magbawu'-bawu' sigam
maliksa' iya pabing.
21 Suga' daa sigam asipun, sabab niya' sigam labi 'mpatpu'
aa napukan di sigam ma bihing daddōk bo' tipu si Paul
uk sigam. Bayi na sigam magsapahan di sigam in sigam
'nsa' mangan atawa nginum sataggōl 'nsa' tapatay si Paul
uk sigam. Sakap na sigam buttihi' maka iyagaran uk sigam
bang diyulan uk nu pangamu' sigam.”
22 Uk nakura' ni iya, “Daa kau ma' ni sayi-sayi in aku bayi
baan nu pasal itu hi'.” Puwas na hi' pibaid na subul hi'.

Biyo si Paul ni si gubnul Pilik

23 Jari itu linganan uk nakura' duwa kapitan na. Uk na ni
sigam, “Tipunun bi duwa hatus sundalu, sohoun bi sigam
magsakap mangngan ni Kesareya. Parōnganun bi isab
pitumpu' sundalu magpangura' maka duwa hatus sundalu
magpamo budjak. Subay sigam pakallo' lisag siyam sangōm
iyu.

24 Sakapun bi isab manga kura' panguraan si Paul, bo'
bohun bi iya pay'an ni si gubnul Pilik ma 'nsa' niya' baya-
baya na.”
25 Puwas na hi' niya' siyulat uk nakura' piyabo ni gubnul.
Uk lapal sulat hi',
26 “Sulat itu min aku, si Kalaudi Lisiyas, pisampay ni kau
Pilik, iya gubnul balbangsa.
27 Tuwan gubnul, aa itu bayi siyaggaw uk manga Yahudi,
arak piyatay uk sigam. Suga' pagkatauhan ku peen in iya aa
Roma, magtuwi aku pahi' maka manga sundalu ku nabang
iya.
28 Iya bayi kabayaan ku subay aku tau bang ayi panuntut
sigam ma iya, hangkan iya bayi bo ku patampal ni palhim-
punan manga kamaasan Yahudi hi'.
29 Pagpahi' ku peen, iyampa katauhan ku in palkala'
panuntutan sigam ma iya, palkala' pasal usulan sara' sigam.
'Nsa' du niya' bayi tahinang na pamapatayan iya atawa
pamajilan iya.
30 Manjari pitau aku niya' kaisunan manga Yahudi pamap-
atay sigam ma iya. Hangkan iya soho' ku biyo magtuwi ni
kau. Maka manga aa manuntutan iya, bayi soho' ku sigam
paiyu ni kau bo' take nu bang ayi panuntut sigam. Iya du
iyu hi'. Tammat.”
31 Manjari killo' na si Paul uk manga sundalu sali' bayi
panohoan ma sigam. Taabut kalumaan Antipatiri uk sigam
sangōm ian.
32 Pagkallat 'llaw dakayo', pabing ni kuta' manga sundalu
bayi magpamaklay hi', bo' si Paul iya piyabo ma manga
sundalu magpangura'.
33 Siyampayan iya uk sigam ni daira Kesareya, bo' may'an
peen, siyongan uk sigam ni gubnul sulat bayi min nakura'
sigam. Tiyukbalan isab si Paul ni iya.
34 Biyassa sulat uk gubnul bo' iyampa tiyaw na si Paul
bang iya min lahat ingga. Tatau peen in si Paul min lahat
Silisi,
35 uk na ni iya, “Subay na takka manga aa manuntutan
kau bo' iyampa take palkala' nu,” uk na. Manjari mag-
panohoan iya in si Paul siyoho' jagahan ma diyōm luma'
gubnul Herod hi'.

24

Si Paul tiyuntutan uk manga Yahudi

1 Makalabay peen limam bahangi, palud na si Ananiyas
imam-nakura' ni Kesareya. Niya' isab manga pagmaasan
Yahudi magbe' maka iya, maka dakayo' abugaw iyōnan si

Tertullus. Paharap sigam itu ni gubnul supaya tiyuntutan si
Paul uk sigam.
2 Sakali killo' uk gubnul si Paul, bo' tiyagnaan uk si
Tertullus panuntut na. Uk na, “Tuwan balbangsa! Sannang
tōōd lahat kami ma sabab kapaggubnul nu hap. Niya'
bayi kahalan kami laat tapahap nu na, sabab hap asal
pamabōtang nu.
3 Kaamuhan kami ma tabang nu sakahaba' waktu,
maingga-maingga lahat, maka mehe pagsukul kami ni kau.
4 Suga' 'nsa' kami baya' magpamale' kau,” uk na, “hangkan
papuut ku bissala kami itu. Iya amu' ku junjung ni kau,
kehun aku dayi'-dayi'.
5 Aa itu, tapandōga kami in iya itu asal pangalingōg.
Pihiluhala' uk na bangsa kami Yahudi ma kalohahan dunya.
In iya pagnakura' isab manga aa bayi pasiha' min agama
kami bo' me' na ma pandu' aa Nasaret.
6 Bayi iya arak ngalammian langgal pagkulbanan ma
Awrusalam, hangkan iya bayi tasaggaw kami. [Iya
kabayaan kami subay ngahukum iya ma sali' usulan sara'
kami,
7 suga' bayi diyagtu' uk nakura' Lisiyas ian ngagaw iya
min pangantanan kami.
8 Puwas na hi' bayi soho' na manga aa manuntut paitu
patampal ni kau.] Na, bang kaam numariya aa itu,
katauhan nu du min iya bang ayi sababan na kamemon
hangkan kami nuntutan iya.”
9 Pauyun isab manga Yahudi hi' nuntutan si Paul. Uk
sigam in bayi bissala uk si Tertullus ian bannal sadja.

Pangandaawa si Paul ma alōpan si Pilik

10 Manjari sinyalan si Paul uk gubnul, siyoho' missala.
Uk si Paul ni gubnul, “Kiyōgan na aku ngandaawahan di
ku ma alōpan nu, Tuwan, sabab katauhan ku taggōl na
pamalangngan nu sara' nu ma bangsa kami itu.
11 Luhay ko' itu paliksa' nu. Niya' na sangpu'
maka duwangallaw buttihi', Tuwan, bayi aku patukad ni
Awrusalam nambahayang.
12 'Nsa' aku bayi taabut uk manga Yahudi itu maglugat
maka sayi-sayi may'an ma diyōm langgal pagkulbanan.
'Nsa' aku bayi taabut mahiluhala' manga aa, minsan ma
diyōm kalanggalan sigam, minsan ma kamahian saddi ma
jadjahan daira Awrusalam.
13 'Nsa' isab niya' mattan na pamaluwas uk manga aa itu
palsaksian panuntut sigam ma aku.

14 Suga' sabannalan ku ma kau, iya paghinang ku ma
Tuhan kapangkatan kami samantala' aku me' ma kalangn-
ganan si Isa, iya pima' uk sigam itu 'nsa' tawwa'. Suga'
kahagad ku asal kamemon iya tasulat ma diyōm sara' si
Musa maka ma diyōm kitab kanabi-nabihan.
15 Sali' du aku maka sigam hōwat ma Tuhan in manusiya'
kamemon, hap maka laat, pikallum du pabing.
16 Hangkan aku manuyu' tōōd bang peen pote' atay ku
tudju ni Tuhan, sampay ni pagkahi ku manusiya'.
17 “Manjari itu, pila-pilan tahun na kalikutan ku min
Awrusalam, bayi aku pabing pahi' mo sin panarakka ku
manga aa bangsa ku, sampay maghinang kulban ni Tuhan.
18 Na, ma sabu peen aku maghinang hi', bayi aku taabut
uk manga aa itu ma diyōm langgal pagkulbanan. Bahu bayi
talus ku hinang pagsutsi. Kulang du aa bayi ma tōngōd ku
ian maka 'nsa' niya' bayi lingōg.
19 Suga' niya' manga Yahudi min lahat Asiya bayi may'an.
Bang niya' ganta' panuntut manga aa ian ma aku, arapun
bayi maitu sigam nuntut.
20 Suga', pagka 'nsa' sigam ma itu, pabissalahun na manga
aa itu. Sohoun sigam ma' bang dusa ayi bayi panuntutan
aku, waktu kapanumariya aku uk palhimpunan maas hi'.
21 Sabab 'nsa' aku bayi katōngan dusa, duwal baha' iya
bayi pangalingan ku hi' sabu ku nangge ma harapan sigam.
Uk ku hi', ‘Iya hangkan aku hukum bi ma buttihi', ma
sabab pagkahagad ku in aa magpatayan pikallum du min
kamatay.’ ” Minnihi' ubus daawa si Paul.
22 Manjari pirōhōng pagbissala ian uk si Pilik sabab
kasakupan na asal pasal kalangnganan si Isa Almasi. Uk
si Pilik, “Subay na takka paitu nakura' Lisiyas bo' iyampa
paluwas ku hukuman ku.”
23 Puwas na hi' bayi soho' na dakayo' kapitan ian nganja-
gahan si Paul ma 'nsa' sakit sigpit kabōtangan na. Manga
bagay na subay pirul mohan iya napaka na.

Si Paul ma alōpan si Pilik maka si Durusilla

24 Puwas peen manga pilam bahangi, pay'an si Pilik maka
handa na si Durusilla, danda Yahudi. Siyoho' uk na pay'an
ni iya si Paul, bo' pake iya ma si Paul pasalta' iya missala
pasal pangandōl tudju ni si Isa Almasi.
25 Missala na peen si Paul ma pasal aa subay ngahinang
kabōntōlan maka subay nagga' ma napsu na laat. Bissala
uk na isab hukuman iya pitakka uk Tuhan ma manga
manusiya' ma 'llaw siyong. Pagtake si Pilik ma bissala
si Paul itu, magtuwi tiyāw si Pilik bo' uk na ma si Paul,

“Makajari na kau pakallo'. Linganan ta peen kau pabing
bang aku baya'.”
26 Lagi' niya' hōwat-hōwatan si Pilik kalu iya biyuwanan
sin uk si Paul bo' supaya mapuwas palkala' na, hangkan si
Paul daran linganan uk na bo' magbissala maka iya.
27 Makalabay peen duwan tahun, paganti' si Purkiyus
Pistus min si Pilik maggubnul. Si Pilik iya baya' kihapan
uk manga Yahudi, hangkan tahan na si Paul le' ma diyōm
jil.

25

Si Paul ma alōpan si Gubnul Pistus

1 Palabay peen tallungallaw min katakka si Pistus ni lahat
paggubnulan na ian, patukad iya min Kesareya tudju ni
Awrusalam.
2 Ma Awrusalam peen, pay'an ni iya manga kaimaman
langkaw maka ni manga nakura' bangsa Yahudi mo manga
tuntut sigam ma si Paul. Ngamu' sigam junjung ni si Pistus
hi'
3 bang peen sigam diyulan uk na. Hati na subay soho' na
si Paul biyo ni Awrusalam. Bayi sigam asal magkaisunan
ngahapaan iya ma labayan bahasa iya piyatay.
4 Suga' nambung si Pistus, uk na, “Ian si Paul tiyahan ma
Kesareya ma diyōm jil, maka song aku palud pay'an pabing.
5 Parōnganun bi ma aku ni Kesareya manga aa bi taga
kapatut. Tuntutin bi iya may'an bang niya' bayi tahinang
na laat.”
6 Ian le' si Pistus manga walu' atawa sangpu' bahangi
ma sigam ma Awrusalam, bo' iyampa palud ni Kesareya.
Makatakka peen pahi', bo' taabut 'llaw dakayo', ningko' iya
ma bilik paghukuman bo' iyampa soho' na si Paul pisōd
pay'an.
7 Pagsōd peen si Paul, pigtipunan iya uk manga Yahudi
iya bayi palud min Awrusalam. Tiyuntutan iya uk sigam
tuntut bohat, suga' 'nsa' niya' kamattanan sigam.
8 Manjari ngandaawahan di na si Paul, uk na, “'Nsa' niya'
bayi tahinang ku langgal sara' ma bangsa kami Yahudi. 'Nsa'
niya' bayi tahinang ku kalaatan tudju ni langgal pagkul-
banan ian, atawa ni Sultan Mahatinggi bangsa Roma.”
9 Suga' si Pistus, pagka kabayaan na kihapan uk manga
Yahudi, tiyaw ni si Paul. Uk na, “Ngaho' kau baha' bang kau
pitukad pabing ni Awrusalam, bo' kau hukum ku may'an ma
sabab manga tuntut ma kau itu?”
10 Uk si Paul, “Tiya' aku nangge ma paghukuman Sultan
Mahatinggi. Wajib aku siyara' ma itu. Kasakupan nu

asal, tuwan gubnul, 'nsa' aku bayi makabuwan kalaatan ma
manga Yahudi.
11 Bang sabannal-bannal aku bayi makalanggal sara',
atawa bang niya' bayi tahinang ku patut pamapatayan aku,
maglilla' du aku bang piyatay. Suga' bang 'nsa' bannal
iya panuntut uk manga aa itu ma aku, 'nsa' sayi-sayi taga
kapatut nongan aku ni pangantanan sigam. Amu' ku
tiyukbalan hiyukum uk Sultan Mahatinggi!”
12 Ubus peen si Pistus bayi makapag-isun maka manga
kunsihal na, sambungan na si Paul, uk na, “Pagka kau baya'
tiyukbalan ni Sultan Mahatinggi, pipahi' du kau ni Sultan
Mahatinggi.”

Si Paul ma alōpan si Sultan Agarippa maka si Bernike

13 Taggōl-taggōl peen minnihi', manjari takka pay'an ni
Kesareya si Sultan Agarippa maka danakan na danda si
Bernike. Pay'an sigam nibaw ni si Pistus, pag-addat sigam
ma iya.
14 May'an peen sigam manga pilam bahangi, pihatihan
sultan uk si Pistus pasal palkala' si Paul. Uk si Pistus, “Niya'
ma itu dakayo' pilisu bayi tiyahan uk si Pilik.
15 Pagpahi' ku ni Awrusalam, bayi aku kabohan tuntut uk
manga kaimaman langkaw maka manga kamaasan Yahudi.
Bayi aku iyamu' uk sigam mabōtangan iya hukuman.
16 Suga' bayi baan ku sigam iya 'nsa' addat kami bangsa
Roma nongan sayi-sayi pibōtangan hukuman bang 'nsa' le'
bayi pipagtampal dahu maka manga aa bayi manuntutan
iya hi'. Subay niya' waktu kapangandaawa na dahu.
17 Hangkan ko', pagtakka paitu manga manuntut hi', 'nsa'
aku bayi pake. Pagsubu 'llaw dakayo', bayi aku ningko'
magtuwi ma bilik paghukuman, bo' soho' ku si Paul itu biyo
pariyōm.
18 Jari nangge manga aa nuntutan iya. Pangannal ku niya'
dusa mehe panuntutan sigam ma si Paul, suga' 'nsa'.
19 Iya palkala' sigam hal pagjawaban pasal agama sigam,
maka pasal dakayo' aa matay iyōnan si Isa. Pighalling aa
ian uk si Paul in iya asal 'llum.
20 Na,” uk si Pistus, “pagka 'nsa' katauhan ku bang
salaingga subay pamaliksa' ku ma manga palkala' salaihi',
hangkan tiyaw ku si Paul bang baya' pitukad ni Awrusalam
bo' hiyukum mahi' ma pasal manga tuntut hi'.
21 Suga' ngamu' iya subay tiyukbalan ni paghukuman
Sultan Mahatinggi ma Roma. Mikitahan-tahan le' iya
sampay taabut waktu kapanukbal iya pahi'. Hangkan na
iya bayi soho' ku tiyahan ma itu ma diyōm jaga sataggōl
'nsa' le' pabo ku pahi' ni Sultan Mahatinggi.”

22 Halling si Agarippa ni si Pistus, “Baya' aku pake ma aa
itu,” uk na.
“Take bi du iya sawung,” uk si Pistus.
23 Pagsawung peen, takka pay'an si Agarippa maka
si Bernike. Magpamakay sigam sammek halgaan maka
pimehe tōōd. Pasōd sigam ni diyōm luma' palhimpunan.
Ian isab pasōd manga nakura' sundalu maka manga aa
bangsahan min lahat ian hi'. Magpanohoan si Pistus, bo'
biyo si Paul pariyōm.
24 Pagmariyōm na si Paul, uk si Pistus ni si Agarippa,
“Ampun Sultan, sampay kaam kamemon makasabuhan
kami! Tiya' tanda' bi dakayo' aa iya bayi tiyuntutan ni
aku uk manga Yahudi kamemon, uk manga Yahudi min
lahat itu maka manga Yahudi min Awrusalam. Bayi sigam
ngamanhit bidda', uk sigam in aa itu subay piyatay sadja
na.
25 Suga' pagpaliksa' ku itu, 'nsa' niya' sababan tatawwa'
pamapatayan ku iya. Jari, pagka iya baya' tiyukbalan ni
Sultan Mahatinggi, hangkan niya' niyat ku mabo iya pahi'.
26 Suga' 'nsa' niya' tantu sababan na panulatan ku ni
Panghu' ku Sultan,” uk si Pistus. “Hangkan iya bayi bo
ku paalōp ni kaam, iya lagi' na ni kau, Ampun Sultan
Agarippa. Iya hangkan palkala' itu piliksa' pabayik, kalu
niya' tatawwa' ku sababan bo' siyulat ni Sultan Mahatinggi.
27 Sabab bang ma aku,” uk na, “'nsa' tawwa' bang kita
nukbalan pilisu ni sara' langkaw, bo' 'nsa' tatugila' bang ayi
panuntut ma iya.”

26

Si Paul missala ma alōpan si Sultan Agarippa

1 Sakali itu missala na si Agarippa ni si Paul, uk na,
“Pabaid ta na kau ngandaawahan di nu.” Manjari ninyal
si Paul maka tangan na bo' iyampa nagna' ngandaawa.
2 “Ampun Sultan Agarippa,” uk na, “ma bistahan ku mehe
kahapan ku sabab kau iya paalōpan ku 'llaw itu, sabu ku
ngandaawahan di ku pasal bayi panuntut aku uk manga
Yahudi.
3 Mehe kakōgan ku sabab kasakupan nu iya addat Yahudi
kamemon maka manga pagsualan sigam. Hangkan aku
pamaap ni kau, bang peen kau 'nsa' siyumu pake ma aku.
4 “Kitauhan asal uk manga Yahudi kamemon bang
salaingga bayi tuyu' ku sataggōl min kaonde' ku ma diyōm
kakampungan ku, sampay isab mahi' ma Awrusalam.
5 Taggōl na katauhan sigam aku. Kitauhan du uk sigam
kapamōgbōg ku ma kalangnganan manga Parisi. 'Nsa' niya'

makasali' ni manga Parisi bang bōgbōg du harap ni sara'
agama Yahudi.
6 Bannal manga Yahudi ian 'nsa' baya' muwan saksi' ma
pasal ku. Na buttihi',” uk si Paul, “tiya' aku hiyukum ma
sabab pangahōwat ku in bayi janji' Tuhan ni kamaasan
kami tuman du.
7 Iya du isab uk na hi' hiyōwat uk manga bangsa kami
Yahudi sangpu' maka duwa, salta' peen sigam magtaat
ni Tuhan 'llaw-sangōm. Ampun Sultan, iya hangkan
aku tiyuntutan uk manga pagkahi ku Yahudi, ma sabab
pangahōwat ku itu.
8 Kaam manga kasehean iyu!” uk na, “Angay 'nsa' kaam
ngahagad in Tuhan makallum aa magpatayan du pabing?
9 “Minsan aku bayi dahu, bayi pangannal ku subay aku
muspusan kōsōg ku nagga' si Isa, aa Nasaret.
10 Jari iya na hi' bayi kahinangan ku, waktu dahu ian
mahi' ma Awrusalam. Bayi aku kabuwanan kapatut uk
manga imam nakura', hangkan heka aa suku' Tuhan bayi
lōōn ku ni diyōm jil. Taabut peen sigam pibōtangan
hukuman ni kamatay, bayi aku pauyun ngaho'.
11 Min heka isab bayi pabinsana' ku sigam ma diyōm
manga kalanggalan kamemon, bo' supaya sigam talōgōs
ngalabba min pame' sigam ma si Isa. Kalandu' pasu' atay
ku ma sigam, hangkan sigam bayi abut ku ma manga
kalahatan bangsa saddi supaya sigam kalaugan ku.”

Biya' uk si Paul pasal kapinda na tudju ni si Isa

12 “Iya na ko' hi' bayi tuyu' ku,” uk si Paul, “iya
hangkan aku bayi pahi' ni Damaskus mo kapatut maka sulat
panohoan bayi pamuwan aku uk manga nakura'.
13 Na, Ampun Sultan,” uk si Paul ni si Agarippa, “lattu
peen 'llaw, ma labayan peen aku, niya' bayi tanda' ku
sawa min diyōm sulga', silaw le' min 'llaw. Magsahaya
sawa hi' ma tōngōd ku sampay ma manga aa bayi sehe'
ku maglangngan hi'.
14 Pahantak kami kamemon ni tana'. Jari niya' take ku
suwara halling ni aku ma bahasa Hibrani, uk na, ‘Saul!
O Saul! Angay aku pidjala' nu? Paddi' pikilan nu nagga' aku.
Sali' sapantun du sapi', kapaddian bang nagga' ma kabayaan
dapu na.’
15 ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk na, ‘Aku iya si Isa,
iya pidjala' nu na peen.
16 Suga' nangge na kau tōōd,’ uk na. ‘Iya poon aku
papanda' itu ni kau bo' kau tapene' ku sosohoan ku.
Kawakilan kau ngalapal ma manga aa pasal in aku bayi

tanda' nu 'llaw itu, maka ma pasal ayi-ayi iya pandaan ku
ni kau ma sosongun.
17 Papuwas ta du kau min pangantanan manga pagkahi
nu Yahudi, maka min pangantanan bangsa saddi, iya song
pamapahian ku kau.
18 Subay sigam tabo nu supaya sigam makasayu tōōd,
sali' hantang aa bang pikallatan mata, bo' sigam papinda
min kalindōman tudju ni kasawahan, min pangantanan
nakura' sayitan tudju ni ōkōman Tuhan. Manjari taampun
du karusahan sigam sabab min pangandōl sigam ma aku,'
uk si Isa, 'bo' pitōngōd sigam ma diyōman manga aa iya
tapene' uk Tuhan.' "

Halling si Paul pasal kahinangan na

19 "Hangkan ko', Ampun Sultan," uk si Paul, "'nsa' bayi
tasagga' ku iya bayi panda' ni aku ian min sulga'.
20 Jari magnasihat na aku. Bayi tagnaan ku ma Damaskus,
puwas na hi' ma Awrusalam, bo' ma kalohahan lahat manga
Yahudi na, sampay isab ma manga aa 'nsa' Yahudi. Bayi
panduan ku sigam kamemon subay ngalabba tōōd min dusa
sigam bo' papinda me' ma Tuhan. Maka subay isab niya'
kahinangan sigam hap tanda' saksi' in sigam bayi ngalabba
na min dusa sigam.
21 Iya na ko' hi' sababan na hangkan aku bayi siyaggaw
uk manga Yahudi mahi' ma diyōm langgal pagkulbanan.
Tiyuud aku uk sigam, arak piyatay,
22 lipara tiyabangan na peen aku uk Tuhan sampay ni
kabuttihian. Hangkan na aku tiya' nangge ma itu naksi'
ni manga aa kamemon deyo'-langkaw. Sali' du bissala ku
itu maka bayi bissala uk manga kanabi-nabihan ma masa
awwal hi', maka uk si Musa, ma pasal pakaradjaan ma
sosongun.
23 Uk pamalatun sigam in si Almasi subay makananam
kabinsanaan maka kamatay. Maka si Almasi iya pikallum
min kamatay du dahu min kamemon, bo' buwanan na
kasawahan pikilan ma manga Yahudi maka ma manga aa
iya 'nsa' Yahudi, supaya sigam kalappasan min hukuman
dusa."
24 Sakali itu, salta' peen si Paul ngandaawahan di na
salaihi', bissalahan iya pakōsōg uk si Pistus, uk na, "Paul!
Belaw kau! Kalandu' pahap langkaw pangadji' nu, iya na
hi' makabelaw kau."
25 Nambung si Paul, uk na, "Tuwan Balbangsa, 'nsa' aku
belaw. Bannal sadja bissala ku itu, 'nsa' bissala belaw.
26 Kitauhan asal uk Ampun Sultan pagbissalahan ta itu
kamemon," uk si Paul. "Hangkan aku makatawakkal

missala ni iya, sabab makatantu aku in kamemon bayi
patakka itu kasakupan asal uk na, sabab 'nsa' bayi kalim-
bungan.
27 Ampun Sultan Agarippa,” uk si Paul, “magsabannal kau
baha' ma bayi palatun manga kanabi-nabihan? Katauhan
ku du in kaam magsabannal du.”
28 Uk si Agarippa ni si Paul, “Tapikil nu na baha' in aku
magtuwi bo nu mag-Almasihin?”
29 Uk si Paul, “Minsan buttihi' magtuwi, atawa minsan ma
taggōl, iya amu'-amu' ku na peen ni Tuhan bang peen kau,
Ampun Sultan, sampay manga aa kamemon iya kake ma
aku 'llaw itu, pasali' ni aku mag-Almasihin. Iya sadja subay
'nsa' kasalian bi iya bilanggu' pangingkōt aku itu.”
30 Sakali nangge sultan maka gubnul maka si Bernike min
paningkoan sigam, sampay manga sehe' sigam magtingkoan
ian.
31 Pagpakallo' peen sigam minnihi', magbissala sigam. Uk
sigam, “Aa ian 'nsa' niya' sababan na pamapatayan atawa
pamajilan iya.”
32 Uk si Agarippa ni si Pistus, “Arapun iya bayi pilappa,
suga' makalandu' na iya mikitukbal ni Sultan Mahatinggi.”

27

Si Paul pitulak tudju ni daira Roma

1 Tagara' peen uk sigam in kami subay pitulak ni Itali,
jari si Paul maka manga pilisu kasehean bayi pijagahan uk
sigam ma si Juliyus, dakayo' nakura' ma manga sundalu
Roma. Magnakura' iya ma dambaan sundalu iyōnan
“Baanan sundalu Sultan Mahatinggi”.
2 Pariyata' kami ni dakayo' kappal min lahat Aramittu,
song na tulak ni manga lahat paghapit-hapitan ma bihing
lahat Asiya. Manjari tulak na kami min Kesareya hi'.
Me' isab ma kami si Aristarkus aa Makidunya min daira
Tessaloneka.
3 Pagkallat peen 'llaw dakayo', pahapit kami ni Sidun.
Kihapan si Paul uk si Juliyus. Pibaid iya nibaw manga bagay
na ma lahat Sidun hi', bo' iya tatabang uk sigam ayi-ayi susa
na.
4 Makalanjal peen kami minnihi', nusulan kami min
limbu pu' Kiprus sabab nagga' baliyu.
5 Puwas na hi' pauntas kami ni dambiya' sallang,
min deyawut Silisi maka Pampiliya, bo' iyampa kami
makarunggu' ni Mira, dakayo' kalumaan ma lahat Likiya.
6 Niya' kappal tanda' uk kapitan mahi', kappal min daira
Iskandal song tulak palanjal ni Itali. Jari piriyata' kami uk
na pay'an, tulak.

7 Agōn kami 'nsa' pasong ma diyōm manga pilam ba-
hangi. Kahunitan kami parunggu' ni kalumaan Kinidus.
Manjari itu, pagka landōs baliyu, 'nsa' kami makasung-sung
hangkan kami palabay min limbu pu' Kerete, min deyawut
tong Salmone.
8 Nusul kami min bihing de, maka kahunitan kami isab
makatakka ni look, iya iyōnan Parungguan Salamat. Sikōt-
sikōt isab ian ni daira Laseya.

9 Pagka taggōl-taggōl peen kami may'an, 'nsa' na kami
makalanjal sabab piligdu. Sabab palabay na waktu pag-
puwasa bo' timpu pamaliyu le'. Giyaraan manga aa ian uk
si Paul, uk na,
10 “Manga tuwan, pandōgahan ku bang kitabi ganta'
palanjal minnitu, mehe du siya-siya tabi. Piligdu, magkaat
kappal itu maka duwaan na, maka niya' isab matay.”
11 Suga' kapitan manga sundalu hi', tabo iya magkahagad
ma bissala nakura' kappal maka aa dapu. Jari 'nsa' sigam
bayi me' ma gara' si Paul.
12 Iya parungguan ian 'nsa' hap paglihanan bang salta'
timpu pamaliyu, hangkan kahekahan manga aa ian baya'
tulak minnihi' tudju ni lahat Pinikiya, bang peen mura-
murahan makarunggu' pay'an, bo' pilabay le' timpu pa-
maliyu may'an. Pinikiya hi' dakayo' parungguan hap ma
pu' Kerete, tampalan ni hilaga' maka satan sadja.

Baliyu landōs ma deyawut

13 Manjari itu, pagka niya' baliyu satan 'nsa' kōsōg, kiba'
uk manga aa ian hap na tiyawakkalan bayi kagaraan sigam.
Hangkan hella' na sawu bo' iyampa kami nusul min bihing
pu' Kerete ian.
14 Suga' 'nsa' du taggōl patumbuk na baliyu min de, baliyu
timul-lawut.
15 Jari katumbukan kami uk baliyu. 'Nsa' na tasagga' kami
baliyu hi', hangkan kami pabing munda' bo' kami me' laa
ma baliyu.
16 Makalabay peen kami min limbu Kauda, pu'-pu' diki',
iyampa kami makapahōgōt bangka' bayi tundanan hi', suga'
kahunitan le' kami.
17 Taruwa' peen bangka' hi' uk sigam ni diyata' kappal,
magtuwi biyaggōt baran kappal maka ingkōt mehe bo' 'nsa'
pasiha' tapi' na. Puwas na hi', pagka sigam tiyāw biyo
pasallad ni katabbahan sikōt pahi' ni Libiya, pitimus uk
sigam banog. Manjari kappal hi' pisaran uk sigam tabo uk
baliyu.

18 Binsana' kami bidda' uk goyak hangkan na, pagkallat
'llaw dakayo', nagna' sigam nimanan manga duwaan kase-
hean.
19 Taabut peen katallum bahangi na, timanan uk sigam
kapanyapan kappal kasehean.
20 Manga pilam bahangi kami 'nsa' bayi makanda' mata
'llaw atawa bituun. 'Nsa' tōōd niya' karōhōng baliyu.
Hangkan kami 'nsa' na magniyat manga liyappasan.
21 Sakali itu, pagka taggōl manga aa ian 'nsa' bayi
makakakan, nangge si Paul ma tangnga' sigam missala.
“Manga bagay,” uk na, “arapun asip bi aku, iya bayi kaam
bandaan ku daa subay tulak min pu' Kerete. Bang bayi aku
be' bi 'nsa' kita bayi magkaat maka 'nsa' niya' ayi-ayi lungay.
22 Suga' buttihi' soho' ta kaam paiman, sabab 'nsa' du niya'
min kaam matay. Hangkan du kappal itu magkaat.
23 Sabab dibuhi' le',” uk si Paul, “niya' bayi panyata' ni aku
dakayo' malaikat min Tuhan iya asal pagtaatan ku. Aku itu
palsukuan na asal.
24 Uk malaikat ni aku, ‘Paul, daa kau tiyāw. Subay kau
paharap ni Sultan Mahatinggi. Pikallum du isab manga
sehe' nu ma kappal itu, ma sabab kahap Tuhan ma kau!’
25 Hangkan, manga bagay,” uk si Paul, “subay kaam
paiman. Sabab mangandōl aku ma Tuhan in bayi pamissala
na ma aku maujud du.
26 Suga' tabo du kitabi uk baliyu paragsa' ni dakayo' pu'.”
27 Manjari itu, taabut peen sangpu' maka 'mpat bahangi
min katagna' badju ian, tabo na peen kami uk baliyu ma
tōngaan sallang Adariya. Song-song peen tōnga' bahangi
na, tapandōga uk manga aa kappal ian in kami sikōt na ni
bihing lahat.
28 Hangkan tiyungkad sallad deyo' ian bo' kitauhan bang
pila lōm na. Jari sallaran na hi' niya' manga duwampu'
dappa. 'Nsa' taggōl tiyungkad pabing, bo' sangpu' laa maka
liman dappa sallaran na hi'.
29 Tiyāw sigam tabo paragsa' ni kabatuhan, hangkan
sigam ngahug 'mpat sawu min buwi' kappal bo' iyampa
sigam ngamu' duwaa bang peen lakkas pakallat 'llaw.
30 Manga aa maghinang ma kappal bayi nulay lahi.
Magbawu'-bawu' sigam ngahug manga sawu min munda'
kappal, suga' ian sigam bayi nontonan bangka' tudju ni
tahik.
31 Suga' halling si Paul ni kapitan maka ni manga sundalu,
uk na, “Bang manga aa ian 'nsa' patōtōg ma kappal,
magmula du kaam!”
32 Hangkan bikkat uk manga sundalu lubid bayi panonton
bangka'. Pilabbōs sadja ni tahik.

33 Pote' peen sōbangan, liyōgōs sigam kamemon uk
si Paul, siyoho' mangan. Uk na, “Sangpu' na maka
'mpat bahangi 'llaw itu iya pagsusa bi. 'Nsa' kaam bayi
makatimtim ayi-ayi.
34 Hangkan kaam lōgōs ku subay mangan na, bo' kaam
makatatas. Sabab minsan dalamba buun bi 'nsa' kaam
magmula.”
35 Ubus peen uk si Paul halling, ngallo' iya tinapay bo'
pigsukulan uk na ni Tuhan ma alōpan sigam kamemon.
Puwas na hi' pighopo' uk na tinapay bo' iyampa mangan.
36 Jari itu pahōgōt atay sigam bo' mangan sigam
kamemon.
37 Niya' kami duwa hatus maka pitumpu' maka 'nnōm aa
bayi ma diyata' kappal hi'.
38 Ubus peen sigam bayi maglassohan kamemon, timanan
uk sigam ni diyōm tahik manga tirigu iya ma diyōm
mohang, bo' supaya pagaan kappal ian.

Magkaat kappal

39 Pagkallat na 'llaw na, 'nsa' takila uk manga aa kappal
bang pu' ayi iya tanda' ian, suga' niya' tanda' uk sigam look
taga gusung ma bihing. Iya paggara' sigam, basta makajari
pisallad du kappal pay'an ni gusung.
40 Hangkan kehet uk sigam ingkōt manga sawu, libbahan
ma diyōm tahik. Hiyubaran isab lubid bayi pangingkōt
manga dayung bayi pamansan hi'. Puwas na hi' pitangge uk
sigam banog-banog ma munda' bo' tabo uk baliyu pasallad
ni bihing.
41 Suga' makaragsa' sigam ni tabbahan. Pasallad munda'
kappal, 'nsa' hibal, maka buwi' na hi' bagbag uk goyak.
42 Maggara' manga sundalu ian mapatay manga pilisu
kamemon bo' supaya 'nsa' niya' makalangngoy ni bihing
lahi.
43 Suga' nakura' sigam ian 'nsa' baya' angay-angay si Paul,
hangkan liyāng uk na manga sundalu, 'nsa' sigam siyoho'
ngalanjalan. Gam peen soho' na manga aa ian, sasuku tau
palangngoy, palaksu dahu ni diyōm tahik bo' palangngoy ni
de.
44 Manga aa kasehean siyoho' paturul, me' palampung
ma papan atawa ma kayu bayi magkaat ma kappal ian.
Manjari tasalaihi' kami kamemon, makapahi' ni bihingan,
'nsa' angay-angay.

28

Ma pu' Malta

1 Makani-bihing peen kami ma 'nsa' niya' baya-baya, niya'
maan kami in pu' ian iyōnan Malta.
2 Bidda' kami kihapan uk manga aa Malta ian. Diyōkōtan
uk sigam api sabab nagna' na ngulan maka haggut na, bo'
sigina kami kamemon uk sigam.
3 Si Paul ian bayi nipun engas-engas pangunggun da
pakkōsan. Ma sabu na peen mabōtang kayu ian ma api,
niya' so bisa paluwas sabab min pasu' api. Jari so ian
pagantung ngeket ma tangan si Paul.
4 Pag'nda' so uk manga aa Malta hi', ian pagantung ngeket
ma tangan si Paul, magtuwi sigam mag-upama dangan
maka dangan. Uk sigam, “Aa itu bayi marayi' mapatay aa.
Minsan iya bayi makapuwas min diyōm tahik, 'nsa' tōōd
katangguhan karal na.”
5 Suga' so ian hal pessekan uk si Paul tudju ni diyōm api.
'Nsa' iya angay.
6 Ngagad-ngagad na peen manga aa ian kalu ngatting
tangan si Paul, atawa matay saruun-duun. Suga' taggōl-
taggōl peen uk sigam ngagad, bo' 'nsa' niya' tanda' uk sigam
paniya' ma baran si Paul, jari pinda pikilan manga aa Malta
ian. Uk sigam, “Dakayo' tuhan ko' aa itu!”
7 Na, niya' ma kasikōtan ian manga tana' si Publiyus, iya
datu' ma pu' ian. Biyo kami ni luma' na bo' siyagina kami
uk na pahap-hap. Hiyulmat kami uk na ma diyōm tallum
bahangi.
8 Ian asal 'mma' si Publiyus palege sabab pasu' iya, maka
magsungi'-sungi'. Pasōd si Paul ni diyōm bilik na bo'
ngamu'-ngamu' ni Tuhan ma pasal na. Jari pibōtang uk si
Paul tangan na ni baran maas hi'. Magtuwi iya kaulian uk
si Paul.
9 Pagka salaihi', pay'an na isab ni si Paul sasuku taga saki
ma pu' ian, bo' kaulian du isab sigam.
10 Heka bayi pamuwan kami uk sigam ian pangahulmat,
maka bang taabut kami song tulak diyuwa' uk sigam ni
kappal ayi-ayi kagunahan kami lutu'.

Min Malta ni Roma

11 Niya' kami tallum bulan ma pu' Malta ian bo' iyampa
kami tulak minnihi'. Iya pamean kami kappal min Iskandal
bayi palihan ma pu' ian taggōl bayi timpu pamaliyu.
12 Takka kami ni daira Sirakus, bo' tallum bahangi iya
kahanti' kami may'an
13 bo' iyampa kami palaus minnihi' tudju ni lahat Rigiyum.
Pag'llaw dakayo', baliyu satan na bo' duwam bahangi du bo'
iyampa kami takka ni kalumaan Putiuli.

14 Niya' tatawwa' kami manga bean si Isa may'an. Siyoho'
kami uk sigam paōkōm may'an ma sigam dapitu'. Puwas na
hi' palaus na kami ni daira Roma.
15 Take peen uk manga bean si Isa ma Roma in kami takka
na, magtuwi sigam bayi paabut ni tabu' Appiyus maka ni
kalumaan Tallu-Kadday nampang kami. Pag'nda' si Paul ma
sigam, magsukul iya ni Tuhan bo' pahōgōt atay na pabing.

Takka si Paul ni daira Roma

16 Makatakka peen kami ni daira Roma, pibaid si Paul
maglumaan di na. Niya' dakayo' sundalu nganjagahan iya.
17 Palabay peen tallum bahangi, linganan uk si Paul
manga kanakuraan Yahudi iya maglahat may'an, siyoho'
sigam patipun. Tipun peen, uk si Paul ni sigam, “Manga
dawuranakan ku, aku itu, 'nsa' niya' dusa ku ma pagkahi
ku Yahudi, maka 'nsa' niya' palsaggaan ku ma kaaddat-
addatan ka'mbo'-mboan tabi. Suga' minsan 'nsa' niya' dusa
ku, bayi aku siyaggaw sampay pijil uk manga Yahudi ma
Awrusalam, bo' iyampa siyongan uk sigam ni pangantanan
bangsa Roma.
18 Bayi aku siyumariya uk manga aa ngantan sara' Roma.
Jari baya' na sigam malappa aku sabab 'nsa' niya' tapeha uk
sigam sababan pamapatayan aku.
19 Suga' 'nsa' tōōd baya' manga Yahudi hi' bang aku
ganta' pilappa, hangkan 'nsa' niya' tarapat ku saddi min
mikitukbal ni Sultan Mahatinggi ma Roma itu, minsan 'nsa'
niya' panuntut ku ma manga pagkahi ku Yahudi.
20 Hangkan bayi amu' ku kaam paitu bo' kitabi mag'nda'
maka magbissala, supaya katauhan bi bang ayi iya paitu ku.
Tiya' aku ingkōtan maka bilanggu' ma sabab pame' ku ma
aa dakayo'-kayo' iya hōwat tabi bangsa Israil.”
21 Uk manga aa magtipunan ian ni si Paul, “'Nsa' kami bayi
makasambut sulat min lahat Yahudiya ma pasalan nu. 'Nsa'
isab niya' manga danakan tabi Yahudi bayi paitu minnihi'
mo lapal atawa habal laat bang ma sabab baran nu.
22 Suga' baya' kami pake bang ayi kapangahagaran nu.
Sabab katauhan kami, iya pandu' pamean nu iyu bissalahan
na peen laat uk manga aa ma lahat kamemon.”
23 Manjari itu, magjanji' sigam maka si Paul bang umay
pamissala na ma sigam. Taabut peen 'llaw na, heka sigam
bayi pay'an ni luma' pahantian si Paul hi'. Min subu
sampay ni kasangōman pihatihan sigam uk si Paul maka
niyasihatan sigam uk na pasal pagparinta Tuhan. Tiyoan
sigam bang ayi bayi tasulat ma diyōm kitab sara' si Musa
maka ma kitab kanabi-nabihan, bo' sigam kamattanan
sampay tabo magkahagad ma si Isa.

24 Niya' min sigam tabo magkahagad ma bissala na, suga'
niya' sigam kasehean 'nsa' magkahagad.
25 'Nsa' na peen sigam mag-uyun. Ma song peen sigam
mowe', niya' le' bissala si Paul ma sigam, uk na, “Bannal
tōōd iya bayi pima' uk Nyawa Sutsi, iya bayi pilatun uk si
Nabi Isaya ni manga ka'mbo'-mboan bi.
26 Sabab iya na itu bayi uk na,
‘Pahi' na kau ni bangsa itu bo' bain sigam:
Asal pake du kaam, suga' 'nsa' tahati bi.
Asal papatong du kaam, suga' 'nsa' tanda' bi.
27 Sabab bangsa itu magmatuwas sadja.
Tainga sigam bayi tiyaplōkan, mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam.
Bayi du isab tahati uk ma diyōm pikilan sigam,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ma aku,’ uk Tuhan,
‘Bo' iyampa sigam ampun ku.’ ”
28 Iyubus uk si Paul bissala na, uk na, “Hangkan subay
katauhan bi na, in lapal Tuhan pasal kalappas na ma
manusiya' pisampay na ni manga kabangsahan iya 'nsa'
Yahudi. Sigam ian ngasip du.” [
29 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi pakallo' manga
Yahudi maka uk sigam magjawab bidda'.]
30 Ma diyōm duwan tahun, ian si Paul pabōtang ma luma'
bayi padjak na. Siyagina uk na sasuku bayi pay'an ni iya.
31 Niyasihatan na peen uk na pasal pagparinta Tuhan,
maka pasal si Panghu' si Isa Almasi. Hawulaya iya mandu'
maka 'nsa' niya' makalāng iya.

Tammat

SULAT NI AA ROMA
min si Paul

Roma itu ōn daira mehe iya asal ma lahat Itali min waktu awwal jaman, daira bayi pabōtangan Sultan Mahatinggi. Heka isab kalahat-lahatan saddi ma kalibut sallang Meditera iya bayi iyagaw uk bangsa Roma, iyōnan isab lahat Roma sabab ma diyōm pagbayaan sultan ian. Manjari in aa kamemon pabōtang ma diyōm pagbayaan sultan Roma, sasuku niya' katarrangan na, iyōnan bangsa Roma. Iya pabōtang ma daira Roma ian iya na aa purul bangsa Roma maka baanan aa liyu. Pag bayi si Isa pabing pariyata' ni sulga', pisampay lapal hap pasal si Isa may'an ni lahat Roma bo' niya' isab may'an manga aa magpangandōl ma si Isa.

Jari itu baya' si Paul pay'an nibaw sigam mean si Isa taggōl na bayi pagbanu-banu suga' 'nsa' bayi makalanjal sabab heka kabimbangan na. Hangkan na iya mabo sulat itu ni Roma mahati ma sigam suku' si Isa may'an in iya magbamba patibaw ni sigam bo' iyampa palanjal ni lahat Kastila' magpatau ma manga aa Kastila' sin lapal hap pasal si Isa Almasi.

Ma sulat itu pihati tōōd uk si Paul bang salaingga manga manusiya' magkahap maka Tuhan hati na ma sabab pangandōl sigam, 'nsa' ma sabab hulas-sangsa' sigam maghinang ni iya.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, pisampay ni kaam ma daira
Roma. Aku itu dakayo' siyohoan si Isa Almasi. Bayi aku
tapene' uk Tuhan, kawakilan uk na magnasihat lapal na
hap.
2 Lapal hap itu bayi panganjanji' Tuhan ma awwal masa.
Bayi pilatun uk na ma manga nabi, bo' siyulat uk sigam ma
diyōm kitab.
3 Anak Tuhan iya pigbissala ma lapal hap itu, hati na si
Isa Almasi Panghu' tabi. Manusiya' iya, tubu' min si Sultan
Daud.
4 Sutsi asal kajarihan na, sali' du maka kajarihan Tuhan,
maka pasti' in iya bannal Anak Tuhan sabab iya bayi
mandaan kawasa Tuhan sabab iya bayi pikallum pabing
min kamatay na.
5 Ma sabab si Isa Almasi isab iya hangkan aku kabuwanan
kapatut uk Tuhan, sampay kawakilan magnasihat bo'
supaya niya' tabo ku min bangsa kamemon magsabannal
maka me' ma si Isa Almasi.

6 Sibu' du isab iya na kaam maglahat ma daira Roma iyu,
linganan du isab kaam uk Tuhan bo' kaam tasuku' uk si Isa
Almasi.
7 Manjari mabo aku sulat itu ni kaam kamemon maiyu ma
Roma, aa kilasahan uk Tuhan sampay bayi kaam linganan
uk na bo' kaam taitung aa na. Mura-murahan, bang peen
kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan mariyōm
pangatayan uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa Almasi
Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab manga aa Roma

8 Tagnaan ku na bissala ku ma kaam kaisa, magsukul
aku ni Tuhan sabab min si Isa, magsukul aku ma pasalan
bi kamemon sabab tanyag na pangandōl bi sampay ma
kalohahan dunya.
9 Maghinang aku ni Tuhan min diyōm atay ku kalna'
magnasihat lapal hap pasal Anak na. Saksi' tabi Tuhan, in
kaam intōm du uk ku
10 waktu kapanambahayang ku. Amu'-amu' ku ni Tuhan
isab bang me' ma kahandak na bang peen aku pihawulaya
paiyu patibaw ni kaam ma waktu itu.
11 Landu' tōōd aku baya' mag'nda' maka kaam bo' supaya
kaam tapanduan ku iya bayi pamandu' uk Nyawa Tuhan
ma aku supaya ngahōgōt iman bi tudju ni Tuhan.
12 Hati na, bang aku kamaiyu na ma kaam makapagta-
bang na kitabi sali'-sali' sabab niya' na pagpangandōl tabi
sibu'-sibu'.
13 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay kaam 'nsa'
awam ma pasalan ku. Min heka na aku bayi maggara'
nibaw ni kaam, suga' niya' na peen makabimbang, iya
poon sabab aku 'nsa' bayi kalanjal. Iya maksud ku paiyu,
subay niya' kasongan ku min pagnasihat ku, hati na aa tabo
ku magkahagad ma si Isa sali' bayi tabo ku min bangsa
kasehean, iya 'nsa' isab Yahudi.
14 Sabab niya' hinang bayi kiyawajib ma aku, iya poon
sabab aku subay magnasihat lapal hap pasal si Isa Al-
masi ma aa kamemon minsan bangsa ayi, manga bangsa
langkaw, iya pigbahasa bangsa Girik, maka bangsa deyo',
aa taga pangadji' maka aa 'nsa' bayi makalabay pangadji'.
15 Hangkan na aku baya' tōōd magnasihat lapal hap itu
sampay ma kaam maglahat maiyu ma Roma.

16 Bidda' aku 'nsa' iya' magnasihat lapal hap itu sabab
niya' barakat na min Tuhan pamuwas aa kamemon min
hukuman dusa, bangsa Yahudi bo' iyampa bangsa kase-
hean, basta sasuku magkahagad ma lapal itu.

17 Sabab lapal hap itu mahatihan kitabi bang salaingga
pamabōntōl Tuhan ma kitabi manusiya'. Subay kitabi
mangandōl sadja, min tagnaan na sampay ni katapusan na.
Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na:

“Sayi-sayi mangandōl tudju ni Tuhan, tabista iya uk na aa
bōntōl, bo' 'llum du iya saumul-umul.”

Bangsa manusiya' taga dusa kamemon

18 Tanda' ta mulka' Tuhan pimanda' min diyōm sulga',
pitakka ni kahinangan manusiya' pagka sigam maghi-
nang kalaatan kaginis-ginisan, 'nsa' minsan mag-addat ma
Tuhan. Pagka salaihi' kalaatan sigam katambunan sabannal
panghati sigam pasal Tuhan bo' 'nsa' kitauhan.
19 Patut sigam pigmulkaan uk Tuhan sabab tanda' du
bang ayi kajarihan Tuhan, iya makajari tiyau uk manusiya'.
Baran Tuhan iya bayi mahatihan sigam, tiyuud uk sigam
'nsa' ngahagad.
20 Sataggōl min waktu bayi pipanjari dunya itu uk Tuhan
tasayu na asal in kajarihan na uk manusiya', minsan iya
'nsa' tanda'. Pasti' in iya taga kawasa tattap ni kasaumulan.
Pasti' isab in iya Tuhan. Iya hangkan Tuhan katauhan uk
manusiya' siyabab min ayi-ayi na pipanjari uk na. Manjari
'nsa' niya' aa makaraawa in iya awam pasal Tuhan.
21 Katauhan sigam pasal pagTuhan, in iya patut pag-
tuhanan, suga' 'nsa' sigam baya' ngamahaltabat ma iya,
manga ngōn Tuhan ma iya. 'Nsa' sigam minsan magsukul
ma iya. Iya pikil na peen uk sigam pikilan 'nsa' niya'
kagunahan na. Tahinang sigam sali' dupang-dupang,
lindōm diyōm akkal sigam.
22 Maglaku-laku sigam in sigam taga panghati parahal
magkarupangan sadja.
23 Arapun sigam subay mudji Tuhan iya tattap 'llum,
suga' iya piyudji uk sigam manga tau-tau pighinang
dagbōs manusiya', bo' manusiya' itu magkamatay sadja.
Damikkiyan piyudji isab uk sigam iya na manga tau-
tau dagbōs hayōp, dagbōs manuk-manuk, dagbōs ayi-ayi
maglelehan ma kuwit tana'.
24 Hangkan na manusiya' itu pisaran uk Tuhan magdul-
baya' ma kasabulan ayi-ayi kinapsuhan uk sigam. Maghi-
nang na peen sigam haram maka sehe' sigam.
25 Siyulak uk sigam bissala bannal pasal Tuhan, bo' pene'
uk sigam bissala puting. Iya siyumba uk sigam manga
ayi-ayi bayi pipanjari uk Tuhan, suga' Tuhan iya 'nsa'
siyanglitan uk sigam, bo' iya bayi magpapanjari kamemon,
hangkan patut iya piyudji sampay ni kasaumulan. Amin.

26 Pagka salaihi' kahinangan manusiya', pisaran na sigam
uk Tuhan diyulan na in napsu sigam laat iya makaiya'-
iya'. Danda iya ngalabba min addat sigam karandahan
bo' magkabaya' pagkahi danda maghinang laat, iya 'nsa'
manjari hinang.
27 Damikkiyan du isab manga lalla, 'nsa' na baya' ma
handa sigam suga' magkabaya' maka pagkahi lalla. Maghi-
nang sigam kasabulan lalla pagkahi lalla, hangkan sigam
pilabay min laat pipagtōngōd maka bayi kalaatan tahinang
uk sigam.
28 Na, pagka bangsa manusiya' itu 'nsa' baya' ngannal
panghati bannal pasal Tuhan, hangkan na sigam pisaran
uk na magpikil karupangan, bo' hinang uk sigam iya 'nsa'
manjari hinang.
29 Panno' na in panghati sigam uk kalaatan maka kagin-
isan dusa, hawa napsu maka kajahallisan. Duwal laat
ma diyōm pangatayan sigam, sali' manga ngibōg, mono'
pagkahi sigam manusiya', ngalugat, ngulli', nganjahulaka',
magtumbi,
30 ngalimut isab ma kasehean sigam. Bansi manga aa
salaihi' ma Tuhan. Jangki sigam ma pagkahi sigam, langkaw
tōōd atay sigam maka magtakabbul na peen. Iya sadja pikil
uk sigam bang salaingga kasongan hinang sigam laat hi'.
'Nsa' sigam baya' me' ma pamiat 'nggo'-mma',
31 laat sadja pamikil sigam, maka panganjanji' sigam
'nsa' niya' kapusan na. 'Nsa' sigam lasa atawa maase' ma
pagkahi sigam, 'nsa' isab baya' magkahap bang niya' bayi
pagsaggaan.
32 Manga manusiya' itu tau asal bang ayi iya siyulat ma
sara' Tuhan ma pasal aa maghinang manga dusa itu, hati na
subay piyatay. Suga' minsan sigam makahati salaihi', masi
na peen sigam maghinang kalaatan, maka kiyōgan sigam
bang niya' kasehean makasali' ni sigam.

2

Hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon

1 Kaam iyu, kalu kaam naway ma kasehean bi maghinang
manga ian. Uk bi in sigam subay pibōtangan hukuman.
Suga' iya du kaam 'nsa' makaraawa bang hiyukum, minsan
sayi kaam, sabab sali' du hinang bi maka hinang aa
kasehean, iya asal panawayan bi. Bang kaam naway ma
kasehean bi, sali' du kaam magsaway baran bi.
2 Katauhan ta asal, bōntōl du Tuhan magbōtang hukuman
ma sasuku maghinang ginisan kalaatan bayi ba'-ba' ku ian.

3 Kumpas bi baha' in kaam makapuwas du min hukuman
Tuhan, bang masi na peen hinang bi manga hinang laat iya
panawayan sehe' bi?
4 Bang salaihi' pamikil bi 'nsa' hiyalgaan uk bi kahapan
maka kaase' Tuhan ma kaam, in kaam 'nsa' du isab
biyōtangan hukuman saruun-duun iyu. Suga' 'nsa' du
isab tasayu bi bang angay kaam pinanaman kahapan na.
Kabayaan uk na tōōd in kaam subay mindahan atay,
sampay ngalabba min dusa bi.
5 Suga' tuwas kaam, 'nsa' kaam baya' minda min dusa
bi. Hangkan na pasong kabinsanaan ma kaam bang taabut
waktu pinda' uk Tuhan mulka' na maka hukuman na
bōntōl.
6 Sabab in manusiya' kamemon tiyungbasan du uk Tuhan
kaniya-kaniya, pipagtōngōd maka ayi-ayi bayi hinang sigam
ma dunya.
7 Niya' manusiya' kasehean magtuyu' maghinang hap
sabab sanglit maka hulmat min Tuhan iya tiyuyu' uk sigam,
maka kallum 'nsa' niya' katapusan na. Iya pamuwan Tuhan
ma aa salaihi' tattap kasaumulan in kallum na.
8 Niya' isab aa kasehean makapikil di sigam sadja. Siyulak
uk sigam lapal kasabannalan maka me' na sadja ma
kalaatan. Manga aa ian pitawwaan tōōd mulka' uk Tuhan.
9 Sasuku biyaksa maghinang laat kananam sigam du
katiksaan maka kabinsanaan, bangsa Yahudi, bo' iyampa
bangsa kasehean.
10 Suga' sasuku maghinang hap, siyanglitan sigam uk
Tuhan, biyuwanan kahulmatan maka kasannangan diyōm
pangatayan, bangsa Yahudi bo' iyampa isab bangsa kase-
hean,
11 sabab Tuhan 'nsa' magpabidda' ma manusiya'. Sali'-sali'
sigam ma panganda' na minsan ayi bangsa.
12 Manga bangsa kasehean, iya 'nsa' bayi tawwaan sara' si
Musa, bang sigam magdusa tiksa' du sigam min Tuhan ma
diyōm nalka', minsan 'nsa' sara' hi' iya muwan hukuman
ma sigam. Maka bangsa Yahudi isab, sigam taga sara' min
si Musa, bang sigam magdusa tawwaan du sigam hukuman
ma sali' langnganan sara' hi'.
13 Sabab 'nsa' min pange ta ma sara' si Musa iya hangkan
kita bōntōl ma panganda' Tuhan, suga' min pangahagad ta
ma panohoan na.
14 Iya bangsa kasehean ian, 'nsa' sigam bayi tawwaan sara'
si Musa, suga' bang tahinang sigam panohoan na ma umay-
umay na, iya sabab na, asal niya' pangatau sigam marimay
atay sigam bang ayi hinang hap. Minsan 'nsa' niya' mahati,
sigam du mo ma di sigam sara' Tuhan.

15 Niya' isab tanda' saksi', iya hangkan katauhan ta
niya' sara' patattap ma diyōm itikad sigam. Kaisa, min
pangatayan sigam, karuwa na, min pamikil sigam, sabab
niya' ma diyōm pamikil sigam muwan kasilangan pasal
manga hinang sigam hap maka laat.
16 Manjari bang taabut 'llaw damuwi, bo' si Isa Almasi
siyoho' uk Tuhan ngahukum ma manusiya', biyanding uk
na ayi-ayi bayi tiyapukan uk sigam ma diyōm pamikil, bo'
minnihi' sigam hiyukum. Salaihi' du isab ma lapal hap
pignasihat uk ku itu.

Bangsa Yahudi maka pamōgbōg sara'

17 Na painay kaam iyu? Uk bi in kaam iyōnan bangsa
Yahudi, maka sara' min si Musa iya pasandigan bi bo' kaam
tiyayima' uk Tuhan, Tuhan isab iya pigmalangkawan uk bi
ni kasehean bi.
18 Katauhan bi bang ayi pangahandak ma kaam uk Tuhan
subay hinang bi. Makasilang kaam kono' bang ayi iya hap
subay hinang, ma sabab sara' si Musa iya pangadjian bi.
19 Pangannal bi in kaam tiyōp matuntul ma aa buta (hati
na, ma aa 'nsa' niya' pangadji' na). Uk bi in kaam sali' sawa
pamasawa akkal aa kasehean, iya ma diyōm kalindōman.
20 Kaba' bi in kaam jukup ma akkal maka ma panghati
sabab iyu sara' ma kaam, hangkan uk bi in kaam tau
magpandu' ma aa 'nsa' tau me' ma panohoan Tuhan,
mandu' isab ma aa bahu me'.
21 Pagka kaam tau mandu' ma kasehean, angay 'nsa'
panduan bi baran bi? Bandaan bi aa kasehean subay 'nsa'
nangkaw, bo' kaam iya labi panangkaw!
22 Pamandu' bi subay 'nsa' magjina bo' kaam iya labi
magjijina. Lupa kono' ma panganda' bi bang aa numba
tau-tau, bo' peen kaam iya ngagaw ayi-ayi halgaan min
pagsumbahan tau-tau ian!
23 Iya pigmalangkaw uk bi in kaam bayi kabuwanan sara'
Tuhan, suga' kaam iya muwan kaiyaan ma Tuhan pagka
'nsa' hagad bi panohoan na.
24 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,

“Kaam manga Yahudi iya poon sabab in danan
Hangkan Tuhan pihallingan pangkal uk bangsa kasehean.”

25 In kitabi Yahudi siyoho' pig-islam ma tanda' saksi' in
kitabi aa suku' Tuhan du. Hangkan niya' du kagunahan
pag-islam bang peen be' bi panohoan sara' hi', suga' bang
sara' 'nsa' be' bi 'nsa' niya' guna na in pag-islam bi. Hap le'
kaam 'nsa' bayi islam.

26 Bang takdil ni aa 'nsa' Yahudi, aa 'nsa' bayi pig-islam
'mbila sigam me' ma panohoan sara', bista du sigam uk
Tuhan suku' na sali' du maka aa bayi pig-islam.
27 Manjari kaam manga Yahudi biya'-ba' dusahan uk
bangsa kasehean ian, minsan niya' ma kaam panohoan
sara' bayi siyulat ma kaam. Iya hangkan kaam dusahan
sabab kaam iya ngalanggal sara' minsan kaam bayi pig-
islam, bo' sigam iya mōgbōg minsan sigam 'nsa' bayi pig-
islam.
28 Sayi sigam taōnan Yahudi sabannal? 'Nsa' na aa taga
tanda' ma baran na sadja sabab bayi na iya taislam.
29 Iya tawwa' iyōnan Yahudi tōōd iya na aa bayi
biyahuhan ma diyōm pangatayan na uk Nyawa Tuhan,
'nsa' sawukat min pamōgbōg na ma sara'. Aa ian 'nsa'
siyanglitan uk pagkahi na manusiya' bang salaihi' kapagka-
Yahudi na, suga' siyanglitan iya uk Tuhan.

3

1 Kalu niya' nganjawab ma bissala ku hi', uk na, “A, bang
salaihi', 'nsa' niya' kasongan kami bangsa Yahudi labi le' min
bangsa kasehean. Maka addat kami pig-islam 'nsa' niya'
kapusan na.”
2 Suga' salaitu iya panambung ku ma iya: mehe du
kasongan bangsa Yahudi, ma kaginis-ginisan. Luba'-luba'
na, bayi pingandōl uk Tuhan in palman na ma sigam.
3 Suga' niya' du nganjawab, uk na, “Bang sawupama niya'
Yahudi kasehean palabba min pamōgbōg sigam, 'nsa' na
sigam tiyōp pangandōlan. Tawwa' baha' bang uk ta in
Tuhan 'nsa' kapangandōlan, ma sawukat niya' manusiya'
'nsa' tiyōp pangandōlan?”
4 Iya na itu panambung ku ma aa ian: 'nsa' tawwa' bissala
nu iyu, uk ku. Tantu, Tuhan 'nsa' salaihi'. Minsan bangsa
manusiya' itu magputing kamemon, Tuhan 'nsa'. Bannal
sadja iya, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Mattan du kaadilan nu min ayi-ayi bissala nu,
Ngandaōg sadja kau bang ma diyōm paghukuman.”
5 Nganjawab le', uk na, “Sā' baha' hinang Tuhan?”
uk na ma sali' pagbissala manusiya' kasehean, “Angay
subay pigmulkaan dusa tabi sabab min dusa ta tanda' uk
manusiya' salaingga tā bidda' kaadilan Tuhan maka aa bo'
pamehe ōn Tuhan?”
6 Suga' salaitu panambung ku ma bissala hi': 'nsa' tawwa'
salaihi'. Bōntōl du Tuhan bang magmulka', hangkan patut
iya mōtang hukuman ma bangsa manusiya'.
7 Niya' du nganjawab, uk na, “Bang aku sawupama mag-
puting, bo' in ihi' kasakupan uk manusiya' in Tuhan bannal

tōōd hangkan subay piehe, angay aku subay biyōtangan
hukuman dusa?
8 Hangkan ko', bang ma bistahan ku,” uk manga ngan-
jawab hi', “hap du bang kita magdusa, sabab minnihi' niya'
kamahaldikaan Tuhan.”
'Nsa' tawwa' jawab hi', suga' niya' manga aa bayi nōna'
aku in aku kono' bayi mitnahan aa subay maheka dusa
bo' supaya mehe kamahaldikaan Tuhan. Suga' putingan
panōna' hi'. Manga aa ian tōp na pitawwaan hukuman
Tuhan.

Dusahan manusiya' kamemon

9 Na, in kita bangsa Yahudi, hap kahalan tabi baha' min
bangsa kasehean? 'Nsa' du. Bayi na kaam tapahati ku in
bangsa kamemon, aa Yahudi maka aa bangsa saddi, sali'-
sali' kapag-agihan uk paldusahan sigam
10 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' niya' manusiya' bōntōl pangatayan na ma panganda'
Tuhan.
11 'Nsa' niya' panghati sigam pasal Tuhan,
'Nsa' niya' tuyu' ngisbat iya.
12 Pataikut aa kamemon min kabōntōlan na.
'Nsa' niya' kagunahan sigam.
'Nsa' niya' minsan dakayo' maghinang hap.
13 Bo' sigam sali' dalil kubul 'nsa' bayi katambunan,
Hal paluwasan bissala pangakkal.
Makamula isab halling manga aa hi', sali' sapantun so
ngeket.
14 Nukna' na peen sigam, sabab landu' bansi.
15 'Nsa' na sigam tiyāwan mono'
16 Kabiyaksahan sigam magpakaat, magpasukkal.
17 'Nsa' sigam tau magpahap atawa mapagsulut.
18 'Nsa' niya' tāw sigam tudju ni Tuhan.”
19 Katauhan ta na, ayi-ayi panohoan ma diyōm sara' ian
bayi panohoan manga aa ma deyoan sara', supaya 'nsa' niya'
karaawa in iya 'nsa' niya' dusa na. Manjari tabo manusiya'
kamemon biyōtangan hukuman uk Tuhan.
20 Sabab 'nsa' tōōd niya' manusiya' tabista bōntōl uk
Tuhan ma sabab pame' na ma panohoan sara' hi'. Suga'
sara' Tuhan iya poon sabab na hangkan tasayu tabi in kitabi
dusahan.

Pasal kahinangan Tuhan ma manusiya' bo' supaya sigam tabista bōntōl uk na

21 Suga' ma buttihi' pamanda' na bang salaingga kaampun
Tuhan ma dusa manusiya', bo' supaya sigam tabista uk na
bōntōl, puwas min pamōgbōg sara'. Tasulat asal ma diyōm

kitab Tawrat maka kitab manga kanabihan pasal maksud
Tuhan itu,
22 hati na sayi-sayi mangandōl ma si Isa Almasi, minsan
ayi bangsa na, bōntōl iya ma bistahan Tuhan. 'Nsa' du niya'
pagbiddaan manusiya'
23 sabab magdusa sigam sali'-sali' bo' 'nsa' niya' makaabut
ni kaadilan Tuhan.
24 Malayingkan pimanda' uk Tuhan lasa na maka ase' na
ni manusiya' minsan 'nsa' niya' tōngōd na, bo' tahinang
sigam bōntōl ma bistahan na, sali' aa 'nsa' bayi makarusa
sabab min si Isa Almasi iya ngalakkat sigam min hukuman
dusa.
25 Si Isa bayi pilahil uk Tuhan bo' supaya iya matay,
paluwas laha' na pangampun dusa manusiya', sayi-sayi
mangandōl ma iya. Salaihi' hinang Tuhan pamanda' na
kabōntōlan na, sabab 'nsa' bayi inay uk na in paldusahan
manusiya' ma waktu palabay, hal bayi imanan uk na.
26 Tanda' isab kabōntōl Tuhan ma buttihi', niya' na
dakayo' aa tawwa' hukuman na ma sabab dusa manusiya',
hati na si Isa. Minnihi' magmattan in Tuhan bōntōl
du, sampay sasuku mangandōl ma si Isa bōntōl isab ma
panganda' Tuhan.
27 Manjari bang salaihi' kahinangan Tuhan ma kitabi, 'nsa'
na kita makapag-abbu pasal ayi-ayi bayi hinang ta. Sabab
'nsa' kita bayi bista bōntōl ma sabab kapamōgbōg ta ma
sara'. Subay min pangandōl ta sadja iya hangkan kita bista
bōntōl uk Tuhan.
28 Sabab katauhan kami, iya poon manusiya' bista bōntōl
uk Tuhan, min pangandōl na sadja, 'nsa' min pamōgbōg na
ma sara'.
29 Marayi' pangannal bi in Tuhan itu pagtuhanan sadja
uk bangsa Yahudi. Suga' 'nsa'. Pagtuhanan iya sampay uk
bangsa 'nsa' Yahudi,
30 sabab dakayo' du Tuhan. Bangsa Yahudi maka bangsa
kasehean, sali'-sali' du sigam bista bōntōl uk Tuhan, sasuku
iya mangandōl ma si Isa.
31 Kalu uk bi in sara' Tuhan ian subay timanan pagka
salaihi' niya' pangandōl ta ma si Isa. Suga' 'nsa', sabab
tanggehan ta sara' Tuhan.

4

Si Ibrahim pangikutan tabi

1 Manjari ayi na pama' ta pasal bayi labayan si Ibrahim,
pangkat tabi Yahudi?
2 Bang si Ibrahim ganta' bayi bista bōntōl uk Tuhan ma
sabab hap kahinangan na, niya' du bayi pamantug na ma

baran na, suga' 'nsa' du niya' kabantugan na ma panganda'
Tuhan, sabab 'nsa' min kahinangan na iya hangkan iya bista
bōntōl uk Tuhan.
3 Intōmun bi bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Ibrahim,
iya uk na, “Si Ibrahim bayi magkahagad ni Tuhan, bo' bista
iya bōntōl uk Tuhan sabab min pangahagad na.”
4 Sawupama bang niya' aa maghinang ni aa dakayo' bo'
giyadjihan, 'nsa' uk ta in gadji ian pasal paglasa ma iya. In
gadji na tōngōd sadja ma hulas-sangsa' na. Bang 'nsa' niya'
hinang na, 'nsa' du niya' tōngōd na.
5 Salaitu isab aturan na: bang aa 'nsa' mangandōl ma
hinang na, suga' mangandōl ma Tuhan sadja, iya muwan
kaadilan ma manusiya' baldusa, in aa ian bista bōntōl uk
Tuhan ma sabab pangandōl na.
6 Salaihi' du isab bissala si Daud, waktu kapamissala na
pasal kakōgan aa bang bista bōntōl uk Tuhan ma 'nsa' niya'
hinang na bayi pasangdōlan na. Uk na hi',
7 “Kiyōgan manga aa bang kasaan sigam taampun uk
Tuhan,
Bang piyuwasan na dusa sigam.
8 Kiyōgan du aa bang dusa na 'nsa' na bista uk Tuhan.”
9 Kalu pangannal bi in kakōgan bissala uk si Daud hi'
suku' ma manga Yahudi sadja, pagka bangsa bayi taislam.
'Nsa', sabab suku' du sampay ma bangsa kasehean, iya 'nsa'
bayi taislam. Bayi na tasambat ku in si Ibrahim dahu hi', in
iya bista bōntōl uk Tuhan ma sabab pangahagad na.
10 Na, umay bayi kapamista Tuhan hi'? Min kapag-islam
ma si Ibrahim, atawa damuwi? Katauhan ta, si Ibrahim bayi
tabista bōntōl uk Tuhan dahu min bayi kapag-islam ma iya.
11 Bayi iya magkahagad ma janji' Tuhan bo' iyampa iya
islam, tanda' palsaksian in iya bayi tabista bōntōl uk Tuhan
minsan iya 'nsa' le' bayi islam. Manjari itu si Ibrahim sali'
hantang pag'mmaan uk aa kamemon iya magkahagad ni
Tuhan, sasuku iya tabista bōntōl uk Tuhan minsan 'nsa' bayi
taislam.
12 Pag'mmaan isab si Ibrahim uk sigam sasuku bayi
taislam, 'nsa' ma sawukat pig-islam sadja, suga' ma sabab
pangikut sigam ma si Ibrahim. Sabab mangandōl sigam ma
Tuhan, sali' bayi kapangandōl si Ibrahim ma 'nsa' le' iya
bayi taislam.

Janji' Tuhan tasambut ta ma sabab pangandōl ta

13 Niya' bayi janji' Tuhan ma si Ibrahim ma masa awwal
hi', in iya maka manga panubu' na subay piyusakaan
kalohahan dunya itu. Iya hangkan si Ibrahim janjian
salaihi', 'nsa' min pamōgbōg na ma niya' sara', suga' min

pangandōl na ma Tuhan, iya poon sabab iya bista bōntōl
uk Tuhan.
14 Bang sawupama hangkan aa mōgbōgan sara' iya
panganjanji' pusaka', 'nsa' du niya' pus ma pangandōl ta
ma Tuhan. Maka janji' Tuhan ian 'nsa' du niya' katudjuhan
na, bang sara' iya subay biyōgbōgan,
15 sabab sara' itu iya na mo mulka' Tuhan. Bang bayi 'nsa'
niya' sara', 'nsa' du niya' bayi ngalanggal iya.
16 Hangkan uk ta in panganjanji' Tuhan subay takka ma
kitabi manusiya' ma sabab pangandōl tabi. Bo' minnihi'
takka ma kitabi iya janji' na minsan 'nsa' niya' tōngōd
na, suga' pamusaka' na ma manga panubu' si Ibrahim
kamemon. 'Nsa' ma bangsa Yahudi sadja, iya mōgbōgan
sara' itu, suga' ma aa kamemon sasuku mangandōl ma
Tuhan sali' bayi pangandōl si Ibrahim. Sabab si Ibrahim
sali' pag'mmaan tabi bang harap ni pangandōl,
17 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bissala Tuhan
ma si Ibrahim. Uk na, “Hinang ta kau pag'mmaan manga
aa kabangsa-bangsahan kamemon.” Na, hap janji' itu ma
panganda' Tuhan, iya tau makallum aa pabing min kamatay
na. Paluwas sadja kabtangan na, magtuwi paniya' bayi 'nsa'
niya'. Iya na hi' Tuhan bayi pagsabannalan uk si Ibrahim.
18 Kihagad uk na janji' Tuhan, bo' ngahōwat iya ma 'nsa'
niya' ahakan na. Hangkan du iya wajib pag'mmaan uk
kamemon bangsa, sali' bayi panganjanji' Tuhan ma iya.
Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab, uk na, “Iya heka tubu'
nu sali' heka bituun.”
19 Iya umul si Ibrahim waktu bayi kapanganjanji' Tuhan
ma iya manga dahatus tahun umul na, suga' 'nsa' pinda
pangandōl na minsan tapikil na baran na ian agōn-agōn
matay na. Sampay handa na si Sara, 'nsa' na makaanak,
20 suga' 'nsa' iya bayi parōhōng mangandōl ma Tuhan.
'Nsa' niya' pagduwa-duwa na pasal bayi janji' Tuhan hi',
suga' pasong gam peen pangandōl na maka uk na magma-
haldika' ma Tuhan.
21 Tatantu na asal in Tuhan makagaōs du ngahinang ayi-
ayi bayi panganjanji' na.
22 Hangkan na si Ibrahim “bayi bista bōntōl uk Tuhan”,
ma sabab pangandōl na.
23 Maka 'nsa' pasal si Ibrahim sadja iya bayi pigsulatan
ian, iya uk na, “bista iya bōntōl uk Tuhan”
24 sampay kitabi sabab tahinang kitabi bōntōl ma bis-
tahan Tuhan, sasuku kitabi magkahagad ma iya, iya bayi
makallum Panghu' tabi si Isa min kamatay.
25 Si Isa bayi siyongan piyatay ma sabab dusa tabi,
maka pikallum iya pabing uk Tuhan supaya kitabi iyampun

sampay bista bōntōl uk Tuhan.

5

Maghap na kitabi maka Tuhan

1 Manjari itu, pagka iyampun na kitabi sampay hinang
bōntōl ma bistahan Tuhan ma sabab pangandōl tabi,
magkahap na kitabi maka iya, min bayi tahinang uk si Isa
Almasi, Panghu' tabi.
2 Ma sabab si Isa maka min pangandōl tabi ma iya, iya
poon sabab kitabi pinanaman tabang mehe uk Tuhan itu,
iya patattap tabi ma buttihi'. Landu' kitabi kiyōgan sabab
niya' hiyōwat uk tabi in kitabi pihampitan kasahayahan
Tuhan.
3 'Nsa' isab hal pakaradjaan ma sosongun iya muwan
kakōgan, sampay pakaradjaan ma buttihi' minsan ma
diyōm katiksaan, sabab katauhan tabi du bang labayan tabi
katiksaan tau kitabi nandal.
4 Bo' bang kitabi nandal, kaamuhan in Tuhan ma addat-
tabiat tabi. Maka bang addat-tabiat tabi ganta' makaamu
ma Tuhan, tantu niya' hiyōwatan uk tabi hap.
5 'Nsa' niya' pagsusunan tabi bang salaihi' paghōwat tabi,
sabab tiya' asal lasa Tuhan bayi biyōtang ma diyōm atay
tabi. Bayi biyo uk Nyawa na Sutsi, iya pamuwan na ma
kitabi.
6 Sabab na ma waktu bayi panugila' uk Tuhan, waktu le'
kitabi 'nsa' makagaōs maghinang ayi-ayi hap, si Almasi iya
bayi matay ganti' manga aa baldusa.
7 Lahang niya' manusiya' lilla' matay pangangganti' sehe'
na dakayo' minsan salaingga kaadil sehe' na ian: Kalu-kalu
bang aa hap tōōd kasuddahan na, kalu niya' makatawakkal
matay ma pasal na.
8 Suga' pindaan kitabi uk Tuhan bang salaingga mehe lasa
na ma kitabi, sabab matay si Almasi ganti' tabi, ma masi
kitabi ma diyōm magdusa na peen.
9 Bōntōl na kitabi ma bistahan Tuhan ma sabab kamatay
si Isa, jari tatantu tabi kalappasan uk na kitabi min mulka'
Tuhan ma 'llaw damuwi.
10 Maghap na kitabi maka Tuhan sabab min kamatay
Anak na, waktu le' kitabi bayi masi mantahan Tuhan. Na,
bang kitabi pighap uk Tuhan ma sabab kamatay Anak na si
Almasi, palabi le' kalappas tabi pagka 'llum na iya pabayik.
11 Maka 'nsa' hal uk na hi'. Niya' le' isab kakōgan tabi
mehe tudju ni Tuhan ma sabab bayi tahinang uk si Isa
Almasi Panghu' tabi, iya bayi mo ma kitabi maghap maka
Tuhan.

Pagbiddaan si 'Mbo' Adam maka si Almasi

12 Na, in pasal dusa, iya poon niya' dusa ma dunya itu ma
sabab hinang manusiya' dakayo' du, iya na si 'Mbo' Adam.
Bayi iya makahinang dusa, bo' minnihi' niya' kamatay
ma dunya. Iya hangkan na isab kamatay ma manusiya'
kamemon, sabab magdusa sigam kamemon.
13 Ma 'nsa' le' niya' sara' bayi pamuwan na si Musa uk
Tuhan, niya' asal dusa hinang uk manusiya'. Suga' sataggōl
'nsa' niya' sara' pilangngan, in dusa sigam 'nsa' kaōnan
langgal sara'.
14 Suga' minsan 'nsa' le' niya' sara', in bangsa manusiya'
kamemon, min si 'Mbo' Adam sampay ni si Musa, bayi
pigbaya' uk kamatay minsan dusa sigam 'nsa' magsali' maka
bayi dusa si 'Mbo' Adam, iya bayi panagga' na panohoan
Tuhan ian.
Si 'Mbo' Adam ian muwanan kitabi panghati pasal langn-
ganan si Almasi, iya pilahil ma 'llaw damuwi itu.
15 Niya' du pagbiddaan na si Adam maka si Almasi, sabab
'nsa' tapagsali' ta dusa bayi tahinang uk si 'Mbo' Adam ian
maka kahapan bayi pamuwan ma kitabi uk Tuhan minsan
'nsa' niya' tōngōd na. Bannal kamemon manusiya' bayi
magpatayan ma sabab dusa aa dakayo' ian. Suga' labi mehe
tōōd kahapan Tuhan, iya pangihilas na itu ma manusiya'
kamemon sabab min kasi-lasa aa dakayo' itu, hati na si Isa
Almasi.
16 Magbidda' du kahapan Tuhan itu maka katudjuhan
dusa bayi tahinang uk aa dakayo' ian. Si 'Mbo' Adam ian
bayi makatagna' ngahinang dusa, bo' minnihi' pabōtang
hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon. Suga' saddi-
saddi iya kahapan Tuhan sabab minsan landu' heka dusa
manusiya', iyampun du kitabi uk Tuhan, iyōnan aa bōntōl.
17 Iya katudjuhan bayi dusa si 'Mbo' Adam ian 'nsa' du
ngatu ma katudjuhan hinang si Isa Almasi. Iya bannal na,
in manusiya' kamemon bayi giyantaan kamatay ma sabab
dusa si 'Mbo' Adam. Suga' sasuku nayima' ma lasa maka
ase' Tuhan sampay nayima' kaampunan dusa bayi paghilas
na, maka bista bōntōl, giyantaan du sigam magbaya' maka
si Isa Almasi ma kallum tattap ma hi' ma sulga'.
18 Tasayu ta na, min tadda du dusa ian bayi tahinang,
bo' minnihi' in bangsa manusiya' kamemon tabo tawwaan
hukuman Tuhan. Damikkiyan na min tadda du hinang
bōntōl bayi tahinang ma damuwi itu, bo' minnihi' tabo
manusiya' kamemon makajari bōntōl ma bistahan Tuhan,
sampay 'llum saumul-umul.
19 Dakayo' du aa bayi nagga' panohoan Tuhan, bo' heka
tabo magdusa ma sabab iya iya paningōran. Damikkiyan
na isab ma damuwi itu, dakayo' du aa bayi me' ma

panohoan Tuhan, iya si Isa Almasi, bo' heka tahinang bōntōl
ma bistahan Tuhan ma sababan na.
20 Na, bayi Tuhan magpalatun sara' na min si Musa,
bo' supaya magpanda' ma manga manusiya' in sigam
ngalanggal manga pangalangan na. Kalna' iyampa sigam
makatau sara' ian, pasong na peen pangalanggal sigam
sara'. Suga' minsan salaingga heka dusa manusiya', labi le'
lasa maka ase' Tuhan tudju ni sigam.
21 Manjari in bangsa manusiya' kamemon bayi pigbayaan
asal uk dusa sigam, bo' kamatay iya powean na. Suga'
kitabi ma buttihi' tapagbayaan uk lasa maka ase' Tuhan, bo'
kallum kakkal iya powean tabi, basta tabista bōntōl na uk
Tuhan, sabab min bayi kahinangan si Isa Almasi, Panghu'
tabi.

6

Si Isa Almasi pangikutan tabi ma kamatay na sampay ma kallum na pabing

1 Na, salaingga na pamikil tabi? Palanjal tabi baha' in
kabayaan tabi magdusa, bo' supaya pasong le' lasa maka
ase' Tuhan ma kitabi?
2 Daa subay salaihi'. 'Nsa' kita wajib magpasangdan dusa
sabab sali' kitabi hantang aa matay pabutas sadja na min
bayi kabiyaksahan tabi magdusa.
3 Sabab katauhan bi, bayi kitabi piyandi tanda' saksi' in
kitabi lamud na ma si Isa Almasi, bo' minnihi' niya' lamud
tabi ma kamatay na.
4 Hati na tōōd, sali' kitabi hantang paunung na ma si
Almasi kiyubul maka iya, pagka salaihi' kapamandi ma
kitabi. Na, hangkan pagka iya 'llum pabayik ma sabab
kawasa 'Mma' na Tuhan, sali' du kita biyuwanan kallum
bahu supaya pinda addat-palangay tabi sali' iya.
5 Sabab hati na, bang kitabi parakayo' ma si Isa matay sali'
kamatay na, tantu kitabi magdōngan maka iya pikallum
pabayik, sali' bayi pamakallum ma iya.
6 Katauhan tabi isab, bang dalil tabi bayi kajarihan tabi
bayi dahu, hantang kitabi hi' bayi piyatay ma diyata' hag
sali' maka si Almasi, bo' supaya in kajarihan tabi laat hi'
'nsa' niya' kōsōg na. Jari 'nsa' na kitabi tabo biyanyaga' uk
manga dusa tabi pabing,
7 sabab sayi-sayi matay puwas na iya min paldusahan.
8 Bang kitabi sali' hantang parakayo' ma si Almasi ma
kamatay na, magkahagad du kitabi in kitabi magdōngan
du maka iya ma kallum na.

9 Sabab katauhan ta si Almasi bayi pikallum pabing min
kamatay na, 'nsa' na magkamatay pabayik. Puwas na iya
min kamatay sampay ni kasaumulan.
10 Bayi iya matay min tadda du bo' supaya kapuwasan na
dusa kamemon, maka 'llum na iya ma buttihi' ma alōpan
Tuhan.
11 Iya du kaam, subay kannalun bi baran bi iyu sali'
hantang aa matay, muwas na min kabiyaksahan dusa.
Lipara 'llum kaam bang harap ni Tuhan, ma sabab si Isa
Almasi iya parakayoan bi.

12 Hangkan na kaam daa na subay kapag-agihan uk dusa
kaginis-ginisan, bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk napsu bi.
13 Tangkain bi baya' ginhawa-baran bi bo' kaam 'nsa' tabo
maghinang kalaatan. Pagmalillaun bi na baran bi ni Tuhan,
sabab kaam iya sali' aa bayi pikallum uk na pabing min
kamatay. In ginhawa-baran bi iyu subay pamasuku' ni iya
paglagi na ma kahinangan bōntōl.
14 'Nsa' na kaam pig-agihan uk dusa bi, sabab puwas na
kaam min langnganan sara'. Ma diyōman Tuhan na kaam
biyuwanan kaase' maka kalasa na.

Magpabanyaga' kitabi ma Tuhan

15 Na, ayi na subay pikil tabi? Ngandusa le' baha',
kitabi ma sawukat pinda na min langnganan sara' tudju ni
diyōman Tuhan, ma sawukat kita biyuwanan ase' maka lasa
na? Alla, sā' kitabi mikil salaihi'.
16 Katauhan bi du, bang kaam me' tahinang sosohoan
aa, me' isab kaam ma ayi-ayi panohoan na, sali' du
kaam banyaga' na, sabab iya iya nakura' bi magbayaan.
Manjari bang kaam tabo-bo uk dusa bi, sali' kaam hantang
tabanyaga' uk dusa bi bo' kamatay iya katudjuhan bi.
Suga' bang panohoan Tuhan iya pamehe bi subay hinang,
sali' kaam banyaga' Tuhan bo' tahinang kaam bōntōl ma
bistahan na.
17 Hangkan na pagsukulan ku ni Tuhan! Bayi kaam sali'
tabanyaga' uk paldusahan bi, lipara be' bi na in langnganan
pandu' bayi pamandu' ma kaam, sampay min diyōm atay bi.
18 Jari pilappa na kaam min dusa bayi pamanyagaan
kaam tagna', bo' banyaga' Tuhan na kaam maghinang
kabōntōlan.
19 Iya halling ku itu pasal banyaga' maka nakura' hal pa-
maralilan sadja bo' supaya tahati bi sabab kulang panghati
bi. Ma waktu ian bayi kaam magpasad biyanyaga' uk dusa
bi, maghinang kasabulan maka kalaatan duhun manga
duhun. Suga' ma buttihi' subay kaam magpabanyaga' tudju

ni Tuhan maghinang ayi-ayi bōntōl, iya patut hinang uk
manga aa suku' Tuhan.
20 Sataggōl kaam sali' banyaga' tabo-bo uk baanan dusa bi
'nsa' kaam makahinang kabōntōlan.
21 Maka iya bayi kahinangan bi ian makaiya'-iya' na bang
kani-pikilan bi le' buttihi'. Ayi bayi paruntungan na? 'Nsa'
niya', sabab kamatay iya katudjuhan na.
22 Lipara ma buttihi' tapuwasan na kaam uk Tuhan min
dusa, bo' banyaga' Tuhan na kaam. Iya paruntungan bi atay
sutsi tudju ni Tuhan, maka kallum kakkal iya katudjuhan bi.
23 Sabab kamatay iya tungbas na bang kitabi tabanyaga'
uk dusa, suga' kallum kakkal iya pangihilas Tuhan, pagka
pagdakayoan tabi na ma si Isa Almasi Panghu' tabi.

7

Puwas na kita min sara'

1 Manga danakan ku magpangandōl ma si Isa, tantu kaam
makahati ma iya song biya'-ba' uk ku itu sabab biyaksa du
kaam ma sara'. Sara' itu taga pag-agi ma kita sataggōl kita
'llum, suga' bang kita matay na, 'nsa' na kita tawwaan uk
sara'.
2 Sawupama danda taga halla, niya' sara' noho' in iya 'nsa'
makahalla ma lalla saddi sataggōl halla na poon masi 'llum.
Suga' bang halla na matay, puwas na iya min langnganan
sara' paglakibini sigam.
3 Bang danda ian ganta' parakayo' ni lalla saddi, bo' masi
'llum halla na poon, makalanggal iya sara' bang maghalla
ni saddi. Suga' bang matay na halla na, bo' maghalla danda
ian maka lalla saddi, 'nsa' kaōnan magjina sabab puwas na
iya min langnganan sara' hi'.
4 Salaihi' isab ma kaam, manga kadauranakan ku. Puwas
na kaam min sara' tasulat si Musa. Bayi kaam sali' hantang
aa matay sabab dambean kaam maka si Almasi ma kamatay
na. Bayi iya pikallum pabing min kamatay na, manjari
suku' na na kaam bo' supaya kaam maghinang hap, hinang
kagunahan Tuhan.
5 Sataggōl kita bayi pigbayaan uk kajarihan ta tagna',
kōsōg asal napsu ta sabab nagga' ma panohoan sara', maka
sara' iya muwan baya' ma diyōm ginhawa-baran ta subay
magdusa, bo' kamatay iya katudjuhan ta.
6 Suga' buttihi' kahawulaya na kita min langnganan sara'
sabab hantang kita bayi matay, puwas na kita min dusa iya
bayi magbaya' ma kita ma waktu dahu. Ma buttihi' saddi na
pangahagad ta ma Tuhan. 'Nsa' langnganan sara' iya be' ta

suga' langnganan bahu na, iya pilangngan ni kita uk Nyawa Tuhan.

Sara' maka dusa

7 Manjari ayi na pamikil ta pasal sara' itu? Sali' du baha' maka dusa? 'Nsa'. Saddi du. Iya hangkan katauhan ku tōōd bang ayi iyōnan dusa, maka bang ayi katudjuhan na, ma sabab niya' sara' mahatihan aku. Arak aku bayi awam pasal napsu itu laat tuwi' lipara niya' panohoan sara' mahatihan aku, iya uk na, “Wajib kaam daa nganapsu ma alta' pagkahi bi.”
8 Suga' makatau peen aku min sara' ian in napsu itu laat, bo' min sara' ian pasong na peen dusa ma diyōm ginhawa-baran ku, maka landu' pakannōp napsu ku kaginis-ginisan. Hati na in dusa itu, 'nsa' tasayu ta sataggōl 'nsa' niya' sara' pangalangan na.
9 Bayi hap asal palasahan ku ma waktu dahu, ma 'nsa' le' niya' pangatau ku pasal sara', sabab pangannal ku in aku aa hap, suga' pagtau ku peen itu bang ayi ma diyōm sara', magtuwi tasayu ku iya mehe kasaan ku.
10 Bo' minnihi' niya' kasusahan ku mehe. Sara' itu bayi panganiyat Tuhan ma bangsa manusiya' bo' supaya sigam biyo ni kallum, suga' ma kasulayan ku, in sara' itu mo tuwi' ma aku ni kamatay ma sabab niya' dusa ku.
11 Sali' aku diyupang uk dusa ku sabab kaba' ku in panohoan sara' tahinang ku du, suga' 'nsa'. Manjari aku itu biyōtangan hukuman ni kamatay sabab min sara' itu.
12 Manjari tantu sara' itu 'nsa' niya' laat na sabab min Tuhan du. Maka panohoan na kamemon min Tuhan du isab, bōntōl maka hap.
13 'Nsa' tawwa' bang uk ta in sara' hap ian iya sababan na hangkan aku magpakamatay, sabab 'nsa' salaihi'. Dusa iya sababan na. Sara' hap itu hal pamanda' ma dusa ku bo' takila ku tōōd, bo' peen dusa ku iya mo aku ni kamatay. Jari itu, pagka niya' na sara' biyōtang pangalangan dusa, pasti' tōōd in dusa itu asal mamarahi laat.

Niya' mag-agaw-bisōd ma diyōm ginhawa-baran ta

14 Katauhan tabi in sara' itu deyo' du min Nyawa Tuhan. Suga' aku itu manusiya' du, sali' tabanyaga' uk dusa ku.
15 'Nsa' tōōd tahati ku addat-tabiat ku sabab bang aku baya' ngahinang hap, sali' niya' ma ginhawa ku nagga' ma iya. Iya bayik na, bang niya' 'nsa' kabayaan ku hinang, iya na hi' tahinang ku.
16 Jari bang aku ganta' bansi ma hinang laat iya asal hinang ku, ngaho' du aku in sara' itu hap du.

17 'Nsa' na peen baran ku tōōd ngahinang laat iya
kabansihan ku ian, tōōd aku tabo-bo uk dusa, iya pabōtang
ma diyōm kajarihan ku itu.
18 Katauhan ku du, asal 'nsa' niya' hap ma diyōm baran
ku, hati na ma diyōm kajarihan ku itu, sabab minsan niya'
kabayaan ku ngahinang hap 'nsa' tahinang ku.
19 Iya kahapan kabayaan ku 'nsa' tahinang ku, suga' iya
na peen tahinang ku kalaatan iya 'nsa' kabayaan ku.
20 Manjari bang aku ganta' ngahinang ayi-ayi iya 'nsa' me'
ma kabayaan ku, hati na 'nsa' na peen min di baran ku iya
manga hinang ian, tōōd aku tabo-bo uk dusa iya pabōtang
ma diyōm kajarihan ku itu.
21 Salaitu iya langnganan na bang ma sayu ku. Bang aku
ganta' baya' maghinang hap, niya' na peen laat mo-mo aku.
22 Ma itikad ku sadja landu' aku kahōpan ma sara' Tuhan,
23 suga' pag'nda' ku peen ni diyōm ginhawa-baran ku,
saddi isab langnganan na. Sabab niya' na peen laat ma
diyōm kajarihan ku mag-agaw-bisōd maka sara' Tuhan, iya
makahōpan aku hi'. Minnihi' aku biyanyaga', pig-agihan uk
dusa iya mo na peen ma diyōm ginhawa-baran ku.
24 Alla! Susa ku itu 'nsa' manjari sabab tiya' aku biyo ni
kamatay! Sayi baha' nabangan aku supaya aku makapuwas
min kajarihan kalaatan itu?
25 Lipara si Isa Almasi Panghu' tabi, hangkan na aku
magsukul ni Tuhan!
Na iya na itu kasusahan ku: makaisbat aku sara' Tuhan
min diyōm pikilan ku sadja, suga' tabo-bo aku magdusa uk
kajarihan ku laatan itu.

8

Kabayaan Nyawa Sutsi iya pangikutan tabi

1 Manjari pagka kitabi parakayo' ma si Isa Almasi na, 'nsa'
na kapabōtangan hukuman uk Tuhan.
2 Sabab puwas na kitabi min langnganan dusa maka
min kamatay iya katudjuhan na, sabab me' na kitabi ma
langnganan Nyawa Tuhan, iya mo kita ni kallum basta si
Isa Almasi iya parakayoan tabi.
3 'Nsa' niya' gaōs sara' ian papuwas kitabi min pagbayaan
dusa, sabab manusiya' sadja kitabi 'nsa' kabōgbōgan sara'.
Suga' Tuhan iya makagaōs. Anak na lahasiya' bayi pipaitu
ni dunya magpuwas karusahan tabi. Bayi iya magpabaran
manusiya' paitu. Sali' du iya maka kitabi, suga' iya iya
tiyanggungan dusa tabi uk Tuhan.
4 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tuman ayi-ayi bayi
panohoan kitabi ma diyōm sara', pagka kita ngahinang

kabōntōlan na. 'Nsa' na kita magdul ma napsu ta, pagka me' na ma kabayaan Nyawa Sutsi.
5 Sayi-sayi ngandul ma napsu baran na, kapagbayaan du iya uk napsu baran na. Sayi-sayi me' ma kabayaan Nyawa Sutsi, kapagbayaan du iya uk Nyawa Sutsi.
6 Bang kapagbayaan pikilan na uk napsu baran na, ka-matay iya katudjuhan na, suga' bang kapagbayaan pikilan na uk Nyawa Sutsi, kallum kakkal iya katudjuhan na maka kasannangan diyōm pangatayan na.
7 Manjari bang kapagbayaan pikilan na uk napsu na sagga' na ma Tuhan, sabab 'nsa' baya' me' ma panohoan na. Maka minsan bayi baya' me', tuud iya 'nsa' tōōd ngahinang.
8 Bang aa kapagbayaan uk napsu na, 'nsa' tasulut na Tuhan.
9 Lipara kaam iyu 'nsa' na tabo-bo uk napsu bi sali' bayi kajarihan tagna', suga' Nyawa Tuhan iya pamean bi ma ayi-ayi kabayaan na, basta iyu na iya ma kaam pabōtang ma diyōm atay bi na. Sayi-sayi 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan uk si Almasi, 'nsa' iya suku' si Almasi.
10 In baran bi magkamatay du ma sabab bayi dusa, suga' minsan na. Bang iyu si Almasi ma diyōm atay bi kabuwanan du kaam kallum tattap hi' min Nyawa Sutsi, ma sabab bista na kaam bōntōl uk Tuhan.
11 Bang iyu pabōtang ma kaam Nyawa Tuhan, iya bayi makallum si Almasi min kamatay na, tantu du baran bi pikallum isab sabab min Nyawa na iya ma diyōm atay bi.
12 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku, niya' subay tuyu' tabi. Subay kitabi 'nsa' na tabo-bo uk napsu tabi sali' bayi kajarihan tabi tagna'.
13 Sabab bang kitabi ganta' tabo-bo uk napsu tabi, tantu kitabi pipahi' ni diyōm nalka'. Suga' bang paglagi tabi tabang min Nyawa Tuhan bo' supaya libbahan uk tabi hinang laat, tattap du kallum tabi.
14 Sasuku pibe' uk Nyawa Tuhan, iya na anak Tuhan du.
15 Sabab Nyawa Sutsi itu, iya pamuwan ma kitabi uk Tuhan, 'nsa' mo kitabi ngananam kahanggawan pabing sali' hantang banyaga' tiyāw ma nakura' na. Suga' tahinang na kitabi anak Tuhan pagka tasambut tabi Nyawa Sutsi. Kawasa min iya isab, iya hangkan kitabi makatawakkal ngōn 'mma' ma Tuhan. “'Mma',” uk ta.
16 Hiyōp kitabi uk Nyawa Sutsi sampay min diyōm palnyawahan tabi, bo' iya muwan pikilan diyōm pikilan tabi in kitabi tantu tahinang anak Tuhan.
17 Na, pagka kitabi anak Tuhan sabannal-bannal, biyuwanan kitabi pusaka' uk Tuhan ma 'llaw damuwi, iya pahala' bayi tiyagama uk na. Magdakayo' du kitabi maka

si Almasi bang nambut pusaka'. Sabab bang si Almasi iya paningōran tabi ma diyōm kabinsanaan na, iya du isab iya paningōran tabi bang taabut waktu pananglit iya ma diyōm kasahayahan.

Kasahayahan ma sosongun

18 Bang ma kumpasan ku, iya kasigpitan kalabayan tabi
ma buttihi' 'nsa' du ngatu ma kasahayahan iya pinda' ma
kitabi ma sosongun.
19 'Nsa' bangsa manusiya' sadja, sampay ayi-ayi bayi
pipanjari kamemon ngagaran waktu pamanda' Tuhan bang
salaingga dagbōs manga anak na.
20 'Nsa' pasal laat in alam itu pipanjari, suga' pasal
kahandak Tuhan, 'nsa' du bayi me' ma asal maksud Tuhan
ma bayi pipanjari uk na. Gam na peen pigmulkaan ma
sabab dusa si 'Mbo' Adam. Malayingkan iya na itu hiyōwat-
hōwat uk manusiya'.
21 Niya' dakayo' 'llaw ma sosongun paayad du kahalan
kamemon ayi-ayi bayi pipanjari uk Tuhan, hati na ma
sosongun in bayi pipanjari kamemon pihawulaya du min
kasigpitan iya kalabayan na ma buttihi', sabab manjari lupa
du maka magkamatay du kamemon. Suga' ma sosongun
magdakayo' du bayi pipanjari kamemon ian maka manga
anak Tuhan, bang sigam pilangkaw sampay pihawulaya na
min kasigpitan kamatay.
22 Katauhan tabi in bayi pipanjari itu kamemon, sali'
hantang danda kapaddian bang song nganak. Sabab min
waktu tagna' sampay ni kabuttihian in bayi pipanjari
kahunitan sabab agaran na waktu pamakallo' uk Tuhan
mulka' na bo' pibahuhan uk na ayi-ayi bayi kaat na.
23 Maka 'nsa' ian hi' sadja, sampay kitabi, aa bayi
kabuwanan Nyawa Sutsi uk Tuhan, iya na dahu-dahu
pamuwan na ma kitabi, salaihi' du isab magdahing sataggōl
kitabi ngagaran waktu pamabahu baran tabi itu uk Tuhan.
Bang taabut waktu ian hi' tanda' du in kitabi anak Tuhan
du.
24 Iya na hi' hōwat tabi pagka liyappasan na kitabi min
hukuman dusa. 'Nsa' le' mattan hangkan iyōnan hōwat,
sabab 'nsa' kaōnan hōwat bang magmattan na.
25 Suga' kitabi, niya' tantu hōwat tabi minsan 'nsa' le'
magmattan, iya hangkan kitabi 'nsa' siyumu ngagad.
26 Pahōp du isab Nyawa Sutsi ma kitabi nabang, sabab
lamma pangandōl tabi ma Tuhan. Bang nambahayang, 'nsa'
kitabi tau bang salaingga subay pangamu' tabi, suga' baran
Nyawa Sutsi iya ngamu' ni Tuhan ma sabab tabi, suga' iya
amu' na ian 'nsa' tabissala uk manusiya'.

27 Kasakupan uk Tuhan bang ayi iya iyamu' uk Nyawa
Tuhan pasal aa suku' Tuhan me' ma kabayaan Tuhan.
Kasakupan na itu sabab tabanding uk na diyōm pamikil
tabi.
28 Iya na itu isab katauhan tabi: bang kitabi lasa ma
Tuhan, bo' bayi tiyawag uk na min kagaraan na, tiyabang
du kitabi uk na ma ayi-ayi kalabayan tabi hap maka laat.
Jari pakaradjaan iya kalabayan tabi ian, kahapan sadja iya
katudjuhan na.
29 Sasuku manusiya' bayi asal tapene' uk Tuhan, bayi
giyantaan uk na subay ningōd ma Anak na, bo' supaya Anak
na iya pagsiyakahan ma danakan na manusiya' kamemon.
30 Kamemon bayi gantaan na ian pigtawag uk na, maka
sasuku bayi pigtawag bista uk na bōntōl. Sasuku isab
bōntōl ma bistahan na bihagian du min diyōm sahaya na.

Pasal lasa Tuhan 'nsa' na niya' makaliyu

31 Na, bang pikil tabi bayi bissala ku hi', sali' 'nsa' niya'
sugpat na. Sabab bang Tuhan iya mōgbōgan kitabi, jari
'nsa' kitabi takowe' uk sayi-sayi.
32 'Nsa' bayi kallōgan na Anak na lahasiya' suga' siyongan
uk na piyatay ma pasalan tabi kamemon. Bang salaihi'
kalasa Tuhan ngungsuran Anak na, tantu isab kitabi
biyuwanan uk na ayi-ayi makahap min kaihilasan na.
33 Kitabi manga aa pene' uk Tuhan, 'nsa' niya' makatōna'
ma kitabi sabab kaōnan na kitabi bōntōl uk Tuhan.
34 Hangkan na 'nsa' niya' mōtangan kitabi kasaan pipahi'
ni diyōm nalka'. Si Isa Almasi iya bayi matay ma sabab
dusa tabi, suga' 'nsa' kamatay iya katudjuhan na sabab
pikallum na iya pabing uk Tuhan. Pilangkaw na iya ma
buttihi' pitingko' ma bihing Tuhan sakap katau, bo' ian na
iya magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan ngamuan kitabi
tabang.
35 Manjari sayi baha' magpabutas kitabi maka lasa si
Almasi? Tantu 'nsa' niya'. Minsan ayi kalabayan tabi, ayi
na kasusahan, ayi na katiksaan, kabinsanaan aa, kasigpitan
atawa kamiskinan, minsan ma diyōm kapiligduhan, minsan
kita piyatay, 'nsa' du pinda lasa si Almasi ma kitabi.
36 Manga kabinsanaan ian tasulat asal ma diyōm kitab,
iya uk na,

“Kasiya-siyahan kami sakahaba' 'llaw, hal ngagad piyatay
ma sabab kaam, O Tuhan, iya pamean kami.

Sali' kami hantang hayōp bili-bili ma pamista manga aa, hal
biyo siyumbay.”

37 Suga' 'nsa' du pamagay tabi manga pakaradjaan itu.
Ngandaōg du kitabi tōōd ma sabab si Almasi, iya lasa asal
ma kitabi.
38 Makatantu du aku, 'nsa' niya' makagaōs magpabutas
kitabi maka lasa si Almasi, minsan ma kallum ta maka
ma kamatay ta. Minsan bangsa malaikat atawa bangsa
mananasat, minsan sayi taga kawasa, minsan ayi kalabayan
tabi ma masa itu maka ma masa ma sosongun, tantu kitabi
kilasahan na peen.
39 Minsan ma diyata' maka minsan ma deyo', 'nsa' niya'
min bayi pipanjari kamemon makagaōs magpabutas kitabi
maka lasa Tuhan, iya bayi pindaan ni kitabi uk si Isa Almasi
Panghu' tabi.

9

Manga aa tapene' uk Tuhan

1 Iya bissala ku na itu ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du aku
magputing sabab suku' aku si Almasi. Sabannal-bannal aku
min atay pote', sabab pigbayaan atay ku uk Nyawa Sutsi.
2-3 Landu' mehe karukkaan ku. Kasangdanan sukkal
ku ma pasal pagkahi ku bangsa Yahudi. Bang bayi sadja
makajari lilla' aku tawwa' mulka' Tuhan sampay piōkat min
si Almasi, bang peen sigam mangandōl ma iya.
4 Tubu' si Israil sigam, bangsa suku' Tuhan. Bayi sigam
hinang anak na, pindaan sahaya na ma diyōman sigam.
Niya' ma sigam kapagsulutan maka Tuhan kabuwanan
sigam sara' na. Ma sigam iya pagsambahayang bannal
maka panganjanji' Tuhan.
5 Tubu' asal sigam min manga pangkat Yahudi ban-
tug. Minnihi' du isab si Almasi bang harap ni pangkat
manusiya'. Tuhan iya magbaya' ma kamemon, patut
siyanglitan saumul-umul. Amin.
6 'Nsa' isab uk ku in janji' Tuhan ma bangsa Israil 'nsa'
niya' pus na. Suga' iya uk ku, niya' tubu' si Israil kasehean
'nsa' manjari iyōnan bangsa suku' Tuhan.
7 Niya' isab tubu' si Ibrahim 'nsa' kaōnan anak Tuhan. Iya
tubu' si Ibrahim sabannal subay bista ma sali' bayi palman
Tuhan ma iya, iya uk na, “Iya panubu' nu tōōd subay min
anak nu dakayo' iyu, min si Isahak.”
8 Hati na 'nsa' kaōnan anak Tuhan ma sawukat bayi luwas
min baran si Ibrahim. Iya bista panubu' si Ibrahim tōōd iya
na anak bayi panganjanji' Tuhan ma iya.
9 Salaitu bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, uk na,
“Bang taabut waktu itu tahun pabayik, pabing aku paiyu
bo' handa nu si Sara makaanak lalla.”

10 'Nsa' pasal si Ibrahim sadja. Pikilun bi isab pasal si
Ya'kub maka si Esaw, duwangan kambal bayi bittōngan uk
si Rebeka. Dakayo' du 'mma' duwangan kambal ian, iya si
Isahak pangkat kami Yahudi.
11-12 Na, ma 'nsa' le' palahil onde' missala Tuhan ni si
Rebeka. Uk na, “Kambal siyaka iyu pig-agihan du uk siyay.”
Minnihi' katauhan in pamene' Tuhan min baya' na du, 'nsa'
min kahinangan manusiya'. Sabab kambal ian 'nsa' bayi
makahinang ayi-ayi hap maka laat, sabab masi ma diyōm
battōng. Manjari bang Tuhan mene' subay min niyat na.
13 Sali' du bayi tasulat ma diyōm kitab pasal kambal itu,
iya uk na, “Si Ya'kub kalasahan ku; si Esaw iya kabansihan
ku.”

Kiasean uk Tuhan sayi-sayi kabayaan na

14 Jari ayi na pamikil ta pasal kissa ian hi'? Saway ta
Tuhan baha' in pamene' na 'nsa' bōntōl? Subay 'nsa'
15 sabab Tuhan iya magbaya', sali' uk na ma si Nabi Musa,
“Maase' aku ma sayi-sayi kabayaan ku; lasa aku ma sayi-
sayi kabayaan ku.”
16 Na minnihi' tahati ta, in 'nsa' min kabayaan ta
manusiya' atawa min hulas-sangsa' ta maghinang hap iya
hangkan kita kiasean uk Tuhan, suga' min kabayaan na.
17 Niya' isab bayi tasulat ma diyōm kitab, pamissala Tuhan
ni sultan ma lahat Misil ma masa awwal hi'. Uk na,
“Niya' kagunahan ku ma kau, iya hangkan kau tahinang uk
ku Sultan.
Bayi paluwas ku kawasa ku pangandaōg kau, bo' supaya
bantug ōn ku ma kalohahan dunya.”
18 Jari itu manyatakan magtuwi, Tuhan iya maase' ma
sasuku kabayaan na. Maka sasuku kabayaan na subay
tuwas kok na, patuwas na du.

Paminsana' Tuhan maka kaase' na

19 Kalu niya' dakayo' min kaam nganjawab. “Bang
salaihi',” uk nu, “bang min kabayaan Tuhan iya hangkan
aa nuwas, angay iya subay siyaway uk Tuhan? Sabab 'nsa'
niya' makasagga' kabayaan Tuhan?” uk nu.
20 Tawakkal pahap kau iyu nganjawab! Manusiya' du kau,
bo' samlang nu Tuhan salaihi'! Bang sawupama banga, niya'
baha' namlang aa bayi ngahinang ma iya, uk na, “Angay aku
hinang nu salaitu?”
21 Katauhan ta, iya aa ngahinang banga taga kapatut du
ma tana' maghinang ayi-ayi kabayaan na. Daginis du tana',
suga' dambiya' na hinang banga pagballahan 'llaw-llaw,
dambiya' na isab hinang pagkalagihan halgaan.

22 Salaihi' du isab ma Tuhan, taga kapatut iya maghinang
ayi-ayi kabayaan na. Baya' iya magpanda' karugal na ma
manusiya' baldusa sampay kamehehan kawasa na, lipara
imanan uk na manga aa karugalan na, iya patut pitawwaan
mulka' na.
23 Iya hangkan manga manusiya' itu imanan uk Tuhan,
ma sabab niya' sigam kasehean kaasean na, aa bayi siyakap
uk na supaya pilangkaw ma sosongun. Baya' Tuhan
subay katauhan sigam in ase' na maka lasa na ma sigam
mamarahi hap na.
24 Kitabi ko' hi', manga aa bayi pene' uk Tuhan, 'nsa' min
bangsa Yahudi sadja, sampay min bangsa kamemon.
25 Salaitu pamissala Tuhan bayi tasulat uk si Nabi Hoseya,
uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi aa ku tagna',
buttihi' ōnan ku na aa suku' ku.
Iya bangsa 'nsa' bayi kalasahan ku,
ōnan ku na bangsa kalasahan ku.”
26 Maka itu le',
“Mahi' ma lahat bayi pamissalahan ku sigam in sigam 'nsa'
suku' ku,
Mahi' du isab sigam ōnan ku anak Tuhan, iya Tuhan tattap
'llum.”
27 Suga' salaitu iya bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma pasal
bangsa Israil, uk na,
“In bangsa Israil itu, minsan heka sigam bayi sali' heka
manga ungus ma bihing tahik,
Kulang na sigam makapuwas min mulka' Tuhan,
28 Sabab piyuspusan uk Tuhan hukuman na ni dunya; 'nsa'
nanggu.”
29 Sali' bayi tasulat isab uk si Nabi Isaya ma masa awwal
ian, iya uk na hi',
“Bang bayi kitabi 'nsa' bayi kiyapinan tubu' uk Tuhan
Sangat Kawasa,
Bayi du kitabi matay kamemon, sali' bayi aa min daira
Sodom maka Gomora.”

Lapal hap pasal si Almasi siyulak uk bangsa Israil

30 Manjari ayi uk ta pasal bayi pamissala ku hi'? Salaitu:
in bangsa kasehean itu, 'nsa' bayi nuyu' iyampun dusa
sigam maka iyōnan bōntōl uk Tuhan. Suga' mangandōl na
sigam ma si Isa Almasi, hangkan na bista bōntōl uk Tuhan.
31 Suga' manga bangsa Israil, bangsa bayi pene' uk Tuhan,
bayi manuyu' tōōd ma sara' sabab ma pangannal sigam
pamōgbōg sara' iya makabuwan sigam kabōntōlan diyōm
pangatayan. Suga' 'nsa' tahinang uk sigam, manjari 'nsa'
sigam tabista bōntōl uk Tuhan.

32 Angay 'nsa' tabista bōntōl? Ma sabab kahinangan sigam
iya pasangdōlan sigam, 'nsa' pangandōl tudju ni si Isa. Si Isa
iya sali' dalil batu parugtulan sigam,
33 sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Niya' batu bayi biyōtang uk ku ma daira Siyun,
Batu parugtulan aa, batu pamahabbahan.
Suga' sasuku mangandōl ma iya,
'Nsa' tōōd niya' kapagsusunan na.”

10

1 Manga kadauranakan ku mean si Isa, iya kabimbangan
ku pagkahi ku bangsa Yahudi, bang peen sigam liyappasan,
pisōd ni diyōm sulga'. Iya du hi' pangamu'-ngamu' ku ni
Tuhan.
2 Makasaksi' aku ma pasal katuyu' sigam ma Tuhan, suga'
'nsa' tahati uk sigam bang ayi subay katawwaan na.
3 'Nsa' tahati sigam bang salaingga uk Tuhan ngampun
dusa maka uk na muwan kabōntōlan ni diyōm pangatayan
manusiya'. Maghinang sigam langnganan agama sigam,
suga' 'nsa' sigam ngaku hinang bōntōl ma sali' pibōtang uk
Tuhan.
4 Iya sara' bayi tasulat uk si Musa taga katōbtōban na
pagka makapaitu na si Almasi, manjari sayi-sayi mangandōl
ma iya iyōnan bōntōl uk Tuhan.

Aa kamemon makajari liyappasan, pisōd ni diyōm sulga'

5 Iya na itu bayi siyulat uk si Musa pasalan aa mōgbōg
sara' bo' supaya sigam bista bōntōl uk Tuhan. Uk sulat hi',
“Sayi-sayi ngahinang panohoan sara' itu,
Niya' du kallum na kakkal.”
6 Suga' salaitu iya bissala pasal kabōntōl pangatayan min
pangandōl ta ma si Almasi. Tasulat itu ma diyōm kitab, iya
uk na, “Daa kaam meha-meha bang sayi pahi' pariyata' ni
sulga'.” Hati na bang sayi pahi' mareyo' si Almasi minnihi'?
7 “Daa kaam meha-meha isab bang sayi iya paruwai ni
diyōm ahirat, ni lahat manga patay.” Hati na, sayi mo si
Almasi paitu minnihi'?
8 Sabab niya' ayat kitab salaitu, uk na,
“Iyu na lapal Tuhan ma kaam.
Iyu ma diyōm bo' bi.
Iyu isab ma diyōm pangatayan bi.”
Hati na iyu na ma kaam lapal bayi nasihat kami pasal
pangandōl ma si Isa Almasi.
9 Bang kaam magpasabannal in si Isa Panghu' bi maka
magkahagad tōōd min diyōm atay bi in iya bayi pikallum

min kamatay na uk Tuhan, tantu kaam liyappasan sampay
pisōd ni diyōm sulga'.
10 Sabab min pagkahagad tabi ma si Isa iya hangkan kitabi
bista bōntōl uk Tuhan, bo' bang kitabi ma' sabannal ni aa
kasehean pasal pagkahagad tabi, minnihi' kitabi liyappasan.
11 Uk sulat kitab isab,
“Sayi-sayi magkahagad ma iya
'Nsa' du niya' kapagsusunan na.”
12 Tabo manusiya' kamemon pigbissala ma ayat kitab itu,
sabab 'nsa' magbidda' aa Yahudi maka aa 'nsa' Yahudi.
Dakayo' du Tuhan iya pamean uk sigam kamemon, maka
mehe kahapan pamuwan na basta sasuku ngamu'-ngamu'
ni iya.
13 Sali' siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Sayi-sayi ngamu'-ngamu' ni Panghu',
Tantu liyappasan.”
14 Salaingga uk sigam ngamu' ni Panghu' bang 'nsa' le'
magkahagad ma iya? Maka salaingga uk sigam magkaha-
gad bang 'nsa' le' bayi makake lapal hap? Salaingga isab uk
sigam makake lapal bang 'nsa' niya' magnasihat ma sigam?
15 Maka salaingga isab uk aa magnasihat bang 'nsa' niya'
bayi noho' iya magnasihat? Suga' niya' du bayi siyoho', sali'
uk na ma diyōm kitab,
“Makakōg tōōd in pagtakka aa ni kita mo lapal hap!”
16 Suga' 'nsa' aa kamemon iya bayi ngasip lapal hap itu, sali'
du bayi bissala si Nabi Isaya ian. Uk na,
“O Tuhan, kulang du aa magkahagad ma pangalapal kami.”
17 Manjari subay pignasihat lapal pasal si Almasi dahu, bo'
iyampa take uk aa, bo' iyampa isab niya' pagkahagad uk
sigam.
18 Mikilan aku pasal bangsa Israil. Kalu 'nsa' take uk sigam
lapal hap pasal si Isa Almasi? Suga' take sadja sabab tanyag
pamissala, sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, uk na,
“Patanyag bissala sigam ni kalohahan dunya,
Pasampay kabtangan sigam ni 'mpat pidju alam.”
19 Mikilan le' aku. Kalu 'nsa' tahati uk bangsa Israil pasal
lapal itu. Suga' tahati du. Dōngdōngin bi bissala Tuhan
bayi tasulat uk si Musa dahu. Uk na,
“Pangimbu ta kaam ni bangsa kasehean, iya uk bi 'nsa' niya'
guna na.
Papaddi' ku atay bi tudju ni bangsa dakayo', iya pangannal
bi 'nsa' makatau ma aku.”
20 Minsan si Nabi Isaya bayi makatawakkal nulat bissala
Tuhan itu, uk na,
“Talanggal du aku uk manga aa bayi 'nsa' meha aku

Panyata' du aku ni manga aa 'nsa' bayi niyaw ma pasalan
ku.”
21 Suga' salaitu bayi pamissala Tuhan ma pasal bangsa Israil,
uk na,
“Sakahaba' 'llaw baya' aku nayima' ma manga aa nagga' ma
aku, iya nulang bidda' ma kabayaan ku.”

11

Kaase' Tuhan ma bangsa Israil

1 Manjari ngannal-ngannal aku: “Timanan baha' uk
Tuhan bangsa bayi asal tapene' na?” 'Nsa' du. Bangsa ku du
ko' isab ian sabab bangsa Israil aku, tubu' si Ibrahim, min
tubu' si Benjamin.
2 'Nsa' du bayi timanan uk Tuhan bangsa bayi tapene'
na min awwal tagna'. Katauhan bi du iya bayi siyulat ma
diyōm kitab, waktu kapanutut si Nabi Eliyas ni Tuhan pasal
bangsa Israil. Uk si Eliyas hi',
3 “O Tuhan, piyatay uk sigam manga nabi sosohoan nu,
Liyarak uk sigam pagkulbanan kami ni kau.
Hal aku laa takapin min baanan nabi,
Bo' peha na aku uk sigam piyatay.”
4 Intōmun bi panambung Tuhan ma panutut si Eliyas hi'.
Uk sambung Tuhan,
“Niya' le' itu pitu' ngibu aa ku bayi kapinan ku,
Aa 'nsa' bayi makasumba ni tau-tau, iya iyōnan si Baal ian.”
5 Damikkiyan na ma buttihi', niya' le' takapin bangsa Israil
'nsa' ngalabba min Tuhan, aa isab tapene' na min lasa na
maka min kaase' na ma sigam.
6 'Nsa' ma sabab niya' kahinangan sigam hap iya hangkan
sigam pene' uk Tuhan, suga' ma sabab lasa na maka ase' na
ma sigam. Bang manusiya' bayi pene' uk Tuhan ma sawukat
niya' hinang na hap, iya pamene' na 'nsa' min lasa na maka
min kaase' na.
7 Manjari ayi le'? In bangsa Israil itu meha-meha bang
salaingga uk sigam bista bōntōl uk Tuhan, suga' 'nsa' tapeha
uk kahekahan. Suga' in sasuku tapene' uk Tuhan iya sadja
makapeha, bo' kasehean ian nuwas sadja.
8 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan manga aa
nuwas ian, uk na,
“Pibannōd pikilan sigam uk Tuhan, iya poon sabab sigam
'nsa' kahati.
Sampay ni kabuttihian 'nsa' sigam makanda' minsan taga
mata,
'Nsa' sigam makake minsan taga tainga.”
9 Niya' isab bayi pamissala uk si Nabi Daud, uk na,

“Manga aa itu! Bang peen sigam siyaggaw uk banta sigam
waktu pagkakan sigam.
Bang peen sigam hug ni diyōm lowang,
Tungbas kalaatan sigam.
10 Hap le' mata sigam pikaat bo' 'nsa' makanda'
Bo' sigam kabohatan uk tiksa' sampay ni kasaumulan.”

11 Manjari mikilan aku bang ayi iya katudjuhan bangsa Yahudi itu. Magtuwi baha' sigam timanan ma sabab panulak sigam ma si Almasi? 'Nsa' du. Bayi sigam karusa, iya hangkan jari manga aa min bangsa kasehean liyappasan min hukuman dusa, bo' supaya ibōg isab bangsa Yahudi me' mangandōl.

12 Bang bangsa kasehean iya kaniyaan kahapan na ma sabab dusa Yahudi, maka ma sabab kapanayikut Tuhan ma sigam Yahudi, mamarahi kahapan ma bangsa kamemon, bang pabing na bangsa Yahudi ni Tuhan.

Pasal aa 'nsa' Yahudi

13 Kaam saddi min Yahudi iya bissalahan ku na. Aku itu, pagka aku kawakilan uk Tuhan magnasihat ma bangsa saddi min bangsa Yahudi, mehe ma atay ku pagnasihat ku.

14 Iya tuyu' ku subay ibōg pagkahi ku Yahudi me' ma kaam mangandōl ma si Isa bo' supaya niya' sigam kasehean liyappasan min mulka'.

15 Na, pagka maghap na maka Tuhan aa bangsa saddi ma sabab bangsa Yahudi iya labbahan na, salaingga baha' bang sigam Yahudi tiyayima' pabing? Hap du makalandu'. Sali' sigam hantang aa bayi matay, pikallum pabing.

16 Maralil aku ma pasal bangsa Yahudi. Addat kami Yahudi bang niya' maghinang tinapay, killo' dahu daakup min bayi iyaddun bo' pamuwan ma Tuhan, paltandaan in tinapay kamemon ian palsukuan Tuhan du. Atawa kayu, bang gamut na iya pamuwan ma Tuhan, palsukuan na du sampay senga na.

17 Bangsa kami Israil sali' dalil kayu jaitun pitomo', bayi ipat pangalloan buwa' na. Maka kaam bangsa saddi sali' kayu tomoan di na ma diyōm tawun. Na niya' itu manga senga bayi siyagpe' min kayu ipat, bo' niya' senga min kayu tawun pindahan pahi' ni bayi siyagpe' ian, pisugpat. Manjari kaam 'nsa' Yahudi sali' dalil senga pindahan. Sugpat na kaam ni paltubuhan sigam, hati na kabahagian du kaam kahapan maka kōsōg min sigam.

18 Hangkan du kaam subay 'nsa' magpalangkaw ma bangsa Yahudi, iya dalil senga kayu bayi siyagpe'. Ayi pagmalangkaw bi? Kaam iyu hal senga, maka 'nsa' senga

iya muwan kallum ma gamut. Gamut iya muwan kallum
ma senga.
19 Kalu-kalu uk bi, “Bannal ko' iyu, suga' sigam ian bayi
siyagpe' uk Tuhan supaya niya' pasugpatan kami.”
20 Aho' isab. Siyagpe' sigam sabab 'nsa' magkahagad ma
si Isa Almasi, bo' kaam iya paganti' min sigam ma sabab
kahagad bi. Suga' daa iyu pagmalangkaw bi. Gam peen
kaam subay tiyāw, kalu kaam siyagpe' sali' bayi sigam.
21 Karna' intōmun bi in bangsa Israil, sali' senga kayu ipat
bayi siyagpe' uk Tuhan. Hangkan katauhan bi iya du kaam
siyagpe' du isab bang libbahan kahagad bi.
22 Na, tapandōga ta minnitu bang salaingga ase' Tuhan
maka bang salaingga isab landu' na hukuman na bōntōl.
Bayi kabingisan na sigam iya bayi ngalabba min iya,
suga' kaam iya kaasean na sataggōl bi 'nsa' ngalabba min
kahapan na. Bang kaam ganta' ngalabba min pangandōl bi,
iya du kaam siyagpe' du sali' senga kayu.
23 Maka bangsa Yahudi iya bayi 'nsa' magkahagad ma si
Isa Almasi, bang sigam mangandōl ma iya, pisugpat sigam
pabayik ni bayi kamahian sigam tagna', sabab 'nsa' du hunit
ma Tuhan nugpat salaihi'.
24 Kaam iyu, pagka 'nsa' Yahudi, ibarat senga kayu bayi
siyagpe' min kayu tawun bo' iyampa pisugpat ni kayu ipat,
ni 'nsa' bayi poonan bi. Hunit ko' hi'. Bo' bangsa Yahudi
iya sali' senga bayi siyagpe' min kayu ipat. Luhay le' bang
sigam pibing ni kayu bayi panagpean ma sigam tagna' sabab
poonan sigam du.

Maase' Tuhan ma bangsa manusiya' kamemon

25 Manga kadauranakan ku, niya' pama' ku ma kaam
bayi pamatau aku uk Tuhan ma pasal bangsa Israil itu.
Baya' aku mahati kaam supaya kaam 'nsa' mikil di bi in
kaam hap min sigam. Salaitu iya: in bangsa Israil itu bayi
nagga' magkahagad ma si Isa Almasi, suga' 'nsa' du natas
kapanagga' sigam. Bang jukup na kahekahan aa min bangsa
saddi me' ma Tuhan, me' isab bangsa Israil.
26 Manjari liyappasan isab bangsa Israil kamemon, sali'
bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Paitu du min lahat Siyun iya dakayo' ngalappas,
Piansa' niya' uk na manga laat bayi tahinang uk panubu' si
Ya'kub.
27 Makapaiyu peen aku,” uk na, “kalloan ku dusa sigam
kamemon,
Sali' bayi asal janji' ku ma sigam.”
28 In bangsa Israil itu banta Tuhan du sabab siyulak uk
sigam lapal hap pasal si Isa Almasi, suga' in kahapan bayi

ma sigam pamuwan na ni bangsa saddi. Suga' 'nsa' du tattap
kapanagga' sigam, sabab intōm uk Tuhan bayi kapamene'
na ma ka'mbo'-mboan sigam, hangkan du sigam kalasahan
na masi.
29 Sabab Tuhan, bang niya' aa bayi tapene' uk na sampay
lidjikian uk na, 'nsa' tōōd pinda in niyat na.
30 Kaam 'nsa' Yahudi iyu, bayi kaam nulang kabayaan Tuhan
ma waktu palabay ian, lipara kiasean kaam uk Tuhan
buttihi' ma sabab kapanulang bangsa Yahudi ma kabayaan
Tuhan.
31 Maka bangsa Yahudi isab ma buttihi' pagka kaam iya
kiasean uk Tuhan, sigam iya masi le' nulang kabayaan na,
suga' kiasean du sigam uk na ma sosongun sali' du kaase'
na ma kaam.
32 Sabab in bangsa manusiya' kamemon, Yahudi maka
'nsa', katambōlan na uk Tuhan sali' hantang pilisu 'nsa'
makalappa min panagga' sigam, bo' supaya tanda' kaase'
na ma sosongun.

Pananglit ma Tuhan

33 'Nsa' tapōla'-pōla' kahap Tuhan, kaase' na, pan-
gatauhan na maka panauhan na. 'Nsa' niya' min kitabi
makahati ma kagaraan na maka ma kahinangan na.
34 Sali' uk na ma diyōm kitab,
“Sayi makatauhan panauhan Tuhan?
Sayi makapandu' ma iya?
35 Sayi bayi makabuwanan Tuhan ayi-ayi,
Atawa bayi makapautangan iya?”
36 Sabab Tuhan iya magpapanjari ma kamemon, makapag-
baya' ma kamemon. Iya isab taga patut ma ayi-ayi pipanjari.
Sanglitan ta iya ni kasaumulan. Amin.

12

Hinang makasulut pangatayan Tuhan

1 Manjari manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ma
kaam pagka landu' kitabi kiasean uk Tuhan: pamasukuun
bi baran bi ni Tuhan, pangungsurun bi ni iya sataggōl bi
'llum. Ayi-ayi hinang bi subay ma iya sadja, maka subay
makasulut pangatayan na. Bang salaihi' magmaksud du
peen pangahulmat bi ma Tuhan.
2 Daa paningōran bi pakaradjaan iya mawumu pan-
ingōran ma masa buttihi' itu, suga' parulin bi Tuhan nahu
diyōm panauhan bi bo' supaya pindahan uk na addat-
tabiat bi kamemon. Bang salaihi' kasakupan bi du bang
ayi kahandak Tuhan, kahap na maka kasampulnaan na, bo'
katauhan bi bang ayi makasulut iya.

3 Aku itu bayi kihapan uk Tuhan, biyuwanan kapatut
magnasihat, hangkan uk ku ma kaam kamemon iyu,
daa kaam maglaku-laku in kaam langkaw min bayi pam-
abōtang ma kaam. Subay kaam mikilan di bi pahap-hap.
Bistahun bi tōōd bang ayi bayi pamatulun Tuhan ma kaam
kaniya-kaniya, sabab min pangandōl bi.
4 Dalilun bi baran manusiya'. Baran ta itu dakayo' du,
bo' ginisan pagdayaw na. Ginisan isab kahinangan na
pagdayaw dakayo' maka dakayo'.
5 Salaihi' du isab ma kitabi magpangandōl ma si Isa.
Minsan kitabi heka sali' kitabi dakayo' baran tibuuk sabab
suku' kitabi kamemon ma si Isa Almasi. Magsugpat kitabi
dangan maka dangan minsan magbidda' kahinangan tabi,
sali' du pagdayaw baran.
6 Kabuwanan kitabi kapandayan ginisan ma sabab lasa
maka ase' Tuhan, saddi ni dangan ni dangan. Maka
kapandayan itu subay giyuna pahap-hap, pipagtōngōd
maka pangandōl tabi. Bang aa kabuwanan kapandayan
magpaluwas bissala min Tuhan, subay paluwas na tōōd.
7 Bang aa kabuwanan kapandayan nabangan pagkahi na,
subay tabangan na tōōd. Bang kapandayan magpandu',
subay mandu' tōōd.
8 Bang kapandayan magpahōgōt pangatayan sehe' bi,
subay magpahōgōt tōōd. Bang aa nulung ma sukkal
kasehean, subay ihilas panulung na. Bang aa biyuwanan
kapatut magnakura', subay tiyuyu' uk na magpalangngan
ayi-ayi. Bang aa biyuwanan kapandayan malihala' aa
kasigpitan, subay tōōd magbe' maka kōg-baya' na.

9 Iya lasa bi ma sehe' bi subay min diyōm pangatayan.
Kabansihin bi ayi-ayi laat, pahalgaun marimay atay bi ayi-
ayi hap.
10 Subay kaam maglasa-liyasahi tōōd sali' magdanakan
sabab magdanakan du kaam ma diyōman si Isa Almasi.
Mag-addat-iyaddat kaam min diyōm atay.
11 Si Panghu' Isa iya paghinangan bi hangkan kaam subay
'nsa' lisuan, subay tuyu' sadja ma ayi-ayi pamahinang ma
kaam.
12 Subay kaam magkōg-kōgan sadja sabab niya' pan-
gahōwatan bi min Tuhan. Bang kaam tawwa' sukkal
sandalin bi sadja, maka daa kaam pahali ngamu'-ngamu'
ni Tuhan.
13 Buwanin bi pagkahi bi suku' Tuhan bang kasigpitan,
hulmatun bi isab sasuku pahapit ni luma' bi.

14 Bang niya' ngalaat kaam, amuin bi sigam kahapan ni
Tuhan. Daa sigam suknaan bi.

15 Me'-me' kaam magkōg bang niya' sehe' bi magkōg,
me'-me' isab kaam magtangis bang niya' sehe' bi ganta'
magtangis.
16 Subay kaam magkanyagōn ma manga sehe' bi
kamemon sali'-sali'. Daa kaam langkaw bohan bi; daa kaam
iya' magbagay maka aa deyo'. Daa kaam maglaku-laku in
pangatauhan bi lōm.
17 Bang niya' ngahinang laat ma kaam, daa tungbasin bi
maka laat. Ayi-ayi bista bōntōl uk manusiya' kamemon iya
na hi' subay tuyuun bi.
18 Manuyu' kaam magsulut maka aa kamemon. Bang niya'
ganta' pagsaggaan subay 'nsa' kaam iya mo sagga' bang niya'
dapat bi.
19 Manga bagay, daa tōōd kaam muli bang kaam liyaat.
Pasarin bi sigam piyuli uk mulka' Tuhan. Intōmun bi bayi
tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Aku na muli, aku na nungbas, uk Tuhan.”
20 Hap bang be' bi panohoan itu hi', iya bayi tasulat isab ma
kitab. Uk na,
“Bang niya' banta bi giyōtas, pakanun bi.
Bang iya toho' kallong, painumun bi,
Sabab bang salaihi' lasa bi takkahan du iya susun.”
21 Bang kaam ganta' liyaat, daa puliun bi laat. Hapun bi aa
manga laat ian bo' taraōg laat na sabab min kahap bi.

13

Subay be' ta ma manga aa ngantan pagparinta

1 Manjari in kitabi manusiya' kamemon subay me' ma
manga aa ngantan pagparinta ma diyōm paglahat tabi
sabab 'nsa' niya' kabuwanan kapatut bang 'nsa' min ka-
handak Tuhan. Min pagbaya' Tuhan du hangkan manga
aa ngantanan pagparinta.
2 Sasuku nagga' ma aa ngantanan pagparinta, sali' du
iya nagga' Tuhan maka pagbaya' na, gana-gana iya tawwa'
hukuman.
3 Bang aa maghinang hap 'nsa' du tiyāw ma parinta. Suga'
bang aa maghinang kalaatan iya tiyāw. Bang kaam iya 'nsa'
baya' tiyāw ma aa magparinta subay hap sadja hinang bi.
Siyanglitan du kaam uk na,
4 sabab sosohoan Tuhan du, pibōtang maghinang kaha-
pan ma pasalan bi. Suga' bang kaam ganta' maghinang
kalaatan patut du isab kaam tiyāw, sabab aa ian taga
kapatut minsana' ma kaam. Sosohoan Tuhan du iya, wajib
iya minsana' ma sasuku maghihinang laat.

5 Hangkan na kaam subay ngalilla' sadja ma sigam
ngantan pagparinta, ma sabab tiyāw binsana'. Kaisa hi',
maka ma sabab katauhan bi ma diyōm pangatayan bi bang
ayi subay hinang bi.
6 Iya na hi' sababan na iya hangkan kaam subay mayad
sukay parinta, sabab sosohoan Tuhan du manga aa ian
pagka maghinang ma parinta.
7 Hangkan na kaam subay mayad ni sigam, pila-pila iya
katōngōran na, ayi na tōngōd ni usaha bi, ayi aa tōngōd ni
baran bi. Pag-addatin bi sigam kamemon bang niya' kawasa
sigam patut pig-addatan. Pagmahaltabatin bi bang patut
pigmahaltabatan.

Subay kita maglasa-liyasahi

8 Bang niya' utang bi bayaran bi bang taabut na tanggu
na. Daa pataggōlun bi bayad na. Iya sadja subay pataggōlun
bi paglasa ma pagkahi bi. Bang kaam lasa ma pagkahi bi
tatuman uk bi sara' bayi tasulat si Musa.
9 Salaitu iya panohoan na: “Wajib kaam daa magjina.
Wajib kaam daa mapatay aa, daa nangkaw, daa nganap-
suhan alta' aa.” Na in manga panohoan bayi tabissala ku hi',
sampay panohoan 'nsa' bayi tasabbut ku, tabo du ma diyōm
panohoan dakayo' itu, iya uk na, “Kalasahin bi pagkahi bi
sali' uk bi lasa ma baran bi.”
10 Hatulan na, sasuku lasa ma pagkahi na 'nsa' tōōd baya'
ngalaat iya. Hangkan na, bang kitabi lasahan pagkahi ta
manusiya', tatuman uk tabi sara' Tuhan maka panohoan na
kamemon.
11 Subay hinang bi ian hi', sabab katauhan bi song na
waktu pabing si Isa. Tagna' kitabi mangandōl ma iya bayi
lawak le' waktu kapinda tabi min dunya itu ni sulga', suga'
ma buttihi' darayi' na. In kitabi sali' hantang aa bayi
magtuwihan, suga' bati' na kitabi.
12 Song palabay kalindōman, iya dalil na masa pangan-
dusa. Pote' na sōbangan, hangkan subay labbahan ta
kahinangan laat, iya hinang ma diyōm kalindōman. Subay
kita sakap nagga' kalaatan, sali' ibarat sundalu magsakap.
13 Kawul ta maka piil ta subay hap, subay tōp ma aa
pabōtang ma diyōm kasawahan. Hangkan daa subay
maglingōg paglami-lami, daa kita maglango-lango, daa
magbais, daa magkasabulan. Daa kita magsagga'-sagga', daa
isab maglindi-lindi.
14 Hap le' sangōnan bi ma kaam kawul maka piil si Isa
Almasi Panghu' tabi. Daa tōōd kannalun bi napsu baran bi
bang salaingga karul bi.

14

Pagkahi ta mangandōl ma si Isa subay 'nsa' siyaway uk ta

1 Niya' itu pamandu' ku kaam ma pasal aa 'nsa' le' kōsōg
pangandōl na ma si Isa. Bagayun bi iya daa iya bohun
bi magjawab ma sawukat niya' pamikil na saddi pasal iya
patut maghinang maka 'nsa' patut maghinang.
2 Sali' sawupama ma pagkakan, niya' aa dakayo' makaha-
lal pagkakan ayi-ayi sabab hōgōt pangandōl na ma si Isa
Almasi. Bo' aa dakayo', pagka 'nsa' le' hōgōt pangandōl na,
subay saluy sadja iya paglawuk na.
3 Na, iya aa makahalal kiyakan kaginis-ginisan subay 'nsa'
ngudju' ma aa dakayo' iya 'nsa' makahalal. Damikkiyan na
aa mangan saluy sadja, subay 'nsa' naway aa dakayo' ma
sawukat tahalal na ayi-ayi. Sabab tiyayima' du aa ian uk
Tuhan.
4 'Nsa' niya' kapatut bi naway aa dakayo' bang 'nsa'
kaam iya pamean na. Nakura' na sadja iya taga kapatut
mahallingan hinang aa ian hap maka laat. Suga' 'nsa' du
iya tabo ni laat sabab tiyabang iya uk si Panghu' Isa, bo'
hap sadja katudjuhan na.
5 Bang takdil ni 'llaw, bang ma kasehean niya' 'llaw
labi halga' subay miyulliya, bo' ma kasehean sali' du 'llaw
kamemon. Kaam iyu, ayi-ayi pamikil bi pasal manga 'llaw
subay 'nsa' na magduwa-duwa.
6 Sayi-sayi ngamulliya 'llaw, Tuhan iya mehe ma atay na
mahaldika' na. Sayi-sayi ngahalal kiyakan ayi-ayi, Tuhan
iya mahaldika' na sabab Tuhan iya pagsukulan na bang
mangan. Damikkiyan na isab, sayi-sayi mene' pagkakan na,
Tuhan du isab mahaldika' na sampay pagsukulan na.
7 Ma kallum ta maka ma kamatay ta, 'nsa' baran ta sadja
iya pagkanyagōnan ta.
8 Sataggōl kita 'llum si Panghu' Isa iya subay isbat ta.
Damikkiyan na isab bang taabut kamatay ta, sabab suku'
na du kita ma kallum ta maka ma kamatay ta.
9 Iya na itu sabab na hangkan si Almasi bayi matay
sampay 'llum pabing min kamatay na, bo' supaya iya
pagpanghuan uk manga aa suku' na, sasuku 'llum, sasuku
bayi magpatayan.
10 Iya hangkan kaam subay 'nsa' naway atawa ngudju'
danakan bi sabab makapagharap du kitabi kamemon ni
Tuhan ma 'llaw damuwi bo' hiyukum uk na.
11 Tasulat bissala Tuhan itu ma diyōm kitab:
“Tantu na tōōd,” uk Tuhan, “in bissala ku itu bannal sadja.
In manusiya' kamemon pasujud du ni aku

Magsabannal du sigam kamemon in aku itu asal Tuhan.”
12 Manjari in kitabi kamemon subay magpamattan ni Tuhan
ma sosongun pasal ayi-ayi bayi hinang tabi ma dunya.

Daa parusahun bi sehe' bi

13 Hangkan du kitabi subay pahali magsaway dangan ni
dangan. Hap le' kitabi daa na magniyat ngahinang ayi-ayi
bang hinang ian mo ni dakayo' danakan ta magdusa.
14 Aku itu, pagka parakayo' na aku ma si Panghu' Isa,
katauhan ku tōōd 'nsa' niya' pagkakan haram min kaasal
na. Suga' ma sehe' ta dakayo', bang niya' ginis pagkakan
haram du ma pangannal na, 'nsa' tōōd takakan na.
15 Na, bang danakan nu ganta' susa ma sabab kau iya
tanda' na mangan ayi-ayi, bo' kiyakan bi ian haram ma
pangannal na, sali' 'nsa' niya' lasa bi ma iya. Subay kau
'nsa' mangan hi' bang mo danakan nu ni kalaatan, sabab
bayi matay si Almasi ma sababan na ian.
16 Bang ma kau hap du pagkakan nu, suga' 'nsa' hap bang
bissalahan laat uk kasehean.
17 Pagka kitabi ma diyōman pagparinta Tuhan, 'nsa' du
halgaan ma kitabi ma atay pagkakan tabi atawa pag-inum
tabi. Iya subay labi halgaan kahinangan ta bōntōl, maka
kasannangan pangatayan iya takallo' tabi min kapagsulut
ta maka pagkahi ta. Subay mehe isab ma diyōm atay tabi
iya kakōgan pamuwan uk Nyawa Sutsi.
18 Jari bang salaihi' paghinang tabi tudju ni si Almasi
kasulutan du Tuhan ma kitabi, maka pig-addatan kitabi uk
pagkahi tabi manusiya'.
19 Hangkan na subay tuyuan tabi addat-tabiat hap bo'
kitabi magsulut maka pagkahi ta, maka bo' pasong isab
kahap addat-tabiat tabi dangan ni dangan.
20 Daa pakaatun bi hinang Tuhan ma diyōm pangatayan
pagkahi bi ma sawukat magbidda' addat bi pasal pagkakan.
Tahalal asal pagkakan kamemon, suga' sā' kaam bang kaam
mangan ayi-ayi, bo' kaam tanda' uk dakayo' pagkahi bi bo'
minnihi' na iya ngahinang dusa.
21 Hap le' kita parōhōng mangan susumbayan, atawa ng-
inum alak, atawa ngahinang ayi-ayi, bang ian hi' tahinang
sabab na tabo danakan ta ngandusa.
22 Manjari sayi-sayi hōgōt pamikil pasal itu hi' subay 'nsa'
iya ma' sabab kaam maka Tuhan iya makatauhan itu hi'.
Niya' kasannangan bi bang kaam nganiyat ngahinang ayi-
ayi, bo' 'nsa' niya' dusa tananam bi ma hinang bi ian.
23 Suga' bang niya' magduwa-duwa pikilan na ma pasal
pagkakan na, katakkahan iya dusa uk Tuhan mangan
salaihi', sabab hinang na 'nsa' magtawwa' maka pangandōl

na. Minsan ayi-ayi hinang ta, bang magduwa-duwa le'
pikilan ta hap atawa laat, taga dusa kita maghinang salaihi'
sabab 'nsa' min pangandōl ta.

15

Panabang ma danakan tabi

1 Kitabi kōsōg pangandōl tabi ma Tuhan subay nabang
ma pagkahi tabi kasehean, iya 'nsa' le' hōgōt pangandōl na.
Subay tanggung tabi kalammahan sigam. Subay 'nsa' baran
ta iya sulut tabi,
2 suga' danakan tabi mean si Isa Almasi, pahap kahalan
na bo' supaya pasong pahōgōt pangandōl na.
3 Si Almasi iya pangikutan tabi sabab 'nsa' iya bayi
ngandulan di na. Tumlang bayi tasulat ma diyōm kitab,
iya uk na hi',
“Kau, Tuhan pihalling-hallingan laat,
Bo' aku iya takkahan paghallingan sigam.”
4 Ayi-ayi ma diyōm kitab bayi pisulat uk Tuhan ma awwal
jaman pangalloan tabi pamintangan, bo' supaya hōgōt iman
tabi, sampay kita nandal ma diyōm katiksaan. Minnihi'
kitabi ngahōwat liyappasan.
5 Tuhan iya masandal maka mahōgōt iman tabi. Mura-
murahan, bang peen kaam tiyabang uk na magdakayo'
pikilan sabu bi ningōd ma si Isa Almasi,
6 bo' mag-uyun kaam mudji Tuhan, iya 'Mma' si Panghu' Isa
Almasi.

Bangsa aa saddi min Yahudi pikehan lapal hap

7 Manjari, iya aa kasehean mangandōl ma si Almasi subay
tayimaun bi pagdanakan bi tōōd, sali' bayi panayima' ma
kaam uk si Almasi. Tapudji Tuhan bang salaihi' pangaku
bi.
8 Baan ta kaam pasal si Almasi, bayi iya paitu ni dunya
nabangan bangsa Yahudi bo' supaya tasayu uk sigam in
Tuhan kapangandōlan du, bo' supaya tuman bayi janji' na
ma pangkat kami,
9 maka supaya isab manga bangsa saddi min Yahudi tabe'
mudji ni Tuhan ma sabab ase' na ma sigam. Sali' du bayi
siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Magsukul aku ni kau, Tuhan, ma diyōman manga aa 'nsa'
Yahudi,
Magkalang aku kalangan pamudji ku ōn nu.”
10 Maka niya' le' ayat kitab salaitu:
“Kaam kabangsa-bangsahan, saddi min bangsa Yahudi,
Dayi' kaam magkōg sama-sama maka bangsa tapene' isab
uk Tuhan itu.”

11 Maka ayat itu le':
“Sanglitan bi Tuhan, kaam kamemon saddi min Yahudi;
Pudjihun bi iya, kaam sabarang bangsa.”
12 Niya' isab bayi siyulat uk si Nabi Isaya pasal si Almasi. Uk na:
“Niya' ian tubu' si Jesse ('mma' si Daud) palahil ni dunya,
Magbabaya' du iya ma bangsa 'nsa' Yahudi,
Bo' iya iya pangahōwatan sigam.”
13 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan kakōgan maka kasannangan diyōm pangatayan min Tuhan, iya poonan pangahōwatan bi, pagka kaam mangandōl peen ma iya. Bo' labi-labihan pangahōwat bi ma sabab kawasa min Nyawa Sutsi.

Iya poon si Paul tawakkal nulat

14 Manga kadauranakan ku, 'nsa' du niya' hawal-hawal ku ma sababan bi. Tatantu ku in kaam hap kasuddahan bi, mehe isab pangatauhan bi, patut kaam magpandu'-panduan di bi.
15 Suga' niya' subay pamaintōm ku ma kaam, iya poon sabab aku tawakkal mabo sulat itu. 'Nsa' niya' duwa-duwa ku nulatan kaam sabab wakil du aku min Tuhan.
16 Maghinang aku ma si Isa Almasi ma pasalan manga bangsa saddi min Yahudi. Sali' aku imam magnasihat lapal Tuhan hap, bo' supaya niya' bangsa saddi mangandōl. Ungsuran ku sigam ni Tuhan dalil pangungsud ni iya. Kasulutan du iya ma sigam, sabab tasutsi na diyōm pangatayan sigam uk Nyawa Sutsi.
17 Na, 'nsa' aku iya' magbissala pasal bayi hinang ku ma Tuhan pagka parakayo' na aku ni si Isa Almasi.
18 Makatawakkal aku missala sadja pasal panabang si Almasi ma aku, iya hangkan tabo ku manga bangsa saddi me' ma Tuhan. Magkahagad sigam pagtake sigam pagnasihat ku, maka tanda' sigam kahinangan ku.
19 In hinang hi' min kawasa Nyawa Sutsi iya pilatun ma aku uk Tuhan iya hangkan tahinang ku manga paltandaan maka hinang kainu-inuhan aa. Manjari patanyag ku tōōd lapal hap pasal si Isa Almasi maglatag kalahatan, tiyagnaan min Awrusalam sampay taabut lahat Ilirikum.
20 Min tagna' kapagnasihat ku iya tuyu' ku subay pignasihat lapal hap itu ma lahat 'nsa' bayi kapakehan pasal si Almasi, sabab 'nsa' aku baya' pasunu' sadja ngahinang iya bayi tahinang uk aa saddi dahu min aku.
21 Kabayaan ku subay tuman sulat kitab itu, iya uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi pitau ma pasalan na, makatau du ma sosongun.

Maka aa 'nsa' bayi makake, damikkiyan na du isab makahati du.”

Gara' si Paul palanjal ni daira Roma

22 Hangkan na aku bayi makataggōl paiyu ni kaam, sabab hinang ku itu ngalatag kalahatan hi' subay puwas dahu.
23 Pagka tammat na hinang ku ma jadjahan itu maka ma sabab taggōl aku baya' patibaw ni kaam,
24 maggara' na aku paiyu bang aku tulak tudju ni lahat Kastila', hati na baya' aku pahapit ni kaam dahu mag'nda' maka kaam. Baya' isab aku katabangan bi, bang aku song pauntas ni pagtulakan ku hi'. Subay na hap katibaw ku ma kaam bo' iyampa aku mangngan.
25 Suga' niya' le' gawi ku dahu. Tiya' aku pahi' ni Awrusalam mohan tulung ni manga aa suku' si Isa ma hi'.
26 Sabab manga pagtipunan manga jamaa si Isa maglahat ma katilibut lahat Makidunya maka Akaya itu bayi nipun sin panulung sigam manga aa miskin ma diyōm manga aa suku' Tuhan iya maglahat ma Awrusalam.
27 Min kabayaan sigam du. Patut du isab sigam nabang ma bangsa Yahudi, sabab Yahudi iya bayi poon sabab na hangkan sigam 'nsa' Yahudi bayi pikehan lapal min Tuhan. Hangkan na patut bang mahampit manga Yahudi min ayi-ayi bayi pangalidjiki' ma sigam.
28 Manjari bang tangbus gawi ku hi', hati na bayi na bang kabohan ku na ni sigam sin kamemon bayi piyabo ma aku, pauntas aku tudju ni lahat Kastila' bo' pahapit du ni kaam.
29 Katauhan ku isab, pagtakka ku ni kaam, bohan ta kaam lidjiki' mehe min si Almasi, iya 'nsa' magkulang.
30 Manga kadauranakan ku, pagka kitabi lasa ma si Isa Almasi Panghu' tabi maka maglasa-lasa kitabi min lasa Nyawa Tuhan, hangkan aku ngamu' junjung itu ni kaam. Beun bi aku amuin bi aku tabang ni Tuhan.
31 Sambahayangun bi aku bo' aku 'nsa' inay uk manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa, iya ma lahat Yahudiya hi'. Amuin bi isab aku kahapan pasal tulung iya bo ku pay'an, bang peen tiyayima' min diyōm pangatayan uk manga aa suku' Tuhan may'an.
32 Manjari itu bang kabayaan Tuhan, pasampay du aku ni kaam maka kakōgan ku mehe. Bo' hap palasahan ku mag'nda' maka kaam.
33 Na, mura-murahan, bang peen kaam bine' uk Tuhan kamemon, iya poonan kasannangan. Amin.

16

Pangintōm si Paul ma manga bagay na

1 Baya' aku matau ni kaam dakayo' danakan tabi danda
itu. Ōn na si Pebe, aa magtatabang ma pagtipunan manga
jamaa si Isa ma lahat Kengkereya.
2 Niya' gawi na paiyu ni Roma. Subay hap uk bi
ngahulmat iya bang takka paiyu, pagka si Isa Almasi iya
Panghu' bi sali'-sali' maka suku' Tuhan du kaam. Subay
iya tabang bi ma ayi-ayi kalagihan na, sabab heka aa bayi
tatabang uk na, sampay isab aku.

3 Mabo aku minsan laa lapal kabtangan ku ni di si Akila
maka si Pirisila iyu, aa maglakibini bayi sehe' ku maghinang
ma si Isa Almasi.
4 Bayi sigam arak matay ma sababan ku waktu aku bayi
ma diyōm kapiligduhan, hangkan na mehe pagsukulan ku
ma sigam. 'Nsa' aku sadja iya magsukul, sampay manga
jamaa si Isa kamemon min bangsa saddi, iya magtipun ma
kalahat-lahatan iyu.
5 Pabo ku isab lapal kabtangan ku ma manga jamaa si Isa
magtipun ma luma' sigam.

Iya du isab pabohan ku minsan laa bissala ku ma si
Epeneto, bagay ku kalasahan ku. Dahu asal iya min
kamemon bayi mangandōl ma si Almasi ma kalohahan
lahat Asiya.
6 Maka si Mariyam, iya kōsōg maghinang ma pasalan bi.
7 Si Andaronik maka si Juniyas, pagkahi ku Yahudi bayi
sehe' ku ma diyōm jil. Bantug sigam bang takdil ni manga
aa kawakilan si Isa, dahu sigam min aku bayi mangandōl
ma si Isa.
8 Pabo ku isab bissala ku ni si Ampiliyat, bagay ku
kalasahan ku ma diyōman si Panghu' Isa,
9 maka si Urbanu, sehe' tabi maghinang ma si Almasi,
maka si Istakis bagay ku kalasahan ku.
10 Si Apelles isab, bayi na iya kasulayan in pame' na ma
si Almasi hōgōt du. Sigam ma ōkōman si Aristobol,
11 maka si Herodiyun, pagkahi ku Yahudi, maka sigam
mangandōl ma si Panghu' Isa min ōkōman si Narkissu.

12 Damikkiyan na di si Tiripe na maka si Tiriposa, danda
maghinang ma si Panghu' Isa, maka bagay ku si Persis,
danda kilasahan barakat uk na maghulas-sangsa' tōōd
maghinang ni Panghu' tabi. Mabo isab aku minsan laa
bissala ku ni sigam.
13 Si Rupus isab, aa umbul satu bang hinang ni Panghu'
ta, maka ina' si Rupus hi'. Bayi iya ngipat aku sali' du ina'
ku,
14 di si Asingkirit, si Pelegon, si Hermes, si Patarobas, si
Hermas maka manga sehe' sigam mangandōl ma si Isa,

15 di si Pilologo maka si Juliya isab, si Nereyo maka
danakan na danda, si Olimpas isab maka aa suku' Tuhan
kamemon iya dansehean maka sigam. Pabo ku bissala ku
ni sigam iyu kamemon.
16 Bang kaam magbak subay kaam magsiyum tanda'
paglasa bi. Kamemon manga jamaa si Almasi iya magtipun-
tipun ma itu mabo bissala ni kaam.

Pandu' Katapusan

17 Manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ni kaam.
Halliun bi manga aa managga' pandu' bayi pamandu' kaam
pasal si Isa Almasi. Manga aa iyu baya' magpasagga'
kaam bo' kaam bahagi' paruwa, maka baya' isab mo kaam
papinda min pangandōl bi ni si Isa. Tangkisin bi manga aa
ian.
18 Sabab bang aa maghinang salaihi' 'nsa' Panghu' tabi si
Isa iya paghinangan sigam, suga' baran sigam iya diyulan.
Diyupang uk sigam manga aa kulang panghati na, iyalli uk
sigam bo' supaya tabo iyakkalan uk sigam.
19 In kaam iyu bantug ma sabab kahōgōt pame' bi ma si
Almasi, hangkan na aku kiyōgan ma sabab bi. Kabayaan
ku ma kaam subay lōm pamikil bi pasal ayi-ayi makahap,
suga' sasuku makalaat subay 'nsa' niya' ma pamikil bi.
20 Manjari Tuhan, iya poonan kasannangan pangatayan
tabi, song du makaatan nakura' sayitan ni deyo' pat nayi'
tabi.
Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan
uk si Isa, Panghu' tabi.
21 Si Timuti, sehe' ku maghinang ma Tuhan itu, mabo
minsan laa bissala na ni kaam. Damikkiyan du isab di si
Lukiyus itu maka si Jason, maka si Susipatil, pagkahi ku
bangsa Yahudi.
22 Niya' pibōtang ni sulat itu uk si Teltiyu, iya aa bayi
kawakilan ku nulat bissala ku itu. Mabo iya bissala ni kaam,
sabab Almasihin kaam sali'-sali'.
23 Si Gayus, iya dapu luma' paōkōman ku itu, maka luma'
na pagtipunan manga jamaa si Isa, mabo isab minsan laa
bissala na ni kaam. Damikkiyan na isab si Erastus, aa
ngantan alta' parinta ma daira itu, maka danakan tabi si
Kuwartu.
24 (Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tataban-
gan uk si Isa Almasi, Panghu' tabi. Amin.)

Pamudji si Paul ma Tuhan

25-26 Pudji tabi Tuhan. Taga kawasa iya mahōgōt pan-
gandōl bi, basta bine' lapal hap bayi pagnasihat ku pasal si
Isa Almasi. In lapal hap itu 'nsa' bayi katauhan manusiya'

pasal iya kagaraan Tuhan bayi tiyapukan min sigam sataggōl min awwal masa hi', suga' buttihi' pimahalayak na ni aa kamemon ma sabab panohoan Tuhan, iya tattap 'llum. Bayi pisulat uk na lapal na ma kanabi-nabihan, pamahati ma bangsa aa kamemon ma diyōm dunya bo' supaya sigam magkahagad sampay me' ma Tuhan.

27 Pudji tabi Tuhan, iya dakayo'-kayo' tubus ma pangatauhan. Pudji tabi iya sampay ni kasaumulan, pagka si Isa Almasi iya ōnan tabi. Amin.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI AA KURINTU
SULAT
min si Paul

Sulat itu bay piyabo uk si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, dakayo' daira mehe tōōd ma lahat Akaya, magbe' ma lahat Girik ma buttihi'. Bantug daira Kurintu ma masa ian ma sabab ian poonan parinta ma kalohahan lahat Akaya, maka ma sabab heka ay-ay paglituhan may'an. Magginis manga bangsa maglahat may'an, magginis isab manga agama sigam, hangkan heka manga tuhan-tuhan simba uk sigam. Heka aa may'an taga pangadji' langkaw, iya hi' pagmalangkawan sigam. Kabiyaksahan isab sigam maghinang kalammian danda maka lalla.

Niya' manga bangsa Yahudi bay pabōtang may'an mōgbōg agama sigam. Si Paul isab bay may'an manga dantahun ka tōnga', maghinang manga luma' tolda. Bay iya magnasihat ma pasal si Isa Almasi ma diyōm manga langgal Yahudi. Bay pakehan na manga bangsa Yahudi maka manga bangsa Girik, bo' heka magkahagad me' ma si Isa Almasi may'an.

Makalikut peen si Paul minnihi', pakannōp na peen manga aa mangandōl ma si Isa. Suga' niya' kahinangan maka kahagaran sigam 'nsa' tawwa'. Hangkan niya' sigam bay mabo sulat ni si Paul, waktu na pabōtang na ma daira Epesos, patiyaw ma iya pasal pagsaggan maka pagsasawan sigam. Manjari tiya' sambung si Paul madiyōm sulat na dakayo' itu.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min si Sostenes dakayo'
danakan tabi. Bayi aku tapene' sabab kahandak min Tuhan,
bo' supaya aku kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal
na.
2 Kaam manga jamaa suku' Tuhan magtipun ma daira
Kurintu iya pamasampayan kami sulat itu. Bayi kaam
tapene' asal uk Tuhan bo' kaam manjari aa na sutsi,
iya tahinang palsukuan na ma sabab si Isa Almasi iya
parakayoan bi. Maka in kaam dambean maka manga aa
kamemon ma sabarang lahat, sasuku mudji ni si Panghu'
Isa Almasi, iya Panghu' sigam maka Panghu' tabi.
3 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan du tataban-
gan maka kasannangan atay bi min 'Mma' tabi Tuhan maka
min si Isa Almasi Panghu' tabi.

Magsukul si Paul

4 Magsukul aku ni Tuhan ma pasalan bi sakahaba' waktu,
ma sabab ase' na maka lasa na, iya pamuwan na ma kaam
bayi min si Isa Almasi.
5 Mamarahi na heka kahapan bi kaginis-ginisan ma sabab
si Almasi iya parakayoan bi, iya na ma bissala bi maka ma
pangatau bi kamemon.
6 Hōgōt na pandu' pasal si Isa Almasi ma diyōm pan-
gatayan bi,
7 hangkan jukup na kaam ma kapandayan kaginis-
ginisan, salta' peen kaam ngagaran waktu pabing si Isa
Almasi Panghu' tabi.
8 Pihōgōt du uk na iman bi sampay ni 'llaw katapusan
bo' supaya 'nsa' niya' tamak atay bi bang taabut 'llaw
pangahukuman manusiya' uk si Isa Almasi Panghu' tabi.
9 Tatuman ko' itu sabab kapangandōlan asal Tuhan,
iya ngalingan kaam bo' supaya kaam makapagdakayo'
pangatayan maka Anak na si Isa Almasi iya Panghu' tabi.

Paōkat manga jamaa si Isa ma Kurintu

10 Manga dawuranakan ku, kabuwanan aku kapatut uk
si Isa Almasi Panghu' tabi, hangkan aku ngamu' junjung
ni kaam kamemon, subay kaam magsulut ma ayi-ayi bo'
supaya kaam 'nsa' magbutas-butas. Subay kaam dauyunan
tōōd ma maksud bi maka ma niyat bi.
11 Hangkan itu ba'-baan ku, manga dawuranakan ku,
sabab niya' bayi min luma' si Kaloya bayi maan aku niya'
palsaggaan ma kaam dambean.
12 Hati na 'nsa' mag-uyun pamikil bi, sabab niya' iyu
missala, uk na, “Aku itu me' ma si Paul.” Niya' isab missala,
uk na, “Aku itu me' ma si Apollos.” Niya' isab missala,
“Aku itu,” uk na, “me' ma si Petros.” Maka niya' lagi' isab
kasehean iyu, uk na, “Aku itu me' ma si Almasi.”
13 Bang salaihi' ba'-ba' bi, hati na, si Almasi sali' sapantun
bayi pigkanat! Sayi baha' bayi matay ma diyata' hag ma
sabab bi? Aku baha'? Bayi kaam piyandi baha' tanda' in
kaam suku' ku?
14 Magsukul tōōd aku ni Tuhan sabab 'nsa' niya' sayi-sayi
bayi pandi ku saddi min si Kirispus maka si Gayus.
15 Hangkan 'nsa' niya' makahalling in iya bayi piyandi
pasōd ni aku.
16 A, iyamboho' taintōm ku si Estepanos magtayi'-anak
ian. Bayi sigam tapandi ku, suga' saddi min sigam 'nsa' niya'
taintōm ku bayi pandi ku.
17 Sabab 'nsa' aku bayi siyoho' uk si Almasi magpandi.
Siyoho' aku magnasihat lapal na hap. Maka subay 'nsa'

pagguna ku bissala lōm ma pagnasihat ku. Sabab bang bissala lōm iya tapagguna ku, kalu kaamuhan aa pake ma bissala ku sadja, 'nsa' tasayu uk sigam in lapal itu kawasahan. Maka in lapal pagnasihat ku iya na pasal kamatay si Almasi ma diyata' hag.

Kawasa maka pangatau Tuhan iya tanda' ma si Almasi

18 Iya pangalapal ta pasal kamatay si Almasi ma diyata'
hag, iyōnan lapal karupangan uk manga aa iya tudju ni
nalka'. Suga' kitabi, manga aa tudju ni sulga', katauhan tabi
in lapal ian pamandaan kawasa Tuhan.
19 Niya' tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Pakaatan ku pangatauhan manga aa lōm pangatauhan na,
Kalloan ku akkal sigam, iya langkaw pangadji' na.”
20 Manjari ayi na katudjuhan na, manga pangatauhan lōm
na ian, maka manga pangadji' langkaw ian? Ayi na isab
katudjuhan manga kapandayan aa magjawab pasal ma
kasuddahan dunya itu? Ayi dapat sigam, sabab pihati kitabi
uk Tuhan in akkal manusiya' itu 'nsa' du niya' kasuddahan
na bang ma iya.
21 Asal lōm tōōd panahuhan Tuhan. Iya kahandak na
subay manusiya' 'nsa' makatau ma iya bang luwas min tau
manusiya' sadja. Iya kagaraan Tuhan in manusiya' subay
lappasan min mulka' bang peen pagkahagad na lapal iya
pagnasihat kami itu, minsan iyōnan lapal karupangan uk
manga aa kasehean.
22 Manga bangsa Yahudi baya' tanda' uk sigam manga
hinang makainu-inu bo' iyampa sigam magkahagad, maka
manga bangsa Girik baya' pikehan pangatauhan lōm.
23 Suga' kami itu, iya pagnasihat kami si Almasi bayi
liyansang ni hag piyatay pamapuwas dusa manusiya'.
Laat atay manga bangsa Yahudi ma lapal itu, maka bista
karupangan uk manga bangsa 'nsa' Yahudi.
24 Suga' bang ma manga aa bayi tapene' uk Tuhan supaya
manjari suku' na, minsan bangsa Yahudi maka bangsa
saddi, magkahagad sigam in si Almasi asal pamanda'
kawasa maka pangatauhan Tuhan.
25 Sabab na kagaraan Tuhan itu, minsan bista sali'
karupangan uk manga aa, lōm lagi' pangatauhan na min
pangatauhan manusiya' kamemon. Maka minsan uk manga
aa in Tuhan 'nsa' makagaōs, pagka si Isa Almasi bayi
pisaran na matay, giyaōs du tōōd iya labi min manusiya'.
26 Na, manga dawuranakan ku, intōmun bi bayi kahalan
bi tagna' ma 'nsa' le' kaam bayi tiyawag uk Tuhan. Datti' du
ma kaam langkaw pangadji' bi, datti' du ma kaam langkaw
gaōs bi, maka datti' du isab ma kaam langkaw bangsa na.

27 Suga' minsan na, miyaksud tōōd uk Tuhan subay pene'
uk na sasuku bista uk manusiya' 'nsa' taga pangatauhan, bo'
supaya magkaiyaan manga aa taga pangatauhan. Pene' uk
na manga aa iya tabista uk manusiya' 'nsa' niya' gaōsan na,
bo' supaya magkaiyaan manga aa gaōsan.
28 Pene' uk Tuhan manga aa pireyo'-deyo' uk aa kasehean,
manga aa iyudju, manga aa bista 'nsa' niya' kagunahan
sigam, supaya kitauhan uk sigam in ayi-ayi bista uk sigam
halgaan, 'nsa' niya' halga' na ma Tuhan.
29 Manjari 'nsa' niya' makapagmalangkaw ma alōpan
Tuhan.
30 Suga' kaam iyu tabo na uk Tuhan parakayo' ni si Almasi,
maka si Isa iya piniya' uk Tuhan pangalloan pangatauhan
tabi. Min si Almasi iya hangkan atay tabi tabista bōntōl uk
Tuhan, iya hangkan kitabi tahinang aa na sutsi isab. Bo'
puwas na kitabi min pangantanan dusa.
31 Hangkan tawwa' iya bayi bissala ma diyōm kitab, iya
uk na,
“Sayi-sayi baya' magmalangkaw,
Subay pagmalangkawan na iya bayi tahinang uk Tuhan.”

2

Pagnasihat pasal si Isa Almasi liyansang ni hag

1 Tagna' kapaiyu ku ni kaam, manga dawuranakan, waktu
bayi kapamandu' ku ma kaam pasal lapal min Tuhan,
'nsa' bayi giyuna uk ku manga bissala hunit hiyati atawa
pangadji' langkaw.
2 Sataggōl kamaiyu ku ma kaam, asal aku taga niyat subay
'nsa' niya' saddi min si Isa Almasi pagnasihat ku ma kaam,
iya lagi' na kamatay na ma hag.
3 Hangkan na, pagtakka ku peen paiyu, sali' lamma
na baran ku, hiyanggaw na isab aku, kalu 'nsa' tawwa'
pagnasihat ku.
4 In pagnasihat ku lapal ku ma kaam 'nsa' tōōd bayi
singōran uk ku manga aa panday missala, iya taha' akkal
na. Suga' pitantu halling ku uk kawasa min Nyawa Sutsi,
iya hangkan kaam bayi tabo magkahagad.
5 'Nsa' pangatauhan manusiya' iya pasangdōlan iman bi
suga' kawasa Tuhan.

Pangatauhan Tuhan

6 Malayingkan bang aa hōgōt na pangandōl sigam, lōm
isab pamandu' ku ma sigam. Suga' 'nsa' pangatauhan min
babaw dunya itu iya pamandu' ku ma sayi-sayi, 'nsa' isab
tau min manga aa gaōsan iya makapagbaya' ma dunya itu,
iya song na pitōbtōb gaōsan sigam.

7 Iya pamandu' ku itu pangatauhan Tuhan, hati na in
giyaraan na bayi asal limbuhan min manusiya' kamemon.
Giyanta' asal uk na ma 'nsa' le' niya' dunya pipanjari bang
salaingga kitabi manjari piniyaan sahaya na ma sosongun.
8 'Nsa' niya' min manga aa makapagbaya' ma itu ma dunya
bayi makasayu pangatauhan Tuhan hi'. Bang bayi tasayu
uk sigam, 'nsa' sigam bayi magpanohoan subay liyansang
ni hag si Isa, iya Panghu' Balbangsa.
9 Suga' awam sigam sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na,
“'Nsa' le' tanda' mata, 'nsa' le' take tainga,
'Nsa' le' minsan tapikil uk manusiya',
Bang ayi iya tiyagama uk Tuhan ma sasuku lasahan iya.”
10 Suga' kitabi iya bayi pitau uk Tuhan, min Nyawa na, sabab
Nyawa Tuhan iya tau ngaliling kamemon sampay ni niyat
maka maksud bayi tatawu' uk Tuhan ma diyōm pikilan na.
11 Minsan ma kitabi manusiya', duwal nyawa ta iya makatau
bang ayi tōōd ma diyōm itikad ta. Damikkiyan na ma
Tuhan, Nyawa na sadja makatau bang ayi ma diyōm itikad
na.
12 Iya pamikil bayi piniyaan kitabi 'nsa' pamikil manusiya'
min dunya itu, suga' piniyaan kitabi Nyawa bayi piyabo uk
Tuhan supaya kitabi makatauhan kamemon iya pamuwan
kitabi uk Tuhan.
13 Jari bang kami magnasihat 'nsa' min pangadji'
manusiya' iya pangalloan kami bissala, suga' min bayi
pamandu' kami uk Nyawa Tuhan. Bo' pandu' bannal min
Nyawa Tuhan iya pamahati uk kami ni sasuku kaniyaan
Nyawa Tuhan.
14 Bang aa 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan 'nsa' tatay-
ima' na iya min Nyawa Tuhan. 'Nsa' tōōd tahati na, 'nsa'
sali' niya' kapusan na bang ma bistahan na. Aa ian subay
piniyaan Nyawa Tuhan dahu bo' iyampa tahati na.
15 Bang aa ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan, tasilang na
kamemon bang ayi katawwaan na hap atawa laat, suga' in
iya baran na 'nsa' tahati uk aa 'nsa' kaniyaan Nyawa Tuhan.
16 Suga' kitabi itu tau du, sabab sali' du pamikil tabi maka
pamikil si Almasi. Tasulat ko' itu ma diyōm kitab, iya uk na:
“'Nsa' niya' katau bang ayi ma diyōm pikilan Tuhan,
'Nsa' niya' makapandu' ma iya!”

3

Manga sosohoan Tuhan

1 Manga dawuranakan ku, waktu kamaiyu ku ma kaam,
'nsa' kaam bayi kapanduan ku bang pandu' hunit, iya asal
pamandu' ku ma aa bang ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan.

Hangkan na kaam bayi panduan ku ma luhay sadja, sali' uk
ku manduan manga aa bang masi tabo-bo uk napsu baran
sigam, sabab kaam iyu 'nsa' lagi' hōgōt pangandōl bi ma si
Isa Almasi. Sali' kaam hantang masi anak duruan le'.
2 Iya pamandu' ma kaam sali' dalil gatas pamainum anak-
anak diki', sabab 'nsa' lagi' kaam makajari piyakan tuwas.
Sampay isab ni kabuttihian, 'nsa' le' kaam makahati pandu'
hunit,
3 sabab masi kaam me'-me' ma addat-tabiat iya kabiyaksa-
han kahekahan manusiya' ma dunya itu. Niya' ma diyōman
bi iyu manga aa maglindi, maka manga aa magpayōd na
peen. Bayinat ko' ian in kaam masi me' ma palangay maka
pamikil dunya itu.
4 Bang niya' halling in iya me' ma si Paul, bo' halling aa
dakayo' in iya me' ma si Apollos, 'nsa' du niya' pagbiddaan
bi maka aa kasehean ma dunya itu sabab masi kaam mag-
agaw-bisōd.
5 Sabab pikilun bi, sayi baha' si Apollos, maka sayi aku?
Sosohoan Tuhan du kami sali'-sali', tapaglagi uk na supaya
kaam tabo magkahagad ma si Isa Almasi. Iya sadja hinang
uk kami ayi-ayi bayi pamahinang kami uk Tuhan pakaniya-
kaniya.
6 Sali' kami dalil aa maghuma. Aku itu sali' dalil mag-
tanōm bigi, maka si Apollos sali' aa magbusug tiyanōman.
Suga' Tuhan iya masuwig tiyanōman hi'.
7 Hangkan ko', iya aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa'
subay pamehe ta. Tuhan sadja iya subay pamehe ta, sabab
iya iya masuwig manga tiyanōman.
8 In aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa' niya' pagbid-
daan na. Sali'-sali' du sigam tiyungbasan uk Tuhan ma
sosongun, pipagtōngōd maka bayi hinang sigam dakayo' pa
dakayo'.
9 Kami maka si Apollos da-kahinangan du maghinang ni
Tuhan, maka kaam iyu sali' dalil huma Tuhan paghinangan
kami.
Niya' lagi' pamaralil ku: kaam iyu sali' dalil luma' ma
diyōm hinang uk Tuhan,
10 maka aku itu sali' dalil aa kabuwanan kapandayan
uk Tuhan maghinang luma'. Iya hinang ku pabōtangan
papagan na, hati na aku bayi manduan kaam tagna'. Saddi
isab iya ngahinang baran luma' ma diyata' papagan bayi
biyōtang uk ku hi'. Suga' sayi-sayi maghinang luma' subay
paayad-ayad bo' hap sadja kahinangan na.
11 Bang diyalil, si Isa Almasi iya papagan luma' iya asal
pibōtang uk Tuhan. Si Isa sadja, 'nsa' niya' pasangdōlan
tabi saddi min iya.

12 Niya' ginisan pagdayaw pigguna uk manga aa maghi-
nang luma', hati na iya pamandu' uk sigam makasaddi
kasandalan na. Niya' ngangguna manga pagdayaw pagōn,
halgaan tōōd, sali' manga bulawan, pilak atawa manga
palmata halgaan. Niya' isab ngangguna manga pagdayaw
guya', sali' manga kayu maka pawud maka sayirap.
13 Ma sosongun, bang taabut 'llaw pamaluwas uk si
Almasi kahinangan aa kamemon, tanda' du bang pag-
dayaw ayi bayi giyuna uk sigam dakayo' pa dakayo' bang
hap atawa laat. Tanda' du sabab siyulayan kahinangan
kamemon ma 'llaw hi', sali' pilabay min diyōm api bo' tanda'
bang salaingga iya kapusan na.
14 Bang aa 'nsa' tutung iya bayi hinang uk na ma
diyata' papagan ian, hati na bang hap bayi pamandu' na,
tiyungbasan du iya kahapan.
15 Suga' bang aa tutung iya bayi hinang uk na, hati na
bang 'nsa' hap bayi pamandu' na, 'nsa' iya tiyungbasan ni
kahapan, lugi' du iya. Suga' in iya baran na lappasan du,
sali' hantang aa bayi makalappa min diyōm api.
16 'Nsa' katauhan bi baha'? In kaam mangandōl ma si Isa
Almasi, sabannal kaam pabōtangan Tuhan du, maka iyu
Nyawa Tuhan pabōtang ma diyōm pangatayan bi.
17 Hangkan bang niya' aa makaat pabōtangan Tuhan iyu,
tantu du aa ian pigkaatan du uk Tuhan. Sabab landu' sutsi
asal pabōtangan Tuhan, maka kaam du iya pabōtangan na.
18 Na, in pasal pangatauhan itu, daa kaam ngakkalan
di bi. Bang niya' aa ma diyōman bi mikilan dihan na in
pangatauhan na lōm, sali' pikil uk manga aa 'nsa' ngisbat
Tuhan, subay iya mistahan di na sali' dupang 'nsa' lōm
pangatauhan na, bo' supaya iya biyuwanan pangatauhan
min Tuhan.
19 Sabab iya iyōnan pangatauhan uk kahekahan
manusiya', 'nsa' niya' guna na bang ma bistahan Tuhan.
Tasulat ko' itu ma diyōm kitab, uk na,
“Tajallat uk Tuhan manga aa bal-akkal,
Litagan sigam uk akkal sigam.”
20 Maka ayat itu lagi',
“Kitauhan asal uk Tuhan manga pikilan aa lōm tau na,
'Nsa' du niya' kapusan na.”
21 Hangkan subay 'nsa' niya' min kaam magmalangkaw
ma ayi-ayi tahinang uk manusiya'. Ma kaam asal ayi-ayi
kamemon kahapan kaam.
22 Kami maka si Apollos maka si Petros, tahinang sosohoan
bi bo' kaam kaniyaan kahapan. Sampay dunya itu maka
ayi-ayi piniya' ma buttihi' atawa ma sosongun, minsan isab

kallum maka kamatay, ma kaam isab ian hi' kamemon bo'
supaya kaam kaniyaan kahapan.
23 Suga' intōmun bi, in kaam iyu suku' si Almasi, maka si
Almasi iya suku' Tuhan asal.

4

Manga aa kawakilan uk si Almasi

1 In kami maka si Apollos subay itung bi manga sosohoan
si Almasi. Bayi pangandōl ma kami uk Tuhan manga pandu'
bannal iya 'nsa' bayi pitau ma bangsa manusiya' dahu.
2 Bang sawupama niya' pamahinang ma aa uk nakura' na,
aa ian subay kapangandōlan ma ayi-ayi bayi pamahinang
ma iya.
3 Suga' 'nsa' aku susa bang ayi-ayi biya'-ba' uk bi atawa
biya'-ba' uk manusiya' pasal hinang ku tudju ni Tuhan.
Minsan baran ku, 'nsa' du aku makaba' bang hap atawa laat
in bohan ku ma hinang ku.
4 'Nsa' niya' tasayu ku sā' ma diyōm atay ku, suga' kalu
niya' kasaan ku 'nsa' tasayu ku. Si Panghu' Almasi sadja iya
tau muwanan aku hukuman.
5 Hangkan du kaam subay 'nsa' magdayi'-dayi' halling hap
atawa laat pasal hinang kasehean bi, ma 'nsa' lagi' waktu
pangahukum. Subay na pabing si Panghu' Isa bo' iyampa
niya' hukuman. Piluwas du uk na ayi-ayi bayi tatawu'
ma diyōm kalindōman. Piluwas uk na manga maksud
maka niyat bayi tapukan uk manusiya' ma diyōm panauhan
sigam. Manjari siyanglitan du manga manusiya' uk Tuhan,
pipagtōngōd maka bayi kahinangan sigam.
6 Manga dawuranakan ku, si Apollos maka baran ku iya
bayi biya'-ba' uk ku supaya niya' kapamintangan bi, bo'
taanad bi bang ayi hati na bissala itu, iya uk na, “Daa
kaam palabi min bayi pibōtangan kaam uk Tuhan.” Daa
bantugun bi aa dakayo', bo' pareyo' bi isab aa dakayo'.
7 Angay uk bi in kaam langkaw min kasehean bi? Tuhan
iya bayi muwanan kaam ayi-ayi kaniya' bi. Angay kaam
mag-abbu-abbu in kaam taga kaniya', parahal bayi kaam
biyuwanan?
8 Ayi pangannal bi, jukup na kaam baha' ma sayu bi, in
kaam dayahan na? Kapagnakura' na kaam baha', minsan
in kami itu, aa bayi kawakilan le', 'nsa' du? Hap du isab
ma aku bang kaam sabannal-bannal tahinang nakura' bo'
supaya kitabi magnakura' sali'-sali'.
9 Hangkan salaihi' bayi halling ku ma kaam sabab bang
ma bistahan ku in kami manga aa kawakilan pireyo' tōōd
uk Tuhan, min deyoan aa kamemon. Kami sali' sapantun

aa hiyukum subay piyatay ma panganda' kahekahan aa,
pig'nda'-ndaan uk bangsa malaikat maka bangsa manusiya'.
10 In kami manga kawakilan itu kibā' dupang ma sabab
si Isa Almasi iya pamean kami, bo' kaam iyu, hap kono' kok
bi pagka parakayo' na ma si Isa Almasi. Angay baha'? Kami
itu bista lamma, bo' kaam iyu barakatan kono'. Kami itu
pig-udju', bo' kaam iyu pimehe.
11 Sampay ni kabuttihian magsandal kami ma gōtas maka
ma toho' kallong. Iya panammek kami larak sammek.
Daran isab kami piglaugan, maka 'nsa' niya' patōtōgan
kami.
12 Magsangsa' kami maghinang bo' niya' balanja' kami.
Bang kami siyuknaan uk aa, gam peen sigam amuan kami
lidjiki' ni Tuhan. Bang kami pidjala', imanan kami sadja.
13 Bang kami bissalahan laat uk sayi-sayi, bissala singka-
hapan iya panambung kami ma sigam. Sampay ni kabut-
tihian bista kami uk sigam sali' 'nsa' niya' kagunahan ma
babaw dunya itu, sali' sōmpōt ma deyo' nayi' sigam.
14 Sulat itu 'nsa' pamakaiya' ku ma kaam suga' pamandu'
ku, sabab kaam iyu sali' manga anak ku kalasahan ku tōōd.
15 Sabab minsan niya' ngibu-ngibuhan aa magpanduan
kaam ma pasal si Almasi, dakayo' du pag'mmaan bi. Aku
iya sadja pag'mmaan bi sataggōl min kapagdakayo' bi ma si
Almasi, sabab aku iya bayi makatagna' mohan kaam lapal
hap.
16 Hangkan ko', pagka aku 'mma' bi, iya na itu junjung ku
ni kaam: urulun bi addat ku.
17 Iya na hi' poon na, hangkan piyabo uk ku si Timuti itu
ni kaam, supaya kaam tau ngurul. Kalasahan ku iya sali'
anak ku lahasiya' sabab aku iya bayi mo iya mangandōl
ma si Panghu' Isa. Kapangandōlan du si Timuti, maka iya
iya maintōm kaam du bang salaingga iya addat-tabiat ku
pagka si Isa Almasi iya parakayoan ku na. Iya na ko' ian
pamandu' ku ma manga jamaa si Isa Almasi, iya magtipun
ma sabarang lahat bayi papahian ku.
18 Na, niya' ma diyōman bi iyu manga aa langkaw
pangatayan sigam, sabab pangannal uk sigam in aku 'nsa'
du paiyu nibawan kaam.
19 Suga' pasaut du aku paiyu bang min kabayaan Tuhan
du, bo' nyata' ku bang kawasa ayi iya ma manga aa iyu,
kawasa bannal atawa min bo' sigam sadja.
20 Sabab iya palangngan pagparinta Tuhan itu 'nsa' pasal
bissala aa sadja, suga' manga kawasa min Tuhan iya mattan
na.
21 Na, ayi kabayaan bi? Baya' kaam subay pahallingan ku,
manga binsana'? Bang hati 'nsa', bang kaam baya' pandaan

ku lasa ku, maka bang baya' pakehan ku hanunut bissala ku, pindahin bi hinang bi.

5

Pasal aa maghinang kalaatan danda maka lalla

1 Na, biyaan na uk manga aa niya' ma diyōman bi iyu maghinang kalaatan danda maka lalla. Biyaan aku niya' lalla ma kaam iyu magdakayo' maka bayi handa 'mma' na. Minsan manga aa 'nsa' magkahagad ma Tuhan, 'nsa' makahalus maghinang salaihi'.

2 Bo' iyu kaam magmalangkaw ma baran bi. Subay kaam magkarukkaan du isab ma sabab niya' iyu maghinang kasumbangan, maka aa ian subay 'nsa' palamud bi ni pagtipunan bi manga jamaa si Isa.

3 Aku itu, minsan lawak min kaam, pananaman ku sali' aku maiyu ma kaam, sabab 'nsa' du kaam lungay min pangannal ku. Taga kapatut du aku min si Panghu' Isa hangkan na pabōtang ku hukuman ma aa makahinang laat iyu, sali' du aku maiyu ma kaam.

4 Iya na itu subay hinang bi: bang kaam ganta' magtipun dajamaahan, bistahun bi in aku sali' maiyu du ma tangngaan bi. Jari, pagka niya' ma kitabi kapatut min si Isa, Panghu' tabi,

5 tukbalun bi aa magdusa ian ni pangantanan nakura' sayitan bo' supaya kabinsanaan baran na, bo' supaya liyappasan nyawa na uk Panghu' Isa bang taabut 'llaw pangahukum na ma manga manusiya'.

6 'Nsa' tawwa' bang kaam maglangkaw-langkawan di bi. Katauhan bi bissala hi', iya uk na, “Datti' du pasulig bo' pamehe katibuukan bayi iyaddun.” Hati na pasulig ian pamaralil aa ngandusa. Minsan iya dakayo' du, palemed laat na ni kamemon.

7 Hangkan subay pakalloun bi pasulig asal ian, hati na dusa, bo' supaya kaam sutsi kamemon. Manjari bang kakalloan na, sali' kaam sapantun addunan bahu, 'nsa' bayi kalamuran pasulig. Katauhan ku in kaam asal sutsi ma sabab pangandōl bi ma si Isa Almasi. Sabab si Isa iya bayi matay pamuwas manga dusa tabi, sali' dalil bili-bili iya siyumbay uk bangsa Israil ma waktu paghinang sigam hinang Pangintōman.

8 Hangkan ko' kitabi subay maghinang ni Tuhan pagka labbahan tabi na bayi kalaatan tabi tagna', iya paldusahan maka kalammian tabi. Subay tuyuan tabi addat hap tōōd, min atay sutsi maka min kasabannalan.

9 Na, ma sulat bayi pabo ku ma kaam dahu ian, bayi kaam
soho' ku paōkat min aa magdanda-danda atawa maglalla-
lalla, hati na manga aa ngahalling in sigam kono' mean si
Isa.
10 'Nsa' aku noho' subay kaam paōkat min manga aa
iya 'nsa' magkahagad ma si Isa, manga aa maghinang
kalaatan danda maka lalla, manga aa magnapsu ma alta', aa
magpanangkaw, magsumba ni tau-tau. Bang kaam pasaddi
na min manga aa salaihi' kamemon, subay kaam 'nsa' na
ma itu ma dunya bo' iyampa kaam makasaddi.
11 Suga' iya uk ku hi', 'nsa' kaam siyoho' palamud maka
aa maghalling in iya pagkahi bi mean si Isa, bo' peen masi
magdanda-danda, atawa nganapsuhan alta' sehe' na, atawa
numba ni tau-tau, atawa ngalimut ma aa kasehean, atawa
bang panglalango atawa magtatangkaw. Daa kaam minsan
pasawu mangan ma aa salaihi'.
12-13 Sabab aku itu, 'nsa' wajib ngaliling manga aa 'nsa'
sehe' ta mangandōl ma si Isa Almasi. Tuhan sadja iya
ngahukum sigam hi'. Suga' kitabi manga jamaa si Isa Almasi
wajib ngaliling manga sehe' tabi dansehean. Sabab tasulat
asal ma diyōm kitab, uk na: “Pakalloun bi aa laat min
diyōman bi.”

6

Palkala' ma diyōman manga jamaa si Isa Almasi

1 Na, in pasal palkala', bang niya' iyu palsaggaan bi maka
pagkahi bi mean si Isa, angay hangkan kaam takkahan
mikisara' ma luwasan, ni aa 'nsa' mean si Isa? Arapun
pisara' uk bi ma manga pagkahi bi aa suku' Tuhan.
2 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi manga aa suku'
Tuhan ngahukum ma bangsa manusiya' kamemon ma 'llaw
damuwi. Na, bang kitabi ngahukum manga aa ma sosongun
ma palkala' mehe, subay kaam makapaghukum manga
palkala' bi diki' ma buttihi'.
3 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi ngahukum isab
bangsa malaikat ma waktu siyong. Na, bang tahukum
tabi manga malaikat, luba'-luba' na manga palkala' iya
kalabayan bi ma dunya itu subay hukum bi.
4 Hangkan na bang niya' palkala' bi, angay subay pasara'
bi ma manga aa 'nsa' niya' kapatut sigam ma diyōman bi
manga jamaa si Almasi?
5 Iya' kaam! Angay baha', 'nsa' niya' ma diyōman bi
minsan laasa dakayo' aa taga pangatauhan ngahukum ma
kaam bang niya' palsaggaan bi dapagkahi Almasihin?

6 Suga' kaam, iya kabiyaksahan bi magpatakka kaam
palkala' bi ni sara' ma luwasan, bo' kaam mikisara' ma
sigam iya 'nsa' mangandōl ma si Isa.
7 Pagka niya' na peen palkala' bi, sali' 'nsa' niya' dapat bi
me' ma si Isa Almasi. Hap lagi' subay imanan bi sadja bang
niya' pagkahi bi me'-mean si Isa ganta' ngalaat kaam, atawa
nangkawan kaam.
8 Suga' kaam iyu, gam peen kaam muwan dusa dangan
ni dangan, manga kiyunsi uk bi kasehean bi, minsan kaam
magdanakan.
9 Tantu katauhan bi, bang aa jahallis 'nsa' niya' pal-
sukuan na ma diyōm ōkōman pagparinta Tuhan. Nga-
hati kaam tōōd bo' kaam 'nsa' sā'. Sayi-sayi maghinang
kalaatan danda maka lalla, sayi-sayi numba ni tau-tau,
atawa magjina, atawa lalla maghandahan pagkahi na lalla
atawa danda maghallahan pagkahi na danda, 'nsa' niya'
palsukuan sigam ma diyōm ōkōman pagparinta Tuhan.
10 Damikkiyan na manga aa nangkaw, aa nganapsuhan
alta' sehe' na, aa maglalango, aa pangalimut, maka aa
manglalangpas, manga aa salaihi' kamemon 'nsa' du
piniyaan palsukuan ma diyōman pagparinta Tuhan.
11 Ma waktu bayi dahu niya' min kaam bayi salaihi'
hinang bi, suga' ma buttihi' siyutsi na kaam min dusa bi.
Pisuku' na kaam ma Tuhan sadja. Tabista na kaam bōntōl
ma bistahan Tuhan, ma sabab iya bayi tahinang uk si
Panghu' Isa Almasi maka uk Nyawa Tuhan tabi.

Ginhawa-baran bi subay guna bi pamaehe bi ōn Tuhan

12 Na, in pasal napsu baran ta, kalu niya' mag-upama,
uk na, “Makajari aku ngahinang ayi-ayi kabayaan ku,
basta 'nsa' ngalanggal sara'.” Bannal ko' ian, suga' niya'
kabayaan bi 'nsa' du makahap ma kaam. Aku itu, makajari
aku ngahinang ayi-ayi kabayaan ku, suga' 'nsa' aku baya'
tabanyaga' uk napsu ku.
13 Kalu isab niya' aa saddi iyu mag-upama, uk na,
“Pagkakan itu bayi pipanjari bo' supaya pisōd ni battōng,
maka battōng itu pipanjari pangalōōnan kiyakan.” Bannal
ko' ian, suga' ma sosongun 'nsa' du niya' kagunahan na
pagkakan ian maka battōng ian, hangkan pikaatan uk
Tuhan sali'-sali'. In ginhawa baran tabi itu subay 'nsa'
pagguna tabi maghinang laatan danda maka lalla, ma
sawukat iya na ian kanapsuhan tabi. Iya hangkan pipanjari
ginhawa-baran tabi bo' supaya kitabi maghinang ma si
Panghu' Isa. Maka si Panghu' Isa iya ngayaran ginhawa-
baran tabi.

14 Bayi iya pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na,
maka iya du kitabi ma sosongun pikallum du kitabi pabing
sabab min kōsōg na.
15 Katauhan bi du, in kitabi mangandōl ma si Almasi,
manga baran tabi itu sali' dalil kalangkapan pamaranan si
Almasi. Hangkan na, bang aa bista na sali' kalangkapan
baran si Almasi, 'nsa' manjari bang iya magdakayo' maka
danda laat hinang na.
16 Katauhan bi du, sayi-sayi magdakayo' maka danda
laat, magdakayo' iya maka baran na, sali' bayi tasulat ma
diyōm kitab, iya uk na, “Lalla maka danda bayi duwa baran
tahinang dabaran na.”
17 Suga' bang kitabi parakayo' ni si Panghu' Isa, mag-
dakayo' atay du kitabi maka iya.
18 Amay-amay. Daa kaam maghinang kalaatan danda
maka lalla, sabab laat tōōd dusa ian hi'. Dusa saddi minnihi'
'nsa' makamula ma baran ta, suga' bang kita pabihing ni
'nsa' sehe' ta, makabuwan kita dusa ni baran ta.
19 'Nsa' baha' katauhan bi? In ginhawa-baran bi sali'
sapantun luma' pabōtangan Nyawa Sutsi, iya bayi pa-
muwan kaam uk Tuhan bo' supaya iya pabōtang ma diyōm
baran bi. Tuhan iya dapu baran bi, 'nsa' kaam dapu na.
20 Bayi kaam likkat uk na bo' kaam makapuwas min
diyōm karusahan bi, maka halgaan pangalakkat na.
Hangkan subay guna bi ginhawa-baran bi pamehe bi ōn
Tuhan.

7

1 Na, in pasal bayi tīyaw bi ma aku ma diyōm sulat bi ian,
iya na itu sambung ku ma kaam. Bang ma aku, hap du bang
lalla 'nsa' maghanda.
2 Suga' heka tabo-bo maghinang kalaatan danda maka
lalla, hangkan kaam danda maka lalla subay pigkawin
kamemon.
3 In aa maglawulakibini subay magdul ma napsu iya
kibayaan danda maka lalla, 'nsa' sigam subay magtagga.
4 Sabab danda iya 'nsa' makapagbaya' ma baran na, subay
halla na. Damikkiyan na du in lalla 'nsa' isab makapagbaya'
ma baran na, subay isab handa na.
5 Kaam maglakibini, daa taggahin bi in kibayaan uk
halla bi atawa uk handa bi. Suga' makajari bang asal
bayi pagsulutan bi subay 'nsa' magbihing-bihingan pilam
bahangi bo' supaya kaam tukid nambahayang. Suga'
subay 'nsa' taggōl bo' iyampa kaam magbihing pabayik, bo'
supaya kaam 'nsa' tabo uk sasat sayitan bang ganta' 'nsa'
kasandalan napsu baran bi.

6 Manjari uk ku ni kaam, niya' du kawajib bi in kaam
maghanda atawa maghalla, suga' 'nsa' panohoan ku.
7 Iya kabayaan ku in kaam subay sali' aku 'nsa' maghanda.
Suga' magsaddi iya pangangganta' Tuhan ma dangan ni
dangan 'nsa' magsali'-sali' kamemon.
8 Na, kaam manga subul maka budjang, maka kaam
manga balu, iya na itu halling ku ma kaam: hap bang kaam
'nsa' na maghanda atawa maghalla sali' aku.
9 Suga' bang 'nsa' tatangka' bi in napsu bi, maghanda kaam
atawa maghalla kaam. Hap lagi' kaam maghanda-maghalla
min tiksa' kaam magsandalan manga napsu baran bi.
10 Kaam maglawulakibini, iya na itu panohoan ku ma
kaam, panohoan deyo' bayi min si Panghu' Isa Almasi, 'nsa'
min baran ku. Uk na in danda 'nsa' manjari patiman min
halla na.
11 Suga' bang niya' danda ganta' bayi na patiman min halla
na, subay iya 'nsa' na maghalla saddi. Suga' bang iya baya'
maghalla, subay iya pabing ni bayi halla na tagna'. Iya lalla
subay 'nsa' nimanan handa na.
12 Na, kaam kasehean, iya na itu halling ku ma kaam,
halling min baran ku du, 'nsa' min si Panghu' Isa. Bang
sawupama niya' aa maglakibini, lalla mangandōl ma si Isa,
bo' handa na 'nsa', daa subay timanan na handa na sataggōl
baya' lagi' handa na magdakayo' maka iya.
13 Damikkiyan na bang danda iya mangandōl ma si Isa,
bo' halla na 'nsa', daa iya subay patiman min halla na ian,
sataggōl halla na baya' lagi' magdakayo' ma iya.
14 Sabab kaam mangandōl ma si Isa, minsan sehe' bi 'nsa'
mangandōl, tahalal du iya uk Tuhan sabab pagdakayoan uk
sehe' na Almasihin. Minsan isab salaihi' tahalal isab manga
anak bi uk Tuhan. Bang bayi 'nsa', na in anak bi sali' du
sigam aa 'nsa' magtaat ni Tuhan.
15 Malayingkan bang niya' aa 'nsa' mangandōl ma si Isa
taga na sehe' mangandōl, bo' iya baya' tōōd patiman sehe'
na Almasihin, subay iya diyulan. Bang salaihi' pigtiman
uk aa 'nsa' mangandōl, hawulaya na aa mangandōl min
kapagsehe' na. Iya kabayaan Tuhan subay kaam magsulut
sadja.
16 Kaam manga mean si Isa, iya 'nsa' mangandōl handa
bi atawa halla bi ni si Isa, 'nsa' katauhan bi bang ayi
katudjuhan bi. Kalu-kalu tabo bi halla bi atawa handa bi
iyu magkahagad ma si Isa sampay liyappasan.

Akuhin bi bayi pamabōtang kaam uk Tuhan

17 Iya itu pamituwa ku ma manga jamaa si Isa kamemon,
iya magtipun ma kalahat-lahatan: ayi-ayi pamabōtang

Tuhan ma kaam dakayo' maka dakayo' akuhin bi. Ayi-ayi
bayi katanaman bi tagna' kaam linganan uk Tuhan, daa
kaam meha kahalan pasaddi.
18 Bang sawupama niya' aa bayi na asal mag-islam dahu
lagi' min pangaho' na ma pangalingan Tuhan, 'nsa' subay
kalloan na bayinat na pag-islam. Damikkiyan na isab bang
aa 'nsa' bayi taislam, bo' ngaho' na ma pangalingan Tuhan,
daa iya subay magpaislam.
19 Sabab 'nsa' du mehe ma atay Tuhan mag-islam kitabi
atawa 'nsa'. Iya sadja mehe ma atay na bang kitabi me' ma
panohoan na.
20 Manga aa kamemon subay 'nsa' pinda min bayi katana-
man na, tagna' kapangaho' na ma pangalingan Tuhan.
21 Bang kau sawupama bayi banyaga' waktu kapangalin-
gan Tuhan ma kau, daa kau magsusa pasal kahalan nu.
Suga' bang niya' waktu kaluwas nu min kapagbanyaga' nu,
hap isab, subay kau paluwas.
22 Sabab bang niya' banyaga' bayi makaaho' me' ma si
Panghu' Isa, minsan iya banyaga' hawulaya iya ma bistahan
si Panghu' Isa. Damikkiyan na bang niya' 'nsa' banyaga' bayi
makaaho' me' ma si Panghu' Almasi, bista iya uk si Almasi
sali' banyaga' na.
23 Bayi kaam likkat uk Tuhan min pangantanan dusa,
maka landu' halgaan iya bayi pangalakkat kaam ian.
Hangkan kaam subay daa pabanyaga' ni sayi-sayi, subay
Tuhan sadja iya pabanyagaan bi.
24 Manga dawuranakan ku, subay kaam patōtōg ma bayi
katanaman bi tagna' kaam linganan uk Tuhan. Pataptapun
bi atay bi harap ni Tuhan.

Pasal manga budjang maka subul, maka manga balu

25 Na, in bayi tīyaw bi ma pasal manga aa 'nsa' lagi' taga
handa atawa halla, 'nsa' niya' panohoan ku ma kaam bayi
min si Panghu' Isa, suga' paluwas ku bang ayi tapikil ku
pasal itu hi'. Suga' makapangandōl du kaam ma aku, sabab
landu' aku kiasean uk Tuhan.
26 Bang ma aku, hap lagi' bang kaam 'nsa' pinda min
kahalan bi, sabab heka kasusahan patakka ma buttihi'.
27 Sasuku kaam taga handa, daa timanin bi. Sasuku kaam
'nsa' taga handa, daa kaam tuyu' maghanda.
28 Suga' bang kaam ganta' maghanda 'nsa' ko' ian dusa.
Manga budjang isab bang maghalla, 'nsa' du sigam maka-
pagdusa. Suga' iya hangkan kaam garaan ku daa maghanda
atawa maghalla, sabab kabayaan ku subay kaam 'nsa'
palabay min manga kasusahan iya mawumu pagtalabay uk
manga aa maglawulakibini.

29 Manga dawuranakan ku, iya na itu hati na iya bayi
uk ku ma kaam, in kitabi 'nsa' na taggōl ma itu ma dunya.
Puwas itu, manga aa taga anak-handa subay 'nsa' sakit
bimbang ma anak-handa sigam bo' supaya sigam hawulaya
maghinang ni Tuhan.
30 Bang aa magdukka', subay libbahan kasusahan na.
Bang aa magkakuyagan subay sali' aa 'nsa' niya' kakuyagan
na. Sayi-sayi isab malli ayi-ayi subay 'nsa' piruli uk na iya
bayi balli uk na hi', sali' 'nsa' iya dapu na.
31 Maka sayi-sayi ngangguna kapanyapan dunya itu subay
'nsa' paehe na ma atay na, sabab dunya itu maka kajarihan
na itu palabay sadja du.
32 Kabayaan ku subay 'nsa' niya' makabimbang ma kaam.
Bang lalla 'nsa' taga handa, iya sadja tapikil na hinang na
ma si Panghu' Isa sabab kabayaan na subay makasulut atay
si Isa sadja.
33 Suga' bang aa taga handa na, bimbang na iya ma
kalluman anak-handa na sabab kabayaan na subay maka-
sulut atay handa na.
34 Hangkan sali' mag-agaw-bisōd diyōm pikilan na bang
salaingga panulut na ma Tuhan, maka salaingga panulut
na ma handa na. Damikkiyan na isab bang danda 'nsa' taga
halla, iya sadja tapikil na hinang na ma si Panghu' Isa sabab
kabayaan na subay iyungsud ni Tuhan in ginhawa-baran na
maka diyōm atay na. Suga' bang danda taga halla na, iya
na peen tapikil na manga kahinangan na ma anak-halla na
sabab kabayaan na subay makasulut atay halla na.
35 Salaitu iya halling ku sabab baya' aku nabang ma
kaam, 'nsa' ma sabab niya' baya' ku mahunitan kaam. Iya
kabayaan ku tōōd subay tahinang uk bi iya ayi-ayi patut
hinang, bo' supaya kaam kaungsuran di bi ni si Panghu' Isa
maghinang ni iya ma 'nsa' niya' duwa-duwa bi.
36 Na, in pasal budjang song na liyaunan. Bang tapikil uk
'nggo'-mma' na 'nsa' patut pilaun lagi', bo' budjang ian taga
baya' maghalla, na, subay iya pihallahan na. 'Nsa' du niya'
dusa 'nggo'-mma' na.
37 Suga' bang aa magniyat subay 'nsa' pihallahan anak na
budjang bo' 'nsa' niya' bayi makalōgōs iya nganiyat salaihi',
hap isab hinang na ian.
38 Manjari patut du bang pihallahan uk na anak na
budjang, suga' labi hap lagi' bang 'nsa' pihallahan uk na.
39 Na, bayikan ta lagi' pasal pagtiman. Bang danda taga
halla, 'nsa' iya kahawulaya maghalla saddi sataggōl 'llum
bayi halla na tagna'. Suga' bang matay na halla na, puwas
na iya, kahawulaya na iya maghalla pabing maka lalla

kabayaan na. Suga' lalla ian subay pagkahi na mangandōl
ma si Isa Almasi.
40 Suga' labi hap lagi' bang iya 'nsa' na maghalla pabayik.
Iya na hi' pikilan ku, asal du min Nyawa Tuhan isab bang
ma bistahan ku.

8

Pasal kiyakan bayi pag-ungsud ni tau-tau

1 Na, iya bayi tīyaw bi ni aku pasal sasumbayan bayi
pangungsud uk manga aa ni tau-tau iya siyumba uk sigam.
Bannal iya bissala hi', “in kitabi kamemon taga pangatau
asal”. Suga' in pangatauhan bi iyu pasal tau-tau 'nsa' niya'
kapusan na, mag-abbu sadja kaam. Pamikil salaihi' 'nsa' du
makahap manga pagkahi bi, iya 'nsa' lagi' jukup panghati
na pasal ihi'. Suga' bang kaam lasa ma pagkahi bi, subay
kaam magpahōgōt pangandōl sigam.
2 Bang aa mikilan ma di na in lōm pangatauhan na, 'nsa'
le' jukup panghati na.
3 Suga' bang aa lasa ma Tuhan, takila du aa ian uk Tuhan
in iya suku' na.
4 Manjari itu, bannal iya uk bi pasal pagkakan bayi
pangungsud ni tau-tau: katauhan ta asal in iyōnan tau-tau
itu 'nsa' du tuhan tōōd, maka katauhan ta isab dakayo'-kayo'
du Tuhan bannal.
5 Minsan niya' manga ma dunya atawa ma langit pigba-
hasa “tuhan” uk manga aa, maka minsan heka pagtuhanan
salaihi',
6 tunggal du Tuhan pagtuhanan tabi. In iya pag'mmaan
tabi. Bayi iya magpanjari ma kamemon, bo' iya hiyarap uk
tabi sataggōl tabi 'llum. Dakayo' du isab pagpanghuan tabi,
iya si Isa Almasi. Bayi pipanjari uk na kamemon labay bayi
min Tuhan, bo' 'llum isab kitabi ma sabab bayi hinang na.
Pagka salaihi', bannal iya uk bi, 'nsa' niya' kapusan manga
tau-tau ian.
7 Suga' manga Almasihin kasehean 'nsa' lagi' makahati
in manga tau-tau 'nsa' bannal. Masi tapikil sigam iya
bayi kabiyaksahan sigam tagna' magsumba ni manga tau-
tau. Hangkan na buttihi' bang sigam ganta' magkakan
sasumbayan salaihi' tapikil sigam in iya bayi pig-ungsuran
ni manga tau-tau, bo' sasaw diyōm pikilan sigam pangannal
sigam magdusa ni Tuhan, sabab tapikil sigam niya' tamak
atay sigam pagka makakakan ayi-ayi bayi pig-ungsuran.
8 Suga' in sabab hangkan kitabi makapasikōt ni Tuhan
'nsa' pasal pagkakan iya takakan tabi atawa pagkakan
'nsa' takakan tabi. Minsan kaam 'nsa' magkakan ma bayi
pangungsuran ni manga tau-tau, 'nsa' kulangan kahapan

bi min Tuhan. Damikkiyan isab bang kita magkakan
iya pagkakan pangungsuran ian, 'nsa' du isab kaganapan
kahapan bi min Tuhan.
9 Suga' kaam iyu, minsan kaam wajib ngahalus ma
pagkakan kaginis-ginis, subay kannalun bi pahap manga
pagkahi bi, kulang lagi' hōgōt pangandōl sigam ma si Isa,
bo' supaya sigam 'nsa' tabo-bo magdusa ma sabab pagkakan
bi.
10 Bang sawupama niya' sehe' bi dakayo' salaihi' ganta'
makanda' kaam mangan ma diyōm luma' panumbahan tau-
tau. Katauhan bi asal in tau-tau 'nsa' niya' kapusan na.
Suga' awam sehe' bi maka 'nsa' jukup panghati na pasal
tau-tau hi'. Jari pag'nda' na ma kaam mangan kiyakan
bayi pangungsud ni tau-tau, kalu iya tabo-bo ningōd-ningōd
mangan isab, minsan tapikil na ian hi' dusa.
11 Manjari sabab pangatauhan bi kono', iya uk bi in
pangungsud hi' 'nsa' makamula ma kaam, tabo-bo ni
kalaatan aa ian lamma pangandōl na, bo' iya isab aa bayi
piyuwas min pangantanan dusa ma sabab kamatay si Isa
Almasi.
12 Pagka salaihi' hinang bi makabuwan kaam dusa ma
danakan bi lamma pangandōl na hi', hangkan na kaam
biyōtangan dusa isab mariyata' bi tudju ni si Isa Almasi.
13 Hangkan na aku magniyat, bang aku iya bayi poonan
na hangkan magdusa dakayo' danakan ku mean si Isa, ma
sabab niya' kakan ku bayi pangungsud ni tau-tau, 'nsa'
na aku mangan sasumbayan pabing sataggōl ku 'llum, bo'
supaya iya 'nsa' tabo-bo uk ku magdusa.

9

Kapatut aa kawakilan

1 Aku itu hawulaya magbayaan di ku. Bayi du aku
kawakilan uk si Panghu' Isa, siyoho' magnasihat lapal na.
Bayi du iya tanda' mata ku. Maka kaam iya kamaujuran
hinang ku tudju ni si Panghu' Isa, pagka kaam mangandōl
na du ma iya.
2 Minsan aku 'nsa' kihagad uk manga kasehean in aku
bayi kawakilan uk si Isa Almasi, tantu du kahagad bi sabab
baran bi iyu tanda' saksi' in aku bayi kawakilan uk si
Panghu' Isa. Sabab aku iya poonan hangkan kaam me' ma
iya.
3 Bang aku piliksa' uk sayi-sayi ma pasal kahinangan ku,
salaitu iya panambung ku:
4 'nsa' baha' niya' kapatut ku biyalanjaan uk manga aa
panduan ku?

5 'Nsa' niya' kapatut ku maghanda ma danda mangandōl
ma si Isa, pagbe' ku ma paglangnganan ku, sali' manga
danakan si Panghu' Isa maka manga aa kawakilan sali' si
Petros?
6 Pikilun bi ba: kami sadja baha' maka si Barnabas iya
subay mag-usaha bo' supaya niya' balanja' kami, bo' in
kasehean biyalanjaan uk bi du?
7 Bang sawupama sundalu, niya' baha' 'nsa' biyalanjaan
uk manga parinta? Atawa manga aa maghuma, niya' baha'
'nsa' niya' kapatut na mangan min buwa' tiyanōm uk na?
Atawa aa bayi mag-ipat sapi' atawa kambing, 'nsa' niya'
baha' kapatut sigam ngallo' gatas min manga hayōp iya ipat
uk sigam hi'?
8 'Nsa' isab min addat tabi manusiya' sadja iya pangalloan
ta tau pasal kapatut ma manga aa maghinang, sabab sali' du
ma diyōm kitab.
9 Tasulat itu hi' asal ma diyōm Kitab Tawrat bayi pa-
muwan uk Tuhan ma si Musa, uk na, “Daa tambōlun bi
bo' sapi' sabu na maggiling payi”. In sara' ian tiyakdil uk
Tuhan, 'nsa' pasal manga sapi' hi' sadja.
10 Tiyuud kitabi iya pigkanyagōnan uk na, iya poonan
sara' siyulat ian. Paralilan ta ni aa mag-araru maka aa mag-
ani. Iya hangkan sigam maghinang ma diyōm huma sabab
niya' hōwat sigam kabuwanan palsukuan min buwa' na.
Kami itu sali' dalil aa maghuma ian.
11 Bayi kami nganasihatan kaam lapal Tuhan, sali' dalil
bigi tiyanōm ma diyōm pikilan bi. Hangkan kaam subay
'nsa' inu-inu bang kami biyuwanan bahagi' min kaam.
12 Bang guru bi kasehean taga kapatut biyalanjaan uk bi,
iya lagi' na kami itu patut du isab biyalanjaan uk bi.
Suga' 'nsa' kami bayi mikibalanja' ma kaam minsan niya'
kapatut kami ngamu'. Gam peen kami nandalan kasigpitan
bo' supaya 'nsa' niya' makaagpang lapal hap pasal si Almasi.
13 Katauhan bi asal, minsan manga aa maghinang ma
diyōm langgal pagkulbanan ma hi' ma Awrusalam, min
langgal hi' iya pangalloan sigam kiyakan. Maka manga
imam iya ngungsuran sasumbayan pagkulban, bihagian du
sigam isi hayōp pagkulban hi'.
14 Damikkiyan na isab manga aa magnasihat lapal hap,
niya' panohoan si Panghu' Isa subay sigam biyalanjaan uk
sasuku magkahagad ma lapal ian.
15 Suga' aku itu, minsan aku patut tōōd mikibalanja'
ma manga aa bayi panganasihatan ku, 'nsa' aku bayi
mikibalanja' ma sayi-sayi. Maka sulat iya sulatan ku kaam
itu, 'nsa' balanja' iya piyuhung uk ku hangkan siyulat uk ku.
Baya' lagi' aku matay dahu, bo' aku 'nsa' subay mikibalanja'

ma kaam. Sabab iya pagbantugan ku in aku 'nsa' bayi
mikibalanja'.
16 'Nsa' aku makajari magbantug pasal pagnasihat ku
lapal hap, sabab hinang ku asal bayi panohoan aku uk si
Isa Almasi. Siya-siya du aku bang 'nsa' pagnasihat ku lapal
hap.
17 Bang bayi aku makapenean di ku maghinang salaitu,
patut du aku giyadjihan. Suga' 'nsa' min baya' ku sadja, iya
hangkan aku maghinang itu hi', tiyuud bayi pingandōl uk
Tuhan ma aku hangkan niya' kawajib ku ngahinang itu hi'.
18 Manjari ayi pamayad ma aku? Kabayaran du aku bang
peen tapagnasihat ku lapal hap ma 'nsa' niya' bayad na,
minsan niya' kapatut ku biyalanjaan.
19 Kahawulaya aku magbayaan di ku, 'nsa' aku banyaga'
sayi-sayi. Suga' minsan salaihi', magpabanyaga' aku di ku
maghinang ni aa kamemon supaya heka tabo ku mangandōl
ma si Isa.
20 Hangkan ko', bang aku palamud ni manga bangsa
Yahudi be'-bean ku addat sigam Yahudi, bo' supaya sigam
tabo ku mangandōl ma si Isa. Minsan aku puwas na min
sara' si Musa, iya iyusul uk manga bangsa Yahudi, be' ku
sadja sataggōl ku ma diyōman manga bangsa Yahudi, bo'
sigam tabo ku mangandōl ma si Isa Almasi.
21 Damikkiyan na isab bang aku magbe' maka manga aa
'nsa' bangsa Yahudi, 'nsa' na bean ku sara' agama bangsa
Yahudi. Iya bean ku manga addat sigam bo' supaya sigam
tabo ku mangandōl ma si Isa. Suga' minsan 'nsa' bean ku
sara' agama bangsa Yahudi, masi du aku me' ma sara' Tuhan
sabab bean ku du panohoan si Almasi.
22 Bang aku ganta' magbe' maka manga aa iya 'nsa' lagi'
hōgōt pangandōl sigam tudju ni si Isa, masali' aku di ku ni
sigam bo' supaya sigam tabo ku mangandōl tōōd. Manjari
minsan ayi bangsa, pasali' aku ni sigam bo' supaya niya'
min sigam kalappasan ma ayi-ayi hinang ku pamo-mohan
sigam mangandōl ma si Isa Almasi.
23 Hangkan salaihi' hinang ku supaya pasaplag lapal hap
pasal si Isa Almasi ni manga aa kamemon, bo' aku isab
palamud ni kahapan iya tabe' ma lapal hap.
24 Katauhan bi du, bang aa magdagan-dagan maglomba'
heka aa pasōd, suga' dakayo' du iya ngandaōg, bo' dakayo'-
kayo' na du makasambut kahapan iya pamuwan ni aa
ngandaōg. Na, kaam manga bean si Isa Almasi, sali' kaam
dalil manga aa maglomba' hi', iya magdagan-dagan pakōsōg
supaya ngandaōg. Hangkan na kaam subay pakōsōg isab
me' ma Tuhan bo' kaam makasambut kahapan min iya ma
sosongun.

25 Dalilun bi isab pakuwi-kuwihan manga aa maglomba',
hallian sigam ayi-ayi makalaat pamaranan sigam, bo' sigam
makaraōg sampay piehe. Iya pamahala' aa ngandaōg,
siyangōnan korona dawun kayu, iya lakkas lanōs. Suga'
kitabi mean si Isa piniyaan du kamehehan natas ni
kasaumulan, iya poon sabab in subay kitabi 'nsa' ngandulan
baran tabi.
26 Hangkan aku itu, singōran ku aa maglomba'. Tunggal
du iya tudju ku bang harap ni paglomba' ian, bo' taabut ku
pagniyatan ku. Iya du isab aku ma pagnasihat ku, singōran
ku aa panday magsuntuk, 'nsa' enot-enot panuntuk na bo'
supaya karaōg na.
27 Binsana' ku pamaranan ku, hati na patuwas ku baran
ku bo' 'nsa' diyulan napsu ku. Sabab tiyāw aku siyulak
uk Tuhan minsan aku bayi makanasihat lapal na ma aa
kasehean.

10

Bandaan pasal manga tau-tau iya pigtuhanan uk aa

1 Na, manga dawuranakan ku, paintōman ta kaam pasal
bayi kalabayan uk pangkat tabi Yahudi ma waktu kapame'
sigam ma si Musa ma masa awwal hi'. Bayi sigam
kalambungan kamemon uk gabun, tanda' in sigam ma
diyōm pasindungan Tuhan. Bayi sigam pauntas tudju ni
dambiya' sallang, iya iyōnan Sallang-pula ma 'nsa' niya' bayi
makamula ma sigam.
2 Iya dalil na, sali' sigam tapandi ma diyōm gabun maka
ma diyōm sallang hi', in sigam me' ma si Musa.
3 Sigam kamemon bayi makakakan kiyakan bayi pa-
muwan uk Tuhan.
4 Inum isab uk sigam bohe' bayi pamuwan uk Tuhan,
sabab kamemon sigam bayi makapanginum bohe' bayi
paluwas min batu. Bo' batu ian, bang siyayu tōōd hati na,
iya na hi' si Almasi, iya bayi sehe' sigam ma palangnganan.
5 Suga' minsan salaihi' iya tabang Tuhan ma sigam, 'nsa'
kasulutan atay Tuhan ma kahekahan sigam hi', hangkan
sigam piyatay kanat ma lahat de bayi palabayan sigam.
6 Na, iya bayi pitakka ni bangsa Israil hi' subay pamintan-
gan tabi bo' supaya kitabi 'nsa' makasingōd ni sigam hi'
nganapsuhan laat,
7 atawa numba ni tau-tau sali' sigam kasehean ma
bayi masa hi'. Tasulat asal ma diyōm kitab pasal bayi
kahinangan sigam hi', uk na, “Manga aa ian bayi ningko'
magjamuhan pamehe ni tau-tau iya pagtuhanan sigam.
Puwas hi', magtanggehan sigam mag-iluk maka maghinang
kalaatan.”

8 Wajib kitabi daa maghinang kalaatan danda maka lalla,
sali' bayi tahinang uk kasehean. Ma sabab paghinang sigam
salaihi', iya hangkan niya' min sigam labi duwampu' maka
tallu ngibu puhu' matay ma diyōm da 'llaw du.
9 Daa na tōōd kitabi nulayan kōsōg Tuhan. Niya' isab
min ka'mbo'-mboan tabi bayi makahinang salaihi' ma masa
awwal hi', bo' heka sigam bayi matay uk manga so.
10 Daa isab pagdubdubin bi Tuhan ma sabab ayi-ayi pam-
abōtang ma kaam uk na, sali' bayi tahinang uk kasehean
ma masa hi', hangkan sigam bayi piyatay uk malaikat iya
mo kamatay.
11 Na, hangkan pabōtang manga pakaradjaan ian ma
diyataan sigam, supaya mamintang manga aa ma tahun
damuwi itu. Tasulat isab ma diyōm kitab bo' supaya kitabi
'nsa' ngahinang salaihi', sabab song kiyamat na dunya.
12 Hangkan ko' bang niya' aa ma diyōman bi iyu mikilan
di na in iman na hōgōt kono', aa ian subay kamaya'-maya'
tōōd bo' 'nsa' tabo-bo uk sasat ngahinang dusa.
13 Kamemon sasat-manasat iya kalabayan bi 'nsa' du
magbidda' maka sasat iya mawumu kalabayan uk bangsa
manusiya'. Suga' kapangandōlan du Tuhan, hangkan kaam
'nsa' pisaran uk na siyasat bang 'nsa' kasandalan bi. Sabab
bang kaam pitakkahan sasat umay-umay biyuwanan du
kaam kōsōg uk Tuhan ma waktu kasasat bi hi' bo' kaam
makasandal, bo' minnihi' niya' kapuwasan bi.
14 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, daa tōōd
kaam palamud numba ni manga tau-tau.
15 Hap du kok bi, hangkan uk ku ma kaam, dōngdōngin
bi bissala ku itu bang bannal atawa 'nsa'.
16 Bang kitabi magtipun ma pangintōman kamatay si
Panghu' Isa, nginum kitabi min diyōm sawan iya pagsuku-
lan tabi ni Tuhan. Tanda' saksi' ko' ian in kitabi magdakayo'
maka si Almasi ma sabab laha' na min iya bayi matay hi'.
Damikkiyan na isab tinapay iya pagbahagian tabi, kakan
tabi tinapay ian tanda' in kitabi magdakayo' taga lamud ma
baran si Almasi.
17 Sabab dakayo' du tinapay iya pagbahagian tabi
kamemon, hangkan kitabi, minsan heka, sali' dalil ginhawa-
baran dakayo' du.
18 'Ndaun bi addat bangsa Israil hi'. Sasuku sigam mangan
min bayi pangungsud ni Tuhan, makalamud isab magtaat
ni Tuhan.
19 Na, 'nsa' uk ku niya' barakat ma ayi-ayi pangungsud ni
tau-tau, atawa niya' kallum ma tau-tau iya pangungsuran
hi'.

20 'Nsa'. Suga' iya uk ku, in sasumbayan tiyukbal uk
manga aa ni tau-tau, tiyukbal uk sigam ni manga sayitan,
'nsa' ni Tuhan. Maka 'nsa' aku baya' in kaam makalamud
ni manga bangsa sayitan.
21 Bang kaam ganta' magtipun mangan maka nginum
pangintōman bi si Panghu' Isa, 'nsa' kaam makajari pala-
mud isab mangan maka nginum min bayi pangungsud ni
manga sayitan.
22 Duwal baha' kabayaan bi nunggud kaam ma Tuhan
maghinang salaihi'. Kōsōg baha' kaam min iya?

23 Niya' manga aa halling, uk sigam, “Makajari kita
ngahinang ayi-ayi kabayaan ta.” Bannal ko' ian, suga' niya'
'nsa' makahap ma kitabi. Aho', makajari kita ngahinang
ayi-ayi, suga' niya' hinang 'nsa' makasong pangandōl ta ni
Tuhan.
24 Daa sadja kannal ta baran ta, subay pagkanyagōnan ta
du isab kahapan sehe' ta.

25 Makajari kaam mangan sumbayan ayi-ayi iya diyagang
ma tabu', minsan 'nsa' tīyaw bi bang ian bayi pag-ungsud
ni tau-tau. 'Nsa' du niya' dusa bi mangan.
26 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, “In dunya itu
maka kakaya'-kayaan na, Tuhan iya dapu na.”

27 Bang sawupama niya' aa 'nsa' magkahagad ma si Isa
noho' kaam mangan ma luma' na, bo' kaam baya' pahi',
makajari kaam mangan ayi-ayi pangalabōt kaam, minsan
'nsa' tīyaw bi bang bayi pag-ungsuran atawa 'nsa'. 'Nsa' du
niya' dusa bi mangan.
28-29 Suga' bang niya' ganta' maan kaam in kiyakan ian
bayi pag-ungsud ni tau-tau, na, daa kakanun bi, ma sabab
aa bayi ma'-maan kaam hi'. Kalu-kalu uk na in kaam taga
dusa bang kaam mangan ihi' hi'. Jari itu, bang pag'nda' na
ni kaam mangan hi', sasaw diyōm pikilan na minsan 'nsa'
niya' kasasawan bi. Kalu niya' maiyu tīyaw, uk na, “Angay
aku subay tiyaggahan mangan ayi-ayi ma sawukat niya' aa
dakayo' luhay sasaw pikilan na?
30 Angay aku subay siyaway ma ayi-ayi kiyakan uk ku,
bang bayi ihi' hi' bayi pagsukulan ku ni Tuhan?”
31 Na, iya na itu panambung ku ma aa niyaw ian. Ayi-ayi
hinang bi, uk ku, ayi-ayi na kiyakan uk bi, ayi-ayi na inum
uk bi, subay hinang ian makapamehe ni Tuhan.

32 Iya addat-tabiat bi subay hap sadja. Ayi-ayi hinang bi
subay 'nsa' niya' nasaw minsan sayi-sayi, manga bangsa
Yahudi, minsan manga bangsa 'nsa' Yahudi, atawa manga
pagkahi bi ummat Tuhan.

33 Bein bi aku itu sabab tuyuan ku sulut ku manga aa
kamemon ma ayi-ayi kahinangan ku. 'Nsa' kahapan baran
ku iya kannal ku, suga' kahapan manga aa kamemon, bang
peen sigam lappasan min paldusahan sigam.

11

1 Manjari singōrin bi aku sali' pagsingōd ku ni si Almasi.

Pasal pagturung bang magsambahayang

2 Sanglitan ta kaam sabab taintōm bi sadja aku sakahaba'
waktu, maka sabab binean uk bi na peen pandu' bayi
pasampay ku ni kaam.
3 Suga' niya' lagi' kabayaan ku subay tahati bi. Iya na
itu: si Isa Almasi iya pagmakokan manga lalla kamemon,
bo' lalla iya pagmakokan manga kahandahan sigam, maka
Tuhan iya pagmakokan si Almasi.
4 Bang kaam magtipun dajamaahan maghinang ni Tuhan,
bo' niya' lalla nambahayang atawa maluwas lapal min
Tuhan, bang iya ganta' tiyurungan uk na kok na, 'nsa' pig-
addatan uk na si Almasi iya pagmakokan na.
5 Suga' bang danda iya nambahayang atawa maluwas
lapal min Tuhan ma diyōm pagtipunan bi, bo' 'nsa' tiyu-
rungan uk na kok na, 'nsa' pig-addatan uk na halla na iya
pagmakokan na. Danda ian 'nsa' du magbidda' maka danda
bayi biyagōngan kok na.
6 Bang danda 'nsa' tōōd nambunan kok na ma diyōm
pagtipunan bi, subay iya magpagunting puut. Suga', pagka
makaiya'-iya' bang danda biyagōngan atawa pipuut buun
na, subay iya magturungan kok na.
7 Suga' lalla iya 'nsa' patut magturungan kok na sabab lalla
iya pimanjari pamandōgahan kamehehan maka kajarihan
Tuhan. Suga' danda iya pamandōgahan kamehehan lalla,
8 sabab lalla iya bayi pimanjari dahu uk Tuhan. 'Nsa' lalla
iya pimanjari min baran danda, suga' danda iya pimanjari
min baran lalla.
9 Maka 'nsa' lalla iya pimanjari para ma danda, suga'
danda iya pimanjari pamasehe' ma lalla.
10 Hangkan danda subay magturung, tanda' saksi' ma
manga malaikat in iya kapagbayaan uk halla na.
11 Suga' minsan salaihi', bang kitabi ma diyōman si Isa
'nsa' manjari bang hal lalla sadja atawa hal danda sadja.
Subay sigam magtabang-tabang magdanda-maglalla.
12 Danda iya pimanjari min baran lalla awwal tagna', suga'
salay'an lalla iyanakan du uk danda. Maka min Tuhan asal
ayi-ayi kamemon.

13 Na, kaam iya ngandōngdōngan di bi: patut baha' bang
danda nambahayang ma diyōm pagtipunan bi, ma 'nsa'
magturung?
14 Katauhan bi, sataggōl min katagna' makaiya'-iya' asal
bang lalla taha' buun na,
15 suga' bang danda taha' buun na makamanis du ma iya.
Kaniyaan iya buun taha' patambun kok na.
16 Na, bang niya' maiyu baya' nganjawab pasal ian hi', iya
itu panambung ku ma iya: 'nsa' niya' kalangnganan saddi
ma kami maka ma manga jamaa Tuhan maingga-maingga
lahat bang magtipun nambahayang.

Pangintōman kamatay si Panghu' Isa

17 Niya' lagi' saddi panohoan ku ni kaam, suga' 'nsa' na
kaam sanglitan ku sabab bang kaam magtipun-tipun nam-
bahayang makalanggal du kaam kalaatan, 'nsa' kahapan.
18 Kaisa na itu hi', makake aku haka in kaam kono'
magsulang bang kaam magtipun-tipun. In haka ian taga
bannal na bang ma aku.
19 Niya' du kaam duwa mahagi' ma diyōman bi. Patut na
du salaihi', sabab bang bayi 'nsa' piniya', 'nsa' bayi tasilang
bang sayi kaam makasulut atay Tuhan.
20 Bang kaam magtipun mangan pangintōman kamatay si
Panghu' Isa, sali' 'nsa' si Panghu' Isa iya taintōm bi.
21 Sabab niya' min kaam parahu mangan kiyakan bayi bo
bi, bo' 'nsa' kapinan bi sehe' bi. Jari na niya' min kaam
giyōtas, maka niya' maglangohan sabab makalandu' iya
inum na.
22 Angay baha'! 'Nsa' niya' luma' bi pamanganan bi
dahu? Atawa kabayaan bi tōōd subay pakaiya' uk bi manga
pagkahi bi jamaa Tuhan, maka mareyo' kaam manga sehe'
bi aa miskin? Angay subay salaingga halling ku ma kaam
ma pasal hinang bi salaihi'! Baya' kaam sanglitan ku baha'?
'Nsa' du kaam patut siyanglitan.
23 Iya pandu' bayi pisampay ma aku uk si Panghu' Isa,
iya na hi' bayi pamandu' ku ma kaam. Si Panghu' Isa, ma
sangōm iya bayi kapanipu ma iya ni manga banta na, bayi
iya makapagsawu maka manga mulid na. Bayi iya ngallo'
tinapay,
24 puwas peen pagsukulan na ni Tuhan bayi pigbahagi'-
bahagi' uk na. Bo' uk na ni manga mulid na, “Tinapay itu,
iya na itu baran ku, pamalilla' ku ni kamatay ma sabab bi.
Mangan kaam tinapay itu pangintōman bi ma aku.”
25 Damikkiyan na isab inuman. Ubus peen uk sigam
mangan, killo' in sawan uk si Isa. Uk na, “In inuman itu
paltandaan ma tatuman uk laha' ku iya pagsulutan bahu

iya bayi panganjanji' uk Tuhan ma kaam. Sakahaba' kaam
nginum salaitu subay aku intōm bi.”
26 Aturan na, sakahaba' kaam mangan salaitu min tinapay
sampay nginum salaitu min sawan pamanda' uk bi in
kamatay si Isa, sampay taabut waktu kabayik na paitu.
27 Hangkan ko', sayi-sayi mangan tinapay salaitu maka
nginum salaitu min sawan ma 'nsa' bōntōl atay na tudju
ni si Panghu' Isa, aa ian kabōtangan dusa du sabab 'nsa'
pig-addatan uk na baran si Panghu' Isa sampay laha' na.
28 Hangkan na, bang kaam magtipun nambahayang subay
kaam ngaliling di bi bang niya' laat bi, bo' iyampa kaam
mangan tinapay maka nginum min sawan.
29 Sabab sayi-sayi mangan atawa nginum ma 'nsa' tasayu
na baran si Panghu' Isa bang ayi hati na, matakkahan iya
di na ni hukuman Tuhan pagka salaihi' pamangan na maka
panginum na.
30 Iya na hi' poon na hangkan heka ma diyōman bi
iyu magkalammahan, maka saki, maka niya' isab matay
magtuwi.
31 Bang kitabi ganta' ngaliling baran ta dahu 'nsa' du kitabi
tawwa' hukuman.
32 Suga' iya hangkan kitabi hiyukum maka binsana' uk
si Panghu' Isa buttihi', bo' supaya kitabi 'nsa' pitakkahan
hukuman nalka' magbe' maka manga aa iya 'nsa' me' ma
Tuhan.
33 Jari itu, manga dawuranakan ku, bang kaam magtipun
mangan pangintōman kamatay si Panghu' Isa, agad-agarin
bi dahu manga kasehean bi.
34 Bang niya' min kaam giyōtas subay iya mangan dahu
ma luma' na, bo' kaam 'nsa' tikkahan hukuman Tuhan bang
kaam magtipun. Na, in pasal manga palkala' kasehean bayi
tīyaw uk bi, subay na aku maiyu bo' iyampa kaam panduan
ku.

12

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, iya tīyaw bi pasal kapan-
dayan iya pamuwan kitabi uk Nyawa Tuhan: baya' aku
mahatihan kaam bo' supaya katauhan bi.
2 Taintōm bi bayi dahu, ma waktu 'nsa' le' kaam bayi
makabe' ma si Isa, tabo-bo sadja kaam uk manga ibilis
maghinang ni manga pagtuhanan 'nsa' niya' kallum na.
3 Baya' aku subay katauhan bi, bang aa kapagbayaan uk
Nyawa Tuhan 'nsa' iya makapahalling pangkal ma si Isa.
'Nsa' isab niya' makapagsabannal in si Isa pagpanghuan na
bang 'nsa' min Nyawa Tuhan.

4 Na, in kapandayan min Nyawa Tuhan itu ginisan du, bo'
peen dakayo' du Nyawa Tuhan iya muwan.
5 Ginisan isab manga hinang panabang tabi ma pagkahi
tabi, suga' tunggal du si Panghu' Isa iya paghinangan tabi.
6 Ginisan iya bohan hinang tabi dakayo' ni dakayo' suga'
dakayo' du Tuhan iya muwan tau bo' supaya tahinang tabi
ayi-ayi bayi pamahinang ma kitabi.
7 Kitabi manga me'-mean si Isa Almasi kamemon,
pigtōpōd-tōpōran kitabi tanda' in Nyawa Tuhan pabōtang
asal ma diyōm atay tabi, bo' supaya niya' pamohan tabi
kahapan ni kamemon.
8 Niya' manga aa kabuwanan kapandayan uk Nyawa Sutsi
mahati pandu' lōm, niya' isab kabuwanan kapandayan
maluwas pangatauhan.
9 Tunggal du Nyawa Tuhan iya muwan manga kapan-
dayan itu, 'nsa' niya' saddi. Niya' kabuwanan uk na
pangandōl kōsōg tōōd, maka niya' kabuwanan kapandayan
magpakauli' ma manga saki.
10 Niya' aa kabuwanan barakat bo' tahinang na manga
hinang barakatan, niya' isab kabuwanan kapandayan uk
Nyawa Tuhan missala lapal Tuhan, maka niya' aa kasehean
kabuwanan pangatauhan nilang manga kapandayan aa
bang min Nyawa Tuhan atawa min saddihan. Niya'
aa kabuwanan kapandayan makabissala manga bissala
saddi, iya 'nsa' tasabut na, maka niya' isab kabuwanan
pangatauhan magpahati bang ayi bayi bissala ian.
11 Suga' tunggal du Nyawa Tuhan iya magkabayaan
muwan manga kapandayan itu pamasuku' maka pamuwan
na ma manusiya' dakayo' ni dakayo'.

Baran aa pamaralilan

12 Kitabi manga mean si Almasi sali' dalil ginhawa-baran
dakayo' du, bo' heka kalangkapan na kaginis-ginisan. Suga'
minsan heka pagdayaw na, dakayo' du baran tibuuk.
13 Sabab kitabi, manga bangsa Yahudi maka 'nsa' Yahudi,
banyaga' maka 'nsa' banyaga', bayi piyandi min Nyawa
Tuhan dakayo'-kayo', pipagdakayo' sali' dalil baran tibuuk.
Pisangōnan kitabi Nyawa Tuhan sali'-sali'.
14 Na, in ginhawa-baran itu bang diyalil, 'nsa' hal daginis
du iya pagdayaw na. Ginisan asal pagdayaw na.
15 Bang sawupama halling nayi', uk na, “Aku itu 'nsa'
suku' ma baran itu, sabab 'nsa' aku tangan.” Asal minsan
salaingga halling na, in iya suku' ma baran du.
16 Iya du isab bang tainga iya halling, uk na, “'Nsa' aku
suku' ma baran itu sabab 'nsa' aku mata,” masi du iya suku'
ma baran ian.

17 Bang bayi mata lallun katibuukan baran aa, salaingga
bo' iya makake? Bang bayi tainga lallun, salaingga bo' iya
makahamut?
18 Suga' iya bannal na, pimanjari uk Tuhan ginisan
pagdayawan baran ta kamemon, hiyatul uk na ma sali' asal
kabayaan na.
19 'Nsa' taōnan baran bang mata lallun atawa tainga
lallun.
20 Bang sayuhun heka ginisan pagdayaw, suga' dakayo' du
baran.
21 Hangkan 'nsa' makajari bang ganta' halling mata
ni tangan, uk na, “'Nsa' niya' kagunahan nu ma aku.”
Damikkiyan isab 'nsa' makajari bang kok halling ni nayi'
uk na, “'Nsa' du niya' kagunahan bi ma aku.”
22 Sabab iya bannal na, in manga pagdayaw baran ta iya
uk ta kulang kōsōg na, niya' sadja kagunahan na mehe.
23 Manga pagdayaw baran ta iya uk ta diki' du kagunahan
na, iya na hi' asal ayaran ta tōōd pahap. Manga pagdayaw
iya 'nsa' hap inda', asal pasammekan ta pahap,
24 bo' manga pagdayaw ta hap dagbōs na, minsan 'nsa'
pihap. Tuhan iya bayi ngahinang baran ta itu maka
kabōtangan na bo' supaya ayaran ta tōōd manga pagdayaw
na iya wajib iyayaran.
25 Manjari 'nsa' niya' palsaggaan ma diyōm ginhawa-
baran ta itu sabab magtabang-tiyabang manga pagdayaw
na kamemon.
26 Bang kapaddian pagdayaw baran ta dakayo', magtuwi
tananam uk manga pagdayaw kamemon. Damikkiyan na
isab bang niya' pagdayaw ta dakayo' siyanglitan, kiyōgan
du baran ta kamemon.
27 Iya na itu hati na bayi pamaralil ku ian: kaam manga
jamaa si Almasi sali' dalil ginhawa-baran na, maka kaam
dakayo' pa dakayo' sali' pagdayaw na kaginis-ginisan.
28 Jari Tuhan iya mabōtang kamemon ma diyōman tabi
manga kajamaahan si Isa Almasi. Kaisa, niya' manga
aa kawakilan uk na magpamahalayak lapal hap pasal si
Isa Almasi, karuwan na, niya' aa kabuwanan kapandayan
maluwas maka mahati lapal Tuhan, katallu na, niya' manga
aa kabuwanan kapandayan magpandu'. Puwas hi' niya'
kabuwanan kapandayan ngahinang manga hinang kawasa-
han, bo' pasunu' aa kabuwanan barakat magpakauli' na
manga saki, maka niya' kabuwanan kapandayan nabang
ma manga sehe' na. Niya' kabuwanan kapandayan
malangngan hinang manga aa kasehean, maka niya' isab
kabuwanan kapandayan missala ma bahasa 'nsa' tasabut
sigam.

29 'Nsa' aa kamemon iya kawakilan ian. Iya siyoho' mag-
nasihat 'nsa' kamemon. 'Nsa' aa kamemon iya kabuwanan
kapandayan maghinang manga hinang kawasahan,
30 atawa magpakauli' saki, atawa magbissala ma bahasa
'nsa' tasabut sigam, atawa mahati bang ayi bissala ian.
31 Tuyuin bi kapandayan iya kagunahan tōōd.

Suga' niya' lagi' palabi tōōd min kapandayan iyu
kamemon, hati na lasa ta ma kasehean ta.

13

Pasal lasa

1 Minsan aku sawupama taga kapandayan missala manga
bahasa manusiya' kamemon, sampay bahasa malaikat, 'nsa'
du niya' pus na bang aku 'nsa' lasa. Maka kapandayan ku hi'
sali' halling agung ngulenseng, atawa mital pippōk kabisu.
2 Minsan aku taga kapandayan maluwas lapal luwas bayi
min Tuhan, maka minsan tahati ku ayi-ayi bayi tiyawu' uk
Tuhan, minsan isab hōgōt pangandōl ku tudju ni Tuhan
bang aku makapakallo' bud min bayi kabōtangan na, bang
'nsa' du niya' lasa ku ma pagkahi ku 'nsa' du niya' kapusan
ku.
3 Minsan sawupama panarakka ku alta' ku kamemon
ma manga aa miskin, maka minsan paglilla' ku baran ku
tiyutung ma sabab si Isa, bang 'nsa' du niya' lasa ku ma
pagkahi ku 'nsa' du niya' pahala' ku.
4 Bang kita ganta' lasa ma pagkahi ta subay sigam taiman
ta. Maase' sadja kita. 'Nsa' kita ngalindi, 'nsa' langkaw
pangatayan ta, 'nsa' kita magmalangkaw.
5 Bang kita lasa ma sehe' ta mag-addat du isab kita ma
sigam, 'nsa' kita mangannal ma baran ta sadja, maka 'nsa'
kita bingis. 'Nsa' isab kita nawu' kalaatan ma diyōm atay ta.
6 Bang kita lasa 'nsa' kita kahapan ma aa maghinang laat,
suga' kahapan kita ma kasabannalan.
7 Bang kita lasa 'nsa' kita siyumu ngimanan sehe' ta.
Tattap du kita mangandōl, maka ngahōwat maka imanan
uk ta ayi-ayi peen.
8 Lasa itu natas ni kasaumulan, suga' palabay sadja manga
kapandayan, minsan kapandayan maluwas lapal bayi min
Tuhan, atawa kapandayan missala manga bahasa 'nsa'
tasabut. Iya du isab bang kita kabuwanan pangatauhan
lōm, palabay du isab.
9 Sabab minsan salaingga pangatauhan ta, minsan
salaingga kapandayan ta magpaluwas lapal min Tuhan,
taga kulang du.

10 Suga' bang tatuman na manga maksud Tuhan palabay
du manga kapandayan taga kulang ian.
11 Aku itu, ma waktu bayi kaonde'-onde' ku, palangay
onde' asal halling ku maka pamikil ku maka akkal ku. Suga'
buttihi', pagka aku sangpōt na, bayi na libbahan uk ku
palangay kaonde'-onde' ku.
12 Iya tau ta buttihi' sali' dalil aa nganda' ni diyōm samin
gabuk, sabab lapōng lagi' pakasayu ta ma Tuhan. Suga' ma
'llaw sosongun ian mag-alōp du kita maka iya. Kulang lagi'
tau ku pasal Tuhan buttihi', suga' jukup du pakatau ku ma
iya ma sosongun, sali' pakatau Tuhan asal ma aku.
13 Manjari pangandōl ta maka pangahōwat ta ni Tuhan,
maka lasa ta ni iya sampay ni sehe' ta, natas katallu itu
sampay ni kasaumulan. Suga' ma diyōm tallu itu lasa iya
hap tōōd.

14

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Manjari lasa iya subay tuyuan bi tōōd. Tuyuin bi
isab manga kapandayan min Nyawa Tuhan, iya labi na
kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan.
2 Bang aa kabuwanan kapandayan missala manga bahasa
'nsa' tasabut uk kahekahan, Tuhan du iya pamissalahan na,
'nsa' pagkahi na manusiya'. Sabab na 'nsa' niya' manusiya'
makahati ma iya. Pibissala iya uk Nyawa Tuhan suga' sali'
limbuhan panghati na sabab 'nsa' niya' makahati ma iya.
3 Suga' bang aa maluwas lapal bayi min Tuhan, manga
pagkahi na manusiya' iya pamissalahan na hangkan sigam
kabuwanan tatabangan maka kakōsōgan iman, maka
kasannangan atay sigam.
4 Bang aa ganta' missala ma manga bahasa 'nsa' tasabut,
makapakōsōg iya iman baran na sadja, suga' bang aa
maluwas lapal bayi min Tuhan makapakōsōg iya iman
manga jamaa si Isa may'an kamemon.
5 Baya' du aku bang kaam kamemon iyu makabissala
ma manga bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, suga' labi
lagi' hap bang kaam kamemon kabuwanan kapandayan bo'
kaam makapaluwas lapal bayi min Tuhan. Sabab bang aa
tau mapaluwas lapal bayi min Tuhan, mehe lagi' kagunahan
na min aa missala bahasa saddi, iya 'nsa' tasabut. Suga' taga
kagunahan du isab manga bahasa 'nsa' tasabut basta niya'
du may'an aa tau magpahati bo' supaya iya makapahōgōt
iman manga jamaa kamemon.
6 Manga dawuranakan ku, bang aku ganta' paiyu ni kaam,
bo' aku missalahan kaam ma bahasa saddi iya 'nsa' tasabut

bi, ayi kagunahan na? 'Nsa' du niya'. Iya sadja makahap ma
kaam bang kaam bohan ku lapal bayi pamatau ma aku uk
Tuhan, atawa pangatauhan, atawa nasihat bayi min Tuhan,
atawa bang kaam panduan ku.

7 Dalilun bi pulaw atawa biyula bang pihalling. 'Nsa'
kahangpasan batbatan na bang 'nsa' hangpas halling na.
8 Iya du isab bang aa mahalling tiyup-tiyup pamasakap
manga sundalu, bang 'nsa' hangpas halling na 'nsa' du niya'
sundalu magsakap.
9 Damikkiyan na ma kaam, bang 'nsa' hangpas bissala bi
'nsa' niya' makahangpas iya bang ayi hatihan na. Missala
du kaam, suga' tabo sadja paleng uk baliyu.
10 Heka ginisan bahasa ma diyōm dunya itu, taga hatihan
kamemon.
11 Suga' bang niya' aa ganta' halling ni aku bo' 'nsa' tasabut
ku bahasa na, aku maka aa ian sali' bangsa magsaddi sabab
'nsa' kami maghati.
12 Na kaam iyu, pagka kaam tuyu' kabuwanan kapan-
dayan uk Nyawa Tuhan, subay paggunahun bi tōōd iya
kapandayan hap pamahōgōt pangandōl manga jamaa iya
magtipun ma kamaiyuhan bi.

13 Hangkan ko' bang aa makapamissala ma manga bahasa
saddi iya 'nsa' tasabut uk kahekahan, subay iya ngamu'-
ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan kapandayan magpahati
ayi-ayi bayi bissala uk na.
14 Sabab bang aku ganta' nambahayang ma bahasa 'nsa'
tasabut ku, nambahayang du aku min diyōm atay ku suga'
'nsa' du tabo akkal-pikilan ku.
15 Na, ayi subay hinang ku? Nambahayang du aku
min diyōm pangatayan ku maka bahasa 'nsa' tasabut ku.
Nambung isab aku min akkal-pikilan ku maka bahasa
tasabut uk manga aa. Damikkiyan na isab bang aku ngalang
pamudji ku Tuhan, ngalang du aku min diyōm pangatayan
ku maka min akkal-pikilan ku.
16 Bang kaam ganta' magsukul ni Tuhan min diyōm
pangatayan bi sadja, bo' 'nsa' kahangpasan uk manga jamaa
kasehean ma pagtipunan bi, salaingga uk sigam makaaho'
ma pagsukul bi iyu?
17 Minsan hap bohan pagsukul bi 'nsa' du makahap
pangandōl kasehean bi sabab 'nsa' tahati.

18 Magsukul aku ni Tuhan in aku kabuwanan kapandayan
missala manga bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, labi lagi'
min kaam kamemon.
19 Suga' bang aku ma diyōm pagtipunan jamaa baya'
lagi' aku halling manga lima kabtang sadja basta tahati uk

manga jamaa ian, daa sadja laksaan kabtangan bahasa ma
'nsa' tasabut.
20 Manga dawuranakan ku, daa saliun bi akkal-pamikil
onde'-onde'. Bang takdil ni addat-tabiat bi subay kaam
pigsali' ni manga onde'-onde' diki' tōōd iya 'nsa' panday
ngahinang laat, suga' bang takdil ni pamikil bi pasal ginisan
kapandayan hi', subay kaam sangpōt.
21 Tasulat ma diyōm kitab iya bayi pamissala Tuhan ma
bangsa Israil, uk na.
“Kaam manga aa ku ian, uk Tuhan,
Niya' soho' ku bangsa saddi missala ni kaam,
Aa missala manga bahasa saddi.
Minsan sigam iya malatun lapal ku ni kaam,
'Nsa' du aku iyasip uk bi.”
22 Manjari, iya kapandayan missala manga bahasa saddi
tanda' ko' hi' pamanda' ni manga aa 'nsa' magkahagad ma
si Isa. 'Nsa' tanda' ma manga aa magkahagad. Suga' iya
kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan, iya na hi'
tanda' pamanda' kawasa Tuhan ni manga aa magkahagad,
'nsa' tanda' para ma manga aa iya 'nsa' magkahagad.
23 Hangkan ko', bang kaam ganta' magtipun dajamaahan
kamemon, bo' niya' pasōd paiyu sali' aa 'nsa' tau atawa aa
'nsa' magkahagad, bo' take kaam uk sigam magbissala lullun
ma manga bahasa 'nsa' tasabut, tantu kaam bista uk sigam
aa belaw.
24 Malayingkan bang kaam kamemon iyu maluwas lapal
bayi min Tuhan, bo' niya' pasōd ni pagtipunan bi aa 'nsa'
tau, atawa 'nsa' magkahagad, makatau du sigam in iya taga
dusa ma sabab lapal Tuhan iya paluwas bi. Pagtake na ma
bissala bi, tasayu na du in manga dusa na ian tōp subay
binsana'.
25 Paluwas manga pikilan na bayi limbuhan na bo' iya
tabo pasujud sadja mangarap ni Tuhan. Magpasabannal
iya, uk na, “Magkahagad na aku, iyu du Tuhan ma diyōman
bi.”

Pasal pagpatuntul ma pagsambahayang

26 Manjari itu, manga dawuranakan ku, iya na itu hatulan
na tōōd: bang kaam manga jamaa si Isa Almasi magtipun
maghinang ni Tuhan, hap bang niya' iyu ngalang pamudji
bi ni Tuhan, maka bang niya' magpandu' ma kasehean,
bo' niya' isab maluwas lapal bayi pamatau iya uk Tuhan.
Hap bang niya' missala ma bahasa saddi iya 'nsa' tahati uk
kahekahan, bo' niya' isab magpahati bang ayi iya bissala ma
bahasa saddi ian. Kamemon hinang bi sabu bi magtipun
subay pamahōgōt pangandōl bi ma si Isa Almasi.

27 Bang niya' iyu baya' missala ma bahasa 'nsa' tasabut uk
kahekahan, sarang-sarang bang duwangan atawa tallungan
sadja missala magganti'-ganti'. Maka subay niya' magpahati
iya bayi bissala uk sigam hi'.
28 Bang sawupama 'nsa' niya' maiyu aa tau magpahati,
daa na sigam missala ma manga bahasa saddi maiyu diyōm
pagtipunan bi. Makajari bang aa missalahan di na maka ni
Tuhan.
29 Damikkiyan na bang niya' maiyu baya' maluwas lapal
bayi min Tuhan, sarang-sarang isab bang duwangan atawa
tallungan iya missala magganti'-ganti'. Jari manga aa
kasehean subay ngandōngdōng bang bissala ian bannal
bayi min Tuhan.
30 Suga' bang niya' aa piniyaan lapal min Tuhan sabu na
pake-ke ma kasehean, subay parōhōng aa iya missala ma
waktu hi' bo' pasalle' na aa dakayo' iya kaniyaan lapal hi'.
31 Kaam kamemon makajari kaam magsalle'-salle'
maluwas lapal bayi min Tuhan, bo' supaya kapanduan
kamemon supaya pahōgōt ma atay sigam.
32 Bang aa kabuwanan kapandayan maluwas lapal bayi
min Tuhan, subay iya iya magbaya' maluwas maka 'nsa'.
33 'Nsa' baya' Tuhan bang sasaw pagtipunan tabi. Iya
kabayaan na in panambahayang bi subay untul maka
sannang.
Iya addat pagtipunan uk manga jamaa si Isa Almasi ma
kalahat-lahatan,
34 manga danda subay patammun sabu sigam magtipun
nambahayang. 'Nsa' sigam makajari palamud magsual
maka manga lalla sabab uk sara' Yahudi, “'Nsa' manjari
bang danda palangkaw min lalla.”
35 Bang niya' tiyau uk sigam subay halla sigam iya tīyawan
uk sigam pagtakka ni luma', sabab makaiya'-iya' bang danda
palamud magtiyaw-tiyaw ma diyōm pagtipunan bi manga
jamaa si Isa Almasi.
36 Marayi' 'nsa' kaam me' ma bayi uk ku hi'. Angay
baha'? Kaba' bi baha' min kaam sadja manga aa Kurintu
iyu bayi paluwasan lapal Tuhan? Atawa kaam sadja baha'
iya pikehan lapal Tuhan?
37 Bang niya' aa maiyu halling in iya kabuwanan ka-
pandayan maluwas lapal bayi min Tuhan, atawa niya'
kapandayan saddi bayi tiyulun ma iya uk Nyawa Tuhan,
subay tau na in sulat ku itu panohoan si Panghu' Isa du.
38 Suga' bang aa iyu 'nsa' ngasip ma bayi ba'-ba' ku hi',
subay daa asipun bi.
39 Manjari, manga dawuranakan ku, subay tuyuin bi
tōōd kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan. Suga'

bang niya' baya' missala ma manga bahasa 'nsa' tasabut uk
kahekahan, daa lāngun bi.
40 Ayi-ayi kahinangan bi ma waktu kapagtipun bi subay
hatul maka untul.

15

Pasal kallum si Almasi pabayik

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' aku maintōman
kaam pabayik pasal lapal hap bayi pagnasihat ku ma kaam.
Bayi du tatayima' bi lapal hi' maka iya na hi' pasangdōlan
iman bi.
2 Sabab min lapal itu iya hangkan kaam liyappasan min
hukuman dusa, bang peen kaam patōtōg ma pandu' bayi
tapamandu' ku ma kaam. Bang kaam ganta' 'nsa' nōtōg 'nsa'
niya' kapusan bayi pagkahagad bi.

3 Bayi pisampay uk ku ni kaam lapal pamandu' bayi
pamatau ma aku, pandu' labi halgaan min kamemon bayi
panganasihat ku ni kaam. Hati na si Almasi bayi matay
pamapuwas dusa tabi, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab.
4 Matay peen, bayi iya kiyubul, maka taabut peen katal-
lum bahangi na ma diyōm kubul pikallum iya pabayik min
kamatay na, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab.
5 'Llum peen iya pabayik palahil iya ni si Petros. Puwas
hi' palahil isab iya ni manga aa kasangpu' maka duwa bayi
kawakilan na.
6 Puwas hi' palahil isab iya ni manga aa bayi me' ma
iya, niya' sigam labi lima hatus magtipun. Kahekahan
sigam masi 'llum sampay ni kabuttihian suga' niya' sigam
kasehean hi' matay.
7 Puwas hi' palahil isab iya ni si Ya'kub, bo' palahil pabayik
ni manga aa bayi kawakilan na kamemon.

8 Sampay aku itu palahilan na ma damuwihan. Bo' aku
itu sali' sapantun onde'-onde' iyanakan ma 'nsa' lagi' bulan
na.
9 Sabab aku itu deyo' min aa kawakilan kamemon.
Arapun aku 'nsa' tiyōp iyōnan wakil si Isa, sabab aku iya
bayi minsana' manga aa mean si Isa.
10 Suga' mehe lasa maka ase' Tuhan ma aku, iya hangkan
salaitu na kahalan ku. Jari na niya' kamaksuran lasa na
maka ase' na ma aku. Sabab ayi-ayi bayi pamahinang
na aku bayi pigsangsaan uk ku tōōd labi lagi' min sigam
kamemon bayi kawakilan uk si Isa. Suga' 'nsa' min kōsōg
ku iya hangkan aku makahinang salaihi', suga' min tabang
Tuhan ma aku.

11 Malayingkan sibu' du lapal iya pisaplag uk kami
kamemon, minsan aku, minsan manga aa kawakilan kase-
hean iya magnasihat. Maka iya na ian lapal iya asal kihagad
uk bi.

Pasal kitabi pikallum pabing

12 Na, pagka si Isa Almasi iya niyasihat uk kami, in iya
bayi pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na, angay
kaam kasehean iyu halling in aa magpatayan 'nsa' pikallum
pabayik?
13 Bang sawupama bannal iya uk bi, iya hati na si Almasi
'nsa' du bayi pikallum pabayik min kamatay na.
14 Maka bang sawupama bannal si Almasi 'nsa' bayi
pikallum pabayik uk Tuhan, 'nsa' du niya' kapusan na bayi
pagnasihat kami ma kaam, maka pagkahagad bi 'nsa' niya'
kagunahan na.
15-16 Maka 'nsa' sadja ba' na hi'. Bang sawupama bannal
iya uk bi in manga aa magpatayan 'nsa' du pikallum pabayik
uk Tuhan, hati na tabo si Isa Almasi 'nsa' bayi pikallum
pabayik uk Tuhan. Jari bang ganta' salaihi' bayi, hati na
kami itu magputing pasal Tuhan, pagka uk kami in iya bayi
makapakallum si Isa Almasi pabayik bo' peen 'nsa' bayi
bannal.
17 Maka bang si Almasi 'nsa' bayi pikallum pabing, hati
na in pangandōl bi ma iya 'nsa' du niya' kapusan na, maka
'nsa' lagi' taampun dusa bi. Masi ngakkōt dusa bi ma kaam.
18 Hati na isab manga bean si Isa kamemon bayi mag-
patayan ian, hi' na palawak min Tuhan.
19 Maka kitabi itu, bang sawupama 'nsa' niya' kahapan
hiyōwat uk tabi min si Almasi puwas min dunya itu hi', iya
hati na 'nsa' niya' iyagaran ma 'llaw ahirat, bo' kitabi subay
pig-andu'-anduan labi min aa kamemon.
20 Suga' iya bannal na, bayi na asal tapakallum si Almasi
pabayik min kamatay na. Dahu iya pikallum, pamatuman
in aa magpatayan pasunu' pikallum du isab.
21 Min dusa bayi tahinang uk dakayo' iya na si
'Mbo' Adam, iya hangkan magkamatay bangsa manusiya'
kamemon. Damikkiyan na isab, min hinang aa dakayo'
du isab, si Isa Almasi, iya hangkan manusiya' pikallum
pabayik.
22 Magkamatay manusiya' kamemon sabab dansehean du
sigam maka si 'Mbo' Adam hi'. Suga' pikallum du kitabi
kamemon ma sabab si Isa Almasi parakayoan tabi.
23 Pikallum kitabi dakayo' ni dakayo' ma tiyuntul na.
Dahu si Almasi, puwas hi' pasunu' na kitabi palsukuan na
ma waktu kapaitu na pabayik.

24 Puwas hi' taabut gantaan dunya, bo' taraōg uk si Almasi
kamemon bayi palbantahan Tuhan, hati na, kamemon
manga nakura', kamemon manga kawasa, kamemon manga
gagaōsan. Manjari iyungsud uk si Almasi pamarinta na ni
'Mma' na Tuhan.
25 Sabab maksud Tuhan asal in si Isa subay ngantan
pamarinta sampay taabut waktu karaōg na manga palban-
tahan kamemon.
26 Bo' bang taraōg na palbantahan kamemon, 'nsa' du
niya' makamatay ma manusiya'.
27 Sabab tasulat ma diyōm kitab, uk na, “Ayi-ayi kamemon
tiyawu' na uk Tuhan ma deyo' pat-nayi' na.” Pasti'
du, minsan siyambat “ayi-ayi kamemon”, 'nsa' Tuhan iya
tabo pigbayaan uk si Almasi, sabab Tuhan iya asal mag-
panohoan, hangkan tapagbayaan kamemon uk si Almasi.
28 Bang talapay na kamemon pigbayaan uk si Almasi,
manjari in iya, Anak Tuhan, pareyo' du isab ni 'Mma' na
ni bayi mabōtang kamemon ma deyoan na. Jari Tuhan iya
makapagtuhan du ma kamemon.

29 Na, bang sawupama bannal iya uk kasehean, in aa
magpatayan 'nsa' pikallum pabayik, salaingga na in manga
aa bayi piyandi hinang ganti' manga pagkahi sigam bayi
matay? Angay sigam me' ma addat salaihi', bang hati 'nsa'
pikallum manga pagkahi sigam hi'?
30 Maka kami itu, angay kami daran magmalilla' palabay
min kapiligduhan, bang kami 'nsa' magkahagad in kami
pikallum du ma 'llaw damuwi?
31 Manga dawuranakan ku, pagka kitabi parakayo' na
ni si Isa Almasi Panghu' tabi, kaam iya pagkōg-kōgan ku,
hangkan kaam baan ku sabannal-bannal, in aku itu agōn
matay sakahaba' 'llaw.
32 Angay subay siyandalan uk ku manga banta ku ma
lahat Epesos itu, iya sali' dalil manga halimaw ngeket, bang
pasal pahala' sadja ma dunya itu hi' iya hiyōwat uk ku?
Bang aku bannal 'nsa' pikallum pabayik ma 'llaw damuwi
hap le' aku maghap palasahan ma dunya itu, sali' uk bissala
hi', “Magkakanan kita maka mag-inuman, sabab matay kita
magtuwi ma sawung puwas sawung.”

33 Daa pasāun bi pamikil bi. Bang kita dansehean maka
aa laat tabo du kita maghinang kalaatan.
34 Pasayuhun bi! Parōhōng kaam magdusa! Niya' min
kaam iyu masi lagi' awam pasal Tuhan. Subay pakaiyaun
bi baran bi!

Pasal baran tabi bang pikallum pabayik

35 Kalu niya' tiyaw, uk na, “Salaingga pamakallum aa
matay? Ayi baran na bang iya 'llum pabayik?”
36 Sali' 'nsa' niya' pikilan bi bang kaam niyaw salaihi'.
Pandōgahin bi in bigi. Bang tiyanōm uk bi ni diyōm tana',
subay ngahansul dahu bo' iyampa paoplot ugbus na min
diyōm tana'.
37 Bang kaam ganta' nanōm bigi payi, atawa bigi saddi,
'nsa' katibuukan pangtiyanōm iya tiyanōm uk bi ni diyōm
tana', subay bigi na sadja.
38 Manjari bigi ian piniyaan kapanyapan uk Tuhan,
ingga-ingga iya kabayaan na. Manga bigi kaginis-ginisan,
magginisan du iya paluwasan na pakaniya-kaniya.

39 Sampay ayi-ayi bangsa taga napas ma dunya itu,
magginisan isab isi na kaniya-kaniya. Saddi isi manusiya',
saddi isi hayōp, saddi isab isi kamanuk-manukan maka isi
daying.

40 Niya' manga baran kaginisan ma sulga', niya' isab
manga baran kaginis-ginisan ma dunya itu. Saddi manis
kabaranan ma sulga', saddi isab manis kabaranan ma
dunya.
41 Hap sawa mata 'llaw, maka hap sawa bulan, maka
hap isab sawa bituun, suga' magsaddi-saddi iya kahap sawa
sigam. Minsan manga bituun, magsaddi-saddi du isab
kahap dagbōs sigam.

42 Na, salaihi' iya dalil manusiya' magpatayan bang
pikallum pabayik min kamatay. Iya baran kiyubul ma
diyōm tana' ngahansul du, suga' bang baran ian pikallum
na pabing 'nsa' tōōd magkamatay ni kasaumulan.
43 Pagkubul ma baran ta, laat inda' maka 'nsa' niya' kōsōg
na. Suga' bang pikallum na pabing, mehe manis na maka
kōsōg tōōd.
44 Iya baran manusiya' kiyubul sali' baran dunya na
kajarihan na, suga' bang papunduk na min kamatay in
baran pabahu na, maka kajarihan na sulga' na. Bang niya'
baran kajarihan na min dunya itu hi', niya' du isab baran
kajarihan na ma sulga',
45 sali' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Si 'Mbo' Adam,
iya manusiya' tagna' pipanjari, bayi kabuwanan kallum uk
Tuhan.” Suga' niya' lagi' iyōnan si Adam damuwi, hati na si
Isa. In iya poonan kallum pamakallum ma manusiya'.
46 Subay dahu baran ta sali' kajarihan baran ma dunya,
bo' iyampa kita kabuwanan baran kajarihan na ma sulga'.
47 Si Adam tagna' ian bayi kiyōmpōl min tana', suga' si
Adam damuwi itu asal min sulga'.

48 Manga aa suku' ma dunya itu, sali' du sigam maka si
'Mbo' Adam iya bayi kiyōmpōl min tana'. Suga' aa suku' ma
sulga' pisali' sigam ni aa dakayo' iya min sulga', hati na si
Isa.
49 Iya dagbōs baran ta ma buttihi' nupuhan baran si 'Mbo'
Adam, iya bayi kiyōmpōl min tana', suga' bang kita ma hi'
na ma sulga' nupuhan du kita baran si Isa, aa min sulga'.

50 Baan ta kaam, manga dawuranakan ku, manga baran
ta ma dunya itu 'nsa' du kaniyaan palsukuan ma pagparinta
Tuhan. Baran ta magkahalu' itu 'nsa' kaniyaan kallum
tattap ni kasaumulan.

51 Pake kaam. Niya' pamatau ku ma kaam bayi limbuhan
uk Tuhan waktu dahu, suga' piluwas na ma buttihi'. Kitabi
mean si Isa Almasi 'nsa' du magkamatay kamemon, suga'
pindahan du baran tabi kamemon
52 ma diyōm dansaat, dangkallap mata du. Sakadjap
sadja du bang pihalling na tiyup-tiyup pamatapus alam.
Saruun-duun du pikallum du manga kasehean tabi bayi
magkamatay hi', bo' 'nsa' na sigam magkamatay saumul-
umul. Maka kitabi iya masi lagi' 'llum ma waktu ian,
kapindahan du baran tabi kamemon.
53 Sabab baran tabi magkahalu' itu subay pindahan ni
baran tattap 'llum. Baran tabi magkamatay itu, pindahan
ni baran 'nsa' magkamatay.
54 Na, bang hi' na bayi kapindahan baran ta magkahalu'
ni baran tattap 'llum, maka bang baran ta magkamatay itu
pindahan ni baran 'nsa' tōōd magkamatay, manjari tatuman
na iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,

“'Nsa' na niya' kamatay ma manusiya',

Sabab piansa'-niya' na uk Tuhan.

55 'Nsa' na kitabi magmula bang kita matay,

'Nsa' na kitabi tiyāw pinanaman bisa kamatay.”
56 Iya hangkan manusiya' tiyāw matay sabab niya' dusa
sigam song binsana'. Maka iya hangkan dusa sigam subay
binsana', sabab sara' Tuhan iya bayi talanggal uk sigam.
57 Lipara mehe pagsukulan tabi ni Tuhan, iya muwanan
kitabi daōgan. 'Nsa' na kitabi tiyāw matay sabab ka-
puwasan na dusa tabi uk si Isa Almasi Panghu' tabi.

58 Hangkan na, manga dawuranakan ku kalasahan ku,
patōtōgun bi pangandōl bi ma si Panghu' Isa Almasi, daa
kaam pinda min pame' bi ma iya. Puspusin bi hinang bi
harap ni iya, sabab katauhan bi du, ayi-ayi hinang bi ma
sabab Panghu' tabi jatu sadja du.

16

Panulung ma manga aa suku' Tuhan

1 Na, in pasal sin siyakap uk bi panulung manga pagkahi
bi suku' Tuhan ma lahat Yahudiya: subay bean bi bayi
panohoan ku ma manga pagtipunan jamaa si Isa ma hi' ma
kalohahan ma lahat Galatiya.
2 Kaam iyu dangan maka dangan, subay kaam mapakandi
sin ma sakahaba' Ahad. Tōngōrin bi sin bayi tausaha bi
ma diyōm da pitu' palabay ian. Bang heka, heka du isab
pamuwan bi, bang kulang, na datti' du isab pamuwan
bi. Pagdakayoun bi sin bayi pagkandi-kandi bi kamemon,
supaya bang aku takka paiyu, niya' na asal sin bi sakap
panulung.
3 Jari makapaiyu peen aku, soho' ku manga aa tapene' bi
mo sin ian ni Awrusalam. Pabohan ku sigam sulat pamakila
ma sigam manga aa Awrusalam hi'.
4 Bang niya' ma bistahan ku subay maksud ku pahi',
magbe' du sigam maka aku.

Kagaraan si Paul

5 Maggara' aku paiyu ni kaam, suga' palabay aku min lahat
Makidunya dahu sabab niya' gawi ku pahi'.
6 Taggōl-taggōl marayi' aku maiyu ma kaam, kalu pilabay
lagi' timpu baliyu bo' iyampa aku palanjal minniyu, bo'
kaam du iya nabangan aku ma palanjalan ku.
7 'Nsa' du aku baya' pabōtang paiyu ni kaam bang dayi'-
dayi' du. Kabayaan ku subay aku taggōl-taggōl maiyu ma
kaam, bang kabayaan Tuhan isab.
8 Suga' ma itu lagi' aku ma Epesos sampay puwas hinang
Pentekosta.
9 Sabab mehe hinang pamahinang aku ma itu, hinang
mehe kalagihan na, suga' heka manga aa nagga' ma hinang
ku itu.
10 Bang si Timuti paiyu ni kaam, saginahun bi iya pahap-
hap sabab hinang Tuhan iya hinang uk na, sali' du aku.
11 Daa iya pareyoun bi. Bang iya palanjal na minniyu
subay iya patuntul bi supaya hap kalangnganan na bo' iya
makabing paitu ni aku, sabab agaran ku iya maka manga
danakan tabi kasehean.
12 Na, in pasal danakan tabi si Apollos, min heka na
iya bayi lōgōs ku nehean manga danakan tabi kasehean
itu nibaw ni kaam. Suga' 'nsa' kono' niya' galak na paiyu
buttihi'. Bang niya' waktu na ma sosongun paiyu du iya.

Bissala katapusan

13 Pajaga kaam. Patōtōgun bi pangandōl bi tudju ni si Isa.
Daa kaam giyawa. Paluwasun bi kōsōg bi.

14 Ma ayi-ayi hinang bi, subay panuyuan bi in lasa bi ni
pagkahi bi.
15 Na, manga dawuranakan ku, makatau du kaam pasal si
Estepanas magtayi'-anak iyu. Dahu sigam bayi magkahagad
ma si Isa min kamemon ma lahat Akaya iyu, maka tōgōl
sigam nabangan manga pagkahi sigam suku' Tuhan. Amu'
ku junjung ni kaam,
16 beun bi ayi-ayi pamabōtang ma kaam uk manga aa
sali' si Estepanas ian maka manga sehe' sigam maghinang
pakōsōg ni Tuhan.
17 Kiyōgan aku pagka song takka paitu si Estepanas
maka si Portunatus maka si Akaikus. Minsan kaam 'nsa'
makapaitu kamemon, niya' na panandalan ku intōm sabab
min manga aa tallungan itu.
18 Taga kasannangan atay ku pasal min sigam, sali'
kasannangan atay bi isab min sigam. Patut du subay pag-
addatan bi manga aa sali' sigam.
19 Na, manga pagkahi bi jamaa si Isa magtipun ma
kalahat-lahatan Asiya itu, mabo minsan laa bissala sigam.
Iya du si Akila maka handa na si Pirisila, maka manga
jamaa iya biyaksa magtipun ma luma' sigam, mabo minsan
laa bissala sigam pagka kaam Almasihin du sali'-sali'.
20 Kamemon isab manga dawuranakan tabi ma itu, mabo
isab bissala sigam ma kaam.
Maka kaam isab maiyu, bang kaam magsabu subay kaam
magsiyum tanda' paglasa bi.
21 Aku na pasalle' nulat maka sulatan tangan ku du, bo'
kaam pabohan ku minsan laa bissala ku.
22 Bang niya' maiyu 'nsa' lasa ma si Panghu' Isa, subay iya
pitakkahan mulka' Tuhan.
Suga' “maranata”, hati na, “O Panghu' bang meen kau
paitu na ni dunya.”
23 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan
min si Isa Almasi, Panghu' tabi.
24 Kalasahan ta kaam kamemon, ma sabab si Isa Almasi
iya pagdakayoan tabi.

Wassalam

SULAT KARUWA NI MANGA AA KURINTU
min si Paul

Iya na itu sulat si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, sulat karuwa na. Niya' manga dantahun palabay min bay kapanulat na sulat na ni sigam tagna'. Ma lahat Makidunya iya pabōtangan na ma waktu kapagbo na itu hi'.

Mehe kasusahan si Paul ma pasal manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma Kurintu, sabab 'nsa' kata'uhan na bang sulat na tagna' bay tasambut uk sigam min diyōm atay atawa 'nsa'. Hangkan siyoho' uk na si Titus pahi' ni Kurintu nganyata' bang salaingga kahalan sigam maka bang salaingga panayima' sigam ma sulat na. Jari may'an peen si Paul ma Makidunya, takka si Titus pay'an maka uk na mo haka min manga aa Kurintu. Hap kono' panayima' kahekahan sigam ma sulat si Paul, maka bine' uk sigam manga panohoan na. Suga' niya' kasehean ma hi' 'nsa' tōōd kasulutan ma gara' na maka pamiat na iya bay biyōtangan sigam uk si Paul.

Pireyo' si Paul uk manga aa kasehean itu, in iya kono' 'nsa' bay kawakilan uk si Isa Almasi. Suga' sigam magnahu'-nahu' in sigam bannal kono' bay kawakilan.

Hangkan na sulat itu bay siyulat uk si Paul. Pihati uk na bang ayi sabab na hangkan bay paddi' bissala na ma diyōm sulat na tagna'. Hiyaka isab uk na pasal kōg na, pagka tatau na in sigam palabba na min bay kasaan sigam, maka hap atay sigam tudju ni iya. Biya' uk na kamemon bay kalabayan na, tanda' in iya bannal-bannal bay kawakilan uk si Isa Almasi.

Si Titus maka sehe' na iya bay mo sulat itu pahi' ni Kurintu. Tanda' bi du ma itu iya kamehe lasa si Paul ma manga dawuranakan na Almasihin.

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka si Timuti, dakayo' danakan tabi. Kahandak min Tuhan asal, iya hangkan aku kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Kaam manga jamaa Tuhan magtipun ma daira Kurintu iya pamasampayan kami sulat itu, sampay manga aa suku' Tuhan ma kalohahan lahat Akaya.

2 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Magsukul kitabi ni Tuhan, iya 'Mma' si Isa Almasi
Panghu' tabi, sabab pag'mmaan tabi iya landu' maase',
maka Tuhan poonan tatabangan kamemon.
4 Pisannangan uk Tuhan in pangatayan kami minsan
mariyōm kasusahan kaginis-ginisan supaya kami tau mag-
pasannang pangatayan manga kasehean kami ma diyōm
ginisan kasusahan sigam. Makatabang kami ma sigam ma
sabab panabang Tuhan bayi kalabayan kami.
5 Pagka kami taga lamud ngananam baanan kabinsanaan
sali' bayi kalabayan si Almasi, iya du kami pilamud
ngananam in kamehehan tabang Tuhan sabab min si
Almasi.
6 Sandalan kami kasusahan supaya kaam pisannang pan-
gatayan bi uk kami sampay liyappasan uk Tuhan. Tiyabang
kami uk na bo' supaya kaam isab talapay tiyabang. Pikōsōg
isab iman bi bo' supaya kaimanan bi manga kabinsanaan
sali' kaimanan kami itu.
7 Manjari taptap kami ngasa ma pasalan bi sabab
katauhan kami, pagka kaam makalabay du min kabin-
sanaan sali' kami, tantu du kaam tiyabang uk Tuhan sali'
panabang na ma kami.

8 Manga dawuranakan ku, baya' kami maintōman kaam
pasal kasigpitan bayi kalabayan kami ma hi' ma lahat Asiya.
Bayi kami takkahan kasigpitan laat makalandu', hangkan
kami 'nsa' na magniyat 'llum.
9 Pangannal kami taabut na in gantaan. Tiyuud kami
pinanaman salaihi' bo' supaya kami 'nsa' pasangdōl ma
baran kami, suga' Tuhan sadja iya pasangdōlan kami, iya
tau makallum manga aa magpatayan.
10 Jari piyuwasan kami min kapiligduhan iya arak maka-
mula ma kami, maka piyuwasan du kami uk na isab ma
sosongun. Aho', Tuhan sadja iya pangandōlan kami, in
kami piyuwasan uk na du bang niya' kapiligduhan pabayik,
11 pagka kaam iya nabang ngamuan kami kahapan ni
Tuhan. Sabab saheka-heka aa ngamuan kami tabang ni
Tuhan, heka isab magsukul ni iya bang diyulan iya bayi
pangamu' uk sigam.

Pinda gara' si Paul

12 Niya' na pagbantugan kami pagka katauhan kami
na sampay min diyōm atay, in bohan kami tudju ni aa
kamemon hap sadja, luba'-luba' na bang ni kaam. Min
Tuhan asal iya hangkan 'nsa' niya' buwian halling kami
tudju ni kaam, min kamehe tabang na, 'nsa' min akkal-
pamikil kami manusiya'.

13-14 Ayi-ayi tasulat kami itu ma kaam tabassa bi du
maka tahati bi du. Ma buttihi' niya' lagi' 'nsa' katauhan
bi ma pasal niyat maka maksud kami, suga' hōwat kami
in kaam makatau tōōd du ma sosongun, bo' supaya kaam
makapagbantug ma pasal kami bang taabut 'llaw kabayik
si Panghu' Isa, sali' du uk kami mantug ma pasal bi.

15-16 Hangkan ko', pagka 'nsa' niya' hawal-hawal ku ma
pasal ian hi', bayi aku asal maggara' patibaw ni kaam
min duwa, bo' supaya kaam min duwa kasambut kahapan.
Sabab iya gara' ku subay pahapit ni kaam ma labayan
ku tudju pahi' ni lahat Makidunya. Maka iya gara' ku
subay pahapit pabing ma labayan ku tudju mowe', bo'
aku katabangan bi ma paglangngan-langnganan ku pahi' ni
lahat Yahudiya.
17 Kaba' bi baha' in aku itu magduwa bayihu', pagka
salaihi' gara' ku bo' peen 'nsa' bayi kalanjalan? Atawa
pangannal bi baha' in aku maggara' sadja pangandul manga
napsu ku hangkan aku bilang ngaho' bo' peen aku tatakkoan
du?
18 Suga' aku itu 'nsa' salaihi'. Bannal sadja Tuhan,
hangkan bannal isab bissala ku ma kaam. 'Nsa' pagdakayo'
ku aho' maka 'nsa'.
19 Sayuhun bi si Isa Almasi, Anak Tuhan, iya bayi
pignasihat ni kaam uk kami maka si Silas maka si Timutu.
'Nsa' niya' pagkalu-kalu na. Si Isa Almasi iya poon na
hangkan iyahoan uk Tuhan manga janji' na,
20 sabab si Almasi iya panumanan janji' Tuhan kamemon.
Asal min si Isa Almasi iya hangkan kami makapahalling
“amin”, hati na “bannal ko' iyu” bo' supaya pamehe
kasanglitan Tuhan.
21 Baran Tuhan iya mahōgōt atay tabi kamemon, hangkan
kitabi manantu in kitabi magdakayo' maka si Almasi, maka
Tuhan du isab bayi ngalinganan kitabi bo' kitabi tasuku' na.
22 Pibōtangan kitabi indan in kitabi suku' na, maka
biyuwanan kitabi Nyawa na Sutsi pabōtang ma diyōm
atay tabi. Sabab Nyawa Sutsi iya tanda' saksi' in kitabi
pisambutan du kamemon iya panagama kitabi uk Tuhan.

23 Niya' Tuhan, saksi' ku bang ayi ma diyōm atay ku.
Bannal sadja iya uk ku itu, iya poon aku 'nsa' bayi pahapit
ni Kurintu sabab 'nsa' aku baya' muwanan kasusahan ma
kaam.
24 'Nsa' kami baya' magmandahan kaam bang ayi subay
kahagad bi, sabab katauhan kami in pangandōl bi hōgōt
asal. Iya sadja kabayaan kami subay nabangan kaam
supaya pasong kakōgan bi bang harap ni si Almasi.

2

1 Manjari aku itu, 'nsa' na niya' niyat ku nibaw kaam
pabayik bang aku makapasusa atay bi.
2 Sabab bang aku ganta' makapasusa ma kaam, sayi
makapakōg ma aku? Duwal kaam, iya bayi biyuwanan
kasusahan min aku!
3 Katauhan ku du, bang aku kiyōgan iya du kaam tabo
kiyōgan. 'Nsa' aku baya' paiyu bang aku susa du ma
sabab kahinangan bi 'nsa' tawwa'. Arapun kaam iyu subay
muwanan aku kakōgan. Iya na ko' hi' sabab na hangkan
aku bayi mabo sulat ian ni kaam.
4 Landu' mehe bayi kasusahan ku ma waktu panulat ku
ni kaam ian, sampay mattak manga bohe' mata ku. Suga'
iya maksud ku ma waktu ian 'nsa' makapasukkal ma kaam,
suga' supaya masayu aku lasa ku ma kaam kamemon.

Kaampunan aa bayi makahinang dusa

5 Na, in pasal aa maiyu bayi makahinang dusa, 'nsa'
aku sadja iya bayi pisusa uk na, sampay kaam. Atawa
bang 'nsa' kaam kamemon, tantu niya' kaam kasehean
tabo magkasusahan. 'Nsa' uk ku in kaam kamemon taga
kasusahan sabab 'nsa' aku baya' kalanduan tōōd sukkal aa
ian.
6 Sarang na hukuman iya bayi pamabōtang ma iya uk
kahekahan bi iyu.
7 Buttihi' subay iya ampun bi, subay pakauliun bi na atay
na bo' 'nsa' kalandu' sukkal na sampay pinda min iman na.
8 Hangkan na aku ngamu' junjung ni kaam, hapun bi iya
pabayik bo' katauhan na in kaam masi du lasa ma iya.
9 Iya na ko' itu maksud ku iya hangkan kaam bayi
pabohan ku sulat hi', panulayan ku kaam bang kaam baya'
me' ma panohoan ku sakahaba' waktu.
10 Bang niya' aa maiyu ampun bi dusa na, iya du aku
ngampun du isab ma iya. Sabab bang niya' aa ganta' taga
dusa, bo' subay iyampunan uk ku dusa na hi', ampun ku
ma panganda' si Almasi supaya kaam iya makasampang
kahapan.
11 Sabab bang kita 'nsa' mag-ampun, tantu kita kaakkalan
uk nakura' sayitan, maka katauhan ta asal bang ayi
kabayaan na.

Kasusahan si Paul bayi ma hi' ma Torowas

12 Manjari itu, makatakka peen aku ni daira Torowas mag-
nasihat lapal hap pasal si Isa Almasi, tasayu ku niya' bayi
asal tahinang uk Tuhan may'an, hangkan aku kahawulaya
magnasihat.

13 Suga' minsan salaihi', mehe kasusahan ku sabab 'nsa'
tatawwa' ku may'an si Titus, iya danakan tabi. Manjari
pagpowe' ku min manga aa Torowas ian bo' iyampa aku
palanjal tudju ni Makidunya.

Lapal Tuhan iya pangandōl ma di si Paul

14 Suga' mehe pagsukulan kami ni Tuhan! Sabab si Almasi
iya parakayoan kami, maka tahinang kami paltandaan uk
Tuhan sakahaba' waktu, tanda' in si Almasi ngandaōg sadja
maka kami itu sali' hantang pilisu na. Giyuna kami uk
Tuhan supaya pasaplag in pangatauhan pasal si Almasi
ni kalahat-lahatan kamemon, sali' dalil hamut kamanyan
nammud ni kamemon.
15 Sabab kami itu sali' dalil kamanyan hap hamut na
tiyugtugan uk si Almasi tudju ni Tuhan. Maka lapal hap
itu sali' dalil hamut na pihamut ma aa kamemon, manga
aa liyappasan min hukuman dusa sampay manga aa 'nsa'
liyappasan.
16 Manga aa 'nsa' liyappasan, bang take uk sigam nasihat
kami, sali' dalil bawu makapatay iya tammog uk sigam.
Suga' bang ma manga aa liyappasan sali' hamut hap, hamut
makabuwan kallum. Hinang hunit magnasihat itu, 'nsa'
agōn tahinang uk manusiya'.
17 Kami itu, 'nsa' sali' aa kasehean iya nganasihat lapal
Tuhan bo' supaya sigam makakallo' sin. Sapantun hinang
uk sigam lapal Tuhan sali' dagangan. Suga' kami itu, pagka
Tuhan bayi noho' kami magnasihat, missala kami min atay
pote' ma panganda' Tuhan. Patut asal subay salaihi' pagka
sosohoan kami si Almasi.

3

Pasal kapagsulutan bahu

1 Na, kalu tapikil bi in kami magbantug-bantug na ma
baran kami supaya kami tayima' bi. Suga' 'nsa' sabab
'nsa' du kami ningōran manga aa kasehean, iya subay
magkagunahan sulat pamatauhan bang paiyu nibawan
kaam, atawa ngamu' sulat isab min kaam bang ganta' pahi'
ni lahat saddi.
2 Kaam iya baran bi sali' hantang sulat kami, siyulat ma
diyōm atay kami. Hangkan katauhan aa kamemon in kaam
hap kawul-piil bi, maka kami itu asal taga kapatut.
3 Pasti' du, in si Almasi bayi nulat sulat itu, bo' kami itu
giyuna uk na pamo sulat min iya. Iya panulat itu 'nsa' dawat
ing, suga' Nyawa Tuhan iya asal 'llum. Maka iya panulatan
sulat itu 'nsa' papan batu sali' bayi panulatan sara' uk si
Musa, suga' diyōm atay manusiya' na.

4 Iya hangkan kami makatawakkal missala salaitu sabab
pangandōl kami ma Tuhan, min si Almasi.
5 'Nsa' isab kami magbawu'-bawu' in kami itu taga
kapandayan hangkan kami tōp makahinang manga hinang
itu. Suga' niya' kapandayan bayi pamuwan kami uk Tuhan.
6 Iya iya bayi muwanan kami kapandayan bo' supaya
kami malangngan paljanjian bahu min Tuhan. Jari iya
pamuwan uk Tuhan ma manusiya' buttihi', 'nsa' sara'
siyulat ma diyōm kitab, suga' Nyawa na ma diyōm atay.
Sara' tasulat hi' mo ni kamatay sadja, suga' Nyawa Tuhan
itu mo ni kallum taptap.

7 Sara' awwal hi' bayi iyukilan ma batu pepan, maka
sahaya Tuhan bayi tanda' tōōd ma waktu bayi kapamuwan
sara' hi'. Bayihu' si Musa bayi tawwa' sahaya ian, silaw tōōd,
hangkan iya 'nsa' tapandang uk manga aa Israil minsan
song baluba bayi sahaya ian min bayihu' na hi'. Na, bang
sara' mo ni kamatay bayi kaniyaan sahaya salaihi' ma
waktu kapaitu na, tanda' barakat na,
8 luba'-luba' na na paljanjian iya pilangngan itu uk Nyawa
Tuhan, kōsōg lagi' kawasa na.
9 Bang kawasa sara' awwal, in manusiya' bang makalang-
gal sara' in hukuman na subay piyatay, labi-labi le' kawasa
iya paljanjian bahu itu, sabab minnitu kitabi bista bōntōl
uk Tuhan.
10 Iya bannal na, pagka paljanjian bahu itu tā bidda'
barakat na, kalimbuhan na bayi kalangnganan sara' tagna',
minsan painay langkaw kawasa na.
11 Hati na in paljanjian bahu itu langkaw le' barakat na
min sara' awwal, iya palabay hi', sabab natas paljanjian
bahu itu ni kasaumulan.
12 Hangkan na kami ngisōg magnasihat, sabab niya'
hōwatan kami 'nsa' magbaluba.
13 'Nsa' du kami maglimbu, 'nsa' sali' si Musa ma masa
awwal hi'. Bayi tiyambunan uk na bayihu' na bayi
kasahayahan bo' 'nsa' tanda' uk bangsa Israil, sabab sahaya
Tuhan bayi ma bayihu' na hi' mabaluba asal sampay
lanyapan.
14 Iya bangsa Israil ma masa hi' asal 'nsa' makahati. Maka
sampay isab ni waktu itu, sakahaba' niya' biyassahan sigam
min diyōm kitab panulatan sara' si Musa, niya' sali' dalil
tambun ma pikilan sigam makake bo' 'nsa' makahati. Subay
sigam parakayo' ni si Almasi bo' iyampa killoan tambun min
pikilan sigam ian.
15 Minsan ma buttihi' in bangsa Israil itu 'nsa' makahati
bang niya' biyassa min diyōm kitab sara' si Musa, masi le'

niya' patambun ma pikilan sigam, hangkan 'nsa' tahati uk sigam.
16 Suga' kakalloan du tambun hi', sali' bayi tasulat ma diyōm kitab hi', iya uk na, “Takalloan du in tambun min bayihu' na, ma waktu kabing na ngarap ni Panghu'.”
17 Na, iya Panghu' iya na bayi tasabbut ku itu iya na Nyawa Tuhan, maka sayi-sayi kaniyaan Nyawa Tuhan makahawulaya du iya me' ma Tuhan.
18 Manjari kitabi mean si Isa kamemon, pagka 'nsa' na niya' tambun ma bayihu' tabi, sali' kitabi dalil samin pamandaan sahaya maka barakat Tuhan. Pindahan kitabi enot-enot uk Panghu' tabi, pakannōp na peen kasahayahan tabi sampay kitabi makasali' ni iya. Maka Nyawa Tuhan iya Panghu' mindahan kitabi.

4

Dalil bingki' halgaan lōōn na

1 Min kaase' Tuhan, iya poon kami pisukuan hinang itu magnasihat pasal paljanjian bahu. Hangkan na kami 'nsa' maglamma-lamma maghinang.
2 Bayi na libbahan uk kami manga hinang patapuk maka hinang kaiyaan. 'Nsa' du kami ngakkal, 'nsa' kami mandu' saddi min pandu' bannal. Gam peen pihantap tōōd uk kami pagnasihat kami ma pandu' bannal, supaya kihapan hinang kami uk manga aa kamemon ma 'nsa' niya' sababan panawayan sigam ma kami. Maka ian asal Tuhan nganda' ma kahinangan kami.
3 Bang niya' aa 'nsa' kasayuhan na lapal hap iya pagnasihat kami, manga aa ian tudju na ni nalka'.
4 Tiyuud uk sigam 'nsa' magkahagad ma lapal hap sabab in akkal sigam liyōkōban uk nakura' sayitan, sabab iya na pagtuhanan manga aa ma diyōm alam itu. Liyōkōban sigam uk na bo' supaya 'nsa' tasayu uk sigam kasawahan min Tuhan, hati na lapal hap pasal kamehehan si Almasi, iya sali' du kajarihan na maka kajarihan Tuhan.
5 Sabab 'nsa' baran kami iya pagnasihat kami ni kaam suga' si Isa Almasi, in iya asal Panghu'. Bo' kami iya sali' sosohoan bi, siyoho' nabangan kaam ma sabab si Isa iya kalasahan kami.
6 Bayi malman Tuhan ma awwal tagna', waktu kapamapanjari na ma dunya, uk na, “Paniyaun sawa min diyōm kalindōman.” Salaihi' du isab hinang na ma kitabi ma waktu palabay ian, sabab in pikilan tabi itu bayi sali' dalil kalindōman pagka 'nsa' na katauhan tabi si Almasi. Suga' pisawa na diyōm pikilan tabi uk Tuhan, iya bayi magpaniya'

sawa tagna' hi', bo' supaya tasayu tabi sahaya na maka
kawasa na, iya pindaan uk si Almasi.
7 Suga' kami itu, minsan kami bayi pingandōl uk Tuhan
mo lapal na halgaan, 'nsa' niya' halga' kami atawa kōsōg
kami. Sali' kami dalil bingki' guya'. Hangkan salaihi',
supaya kitauhan uk aa kamemon in Tuhan iya sangat
kawasa, 'nsa' kami.
8 Mawumu kami katakkahan kasusahan suga' 'nsa' kami
diyaōg uk kasusahan. Bang kami takkahan sasaw pikilan
'nsa' du lungay iman kami.
9 Daran kami pilabay min kapidjalaan suga' 'nsa' du kami
siya-siya uk Tuhan. Maka minsan kami binsana', 'nsa' du
magmula tōōd.
10 Paingga-paingga palangnganan kami sakahaba' waktu,
tananam uk kami kamatay sali' bayi kamatay si Isa. Suga'
tiyabangan kami uk si Isa bo' supaya ginhawa-baran kami
itu tahinang palsaksian in si Isa 'llum du.
11 Sataggōl kami 'llum ma dunya itu, in kami 'nsa'
magniyat 'llum sabab ma diyōm kapiligduhan sadja kami
ma sabab si Isa iya pamean kami, bo' supaya tanda'
uk manusiya' in kallum si Isa ma diyōm baran kami
magkamatay itu.
12 Bang sayuhun, in kami itu ngananam kabinsanaan
sampay magpapatay ma sabab pagnasihat kami, suga' iya
kamaksuran na kallum kakkal du ma kaam.
13 Niya' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Mangandōl
aku ma Tuhan, iya hangkan aku bayi missala.” Damikkiyan
na kami itu, pagka salaihi' pangandōl kami ni Tuhan,
missala isab kami ma manga aa.
14 Sabab katauhan kami in kami itu, pagka suku' kami
si Isa, pikallum du uk Tuhan min kamatay ma sosongun
sali' bayi pamakallum na ma si Isa Panghu' tabi. Jari
pipagdōngan kami maka kaam, pisampay ni haddarat
Tuhan.
15 Ma sabab bi du, iya hangkan kami nandalan manga
kabinsanaan itu kamemon. Jari bang paheka na peen
manga aa iya kaniyaan tatabangan min Tuhan, heka tōōd
sigam magsukul ni Tuhan bo' supaya iya miyahaldikaan
tōōd.

Luma' pataptapan tabi ma diyōm sulga'.

16 Hangkan na kami 'nsa' tōōd ngalabbahan katuyu' kami
magnasihat. Minsan baran kami itu pinda maka ngalamma,
gam peen pakōsōg iman kami 'llaw ni 'llaw.
17 Karna' in manga kabinsanaan iya tananam kami itu,
'nsa' bista uk kami bohat sabab iya kamaksuran na pahala'

'nsa' tapōla'-pōla', natas ni kasaumulan, magbidda' na tōōd
maka bayi kasusahan hi'.
18 Sabab 'nsa' ayi-ayi tanda' ma dunya itu iya tuyu' kami
sabab 'nsa' natas. Suga' iya tuyu' kami manga kahapan iya
'nsa' le' tanda', iya natas ni kasaumulan.

5

1 'Nsa' kita parōhōng maghinang ni Tuhan sabab
katauhan ta, minsan lubu tolda' paghahantian ta itu, hati
na, baran ta magkamatay itu, niya' du luma' pataptapan ta
tiyagamahan kita uk Tuhan ma diyōm sulga'. Hinangan kita
uk na baran bahu, natas ni kasaumulan.
2 Buttihi' ngandahing kita sabab baya' ta itu 'nsa' agōn
kasandalan, sataggōl ta 'nsa' le' pibatuk ni diyōm baran
kajarihan na sulga'.
3 Hangkan kita baya' ma baran salaihi', bo' supaya 'nsa'
sali' nantang nyawa ta bang mowe' ni sulga'.
4 Sataggōl kita pahanti' ma baran ta ma dunya itu,
ngandahing sadja kita sabab kabohatan kita. 'Nsa' isab niya'
kabayaan ta pasaut mutasan min baran ta itu, suga' baya'
kita pibatuk ni baran bahu ian, iya kajarihan na sulga'.
Manjari in baran ta ma dunya itu pindahan magtuwi ni
baran 'llum ni kasaumulan.
5 Tuhan iya magsakap ma kita bo' supaya kapindahan
baran ta, maka pamuwan uk na Nyawa na Sutsi pabōtang
ma diyōm atay ta, pamatantu in kitabi makasambut du ayi-
ayi kamemon bayi panagama kita uk Tuhan.
6 Hangkan tōtōg sadja iman ta. Katauhan ta asal, sataggōl
kita 'llum masi baran ma dunya itu, 'nsa' le' kita may'an ma
tōngōd Panghu' ta.
7 Ayi-ayi palabayan ta ma dunya itu, si Isa Almasi iya
pamean ta, 'nsa' ma sabab panganda' ta ma iya suga' ma
sabab pangandōl ta.
8 Kōsōg asal iman ta, 'nsa' kita tiyāw. Iya baya' ta tōōd
subay kita pakallo' na min baran ta itu bo' supaya kita
makapowe' ni Panghu' ta.
9 Suga' minsan kita ma itu ma dunya, atawa may'an ma
sulga', iya na peen tuyu' ta tōōd, bang peen siyulut uk ta
iya.
10 Sabab wajib kitabi kamemon patampal ni si Almasi bo'
hiyukum uk na. Pisambutan kitabi ayi-ayi tōp panungbas
kitabi pakaniya-pakaniya. Pipagtōngōd maka bayi kahinan-
gan tabi hap maka laat ma itu ma dunya.

Maghap na Tuhan maka manusiya'

11 Na, katauhan kami du in pangahukum Panghu' tabi
makataw-taw, hangkan kami magtuyu' tōōd mo manga aa
mangandōl ma si Almasi. Kitauhan du uk Tuhan bang ayi
ma diyōm pikilan kami, maka kabayaan ku isab subay aku
katauhan bi ma diyōm pikilan bi.
12 Suga' daa kaam magpikil in manga kami magpamehe
baran kami bang harap ni kaam. 'Nsa' isab. Iya hangkan
kami missala salaitu bo' kaam 'nsa' iya' ma pasal kami, maka
bo' supaya niya' panambung bi ma manga aa iya mag-abbu-
abbu ma sabab kahap dagbōs aa na, 'nsa' ma sabab hap
addat na.
13 Niya' iyu maghalling in kami kono' kalungayan pangan-
nal bang magnasihat. Suga' sarin na, bang peen tapame'
kami Tuhan. Bang uk sigam in pangannal kami hap, na,
hap du isab sabab kahapan bi du.
14 Ayi-ayi na peen hinang uk kami, ma sabab lasa si
Almasi tudju ni kami iya poon sabab na. Asal katauhan
kami, dakayo' du aa bayi matay ganti' manga aa kamemon
hangkan aa kamemon taga palsukuan ma kamatay na.
15 Si Almasi iya bayi matay ganti' manga aa kamemon,
hangkan sayi-sayi kitabi 'llum subay 'nsa' kabayaan baran ta
iya sulut tabi. Suga' dakayo' sadja subay sulut tabi, iya bayi
matay ganti' tabi, bo' pikallum iya pabayik min kamatay na
para ma kahapan tabi.
16 Manjari saddi na pamikil kami bang pasal pagkahi
kami manusiya'. 'Nsa' na bista uk kami bang salaingga na
pagkaaa na, niya' ka atawa 'nsa' niya' ka. Minsan si Almasi,
bayi iya tabista uk kami ma waktu palabay hi' sali' 'nsa' niya'
kapusan na, suga' pinda na pamikil kami buttihi'.
17 Bang aa ganta' parakayo' na ni si Almasi, manjari na iya
kajarihan na bahu na. In bayi kajarihan na laat patōbtōb
na, aa pabahu na iya.
18 Hinang Tuhan ko' itu kamemon. Bayi kitabi palban-
tahan Tuhan suga' pihap na kitabi uk na ma sabab bayi
tahinang uk si Almasi, bo' kami itu siyoho' nasihatan manga
aa kasehean bang salaingga kapaghap sigam maka iya,
19 hati na, in aa kamemon makajari na maghap maka
Tuhan ma sabab kamatay si Almasi. 'Nsa' taitung uk na
manga paldusahan sigam, puwas na sigam. Bo' pangandōl
uk Tuhan lapal itu ma kami, lapal pasal kapaghap Tuhan
maka manusiya'.
20 Manjari kami itu, aa kawakilan uk si Almasi, siyoho'
missala lapal na, hangkan kami missala na ni kaam, sali'
hantang baran Tuhan iya missalahan kaam. Ganti' kami si
Almasi, iya poon kami ngamu' junjung ni kaam: maghap na
kaam maka Tuhan bo' kaam manjari bagay na.

21 Si Almasi, 'nsa' tōōd niya' dusa na. Suga' pitanggung ni
iya manga paldusahan tabi uk Tuhan ma sabab kannal na
ma kitabi bo' supaya sasuku kitabi parakayo' ma si Almasi
bista bōntōl uk Tuhan, pisali' ni sali' kabōntōlan na.

6

1 Na, pagka kami itu magbe' maka Tuhan maghinang
hinang na, hangkan amu' ku ni kaam: daa lōpasun bi ase'
maka lasa Tuhan iya bayi tasambut bi.
2 Kehun bi kahapan iya bayi bissala uk Tuhan, iya uk na,
“Bayi kau asip ku kagaraan ku nabang ma kau,
Bayi kau tabang ku ma 'llaw pangalappas ku kau.”
Hangkan uk ku ma kaam, pake kaam! Iya na itu 'llaw bayi
panganggantа' uk Tuhan pamanda' lasa na, iya na itu 'llaw
na pangalappas na kaam min hukuman dusa.
3 'Nsa' kami baya' bang siyaway ayi-ayi bayi tahinang
kami, hangkan kami kamaya'-maya' tōōd, supaya 'nsa' niya'
min kami muwan kaliruan ni manga aa, iya baya' me' ma
si Isa.
4 Hangkan na, ayi-ayi hinang kami, magmanyatakan tōōd
in kami itu sosohoan Tuhan du, sabab tuyu' kami ngimanan
ayi-ayi patakka ni kami, kabinsanaan, atawa kasigpitan,
atawa kasusahan, magsandal sadja kami.
5 Kalabayan kami piglubakan, pijil, sampay pigjuruan.
Daran kami sangsa' makalandu', manga nimpus 'llaw-
sangōm ma 'nsa' magtuwi, 'nsa' magkakan.
6 Pandaan kami isab in kami bannal-bannal sosohoan
Tuhan, ma sabab kasuddahan kami. Magmanyatakan asal
in kami adil, taga pangatauhan kami ma pandu' bannal.
'Nsa' kami pahali ngimanan pagkahi kami, maase' sadja
kami. Pasti' du in kami kaniyaan Nyawa Tuhan maka lasa
kami min atay pote'.
7 Pandu' kasabannalan iya pangalapal kami, maka pasti'
du niya' ma kami kawasa min Tuhan. Iya pamanyap kami
kawul-piil bōntōl, sali' dalil panyap sundalu pangatu na
maka panampan na.
8 Bang kami pimehe uk aa kasehean, pikaiya'-iya' uk
kasehean. Bang kami siyanglitan, pigsallaan uk kasehean.
Minsan bannal sadja halling kami, pinghimuting uk aa.
9 Minsan kami kabiyaksahan uk aa kamemon, bista kami
'nsa' taga ōn. Bista kami piyatay uk aa, lipara masi kami
'llum sampay buttihi'. Minsan kami pipaddian, 'nsa' kami
bayi piyatay.
10 Minsan kami pirukka, kiyōgan kami sakahaba' waktu.
Minsan kami miskin, heka du aa taga karaya bannal ma

sabab pandu' kami. 'Nsa' niya' karaya kami ma itu ma
dunya, malayingkan suku' kami asal kahapan kamemon.
11 Kaam manga bagay ku maiyu ma Kurintu, bayi kami
numanan halling ni kaam. Mehe lasa kami ma kaam.
12 'Nsa' kami iya marōhōng paglasa kami ni kaam, suga'
kaam iya marōhōng paglasa bi ni kami.
13 Bissalahan ta kaam sali' manga anak ku kaam lahasiya'.
Iya amu' ku ni kaam, kalasahin bi kami tōōd, singōrin bi
lasa kami ma kaam!

Daa siyoho' magbe' maka aa 'nsa' ngisbat Tuhan

14 Daa kaam me'-me' ma manga aa 'nsa' magkahagad
ma si Isa Almasi, sabab 'nsa' manjari pipaglamud hap
maka laat. Sali' sawa, 'nsa' manjari pipaglamud maka
kalindōman.
15 'Nsa' makapagdakayo' atay si Almasi maka nakura'
sayitan, hangkan 'nsa' makapagdaatay manga mean si
Almasi maka manga aa 'nsa' magkahagad ma iya.
16 Luma' Tuhan 'nsa' manjari panumbahan manga tau-
tau. Maka kitabi manga mean si Almasi sali' dalil luma'
Tuhan du isab, sabab diyōm atay tabi itu pabōtangan
Tuhan, iya 'llum saumul-umul. Sali' uk Tuhan,
“Maglahat du aku ma manga aa suku' ku,
Pabōtang du aku ma sigam.
Manjari aku iya pagtuhanan sigam,
Bo' sigam iya manga aa ku.”
17 Na, pagka salaihi' kabayaan Tuhan, uk na isab,
“Pakallo' kaam min diyōman manga aa 'nsa' magkahagad
ma aku,
Paōkat na kaam min sigam.
Daa kaam palamud maghinang ayi-ayi makatamak atay.
Bo' supaya kaam tayima' ku du.
18 Jari aku du iya pag'mmaan bi,
Maka kaam iya anak ku danda-lalla na.
Iya na itu palman uk Tuhan Sangat Kawasa.”

7

1 Na, manga bagay ku kalasahan ku, kitabi iya pigmak-
suran uk manga janji' Tuhan itu kamemon. Hangkan ko'
subay labbahan tabi ayi-ayi makatamak, kahinangan baran
tabi atawa mariyōm pikilan tabi. Subay tuyuan tabi tōōd
kasutsihan atay pagka tiyāw tōōd kitabi ma Tuhan.

Kakuyagan si Paul

2 Kalasahin bi kami itu. 'Nsa' kami bayi makahinang laat
ma kaam minsan sayi, 'nsa' niya' bayi tabo kami maghinang

laat, maka 'nsa' du isab niya' bayi kaakkalan kami supaya
killo' ayi-ayi na.
3 'Nsa' tu pagsaway ku ma kaam hangkan aku halling
salaihi', sabab kalasahan ta kaam tōōd sali' bayi uk ku ma
kaam ian. Minsan kitabi 'llum atawa matay, dauyunan du
kitabi.
4 Mehe pangandōl ku ma kaam, maka mehe isab pagban-
tug ku ma pasalan bi. Minsan heka kasusahan kami, masi
tōtōg iman ku makalandu' isab kakuyagan ku.
5 Minsan ma waktu katakka kami pahi' ni Makidunya,
'nsa' niya' bayi halihan kami sabab niya' na peen kasa-
sawan. Niya' aa kasehean mo kami magjawab, maka
hiyanggaw isab kami.
6 Lipara pitōtōgan kami atay uk Tuhan, iya asal tau
magpakauli' kasusahan aa, pagka pitakka uk na si Titus
pahi' ni kami ma Makidunya.
7 'Nsa' isab sawukat iya takka na iya makabuwanan kami
kakōgan atay, suga' ma'-ma' na isab iya ma pasal panabang
bi ma iya. Uk na in kaam bayi matōtōgan atay na, maka
kaam kono' baya' tōōd mag'nda' maka aku. Mehe kono'
pagsusun bi pasal bayi tahinang ma diyōman bi iyu, maka
kabayaan bi tōōd kono' mōgbōgan aku. Hangkan ko',
pagtake ku ma habal si Titus hi', gam peen pasong kakōgan
ku buttihi'.
8 Sabab minsan kaam bayi pitakkahan susa sabab min
sulat bayi tasambut bi min aku hi', 'nsa' du pagsusunan ku
pagpabo ku sulat hi'. Bannal tagna' ian niya' bayi pagsusun
ku pagtake ku in kaam kono' bayi magkasusahan ma sulat
ku, minsan 'nsa' na taggōl.
9 Suga' ma buttihi' kiyōgan na aku, 'nsa' ma sabab
pamasusa ku ma kaam, suga' ma sabab pagsusa bi ian bayi
mo ma kaam ngalabba min bayi kahinangan bi laat. In
kasusahan bi ian bayi giyuna uk Tuhan bo' pigsusunan bi.
Hangkan uk ku in sulat ku ian bayi pamohan ku kaam ni
kahapan.
10 Bang ganta' manusiya' katakkahan sukkal bo' iya
makaintōm Tuhan, makapagsusun du iya ma bayi dusa na.
Suga' bang ganta' manusiya' katakkahan sukkal bo' iya 'nsa'
makapikil pasal pagsusun na, in sukkal hi' tudju meen ni
kamatay na.
11 'Ndaun bi kahapan bayi hinangan kaam uk Tuhan
sabab min kasusahan bi ian. Buttihi' pinda na tōōd
kajarihan bi. Iya tuyuan bi subay 'nsa' niya' sabab na
panallaan ma kaam. Subay kaam bansi ma hinang laat!
Iyu kaam asal pahalli' bo' kaam 'nsa' tabo-bo! Landu'
kaam ngintōm ma aku! Baya' kaam nulut aku, maka

baya' du kaam mabōtang karusahan ma aa bayi makarusa.
Manyatakan du in kaam 'nsa' niya' lamud bi ma dusa aa
ian.
12 Jari itu, minsan kaam bayi pabohan ku sulat, 'nsa' aa
bayi makarusa ian atawa aa kalaugan iya poon aku bayi
nulat. Tiyuud kaam bayi miyaksud uk ku supaya tasayu bi
in lasa bi ma kami mehe asal.
13 Hangkan du patattap na atay kami.
Maka 'nsa' isab pasal ihi' sadja, suga' kiyōgan isab
kami pag'nda' kami kakōgan si Titus. Kaam kono' bayi
makabuwanan iya kahayangan atay, hangkan kiyōgan.
14 Bayi kaam siyanglitan uk ku ma waktu kapagbissala
kami maka si Titus, ma 'nsa' le' iya bayi paiyu ni kaam.
Kiyōgan aku sabab 'nsa' aku bayi karapatan uk bi, sabab
na pag'nda' na ma kaam, katauhan na in bayi pananglit ku
ma kaam bannal sadja, sali' kamemon bayi halling ku ma
kaam.
15 Hangkan pasong lasa na ma kaam, pagka taintōm uk
na iya bayi kalunuk atay bi me' ma panohoan na ma kaam.
Intōm isab bayi panayima' bi ma iya, sabab bayi kaam
makapikil, kalu iya 'nsa' kasulutan ma kaam.
16 Hangkan mehe na kakōgan ku sabab katauhan ku na
in kaam kapangandōlan du tōōd.

8

Pasal panulung

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami maan kaam
pasal mehe tabang Tuhan ma manga jamaa si Isa Almasi
iya magtipun-tipun ma kalahat-lahatan Makidunya.
2 Minsan sigam bayi kahunitan ma diyōm kasigpitan, 'nsa'
du kaliyuhan kōg sigam. Hangkan sigam muwan sadja
panulung ni manga pagkahi sigam kakulangan, minsan
landu' kamiskinan baran sigam ian.
3 Aku iya saksi', manga aa ian bayi muwan pila-pila tagaōs
sigam, maka minsan palabi le' minnihi'. Min kaihilasan
sigam du,
4 sabab iyamuan kami junjung uk sigam bang peen
sigam pilamud nulung manga pagkahi sigam suku' Tuhan
kakulangan, iya ma hi' ma lahat Yahudiya.
5 Iya pamuwan uk sigam palabi le' tōōd min bayi tahōwat
kami, sabab 'nsa' hal sin sadja iya pamuwan uk sigam.
Sampay baran sigam bayi piglilla' uk sigam, dahu ni Tuhan,
puwas hi' ni kami, sabab iya na ko' hi' kabayaan Tuhan ma
sigam.
6 Hap hinang sigam hi', maka hap isab bang talus uk
bi nipun sin panulung bi, hangkan kami bayi noho' si

Titus paiyu nabangan kaam pabayik sabab iya iya bayi
makatagna' nipun maiyu.
7 'Nsa' kaam taramuwi bang takdil ni kahapan kamemon.
Kōsōg pangandōl bi, panday kaam missala lapal Tuhan,
maka lōm pangatauhan bi. Tuyu' kaam nabangan manga
sehe' bi, maka mehe lasa bi ma kami. Hangkan kabayaan
kami isab subay kaam 'nsa' taramuwi bang takdil ni
panulung bi ma pagkahi bi.
8 'Nsa' ko' itu panohoan. Baya' sadja aku nau bang niya'
lasa bi sabannal-bannal ma kasehean bi, hangkan bayi ba'
ku pasal lasa manga aa Makidunya hi', kalu paningōran bi.
9 Katauhan bi du iya mehe lasa maka ase' si Isa Almasi,
Panghu' tabi. Ma sabab lasa na ma kaam, minsan iya
dayahan asal ma hi' ma sulga', bayi iya magpamiskin di
na. Bayi iya magmalilla' ni manjari manusiya' supaya kaam
taga karaya bannal min kaihilasan na.
10 Na bang ma aku, hap bang tatalus bi iya bayi tagnaan bi
tahun palabay ian. Sabab kaam iya bayi giyalakan nabang
dahu min kasehean, maka kaam iya bayi dahu muwan.
11 Lanjalin bi na pagtipun bi maka talusun bi. Bayi kaam
kiyōgan nagna', subay kaam kiyōgan nalus, pila-pila iya
tagaōs bi dakayo' ni dakayo'.
12 Sabab bang kaam kiyōgan muwan, bo' pamuwan bi iya
tagaōs bi, tiyayima' pamuwan bi uk Tuhan sabab 'nsa' kaam
siyoho' muwan ma 'nsa' tagaōs bi.
13-14 'Nsa' isab iya kabayaan ku masigpit kaam bo'
kasannangan kasehean. Suga' ma buttihi' kaam iya taga
labi, hangkan patut du bang kaam muwan tutulungan ma
pagkahi bi kulang-kabus ian. Manjari bang ganta' taabut
waktu kakulang-kabus bi, bo' sigam kasehean iya taga
labi, na kaam iya tiyabang isab uk sigam. Bang salaihi'
kalangnganan bi magbuwan-buwanan, sali'-sali' kaam taga
kaniya'.
15 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Aa bayi
makatipun pagkakan heka 'nsa' niya' labi na. Maka aa bayi
makatipun datti', 'nsa' niya' kulang na.”

Di si Titus maka manga sehe' na

16 Mehe pagsukulan kami ni Tuhan sabab pipikil uk na
si Titus hangkan baya' tōōd nabangan kaam, sali' kabayaan
kami.
17 Manulus tōōd iya bayi maghinang ayi-ayi bayi iyamu'
uk kami, maka 'nsa' ōhōt ihi' sadja. Min kōg-baya' na
hangkan iya bayi nganggaraan di na paiyu nabangan kaam.
18 Pabo kami isab ma iya dakayo' danakan tabi itu sehe'
na. Aa itu pig-addatan tōōd uk manga aa ma pagtipunan

manga jamaa si Isa Almasi ma kalahatan kamemon, ma
sabab hinang na matanyag lapal hap.
19 Maka 'nsa' hal pag-addat, sabab aa itu bayi tapene'
uk manga aa min baanan pagtipunan jamaa si Isa Almasi,
siyoho' nehean kami bang kami palanjal pahi' nuranan
tutulungan itu ni manga dawuranakan tabi kakulangan.
Hinang itu uk kami supaya pimehe ōn Tuhan, pamanda'
isab in kami baya' nabang.
20 Kimaya'-mayaan uk kami heka sin tutulungan itu bo'
'nsa' niya' sababan panallaan ma kami.
21 Sabab iya katuyuan kami subay bōntōl sadja kahinan-
gan kami, 'nsa' hal ma panganda' Panghu', sampay isab ma
panganda' manusiya'.
22 Niya' le' isab danakan tabi dakayo' pabo kami nehean
di si Titus, aa bayi kasulayan kami min heka, hangkan
katauhan kami in iya baya' sadja nabang. Buttihi' pasong
isab baya' na nabang sabab mehe pangandōl na ma kaam.
23 In pasal si Titus, asal sehe' ku iya maghinang nabangan
kaam. Maka manga danakan tabi iya nehean si Titus itu,
wakil du sigam min manga pagtipunan manga jamaa si Isa
Almasi. Kasanglitan si Almasi ma sabab kahinangan sigam.
24 Makatakka peen sigam paiyu, pandain bi sigam lasa
bi supaya matantu ni manga pagtipunan jamaa si Isa
kamemon in pagsanglit kami ma pasal kaam bannal-bannal
tōōd.

9

Tulung ma manga pagkahi sigam Almasihin

1 Na, in pasal tutulungan iya pabo bi ni pagkahi tabi suku'
Tuhan ma lahat Yahudiya, 'nsa' du kaam awam minsan
kaam 'nsa' sulatan ku.
2 Katauhan ku du in kaam baya' nabang. Iya na ko' hi'
pagbantug ku ni manga aa Makidunya itu. Uk ku ma sigam,
“Manga dawuranakan tabi ma hi' ma lahat Akaya, sataggōl
min tahun palabay ian panyap asal sin panulung sigam.”
Jari, makake peen sigam ma halling ku hi', magtuwi iya
kahekahan sigam baya' isab nabang.
3 Jari soho' ku na manga danakan itu, iya di si Titus, paiyu
nabangan kaam magtipun manga tulung bi bo' supaya
kaam sakap nabang sali' uk ku hi', jari katauhan isab manga
aa in pagbantug ku pasal kaam 'nsa' putingan.
4 Sabab bang sawupama niya' manga aa min Makidunya
itu nehean aku, bo' kami takka paiyu, bo' tanda' kaam uk
sigam 'nsa' le' makapagsakap, iya' kami. Luba'-luba' na in
sali' kaam, sabab kaam iya pagbantugan kami.

5 Hangkan aku gara' noho' manga danakan tabi itu parahu
min aku nabangan kaam paawal tutulungan sali' bayi janji'
bi. Jari pagtakka ku paiyu sakap du, bo' manyatakan in
kaam muwan min lasa bi, 'nsa' ma subay liyōgōs.

6 Intōmun bi tōōd paralilan itu pasal aa nanōm. Bang
datti' du bigi tiyanōm, datti' du isab buwa' na piyusu'. Suga'
bang heka bigi tiyanōm, heka du isab buwa' na piyusu'.
7 Hangkan kaam iyu, subay gantaun bi pahap bang pila
iya pamuwan bi. Bang hati ganta' na, iya na hi' subay
buwan bi. 'Nsa' hap bang kaam muwan bo' 'nsa' ihilas,
atawa bang kaam subay liyōgōs. Sabab Tuhan, lasa du iya
ma aa bang muwan tulus-ihilas tōōd.
8 Tau du Tuhan muwanan kaam ayi-ayi palabi le' min
sukkal bi bo' supaya 'nsa' niya' kakulangan bi sakahaba'
waktu, bo' supaya niya' isab labi na panabang bi ma sayi-
sayi taga kulang.
9 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab pasal Tuhan, iya uk
na, “Heka pamuwan na ma manga aa miskin. 'Nsa' pinda
kahap addat na ni kasaumulan.”
10 Tuhan iya muwan bigi ma aa magtanōm, maka muwan
pagkakan bo' niya' kiyakan manusiya'. Salaihi' isab ma
kaam, sali' ibarat aa maghuma. Tuhan iya muwanan kaam
bigi pila-pila kagunahan bi, maka Tuhan iya magpaheka
buwa' na, hati na kahinangan bōntōl iya tahinang bi.
11 Biyuwanan sadja kaam kaniya' uk Tuhan manglabi-
labihan bo' supaya kaam makajari magmura minsan umay-
umay. Manjari heka manga aa magsukul tōōd ni Tuhan ma
sabab tutulungan iya tahampit sigam.
12 Pagka salaihi' hinang bi muwan tutulungan, tatabang
kasukkalan manga aa suku' Tuhan, suga' 'nsa' sadja pasal
ihi'. Minnihi' isab landu' mehe pagsukulan tiyukbal ni
Tuhan.
13 Manjari hinang bi hap ian tanda' saksi' in kaam bannal
makabōgbōg ni Tuhan. Manjari heka aa nanglitan Tuhan
ma sabab pamōgbōg bi ma lapal hap pasal si Almasi,
iya pandu' pagsabannalan bi. Muwan sigam sanglit isab
ma sabab pagmura bi mahagi' sigam sampay manga aa
kamemon.
14 Bo' landu' sigam lasahan kaam hangkan kaam iyamu'-
amuan uk sigam ni Tuhan, pagka tasayu uk sigam in lasa
maka ase' Tuhan ma kaam 'nsa' tapōla'-pōla'.
15 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan ma
sabab kahapan bayi pamuwan na iya halgaan tōōd 'nsa'
makaliyu.

10

Mahati si Paul pasal kahinangan na

1 Aku si Paul ngamu' junjung ni kaam. Niya' aa maiyu
magba'-ba' in aku tammōn kono' bang ma alōpan bi, sali'
aku tiyāw ngahallingan ma kaam. Suga' maisōg kono' aku
mahalling-halling bang labay min diyōm sulat. Pagka si
Almasi iya singōran tabi ma kareyo' atay na maka ma
kahanunut bissala na, iya na itu junjung ku ni kaam:
2 pahapun bi kawul-piil bi bo' 'nsa' niya' pagpahalling-
hallingan ku ma kaam bang aku maiyu ma alōpan bi.
Sabab tantu tōōd isab aku mahalling-halling ma manga aa
ngalimut kami, in kami kono' me' sadja ma kahinangan
dunya itu.
3 Bannal, manusiya' sadja kami, suga' 'nsa' kapandayan
manusiya' iya giyuna uk kami ma panagga' kami kalaatan.
4 Iya giyuna uk kami kapandayan bayi min Tuhan, kapan-
dayan kawasa, hangkan diyaōg uk kami ayi-ayi makasagga'
pandu' bannal pasal si Almasi.
5 Diyaōg uk kami pasualan manga aa me' ma kaputingan,
maka pag-abbu manga aa nulang pandu' kasabannalan
pasal Tuhan. Hangkan na, ayi-ayi pikil uk manga aa 'nsa'
me' ma Tuhan kapindahan ni pikilan saddi, bo' tabo na peen
me' ma si Almasi.
6 Na, bang niya' mattan in kaam mōgbōg na ma panohoan
si Almasi, bo' niya' lagi' aa mariyōman bi 'nsa' me' ma
pandu' ku hi', sakap na kami mabōtangan iya kabinsanaan.
7 Kaam iyu, hal palangay aa sadja tiyanding uk bi, 'nsa'
diyōm atay. Niya' maiyu baha' ma'-ma' in iya kono' sosohoan
si Almasi? Aa ian subay mikilan di na lagi', sabab kami itu
sosohoan si Almasi du isab sali' du iya.
8 Sabab 'nsa' du aku iya' minsan makalandu' pagbantug ku
pasal kapatut bayi pamuwan kami uk Tuhan. Iya kapatut
kami itu 'nsa' kapatut pamakaat pangandōl bi, suga' kapatut
pamahōgōt pangandōl bi.
9 Salaihi' halling ku supaya 'nsa' uk bi in aku baya'
makitāw kaam ma manga sulat ku.
10 Niya' iyu mag-upama, uk na, “Bang si Paul nulat kōsōg
du bissala na, maka tau iya nganjawab, suga' bang iya
paitu magbaran 'nsa' du niya' kōsōg na, sabab 'nsa' niya'
magparuli ma bissala na.”
11 Iya sambung ku ma aa mag-upama ian, in addat ku
'nsa' salaihi', subay iya kahati, ayi-ayi pamissala uk kami
ma diyōm sulat sabu ma likut kami, iya du ian hinang uk
kami bang kami maiyu ma alōpan bi.

12 'Nsa' kami makatawakkal masali' baran kami ni manga
aa magpabantug di sigam ian. Dupang pahap manga aa ian!
Pangannal sigam in sigam tau nilang hap maka laat, bo'
peen hal baran sigam iya pamandōgahan. Hangkan ayi-ayi
hinang uk sigam hap maka laat, hap sadja bang ma sigam.
13 Suga' kami itu, 'nsa' du kami makalandu' magbantug
ma baran kami. 'Nsa' kami baya' paliyu min hinang
bayi pamasuku' ma kami uk Tuhan. Damikkiyan na isab
kahinangan kami ma diyōman bi, sabab pisuku' isab uk
Tuhan.
14 Na, pagka kaam talapay ma diyōm hinang bayi pama-
suku' ma kami uk Tuhan, 'nsa' du kami bayi paliyu min
pamasuku' Tuhan waktu kapanganasihat kami lapal hap
pasal si Isa Almasi paiyu ni kaam.
15 'Nsa' kami magpabantug di kami ma pasal hinang
manga aa kasehean sabab 'nsa' iya hinang bayi pamasuku'
kami uk Tuhan. Suga' iya kabayaan kami subay pasong
hōgōt pangandōl bi supaya tapasong isab hinang kami
maiyu ma diyōman bi, bang peen 'nsa' paliyu min bayi
pamasuku' ma kami uk Tuhan.
16 Jari bang hōgōt na pangandōl bi makajari na kami
palanjal ni manga kalahat-lahatan ma dambiya' bi pahi',
magnasihat lapal hap mahi'. Sabab 'nsa' kami baya'
ngallo' kabantugan min kahinangan manga aa kasehean,
iya pamasuku' asal ma sigam.
17 Tuman iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Sayi-
sayi baya' magbantug, subay in hinang bayi tahinang uk
Tuhan subay pagbantugan na.”
18 Sabab 'nsa' kita tiyayima' uk Tuhan ma sawukat kita
nanglitan di ta, duwal bang kita siyanglitan uk Tuhan.

11

Si Paul maka manga aa maglaku-laku in sigam kawakilan uk si Almasi

1 Daa le' aku kasumuhin bi, minsan bissala ku itu sali'
dupang-dupang. Dulin bi aku dayi'-dayi',
2 sabab 'llōg ku ma kaam sali' kallōg Tuhan ma kaam.
Kaam iyu sali' dalil budjang 'nsa' niya' tamak-tamak na,
maka aku itu sali' dalil 'nggo'-mma' bi bayi matunangan
kaam ni dakayo' lalla, iya si Almasi.
3 Susa aku, kalu kaam papinda saddi min si Isa bo' talabba
bi na bayi lasa bi tudju ni iya. Kalu kaam kaakkalan sali' si
Sitti Hawa ma awwal jaman hi'. Bayi iya kaakkalan uk so
ma sabab min kapandayan so ian magputing.

4 Iya hangkan aku susa pasal kaam iyu, sabab bang niya'
paiyu nganasihatan kaam kiyōgan du kaam. 'Nsa' du kaam
ngalāng minsan saddi pamandu' sigam pasal si Isa min bayi
pamandu' kami ian. Maka niya' isab tasambut bi saddi min
Nyawa Sutsi, maka saddi min lapal hap iya bayi tasambut
bi min kami.
5 Aku itu, bang ma bistahan ku, 'nsa' kaliyuhan uk manga
guru bi ian, iya uk bi manga kawakilan si Almasi umbul
dakayo'.
6 Kulang marayi' kapandayan ku bang tiyakdil ni bissala
ku, suga' jukup tau ku bang harap ni pandu' kasabannalan.
Bayi na itu pindaan uk kami katauhan kami ma kaam
sakahaba' waktu, ma palkala' kaginis-ginisan.
7 Sataggōl ku maiyu nganasihatan kaam lapal hap deyo'
bayi min Tuhan, 'nsa' kaam bayi iyamuan uk ku tamba.
Bayi aku magpareyo'-deyo' di ku isab supaya kaam iya
pilangkaw. Taga dusa baha' aku bang magsalaihi'?
8 Maiyu peen aku maghinang ma diyōman bi, 'nsa' kaam
iya bayi nganggastuhan aku suga' manga pagtipunan manga
jamaa si Isa min manga lahat saddi. Bang diyalil, sigam iya
bayi kalangpasan ku bo' kaam iya katabangan ku.
9 Sataggōl ku bayi maiyu ma kaam 'nsa' aku bayi ngamu'
ayi-ayi ma kaam, suga' manga danakan tabi bayi min
Makidunya ian sigam bayi mohan aku ayi-ayi kulang-kabus
ku. Jari sali' du ma sosongun maka bayi ma waktu palabay,
'nsa' du kaam kasigpitan malanjaan aku!
10 Pagbantug ku itu 'nsa' taparōhōng uk sayi-sayi minsan
ma kalohahan lahat Akaya sabab 'nsa' aku bayi ngamu' ayi-
ayi ni kaam. Bannal sadja halling ku itu, sabab tiya' si
Almasi ma diyōm atay ku.
11 Pangannal bi baha' in aku itu 'nsa' lasa ma kaam pagka
aku 'nsa' baya' mikitabang ma kaam? Asal katauhan Tuhan
in kaam kalasahan ku tōōd.
12 Tōgōlan ku na peen hinang ku itu, 'nsa' aku ngamu'
balanja' ni sayi-sayi bo' supaya 'nsa' makapag-abbu manga
guru maiyu ma kaam in hinang sigam sibu' du maka hinang
ku.
13 Manga aa ian 'nsa' du bayi kawakilan uk si Almasi.
Magbawu'-bawu' sadja sigam in sigam bayi kawakilan na,
bo' 'nsa' bannal. Ngakkal sadja sigam ma ayi-ayi hinang
sigam.
14 Suga' 'nsa' du bannal kahinangan sigam makainu-inu
salaihi', sabab minsan nakura' sayitan tau magpasalupa ni
dagbōs malaikat magsahaya.
15 Hangkan kitabi subay 'nsa' mag-inu-inu bang niya'
manga aa sosohoan nakura' sayitan tau magpanda' addat

hap, magbawu'-bawu' in sigam maghinang bōntōl. Suga' iya katudjuhan manga aa hi' pitakkahan du sigam kabinsanaan magtōngōd maka bayi kahinangan sigam laat.

Ma'-ma' si Paul pasal bayi kasandalan na

16 Bayikan ku lagi' bayi bissala ku hi', daa aku bistahun bi manga ula-ula ma sabab bissala ku. Suga' bang iya na hi' pamista bi, dulin bi le' aku. Kehun bi pagbantug ku minsan laa hal bantug ma karikian.

17 Manga bissala pagbantug ku itu 'nsa' isab min panohoan Panghu' suga' min baran ku. Min kabayaan ku hangkan aku magbantug-bantug di ku.

18 Suga', pagka heka ian magbantug-bantug pasal kahinangan sigam, me'-me' isab aku magbantug-bantug di ku.

19 Kaam iyu, pagka lōm kono' pamikil bi, 'nsa' du kaam siyumu pake ma bissala manga dupang-dupang itu!

20 Angay kaam magpasabal sadja minsan le' sayi-sayi magmandahan kaam atawa ngullian kaam atawa ngakkalan kaam. Minsan aa magkaiya' ma kaam atawa nampak kaam, hap sadja ma kaam.

21 Baan ta kaam, minsan aku magkaiya'-iya', kami itu asal tiyāw maghinang salaihi' ma diyōman bi. Sali' aku dupang-dupang hangkan aku magbissala salaitu, suga' bang niya' tawakkal magpabantug, in aku makatawakkal du isab.

22 Uk pagbantug manga aa ian in sigam purul bangsa Hibrani, bo' bangsa Hibrani du isab aku. Bang uk pagbantug sigam in sigam panubu' si Israil, iya du aku, tubu' du isab si Israil. Bang uk sigam si Ibrahim pangkat sigam, iya du isab aku, pangkat ku du isab si Ibrahim.

23 Bang sigam magbantug in sigam sosohoan si Almasi, sosohoan si Almasi du isab aku, suga' sosohoan labi hap min sigam. Katauhan ku asal in bissala ku magpabantug salaihi' sali' bissala dupang-dupang sadja. Minsan salaingga iya hulas-sangsa' sigam, labi-labi le' hulas-sangsa' ku. Min pila na aku bayi pijil? Labi le' min sigam. Min pila na aku bayi liyapdōsan? Labi le' min sigam. Min heka na isab aku agōn-agōn matay.

24 Min lima na bayi aku liyapdōsan uk manga Yahudi, min tallumpu' ka siyam lapdōs min tadda.

25 Min tallu aku bayi liyubakan uk manga bangsa Roma, maka min tadda aku bayi pighiyakan maka manga batu. Min tallu aku bayi palōgdang ma deyawut, maka niya' isab waktu bayi aku pahanut sadja ma deyawut, dangallaw-dambahangi taggōl na.

26 Min heka na aku bayi makalabay kapiligduhan ma paglangngan-langnganan ku. Bayi aku diyunukan, bayi

miyunduhan. Bayi aku diyōgpaan uk manga pagkahi ku
Yahudi, maka uk aa bangsa saddi. Siya-siya aku ma diyōm
kalumaan, siya-siya isab aku ma de maka ma deyawut, bayi
na isab kalabayan ku. Kalabayan ku isab kalaatan min
manga aa magbawu'-bawu' in sigam kono' pagkahi ku mean
si Isa.
27 Bayi na aku makapagsangsa', bayi na aku binsana'.
Daran aku 'nsa' katuwi sangōm. Bayi aku piyunung maka
manga tiyohoan kallong. Daran isab aku kulang-kabus ma
takakan maka ma kapanammek, hangkan kasandalan ku
haggut.
28 Hunit asal ian hi', suga' niya' le' kasusahan saddi.
Sakahaba' 'llaw makananam aku kasukkalan ma sabab
manga jamaa si Almasi iya magtipun ma kalahat-lahatan.
29 Bang niya' ganta' lamma iman na tudju ni si Isa
tananam ku du kalammahan na. Bang niya' tabo-bo
ngahinang dusa, landu' du aku magkarukkaan.
30 'Nsa' aku baya' magbantug suga' bang aku subay
magbantug, pagbantugan ku sadja ayi-ayi bayi kalabayan
ku supaya manyatakan in aku 'nsa' niya' kōsōg ku.
31 Bannal sadja iya bayi halling ku hi', katauhan ko' itu
uk Tuhan, iya 'Mma' si Panghu' Isa. Wajib iya siyanglitan
sampay ni kasaumulan.
32 Waktu kamahi' ku ma daira Damaskus bayi aku
arak siyaggaw sabab niya' manga sundalu bayi siyoho'
nganjagahan lawang ma ad daira ian. Sundalu hi' bayi
siyoho' uk gubnul, deyo' isab min Sultan Aretas.
33 Suga' niya' bayi nabangan aku, piluwas aku min tan-
dawan, tiyontonan pareyo' ma diyōm tiklis. Jari makalappa
aku min gubnul hi'.

Pasal bayi pindaan maka pitau ni si Paul

12

1 Manjari pagka aku subay magbantug, magbantug du aku
minsan 'nsa' niya' pus na. Suga' buttihi' baan ta kaam pasal
ayi-ayi bayi magpanyata' ni aku min si Panghu' Isa, sampay
bayi pamatau na ma aku.
2 Niya' katauhan ku dakayo' lalla mean si Isa Almasi, bayi
tabo paangkat ni sulga'. Niya' na sangpu' maka 'mpat tahun
palabay. 'Nsa' katauhan ku bang baran na iya bayi paangkat
atawa hal pinyata' ma iya. Tuhan sadja makatau.
3 Suga' katauhan ku in lalla itu bayi tabo paangkat ni
lahat sulga'. Bayikan ku, 'nsa' katauhan ku bang baran na
tōōd atawa hal lihan na bayi pipahi', atawa bang iya bayi
pinyataan sadja. Tuhan sadja iya makatau.

4 Ma hi' peen iya, pikehan iya kabtangan 'nsa' wajib
bissala uk manusiya'.
5 Patut du aku magbantug ma sabab aa itu suga' 'nsa'
aku magbantug-bantug ma baran ku, duwal ma pasal
kalammahan ku.
6 Bang aku ganta' baya' magbantug, iya pagbantug ku 'nsa'
ula-ula halling ku, sabab bannal sadja kamemon halling ku.
Suga' 'nsa' du aku magbantug, sabab 'nsa' aku baya' bang
kalandu' pananglit manga aa ma aku. Kabayaan ku subay
tanda' uk sigam kahinangan ku, maka take isab bissala ku,
bo' iyampa sigam nanglit.
7 Kalu aku tabo mag-abbu-abbu ma sabab ayi-ayi bayi
pindaan ma aku ian ma diyōm sulga', hangkan aku bayi
pitakkahan saki bidda' paddi' na. Saki itu sali' hantang
sosohoan sayitan piyabo nasat ma aku bo' supaya aku 'nsa'
makapag-abbu.
8 Min tallu aku bayi ngamu'-ngamu' ni Panghu' pasal saki
itu, bang peen killoan du uk na.
9 Suga' nambung iya, uk na, “In tabang ku ma kau
iya panganjukup ma kau, sabab tanda' tōōd kōsōg ku
minsan kau mariyōm kalammahan, bang kau masi na peen
makahinang ma sabab kōsōg ku.” Hangkan na aku kiyōgan
tōōd magbantug ma pasal kalammahan ku sabab bang aku
lamma tananam ku tōōd kōsōg si Almasi.
10 Iya ian sababan na hangkan aku kasulutan ma ayi-ayi
takka ni aku, bang lamma baran ku atawa pig-udju'-udju'
aku, magtiksa' aku atawa pidjala', atawa pilabayan min
kasusahan kaginis-ginisan. Sandalan ku ian hi' kamemon
ma sabab si Almasi iya pamean ku, sabab kōsōg aku ma
waktu kasayu ku maka kalamma ku.

Susa si Paul ma pasal manga aa Kurintu

11 Sali' aku dupang magpamehe di ku salaitu suga' min
kaam du, sabab 'nsa' du aku bayi magpamehe di ku bang
bayi aku pimehe uk bi. Minsan 'nsa' niya' kagunahan ku,
'nsa' du aku kaliyuhan uk manga aa maiyu, iya magnahu'-
nahu' in sigam makarahu kawakilan uk si Almasi.
12 Iya bayi aku masi maiyu ma kaam, tanda' bi iya
uk ku ngahinang paltandaan, maka hinang kawasa maka
manga hinang kainu-inu ma manga aa, pasalta' peen aku
ngimanan ayi-ayi sasat ma aku. Minnihi', min kahinangan
ku hi', katauhan bi in aku bannal kawakilan uk si Almasi.
13 Ayi dusa ku ma kaam? Sali' du bohan ku tudju ni kaam
maka bayi bohan tudju ni manga pagtipunan manga jamaa
si Isa kasehean. Iya sadja pagbiddaan na, kaam iyu 'nsa'

bayi pabohatan ku sabab 'nsa' kaam bayi pangamuan ku
balanja'. Bang iya du hi' kasaan ku, ampunun bi aku!

14 Panyap na aku paiyu nibawan kaam, kamintallu ku
na maggara' paiyu. 'Nsa' du kaam pabohatan ku sabab
'nsa' du aku ngamu' tabang min kaam. 'Nsa' alta' bi iya
puhung ku suga' lasa bi. Sabab 'nsa' 'nggo'-mma' iya subay
biyalanjaan uk manga onde'-onde', suga' onde'-onde' iya
subay biyalanjaan uk 'nggo'-mma' sigam, maka kaam sali'
hantang anak ku.
15 Kiyōgan aku muwanan kaam ayi-ayi niya' ma aku
kamemon. Aho', paglilla' ku sampay baran ku bang peen
kaam tatabang ku du. Suga' angay baha'? Mangkin na
pasong lasa ku ma kaam, mangkin na pakō' lasa bi ma aku?

16 Na, tantu na kaam tau in kaam 'nsa' du bayi pabohatan
ku. Suga' niya' maiyu halling, uk na in aku taha' akkal ku
ngullian sin bi.
17 Salaingga baha' bayi pangulli' ku ma kaam? Bayi kaam
iyakkalan baha' uk manga aa soho' ku paiyu?
18 Bayi soho' ku si Titus nibaw kaam waktu palabay ian
maka niya' isab dakayo' danakan tabi bayi soho' ku nehean
iya. Bayi kaam iyakkalan baha' uk di si Titus bo' takallo'
ayi-ayi bi? 'Nsa' du ngakkal si Titus, sabab sali' du maksud
na maka maksud ku. Dabohan du kami tōōd.

19 Kalu isab pangannal bi in kami ngandaawahan baran
kami sadja, iya hangkan kami missala salaihi'. Suga' missala
kami ma panganda' Tuhan, maka pamissala uk kami iya
patut bissala uk manga aa suku' si Almasi. Ayi-ayi kamemon
hinang uk kami, manga bagay, hinang pamohan kaam ni
kahapan.
20 Hiyanggaw aku pasal papaiyu ku, bang peen kaam
taabut ku pasaddi palangay bi min kabayaan ku. Maka aku
isab, kalu saddi palangay ku min kabayaan bi. Hiyanggaw
aku bang peen kaam taabut ku niya' palsaggaan bi maka
niya' paglindihan bi. Kalu niya' manga lakkas dugal,
atawa iskutan ayi-ayi sigam pagka subay hal baran sigam
iya kiyannal. Kalu kaam tatawwa' ku maglimut-limutan,
mahalling-halling ni kasehean bi, manga magmalangkaw,
maka kalu sasaw diyōman bi.
21 Iya kahanggawan ku, pagtakka ku paiyu, niya' peen
kaiyaan ku tudju ni Tuhan ma kamaiyuhan bi, ma sabab
'nsa' hap kahinangan bi. Panangisan ku du sasuku bayi
makarusa dahu, bo' 'nsa' le' ngalabba min kalammian bayi
tahinang sigam, iya napsu sigam kalanduan maka pagbais
sigam.

13

Bissala katapusan

1 Na, kamintallu ku na paiyu nibawan kaam. Bang niya'
aa maiyu nuntutan sehe' na bayi maghinang laat, subay be'
bi kalangnganan sara' iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Subay niya' duwangan atawa tallungan makabuwan saksi'
in panuntut ian bannal, bo' niya' kabannalan na.”
2 Bayi kaam bandaan ku ma langngan kaminduwa ku
paiyu, suga' bayikan ku buttihi' ma kalikut ku. Kaam
bayi makarusa ma waktu palabay sampay kaam maiyu
kamemon, bang aku makapaiyu pabing 'nsa' du kaasean ku
sayi-sayi 'nsa' bayi palabba min dusa na.
3 Bang kaam hatul ku, tantu du kaam ngahalap ma aku
in aku missala biyo bayi min si Almasi. 'Nsa' du lamma si
Almasi bang harap ni kaam. Tananam bi du kawasa na.
4 Sabab minsan 'nsa' bayi niya' sali' kawasa si Almasi ma
waktu kapangalansang ma iya ni hag, 'llum na iya pabayik
uk kawasa Tuhan. Damikkiyan na kami manga kawakilan
si Almasi, sali' kami lamma isab pagka iya iya parakayoan
kami. Suga' tanda' bi du in kami 'llum du uk kawasa Tuhan,
iya hangkan tananam bi du kawasa kami bang kami ganta'
ngahatul kaam.
5 Nanding kaam di bi dahu, numariya kaam di bi, bo'
katauhan bi bang bannal jatu pangandōl bi ma si Almasi
atawa 'nsa'. 'Nsa' tasayu bi baha'? Iyu si Isa Almasi
pabōtang ma diyōm atay bi. Bang hati 'nsa', 'nsa' niya'
kajatuhan pangandōl bi.
6 Mura-murahan, bang peen katauhan bi in pame' kami
ma si Almasi jatu du.
7 Iya iyamu' uk kami ni Tuhan subay 'nsa' niya' sā' ma ayi-
ayi hinang bi. 'Nsa' kami nuyu' subay biyantug ma sabab
niya' kapatut kami magpabanda' ma kaam. Iya sadja tuyu'
kami bang peen kaam maghinang hap, minsan kami itu
kibā' 'nsa' taga kapatut.
8 'Nsa' du kami makasagga' ma kasabannalan, gam peen
kami magpasong.
9 Kiyōgan kami minsan kami tabista lamma, bang peen
kaam iya kōsōg mangandōl. Iya iyamu' na peen uk kami ni
Tuhan, bang peen kaam sampulna' ma kawul maka piil bi.
10 Hangkan na kaam sulatan ku pasal itu hi' ma 'nsa' le'
aku takka paiyu, bo' supaya tahatul bi bohan hinang bi.
Jari pagtakka ku paiyu 'nsa' na aku subay maluwas kapatut
ku mahallingan kaam. Sabab iya hangkan aku kabuwanan
kapatut uk si Almasi 'nsa' supaya kaam pakaatan ku, suga'
supaya pihōgōt uk ku pangandōl bi.

11 Na, manga dawuranakan ku, tammat na. Ngalabba
na aku min kaam. Tuyuin bi subay sampulna' kawul-piil
bi. Isbatun bi bayi panohoan ku ma kaam. Magsulut-
sulut kaam dakayo' pa dakayo', tuyuin bi kasannangan ma
diyōman bi. Jari maiyu du ma kaam Tuhan, iya poonan lasa
maka kasannangan.
12 Bang kaam mag'nda' umay-umay subay kaam
magsiyum tanda' paglasa bi.
13 Manga pagkahi bi suku' Tuhan itu mabo minsan laa hal
bahasa sigam ma kaam.
14 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan
tatabangan min si Panghu' Isa Almasi, maka lasa min
Tuhan, maka kapagdakayo' atay min Nyawa Sutsi. Amin.

Wassalam

SULAT NI AA GALATIYA
min si Paul

Si Paul bayi ngalatag kalahat-lahatan magnasihat Lapal Hap pasal si Isa Almasi. Taabut peen kaminduwa na, bayi iya paabut ni lahat Galatiya, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Heka daira maka kalumaan bayi taabut na ma katilibut lahat Galatiya hi', bo' pignasihatan manga aa hi' pasal kamatay si Isa Almasi pamapuwas dusa sigam. Heka isab bayi magkahagad sampay mangandōl ma si Isa. Makalikut peen si Paul min Galatiya, niya' may'an manga aa kasehean magpandu' in aa magpangandōl ma si Isa, minsan sigam 'nsa' bangsa Yahudi, subay sigam mōgbōg isab ma sara' bayi siyulat uk si Musa, bo' supaya sigam pighap maka Tuhan. Minnihi' sasat pikilan manga aa mangandōl ma si Isa ma lahat Galatiya hi'.

Take peen si Paul bang ayi pamandu' ni manga aa Galatiya hi', magtuwi piyabo uk na sulat itu tudju ni sigam. Pasti' uk si Paul ma sulat itu 'nsa' sara' si Musa makalappas sigam min hukuman dusa, suga' pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

Biya'-ba' isab ma sulat itu pasal aa magpangandōl bang subay salaingga addat-tabiat sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul pisampay paiyu ni kaam maglahat maiyu ni manga kalahatan Galatiya. Kawakilan aku magnasihat suga' kapatut ku 'nsa' min manusiya' maka 'nsa' aa ngawakilan aku. Tōōd aku kawakilan uk si Isa Almasi maka 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi makallum si Isa min kamatay na.

2 Aku itu sampay kamemon dawuranakan tabi maitu, magdakayo' mabo bissala paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi.

3 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan sampay uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

4 Si Isa Almasi bayi maglilla' matay supaya piyuwasan dusa tabi, bo' supaya isab 'nsa' kitabi tabo-bo maghinang laat iya daran hinang aa ma waktu itu. Hangkan salaihi' kapaglilla' si Isa Almasi sabab iya asal iya kabayaan 'Mma' tabi Tuhan subay hinang uk na.

5 Patut du Tuhan piyudji saumul-umul. Amin.

Dakayo' sadja Lapal Hap

6 Inu-inu tōōd aku ma kaam, dayi'-dayi' du kaam palabba
min Tuhan iya bayi nawag kaam sabab lasa maka ase' si
Almasi. Iyu na kaam pinda min lapal hap pasal si Almasi
ni lapal saddi.
7 Suga' 'nsa' niya' taōnan lapal hap, saddi min lapal pasal
si Isa. Suga' niya' manga aa baya' nasat pikilan bi sampay
pindahan uk sigam Lapal Hap pasal si Isa Almasi.
8 Suga' bang niya' aa sayi-sayi na, atawa minsan lagi' kami,
atawa malaikat min sulga' bang iya nganasihat lapal saddi
min pandu' bannal bayi pagnasihat kami ma kaam, aa iyu
subay tawwa' mulka' saumul-umul.
9 Bayi na itu pagbissalahan kami bo' bayikan kami
buttihi', in bang niya' nganasihatan kaam lapal saddi min
Lapal Hap asal bayi tatayima' bi, aa ian subay pigmulkaan.
10 Daa pikilun bi in tiyuyu' uk ku bo' aku siyanglitan uk
aa. Suga' asal tiyuyu' uk ku bang aku siyanglitan uk Tuhan.
Daa pikilun bi in iya tiyuyu' uk ku in kasulutan manga aa
ni aku. Sabab bang ian pagtuyuan ku, 'nsa' na aku taōnan
sasohoan si Almasi.

Si Paul kawakilan uk Tuhan

11 Manga dawuranakan ku, niya' pamaintōm ku ma kaam.
In Lapal Hap bayi pitanyag uk ku pasal si Isa Almasi, 'nsa'
min pikilan manusiya' iya paluwasan na.
12 'Nsa' bayi tasambut ku min manusiya'; 'nsa' na isab
manusiya' pagguruhan ku. Suga' tasambut ku itu min si
Isa Almasi iya du mamanda' ma aku.
13 Bayi take bi pasal kajarihan ku ma waktu bayi
pamōgbōg ku ma agama Yahudi. Binsana' tōōd uk ku
manga aa suku' Tuhan, hati na, jamaa si Isa Almasi. 'Nsa'
niya' bayi ase' ku ma sigam. Kabayaan ku subay 'nsa' niya'
takapin min sigam.
14 Pasal pamōgbōg ma agama kami Yahudi, labi du aku
bayi mōgbōg min pagkahi kami kamemon. Tuyu' du aku
mōgbōg ma usulan min ka'mbo'-mboan kami.
15 Suga' minsan aku salay'an, pene' du aku uk Tuhan ma
sabab ase' na maka lasa na tudju ni aku. Bayi aku pene' uk
na ma 'nsa' lagi' aku bayi iyanakan, bayi aku killo' uk na
hinang sasohoan na.
16 Kabayaan Tuhan subay pipanda' kajarihan Anak na ma
aku bo' supaya tapatanyag ku Lapal Hap pasal si Isa ni
kabangsa-bangsahan 'nsa' Yahudi. Pagka salaihi', 'nsa' na
aku pahi' ni sayi-sayi mikipandu' pasal iya ian.
17 'Nsa' aku minsan bayi pahi' ni daira Awrusalam
patibaw ni manga aa kawakilan dahu min aku. Suga'

magtuwi aku pahi' ni lahat Arab bo' puwas na pabing aku
ni Damaskus.
18 Palabay tallun tahun iyampa aku pahi' ni Awrusalam
patibaw ni si Petros bo' aku pahanti' ma iya duwa pitu'.
19 Saddi min si Petros 'nsa' niya' aa kawakilan tanda' ku
duwal si Ya'kub, iya siyay Panghu' tabi.
20 In sulat ku itu asal bannal. Niya' Tuhan naksi', asal 'nsa'
aku magputing.
21 Puwas aku may'an bo' iyampa aku pahi' ni kalahatan
hi' ni Siriya maka ni Kiliki.
22 Ma waktu ian 'nsa' lagi' aku takila uk manga jamaa si
Isa ma hi' ma lahat Yahudiya.
23 Bayi sigam kahakahan sadja in aku aa magbinsana'
manga jamaa si Isa ma waktu dahu bo' supaya 'nsa' niya'
takapin mangandōl ma iya. Suga' kahakahan isab in aku
pinda na buttihi' sabab magnasihat na aku subay manga aa
mangandōl ma si Isa.
24 Manjari piyudji uk sigam Tuhan sabab pinda na aku
mangandōl ni si Isa Almasi.

2

1 Paglabay sangpu' ka 'mpat tahun minnihi', bayi aku
pabayik pahi' ni Awrusalam magbe' ka si Barnabas. Biyo
isab uk ku si Titus.
2 Hangkan aku pahi' sabab iya pimanda' uk Tuhan ni
aku. Pagtakka kami pahi', mag-isun kami maka manga
nakura' jamaa si Isa, kami-kami sadja. Pihati uk ku ni
sigam bang ayi bayi Lapal Hap pignasihat ni manga aa 'nsa'
Yahudi. Hangkan sigam pihati uk ku, sabab bang sigam 'nsa'
kasulutan, 'nsa' niya' kapusan manga bayi tahinang ku ma
dahu atawa hinang ku ma waktu itu.
3 Suga' kasulutan du sigam ma hinang ku. Minsan si
Titus, minsan iya bangsa Girik, 'nsa' du iya liyōgōs uk sigam
siyoho' mag-islam.
4 Bannal, niya' may'an aa kasehean masi mōgbōg agama
Yahudi, kabayaan sigam subay si Titus pig-islam, suga'
aa ian magbawu'-bawu' in sigam manga dawuranakan
tabi mangandōl ma si Isa. Bayi sigam palamud ma pag-
isunan ian nipihan bang kami me' ma sara' si Musa atawa
'nsa'. Sabab kami ian, pagka parakayo' ma si Isa Almasi,
hawulaya na kami min bayi sara' biyōgbōgan dahu. Baya'
sigam ngahinang kami banyaga' ma kalangnganan sara'
bayi dahu ian.
5 Suga' 'nsa' kami baya' me' ma kabayaan aa ian minsan
le' min tadda, sabab Lapal Hap itu subay halli' ma sabab bi
supaya tananam bi pandu' kasabannalan.

6 Manga aa bistahan nakura' manga jamaa si Almasi,
'nsa' sigam noho' subay giyanapan pandu' ku. Minsan
sigam bistahan aa langkaw 'nsa' bidda' ma aku sabab
ma panganda' Tuhan sali'-sali' du aa kamemon; 'nsa' iya
ngandapitan aa.
7 'Nsa' du niya' pagsaway-saway sigam; gam na peen
aku iyakuhan uk sigam in aku bannal pingandōl uk Tuhan
matanyag nganasihat Lapal Hap pasal si Isa Almasi ni
manga kabangsahan 'nsa' bangsa Yahudi, sali' si Petros isab
pingandōl nganasihat pahi' ni bangsa Yahudi.
8 Sabab min kawasa Tuhan hangkan aku kawakilan
matanyag Lapal Hap ni manga bangsa kasehean; sali' du
ma si Petros min kawasa Tuhan isab hangkan iya kawakilan
matanyag Lapal Hap ni manga Yahudi.
9 Manjari si Petros, maka si Ya'kub, maka si Yahiya, sigam
manga nakura' mahi', pagtakila sigam in aku kawakilan uk
Tuhan, siyalam kami maka si Barnabas uk sigam tanda' in
magdakayo' hinang kami kamemon. Mag-isun kami subay
kami matanyag pahi' ni manga bangsa kasehean, bo' sigam
matanyag ma diyōm bangsa Yahudi.
10 Iyamu' sadja uk sigam subay kami magtabang ma
manga aa miskin ma diyōman sigam bo' iya na hi' asal
tuyuan ku hinang.

Si Petros pihallingan uk si Paul

11 Pag 'nsa' taggōl puwas ian, sabu kami ma hi' ma daira
Antiyok, pahi' si Petros. Dakayo' 'llaw in hinang na 'nsa'
tawwa' hangkan biyaan iya uk ku.
12 Sabab 'mboho' iya takka mahi', me' iya magsawu
mangan ma manga aa suku' si Almasi iya 'nsa' Yahudi. Suga'
pagtakka peen manga Yahudi min Awrusalam bayi siyoho'
pahi' uk si Ya'kub, magtuwi si Petros paōkat min manga
aa hi' 'nsa' Yahudi bayi pag-umpigan na hi' sabab iya tiyāw
siyaway uk aa ian bahu takka sabab Yahudi ko' ian masi
mōgbōgan sara' mag-islam.
13 Manga Yahudi kasehean mangandōl ni si Isa ma
Antiyok ian, tiyāw du isab sali' si Petros, bo' kamemon sigam
'nsa' magsawu mangan maka sehe' sigam 'nsa' Yahudi sabab
tiyāw siyaway. Minsan si Barnabas tabo-bo isab maghinang
salaihi'.
14 Pag'nda' ku hinang sigam 'nsa' tawwa' maka pandu'
bannal ma diyōm Lapal Hap pasal si Isa Almasi, halling
ku ni si Petros ma dahuhan sigam kamemon, “Kau iyu aa
Yahudi,” uk ku, “suga' 'nsa' kau me' ma addat tabi Yahudi
bo' me' kau ma addat bangsa saddi itu. Angay liyōgōs uk nu

manga aa bangsa 'nsa' Yahudi subay mōgbōg manga addat
Yahudi ian?”

Aa kamemon, Yahudi maka 'nsa', kalappasan ma sabab pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

15 Iya bannal na, bangsa Yahudi du kami sabab tubu' min
bangsa Yahudi, 'nsa' min bangsa kasehean, iya pigbahasa
bangsa baldusa.
16 Suga' katauhan kami in 'nsa' niya' aa iyōnan bōntōl ma
sawukat sara' agama biyōgbōgan uk na. Iya sadja iyōnan
bōntōl uk Tuhan bang aa mangandōl ma si Isa Almasi.
Hangkan ko', minsan kami Yahudi, mangandōl ma si Isa
Almasi, bo' minnihi', min pangandōl kami ma si Isa iya
hangkan kami bista bōntōl uk Tuhan. 'Nsa' ma sabab sara'
agama biyōgbōgan uk kami, sabab 'nsa' niya' bista bōntōl
uk Tuhan minsan lagi' salaingga uk na mōgbōg sara' agama.
17 Bang kami bangsa Yahudi baya' parakayo' ma si Almasi
bo' supaya kami bista bōntōl uk Tuhan, bo' 'mboho' tabistu
in kami dusahan, sali' manga bangsa kasehean iya 'nsa'
Yahudi; na, salaingga na? Ōnan ta baha' si Almasi, iya sabab
na hangkan kami dusahan? 'Nsa' na niya' tōōd kabannalan
na!
18 Bang, sawupama, aku nagna' mōgbōg pabayik sara'
bayi labbahan ku, bo' pandu' ku in sara' ian subay
biyōgbōgan, iya na pasti' in aku dusahan pagka kalang-
galan ku sara' hi'.
19 Suga' iya bannal na, pasal pamōgbōg sara' hi', sali' aku
hantang aa matay sabab aku pibōtang hukuman kamatay
uk sara' hi' sabab 'nsa' tabōgbōg ku sara' hi'. Manjari
hawulaya na aku min sara' supaya Tuhan biyōgbōgan uk
ku. Hati na, butas na aku min bayi kajarihan ku tagna', sali'
ibarat aa magbe' maka si Isa piyatay ma diyata' hag.
20 Manjari kallum ku buttihi' 'nsa' min baran-baran ku,
suga' min si Almasi pabōtangan ma diyōm atay ku itu.
Sataggōl ku 'llum ma dunya itu mangandōl aku ma Anak
Tuhan. Lasa iya ma aku sampay bayi na iya maglilla' matay
ma sabab ku.
21 'Nsa' labbahan ku lasa maka ase' Tuhan. Bang makajari
kita bista bōntōl ma sabab sara' agama bōgbōgan tabi, 'nsa'
niya' kapusan kamatay si Almasi ma sabab tabi.

3

Pamōgbōg sara' atawa pangandōl ta ma si Isa

1 Kaam manga aa Galatiya, sā' tōōd pikilan bi iyu! Sayi
bayi ngakkalan kaam in subay kaam mōgbōg sara' bayi
siyulat uk si Musa? Bayi pasti' pamandu' ku ma kaam in

si Isa Almasi matay ma diyata' hag supaya iyampun dusa bi.
2 Tiyaw ta kaam. Salaingga panayima' bi Nyawa Tuhan?
Tayima' bi Nyawa Tuhan sabab mōgbōgan sara' ian? 'Nsa'
du! Suga' katauhan bi du in pamuwan Tuhan sadja Nyawa
na ma kaam sabab kine uk bi maka kihagad uk bi Lapal
Hap pasal si Isa Almasi.
3 Kaam iyu, 'nsa' manjari! Tagna' bi me' ma si Isa Almasi,
Nyawa Tuhan pangandōlan bi, suga' buttihi' mangandōl
kaam ma kōsōg baran bi mōgbōg sara' agama.
4 Salaingga pikilan bi, 'nsa' niya' kagunahan iya bayi
talabayan bi sataggōl min tagna' kaam mangandōl ma si
Isa? 'Nsa', mehe kagunahan na.
5 Bayi na kaam biyuwanan Nyawa Sutsi uk Tuhan bo'
hinang uk na hinangan barakat ma diyōman bi. Salaihi'
hinang na ma sabab kaam ngasip maka magkahagad Lapal
Hap; 'nsa' ma sabab mōgbōgan panohoan sara' ian.
6 Pikilun bi si Ibrahim ma awwal lagi'. Niya' bayi siyulat
ma diyōm Kitab, uk na, “Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan
ma iya, hangkan du iya bista bōntōl uk Tuhan.”
7 Hangkan minnihi' tahati bi in sasuku mangandōl ni
Tuhan, sigam tubu' si Ibrahim sabannal.
8 Pigbissala ma diyōm kitab bayi awwal lagi' pasal manga
aa 'nsa' Yahudi, in sigam bistahan bōntōl du uk Tuhan bang
sigam mangandōl ma iya. Pihatihan uk na Lapal Hap itu ma
si Ibrahim ma awwal lagi', ma 'nsa' lagi' waktu na. Halling
na ma si Ibrahim, “Ma sabab nu pamuwan ku kahapan ni
manusiya' kamemon ma dunya itu.”
9 Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan ian, bo' sabab ian
biyuwanan iya kahapan uk Tuhan. Damikkiyan du isab
sasuku magkahagad ma bissala Tuhan biyuwanan du isab
sigam kahapan sali' bayi ma si Ibrahim.
10 Suga' sasuku pasakdōl ma sara' agama, tawwa' sigam
mulka' Tuhan. Sabab iya na itu bayi tasulat ma diyōm Kitab,
uk na, “Sayi-sayi 'nsa' makaambat ngahinang kamemon
panohoan sara' bayi siyulat ma dimay Kitab asal sigam
pigmulkaan uk Tuhan.”
11 Manjari pasti' tōōd 'nsa' niya' aa bistahan bōntōl uk
Tuhan ma sabab panohoan sara' biyōgbōgan uk na. Sabab
uk Kitab, “Sayi-sayi mangandōl ni Tuhan, bistahan du iya
bōntōl uk Tuhan, bo' iya 'llum saumul.”
12 Bang sara' iya biyōgbōgan uk ta, 'nsa' giyuna pangandōl
ta suga' iya giyuna, hulas-sangsa' ta. Sali' bayi bissala ma
dimay sara', uk na, “Aa makabōgbōg kamemon panohoan
diyōm sara' itu 'llum du iya ma sabab na.”

13 Pagka salaihi', bang 'nsa' taambat ta panohoan sara'
kamemon tawwa' kita mulka' Tuhan. Malayingkan talakkat
du kitabi uk si Almasi, pagka iya makananam mulka' ganti'
tabi. Sabab niya' bayi tasulat ma diyōm Kitab, uk na,
“Bang aa giyantong piyatay ma diyata' hag, in aa ian tawwa'
mulka' Tuhan.”
14 Bayi si Almasi maglilla' piyatay salay'an bo' supaya
piniyaan kahapan manga aa 'nsa' Yahudi iya kahapan
bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim bayi masa awwal,
maka supaya ma sabab pangandōl tabi ma si Isa Almasi
makatayima' kitabi Nyawa Sutsi iya bayi panganjanji' uk
Tuhan.

Sara' maka Janji' Tuhan

15 Manga dawuranakan ku, buwanan ta kaam dalil.
Bang niya' duwa aa magjanji', bo' bayi na tasaksian, 'nsa'
kapindahan na atawa makapaganap ma pagsulutan sigam.
16 Salaitu isab ma janji' Tuhan. Bayi iya nganjanji' ma
si Ibrahim maka ma panubu' na, bo' 'nsa' ma kahekahan
panubu' si Ibrahim iya bayi kapagjanjian. Iya iyōnan
panubu' itu dakayo' du, hati na si Almasi.
17 Salaitu dalil na bang hiyati, niya' kapagsulutan Tuhan
bayi pabōtang na ma waktu kapanganjanji' na ma si
Ibrahim, makalabayan peen 'mpat hatus maka tallumpu'
tahun, bo' niya' sara' bayi pabōtang na. Malayingkan, in
kapagsulutan tagna' ian, 'nsa' kapindahan ma sawukat niya'
na sara', maka janji' Tuhan ian 'nsa' kapindahan.
18 Bang si Ibrahim sawupama bayi pihampitan pusaka'
ma sabab kalangnganan sara' sadja, sali' 'nsa' niya' kagunahan ma bayi janji' ian. Suga' iya bannal na, iya hangkan
si Ibrahim kabuwanan pusaka' uk Tuhan, sabab niya' asal
janji' Tuhan ma iya.
19 Manjari, bang salay'an, ayi kagunahan sara' ian? Baan
ta kaam, in sara' ian piganap sadja uk Tuhan ni janji'
na bo' supaya katauhan manga manusiya' in sigam taga
dusa. Bo' sara' ian wajib pamean sataggōl 'nsa' lagi' bayi
palahil dakayo' tubu' si Ibrahim itu (hati na si Almasi),
iya katumanan janji' Tuhan. In sara' ian bayi siyongan ni
manga malaikat, bo' iyampa pisampay uk sigam ma si Musa,
bo' iya magpaōt masampay sara' ian ni manusiya'.
20 Suga' panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, 'nsa' iya noho'
sayi-sayi paōt, sabab Tuhan dakayo'-kayo' nganjanji'.

In Kagunahan Sara'

21 Kalu tapikil bi niya' pagsaggaan ma sara' si Musa maka
ma janji' Tuhan ian, suga' 'nsa'. Dakagaraan du. Bang
bayi kitabi kapabōtangan sara' taga kawasa muwan kallum

tattap ma manusiya', makajari kitabi iyōnan bōntōl uk
Tuhan ma sabab sara' iya biyōgbōgan. Suga' 'nsa' niya'
sara' salaihi'.
22 Suga' manusiya' itu dusahan kamemon, sali' sigam
tabo-bo uk dusa, sali' bayi siyulat pasal sigam ma dimay
Kitab. Hangkan ma sabab pangandōl ta sadja ma si Isa
Almasi, kabuwanan kitabi kahapan min Tuhan, sali' bayi
asal panganjanji' na ma sasuku mangandōl ma iya.
23 Sataggōl 'nsa' lagi' palahil pandu' pasal si Isa, kitabi
manusiya' sali' sapantun pilisu tiyambōlan uk sara' sataggōl
'nsa' lagi' katauhan pasal pangandōl ma si Isa bo' iyampa
kita makalappas.
24 Bayi kitabi pig-agihan uk sara' si Musa sataggōl si Al-
masi 'nsa' lagi' bayi paitu ni dunya, supaya kita mangandōl
ma iya bang palahil na, bo' kita iyōnan bōntōl uk Tuhan.
25 Buttihi' taabut na waktu pangandōl ta ma si Isa, 'nsa'
na kita subay pig-agihan uk sara' ian.
26 Kaam iyu, anak Tuhan du kamemon ma sabab pan-
gandōl bi ma si Isa Almasi iya parakayoan bi.
27 Bayi na kaam piyandi tanda' saksi' in kaam parakayo'
na ma si Almasi, bo' kajarihan si Almasi iya kajarihan bi na.
28 Manjari sali' du aa magpangandōl kamemon. 'Nsa'
niya' pagbiddaan na, Yahudi maka bangsa saddi, ata maka
aa 'nsa' ata, lalla maka danda, sabab dambean du kaam
kamemon pagka parakayo' na kaam ma si Isa Almasi.
29 Basta kaam suku' ma si Almasi bista du kaam sali'
panubu' si Ibrahim, bo' kaam biyuwanan kahapan bayi
panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim hi'.

4

1 Pahati ta lagi' kaam. Bang sawupama niya' onde'-onde'
bayi matay 'mma' na, pamusaka' ma iya bayi alta' 'mma' na
hi'. Suga' sataggōl 'nsa' lagi' sangpōt umul na, 'nsa' lagi' iya
tapamuwan ayi-ayi bayi pamusaka' ma iya. Sali' iya masi
banyaga' ngipat.
2 Pigbayaan iya sampay pangalta' na uk aa ngipat iya.
Subay taabut waktu bayi pama'-ma' uk 'mma' na, bo' niya'
kapatut na magbaya' ma alta' na.
3 Damikkiyan na isab kitabi ma waktu dahu, iya waktu
kita sali' onde'-onde' lagi', bayi kitabi ma pangantanan
bangsa ibilis, iya magbaya' ma diyata' langit.
4-5 Suga' pagtaabut na waktu bayi panganggara' uk Tuhan,
magtuwi siyoho' uk na Anak na paitu ni dunya. Iyanakan
iya uk manusiya'. Bangsa Yahudi iya: bayi biyōgbōgan
uk na sara' bayi siyulat uk si Musa. Iya hangkan anak na
bayi siyoho' paitu, supaya tapaluwas uk na sasuku banyaga'

uk sara' maka supaya kitabi manusiya' hinang manga anak
Tuhan.
6 Kapastian in kaam anak Tuhan sabab tiya' na Nyawa
Sutsi bayi piyabo uk Tuhan ni diyōm atay bi, deyo' isab min
anak na si Isa. Iya hangkan kitabi makajari ngōn 'Mma' ma
Tuhan, ma sabab kawasa Nyawa Sutsi itu.
7 Hangkan kaam 'nsa' na taōnan banyaga' suga' anak
Tuhan na. Pagka anak na kaam, pamuwan Tuhan
kamemon kahapan suku' ma manga anak na.

Bimbang si Paul pasal Aa Galatiya

8 Ma waktu dahu ma 'nsa' lagi' katauhan bi Tuhan, sali'
kaam banyaga' pigbayaan uk manga ibilis bayi pagtuhanan
bi.
9 Suga' buttihi' katauhan bi na Tuhan, bo' hap lagi' bang
uk ku katauhan kaam uk Tuhan. Na, angay kaam me'-
me' pabayik ma kaaddatan maka usulan bayi min masa
palabay ian bo' 'nsa' niya' kawasa atawa pus na? Kabayaan
bi hinang sali' banyaga' pabayik?
10 Biyōgbōgan na peen uk bi manga kaaddat-addatan
pasal manga 'llaw pagmulliya bi, sampay paghinang bi ma
bulan atawa ma musim maka panahunan.
11 Susa aku ma pasal bi. Luhay 'nsa' niya' kasongan bayi
hinang ku maiyu ma kaam.
12 Manga dawuranakan ku, amay-amay niya' amu' ku
ma kaam, subay singōran bi hinang ku papuwas min
sara' Yahudi, sabab hinang ku hi' sali' du aku maka kaam
'nsa' Yahudi. 'Nsa' niya' bayi dusa bi ma aku, hap sadja
pangahatul bi ma aku.
13 Katauhan bi du pasal bayi kahalan kahanti' ku ma kaam
tagna', bayi aku takkahan saki ma kamaiyuhan ku, hangkan
aku paiyu ma kaam matanyag Lapal Hap.
14 Minsan kaam kahunitan ma sabab saki ku, 'nsa' du aku
kasumuhan bi atawa tayikutan bi, suga' gam peen siyagina
aku uk bi sali' panagina bi malaikat bang ganta' piyabo uk
Tuhan. Pig-addatan aku uk bi sali' pangaddat bi ma si Isa
Almasi bang sawupama iya nibaw ma kaam.
15 Mehe tōōd kōg-baya' bi ma waktu kamaiyu ku ma
kaam. Aku du makaba' pasal ase' bi ma aku, sabab
bang ganta' bayi makajari sadja killoan uk bi mata bi
pangangganti' mata ku. Suga' painay buttihi' pinda na lasa
bi ma aku?
16 Kalu takannal bi in aku sali' bantahan bi ma sabab
bannal sadja bissala ku ma kaam?
17 Manga aa kasehean iyu magpandu' ma kaam manga
pandu' 'nsa' bannal, in aa iyu magbawu'-bawu' in sigam
bimbang ma kaam suga' miyaksud uk sigam 'nsa' kahapan

bi. In kabayaan sigam subay kaam butas min aku bo'
supaya sigam sadja biyōgbōgan uk bi.
18 Asal hap bang kaam bimbang ma kasehean bi saka-
haba' waktu, minsan aku maiyu atawa ma likut ku, basta
kahapan iya maksud bi.
19 Kaam manga anak-mpu ku, kahunitan pikilan ku
pabayik ma pasal bi, sali' sapantun danda kahunitan bang
song nganak. Hilu' pikilan ku ma pasal bi sataggōl 'nsa' lagi'
si Almasi magbaya' ma dimay atay bi.
20 Kabayaan ku in subay aku maiyu ma kaam buttihi', bo'
supaya tabo ta kaam magbissala magharap sabab susa tōōd
pamikil ku ma pasalan bi.

Si Hagar maka si Sara hinang dalilan

21 Niya' tiyaw ku ma kaam sasuku kaam baya' mōgbōg
ma sara' bayi siyulat uk si Musa; 'nsa' katauhan bi ayi bayi
bissala sara' ian?
22 Ba' na sara' ian, in si Ibrahim taga anak duwa lalla;
dakayo' ian anak na min si Hagar, handa na banyaga'; maka
dakayo' hi' anak na min si Sara, iya handa na poon tōōd.
23 Anak na min danda banyaga' ian sali' panganak
kasehean ma dunya itu, suga' saddi iya min handa na poon
tōōd, iya 'nsa' banyaga'. In anak si Ibrahim dakayo' itu bayi
iyanakan panumanan bayi janji' Tuhan ma iya.
24 Na, salaitu hatulan na: in duwa danda itu sali' dalil
duwa pagsulutan Tuhan maka manusiya'. Si Hagar, danda
banyaga' hi', sali' dalil pagsulutan tagna' sampay sara' na,
iya bayi pibōtangan bangsa Yahudi ma hi' ma diyata' bud
Turusina. Banyaga' isab anak si Hagar, hati na manga aa
magpame' ma sara' agama, iya aturan pagsulutan tagna' hi'.
25 Manjari si Hagar iya diyalil sara' agama bayi duwai min
bud Turusina ma hi' ma lahat Arab, iya isab sali' sapantun
agama min Awrusalam buttihi', sabab tabanyaga' na sigam
uk sara' agama iya pamean sigam.
26 Suga' si Sara iya diyalil pagsulutan bahu. Iya sali'
sapantun ina' tabi manga mangandōl ma si Isa. Hawulaya
na kitabi min aturan tagna' hi' ma sabab langnganan
pagsulutan bahu iya pibōtangan ma Awrusalam bahu
marimay sulga'.
27 Tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Magkōgkōg kau, danda,
minsan 'nsa' kau bayi tawwa' anak!
Ngallang kau pakōsōg sabab kakōgan nu
minsan kau 'nsa' bayi makananam paddi' pag-anak!
Sabab manga anak ma handa bayi imbanan uk halla na,
heka lagi' min handa 'nsa' bayi imbanan uk halla na.”

28 Manga dawuranakan ku, kaam iyu anak Tuhan du
sabab tiyuman uk na janji' na. Sali' du kaam maka si Isahak
iya panumanan janji' Tuhan ma si Ibrahim.
29 Bistahun bi bayi waktu awwal hi', in anak si Hagar iya
bayi iyanakan sali' kasehean ma dunya. Pagmehe na peen
bayi iya ngalaat danakan na, iya bayi iyanakan ma sabab
barakat min Nyawa Tuhan ma ina' na. Damikkiyan na isab
kitabi buttihi', niya' na peen ngalaat kitabi.
30 Suga' pikilun bi bayi sulat ma dimay kitab, uk na,
“Paluwasun bi danda banyaga' hi' maka anak na sabab anak
banyaga' 'nsa' manjari bihagian pusaka' bayi pangamban
ma anak min handa poon, iya 'nsa' banyaga'.”
31 Manjari itu, manga dawuranakan, 'nsa' kitabi sali'
anak danda banyaga' hi'. Kitabi itu, sali' anak danda 'nsa'
banyaga'.

5

Patōtōg Kaam ma Kahawulayahan

1 Kitabi itu, hawulaya du min bayi pagbanyagaan tagna'
sabab piyuwasan na kitabi uk si Almasi. Hangkan du kaam
daa me' hinang banyaga' pabayik; subay kaam patōtōg
sadja pagka kaam hawulaya.
2 Asipun bi bissala ku itu, bo' baran ku halling. Bang kaam
ganta' ngaho' pig-islam bo' supaya kaam bistahan bōntōl uk
Tuhan, tahinang bi si Almasi sali' 'nsa' niya' guna ma kaam.
3 Bandaan ta kaam pabayik: in sasuku pig-islam me' ma
panohoan sara' hi' subay bōgbōg sigam panohoan sara' hi'
kamemon.
4 Sasuku kaam magtuyu' bistahan bōntōl ma panganda'
Tuhan ma sabab pamōgbōg bi sara' hi', sali' hantang kaam
pabutas min si Almasi. Palawak kaam min ase' maka lasa
Tuhan.
5 Suga' pangahōwat tabi in kitabi bistahan bōntōl uk
Tuhan sabab pangandōl tabi ma si Isa Almasi. Maka iya
na agaran tabi sabab hinang barakat Nyawa Tuhan.
6 Sabab bang kitabi pasōd ma si Isa Almasi, sali'-sali' na
kitabi kamemon ma panganda' Tuhan, aa bayi labay pig-
islam maka 'nsa'. Iya sadja halga' ma Tuhan bang niya'
pangandōl tabi ma si Isa maka lasa tabi ma pagkahi tabi.
7 Asal hap bayi pame' bi ma pandu' bannal pasal si Isa
Almasi. Suga' sayi bayi ngalōgōs kaam hangkan kaam
parōhōng na me'?
8 'Nsa' min Tuhan bang pangalōgōs salaihi', sabab Tuhan
bayi nawag ma kaam subay me' ma pandu' bannal.

9 Dalilun bi pasulig: bang pasulig itu pilamud ma addun
makapasulig kamemon addun. Salaihi' du isab ma pandu'
bengkok.
10 Suga' minsan salay'an, tantu aku in pikilan bi 'nsa'
magbidda' maka pikilan ku sabab si Isa Almasi pasōran
tabi sali'-sali'. Maka aa nasat pikilan bi ma pasal pandu'
na bengkok, tantu iya pigmulkaan uk Tuhan, minsan sayi.
11 Manga dawuranakan ku, niya' kono' haka in aku
mandu' pasal pag-islam subay biyōgbōgan lagi', bang
sawupama bannal iyu, angay aku masi binsana' uk manga
Yahudi itu. Iya pamandu' ku pasal kamatay si Isa ma diyata'
hag pamapuwas dusa, 'nsa' du makalaat atay sigam, basta
bayi pigbe' maka pandu' sigam pasal pag-islam.
12 Manga aa nasat pikilan bi ma pandu' sigam in kaam
subay pig-islam, hap lagi' sigam ngehetan harapan sigam.
13 Manjari kaam iyu, manga dawuranakan ku, bayi kaam
pene' uk Tuhan supaya kaam pihawulaya min usulan sara'
hi'. Suga' pahalli' kaam. Daa dulin bi napsu baran bi ma
sawukat kaam hawulaya na. Hap lagi' bang kaam ti'bōt
magtabang-tiyabang ma sabab lasa bi pa dangan pa dangan.
14 Sabab iya na itu kamaujuran panohoan sara' kamemon,
tabe' ma panohoan dakayo' itu: uk na, “Lasahun bi pagkahi
bi manusiya' sali' lasa bi ma baran bi.”
15 Suga' bang kaam magsasa' maka magkōsōg-kōsōgan
sali' hantang manga ero' magkeket subay pahap-hap kaam
sabab song kaam magkaat ka pagkahi bi.

Nyawa Tuhan atawa Napsu Manusiya'

16 Itu halling ku kaam: parulun bi Nyawa Tuhan magbaya'
ma baran bi bo' tantu 'nsa' karulan napsu bi.
17 Iya kabayaan napsu ta maka kabayaan Nyawa Sutsi
mag-agaw-kōsōg; duwan jinis baya' itu 'nsa' mag-uyun; iya
hangkan 'nsa' kitabi makarapat ngahinang ayi-ayi kabayaan
tabi.
18 Suga' bang kitabi pignakuraan uk Nyawa Sutsi, puwas
du kitabi min kōsōg sara' hi'.
19 Katauhan ta iya katōbtōban manga aa bang ngandulan
napsu baran sigam, sabab salaitu na peen hinang uk sigam:
magjina, magbaisan, sampay maghinang kasabulan.
20 Piyudji uk sigam ma manga tuhan-tuhan hi',
maghinang-hinang sigam pagkahi sigam sali' pantak maka
ilmu'; magbanta na peen maka magbono'; maglindi-lindi
maka magkabansi, baya' sigam palangkaw min pagkahi
sigam. Magsual na peen sigam; iyōkat uk sigam aa
magdawuransehean.

21 Pagnapsuhan sigam panyap sehe' sigam. Maglami-lami
sigam sabu mag-inum, magpalango di sigam. Maka niya'
lagi' hinang sigam salaihi'. Na bayikan ku bisssala ku ma
dahu, sayi-sayi maghinang manga hinang laat itu 'nsa' tōōd
pisōd diyōm pagparinta Tuhan ma sosongun.

22 Suga' bang aa pigbayaan uk Nyawa Tuhan, iya na itu
kahinangan na: lasa iya ma pagkahi na; tattap kakuyagan
na; sannang iya ma pamikil na. Tatasan na pagkahi
na minsan inay; nabang sadja iya; tau iya magmura;
kapangandōlan iya.
23 Deyo' pangatay na; bo' 'nsa' iya me' ma napsu na. 'Nsa'
niya' sara' nguntara ma hinang salaihi'.
24 Manjari sayi-sayi magpasuku' ma si Isa Almasi, piansa'
kajarihan sigam bayi laat; sali' dalil sigam bayi paunung
maka si Isa matay ma diyata' hag. Hati na, napsu maka
baya' sigam kamemon, piansa' sabab 'nsa' karulan.
25 Sabab biyuwanan kitabi kajarihan bahu uk Nyawa
Tuhan hangkan kitabi subay me' ma pigbayaan uk na.
26 Daa na kitabi subay mag-abbu-abbu atawa magparugal
sehe' tabi maka daa kitabi ngimbuhan sehe' tabi.

6

Magtabang-tabang kaam

1 Manga dawuranakan ku, bang niya' sehe' bi taabut
ngahinang dusa, kaam iyu, pigbayaan uk Nyawa Tuhan
subay iya manduan iya bo' supaya iya ngalabba min dusa
hi'. Suga' pamandu' bi ma iya subay hatul. Iya du kaam isab
subay pahap-hap bo' kaam isab 'nsa' tabo-bo maghinang
dusa.
2 Magtabang-tabang kaam pa dakayo' pa dakayo' bang
ganta' kabohatan. Sabab bang hinang bi salaihi' bean bi
panohoan si Almasi.
3 Bang niya' aa langkaw atay, pangannal in iya hap tōōd
min kasehean, pig-akkalan uk na di na.
4 Subay kaam nanding di bi dakayo' pa dakayo' bang
salaingga hinang bi. Bang hati hap, makajari isab kaam
magkōgkōgan di bi. Daa pakōgkōgan bi ma sawukat uk bi
in hinang bi labi min hinang aa dakayo'.
5 Sabab kitabi pa dakayo' pa dakayo' subay nanggung ayi-
ayi pangangganta' ma kitabi.

6 Sayi-sayi kaam bayi makaguru pasal palman Tuhan,
subay kaam nabang ma aa pagguruhan bi.

7 Daa kaam sā' ma pamikil bi, in Tuhan 'nsa' tarupang.
Ayi-ayi tiyanōm uk aa, magbuwa' du isab maka niya' pag-
ani na. Hati na, ayi-ayi hinang uk aa, tiyungbasan iya ma
hinang na.
8 Bang diyulan uk na napsu na, tiyungbasan iya kamatay
saumul-umul. Bang diyulan uk na kabayaan Nyawa Tuhan,
tiyungbasan iya kallum tattap ma diyōm sulga'.
9 Hangkan na subay kitabi 'nsa' siyumu maghinang hap.
Sabab bang 'nsa' libbahan uk tabi hinang hap, tantu kitabi
tiyungbasan pahala' ma sosongun.
10 Hangkan du isab sakahaba' waktu subay kitabi maghi-
nang kahapan ma aa kamemon, iya labi na manga dawu-
ranakan tabi mangandōl ma si Isa.

Bissala Pangubusan

11 'Ndaun bi katangbusan sulat itu: sulatan tangan ku ko'
itu hangkan mehe batang sulat na.
12 Manga aa iyu maglōgōs-lōgōs kaam subay mag-islam,
iya iyapas uk sigam kabantugan sabab hinang sigam pasal
agama. Suga' tiyāw sigam liyaat uk aa kasehean ma sabab
pangandōlan sigam ma kamatay si Almasi ma diyata' hag.
13 Minsan sigam mandu' subay kaam mag-islam me' ma
sara' bayi siyulat uk si Musa, 'nsa' kabōgbōgan sigam
panohoan sara' hi'. Baya' sigam bang kaam mag-islam
supaya sadja sigam magpabantug ōn sabab in kaam tabo-bo
uk sigam.
14 Suga' aku itu, 'nsa' niya' kabantugan ku saddi min
kamatay Panghu' tabi si Isa Almasi. Puwas na aku min dusa
ku ma sabab kamatay na ma diyata' hag ian, bo' 'nsa' na
niya' baya' ku ma napsu laat ma dunya itu. 'Nsa' isab lamud
ku me' ma ligōt dunya.
15 'Nsa' du mehe ma atay ku bang aa mag-islam atawa
'nsa'. Iya sadja mehe ma atay ku bang kitabi bayi biyahuhan
uk Tuhan.
16 Sasuku me' ma pamandu' ku itu, mura-murahan bang
sigam makananam kasulutan Tuhan ma dimay atay sigam
sampay kiasean uk Tuhan. 'Nsa' isab sigam sadja, suga' aa
suku' Tuhan kamemon.
17 Ubus na aku. Puwas itu subay 'nsa' niya' nasat aku
pabayik. Sabab niya' limpa' pali' ma baran ku pasti' in aku
sasohoan si Isa.
18 Manga dawuranakan ku, mura-murahan bang peen
kaam tiyabang maka kiasean uk Panghu' tabi si Isa Almasi.
Amin.

SULAT NI AA EPESOS min si Paul

Epesos itu bayi dakayo' lahat mehe daira na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Daira bantug ko' ian ma masa awwal ma sabab karaya manga aa na maka ma sabab heka ayi-ayi diyagang may'an. Bantug isab ma sabab niya' pagtuhan-tuhanan sigam danda, ōn na si Artemis. Tallun tahun taggōl si Paul ma Epesos magnasihat pasal si Isa Almasi, maka niya' isab hinang maka inu-inu bayi tahinang uk na. Heka aa bayi makake ma lapal nasihat na sampay mangandōl ma si Isa may'an. Puwas peen tallun tahun, hi' mangngan si Paul minnihi' bo' palanjal ni kalahatan saddi.

Sulat itu bayi siyulat uk si Paul ma sabu iya ma diyōm jil ma lahat Roma. 'Nsa' hal aa Epesos sadja piyabohan, sampay aa maglahat ma kalumaan ma jadjahan hi'. Iya pama'-ma' ma diyōm sulat itu in si Isa Almasi subay magmakok ma ayi-ayi kamemon, iya lagi' na ma manga aa mangandōl ma iya, aa bay kabuwanan Nyawa Sutsi tanda' in sigam suku' si Isa. Pama' isab pasal kawul-piil iya patut paningōran sigam, maka bang salaingga uk sigam ngatu ma Nakura' Saitan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, aa bayi kawakilan uk si Isa
Almasi, min kahandak Tuhan du. Tiya' na sulat piyabo ni
kaam aa Tuhan, iyu ma lahat Epesos, iya hōgōt mangandōl
ma si Isa Almasi.
2 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan
uk Tuhan, 'Mma' tabi maka si Isa Almasi Panghu' tabi.
Mura-murahan isab bang kaam biyuwanan kasannangan
diyōm atay bi.

Pudji tabi Tuhan sabab Lasa na

3 Pudji tabi Tuhan, 'Mma' si Isa Almasi Panghu' tabi.
Lidjikian kitabi uk na sabab kita magdakayo' ka si Almasi.
Sabab paglasa na ma kitabi, biyuwanan kita mariyōm
pangatayan tabi kahapan indaginis kamemon bayi min
haddarat Tuhan.
4 Bayi 'nsa' lagi' pipanjari dunya itu asal kitabi pene' uk
Tuhan subay magdakayo' ma si Isa Almasi. Pene' kitabi
subay aa na, bo' supaya kitabi sutsi pangatayan maka 'nsa'
niya' tamak-tamak tabi ma panganda' na.
5 Hangkan min lasa na bayi gara' na min awwal lagi',
in kitabi subay tahinang anak na sabab hinang uk si Isa

Almasi. Iya du min kōg-baya' na hangkan salaihi' kagaraan na.
6 Subay pudji uk tabi Tuhan sabab lasa na maka ase' na
'nsa' takila-kila. Iya na hi' bayi pangahilas na ma kitabi min
Anak na kilasahan.
7 Bayi na kitabi likkat uk si Isa Almasi min hukuman dusa
sabab laha' kamatay na, hati na, iyampun na dusa tabi uk
Tuhan. Asal mehe tōōd ase' maka lasa Tuhan
8-9 bayi pamuwan na ma kitabi! Hinang uk Tuhan sali'
bayi asal maksud na, min pangatau na kamemon maka
min panahuhan na. Pamatau na na ma kitabi iya bayi
kagaraan na hi', 'nsa' bayi kitauhan uk manusiya': hati na,
in si Almasi miyaksud uk Tuhan magpamanjari kamemon
bayi kagaraan Tuhan subay hinang.
10 Salaitu kagaraan Tuhan subay hinang ma sosongun
bang taabut na waktu, pigdakayo' uk na kamemon bayi
pipanjari uk na, kamemon mahi' ma sulga' maka kamemon
maitu ma dunya, bo' si Almasi pagmakokan ma kamemon.
11 Kamemon hinang Tuhan itu, hinang uk na sabab
miyaksud uk na maka giyaraan uk na, bo' kami iya pene'
uk na palsukuan na pasal magdakayo' maka si Almasi. Asal
miyaksud uk na ko' itu, min bayi giyaraan uk na ma awwal
tagna' lagi',
12 bo' supaya kami bayi karahu ngahōwat ma si Isa
Almasi, subay piyudji uk kami ase' maka lasa Tuhan.
13 Salaihi' du isab kaam. Ma waktu bayi take bi Lapal
Bannal, hati na, Lapal Hap makalappas ma kaam, bayi du
kaam magkahagad ma si Almasi. Bo' pimuwan uk Tuhan
Nyawa na Sutsi ma sali' bayi asal panganjanji' na, iya na
tanda' palsaksian in kaam suku' na.
14 Nyawa Sutsi itu pamatantu in kitabi nambut ma
sosongun kamemon bayi panganjanji' Tuhan ma manga aa
suku' na. Bo' minnihi' kitabi makatantu in kitabi aa na,
pihawulaya tōōd ma sosongun. Pudji tabi Tuhan sabab ase'
na maka lasa na 'nsa' takila-kila.

Pangamu' si Paul ni Tuhan

15 Hangkan na aku, sataggōl min bayi take ku lapal pasal
pangandōl bi ma Panghu' Isa, sampay lasa bi ma aa suku'
Tuhan kamemon,
16 'nsa' aku parōhōng magsukul ni Tuhan ma sabab bi.
Bang aku nambahayang daran kaam iyamuan uk ku tabang
ni Tuhan.
17 Bo' aku ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya pagtuhanan
Panghu' tabi si Isa Almasi. 'Mma' tabi isab iya, patut iya
siyanglitan pasal sahaya na. Iya amu' uk ku ni Tuhan, bang
peen kaam biyuwanan Nyawa Sutsi, bo' iya du muwanan

kaam tau maka panahuhan pasal Tuhan bo' supaya iya katauhan bi tōōd.
18 Amu' ku isab bang peen pisawa akkal bi bo' supaya
tahati bi tōōd bang ayi hōwat-hōwat bi min iya pagka kaam
pene' uk na. Kabayaan ku isab subay kasakupan bi bang ayi
pamusaka' uk Tuhan ma kaam manga aa na.
19 Bang peen isab katauhan bi kawasa na landu' paslōd,
'nsa' takila-kila, iya mo na peen ma diyōm ginhawa tabi,
pagka kitabi mangandōl ni iya. Kawasa Tuhan ma diyōm
ginhawa bi itu, iya na kōsōg barakat na,
20 bayi pamakallum na pabayik si Almasi min kamatay na
maka iya pitingko' uk na ma bihing na ma katau ma hi' ma
sulga'.
21 Pilangkaw si Almasi uk Tuhan, langkaw lagi' iya
min kamemon bangsa malaikat, maka kamemon ayi-ayi
taga kawasa, bangsa mananasat maka kanakuraan kaginis-
ginisan ma diyata' ayan. Langkaw ōn na min ōn kamemon
ma dunya itu sampay ma ahirat.
22 Hi' na kamemon bayi tatawu' uk Tuhan ma deyo' pat-
nayi' si Isa bo' piagihan uk na, bo' iya biyōtang magnakura'
ni manga jamaa na sampay ma aa kamemon.
23 Sigam sali' dalil kalangkapan pamasugpat baran si
Almasi, bo' iya asal muwan kajatuhan ma ayi-ayi kamemon,
ma tōngōd kamemon.

2

Pinda na kitabi min Kamatay ni Kallum

1 Na, ma waktu palabay, in kaam iyu bayi sali' aa patay ma
panganda' Tuhan sabab min hinangan bi maka min dusa bi.
2 Ma waktu ian, bayi kaam me'-me' ma addat-tabiat laat
iya pamean kahekahan aa ma dunya itu. Bayi pamean bi
ma waktu ian, nakura' sayitan, iya pagnakuraan manga
bangsa mananasat min diyata' ayan, iya pamean isab uk
manga aa sasuku 'nsa' me' ma panohoan Tuhan.
3 Bayi kitabi kamemon sali' manga aa ian, sabab mag-
dulan napsu tabi laat, maka maghinang ayi-ayi makahap
palasahan baran tabi, maka ayi-ayi ma diyōm pikilan tabi.
Asal du kitabi sali' maka manusiya' kasehean, hangkan
pigmulkaan uk Tuhan.
4 Suga' minsan kitabi salay'an, mehe tōōd ase' Tuhan
maka paslōd lasa na ma kitabi manusiya',
5 hangkan na kitabi pikallum uk na magbe' maka si
Almasi, minsan kitabi bayi sali' sapantun patay ma sabab
bayi hinang tabi laat. Min ase' Tuhan maka min lasa na iya
hangkan kaam liyappasan.

6 Pagka magdakayo' kitabi maka si Isa Almasi, pikallum
kitabi uk Tuhan magbe' maka iya, bo' pibe' isab kitabi maka
iya magbaya' mahi' ma sulga'.
7 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tapandaan na saumul
in ase' na maka lasa na ma kita 'nsa' takila-kila, 'nsa' tōōd
tasipat. Tanda' asal ma hinang si Isa Almasi bang salaingga
kahap Tuhan ma kitabi.
8 Sabab min ase' maka lasa Tuhan iya hangkan kaam
liyappasan, ma sabab pangandōl bi ma si Almasi. 'Nsa' min
kahinangan bi, tuud pamuwan Tuhan ma kaam.
9 'Nsa' kaam makapabantug ōn sabab 'nsa' min hinang bi
hap hangkan kaam liyappasan.
10 Hinangan Tuhan du kitabi. Biyahuhan kitabi uk na
magbe' maka si Isa Almasi bo' supaya taambat hinang ta
manga hinang hap asal bayi pangangganta' uk Tuhan subay
hinang tabi.

Magdakayo' maka si Almasi

11 Manjari itu, intōmun bi bayi kahalan bi dahu. In
kaam 'nsa' bangsa Yahudi sambatan sigam, “aa 'nsa' bayi
makalabay pag-islam”. Bo' sigam Yahudi asal mag-islam,
hati na, niya' bayinat hinang manusiya' ma kuwit baran
sigam.
12 Bayi kaam asal lawak min si Almasi ma waktu ian. Bayi
kaam aa liyu, 'nsa' niya' bayi lamud bi ma bangsa Israil, iya
bangsa suku' Tuhan. 'Nsa' isab niya' bayi palsukuan bi ma
panganjanji' Tuhan ma manga aa na. Bayi kaam pabōtang
ma dunya itu, bo' 'nsa' niya' bayi hōwat bi, labi lagi' 'nsa'
Tuhan pagtaatan bi.
13 Suga' ma buttihi' pagka magdakayo' na kaam maka si
Isa Almasi, minsan kaam bayi lawak min Tuhan, pasikōt na
sabab min kamatay si Almasi.
14 Sabab baran si Almasi biyuwanan kitabi kasannangan
sabab pigkahap kitabi uk si Almasi, bo' kami bangsa Yahudi
maka kaam 'nsa' Yahudi, da bangsa na. Sali' dalil liyarak uk
na dinding ma ōtan duwa bangsa tabi, hati na, piansa' uk
na bayi palbantahan.
15 In sara' maka panohoan na bayi pamōgbōgan bangsa
Yahudi, tiyangbus uk si Almasi. In maksud na, in bayi
duwan jinis bangsa itu, Yahudi maka 'nsa', subay dabangsa
na, bangsa bahu na, pagka sigam sali'-sali' parakayo' ma iya.
Minnihi' kitabi bayi makapaghap.
16 Sabab kamatay na ma diyata' hag piansa' uk na
palbantahan Yahudi maka bangsa saddi. Pipagdakayo'
sigam uk na, hantang sali' dabaran sabab min kamatay na.
Jari tabo sigam sali'-sali' maghap maka Tuhan.

17 Hangkan na si Almasi bayi paitu magnasihat, in
makajari kitabi kamemon maghap maka Tuhan, kaam
bangsa saddi bayi lawak min Tuhan, sampay kami bangsa
Yahudi iya bayi sikōt.
18 Jari na kitabi kamemon, Yahudi maka bangsa saddi,
sali'-sali' makapaharap ni Tuhan, Sabab sali'-sali' kitabi
tiyabangan uk Nyawa na. Sabab min bayi hinang si Almasi.
19 Sakali itu in kaam 'nsa' bangsa Yahudi, 'nsa' na kaam
kaōnan aa liyu atawa aa saddi, sabab dabangsa du kaam
maka aa bayi suku' Tuhan tagna'; tasakup na kaam ma
dimay ōkōman Tuhan.
20 Kitabi kamemon sali' dalil luma'. Bayi hinang papagan
na uk manga aa kawakilan uk si Isa maka uk kanabi-
nabihan, bo' si Isa Almasi iya sali' dalil batu pamahōgōt
kamemon na.
21 Si Isa Almasi pamabatuk kalangkapan maka kapanya-
pan na kamemon, bo' pamehe luma' ian sampay tahinang
langgal pangaharapan tudju ni Tuhan.
22 Kaam du isab, pagka magdakayo' na kaam ka si Almasi,
sali' dalil kalangkapan luma' pigdakayo' maka aa kasehean,
pipagbatuk bo' kaam manjari luma' pabōtangan Tuhan
sabab min Nyawa na pabōtang ma diyōm atay bi.

3

Hinang si Paul ma Bangsa 'Nsa' Yahudi

1 Iya na hi' sababan na hangkan aku ngamu'-ngamu'
ni Tuhan. Tiya' na aku ma jil ma sabab si Isa Almasi
pagnasihat ku ma sali' kaam manga aa 'nsa' bangsa Yahudi.
2 Bayi du take bi pasal hinang bayi pingandōl uk Tuhan
ma aku sabab min ase' na maka lasa na, bo' hinang itu tudju
ni kahapan bi du.
3 In asal bayi giyaraan uk Tuhan 'nsa' bayi kitauhan uk
manusiya', piluwas uk na ma aku. Bayi na itu siyulatan uk
ku ma kaam minsan puut-puut na.
4 Jari bang bassa bi sulat itu tahati bi du iya bayi piluwas
ma aku pasal si Almasi.
5 'Nsa' itu bayi piluwas ni manusiya' ma waktu awwal,
suga' buttihi' piluwas na ma aku uk Nyawa Tuhan, pilatun
uk na ni manga aa kawakilan maka ni manga nabi mo lapal
na.
6 Iya na itu bayi giyara' uk Tuhan bo' piluwas ma aku: in
kaam 'nsa' Yahudi, subay pigdakayo' maka manga Yahudi
ma sabab Lapal Hap pasal si Isa Almasi iya paghagaran
bi. Magbe' du kaam maka sigam piyusakaan uk Tuhan.
Sapantun kaam kalangkapan baran si Almasi sali'-sali'
maka sali'-sali' kaam kapagjanjian uk Tuhan.

7 Aku itu bayi biyuwanan hinang uk Tuhan subay mag-
nasihat Lapal Hap, katulunan aku kapandayan hi' min
kawasa na.
8 Minsan aku deyo' min aa suku' Tuhan kamemon, bayi
aku siyoho' uk na ngalapal ni manga aa bangsa kasehean
pasal kahapan 'nsa' takila-kila, iya paluwas ma kitabi min
si Almasi.
9 Siyoho' aku mahati manusiya' kamemon ni kapasal
kagaraan Tuhan bang salaingga kalangnganan na. In
kagaraan itu 'nsa' bayi piluwas min awwal tagna', asal bayi
pitapuk uk Tuhan, iya bayi magpamanjari kamemon.
10 'Nsa' bayi paluwas na ma dahu sabab kabayaan na in
manga malaikat maka ayi-ayi taga kawasa ma diyata' ayan
subay nanding ma baanan ummat si Almasi, bo' minnihi'
sigam makatau ma panahuhan Tuhan, bang salaingga lōm
tau na kaginis-ginisan.
11 Jari tiyuman uk Tuhan iya bayi miyaksud uk na dahu
lagi' min awwal tagna', tahinang uk na sabab min si Isa
Almasi Panghu' tabi.
12 Hawulaya na kitabi pasōd sampay ni dahuhan Tuhan,
'nsa' kita tiyāw, sabab si Almasi pagdakayoan tabi maka
mangandōl kitabi ma iya.
13 Hangkan na amu' ku ma kaam: daa palungayun bi
iman bi ma sawukat katiksaan talabay ku itu ma sabab
kaam nasihatan ku. Kamemon itu me' tudju ni kahapan
bi du.

Pasal Lasa si Almasi

14 Bang pikil ku pasal bayi piluwas uk Tuhan itu, pasujud
sadja aku ma dahuhan 'Mma' tabi,
15 iya mabōtang ōn pag'mmaan kamemon, ma sulga'
sampay ma dunya.
16 Amu'-amu' ku ni Tuhan pagka jukup barakat na bang
peen kaam biyuwanan kawasa min Nyawa na Sutsi, bo'
supaya kaam kōsōg ma iman-nyawa bi.
17 Mura-murahan isab bang peen si Almasi patōtōg ma
diyōm atay bi sabab pangandōl bi ma iya. Amu'-amu' ku
isab subay hōgōt tōōd lasa bi sali' sapantun kayu lōm gamut
na, sali' luma' hap papagan na.
18 Salaihi' du isab amu' ku supaya kaam maka kamemon
aa suku' Tuhan makasakupan lasa si Almasi bang salaingga
loha na, langkaw na, taha' na, maka lōm na.
19 Mura-murahan bang katauhan bi lasa na 'nsa' taabut
uk tau manusiya', bo' supaya jukup na kaam min kajukupan
Tuhan.
20 Sanglitan na Tuhan, iya makahinang ayi-ayi; iyu lagi'
hinang na min ayi-ayi bayi amu' ta maka min ayi-ayi tapikil

ta ma sabab kawasa na bal labi-labihan, iya mo na peen ma
diyōm pangatayan tabi.
21 Wajib iya siyanglitan ma diyōman tabi manga jamaa
na maka ma si Isa Almasi, pagka si Almasi parakayoan tabi,
waktu ni waktu sampay ni kasaumulan.

4

Dakayo' Atay na manga Aa Magpangandōl ma si Isa

1 Tiya' na aku jinil ma sabab aku me' ma Panghu' tabi.
Jari niya' amu' ku ni kaam. Bohun bi addat-tabiat hap, iya
tōp ma sasuku bayi tiyawag uk Tuhan.
2 Subay deyo' maka lunuk atay bi, subay hatul bissala bi,
subay imanan pagkahi bi, magpahap kaam ma sehe' bi iya
pamanda' lasa bi.
3 Magtuyu' kaam magsulut-sulut bo' supaya tattap pag-
dakayo' bi, iya pimuwan uk Nyawa Tuhan.
4 Kitabi magpangandōl sali' dalil kalangkapan baran si
Almasi, bo' baran na dakayo' du. Dakayo' du Nyawa Tuhan.
Dakayo' du isab pangahōwatan tabi, iya bayi panawagan
kitabi uk Tuhan.
5 Dakayo' du Panghu'. Dakayo' du pangandōlan tabi,
maka dakayo' du maksud na hangkan kitabi piyandi.
6 Dakayo' du Tuhan pag'mmaan ma bangsa manusiya'
kamemon. Magnakura' iya ma kamemon, taabut kamemon
uk kawasa na, maka tiya' na iya ma diyōm atay tabi
kamemon.
7 Biyuwanan kitabi kapandayan pa dakayo' pa dakayo'
ayi-ayi bayi pangangganta' uk si Almasi.
8 Sali' du bayi siyulat ma diyōm kitab, uk na: “Ma waktu
iya bayi pariyata' ni sulga' heka pilisu bayi tabo na. Bo'
pamuwan na kahapan ma manusiya'.”
9 Na, salaitu hati na, iya uk na hi': “iya bayi pariyata' ni
sulga'.” Hati na, in iya bayi pareyo' ni dunya itu dahu.
10 Manjari iya bayi pareyo', iya na hi' bayi pariyata' ian
pabayik ni liyu langit supaya tōngōd-tōngōd ma katibuukan
alam, iya du kamahian na.
11 Iya na du bayi muwan kahapan ma manga manusiya'.
Salaitu pamuwan na: niya' aa bayi kawakilan na mag-
nasihat, niya' aa biyuwanan kapandayan maluwas bissala
Tuhan ni manusiya', niya' aa biyuwanan kapandayan mo
manga aa mangandōl ma si Almasi, maka niya' isab aa
biyuwanan kapandayan mandu' maka ngahatul ma manga
jamaa si Almasi.

12 Salaihi' pamuwan si Almasi supaya tanam aa suku'
Tuhan kamemon maghinang ma hinang na, bo' pakannōp
kōsōg kalangkapan baran si Almasi, hati na, aa suku' na.
13 Jari makaabut du kitabi kamemon pipagdakayo' atay,
ma pangandōl tabi maka ma pangatau tabi bang tudju ni
si Almasi Anak Tuhan. Bo' sangpōt du kitabi ma kawul-piil
sali' kasangpōt si Almasi.
14 Pagka salaihi', 'nsa' na kitabi sali' onde'-onde' 'nsa' niya'
panahuhan na maka 'nsa' na kitabi sali' aa diyupang uk
pandu' kaginis-ginisan bayi min guru pangakkal, iya panday
hinang payi-payi hap kine. Manga aa diyupang uk sigam
ian, 'nsa' du hōgōt pangahagad sigam, sali' sigam sapantun
bangka' tabo sadja paingga-paingga biyo uk goyak atawa
baliyu.
15 Suga' in kitabi subay bannal sadja ma ayi-ayi pamissala
ta sabab min lasa ta, bo' kitabi pasong ma kasangpōtan tabi
sali' si Almasi iya magmakok ma kitabi.
16 Sabab kok ta magbaya' ma diyōm baran ta, bo' minnihi'
magsugpat pahap kalangkapan ta kamemon, bo' pagōn
sigam sabab min ugat ta mangantanan sigam. Jari bang
jatu na kahinangan kalangkapan kamemon, pasuwig du
katibuukan ta. Salaihi' isab ma kitabi baran si Almasi, bang
kitabi maglasa-lasa, bo' jatu hinang ta pa dangan pa dangan,
niya' du isab kasongan tabi.

Addat-tabiat bahu pagkasōd na kitabi ma si Almasi

17 Hangkan kaam bandaan ku, pagka niya' kapatut ku
min Panghu' tabi. Amay-amayan ta kaam, subay kaam
parōhōng me' ma addat-tabiat manga aa 'nsa' magtaat ni
Tuhan, 'nsa' niya' pus pamikil sigam,
18 maka pamikil sigam sali' katambunan. 'Nsa' du niya'
lamud sigam ma kallum pamuwan uk Tuhan, sabab 'nsa'
sigam baya' tau ma iya sabab tuwas atay sigam.
19 'Nsa' sigam tau iya', bo' ngandulan sigam di sigam
maghinang kasabulan ma 'nsa' niya' makalāng. Hinang
sigam kalammian kaginis-ginisan.

20 Suga' 'nsa' salaihi' bayi kitauhan uk bi pasal si Almasi,
21 pasal kahakahan kaam tōōd ma pasalan na. Bayi du
kaam piyanduan sabab kaam bayi me' ma si Almasi, bo'
taanad bi pandu' sabannal bayi piluwas uk na.
22 Hangkan na subay labbahan bi kabiyaksahan bi tagna'
sabab poon na min kajarihan bi ma waktu hi', bo' maka-
mula ko' iyu, sabab kaakkalan uk napsu bi laat.

23 Jari in atay bi maka panahuhan bi subay pibahu tōōd.

24 Maka subay pibahu isab kajarihan bi, pisali' maka sali'
kajarihan Tuhan. Jari bōntōl du kaam ma kawul-piil, adil
du isab kaam.
25 Hangkan ko' subay 'nsa' na kitabi magputing. Ayi-ayi
pama' ta ma pagkahi ta subay bannal sadja sabab in kitabi
kamemon pagdakayo' sali' kalangkapan baran si Almasi.
26 Bang kaam arak bansi, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa'
tabo maghinang laat. Daa bohun bi dugal bi sampay ni
kakohapan.
27 Pamaya' kaam bo' 'nsa' niya' panasatan Nakura' Sayitan
ma diyōman bi.
28 Bang aa panangkaw subay iya 'nsa' nangkaw pabayik.
Subay iya pabasag maghinang bo' supaya niya' kalluman na
sampay niya' panulung na ma manga aa miskin.
29 Daa kaam maluwas bissala laat. Ayi-ayi pamissala bi
subay panabang sadja ma kasehean bi, pamahap pangahati
sigam ma ayi-ayi kagunahan. Bang salaihi', niya' kasongan
sigam, sasuku makake bissala bi.
30 Daa pasusahun bi Nyawa Sutsi min Tuhan. Sabab
Nyawa Sutsi itu, iya paltandaan in kaam suku' Tuhan na,
maka tantu kaam pihawulaya uk Tuhan ma 'llaw damuwi.
31 Labbahan bi kamemon paddi' atay bi maka dugal bi.
Daa papasuun atay bi. Daa isab pahalling-hallingan aa
atawa nukna'. Daa isab magjanki ma sayi-sayi.
32 Suga' pahapun bi sehe' bi, kaasean bi, mag-ampun-
iyampun kaam sali' bayi pangampun kaam uk Tuhan sabab
min si Almasi.

5

Manga Hinang Bōntōl

1 Min sabab kaam na pag-anak kilasahan uk Tuhan, subay
kaam nuyu' ningōd ni iya.
2 Subay kaam lasa sadja, sali' lasa si Almasi ma kaam. Ma
sabab lasa na ma kitabi, piglilla' uk na baran na ni kamatay
kiyulbanan ni Tuhan, sali' dalil pagkulbanan sali' lalabōt
hap hamut na makasulut ni atay Tuhan.
3 Kaam iyu manga aa suku' Tuhan na, 'nsa' na kaam
maghinang kalaatan danda maka lalla atawa maghinang
kalammian atawa magnapsu ayi-ayi. Hinang salaihi' subay
'nsa' minsan pagbahasahan bi.
4 Iya du isab 'nsa' patut bang kaam ganta' ngalaka' atawa
magbissala kaiya'-iya' atawa maglata' kasabulan. Gam na
peen kaam magsukul ni Tuhan.
5 Katauhan bi du, sasuku maghinang kalaatan maka
danda atawa lalla, atawa maghinang kalammian, tantu

iya 'nsa' pilamud ma diyōman pagbayaan si Almasi maka
Tuhan. Sali' du isab sasuku nganapsu ma napsuhan na, iya
na hi' pagtuhanan na.
6 Daa na kaam baya' iyakkalan ma sayi-sayi ngahalling in
hinang salay'an 'nsa' laatan. Ma sabab manga hinang ian,
iya hangkan tawwa' mulka' Tuhan ma manga aa 'nsa' me'
ma kabayaan na.
7 Hangkan na kaam subay 'nsa' palamud ma manga aa
salaihi'.
8 Bayi na kaam sali' sapantun ma diyōm kalindōman
ma waktu palabay, suga' ma diyōm kasawahan na kaam
ma sabab Panghu' Isa pagdakayoan bi. Subay singōran bi
addat-tabiat magtōp maka aa ma kasawahan
9 na, sabab bang niya' ganta' ma kasawahan pasong
kawul-piil na hap maka bannal maka bōntōl iya.
10 Nuyu' kaam tōōd bo' katauhan bi bang ayi makasulut
atay Panghu' tabi.
11 Daa kaam palamud ma hinang 'nsa' niya' pus na, iya
hinang uk aa ma diyōm kalindōman ian. Gam na peen
pandain bi sigam in manga hinang sigam ian 'nsa' hap.
12 Makaiya'-iya' tōōd minsan pigbahasa pasal hinang
sigam tiyapukan hi'.
13 Suga' ayi-ayi kamemon bang tawwa' kasawahan, tanda'
du bang ayi kahalan na.
14 Sabab sawa du ayi-ayi bang paukab na. Hangkan na
bissala ayat kitab itu, uk na,
“Kau iyu tuwi, bati' na kau;
Papunduk kau min kamatay nu;
Bo' kau pisawa uk si Almasi.”
15 Hangkan na kaam subay pahap-hap bo' hap bohan bi
ma kawul-piil bi. Subay lōm akkal bi 'nsa' sali' aa 'nsa' tau
mikilan di na.
16 Ti'bōtin bi hinang hap sataggōl niya' lawang sabab laat
na waktu ta itu.
17 Daa kaam magkarupangan, suga' magtuyu' kaam nganad
bang ayi kabayaan Panghu' tabi pamahinang ma kaam.
18 Daa kaam magpalango-lango maka inuman makalango
sabab hal makamula. Hap lagi' bang kaam kasōran uk
Nyawa Tuhan bo' iya makapagbaya' ma kaam.
19 Bang kaam magbayihu' magbissala-bissala, paggunahun
bi bissala min diyōm kitab, maka kalangan kaginisan
pamudji bi, pamehe bi ni Tuhan min bo' bi sampay min
diyōm atay bi.
20 Subay kaam daran magsukul ni 'Mma' tabi Tuhan ma
pasal ayi-ayi kamemon, sabab si Panghu' tabi si Isa Almasi,
iya siyabbut uk tabi.

Pasal Aa Maglawulakibini

21 Subay kaam magpareyo' sali'-sali' dakayo' pa dakayo'
pagka si Almasi pagtaatan bi.
22 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan
halla bi sali' pagmareyo' bi ma Panghu' tabi.
23 Sabab halla bi iya pagmakokan bi sali' si Almasi iya
pagmakokan ma kitabi jamaa na. Iya du maglalappas kitabi
manga jamaa na, sali' dalil ginhawa-baran na.
24 In kitabi manga jamaa na subay sulut ma si Almasi ma
ayi-ayi kabayaan na, damikkiyan manga danda subay sulut
du isab ma halla bi ma ayi-ayi kabayaan sigam.
25 Kaam manga lalla, kalasahan bi handa bi, sali' lasa
si Almasi ma kitabi jamaa na. Bayi paglilla' na baran na
piyatay ma sabab kitabi,
26 bo' supaya kitabi pisuku' ma Tuhan sadja. Siyutsi kitabi
uk si Almasi min lapal na maka min bohe' piyandi
27 bo' supaya tiyōp na kitabi jamaa na parakayo' ma iya.
Hati na, 'nsa' niya' dusa ta panawayan maka 'nsa' niya'
tamak ta atawa limpa' ta atawa salla' ta.
28 Damikkiyan isab kaam manga lalla, subay lasa ma
handa bi sali' lasa bi ma baran bi. Bang kalasahan bi handa
bi, sali' du lasa bi ma ginhawa-baran bi.
29 'Nsa' niya' aa bansi ma baran na. Subay piyakan na,
patimōs tōōd, sali' patimōs si Almasi ma kitabi jamaa na,
30 sabab kitabi dalil dakayo' ginhawa-baran na.
31 Sali' iya bayi siyulat ma diyōm kitab. Uk na: “Iya na itu
sababan na hangkan aa ngalabba min 'nggo'-mma' na mikit
ma handa na. Jari dabaran du sigam karuwangan.”
32 Lōm ko' iyu manga bissala ian, bang tahati ku, in bissala
itu tudju ni si Almasi maka ummat na.
33 Suga' kaam du isab bissalahan ian. Kaam kalallahan
subay lasa ma handa bi sali' lasa bi ma baran bi, maka kaam
karandahan subay isab mag-addat ma halla bi.

6

Pandu' ni Aa Magtawutayi'-anak

1 Kaam manga onde' subay kaam me' ma panohoan 'nggo'-
mma' bi sabab wajib ma sasuku mangandōl ma si Panghu'
Isa.
2 Singōrun bi panohoan bayi siyugpatan janji', uk na,
“Wajib kaam mag-addatan 'mma' bi maka ina' bi.”
3 Maka salaitu sugpat na: “bo' supaya kaam takkahan
kahapan sampay taha' umul bi ma itu ma dunya.”
4 Kaam manga 'nggo'-mma', subay hap kalangnganan bi
mo onde' bi bo' supaya 'nsa' magda'-da'. Biatun bi sigam,

panduin bi ma sali' kalangnganan Panghu' tabi, bo' hap pangipat bi ma sigam.

Pandu' ni Tindōg maka Nakura'

5 Kaam manga tindōg, subay kaam me' ma panohoan nakura' bi ma itu ma dunya, subay kaam lōman sabab pag-addatan bi tōōd. Iya hinang bi subay min atay pote', sali' si Almasi paghinangan bi.
6 'Nsa' sadja ma waktu kapangaliling sigam bahasa sigam kaamuhan ma hinang bi, sampay kalikutan sigam. Hinangun bi ayi-ayi kabayaan Tuhan min diyōm atay sabab kaam du tindōg si Isa Almasi.
7 Hangkan kaam subay maghinang tōōd min diyōm atay; subay 'nsa' hal manusiya' paghinangan bi, sampay isab Panghu' tabi.
8 Sabab katauhan bi du: sayi-sayi hap hinang na, minsan ata minsan aa 'nsa', tiyungbasan iya hap uk Panghu' tabi.

9 Kaam manga nakura', subay hatul isab addat bi ni manga tindōg bi. Daa sigam kabingisan bi sabab katauhan bi du in kaam sampay manga tindōg bi, dakayo' du nakura' bi hi' ma sulga'. 'Nsa' pigbidda' uk na ma manusiya' bang iya maghukum.

Manga Panyap Pangatu tabi ni Nakura' Sayitan

10 Taubus ku lagi' pamandu' ku ma kaam. Pahōgōtun bi na pangandōl bi sabab si Isa parakayoan bi. Paggunahun bi kōsōg na barakatan.
11 Magpanyap kaam maka panyap kamemon pamuwan uk Tuhan pangatu bi, bo' kaam makaatu ma akkal nakura' sayitan bang ganta' ngakkalan kaam.
12 Sabab kita itu sali' sundalu magbono' maka sayitan. 'Nsa' pagkahi ta manusiya' iya atu ta magbono', suga' bangsa mananasat, iya magbo kalaatan sigam ma tōngaan ayan, maka ayi-ayi taga gaōs atawa 'ntan, sampay baanan kawasa magbaya' ma manusiya' kamemon, iya tatap ma diyōm kalindōman ma sabab dusa sigam.
13 Hangkan uk ku: sakapun bi buttihi' panyap kamemon bayi pamuwan Tuhan ma kaam. Jari bang takka 'llaw panasat kaam uk sayitan, niya' pangatu bi bo' kaam makasagga'. Sakali bang taambat bi na kamemon, 'nsa' du kaam taraōg uk sigam.

14 Manjari pasakap kaam, sali' sundalu. Sangōnan bi kasabannalan sali' sapantun kambot pangagpang hawakan bi. Pakayun bi hinang bōntōl pangagpang dagha bi.

15 Subay kaam sakap magpatanyag Lapal Hap pasal
kapaghap Tuhan maka manusiya'. Iya na hi' sali' sapantun
pagtawumpa' bi.
16 Bohun pangandōl bi sakahaba' waktu sabab iya dalil
taming bi bo' supaya tapapadda bi pana' api, hati na, ayi-
ayi panasat kaam uk sayitan, iya Patilaatan.
17 Kannalun bi pangatau bi in kaam tantu liyappasan: iya
na hi' sali' saruk basi' pangagpang bi kok bi. Pangatuhun
bi Palman Tuhan, sali' dalil kalis pamuwan ma kaam uk
Nyawa Tuhan, iya pakōkōs bi.
18 Nambahayang kaam maka ngamu'-ngamu' ni Tuhan
sakahaba' waktu sali' pamandu' Nyawa Tuhan ma kaam.
Paggunahun bi jinis panambahayang maka pangamu'-
ngamu'. Hangkan ko' kaam subay 'nsa' siyumu pajaga,
subay pati'bōt nambahayang, ngamu'-ngamu' ni iya pasal
pagkahi bi suku' Tuhan.
19 Amuin bi isab aku tabang ni Tuhan bo' supaya aku
biyuwanan bissala ma waktu pagnasihat ku, bo' aku
makatawakkal mahati manga aa pasal Lapal Hap piluwas
uk Tuhan.
20 Bayi aku kawakilan magnasihat lapal itu, minsan tiya'
na aku ma dimay jil ma sabab itu. Ngamu'-ngamu' kaam
ni Tuhan, bang peen aku maisōg magpatanyag sali' bayi
pamasuku' ma aku uk Tuhan.

Kaubusan

21-22 Papaiyu ku si Tikikus ni kaam, danakan tabi kilasa-
han, aa kapangandōlan ma kahinangan na tudju ni Panghu'
tabi. Paiyu du iya bo' kaam kabohan lapal pasal ayi-ayi
kamemon kahalan kami itu. Sabab bang katauhan bi pasal
kahalan ku maka hinang ku, maka pasal kahalan kami itu
kamemon, bo' minnihi' hōgōt atay bi pabayik.
23 Salaitu na pangamu' ku ni 'Mma' tabi Tuhan maka
ni si Panghu' Isa Almasi, bang peen niya' kasannangan
atay bi, kaam magdawuranakan, sampay niya' lasa bi min
pangandōl bi.
24 Mura-murahan, bang peen tiyabangan aa kamemon uk
Tuhan basta sasuku tattap lasa ma si Isa Almasi, Panghu'
tabi. Wassalam.

SULAT NI AA PILIPI
min si Paul

Daira Pilipi itu, mahi' ma Makidunya, dakayo' probinsiya ma lahat Girik. Daira mehe du bo' heka aa bangsa Roma pabōtang isab ma hi'.

Tagna' si Paul takka ma Probinsiya Makidunya, bayi iya magnasihat ma hi' ma Pilipi. Sabab pagnasihat si Paul, heka aa magkahagad ma si Isa Almasi. Hōgōt tōōd pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Lasa sigam ma si Paul maka kalasahan si Paul isab sigam. Daran iya pahi' nibaw ma sigam ma daira Pilipi. Tiyabangan isab uk sigam si Paul.

Paglabayan peen manga pilan tahun minnihi', bayi jinil si Paul sabab pagnasihat na. Pagtake manga jamaa si Isa hi' ma lahat Pilipi in tajil si Paul, siyoho' uk sigam dakayo' min sehe' sigam, iyōnan si Epaprode pahi' nabangan iya. Mabo isab sigam sin ma si Paul paggastus na. Hangkan na siyulatan uk na sigam magsarang-sukul sabab tabang piyabo uk sigam ma iya. Bo' sulat na itu piintōman sigam uk na siyoho' pihōgōt pangandōl sigam ma si Almasi. Ba' na subay sigam magkōg minsan sigam diyōm kasusahan maka kasigpitan. Piintōman isab sigam subay sigam halli' ma manga guru putingan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min kami si Paul maka si Timuti sasoho' si Isa
Almasi. Pasampay kami itu paiyu ni kaam kamemon manga
aa mangandōl ma si Isa Almasi maiyu ma lahat Pilipi maka
sampay ni nakura' bi maka aa me' nabang.
2 Mura-murahan bang kaam biyuwanan tatabangan
maka kasannangan ma diyōm atay bi min Tuhan, iya
pag'mmaan tabi, sampay min Panghu' Isa Almasi.

Magsukul si Paul maka Magtaat

3 Mehe pagsukulan ku ni Tuhan ma sabab bi umay-umay
taintōm ku kaam.
4 Maka umay-umay aku magtaat ni Tuhan pasal kaam
kiyōgan tōōd diyōm atay ku
5 sabab taintōm ku bayi tabang bi ma aku waktu pag-
nasihat ku Lapal Hap pasal si Isa Almasi min tagna' kaam
mangandōl sampay buttihi'.
6 Tantu na aku in Tuhan bayi nagna' hinang hap iyu diyōm
atay bi, tantu du 'nsa' diyōhōngan hinang na iyu sataggōlan
'nsa' lagi' taabut 'llaw pabing si Isa Almasi paitu ni dunya.

7 Tattap kaam diyōm pikilan ku bo' patut du iyu, sabab
kaam kamemon bayi palamud ma aku maghinang ayi-ayi
bayi panganggantа' Tuhan ma aku, ma waktu kapangan-
dapit ku ma pagnasihat ku, sampay ma waktu kapatangge
ku lapal hap. Minsan aku ma diyōm jil tiyabangan aku uk
bi.
8 Katauhan Tuhan in aku bannal bang aku ma' ma kaam
in lasa ku ma kaam sali' lasa si Isa Almasi ma aku.
9 Itu amu' ku ni Tuhan ma pasal bi bang aku mangarap
pa Tuhan bang pasong lagi' peen ase'-lasa bi pa dakayo' pa
dakayo' kaam, bo' supaya pasong lagi' peen tau bi pasal
Tuhan maka pagsilang bi pasal hap maka laat
10 bo' supaya kaam makapene' bang ingga hap subay
hinangun bi. Manjari sutsi atay bi maka 'nsa' niya' aa
nallaan kaam bang taabut na 'llaw pabing si Isa Almasi
paitu ma dunya.
11 Sabab paluwas du min kaam kahapan kaginis-ginisan
iya hinang si Isa Almasi. Manjari pag'nda' ma diyōm addat-
tabiat bi, bo' minnihi' piyudji Tuhan sampay siyanglitan.

Pangajil si Paul Mowe' pa Kahapan

12 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay katauhan
bi du in kamemon bayi katawwa' ma aku mowe' pa kahapan
du, sabab minnihi' pasaplag Lapal Hap pasal si Isa Almasi.
13 Min sabab tajil na aku, katauhan kamemon jaga luma'
sultan sampay kamemon ma jadjahan itu bang ayi poon
sabab na hangkan aku tajil, hati na, pamōgbōg ku ma si
Isa Almasi.
14 Pagka maitu aku diyōm jil in kahekahan dawuranakan
tabi mangandōl ma si Isa, pasong na masag sigam man-
gandōl ma Panghu' Isa Almasi maka 'nsa' sigam tiyāw suga'
tatawwakal sigam matanyag lapal Tuhan.
15 Bannal niya' du isab aa kasehean matanyag pasal si Isa
Almasi sabab baya' sigam palangkaw min aku. Tuud sigam
ngambu suga' niya' isab kasehean matanyag Lapal Hap min
atay pote'.
16 Magpatanyag sigam ma sabab lasa sigam ma aku maka
katauhan sigam in aku pipaitu uk Tuhan supaya bōgbōgan
ku Lapal Hap hi'.
17 Suga' iya kasehean ngambuhan aku; 'nsa' hangkan
sigam matanyag sabab bannal atay sigam suga' matanyag
sigam supaya sigam palangkaw min sehe' sigam. Maka
pangannal sigam in sabab hinang sigam kinnōpan uk sigam
kasusahan ku tu mariyōm jil.

18 Suga' 'nsa' du aku inay. Gam peen aku kiyōgan basta
pignasihat na peen si Almasi, minsan min atay pote', minsan
min panganjangki'. Tatattap du kōg-kōg ku,
19 sabab katauhan ku in piluwas du aku min jil itu sabab
daran kaam ngamuan aku pa Tuhan maka sabab tiyabang
du aku uk Nyawa Sutsi, iya min si Isa Almasi.
20 Asal iya kabayaan ku tōōd bo' iya na hōwat-hōwat
ku bang peen 'nsa' aku karapatan ma hinang pisukuan
uk Tuhan ma aku. Lipara kalu-kalu bang peen aku
katawwakal matanyag, sakahaba' waktu lagi' na ma waktu
buttihi'. Manjari minsan lagi' aku 'llum, minsan aku
piyatay, siyanglitan si Almasi ma sabab hinang ku.
21 Sabab sataggōl ku 'llum si Almasi iya halgaan ma aku.
Suga' bang ganta' matay, pasong na peen hap na ma aku.
22 Hap isab bang taha'-taha' lagi' umul ku tu bo' supaya
niya' lagi' kasongan hinang ku ni si Isa Almasi. 'Nsa'
katauhan ku bang inggahan pene' ku, 'llum atawa matay.
23 Kahunitan aku mikil. Baya' aku matay bo' aku
patōngōd ni si Isa Almasi sabab labi hap ian.
24 Suga' sabab kaam, gam lagi' bang pitaha' lagi' umul ku
supaya kaam tatabangan ku.
25 Hangkan tantu na aku in 'nsa' lagi' aku matay suga'
maitu lagi' aku ma kaam supaya pasong lagi' pangandōl bi
ni si Isa Almasi. Bo' minnihi' pasong isab kōg-kōg bi.
26 Bang aku peen makamaiyu pabayik ma kaam, aku iya
na dan pagsanglitan bi si Isa Almasi.
27 Iya na itu subay mehe tōōd ma kaam, subay patōngtōng
addat-tabiat bi supaya iya tōp ma aa me' ma Lapal Hap
min si Almasi supaya bang aku makapaiyu ma kaam atawa
'nsa' na, take ku du peen in kaam magdakayo' atay maka
pamikil bi patōtōg du lagi' ma si Isa maka magtuyu' kaam
mōgbōgan Lapal Hap pasal si Isa.
28 Daa kaam tiyāw ma manga aa mantahan kaam sabab
Lapal Hap hi'. Sabab bang 'nsa' kaam tapakitāw, tanda' na
du ian binsana' na peen sigam bo' kaam liyappasan sabab
Tuhan nabangan kaam.
29 Sabab niya' kahapan bayi pimuwan ma kaam, kahapan
ian 'nsa' sadja pasal pagpangandōl bi ma si Isa Almasi
suga' makasandal kaam isab kabinsanaan sabab kaam
mangandōl ma iya.
30 Manjari sehean bi na aku maghinang ni Tuhan, muspus
pagnasihat pasal si Almasi. Bayi na tanda' bi iya katuyuan
ku ma dahu ian, bo' take bi na buttihi' in aku patuyu' tōōd.

2

Almasi Subay Biyantugan

1 Manga dawuranakan ku, katauhan ku in kaam ian hōgōt
pangandōl bi sabab pagdakayo' bi ma si Almasi. Bo' ma
sabab lasa na ma kaam hangkan 'nsa' niya' kasusahan atay
bi. Pipagdakayo' du atay bi min Nyawa Tuhan. Mag-ase'-
lasa na kaam bo' kaam maghinang hap ma pagkahi bi
mangandōl du ma si Isa.
2 Na, pagka kaam salay'an, pipag-unyun uk bi manga
pamikil bi pigsali'-saliun bi lasa bi bo' pipagdakayo' uk bi
atay bi maka maksud bi. Bang hinang bi salay'an pasong
na peen kōg ku.
3 Ayi-ayi hinang bi, daa subay min kabayaan bi mag-
palangkaw atawa magpabantug ōn, suga' subay kaam
mareyo' atay bi ma sehe' bi bo' bistahun bi sehe' bi langkaw
min kaam.
4 Daa sadja pikilun kahapan ma baran bi suga' pikilun bi
isab kahapan ma sehe' bi pa dakayo' pa dakayo'.
5 Pag-atay bi subay sali' pag-atay si Isa Almasi.
6 In iya asal sali' kajarihan Tuhan min katagnaan, suga'
'nsa' bayi pangannal na in kapagdakayo' na maka Tuhan
subay agaw na.
7 Gam peen labbahan na magpaata. Bayi iya magpabaran
manusiya' palahil ni dunya. Parakayo' iya tōōd ni bangsa
manusiya'.
8 Bayi iya magpareyo'-deyo' di na. Bo' iya me' ma
kabayaan Tuhan sampay ni kamatay na, minsan iya piyatay
liyansang diyata' hag.
9 Hangkan sabab na iya pilangkaw tōōd uk Tuhan ni
diyata' katapusan bo' kabuwanan iya ōn langkaw min pag-
ōn kamemon
10 bo' supaya kabangsahan ayi-ayi kamemon, ayi-ayi
na ma sulga', ayi-ayi na ma dunya itu, ayi-ayi na isab
ma diyōm ahirat, subay magsujuran ma 'llaw sosongun,
pagmahaldika' si Isa.
11 Bo' kamemon sigam magsabannal du ma pagkehan
kamemon in si Isa Almasi iya Panghu' kamemon. Bo' ma
sabab ian, piyudji 'Mma' tabi Tuhan.

Sawa Pamasawa Dunya

12 Manjari manga bagay ku, kalasahan ku, subay bean
bi panganasihat ku sali' bayi sakataha' bayi aku maiyu,
asal bean bi pagnasihat ku. Na, pasong na peen ma 'nsa'
aku maiyu ma kaam subay bōgbōgan bi. Subay kaam
tiyāw pa Tuhan ma sabu kaam magtuyu' pa dakayo' pa
dakayo' ngubusan hinang in tiyagnaan peen diyōm atay bi
iya pangalappas ma kaam

13 sabab Tuhan iya ngahinang na peen ma diyōm
pangatayan bi bo' supaya niya' baya' bi maka kōsōg bi
ngahinang ayi-ayi kamaksuran na.
14 Ayi-ayi tahinang, hinangun bi bo' daa kaam magdōb-
dōb atawa nganjawab
15 supaya pote' peen pangatayan bi bo' 'nsa' niya' sā' bi
nallaan kaam. Kaam manga anak Tuhan hangkan subay
hap sadja kawul-piil bi, minsan kaam maitu ma dunya
pabōtang diyōman manga aa bengkok pikilan na maka laat
kasuddahan na. Sali' dalil kaam bituun sahaya muwan
sawa ma langit
16 salta' kaam masampay lapal min Tuhan ni manga aa
ma dunya itu, iya na lapal makabuwanan sigam kallum
saumul-umul ma sulga'. Bang ian hinang bi asal kiyōgan na
aku ma' pasal hinang bi pagtakka 'llaw pabayik si Isa Almasi
paitu bo' katauhan ku du hap katudjuhan pangahinang ku
maitu ma kaam.
17 Iya pangandōlan bi ma si Isa Almasi sali' dalil pagkul-
ban siyongan ni Tuhan. Maka bang aku sawupama piyatay,
laha' ku sali' dalil lalabōtan pikannōp ni pagkulban bi
(sali' bayi addat Yahudi waktu kapagkulban sigam ma masa
awwal). Jari bang aku ganta' piyatay, hap du peen ma aku
bo' pasampay ku kakōgan ku ma kaam.
18 Damikkiyan du isab bang kaam iyu subay kiyōgan
magbe' ma kakōgan ku isab.

Si Timuti maka si Epaprode

19 Bang ma kabayaan si Isa Almasi, Panghu' tabi, soho' ku
si Timuti paiyu ma kaam, supaya pagbayik na paitu kabo iya
ni aku lapal pasal kahalan bi. Bo' minnihi' niya' kalasigan
ku.
20 Iya du si Timuti, maka sali' pangatayan ku magkabim-
bang ma kaam.
21 Kasehean itu tapikil sigam pasal kahapan ni sigam
sadja, 'nsa' tapikil pasal pakaradjaan si Isa Almasi.
22 Suga' si Timuti, katauhan bi du in iya asal tapan-
gandōlan. Bayi iya nabangan aku magtanyag Lapal Hap
sali' panabang na ma 'mma' na.
23 Hangkan iya soho' ku paiyu ma kaam suga' subay
katauhan ku bang ayi katawwa' ma aku itu bo' iya iyampa
pilanjal.
24 Mangandōl aku ni Tuhan bo' kapaiyu du isab aku ma
kaam darayi'.
25 Bang ma kumpasan ku hap subay soho' ku pabayik ma
kaam si Epaprode. Iya bayi siyoho' uk bi paitu nabangan

aku. Asal iya sehe' ku maghinang ni Tuhan bo' iya du sehe'
ku nguntara ma laatan.
26 Baya' tōōd iya paiyu mag'nda' maka kaam kamemon.
Susa na iya sabab take bi iya saki.
27 Bannal du saki iya bo' arak iya matay. Suga' kiasean iya
uk Tuhan bo' 'nsa' iya sadja sampay aku isab kiasean du uk
Tuhan. Sawupama bang ganta' iya matay landu' kasusahan
ku.
28 Hangkan kabayaan ku tōōd papaiyu iya ma kaam
bo' kaam magkōg mag'nda' pabayik, manjari pakulang na
kasusahan ku.
29 Jari bang iya takka paiyu saginahun bi iya pahap bo'
magkōg kaam sabab iya danakan bi sabab mangandōl isab
iya ma Panghu' tabi si Isa Almasi. Subay paehehun bi aa
sali' iya,
30 sabab arak iya matay sabab hinang na tudju ni si Isa
Almasi. 'Nsa' 'llōgan kallum na supaya aku katabangan na
sabab 'nsa' kaam katabang ma aku ma masa ian.

3

Iya Pangandōlan si Paul

1 Manga dawuranakan ku, taubus ku pamandu' ku ma
kaam. Subay kaam daran magkōg-kōg sabab kaam suku'
Panghu' tabi. 'Nsa' aku siyumu minsan pabayik ku iya
pandu' bayi siyulat uk ku ma dahu ma kaam supaya kaam
asal halli'.
2 Pahap-hap tōōd kaam sabab niya' maiyu manga aa ne-
hean kaam maghinang laat, pangōn ku sigam sali' sapantun
manga ero' makasiya-siya. Tagihan sigam ngehetan kuwit
aa (hati na mōgbōgan sigam addat Yahudi magpaislam),
bayinat kono' sigam tatayima' uk Tuhan.
3 Suga' kitabi iya taga bayinat tōōd, sabab kitabi mudji
Tuhan sabab Nyawa na ma diyōm atay tabi. Maka
sabab si Isa Almasi pagkōg-kōgan tabi. Suga' 'nsa' niya'
pagpangandōlan tabi ma ayi-ayi pighinang hal maluwasan
baran ta, sali' pag-islam ian.
4 Bang ma aku, arak aku mangandōl ma hinang salay'an
suga' 'nsa' na. Bang niya' pangannal aa in ma sabab
biyōgbōgan uk na agama tiyayima' du iya uk Tuhan, labi
lagi' ma aku.
5 Sabab asal aku bangsa Yahudi purul, iya pehak ku
tubu' min si Benjamin, iya dakayo' anak si Israil iya poon
bangsa Yahudi. Sabab ian puwas bayi aku iyanakan walum
bahangi sadja hi' aku pig-islam me' ma addat kami. Bang
pasal pamōgbōg ku sara' agama, asal biyōgbōgan tōōd uk

ku sabab aku me' ma manga Parisi, iya sabahagi' agama
Yahudi mōgbōgan tōōd sara' ian.
6 Bang pasal pagbista na bōntōl sabab pamōgbōg
panohoan sara' bayi siyulat uk si Musa, 'nsa' niya' salla'-
salla' ku. Bo' landu' aku tuyu' pa agama Yahudi, iya poon
bayi pidjala' uk ku manga jamaa si Isa Almasi.
7 Malayingkan ayi-ayi bayi kannal ku iya mo aku ni
kahapan, 'nsa' na pamagay ku bang peen si Isa Almasi
pangandōl ku.
8 'Nsa' sadja pasal ian hi' sampay ayi-ayi bayi halga' ma
aku ma dahu, labbahan ku na, itung ku na sali' 'nsa' niya'
pus na, bang peen katauhan ku in si Isa Almasi Panghu'
ku na, sabab labi lagi' iya halga' ma aku. Bo' taitung ku
kamemon ian sali' manga sōmpōt sadja bo' supaya aku
mōgbōgan ma si Isa Almasi
9 maka supaya aku kapagdakayo' tōōd ma iya. 'Nsa'
niya' kabōntōlan ku min baran ku, min manga hinang sali'
mōgbōg sara' agama ian. Iya hangkan aku bista bōntōl uk
Tuhan sabab min pangandōl ku ma si Almasi. Iya na ko' itu
kabōntōlan iya pamuwan Tuhan bang kita mangandōl ma
si Almasi.
10 Iya sadja kabayaan ku bang peen katauhan ku tōōd si
Almasi bo' tananam ku barakat Tuhan iya bayi makallum
si Almasi pabayik min kamatay na. Kabayaan ku isab bang
tasandal ku manga kabinsanaan sali' bayi siyandalan uk si
Isa Almasi, sampay ni kamatay
11 sabab bang aku kabe' salaihi' ma si Almasi, makahōwat
aku pikallum min kamatay.

Magtuyu' bo' Taabut Pahala' min Tuhan

12 'Nsa' ba' ku taabut ku kamemon bayi sambut ku hi'
sali' manga 'nsa' niya' salla'-salla' ma kawul maka piil ku.
Suga' tuyuan ku na peen ngahinang kamemon maksud si
Isa Almasi ma aku sabab iya na hi' poon na hangkan aku
tiyawag uk na.
13 Bannal, manga dawuranakan ku, 'nsa' lagi' taabut ku
iya tiyuyuan ku ian suga' 'nsa' aku mikil manga bayi talabay
ku. Iya sadja pikil ku itu magtuyu' tōōd bo' supaya taabut
ku kamemon kabayaan Tuhan siyongan ma aku.
14 Magtuyu' na peen aku tudju maksud Tuhan ma aku
supaya takallo' ku pahala' Tuhan ma aku sabab iya ian
hangkan kitabi tiyawag diyōm sulga' sabab mangandōl na
kitabi ma si Isa Almasi.
15 Manjari kitabi kamemon sasuku sangpōt ma pangandōl
ta subay sali'-sali' pamikil tabi sali' bayi ba' ku sini'. Suga'

bang ganta' niya' mamikil saddi, na pihati du iya uk Tuhan
bang ayi subay ma diyōm pikilan na.
16 Suga' minsan na, subay kitabi 'nsa' papinda min bayi
pamatau ma kitabi min tagna' sampay ni kabuttihian.
17 Manjari manga dawuranakan ku subay kaam dauyun
ningōran addat-tabiat ku. Pandōgahun bi isab manga aa
ningōd kawul-piil ku bo' singōran bi sigam.
18 Bayi na itu halling ku ni kaam min heka ma waktu
palabay, bo' buttihi' na isab bayikan ku maka uk ku nangis:
heka aa iyu, kitauhan asal min addat-tabiat sigam, in sigam
nguntarahan pandu' pasal kamatay si Isa ma diyata' hag.
19 Tudju du sigam pa nalka' sabab manga napsuhan baran
sigam sali' Tuhan sigam, iya sadja bōgbōgan sigam. 'Nsa'
sigam iya' magpabantug di sigam pasal manga hinang sigam
makaiya'-iya'. Bo' iya sadja pikilan sigam manga ayi-ayi ma
dunya itu.
20 Suga' kitabi 'nsa' salaihi'. Sulga' iya lahat tabi bo' iyagad-
agad uk tabi iya maglalappasan kitabi pabing paitu min
sulga', hati na, si Isa Almasi Panghu' tabi.
21 Bang iya paitu pindahan uk na baran tabi iya
magkalamma maka magkamatay itu. Pindahan uk na sali'
baran na sahaya, min kawasa na iya bayi panganggaōs na
ma ayi-ayi kamemon supaya kapag-agihan na.

4

Manga Pandu'

1 Kaam manga dawuranakan ku, manga bagay kalasahan
ku, landu' aku ngintōm ma kaam. Kaam iya poonan
kalasigan ku, maka katudjuhan hinang ku. Manga bagay
patōtōgun bi na peen pamōgbōg bi ma Panghu' tabi sabab
mehe kahapan iya agaran tabi.
2 Na, niya' amu' ku ni duwa danda iyu, si Yudi maka
si Sintiki bang peen sigam magsulut-sulut sabab kaam
magdanakan ma diyōman si Panghu' Isa.
3 Maka kau isab, sehe' ku tapangandōlan maghinang ni
Tuhan maiyu, tabangin manga danda iyu magsulut-sulut.
Sabab bayi aku tiyabangan tōōd uk sigam supaya patanyag
peen Lapal Hap. Iya sehe' sigam ian si Kelemen maka
aa kamemon bayi nehean aku maghinang ni Tuhan. Ian
na ōn sigam kamemon siyulat du uk Tuhan diyōm buk
pangalistahan na ōn manga aa sasuku kabuwanan kallum
kakkal ma diyōm sulga'.
4 Magkōg-kōg kaam ma sakahaba' waktu ma sabab si
Panghu' Isa iya parakayoan tabi. Bayikan ku isab bayi baan
ku. Magkōg-kōg kaam.

5 Subay hantap bohan bi ni aa kamemon sabab sikōt na
waktu pabayik paitu si Panghu' Isa.
6 Daa kaam susa pasal ayi-ayi. Suga' amuun bi ayi-ayi
kagunahan bi ni Tuhan sakahaba' waktu. Magsukul sadja
kaam ni iya salta' ma pangamu'-ngamu' bi.
7 Manjari pisannang uk Tuhan ian diyōm atay bi maka
diyōm pikilan bi sabab si Isa parakayoan bi. Bo' kasannan-
gan ian 'nsa' takila-kila uk manusiya'.
8 Na, manga dawuranakan ku, iya na itu katapusan pama'
ku ni kaam, bang niya' tasayu bi ayi-ayi hap tōōd, atawa
ayi-ayi tawwa' siyanglitan, subay taliun bi pahap. Taliun bi
manga ayi-ayi iya bannal, ayi-ayi patut piehe ma atay, ayi-
ayi bōntōl, maka ayi-ayi 'nsa' niya' laat na. Taliun bi isab
ayi-ayi lingkat maka ayi-ayi tōp tapudji.
9 Beun bi ayi-ayi bayi taanad bi atawa takallo' bi min
aku, min bissala ku maka min hinang ku. Bo' Tuhan iya
muwanan kitabi kasannangan atay, patōtōg na ma kaam.

Magsukul si Paul

10 Kiyōgan aku tōōd tudju ni Panghu' tabi sabab iyampa
niya' tabang bi pabayik manga kulang-kabus ku. Bannal,
bayi kaam asal bimbang ma aku suga' 'nsa' niya' dapat bi
mabo lasa bi ma aku.
11 'Nsa' aku ma'-ma' sali' sigpit na aku bayi sabab biyaksa
du aku ngiman minsan salaingga kahalan ku.
12 Bayi talabay ku na ma kakulangan maka talabay ku
isab kalabi-labihan. Biyaksa na aku bang lasso atawa
giyōtas; minsan kalabi-labihan atawa katiksaan, masi aku
'nsa' magsusa.
13 Kaimanan ku kamemon sabab tiyabang aku uk si Isa
Almasi, iya muwanan aku kōsōg.
14 Malayingkan asal hap hinang bi ni aku sabab tabangan
bi aku diyōm kasusahan.
15 Kaam manga aa maiyu ma lahat Pilipi, katauhan bi
du ma tagna' aku matanyag Lapal Hap maiyu ma kaam,
manjari pagka aku pakallo' min lahat Makidunya, 'nsa' niya'
saddi pagtipunan jamaa si Almasi nabangan aku bang 'nsa'
kaam. Kaam du bayi palamud ma aku magkalugian maka
magpauntungan.
16 Maka bayi aku mahi' ma lahat Tessaloneka 'nsa' sadja
min tadda pamabo bi tabang ni aku, salta' sadja ma diyōm
katiksaan ku.
17 Suga' 'nsa' aku nulat sabab kabayaan ku nayima' tulung
bi. Iya kabayaan ku bang niya' peen pautungan bi mehe
bang taabut na waktu panungbas kaam uk Tuhan.

18 Tasambut ku kamemon bayi pabohan bi ma aku.
Maglabi na ko' itu, magsukul. 'Nsa' na niya' kulang ku
sabab tiya' na ma aku pangalasa bi iya bayi pabo bi ma
si Epaprode. Sali' dalil lalabōtan ko' itu min kaam kulban
siyongan ni Tuhan bo' kasulutan tōōd bo' tiyayima' du uk
Tuhan.
19 Jari Tuhan muwanan kaam kamemon kulang-kabus bi
min alta' na maglabi, 'nsa' magkulang sabab si Isa Almasi
pagdakayoan bi.
20 Pudji tabi Tuhan, iya 'Mma' tabi, saumul-umul.
Amin

Bissala Pag-ubusan

21 Pasampayun bi minsan laa bissala ku ni manga aa
Tuhan maiyu kamemon, sigam pisuku' ma si Almasi. Iya du
manga dawuranakan ta ma aku itu, masampay isab bissala
sigam sadja ni kaam.
22 Sampay aa suku' Tuhan min lahat itu kamemon, iya
lagi' maghinang diyōm luma' Sultan, mabo isab minsan laa
bissala sigam ni kaam.
23 Mura-murahan bang kaam peen piniyaan tabang uk si
Isa Almasi, Panghu' tabi.

SULAT NI AA KOLOSSA
min si Paul

Kolossa itu dakayo' daira sarang-sarang ehe na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. 'Nsa' mag-intau si Paul maka manga aa suku' si Isa Almasi maglahat ma Kolossa hi'. Iya sadja katauhan na ma hi', si Epapras, dakayo' sehe' na maghinang ma si Isa. Niya' isab aa Kolossa bayi magkahagad ma si Isa ma sabab nasihat si Epapras.

Pagka ma jil si Paul, takka pay'an si Epapras min Kolossa maan iya pasal kahalan sigam magpangandōl ma si Isa ma lahat hi'. Uk si Epapras niya' kono' manga guru bahu bayi palamud ma sigam mo pandu' saddi. Pireyo' kono' si Isa uk sigam bo' uk pandu' sigam in bangsa malaikat langkaw kono' min si Isa, maka malaikat iya magpaōt ma manusiya' maka Tuhan. Manjari, sasaw pikilan manga ummat si Isa ma hi' ma sabab manga guru magsaddi-saddi.

Hangkan du si Paul bayi mabo sulat itu ma sigam, piyabo ma si Epapras. Iya biya'-ba' ma diyōm sulat itu in pandu' manga guru hi' 'nsa' du bannal. Uk si Paul, in si Isa Almasi bannal Anak Tuhan. Pilangkaw iya asal uk Tuhan maka 'nsa' niya' langkaw min iya. Bayi pamuwan Tuhan ma si Isa kamemon kapatut maka kawasa. 'Nsa' isab niya' makabo manusiya' tudju ni Tuhan duwal si Isa Almasi, maka iya isab pibōtangan uk Tuhan pagpanghuan manusiya' kamemon.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul maka min danakan tabi si Timuti. Min kahandak Tuhan kawakilan aku uk si Isa Almasi, hati na, biyuwanan aku kapatut magnasihat pasal si Isa.

2 Pasampay kami sulat itu ni kaam aa suku' Tuhan maglahat ma daira Kolossa, kaam manga dawuranakan kami mangandōl pahōgōt ni si Isa Almasi. Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Sakahaba' waktu, basta kami nambahayang ngamu'-ngamu' kami ni Tuhan ma sabab bi, magsukul sadja kami ni Tuhan, 'Mma' si Panghu' Isa Almasi.

4 Magsukul kami sabab take kami habal pasal pangandōl bi ma si Isa Almasi, sampay pasal lasa bi ni manga aa suku' Tuhan kamemon.

5 Mangandōl na kaam maka lasa na kaam, sabab niya' na
tahōwat bi, iya tiyawuan uk Tuhan ma kaam ma sulga'. Bayi
na kaam pikehan Lapal Hap pasal si Isa, iya lapal bannal,
bo' minnihi' katauhan bi niya' du tahōwat bi.
6 Maka Lapal Hap itu pasaplag na peen ma kalohahan
dunya. Mehe du pauntungan na ma dimay kawul-piil
manusiya', sali' du ma kawul-piil bi sataggōl min 'llaw bayi
take bi tagna' pasal ase' maka lasa Tuhan. Katauhan bi na
sabannal-bannal bang ayi tōōd hatihan na.
7 Bayi kaam piyanduan uk si Epapras, sehe' kami kilasa-
han itu, iya sasohoan Tuhan isab sali' kami. Tiyuyu' uk na
maghinang ma si Isa Almasi ma diyōman bi, ganti' kami
isab,
8 bo' iya bayi mohan kami lapal pasal lasa bi, iya bayi
piniyaan ma kaam uk Nyawa Tuhan.
9 Hap ko' lapal ian, iya poon sabab kami 'nsa' pahali
nambahayang ma pasalan bi, min waktu kami kake pasal
kahalan bi. Ngamu'-ngamu' kami tabang ni Tuhan bang
kaam peen biyuwanan panghati maka tau uk Nyawa na, bo'
supaya kasakupan bi tōōd bang ayi pangahandak uk Tuhan
ma manusiya'.
10 Bo' bang salaihi' tabang na ma kaam, manjari hatul
sadja kaam ma kawul-piil bi sali' du kabayaan si Panghu'
Isa, bo' ayi-ayi hinang bi makasulut ma iya. Hap sadja
kahinangan bi waktu ni waktu, bo' pasong tau bi pasal ni
Tuhan.
11 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan pikōsōg
uk Tuhan, iya kōsōg deyo' na min kawasa na barakatan,
manjari kaimanan bi sampay kasandalan bi ayi-ayi minsan
salaingga. Subay kaam magkōgkōg
12 magsukul ma 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi muwanan
kaam kapatutan bo' kaam nayima' palsukuan min kahapan
bayi tiyawu' uk na ma aa suku' na, may'an ma lahat na
sahayahan.
13 Piluwas kitabi uk Tuhan min diyōm kalindōman, hati
na, min kawasa Nakura' Sayitan, bo' pinda na kitabi ni
pagparinta anak na kilasahan.
14 Manjari likkat na kitabi min pagbayaan Nakura' Sayitan
ma sabab si Isa Anak Tuhan itu. Hati na, iyampun na dusa
tabi.

Pasal si Almasi Bang Sayi Iya Maka Bang Ayi Hinang na

15 Ampa in si Almasi iya na tōōd magpanda' kajarihan
Tuhan. Bang Tuhan 'nsa' tanda', suga' kasakupan ta
kajarihan na pagka tanda' ta na si Almasi. Anak Tunggal-
Kawasa du iya, asal iya dahu min kamemon pipanjari.

16 Kamemon ayi-ayi ma diyata' langit maka maitu ma
dunya, kamemon tanda' uk manusiya' maka kamemon 'nsa'
tanda', bangsa malaikat, bangsa ibilis maka ayi-ayi taga
kagaōs ma diyata' ayan, in itu kamemon bayi pipanjari uk
si Almasi labay deyo' min Tuhan, bo' supaya kapalagi uk si
Almasi maksud na.
17 Asal iya bayi 'nsa' lagi' niya' pipanjari: maka iya
ngantanan pipanjari kamemon bo' supaya pagōn.
18 Si Almasi iya pagmakokan ma manga jamaa na, maka
sigam sali' ibarat baran na. Iya du poonan kallum ma
sigam; dahu isab iya pikallum min kamatay na bo' supaya
iya dakayo'-kayo' manjari langkaw min kamemon.
19 Min kabayaan Tuhan isab hangkan si Almasi dōs lagi'
maka iya kajarihan Tuhan kamemon.
20 Asal iya miyaksud uk Tuhan subay maghap maka iya
pabayik kamemon bayi pipanjari, labay min hinang anak
na. Kamemon bangsa maitu ma dunya maka kamemon ma
diyata' langit, makapaghap na maka Tuhan ma sabab laha'
Anak na bayi patumpa waktu kamatay na ma diyata' hag.
21 Kaam bayi waktu tagna', bayi kaam lawak min Tuhan.
Banta na du kaam ma sabab kalaatan pikilan bi, maka
hinang bi laat.
22 Suga' buttihi' maghap na kaam maka Tuhan sabab min
kamatay Anak na. Iya maksud Tuhan subay kaam biyo
paharap ma iya ma sutsi pag-atay bi, ma 'nsa' niya' tamak-
tamak bi atawa dusa panallaan ma kaam.
23 Subay kaam patōtōg mangandōl ma si Isa Almasi.
Bōgbōgan bi pahōgōt pandu' bayi tasambut bi. Daa
labbahan bi Lapal Hap bayi take bi sabab minnihi' niya'
tahōwat bi. In Lapal Hap itu bayi pitanyag ni aa kamemon
ma kalohahan dunya itu, maka aku si Paul, siyoho' isab uk
Tuhan magpatanyag lapal na hi'.

Hinang si Paul

24 Kiyōgan aku binsana' ma sababan bi. Nandalan aku
kabinsanaan, supaya ganap kabinsanaan iya siyandalan si
Almasi, iya sasuku 'nsa' lagi' talabay na. Bayi iya nandalan
binsana' ma sabab jamaa na, iya ibaratan baran na.
25 Bo' aku itu tahinang sasohoan uk Tuhan bo' supaya aku
nabang ma manga jamaa si Almasi. Kawakilan aku uk na
nabang kaam; siyoho' aku magnasihat lapal na kamemon.
26 Lapal na itu bayi limbungan uk Tuhan min manusiya'
kamemon min awwal lagi', suga' buttihi' pamatau na ni
manga aa suku' na.
27 In aa suku' na subay piintau lapal bayi limbungan
hi' maka subay pisampay ni sabarang bangsa bang ayi

maksud Tuhan ma manusiya'. Landu' tōōd hap lapal bayi limbungan na hi', halgaan na tōōd, bo' piluwa' na buttihi'. Hati na, si Isa Almasi pabōtang ma dimay atay tabi, hangkan niya' hōwat tabi in kitabi pimehe ma diyōm sulga'.

28 Hangkan du 'nsa' niya' saddi pitanyagan uk kami min si Almasi. Giyuna uk kami ayi-ayi pangatau kami pasal si Almasi, pamiat maka pamandu' kami ma aa kamemon bo' supaya sigam pa dakayo' pa dakayo' bōntōl ma kawul-piil, me' ma si Almasi, bang sigam biyo pa dahuhan Tuhan.

29 Iya na itu pagtuyuan ku na peen. Puspus ku kōsōg ku, iya bayi pamakōsōg ma aku uk si Almasi.

2

1 Baya' aku bang katauhan bi bang salaingga pagtuyu' ku ni Tuhan ma sabab bi maka manga aa min daira Laodikiya ian, sampay isab aa kamemon iyu minsan 'nsa' katau ma aku.

2 Iya iyangut uk ku subay hōgōt iman bi maka subay dakayo' atay bi maglasa-lasa sadja. Kabayaan ku subay sawa panghati bi pasal si Almasi, sabab minnihi' hōgōt tōōd pangandōl bi. Manjari kasakupan bi na lapal bayi limbungan uk Tuhan ma waktu palabay, hati na, lapal pasal si Almasi.

3 Si Almasi iya na poon na hangkan katauhan ta pasal kapandayan maka tau Tuhan, sabab si Almasi iya ibaratan kunsi' pangukab panawuan tau Tuhan.

4 Na, salaihi' pamahati ku ma kaam supaya kaam 'nsa' diyupang uk bissala aa, iya 'nsa' niya' bannal na minsan salaingga ayad bissala sigam.

5 Minsan aku 'nsa' maiyu ma kaam magbaran, mehe du kaam diyōm atay ku. Kiyōgan du aku sabab hōgōt kapagdakayo' atay bi magpangandōl ma si Almasi.

Si Almasi Pagmakokan

6 Jari itu, pagka tatayima' bi si Isa Almasi pagpanghuan bi, subay kaam magparakayo' ma iya ma kawul-piil bi.

7 In lut bi ma iya subay hōgōt tōōd sali' kayu lōm gamut na. Patōtōg kaam ma iya supaya pahōgōt lagi' peen pangandōl bi sali' bayi pamandu' ku ma kaam. Subay isab kaam masukul sadja ni Tuhan.

8 Pahap-hap kaam bo' 'nsa' kaakkalan uk manusiya' minsan sayi baya' manyaga' kaam supaya kaam me' ma sigam. In pandu' sigam sali' hantang hap suga' 'nsa' niya'

pus na sabab luwas min pikilan manusiya', min manga payi-
payi kamaasan, iya payi-payi pasal manga malaikat maka
sayitan. In pandu' sigam 'nsa' luwas min Almasi.
9 Na, hangkan aku bayi makapama' ma buttihi' sabab
pasal si Almasi bayi siyangōn baran manusiya', maka ayi-
ayi kamemon hi' ma Tuhan, hi' du isab ma iya.
10 Bo' kaam iyu, pagka si Almasi pagdakayoan bi
na, kabuwanan kaam kasampulnaan. Asal iya langkaw
min kamemon, makapag-agi maka taga kapatut, bangsa
malaikat maka bangsa sayitan.
11 Pagka kaam pagdakayo' na ma si Almasi, niya' tanda'
pangilahan ma kaam suga' 'nsa' ka tanda' ma kuwit baran
bi, sali' hinang uk manusiya' bang mag-islam. Iya pangi-
lahan kaam in kaam aa si Almasi, pindahan na uk na
bayi kajarihan bi tagna', bo' 'nsa' na kaam kapag-agihan uk
napsu bi laat hi'.
12 Iya pamandi ma kaam tagna' kapagdakayo' bi ma si
Almasi, niya' dalil na tōōd. Piyandi kaam ma bohe' supaya
singōran bi sali' bayi labayan na waktu pagkubul ma iya.
Pasingōd kaam ni iya isab pikallum pabayik min kamatay
sabab pasangdōlan bi kawasa Tuhan, iya bayi makallum si
Almasi pabayik min kamatay na.
13 Tagna' bi ian sali' kaam hantang aa matay ma panganda'
Tuhan sabab masi magdusa. 'Nsa' niya' bayi lamud bi ma aa
suku' Tuhan, iya bangsa bayi janjian uk na. Lipara pinda na
kahalan bi buttihi'. Pikallum na kaam uk Tuhan dambean
maka si Almasi. Iyampun uk Tuhan dusa tabi kamemon.
14 Kita itu bayi pibōtangan hukuman sabab langgal sara'
kita ma Tuhan, suga' piyapasan na sulat hukuman hi' ma
sabab kamatay si Almasi ma diyata' hag. Manjari 'nsa' niya'
sababan kita pibōtangan hukuman.
15 Diyaōg na isab uk si Almasi bangsa mananasat ibilis
maka ayi-ayi makagaōs ma diyata' ayan sabab min kamatay
na ma diyata' hag. Killoan uk na kawasa sigam, bo' pindaan
ni aa kamemon in sigam tahinang na banyaga'.
16 Hangkan ko' kaam subay 'nsa' me'-me' bang kaam
siyaway pasal kiyakan bi maka inuman bi atawa pasal
bōgbōg bi manga jamu duwaa, manga hinang bulan maka
hinang 'llaw mulliya.
17 Iya usulan biyōgbōgan sigam ian sali' pandōga sadja
pamaintōm sigam niya' lagi' agaran sigam ma waktu siyong.
Maka palahil na iya bayi iyagaran hi', hati na si Almasi.
18 Daa na kaam me'-me' ma aa iya mo-mo kaam min
pagtaat bōntōl tudju ni Tuhan ma sawukat niya' kono' bayi
panyata' ma sigam min Tuhan. Manga aa iyu baya' in

subay pagkahi sigam magpareyo'-deyo' di sigam bo' supaya
sambahayang ni bangsa malaikat. Abbuhan pahap manga
aa salaihi' ma 'nsa' niya' kapusan na. Asal 'nsa' niya' pikil
uk sigam saddi min kabayaan manusiya'.
19 Libbahan na pangandōl sigam ma si Almasi, bo' iya
pagmakokan ma kitabi, maka kitabi ibarat kalangkapan
baran na. Bang kita pig-agihan uk na, piabut kōsōg na ni
kitabi kamemon, sali' dalil baran, dauyun du kalangkapan
baran maka kok pagka niya' ugat pagdauyunan na. Manjari
in kitabi, iya ibarat kalangkapan baran si Almasi, pasong na
peen kōsōg ta ma sali' kabayaan Tuhan.

Diyalil Pasal Kamatay ta maka Kallum ta Magbe' maka si Almasi

20 Kaam iyu sali' aa bayi paunung ma si Isa ma kamatay
na, sabab matay na kaam ma kajarihan bi tagna', hati
na, puwas na kaam min pangantanan bangsa sayitan, iya
magbaya' ma diyata' ayan. Jari angay kaam me' na peen
ma kalangnganan aa kasehean ma dunya itu?
21 Angay be' bi min tagna' sadja, iya uk na, “Daa 'ntanan!”
atawa, “Daa iyu kakanun!” atawa, “Daa sagirun!”
22 Suga' manga usulan itu, payi-payi sadja. Ubus peen bayi
giyuna, magtuwi piansa'. Maka usulan salaihi', pihinang
sadja uk manusiya'.
23 Ngagda' sigam subay magsumba ni malaikat. Subay
kono' magpareyo'-deyo' di ta, maka isab magtiksa'-tiksa'
di ta. Bang ma pikilan manusiya' niya' du pauntungan
ma pamandu' sigam hi', suga' 'nsa' du niya' dapat na
pamasagga' napsu baran tabi.

3

1 Manjari, pagka si Almasi 'llum na pabayik min kamatay
na, iya du kaam parakayo' ma iya biyuwanan kallum tattap.
Hangkan du subay tuyuan bi ayi-ayi ma diyōm sulga'.
May'an asal si Almasi ningko' ma paningkoan langkaw
maka kawasahan, tōngōd ni katau min Tuhan.
2 Pagmaatayun bi ayi-ayi suku' ma sulga', daa na pikilun
ayi-ayi ma deyo' itu ma dunya.
3 Sabab kaam iyu mangandōl ma si Almasi, ibarat sali'
sapantun aa bayi matay, 'nsa' niya' baya' na ma dunya
itu. May'an asal kallum bi bahu dahuhan Tuhan, tiyawu'
pahōgōt uk si Almasi.
4 Sabab si Almasi poonan kallum bi, bo' bang iya panda'
paitu pabayik, magdōngan du kaam maka iya, bo' libut isab
uk sahaya na.

Kawul-piil ta Tagna' maka Kawul-piil ta Bahu

5 Hangkan uk ku ma kaam: labbahan bi napsu bi laat. Daa
kaam magdanda atawa maglalla. Daa kaam magkasabulan,
daa kaam magbais-bais. Daa kanapsuhan bi alta' sabab
bang alta' iya pimehe uk bi ma atay, iya na hi' sali'
pagtuhanan bi.
6 Bansi Tuhan ma hinang salaihi', iya poon pitakkahan
mulka' ni manga aa nagga' ma panohoan na.
7 Salaihi' du isab bayi kabiyaksahan bi tagna', waktu lagi'
kaam me' ma ayi-ayi kinapsuhan.
8 Suga' ma buttihi' subay labbahan bi kasuddahan bi laat
iyu, sali' manga magdugal, magbansi ma pagkahi, atawa
magbingis. Daa kaam subay ngalimut sehe' bi, daa isab
maglaka'-laka'.
9 Daa kaam magputing ma sehe' bi. Paintōm kaam:
bayi na asal labbahan bi bayi kajarihan bi tagna' sampay
kahinangan bi.
10 Niya' na ma kaam kajarihan bi bahu. Pindahan na peen
uk Tuhan, iya asal bayi magpanjari, supaya kaam makasali'
ma sali' kajarihan na. Iya maksud na in kaam subay tau
tōōd ma iya.
11 Manjari, 'nsa' niya' pagbiddaan aa kamemon bang
pibahuhan na uk Tuhan. Sali' du kamemon, bangsa Yahudi
maka bangsa kasehean, aa mag-islam maka aa 'nsa' bayi
mag-islam, banyaga' maka aa hawulaya; sampay isab aa
taga pangadji', maka aa 'nsa' niya' pangadji' na sabab
pabōtang si Almasi ma diyōm atay sali'-sali' maka si Almasi
sadja mehe ma atay tabi kamemon.

12 Kaam iyu aa tapene' uk Tuhan hinang jamaa na.
Kilasahan du kaam uk na, hangkan patut du bang kaam
maase' ma pagkahi bi, bang hap addat bi, bang deyo' maka
lunuk pangatayan bi. Tatasan bi pagkahi bi minsan kaam
inay.
13 Bang kaam 'nsa' kasulutan ma hinang sehe' bi, magay
bi na maka bang niya' kapaddian bi atay, subay kaam mag-
ampun-ampun. Ampunun bi pagkahi bi sali' pangampun
Tuhan ma kaam.
14 Bo' niya' lagi' sugpat na mehe, subay kaam lasa ma
pagkahi bi, sabab bang kaam maglasa-lasa, hōgōt tōōd ma
kapagsulutan bi.
15 Parulun bi si Almasi magbaya' ma diyōm atay bi bo'
supaya kaam magsulut-sulut. Pagsukulan bi isab ni Tuhan
waktu ni waktu sabab bayi na kaam tiyawag uk na supaya
kaam sali' dabaran magsulut-sulut.
16 Intōmun bi pamandu' si Almasi bo' tawuun bi diyōm
atay bi. Subay kaam magpandu'-pandu' pa dakayo' pa

dakayo', bo' gunahun pangatau bi bayi pamuwan Tuhan
ma kaam. Magkalang kaam manga kalangan pananglit
Tuhan maka kalangan piyanduan uk Nyawa Tuhan ma
kaam. Magkalang kaam pagka mehe pagsarang-sukul bi ma
diyōm atay bi ni Tuhan.
17 Ma ayi-ayi hinang bi maka ayi-ayi halling bi subay
intōm bi si Isa Panghu' tabi, maka pagsukulun bi peen
Tuhan, 'Mma' tabi, sabab iyasip pagsukul bi ma sabab si
Isa.

Pamandu' pasal Aa Daōkōman

18 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan
halla bi. Patut du ian hinang bi pagka si Isa Panghu' bi.
19 Kaam manga lalla, subay kalasahan bi handa bi. Daa
kabingisan bi.
20 Kaam manga anak, subay kaam me' sadja ma panohoan
'nggo'-mma' bi, sabab kasulutan Tuhan hinang salaihi'.
21 Kaam manga 'nggo'-mma', daa kalanduun pagpinturu
bi ma anak bi, bo' 'nsa' magda'-da'.
22 Kaam manga tindōg, subay beun bi kamemon
panohoan nakura' bi, 'nsa' sadja salta' sigam nganda',
supaya sigam kaamuhan. Subay sali' du ma kamay'anan
sigam maka ma kalikutan sigam. Hinangun bi panohoan
sigam min diyōm atay bi, ma sabab Tuhan iya pag-addatan
bi.
23 Subay kaam ti'bōt ma ayi-ayi hinang bi, sabab minsan
manusiya' iya paghinangan bi, si Panghu' Isa iya nakura' bi
lahasiya'.
24 Katauhan bi du, Tuhan nungbasan kaam ma sosongun.
Makasambut du kaam pusaka' bayi tiyawuan ma aa suku'
na. Sabab si Almasi iya nakura' bi tōōd, iya paghinangan
bi.
25 Sasuku maghinang laat, tiyungbasan du iya ma sabab
hinang na laat. Bo' 'nsa' pigbidda' uk Tuhan manga
manusiya'.

4

1 Kaam manga nakura', subay hap pangahatul bi ma
manga sasohoan bi. Pamuwanun bi ma sigam iya patut ma
sigam. Intōmun bi niya' isab nakura' bi ma hi' ma sulga'.

Pamandu' Kaubusan

2 Pati'bōt kaam nambahayang sabu peen hap akkal-
pamikil bi, maka magsukul kaam ni Tuhan.
3 Amu'-amuin bi isab kami tabang bang peen kami
mura-murahan pihawulaya uk Tuhan bo' supaya kami
makapagnasihat ma lapal itu bayi piyamatau uk Tuhan

pasal si Almasi, iya 'nsa' bayi kitauhan ma masa awwal lagi'.
Iya na hi' poon sabab hangkan aku bilangguan itu ma diyōm
jil, tiyuud uk ku magnasihat pasal si Almasi.
4 Amay-amay tōōd, amuin bi aku tabang min Tuhan
supaya sawa uk ku magnasihat pasal si Isa, sabab iya na
bayi pamahinang na ma aku.
5 Pahapun bi addat bi ni manga aa 'nsa' mangandōl ma si
Isa. Bang niya' waktu umay-umay nasihatun bi sadja sigam
ma pasal si Isa.
6 Ayi-ayi pamissala bi subay hatul bissala makapasōd ma
aa sasuku pake. Subay isab kaam tau nambungan sigam pa
dakayo' pa dakayo' bang niya' tiyaw uk sigam.

Bissala Katangbusan

7 Iyu na kaam biyohan lapal uk si Tikikus ma pasalan
ku. Danakan tabi ko' iyu, aa kilasahan tōōd. Dansehean
du iya maka kami maghinang ma si Panghu' Isa, aa
kapangandōlan du.
8 Soho' ku iya paiyu ma kaam bo' supaya kaam makatau
pasal kami itu supaya pakōg atay bi.
9 Pibe' uk ku isab si Onesimus, aa isab min lahat bi.
Danakan tabi isab kilasahan, aa kapangandōlan du isab.
Na, sigam duwangan itu maan kaam pasal pakaradjaan bayi
talabay maitu.
10 Si Aristarkus, sehe' ku ma itu ma diyōm jil, mabo bissala
ma kaam. Iya du si Markus, kaki si Barnabas, mabo du isab
bissala na ma kaam. Bayi na kaam baan ku pasal si Markus.
Bang iya ganta' pahapit ma lahat bi saginahun bi paayad.
11 Tiya' isab si Yussa', iya diyanglay si Yustus, mabo isab
bissala na ma kaam. Basta min Yahudi mangandōl ma
si Isa, sigam sadja tallungan itu nehean aku. Magbe' na
sigam maka aku magnasihat pasal parinta Tuhan; mehe
tōōd panabang sigam ma aku.
12 Si Epapras isab dakayo' mabo minsan laa bissala na
ma kaam. Min lahat bi du isab iya, dakayo' sasohoan si
Isa Almasi. Tuyu' tōōd iya nambahayang ngamu'-ngamu'
ni Tuhan pasalan bi sakahaba' waktu, bang peen pahōgōt
pame' bi maka pikilan bi pasal kamemon kabayaan Tuhan,
bo' supaya kaam sampulna' ma kawul-piil bi, ma 'nsa' na
niya' hawal-hawal ma diyōm atay bi.
13 Makasaksi' du aku ma pasal si Epapras itu; bayi iya
maghinang pakōsōg ma pasal kahapan bi, sampay pasal aa
ma daira Laodikiya maka ma daira Hirapolis.
14 Maka tiya' isab si Lukas, doktor kalasahan tabi, maka
si Demas. Iya du sigam duwangan itu mabo bissala sigam.

15 Aku isab mabo bissala pag-addatan ku ma manga
danakan tabi ma Laodikiya, sampay ma si Nimpa maka
manga jamaa si Isa Almasi biyaksa magtipun-tipun ma
luma' na nambahayang.
16 Bang ubus uk bi massa sulat itu, pabohun bi lagi' ni
manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Laodikiya
ian, bo' tabassa uk sigam. Amuun bi isab sulat bayi piyabo
uk ku ma sigam bo' bassahun bi.
17 Baan bi si Arkippus iyu: “Amay-amay tangbusun
hinang pamahinang kau uk si Panghu' Isa, sabab iya
paghinangan nu.”
18 Aku si Paul nulat itu, ngintōm aku ma kaam. Daa aku
kaipatin bi, sabab tiya' na aku ma diyōm jil. Mura-murahan
bang peen kaam tiyabang uk Tuhan. Wassalam.

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT DAKAYO'
min si Paul

Niya' dakayo' daira mehe ma lahat Makidunya iyōnan Tessaloneka. 'Nsa' du lawak daira itu min daira Pilipi.

Ma langnganan si Paul karuwa na bay makahapit iya maka manga sehe' na, iya si Timuti maka si Silas, ni Tessaloneka bo' iya magnasihat ma manga aa mahi'. Minsan 'nsa' taggōl kamahi' sigam, heka aa bay pake ma pagnasihat sigam sampay magkahagad ma si Panghu' Isa. Suga' niya' manga Yahudi bay nagga' disi Paul, bay mo isab manga aa Tessaloneka, siyoho' ngalaat disi Paul. Hangkan na sigam bay pakallo' minnihi' tudju ni daira Kurintu. Lipara ma Kurintu peen sigam, susa pamikil si Paul pasal manga bean si Isa bay 'mbanan na ma Tessaloneka ian, bang kalu sigam tabo-bo uk sasat bo' pataikut min Panghu' sigam si Isa. Jari si Timuti siyoho' uk si Paul nibaw pay'an ni Tessaloneka nganyata' bang salaingga manga Almasihin may'an.

Makabing peen si Timuti ni Kurintu, biya' uk na pasal manga bean si Isa Almasi may'an ma Tessaloneka. Manjari mehe pagsukulan si Paul ni Tuhan pasal iman maka lasa sigam. Hangkan na piyabo uk na sulat itu ni sigam. Siyambungan isab uk na tiyaw sigam pasal kabayik si Isa min sulga', maka siyoho' sigam pataptap mangandōl ma si Isa minsan ma diyōm kabinsanaan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni kaam manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka min si Panghu' Isa Almasi.

Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan.

Magsukul di si Paul ma sabab manga aa Tessaloneka

2 Magsukul sadja kami ni Tuhan ma sabab kaam kamemon. Siyabbut du kaam uk kami sakahaba' waktu kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan.

3 Sabu peen kami ngaharap ni 'Mma' tabi Tuhan, intōm uk kami kahapan iya hinang bi ma sabab pangandōl bi ma si Isa, maka pagsangsa' bi ma sabab lasa bi ma iya, maka kahōgōt iman bi isab ma si Panghu' Isa Almasi iya pagsangsaan bi.

4 Manga dawuranakan ku, kaam kilasahan uk Tuhan,
katauhan kami in kaam bayi tapene' uk na.
5 Sabab in lapal hap bayi panganasihat kami ma kaam
'nsa' pangupama manusiya', suga' lapal barakat bayi
min Nyawa Tuhan, hangkan kaam tabo magkahagad
tōōd. Katauhan bi isab bayi addat-tabiat kami ma waktu
kabōtang kami ma diyōman bi, bo' kaam iya piniyaan
kahapan.
6 Bayi kaam ningōran kawul-piil kami maka kawul-piil
Panghu' tabi. Bayi tayima' bi lapal Tuhan minsan kaam bayi
binsana', gam peen kaam kiyōgan sabab min Nyawa Sutsi.
7 Jari kaam iyu paningōran uk aa kamemon magpan-
gandōl ma si Isa ma lahat Makidunya maka ma lahat Akaya.
8 Maka lapal hap bayi pama' bi pasal Tuhan, pasampay
na ni kalohahan lahat Makidunya maka Akaya. Maka
'nsa' lahat ihi' sadja iya pasampayan, sabab in habal pasal
pangandōl bi tudju ni Tuhan pasaplag na ni sabarang lahat.
'Nsa' kami kagunahan missala pasal pangandōl bi,
9 sabab manga aa bayi kahakahan ian ma'-ma' bang
salaingga panayima' bi ma kami, waktu kami kapaiyu ni
kaam. Sigam isab ma'-ma' pasal pangalabba bi min manga
tau-tau iya bayi pagtuhanan bi tagna', bo' kaam papinda
maghinang ni Tuhan bannal, iya asal 'llum.
10 Bo' ngagad sadja kaam ma kapaitu Anak Tuhan pabing
min sulga', hati na, kapaitu si Isa, iya bayi pikallum pabing
uk Tuhan min kamatay na. Maka si Isa itu ngalappas
ma kitabi min mulka' Tuhan, iya song pitakka ni manga
manusiya'.

2

Hinang si Paul ma daira Tessaloneka

1 Manga dawuranakan ku, katauhan bi 'nsa' bayi lōpas
maksud bayi langnganan kami paiyu ni kaam.
2 Katauhan bi asal, ma 'nsa' le' kami bayi pasampay ni
Tessaloneka, bayi kami makalabay kabinsanaan dahu ma
daira Pilipi, maka hiyalipulu kalandu'. Lipara biyuwanan
kami isōg uk Tuhan bo' kami makatawakkal maan kaam
pasal lapal na hap, minsan kami kalandu' bayi siyagga' uk
aa.
3 Iya pama' kami ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du niya' sā'
na, 'nsa' niya' maksud na laat, maka 'nsa' du kami ngakkal.
4 Suga' Tuhan iya bayi mista kami makajari pingandōlan
lapal hap, iya hangkan itu bissala na peen uk kami. 'Nsa'
kami tuyu' nulut atay manusiya' suga' atay Tuhan, iya
makaliling diyōm pikilan tabi.

5 Katauhan bi bayi pamissala kami ma kaam, 'nsa' bissala
pamehe atay bi, supaya kami biyuwanan ayi-ayi napsu uk
kami. Tuhan iya saksi' kami.
6 'Nsa' kami isab bayi meha pamehe min manusiya', min
kaam atawa min aa saddi,
7 minsan kami taga kapatut biyuwanan ayi-ayi kaguna-
han kami sabab kami kawakilan uk si Almasi, 'nsa' kami
ngamu'. Suga' hap sadja pangipat kami ma kaam, sali'
sapantun maas ngipat manga anak na.
8 Mehe lasa kami ma kaam, iya poon kami lilla' maan
kaam pasal lapal hap min Tuhan. Maka 'nsa' isab ihi' sadja.
Pamalilla' du isab baran kami sampay ni kamatay basta ma
sabab bi, sabab landu' kaam kilasahan.
9 Tantu taintōm bi, manga dawuranakan ku, iya bayi
pagluug kami waktu kamaiyu kami ma kaam. Bayi kami
maghulas-sangsa' 'llaw-sangōm bo' supaya niya' kalluman
kami, bo' kaam iyu 'nsa' kabohatan sataggōl kami maiyu
nganasihatan kaam lapal hap min Tuhan.
10 Kasaksian bi, maka kasaksian isab uk Tuhan, bang
salaingga bayi addat-tabiat kami ma kaam manga aa
magpangandōl ma si Isa Almasi. Adil maka bōntōl bayi
kahinangan kami kamemon ma diyōman bi, maka 'nsa'
niya' kasaan na.
11 Katauhan bi du bayi addat kami ma kaam pa dakayo'
pa dakayo', sali' addat maas ma manga anak na.
12 Bayi pahōgōt kami iman bi, bayi palasig kami atay bi.
Siyoho' kaam isab mahap kawul-piil bi supaya kasulutan
atay Tuhan, iya ngalingan kaam ngahampit palsukuan ma
diyōm pagparintahan na maka ma diyōm kasahayahan na.
13 Niya' le' isab pagsukulan kami ni Tuhan sakahaba'
waktu. Ma waktu kapanayima' bi palman Tuhan iya bayi
take bi min kami, bayi tatayima' bi magtuwi pagtakila bi
in ian hi' palman sabannal-bannal min Tuhan, 'nsa' bissala
bayi pihinang uk manusiya'. Palman Tuhan tōōd ko' ian,
maka Tuhan iya mindahan kawul-piil bi, sasuku kaam
mangandōl ma si Isa.
14 Kaam manga dawuranakan ku, sali' du iya katawwa'
ma kaam maka iya bayi katawwa' ma manga aa suku'
Tuhan ma lahat Yahudiya, sigam bean si Isa Almasi. Sabab
iya du kaam bayi liyaat uk pagkahi dabangsa, sali' sigam
liyaat uk pagkahi sigam Yahudi.
15 Manga bangsa Yahudi itu bayi mapatay si Panghu' Isa,
maka bangsa Yahudi isab bayi mapatay manga kanabihan
ma masa awwal lagi'. Bangsa Yahudi isab bayi midjala'
kami. 'Nsa' sigam makasulut atay Tuhan. Biyantahan uk
sigam aa kamemon.

16 Sampay kami hi', siyagga' kami uk sigam bo' 'nsa'
tapagnasihat uk kami lapal hap ma manga aa bangsa saddi,
iya 'nsa' Yahudi. 'Nsa' sigam baya' bang bangsa saddi
lappasan min dusa sigam. Manga Yahudi itu 'nsa' baya'
parōhōng ngalanduan dusa sigam, jari pitawwaan sigam
mulka' Tuhan na.

Kabayaan si Paul patibaw pabing ni Tessaloneka

17 Manga dawuranakan ku, pagka kami bayi mag-ōkat
maka kaam, minsan 'nsa' taggōl, landu' kami ngintōm ma
kaam. Landu' tōōd tuyu' kami mag'nda' maka kaam pabing.
Bannal lawak kami min kaam, suga' maiyu na peen pikilan
kami.
18 Baya' tōōd kami patibaw ni kaam, lagi' na aku
itu, si Paul. Min pila aku bayi magsakap paiyu, suga'
pibōtangan aku bimbang uk nakura' sayitan, iya hangkan
'nsa' makalanjal.
19 Na, kaam iya poon na hangkan kami kiyōgan, hangkan
niya' pangahōwatan kami. Maka kaam iya pamantugan
kami may'an ma alōpan Panghu' tabi si Isa bang taabut
waktu pabing na paitu.
20 Aho', kaam iya pamantugan maka pagkōg-kōgan kami.

3

1 Na, pagka kami 'nsa' na makasandal piōkat min kaam,
gara' kami in kami duwangan subay tamban maitu ma daira
Aten,
2 bo' si Timuti iya pitibaw ni kaam. Danakan tabi si Timuti
itu, sehe' kami isab maghinang ni Tuhan magnasihat lapal
hap pasal Almasi. Pitibaw iya paiyu supaya iya mahōgōt
iman bi tudju ni Tuhan supaya isab makōsōg pangandōl bi
ma iya.
3 'Nsa' kami baya' bang magsagaw-sagaw iman bi ma
sabab kabinsanaan kalabayan bi. Katauhan bi asal, in kitabi
wajib palabay min kabinsanaan.
4 Sabab may'an kami peen ma kaam, bayi du kaam biyaan
uk kami in kitabi tantu takkahan kabinsanaan. Sakali
katauhan bi na, takka na sali' bayi pama' kami.
5 Jari itu, pagka 'nsa' na kasandalan ku susa ku ma pasalan
kaam, bayi soho' ku si Timuti paiyu nganyata' kaam bang
masi hōgōt pag-iman bi ma si Isa Almasi. Iya kahanggawan
ku, kalu kaam tasasat uk nakura' sayitan. Sabab bang
kaam ganta' tabo uk sasat sayitan, kaugun bayi hinang kami
maiyu.
6 Lipara tiya' na si Timuti, bahu bayi takka min kaam,
maka hap tōōd habal iya tabo na pasal kaam. Uk na, hōgōt
masi pag-iman bi ma Tuhan maka masi na peen paglasa bi

dangan maka dangan. Uk na isab masi hap atay bi tudju
ni kami itu, maka mehe kabayaan bi nganda' kami, sali' du
kabayaan kami mag'nda' maka kaam.
7 Hangkan na, manga dawuranakan, minsan kami ma
diyōm kasigpitan maka kabinsanaan, hōgōt du atay kami
sabab tau na kami in kaam 'nsa' pinda min pangandōl bi
ma Tuhan.
8 Hayang na nyawa kami pagka katauhan kami in pame'
bi ma si Panghu' Isa tōtōg du.
9 Makapagsukul na kami ni Tuhan ma sabab bi. Maka-
pagsukul na kami ni iya sabab kaam iya poon na hangkan
mehe kakōgan kami ma panganda' na.
10 'Llaw-sangōm tuyu' kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan,
bang peen kami mag'nda' maka kaam, bo' kaam kabtangan
kami bang niya' 'nsa' le' jukup ma pag-iman bi.
11 Mura-murahan, bang peen kami tiyabang uk 'Mma' tabi
Tuhan maka Panghu' tabi si Isa bo' kami magtuwi paiyu ni
kaam.
12 Mura-murahan isab, bang peen kaam tiyabang uk
Panghu' tabi bo' palabi lasa bi ma sehe' bi dambean iyu
sampay ma manusiya' kamemon, sali' lasa kami ma kaam.
13 Bang peen pitōtōg uk na atay bi, jari sutsi du kaam
maka 'nsa' niya' dusa panaan kaam ma alōpan 'Mma' tabi
Tuhan, ma waktu pabayik paitu si Panghu' Isa magbe' maka
aa suku' na kamemon.

4

Pasal kawul-piil iya makasulut atay Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, bayi na kaam panduan
kami bang salaingga subay kawul-piil bi bo' kasulutan atay
Tuhan ma kaam. Tuyuan bi asal kawul-piil salaihi'. Suga'
buttihi', pagka niya' kapatut kami min si Panghu' Isa, amu'
ta kaam maka soho' ta kaam muspus tōōd ma kawul-piil
hap.
2 Katauhan bi du in pamandu' kami ma kaam asal min
kapatut si Panghu' Isa.
3 Iya kabayaan Tuhan subay sutsi diyōm atay bi. Daa
kaam maghinang kalaatan danda maka lalla.
4 Kaam manga lalla, subay kaam tau maghanda ma 'nsa'
niya' sabul na, maka addat bi ma handa bi subay hatul.
5 Daa parulun bi napsu baran bi magbais-bais, sali' manga
aa 'nsa' magtaat ni Tuhan.
6 Na, bang takdil ni napsu baran itu, daa tōōd kaam
ngahinang laat ma pagkahi bi bean si Isa. Daa isab
kaam ngulli' suku' na sabab binsana' du uk Tuhan sasuku

magdusa salaihi'. Bayi na kaam patau kami dahu pasal itu
hi', bayi na kaam sagda kami tōōd.
7 'Nsa' kitabi bayi linganan uk Tuhan bahasa kitabi
makapahinang kalaatan danda maka lalla. Linganan kitabi
supaya nuyuan kawul-piil sutsi.
8 Jari sasuku nayikutan pandu' itu, 'nsa' manusiya' tayiku-
tan na, suga' Tuhan, iya muwanan kaam Nyawa Sutsi.
9 Na, 'nsa' kami subay nulatan kaam pasal lasa bi
ma manga pagkahi bi mangandōl ma si Almasi, sabab
piyanduan na kaam uk Tuhan maglasa-lasa dangan maka
dangan.
10 Maka lasa du kaam ma manga danakan bi kamemon
magpangandōl ma si Isa ma kalohahan lahat Makidunya
iyu. Suga' amu' ta kaam, manga dawuranakan ku, pasongun
le' lasa bi ma sigam.
11 Tuyuin bi ayi-ayi makasannang. Hinangun bi di hinang
bi. Daa kaam nasaw ma hinang pagkahi bi. Mag-usahahan
kaam di bi bo' niya' kalluman bi, sali' bayi panohoan kami
ma kaam dahu.
12 Manjari bang be' bi panohoan itu, pig-addatan du kaam
minsan uk manga aa 'nsa' mangandōl ma si Isa, bo' 'nsa' du
kaam kasukkalan ma balanja' bi.

Pasal pabing si Panghu' Isa

13 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami mahati kaam
pasal manga aa mangandōl ma si Isa Almasi bang sigam
ganta' magpatayan na, bo' supaya kaam 'nsa' magdukka'
sali' manga aa kasehean, iya 'nsa' niya' pangahōwat-
hōwatan sigam 'llum kapabing.
14 Ngahalap kitabi in si Isa bayi matay bo' 'llum pabing ni
kamatay na. Hangkan isab kitabi ngahalap, bang niya' aa
mangandōl ma si Isa matay, pikallum du sigam uk Tuhan
bo' parōngan na sigam ma si Isa ma waktu pabing na.
15 Iya pamissala kami itu pandu' min si Panghu' Isa, hati
na in kitabi masi 'llum ma waktu kabayik na paitu, 'nsa' du
parahu min manga aa magpatayan.
16 Sabab dahu niya' halling ngalingan pakōsōg, maka
suwara malaikat nakura', maka halling tiyup-tiyup min
Tuhan. Magtuwi sakadjap iya takka Panghu' min sulga'.
Puwas hi' pibangun dahu manga aa bayi magpatayan, aa
asal mangandōl ma si Almasi.
17 Puwas hi' kitabi isab, iya masi 'llum ma dunya itu,
biyo du kitabi magdōngan maka sigam paangkat ma diyata'
gabun nampang Panghu' ma tōngaan langit. Manjari
pabōtang du kitabi ma Panghu' sampay ni kasaumulan.

18 Jari pamaun bi manga bissala itu dangan ni dangan, bo'
supaya hōgōt atay bi.

5

Subay kitabi sakap ma waktu kapaitu si Panghu' Isa pabing

1 Na, manga dawuranakan ku, in pasal masa ma sosongun
maka pakaradjaan na, 'nsa' na kami subay nulatan kaam.
2 Sabab na, katauhan bi du, iya 'llaw kapaitu Panghu'
tagha' sadja takka, sali' hantang aa nangkaw sangōm, 'nsa'
kitauhan bang umay iya katakka na.
3 Bang niya' manga aa ngupama in sigam sannang na,
'nsa' niya' kapiligduhan, magtuwi sigam takkahan bala'
sabu peen sigam halling. 'Nsa' sigam makalahi sabab tagha'
sadja takka bala' hi', sali' ibarat danda battōng. Tagha' iya
kapaddian bang song nganak.
4 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku, 'nsa' ma
diyōm kalindōman, hati na 'nsa' kaam awam pasal itu hi'.
Hangkan kaam subay 'nsa' kiyōblaan bang patagha' iya
takka 'llaw ian hi' sali' katakka aa panangkaw.
5 Sabab kaam iyu kamemon pabōtang ma diyōm kasawa-
han na. Suku' kaam ma waktu 'llaw, hati na suku' Tuhan
kaam. Kitabi, 'nsa' aa ma diyōm kalindōman, iya suku' ma
waktu sangōm.
6 Hangkan na kitabi subay 'nsa' pasali' ni manga aa
kasehean, iya magtuwihan sadja ian. In kitabi itu subay
pajaga, maka subay hap pamikil tabi.
7 Sarang du waktu sangōm pagtuwi aa, maka sangōm isab
iya waktu paglalango manga aa mag-inum.
8 Suga' kitabi, pagka ma diyōm kasawahan, subay hap
pamikil tabi, 'nsa' sali' pamikil aa maglalango. Kitabi mag-
pangandōl ma si Isa sali' dalil sundalu, subay pitampanan.
Iya panampan dahuhan ta, iya na pangandōl ta ni Tuhan
maka lasa ta. Iya panurung kok ta, iya na hōwat ta ma
Tuhan in kitabi kalappasan du.
9 'Nsa' kitabi pene' uk Tuhan supaya kitabi pinanaman
mulka' na, suga' supaya kitabi lappasan ma sabab si Isa
Almasi Panghu' tabi.
10 Bayi iya matay ganti' kitabi bo' supaya kitabi pabōtang
ma iya, iya na magpatayan kitabi, maka iya na 'llum lagi'
ma waktu kapaitu na.
11 Hangkan kaam subay mahōgōt atay sehe' bi dangan
kaam maka dangan. Subay kaam magtabang-tiyabang sali'
asal hinang bi.

Bissala katapusan

12 Na, manga dawuranakan, niya' le' pangamu' kami ma kaam. Pag-addatin bi manga pagnakuraan bi pagka suku' kaam si Panghu' Isa. Tuyu' sigam maghinang ma diyōman bi, manduan kaam pasal addat-tabiat maka hinang iya makasulut Panghu' tabi.
13 Pamehehun bi maka kalasahin bi sigam tōōd ma sabab hinang sigam ma kaam. Magsulut kaam dangan maka dangan.
14 Iya na itu isab pangamu' kami ma kaam, manga dawuranakan: amay-amayin bi manga aa lisuan, sohoun bi sigam maghinang. Pahōgōtun bi atay sasuku luhay tiyāw. Tabangin isab manga aa luhay tabo uk sasat. Imanin bi aa kamemon minsan salaingga.
15 Pajaga kaam supaya 'nsa' niya' ma kaam mulihan laat bang niya' ganta' maghinang laat ma kaam. Suga' iya tuyuan bi sakahaba' waktu subay maghinang hap ma pagkahi bi mangandōl ma si Isa Almasi, sampay ma manga aa kamemon.
16 Subay kaam kiyōgan sakahaba' 'llaw.
17 Subay kaam ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan.
18 Ayi-ayi patakka ni kaam, subay kaam magsukul ni Tuhan, sabab iya na iyu kabayaan Tuhan subay hinang bi pagka si Isa Almasi iya parakayoan bi.
19 Daa saggaun bi ayi-ayi hinang uk Nyawa Sutsi ma diyōman bi.
20 Daa pareyoun bi manga bissala pibissala uk Tuhan.
21 Suga' paliksaun bi ayi-ayi take bi, jari bang hap, bōgbōgin bi.
22 Tangkisin bi tōōd iya laat kamemon.
23 Mura-murahan, bang peen pisutsi kajarihan bi kamemon uk Tuhan, iya muwan kasannangan atay. Mura-murahan isab, bang peen jagahan nyawa bi maka pikilan bi maka baran bi bo' 'nsa' niya' kasaan bi ma waktu kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi pabing.
24 Tantu itu hinang uk Tuhan, iya bayi ngalinganan kaam, sabab kapangandōlan iya tōōd.
25 Manga dawuranakan ku, amuin bi kono' kami tabang ni Tuhan.
26 Siyumun bi manga danakan tabi maiyu kamemon, tanda' pag-addat kami ma sigam.
27 Niya' kapatut ku min Panghu', iya poon kaam soho' ku massa sulat itu ni pagkahi bi magpangandōl ma si Isa iyu kamemon.
28 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan ni si Isa Almasi, Panghu' tabi.

Wassalam

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT KARUWA NA
min si Paul

Sasaw manga aa Almasihin ma daira Tessaloneka sabab sā' pamikil sigam pasal kabayik si Isa Almasi min diyōm sulga'. Uk kasehean, hi' na iya bayi pabayik. Hangkan piyabohan uk si Paul sulat karuwa na itu bo' baan na sigam subay niya' dakayo' aa mamarahi laat paluwas dahu bo' iyampa pabayik si Panghu' Isa. Manjari manga aa bay magkahagad ma si Isa subay tabo uk aa mamarahi laat ian maghinang laat, bo' paruhun na peen manga dusa ma diyōm dunya. Pituwahan uk na manga bean si Isa, daa sigam siyoho' lisuan. Siyoho' sigam mag-usahahan di sigam supaya niya' balanja' sigam, maka siyoho' isab nabang pagkahi sigam. Bayi soho' na mahōgōt pangandōl sigam tudju ni si Isa minsan sigam makalabay kabinsanaan, sabab jiyagahan du sigam uk Tuhan, maka tiyungbasan uk na laat ma suku' minsana' sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam ma manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka si Panghu' Isa Almasi.
2 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk Panghu' tabi si Isa Almasi.

Pasal hukuman katapusan ma waktu kabayik si Isa

3 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa Almasi, wajib kami magsukul sadja ni Tuhan ma sabab bi sakahaba' waktu. Iya hangkan kami patut magsukul sabab mehe na kasongan pag-iman bi tudju ni si Isa Almasi, maka pasong isab kaam maglasa-liyasahi dangan maka dangan.
4 Iya na itu sababan na hangkan kami mantug ma pasal bi ni manga pagtipunan jamaa Tuhan. Sabab minsan kaam ma diyōm katiksaan maka kabinsanaan, sandal sadja kaam maka natas pangandōl bi ma Tuhan.
5 Suga' pakaradjaan itu kamemon muwan tanda' in hukuman Tuhan bōntōl du, sabab sandalan bi katiksaan ma sabab suku' Tuhan kaam, bo' minnihi' kitauhan in kaam tōp pisōd ni diyōm pagparinta Tuhan.
6 Bōntōl asal hukuman Tuhan, tiksa' du uk na manga aa bayi niksa' kaam.

7 Kaam iyu magkasusahan ma buttihian, biyuwanan du
kaam kahayangan, maka iya du kami, biyuwanan isab.
Hinang itu uk Tuhan bang palahil na si Panghu' Isa pabayik
min diyōm sulga' magbe' maka manga malaikat na kawasa.
8 Paitu du iya libut uk dallet api bo' pabōtang na hukuman
ma sasuku 'nsa' baya' tau ma Tuhan, maka ma sasuku isab
'nsa' magkahagad ma lapal hap pasal si Isa Panghu' tabi.
9 Iya hukuman Tuhan ma manga aa ian mulka' 'nsa' niya'
katōbtōban na. Pibutas sigam min Panghu' tabi maka min
kawasa sahaya na,
10 ma 'llaw pabing si Isa Almasi paitu. Iya na itu waktu
pamaehe iya uk aa suku' na, waktu pamaehe ma iya uk aa
magpangandōl kamemon. Talapay isab kaam iyu mudji iya
ma waktu hi' sabab kahagad bi bayi pangalapal kami ma
kaam pasal si Isa.
11 Hangkan kami ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan ma
sabab bi. Iya amu' kami ni iya, bang peen kaam tiyabangan
uk na bo' kaam makahinang ayi-ayi iya patut hinang uk
manga aa bayi linganan uk Tuhan. Iya amu' kami isab,
bang peen kaam tiyabangan min kawasa na, bo' tahinang bi
kahapan kamemon iya miyaksud uk bi hinang, iya tiyuyu'
uk bi ma sabab si Isa iya pangandōlan bi.
12 Hangkan kami ngamu'-ngamu' buttihi' supaya piehe ōn
si Isa Panghu' tabi ma sabab bi. Maka iya du kaam piehe
du uk na ma sabab tatabangan min Tuhan ta sampay min
si Panghu' Isa Almasi.

2

Banta Tuhan

1 Na, in pasal kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi, maka
pasal pagtipun tabi ma iya, iya na itu pamandu' kami ma
kaam manga dawuranakan ku.
2 Daa kaam magdayi'-dayi' sasaw atawa susa bang niya'
take bi hunub-hunub pasal 'llaw kapaitu si Panghu' Isa
taabut na. Daa beun bi minsan bissala bayi kono' pibissala
ma kami uk Tuhan, atawa habal pagmahalayak kami atawa
halling bayi kono' tasulat kami.
3 Daa kaam me' lingōg minsan hinang ingga halling aa
pasal 'llaw iyu hi'. 'Nsa' magtuwi takka, sabab in kahekahan
manusiya' ma dunya itu subay magpanagga' ma Tuhan
dahu maka niya' dakayo' aa mamarahi laat subay paluwas
dahu bo' iyampa takka 'llaw iyu hi'. Aa iyu nalka' iya
pamakadal ma iya.
4 Kiyuntara uk na iya ayi-ayi kamemon iya pagtuhanan
uk manusiya' maka kamemon iya siyumba uk sigam.

Magpalangkaw du iya di na min aa kamemon, hati na pasōd
iya sampay ni diyōm langgal Tuhan. Ningko' du iya may'an
magpamahalayak in iya Tuhan.
5 'Nsa' taintōm bi baha'? Bayi na itu pama' ku ma kaam
waktu kamaiyu ku le' ma kaam.
6 Katauhan bi du bang ayi iya ngagpang aa mamarahi laat
hi', iya hangkan 'nsa' magtuwi paniya' bayi uk ku hi'. Subay
taabut waktu bayi giyantaan iya bo' iyampa iya paluwas.
7 Ma buttihi' maghinang asal aa mamarahi laat ian, suga'
patapuk. 'Nsa' le' patampal hinang na sataggōl masi maitu
iya ngahawiran iya.
8 Subay na killoan iya mangahawid bo' iyampa paluwas
aa mamarahi laat hi'. Suga' tubag du iya uk si Panghu' Isa
ma waktu kabayik na paitu. Matay iya uk napas Panghu'
magmula iya magtuwi ma sabab sahaya Panghu'.
9 Jari pagluwas aa itu, niya' kawasa na min nakura' sayi-
tan iya hangkan iya makahinang kaginisan hinang kawasa-
han maka manga paltandaan maka hinang makainu-inu,
suga' 'nsa' bannal.
10 Giyuna uk na kalaatan indaginis pamarupangan manga
aa nudju nalka'. Iya hangkan sigam nudju nalka' sabab 'nsa'
sigam baya' me' ma pandu' kasabannalan. 'Nsa' tatayima' uk
sigam bo' supaya sigam kalappasan min hukuman dusa.
11 Pagka salaihi', pitakkahan sigam uk Tuhan akkal-
pikilan bengkok, iya poon sigam magkahagad kaputingan.
12 Iya katudjuhan na, in aa kamemon 'nsa' bayi maka-
pangahagad ma pandu' kasabannalan suga' kaamuhan gam
peen maghinang kalaatan, subay pibōtangan du hukuman.

Pangandōl bi subay pitōtōg

13 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku kilasahan uk
Panghu' tabi, subay kami magsukul ni Tuhan ma pasal bi
sakahaba' waktu. Sabab bayi kaam tapene' asal uk Tuhan
min awwal tagna' lagi', supaya kaam kalappasan ma sabab
hinang Nyawa Tuhan masutsi diyōm atay bi, maka ma
sabab pagkahagad bi ma pandu' kasabannalan pasal si Isa
Almasi.
14 Iya na ko' hi' poon na iya hangkan kaam tapene' uk
Tuhan, pagka take bi lapal hap iya bayi pagnasihat kami ma
kaam. Tapene' kaam uk na supaya kaam magbe' pilangkaw
maka si Isa Almasi, Panghu' tabi.
15 Hangkan na, manga dawuranakan ku, patōtōgun bi
pangandōl bi. Bōgbōgin bi tōōd isab manga pandu' bayi
take bi min bo' kami, sampay manga pandu' ma diyōm sulat
bayi pabohan kami ma kaam.

16 Bayi kitabi kilasahan uk 'Mma' tabi Tuhan, maka
tiyabang kitabi uk na, hangkan pamuwan na na ma kitabi
katōtōgan atay natas ni kasaumulan. Pamuwan na isab
pangahōwat 'nsa' magkapinda. Mura-murahan, bang peen
'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi
17 mahōgōt atay bi maka makōsōg kaam supaya hap sadja
hinang bi maka bissala bi.

3

Pasal pangamu' tabang ni Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, amuin bi kami tabang ni
Tuhan, bang peen lakkas palatag lapal Panghu' tabi, bang
peen hiyulmat isab lapal itu uk manga aa makake iya, sali'
bayi pangahulmat bi.
2 Ngamu' kaam isab bang peen kami piyuwas uk Tuhan
min aa jahulaka', sabab 'nsa' aa kamemon iya magkahagad
ma lapal hap.
3 Lipara kapangandōlan tōōd Panghu' tabi. Pihōgōt uk na
iman bi, jiyagahan isab kaam uk na bo' kaam 'nsa' inay-inay
uk nakura' sayitan.
4 Mangandōl kami ma kaam ma sabab Panghu' tabi, bo'
katauhan kami in kaam tantu me' ma bayi panohoan kami
ma kaam, maka hinang bi na peen asal.
5 Mura-murahan, bang peen kaam iyulinan uk Panghu'
bo' pasong tau bi pasal lasa Tuhan ma kaam, maka pasal
kasandal si Almasi.

Manga aa 'nsa' subay lisuan

6 Manjari, manga dawuranakan, pagka niya' kapatut kami
min Panghu' tabi si Isa Almasi, soho' ta kaam paōkat min
pagkahi bi bean si Isa kasehean, iya lisuan mag-usahahan
di sigam, maka 'nsa' me' ma bayi pamandu' kami ma kaam.
7 Sabab kaam iyu, katauhan bi asal in kami itu subay
paningōran bi. Iya kamaiyu kami lagi' ma kaam 'nsa' kami
bayi lisuan maghinang.
8 'Nsa' du kami bayi ngamu' biyalanjaan uk bi suga'
biyayaran uk kami ayi-ayi bayi pamalanja' kami. Gam peen
kami maghulas-magsangsa' 'llaw maka sangōm bo' supaya
niya' kalluman kami bo' supaya kaam iyu 'nsa' kabohatan
malanjaan kami.
9 Patut asal bang kami ngamu' biyalanjaan uk bi, suga'
malanjaan kami di kami bo' niya' kapamintangan bi.
10 Sabab minsan ma waktu kamaiyu kami ma kaam, niya'
bayi pamandu' kami ma kaam, uk na hi', “Bang aa 'nsa'
baya' maghinang, subay iya 'nsa' pakan bi.”

11 Iya hangkan itu bissala, sabab makake kami niya' iyu
ma kaam manga aa lisuan mag-usaha maka kabiyaksahan
sigam palamud ma palkala' 'nsa' suku' sigam.
12 Na, manga aa salaihi', noho' kami maka mituwa kami
ma sigam min kapatut Panghu' tabi si Isa Almasi, subay
sigam pahantap mag-usahahan di sigam.
13 Suga' kaam, manga dawuranakan ku, daa kaam siyumu
maghinang hap.
14 Bang niya' maiyu ganta' nagga' me' ma panohoan kami
iya ma diyōm sulat itu, indanin bi aa ian bo' daa kaam
magbe' maka iya bo' supaya iya iya'.
15 Daa peen iya bistahun bi sali' banta bi, suga' pituwahin
bi iya sali' dakayo' danakan bi.

Bissala katapusan

16 Mura-murahan, bang peen Panghu' tabi, iya poonan
kasannangan, muwanan kaam kasannangan diyōm atay bi
sakahaba' waktu, minsan ayi makani-kaam. Mura-murahan
isab, bang peen iya taptap ma kaam kamemon.
17 Aku, si Paul, nulat katapusan sulat itu pag-addat ku ma
kaam. Salaitu asal hatan ku ma sulat ku kamemon, tanda'
in aku bayi mabo.
18 Na, mura-murahan, bang peen kaam kamemon
piniyaan tatabangan mehe uk si Panghu' Isa Almasi.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI SI TIMUTI
min si Paul

Si Timuti, aa piyabohan sulat itu uk si Paul, dakayo' lalla onde' bahu le' bay min daira Listara, dakayo' daira mahi' ma lahat Asiya Diki'. Ina' si Timuti itu bangsa Yahudi, ōn na si Yunis. 'Mma' na bangsa Girik.

Ma langngan si Paul karuwa na magnasihat pahi' ni kalahat-lahatan, bayi iya pabayik pahi' ni daira Listara bo' biyo uk na si Timuti nehean iya. Kasulutan si Paul ma addat-tabiat si Timuti itu, tahinang iya sali' anak na. Ma tahunan iya pame' si Timuti ma si Paul, maka heka bay taanad na min iya. Jari niya' waktu panoho' si Paul ma si Timuti subay tamban ma Epesos ngahatul ma manga Almasihin mahi', sampay ma manga kawuman ma jadjahan hi'.

Pagtakka si Paul ni Makidunya, mabo iya sulat itu ni si Timuti pamatōtōg atay na, supaya iya tuyu' mandu' pandu' bannal bay min si Isa Almasi. Soho' na si Timuti subay ngalāng manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal. Siyoho' iya mene' manga aa hap pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa. Pituwahan isab si Timuti hi' subay halli' ma ayi-ayi hinang na, maka 'nsa' subay lōman magpandu' ma kasehean na, minsan iya onde' bahu lagi'.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, aa kawakilan uk si Isa Almasi
magnasihat lapal na. Iya pangawakil ma aku itu bayi
min panohoan Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, maka min
panohoan si Isa Almasi iya pangahōwatan tabi.
2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti, sabab kau iyu
sali' anak ku tōōd pagka min pandu' ku iya hangkan kau
mangandōl ma si Isa.
Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan tatabangan uk
'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi. Bang
peen kau kiasean uk sigam sampay biyuwanan kasannan-
gan diyōm atay.

Pandu' pasal manga guru mamandu' kaputingan

3 Na, Timuti, bayikan ku lagi' bayi panohoan ku ma kau
iyu, iya bayi aku song tulak ni lahat Makidunya. Kabayaan
ku subay kau patōtōg maiyu ma Epesos bo' supaya talang
nu manga aa maiyu, iya mandu' manga pandu' 'nsa' bannal.
4 Sohoun sigam subay parōhōng missala pasal manga
kissa pihinang sadja uk manusiya', maka subay ngalabba

isab min manga salsila panugsugan ka'mbo'-mboan sigam
pangkat-mamangkat. Bang ian hi' tiyuyu' uk sigam, tantu
sigam maglugat sadja. Ian hi' 'nsa' du mo sigam me' ma
kabayaan Tuhan, duwal bang sigam mangandōl ma si Isa
Almasi.
5 Salaitu pamandu' ku, sabab iya maksud ku subay pasong
lasa bi. Pasong du isab sutsi diyōm atay bi ma 'nsa' niya'
makatamak iya, maka bang kaam mangandōl sabannal-
bannal ma Tuhan.
6 Suga' niya' manga aa bayi pasema' minnitu. Iya tiyurul
uk sigam manga bissala 'nsa' niya' pus na.
7 Baya' sigam iyōnan guru pagguruhan sara' Tuhan, suga'
'nsa' tahati uk sigam bang ayi pihalling uk sigam maka ayi
pangalōgōs uk sigam ma manga aa.
8 Katauhan in sara' bayi tasulat uk si Musa hap asal bang
peen bōntōl pamandu' na.
9 Subay katauhan ta bang 'nsa' aa adil iya pibōtangan
sara' itu, suga' manga aa pangalanggal sara' maka aa
'nsa' baya' piyanduan, manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan maka
manga aa dusahan. Iya du pibōtangan sara' manga aa sabul
maka manga aa 'nsa' niya' kannal sigam tudju ni Tuhan,
manga aa mono' maas sigam lalla-danda atawa pagkahi
sigam manusiya'. Sigam iya pibōtangan sara'.
10 Damikkiyan isab manga aa magjina, maka aa maghi-
nang kaiyaan maka pagkahi sigam lalla atawa pagkahi
sigam danda, manga aa naggaw pagkahi sigam bahasa
pauntungan sigam, manga aa magputing, manga aa naksi'
minsan 'nsa' bannal maka manga kahinangan ayi-ayi 'nsa'
magtawwa' maka pandu' kasabannalan.
11 Mag-uyun asal pandu' itu maka lapal hap, iya pingandōl
ma aku uk Tuhan, siyoho' pignasihat ni manga aa. Iya na
lapal bayi min Tuhan, iya wajib pimehe maka poonan isab
kakōgan.

Magsukul si Paul sabab ase' Tuhan

12 Magsukul aku ni si Isa Almasi Panghu' tabi, iya
muwanan aku kōsōg bo' supaya aku makahinang hinang
ku. Magsukul aku ni iya sabab tabista na aku patut
pangandōlan na, bo' kawakilan aku uk na maghinang ma
iya.
13 Kawakilan aku uk na minsan iya bayi pahallingan ku
laat ma tahun palabay, minsan bayi talaat ku manga aa na
maka bisa bayi pangalaug ku ma sigam. Lipara kiasean aku
uk na sabab ma waktu hi' 'nsa' le' niya' bayi pangandōl ku
ma iya, iya hangkan 'nsa' katauhan ku in kahinangan ku
ian asal laat.

14 Pilabi uk Panghu' ta lasa na maka ase' na ma aku,
maka tiyabang aku uk na bo' pasong pangandōl ku ma
iya. Tiyabang isab aku lasa ma pagkahi ku. Suku' tabi asal
kahapan ian hi' bang kitabi parakayo' ni si Isa Almasi.
15 Bannal sadja kabtangan itu, subay tayima' tōōd. Uk na,
“In si Isa Almasi bayi paitu ni dunya bo' supaya puwasan
na manga aa dusahan min hukuman dusa.” Bang takdil ni
aa dusahan, 'nsa' niya' paliyu min aku.
16 Suga' minsan salaihi' paldusahan ku bayi aku kiasean
tōōd uk Tuhan bo' iyampun aku uk na. Pindaan uk si Isa
katuyu' na manga aa dusahan, pagka aku itu, aa dusahan
labi min kamemon bayi iman na tōōd. Manjari aku itu sali'
suntuan ma manga aa magkahagad ma iya ma 'llaw siyong
sampay biyuwanan kallum kakkal ni kasaumulan.
17 Magpamehe kitabi ma Tuhan dakayo'-kayo', iya Sultan
ni kasaumulan. 'Nsa' iya magkamatay, 'nsa' iya tanda' uk
manusiya'. Wajib iya piyudji saumul-umul. Amin.

18 Timuti, anak ta kau. Pangandōl ku na ma kau panohoan
itu, iya magtawwa' asal maka palman Tuhan, iya bayi
biyohan kau uk manga aa magbo palman. Isbatun tōōd
kabtangan palman itu bo' hap uk nu ngatu ma ayi-ayi laat.
19 Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi. Painsap
kau bo' 'nsa' niya' dusa tahinang nu makasasaw pikilan
nu. Sabab niya' manga aa 'nsa' parōhōng maghinang laat
minsan kitauhan ma diyōm pikilan sigam in hi' asal laat.
Hangkan magkaat pangandōl sigam ma Tuhan.
20 Salaihi' du si Himinus maka si Iskandal maka kase-
hean lagi'. Bayi na sigam tukbalan ku ni pangantanan
nakura' sayitan supaya sigam mintang bo' sigam parōhōng
mahalling pangkal ni Tuhan.

2

Bang aa magtipun ngaharap Tuhan

1 Iya itu manga pamituwa ku; kaisa, kitabi bean si Isa
subay nabbut Tuhan, subay ngamu' tabang ni iya maka
subay magsukul ni iya. Subay kitabi ngamu'-ngamu' ma
pasal aa kamemon,
2 ma pasal manga sultan maka manga aa kamemon taga
pag-agi, bo' supaya sannang maka hantap paglahat tabi
sabu peen kitabi magtaat ni Tuhan ma hap isab kawul-piil
tabi.
3 Bang salaihi' bohan tabi hap du. Maka sulut atay Tuhan
iya ngalappas ma kitabi.

4 Iya kabayaan Tuhan itu, in manusiya' kamemon subay
lappasan min hukuman dusa maka subay katauhan pandu'
kasabannalan.
5 Sabab dakayo' du Tuhan maka dakayo' du isab magpaōt
ma Tuhan maka manusiya' mapagkahap sigam iya na si Isa
Almasi pagkahi ta manusiya'.
6 Bayi paglilla' na kallum na bayi pamaganti' baran
na pangalakkat bangsa manusiya' min paldusahan sigam.
Manjari pagka matay si Isa ma waktu bayi asal panugila'
uk Tuhan minnihi' pasti' in kabayaan Tuhan ma manusiya'
subay sigam lappasan kamemon min hukuman dusa.
7 Iya na itu sabab na hangkan aku kawakilan uk Tuhan,
siyoho' mandu' ma manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, supaya
sigam nasihatan ku pasal pangandōl ma si Isa Almasi maka
pasal pandu' kasabannalan. Bannal sadja iya halling ku itu
'nsa' aku magputing!
8 Maingga-maingga niya' manga jamaa si Isa magtipun,
iya kabayaan ku in manga lalla subay ngamu'-ngamu' ni
Tuhan, sasuku sigam me' ma iya min diyōm atay sigam.
Bang sigam ngamu' ni Tuhan subay 'nsa' niya' karugalan
atawa kalaatan atay sigam ma sayi-sayi.
9 Kabayaan ku isab manga danda subay hantap pamakay
sigam bang takdil ni kapanammek sigam. Iya kalingkat
na subay sarang-sarang sadja maka subay tōp ka sigam.
Pamakay sigam subay 'nsa' magkagunahan bulawan maka
mussa' maka sammek halgaan. Sabab 'nsa' ihi' iya makahap
danda sigam,
10 suga' manga hinang sigam hap. Tōp asal itu ma manga
danda iya maghalling in sigam magtaat asal ni Tuhan.
11 Manga danda isab subay pake sadja bang nasihatan
maka subay ngaku piyanduan.
12 'Nsa' pasaran ku manga danda subay magnasihat atawa
magnakura' ma lalla. In danda subay pake sadja ma
pagtipunan bi.
13 Sabab si 'Mbo' Adam bayi pipanjari dahu uk Tuhan bo'
iyampa si Sitti Hawa.
14 Maka 'nsa' si 'Mbo' Adam iya bayi kaakkalan uk nakura'
sayitan. Danda iya bayi kaakkalan maka danda iya bayi
ngalanggal sara' Tuhan.
15 Malayingkan lappasan du manga danda ma panganak
sigam bang peen tiyuyuan uk sigam pangandōl sigam ma
Tuhan, maka lasa sigam ma aa, maka kasutsi atay sigam.
Addat-tabiat sigam isab subay hantap na peen.

3

Manga pagnakuraan kajamaahan si Isa

1 Bannal sadja kabtangan itu, iya uk na, “Bang aa nuyu'
pibōtang nakura' ma jamaa si Isa hap du.”
2 Bang aa ganta' pibōtang pagnakuraan manga jamaa si
Isa, subay aa 'nsa' niya' laat na atawa 'nsa' niya' panaan iya.
Subay dakayo' du handa na. Subay iya hantap ma ayi-ayi
hinang na, subay hap pikilan na maka hap addat na. Bang
niya' pahi' ni luma' na subay hulmat na tōōd. Subay iya
panday isab mandu' ma manga sehe' na.
3 'Nsa' iya subay aa maglalango. 'Nsa' iya subay bingis
suga' subay hap bohan na ni kamemon. 'Nsa' iya subay
kabiyaksahan maglugat maka 'nsa' subay napsuhan ma
pilak.
4 Subay hap uk na ngahatul ma anak handa na, maka in
baran na subay pig-addatan uk manga anak na. Panohoan
na isab subay bine' uk sigam.
5 Sabab bistahun bi, bang aa pibōtang nakura' bo' peen
'nsa' tau ngahatul ma anak-handa na, salaingga uk na ngipat
katipunan manga aa suku' Tuhan?
6 'Nsa' isab makajari pibōtang nakura' bang aa bahu
pasōd ni si Isa Almasi, sabab na bang 'nsa' le' hōgōt
pangandōl na, kalu palangkaw atay na bo' pitakkahan iya
hukuman, sali' bayi hukuman ma nakura' sayitan ma masa
awwal hi'.
7 Suga' in aa pibōtang nakura' subay pig-addatan sampay
uk manga aa 'nsa' jamaa si Isa, sabab bang niya' ayi-ayi
panaan sigam ma iya, kalu iya takowe' siyasat uk nakura'
sayitan, bo' tabo-bo iya maghinang laat.

Manga aa pananabang ma kajamaahan si Isa

8 Manjari in pasal manga aa pibōtang nabangan nakura'
ma katipunan manga jamaa si Isa Almasi. Subay hap isab
addat-tabiat sigam, maka 'nsa' subay magduwa-dalla' bang
missala. 'Nsa' sigam subay maglalango maka 'nsa' subay
napsuhan ma sin.
9 Subay sigam patōtōg mag-atay pote' ma pandu' kasaban-
nalan pasal si Isa Almasi, iya bayi pamatau uk Tuhan.
10 Subay sigam siyulayan dahu, jari bang kapandōgahan
na in addat sigam hap, makajari na sigam pibōtang
magtatabang ma manga nakura'.
11 Damikkiyan na handa sigam, subay hap isab addat-
tabiat sigam maka 'nsa' subay ngalimut. 'Nsa' isab subay
ngandul napsu sigam, maka subay kapangandōlan ma ayi-
ayi kamemon.

12 Aa pibōtang pananabang itu subay dakayo' du handa
na maka subay hap uk na ngahatul ma anak-handa na maka
ma sasuku ma ōkōman na.
13 Jari bang hap uk manga aa magtatabang itu maghinang
hinang sigam, pimehe du ōn sigam, bo' tawakkal sigam
missala ma pasal pangandōl sigam tudju ni si Isa Almasi.

Pasal bayi pitau uk Tuhan

14 Na, Timuti, buttihi' sadja panulat ku ma kau sabab
ngahōwat aku pasaut paiyu.
15 Suga' bang niya' ganta' naggahan aku, katauhan du
min sulat itu bang salaingga subay bohan bi ma diyōm
ōkōman Tuhan, hati na, ma diyōm pagtipunan manga aa
suku' Tuhan, iya Tuhan asal 'llum di na. Kaam ibarat
pasangdōlan ma pandu' kasabannalan itu.
16 Pasti' na tōōd maka lōm tōōd pandu' agama tabi itu, iya
pandu' pasal si Isa Almasi bayi 'nsa' kitauhan, suga' pitau na
uk Tuhan.
Mahi' iya ma sulga', suga' paitu iya
ni dunya magbaran manusiya'.
Siyaksian iya uk Nyawa Sutsi in iya
asal adil.
Tanda' iya isab uk manga malaikat.
Pignasihat iya ni balbangsa-
bangsahan kamemon, maka
kihagad iya uk manga aa ma
kalohahan dunya.
Manjari tabo na iya paangkat ni
sulga' pabing.

4

Pasal manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal

1 Pasti' asal pamissala Nyawa Tuhan ma pasal waktu
siyong. Uk na heka aa ngalabba du min pamōgbōg sigam
ma pandu' kasabannalan. Iya isbat uk sigam manga sayitan
putingan, maka bine' uk sigam manga pandu' minnihi'.
2 Pilatun manga pandu' itu uk manga aa pangangakkal,
iya 'nsa' niya' pagsusunan sigam sabab kabiyaksahan asal
sigam ngakkal.
3 Uk pandu' manga guru itu, bang aa maghanda atawa
maghalla, dusahan kono', maka niya' kono' kiyakan isab
'nsa' manjari pagkakan ta. Sā' pandu' sigam salaihi', sabab
Tuhan iya bayi mapanjari kiyakan itu kamemon hangkan
makajari kiyakan ta, sasuku kita magkahagad ma si Isa
Almasi maka tau ma pandu' kasabannalan. Takakan du
bang peen kita magsukul ni Tuhan dahu.

4 Hap asal kamemon bayi pipanjari uk Tuhan, hangkan
subay tayima' ta sadja bang peen amuan ta pagsukulan ni
iya.
5 Halal kiyakan ta kamemon ma sabab lapal hap Tuhan
maka ma sabab pasukul ta isab.

Sosohoan si Isa Almasi hap

6 Na, Timuti, bang pamandu' nu manga pituwa ku itu ni
manga dawuranakan ta mangandōl ma si Isa Almasi, hap
hinang nu ma si Isa Almasi. Kōsōg isab iman nu ma sabab
lapal Tuhan iya pamalutan nu, maka ma sabab pandu'
kasabannalan iya pamean nu.
7 Suga' daa kau ngasip ma manga aa kissa-kissa ma 'nsa'
bidda', iya 'nsa' niya' pus na. Suga' patanamun akkal-pikilan
nu bo' hap sadja pame' nu ma kabayaan Tuhan.
8 Bang baran ta iya pakōsōg ta, niya' du kagunahan na
minsan 'nsa' mehe. Suga' bang pakōsōg ta pangandōl ta
tudju ni Tuhan supaya tabe' ta kabayaan na, mehe tōōd
kagunahan na. Sabab minnihi' kita tabo ni kahapan, 'nsa'
ma dunya itu sadja, sampay isab ni dunya dakayo'.
9 Bannal sadja kabtangan hi', wajib isbat tōōd.
10 Iya hangkan kitabi magsangsa' na peen maka magtuyu'
na peen magnasihat, sabab pangahōwatan tabi Tuhan, iya
asal 'llum di na. In iya isab ngalappas ma manusiya'
kamemon min hukuman dusa, iya lagi' na manga aa
magkahagad ma iya.
11 Manjari, Timuti, manga panohoan maka manga pa-
mandu' itu sohoun bine' ma manga bean si Isa maiyu.
12 Daa kau iya' mandu' minsan niya' mareyo' kau ma
sabab kau onde' bahu le'. Suga' subay hap bohan nu
kamemon bo' kau manjari paningōran uk aa mangandōl
maiyu ma si Isa Almasi. Subay hap kawul-piil nu, subay
kau lasa ma pagkahi nu, subay kōsōg pangandōl ma Tuhan,
maka subay 'nsa' niya' laat ma diyōm pikilan nu.
13 Sataggōl aku 'nsa' le' makapaiyu, tuyu' kau massa min
kitab sakahaba' waktu kapagtipun bi manga jamaa si Isa.
Tuyu' kau nganasihat maka mandu' ma sigam.
14 Daa haman-hamanun kapandayan nu, iya bayi min
Nyawa Sutsi. Kapandayan itu bayi pamuwan ma kau ma
waktu palabay, pagka niya' lapal min Tuhan bayi bissala
ma pasal nu, maka kau hi' bayi pibōtangan tangan uk
kamaasan.
15 Hinangun kamemon iya pamahinang ma kau ma diyōm
sulat itu. Tuyuin tōōd, bo' supaya tanda' uk aa kamemon in
hinang nu ngahap gam peen.

16 Kamaya'-maya' kau ma baran nu sampay ma pamandu'
nu. Hinangun na peen ayi-ayi bayi pamandu' ku itu ma kau,
sabab bang itu hi' pagtuyuan nu 'nsa' kau sadja iya lappasan
min hukuman dusa, suga' sasuku isab ngasip ma lapal nu.

5

Pandu' pasal manga maas maka balu maka banyaga'

1 Daa kau mahallingan ma lalla umulan le' min kau, suga'
bang niya' pamandu' nu ma iya, palunukun bissala nu ma
iya, sali' uk nu missala ma 'mma' nu tōōd. Manga lalla onde'
bahu le', bistahun sigam sali' danakan nu.
2 Manga danda umulan min kau, pag-addatin sigam sali'
uk nu ma ina' nu tōōd. Manga danda onde' bahu le', pag-
addatin sigam sali' danakan nu isab, ma 'nsa' niya' pikilan
nu saddi tudju ni sigam.
3 Na, in pasal manga danda balu, iya magpangandōl ma
si Isa Almasi bo' 'nsa' niya' sayi-sayi ngupiksa' sigam, pag-
addatin sigam.
4 Suga' bang balu danda niya' anak na atawa 'mpu na,
anak-mpu na hi' subay ngupiksa' ma kamaasan sigam.
Tanda' ko' ian in sigam magtaat sabannal-bannal ni Tuhan,
bo' katungbasan uk sigam bayi kamalean maas sigam atawa
'mbo' sigam ngipat sigam tagna'. Jari bang salaihi' hinang
sigam, kasulutan du Tuhan ma sigam.
5 Suga' bang balu danda didi na, 'nsa' tōōd niya' ngupiksa'
iya, Tuhan sadja iya kahōwatan na. Ngamu'-ngamu' na
peen iya ni Tuhan, mikitabang isab ni iya 'llaw-sangōm.
6 Suga' bang niya' balu danda ngandulan sadja napsu
baran na, iya dalil na sali' aa matay na minsan 'llum baran
na.
7 Pamasampayun pamandu' ku itu ni manga bean si Isa
maiyu, supaya 'nsa' niya' pagsababan panaan aa ma sigam.
8 Suga' bang niya' aa maiyu 'nsa' baya' malihala' lahasiya'
na, iya lagi' na bang 'nsa' malihala' aa ma diyōman na tōōd,
in aa ian ngalabba na min pandu' iya pagkahagaran tabi,
maka kalap le' dusa na min aa 'nsa' mangandōl ma Tuhan.
9 Na, in pasal manga balu danda iya subay tiyabang: ōn na
'nsa' subay pibōtang ma sulat bang 'nsa' le' taabut 'nnōmpu'
tahun umul na, atawa bang bayi makahalla ni saddi min
bayi halla na tagna'.
10 Iya siyulat itu subay balu bantug ma sabab hinang
na hap, sali' manga hap bayi pamiat na ma manga anak
na, bayi malihala' ma manga aa makani-luma' na, bayi
deyo' pangatay na maghinang ayi-ayi ma manga pagkahi na

suku' Tuhan, maka tuyu' iya ngahinang kahapan indaginis.
Manga danda salaihi' makajari siyulat.

11 Suga' bang danda onde' bahu le', daa sigam lapayun
ma diyōm sulat iyu, sabab luhay pinda pikilan sigam. Bang
sigam takkahan baya' maghalla, ngalabba du sigam min
paghinang sigam ma si Almasi.
12 Jari taga dusa du sigam pagka 'nsa' na taisbat bayi janji'
sigam ni Tuhan, tagna' kabalu sigam.
13 Gana-gana sigam ngalisu' maghinang, bo' kabiyaksahan
sigam ngalatag kalumaan. Maka 'nsa' isab ihi' sadja,
sabab kabiyaksahan sigam maglagtang-lagtang pasal kase-
hean. Palamud sigam ma parkala' 'nsa' suku' sigam, maka
pighalling-halling na peen uk sigam iya 'nsa' subay wajib
bissala uk sigam.
14 Bang ma aku, hap gam peen bang manga balu onde'
bahu le' maghalla pabing maka mag-anak maka ngahatul
diyōm luma' sigam. Manjari 'nsa' niya' laat tabissala uk
manga banta tabi ma sabab kitabi magpangandōl ma si Isa
Almasi.
15 Hangkan salaitu pamandu' ku, sabab niya' manga balu
pataikut na min Tuhan bo' me' ma nakura' sayitan.
16 Suga' bang niya' maiyu danda bean si Isa, bo' niya'
kampung na balu danda, subay upiksa' na kampung na ian.
Daa iya subay piatas ma manga kajamaahan si Isa kasehean
iya magtipun maiyu. Sarang ma sigam malihala' manga
danda balu, iya 'nsa' tōōd niya' magkanyagōnan sigam.

17 Na, in pasal manga maas iya hap pangantan sigam ma
kaam dajamaahan si Isa Almasi iyu, patut du bang tungbas
sigam lipat duwa. Labi-labi le' isab bang maas muspusan
kōsōg na magnasihat maka magpandu'.
18 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na hi', “Daa
baggōtun bo' sapi' sabu iya nganggiling payi.” Maka niya'
isab ayat kitab dakayo', iya uk na hi', “Bang aa siyoho'
maghinang, patut iya tiyambahan.”
19 Bang sawupama niya' nuntutan dakayo' maas bi, daa
magtuwi asipun bi tuntut hi'. Subay duwangan atawa
tallungan iya makasaksi' ma dusa na.
20 Lipara bang niya' ganta' makapagdusa, biatun bi
aa ian ma panganda' manga bean si Isa kamemon, bo'
supaya mintang aa kasehean maka tiyāw ningōran aa bayi
makarusa hi'.
21 Timuti, pagka aku take itu uk Tuhan maka uk si
Isa Almasi maka manga malaikat sutsi, soho' ta kau tōōd
ngisbat ayi-ayi bayi panohoan ku ma kau ma diyōm sulat
itu. Daa kau magpabidda' ma aa minsan sayi. Ma ayi-ayi

hinang nu daa kau mōgbōgan aa dangan ma sawukat kau
lasa ma iya.
22 Daa kau magdayi'-dayi' mene' aa hinang nakura' ma
diyōman bi manga bean si Isa Almasi iyu, suga' pandōgahin
dahu addat-tabiat na. Sabab bang niya' aa tapene' nu ganta'
makahinang dusa, kau iya talapay ma dusa na. Pahalli' kau
ma baran nu bo' 'nsa' niya' laat nu ma hinang nu atawa ma
pikilan nu.
23 Daa subay bohe' sadja iya inum nu, suga' nginum kau
isab datti' inuman anggul panambal battōng nu, sabab iyu
kau mawumu magsaki-saki.
24 Niya' manga aa tandaan di na paldusahan sigam, maka
katauhan ta in sigam taga dusa hangkan sigam hiyukum
du ma sosongun. Niya' isab manga aa kasehean 'nsa'
magtuwi tanda' dusa sigam. Subay waktu siyong bo' iyampa
kitauhan.
25 Damikkiyan na isab niya' manga hinang hap tanda'
magtuwi, maka niya' isab manga hinang hap 'nsa' magtuwi
kitauhan. Suga' minsan na, 'nsa' du katapukan, gana-gana
kitauhan du.

6

1 Sasuku banyaga' magpangandōl ma si Isa subay mista
nakura' sigam patut pig-addatan tōōd, bo' supaya 'nsa' niya'
pagsababan pamahalling laat ma Tuhan, atawa mareyo'
pandu' iya pamean tabi.
2 Bang niya' banyaga' taga nakura' magkahagad isab ma si
Isa Almasi, banyaga' ian 'nsa' subay magpikil in nakura' na
makajari pireyo' uk na ma sawukat magdanakan na sigam
ma diyōman si Almasi. Hap lagi' bang banyaga' ian mahap
hinang na, sabab aa paghinangan na hi' pagkahi na asal
magkahagad ma si Isa, aa kalasahan na du.

*Pasal manga pandu' 'nsa' tawwa', maka pasal alta'
sabannal*

Iya itu subay pamandu' nu ma kasehean nu iyu: sohoun
sigam me' tōōd.
3 Bang niya' maiyu magpandu', bo' saddi pamandu' na
min pandu' kasabannalan bayi min Panghu' tabi si Isa
Almasi, maka bang saddi isab min pandu' iya mo kitabi
maghinang kabayaan Tuhan,
4 na, magmalangkaw sadja aa ian maka 'nsa' niya'
katauhan na. Iya sadja kabayaan na subay maglugat maka
magsual pasal manga bissala. Iya katudjuhan na itu niya'
maglindi-lindihan, niya' magpanganjawab, niya' magtōna'
'nsa' bidda'.

5 Jari magsagga' peen manga aa itu, iya sagōt diyōm
pikilan sigam, maka 'nsa' na tasilang uk sigam pandu'
kasabannalan. Ma pangannal sigam, bang sigam mag-
agama magdaya du sigam.

6 Bannal isab, bang aa me' ma kabayaan Tuhan niya' du
sali' karaya na, bang peen 'nsa' nawad suga' magsukul sadja
iya ma ayi-ayi pangangganta' ma iya.
7 Kita itu ma waktu kalahil ta, niya' baha' bayi bo ta ni
diyōm dunya iyu? 'Nsa' niya'. Damikkiyan isab bang kita
matay, 'nsa' niya' tabo ta pahi'.
8 Hangkan ko' kita 'nsa' subay nawad. Basta niya'
kapamangan ta maka kapanammek ta, sarang na ko' hi'.
9 Suga' manga aa baya' magkarayahan, luhay sigam
tabo siyasat magdusa. Tabo sigam uk baanan napsu
sigam ma karupangan indaginis, iya makaat sigam, bo' iya
kamattihan na magmula du sigam ma dunya itu sampay ma
dunya dakayo'.
10 Sabab napsu ta ma alta' iya makapoon laat kaginisan
kamemon iya hinang uk manusiya'. Niya' isab manga
aa napsuhan ma alta', bo' minnihi' sigam ngalabbahan
pangandōl sigam ma si Isa Almasi. Iya katudjuhan na
hansul atay sigam uk baanan kasusahan iya patakka ni
sigam.

Pamituwa ma si Timuti

11 Suga' kau, Timuti, pagka kau hi' tapene' uk Tuhan
sosohoan na, palawak kau min manga laat ian kamemon.
Iya paturulan nu subay kawul-piil bōntōl maka paghinang
nu ma kabayaan Tuhan. Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa
Almasi, kalasahin pagkahi nu, maka pahantapun bohan nu
ma sigam. Ayi-ayi makani-kau, sandalin sadja.
12 Puspusin kōsōg nu me' ma si Almasi, maka tuyuun
kallum kakkal iya natas ni kasaumulan, sabab iya na iyu
poon na iya hangkan kau pene' uk Tuhan. Intōmun bayi
kapamannal nu ma alōpan manga saksi' heka, hati na, in
kau mangandōl tōōd ma si Isa Almasi.
13 Niya' itu pamituwa ku ma kau ma panganda' Tuhan,
iya muwan napas ma kamemon, maka ma panganda' si
Isa Almasi, iya bayi tawakkal magpasabannal ma alōpan
si Gubnul Puntus Pilatu pasal pangandōl ma Tuhan. Salaitu
pamituwa ku:
14 hinangun kamemon iya pamahinang ma kau uk Tuhan,
ma 'nsa' niya' sā' na atawa laat na panaan iya. Hinangun
tōōd sampay taabut waktu kabayik si Panghu' Isa Almasi
paitu ni dunya.

15 Pagtaabut waktu na tōōd, pipaitu du iya pabayik
uk Tuhan, iya jukup asal barakat na, maka tunggal isab
magbaya' ma kamemon. Makapagsultan asal iya ma manga
sultan kamemon, makapagpanghu' iya ma manga panghu'
kamemon.
16 Hangkan du iya 'nsa' magkamatay. Pabōtang na
asal diyōm sahaya 'nsa' tasikōt uk manusiya'. 'Nsa' niya'
bayi makanda' iya ma waktu palabay, maka 'nsa' du niya'
makanda' iya ma sosongun. Wajib iya pamehe tabi, maka
ma iya asal barakat sampay ni kasaumulan. Amin.
17 Na, in pasal manga aa maiyu taga alta', sohoun sigam
daa subay magmalangkaw ma sabab alta' sigam ma diyōm
dunya itu. Daa sigam subay mangandōl ma pangalta' sigam
sabab 'nsa' du kakkal. Subay Tuhan iya pasangdōlan sigam,
sabab muwan iya maglabi-labihan, ayi-ayi iya makakakōg
ma kitabi.
18 Panduin isab manga aa iyu subay maghinang hap
ni manga sehe' sigam. Iya halgaan ma sigam subay
kahinangan sigam hap. Subay sigam hilas isab muwan
sadja ma sasuku tawwa' kasusahan.
19 Bang itu hinang uk sigam, sali' niya' tiyawu' uk sigam
ma diyōm sulga' panantuhan sigam ma waktu sosongun.
Jari makasambut du sigam kallum bannal, hati na kallum
kakkal.
20 Na, Timuti, amay-amay, tawuun pahōgōt manga pandu'
bayi pangandōl ma kau. Insapin manga bissala iya 'nsa'
makasulut atay Tuhan, maka manga paglugat 'nsa' niya'
guna na. Iyōnan ko' pangatau uk aa kasehean, suga' 'nsa'.
21 Sabab niya' manga aa maghalling in sigam bayi
kaniyaan pangatau ian hi', suga' iya na hi' poon na hangkan
sigam 'nsa' me' ma pandu' iya pagkahagaran tabi.

Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan
tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TIMUTI SULAT KARUWA NA
min si Paul

Ma waktu panulat sulat itu uk si Paul ian iya ma daira Roma ma diyōm jil. Katauhan na asal song na iya marayi' piyatay ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi. Hangkan iya nulat pabing ma si Timuti sabab baya' mag'nda' maka iya pabing. Tanda' ma sulat itu bang salaingga lasa si Paul ma si Timuti, iya ōnan na anak na.

Heka pamituwa si Paul ma si Timuti ma diyōm sulat itu. Siyoho' iya subay tuyu' na peen naksi' ma pasal si Isa, maka 'nsa' subay takaipat na pandu' bannal bayi pamandu' iya. Subay iya lasa ma pagkahi na, subay iman minsan ma diyōm kabinsanaan maka katiksaan. Subay paningōran na si Paul hangkan iya piintōman pasal pangandōl si Paul maka kasandalan maka lasa na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul. Kawakilan aku uk si Isa Almasi sabab min kabayaan Tuhan, siyoho' magnasihatan manga aa pasal kallum kakkal bayi paljanjian Tuhan ma sasuku parakayo' ma si Isa Almasi.

2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti. Sali' kau anak ku kilasahan. Mura-murahan, bang peen kau piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' ta Tuhan maka Panghu' ta si Isa Almasi. Bang peen kau kiasean uk sigam.

Magsukul si Paul maka pilasig uk na atay si Timuti

3 Magsukul aku ni Tuhan, iya paghinangan ku. Maghinang na peen aku ni iya ma pangatayan bōntōl ku, sali' du bayi paghinang kamaasan ku ma iya ma masa awwal hi'. Magsukul aku ni Tuhan ma sabab nu, Timuti pagka kau hi' taintōm ku ma waktu pangharap ku ni Tuhan 'llaw maka sangōm.

4 Bang aku makaintōm panangisan nu ma waktu bayi katulak ku, landu' aku baya' mag'nda' maka kau pabayik supaya aku kiyōgan tōōd.

5 Taintōm isab kapangandōl nu sabannal-bannal ma si Isa Almasi, hinang bayi pangandōl 'mbo' nu danda si Loyda maka bayi pangandōl ina' nu si Yunis. Tatantu ku isab in kau taga pangandōl buttihi'.

6 Iya na itu poon na hangkan kau paintōman ku pasal kapandayan bayi pamuwan ma kau uk Tuhan, waktu

kapamabōtang tangan ku ma diyata' kok nu. Pajatuhun
kapandayan nu iyu,
7 sabab 'nsa' kita bayi kabuwanan Nyawa na uk Tuhan
supaya kita luhay tiyāw. Iya hangkan kita kabuwanan
Nyawa na supaya niya' kōsōg ta maghinang ma Tuhan
maka lasa ma pagkahi ta maka supaya kita makasagga'
napsu ta.

8 Daa kau iya' magsabannal ni aa pasal Panghu' tabi si Isa
Almasi. Daa kau iya' isab ma pasal aku, iya ma diyōm jil itu
ma sabab pame' ku ma si Almasi. Suga' maglilla' sadja kau
mean aku nandalan kasigpitan ma sabab lapal hap pasal si
Isa Almasi. Pikōsōg du kau uk Tuhan bo' kasandalan nu.
9 Kalappasan na kitabi uk na min dusa, pene' kitabi uk na
bo' kita tahinang aa suku' na. 'Nsa' ko' itu ma sabab niya'
bayi hinang tabi hap subay tiyungbasan, suga' ma sabab
niya' lasa na maka ase' na tudju ni kitabi. Maksud na asal
ian hi' ma 'nsa' le' niya' dunya pipanjari, hati na in kitabi
manusiya' subay kalasahan na maka kaasean na sabab min
kahinangan si Isa Almasi.
10 Jari pitau na kitabi buttihi' pasal lasa maka ase' Tuhan
hi' pagka si Isa Almasi bayi paitu ni dunya ngalappasan
ma manusiya'. Makagaōs iya sampay ma kamatay hangkan
kitabi 'nsa' inay, maka bang pagkahagad tabi lapal hap ma
pasal na, kaniyaan du kitabi kallum kakkal ni kasaumulan.

11 Kawakilan aku uk Tuhan, siyoho' magnasihat maka
magpandu' lapal hap.
12 Iya na itu sabab na hangkan aku katiksaan ma diyōm
jil itu, suga' 'nsa' aku iya' sabab katauhan du bang sayi iya
pangandōlan ku. Maka tatantu ku isab in iya makakowe'
nganjagahan kamemon bayi pangandōl na ma aku sampay
taabut 'llaw kabayik na ni dunya.
13 Isbatun tōōd manga pandu' bannal iya bayi pamandu'
ku kau paningōran nu. Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa
Almasi maka kalasahin isab pagkahi nu, pagka si Isa Almasi
iya parakayoan tabi sali'-sali'.
14 Tawuun pandu' mahap bayi pangandōl Tuhan ma kau
pagka kau tiyabang uk Nyawa Sutsi, iya pabōtang ma
diyōm atay tabi.
15 Katauhan nu, Timuti, in aku bayi kasiya-siyahan uk
manga kabean si Isa ma lahat Asiya itu, sampay uk si Pigilus
maka si Hermogen.
16 Suga' di si Oneseporos ian, mura-murahan bang peen
sigam magtayi'-anak kiasean uk Tuhan, sabab daran iya
bayi malasigan atay ku. 'Nsa' iya bayi iya' nibaw ma aku
minsan aku ma diyōm jil.

17 Suga' pagtakka na paitu ni daira Roma, magtuwi
piyuspusan uk na kōsōg na meha aku sampay aku tabak
na.
18 Mura-murahan, bang peen iya kiasean uk Tuhan ma
'llaw kabayik si Isa Almasi paitu ngahukum manusiya'.
Katauhan du bang salaingga bayi katabang si Oneseporos
itu ma aku, waktu kamahi' ku le' ma daira Epesos hi'.

2

Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi

1 Manjari kau, Oto', pakōsōgun pangandōl nu sabab min
tatabangan iya pamuwan kitabi pagka si Isa Almasi iya
parakayoan tabi.
2 Manga pandu' take nu pignasihat uk ku ma manga aa
heka subay patanggung nu ma manga aa kapangandōlan aa
tau isab manduan manga sehe' sigam.
3 Maglilla' kau mean aku nandalan kasigpitan, supaya kau
makasali' ni sundalu hap ma diyōman si Isa Almasi.
4 Sabab bang aa magsundalu, 'nsa' iya palamud ma
kahinangan manga aa 'nsa' sundalu sabab kabayaan na
subay kasulutan nakura' na ma iya.
5 Atawa bang aa baya' maglomba' ma pagdaganan 'nsa'
iya makaraōg bang 'nsa' be' na manga sara' paglomba' hi'.
6 Bang aa isab magsangsa' maghuma, subay iya parahu
nayima' bahagi' na min buwa' huma hi'.
7 Taliun tōōd manga pamaralilan ku itu, sabab tiyabang
du kau uk Tuhan bo' tahati nu tōōd kamemon na.
8 Intōmun si Isa Almasi; tubu' iya si Daud maka pikallum
na iya pabing min kamatay na. Iya na ko' itu lapal hap
pagnasihat ku.
9 Ngananam aku kabinsanaan ma sabab pagnasihat ku
lapal hap itu maka tiya' aku tiyahanan ma diyōm jil sali'
aa bayi makalanggal sara'. Suga' minsan aku baran ku
tiyahanan, 'nsa' du tatahanan lapal Tuhan.
10 Manjari maglilla' aku ngananam kabinsanaan ma
sabab manga aa tapene' uk Tuhan bo' supaya sigam
parakayo' ni si Isa Almasi hati piniyaan kasalamatan ma
diyōm sahaya Tuhan saumul-umul.
11 Bannal sadja manga kabtangan itu, iya uk na,
“Bang kita bayi me' ma si Isa ma
kamatay na,
me' du isab kita ma iya ma
kallum na.
12 Bang kita nandal na peen ma
diyōm kabinsanaan,
me' du kita ma si Isa

ngantanan parinta ma sosongun
Bang kita mayilu in si Isa 'nsa'
pamean ta,
iya du mayilu kita 'nsa'
bean na
13 Bang kita 'nsa' tattōg mangandōl ma iya,
masi du iya kapangandōlan sabab
'nsa' tōōd pinda addat na.”

Pasal sasohoan iya makaamu atay Tuhan.

14 Paintōmun manga bean si Isa maiyu pasal pamituwa
ku itu. Amay-amayun sigam tōōd ma panganda' Tuhan,
daa sigam siyoho' magsual pasal manga bissala. Manga
pagsual itu 'nsa' du makahap sigam, suga' magkaat gam
peen pangandōl manga aa sasuku makake iya.
15 Puspusin kōsōg nu mahap ayi-ayi hinang nu bo' kau
makasulut atay Tuhan. Subay bōntōl uk nu magnasihat
pasal lapal kasabannalan, supaya kau 'nsa' iya' ma sabab
bayi hinang nu.
16 Halliin manga pagbissala karupangan iya 'nsa' maka-
sulut atay Tuhan. Bang aa palamud ma manga pagbissala
salaihi', iya katudjuhan na tabo sigam magdusa bo' palawak
le' sigam min Tuhan.
17 Iya pandu' manga aa magbissala karupangan hi' sali'
ibarat dugsul, palatag na peen ma diyōm baran sampay
lapat kamemon na. Salaihi' isab manga pamandu' di si
Himinus maka si Pilitus.
18 Libbahan uk sigam pandu' bannal. Uk sigam in
pamakallum manga aa magpatayan palabay na, jari 'nsa'
niya' kono' pikallum ma sosongun, bo' minnihi' niya' manga
aa 'nsa' na mangandōl ma si Isa.
19 Suga' iya pandu' min Tuhan itu pagōn asal, sali' dalil
papagan luma' 'nsa' tajōgjōg. Niya' sulat ma papagan itu,
uk na, “Kitauhan uk Tuhan bang sayi aa na.” Niya' le' isab
sulat na dakayo', uk na, “Sasuku halling in iya suku' Tuhan,
subay labbahan na manga kahinangan laat.”
20 Salaitu pamaralil ku ma kau Timuti: ma diyōm luma'
mehe pabōtangan aa dayahan, magginis asal kapanyapan
na. Niya' manga pangalōōnan hinangan bulawan, niya'
isab hinangan pilak. Manga pangalōōnan ma halgaan itu
subay palkala' mehe bo' iyampa giyuna. Niya' isab manga
pangalōōnan hinangan kayu maka manga tana'. Iya itu
makajari giyuna 'llaw-llaw.
21 Manjari kitabi manga bean si Isa sali' dalil kapanyapan
ian. Bang kitabi nutsihan di ta bo' kalloan laat ta kamemon,
halgaan kitabi ma nakura' tabi Tuhan, sabab suku' na sadja

kitabi min diyōm atay. Jari niya' kagunahan na ma kitabi
maka sakap asal kitabi maghinang ayi-ayi hap.
22 Halliin manga napsu iya panganapsuhan manga lalla
onde' bahu lagi'. Iya tuyuan nu subay atay bōntōl maka
pangandōl tudju ni Tuhan. Kalasahin na peen manga
pagkahi nu maka nuyu' kau magsulut-sulut maka kasehean
nu. Magdakayo' atay isab maka manga aa magtaat ma si
Panghu' Isa Almasi sampay min diyōm atay sigam sutsi.
23 Daa kau palamud ma manga pagjawab karupangan, iya
'nsa' niya' kagunahan na. Katauhan nu pagjawab itu, gana-
gana tahinang pagbono'.
24 Kitabi manga sosohoan Tuhan 'nsa' subay maglugat
maka sayi-sayi, maka addat ta subay hap sadja ni aa
kamemon. Subay kita tau magpandu' maka subay hap
bohan ta minsan painay.
25 Bang kitabi mandu' bo' niya' makasagga', subay ha-
nunut panambung ta ma manga aa ian. Kalu sigam
biyuwanan pikilan uk Tuhan bo' sigam makatawwa' pag-
susunan, bo' tabo sigam tau ma pandu' kasabannalan.
26 Jari ngahap du pikilan sigam pabing, bo' papuwas du
sigam min pangantanan nakura' sayitan, iya bayi nganjallat
pikilan sigam bo' sigam me' maghinang kabayaan na.

3

Pasal masa katapusan

1 Intōmun itu tōōd, Timuti. Bang song na taabut masa
katapusan dunya itu, heka du katiksaan paniya'.
2 Iya tiyuyu' uk manga aa ma masa ian kahapan di sigam
sadja 'nsa' takannal uk sigam aa kasehean. Napsuhan du
sigam ma pilak, abbuhan du sigam, maka langkaw atay
sigam. Missala sigam kalaatan ma pagkahi sigam maka 'nsa'
me' ma pamiat maas sigam. 'Nsa' du sigam magsukul bang
tiyabangan atawa biyuwanan, maka sabul sadja sigam.
3 'Nsa' du sigam maase' ma sehe' sigam, 'nsa' isab baya'
magkahap bang niya' bayi pagsaggaan. Ngalimut na peen
sigam ma aa kasehean, maka diyulan ayi-ayi kinapsuhan
baran sigam. Bingis du sigam makalandu' maka bansi sadja
sigam ma ayi-ayi hap.
4 'Nsa' sigam kapangandōlan sabab nipu bagay. Ka-
landuan du isōg sigam maka pagmalangkaw sigam 'nsa'
manjari. Baya' sadja sigam maghap palasahan baran sigam
bo' 'nsa' niya' kabayaan sigam me' ma Tuhan.
5 Bannal sigam mag-agama suga' 'nsa' niya' pus na sabab
'nsa' sigam baya' pindahan atay. Timuti, insapin manga aa
salaihi'.

6 Niya' isab manga lalla ma waktu ian hi' pasōd du
ni diyōm luma' aa bo' iyakkalan uk sigam manga danda
magkarupangan. Sasaw pikilan manga danda ian sabab
min dusa sigam maheka, bo' tabo-bo sigam uk napsu sigam
mag-indaginis.
7 Pake sadja sigam ma sayi-sayi mandu' suga' 'nsa' tōōd
sigam makahati ma pandu' bannal.
8 Manga lalla mangakkal ian nagga' asal ma pandu'
bannal. Sagōt diyōm pikilan sigam maka pangandōl sigam
'nsa' bannal. Iya paningōran sigam kahinangan di si Jannis
maka si Jambes manga aa bayi nagga' si Musa ma masa
awwal le'.
9 Suga' pamandu' manga aa ian 'nsa' du niya' kasongan
na. 'Nsa' du taggōl kitauhan du karupangan sigam uk
aa kamemon, sali' bayi karupangan di si Jannis maka si
Jambes.

Patuyu' ma pandu' bannal

10 Samantala', kau Timuti, katauhan nu du bang ayi
pamandu' ku maka bang salaingga kawul-piil ku maka bang
ayi maksud ku. Katauhan nu isab in aku mangandōl asal ma
si Isa. Imanan ku, maka kalasahan ku isab manga pagkahi
ku, maka sandalan ku manga kasukkalan.
11 Katauhan nu du manga kapidjalaan maka kasigpitan
bayi patakka ni aku mahi' ma daira Antiyuk maka ma Ikuni
maka mahi' ma Listara. Aho' katauhan nu manga kapid-
jalaan kamemon bayi kasandalan ku. Lipara kapuwasan
aku uk Panghu' tabi min kasukkalan ku ian kamemon.
12 Bannal asal, sasuku baya' me' ma kabayaan Tuhan
ma sabab si Isa Almasi iya parakayoan na, katakkahan du
sigam kapidjalaan.
13 Suga' manga aa laat maka manga aa pangakkal,
paruhun na peen kahinangan sigam laat. Ngakkal du sigam
ma sehe' sigam, maka baran sigam isab iyakkalan du.
14 Suga' kau iya, Timuti, tuyu' kau me' ma pandu' bannal
bayi pamandu' kau iya pandu' asal pagkahagaran nu tōōd.
Katauhan nu du bang sayi bayi manduan kau.
15 Maka taintōm nu isab in kau sataggōl min kariki'-
diki' nu sampay ni kamehe nu, bayi pianad asal ma ayi-ayi
tasulat ma diyōm kitab. Iya na ian poon na hangkan kau hi'
makapikil nayima' kallum kakkal, iya pamuwan uk Tuhan
ma sasuku mangandōl ma si Isa Almasi.
16 Kamemon tasulat ma diyōm kitab ian bayi pisulat
uk Tuhan bo' mehe kagunahan na pamandu' ta pandu'
bannal maka pano' ta kasaan aa bayi makapagdusa, maka

pamabōntōl ta aa bang 'nsa' tawwa' hinang na, maka
pamituwa pasal addat-tabiat hap.
17 Kitab itu bayi pisulatan aa sosohoan Tuhan supaya iya
jukup ma tau na maka ma kapandayan na, hati sakap isab
maghinang ayi-ayi hap.

4

1 Na, Timuti, niya' le' panohoan ku tōōd ma kau sabab
pabing du si Isa Almasi, paitu ni dunya mabōtang parinta
na. Kine du halling ku itu uk Tuhan maka uk si Isa Almasi,
iya ngahukum manusiya' kamemon, manga aa masi 'llum
sampay manga aa magpatayan na.
2 Jari soho' ta kau amay-amay, nasihatun lapal Tuhan ma
manga aa. Magnasihat na peen kau minsan ayi waktu, ma
sigam baya' pake maka 'nsa'. Bohun sigam magkahagad ma
si Isa. Bang niya' sā' sigam toin sigam. Bang niya' lamma
pangandōl na ma Tuhan, palasigun atay na. Papastiun
pamandu' nu, maka imanin manga aa panduan nu, minsan
sigam hunit piyanduan.
3 Hangkan salaitu panohoan ku ma kau sabab ma
sosongun niya' waktu 'nsa' nayima' manga aa ma pandu'
bannal. Suga' iya tiyurul uk sigam ayi-ayi kabayaan sigam,
bo' kallo' du sigam guru heka, sasuku mohan sigam halling
makaamu sigam.
4 Pataikut du sigam min pandu' bannal bo' ngasip gam
peen ma manga kissa bayi hinang uk manusiya'.
5 Suga' kau, Timuti, subay tōtōg pikilan nu minsan ayi
kalabayan nu. Sandalin kasigpitan ayi-ayi maka tuyuin
hinang nu magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi.
Hinangun tōōd ayi-ayi kamemon bayi pamahinang kau uk
Tuhan.
6 Aku itu, 'nsa' taggōl piyatay du aku. Sikōt na waktu
pamowe' ku ni ahirat.
7 Bayi na puspus ku kōsōg sali' dalil aa maglomba' ma
pagdaganan, bo' makasampay na aku ni indanan na. 'Nsa'
bayi labbahan ku pangandōl ku ma Tuhan.
8 Manjari niya' ian tiyagama uk Tuhan ma diyōm sulga'
panungbas na ma sasuku bayi bōntōl atay na ma diyōm
dunya. Jari pisambutan du aku tungbas ian uk si Panghu'
Isa Almasi, iya hukum bōntōl, bang taabut 'llaw na mehe
ian. Tiyungbasan du isab manga aa kamemon sasuku
hōwat ngagaran kapaitu si Isa.

Pasal bayi kalabayan si Paul

9 Nulay kau tōōd bo' kau makasaut paitu ni aku.

10 Imbanan na aku uk si Demas sabab iya halgaan ma
iya manga ligōt dunya itu, bo' hi' na iya pakallo' tudju ni
lahat Tessaloneka. Si Kereskes bayi pahi' ni Galatiya, maka
si Titus bayi pahi' ni Dalmatiya.
11 Hangkan du si Lukas sehe' ku maitu. Kalloun si Markus
bo' bohun iya paitu sabab makatabang du iya ma aku ma
hinang ku itu.
12 Ian si Tikikus bayi soho' ku ni Epesos.
13 Bang kau paitu, bohun sammek ku iya bayi tamban ma
luma' si Karpus mahi' ma lahat Torowas. Bohun isab manga
buk ku, iya lagi' na manga katas panulatan ku hi'.
14 Si Iskandal, iya aa magsasal hi', bayi laat bidda' hinang
na ma aku. Suga' minsan na, Tuhan iya tau nungbasan iya
ma sabab hinang na ian.
15 Kau isab, pahalli' kau ma iya sabab kōsōg panagga' na
ma lapal pagnasihat ta.
16 Tagna' aku siyumariya mahi' ma sara', 'nsa' niya' bayi
ngandapitan aku. Bayi aku kasiya-siyahan uk sehe' ku
kamemon. Mura-murahan, bang peen 'nsa' bista uk Tuhan
paghinang sigam salaihi'.
17 Suga' minsan aku bayi imbanan uk sigam tiyabang asal
si Panghu' Isa ma aku. Kabuwanan aku kōsōg uk na supaya
aku makapagnasihat ma manga aa 'nsa' Yahudi kamemon,
bo' sigam makake ma lapal na tōōd. Jari kapuwasan aku
min bo' halimaw, hati na, min siya-siyahan.
18 Tantu isab aku lappasan uk Tuhan min kalaatan
kamemon iya patakka ni aku ma sosongun, bo' biyo du
aku uk na ni lahat pagparintahan na ma diyōm sulga',
ma 'nsa' niya' baya-baya na. Patut iya piyudji sampay ni
kasaumulan. Amin.

Bissala katapusan

19 Tiya' aku masampay minsan laa hal bahasa ku ni si
Pirisila maka si Akila maka di si Oneseporos magtayi'-anak.
20 Si Erastus, hi' na ngagad ma Kurintu, maka si Tu-
rupimus bayi 'mbanan ku ma daira Militus pagka saki.
21 Amay-amay kau, Timuti, pasaut kau paitu bo' kau 'nsa'
taabut uk musim pamaliyu.
Tiya' isab di si Ubulus, si Pudin, si Linus maka si Kalauda
magpasampay isab minsan laa bahasa sadja ni kaam.
Damikkiyan na isab manga dawuranakan tabi bean si Isa
kasehean.
22 Mura-murahan, bang peen patōtōg Panghu' tabi ma
diyōm atay nu. Bang peen kaam kamemon kaniyaan
tatabangan min Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TITUS
min si Paul

Si Titus itu bangsa Girik. Onde' bahu lagi' iya ma waktu kasambut na sulat itu. Bayi iya makake ma pagnasihat si Paul hangkan iya mangandōl ma si Isa Almasi. Manjari tabangan na si Paul ma hinang na, bo' kapangandōlan na iya tōōd.

Bayi iya me' ma si Paul ma langnganan na pabayik ni manga lahat kasehean bayi pagnasihatan na. Jari niya' dakayo' lahat iya patakkahan sigam ma langngan hi' iya na pu' Kerete. Manjari itu, song peen sigam pakallo', noho' si Paul ma si Titus subay pa'mban ma pu' ian ngahatul manga aa magpangandōl ma si Panghu' Isa may'an.

Ma diyōm sulat itu si Titus iya piyanduan uk si Paul bang salaingga pamene' na aa pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa Almasi ma lahat dakayo' maka dakayo', maka bang salaingga subay addat sigam. Piyanduan iya isab pasal maas maka onde' bahu, danda maka lalla, bang salaingga subay kawul-piil sigam. Siyoho' iya ngalāng manga guru iya magpandu' 'nsa' bannal, sabab pandu' sigam mo sadja manga Almasihin magkasasawan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, sosohoan Tuhan. Kawakilan
isab aku uk si Isa Almasi, siyoho' pahi' nabangan manga aa
bayi tapene' uk Tuhan bo' pasong pangandōl sigam ma iya,
bo' pasong isab katau sigam pasal pandu' bannal iya mo
kitabi ma kabayaan Tuhan.
2 Hangkan salaihi', sabab niya' kallum kakkal pan-
gahōwatan tabi. Kallum kakkal ian bayi panganjanji' asal
uk Tuhan dahu le' min waktu pamapanjari dunya, maka
Tuhan itu 'nsa' tau magputing.
3 Taabut peen waktu tōōd, piluwas uk na lapal na, bo'
pingandōl uk na ma aku. Siyoho' aku magnasihat lapal itu
uk Tuhan, iya mangalappasan kitabi.
4 Pasampay ku sulat itu ni kau, Titus. Sali' kau anak ku
lahasiya' pagka kita mangandōl sali'-sali' ma si Isa Almasi.
Mura-murahan, bang peen kau piniyaan tatabangan maka
kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka si Isa Almasi,
iya maglalappas ma kitabi.

Manga hinang si Titus ma pu' Kerete

5 Bayi kau 'mbanan ku maiyu ma pu' Kerete bo' tahatul nu
ayi-ayi 'nsa' bayi tangbus ku, bo' kau mabōtang isab manga

aa hinang maas ma manga jamaa si Isa iya magtipun ma
kalahat-lahatan iyu kamemon. Intōmun bayi panohoan ku
ma kau:
6 bang aa pibōtang pagmaasan subay 'nsa' niya' dusa na
panaan iya maka subay dakayo' du handa na. Manga anak
na subay mangandōl ma si Isa Almasi, maka 'nsa' subay
iyōnan aa gagga piyanduan atawa ngandulan napsu na.
7 Sabab na bang pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa,
hinang Tuhan asal iya pangandōl ma iya, hangkan subay
'nsa' niya' dusa panaan iya. 'Nsa' iya subay mag-abbu-abbu
maka subay 'nsa' subay lakkas pasu' atay na. 'Nsa' iya subay
aa maglalango, maka 'nsa' subay bingis, atawa napsuhan
ma pilak.
8 Bang niya' aa pahi' ni luma' na subay sagina na tōōd,
maka subay iya kaamuhan isab ma ayi-ayi makahap. Subay
iya hantap ma ayi-ayi hinang na, maka subay bōntōl. Subay
iya me' ma Tuhan min diyōm atay na, maka subay tau halli'
ma napsu na.
9 Subay hōgōt pamalut na ma lapal kapangandōlan itu,
sali' bayi pamandu' ma iya. Manjari tau du iya mahōgōt
atay manga aa kasehean, pagka pamandu' na pandu'
kasabannalan ma sigam. Maka tau du iya nambungan
manga aa managga' pandu' na, bo' katoan na iya kasaan
sigam.
10 Hangkan subay salaihi' sabab heka aa tuwas kok sigam
maka gagga piyanduan, iya lagi' na manga sehe' bi bayi
pinda min agama Yahudi. Bissala uk manga aa ian iya 'nsa'
niya' pus na, maka layingu uk sigam aa kasehean
11 Subay parōhōngun manga aa magbissala salaihi' sabab
heka aa magtawutayi'-anak tabo sasaw uk pagpandu' sigam,
pandu' 'nsa' wajib pibissala, maka pandu' pagpilak sadja.
12 Niya' dakayo' pagkahi sigam bangsa Kerete, aa
bibissalahun, bayi makapaluwas bissala, uk na hi', “Manga
bangsa Kerete itu magputing sadja, bingis sadja sigam sali'
sattuwa tawun, lagak sigam maka lisuan maghinang.”
13 Tawwa' bissala na ian, hangkan subay sagdahan tōōd
manga aa magpandu' hi' supaya hap pagkahagad sigam ma
pandu' bannal.
14 Sagdahun sigam daa subay ngasip ma manga kissa-
kissa bangsa Yahudi, iya 'nsa' bannal, daa isab subay me'
ma panohoan bayi pihinang uk manusiya' sadja. Manga aa
makahinang panohoan ian hi' bayi pataikut asal min pandu'
bannal.
15 Bang aa sutsi pag-atay na, ma bistahan na sutsi du ayi-
ayi kamemon. Suga' bang aa 'nsa' sutsi pag-atay na maka
'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, 'nsa' niya' tabista na

sutsi sabab katamakan asal diyōm atay na maka pikilan na,
bo' 'nsa' tasilang na hap maka laat.
16 Manga aa hi' magbawu'-bawu' in sigam tau ma Tuhan,
suga' hinang sigam maka bissala sigam 'nsa' magtawwa'.
Makabansi-bansi du sigam, 'nsa' sigam me' ma pandu',
maka 'nsa' sigam makapaghinang hap.

2

Pandu' bannal

1 Samantala' kau, Titus, pamituwa nu subay magtawwa'
du maka pandu' bannal.
2 Pituwahin manga maas lalla in sigam subay halli' napsu
baran sigam, subay hap addat sigam, maka subay hantap
ma ayi-ayi hinang uk sigam. Subay hōgōt tōōd pangandōl
sigam ma si Isa, subay lasa ma pagkahi, maka subay sigam
nandal minsan ayi patakka ni sigam.
3 Salaihi' isab pamituwa nu ma manga maas danda.
Iya bohan sigam subay tōp ma danda iya tuyu' me' ma
kabayaan Tuhan. 'Nsa' sigam subay ngalimut ma sehe'
sigam maka 'nsa' subay tagihan nginum makalango. Iya
pamandu' uk sigam subay pandu' hap.
4 Manjari tapaanad uk maas danda hi' manga karandahan
onde' bahu le' bo' sigam lasa ma halla sigam maka anak
sigam,
5 bo' sigam hantap ma ayi-ayi hinang sigam, maka sutsi
diyōm atay sigam. Manga danda onde' bahu le' itu subay
tōgōl maghinang ma diyōm luma' sigam maka subay ngaku
kagaraan halla sigam. Bang salaihi' addat sigam, manjari
'nsa' niya' makapahallingan laat pasal lapal Tuhan itu.
6 Damikkiyan na isab manga lalla onde' bahu le', sohoun
sigam subay hantap ma ayi-ayi tahinang sigam.
7 Kau Titus, subay hap tōōd kawul-piil nu bo' kau
manjari paningōran uk manga sehe' nu. Bang kau mandu'
subay bōntōl sadja pamandu' nu, maka bohan nu subay
magtawwa' maka lapal Tuhan iya pamandu' nu.
8 Ma ayi-ayi pamandu' nu paggunahun manga bissala hap
iya 'nsa' tasaway, supaya iya' manga kuntara tabi pagka 'nsa'
makatawwa' sababan pamahalling sigam laat ma kitabi.
9 Panduin manga banyaga' in sigam subay ngaku
kabayaan nakura' sigam, maka subay nulut atay nakura'
sigam ma kamemon. 'Nsa' isab sigam subay nganjawab ma
panohoan nakura' sigam.
10 'Nsa' isab sigam subay nangkawan nakura' sigam,
suga' subay talhakit in sigam hatul maka kapangandōlan
sakahaba' waktu. Jari kahapan du manga aa ma pamandu'

tabi pasal Tuhan, iya mangalappas ma kitabi min hukuman
dusa.
11 Sabab piluwas na uk Tuhan lasa na maka ase' na
bo' kalappasan manga manusiya' kamemon min hukuman
dusa.
12 Min lasa na maka ase' na hi' in kitabi kapanduan uk
Tuhan subay ngalabba min ayi-ayi iya 'nsa' mo kitabi tudju
ni iya. Subay labbahan ta isab napsu ta ma ligōt dunya
itu. Jari subay kitabi hantap ma ayi-ayi hinang tabi. Subay
kitabi bōntōl sadja, maka subay mean kabayaan Tuhan
sataggōl tabi ma dunya itu,
13 pasalta' peen kitabi ngagaran 'llaw pagkōgkōgan, iya
asal pangahōwatan tabi. Iya na ko' ian 'llaw paluwas
sahaya Tuhan tabi sangat kawasa, si Isa Almasi iya man-
galappas ma kitabi.
14 Bayi iya maglilla' matay ma sabab tabi, supaya kitabi
likkat uk na maka piyuwasan min kalaatan kamemon.
Kabayaan na subay sutsi atay tabi, bo' kitabi manjari manga
aa suku' na sadja, aa tagihan maghinang kahapan.

15 Iya na ian pamandu' nu ni manga aa. Amay-amayin
sigam maka biatun sasuku sigam sā', sabab niya' kapatut
nu nagda ma sigam. 'Nsa' niya' subay mareyo' ma kau.

3

1 Paintōm manga bean si Isa Almasi maiyu, in sigam
subay ngaku ma kapatut manga pagnakuraan maka manga
ngantan parinta, bo' supaya me' ma panohoan sigam. Basta
hinang hap subay sigam sakap nabang.
2 Daa sigam sohoun ngalimut ma sayi-sayi, suga' subay
sigam magsulut maka magbagay sadja ma aa kasehean.
Subay hanunut halling sigam ni aa kamemon.
3 Sabab in kitabi bayi awam ma waktu palabay, bayi gagga
siyoho', maka layingu asal kitabi. Bayi kitabi tabo-bo sadja
uk napsu tabi hap-laat, basta ayi-ayi makahap palasahan.
Bayi laat sadja kasuddahan tabi. Bayi kita ngibōg peen ma
manga sehe' tabi. Bayi kitabi kibansihan uk pagkahi ta,
maka bansi isab kitabi ma sigam.
4 Suga' Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, bayi makapaluwas
kahap na maka lasa na ma bangsa manusiya',
5 bo' puwasan na kitabi min hukuman dusa. 'Nsa' ma
sabab niya' kahapan bayi hinang tabi iya hangkan kitabi
kalappasan na, suga' ma sabab ase' na ma kitabi. Iyanakan
kitabi pabing uk Nyawa Sutsi maka kabuwanan kitabi
kallum bahu pagka sutsi na atay tabi.

6 Manglabi-labihan na kahapan ma kitabi pagka kita
pisangōn Nyawa Sutsi uk Tuhan ma sabab si Isa Almasi iya
ngalappas ma kitabi.
7 Sabab min lasa maka ase' Tuhan iya hangkan kitabi
pipagkahap na maka Tuhan, bo' kitabi kaniyaan kallum
kakkal iya asal hōwatan tabi.
8 Bannal sadja iya halling ku itu.
Kabaan ku subay kau mandu' pahap-hap pasal manga
pandu' ma diyōm sulat itu. Sohoun manga aa iyu ngasip
tōōd bo' supaya sasuku sigam magkahagad ma Tuhan
magpanuyu' na peen maghinang hap. Hap asal hinang
salaihi', maka niya' kagunahan na ma aa kamemon.
9 Suga' halliin manga aa magjawab ma 'nsa' niya' kagu-
nahan na, maka pag-usul pasal manga ōn ka'mbo'-mboan
sigam pangkat-mamangkat. Daa kau palamud isab bang
niya' maglugat atawa magsual pasal sara' bayi pangamban
uk si Musa ma masa awwal hi', sabab manga paglugat
salaihi' 'nsa' makahap, 'nsa' niya' pus na.
10 Bang niya' sehe' bi ngahinang pihakan manga aa bean
si Isa, bandain iya min duwa. Bang iya 'nsa' ganta' ngasip,
pataikut kau min iya.
11 Sabab katauhan nu aa salaihi', bengkok asal pikilan na
maka dusahan iya. Manyatakan sā' na sabab min dusa na.

Bissala katapusan

12 Na, Titus, bang takka paiyu si Artemas atawa si Tikikus,
sayi-sayi iya soho' ku, pasulay kau tōōd pahi' ni daira
Nikupulis bo' kita magtawwa' mahi'. Sabab gara' aku
pabōtang mahi' pasalta' musim pamaliyu.
13 Patuntulun si Apollos maka si Senas abugaw hi' bang
sigam ganta' palaus ni palangnganan sigam. Buwanin
sigam ayi-ayi kakulangan sigam.
14 Panduin manga sehe' ta bean si Isa Almasi iyu, in sigam
subay tuyu' maghinang hap bo' niya' panabang sigam ma aa
kasehean bang kasigpitan. Salaihi' niya' kagunahan manga
kahinangan sigam.
15 Manga sehe' ku kamemon maitu masampay minsan
laa bahasa sigam sadja ma kau. Iya du aku masampay
bahasa ku ni sasuku lasahan kami, pagka sali'-sali' kitabi
mangandōl ma si Isa Almasi.
Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan
tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

Pahati pasal
SULAT NI SI PILIMUN
min si Paul

Si Pilimun itu bayi Almasihin min lahat Kolossa, aa taga ōn. Tabo iya mangandōl ma si Isa sabab pagnasihat si Paul iya take na. Magbagay asal iya maka si Paul sataggōl min waktu kapangandōl na ma si Isa.

Niya' ma si Pilimun dakayo' banyaga' iyōnan si Onesimus. Sakali itu, lahi si Onesimus min luma' nakura' na tudju ni daira Roma, bo' may'an iya makapagbak maka si Paul. Piyanduan iya uk si Paul lapal hap pasal si Isa Almasi hangkan iya mangandōl. Manjari tiyabangan uk na si Paul ma hi' ma diyōm jil.

Na, pagka si Onesimus magkahagad na ma si Isa, wajib iya subay pabing ni nakura' na, iya bayi palahihan na hi'. Suga' niya' sara' ma masa ian hi', bang niya' banyaga' ganta' lahi min nakura' na, subay iya binsana' tōōd. Iya na itu poon na hangkan si Paul mabo sulat itu ni si Pilimun, siyoho' ngampun si Onesimus bang pabing na ni pangantanan na. Siyoho' iya isab nayima' si Onesimus sali' danakan na tōōd, sabab mangandōl na sigam sali'-sali' ma si Isa Almasi. Si Onesimus iya mo sulat itu pisampay ni nakura' na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, iya ma diyōm jil itu ma sabab
si Isa Almasi iya pamean ku, maka min si Timuti danakan
tabi ma diyōman si Isa.

Pisampay sulat itu ni kau, Pilimun. Bagay kami kau, maka
sehe' kami asal maghinang ma Tuhan.

2 Pisampay isab sulat itu ni manga jamaa si Isa magtipun
maiyu ma luma' nu, maka ni si Appiya danakan tabi danda
iyu, maka ni si Arkippus sehe' kami isab maghinang ma si
Isa Almasi sali' ibarat sundalu maghinang ma nakura' na.

3 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan
maka kasannangan diyōm atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka
Panghu' tabi si Isa Almasi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab lasa maka pangandōl si Pilimun

4 Sakahaba' waktu panabbut ku ni Tuhan magsukul aku
ni iya pagka kau hi' sabbut ku,

5 sabab take ku pasal kaehe lasa nu ma manga aa suku'
Tuhan kamemon, maka sabab pangandōl nu ma si Panghu'
Isa.
6 Ngamu'-ngamu' aku ni Tuhan bang peen kitabi manga
aa magkahagad ma si Isa magdakayo' atay tōōd, bo' supaya
palōm pahati tabi pasal kahapan kamemon iya makani-
kitabi ma sabab si Isa Almasi iyu parakayoan tabi.
7 Bagay, kiyōgan aku tōōd sabab lasa nu, lasig isab diyōm
atay ku ma sabab kapahayang nu manga aa suku' Tuhan.

Ngamu' junjung si Paul ma pasal si Onesimus

8 Manjari itu, minsan niya' kapatutan ku min si Almasi bo'
aku makatawakkal noho' kau pasal ayi-ayi subay hinang nu,
'nsa' du aku magpanohoan.
9 Suga' amuan ta kau sadja junjung, sabab niya' paglasa
ta. Minsan aku si Paul, aa toa na, maka minsan aku palilisu
buttihi' ma sabab si Almasi iya pamean ku, ngamu' laa aku
sadja.
10 Ngamu' aku junjung ni kau pasal si Onesimus, iya sali'
anak ku lahasiya' itu, sabab aku itu manjari pag'mmaan na
sabab tabo iya magkahagad ma si Isa sabu peen aku ma
diyōm jil itu.
11 Dahu-dahu 'nsa' bayi niya' guna na ma kau, suga' ma
buttihi' niya' guna na tōōd ma kau sampay isab ma aku.
12 Jari tiya' papowe' ku ni kau si Onesimus, aa kalasahan
ku tōōd.
13 Baya' aku bang iya patōtōg maitu ma aku, bo' niya'
paganti' min kau nabangan aku sataggōl ku ma diyōm jil
itu ma sabab lapal hap iya pagnasihat ku.
14 Suga' 'nsa' aku baya' ngahagda ma kau subay nabangan
aku. Iya kabayaan ku subay aku tabangan nu sabab min
baya' nu tōōd. Jari 'nsa' du aku ngahinang ayi-ayi bang kau
'nsa' pasulut.
15 Iya hangkan marayi' si Onesimus bayi piōkat min kau
dayi'-dayi', supaya bang iya makabayik ni kau pakakkal du
iya ma kau sataggōl nu 'llum.
16 Tagna' hi' banyaga' nu sadja iya, suga' ma buttihi' hap
le' iya min banyaga', sabab danakan tabi na iya kilasahan.
Halgaan tōōd iya ma kau, suga' halgaan gam peen iya ma
kau sabab banyaga' iya maka danakan nu isab, pagka si
Panghu' Isa iya parakayoan bi.
17 Manjari, Pilimun, bang aku tabista nu sali' sehe' nu
mag-usaha, tayimaun si Onesimus itu sali' panayima' nu ma
aku.
18 Bang niya' dusa na ma kau, atawa bang niya' utang na
ma kau, aku iya subay paatas nu.

19 'Ndaun paljanjian ku itu, ma sulatan ku du: “Aku si Paul
magbayad.” 'Nsa' isab patungbuy, suga' mehe asal utang nu
ma aku, sabab aku iya hangkan kau hi' taga kallum kakkal
ni kasaumulan.
20 Aho', bagay, dulin lagi' aku sabab suku' kita si
Panghu' Isa Almasi. Palasigun atay ku sabab si Almasi iya
parakayoan ta.
21 Sulat ku itu sabab tatantu ku in kau ngasip du.
Katauhan ku in tabang nu ma aku palabi gam peen min
bayi iyamu' uk ku.
22 Niya' le' isab amu' ku: sakapin aku bilik maiyu. Sabab
na hōwat-hōwat aku in bayi amu' bi ni Tuhan diyulan du
uk na, bo' pibing du aku ni kaam.

Bissala katapusan

23 Tiya' si Epapras, sehe' ku maitu ma diyōm jil ma sabab
si Isa Almasi iya pamean na, mabo minsan laa bahasa na
sadja ma kau.
24 Damikkiyan na di si Markus, si Aristarkus, si Demas
maka si Lukas, manga sehe' ku maitu maghinang ma Tuhan,
mabo isab sigam bahasa sigam ma kau.
25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan
tatabangan uk si Isa Almasi Panghu' tabi.

Wassalam

SULAT NI MANGA AA HIBRANI

'Nsa' katauhan bang sayi bayi nulat sulat itu, suga' heka aa mista in si Paul bayi nulat.

Sulat itu bayi siyulatan manga bangsa Hibrani, hati na bangsa Yahudi, sasuku sigam magkahagad ma si Isa Almasi. Pagka sigam me' ma si Isa kibansihan sigam uk pagkahi sigam Yahudi iya 'nsa' magkahagad. Iyudju' sigam sampay binsana' bo' supaya libbahan pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Niya' isab aa mean si Isa kasehean 'nsa' makasandal binsana', jari pabing ni agama sigam tagna'. Hangkan na sulat itu bayi piyabo ni manga tindōg si Isa, pamatōtōg atay sigam supaya sigam lut tōōd ma iya.

Hiyati ma sulat itu pasal si Isa, in iya asal Anak Tuhan langkaw le' min si Musa, langkaw isab min manga malaikat. Hiyati isab in kamatay si Isa mehe min sasumbayan bayi pigkulban uk bangsa Yahudi pamapuwasan dusa sigam. Hiyati isab itu in manusiya' pighap na maka Tuhan ma sabab hinang si Isa, maka 'nsa' niya' saddi min iya mag-patiōt ma manusiya' maka Tuhan.

Palman Tuhan pisampay ni manusiya' uk Anak na

1 Ma awwal jaman le' daran Tuhan bayi masampay palman na ni ka'mbo'-mboan tabi. Bayi palatun na ma kanabi-nabihan, bo' magsaddi-saddi iya kapamo sigam ma waktu dakayo' pa dakayo'.

2 Salta' ma buttihi', ma waktu itu, Anak na iya masampay palman Tuhan ni kitabi. Iya iya bayi magpamanjari alam kamemon pagka wakil iya min Tuhan, maka iya isab pene' uk Tuhan piyusakaan kamemon ayi-ayi na peen.

3 Anak Tuhan itu pamanda' asal kasawahan min sahaya Tuhan. Sali' tōōd kajarihan na maka kajarihan Tuhan. Tiyayak na peen uk na alam itu ma sabab min palman na kawasahan. Ubus peen uk na ngahinang lawang pamasutsi manusiya' min dusa sigam, manjari ni sulga' iya ningko' ma bihing Tuhan iya Sangat Kawasa, ma bihing na ni katau.

Langkaw Anak Tuhan min bangsa malaikat

4 Anak Tuhan itu pilangkaw le' min manga malaikat, maka ōn na isab, iya bayi pamuwan Tuhan ma iya, langkaw le' min bangsa malaikat ian.

5 Sabab 'nsa' niya' malaikat bayi bissalahan uk Tuhan sali' bayi pamissala na ma Anak na hi'. Uk na,
“Kau iya Anak ku
Maka aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”

Damikkiyan na isab 'nsa' niya' malaikat bayi piyalmanan uk
Tuhan sali' ma ayat dakayo' itu ma diyōm Kitab, iya uk na,
“'Mma' na du aku, maka anak ku du iya.”
6 Niya' du isab bayi piyamalman uk Tuhan ma waktu bayi
song iya mabo Anak na Tunggal-Kawasa paitu ni diyōm
dunya itu. Uk palman na hi',
“In kaam manga malaikat ku kamemon
Subay mudji ma iya.”
7 Salaitu isab pamissala na ma pasal bangsa malaikat,
“In bangsa malaikat tahinang na sali' baliyu,
Sosohoan na tahinang sali' delat api.”
8 Samantala' ma pasal Anak na, salaitu iya piyamalman uk
Tuhan, uk na,
“O Tuhan, natas du pagparinta nu ni kasaumulan.
Bōntōl sadja uk nu mag-agi ma manga ōkōman nu.
9 Kasulutan kau ma ayi-ayi bōntōl,
Kabansihan nu bang hinang laat.
Hangkan na kaam iya pene' pilangkaw uk ku, uk Tuhan nu,
Hangkan kau biyuwanan kakōgan maka kabantugan labi
le' min bayi pamuwan ma kasehean nu.”
10 Niya' isab bayi bissala, uk na:
“O Panghu', kau iya bayi mapanjari dunya itu ma awwal
tagna',
Baran nu iya bayi mapanjari diyata' langit.
11 In babaw dunya itu maka diyata' langit ian palanyap
sadja,
Suga' kau iya kakkal du.
Padaan du kamemon bayi pimanjari itu sali' sapantun
sammek.
12 Song liyupi uk nu kamemon hi' sali' sapantun sammek
daan,
Bo' pindahan nu ni saddi sali' badju' bang sayinan na.
Malayingkan kau iya 'nsa' du magkapinda,
Kakkal du kau saumul-umul.”
13 'Nsa' isab niya' bayi pamissala Tuhan ma malaikat na sali'
bayi pamissala na itu ma Anak na, iya uk na,
“Dayi' kau ningko' ma bihing ku sakap ni katau,
Sampay pareyo' ni kau palbantahan nu kamemon,
Bo' tatawu' sigam ma deyo' pat-nayi' nu.”
14 Na ayi baha' manga malaikat? In bangsa malaikat itu
nyawa min Tuhan maghinang ni iya. Piyabo sigam uk na
nabang ma manusiya', sasuku kalappasan uk Tuhan.

2

Pasal kalappasan tabi mehe

1 Pagka salaihi' kawasa Anak Tuhan, subay kita ngisbat
tōōd ma pandu' bannal bayi take ta ma pasalan na, bo'
supaya kita 'nsa' tabo ni saddi.
2 Minsan sara', iya lapal bayi pilatun uk manga malaikat
ni ka'mbo'-mboan tabi, tatuman du, hangkan sayi-sayi 'nsa'
bayi mōgbōg atawa 'nsa' me' ma sara' hi' bayi kabuwanan
kabinsanaan, iya pipagtōngōd maka dusa na.
3 Na, salaingga kita puwas min mulka' bang pisaran uk
ta iya makalappas ma mehe itu? Si Panghu' Isa, baran na
du, bayi ngalapal tagna' pasal makalappas itu. Pasunu' isab
manga aa bayi makake ma iya bo' sigam iya bayi muwanan
kitabi saksi' in lapal itu bannal du.
4 Tiyapilan isab saksi' sigam uk Tuhan, pagka sigam
kabuwanan barakat maghinang paltandaan maka hinang
kainu-inuhan aa. Min baya' Tuhan isab sigam katulunan
ginisan kapandayan min Nyawa Sutsi.

Si Isa iya maglalappas

5 Na, 'nsa' bangsa malaikat iya siyoho' uk Tuhan maka-
pagbaya' ma dunya dakayo', iya pilahil ma sosongun ian.
Iya na dunya pigsambat na peen ma sulat itu.
6 Suga' manusiya' iya pipagbaya', sali' bayi siyulat ma
diyōm kitab, iya uk na:
“O Tuhan, ayi kapusan manusiya' hangkan kannal nu?
Angay tubuan manusiya' itu subay paruli nu?
7 Pibōtang sigam uk nu dayi'-dayi' ma deyoan manga
malaikat,
Bo' iyampa sigam buwanan nu kasanglitan maka kabantu-
gan,
8 Sampay kapatutan makapagbaya' ma kamemon ayi-ayi.”
Iya bissala itu in manusiya' biyuwanan kapatutan makapag-
baya' ma kamemon ayi-ayi, hati na 'nsa' niya' 'nsa' talapay.
Suga' ma buttihi' 'nsa' le' tanda' ta bangsa manusiya' itu
magbaya' ma kamemon.
9 Iya tanda' ta magbaya' ma kamemon buttihi', iya na si Isa.
Miyahaldika' iya, siyanglitan iya maka hiyulmat. Bannal
bayi dahu ian, bayi iya pireyo'-deyo' min manga malaikat,
suga' dayi'-dayi' du iya kapareyo'-deyo' na. Manjari kal-
abayan na kamatay ganti' manusiya' kamemon, ma sabab
ase' maka lasa Tuhan.
10 Tuhan iya magpapanjari maka makapagbaya' ma ayi-
ayi kamemon, bo' bōntōl tōōd hinang na pagka palabay
na si Isa min kabinsanaan supaya patut si Isa ngalappas
ma manusiya'. Maksud Tuhan asal, subay heka manusiya'
tahinang anak na, piniyaan kasanglitan na. Sabab si Isa iya

mo ma manusiya' bo' supaya sigam lappasan min hukuman
dusa.
11 Si Isa iya tau nutsi atay manusiya'. Manjari iya maka
sasuku sutsi na, da-Mma' du sigam kamemon. Hangkan na
si Isa 'nsa' iya iya' ngaku in sigam danakan na.
12 Salaitu iya bayi bissala na ni Tuhan ma diyōm kitab:
“Baan ku manga danakan ku ma pasal kahinangan nu.
Sanglitan ta kau ma alōpan sigam bang magtipun-tipun na.”
13 Uk na isab,
“Mangandōl du aku ma Tuhan.”
Maka niya' isab ayat dakayo', iya uk na,
“Tiya' aku maka manga danakan bayi pamaipat uk Tuhan
ma aku.”
14 In iyōnan magdanakan itu dalaha' du, daisi, sabab
manusiya' sali'-sali'. Hangkan si Isa isab bayi tahinang
manusiya' sali' sigam bo' supaya iya makajari ngananam
kamatay. Jari, pagka kalabayan na kamatay, diyaōg uk na
nakura' sayitan iya makabo kamatay ma manusiya'.
15 Pagka salaihi' pangandaōg si Isa ma nakura' sayitan,
katabangan na bangsa manusiya'. Tiyāw asal sigam matay
sataggōl sigam 'llum, iya poon sigam 'nsa' sali' hawulaya,
lipara piyuwasan sigam uk na min tāw sigam.
16 Pasti' ko' itu, 'nsa' malaikat iya tiyabangan uk si Isa, sali'
bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Tiyabangan uk na manga panubu' si Ibrahim.”
17 Hangkan iya subay magsali' tōōd maka dawuranakan na
manusiya' bo' supaya iya makalabay ayi-ayi bayi labayan
sigam. Manjari tau iya maase' ma sigam. Kapangandōlan
iya bo' patut iya hinang imam sigam nakura', magpatiōt ma
sigam maka Tuhan bo' supaya niya' kaampunan dusa sigam.
18 Ma buttihi' makatabang na si Isa ma sasuku siyasat bo'
'nsa' tabo ngahinang kalaatan, sabab bayi na kalabayan na
sasat maka kabinsanaan.

3

Si Isa langkaw min si Musa

1 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa, kaam
isab bayi tiyawag uk Tuhan hinang manga aa na, soho'
ta na kaam ngannal ma pasal si Isa. Bayi iya pipaitu uk
Tuhan supaya iya tahinang Imam-nakura' ma agama iya
pamōgbōgan tabi.
2 Asal iya mōgbōg ma hinang na tudju ni Tuhan, iya
bayi mene' iya mag-imam, sali' bayi biyōgbōgan uk si Musa
maghinang ayi-ayi ma diyōm luma' Tuhan, hati na ma
ōkōman Tuhan tōōd.

3 Patut du bang si Isa siyanglitan labi min si Musa.
Sali' ibarat luma', patut du bang bayi aa maghinang luma'
siyanglitan labi min luma' bayi hinang na hi'.
4 Luma' kamemon niya' sadja ngahinang iya, suga' Tuhan
iya bayi makahinang kamemon ayi-ayi.
5 Si Musa ian dakayo' sosohoan mōgbōg ma hinang na
kamemon ma diyōm luma' Tuhan. Bissala isab uk na pasal
palman Tuhan iya piluwas uk Tuhan ma waktu sosongun.
6 Suga' Almasi itu, pagka Anak Tuhan iya, mōgbōg sadja
ma hinang na magbaya' ma luma' Tuhan. Bo' kitabi iya sali'
ibarat luma' Tuhan kapagbayaan na, bang peen pihōgōt
iman ta maka kahōwatan ta.

Niya' pahalihan ma manga aa suku' Tuhan

7 Hangkan ko' kita subay ngisbat ma lapal min Nyawa
Sutsi, iya tasulat ian ma diyōm kitab. Uk na,
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
8 Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan bi,
Waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan ku.
Bayi sigam ma lahat de le', lahat hunit kapaglahatan;
Timpu kapanulay sigam ma aku bang niya' kawasa ku.
9 Pigsulayan na peen aku uk sigam, uk Tuhan,
Bang ngamulka' atawa 'nsa',
Parahal tanda' uk sigam kahinangan ku ma diyōm 'mpatpu'
tahun hi'.
10 Iya na itu sababan na hangkan aku ngandugal ma manga
aa ian.
‘Manga aa itu’ uk ku, ‘'nsa' tōtōg pame' sigam ma aku.
'Nsa' sigam baya' me' ma addat-tabiat, bayi panohoan ku.’
11 Hangkan aku ngandugal ma sigam, bo' aku napa.
‘Manga aa itu’, uk ku, ‘'nsa' tōōd pasōd ni lahat pahalihan
bayi tagama ku.’ ”
12 Na, manga dawuranakan ku, halliin bi pikilan bi bo'
supaya 'nsa' niya' min kaam maghinang kalaatan, manga
ngalabbahan pangandōl na, bo' tabo pataikut min Tuhan
bannal iya asal 'llum.
13 Sataggōl masi waktu iyōnan “'llaw itu”, subay kaam
magtabang-tabang ma pagkahi bi sakahaba' waktu bo'
hōgōt iman bi, supaya kaam 'nsa' kaakkalan uk kalaatan
bo' tabo magmatuwas ni Tuhan.
14 Tantu du kita dambean maka si Almasi bang bōgbōgan
ta bayi pangandōl ta tagna' sampay ni katapusan na.
15 Uk kitab hi',
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan hi'
Ma waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan Tuhan.”

16 Na, sayi pigbissala itu, iya makake suwara Tuhan suga'
nagga' ma kabayaan na? Iya na ko' ian manga aa kamemon
bayi pignakuraan uk si Musa paluwas min lahat Misil.
17 Sayi na isab bayi kidugalan uk Tuhan ma diyōm
'mpatpu' tahun hi'? Iya na isab aa bayi makapagdusa ian,
hangkan sigam bayi piyatay ma lahat hunit kapaglahatan
ian.
18 Maka sayi na isab tawwa' sapa Tuhan, iya uk na hi',
“Manga aa itu 'nsa' tōōd pasōd ni pahalihan bayi tagamahan
ku sigam.” Sigam du isab tawwa' sapa Tuhan hi', hati na aa
bayi nagga' ma kabayaan na.
19 Manjari katauhan ta manga aa ian 'nsa' du makasōd ni
lahat ian sabab 'nsa' magkahagad ni Tuhan.

4

1 Na, pagka masi taga pus bayi panganjanji' Tuhan ma
kitabi, hati na in kitabi makajari pasōd ni pahalihan bayi
tagama na, hangkan kitabi subay halli' supaya 'nsa' niya'
min kitabi 'nsa' makaabut pisōd ni pahalihan hi'.
2 Sabab kitabi makake isab lapal hap min Tuhan sali' bayi
pike ni ka'mbo'-mboan hi'. Sigam iya bayi makake lapal
suga' 'nsa' niya' kahapan takallo' sigam minnihi' sabab 'nsa'
sigam bayi magkahagad.
3 Suga' kitabi itu, pagka magkahagad na, makasōd du ni
pahalihan bayi tiyagama uk Tuhan hi'. Suga' 'nsa' makasōd
bang 'nsa' magkahagad, sali' bayi pamissala uk Tuhan. Uk
na,
“Diyugalan aku, iya poon sabab aku makasapa salaihi':
Manga aa itu, 'nsa' tōōd makasōd ni diyōm lahat pamahali-
han ku sigam.”
Salaihi' bayi janji' Tuhan. Niya' asal pahalihan sabab ubus
hinang Tuhan sataggōl min waktu bayi pamapanjari na ni
dunya.
4 Sabab na niya' tasulat ma diyōm kitab ma pasal 'llaw
kapitu' na, 'llaw kahali Tuhan. Uk sulat hi',
“Taabut peen 'llaw kapitu' na magtuwi pahali Tuhan pagka
ubus hinang na kamemon.”
5 Niya' isab uk Tuhan ma palman na dakayo' hi', uk na,
“'Nsa' tōōd makasōd manga aa itu ni lahat bayi tagamahan
ku pahalihan sigam.”
6 Manga aa bayi makake tagna' ma lapal hap 'nsa' bayi
makasōd ni diyōm pahalihan sabab 'nsa' baya' magkahagad.
Suga' niya' aa saddi pisōd uk na.
7 Katauhan ta itu sabab niya' le' 'llaw dakayo' wiyaktuhan
uk Tuhan para ma manusiya', iya pigbahasa “'llaw itu”.

Liyabayan peen manga pilan tahun min bayi ka'mbo'-mboan hi', niya' isab uk Tuhan ma palman na, pibissala ma si Nabi Daud. Uk bissala na ma ayat kitab bayi pagbissala ta dahu hi',

“Ma 'llaw buttihi', bang take bi palman Tuhan,

Daa patuwasun bi kok bi.”

8 Si Yussa' bayi dakayo' nakura' bangsa Israil pasunu' ni si Musa. Ma waktu kapamo na ma bangsa Israil tudju ni lahat sigam, iya katakkahan na 'nsa' di lahat tōōd pahalihan bayi panganjanji' uk Tuhan. Hangkan niya' bissala Tuhan puwas minnihi' pasal 'llaw saddi.

9 Na, pagka salaihi', niya' pahalihan ma aa suku' Tuhan bo' supaya sigam makahali sali' bayi kahali Tuhan isab min bayi hinang na ma 'llaw kapitu' na ian.

10 Sabab na sasuku pasōd ni diyōm pahalihan bayi tiyagamahan iya uk Tuhan, pahali du iya min hinang na sali' kahali Tuhan isab min bayi hinang na.

11 Hangkan du kitabi subay tuyu' tōōd pasōd ni diyōm pahalihan ian bo' supaya 'nsa' niya' min kitabi ningōd manga aa bayi kulang pangandōl sigam ma Tuhan ian, iya poon sigam 'nsa' bayi makasōd ni lahat pahalihan.

12 Pahōp maka paslōd asal palman Tuhan ma diyōm atay manusiya'. Tōm du labi min katōm kalis, bo' paabut ni diyōm paltubu-tubuhan ta tōōd sampay ni palnyawahan ta. Manjari ayi-ayi pikil maka niyat uk manusiya' tasilang du ma sabab palman Tuhan hi'.

13 'Nsa' niya' katapukan min panganda' Tuhan, sabab ayi-ayi pipanjari kamemon tampal sadja ma panganda' na. Paharap du kitabi ni iya ma sosongun magsabannal ma pasal kamemon bayi hinang ta.

Si Isa Imam-nakura' bangsahan

14 Na, niya' ma kitabi Imam-nakura' asal bangsahan, hi' na makasampay ni alōpan Tuhan. Iya na si Isa Anak Tuhan. Hangkan na subay kita pahōgōt pangandōl tabi tudju ni iya.

15 Sabab si Isa, iya Imam ta nakura' itu, tau maase' ma kitabi. Katauhan na asal kalammahan tabi sabab bayi na kalabayan na sasat kaginis-ginisan sali' du makani-kitabi. Iya sadja pagbiddaan na, in iya 'nsa' tabo-bo ngandusa.

16 Na, pagka niya' ma kitabi Imam-nakura' salaihi', subay kita 'nsa' hiyanggaw pasikōt ni alōpan Tuhan ngamu' tabang min iya. Kiasean du kitabi, tiyabangan tōōd isab ma waktu sigpit.

5

1 Na, in pasal imam nakura': bang niya' tapene' mag-
imam nakura' tapene' sadja iya min pagkahi na manusiya',
bo' kawakilan iya maghinang ni Tuhan paganti' min
pagkahi na hi'. Iyungsuran uk na lalabōtan ni Tuhan
pigkulban uk na manga hayōp supaya niya' pag-ampunan
dusa ma manga aa.
2 Biyaksa iya takkahan lamma hangkan hanunut uk na
missalahan manga aa 'nsa' kapanduan, aa bayi pasaddi min
daddōk tudju ni Tuhan.
3 'Nsa' isab hal dusa aa kasehean iya pigkulbanan, sampay
dusa baran na isab, sabab manusiya' iya magkalamma.
4 'Nsa' niya' ngōnan di na imam nakura' bang hal min
baran na, suga' Tuhan sadja iya mene', sali' bayi pamene'
na ma si Harun waktu palabay.
5 Damikkiyan na si Almasi 'nsa' bayi maglaku-laku di na in
iya subay mag-imam nakura', suga' Tuhan bayi mabōtang.
Salaiyu bayi pamissala Tuhan ma iya:
“Kau iya Anak ku,
Aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”
6 Niya' isab bayi pamalman uk na ma ayat saddi, iya uk na:
“Kau iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Iya kapag-imam nu sali' du kapag-imam si Malkisadik
waktu tagna'.”
7 Ma itu peen si Isa ma dunya itu, bayi iya nambahayang
sampay nganjunjung ni Tuhan, iya tau mapuwas iya min
kamatay. Kōsōg panangis na sabu na nambahayang,
bo' iyasip iya uk Tuhan sabab me' sadja iya ma ayi-ayi
panohoan Tuhan hi' maka deyo' isab pag-atay na.
8 Makananam si Isa katiksaan minsan iya Anak Tuhan,
manjari ti'bōt pame' na ma panohoan Tuhan pagka kapam-
intangan na tiksaan ian.
9 Taabut peen iya tammat ma kamemon, tahinang iya
tunggal maglalappas ma aa kamemon sasuku me' ma iya,
bo' supaya sigam kabuwanan kallum saumul-umul.
10 Maka pitangge iya Imam-nakura' uk Tuhan, mag-imam
sali' bayi kapag-imam si Malkisadik ma masa awwal hi'.

Iya pangandōl tabi subay 'nsa' libbahan

11 Na, heka le' arak pamaintau kami ma kaam ma pasal
kahalan ian hi', suga' kahunitan aku mahati kaam sabab
lisuan kaam piyanduan.
12 Taggōl na kapame' bi ma si Isa, suga' 'nsa' na peen kaam
makapagpandu' ma kasehean bi iyu. Sampay ni kabuttihian
subay niya' maan kaam pabayik mandu' pasal lapal min

Tuhan. Sali' kaam hantang onde'-onde' le' 'nsa' makakakan tuwas, subay gatas sadja.
13 Sabab na bang aa 'nsa' makakakan saddi min gatas sali' iya onde'-onde' masi, 'nsa' le' makapanilang hap maka laat.
14 Suga' bang aa sangpōt na, makajari iya mangan pagkakan tuwas. Iya hatihan na, bang aa sangpōt pangandōl na, tau iya magpabiyaksa di na supaya tasilang na hap maka laat.

6

1 Manjari in bayi pangadji' panagnaan pasal si Almasi subay lanjalan ta na, bo' pasong ta le' pangadji' ta sampay taabut ta kalōman na. Subay kita palanjal min pangadji' bayi taanad ta tagna' kita kake pasal si Almasi. Subay lanjalan ta min pandu' pasal pangalabba min hinang 'nsa' niya' pus na, maka pasal pangandōl tudju ni Tuhan.
2 Iya du pandu' pasal pag-ael maka pagpandi diyōman si Almasi; maka pasal pagtappak tangan ma kok aa supaya biyarakatan uk Tuhan, maka pandu' pasal pagpakallum aa magpatayan ma 'llaw damuwi, maka pasal hukuman kakkal ma diyōm nalka' ni kasaumulan, sabab bayi na isab kaam makalabay manga pangadji' ian.
3 Pasong du pangatauhan tabi bang peen kitabi diyulan uk Tuhan.
4 Sabab na bang niya' aa ngalabbahan pangandōl na ma si Isa, 'nsa' sigam makalanggal katawbatan pabing. Bayi na sigam kabuwanan kasawahan ma diyōm akkal, bayi na tananam sigam kahapan iya kaniyaan sigam min diyōm sulga', bayi na sigam makahampit kawasa min Nyawa Sutsi.
5 Bayi na isab kalabayan sigam kahapan min palman Tuhan. Tasayu isab uk sigam barakat iya pinyata' ma waktu ma sosongun.
6 Suga' minsan sigam makatauhan ian hi' kamemon, pataikut na sigam min si Isa. Jari 'nsa' niya' katawbatan dusa sigam pabayik. Pagka salaihi', sali' piyatay Anak Tuhan pabayik uk sigam. Liyansang iya ni hag pabayik, bo' hinang iya panunggingan ma mata mayiran.
7 Kitabi manusiya' sali' sapantun tana' paghumaan. Tana' itu, bang daran kapattakan uk ulan, lidjikian tōōd du uk Tuhan bo' pasuwig may'an manga tiyanōm iya giyuna uk aa maghuma.
8 Suga' bang tana' hal patomoan sōmpōt maka kayu-kayu itingan, 'nsa' du niya' kagunahan na. Siyuknaan ko' ian uk Tuhan, song na tiyutung.
9 Suga' minsan salaihi' pagbanda' ku ma kaam, manga bagay ku kalasahan ku, tatantu ku in kaam 'nsa'

magkasalaihi'. Kasakupan kami asal, iyu ma kaam kahapan
umbul satu iya piniyaan sasuku piyuwasan min hukuman
Tuhan.
10 Bōntōl asal Tuhan. 'Nsa' takaipat na bayi hinang bi hap
sampay lasa bi ma iya. Tanda' lasa bi pagka kaam nabang
ma pagkahi bi mean si Isa, min dahu sampay ni kabuttihian.
11 Iya sadja kabayaan kami bang peen tattap katuyu' bi
dakayo' pa dakayo' sampay taabut bi katapusan na, bo'
tatuman ayi-ayi hiyōwat uk bi min Tuhan.
12 'Nsa' kami baya' bang kaam maglisu'-lisu'. Hap le' kaam
ningōran manga aa kasehean iya magkahagad sampay
nandalan pasu'-haggut, iya hangkan sigam makasambut
panganjanji' Tuhan.

Tuman du janji' Tuhan

13 Ma waktu ka'mbo'-mboan tabi si Ibrahim hi', niya' janji'
Tuhan ma iya. Siyapa uk Tuhan in janji' na ian maujud du.
Ōn di na dakayo'-dakayo' iya panapahan na sabab 'nsa' niya'
saddi langkaw min ōn na.
14 Malman iya ma si Ibrahim, uk na, “Iya na itu janji' ku
ma kau: barakatan ta kau tōōd. Paheka ku isab panubu'
nu.”
15 Na, si Ibrahim 'nsa' siyumu ngagad ma Tuhan, hangkan
tasambut na kamemon bayi panganjanji' Tuhan ma iya.
16 Iya addat manusiya' bang napa subay niya' ōn pagsapa-
han langkaw le' min ōn sigam. Manjari bang sigam
magsapa, sulut na palkala' sigam kamemon.
17 Bang Tuhan isab baya' mahati ma manga aa panganjan-
jian na bo' sigam manantu in janji' na 'nsa' pinda, pipagtapil
sapa na maka janji' na.
18 Manjari in duwa magtapil itu 'nsa' kapindahan, 'nsa'
isab kapayiluhan uk Tuhan. Hangkan na kitabi, sasuku
kitabi makalanggal kasalamatan ma iya, hōgōt tōōd iman
ta bo' kitabi nuyu' ma pangahōwatan tabi iya pamuwan na
ma kitabi.
19 Hōgōt pangahōwatan tabi, sali' ibarat sawu 'nsa'
taladlaran. Ian siyagnatan pahōgōt ma liyu kulambu'
Tuhan, ma alōpan na tōōd.
20 Hi' na si Isa bayi pariyōm pay'an dahu min kitabi, mag-
patiōt ma pasal tabi. Tahinang na iya Imam-nakura' mag-
imam saumul-umul, sali' bayi kapag-imam si Malkisadik ma
masa awwal hi'.

7

Si Imam Malkisadik

1 In si Malkisadik itu dakayo' sultan bayi magsultan masa
awwal ma lahat Salem. Imam du isab iya maghinang ni
Tuhan Mahatinggi ma pasalan pagkahi na manusiya'. Ma
dakayo' 'llaw, mowe' peen si Ibrahim min pagbonoan ma
waktu bayi kapangandaōg na ma manga sultan kuntara
na, bayi iya siyampang uk si Malkisadik hi'. Magtuwi iya
siyapahan ni kahapan uk si Malkisadik hi'.
2 Bo' si Malkisadik iya kabuwanan bahagi' uk si Ibrahim,
dambahagi' min sangpu' ma alta' bayi taagaw na ma
pagbonoan. (Salaitu isab manga ōn sultan hi' bang hiyati:
kaisa, Malkisadik, hati na Sultan Kaadilan, karuwa na,
Sultan lahat Salem, hati na Sultan Kasannangan.)
3 'Nsa' isab niya' salsila pasal si Malkisadik itu bang
minningga iya panubu' na. 'Nsa' isab katauhan ta bang
salaingga kapag-anak na maka bang umay kamatay na.
Manjari sali' du iya maka Anak Tuhan, sabab natas kapag-
imam na ni kasaumulan.
4 Tasayu bi du, in si Malkisadik itu asal bangsahan tōōd
sabab minsan si Ibrahim, pangkat tabi babantugun le',
iyungsuran uk na bahagi' ma si Malkisadik, bahagi' sangpu'
min kamemon bayi takallo' na ma pagbonoan.
5 Niya' panohoan sara' ma manga panubu' si Libi pasal
kapag-imam sigam, siyoho' sigam nipun jakat, iya bahagi'
Tuhan, min pagkahi sigam tubu' si Ibrahim.
6 Si Malkisadik itu 'nsa' panubu' si Libi suga' makasambut
iya bahagi' min si Ibrahim, bo' si Ibrahim, aa bayi kapan-
ganjanjian uk Tuhan, bayi siyapahan.
7 Pasti' du, iya aa napa ni kahapan kawasa le' min aa
siyapahan.
8 Iya kaimaman bayi magtipun jakat ian, sigam panubu'
si Libi, aa magkamatay du. Suga' si Malkisadik itu, iya bayi
makasambut bahagi' min si Ibrahim, tasulat ma diyōm kitab
in iya tattap 'llum du.
9 Manga imam tubu' si Libi bayi taga kapatut nipun jakat,
suga' si Libi ian bayi tabe' ma 'mbo' na si Ibrahim nganjakat
ma si Malkisadik.
10 Si Libi 'nsa' le' bayi iyanak ma waktu kapanganjakat si
Ibrahim ma si Malkisadik hi', suga' ian asal iya patanam ma
diyōm kuddarat 'mbo' na.

11 Iya sara' Tuhan pamuwan bangsa Israil ma masa awwal
hi' bayi pingandōl ma manga kaimaman panubu' si Libi,
pangantanan sigam. Suga' iya kapag-imam sigam 'nsa'
makasampulna' tōōd, hangkan ko' niya' pipaitu uk Tuhan
bohan imam saddi, sali' kapag-imam si Malkisadik. Saddi
na min bayi kapag-imam si Harun dakayo' tubu' si Libi.

12 Na, bang giyantian bayi bohan pag-imam dahu, subay
isab libbahan sara' bayi pamean na, bo' iyampa giyantian
ni saddi.
13-14 Iya pigbissala paganti' mag-imam itu, iya na Panghu'
tabi si Isa. Saddi asal panubu' na sabab min panubu' si
Yuda, maka 'nsa' niya' min panubu' si Yuda bayi kawakilan
mag-imam maghinang pangungsud ni Tuhan. 'Nsa' minsan
kaōnan panubu' si Yuda ma waktu kapamissala si Musa
pasal imam.

Imam saddi sali' si Malkisadik

15 Pasti' tōōd, niya' imam saddi palahil, ma sali' kapag-
imam si Malkisadik.
16 'Nsa' sara' atawa aturan manusiya' iya makabuwanan si
Isa kapatutan mag-imam, suga' hinang iya imam ma sabab
kawasa na, pagka 'nsa' niya' katapusan ma kallum na.
17 Sali' bayi bissala ma diyōm kitab, iya uk hi',
“Kaam iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Sali' bayi kapag-imam si Malkisadik.”
18 Piyapasan na bayi sara' tagna' pagka 'nsa' niya' kōsōg na,
'nsa' niya' kapusan na.
19 Sabab 'nsa' niya' bayi siyutsi atay na ma sabab sara' si
Musa iya biyōgbōgan. Maka niya' na hiyōwat saddi, labi
hap min sara' ian. Minnihi' kitabi patut pasikōt ni Tuhan.
20 Niya' le' sugpat na, iya na panapa Tuhan. 'Nsa' iya bayi
napa ma pasal manga imam dahu ian, waktu kasōd sigam
mag-imam,
21 suga' si Isa iya tahinang imam min pagsapa Tuhan. Uk
sapa na hi',
“Napa du Tuhan ma pasalan nu,
Kau iya tahinang imam sampay ni kasaumulan.
'Nsa' tōōd pinda pagsapa na itu.”
22 Na, pagka salaihi' pagsapa Tuhan, labi hap le' kapagsulu-
tan bahu itu, iya iyatas uk si Isa.
23 Niya' le' pagbiddaan ma kaimaman tagna' maka si Isa.
Iya kaimaman tagna' ian magkamatay du, hangkan sigam
heka bo' supaya niya' paganti'.
24 Suga' si Isa iya 'nsa' niya' ganti' na mag-imam sabab
'llum iya saumul-umul.
25 Hangkan iya kagaōs ngalappas tōōd ma manusiya',
sasuku mangandōl ma iya bo' supaya magsikōt maka
Tuhan. Ngalappas du iya min waktu buttihi' sampay ni
kasaumulan sabab 'llum du iya saumul-umul nganjunjung
ni Tuhan ma pasalan sigam.
26 Manjari si Isa na Imam tabi Nakura', tau iya nabang
ma kitabi. Sutsi pangatayan na, 'nsa' niya' tamak dusa na.

Pigbidda' iya min manusiya' paldusahan bo' pilangkaw na
iya ma diyōm sulga'.
27 Bidda' isab iya min manga imam nakura' kasehean
ian. Sigam iya wajib subay ngungsuran sasumbayan 'llaw-
llaw pamapuwas dusa. Dusa sigam iya piyuwas dahu, bo'
iyampa dusa kasehean, suga' si Isa 'nsa' magkagunahan
salaihi'. Min tadda sadja uk na ngungsuran pagkulban ni
Tuhan pamapuwas dusa aa kamemon, pagka paglilla' na
baran na ni kamatay.
28 Bang ma sara' si Musa, iya pibōtang mag-imam-nakura'
manusiya' du, taga sā' sadja. Suga' jatu pangwakil Tuhan
ma Anak na sabab min janji' na hōgōt asal, damuwi le'
min waktu kapamuwan sara'. Jari Anak na iya mag-imam
nakura', sampulna' na sampay ni kasaumulan, pibōtang
mag-imam-nakura' na.

8

Si Isa Imam tabi Nakura'

1 Na, iya pagbissalahan ta itu, iya na itu maksud na tōōd:
niya' ma kitabi Imam-nakura' sali' bayi bissala ku hi'. Ian
na iya ma alōpan Tuhan Sangat Kawasa, ningko' ma bihing
na sakap ni katau.
2 Ian iya mag-imam ma Pagsambahayangan Landu' Sutsi,
hati na ma langgal tōōd, iya hinang asal uk Tuhan, 'nsa'
hinang uk manusiya'.
3 Manga imam nakura' kamemon, iya hangkan sigam
pibōtang, bo' supaya sigam ngungsuran lalabōtan manga
manusiya' ni Tuhan, sampay sasumbayan pagkulban sigam.
Damikkiyan na isab Imam tabi Nakura', subay niya' isab
pangungsud na ni Tuhan.
4 Bang sawupama iya bayi makama-dunya 'nsa' du iya
makapag-imam sabab niya' asal imam ma itu bayi pibōtang
ngungsuran lalabōtan manga aa ni Tuhan, ma sali' aturan
sara' Yahudi.
5 Suga' iya hinang uk manga imam ma dunya itu 'nsa'
bannal-bannal na. Sali' ahung sadja atawa patta' ma hinang
tōōd iya hinang ma diyōm sulga'. Salaihi' du isab bayi
kahinangan si Musa ma masa awwal hi', ma waktu na song
peen maghinang langgal sali' kadjang. Bayi iya biyandaan
uk Tuhan. Uk pagbanda' hi', “Amay-amay, subay bean nu
tōōd suntuan langgal bayi pandaan ku ni kau ma diyata'
bud.”
6 Suga' iya kapag-imam pamahinang ma si Isa mehe tōōd
le' min kapag-imam manga aa ma itu ma dunya. Iya du
isab kapagsulutan bahu, iya pilangngan uk si Isa paghap
manusiya' maka Tuhan, labi hap min kapagsulutan dahu

ian sabab labi hap isab manga janji' Tuhan iya muwanan
iya kajatuhan.
7 Bang bayi 'nsa' niya' sā' na ma kapagsulutan tagna' 'nsa'
du bayi giyantian ni saddi,
8 suga' tasaway uk Tuhan manga aa bayi suku' na,
hangkan uk na,
“Niya' waktu paniya' ma sosongun
Pangahinang ku kapagsulutan bahu maka bangsa Israil,
Sampay manga panubu' si Yuda.
9 Saddi du isab min kapagsulutan tagna', iya bayi hinang ku
maka ka'mbo'-mboan sigam,
Waktu kapamo ku sigam paluwas min lahat Misil.
'Nsa' bayi kabōgbōgan uk sigam kapagsulutan ku maka
sigam,
Iya hangkan sigam pasaran ku, uk Tuhan.
10 Na salaitu iya kapagsulutan song hinang ku ma bangsa
Israil,
Ma waktu ma sosongun ian, uk Tuhan:
Pahōp ku panohoan ku ma diyōm pamikil sigam,
Sulat ku isab sara' ku ma diyōm atay sigam.
Bo' aku iya pagtuhanan sigam
Maka sigam iya tahinang bangsa suku' ku.
11 'Nsa' na sigam subay manduan sehe' na ma pasalan ku,
'Nsa' du sigam mandu' ma pagkahi na subay tau ma Tuhan.
Sabab katauhan du aku uk aa kamemon,
Min aa deyo' sampay ni aa bangsahan.
12 Bo' ampun ku paldusahan sigam kamemon.
'Nsa' na intōm ku bayi hinang sigam laat.”
13 Na, pagka bissala uk Tuhan kapagsulutan bahu itu, hati
na in kapagsulutan tagna' baluba na. Sabab minsan ayi-ayi,
bang paraan na atawa baluba na, lakkas na magkaat.

9

Pagsambahayang ma langgal masa awwal

1 Na, niya' sara' ma kapagsulutan tagna' pasal langgal
pagsambahayang, maka niya' isab luma' pagsambahayan-
gan bayi hinangan manusiya'. Salaitu iya kahinangan na:
2 niya' luma' sali' kadjang bayi hinang duwa bilik na.
Iya bilik pasōran dahu iyōnan Bilik Sutsi. Iya panyap
na palitaan pitu' senga na, maka lamisahan pag-ungsuran,
maka tinapay pangalabōt ni Tuhan.
3 Niya' isab bilik dakayo' ma diyōm tōōd, ma liyu
kulambu' pangagpang iya iyōnan Bilik Landu' Sutsi.
4 Iya panyap na lamisahan bulawan panugtugan ka-
manyan, maka dakayo' baul siyarul maka bulawan diyōm

na maka luwasan na, iya pig-ōnan Baul Pagsulutan. Ma
diyōm baul ian niya' garul bulawan piglōōnan kiyakan
iyōnan “manna”. Niya' isab tiyawu' ma baul ian tungkud si
Harun iya bayi tiyomoan dawun, maka duwa papan batu
bayi iyukilan panohoan Tuhan, bayi pamuwan na ma si
Musa.
5 Min diyata' baul niya' duwa tau-tau pigdagbōs malaikat
pikpikan, tanda' pangilahan in ian hi' alōpan Tuhan. Pabal-
lat pikpik sigam ngalimbuhan saōb baul ian, iya pigsikan
maka laha' pangampunan dusa manga manusiya'. Suga'
'nsa' le' tapahati pasal panyap itu kamemon ma waktu itu.
6 Na, salaitu iya langnganan na bang ma diyōm langgal
pagsambahayangan ian. Pasōd manga imam 'llaw-llaw
ni diyōm bilik tampal ni luwasan ngahinang ayi-ayi patut
hinang uk sigam.
7 Suga' bilik ma diyōm tōōd ian, hangkan du Imam-
nakura' iya makajari pasōd pay'an, min tadda du dantahun
iya kasōd na. Maka minsan iya, subay niya' laha' pagkulban
tabo na pariyōm, iyungsuran ni Tuhan bo' pamuwas dusa
na sampay dusa manga aa, iya dusa 'nsa' tasayuhan uk
sigam.
8 Manjari sawa pamandu' min Nyawa Tuhan itu, hati na
'nsa' niya' pasōran manga kahekahan aa ni Bilik Landu'
Sutsi tōōd, sataggōl masi bilik dakayo' ian.
9 Kapamintangan ko' itu ma kitabi buttihi'. Hati na in
panohoan tagna' ian 'nsa' du makalanu' atay manusiya'
min dusa na, minsan iya ngungsuran lalabōtan maka
sasumbayan pagkulban ni Tuhan.
10 Iya panohoan ian taga pus ma pasal luwasan ta sadja,
sali' manga pagkakan ta maka pag-inum ta, atawa sali' pag-
ael ta maka pagsutsi kapanyapan. Niya' du isab kagunahan
na, sataggōl 'nsa' le' taabut waktu pamabahu ayi-ayi uk
Tuhan.

Pasal laha' si Almasi

11 Lipara palahil na si Almasi mag-imam-nakura' mo
pakaradjaan hap, iya paniya' ma buttihi'. Iya luma' pag-
imaman na labi hap, labi sampulna' min pagsambahayan-
gan dahu sabab 'nsa' langgal hinangan manusiya', hati na
'nsa' palsukuan ma alam itu.
12 Pagsōd si Almasi ni lugal pigbahasa Bilik Landu' Sutsi,
labay min diyōm langgal, min tadda du kasōd na bo'
minnihi' jatu kamemon. 'Nsa' isab laha' kambing maka
laha' sapi' iya tabo na pariyōm pagkulban, suga' di laha'
na bo' supaya kitabi kalappasan puwas min hukuman dusa
sampay ni saumul-umul tahun.

13 Ma sara' tagna' ian, bang niya' aa batal subay iya
pigsikan maka laha' kambing atawa laha' sapi', sampay abu
min anak sapi' tiyutung pilamud ni bohe'. Manjari kallo'
batal na bo' jari iya magsambahayang.
14 Suga' laha' si Almasi labi kawasa le' min laha' hayōp
ian. Bayi iya tiyabang uk Nyawa Sutsi, Nyawa natas
ni kasaumulan, salta' peen piglilla uk na baran na ni
kamatay, pagkulban ni Tuhan ma 'nsa' niya' tamak-tamak
na. Manjari laha' na itu mapuwas kita min ma diyōm
pamikil ta pasal bayi paghinang ta 'nsa' niya' pus na
pamasutsi atay. Manjari kahawulaya na kitabi maghinang
ni Tuhan, iya asal 'llum.
15 Hangkan na si Almasi wajib magpatiōt ngahatul ka-
pagsulutan bahu ma manusiya' maka Tuhan, bo' supaya
sasuku sigam bayi tiyawag uk Tuhan makasambut pusaka'
bayi paljanjian na ma sigam, hati na kallum ni kasaumulan.
Hangkan sigam makajari nambut, sabab si Almasi bayi
matay pamapuwas manusiya' min kasaan bayi tahinang
sigam ma waktu kapame' sigam ma sara' kapagsulutan
tagna'.
16 Bang sawupama niya' aa maghinang sulat pasal alta'
na bang subay pamusaka' ma aa dakayo', salaitu iya
langnganan na: in alta' 'nsa' magtuwi biyuwanan. Subay
niya' bayinat na in aa dapu alta' ian bayi matay sabannal-
bannal bo' iyampa biyuwanan alta' na ni aa bayi siyulatan.
17 Sabab sulat pusaka' itu 'nsa' le' niya' pus na sataggōl
masi 'llum iya aa dapu alta'. Subay iya matay bo' iyampa
taga kajatuhan sulat hi'.
18 Hangkan na, minsan ma kapagsulutan tagna', subay
niya' laha' pagkulban patumpa dahu bo' iyampa niya'
kajatuhan na.
19 Salaitu isab langnganan na: tagna', pihati manga aa
Israil uk si Musa pasal panohoan Tuhan kamemon ma
sigam, ayi-ayi bayi panohoan ma diyōm sara' hi'. Puwas
hi' killo' laha' sapi' maka laha' kambing uk si Musa,
pipagsimbug maka bohe' bo' iyampa pigsikan uk na ni kitab
iya panulatan manga panohoan ian, sampay ni manga aa
kamemon. Iya piyakay uk na pamigsik ian engas-engas min
kayu hissup pikkōs maka bu bili-bili iyanjibi pula, tillōban
ni laha'.
20 Uk si Musa sabu peen iya migsikan laha' hi', “Iya na
itu laha' muwan kajatuhan ma kapagsulutan itu, iya bayi
pibōtangan kaam uk Tuhan bo' kaam me'-me' ma panohoan
na.”
21 Damikkiyan na luma' pagsambahayangan sigam maka
panyap na kamemon iya piyakay ma panambahayang

sigam, pigsikan isab uk si Musa maka laha'.
22 Bang ma sara' agama ian, agōn-agōn kamemon subay
siyutsi maka laha'. Sampay dusa manusiya' isab, wajib
subay niya' laha' pitumpa bo' supaya niya' kaampunan.

Iya kapaglilla' baran si Almasi pamapuwas dusa manusiya'

23 Na, iya langgal pagsambahayangan tagna' maka kapa-
nyapan na wajib subay siyutsi maka laha' hayōp. Suga' 'nsa'
hi' bannal-bannal na, sali' ibarat patta' sadja ma langgal
pagsambahayangan tōōd iya ma diyōm sulga'. Suga' landu'
halga' iya ma diyōm sulga' hangkan subay siyutsi isab maka
pagkulban labi halga'.
24 Sabab Bilik Landu' Sutsi, iya siyōd ian uk si Almasi, 'nsa'
bilik sutsi hinangan manusiya', iya langgal bayi tahinang
ma sali' suntuan langgal tōōd ma diyōm sulga'. Bayi iya
pasōd ni diyōm sulga' tōōd supaya paharap ni alōpan
Tuhan, bo' may'an iya nganjunjung ma pasalan tabi.
25 Manga imam nakura' ma bangsa Yahudi ian pasōd ni
diyōm Bilik Landu' Sutsi tahun ni tahun mo laha' hayōp
pagkulban ni Tuhan. Suga' si Almasi, 'nsa' bayi pasōd min
heka supaya piglilla' uk na baran na min heka.
26 Bang bayi min heka uk na pasōd, bayi du min heka
uk na ngananam kabinsanaan sataggōl min waktu bayi
kapapanjari ma dunya itu. Suga' bayi iya palahil ni dunya
itu min tadda du, ma song tapus waktu itu, bo' supaya
piglilla' uk na baran na ni kamatay, pagkulban pamapuwas
dusa manusiya'.
27 Manusiya' itu, iya suku' na min tadda du matay bo'
iyampa hiyukum uk Tuhan.
28 Damikkiyan na isab si Almasi, min tadda iya bayi
matay pagkulban bo' supaya tatanggung na dusa baanan
manusiya'. Palahil du iya pabing ma sosongun, kaminduwa
na na, suga' 'nsa' pamuwas dusa manusiya' iya kalahil na.
Iya hangkan iya palahil pabing bo' kalappasan na tōōd
sasuku ngagaran iya.

10

1 Iya sara' bayi pamuwan uk Tuhan ma bangsa Yahudi
ian 'nsa' le' bannal-bannal na. Hal sali' hantang suntuan
pangandaan ta niya' hap le' minnihi' song pipaitu. Tahun ni
tahun niya' bayi sasumbayan pigkulban ni Tuhan, 'nsa' niya'
kaubusan na, suga' pagkulban ian hi' 'nsa' paslōd ngalanuan
atay manga aa nambahayang ni Tuhan may'an.
2 Sabab na bang aa magsambahayang ian bayi siyutsi
sabannal-bannal min dusa sigam, 'nsa' du niya' dusa bayi

tananam sigam masi. Jari 'nsa' na sigam magkagunahan
magkulban pabayik. Malayingkan masi du dusa sigam,
3 maka sasumbayan iya pagkulban na peen tahun ni
tahun hal pamaintōm sigam in sigam taga dusa masi,
4 sabab tantu laha' manga sapi' maka laha' kambing 'nsa'
makapuwasan dusa manusiya'.
5 Na, pagka 'nsa' niya' kaampunan dusa min paghinang
tagna' hi', hangkan salaitu halling si Almasi ma waktu na
song palahil ni dunya itu. Uk na ni Tuhan,
"'Nsa' pagkulbanan maka lalabōtan iya kabayaan nu,
Suga' aku itu, sakapan nu aku baran manusiya' pamaranan
ku.
6 'Nsa' du kau kasulutan minsan katibuukan hayōp tiyutung
pagkulban ni kau,
Atawa lalabōtan kaginis-ginisan iya tiyukbalan ni kaam
pamaampun dusa.
7 Salaitu na isab pamissala ku: tiya' aku, O Tuhan, lilla'
ngahinang ayi-ayi pangahandak nu ma aku,
Sali' tasulat ma pasal ku ma diyōm kitab."
8 Duwa ginis bayi bissala na hi'. Kaisa uk na, "'Nsa' niya'
kabayaan nu, 'nsa' isab kasulutan, pasal sasumbayan maka
lalabōtan, atawa ma katibuukan hayōp tiyutung maka ma
pagkulbanan pamaampun dusa." Salaihi' halling na minsan
manga pagkulbanan maka tutukbalan ian bayi panohoan
sara'.
9 Karuwa na, uk na, "Tiya' aku, O Tuhan, sakap ngahinang
ayi-ayi pangahandak nu ma aku." Manjari giyantian uk
Tuhan bayi paghinang tagna', bo' pagkulban si Isa iya
panganggantí'.
10 Na, pagka tangbus uk si Isa Almasi bayi pangahandak
Tuhan ma iya, manjari in kitabi sutsi na kamemon min dusa
tabi ma sabab baran si Isa bayi pigkulban min tadda du
pamapuwas dusa aa kamemon.
11 Manga imam Yahudi ian kamemon, magtanggehan
sigam ma diyōm langgal maghinang sali' bayi pamasuku'
sigam, bo' iyungsuran uk sigam pagkulban ni Tuhan daran-
daran. Suga' pagkulban sigam ian 'nsa' niya' dapat pama-
puwas dusa.
12 Suga' imam damuwi itu, iya si Almasi, saddi langnganan
na. Min tadda du pamalilla' na baran na, hinang pagkulban
pamapuwas dusa manusiya', bo' natas na pagkulban ian
sampay ni kasaumulan. Jari itu, ubus peen hinang na ian,
ningko' iya ma bihing Tuhan, sakap ni katau,
13 bo' may'an na iya ngagad buttihi' sampay taabut waktu
kapangandaōg Tuhan ma palbantahan na kamemon, bo'
iyampa sigam tiyawu' ma deyo' pat-nayi' si Isa.

14 Si Isa itu, min tadda du pamalilla' na baran na ni Tuhan,
bo' minnihi' pibōntōl tōōd uk na pangatayan manusiya',
sasuku sigam siyutsi uk na min dusa.
15 Niya' isab saksi' min Nyawa Sutsi, iya tasulat ma diyōm
kitab. Kaisa na itu hi', uk na,
16 “Iya na itu kapagsulutan pabōtang ku ma manusiya' ma
sosongun, uk Tuhan.
Pahōp ku panohoan ku ni diyōm atay sigam,
Sulat ku du isab ma diyōm pamikil sigam.”
17 Maka iya na itu isab karuwa na, uk na:
“'Nsa' na intōm ku paldusahan sigam,
Sampay kalaatan bayi tahinang uk sigam.”
18 Na, pagka dusa tabi kamemon taampun uk Tuhan, 'nsa'
na kitabi magkagunahan ngahinang pagkulban pabayik.

Pasikōt kitabi ni Tuhan

19 Manjari itu, manga danakan ku, makatawakkal na
kitabi pasōd ni diyōm lugal Landu' Sutsi, ni alōpan Tuhan,
ma sabab laha' si Isa.
20 Sabab na, pagka pamalilla' uk na baran na piyatay,
iyukaban kitabi pasōran bahu, palabayan tabi ni kallum
tōōd. Niya' bayi kulambu' pangagpang Bilik Landu' Sutsi
ian suga' niya' na pasōran pagka geret na. Na, bang diyalil
kulambu' geret ian, iya na sali' baran si Isa piyatay.
21 Niya' na Imam tabi bangsahan taga kapatut ma ōkōman
Tuhan.
22 Hangkan na kitabi subay pasikōt ni Tuhan min atay
pote'. Subay hōgōt pangandōl tabi ma iya maka subay
'nsa' niya' hawal-hawal ta pasal dusa ta bayi palabay, sabab
tasutsi na atay ta. Tapandi isab baran ta maka bohe' sutsi.
23 Subay kita pahōgōt ma pangahōwatan ta iya asal
pamanyabutan ta, sabab kapangandōlan du Tuhan iya bayi
muwanan kitabi janji'.
24 Subay kannal ta isab pagkahi ta, subay sigam tabangan
ta supaya sigam tau maluwas lasa sigam ma kasehean
sampay ngahinang hap.
25 Daa subay labbahan ta addat ta magtipun-tipun ngisbat
Tuhan, sali' kapangalabba uk pagkahi ta kasehean. Gam na
peen kita magtipun matōtōg iman pagkahi ta dakayo' pa
dakayo', iya lagi' na ma buttihi' sabab tasayu ta na in 'llaw
kabayik si Panghu' Isa sikōt na.
26 Na, pagka pitau na kita pasal kasabannalan, bang kita
ganta' ngahinang kalaatan bo' tiyuud uk ta, tantu 'nsa' na
niya' pagkulban pamapuwasan dusa ta.

27 Bang salaihi' 'nsa' du niya' iyagaran, duwal hukuman
Tuhan makataw-taw maka api sigla' panutung uk Tuhan ma
manga aa nagga' ma iya.
28 Ma masa awwal hi', bang niya' aa bayi makalanggal
sara' si Musa, bo' niya' saksi' min duwangan atawa tal-
lungan mag-uyun in aa ian bannal langgal sara', 'nsa' iya
kiasean. Bayi iya piyatay magtuwi.
29 Pikilun bi tōōd: 'nsa' bohat le' hukuman iya pitakka ni
aa bang pikaiya' uk na si Isa Anak Tuhan, bang tahinang na
laha' si Isa sali' sak ma diyōm atay na? Bo' peen laha' ian
tanda' saksi' ma kapagsulutan bahu, laha' bayi panutsi atay
na min dusa. Bang salaihi' hinang na pikaiya' uk na Nyawa
Sutsi, iya asal muwanan kitabi tatabangan.
30 Katauhan ta du Tuhan, iya bayi maluwas bissala itu.
Uk na, “Aku iya muli; aku nungbas.” Uk na isab, “Tuhan du
ngahukum ma bangsa suku' na.”
31 Landu' makataw-taw ko' itu bang kita tawwa' hukuman
Tuhan, iya 'llum saumul-umul.
32 Intōmun bi bayi kahalan bi waktu dahu ian. Ma waktu
ian, pagka bahu kaam bayi makananam kasawahan min
Tuhan sampay magkahagad ma si Isa, heka katiksaan bayi
kalabayan bi, suga' 'nsa' bayi pinda iman bi.
33 Minsan kaam baran bi iya pig-unyat-unyat maka
pidjala' ma mata mayiran, minsan kaam bilang ngandapit
kasehean bi pagka sigam iya pidjala'.
34 Bayi kaasean bi manga aa pilisu, sali' tatanggung bi
kabinsanaan sigam. Minsan kaam kalangpasan ayi-ayi bi
kamemon, gam peen kaam kiyōgan sabab katauhan bi niya'
le' ma kaam alta' labi halgaan, natas ni kasaumulan.
35 Hangkan kaam daa siyoho' ngalabbahan pangandōl bi
ma Tuhan, sabab mehe tungbas na bang biyōgbōgan.
36 Subay imanan bi supaya tahinang bi ayi-ayi panga-
handak ma kaam uk Tuhan, bo' kaam makahampit bayi
paljanjian na ma kaam.
37 Sabab 'nsa' du taggōl, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab,
iya uk na,

“'Nsa' na taggōl, takka na iya bayi iyagaran.

Saunu du iya takka na.

38 In manga aa ku adil 'llum du ma sabab pangandōl sigam,

Suga' bang niya' pataikut min aku

'Nsa' aku kaamuhan uk na.”
39 Suga' kitabi, 'nsa' niya' lamud tabi ma manga aa bayi
pataikut min Tuhan, kamulkaan uk na. Suga' mangandōl
kitabi ma Tuhan bo' lappasan kitabi min hukuman.

11

Pasal pangandōl

1 Na, ayi hatulan na, iya iyōnan pangandōl itu? Hati na
niya' paltantuhan ta in ayi-ayi hōwat ta buttihi' piniya' du
ma sosongun. Sabab min pangandōl ta, iya hangkan kita
magkahagad ma pasal ayi-ayi iya 'nsa' le' tanda' ta.
2 Manga aa ma waktu bayi kamaasan, kasulutan Tuhan
ma sigam ma sabab pangandōl sigam ma iya.
3 Pagka kita mangandōl makatau na kita in alam itu
kamemon bayi pipanjari uk Tuhan min palman na sadja.
Manjari kakaya'-kayaan na itu, iya tanda' mata ta, bayi
tahinang min ayi-ayi iya 'nsa' tanda'.
4 Intōmun bi manga aa bayi ma masa awwal hi', sali' bayi
si Habil. Bayi iya mangandōl ma Tuhan iya poonan iya bayi
makaungsuran pagkulbanan tudju ni iya, labi hap min bayi
pangalabōt siyaka na si Kabil. Bayi mangandōl si Habil,
bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab kaamuhan Tuhan ma
pangungsud na. Minsan taggōl na bayi kamatay si Habil,
masi niya' kapamintangan tabi min pangandōl na.
5 Si Idris isab ma masa awwal hi', 'nsa' iya bayi makalabay
kamatay ma sabab pangandōl na ni Tuhan. Bayi iya
iyangkat ni Tuhan ma kallum na bayi, maka 'nsa' niya' bayi
makapeha iya pabayik. Tasulat ma diyōm kitab ma pasalan
na, bayi waktu na masi ma dunya, in iya kono' dakayo' aa
makasulut atay Tuhan.
6 'Nsa' niya' manusiya' makasulut atay Tuhan bang 'nsa'
mangandōl ma iya. Sabab sayi-sayi baya' ngaharap ni
Tuhan subay iya magkahagad niya' Tuhan. Subay isab
kahagad ta niya' panungbas Tuhan ma sasuku tuyu' meha
iya.
7 Si No isab, niya' pangandōl na hangkan iya bayi ngasip
ma bayi pama' Tuhan pasal bala' song pitakka ni dunya.
Kihagad uk na ma 'nsa' le' tanda' na. Bine' uk na panohoan
Tuhan, bo' hinang uk na adjung mehe supaya sigam
magtayi'-anak liyappasan min dunuk. Bo' minnihi', min
bohan hinang si No ian, katauhan in aa kamemon ma dunya
iya bayi hinang laat subay biyōtangan dusa. Bo' si No iya
bista bōntōl ma sabab pangandōl na.
8 Si Ibrahim isab, bayi iya mangandōl ma Tuhan hangkan
iya bayi me' bang siyoho' uk Tuhan mangngan min di lahat
na tudju ni lahat saddi, ni bayi panganjanji' Tuhan ma iya.
Bayi iya mangngan minsan 'nsa' katauhan na bang paingga
patudjuhan na.
9 Ma sabab pangandōl na isab, iya hangkan si Ibrahim
bayi pabōtang ma lahat bayi panganjanji' Tuhan ma iya,

minsan iya sali' aa liyu may'an. Maglihan-lihan iya, bo'
luma' palihanan na ian luma' kadjang. Salaihi' du isab anak
na si Isahak maka 'mpu na si Ya'kub, iya tabe' ma si Ibrahim
panganjanjian lahat ian uk Tuhan.
10 Imanan si Ibrahim sabab niya' agaran na lahat saddi,
iya na daira pagōn pananggehan na, daira bayi giyara' maka
hinang uk Tuhan.
11 Damikkiyan na si Sara handa si Ibrahim ian, man-
gandōl isab ma Tuhan bo' kabuwanan iya kōsōg maka-
pangiram minsan iya umulan na, minsan palabay na bayi
waktu pangiram na. Tuud pangandōlan na Tuhan in janji'
na maujud du.
12 Bayi umulan isab si Ibrahim, tabista iya sali' aa song
na matay na, suga' paheka tōōd iya tubu' na. Iya heka
panubu' si Ibrahim sali' heka bituun ma diyata' langit, sali'
heka ungus ma bihing tahik, 'nsa' takowe' itung.
13 Manjari in manga aa bayi kaōnan ian bayi magpan-
gandōl ma Tuhan kamemon, sampay ni kamatay sigam.
Iya bayi paljanjian Tuhan ma sigam 'nsa' tasambut sigam
taggōl sigam ma itu, suga' tapantaw uk sigam kamaujuran
na min katahan le', maka uk sigam kiyōgan. Bayi sigam
magpasabannal in sigam sali' aa liyu, maglihan sadja ma
dunya itu.
14 Na, pagka sigam halling in sigam aa liyu, manyatakan
du niya' lahat saddi miyaksud uk sigam, hati na lahat sigam
tōōd.
15 'Nsa' isab intōm uk sigam lahat bayi pakalloan sigam,
sabab bang niya' bayi baya' sigam pabing ni lahat hi', 'nsa'
du niya' makasagga' ma sigam.
16 Suga' 'nsa' lahat sigam tagna' iya tiyuyuan uk sigam,
suga' lahat labi le' hap, iya na lahat sulga'. Hangkan na
Tuhan 'nsa' iya' iyōnan Tuhan uk sigam, sabab niya' daira
bayi tiyagama uk na ma sigam.
17-18 Si Ibrahim isab, waktu bayi kapanulay Tuhan ma iya,
hōgōt pangandōl na ni Tuhan. Hangkan iya bayi 'nsa' 'llōg
mapatay anak na si Isahak pagkulban ni Tuhan, minsan
iya bayi janjian uk Tuhan. Uk janji' Tuhan hi', “Paheka
du panubu' nu luwas min si Isahak.” Suga' mangandōl si
Ibrahim hangkan iya makatawakkal mapatay anak na hi',
pagkulban ni Tuhan.
19 Sabab bang ma bistahan na tau du Tuhan makallum
ma si Isahak minsan matay na. Jari itu, si Isahak ian sali'
hantang bayi papunduk min kamatay na tudju ni 'mma' na.
20 Si Isahak isab bayi mangandōl ma Tuhan hangkan
janjian uk na anak na duwangan, iya si Ya'kub maka si

Esaw, in sigam kono' pitakkahan du lidjiki' uk Tuhan ma
sosongun.
21 Si Ya'kub isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya
mangandōl ma Tuhan bo' iyamuan uk na barakat 'mpu
na, anak si Yusup duwangan. Intanan uk na tungkud na
pasakdōlan na bo' iya mudji ni Tuhan.
22 Si Yusup isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya
mangandōl ma Tuhan. Hangkan iya bayi makapahalling
pasal waktu song pakallo' bangsa Israil min lahat Misil.
Siyoho' isab sigam uk na pasal bangkay na subay biyo bang
sigam pakallo' minnihi'.
23 'Nggo'-mma' si Musa isab, waktu kapanoho' sultan
Misil subay piyatay kamemon anak Yahudi lalla sasuku pig-
anakan bahu, mangandōl isab sigam ni Tuhan. Hangkan
na sigam bayi napukan si Musa ma diyōm tallum bulan min
kapag-anak na. Tanda' peen uk sigam in si Musa ian landu'-
landu' lingkat na, jari 'nsa' sigam tiyāw nagga' ma panohoan
sultan ian.
24 Baran si Musa isab bayi mangandōl ma Tuhan, sabab
bang taabut kasangpōt na 'nsa' na iya baya' iyōnan anak
dayang-dayang, iya anak Sultan bayi masuwig iya.
25 Padpad iya me' ma hinang laat ma luma' sultan, iya
makahap palasahan dayi'-dayi' sadja, baya' le' iya parakayo'
ma pagkahi na bangsa Israil, aa suku' Tuhan, sabab lilla'
binsana' maka sigam.
26 Bang ma iya, minsan iya pikaiya' ma sabab si Almasi,
halgaan le' min kamemon alta' ma lahat Misil, sabab iya
iyangut uk na tungbas min Tuhan ma 'llaw damuwi.
27 Ma sabab kōsōg pangandōl na ma Tuhan iya hangkan
si Musa bayi pakallo' min lahat Misil, 'nsa' tiyāw ma dugal
sultan ian. Kōsōg tōōd niyat na, sabab sali' hantang iya bayi
makanda' Tuhan iya 'nsa' tanda'.
28 Ma sabab pangandōl na isab hangkan si Musa bayi mag-
panohoan ma bangsa Israil. Siyoho' sigam migsikan laha'
bili-bili ni pamantung lawang sigam, bo' supaya anak sigam
lalla siyaka 'nsa' talapay piyatay uk malaikat mo kamatay.
Iya hi' tagnaan na ma iyōnan hinang Pangintōman.
29 Bangsa Israil isab, waktu kapauntas sigam ni dambiya'
sallang iya iyōnan Sallang Pula, minsan du bayi sallang,
tahinang labayan magtuwi ma sabab pangandōl sigam, jari
pauntasan sigam parambiya'. Suga' pasulay peen manga aa
Misil pauntas, lembo sigam magtuwi sabab pabing magtuwi
ni tahik.
30 Waktu kapahi' bangsa Israil ni daira Ariha, piglibut-
libutan daira ian uk sigam ma diyōm dapitu'. Taabut peen

kapitu' na, magtuwi lubu kuta' na batu sabab min kōsōg
pangandōl sigam.
31 Niya' ma Ariha ian dakayo' danda maghinang laat, ōn
na si Rahab. Suga' minsan laat hinang na 'nsa' iya bayi
talapay piyatay sali' manga aa 'nsa' me' ma Tuhan ian,
sabab mangandōl iya ma Tuhan, bo' tiyabang uk na manga
sundalu Israil bayi palahil pahi'.

32 Na, 'nsa' na sugpatan ku sabab 'nsa' aku makasaut
ngissahan kaam ma pasal di si Gidiyun, si Barak, si Samson,
si Jepta, si Daud, si Samwel sampay ni kanabi-nabihan.
33 Manga aa itu bayi magpangandōl kamemon, iya
hangkan niya' sigam kasehean bayi makaatu ma bangsa
gaōs sampay ngandaōg. Niya' sigam kasehean bōntōl
pagsara' sigam, maka niya' sigam bayi makasambut ka-
hapan iya panganjanji' uk Tuhan. Niya' isab manga aa
magpangandōl ni Tuhan bayi matakkup bo' halimaw bo'
'nsa' ngeket.
34 Niya' sigam kasehean bayi maddahan api mehe, niya'
isab bayi makapuwas min patay bono'. Niya' isab sigam
tawwa' kalammahan suga' ngōsōg gam peen pamaranan
sigam. Landu' sigam isōg ma pagbono', sampay taraōg na
uk sigam baanan sundalu min lahat saddi.
35 Manga danda isab, niya' sigam bayi kamatayan suga'
'llum pabayik manga aa magpatayan hi' ma sabab pan-
gandōl sigam ma Tuhan. Niya' isab aa kasehean, minsan
sigam pipaddian tōōd sampay liyabayan kamatay na, 'nsa'
sigam ngalabba min pangandōl sigam. Ma sabab pangandōl
sigam iya hangkan sigam 'nsa' baya' manga subay pilappa.
Tuud sigam mangandōl in sigam pikallum pabayik du min
kamatay, biyuwanan kallum labi hap.
36 Niya' isab kasehean bayi pig-unyat-unyat sampay
piglubakan, niya' isab kasehean bayi bilangguan bo' iyampa
tiyambōlan ma diyōm jil.
37 Niya' isab sigam bayi pighiyak maka batu, niya' bayi
pigkatkat paruwa, maka niya' isab bayi biyono' maka kalis.
Niya' sigam kasehean ōhōt kuwit bili-bili atawa kambing
iya panammek sigam, miskin tōōd, jiyuri na peen, maka
jiyahulaka'.
38 Manjari dunya itu 'nsa' tōp paglahatan manga aa ian,
subay lahat labi hap. 'Nsa' niya' kakkal paglahatan sigam.
Maglihan na peen sigam ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan,
manga ma kabud-buran. Bayi sigam pabōtang ma diyōm
sengab batu atawa ma lowang diyōm tana'.

39 Babantugun manga aa itu kamemon ma sabab kōsōg
pangandōl sigam ma Tuhan. Suga' 'nsa' le' sigam bayi

makasambut panganjanji' Tuhan taggōl bayi sigam 'llum,
40 sabab niya' pangangganta' ni kitabi uk Tuhan labi hap.
Hati na, in kitabi maka manga aa masa awwal ian subay
magbe' du nambut paljanjian maka kasampulnaan na.

12

'Mma' tabi Tuhan

1 Na, bang takdil ni kitabi: tiya' kita sali' hantang
piglibutan uk baanan saksi', iya na manga aa magpangandōl
bayi masa awwal ian. Manjari pagka kita sali' dalil aa
maglomba', subay labbahan ta ayi-ayi makasimbōl, sampay
dusa kabiyaksahan ta hinang. Subay kita tuyu' paragan
sampay taabut ta iya bayi tōbtōban patakkahan ta.
2 Subay patōng tabi si Isa sadja sabab iya iya pasakdōlan
pangandōl ta, min tagna' sampay ni katapusan. Bayi
siyandalan uk na katiksaan bayi waktu kapangalansang iya
ni hag piyatay. 'Nsa' du paehe na ma atay kaiyaan na matay
ma hag, sabab iyangut uk na kakōgan iya tiyagamahan iya.
Na buttihi', ian na iya ma sulga' ningko' ma alōpan Tuhan,
ma sakap ni katau.
3 Kannalun bi tōōd bayi pagsandal si Isa sabu iya siyagga'
uk manga aa baldusa. Bang hi' takannal bi 'nsa' du
ngalamma pangandōl bi. 'Nsa' du kaam siyumu me' ma iya,
4 sabab minsan salaingga uk bi nagga' kalaatan, 'nsa' le'
kaam taabut piyatay.
5 Marayi' takaipat bi iya bayi bissala uk Tuhan ni sali'
kaam anak na bo' supaya hōgōt atay bi. Uk na ian,
“Kaam manga anak ku, daa kaam magpabiyal ma pamiat
ku ma kaam,
Daa kaam manda'-da' bang kaam buwanan ku kalaggahan.
6 Sabab sasuku kalasahan ku, biat ku du,
Palabay ku isab min kabinsanaan sasuku ōnan ku anak.”
7 Hangkan na, bang kaam pitakkahan kabinsanaan subay
kaam maglilla' sadja sabab pamiat 'mma' bi du. Iya
kabinsanaan tananam bi ian tanda' palsaksian in kaam
bista anak uk Tuhan. Niya' baha' onde'-onde' 'nsa' biat uk
'mma' na?
8 Bang kaam 'nsa' tabe' biat uk Tuhan sali' kapamiat na
ma anak na kamemon, 'nsa' kaam manjari iyōnan anak na
lahasiya'. Sali' kaam anak 'nsa' taga 'mma'.
9 Minsan 'mma' ta ma itu ma dunya, bayi sigam magbiat ma
kita bo' masi sigam pag-addatan ta. Iya lagi' na isab 'Mma' ta
Tuhan iya mangantan palnyawahan, subay kita magpareyo'
ni iya bo' supaya kita 'llum tōōd.
10 Pigbiat kita uk 'nggo'-mma' ta ian sataggōl kita onde'-
onde', bo' pamiat sigam min akkal sigam sadja. Suga' bang

Tuhan, saddi pamiat na sabab pamahap na kawul-piil ta bo'
supaya kita makasali' ni sali' kasutsi na.
11 Bang kita ganta' biat uk Tuhan 'nsa' kita magtuwi
kiyōgan, sabab masi paddi' pangannal ta. Suga' bang
palabay na waktu bayi pamiat hi' mamintang du kita bo'
niya' kasannangan ta min kabōntōlan hinang ta.

Pamandu' maka pagbanda'

12 Hangkan uk ku, pakōsōg kaam, maka patōtōgun bi
pangandōl bi.
13 Pabōntōlun bi daddōk palangnganan bi. Jari bang niya'
pagkahi bi iyu magduwa-duwa, 'nsa' du peen iya lungay min
daddōk. Gam peen pahōgōtun pangandōl na.
14 Subay kaam baya' magsulut-sulut maka aa kamemon.
Tuyuin bi isab kawul-piil sutsi sabab 'nsa' niya' aa makasayu
ni Tuhan bang 'nsa' iya sutsi.
15 Pahap-hap kaam kalu niya' min kaam ngalabba min
ase' maka lasa Tuhan. Pahap kaam isab bang niya' ma
diyōman bi aa laat kasuddahan na, sabab aa salaihi' sali'
dalil gamut kayu lassunan, gana-gana pasihak bo' paledled
laat na ni kahekahan.
16 Pahap-hap kaam isab bo' supaya 'nsa' niya' min kaam
maghinang laat danda atawa lalla. Daa isab pasarin bi bang
niya' iyu ningōd si Esaw, aa masa awwal hi' bayi 'nsa' niya'
kannal na tudju ni Tuhan. Si Esaw itu, pagka anak siyaka,
palsukuan na asal paljanjian Tuhan. Suga' siyambian uk na
palsukuan ian ni dapinggan kiyakan.
17 Katauhan bi kissa na. Taggōl-taggōl peen minnihi'
ngamu' iya iyamuan lidjiki' min Tuhan uk 'mma' na, suga'
'nsa' iya biyuwanan sabab in bayi hinang na ian 'nsa' tōōd
kapindahan, minsan salaingga pagtangis na.
18 Kaam iyu, sikōt na kaam ni Tuhan. Suga' iya kasikōt bi
'nsa' sali' bayi bangsa Israil ma masa awwal hi', sabab tanda'
uk sigam bang ayi iya pasikōtan sigam, iya bud Turusina.
Tanda' kōsōg api na, maka lindōm makasangkōb ni lahat,
maka hunus kōsōg.
19 Niya' isab take sigam sali' tiyup-tiyup tanōg, maka
suwara malman. Pagtake manga aa ian ma suwara hi',
magtuwi sigam nganjunjung tōōd bang peen sigam 'nsa'
pikehan pabayik, minsan laa dakabtang.
20 Tiyāw sigam makalandu' ma sabab panohoan na, iya
uk na hi', “Bang niya' makaragpak ni bud itu, minsan du
hayōp, subay hiyantakan maka batu piyatay.”
21 Makataw-taw bidda' iya tanda' ian uk sigam. Sampay
isab si Musa, sabab salaitu bayi halling na: “Midpid aku,”
uk na, “tiyāw aku tōōd.”

22 Suga' kaam iyu, saddi na kasikōt bi ni Tuhan. Iyu
kaam makasampay na ni bud Siyun, ni daira paglahatan
Tuhan iya tattap 'llum saumul-umul. Makasampay na kaam
ni daira Awrusalam ma diyōm sulga', sampay ni manga
malaikat na ma ibu-ibuhan.
23 Ian na kaam ma palhimpunan kalasigan, ma pal-
himpunan manga aa iyōnan anak Tuhan siyaka, iya bayi
kasulatan ōn ma diyōm sulga'. Makaharap na isab kaam
ni Tuhan, iya maghuhukum ma manusiya' kamemon. Ian
isab kaam ma manga nyawa aa adil bayi magpatayan, iya
na kasampulnaan uk Tuhan.
24 Makasampay na isab kaam ni si Isa, iya bayi magpatiōt
ma manusiya' maka Tuhan supaya ngahatul ma pagsulutan
bahu. Taabut bi na isab laha' si Isa, iya pigbahasa laha'
pamigsik, hati na laha' pamasutsi. Bang siyayu, labi hap
laha' si Isa itu min laha' si Habil bayi pitumpa masa awwal
hi', sabab laha' si Habil meha kapulihan le'.
25 Hangkan na kita subay 'nsa' magpabiyal bang Tuhan
iya missala ni kita. Subay kita mamintang min manga aa
bayi magpabiyal ma pagbanda' si Musa, waktu kapamo
na palman Tuhan ma masa awwal hi'. 'Nsa' sigam bayi
makapuwas min kabinsanaan, minsan si Musa manusiya'
sadja iya bayi pibiyal uk sigam. Luba'-luba' na na kitabi
'nsa' makapuwas bang tayikutan ta Tuhan iya magbandaan
kitabi min diyōm sulga'.
26 Bayi jōgjōg diyōm dunya uk suwara Tuhan, ma waktu
kapamalman na ma si Musa, suga' niya' le' banda' na ma
buttihi'. Uk na, “Nganjōgjōg du aku pabing, min tadda le',
suga' bayik 'nsa' dunya sadja, sabab jōgjōg ku du sampay
diyata' langit.”
27 Iya na itu hatihan na iya uk na hi' “min tadda le'”: in
ayi-ayi pipanjari jiyōgjōg du bo' palanyap, bo' takapin iya
'nsa' takowe' jiyōgjōg.
28 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan,
sabab makasambut kitabi lahat 'nsa' takowe' jiyōgjōg.
Subay kita mudji Tuhan ma sali' kabayaan na, subay iya
pag-addatan ta maka katāwan ta,
29 sabab Tuhan tabi bang ngahukum sali' api makasu-
leyab kamemon.

13

Manga hinang makasulut ni Tuhan

1 Daa labbahin bi kabiyaksahan bi maglasa-liyasahi,
pagka magdanakan na kaam kamemon ma diyōman si
Almasi.

2 Paintōm kaam. Bang niya' paiyu ni luma' bi aa 'nsa'
katauhan bi subay iya hiyulmat uk bi sabab niya' ma
waktu palabay bayi makalabōt aa saddi pangannal sigam
manusiya', bo' peen malaikat min sulga' iya liyabōt uk
sigam.
3 Kannalun bi na peen kahalan pagkahi bi ma diyōm jil
ian, sali' hantang baran bi ma diyōm jil. Kannalun bi isab
kasehean iya pigpidjala', sali' hantang bi du isab pidjala'.
4 Kaam kamemon, pahalgaun bi paglakibini bi. Mag-
dakayo' na peen kaam sabab sasuku maghinang kalaatan
danda maka lalla atawa magjina, tantu pitawwaan huku-
man uk Tuhan.
5 Subay kaam halli' isab ma napsu bi bo' kaam 'nsa' me'
ma bahaya pilak. Daa kaam tawad min bayi pangangganta'
ni kaam sabab niya' du Tuhan bayi nganjanji', sali' uk na,
“'Nsa' kaam labbahan ku,
'Nsa' kaam pasaran ku saumul-umul.”
6 Hangkan du kita subay tawakkal missala sali' bayi tasulat
ma diyōm kitab, iya uk na,
“Tuhan du iya nabangan aku.
Bo' 'nsa' niya' kagawahan ku.
'Nsa' du aku tiyāw inay-inay uk aa.”
7 Intōmun bi manga aa bayi pagnakuraan bi, iya
bayi nganasihatan kaam lapal Tuhan. Intōmun bi bayi
katudjuhan sigam pagka hap bohan sigam sataggōl sigam
'llum. Singōrin bi isab bayi pangandōl sigam.
8 Si Isa Almasi iya 'nsa' du magkapinda, sali' du iya min
katagna' sampay ni kabuttihian sampay isab ni katapusan.
9 Daa kaam me'-me' bang niya' aa mo-mo kaam ni
pandu' magsaddi-saddi, supaya kaam 'nsa' pabidda' min
pandu' bannal. Hap du bang lasa maka ase' Tuhan iya
giyuna pamakōsōg pangatayan ta, suga' manga aturan
pasal pagkakan 'nsa' makatabang pamakōsōg pangatayan
ta. Sabab manga aturan agama pasal pagkakan ian 'nsa'
makabuwan panguntungan pangatayan tudju ni Tuhan.
10 Kitabi magpangandōl ma si Almasi, niya' bayi pigkul-
ban ma pasal tabi, suga' manga imam maghinang ma
langgal Yahudi 'nsa' du niya' lamud sigam.
11 Ma agama Yahudi, bang iyungsuran pagkulban mehe
pamapuwas dusa, ōhōt laha' hayōp iya biyo ni diyōm Bilik
Landu' Sutsi uk Imam Nakura' bo' tiyukbal ni Tuhan. Suga'
baran hayōp hi' iya biyo paluwas min kalumaan sigam,
tiyutung ma hi'.
12 Salaihi' du isab ma si Isa, matay isab iya ma luwasan
daira supaya tasutsi na manga aa na maka laha' di baran
na.

13 Manjari in kitabi itu subay paluwas min diyōm agama
Yahudi tudju ni si Isa, bo' ningōd kitabi pikaiya' sali' bayi
pamakaiya' manga aa ma iya.
14 Sabab 'nsa' niya' paglahatan tabi kakkal ma dunya itu.
Tuud kitabi ngagaran lahat dakayo' ma sosongun.
15 Jari itu subay kitabi mudji Tuhan sakahaba' waktu, ma
sabab iya na patut hinang labay min si Isa. Subay tukbalan
ta pamudji ta ni Tuhan, hati na pamudji paluwas min bo'
ta, pagka si Isa iya Panghu' pamanyabutan tabi.
16 Daa kaipatan bi ngahinang hap ni sehe' bi. Bahagiin bi
sigam kaniya' bi bang ma diyōm sigpit sigam, sabab hinang
bi salaihi' sali' dalil lalabōtan makasulut atay Tuhan.
17 Beun bi panohoan manga aa pagnakuraan bi. Maglilla'
sadja kaam ma panohoan sigam. 'Nsa' sigam pahali
nganjagahan kaam bo' 'nsa' angay-angay iman bi, sabab
niya' waktu sigam pabayihu' du ni Tuhan ma'-ma' pasal
bayi hinang sigam. Bang kaam ganta' me' ma bissala sigam
kiyōgan du sigam nabang kaam. Suga' bang sigam 'nsa'
be' bi susa du sigam, bo' 'nsa' niya' kahapan takallo' bi min
tabang sigam.
18 Daa kaam pahali ngamuan kami tabang ni Tuhan.
Makatantu kami in pangatayan kami bōntōl du tudju ni
Tuhan, maka 'nsa' niya' tuyu' kami saddi min hinang hap
maka kasuddahan hap.
19 Niya' isab amu' ku junjung ni kaam: nambahayang
kaam kono' ni Tuhan bang peen aku makasaut pabing ni
kaam.

Panambahayang

20 Pangamuan tabi Tuhan, iya poonan kasannangan,
iya bayi mabangun Panghu' tabi si Isa min kamatay na
supaya iya 'llum pabing. Si Isa iya dakayo' babantugun
ngupiksa' kitabi ma sabab laha' kamatay na bayi pamajatu
kapagsulutan iya kakkal ni kasaumulan. Ngipat na iya ma
kitabi suku' na, iya pigbahasa sali' bili-bili na.
21 Mura-murahan, bang peen kaam piyanyapan uk Tuhan
ayi-ayi kalagihan bi supaya hap uk bi ngahinang kahandak
na. Mura-murahan isab, bang peen Tuhan ngahinang ayi-
ayi kabayaan na ma diyōm pangaddatan bi sabab si Almasi
magkawul-piil. Manjari sanglitan tabi si Almasi saumul-
umul. Amin.

Bissala katangbusan

22 Manga dawuranakan ku, niya' amu' ku junjung ni
kaam: kehun bi lapal sulat ku itu, iya pabe' ku ni kaam
supaya hōgōt atay bi. Daa kaam siyumu massa iya sabab
'nsa' du sakit taha'.

23 Baya' isab aku subay katauhan bi in danakan tabi si
Timuti bayi na piluwas min diyōm jil. Bang iya makasaut
paitu bo ku du iya paiyu nibawan kaam.
24 Bain bi manga nakura' bi sampay aa suku' Tuhan iyu
kamemon in kami itu mabo minsan laa ōhōt bissala kami
ma sigam. Manga danakan tabi min lahat Itali itu mabo du
isab bissala sigam.
25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan
tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT MIN SI YA'KUB

Si Ya'kub itu bayi siyayi si Isa Almasi min ina'. Pagnakuraan iya ma manga aa magpangandōl ma si Isa ma daira Awrusalam.

Sulat itu bayi pisampay uk si Ya'kub ni manga aa bangsa Yahudi kamemon iya magkahagad ma si Isa Almasi. Iya hangkan si Ya'kub bayi nulat ni sigam supaya sigam kapanduan na bang salaingga subay kawul-piil sigam. Uk na bang ganta' missala in iya mangandōl ma Tuhan, bo' peen 'nsa' hap addat na maka kawul-piil na, pangandōl aa ian 'nsa' niya' pus na. Hati na bang aa mangandōl sabannal-bannal ma Tuhan subay manyatakan tōōd min addat na maka min manga hinang na in iya mangandōl du.

Lapal sulat si Ya'kub

1 Sulat itu min aku, aa sosohoan Tuhan maka si Isa Almasi
Panghu' tabi. Mag-addat aku ma kaam manga pagkahi ku
Yahudi, aa suku' Tuhan pulak-palik ma kalohahan dunya.

Pasal pangandōl maka pangatau

2 Manga dawuranakan ku, bang kaam tawwa' kasukkalan
indaginis, subay kaam kiyōgan.
3 Sabab katauhan bi, bang pangandōl bi pilabayan
kasukkalan bo' kasandalan bi du, pasong kaam patau
magsandal.
4 Puspusin bi kōsōg bi magsandal ma kasukkalan bo'
supaya kaam sangpōt ma kawul maka piil, ma 'nsa' niya'
kulang bi.
5 Suga' bang niya' ma kaam kulang pangatau na, subay iya
ngamu'-ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan du iya pangatau
sabab Tuhan iya muwan sadja ma aa kamemon. 'Nsa' iya
mahalling bang kita ngamu'.
6 Lipara bang kaam ganta' ngamu' ayi-ayi ni Tuhan, subay
kaam ngahalap ma iya. Daa kaam magduwa-duwa. Sabab
bang aa magduwa-duwa mangandōl ni Tuhan, sali' iya
goyak tabo pahi'-paitu uk baliyu.
7 Aa salaihi', subay iya 'nsa' hōwat pisambutan ayi-ayi uk
Tuhan,
8 sabab bang aa magduwa-duwa pikilan na 'nsa'
makatōtōg ma ayi-ayi hinang na.

Pasal miskin maka dayahan

9 Bang sawupama niya' aa miskin bean si Isa, subay iya
kiyōgan pagka pilangkaw du iya uk Tuhan.

10 Damikkiyan na bang niya' aa dayahan bean si Isa, subay
iya kiyōgan bang pireyo'-deyo' uk Tuhan sabab manga aa
dayahan lungay sadja alta' sigam min dunya itu, sali' dalil
sumping kasōmpōtan.
11 Makasilaw peen 'llaw, magtuwi lanōs kasōmpōtan uk
pasu' 'llaw hi'. Pakpak sumping na bo' lungay bayi manis
na. Salaihi' du isab bang aa dayahan. Kōsōg-kōsōgan peen
iya ngusaha, matay du iya bo' talabba pag-usaha na.

Pasal kasukkalan maka sasat

12 Mehe du kahapan aa bang 'nsa' lungay pangandōl
na minsan iya nandalan kasukkalan. Sabab na bang
'nsa' pinda pangandōl na minsan ma diyōm kasukkalan,
piniyaan du iya kallum kakkal ni kasaumulan. Iya na itu
tungbas panganjanji' Tuhan ma sasuku lasa ma iya.
13 Bang kaam ganta' siyasat maghinang laat, daa bingin bi
Tuhan. Daa uk bi Tuhan iya nasat kaam ian, sabab Tuhan
iya 'nsa' tasasat maka 'nsa' isab iya nasat.
14 Suga' napsu na iya mo-mo manusiya' maghinang
kalaatan. Napsu na sali' dalil ōmpōn ngati iya maghinang
dusa.
15 Tagna' na, hal napsu na iya tasayu uk manusiya' ma
diyōm pikilan na, suga' pasong-song hinang na du kalaatan
bayi kanapsuhan na hi'. Jari kalaatan ian, bang karuhunan
na, nalka' iya katudjuhan na.
16 Hangkan na, manga dawuranakan ku kilasahan, daa
palayinguhun bi pikilan bi pasal pandu' itu, iya uk na hi',
17 manga lidjiki' kamemon maka ayi-ayi pamuwan kitabi,
bang 'nsa' niya' salla' na, patulun asal min sulga', min Tuhan.
Tuhan itu bayi magpapanjari kamemon iya muwan sawa
ma diyata' langit. Ian hi' pinda asal sahaya na, suga' Tuhan
iya 'nsa' tōōd magkapinda maka 'nsa' muwan landung.
18 Min kabayaan na hangkan kitabi hinang anak na pagka
kahagad tabi lapal palman na. Iya kabayaan na in kitabi
manga anak na subay pimehe labi le' min bangsa ayi-ayi
bayi papanjari na.

Pasal magpake maka maghinang

19 Amay-amay, manga dawuranakan ku kilasahan, subay
kitabi pake pahap-hap maka 'nsa' subay magdayi'-dayi'
missala. 'Nsa' kitabi subay lakkas bansi,
20 sabab bang aa bansi 'nsa' du tahinang na manga hinang
hap iya kibayaan uk Tuhan.
21 Hangkan subay kalloan bi kamemon iya makalammi'
atay bi, maka subay labbahin bi manga hinang laat iya
mamarahi heka na iyu. Pareyoun bi atay bi tudju ni
Tuhan, maka tayimaun bi lapal palman na, iya sali' dalil

bigi tiyanōm uk na ma diyōm atay bi. Sabab na min palman
Tuhan itu iya hangkan kaam kalappasan min hukuman
dusa.
22 Daa kaam pake sadja ma palman Tuhan suga' hinangun
bi panohoan na. Sabab bang take bi sadja bo' 'nsa' hinang
bi, ngakkalan kaam di bi.
23 Bang aa ganta' pake sadja ma palman Tuhan, bo' peen
'nsa' be' na manga panohoan ma diyōm palman hi', sali' iya
aa nanding dagbōs na ma diyōm samin.
24 Ubus peen uk na nanding dagbōs na pakallo' iya
minnihi' bo' takaipat na magtuwi bang salaingga bayi
dagbōs na.
25 Na, samin itu paralilan sara' Tuhan iya 'nsa' niya' sā'
na, sara' makahawulaya manusiya'. Bang aa pake pahap
ma sara' hi', bo' ngasip na peen maka bang 'nsa' magtuwi
takaipat na bayi take na, suga' hinang na manga panohoan
na, aa ian kabuwanan kahapan du uk Tuhan ma ayi-ayi
hinang na.
26 Bang niya' aa pangannal na in iya bal-agama, bo' peen
'nsa' tahawiran na dalla' na missala laat, aa ian ngakkalan
di na. 'Nsa' niya' kagunahan pag-agama na.
27 Bang ma 'Mma' tabi Tuhan iya na itu pag-agama 'nsa'
niya' lamud na laat: kaisa, subay tabang ta manga anak-ilu'
maka manga balu danda bang sigam ma diyōm kasigpitan.
Karuwa na, subay kita ngahallian di ta bo' kita 'nsa' tabo
ningōran manga addat laat maitu ma dunya.

2

'Nsa' kitabi subay mapagbidda' aa

1 Manga dawuranakan ku, pagka kaam magkahagad ma si
Panghu' Isa Almasi, iya Panghu' tabi bangsahan, 'nsa' subay
papagbidda' bi aa minsan sayi.
2 Bang sawupama niya' duwangan aa pasōd ni diyōm
pagtipunan bi, dakayo' ian dayahan magsingsing bulawan
maka magsammek halgaan, bo' dakayo' ian miskin, daan
asal sammek na.
3 Bang ganta' palabi le' pag-addat bi ma aa halgaan
sammek na, bo' uk bi ma iya, “Tuwan, ningko' kau kono' ma
tingkoan mahap itu.” Suga' uk bi ni aa miskin hi', “Nangge
sadja kau ma tōngōd ian hi',” atawa “Ningko' kau maitu ma
lantay, ma tōngōd nayi' ku”.
4 Na, bang salaihi' hinang bi, taga sā' kaam pagka
papagbidda' bi manga pagkahi bi bean si Isa. Laat diyōm
pikilan bi, pagka uk bi langkaw dakayo' bo' deyo' dakayo'.

5 Pake kaam, manga dawuranakan ku kilasahan. Manga
aa 'nsa' taga kaniya' ma dunya itu, pene' sigam asal uk
Tuhan supaya kōsōg pangandōl sigam tudju ni iya, maka
supaya sigam biyuwanan palsukuan ma diyōm pagparinta-
han na, sali' asal panganjanji' na ma sasuku lasahan iya.
6 Suga' iyu pagtunggingan bi manga aa miskin! Sayi baha'
nigpitan kaam maka sayi nukbalan kaam ni pagsaraan? Aa
dayahan ko' hi'.
7 Sayi baha' missalahan laat ma pasal ōn si Almasi, ōn
bangsahan iya pangōn ma kaam manga Almasihin? Aa
dayahan!
8 Hap du hinang bi bang be' bi tōōd sara' Tuhan, sara'
umbul dakayo'. Tasulat asal sara' itu ma diyōm kitab, iya
uk na hi',
“Kalasahin bi pagkahi bi sali' uk bi lasahan baran bi.”
9 Suga' bang papagbidda' bi aa ma sabab dagbōs na, taga
dusa kaam maka tawwa' du kaam hukuman sabab langgal
sara' na kaam.
10 Sara' Tuhan itu, minsan bōgbōgan bi kahekahan na suga'
niya' dakayo' panohoan na 'nsa' tahinang bi, langgal bi asal
kamemon na.
11 Sabab uk Tuhan ma diyōm sara' na, “Daa kau magjina,”
uk na isab, “Daa kau mapatay aa”. Manjari minsan kaam
'nsa' magjina, bo' peen kaam mapatay aa, masi talanggal bi
sara' Tuhan.
12 Hangkan kaam subay halli' ma ayi-ayi halling bi atawa
hinang bi, sabab hiyukum du kitabi uk Tuhan ma sosongun
bang tabe' ta atawa 'nsa' tabe' ta sara' na, iya sara'
makahawulayahan kitabi.
13 Sabab na ma paghukum itu, bang aa 'nsa' bayi maase' ma
pagkahi na, iya du iya 'nsa' kiasean uk Tuhan. Lipara bang
aa bayi maase' ma pagkahi na, 'nsa' iya tiyāw siyara'.

Pasal pangandōl maka paghinang

14 Manga dawuranakan ku, bang niya' aa ganta' missala
in iya mangandōl ma Tuhan bo' 'nsa' tawwa' manga hinang
na, pangandōl na ian 'nsa' niya' pus na, maka 'nsa' niya'
dapat na makalappas iya min hukuman dusa.
15 Bang sawupama niya' manga pagkahi bi bean si Isa
kulang-kabus, 'nsa' niya' kapanammek sigam maka 'nsa'
niya' pagkakan.
16 Ayi kapusan na bang uk bi ni sigam, “Mura-murahan,
bang peen hap sadja kahalan bi. Magsammek kaam kapal
bo' kaam 'nsa' hiyaggut! Mangan kaam pahap-hap!” Na,
bang salaihi' sadja halling bi bo' 'nsa' buwanan bi sigam
kagunahan baran, 'nsa' niya' pus na.

17 Damikkiyan na ma aa mangandōl ma si Isa Almasi,
bang 'nsa' niya' hinang na hap tapabe' ma pangandōl na,
'nsa' bannal pangandōl na hi'.

18 Suga' kalu niya' baya' nganjawab, kalu uk na, “Tuud
magsaddi-saddi bohan aa bang takdil ni Tuhan. Niya'
pangandōl ma iya, niya' isab maghinang hap.” Manjari iya
na itu panambung ku ma aa nganjawab salaihi'. Uk ku,
“Salaingga pamanda' nu aku pangandōl nu bang 'nsa' niya'
hinang nu tanda' saksi'? Pandaan ta kau hinang ku hap
sabab minnihi' katauhan nu bannal niya' pangandōl ku ma
Tuhan.”
19 Ngahalap kau baha' in Tuhan dakayo' du? Hap isab,
suga' minsan manga sayitan, ngahalap isab sigam dakayo'
du Tuhan bo' midpid sigam sabab min tāw sigam.
20 Dupang pahap kau! Baya' kau pindaan tanda' saksi'
baha', bo' tatantu nu in pangandōl aa 'nsa' taga pus bang
iya ganta' hal ngahalap sadja ma Tuhan, bo' peen 'nsa' niya'
hinang na hap tapabe'?
21 Pikilun si Ibrahim ka'mbo'-mboan tabi. Iya hangkan
iya bayi bista bōntōl uk Tuhan ma sabab tahinang uk na
panohoan Tuhan. Bayi tukbalan na ni Tuhan anak na si
Isahak, pibōtang uk na ma diyata' batu pagkulban.
22 'Nsa' tahati nu baha'? Iya pangandōl si Ibrahim ian bayi
magbe' maka hinang na. Min hinang na iya hangkan jukup
pangandōl na ma Tuhan.
23 Jari tahati ta na iya bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si
Ibrahim, iya uk na hi', “Si Ibrahim bayi ngahagad ma Tuhan,
bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab min kapangahagad na
hi'.” Hangkan iya bayi kaōnan bagay Tuhan.
24 Na, minnihi' katauhan nu in kita itu bista bōntōl uk
Tuhan bang niya' isab hinang ta. 'Nsa' sarang bang kita
hal mangandōl sadja. In pangandōl ta subay magbe' maka
hinang ta.

25 Salaihi' isab ma si Rahab, danda laat bayi pangusaha
na baran na ma masa awwal hi'. Suga' bista iya bōntōl
uk Tuhan ma sabab hinang na hap. Bayi sagina na ma
diyōm luma' na manga sundalu Israil bayi pay'an nganyata'
lahat hi'. Puwas na hi', pituntul sigam uk na tudju mowe',
piyanduan sigam daddōk saddi bo' 'nsa' tanda' uk manga
banta sigam.

26 Manjari in pangandōl ta ma Tuhan sali' dalil baran
ta itu. Bang 'nsa' niya' napas ta matay na baran ta bo'
'nsa' kagunahan na. Damikkiyan na isab pangandōl ta ma
Tuhan. Bang 'nsa' pibean manga hinang hap 'nsa' niya'
kagunahan na.

3

Pasal dalla'

1 Manga dawuranakan ku, subay 'nsa' kaam kamemon iya
nuyu' hinang guru. Sabab katauhan bi asal, in kami manga
guru bang sā' pamandu' kami, labi bohat hukuman ma kami
min ma manga aa 'nsa' guru.
2 Kitabi manusiya' kamemon, daran kitabi magsā'. Bang
niya' aa 'nsa' tōōd sā' ma bissala na, tubus asal aa ian ma
kawul maka piil, maka tau iya mag-agi ma kabayaan baran
na.
3 Iya dalil na kakkang kura'. Sangōnan ta kakkang itu ni
bo' kura' bo' me' ma kabayaan ta, bo' tabo ta iya paingga-
paingga kabayaan ta.
4 Dalil na isab bansan kappal banogan. Minsan mehe
baran kappal hi', maka minsan kōsōg baliyu iya mo iya,
diki' du bansan iya pamatudjuhan kappal ian paingga-
paingga iya kiyabayaan uk aa mamansan.
5 Salaihi' isab ma dalla' aa. Minsan diki' dalla' tantu mehe
hinang na.
Pikilun bi api. Minsan diki' keyat na, minnihi' karalletan
guwangan loha maka kakayuhan na.
6 Na, api itu pangandalilan dalla' aa, sabab dalla' iya
makatagnaan ginisan laat. Dakayo' du dalla' ta, suga' bang
itu halling na tabo katibuukan baran ta. Taggōl ta 'llum,
dalla' ta iya 'nsa' parōhōng muwanan kita laat. Sali' api ko'
itu min diyōm nalka'.
7 Bangsa kaginisan, sattuwa tawun maka manuk-manuk
maka daying maka so, takowe' pigbayaan uk manusiya',
maka bayi na taanad kamemon.
8 Suga' dalla' itu, 'nsa' niya' makapagbayaan iya. Jahallis
asal, maka 'nsa' niya' dōhōngan na, maka panno' asal uk
lassun makapatay.
9 Dalla' ta iya pamudji ta 'Mma' tabi Tuhan, iya Panghu'
tabi. Maka dalla' ta iya panukna' ta isab manga pagkahi ta
manusiya', iya pipanjari uk Tuhan ma sali' dagbōs na.
10 Hati na dakayo' du bo', suga' paluwasan du manga
bissala pamudji maka bissala panukna'. Manga dawu-
ranakan ku, daa kita subay salaihi'.
11 Niya' baha' bohe' ta'bang maka bohe' maasin magbe'
paluwas min dakayo' tuburan?
12 Asal 'nsa'. Manga dawuranakan ku, niya' kayu igira
baha' muwan buwa' jaitun? Niya' bahan anggul baha'
muwan buwa' igira? Tantu 'nsa' niya'. Damikkiyan na, 'nsa'
kau makasawuk bohe' hap min pagbohean panno' uk bohe'
maasin.

Pasal pangatau min Tuhan

13 Bang niya' maiyu ma kaam aa lōm tau na maka hap
panghati na, subay manyatakan ma kahap bohan aa ian in
iya taga pangatau. Subay deyo' pangatay na maka subay
lōm pikilan na sabu na maghinang hap.
14 Suga' kaam iyu, bang laat diyōm hōna'-hōna' bi bo'
bang kaam ngibōg ma sehe' bi, maka bang kahapan baran
bi sadja iya kannal bi, daa kaam magbantug-bantug in kaam
taga pangatau. Daa payiluhin bi dusa bi.
15 Min dunya sadja manga hōna'-hōna' salaihi', min
pikilan manusiya' maka min sayitan. 'Nsa' salaihi' bang
pangatau min Tuhan.
16 Sabab maingga-maingga lahat, bang kaniyaan manga
aa ngibōg maka duwal ngannal ma kahapan baran sigam
sadja, niya' sadja may'an kasasawan maka ginisan laat
kamemon.
17 Suga' bang aa taga pangatau min Tuhan salaitu kahalan
na: kaisa, 'nsa' niya' tamak atay na, karuwa, 'nsa' luhay
biyo ni pagsaggaan. Hap bohan na ni aa kamemon, maka
hanunut iya. Maase' iya, maka biyaksa iya maghinang hap
ma pagkahi na. Magtawwa' hinang na maka halling bo' na,
maka 'nsa' iya mapagbidda' aa minsan sayi.
18 Sasuku aa mapagkahap sehe' na, sali' dalil aa mag-
tanōm. Kabōntōlan atay iya takallo' na min tiyanōm na,
pagka patisulutun iya maka 'nsa' tau maglugat.

4

Ngalilla' sadja kaam ma Tuhan

1 Ayi poon na hangkan kaam daran magsagga' maka
maglugat? Min napsu bi du, iya magkōsōg-kōsōgan na peen
ma diyōm atay bi.
2 Niya' kibayaan uk bi suga' 'nsa' takallo' bi, hangkan
kaam bilang mapatay. Niya' kinapsuhan uk bi suga' 'nsa'
kaam pirul, hangkan kaam magsagga' maka magbono'. Iya
hangkan kaam 'nsa' piniyaan ayi-ayi kabayaan bi sabab
'nsa' kaam ngamu' ni Tuhan.
3 Maka minsan isab amu' bi, 'nsa' kaam biyuwanan sabab
laat kok bi. Tuud kaam baya' magparul napsu bi, iya hi'
sabab na hangkan kaam ngamu'.
4 Kaam iyu 'nsa' tōōd kapangandōlan. Sali' kaam handa
aa maisan lalla saddi. 'Nsa' katauhan bi baha'? Bang kaam
manuyu' ma dunya malaat itu maka kahinangan na, manta
du kaam ma Tuhan. Salaihi' asal ma sasuku baya' me' ma
kalaatan dunya itu, bantahan na Tuhan.

5 Daa pangannalun bi 'nsa' bannal iya tasulat ma diyōm
kitab ian, iya uk na hi', “In ginhawa bayi pibōtang uk Tuhan
ma diyōm baran tabi kōsōg asal magnapsu.”
6 Suga' kōsōg lagi' tabang Tuhan ma kitabi min manga
napsu iya mo-mo baran tabi, sali' bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na hi', “Siyagga' uk Tuhan manga aa langkaw
atay na, suga' tiyabangan uk na manga aa deyo' atay na.”
7 Hangkan kaam subay ngalilla' sadja ma kabayaan
Tuhan. Saggaun bi nakura' sayitan bo' lahi du iya min kaam.
8 Pasikōt kaam ni Tuhan bo' Tuhan iya pasikōt ma kaam
isab. Kaam manga dusahan, labbahin bi manga hinang bi
malaat. Kaam isab, iya 'nsa' magtawwa' hinang bi maka
halling bi, sutsihun bi diyōm atay bi.
9 Patumpahun bi bohe' mata bi na sabab hinang bi malaat.
Magkarukkaan kaam, panangisin bi dusa bi. Iya pagtatto bi
maka kakōgan bi subay pinda ni kasusahan.
10 Pareyoun bi atay bi tudju ni Tuhan bo' pilangkaw du
kaam uk na.

Pamituwa pasal pagsaway ma sehe' ta

11 Manga dawuranakan ku, daa kaam missalahan laat ma
kasehean bi. Sabab sasuku missalahan laat ma danakan na
bean si Isa, atawa naway iya, sali' sara' Tuhan iya bissalahan
na laat, maka sara' iya tasaway na. Jari bang kaam ganta'
naway sara' Tuhan, hati na 'nsa' na kaam me' ma sara' hi'
pagka uk bi niya' sā' na.
12 Dakayo'-kayo' du Tuhan mabōtang sara' maka
ngahukum. Tunggal asal iya ngalappas maka makaat.
Hangkan 'nsa' niya' kapatut bi naway pagkahi bi manusiya'.

Pamituwa pasal pag-abbu

13 Pake kaam ma aku, kaam manga magpangupama pasal
'llaw siyong. Uk bi, “Sawung atawa sawung dambuwa' pahi'
du kami ni daira ian hi' bo' dantahun du kami pahanti'
may'an maglitu supaya heka sin pauntungan kami.”
14 Malayingkan 'nsa' katauhan bi bang ayi patakka ni
kaam sawung! Kallum bi ma dunya itu sali' dalil angsu.
Dayi'-dayi' du tanda', magtuwi palanyap na.
15 Hangkan subay salaitu pahalling bi: “Bang min
kabayaan Tuhan du, 'llum le' kami bo' makahinang du kami
itu atawa ian.”
16 Suga' kaam iyu, langkaw atay bi maka mag-abbu kaam.
Laat asal pag-abbu salaiyu kamemon.

17 Manjari sayi-sayi tauhan hinang hap bo' 'nsa' hinang
na, taga dusa du iya.

5

Pamituwa ma manga aa dayahan

1 Na, kaam manga aa dayahan, pake na kaam ma aku.
Subay kaam magpanangis, subay kaam magkarukkaan, ma
sabab kasukkalan iya song patakka ni kaam.
2 Magkaat na alta' bi, maka sammek bi mahap katis bi
kiyakan uk bobok.
3 Manga bulawan bi maka pilak bi giyaha' na ma diyōm
tawuan. Manyatakan asal min sawasa' ian in kaam bayi
nawuan alta' para ma kaam sadja bo' ian hi' mangan isi bi
du, sali' dalil api. Heka alta' tatipun bi ma 'llaw katapusan
dunya itu.
4 Dayahan kaam, bo' 'nsa' kagadjihan bi manga aa
maghinang ma manga huma bi. Kehun bi pangandahing
manga aa bayi soho' bi nipun buwa' min tana' bi. Hi'
pasampay pangandahing sigam ni Tuhan Sangat Kawasa.
5 Kaam manga dayahan, kabiyaksahan kaam magpalasa-
han maka ngandulan napsu bi. Ibarat kaam sapi'
malammōk di na sadja, bo' 'nsa' katauhan na song waktu
panumbay iya.
6 Bayi hukum bi, bayi papatay bi manga aa 'nsa' taga dusa,
bo' 'nsa' sigam minsan ngatuhan kaam.
7 Hangkan na, manga dawuranakan ku, tatasin bi ayi-
ayi makani-kaam sataggōl 'nsa' pabing Panghu' tabi si Isa
Almasi. Pikilun bi aa maghuma, tatas iya ngagaran waktu
pagbuwa' tana' na sabab halgaan asal buwa' na ma iya.
'Nsa' iya siyumu ngagaran katakka ulan, ulan pagbadja'
maka ulan pamatahak payi.
8 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam 'nsa' siyumu
ngagad. Pahōgōtun bi atay bi sabab sikōt na waktu papaitu
Panghu' tabi.
9 Manga dawuranakan ku, daa pagdubdubin bi sehe' bi
bean si Isa Almasi bo' kaam 'nsa' tawwa' hukuman Tuhan.
Iyu na maghuhukum, sikōt na tōōd.
10 Manga dawuranakan ku, pikilun bi manga nabi, iya
bayi mo lapal deyo' min Tuhan ma masa awwal hi'.
Paningōrin sigam, pagka sigam bayi tuyu' magtatas ma
diyōm kabinsanaan.
11 Bang ma bistahan ta, taga kahapan asal manga aa
makatatas salaihi'. Bayi take bi pasal si Ayub. Bayi iya tatas
tōōd ma diyōm kasusahan. Katauhan bi isab katudjuhan na,
hati na hap asal panungbas Tuhan ma iya. Sabab Tuhan iya
landu' asal maase' maka lasa.
12 Manga dawuranakan ku, halgaan pamituwa ku itu hi'
min kamemon. Bang niya' bissala bi daa kaam magsapa.

Daa sapahun bi sulga' atawa dunya atawa ayi-ayi saddi
pagsapahan bi. Mag-aho' sadja kaam bang subay aho', maka
mag'nsa' sadja kaam bang subay 'nsa'. Daa palabihun bi
minnihi', bo' kaam 'nsa' tawwa' hukuman uk Tuhan.
13 Bang niya' aa maiyu ma kaam takkahan kasusahan,
subay iya ngamu' tabang ni Tuhan. Bang isab niya' ma
kaam aa kiyōgan, subay iya ngalang manga kalangan
pamudji na Tuhan.
14 Bang niya' ma kaam aa taga saki, subay sohoan na
manga maas iya pagnakuraan kajamaahan si Isa Almasi
may'an. Bo' manga maas ian subay nambahayang ni Tuhan
ma kamay'anan aa sakihan, maka subay sigam napu iya
maka 'nsallan ma salta' sigam nabbut ōn Panghu' tabi.
15 Manjari itu, bang sigam nambahayang bo' hōgōt asal
pangandōl sigam ma Tuhan, aa ian kaulian du. Kaulian du
iya uk Panghu', maka bang niya' dusa na iyampun du.
16 Hangkan uk ku ma kaam, magpasabannal kaam pasal
manga dusa bi ni pagkahi bi bean si Isa Almasi. Amuun bi
isab tabang ni Tuhan ma sabab pagkahi bi dangan maka
dangan, bo' supaya kaam kaulian. Aa bōntōl atay na, bang
iya nambahayang ni Tuhan min diyōm atay na, barakat
tōōd panambahayang na.
17 Si Nabi Eliyas hi', manusiya' du iya sali' kitabi. Bayi
iya nambahayang min diyōm atay na ma masa awwal hi',
ngamu' subay 'nsa' ngulan. Jari 'nsa' tōōd niya' ulan mattak
ni lahat ian ma diyōm tallun tahun maka tōnga'.
18 Puwas hi' bayi iya nambahayang pabayik, ngamu'
subay niya' ulan. Sakali niya' ulan magtuwi, landōs tōōd.
Jari magbuwa' pabing manga tiyanōm.
19 Na, manga dawuranakan ku, bang niya' min kaam
pasimay min pandu' bannal, bo' niya' aa dangan iyu mo
iya me' ma pandu' bannal pabayik, hap ko' hi'.
20 Tawuun bi itu ma diyōm pikilan bi: sayi-sayi makabo
aa dusahan ngalabba min kasaan na, lappasan uk na aa
dusahan hi' bo' 'nsa' pihi' ni diyōm nalka', bo' paldusahan
na maheka taampun du.

Wassalam

SULAT DAKAYO' MIN SI PETROS

Si Petros itu mulid si Isa Almasi, dakayo' mulid bay min sangpu' ka duwa. Bay iya pene' uk si Panghu' Isa magnasihat lapal na. Toa na tōōd si Petros ma waktu kapanulat na sulat itu.

Sulat itu bay piyabo uk na ni manga mean si Isa Almasi bay pulak-palik min lahat sigam purul. Bay sigam pidjala' uk manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa, pipag-pag isab ni kalahat-lahatan. Piyabohan sigam sulat itu uk si Petros pamahōgōt atay sigam minsan ma diyōm pidjala' atawa ma diyōm katiksaan, supaya 'nsa' ngalabba min pangandōl sigam ma si Isa. Piintōman sigam pasal si Isa Almasi, kamatay na maka kallum na pabayik maka kabayik na ni dunya min sulga'. Hangkan na sigam makahōwat in sigam sandal du ma diyōm kabinsanaan, bo' tantu sigam tiyungbasan pahala' ma waktu kabayik si Isa Almasi.

Lapal sulat si Petros

1 Sulat itu min aku si Petros, aa kawakilan uk si Isa Almasi
magnasihat lapal na. Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam
manga aa bayi linganan uk na. Iyu kaam pulak-palik ma
kalahat-lahatan buttihi', magkanat ma kalibut lahat Puntus,
lahat Galatiya, lahat Kappadoke, lahat Asiya, maka ma lahat
Bitiniya.
2 Bayi kaam tapene' uk 'Mma' tabi Tuhan min maksud na
sataggōl min awwal le', jari suku' na na kaam ma sabab
hinang Nyawa Tuhan ma diyōm atay bi. Tapene' kaam
subay me' ma si Isa Almasi, pagka piyuwasan dusa bi ma
sabab laha' na bayi patumpa ma kamatay na.

Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay 'nsa' niya' kulang na.

Niya' kahapan hōwat tabi min Tuhan

3 Sanglitan tabi na Tuhan, iya 'Mma' Panghu' tabi si Isa
Almasi. Mehe tōōd ase' na ma kitabi, iya hangkan kitabi
pindahan in addat sali' sapantun aa iyanakan pabayik.
Makahōwat isab kita in kitabi tantu pikallum min kamatay
tabi, sabab iya du si Isa Almasi bayi pikallum isab uk Tuhan
min kamatay na.
4 Jari ngagad na kitabi biyuwanan pusaka' iya tiyawu' uk
Tuhan ma manga aa suku' na. Tiyawu' uk na ma diyōm
sulga', bo' may'an 'nsa' magkaat, 'nsa' magkahalu', 'nsa'
magkapinda.

5 Kaam iyu, jiyagahan du kaam pahap sabab min kawasa
Tuhan pagka kaam mangandōl ma iya. Jiyagahan du kaam
sampay taabut bi kasalamatan, iya panyata' du ma 'llaw
katapusan masa.

6 Hangkan du kaam kiyōgan minsan kaam ma diyōm susa
ma dunya darayi' sadja itu ma sabab katiksaan kaginis-
ginisan iya kalabayan bi.
7 Iya maksud katiksaan bi iyu panulayan pangandōl bi
ma Tuhan bang bannal atawa 'nsa'. Minsan bulawan subay
pilabay min api, siyulayan bang bannal bulawan atawa
'nsa'. Suga' halga' le' pangandōl bi min bulawan sabab
bulawan itu 'nsa' du natas ni kasaumulan. Lipara bang
kaam mangandōl sabannal-bannal, siyanglitan du kaam
maka pimehe du bang taabut 'llaw paitu pabayik si Isa
Almasi.
8 Lasa kaam ma iya minsan iya 'nsa' le' bayi tanda' bi.
Maka minsan iya 'nsa' tanda' bi ma buttihi' tapangandōlan
bi na iya. Jari landu' tōōd mehe kakōgan bi, kakōgan 'nsa'
tasipat,
9 sabab kaniyaan kaam iya kamaksuran pangandōl bi,
hati na kasalamatan kakkal ma diyōm sulga'.

10 Manga kanabihan ma masa awwal bayi mikilan pahap,
bayi ngahangpas tōōd pasal kasalamatan ian. Bayi asal
pigbissala uk sigam kahapan min Tuhan iya pamuwan ma
kaam ma waktu itu.
11 Niya' Nyawa min si Almasi bayi ma sigam magpalatun
ma sigam pasal kabinsanaan iya kalabayan si Almasi bang
ma itu na ma dunya, maka ma pasal sanglit-sahaya ma iya
puwas kabinsanaan hi'. Jari landu' tōōd baya' manga nabi
ian makatau bang umay katakka na maka bang salaingga
kalangnganan na.
12 Sakali pihati sigam uk Tuhan in pakaradjaan bayi
pagbissala sigam ian 'nsa' ma sigam suga' ma manga aa ma
tahun ma sosongun, hati na ma kaam du. Manjari kaam iya
pike na uk manga aa bayi magnasihat lapal hap ian pagka
niya' kapatut bayi pamuwan ni sigam uk Nyawa Tuhan,
iya pipaitu min sulga'. Minsan manga malaikat, baya' tōōd
nganda'-nganda' ma manga pakaradjaan itu.

Subay kitabi sutsi ma kawul maka piil

13 Hangkan kaam soho' ku subay pahatul-hatul ma diyōm
pamikil bi. Halli' kaam maka hōwatan bi kahapan iya
pamuwan ma kaam bang taabut na 'llaw paitu pabayik si
Isa Almasi.

14 Beun bi panohoan Tuhan. Daa singōrin bi kanapsuhan
bi laat bayi kabiyaksahan bi ma waktu 'nsa' le' bayi
katauhan bi Tuhan.
15 Subay kaam adil ma ayi-ayi hinang bi sabab adil asal
Tuhan, iya bayi ngalinganan kaam me' ma iya.
16 Sali' bissala Tuhan tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Wajib kaam sutsi ma kawul bi maka piil bi, sabab aku itu
asal sutsi.”
17 Nara' du Tuhan ma manusiya' kamemon, tōngōran
kahinangan sigam dakayo' pa dakayo', hap maka laat.
'Nsa' sigam papagbidda' na. Hangkan na bang kaam
nambahayang, pagka Tuhan iya panabbutan bi “'Mma'”,
subay kaam tiyāwan tōōd ma iya sataggōl bi 'llum ma dunya
itu.
18 Katauhan bi du bang ayi bayi pamuwan uk Tuhan
pangalakkat kaam min bayi kajarihan bi 'nsa' niya' pus ian,
iya kajarihan bayi min kamaasan bi. 'Nsa' alta' magkakaat
sali' bulawan atawa pilak iya bayi pangalakkat kaam,
19 suga' laha' si Almasi halgaan bayi patumpa ma kamatay
na. Si Almasi sali' ibarat bili-bili 'nsa' niya' tamak na atawa
kasaan na, pagkulban pamapuwas dusa tabi.
20 Iya na itu asal pangahandak Tuhan ma iya ma 'nsa' le'
niya' dunya, jari makapaitu na iya ma masa damuwi itu
panabang kaam.
21 Min hinang si Isa Almasi hangkan kaam mangandōl
na ma Tuhan, iya bayi makallum si Isa min kamatay na,
sampay magpamehe ma iya ma diyōm kasahayahan. Jari
hōgōt na pangandōl bi maka pangahōwat bi ni Tuhan.
22 Na, pagka kaam ngisbat na ma pandu' kasabannalan,
iya poon kaam tabo ngalabba min kasabulan bi kamemon
bo' niya' lasa bi tōōd ma pagkahi bi mean si Isa, subay na
kaam maglasa-liyasahi min diyōm atay bi.
23 Hangkan subay salaihi' sabab kaam iyu sali' na
sapantun aa iyanakan bahu na, 'nsa' min manusiya' iya
magkamatay, suga' min Tuhan, iya taptap 'llum. Aa bahu na
kaam sabab min kahagad bi ma palman Tuhan, iya palman
makakaallum ma manusiya', 'nsa' tōōd magkapinda.
24 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal palman hi', uk
na,
“Kamemon bangsa manusiya' darayi' sadja, sali' sapantun
parang.
Iya lingkat sigam kamemon sali' sumping-sumping na.
Ngalanōs du parang, magkapakpak du isab kasumpingan
na.
25 Suga' bang Palman Tuhan, natas du saumul-umul.”
Na, in Palman Tuhan hi', iya na lapal hap bayi panganasihat
ma kaam.

2

Si Isa Almasi sali' dalil batu landu' halga' na

1 Hangkan na kaam subay ngalabbahan kahinangan bi
laatan kamemon. Daa na kaam magputing. Daa kaam
magbawu'-bawu' in kaam hap bo' peen masi laat diyōm atay
bi. Daa kaam ngimbu, maka daa kaam ngalimut sehe' bi.
2 Pasali' kaam ni onde' sali' bahu iyanakan iya taptap
baya' duru' bo' pasuwig. Subay salaihi' baya' bi ma palman
Tuhan sabab sali' dalil kiyakan 'nsa' niya' lamud na laat.
Bang pahōp bi palman ian ni diyōm atay bi, pasong du
pangandōl bi sampay taabut bi kasalamatan ma diyōm
sulga'.
3 Sabab tananam bi na bang salaingga kahap Tuhan ma
kaam.
4-5 Pasikōt na kaam ni si Panghu' Isa, iya batu poonan
kallum, bo' kaam pigguna uk Tuhan pangahinang na luma'
pabōtangan Nyawa na. Kaam iyu pigbahasa batu 'llum, bo'
si Isa iya sali' dalil batu mehe pamahōgōtan luma' hinang
Tuhan itu. Bayi tasulak si Isa uk manga aa, suga' pene' iya
uk Tuhan sabab landu' halga' ma atay na. Jari may'an du
kaam ma luma' Tuhan maghinang ni iya min itikad bōntōl,
sali' dalil imam. Bo' iyungsuran uk bi ni iya kapudjihan bi
maka kahinangan bi hap. Kasulutan iya ma pangungsud bi
sabab si Isa Almasi iya pangandōl bi.
6 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal batu halgaan
ian, uk na,
“Niya' tapene' ku batu landu' halga' na,
Pibōtang uk ku pamapagan luma' ma daira Siyun.
Jari sasuku mangandōl ma iya 'nsa' du niya' kapagsusunan
na.”
7 Batu itu tantu halgaan ma kaam magpangandōl ma si Isa.
Suga' niya' 'nsa' baya' magkahagad. Sigam du iya siyambat
ma ayat kitab dakayo' itu, iya uk na,
“Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghinang luma', iya
ba' na 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.”
8 Maka niya' le' ayat dakayo'. Uk na,
“Iya ian batu parugtulan nayi' aa,
Batu pamahabbahan.”
Bannal ko' hi'. 'Nsa' sigam magkahagad ma palman Tuhan,
iya poon sigam sali' dalil aa makarugtul ni batu. Iya na tuud
pangahandak Tuhan ma sigam.
9 Malayingkan kaam iyu aa tapene' uk Tuhan bo' kaam
wajib du aa na, sali' dalil imam langkaw bangsa na
biyōtang uk sultan, bangsa sutsi, aa suku' Tuhan tōōd.

Linganan kaam uk na paluwas min kalindōman papinda
ni kasawahan na makainu-inu. Tapene' kaam bo' supaya
patanyag bi kahinangan Tuhan hap makalandu'.
10 Ma waktu bayi dahu ian 'nsa' kaam aa Tuhan, suga' ma
buttihi' aa Tuhan na kaam. Bayi kaam awam ma pasal ase'
Tuhan ma waktu palabay, suga' tananam bi na ase' na.

Addat-tabiat manga aa sosohoan Tuhan

11 Manga bagay ku kalasahan ku, kitabi itu sali' aa liyu
sabab saddi bohan tabi min manga aa kasehean ma dunya
itu. Hangkan salaitu junjung ku ma kaam: daa tōōd dulin
bi napsu baran bi laat sabab napsu ta itu magsagga' asal
maka iman ta tudju ni Tuhan.
12 Iya kalangnganan bi ma diyōman manga aa 'nsa' me'
ma si Isa iyu subay hantap sadja. Jari minsan sigam baya'
ma'-ma' in kaam maghinang laat, tanda' du uk sigam manga
hinang bi hap iya poon sigam nanglitan du Tuhan ma 'llaw
katibaw na ni sigam.
13 Subay kaam ngalilla' sadja ma manga aa kamemon
sasuku taga 'ntan na, ma sabab si Panghu' Isa iya pamean
bi. Kaisa ma Sultan Mahatinggi ma lahat Roma, iya langkaw
min kamemon ma babaw dunya itu.
14 Pasunu' manga gubnul mag'ntanan pagparinta ma
deyoan sultan, iya siyoho' uk na minsana' ma sasuku
maghinang laat, maka nanglit isab ma sasuku maghinang
hap.
15 Sabab iya na itu kabayaan Tuhan ma kaam: hinangun
bi kahapan, bo' pag'nda' manga aa kulang panghati na
ian hap in kahinangan bi, magtuwi patambōl bo' sigam.
Parōhōng sigam halling-halling karupangan.
16 Kaam suku' si Almasi iyu hawulaya na min aturan
manusiya'. Hap isab, suga' daa kaam ngandaawa in kaam
makajari maghinang laat ma sawukat kaam hawulaya na
maghinang ayi-ayi. Banyaga' Tuhan du kaam, hawulaya
sadja maghinang panohoan na.
17 Pag-addatin bi manusiya' kamemon. Kalasahin bi
pagkahi bi magpangandōl ma si Isa. Subay kaam tiyāw ni
Tuhan. Pamehehun bi Sultan Mahatinggi.

Si Isa Almasi iya paningōran

18 Kaam manga sosohoan maghinang ma aa, ngalilla'
sadja kaam ma manga aa paghinangan bi. Pag-addatin bi
sigam. 'Nsa' aa hap kasuddahan na sadja, aa lasa ma kaam,
iya subay pag-addatin bi. Minsan isab bingis manga nakura'
bi, subay sigam pag-addatin bi.

19 Bang kaam ganta' binsana' ma 'nsa' niya' sā' pamin-
sanaan kaam, bo' peen sandalan bi ma sabab Tuhan iya
pamehe bi ma atay, kasulutan du Tuhan ma kaam.
20 Suga' angay kaam subay siyanglitan ma sawukat
imanan bi paddi' bang magtōngōd du maka hinang bi
laat? Suga' bang kaam nandalan kabinsanaan minsan bayi
makahinang hap, kasulutan du Tuhan ma kaam.
21 Iya na hi' asal kabayaan Tuhan ma kaam, in kaam
subay sandal ma diyōm kabinsanaan. Si Almasi iya
paningōran bi sabab bayi na iya nandalan kabinsanaan ma
sababan bi. Pasali' kaam ni iya.
22 'Nsa' tōōd iya bayi makarusa, 'nsa' iya bayi makapa-
halling puting minsan min tadda.
23 Ma waktu bayi kapahalling-halling laat ma iya, 'nsa' iya
bayi nambung laat. Waktu kapaminsana' ma iya, 'nsa' niya'
sayi-sayi sanggupan na. Suga' pangandōl uk na kahalan na
ni Tuhan iya bōntōl hukuman na.
24 Baran si Isa du bayi nanggung dusa tabi ma waktu
kamatay na ma hag bayi pangalansangan iya, bo' supaya
kitabi ngalabba min dusa tabi bo' supaya kita lut ni
kahinangan bōntōl. Sabab pali' bayi tananam na, iya
hangkan kaam pakowe' na.
25 Bayi kaam sali' sapantun bili-bili lungay min
paglabayan, suga' ma buttihi' pabing na kaam bo' paturul
na ma si Almasi, iya ngipat kaam sampay nganjagahan
nyawa bi.

3

Pamandu' ma aa maglakibini

1 Kaam manga danda, subay sulut bi kabayaan halla bi.
Manjari bang niya' sigam bayi 'nsa' magkahagad ma lapal
Tuhan, bo' pag'nda' sigam addat-tabiat bi hap du, minnihi'
niya' pagkahagaran sigam. Minsan sigam 'nsa' bissalahan
bi, tabo du sigam me',
2 pag'nda' sigam ma kabōntōl itikad bi sampay ma pagtaat
bi tudju ni Tuhan.
3 Daa pikilun bi in kaam hap danda ma sawukat hap
pagmanisan bi. Iya iyōnan manis tōōd 'nsa' min pamakay
bi ma baran bi, sali' manga mag-ari-arihan buun bi,
magpamulawan, magpanammek halgaan.
4 Iya wajib tuyuan bi bo' kaam hap danda subay pangad-
datan hap. Bang kaam hatul, bang deyo' pangatayan bi,
natas du kamanis bi sampay ni katoa bi. Maka landu' halga'
kamanis bi salaihi' ma panganda' Tuhan.

5 Salaihi' isab kahinangan manga danda suku' Tuhan ma
masa awwal, sigam bayi pasangdōl ma iya. Bayi siyulut uk
sigam kabayaan halla sigam bo' hap sigam danda.
6 Sali' sapantun si Sara, handa si Ibrahim, siyulut uk na
kabayaan halla na, iyōnan iya nakura' na. Na, kaam manga
danda ma buttihi', bang hap hinang bi maka bang kaam
'nsa' luhay pikitāw, sali' kaam tubu' si Sara ian.
7 Kaam isab taga handa, subay hap akkal bi magdakayo'
maka handa bi. Pag-addatin bi sigam pahap pagka lunuk
baran sigam min baran bi, sabab sali'-sali' du kaam pi-
hampitan kallum taptap ma diyōm sulga', iya paglasa Tuhan
ma kaam. Bang salaihi' hinang bi 'nsa' du niya' makasasaw
panambahayang bi.

Kabinsanaan ma sabab hinang hap

8 Iya na itu katapusan bissala ku: subay kaam dauyunan,
magkannal dakayo' pa dakayo'. Subay kaam sali' aa
magdanakan maglasa-lasa, maka subay kaam magkaase'
maka mareyo' pangatayan bi.
9 Bang kaam ganta' liyaat, daa kaam muli maka laat. Bang
kaam siyuknaan, daa tungbasin bi sukna'. Hap le' bang
amuan bi kahapan ni Tuhan manga aa bayi nganjuri kaam
ian. Subay kahapan sabab iya du kaam bayi panganjanjian
kahapan uk Tuhan, waktu kapangalingan na ma kaam.
10 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab ma pasal kahapan
hi', uk na,
“Sayi-sayi baya' hap palasahan na,
Ngalabayan timpu kasannangan,
Subay parōhōng na hallingan na laat,
Subay 'nsa' magbissala ka puting.
11 Subay iya pataikut min hinang laat tudju ni hinang hap.
Subay iya tuyu' magsulut maka kasehean na,
Iya na hi' subay pagmaatayan na.
12 Sabab nganjaga du Tuhan ma manga aa bōntōl,
Tiyayinghōgan uk na pangamu' sigam.
Suga' pataikut iya ma aa jahallis.”
13 'Nsa' du niya' ngalaat kaam bang kaam tuyu' maghinang
hap.
14 Maka minsan kaam sawupama binsana' ma sabab hinang
bi hap, mehe du kakōgan bi. Daa kaam tiyāw ma manusiya',
daa isab kaam magkasusahan.
15 Suga' pamehehun bi si Almasi ma diyōm atay bi, in iya
tantu Panghu' bi. Subay kaam sakap sakahaba' waktu bo'
kaam makasambung bang kaam tīyaw bang angay kaam
hōwat liyappasan.

16 Suga' subay hap panambung bi. Subay pabōntōl bi in
addat maka itikad bi. Jari bang salaihi' panambung bi ni
aa masi sigam mahalling-halling pasal kahinangan bi hap
pagka si Almasi iya pamean bi, magkaiyaan du aa ian ma
hallingan na laat.
17 Hap du kaam ngananam kabinsanaan ma sabab hinang
bi hap, bang min kahandak Tuhan, min kaam binsana' pasal
kahinangan bi laat.
18 Pamintangin bi si Almasi. Adil asal iya, bo' kaam iya 'nsa'
adil, suga' bayi iya matay ma sabab dusa bi. Min tadda du
kamatay na bo' supaya kaam biyo maghap maka Tuhan.
Baran na iya bayi piyatay suga' nyawa na iya pihawulaya.
19 Nyawa na isab bayi pahi' magmahalayak ni manga nyawa
manusiya' bayi tiyambōlan uk Tuhan ma diyōm tawuan
ahirat.
20 Iya na ian nyawa ma bangsa bayi 'nsa' me' ma kabayaan
Tuhan waktu kapangahinang adjung uk si No ma masa
awwal hi'. Bayi ngagad Tuhan ma samantala' si No
ngahinang adjung ian, kalu niya' me' ma iya. Suga' paghug
ulan kōsōg magtuwi dunuk, walu' du aa bayi pasakat ni
adjung iya talappasan min diyōm bohe'.
21 Iya kalappas sigam min bohe' dunuk ian sali' paralilan
kalappas tabi labay min bohe' pagpandi ma buttihi'. Bang
pihati pagpandi itu, 'nsa' pamakallo' lammi' baran ta suga'
paltandaan in kitabi bayi nganjunjung ni Tuhan min itikad
bōntōl. Manjari liyappasan kitabi sabab min kallum si Isa
pabayik min kamatay na.
22 Hi' na iya bayi pahi' ni sulga' ningko' ma bihing Tuhan,
sakap ni katau. Ma hi' na iya magbaya' ma bangsa malaikat
kamemon, maka ma ayi-ayi taga kapatut atawa taga kawasa
ma diyōm sulga'.

4

Kawul-piil ta pindahan na ni hap

1 Na, pagka si Almasi bayi makalabay kabinsanaan ma
ginhawa baran na, iya du kaam subay ningōran palniyatan
na bo' kaam sakap nandal bang kaam ganta' tawwa' kabin-
sanaan. Sabab sayi-sayi ngananam kabinsanaan salaihi'
ngalabba na min kabiyaksahan na magdusa.
2 Manjari puwas itu, sataggōl bi ma itu ma dunya, subay
kaam pig-agihan uk kabayaan Tuhan, subay kaam 'nsa' na
pig-agihan uk napsu maka baya' manusiya'.
3 Sarang na bayi taggōl bi hi', waktu le' paghinang bi ayi-
ayi iya kibayaan uk manga aa 'nsa' magtaat ma Tuhan. Bayi
kaam kabiyaksahan maghinang kasabulan makatamparasa,

magnapsu, maglangohan, bayi magkalandu' paglami-lami
bi, landu' kaam bayi panginginum. Bayi kaam magsumba
isab ni barhala', iya sammal ma panganda' Tuhan.
4 Suga' ma buttihi' inu-inu manga aa bayi sehe' bi waktu
tagna' ian bang angay kaam 'nsa' na palamugay ni sigam
ngandulan napsu bi. Hangkan na kaam bissalahan laat uk
sigam.
5 Suga' niya' du waktu paharap manga aa ian ni Tuhan
magsabannal pasal bayi kahinangan sigam. Sakap asal
Tuhan ngahukum bangsa manusiya', manga aa masi 'llum
sampay aa bayi magpatayan.
6 Iya na hi' sababan na hangkan lapal hap pasal si
Almasi bayi pignasihat sampay ni manga aa iya magpatayan
na buttihi', minsan kamatay bayi pangahukum Tuhan
ma sigam sali' maka manusiya' kamemon. Bayi sigam
pignasihatan lapal hap itu supaya 'llum nyawa sigam sali'
kallum Tuhan.
7 Song na kiyamat dunya itu, hangkan du subay hap sadja
kok bi, subay hantap uk bi mikil bo' kaam makasamba-
hayang.
8 Maka iya na itu subay pahalga' bi min kamemon:
maglasa-lasa kaam tōōd, sabab bang kaam maglasa
sabannal-bannal kalimbuhan du kasaan bi minsan pila
heka na.
9 Bang niya' pagkahi bi mean si Isa ganta' pahapit ni luma'
bi, daa kaam magsumlut. Hulmatun bi sadja sigam min atay
pote'.
10 Niya' ma kaam kapandayan bayi pamuwan uk Tuhan
pakaniya-kaniya. Jari paggunahun bi kapandayan bi iyu
panabang bi ni kasehean, sabab patut du bang hap uk
bi matuntul tau atawa kapandayan kaginis-ginisan bayi
pingandōl ma kaam uk Tuhan.
11 Sayi-sayi panday magnasihat, subay lapal min Tuhan
iya pagnasihat na. Sayi-sayi tau nabang ma sehe' na, subay
iya nabang tōōd min kōsōg bayi pangahandak ma iya uk
Tuhan. Sabab minnihi' pimehe ōn Tuhan ma ayi-ayi hinang
bi, pagka si Isa Almasi iya pamean bi. Suku' na asal
kasahayahan maka barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

Aa tawwa' kabinsanaan ma sawukat iya Almasihin

12 Manga bagay ku kalasahan ku, daa kaam magka-
susahan ma sabab kabinsanaan mehe iya patakka paiyu
panulayan kaam sabab mawumu niya' salaihi'.
13 Suga' pakōgun bi atay bi sabab tananam bi na kabin-
sanaan sali' bayi kalabayan si Almasi, jari mehe du kakōgan
bi bang pindaan na sanglit sahaya na ni kamemon.

14 Subay kaam kiyōgan bang kaam pihalling-hallingan
laat ma sawukat si Almasi iya pamean bi, sabab hati na
iyu pabōtang ma kaam Nyawa Barakat iya Nyawa Tuhan.
15 Bang niya' min kaam ganta' tawwa' kabinsanaan, subay
'nsa' niya' sababan na min kaam sali' manga bayi mapatay
aa, bayi nangkaw, bayi nganjahulaka', atawa minsan bayi
palamud ma palkala' aa 'nsa' lamud bi.
16 Suga' bang kaam pinanaman kabinsanaan ma sabab
Almasihin kaam, daa kaam iya'. Magsukul sadja kaam ni
Tuhan ma sabab ōn si Almasi iya pangōn ma kaam.
17 Taabut na waktu panagna' pangahukum Tuhan, bo'
kitabi iya ma diyōman na hiyukum dahu. Na, bang kitabi
suku' na pilabay uk Tuhan min kabinsanaan ma sabab
hukuman na, salaingga baha' katudjuhan sigam kasehean
iya 'nsa' baya' me' ma lapal hap min Tuhan?
18 Sali' uk na ma diyōm kitab:
“Bang aa adil 'nsa' agōn liyappasan,
Luba'-luba' na na aa baldusa, iya 'nsa' ngisbat Tuhan!”
19 Hangkan na, sayi-sayi kaam ngalabayan kabinsanaan
sabab iya na kahandak Tuhan ma kaam, pasangdan kaam
maghinang hap bo' pangandōlun bi baran bi ni iya, iya bayi
mapanjari kaam. Tantu iya kapangandōlan.

5

Pandu' si Petros ni manga jamaa Tuhan maas maka onde' bahu

1 Niya' isab pamandu' ku ma kaam iyu manga maas,
sabab maas du isab aku. Mata ku itu bayi makanda'
kabinsanaan si Almasi hi', maka niya' du isab lamud ku
ma sosongun bang iya pimehe na ma panganda' manga
manusiya' kamemon. Iya na itu amu' ku ni kaam manga
maas:
2 Ipatun bi pahap manga aa bayi pingandōl ma kaam uk
Tuhan, iya sali' dalil bili-bili subay ipat bi. Subay kaam
ngipat ma sigam min kōg maka baya' sabab kabayaan
Tuhan du. Daa kaam subay siyagda. Iya pangipat bi ma
sigam subay 'nsa' pagpilak, subay min kaihilasan bi.
3 Daa soho'-sohoun bi manga aa bayi pingandōl ma kaam,
gam na peen kaam iya paningōran sigam.
4 Jari bang paluwas pabayik si Isa Almasi paitu iya dalil
nakura' mag-ipat bili-bili, kalandu' hap iya panungbas na
kaam. Tungbas ian 'nsa' du pinda kahap na. Hati na
palamud du kaam bang iya pimehe na.
5 Na, kaam isab manga lalla onde' bahu le', beun bi pamiat
manga maas bi iyu. Subay deyo' pangatayan bi sabu bi
magtabang-tabang sabab uk bissala kitab,

“Ngatu du Tuhan ma aa langkaw atay na,
Suga' tabang na du bang aa deyo' atay na.”
6 Hangkan magpareyo' kaam ni Tuhan min deyoan kawasa
na bo' kaam pilangkaw uk na bang taabut 'llaw bayi
panganggantа' na.
7 Sangdōlin bi kasusahan bi kamemon ma iya sabab
magkanyagōn du iya.
8 Pahapun bi pamikil bi, pajaga kaam tōōd, sabab iyu
nakura' sayitan iya banta bi, meha kaam. Sali' iya sapantun
halimaw ngalunsul na peen, kalu niya' tapeha na kiyakan
uk na.
9 Pahōgōtun bi pangandōl bi ni Tuhan maka saggaun
bi nakura' sayitan hi' sabab katauhan bi du 'nsa' kaam
sadja iya takkahan kabinsanaan, sampay pagkahi bi mag-
pangandōl ma si Isa ma kalohahan dunya. Sali' du sigam
maka kaam makananam du kabinsanaan.
10 Suga' ubus peen uk bi nandalan kabinsanaan ma dayi'-
dayi', biyahu du kaam uk Tuhan sampay kallo' na meen
kamemon sā' bi. Pitōtōg du uk na iman bi, biyuwanan du
kaam kōsōg bo' kaam 'nsa' pinda min kahōgōtan bi. In
iya Tuhan poonan tatabangan. Linganan du kaam uk na
supaya kaam pimehe ma diyōm kasahayahan na iya 'nsa'
magkapinda, pagka si Almasi iya parakayoan bi.
11 Sanglitan tabi Tuhan iya asal sangat kawasa sampay ni
kasaumulan. Amin.

Lapal Katapusan

12 Si Silas itu bayi nabangan aku nulat sulat ma puut itu.
Bang ma bistahan ku in iya dakayo' danakan tabi landu'
pangandōlan. Baya' aku magpahōgōt atay bi, iya poon
aku mabo sulat itu. Sugpatan ku isab saksi' ku: iya na itu
tatabangan sabannal-bannal bayi min Tuhan. Daa labbahin
bi.
13 Manga pagkahi bi mean si Almasi pabōtang ma itu ma
lahat Babilon, aa isab bayi tapene' uk Tuhan sali' kaam,
mabo ni kaam minsan laa hal bahasa sigam. Iya du si
Markus itu, iya itung ku sali' anak ku.
14 Bang kaam maglanggal maka pagkahi bi mangandōl
magsiyum kaam tanda' in lasa bi dakayo' pa dakayo'.

Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan kasannan-
gan diyōm atay, sasuku kaam suku' si Almasi.

Wassalam

SULAT MIN SI PETROS KARUWA NA

Sulat itu bayi siyulat uk si Petros, dakayo' mulid si Isa bayi min sangpu' karuwa. Bayi piyabo uk na ni manga Almasihin bayi pulak-palik ma kalahat-lahatan. Iya maksud si Petros ma diyōm sulat karuwa na itu subay siyaway manga guru putingan maka pandu' bengkok iya pamandu' uk sigam. Bang ma pandu' sigam in si Isa Almasi nsa' na pabing ni dunya, maka in manga mean iya subay magpahap na palasahan di sigam, maka ngahinang na ayi-ayi kabayaan sigam minsan laat.

Hangkan manga Almasihin ian siyoho' uk si Petros subay lut pahōgōt ma bay pamatau sigam pasal Tuhan maka pasal si Panghu' Isa Almasi, sabab pangatau ian bay pisampay ni sigam uk manga aa bayi makanda' baran si Panghu' Isa sampay kake ma suwara na. Uk pamandu' si Petros itu, iya hangkan si Panghu' Isa 'nsa' bayi darayi' pabing paitu sabab Tuhan ngimanan le' bangsa manusiya' itu minsan dusahan, sabab nsa' iya baya' bang niya' butas min iya minsan laa dakayo' manusiya' katudju ni diyōm nalka'. Iya kabayaan Tuhan in manusiya' kamemon subay pinda pikilan na sampay ngalabba min dusa na.

1 Sulat itu duwai min aku si Simun Petros, dakayo' sosohoan si Isa Almasi, kawakilan uk na magnasihat.

Pabo ku sulat itu ni kaam kamemon mangandōl ma si Isa Almasi. In iya Tuhan tabi maka iya iya makalappas kitabi. Min kabōntōlan na, iya hangkan kitabi kaniyaan pangandōl itu. Manjari pangandōl bi iyu maka pangandōl kami itu 'nsa' du magbidda', halgaan sali'-sali'.

2 Mura-murahan, bang peen du maglabi-labi tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi, min pangatau bi ma pasal Tuhan maka ma pasal Panghu' tabi si Isa.

Pasal pangalingan Tuhan maka pamene' na

3 Min barakat na du, iya hangkan kitabi kabuwanan ayi-ayi pamahōgōt pangisbat ta ma Tuhan. Sabab na katauhan tabi na iya, iya bayi ngalingan kitabi bo' supaya kitabi makasingōd hap na maka addat na.

4 Jari pamuwan na ma kitabi iya bayi panganjanji' uk Tuhan, kalandu' hap maka halgaan. Hangkan na kitabi makasali' du ni sali' kajarihan Tuhan, bo' puwas du kitabi min kanapsuhan iya muwan kalammian ma diyōm dunya itu.

5 Hangkan na kaam subay magtuyu' bo' supaya in pan-
gandōl bi kaniyaan addat-tabiat hap, bo' addat-tabiat bi
subay kaniyaan pangatau.
6 Pangatau bi subay kaniyaan panagga' napsu, bo' pa-
masagga' bi napsu subay kaniyaan pamasandal sasat maka
kabinsanaan, bo' pamasandal bi subay kaniyaan kannal ni
Tuhan.
7 Iya pagkannal bi iyu subay kaniyaan lasa ma manga
danakan bi iya mean si Isa, maka lasa bi ni dawuranakan
subay kaniyaan lasa ni aa kamemon.
8 Bang jukup itu kamemon ma kaam sampay maglabi-
labihan na, tantu hap katudjuhan na ma ayi-ayi hinang bi,
maka pasong tau bi pasal si Isa Almasi, Panghu' tabi.
9 Suga' sayi-sayi 'nsa' makay addat-tabiat sali' bayi ba'
ku itu, sali' iya ibarat aa kalamōnan mata na, 'nsa' agōn
makanda'. Takaipat na na in iya bayi na siyutsi min
karusahan na tagna'.
10 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku,
subay kaam tuyu' tōōd bo' supaya tuman kapamene' Tuhan
ma kaam maka kapangalingan na ma kaam me' ma iya.
Bang itu hinang bi na peen, 'nsa' tōōd kaam ngalabba min
pangandōl bi tudju ni Tuhan.
11 Minnihi' kaam biyuwanan kapatut bo' kaam pasōd tōōd
ni diyōman pagparinta si Isa Almasi, iya Panghu' tabi maka
Maglalappas ma kitabi. Taptap du in kapagbaya' na sampay
ni kasaumulan.
12 Iya du ian sababan na hangkan aku 'nsa' parōhōng
maintōm kaam pasal bayi panulat ku itu, minsan bayi na
katauhan bi asal maka minsan hōgōt na pame' bi ma pandu'
bannal iya bayi makani-kaam.
13 Sabab bang ma aku, patut kaam paintōman ku na peen
sataggōl ku 'llum.
14 Katauhan ku in aku itu 'nsa' na taggōl ma palihanan ku
itu, sabab bayi pamatau aku uk si Isa Almasi Panghu' tabi
in aku song na mowe' ni lahat kakkal.
15 Hangkan tuyuan ku mandu' ma kaam bo' supaya niya'
pangintōman bi ma ayi-ayi bayi tapamandu' ku itu minsan
aku matay na.

Sahaya si Isa tanda' uk manga manusiya'

16 'Nsa' kissa luwas min akkal manusiya' iya bayi pamean
kami waktu kapamatau kami ni kaam pasal kapaitu si Isa
Almasi Panghu' tabi ni dunya, maka pasal kawasa na. Mata
kami du bayi makanda' sanglit-sahaya na.
17 Mahi' asal kami waktu bayi kapanambut na kamehehan
na maka sahaya na min Tuhan iya 'Mma' na. Niya' suwara

bayi pike ma iya min diyōm haddarat Tuhan. Uk na, “Anak
ku ko' itu kalasahan ku. Landu' aku kasulutan ma iya.”
18 Baran kami bayi makake suwara hi' missala min diyōm
sulga', waktu kami makabe' ma si Almasi ni diyata' bud iya
bayi kamahian Tuhan.
19 Manjari itu, pagka ian bayi pamanda' ma kami, labi-labi
na kami makatantu tōōd in bayi lapal pangalatun manga
nabi pasal si Almasi bannal du. Subay asip bi pahap iya bayi
pilatun uk sigam, sabab sali' sapantun palitaan sayinag ma
diyōm kalindōman, sampay ni dayi'-llaw, sampay ni waktu
kaluwas maga, hati na si Isa Almasi, iya muwan kasawahan
ma diyōm atay bi.
20 Suga' subay asip bi pandu' itu labi min kamemon: 'nsa'
niya' manusiya' makapahati pasal pagpalatun manga nabi,
iya tasulat ma diyōm kitab hi', bang min baran na sadja.
21 Sabab iya pigpalatun uk kanabi-nabihan itu 'nsa' duwai
min kahandak manusiya'. Tuud sigam kawajiban uk Nyawa
Tuhan hangkan piluwas uk sigam lapal deyo' min Tuhan.

2

Pasal guru 'nsa' bannal

1 Ma waktu palabay ian niya' bayi paluwas ni bangsa kami
manga aa magnabi-nabi di sigam. Damikkiyan na isab min
kaam, niya' du paluwas ma diyōman bi aa maglaku-laku in
sigam guru, bo' pagguru sigam 'nsa' bannal. Biyohan kaam
uk sigam pandu' makaat pangandōl bi ma si Isa. Payiluhan
uk sigam nakura' tabi si Isa, iya bayi ngalakkat sigam min
dusa. Sakadjap sadja mulka' ma manga aa salaihi', min
sigam-sigam du.
2 Suga' heka aa me'-mean sigam maghinang kasabulan
makaiya'-iya', bo' minnihi' in manga aa sabannal mean si Isa
maka pandu' kasabannalan bissalahan laat uk aa kasehean.
3 Manga guru 'nsa' bannal itu napsuhan kalandu' hangkan
kaam iyakkalan min kissa bayi hinang-hinang sigam bo'
kaam kapanguntungan uk sigam. Suga' in hukuman
ma manga aa ian sakap asal sataggōl min awwal. Iya
matumbuk mulka' ni sigam taptap asal ngagad.
4 Minsan manga malaikat magdusahan 'nsa' du bayi
kiasean uk Tuhan, gam peen liyarukan uk na ni diyōm
nalka' bo' may'an na sigam tiyambōl ma diyōm lindōm bitu-
bituhan, ngagaran 'llaw hukuman.
5 Damikkiyan na isab manga aa bayi 'nsa' magtaat ni
Tuhan ma masa awwal hi', 'nsa' du sigam bayi kiasean uk
Tuhan, gam peen sigam pitumbukan dunuk ma kalingkal
dunya. Hangkan du di si No bayi jagahan na, iya maka

sehe' na pitu' puhu'. Ma 'nsa' le' dunuk ian si No bayi asal
nganasihatan baanan aa ian pasal pangatayan sigam subay
pibōntōl.
6 Kalumaan Sodom maka Gomora ian bayi tiyutung
magtuwi uk Tuhan, pibōtangan hukuman na. Minnihi'
niya' kapamintangan manga aa kasehean bang ayi iya
katudjuhan sigam, sasuku 'nsa' magtaat ni Tuhan.
7 Si Lot iya bayi piyuwas uk Tuhan min kalumaan
ian. Bayi hap addat-tabiat na, bayi sasaw pikilan na uk
manga aa pangalanggal sara' may'an sabab maghinang
sadja kasabulan.
8 Bayi iya pabōtang ma tangnga'-tangnga' sigam nganda'
ma palangay sigam, kine ma hallingan sigam kahaba' 'llaw,
bo' susa kalandu' atay na uk kalaatan bayi tahinang sigam.
9 Jari minnihi', min si No maka si Lot, katauhan tabi in
Tuhan tau ngalappas min diyōm katiksaan sasuku me' ma
kabayaan na. Tau isab iya nambōlan manga aa ma diyōm
kabinsanaan sampay taabut 'llaw hukuman, sasuku bayi
makahinang dusa.
10 Luba'-luba' na na bang aa magdul-bayaan napsu sigam
makasammal maka 'nsa' mag-addat ma sayi-sayi taga pag-
agi.

Manga guru 'nsa' bannal itu tawakkal makalandu', maka
bidda' magpalangkaw. 'Nsa' sigam mag-addat ma manga
bangsa sulga', gam peen matungging.
11 Gaōs le' manga malaikat min guru putingan itu, kawasa
le', suga' minsan malaikat 'nsa' du mahallingan laat ma
pagkahi sigam bangsa sulga' bang waktu kapangaharap
sigam ni Tuhan.
12 Suga' manga guru itu mahalling pangkal ma 'nsa' tahati
uk sigam. Ayi-ayi makani-pikilan sigam hinang magtuwi.
Sali' 'nsa' niya' akkal sigam, sali' hantang sattuwa tawun,
iya karal na subay siyaggaw, piyatay. Damikkiyan na isab
manga aa itu, magmula sadja du.
13 Katungbasan sigam kalaatan ma sabab kalaatan iya
bayi tahinang sigam. Iya makahap palasahan sigam bang
magdulan napsu sigam minsan du ma mata mayiran. Iya
na peen kakōgan sigam bang ngakkalan kaam ma waktu
kapagsawu bi maka sigam. Tiyamakan kaam uk sigam,
biyuwanan kaiyaan.
14 Tagihan sigam nganda'-nganda' ma manga danda iya
pagbaisan sigam, 'nsa' tōōd siyumu magdusa. Mo-mo
sigam ni kalaatan manga aa 'nsa' hōgōt pangandōl na.
Kabiyaksahan sigam ngahawa napsu ma kaginis-ginisan.
Pagmulkaan Tuhan manga aa ian!

15 Bayi na sigam pasaddi min palangnganan bōntōl,
layingu na sigam min paglabayan. Iya paningōran sigam
dakayo' nabi bayi ma masa awwal, ōn na si Balaam anak si
Beyor. Si Balaam ian bayi baya' tiyambahan sin ngahinang
laat,
16 suga' pihallingan iya ma sabab dusa na. Kura' na
iya bayi magsuwara, sali' suwara manusiya', iya poon 'nsa'
kalanduan uk si Balaam karupangan na.
17 Manga guru mangangakkal itu 'nsa' niya' pus ma
pagguru sigam. Sali' sigam sapantun tuburan bohe' tiggang,
atawa andōm tabo paleng uk baliyu. Niya' lahat asal bayi
tiyagamahan sigam uk Tuhan ma lindōm bitu-bituhan.
18 Bohan bidda' sigam, hal mag-abbu, suga' 'nsa' niya' pus
ma bissala sigam. Manga aa bahu bayi lappa min kasaan iya
asal kabiyaksahan pagkahi na, iyulinan pabing uk manga
guru itu. Pibaya' sigam ngandulan baya' napsu baran sigam.
19 Uk janji' manga guru hi', sayi-sayi me' ma pandu'
sigam kahawulaya du kono' maghinang ayi-ayi kabayaan
sigam. Parahal sigam iya sali' banyaga' kapag-agihan uk
kanapsuhan iya mo ni kalaatan. Sabab sasuku tagihan
maghinang ayi-ayi, biyanyaga' iya uk hinang na makatagi
hi'.
20 Bang aa bayi makapuwas min lammi' diyōm dunya itu
ma sabab si Isa Almasi Panghu' tabi iya katauhan na na,
bo' tasagōt pabing maghinang laat bayi hinang na tagna',
mangkin na laat kahalan na damuwi min bayi dahu.
21 Bang sigam bayi tau ma kalangnganan mo ni atay
bōntōl, bo' bayi pataikut min panohoan duwai min Tuhan,
hap le' sigam 'nsa' bayi makatauhan panohoan hi'.
22 Tawwa' na ni sigam halling bayi min kamaasan, iya
uk na, “Ero' bayi nguta', pabing mangan uta' na,” maka
itu le', “Koret bayi piyandi, pabing magtuwi palōblōb ni
kapesakan.”

3

Pasal kabayik Panghu' tabi paitu

1 Manga bagay ku kalasahan ku, kaminduwa na aku itu
nulat ni kaam. Iya hadjat ku ma sulat dahu sampay ma sulat
itu, in kaam subay piintōman pasal bayi taanad bi tagna' bo'
supaya bōntōl uk bi mikil ma 'nsa' niya' simbul na laat.
2 Intōmun bi bayi bissala pilatun uk manga kanabihan
ma masa awwal, sampay panohoan duwai bayi min si Isa
Panghu' tabi, iya Makalappas ma kitabi. Panohoan hi' bayi
pama' kaam uk manga aa kawakilan uk si Isa.

3 Iya na itu subay hatihun bi dahu min kamemon: ma
katapusan masa itu niya' du paiyu ni diyōman bi manga aa
tagihan me' ma napsu sigam. Iyudju' du kaam uk sigam.
4 Uk pangudju' sigam ian, “Ma bayi janji' na, umay iya
paitu pabing? Hi' na magpatayan 'nggo'-mma' tabi suga'
masi na peen paligōt dunya itu maka kakaya'-kayaan na.
'Nsa' pinda sataggōl min waktu bayi pamapanjari!”
5 Tiyuud takaipat uk sigam iya hangkan sigam 'nsa'
ngintōm bang ayi bayi hinang Tuhan ma masa awwal hi'.
Bayi iya missala sadja, magtuwi paniya' langit maka dunya.
In dunya hinang hi' bayi piluwas min diyōm bohe', bo' bohe'
du bayi pangahinang iya.
6 Min bohe' du isab iya hangkan dunya tagna' bayi
diyunukan, pikaat uk Tuhan.
7 Suga' in langit maka dunya ma buttihi', bayi makapal-
man Tuhan, subay tiyutung bang taabut 'llaw pangahukum
na ma manga manusiya' iya 'nsa' baya' magtaat ni iya. Iya
na hi' 'llaw kamulkaan sigam ni diyōm nalka'.

8 Manga bagay, daa kaipatun bi itu: dangallaw maka
dangibu tahun sali' du taggōl na bang ma bistahan Tuhan.
'Nsa' du niya' pagbiddaan na ma iya.
9 Bang ma pangannal kasehean taggōl uk Tuhan ngahi-
nang bayi panganjanji' na. Suga' 'nsa'. Tuud iya ngimanan
kaam le' sabab 'nsa' iya baya' bang niya' butas min iya
minsan laa hal dakayo' manusiya' katudju ni diyōm nalka'.
Iya kabayaan Tuhan in manusiya' kamemon subay pinda
pikilan na sampay ngalabba min dusa na.

10 Suga' takka du ian 'llaw kapaitu Panghu' tabi. Patagha'
du takka na, sali' katakka aa panangkaw. Palanyap du langit
ma 'llaw ian, maka kōsōg kalandu' lagublub na. Kamemon
bayi paniya' ma diyata' langit hansul du uk api, pa'nsa' isab
dunya itu sampay kamemon bayi tahinang ma kalohahan
na.
11 Na, pagka katauhan bi in ayi-ayi kamemon itu piansa'-
niya' du ma sosongun, tayinghōgin bi tōōd bang subay
salaingga hinang bi. Subay sutsi pangatayan bi maka subay
kaam me' sadja ma kabayaan Tuhan,
12 ma salta' kaam ngagaran 'llaw kapaitu na ian. Magtuyu'
isab kaam maghinang bo' iya makasaunu' paitu. Iya na
ian 'llaw pangahansul manga lapis langit ma diyōm api,
iya 'llaw panunaw ayi-ayi kamemon bayi ma diyata' langit
sabab min pasu' na.
13 Suga' kitabi itu, ngagaran le' bayi panganjanji' Tuhan,
hati na langit bahu maka dunya bahu, paglahatan sayi-sayi
bang adil ma panganda' Tuhan.

14 Hangkan na, manga bagay, sataggōl kaam ngagaran
'llaw ian, magtuyu' kaam bo' supaya 'nsa' niya' tamak
atay bi atawa laat bi atawa palsaggaan, bang taabut 'llaw
pananding kaam uk Tuhan.
15 Daa bistahun bi in Tuhan lallay bang iya nangguhan
hukuman. Tuud iya ngiman kaam lagi' sabab kabayaan na
subay niya' waktu pangalabba bi min dusa bi bo' supaya
kaam liyappasan ma mulka' ma sosongun. Salaihi' du isab
bayi panulat ni kaam uk si Paul, dakayo' danakan tabi
kilasahan. Tulun min Tuhan asal pangatauhan na nulatan
kaam salaihi'.
16 Salaihi' du isab sulat si Paul kamemon bang harap
ni pakaradjaan ma sosongun ian. Suga' hunit hiyati lapal
sulat na kasehean, jari killo' pibengkok uk manga aa
kulang panghati na, aa magduwa-duwa le' pame' sigam
ma Tuhan. Damikkiyan na kasehean iya tasulat ma diyōm
kitab, pibengkok uk sigam. Manga aa ian matumbuk sadja
mulka' Tuhan ni baran sigam.
17 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, bayi na kaam
kabandaan ku. Hangkan na kaam soho' ku pajaga bo' kaam
'nsa' tabo pinda min kahōgōt pangandōl bi. Daa be'-beun
bi kasaan manga aa sabul iyu.
18 Suga' pasongun bi pangandōl bi ma tatabangan si Isa
Almasi Panghu' tabi, iya Makalappas kitabi. Pasongun bi
isab tau bi ma pasalan na. Maka iya iya subay pamehe tabi
buttihi' sampay ni kasaumulan! Amin.

Wassalam

SULAT MIN SI YAHIYA SULAT NA DAKAYO'

Si Yahiya itu bay dakayo' mulid si Isa Almasi min bay sangpu' ka duwa, iya siyoho' magnasihat lapal na. Toa na si Yahiya ma waktu kapanulat na tallu sulat itu.

Iya sulat na tagna' itu bay pisampay ni kamemon aa magpangandōl ma si Isa ma kalahat-lahatan. Ma masa ian niya' manga aa bay magpandu' kaputingan. Uk sigam kasehean in si Isa nsa' Anak Tuhan, manusiya' sadja kono'. Uk kasehean isab in Anak Tuhan 'nsa' bay magpabaran manusiya', bay magpasayupa sadja paitu. Maka niya' le' bay pamandu' manga aa ian saddi.

Pisawa uk si Yahiya ma sulat itu in si Isa bannal Anak Tuhan maka bannal isab manusiya'. Biyandaan isab manga bean si Isa. Siyoho' sigam ngandōngdōng tōōd bang niya' pandu' take uk sigam bang magsali' maka bay pandu' min si Isa Almasi. Jari bang pandu' 'nsa' bannal subay tiyangkisan.

Pisawa isab maitu in manga aa mangandōl ma si Isa Almasi sampay lasa ma Tuhan 'Mma' na, subay lasa isab ma pagkahi sigam manusiya'.

Palman pamoonan kallum

1 Sulatan ta kaam pasal si Isa Almasi, iya palman pamoonan kallum. In palman itu asal min awwal tagna'. Malayingkan bayi na take kami pamissala na, bayi iya isab tanda' kami maka mata kami. Aho', bayi iya tatanding kami maka bayi na isab kantanan kami maka tangan kami.

2 Pagka paitu na Poonan Kallum itu magbaran manusiya', bayi na iya tanda' kami. Jari kami itu saksi' na hangkan kami maan kaam ma pasal na, iya muwan kallum kakkal. Bayi iya ma 'Mma' na Tuhan asal min tagna', bo' bayi pinyata' ni kami isab.

3 Na, iya bayi tanda' maka take kami, iya na hi' pamatau kami ni kaam bo' supaya kaam pauyun ma kami magdaatay maka 'Mma' tabi Tuhan sampay anak na si Isa Almasi.

4 Hangkan sulat ku sulat itu ma kaam, bo' supaya jukup kakōgan tabi.

Tuhan poonan kasawahan

5 Iya na itu lapal bayi take kami min si Isa Almasi, iya lapal pama' kami itu ma kaam: in Tuhan asal poonan kasawahan. 'Nsa' du niya' kalindōman ma kajarihan na minsan datti'.

6 Hangkan ko', bang kita ganta' maghalling in kita daatay
du maka Tuhan bo' masi du kita ma diyōm kalindōman
dusa, putingan kita ma kawul ta maka piil ta.
7 Tuhan asal ma diyōm kasawahan, bo' bang kita pasali'
ni iya patōtōg ma kasawahan, manjari daatay na kitabi.
Maka siyutsi du kita min dusa ta kamemon sabab min
laha' si Isa, Anak Tuhan.
8 Bang uk ta 'nsa' niya' dusa ta ngakkalan kita di ta maka
'nsa' niya' kasabannalan ma diyōm kajarihan ta.
9 Suga' bang kita magsabannal ni Tuhan pasal paldusahan
ta, iyampun du kita. Siyutsi isab kita min kalaatan ta
kamemon sabab tiyuman du uk Tuhan janji' na maka bōntōl
kahinangan na.
10 Bang uk ta in kita 'nsa' bayi makarusa, sali' pahiputing
ta Tuhan, bo' 'nsa' bayi pasobsob lapal palman na ni diyōm
atay ta.

2

Si Isa Almasi mōgbōg

1 Manga anak-mpu ku, iya hangkan kaam sulatan ku itu
hi', bo' supaya kaam 'nsa' magdusa. Malayingkan bang niya'
ganta' makarusa na, niya' du mōgbōgan kita ma alōpan
Tuhan. Si Isa Almasi ko' itu, iya asal adil.
2 Baran si Almasi bayi tahinang pagkulban pangampunan
dusa tabi. Maka 'nsa' dusa tabi sadja, sampay dusa
manusiya' kamemon ma dunya itu.
3 Bang be' ta panohoan Tuhan, minnihi' kita makatantu
in iya katauhan ta.
4 Bang niya' ganta' maghalling in katauhan na Tuhan bo'
'nsa' be' na panohoan na, aa ian putingan. 'Nsa' niya' bannal
ma diyōm kajarihan na.
5 Suga' sasuku me' ma lapal palman Tuhan, tantu niya'
kajatuhan lasa aa ian ma Tuhan. Iya na itu tanda' na in
kita makarakayo' na ma Tuhan:
6 sasuku halling in iya parakayo' na ma iya, subay
paningōran na kawul-piil si Isa waktu bayi kamaitu na lagi'.

Panohoan bahu

7 Manga bagay ku kalasahan ku, iya sulat ku itu ma
kaam 'nsa' panohoan bahu. Sataggōl lagi' min katagna'
kapagkahagad bi ma si Isa Almasi asal ma kaam na
panohoan tagna' itu. Iya lapal nasihat bayi take bi hi', iya
na ko' hi' panohoan tagna'.
8 Suga' minsan bayi min poon, bahu du panohoan itu
hi' iya sulat ku itu ma kaam. Tasayu kasabannalan na

ma kajarihan si Almasi sampay ma kajarihan bi, sabab in
kalindōman ngenot na palabay, bo' nahaya na di sawa tōōd.
9 Sasuku uk na in iya ma diyōm kasawahan bo' peen
kabansihan na pagkahi na bean si Isa, masi du iya ma diyōm
kalindōman sampay ni kabuttihian.
10 Suga' sasuku lasa ma pagkahi na, kasawahan iya
pataptapan na maka 'nsa' niya' ma aa ian makaparusa ma
pagkahi na.
11 Suga' sasuku bansi ma pagkahi na masi le' iya ma
diyōm kalindōman. May'an na peen palangnganan na bo'
'nsa' katauhan na bang paingga-paingga iya patudjuhan na
sabab 'nsa' niya' tanda' na diyōm kalindōman.
12 Sulatan ta kaam, manga anak-mpu ku, sabab taampun
na dusa bi min ōn si Almasi.
13 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi
du si Almasi iya bayi asal min katagna' awwal hi'. Sulatan
ta kaam isab, manga lalla onde' bahu le', sabab tasagga' bi
sasat kamemon min nakura' sayitan, iya patilaatun. Sulatan
ta kaam isab, manga anak-mpu ku, sabab katauhan bi na
'Mma' bi Tuhan.
14 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi
na si Almasi iya bayi asal min katagna' awwal hi'. Sulatan ta
kaam isab, manga lalla onde' bahu lagi', sabab kōsōg kaam.
Patōtōg palman Tuhan ma diyōm atay bi bo' taraōg uk bi
sasat kamemon min nakura' sayitan iya patilaatun.
15 Daa panuyuin bi dunya malaat itu maka kahinangan na
sabab sasuku manuyuan kahinangan dunya itu, 'nsa' niya'
lasa na tudju ni 'Mma' tabi Tuhan.
16 Sabab iya kahinangan dunya itu 'nsa' bayi min 'Mma'
tabi Tuhan. Luwas ko' hi' bayi min dunya itu hi', sali' manga
napsu baran ta magdusa, maka ayi-ayi napsu mata, maka
ayi-ayi pagmalangkawan manusiya'.
17 Palabay du dunya itu hi' maka suku' na kamemon iya
pagnapsuhan manusiya', suga' sasuku maghinang kabayaan
Tuhan 'llum du sampay ni kasaumulan.

Banta si Almasi

18 Manga anak-mpu ku, song na patōbtōb dunya itu.
Bayi na kaam kabaan, niya' du banta si Almasi palahil
paitu. Buttihian heka na bayi paitu mantahan iya hangkan
katauhan ta sikōt na katōbtōban dunya itu.
19 Manga banta ian bayi palamud ma kitabi dahu lagi'
suga' hi' na sigam pasaddi, sabab 'nsa' bayi dambean tōōd
maka kitabi. Bang bayi sigam bannal dambean maka kitabi,
bayi du sigam pataptap ma kitabi. Suga' pasaddi na sigam
bo' mattan in sigam 'nsa' min pamean tabi.

20 Kaam iyu bayi pihōpan Nyawa Sutsi uk si Almasi,
hangkan kaam kamemon taga pangatau na.
21 Iya poon aku nulat itu ni kaam, 'nsa' ma sabab kaam
awam pasal pandu' bannal suga' ma sabab kasakupan
bi na. Katauhan bi isab 'nsa' niya' puting paluwas min
kasabannalan.
22 Na, sayi baha' putingan? Iya missala in si Isa 'nsa' kono'
Almasi iya tapene' uk Tuhan ngantan parinta na. Banta si
Almasi ko' hi', siyulak uk na Tuhan maka Anak na.
23 Sabab sayi-sayi nulak si Isa Anak Tuhan, tasulak na isab
Tuhan. Maka sayi-sayi isab ma' ma tampalan in si Isa asal
Anak Tuhan, magsabannal isab iya ma Tuhan.
24 Hangkan na, in lapal bayi take bi tagna', pasobsobun bi
ni diyōm pikilan bi. Bang ihi' tawu' bi pahōgōt, kakkal du
kapagdakayo' bi maka Anak Tuhan maka 'Mma' na.
25 Iya na itu bayi panganjanji' si Almasi ma kitabi: kallum
taptap ni kasaumulan.
26 Iya na itu sulatan ta kaam pasal manga aa baya'
ngakkalan kaam mo pasaddi min kasabannalan.
27 Suga' patōtōg du ma kaam Nyawa si Almasi, iya bayi
pamahōp na ma kaam, hangkan 'nsa' na niya' subay liyu bi
sayi-sayi. Sabab Nyawa si Almasi iya manduan kaam ayi-
ayi kamemon. Bannal sadja pamandu' na, 'nsa' puting. Jari
beun bi pamandu' na bo' supaya kaam hōgōt ma si Almasi.
28 Aho', manga anak-mpu ku, subay kaam pahōgōt ma si
Almasi bo' kaam 'nsa' tiyāw ma waktu kalahil na, bo' kaam
'nsa' magkaiyaan paalōp ma iya bang taabut 'llaw kapaitu
na pabing.
29 Manjari, pagka katauhan bi in si Almasi asal adil,
katauhan bi du isab in sasuku maghinang kaadilan anak
Tuhan du.

3

Manga anak Tuhan

1 Sayuhun bi: mehe tōōd lasa 'Mma' tabi Tuhan ma kitabi.
Min kamehe lasa na hangkan kitabi iyōnan anak na na.
Maka bannal isab, anak Tuhan du kitabi. In aa kahekahan
ma dunya itu 'nsa' katauhan sigam Tuhan, hangkan kitabi
'nsa' takila uk sigam.
2 Manga bagay ku kalasahan ku, anak Tuhan na kitabi
buttihi', bo' 'nsa' le' bayi pindaan bang salaingga kasongan
tabi. Lipara katauhan tabi na, bang palahil na si Almasi
makasali' du kitabi ni iya, sabab tanda' tabi du dagbōs na
bang salaingga.

3 Na, sayi-sayi niya' agaran na buttihi' ma si Almasi, sutsi
na du diyōm atay na, pasali' na ni kasutsi si Almasi.
4 Sasuku makahinang dusa talanggal na sara' Tuhan,
sabab in iyōnan dusa itu sali' du maka langgal sara'.
5 Katauhan bi, iya hangkan si Almasi bayi palahil ni dunya
bo' puwasan na paldusahan manusiya', suga' in iya 'nsa'
tōōd niya' dusa na.
6 Jari sasuku hōgōt ma si Almasi 'nsa' kasangdanan
magdusa. Malayingkan sasuku ngandusa na peen, 'nsa' bayi
tasayu na si Almasi, 'nsa' isab bayi katauhan na.
7 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa'
kaakkalan uk aa. Sayi-sayi makahinang kabōntōlan adil
asal sali' si Almasi.
8 Sayi-sayi ngandusa na peen, suku' du iya ma nakura'
sayitan sabab sayitan hi' bayi magdusa asal sataggōl min
awwal tagna'. Hangkan Anak Tuhan bayi palahil paitu ni
dunya bo' pakaat na kahinangan nakura' sayitan hi'.
9 Sasuku tahinang anak uk Tuhan 'nsa' na makasang-
dan magdusa sabab ian ma diyōm atay na kajarihan
Tuhan. 'Nsa' iya makasangdan magdusa sabab Tuhan iya
pag'mmaan na.
10 Manga anak Tuhan maka manga anak nakura' sayitan,
iya na itu pagbiddaan sigam: sasuku 'nsa' bōntōl hinang na,
maka sasuku 'nsa' lasa ma pagkahi na, 'nsa' iya anak Tuhan.

Subay kita maglasa-liyasahi

11 Iya na itu lapal nasihat bayi take bi tagna' kapame' bi
ma si Almasi: in kitabi subay maglasa-liyasahi.
12 Daa subay paningōran tabi si Kabil bayi ma masa
awwal hi'. Sayitan Patilaatun iya bayi magdapu ma iya,
maka piyatay uk na siyay na lalla. Angay hangkan papatay
na? Sabab laat asal bayi kahinangan si Kabil, bo' bōntōl
bayi kahinangan siyay na hi'.
13 Hangkan subay daa kainu-inuhin bi, manga dawu-
ranakan ku, bang kaam ganta' kibansihan uk manga aa 'nsa'
magtaat ni Tuhan ma dunya itu.
14 Katauhan bi, in kitabi tagna' bayi sali' dalil aa mag-
patayan, suga' papinda na kitabi minnihi' tudju ni kallum.
Iya hangkan katauhan tabi in kitabi pinda na sabab lasa
na kitabi ma pagkahi ta bean si Almasi. Sayi-sayi 'nsa' lasa,
masi iya sali' dalil aa matay.
15 Sasuku bansi ma pagkahi na, aa ian sali' pamomono'.
Maka katauhan bi asal, bang aa mono' pagkahi manusiya'
'nsa' iya bayi kaniyaan kallum kakkal.
16 Min si Almasi katauhan tabi bang salaingga iya di lasa,
sabab bayi piglilla' uk na kallum na ganti' tabi. Maka iya

du kitabi, subay kitabi lilla' minsan ni kamatay ma sabab
manga pagkahi tabi.
17 Bang sawupama niya' aa taga kaniya' bo' tanda'
na dakayo' pagkahi na ma diyōm kasigpitan, bang 'nsa'
kaasean na pagkahi na ian, 'nsa' du niya' lasa na tudju ni
Tuhan.
18 Manga anak-mpu ku, daa kitabi lasa min bo' ta sadja.
In lasa tabi subay bannal, hangkan subay niya' tanda' ma
hinang tabi.

Sannang atay tabi ma alōpan Tuhan

19 Jari bang kitabi lasa ma pagkahi ta sampay min
diyōm atay tabi, iya na hi' palsaksian in kitabi be' du ma
kasabannalan. Bo' minnihi' sannang atay tabi ma alōpan
Tuhan.
20 Minsan niya' pikilan ni atay tabi pasal bayi dusa tabi,
'nsa' kitabi subay susa sabab lōm le' pangatau Tuhan min
ayi-ayi kitauhan hi' ma diyōm atay tabi. Tuhan itu asal
kasakupan na kamemon.
21 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, bang
tasayu ta ma diyōm atay ta bayi 'nsa' niya' dusa tabi, 'nsa'
kitabi tiyāw ma alōpan Tuhan.
22 Ayi-ayi amu' ta ni Tuhan tasambut ta du sabab be'
ta manga panohoan na ma kita. Hinang ta isab ayi-ayi
makasulut atay na.
23 Iya na itu panohoan na: subay kitabi magkahagad ma
ōn Anak na si Isa Almasi, maka subay maglasa-liyasahi isab
sali' bayi asal panohoan kitabi uk si Almasi.
24 Sasuku maghinang panohoan Tuhan patōtōg du ma
Tuhan, maka patōtōg du Tuhan ma iya. Iya na itu
pamandōgahan hangkan katauhan tabi in Tuhan patōtōg
na ma kitabi: katauhan tabi sabab Nyawa na iya bayi
pabōtang na ma diyōm atay tabi.

4

Pasal kasabannalan maka kaputingan

1 Manga bagay ku kalasahan ku, bang niya' aa missala in
sigam bayi kahōpan uk min Nyawa Tuhan, daa le' magtuwi
kahagarun bi sigam kamemon. Subay tatabun bi le' iya
pasangōn ma sigam bang bannal deyo' bayi min Tuhan.
Sabab na heka na manga aa bayi paluwas ni kalohahan
dunya maglaku-laku in sigam nabi, bo' 'nsa'.
2 Salaitu iya pangilahan bi manga aa bang bannal bayi
pahōpan Nyawa Tuhan: sasuku ngabtang in si Isa Almasi
bayi paitu magbaran manusiya', ian du Nyawa Tuhan ma
iya.

3 Suga' sasuku 'nsa' ngabtang salaihi', 'nsa' Nyawa Tuhan
iya pasangōn ma iya. Iya kajarihan sigam salaihi' deyo'
asal min Banta si Almasi, iya bayi pama' ku ma kaam song
palahil paitu. Maka minsan ma buttihi', tiya' na isab iya.

4 Suga' kaam iyu, manga anak-mpu ku, suku' Tuhan na.
Taraōg bi na manga nabi 'nsa' bannal ian sabab in Nyawa
Tuhan iya ma diyōm atay bi iyu. Kawasa le' iya min
bayi pasangōn ma manga aa kasehean iya suku' ma dunya
dakayo' itu.
5 Manga nabi putingan ian suku' asal ma dunya malaat
itu, hangkan pandu' sigam paluwas sadja min dunya malaat
itu. Hangkan na sigam iyasip uk kahekahan aa ma dunya
itu.
6 Suga' in kami itu suku' Tuhan du, bo' sasuku makatau
Tuhan ngasip du ma kami. Sasuku 'nsa' suku' Tuhan 'nsa'
du ngasip. Minnihi' kapandōgahan ta pandu' aa ian bang
bayi minningga, min Nyawa kasabannalan atawa min saddi
iya 'nsa' bannal.

Tuhan poonan lasa

7 Manga bagay ku kalasahan ku, subay kitabi maglasa-
liyasahi sabab min Tuhan asal lasa kamemon. Sasuku asal
lasa, anak Tuhan du, maka katauhan na asal Tuhan.
8 Sasuku 'nsa' lasa 'nsa' katauhan na Tuhan sabab Tuhan
iya poonan lasa kamemon.
9 Salaitu iya pamandaan lasa Tuhan ni kitabi: bayi soho'
na Anak na tunggal paitu ni dunya bo' kitabi piniyaan uk
na kallum kakkal.
10 Iya na itu lasa sabannal: 'nsa' lasa tabi ma Tuhan suga'
lasa Tuhan ma kitabi. Min lasa na hangkan soho' na Anak
na paitu ni dunya, piyatay hantang pagkulban bo' supaya
niya' pangampunan dusa tabi.

11 Manga bagay ku kalasahan ku, pagka salaihi' lasa
Tuhan ma kitabi, wajib kitabi subay maglasa-liyasahi.
12 'Nsa' niya' aa bayi makanda' dagbōs Tuhan, malay-
ingkan bang kitabi maglasa-liyasahi, patōtōg du Tuhan ma
kitabi bo' pisampulna' lasa na ma diyōm kajarihan tabi.

13 Iya na itu pamandōgahan ta hangkan katauhan ta
in kitabi patōtōg na ma Tuhan, maka iya iya patōtōg na
isab ma kitabi: sabab tiya' Nyawa na bayi pamuwan na
pabōtang ma diyōm atay tabi.

14 Bayi na tanda' kami maka kami isab saksi' na, in si Isa
bayi siyoho' paitu uk 'Mma' na Tuhan bo' kalappasan na
manusiya' kamemon.

15 Sasuku magpasabannal ni aa in si Isa Anak Tuhan,
patōtōg du Tuhan ma aa ian, maka iya isab patōtōg ma
Tuhan.
16 Katauhan tabi na lasa Tuhan, maka pasangdōlan tabi
lasa na.
Tuhan iya poonan lasa, jari sasuku nōtōg lasa ma Tuhan
maka ma pagkahi na, patōtōg du iya ma Tuhan, maka
Tuhan isab patōtōg ma iya.
17 Pisampulna' lasa tabi bo' supaya kita 'nsa' gawa bang
taabut 'llaw pangahukum kitabi uk Tuhan. 'Nsa' du kita
tiyāw sabab sali' du kahalan tabi ma dunya maka kahalan
si Almasi.
18 Bang bannal tōōd lasa ta 'nsa' du kalamuran tāw, sabab
bang sampulna' na lasa ta piansa' tāw ta. Sasuku masi
makananam tāw 'nsa' le' sampulna' lasa na ma diyōm atay
na, sabab tiyāw iya binsana' uk Tuhan.
19 Iya hangkan kitabi lasa ma Tuhan sabab dahu iya bayi
lasahan kitabi.
20 Bang niya' ganta' missala in iya lasa ma Tuhan, bo'
kabansihan na pagkahi na, putingan aa ian missala salaihi'.
Sabab bang 'nsa' kalasahan na pagkahi na iya tanda' na,
salaingga uk na lasahan Tuhan iya 'nsa' tanda' na?
21 Na, iya na itu panohoan si Almasi ma kitabi: sasuku
lasa ma Tuhan subay lasa isab ma pagkahi na.

5

Daōgan tabi ma kalaatan ma dunya

1 Sasuku magkahagad in si Isa asal Almasi iya tapene' uk
Tuhan ngantan parinta na, aa ian anak Tuhan du. Maka
bang niya' ganta' lasa ma aa, damikkiyan na isab kalasahan
na du anak na hi'.
2 Minnihi' katauhan ta, bang kita lasa ma Tuhan maka
bang be' ta isab panohoan na, tantu kita lasa ma anak na.
3 Hati na bang kita sabannal lasa ma Tuhan, subay be' ta
panohoan na. Maka panohoan na 'nsa' bohat.
4 Sabab sasuku kitabi bayi tahinang anak uk Tuhan,
taraōg tabi na sasat dunya itu. Min pangandōl tabi ma si
Almasi iya hangkan kitabi makapangandaōg.
5 Jari sayi lagi' iya makaraōg ma kalaatan ma dunya itu?
Hangkan du sasuku magkahagad ma si Isa, in iya Anak
Tuhan.

Saksi' pasal si Isa Almasi

6 Si Isa Almasi ko' hi' iya bayi paitu ni dunya. Hangkan
katauhan ta sabab bohe' maka laha' iya bayi pataytayan na
paitu, iya bohe' bayi pagpandi ma iya, maka laha' na bayi
patumpa ma kamatay na. 'Nsa' bohe' sadja, duwa ko' hi',

bohe' maka laha'. Nyawa Tuhan tōōd iya naksi' in ian hi'
bannal, sabab in iya asal poonan kasabannalan.
7 Manjari tallu saksi' itu:
8 Nyawa Tuhan, maka bohe', maka laha'. Mag-uyun
katallu saksi' itu.
9 Magkahagad sadja kitabi bang saksi' min manusiya',
suga' kōsōg lagi' saksi' min Tuhan. Maka iya na itu saksi'
Tuhan bayi panaksi' na pasal Anak na.
10 Manjari sasuku magkahagad ma Anak Tuhan, niya'
saksi' ma diyōm atay na in si Isa asal Anak Tuhan. Suga'
sasuku 'nsa' magkahagad ma Tuhan mahiputing iya ma
Tuhan sabab 'nsa' kahagad na bayi panaksi' Tuhan pasal
anak na.
11 Iya na itu lapal saksi' min Tuhan: Tuhan iya bayi
muwanan kitabi kallum kakkal ni kasaumulan, maka
kallum kakkal itu bayi min Anak na.
12 Sasuku parakayo' tōōd ni Anak Tuhan, ma iya asal
kallum itu. Sasuku isab 'nsa' makarakayo' ni Anak Tuhan,
'nsa' niya' kallum na kakkal.

Pasal kallum kakkal

13 Sulatan ta kaam sulat itu bo' katauhan bi in kaam taga
kallum kakkal saumul-umul, sasuku kaam magkahagad ma
Anak Tuhan.
14 Iya na itu pamahōgōt iman bi bang niya' pangharap bi
ni Tuhan: ayi-ayi amu' tabi ni iya tantu kine uk na bang be'
ma kabayaan na.
15 Katauhan ta, tantu kita kine uk Tuhan ayi-ayi sabbut
ta ni iya. Minnihi' katauhan ta isab in kita piniyaan du iya
ayi-ayi bayi sabbut ta hi'.
16 Bang niya' tanda' ta dakayo' danakan ta bean si Almasi
magdusa bo' 'nsa' dusa pagmulkaan Tuhan, subay amuan
ta iya tabang ni Tuhan. Jari biyuwanan du iya kallum uk
Tuhan bang peen 'nsa' bohan dusa pagmulkaan. Niya' asal
dusa pagmulkaan Tuhan, 'nsa' uk ku in kaam subay ngamu'-
ngamu' ni Tuhan pasal aa magdusa salaihi'.
17 In kamemon hinang laat, dusa asal, suga' niya' dusa
'nsa' pagmulkaan Tuhan.
18 Katauhan ta, sasuku bayi tahinang anak uk Tuhan 'nsa'
pisangdan dusa na sabab jiyagahan iya uk Anak Tuhan, bo'
'nsa' taabut uk sayitan patilaatun.
19 Katauhan ta in kitabi suku' Tuhan na, suga' in aa
kahekahan ma dunya itu masi kapagbayaan uk sayitan
patilaatun.
20 Katauhan ta in Anak Tuhan bayi na paitu ni dunya
sampay muwanan kitabi panghati bo' supaya katauhan ta
iya Tuhan bannal. Maka kitabi itu, asal parakayo' na ni

Tuhan bannal itu maka ni Anak na si Isa Almasi. Iya na itu
Tuhan bannal, iya poonan kallum kakkal.
21 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa'
magtuhan saddi min Tuhan tabi.

Wassalam

SULAT KARUWA MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya karuwa na itu bay piyabo ni dakayo' “danda tapene' uk Tuhan maka manga anak na.” Bang ma kasehean iya danda siyulatan uk si Yahiya itu sali' pamaralil ni manga aa dajamaahan. Siyoho' sigam maglasa-lasa, maka biyandaan sigam uk si Yahiya pasal manga aa magpandu' kaputingan.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan, piyabo ni dakayo' danda tapene' uk Tuhan sampay ni manga anak na. Bannal aku lasa ma kaam. Maka 'nsa' aku sadja, sampay aa kamemon iya katauhan pandu' kasabannalan lasa du isab ma kaam.
2 Iya hangkan kami lasa sabab hi' na palōōn kasabannalan ni diyōm atay tabi, bo' patōtōg na ma kitabi sampay ni kasaumulan.
3 Mura-murahan, bang peen kitabi kaniyaan tatabangan maka ase' maka kasannangan atay, deyo' min 'Mma' tabi Tuhan maka min si Isa Almasi Anak na. Bang peen pima-kitabi luwas bayi min kasabannalan na maka min lasa na.

Kasabannalan maka lasa

4 Landu' aku kiyōgan pagka aku kabaan pasal manga anak nu kasehean me' ma kasabannalan, sali' bayi panohoan kitabi uk 'Mma' tabi Tuhan.
5 Jari niya' amu' ku ni kau, Arung: beun panohoan iya sulat ku itu. 'Nsa' panohoan bahu. Panohoan ko' itu bayi ma kitabi sataggōl min katagna', iya uk hi': maglasa-liyasahi kaam.
6 Iya lasa paghalling ku itu, hati na in kitabi subay me' na peen ma panohoan Tuhan. Sali' bayi take bi sataggōl lagi' min katagna', in kitabi siyoho' subay taptap maglasa-liyasahi.
7 Heka na aa pangakkal buttihi' na ma kalohahan dunya itu, aa 'nsa' magkahagad in si Isa Almasi bayi paitu ni dunya magbaran manusiya'. Manga aa itu pangakkal tōōd, palbantahan si Almasi.
8 Hangkan kaam subay pahalli' bo' kaam 'nsa' kahilangan ma bayi hulas-sangsa' tabi. Pahalli' kaam bo' tasambut bi tungbas bi kamemon.
9 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma pandu' bayi min si Almasi suga' paliyu gam peen minnihi', 'nsa' ma iya Tuhan. Iya bayik na, sayi-sayi patōtōg ma pandu' hi', ian du ma iya Tuhan 'Mma' maka Anak na.

10 Hangkan na, bang niya' payilu ni kaam, bo' 'nsa' mag-
uyun pandu' na maka pandu' si Almasi, daa pariyōmun bi
aa ian ni luma' bi. Daa iya minsan saginahun bi,
11 sabab sayi-sayi ganta' nagina aa salaihi' taga lamud du
ma kahinangan na laat.

Bissala panangbusan

12 Heka le' pama' ku ni kaam suga' 'nsa' na aku baya'
mataha' sulat itu. Hōwat aku kalu aku makatibaw paiyu
magbissala pabayihu' maka kaam, bo' jukup kakuyagan
tabi.
13 Manga anak danakan bi danda maitu, iya kalasahan bi,
mabo ni kaam minsan laa bahasa sigam sadja.

Wassalam

SULAT KATALLU MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya katallu na itu bay piyabo ni dakayo' lalla iyōnan si Gayus. Siyanglitan si Gayus itu uk si Yahiya ma sabab kapanuyu' na ma hinang Tuhan sampay ma pamatuntul na na manga bean si Isa iya tulak ni kalahat-lahatan magnasihat.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan bi, pisampay ni si Gayus,
bagay ku kalasahan ku sabannal.
2 Bagay, iya amu' ku ni Tuhan bang peen hap du labayan
nu kamemon, bang peen hap anggawuta' nu, pisali' ni
kahap atay nu asal tudju ni Tuhan.
3 Landu' aku kiyōgan pagka niya' manga danakan ta bayi
takka paitu maan aku ma pasalan nu. In kau kono' hōgōt
tōōd pamalut nu ma pandu' bannal. Tattōg asal pame' nu
ma kalangnganan bannal.
4 'Nsa' niya' makalasig atay ku liyu min take ku pasal
manga panganak ku me' na peen ma kalangnganan bannal.
5 Bagay ku kalasahan ku, tuyu' kau asal ma hinang nu
matuntul manga danakan ta bean si Almasi, minsan aa 'nsa'
katauhan bi.
6 Lasa nu iyu bayi bissala uk sigam ni manga jamaa si
Almasi magtipun maitu. Bang sigam maiyu, bo' song palan-
jal ni palangnganan sigam, patuntulun sigam. Makasulut
Tuhan ko' iyu.
7 Manga aa itu bayi ngalausan langnganan sigam ma
sabab ōn si Isa iya panabbutan sigam, maka 'nsa' niya'
tabang tasambut sigam min aa 'nsa' magkahagad ma si Isa.
8 Patut du bang sagina ta manga aa salaihi', bo' niya'
lamud ta ma hinang sigam magnasihat pandu' bannal.
9 Bayi na aku mabo sulat ni manga jamaa si Isa Almasi
maiyu, suga' si Diyutripi, iya baya' magnakura' ma diyōman
sigam, 'nsa' tōōd ngasip ma aku.
10 Hangkan bang aku paiyu bangkil ku du bayi hinang
na maka bayi pangalimut na ma 'nsa' bidda' ma pasalan
kami. Maka 'nsa' le' iya kaamuhan ma hinang na salaihi',
hangkan paruhun na gam peen. 'Nsa' tayima' na manga
dawuranakan ta iya pahapit paiyu magnasihat, maka liyang
uk na sasuku baya' nayima', piōkat isab min pagtipunan bi!
11 Bagay ku kalasahan ku, daa singōrin addat-tabiat laat.
Iya singōrin addat-tabiat hap. Sasuku maghinang kahapan

suku' Tuhan iya, suga' sasuku maghinang kalaatan 'nsa'
tasayu na Tuhan bang salaingga.
12 Si Dimitiri iyu siyaksian sangkahapan uk aa kamemon,
maka saksi' sigam mag-uyun du maka kasabannalan. Kami
isab saksi' na, maka katauhan nu in saksi' kami bannal
sadja.
13 Heka le' pama' ku ma kaam suga' 'nsa' aku baya' mataha'
sulat itu.
14 Hōwat aku makasaut paiyu mag'nda' maka kau bo' kita
makapagtampal bissala.
15 Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan kasannangan
diyōm atay.
Manga bagay kami maiyu kamemon mabo minsan laa
bahasa sigam sadja. Bain manga bagay kami maitu dangan
maka dangan, in sigam masi du taintōm.
Wassalam

SULAT MIN SI JUDAS

Si Judas itu siyay si Isa, magdanakan isab maka si Ya'kub iya nakura' ma manga Almasihin ma hi' ma Awrusalam.

Bayi piyabo uk si Judas sulat na itu ni aa kamemon magpangandōl ma si Isa Almasi ma kalahat-lahatan. Siyoho' sigam uk na subay halli' tōōd ma manga guru iya mandu' kabengkokan. Manga guru ian bayi magbawu'-bawu' in sigam magkahagad ma si Isa Almasi, suga' heka kahinangan sigam 'nsa' manjari. Baisan sigam maka abbuhan. Niya' isab mean si Isa bayi ngasip ma pandu' sigam sampay me'-me' ma sigam maghinang laat. Biyandaan uk si Judas sasuku tabo uk manga guru laat ian bo' supaya sigam pabing ni pandu' bannal iya bayi pamandu' ma sigam tagna'.

Sulat min si Judas

1 Sulat itu min aku, si Judas, dakayo' sosohoan si Isa Almasi, maka danakan si Ya'kub. Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam, manga aa tapene' uk Tuhan. Kilasahan kaam uk 'Mma' tabi Tuhan maka iyōkōman kaam uk si Isa Almasi.

2 Mura-murahan, bang peen kaam jiyukupan ase' maka lasa min Tuhan, sampay kasannangan diyōm atay.

Pasal guru 'nsa' bannal

3 Manga bagay ku kalasahan ku, bayi tōōd aku baya' mabo sulat ni kaam pasal kasalamatan tabi, iya pamaniya' kitabi kamemon sali'-sali' sabab puwas min hukuman dusa. Suga' buttihian niya' kagunahan saddi, hangkan aku subay nulat ni kaam ibōt-ibōt subay kaam magtuyu' ma pandu' bannal iya bayi pingandōl uk Tuhan ma manga aa suku' na. Pimintadda uk na, ma 'nsa' niya' kulang na.

4 Iya hangkan kaam ibōt-ibōt panduan ku sabab niya' iyu manga aa 'nsa' tiyāwan Tuhan makalamud na ni kaam ma 'nsa' katauhan bi. Pibengkok uk sigam pandu' pasal ase' maka lasa Tuhan tabi bo' supaya niya' pangandaawahan sigam maghinang kalammian. Tapayiluhan uk sigam si Isa, iya Panghu' tabi tunggal pagnakuraan. Tasulat asal ma diyōm kitab ma masa awwal hi' pasal hukuman bang ayi iya pangangganta' ma manga aa iyu.

5 Minsan itu kasakupan bi na, baya' le' aku magpaintōm kaam pasal bangsa Israil waktu le' sigam tabanyaga' ma lahat Misil. Bayi sigam piyuwas min lahat Misil uk

Panghu' tabi suga' puwas hi' bayi piyatay na sasuku 'nsa'
magkahagad ma iya.
6 Intōmun bi isab pasal manga malaikat kasehean, iya
bayi ngaliyu min kapatutan bayi panganggantа' Tuhan ma
sigam. Bayi sigam ngalabba min pabōtangan sigam asal.
Ian na sigam tiyambōlan uk Tuhan ma diyōm kalindōman
bitu-bituhan, biyaggōt maka bilanggu' kasaumulan. May'an
na peen sigam sampay taabut 'llaw mehe pangahukum
Tuhan ma sigam.
7 Intōmun bi isab manga aa bayi ma daira Sodom maka
Gomora sampay ma manga kalumaan ma katilibut na ian.
Bayi sigam maghinang kalaatan sali' manga malaikat bayi
tasabbut ku hi'. 'Nsa' sadja danda iya sehe' sigam maghi-
nang kaiyaan, sampay pagkahi sigam lalla. Pitakkahan na
sigam api 'nsa' magkapadda bo' niya' pamintangan ma aa
kamemon.
8 Na, salaihi' du isab manga aa bayi tasabbut ku hi', iya
makalamud ni kaam. Manga aa iyu ngupi kalammian,
iya poon sigam tabo maghinang kaiyaan ma baran sigam.
Siyulak uk sigam kapag-agi Tuhan, maka bangsa malaikat
pihallingan laat uk sigam.
9 Malayingkan minsan si Mikail, nakura' manga malaikat,
'nsa' iya bayi makahinang salaihi'. Sabab ma waktu
kapagsagga' si Mikail maka nakura' sayitan pasal bangkay
si Musa bang sayi iya taga kapatutan, 'nsa' makatawakkal si
Mikail magpahalling laat ma nakura' sayitan hi'. Iya sadja
halling na, “Tuhan na naway ma kau.”
10 Suga' aa bayi tasabbut ku hi', ngudju'-ngudju' sigam ma
ayi-ayi 'nsa' tahati uk sigam. Iya palangay sigam sali' hayōp
'nsa' niya' pikilan na, sabab diyulan sadja baran sigam ma
ayi-ayi kinapsuhan. Iya na hi' mo sigam ni kalaatan ma
diyōm nalka'.
11 Makaase'-ase' manga aa ian! Singōran uk sigam addat-
tabiat si Kabil, iya anak si 'Mbo' Adam malaat. Singōran
uk sigam bayi sā' si Balaam sabab iya du sigam bilang
maghinang dusa bang peen tiyambahan pilak. Nagga' sigam
ma panohoan Tuhan, sali' bayi kapanagga' si Kura ma si
Musa masa awwal hi', bo' magmula du sigam sali' si Kura
hi'.
12 Manga aa iyu sali' dalil tamak ma pagjamu bi, iya
hinang bi tanda' papagdakayo' bi atay. 'Nsa' sigam iya'
maghinang kasabulan ma waktu kapaglami-lami sigam.
'Nsa' niya' saddi min baran sigam kiyannal. Sali' sigam
sapantun gabun tabo paleng uk baliyu, bo' 'nsa' muwan
ulan. Atawa sali' sapantun poon kayu 'nsa' muwan
buwa' minsan musim pagbuwa' na. Maka 'nsa' sadja 'nsa'

magbuwa', matay na tōōd sabab larut na sampay gamut na.
13 Manga aa iyu sali' sapantun goyak mehe. Tandaan di na
kaiyaan sigam, sali' bungkal goyak bang massa'. Sali' sigam
hantang bituun layingu, 'nsa' tapamandōgahan. Niya' asal
lahat bayi tiyagamahan manga aa iyu uk Tuhan ma diyōm
kalindōman bitu-bituhan, pabōtangan sigam sampay ni
kasaumulan.
14 Si Nabi Idris hi', panubu' si 'Mbo' Adam min 'nnōm
pangkat, bayi makaba' masa awwal hi' ma pasal aa buttihi'.
Uk halling na hi', “Pake kaam. Magpaitu du Panghu' tabi
maka malaikat na mag-ibu-ibuhan,
15 supaya ngahukum ma manusiya' kamemon. Pibōtang
uk na hukuman ma aa kamemon iya 'nsa' baya' magtaat ma
iya, ma sabab kahinangan sigam laat kamemon. Binsana'
isab manga aa ian ma sabab halling pangkal kamemon bayi
pamissala uk sigam tudju ni Tuhan.”
16 Manga aa bayi tasabbut ku hi' 'nsa' parōhōng magdugal
sampay naway kasehean sigam. Ngandulan sigam sadja
baran sigam maghinang ayi-ayi laat iya kinapsuhan uk
sigam. Magbantug sadja sigam ma baran sigam, maka tau
isab sigam makabag tainga aa kasehean bo' supaya sigam
karulan ayi-ayi kibayaan uk sigam.

Bissala pagbanda' maka panohoan

17 Suga', manga bagay ku, intōmun bi bayi pama' kaam
ma waktu palabay ian uk manga aa kawakilan uk Panghu'
tabi si Isa Almasi.
18 Uk sigam, “Bang song na katapusan masa itu, niya'
du manga aa paluwas ngudju'-ngudju' kaam, aa ngandulan
sadja napsu sigam minsan pangalangan uk Tuhan.”
19 Manga aa ian baya' ngabahagi' pagdakayo' manga aa
mean si Isa Almasi. Pigbayaan sigam uk napsu baran sigam,
'nsa' ma sigam Nyawa Tuhan.
20 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, subay magtabang-
tabang supaya pakōsōg pangandōl bi ma pandu' pagkaha-
garan bi, iya duwai min Tuhan. Bang kaam ngamu'-ngamu'
ni Tuhan subay min kawasa Nyawa Sutsi.
21 Pahōgōt kaam ma lasa Tuhan ma salta' kaam ngagaran
si Isa Almasi Panghu' tabi, iya muwanan kaam kallum
taptap ni kasaumulan ma sabab ase' na ma kaam.
22 Maase' kaam ma manga sehe' bi iyu, iya magduwa-
duwa le' pangandōl sigam ma si Isa.
23 Niya' isab kasehean song tabo ni kalaatan. Puwasin bi
sigam min kapiligduhan, sali' hantang aa piyuwasan min
diyōm api. Maka kasehean isab, subay sigam kaasean bi
suga' tangkisin bi kalaatan sigam bo' kaam 'nsa' kalaminan.

Subay kabansihin bi napsu dusa sigam, iya sali' hantang lammi' makatumpak ma badju'.

Pamudji ni Tuhan

24 Magsukul na kitabi ni Tuhan. Tunggal du iya makatampanan kitabi min ayi-ayi ganta' makabo kitabi ni karusahan. Iya sadja makabo kitabi ni haddarat na ma diyōm kasahayahan, ma 'nsa' niya' tamak atay tabi, maka landu' kita kiyōgan.

25 Tuhan iya dakayo'-kayo' bayi muwasan kitabi min hukuman dusa. Pudji ta na iya sabab min si Isa Almasi Panghu' tabi. Pudji ta na iya sabab ma iya kasanglitan, maka kaehehan, gaōsan maka kawasahan sataggōl min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay ni kasaumulan. Amin.

Wassalam

JURAN PAMABUKISAN

Iya bayi nulat juran pamabukisan itu si Yahiya, dakayo' min manga mulid si Isa Almasi mariyōm sangpu' maka duwa. Toa na iya tōōd ma waktu bayi panulat na itu, song na waktu kamatay na. Bayi iya ma pu' Patmos, pu' diki'-diki' pagpilisuhan ma iya uk parinta Roma ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi.

Juran itu bayi siyulat uk si Yahiya pamahōgōt iman manga Almasihin bayi ma masa ian sabab landu' sigam liyaat. Niya' uldin bayi min sultan Roma Mahatinggi, in sasuku magkahagad ma si Isa Almasi, in iya tunggal pagpanghuan, subay pidjala' uk parinta. Jari heka sigam bayi matay ma sabab bisa pamidjala' ma sigam hi'.

Iya siyulat uk si Yahiya ma diyōm juran itu ayi-ayi bayi pamabukis ni iya uk Tuhan ma pasal pakaradjaan song piniya' ma dunya maka ma langit. Heka bayi pamanda' ma iya hal panginu-inuhan aa sabab lōm tōōd hatihan na. Kasehean sulat itu bayi tahati uk manga Almasihin iya bayi 'llum le' ma masa hi', suga' heka 'nsa' tahati tabi ma buttihi'. Heka isab bissala paralilan 'nsa' kahangpasan tabi. Malaingkan sawa du pamandu' ma juran itu ma pasal si Isa Almasi. In iya sali' dalil “Bili-bili” bayi pagkulban pamapuwas dusa manusiya' kamemon, maka in iya Panghu' tōōd sangat kawasa. Karaōgan du uk na pagbantahan na kamemon sampay nakura' sayitan, bo' pibahu uk na langit maka dunya paglahatan manga aa suku' na. Manjari si Panghu' Isa Almasi iya magsultan du ma kamemon sampay ni kasaumulan.

Iya pibukis uk si Isa Almasi

1 Sulat itu pasal bayi pibukis uk si Isa Almasi. Bayi itu pamatau asal uk Tuhan ma iya, bo' pandaan na ni manga sosohoan Tuhan bang ayi song piniya'. Bayi siyoho' uk si Almasi dakayo' malaikat na pahi' ni sosohoan na si Yahiya, supaya iya pitau pasal pakaradjaan ma sosongun itu.

2 Biya'-ba' na uk si Yahiya in kamemon bayi tanda' na. Jari iya na itu ba'-ba' na pasal bayi pangalapal ma iya uk Tuhan, maka pasal kasabannalan bayi pamatau uk si Isa Almasi ni iya.

3 Na, sayi-sayi massa sulat itu niya' du kakōgan na, maka kiyōgan du sayi-sayi ngasip ma bayi tasulat pasal pakaradjaan ma sosongun maka me'-me' isab ma ayi-ayi

tasulat ma diyōm na. Sabab sikōt na waktu pamatakka pakaradjaan itu kamemon.

Tagnaan sulat si Yahiya ma pitu' pagtipunan jamaa si Isa

4-5 Sulat itu duwai min aku, si Yahiya, pisampay tudju ni pitu' pagtipunan manga jamaa si Isa ma kalingkal lahat ma Asiya. Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay uk Tuhan iya asal 'nsa' magkapinda min awwal sampay ni kabuttihian, sampay isab ni kasaumulan. Bang peen kaam biyuwanan isab ihi' min Nyawa Tuhan iya may'an ma dahuhan tingkoan Tuhan, maka min si Isa Almasi, iya kapangandōlan ma saksi' na. Dahu asal si Isa pikallum pabayik min kamatay na, mag-agi asal ma sasuku magnakura' ma kalohahan dunya.

Landu' iya lasa ma kitabi. Pipuwas kitabi uk na min dusa sabab min laha' na iya pitumpa ma kamatay na.

6 Tahinang na kitabi bangsa sultan, purukan kaimaman maghinang ni Tuhan, iya 'Mma' na. Hangkan subay sanglitan tabi si Isa Almasi, in iya sangat kawasa sampay ni kasaumulan. Amin.

7 Nganjaga kaam. Iyu si Isa Almasi song paitu, me' ma gabun. Tanda' du iya uk manusiya' kamemon sampay manga aa bayi ngandugsu' ma iya. Kamemon bangsa ma dunya itu magkarukkaan du ma sabab na. Aho', tantu na du. Amin.

8 “Aku iya tagnaan maka katapusan,” uk Tuhan, iya Panghu' Sangat Kawasa, iya 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal sampay ni kabuttihian, sampay ni kasaumulan.

Magpanyata' si Almasi

9 Aku itu si Yahiya dakayo' danakan bi. Dansehean du kitabi ma diyōman si Isa, hangkan aku taga lamud ma kaam ngimanan kasigpitan maka kabinsanaan, iya piniyaan ni sayi-sayi pasuku' ni pagparinta si Isa. Bayi aku pibōtang pahi' ni pu' Patmos ma sabab panganasihat ku palman Tuhan, maka ma sabab lapal kasabannalan bayi pamaintau uk si Isa.

10 Manjari niya' dakayo' 'llaw, iya 'llaw si Panghu' Isa, in aku bayi kapagbayaan uk Nyawa Tuhan. Kake aku suwara kōsōg sali' sapantun halling tiyup-tiyup, ian halling min bukutan ku.

11 Iya halling suwara ian, “Sulatun ayi-ayi tanda' nu bo' pabohun sulat ni manga jamaa iya magtipun ma pitu' daira itu: ni Epesos, Ismirna, Pergamo, Tatira, Sardis, Piladilpi, maka ni Laodikiya.”

12 Sakali palingi' aku nganda' bang sayi iya missala ma aku
ian. Paglingi' ku peen kanda' aku papagan maka palitaan na
bulawan, pitu' heka na.
13 May'an, ma tangnga' manga papagan palitaan ian, niya'
dakayo' nangge, ngandagbōs manusiya'. Iya pakayan na
ngabut ni nayi' na, maka niya' kambot bulawan palibōd ma
dagha na.
14 Buun na ian pote' tōōd sali' pote' tawas, maka parallet
mata na, sali' sapantun api.
15 Nayi' na ian magsinglab sali' tumbaga bayi siyubuhan
ni api bo' iyampa liyanuan. Iya suwara na ian sali' lagublub
bohe' tumpa min diyata'.
16 Niya' pitu' bituun intanan uk tangan na min katau,
maka niya' kepeng paluwas min bo' na tōm sōlab na
karuwambiya'. In bayihu' na nayinag sali' sawa bang lattu
'llaw.
17 Pag'nda' ku ni iya, magtuwi aku pahantak ma tōngōd
nayi' na, sapantun aa matay. Lipara pibōtang uk na tangan
na ni katau ma aku, maka halling na. Uk na, “Daa kau
tiyāw! Aku iya tagnaan maka katapusan.
18 Aku iya dakayo'-kayo' iya asal 'llum. Bayi na aku
matay, suga' nganda' kau, 'llum du aku pabayik sampay
ni kasaumulan. Aku iya taga kawasa mag-agi ma kamatay
sampay ma lahat manga aa iya bayi na matay.
19 Na, sulatun,” uk na, “kamemon bayi tanda' nu may'an
sini', maka iya tanda' nu ma buttihi' maka iya piniya' isab
ma waktu ma sosongun.
20 Pamahati ku na pasal pitu' bituun bayi tanda' nu ma
tangan ku ni katau maka pasal pitu' papagan maka palitaan
na bulawan. Iya na itu hatihan na: in pitu' bituun itu, iya
na pitu' malaikat ngantanan pitu' pagtipunan jamaa ku. In
pitu' papagan maka palitaan na, iya na pitu' pagtipunan
jamaa ku.”

2

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Epesos

1 Uk na lagi', “Sulatun lapal itu bo' pabohun ni malaikat
dakayo', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira
Epesos. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai du min aku, iya mo pitu' bituun itu
ma tangan ku ni katau, maka maglangngan pahi'-paitu ma
diyōman pitu' papagan maka palitaan na bulawan.
2 Katauhan ku du iya hinang bi. Katauhan ku isab in tuyu'
bi maghulas-sangsa' maka kōsōg bi nandalan kasigpitan ayi
bang ayi na. Katauhan ku isab kaam, 'nsa' kaimanan bi in

manga aa maghihinang kalaatan. Bayi na tapaliksa' bi tōōd
manga aa magnahu'-nahu' iyu in sigam bayi kawakilan uk
ku, bo' minnihi' katauhan bi manga aa ian magputing du.
3 Katauhan ku isab in kaam bal-iman du. Bayi na
sandalan bi kasigpitan ayi-ayi ma pasalan ku, maka 'nsa'
bayi libbahan uk bi iman bi.
4 Suga' niya' saway ku ma kaam sabab lasa bi ma aku 'nsa'
sali' bayi kahi' na tagna'.
5 Intōmun bi bayi mehe lasa bi tagna', pinda na tōōd.
Tayikutin bi in dusa bi, ngahinang kaam kahapan sali' bayi
hinang bi tagna'. Bang 'nsa' tayikutan bi dusa bi magbaran
du aku paiyu ni kaam ngalloan palitaan bi min pabōtangan
na.
6 Suga' kasulutan du isab aku ma kaam sabab kabansihan
bi hinang manga aa iya me' ma di si Nikulai, iya kabansihan
ku isab.
7 “Na, kaam kamemon iya taga tainga, asipun bi tōōd
pamissala Nyawa Tuhan ni manga pagtipunan jamaa ku.
Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku iya
kapatutan mangan buwa' min kayu makabuwan kallum
saumul-umul, iya tomo' ma hi' ma lahat Tuhan.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Ismirna

8 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngan-
tanan pagtipunan jamaa ku ma daira Ismirna. Salaitu bang
kau nulat:
“Lapal itu duwai du min aku, iya tagnaan maka katapu-
san. Bayi du aku matay, bo' 'llum aku pabayik.
9 Katauhan ku kabinsanaan iya kalabayan bi iyu, maka
iya kahalan kamiskinan bi, suga' iya bannal na taga karaya
du kaam mehe. Katauhan ku du isab bang ayi pangalimut
ma kaam uk aa magnahu'-nahu' in sigam Yahudi aa suku'
Tuhan, bo' peen 'nsa'. Manga aa ian dansehean asal maka
manga aa be'-bean nakura' sayitan.
10 Daa kaam tiyāw ma ayi-ayi kabinsanaan iya song takka
ni kaam. Pake kaam! Song kaam siyulayan uk nakura'
sayitan bo' supaya kaam pinda min pag-iman bi. Niya' du
kaam tiyawu' ni diyōm jil, bo' sangpu' 'llaw iya taggōl bi
ngananam kabinsanaan. Suga' patōtōg kaam mangandōl
ma aku minsan kamatay iya song bi, sabab tungbasan ta du
kaam kallum saumul-umul.
11 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd
pamissala Nyawa Tuhan itu, iya pisampay ni pagtipunan
jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat 'nsa' du
makananam kapaddian ma diyōm nalka', iya pigbahasa
kamatay kaminduwa na.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Pergamo

12 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngan-
tanan pagtipunan jamaa ku ma daira Pergamo. Salaitu bang
kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya mo kepeng tōm sōlab na
karuwambiya'.
13 Katauhan ku bang ma ayi paglahatan bi. In kaam ma
lahat tabantug sabab pagsumbahan aa ni nakura' sayitan.
Suga' minsan salaihi' hōgōt du pame' bi ma aku. 'Nsa'
bayi labbahan bi pag-iman bi tudju ni aku minsan waktu
bayi pamapatay ma si Antipas hi'. Bayi iya kapangandōlan
magnasihat ma pasalan ku hangkan na iya bayi biyono' ma
lahat nakura' sayitan iyu.
14 Suga' niya' saway ku ma kaam. Kaisa, niya' min kaam
iyu me'-me' ma pandu' si Balaam, iya bayi ma masa awwal
hi'. Si Balaam hi' bayi manduan si Balak mo bangsa Israil
maghinang dusa ni Tuhan, bo' kiyakan uk sigam pagkakan
haram iya bayi paglamas ni barhala'. Bayi na isab sigam
magkarupangan danda maka lalla.
15 Karuwa na, niya' du isab min kaam me'-me' ma pandu'
min si Nikulai.
16 Hangkan kaam subay pataikut min dusa bi. Bang kaam
ganta' 'nsa', pasaut du aku paiyu bo' atuhan ku manga aa
iyu. In pangatu ku pakōkōs iya paluwas min bo' ku.
17 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd bissala
Nyawa Tuhan itu, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku.
Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku sigam
kiyakan 'nsa' tanda' uk kasehean, iya kiyakan min diyōm
sulga' iyōnan manna. Pakaniya'-pakaniyaan ku isab sigam
batu pote' bayi kasulatan ōn sigam bahu. 'Nsa' niya'
makatauhan ōn ian saddi min aa asal makatayima' ma iya.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Tatira

18 “Sulatun na isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya
ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Tatira. Salaitu
bang kau nulat:
“Lapal itu duwai du isab min aku, Anak Tuhan. Mata ku
itu parallet sali' suleyab api, nayi' ku itu magsinglab sali'
tumbaga bayi siyubuhan.
19 Katauhan ku kahinangan bi. Katauhan ku in lasa bi
mehe maka pangandōl bi ma aku hōgōt du, maka kōsōg
isab panabang bi ma pagkahi bi, maka panandal bi ma
kasigpitan ayi-ayi. Hap le' kahinangan bi buttihi' min bayi
dahu.

20 Suga' niya' saway ku ma kaam. Iyu pasaran bi si Jesebel,
iya danda magnahu'-nahu' in iya magpalatun palman
min Tuhan. Tabo manga sosohoan ku magdusa sabab
min pamandu' na. Tabo na sigam maghinang kasabulan
danda maka lalla, sampay mangan kiyakan haram iya bayi
pangalamas ni barhala'.
21 Bayi na biyuwanan uk ku waktu ni danda iyu, kalu iya
pinda min paldusahan na. Suga' 'nsa' iya baya' ngalabba
min pagbais-bais na.
22 Pahantak ku iya ma pabahakan na sabab saki, bo' iya
makananam kabinsanaan. Sampay manga sehe' na bayi
maghinang laat maka iya, buwanan ku isab sigam kabin-
sanaan mehe bang 'nsa' pigsusunan sampay tiyayikutan uk
sigam manga kalaatan bayi tahinang sigam maka iya.
23 Patay ku du isab manga aa me' ma pandu' danda iyu,
bo' supaya kitauhan uk manga jamaa ku kamemon ma
pagtipunan sigam in aku itu dakayo'-kayo' katauhan akkal-
pamikil maka pangatayan manusiya'. Tungbasan ku kaam
isab kaniya-kaniya pipagtōngōd maka bayi kahinangan bi.
24 “Suga' kaam kasehean iyu ma Tatira, 'nsa' kaam bayi
me'-me' ma pandu' laat itu. 'Nsa' isab bayi anad bi pandu'
iya pigbahasa uk kasehean iyu ‘ilmu' lōm min nakura'
sayitan’. Baan ta kaam, 'nsa' kaam pahunitan ku hangkan
iya itu sadja panohoan ku ma kaam:
25 Intanin bi ayi-ayi bayi pamasuku' ma kaam, sampay
taabut waktu kapabayik aku paiyu.
26-27 Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, maka tuyu'
isab maghinang kabayaan ku sampay ni 'llaw kamatay na,
buwanan ku sigam kawasa sali' bayi pamuwan ma aku
uk 'Mma' ku. Buwanan ku sigam kawasa magnakura' ma
kabangsa-bangsahan. Iya bohan pagnakura' sigam sali'
hantang tungkud basi' 'nsa' kaatuhan, bo' pagbantahan
sigam sali' bila' pōga, kawukanat sadja.
28 Buwanan ku isab sigam bituun maga.
29 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd
pamissala Nyawa Tuhan iya pisampay ni manga jamaa ku
iyu.”

3

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Sardis

1 Missala le' aa tanda' ku ian, uk na ni aku, “Sulatun lapal
itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa
ku ma daira Sardis. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya mo Nyawa Tuhan maka
pitu' bituun. Katauhan ku du bang ayi iya hinang bi.

Katauhan ku isab in kaam bantug kono' kōsōg maghinang
kabayaan ku, suga' 'nsa' ko' iyu bannal.
2 Hangkan kaam subay pahalli'. Pahōgōtun bi pangandōl
bi, iya masi takapin iyu, bo' 'nsa' tighan. Iya kahinangan
bi iyu, bang ma liling ku isab, 'nsa' lagi' jatu ma panganda'
Tuhan ku.
3 Hangkan pikilun bi manga pandu' bayi take bi tagna'.
Beun bi na, pataikut kaam min dusa bi. Suga' bang kaam
'nsa' pahalli', patangkaw du aku paiyu ma waktu 'nsa'
katauhan bi.
4 Suga' niya' le' kaam min Sardis iyu 'nsa' kalaminan
kalaatan. Bayi na hallian bi atay bi, sali' hantang sammek
hiyalli' bo' 'nsa' katumpakan lammi'. Papagdongan ta kaam
maka aku ma pote' lullun pakayan bi, sabab tōp du kaam
me' ma aku.
5 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat pisammekan du
sigam pote' sali' uk ku hi' maka 'nsa' papasan ku ōn sigam
min kitab pagsulatan ōn aa sasuku 'llum saumul-umul.
Patanyag ku ni 'Mma' ku maka ni manga malaikat na in
aa ian manga suku' ku na.
6 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd
pamissala Nyawa Tuhan, iya pisampay ni pagtipunan jamaa
ku.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Piladilpi

7 “Sulatun lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan
pagtipunan jamaa ku ma daira Piladilpi. Salaitu bang kau
nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya Landu' Sutsi, iya Bannal
Tōōd. Aku iya ngantan kunsi' si sultan Daud. Bang aku iya
ngukab 'nsa' niya' makatambōl iya. Damikkiyan na bang
aku iya nambōl 'nsa' niya' makaukab iya.
8 Katauhan ku du bang ayi iya kahinangan bi. Katauhan
ku isab in gaōsan bi iyu kulang du, suga' taisbat bi na pandu'
ku maka hōgōt pame' bi ma aku. Niya' lawang bayi ukaban
ku ma kaam pasōran bi, lawang 'nsa' tatambōl minsan uk
sayi.
9 Pake kaam! Niya' maiyu manga aa magbawu'-bawu' iyu
in sigam bangsa Yahudi suku' Tuhan kono', suga' magputing.
Suku' sayitan sigam. Ma waktu sosongun bo ku du sigam
pasujud ni nayi' bi, jari katauhan sigam kamemon in kaam
kalasahan ku.
10 Bayi kaam soho' ku ngimanan ayi-ayi, bo' katuyuan
bi panohoan ku hi'. Hangkan du kaam jagahan ku pahap
bo' kaam liyappasan min diyōm kasusahan iya patakka ni

kalohahan dunya ma sosongun iya kabinsanaan panulayan
aa kamemon.
11 Song na aku paiyu pabayik ni dunya. Intanin bi
pahap ayi-ayi bayi pamasuku' kaam bo' supaya 'nsa' niya'
makaagaw tungbas bi iya pamahala' ma kaam.
12 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat, pamehe ku iya ma
alōpan Tuhan. Pataptap iya may'an, 'nsa' tōōd pakallo'
minnihi' saumul-umul. Sulat ku ōn Tuhan ku ma hi' ma
baran na, maka ōn daira Tuhan iya iyōnan Awrusalam
Bahu. Iya na ko' itu daira song pireyo' min sulga', min
Tuhan ku. Sulat ku isab ōn ku bahu ma baran manga aa
ku jan.
13 "Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala
Nyawa Tuhan, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku."

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Laodikiya

14 "Sulatun lapal itu ni malaikat damuwi, iya ngantanan
pagtipunan jamaa ku ma daira Laodikiya. Salaitu bang kau
nulat:
"Lapal itu duwai min aku, iya iyōnan si Amin, iya tantu
kapangandōlan. Bannal asal panaksi' ku. Aku iya poonan
ma kamemon bayi pipanjari uk Tuhan.
15 Katauhan ku isab kahinangan bi, in kaam ma ōtan me'
ma aku maka 'nsa', sali' hantang bohe' 'nsa' pasu', 'nsa'
haggut. Iya kabayaan ku subay kaam sabannal-bannal.
Bang kaam me' ma aku, me' kaam tōōd. Bang hati 'nsa',
daa na tōōd.
16 Pagka kaam magduwa-duwa le' ma pasalan ku, sulak
ta na kaam sali' bohe' ma ōtan pasu' maka haggut timanan
uk aa min bo' sigam pasal 'nsa' kabayaan sigam.
17 Uk bi in kaam dayahan, hap kalluman bi. Uk bi 'nsa'
niya' sukkal bi. Suga' iya bannal na, sali' kaam hantang aa
buta sabab 'nsa' tasayu bi bang ayi tōōd kahalan bi. Kaase'-
ase' kaam, makahansul kaam diyōm atay, sabab miskin
kaam, hati na kulang pag-iman bi. Sali' kaam aa 'nsa' niya'
kapanammek na.
18 Hangkan kaam hugan ku gara' salaitu, ballihun bi
ni aku bulawan 'nsa' niya' simbug na bo' kaam manjari
dayahan. Ballihun bi ni aku pakayan pote' pamakay bi bo'
kaam 'nsa' hubu. Ballihun bi isab ni aku tambal panambal
mata bi bo' kaam makanda' na.
19 Sasuku kalasahan ku biat ku na peen sampay saway ku
supaya mintang. Hangkan na, tuyuin bi kahapan, pataikut
kaam min dusa bi.
20 Pake kaam! Tiya' aku ngagaran kaam, sali' aa nangge
ma lawang luma' bi nguku' mikiukab. Bang niya' ngasip ma

suwara ku sampay ngukaban aku, pasōd du aku bo' kami magsawu.
21 Sasuku ngandaōg maka 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku iya kapatut ningko' ma bihing paningkoan ku. Pasali' du iya ni aku, sabab iya du aku, bayi taraōg ku palbantahan ku bo' ningko' na aku ma bihing 'Mma' ku ma paningkoan na.
22 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala Nyawa Tuhan, iya pisampay ni manga pagtipunan jamaa ku.”

4

Pakaradjaan ma diyōm sulga'

1 Puwas hi' niya' saddi panda' ni aku. Niya' tanda' ku lawang ukab ma diyōm sulga'. Take ku isab suwara sali' halling tiyup-tiyup iya bayi missala ni aku dahu ian. Uk suwara ian ni aku, “Pariyata' kau paitu, pandaan ta kau manga pakaradjaan iya song patakka.”
2 Saruun-duun du aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan bo' tanda' ku paningkoan bangsahan ma diyōm sulga', maka niya' dakayo' ningko' ma diyata' na.
3 Ngidlap asal pamayihuan na, sali' du palmata gaddung maka palmata pula. Paningkoan ian libut uk tambangaw sali' walna' gaddung.
4 Libut isab uk duwampu' ka 'mpat paningkoan saddi, iya ningko' ma paningkoan hi' duwampu' ka 'mpat kamaasan magpamakay pote' maka siyangōnan korona bulawan ma diyata' kok sigam.
5 Iya paningkoan ma tangnga' ian asal paluwasan kirat maka latte' maka laggōn maglagublub, maka niya' pitu' palitaan parallet ma alōpan na ian. Bang sayuhun, iya pitu' palitaan ian iya na Nyawa Tuhan.
6 Niya' isab ma dahuhan paningkoan ian sali' sapantun sallang linaw maka sawa tōōd, sali' dagbōs samin.

Tanda' ku isab ma katilibut paningkoan, ma 'mpat dugu na, niya' 'mpat malaikat. Lapat baran sigam uk mata, min dahuhan maka min bukutan.
7 Iya dagbōs dakayo' malaikat ian sali' dagbōs halimaw. Karuwa na sali' dagbōs sapi', katallu na sali' pamayihuan manusiya', maka kampat na ian sali' dagbōs belle' bang paleng.
8 In 'mpat malaikat ian taga pikpik, 'nnōm heka na pakaniya-pakaniya, maka lapat sigam uk mata diyōm-luwasan. 'Nsa' niya' karōhōng sigam magkalang 'llaw-sangōm. Salaitu iya kalangan sigam, uk na, “Sutsi, sutsi, sutsi asal Tuhan, iya Panghu' Sangat Kawasa. In iya Tuhan

'nsa' magkapinda sataggōl min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay isab ni kasaumulan.”

9 Magkalang na peen 'mpat malaikat ian, pagsanglit maka pagpamehe maka pagsukul sigam ni Tuhan iya ningko' ma tingkoan na bangsahan, iya 'llum asal saumul-umul. Kahaba'-kahaba' magkalang manga 'mpat malaikat ian

10 magsujuran du karuwampu' ka 'mpat kamaasan hi'. Paharap sigam ni iya ningko' ma paningkoan hi', bo' mudji sigam ma iya, iya asal 'llum saumul-umul. Pibōtang uk sigam manga korona bayi pakayan sigam ma dahuhan paningkoan bangsahan, bo' iyampa sigam maluwas bissala. Uk na,

11 “O Tuhan, Panghu' kami, kau iya dakayo'-kayo' patut siyanglitan sampay pimehe. Patut du isab bang kau kaniyaan kawasa sabab kau iya bayi magpamanjari kamemon. Asal min kahandak nu iya hangkan piniya' ayi-ayi kamemon, hangkan kabuwanan kallum.”

5

Gulungan katas maka Bili-bili

1 Manjari niya' isab tanda' ku gulungan katas, ian intanan iya ningko' ma paningkoan bangsahan, intanan ma tangan na ni katau. Katas ian bayi siyulatan min karuwambiya' na maka bayi pikitan maka pitu' tumbuk bo' 'nsa' paballat.

2 Sakali niya' tanda' ku malaikat kawasa. Tanōg uk na missala, uk na, “Sayi baha' taga kapatut ngalaknit manga tumbuk ma gulungan katas itu sampay mallat iya?”

3 Suga' minsan ma diyata' langit atawa ma babaw dunya atawa ma diyōm ahirat, 'nsa' du niya' bayi tapeha patut mallat gulungan katas ian, nganda' ma diyōm na.

4 Na, pagka 'nsa' niya' minsan dakayo' patut mallat katas ian atawa nganda' ma diyōm na, magtuwi aku nangis magkarukkaan.

5 Manjari bissalahan aku uk dakayo' maas min duwampu' ka 'mpat ian. Uk na, “Daa kau nangis. 'Ndaun ba. Taraōg na nakura' sayitan uk si Isa Almasi, iya pigbahasa Halimaw min panubu' si Yuda. Babantugun iya maka tubuan iya si Sultan Daud. Hangkan iya patut ngalaknit pitu' tumbuk ma gulungan katas ian, sampay mallat.”

6 Puwas hi' niya' tanda' ku may'an sali' Bili-bili nangge ma tōngōd paningkoan bangsahan ma tangnga'-tangnga'. Piglibutan iya uk 'mpat malaikat sampay uk duwampu' ka 'mpat kamaasan. Niya' tanda' ku ma baran Bili-bili manga bayinat in iya bayi piyatay. Niya' pitu' tanduk na maka pitu'

isab mata na. Bang sayuhun, in pitu' mata na ian iya na
Nyawa Tuhan piyabo uk Tuhan ni kalohahan dunya.
7 Sakali itu pasong Bili-bili ni iya ningko' ma paningkoan
bangsahan, ngallo' gulungan katas min tangan na min
katau.
8 Pagkallo' na katas, magtuwi in 'mpat malaikat ian,
maka duwampu' ka 'mpat kamaasan bayi magsujuran ma
dahuhan na mudji iya. Manga kamaasan ian bayi mo
biyula kaniya-kaniya maka tugtugan bulawan panno' uk
kamanyan, bo' hamut kamanyan ian sali' ibarat pagduwaa
min aa suku' Tuhan.
9 Sakali magkalangan sigam magsujuran ian, kalangan
bahu. Salaitu iya lapal kalangan hi', uk na,
“Kau du peen iya taga kapatut ngallo' gulungan katas
sampay mitas ngalaknit tumbukan na,
Sabab kau iya bayi piyatay, maka laha' nu bayi patumpa ma
kamatay nu. Iya na ko' iyu bayi pangalakkat manga
manusiya' min karusahan sigam bo' supaya sigam
manjari suku' Tuhan.
Manga aa itu asal min panubu' kamemon, min bahasa
kamemon, min pihak kamemon, sampay min bangsa
kamemon.
10 Tahinang nu sigam tubuan sultan, purukan imam maghi-
nang ni Tuhan tabi.
Bo' sigam na iya magbaya' ma babaw dunya itu ma
sosongun.”
11 Puwas uk na hi' nganda' aku pay'an pabayik, bo' niya'
take ku suwara min malaikat ma ibu-ibuhan. Ian sigam
magtanggehan ma katilibut paningkoan bangsahan maka
'mpat malaikat maka duwampu' ka 'mpat kamaasan ian.
12 Tanōg uk baanan malaikat itu magkalang, maka salaitu
iya lapal kalangan hi':
“Patut piyudji Bili-bili iya bayi piyatay.
Kawasa iya tōōd maka dayahan tōōd. Mehe asal pangatau
na maka kōsōg na.
Pamehe ta iya, sanglitan ta iya, pudji ta iya.”
13 Puwas hi' take ku magkalangan kamemon bayi pipan-
jari uk Tuhan, ma diyata' langit, ma babaw dunya, ma
ahirat, sampay ma diyōm tahik. Aho', bangsa kamemon ma
kalingkal alam, ian magdakayo' magkalang. Salaitu isab iya
lapal kalangan hi':
“Pudji tabi iya maningko' ma paningkoan bangsahan.
Pudji tabi Bili-bili ian.
Subay iya pamehe tabi, subay sanglitan tabi saumul-umul,
Sabab iya iya asal sangat kawasa.”

14 Sakali nambag 'mpat malaikat ian, uk na, “Amin”. Bo'
pasujud karuwampu' ka 'mpat kamaasan ian mudji Tuhan
maka Bili-bili.

6

Manga tumbuk bayi pikitan ni gulungan katas

1 Na, sabu aku nganda' pay'an, tanda' ku Bili-bili ngalaknit
tumbuk dakayo' min gulungan katas ian. Maka take ku
dakayo' malaikat min tōngōd paningkoan ian magsuwara.
Sali' laggōn iya tanōg suwara na. Uk na, “Paluwas na kau!”
2 Magtuwi niya' tanda' ku kura' pote'. Iya ngura' ian mo
pana' maka baugan na, maka biyuwanan iya korona panu-
rung kok na. Jari ngura' iya paluwas minnian ngatuhan
banta na kamemon. 'Nsa' iya ngaku diyaōg.
3 Sakali liyaknit uk Bili-bili ian iya tumbuk karuwa na, bo'
take ku malaikat karuwa na magsuwara. Uk suwara na hi',
“Paluwas na kau!”
4 Magtuwi niya' kura' dakayo' paluwas, kura' pula laa.
Iya ngura' ian biyuwanan pakōkōs taha', maka biyuwanan
iya kapatut ngalloan kasannangan min kalohahan dunya,
sampay mabōtang kalingōgan ma bangsa manusiya' ma
pagbono' sigam.
5 Puwas hi' laknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk katallu
na, bo' take ku malaikat katallu na magsuwara. Uk suwara
na hi', “Paluwas na kau!” Pag'nda' ku, niya' kura' itōm
panguraan uk aa menten timbangan.
6 Jari niya' take ku sali' suwara paluwas min tangnga'
'mpat malaikat ian. Uk suwara ian, “Iya halga' dapansing
buwas tirigu atawa tallu pansing dawa subay gadji aa da
'llaw. Suga' in kabbun jaitun maka kabbun anggul daa
subay pikaat.”
7 Puwas hi' liyaknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk
kampat, bo' take ku malaikat kampat na ian magsuwara.
Uk suwara na hi', “Paluwas na kau!”
8 Pag'nda' ku niya' kura' massat, sali' 'nsa' niya' laha'
na. Iya ngura' ian iyōnan Kamatay, maka iya paturul
min buwian na iyōnan Ahirat. Manjari in duwangan
itu biyuwanan kapatut mapatay da bahagi' min bahagi'
'mpat manusiya' kamemon ma dunya. Bono', gōtōm,
saki maglamin, sampay sattuwa tawun, iya pitakka uk
duwangan itu pamapatay manga aa.
9 Puwas hi', paglaknit peen uk Bili-bili ian iya tumbuk
kalima na min gulungan katas hi', tanda' ku may'an ma
deyo' tōngōd pagkulbanan manga nyawa aa. Aa ian bayi
biyono' ma sabab pagnasihat sigam ma palman Tuhan
maka ma sabab katuyu' sigam naksi' ma pasal si Isa Almasi.

10 Sakali ngalingan manga nyawa ian. Tanōg pangalingan
sigam, uk na hi', “O Tuhan Panghu' kami, kau iya dakayo'-
kayo' Sangat Kawasa. Landu' kau sutsi maka bannal tōōd!
Salaingga le' taggōl na bo' iyampa hukum nu manga aa
ma dunya hi'? Umay sigam pagmulkaan nu ma sabab
pamapatay sigam ma kami itu?”
11 Jari biyuwanan sigam juba pote' pakaniya-pakaniya, bo'
siyoho' sigam pahali-hali le' dayi'-dayi'. Subay kono' jukup
iya heka dawuranakan sigam sosohoan Tuhan piyatay bo'
iyampa miyulkaan manga aa bayi mapatay hi'.
12 Na, ubus peen ian hi', tanda' ku Bili-bili ian ngalaknit
tumbuk kannōm na min gulungan katas. Magtuwi niya'
linug mehe nganjōgjōg diyōm dunya. Ngalindōm isab mata
'llaw sali' hantang karut itōm, maka dagbōs bulan ian pula
sali' dagbōs laha'.
13 Sampay bituun ma diyata' langit, pakpak kamemon
tudju ni dunya sali' hantang buwa' kayu malaganas hug na
bang tawwa' badju.
14 Lanyapan isab langit sali' hantang katas liyunan, maka
kamemon kabud-buran maka kapu'-puan pinda min bayi
asal tōngōd na.
15 Manjari manga aa ma dunya, manga kasultanan maka
manga parinta, manga kanakuraan sundalu, manga aa
dayahan maka aa gaōsan sampay isab aa kamemon, ata
maka 'nsa' ata, magtapukan di sigam sali'-sali', ayi na ma
diyōm sengab lakit, ayi na ma deyo' kabatuhan ma kabud-
buran.
16 Ngamu'-ngamu' sigam ni kabud-buran maka ni ka-
batuhan, uk na, “Hugin kami supaya kami katambunan, bo'
kami 'nsa' tanda' uk iya ningko' ma paningkoan bangsahan,
bo' 'nsa' isab tawwa' mulka' min iya iyōnan Bili-bili.
17 Sabab taabut na waktu pamatakka mulka' uk sigam ma
manusiya'. 'Nsa' niya' makasandal mulka' ian, minsan sayi.”

7

Dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu aa Israil

1 Puwas ian kanda' aku 'mpat malaikat nangge ma 'mpat
pidju alam nagang. Ian siyagang uk sigam 'mpat baliyu
mehe bo' supaya 'nsa' patumbuk ni karehan atawa ni
deyawut, atawa ni kakayu-kayuhan minsan laa hal ni
dampoon.
2 Maka niya' tanda' ku dakayo' malaikat paluwas min
sōbangan mo pagsasapan Tuhan, iya asal 'llum. Giyasōran
uk malaikat dakayo' manga malaikat kampat ian, iya bayi

kabuwanan kawasa uk Tuhan magpakaat dunya ni karehan
maka ni deyawut.
3 Uk malaikat dakayo' itu, “Daa le' mulahun bi karehan
maka deyawut iyu sampay kakayu-kayuhan na, sataggōl
'nsa' le' kami makasapan manga sosohoan Tuhan tabi ma
tuktuk sigam.”
4 Manjari biyaan aku bang pila heka puhu' iya subay
siyapan ma tuktuk sigam. Dahatus kono' ka 'mpatpu' ka
'mpat ngibu min kabangsahan tubu' Israil.
5-8 Min panubu' si Yuda niya' sangpu' ka duwangibu bayi
kasapan. Iya du min panubu' si Ruben, si Gad, si Asel, si
Naptali, si Manasse, si Simiyun, si Libi, si Issakal, si Sibulun,
si Yusup, maka si Benjamin. Sangpu' ka duwangibu bayi
kasapan isab min panubu' sigam kaniya-kaniya.

Katipunan aa mamarahi heka na

9 Puwas hi' nganda' aku bo' tanda' ku katipunan aa
mamarahi heka na, 'nsa' taitung! Manga aa itu niya' min
bangsa kamemon maka min panubu' kamemon, min pihak
kamemon maka min bahasa kamemon. Ian sigam mag-
tanggehan ma alōpan paningkoan bangsahan, ma alōpan
Bili-bili. Magjuba sigam pote', maka magbo sigam sali' lokay
kaniya-kaniya.
10 Tanōg uk sigam magsuwara sali'-sali', uk sigam, “San-
glitan ta Tuhan tabi, iya ningko' ma paningkoan bangsahan,
maka pudji ta isab Bili-bili sabab minnihi' kitabi lappasan
min hukuman.”
11 Ian 'mpat malaikat maka manga kamaasan nangge
ma tōngōd paningkoan, maka ian isab manga malaikat
kamemon nangge min katilibut sigam. Sakali magsujuran
baanan malaikat ian paharap ni paningkoan bo' piyudji
Tuhan uk sigam.
12 Uk sigam hi', “Amin. Sanglitan ta na Tuhan, mahaldika'
ta na iya. Pamehe ta ōn na, pagsukulan ta iya, sabab ma
iya asal pangatau lōm maka barakat maka sangat kawasa
sampay ni kasaumulan! Amin!”
13 Sakali itu tiyaw aku uk dakayo' min kamaasan ian, uk
na, “Katauhan nu baha' bang sayi manga aa magjuba pote'
ian? Katauhan nu sigam bang minningga?”
14 Uk sambung ku, “Tuwan 'nsa' katauhan ku. Kau iya
makatauhan iya.”
Uk na ma aku, “Manga aa ian bayi makalabay kabin-
sanaan mehe. Bayi karakdakan uk sigam juba sigam ma
diyōman laha' Bili-bili, hati na kakalloan tamak dusa sigam.
15 Iya na hi' sababan na hangkan sigam nangge ma alōpan
tingkoan Tuhan. Maghinang sigam ma iya 'llaw-sangōm

ma tōngōd dahuhan na. Tiyampanan sigam uk Tuhan,
iya ningko' ma tingkoan na bangsahan. Salamat sigam ma
alōpan na.
16 'Nsa' na sigam giyōtas atawa toho' kallong pabayik
sampay ni kasaumulan. 'Nsa' sigam kapasuan uk 'llaw,
atawa lus,
17 sabab Bili-bili iya patōngōd ma haddarat Tuhan ian
ngipat ma sigam du. Iya iya magnakura', mo sigam ni
tuburan bohe' makakaallum. 'Nsa' na niya' pagtangis sabab
bayi na siyapuhan uk Tuhan bohe' mata sigam kamemon.”

8

Tumbuk kapitu' na

1 Manjari itu, puwas peen uk Bili-bili bayi ngalaknit
tumbuk kapitu' na min gulungan katas ian, magtuwi 'nsa'
niya' minsan halling ma diyōm sulga' ma diyōm manga
tōnga' jam.
2 Puwas hi' tanda' ku pitu' malaikat nangge ma dahuhan
Tuhan, bo' tiyōpōran sigam tiyup-tiyup pakaniya-pakaniya.
3 Sakali niya' dakayo' malaikat saddi pay'an nangge ma
tōngōd pagkulbanan, mo tugtugan bulawan. Heka ka-
manyan bayi pamuwan ma iya pamasimbul na ni pagsam-
bahayangan manga aa suku' Tuhan kamemon, ma sabu na
mudbud kamanyan. Ian pamudburan na ma lamisahan
bulawan, ma alōpan tingkoan Tuhan.
4 Jari in humbu kamanyan itu magbe' maka pagsamba-
hayang manga aa suku' Tuhan, hi' pahumbu pariyata' min
tangan malaikat nangge ian ma harapan Tuhan.
5 Sakali itu killo' tugtugan uk malaikat itu. Pinnoan uk
na maka baga api min diyata' lamisahan ian bo' iyampa
liyarukan uk na tudju ni dunya. Paglaruk na, magtuwi
niya' laggōn maglagublub, maka latte', maka kirat. Niya'
isab linug nganjōgjōg diyōm dunya.

Pihalling na tiyup-tiyup

6 Manjari in pitu' malaikat iya mo pitu' tiyup-tiyup ian
sakap na song magpahalling.
7 Iya malaikat dakayo' ian magpahalling na tiyup-tiyup
na. Magtuwi niya' tigtigan aes maka api bayi pitumbuk ni
dunya maglamud maka laha'. Minnihi' tutung dunya daba-
hagi' min bahagi' tallu. Talapay manga kakayu-kayuhan
maka kaparang-parangan, dabahagi' isab min bahagi' tallu,
maka tutung isab kaparang-parangan kamemon.
8 Puwas hi' iya malaikat karuwa na ian magpahalling na
isab tiyup-tiyup na. Sakali niya' api kōmpōl sali' ehe bud
hi' pitumbuk ni diyōm tahik. Paglaruk peen itu, magtuwi

dabahagi' min bahagi' tallu ma katahikan ian tahinang
laha'.
9 Matay magtuwi dabahagi' min bahagi' tallu iya sasuku
'llum ma diyōm tahik. Magkaat isab dabahagi' min bahagi'
tallu iya sasuku bayanan ma kuwit tahik ian.
10 Puwas hi' iya malaikat katallu na magpahalling na isab
tiyup-tiyup na. Sakali niya' bituun mehe sali' palitaan, hi'
pitumbuk min diyata' langit tudju ni kasowang-sowangan
maka ni tuburan bohe', dabahagi' isab min bahagi' tallu.
11 Bituun ian iyōnan “Pait” sabab iya bohe' bayi katum-
bukan na manjari pait. Heka aa bayi matay pag-inum sigam
bohe' ian, sabab pait na.
12 Puwas hi' iya malaikat kampat na magpahalling na isab
tiyup-tiyup na. Magtuwi palindōm dabahagi' min bahagi'
tallu min 'llaw, min bulan, sampay min manga bituun.
Hangkan ma diyōm da 'llaw 'mpat jam in taggōl na 'nsa'
muwan sawa. Damikkiyan na ma waktu sangōm, 'mpat jam
isab 'nsa' muwan sawa min diyata' langit.
13 Na puwas ian hi' sabu peen aku nganda', niya' belle'
take ku magsuwara, ian paleng ma tōngōd langit. Tanōg
suwara na, uk na, “'Ndu'! 'Ndu'! Landu' kaase'-ase' na
sasuku maglahat ma dunya sabab landu' bisa manga bala'
iya pitakka ni sigam bang taabut waktu pamahalling tiyup-
tiyup uk tallu malaikat damuwi!”

9

*Manga tiyup-tiyup malaikat pihalling na peen magsunu'-
sunu'*

1 Manjari iya malaikat kalima na bayi magpahalling na
isab tiyup-tiyup na, bo' niya' tanda' ku sali' bituun bayi hug
ni dunya min diyata' langit. Bituun itu bayi kabuwanan
kunsi' pangukab tambōl lowang tigōb-tigōban.
2 Pag-ukab na peen lowang ian, magtuwi niya' humbu
paluwas min diyōm na, sali' humbu min tutung mehe. Jari
kalindōman 'llaw maka langit uk humbu ian.
3 Niya' baanan ampan dulu patappak ni dunya luwas bayi
min diyōm humbu, bo' pipatut sigam ngeket sali' bisa keket
kalajangking.
4 Siyoho' sigam daa nginay-nginay kaparang-parangan
atawa kakayu-kayuhan atawa ayi-ayi patomo' ma babaw
dunya. Hangkan du manga aa 'nsa' bayi kasapan tuktuk
sigam maka sap Tuhan iya makajari miyula uk manga
ampan ian.
5 Malayingkan sigam 'nsa' pirul magpatay. In manusiya'
ian subay pipaddian sadja ma diyōm limam bulan. Iya

nanam paddi' kalabayan manga aa ian sali' du paddi' keket
kalajangking.
6 Na, ma diyōm limam bulan hi', manga aa takeket
kalajangking itu magdahing na peen subay matay suga' 'nsa'
matay. Baya' na sigam matay suga' 'nsa' du sigam diyulan.
7 Iya dagbōs manga ampan ian sali' hantang kura'
piyanyapan song panguraan ni pagbonoan. Niya' sali' ko-
rona bulawan panurung ma kok sigam, maka pamayihuan
sigam sali' manusiya'.
8 Buun sigam taha' sali' buun danda, maka bagaang sigam
sali' taling sattuwa halimaw.
9 Dagha sigam tiyamingan maka sisik sali' dagbōs basi'.
Ngallub isab kapikpikan sigam bang pajabjab, sali' tagandak
baanan kura' ngangguyud manga kalesa bang parugpak ni
pagbonoan.
10 Togel sigam sali' togel kalajangking taga iting ma tong
na. Iya ian pamapaddi' sigam ma manusiya' ma diyōm
limam bulan.
11 Niya' isab sultan ngagihan sigam, iya na dakayo' sayitan
taga 'ntanan lowang tigōb-tigōban ian. Ōn iya 'ntanan ian
bang ma bahasa Hibrani, si Abaddon. Bang ma bahasa
Girik, si Apolyon, hati na Pamakaat.
12 Na minnihi' patōbtōb na bala' iya dahu pitakka, suga'
masi le' niya' duwa bala' pasunu' ma damuwi.
13 Manjari iya malaikat kannōm na bayi magpahalling
tiyup-tiyup na bo' niya' take ku suwara paluwas min 'mpat
dugu lamisahan bulawan iya pagtugtugan kamanyan, iya
may'an ma alōpan Tuhan.
14 Salaitu iya lapal suwara ian ni malaikat kannōm na, uk
na, “Hubarin na 'mpat sayitan iya bayi ingkōtan ma bihing
sowang Alpurati hi'.”
15 Manga sayitan ian bayi pisakap asal suga' 'nsa' sigam
bayi hiyubaran. Subay na taabut waktu na tōōd, 'llaw na
maka bulan na maka tahun na, bo' iyampa sigam piluwas
mapatay baanan manga manusiya', dabahagi' min bahagi'
tallu ma sigam kamemon.
16 Kabaan aku bang pila sundalu ma deyoan 'mpat sayitan
hi', aa magpangura' lullun. Piyuhan ibu laksa' kono' iya
heka sigam.
17 Salaitu iya dagbōs manga kura' bayi ma diyōm pan-
ganda' ku hi', maka manga sundalu magpangura' ian. Iya
dagha sigam bayi tiyampanan maka taming magwalna' pula
sali' api maka bilu tahak maka sali' biyaning mayilang.
Iya kok kura' ian ngandagbōs halimaw, iya bo' sigam
paluwasan api maka humbu maka mayilang dōkōt.

18 Jari matay in bangsa manusiya', dabahagi' min bahagi'
tallu. Iya makapatay ian tallu ginis bala' iya bayi paluwas
min bo' manga kura', hati na api maka humbu maka
mayilang diyōkōtan.
19 In kura' ian niya' duwa bala' pamapatay sigam ma
manusiya'. Kaisa, iya paluwas min bo' sigam. Karuwa,
iya ma togel sigam sabab togel sigam ian sali' so, taga kok
pangamula sigam ma manusiya'.
20 Suga' manga manusiya' takapin, iya 'nsa' bayi matay uk
bala' ian, 'nsa' tōōd pataikut min barhala' bayi hinang sigam
pagtuhan-tuhanan sigam. 'Nsa' sigam parōhōng numba ni
manga sayitan sampay ni barhala' hinang min bulawan,
pilak, tumbaga, batu maka kayu, iya 'nsa' makanda', 'nsa'
makake, 'nsa' makalangngan.
21 'Nsa' sigam pinda min kahinangan sigam laat. Masi-
masi sigam magpamono' sampay mantak ni pagkahi sigam.
'Nsa' sigam parōhōng maghinang kasabulan danda maka
lalla, sampay magtangkaw.

10

Malaikat maka gulungan katas diki'

1 Manjari niya' isab dakayo' malaikat kōsōg tanda' ku
paruwai min sulga' tudju ni dunya, paputus ma gabun.
Niya' tambangaw palengkong min diyata' kok na, bo'
bayihu' na magsinag sali' mata 'llaw. Iya dagbōs nayi' na
ian sali' hag diyōkōtan.
2 Niya' 'ntanan na gulungan katas diki' bayi taballat. Nayi'
na ni katau bayi pitappak ni diyata' tahik, bo' nayi' na ni kayi
pitappak ni diyata' de.
3 Sakali ngalingan pakōsōg malaikat itu, sali' halling
manga halimaw iya kōsōg na. Paglingan na itu, na,
siyambag iya uk pitu' laggōn ngalagublub.
4 Paglagublub na itu, arak sulat ku bayi lapal laggōn hi'
suga' niya' take ku suwara min diyōm sulga' nagang aku.
Uk na, “Daa sulatun iya paghalling uk pitu' laggōn iyu.
Paddamun le'.”
5 Manjari in malaikat bayi tanda' ku ian nangge ma tahik
maka ma diyata' dehan bayi nongan tangan na ma katau
tudju ni langit
6 maka uk na napa. Iya panapahan na ōn Tuhan iya
asal 'llum saumul-umul, iya bayi magpamanjari langit maka
kakaya'-kayaan na sampay dunya itu de maka deyawut
maka kakaya'-kayaan na isab. Iya uk sapa na, “Pilanjal na,
'nsa' na pitanggu.

7 Bang pihalling tiyup-tiyup na uk malaikat kapitu' na,”
uk na, “magtuwi tahinang uk Tuhan iya bayi kagaraan na,
iya 'nsa' bayi tatau uk mahadjana' kamemon, suga' bayi
pamatau na ni kanabi-nabihan sadja, iya sosohoan na.”
8 Puwas hi' missala ni aku pabayik iya suwara bayi take
ku halling min diyōm sulga'. Uk na, “Pahi' kau kalloun
katas paballat ian min tangan malaikat iya nangge ma tahik
sampay ma diyata' dehan ian.”
9 Na, pahi' aku ni malaikat ngamu' gulungan katas diki'.
Uk na ni aku, “A, kalloun na. Kakanun. Pagnanam nu iyu
mamis du ma diyōm bo' nu, sali' gula' buwani, suga' kisōm
ma diyōm battōng nu.”
10 Killo' na uk ku gulungan katas diki' min tangan
malaikat ian bo' iyampa kiyakan uk ku. Pagkakan ku,
magtuwi mamis sali' gula' buwani, suga' pagtallōn ku kisōm
na diyōm battōng ku.
11 Manjari niya' missala ni aku, uk na, “Subay paluwas
nu lapal Tuhan pabayik pasal iya song pitakka ni kabangsa-
bangsahan, ni kapanubuan, ni bahasa kaginisan, sampay ni
baanan kasultanan sigam.”

11

Duwangan saksi'

1 Manjari itu kabuwanan aku batang kayu pagsukuran,
bo' siyoho' aku nukud. Uk na hi', “Pahi' kau, sukurun
langgal Tuhan sampay pagkukulbanan. Itungun bang pila
jamaa iya magsambahayang ma diyōm na ian.
2 Suga' daa sadja lapayun halaman ma katilibut langgal
ian. Daa sukurun hi' sabab pamasuku' ma manga aa 'nsa'
suku' Tuhan. Tiyamakan du daira sutsi uk sigam ma diyōm
'mpatpu' ka duwam bulan.
3 Soho' ku duwangan saksi' ku pay'an,” uk na. “Magpa-
makay sigam sammek karut, bo' pisaplag uk sigam lapal
Tuhan ma diyōm dangibu ka duwa hatus ka 'nnōmpu' 'llaw
hi'.”
4 Na, in duwa saksi' itu bang pigbahasa, iya na duwa kayu
jaitun maka duwa palitaan iya patōngōd ma alōpan Tuhan
iya magpanghu' ma dunya.
5 Bang niya' ganta' nulay ngalaugan manga saksi' itu,
niya' api pasapput min bo' sigam magpakaat banta sigam.
Hangkan tantu matay sayi-sayi makatawakkal nganjahu-
laka' ma duwangan itu.
6 Niya' isab kapatut sigam nambōlan langit bo' supaya
'nsa' ulan sataggōl sigam masi magpasaplag lapal Tuhan.
Taga kapatut du isab sigam magbaya' ma tuburan bohe',

pipindahan uk sigam ni laha'. Maka niya' isab kapatut sigam matakka bala' kaginisan ni diyōm dunya, ma waktu umay-umay kabayaan sigam.

7 Na, bang ubus na uk duwangan saksi' itu magpas-aplag lapal Tuhan, diyugpakan du sigam uk dakayo' sat-tuwa makataw-taw iya paluwas min diyōm lowang tigōb-tigōban. Taraōg uk na duwangan ian, piyatay.
8 Jari bangkay sigam pisaran imbanan du ma paglabayan ma diyōm daira tabantug ian, daira bayi pangalansangan Panghu' sigam ni hag. Iya pangōn daira ian Sodom maka Misil, bo' 'nsa' hi' di ōn na. Tuud ōn pamaralil sadja.
9 Ma diyōm tallu 'llaw maka tōnga' in bangkay sigam inda'-nda' na peen uk baanan aa min pihak kamemon, min panubu' kamemon, min bahasa kamemon, sampay min bangsa kamemon. Manga aa ian 'nsa' baya' magpakubul duwangan ian.
10 Na, landu' kiyōgan manga aa ma kalingkal dunya ma sabab kamatay duwangan itu. Magkalamihan sigam sampay magbuwan-buwanan dakayo' pa dakayo' sabab in duwa nabi itu bayi magpaniya' kabinsanaan ni manga aa pabōtang ma dunya itu.
11 Suga', labayan peen tallu 'llaw maka tōnga' min bayi kamatay duwangan itu, magtuwi pisugpat nyawa sigam pabing uk Tuhan, biyuwanan kallum pabayik. Magtuwi sigam nangge bo' sasuku kanda' ma sigam landu' tōōd tiyāw.
12 Puwas hi' niya' take uk duwangan nabi itu suwara tanōg missala ni sigam min diyōm sulga'. Uk na, “Paitu kaam pariyata'.” Magtuwi sigam pariyata' ni sulga' min diyōm gabun ma sabu banta sigam nganda'-nganda'.
13 Magsalta' isab makapariyata' sigam, saruun-duun niya' linug kōsōg kalandu'. Bo' lubu dabahagi' min bahagi' sangpu' ma daira ian. Niya' pitu' ngibu aa matay uk linug. Sakali manga aa iya takapin 'llum ian siyōd tāw kalandu', hangkan sigam bayi muwan sanglit tudju ni Tuhan ma diyōm sulga'.

14 Na, palabay na bala' karuwa na suga' marayi' na katallu na.

Pihalling tiyup-tiyup kapitu'

15 Na, iya malaikat katapusan magpahalling na tiyup-tiyup na. Magtuwi niya' manga suwara tanōg take min diyōm sulga', uk na “Iya ngantan parinta na ma kalohahan dunya itu, iya na Panghu' tabi Tuhan maka Almasi na. Taptap kapagparinta na sampay ni kasaumulan!”

16 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan iya magt-
ingko' asal ma tingkoan sigam ma alōpan Tuhan, hi' pasujud
maka mudji Tuhan.
17 Uk bissala sigam,
“O Tuhan Panghu' kami Sangat Kawasa,
Kau iya Tuhan 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal,
sampay ni kabuttihian.
Mehe pagsukulan kami ni kau sabab tapandaan nu na
kawasa nu, iya 'nsa' niya' makaliyuhan iya,
Bo' kau na iya nagna' ngantanan parinta ma diyōm dunya.
18 Manga aa 'nsa' me' ma kau, pasu' tōōd atay sigam,
Sabab taabut na waktu pangamulka' nu sigam,
Waktu pangahukum nu ma aa kamemon bayi magpatayan.
Iya na itu waktu kapanungbas nu ma manga kanabi-
nabihan iya sosohoan nu,
Sampay ma manga suku' nu kamemon mehe maka diki',
sasuku mag-addat ma ōn nu.
Waktu na isab pamakaat nu ma sasuku bayi makaat dunya
itu.”
19 Sakali iyukab na langgal Tuhan ma sulga' bo' tanda' ku
may'an baul pangalōōnan sulat iya panulatan kapagsulutan
Tuhan maka manga aa suku' na. Niya' ian singlab kirat,
maka laggōn maglagublub, maka linug, maka niya' tigtigan
aes hug ngulabakan min diyata'.

12

Danda maka naga

1 Manjari itu niya' tanda' ku paltandaan landu' makainu-
inu palahil ma diyata' langit. Niya' ian dakayo' danda
nangge ma bulan, iya pasammek na sali' sayinag 'llaw. Iya
korona kok na sangpu' ka duwa bituun.
2 Danda itu darayi' na nganak. Takkahan na iya paddi'
hangkan ngallang.
3 Puwas hi' niya' paltandaan makainu-inu saddi palahil
ma diyata' langit. Tanda' ku ian dakayo' naga pula landu'
mehe, pitu' kok na, sangpu' tanduk na. Kok na kapitu' ian
taga korona.
4 Sakali itu iya togel naga itu bayi panapu na manga
bituun, dabahagi' min bahagi' tallu, bo' hiyantakan uk
na min diyata' langit pareyo' ni dunya. Nangge iya ma
dahuhan danda iya song nganak hi', bo' supaya pagluwas
onde' magtuwi iya kiyakan uk na.
5 Manjari danda ian nganak lalla suga' 'nsa' taabut uk
naga sabab diyagtu' minnihi', tiyukbalan ni Tuhan ma hi'
ma paningkoan na bangsahan. Iya panganggantа' asal

ma onde' ian in iya subay magbaya' ma bangsa-bangsahan
kamemon ma sosongun maka kōsōg du kapagbaya' na sali'
hantang tungkud basi' 'nsa' tasagga'.
6 Na, taragtu' peen anak, magtuwi lahi danda ian ni lahat
'nsa' niya' aa na, lahat bayi tiyagamahan iya uk Tuhan.
May'an iya ipat ma diyōm dangibu ka duwa hatus ka
'nnōmpu' 'llaw.
7 Sakali niya' pagbono' ma diyōm sulga', di si Mikail maka
manga malaikat ma deyoan na bayi magbono' maka naga.
Ngatu isab naga ian maka manga tindōg na,
8 suga' 'nsa' makagaōs hangkan pikallo' min bayi tōngōd
sigam ma diyōm sulga'.
9 Iya naga mehe bayi liyarukan paluwas min sulga'. Iya
na hi' so bayi awwal, iya iyōnan ibilis atawa nakura' sayitan.
Ngakkal asal iya ma manusiya' kamemon. Hiyantakan na
iya pareyo' ni dunya, sampay panindōg na kamemon.
10 Puwas hi', niya' take ku suwara kōsōg halling min
diyōm sulga'. Uk na, “Taabut na waktu kapangalappas
Tuhan ma manusiya'. Pindaan na uk Tuhan iya kōsōg
kapagparinta na. Pindaan na isab kapatut Almasi na. Sabab
na in nakura' sayitan, iya bayi magsusumbung ma danakan
tabi mean si Isa 'llaw-sangōm sasang na nangge ma alōpan
Tuhan, ian na bayi timanan paluwas min sulga'.
11 Taraōg na iya uk dawuranakan tabi mean si Isa sabab
min laha' si Isa, iya iyōnan Bili-bili, maka min sabab pandu'
bannal iya pamatanyag sigam. Lagi' piglilla' uk sigam
ginhawa-baran sigam sampay ni kamatay.
12 Hangkan kaam maglahat iyu ma diyōm sulga', subay
kaam magkōg-koyag. Suga' kaam maglahat ma dunya iyu
ma diyata' de maka ma tahik, kaase'-ase' kaam sabab ian
nakura' sayitan paruwai ni kaam. Landu' tōōd pasu' atay
na, sabab katauhan na in gantaan na song na taabut.”
13 Sakali itu, tasayu peen uk naga in iya bayi hiyantakan
ni dunya, magtuwi iyapas uk na danda iya bayi mag-anakan
onde' lalla ian.
14 Suga' danda itu bayi kabuwanan duwa pikpik belle'
mehe bo' iya makaleng tudju ni lahat niya' 'nsa' aa na, ni
bayi tiyagamahan ma iya. Bo' may'an iya ipat ma diyōm
tallun tahun maka tōnga' bo' supaya 'nsa' taabut uk naga
ian.
15 Jari niya' bohe' landōs bayi sipputan uk naga ian min
diyōm bo' na bo' supaya diyunukan danda ian sampay
palaran.
16 Lipara tiyabang iya uk tana'. Hi' palowang tana' bo'
bohe' bayi min bo' naga ian hal pahus ni diyōm lowang.

17 Na, minnihi' 'nsa' takowe'-kowe' pasu' atay naga ian
tudju ni danda, iya hangkan iya nguntara ma manga anak-
mpu na kasehean, sasuku me' ma panohoan Tuhan sampay
mōgbōgan pandu' bannal bayi min si Isa.
18 Manjari naga ian hi' bayi nangge ma bihing parian.

13

Duwa sattuwa tawun

1 Manjari itu niya' tanda' ku sali' sattuwa tawun luwas
bayi min deyawut. Sattuwa itu pitu' kok na maka sangpu'
tanduk na, bo' tanduk na hi' bayi siyangōnan korona
pakaniya-pakaniya. Kok na kapitu' ian bayi siyulatan ōn
landu' laat, ōn pangkal ni Tuhan.
2 Iya sattuwa tanda' ku itu sali' dagbōs halimaw battikan,
nayi' na sali' nayi' sattuwa baruwang, maka bo' na sali' bo'
halimaw. Sattuwa itu bayi kawakilan uk naga, kabuwanan
na barakat na mehe maka kapagsultan na maka kapatut na
kōsōg.
3 Dakayo' kok sattuwa itu bayi palian lōm sali' makatubag
suga' kaulian bayi pali' na makapatay hi', hangkan haylan
manga aa kamemon ma dunya. Jari me' sigam ma sattuwa
ian.
4 Bayi pasumba aa kamemon ma naga ian sabab in iya
bayi muwan kapatut na ma sattuwa. Siyumba isab sattuwa
uk sigam maka uk sigam halling, uk na, “Sattuwa itu 'nsa'
niya' sali' na! 'Nsa' niya' makaatuhan iya!”
5 Manjari in sattuwa itu pirul magbaya' ma dunya
ma diyōm 'mpatpu' ka duwam bulan. Pisaran isab iya
magpalangkaw sampay halling pangkal ni Tuhan.
6 Pibanga' uk na bo' na nuknaan Tuhan maka ōn na maka
kamahian na, maka sasuku maglahat ma diyōm sulga'.
7 Pisaran isab sattuwa itu mono' ma manga aa suku'
Tuhan sampay sigam taraōg na na. Biyuwanan iya kapatut
magbaya' ma panubu' kamemon, ma pihak kamemon, ma
bahasa kamemon, sampay ma bangsa kamemon.
8 Jari siyumba du sattuwa itu uk aa kamemon maglahat
ma diyōm dunya, sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma
diyōm kitab Bili-bili bayi piyatay. Manga aa taga kallum
kakkal ni kasaumulan bayi tasulat asal ōn sigam ma diyōm
kitab hi', dahu le' min waktu pamapanjari dunya.
9 Na, sasuku kaam taga tainga, asipun bi itu:
10 Bang aa pikaralan siyaggaw, tantu du iya siyaggaw.
Bang karal na patay lagut, tantu du iya matay uk lagut.
Hangkan kaam manga aa suku' Tuhan, subay kaam sandal
maka subay pahōgōt bi iman bi.

11 Manjari niya' na isab tanda' ku sattuwa dakayo' luwas
bayi min diyōm tana'. Niya' duwa tanduk na diki' sali'
dagbōs tanduk bili-bili suga' suwara na ian sali' halling
naga.
12 Sattuwa damuwi itu bayi kawakilan uk sattuwa dahu
iya bayi kaulian pali' lōm na makatubag hi', hangkan pig-
guna uk sattuwa damuwi kapatut mehe bayi min sattuwa
dahu. Liyōgōs aa kamemon ma dunya uk sattuwa damuwi
itu, siyoho' magsumba ma sattuwa dahu ian.
13 Tahinang isab uk sattuwa damuwi itu hinang makainu-
inuhan aa. Bayi soho' na api pareyo' min diyata' langit tudju
ni dunya ma pangandaan aa kamemon.
14 Kaakkalan uk na manga aa kamemon ma diyōm
dunya. Tabo-bo sigam sabab hinang na makainu-inu hi' iya
tahinang na luwas bayi min sattuwa dahu iya giyantian uk
na. Jari in sattuwa damuwi itu bayi magpanohoan ma aa
kamemon, siyoho' sigam ngahinang barhala' pangahulmat
sattuwa iya bayi liyagut maka kalis suga' masi 'llum.
15 Kabuwanan kawasa isab sattuwa damuwi itu muwan
napas ma barhala' iya hinang sali' dagbōs sattuwa dahu.
Manjari 'llum barhala' itu, hangkan iya makabissala, noho'
iya subay piyatay sasuku 'nsa' numba iya.
16 Bayi pissōkō' uk na aa kamemon subay siyapan ma
tangan sigam ni katau atawa ma tuktuk sigam. Pigsali'-sali'
aa taga ōn maka 'nsa', miskin maka dayahan, ata maka 'nsa'
ata.
17 Sayi-sayi 'nsa' niya' sap 'nsa' kajari malli atawa ngan-
dagang. Sap ian iya na ōn sattuwa atawa umbul ganti' ōn na.
18 Hunit umbul itu hiyati. Suga' sayi-sayi taha' nahu na
makatali' du iya bang ayi hati na umbul sattuwa itu, sabab
ōn aa ko' itu. Umbul na itu 'nnōm hatus ka 'nnōmpu' ka
'nnōm.

14

Bili-bili maka manga aa suku' na

1 Puwas hi' nganda' aku pabayik bo' tanda' ku iya iyōnan
Bili-bili ian nangge ma bud Siyun. Me' isab ma iya baanan
aa, dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu heka na, iya bayi
siyulatan tuktuk sigam maka ōn Bili-bili sampay ōn 'Mma'
na Tuhan.
2 Take ku isab halling min diyōm sulga' landu' tanōg sali'
lagublub bohe' tumpa min diyata', sali' kōsōg laggōn isab.
Bo' luuy isab halling bayi take ku ian, sali' tunis min aa
magbibiyula.
3 Na, iya aa dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu ian
may'an magpanangge paalōp ma tingkoan Tuhan maka ma

'mpat malaikat maka ma manga kamaasan. Magkalangan
sigam kalangan bahu, kalangan 'nsa' taanad uk saddi min
sigam karahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu, iya bayi likkat
min pangantanan nakura' sayitan waktu le' sigam bayi ma
dunya.
4 'Nsa' du niya' tamak ma manga aa itu. Sali' sigam
sapantun subul sutsi tōōd pangatayan sigam, aa 'nsa' le' bayi
makalabay danda. Paumpig sadja sigam ma iyōnan Bili-
bili paingga-paingga palangnganan na. Bayi sigam likkat
uk Tuhan min pangantanan nakura' sayitan waktu sigam
le' ma dunya, bo' sigam iya makarahu pisuku' ma Tuhan
maka ma Bili-bili.
5 'Nsa' du niya' kaputingan sigam, 'nsa' niya' tamak-tamak
sigam.

Tallu malaikat

6 Puwas hi' kanda' aku malaikat dakayo' paleng ma diyata'
langit, maka uk na mo lapal hap iya 'nsa' magkapinda ni
kasaumulan. Pisaplag uk na ni aa kamemon ma dunya,
ni bangsa kamemon, ni panubu' kamemon, ni bahasa
kamemon sampay ni pihak kamemon.
7 Sakali magsuwara malaikat hi'. Tanōg suwara na, uk
na hi', “Subay kaam tiyāw ni Tuhan, pamehehun bi kawasa
na, sabab taabut na waktu pangahukum na ma manusiya'
kamemon. Pudjihun bi na iya, iya bayi magpapanjari langit
maka dunya, sallang maka tuburan bohe' kamemon.”

8 Na, niya' paturul malaikat saddi magsuwara isab. Uk na,
“Magkaat na, asal magkaat na tōōd daira Babilon, iya daira
asal bantug. Sapantun iya danda laat bayi mo-mo bangsa
aa kamemon mag-inuman inuman na makalango, hati na
tabo sigam maghinang kabaisan.”

9 Puwas hi' paturul isab malaikat saddi, katallu na na.
Tanōg isab uk na magsuwara, uk na, “Pigmulkaan du sayi-
sayi numba ni sattuwa tawun atawa ni barhala' iya bayi
hinangan dagbōs na, maka sasuku bayi makatayima' isab
sap sattuwa ma tuktuk atawa ma tangan sigam.
10 Pinanaman du sigam mulka' Tuhan, iya sali' hantang
inuman makalango 'nsa' liyamuran ayi-ayi, tiyumpahan uk
Tuhan ni diyōm sawan iyōnan Sawan Mulka' Tuhan. Aho',
sayi-sayi iya mudji sattuwa ian pipaddian tōōd ma diyōm
api maka mayilang suleyab, ma panganda' manga malaikat
sutsi maka Bili-bili.
11 'Nsa' niya' hōgnaan humbu min api paminsanaan
manga aa ian sampay ni kasaumulan. 'Llaw-sangōm 'nsa'
niya' halihan pagsandal sigam, iya bayi numba ni sattuwa

maka ni barhala' hinangan dagbōs na, sampay siyapan
maka ōn sattuwa isab.”
12 Hangkan ko' kaam suku' Tuhan iyu, iya kaam me'-me'
ma panohoan Tuhan sampay mōgbōgan si Isa, pahōgōtun
bi iman bi.
13 Sakali makake aku suwara min diyōm sulga', uk na,
“Sulatun na itu: puwas min 'llaw itu mehe du kakōgan na
sasuku matay ma diyōman si Panghu' Isa.”
Magtuwi nambag Nyawa Tuhan, uk na, “Aho', tantu
du sigam makakōg-kōg. Pahali du sigam min bayi
pagsangsaan sigam sabab tungbasan du sigam iya
katudjuhan bayi kahinangan sigam hap.”

Dalil kapag-ani ma dunya

14 Manjari nganda' aku pabayik bo' niya' tanda' ku
gabun pote', maka niya' ningko' may'an sali' dagbōs
manusiya'. Niya' korona bulawan panurung kok na maka
niya' sasanggōt tōm ma tangan na.
15 Sakali niya' le' malaikat saddi bayi paluwas min diyōm
langgal ian, bo' ngalingan iya pakōsōg ma iya ningko' ma
diyata' gabun hi'. Uk na, “Gunahun na sasanggōt nu iyu.
Mag-ani na kau sabab taabut na musim kapag-ani ma
dunya. In dunya ian sali' dalil huma kalloun na buwa' na.”
16 Manjari iya malaikat bayi ningko' ma diyata' gabun
ian hi' ngalabaran sasanggōt na ni dunya bo' pig-ani uk na
kamemon.
17 Sakali niya' isab tanda' ku malaikat saddi luwas bayi
min langgal ma diyōm sulga', mo isab sasanggōt tōm.
18 Maka niya' le' isab malaikat saddi, iya tunggu' api,
paluwas min tōngōd lamisahan pagtugtugan kamanyan
ni Tuhan. Ngalingan malaikat itu pakōsōg ni malaikat
mo sasanggōt tōm hi', uk na, “Gunahun na sasanggōt nu
iyu pananggōt buwa' anggul ma dunya sabab tahak na.
Sanggōtun na tundunan na min bahan na.”
19 Magtuwi malaikat taga sasanggōt hi' bayi ngalabaran
sasanggōt na ni dunya. Pigtipun uk na buwa' anggul ian
bo' iyampa larukan na ni diyōm paggipitan mehe. Hati
na itu bang diyalil, iya na manusiya' pigtipun ma dunya
pagmulkaan Tuhan.
20 Jari in baanan anggul ian bayi gipit ma paggipitan ma
luwasan daira. Paggipit peen laha' iya paluwas, ngandunuk
ni katahan manga tallu hatus batu. Bo' lōm laha' na ngkōn
langkaw kakkang kura'.

15

Manga malaikat mo bala' katapusan

1 Manjari itu niya' na isab tanda' ku paltandaan dakayo'
ma diyata' langit, landu' makainu-inu, makataw-taw. Iya
tanda' ku ian pitu' malaikat mo pitu' ginis bala'. Iya na hi'
katapusan bala' iya pamatōbtōb mulka' Tuhan.
2 Sakali niya' tanda' ku sali' sallang may'an sawa tōōd,
sali' sawa samin, bo' magsinglab sali' api. Tanda' ku isab
manga aa bayi karaōg ma sattuwa tawun hi', sampay ma
barhala' iya hinangan dagbōs na. 'Nsa' isab sigam bayi
kasapan maka umbul iya tumbuk ōn sattuwa hi'. Jari ian
manga aa bayi ngandaōg magpanangge ma bihing sallang,
iya sali' sawa samin. Mo sigam biyula bayi pamuwan sigam
uk Tuhan pakaniya-pakaniya.
3 Magkalangan sigam kalangan bayi min si Musa iya
sosohoan Tuhan, maka kalangan min Bili-bili. Salaitu iya
lapal kalangan sigam:
“O Panghu', Tuhan Sangat Kawasa,
Kawasahan kahinangan nu kamemon, makainu-inu tōōd.
Kau iya sultan ma kabangsa-bangsahan,
Bōntōl kau maka bannal ma kamaksuran nu kamemon.
4 O Panghu', sayi baha' 'nsa' tiyāwan ma kau?
Niya' baha' 'nsa' magmahaldika' ma kau?
Kau du iya tunggal sutsi tōōd,
In kabangsahan magtipun ma kau du magpamudji du ma
kau,
Sabab tanda' uk aa kamemon in kahinangan nu asal adil.”
5 Puwas hi' tanda' ku ukab langgal ma diyōm sulga', maka
tanda' ku isab Bilik Landu' Sutsi may'an.
6 Sakali tanda' ku pitu' malaikat paluwas min diyōm
langgal ian, iya malaikat mo pitu' ginis bala'. In tamungan
pakayan sigam, makasilaw pote' na. Sali' bōdbōran bu-
lawan dagha sigam.
7 Kaluwas peen, na, tiyōpōran sigam pinggan bulawan
uk dakayo' malaikat min 'mpat ian. Iya pitu' pinggan ian
panno' uk mulka' Tuhan iya 'llum ni kasaumulan.
8 Manjari langgal ian panno' uk humbu min haddarat
Tuhan, paltandaan sahaya na maka kawasa na, bo' 'nsa'
niya' makasōd ni diyōm langgal ian sataggōl 'nsa' le' timōs
pitu' bala' iya biyo uk pitu' malaikat hi'.

16

Manga pinggan liyōōnan mulka' Tuhan

1 Manjari itu, niya' take ku suwara tanōg halling min
diyōm langgal tudju ni pitu' malaikat iya mo pinggan ian.
Uk suwara itu, “Pahi' na kaam. Tumpahin bi na ni dunya
lōōn pitu' pinggan iyu, iya panno' uk mulka' Tuhan!”

2 Sakali itu, pahi' dakayo' malaikat numpahan bala' min
pinggan na tudju ni kare-rehan. Pagtumpa peen, magtuwi
manga aa bayi makatayima' sap sattuwa maka manga aa
bayi numba ni barhala' iya bayi hinangan dagbōs na,
paluwasan manga bawutut landu' paddi'.

3 Puwas hi' iya malaikat karuwa na numpahan bala' min
pinggan na tudju ni deyawut. Pagtumpa peen, magtuwi
tahik ian tahinang laha' sali' laha' aa matay bo' ayi-ayi bayi
'llum ma diyōm tahik ian matay kamemon.

4 Manjari malaikat katallu na numpahan na isab bala' min
pinggan na tudju ni kasowang-sowangan maka ni manga
tuburan bohe'. Pagtumpa peen, magtuwi bohe' ian tahinang
laha'.
5 Sakali take ku bissala malaikat, iya mag'ntanan ma
kabohe'-bohean. Uk na, “O Tuhan Landu' Sutsi, iya 'nsa'
magkapinda min awwal tagna' sampay ni kabuttihian,
bōntōl sadja hukuman nu.
6 Sabab in manga aa suku' nu maka manga nabi iya bayi
magpalatun palman nu, hi' bayi piyatay. Bayi pitumpa laha'
sigam uk manga aa ma diyōm dunya iyu, hangkan patut du
bang sigam painum nu laha'. Magtōngōd du peen hinang
sigam maka tungbas na.”
7 Puwas hi' niya' take ku suwara min tōngōd lamisahan
pagkulbanan. Uk suwara hi', “O Panghu', Tuhan Sangat
Kawasa, bōntōl sadja hukuman nu, 'nsa' tasaway.”

8 Puwas peen uk na hi', iya malaikat kampat na numpa-
han bala' min pinggan na tudju ni mata 'llaw, manjari
pikalap silak 'llaw ian ngalus manga manusiya'.
9 Na, pagka lus manga aa uk 'llaw sabab kalandu' pasu' na,
magtuwi sigam magpanukna' ma ōn Tuhan iya ma diyōm
sulga', ma sabab pamatakka na bala' salaihi'. 'Nsa' sigam
pataikut min dusa sigam atawa muwan sanglit ma Tuhan.

10 Manjari tiyumpahan pinggan na uk malaikat kalima na,
pitakka bala' na ni paningkoan sattuwa tawun, ni poonan
pamarintahan na. Magtuwi tawwa' lindōm katilibut lahat
iya pamarintahan sattuwa hi'. Pigkeket dalla' uk manga aa
may'an ma sabab kabisa paddi' iya tananam sigam.
11 Magpanukna' isab sigam ma Tuhan iya ma sulga', ma
sabab paddi' maka bawutut sigam. Suga' 'nsa' tōōd sigam
pataikut min hinang laat.

12 Sakali tiyumpahan pinggan uk malaikat kannōm na,
pitakka bala' na ni sapa' mehe iya iyōnan Alpurati. Pag-
tumpa peen, magtuwi tohoan bohe' sapa' ian, tahinang
daddōk palabayan manga sultan luwas min sōbangan.

13 Puwas hi' niya' manga sayitan tanda' ku sali' na dagbōs
yabak, tallu heka na. Ian sigam paluwas min bo' naga,
min bo' sattuwa maka min bo' nabi iya bayi magpamissala
puting.
14 In manga ibilis ian tau maghinang manga hinang
makainu-inu. Manjari manga ibilis itu hi' pahi' ni manga
kasultanan ma kalohahan dunya, mo sigam magtipun bo'
supaya magbono' bang taabut 'llaw bayi giyanta' uk Tuhan
Sangat Kawasa, iya 'llaw na makataw-taw.
15 Sakali ngabtang si Isa, uk na, “Pake kaam. Paiyu du
aku patangkaw ni kaam ma waktu 'nsa' tasayu bi. Kiyōgan
tōōd sasuku taabut ku jaga na peen ngagaran aku, bo' sakap
asal panammek na. 'Nsa' iya taabut ma sasang na 'nsa'
magbadju', bo' 'nsa' du niya' kaiyaan na minsan iya paluwas
ni kahekahan aa.”
16 Na, tatipun na uk tallu ibilis ian manga baanan sultan
ma kalohahan dunya, pay'an ni lahat iyōnan Amageddon
ma bahasa Hibrani.
17 Manjari itu tiyumpahan na isab pinggan na uk malaikat
kapitu' na, pitakka ni tōngaan langit. Pagtumpa peen,
magtuwi niya' suwara kōsōg halling min paningkoan ma
diyōm langgal. Uk suwara ian, “Na! Ubus na!”
18 Magtuwi niya' kirat maka latte' maka laggōn
maglagublub, maka niya' linug kōsōg makalandu'. Sataggōl
min kaniya' manusiya' 'nsa' niya' linug paliyu minnihi'
kōsōg na. Iya na hi' kapuspusan na!
19 Magtuwi magbakka' tana' ma daira bantug, bōklang
tallu. Magkaat manga karairahan ma sabarang lahat.
Manjari intōm uk Tuhan paldusahan kamemon bayi hinang
ma daira Babilon iya babantugun hi'. Hangkan manga aa
minnian sali' dalil piinum uk Tuhan min sawan na, hati na
pinanam kabisa mulka' na.
20 Lanyap kapu'-puan kamemon, sampay kabud-buran
mangngan kamemon min bayi pabōtangan na, 'nsa' na
tanda'.
21 Manga manusiya' ian bayi kahugan tigtigan aes min
diyata' langit. Iya bohat na manga limampu' kilu dakayo'
ian. Hangkan manga aa ian bayi nuknaan Tuhan ma sabab
bala' ian sabab bisa makalandu'.

17

Danda babantugun, iya laat hinang na

1 Manjari itu niya' makani-aku dakayo' malaikat min pitu'
bayi mo pinggan ian. Uk na ni aku, “Dayi' kau. Pandaan ta
kau bang salaingga hukuman iya pitakka ni daira mehe,
iya pabōtangan na ma tōngōd kasowang-sowangan. In

daira ian diyalil na danda laat tōōd hinang na, danda asal babantugun.

2 Manga kanakuraan taga lahat min kalingkal dunya bayi makapagbe' maka danda babantugun itu maghinang kaiyaan maka iya. Jari manga aa mahadjana' kamemon tabo-bo isab ningōd hinang na, sali' sapantun aa bayi kainum makalango, 'nsa' iya' maghinang kasabulan.”

3 Sakali kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat tudju ni lahat hunit kapaglahatan uk aa. May'an peen aku, niya' tanda' ku dakayo' danda ngura' ma sattuwa tawun, walna' pula. Sattuwa ian pitu' kok na maka sangpu' tanduk na. Lapat baran na uk ōn laat kine, siyulatan may'an pangkal ni Tuhan.

4 Danda ian magbadju' taluk maka pula, panno' uk pamulawan na, palmata halgaan maka manga mussa' tipay. Niya' bo na ma tangan na sawan bulawan panno' uk kalammian maka kasabulan, luwas bayi min usaha na.

5 Niya' isab ōn bayi tasulat ma tuktuk na, ōn lōm hati na. Iya na itu sulatan na: “Babilon, daira babantugun, poonan kaputahan, poonan kalammian maka kasammalan.”

6 Maka tanda' ku isab in danda ian liyango uk laha' bayi tainum na, laha' min manga aa suku' Tuhan, iya bayi piyatay ma sabab si Isa iya pamōgbōgan sigam.

Pag'nda' ku danda ian, makalandu' tōōd aku adjayip.

7 Na, tīyaw aku uk malaikat, uk na, “Ayi kaadjayipan nu? Pahati ta na kau ma pasalan danda ian bang ayi hati na maka bang ayi hati na sattuwa panguraan na ian, iya pitu' kok na maka sangpu' tanduk na.

8 Iya sattuwa tawun tanda' nu ian, bayi 'llum suga' matay na ma buttihi'. Darayi' na iya paluwas min diyōm lowang tigōb-tigōban bo' iyampa pahi' ni katōbtōban na, pikaat. Mehe kainu-inuhan manga aa maglahat ma diyōm dunya, sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma diyōm kitab panulatan ōn aa taga kallum kakkal, iya bayi asal tasulat ma 'nsa' le' bayi pipanjari dunya. Landu' sigam inu-inu pag'nda' sigam ma sattuwa tawun hi'. Bayi 'llum, bo' matay, bo' palahil du pabayik.”

9 Uk malaikat le', “Iya pamahati ku buttihi' tahati du uk aa lōm panahuhan na maka pangatau na. Iya pitu' kok ma sattuwa tawun ian, hati na pitu' bud paningkoan uk danda laatan ian. Maka hati na isab pitu' sultan.

10 Lima sultan ian palabay na kapagsultan sigam. Dakayo' ian masi magsultan ma buttihi' maka iya kapitu' na 'nsa' le' magsultan. Bang ganta' magsultan na kapitu' na ian, dayi'-dayi' du iya kapagsultan na.

11 Iya sattuwa tawun ian iya bayi 'llum ian, bo' matay, iya
ian sultan kawalu' na. Dambean du iya maka bayi pitu' ian,
maka pahi' du iya ni katōbtōban na pikaat.
12 “Iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, iya na sangpu' sultan
saddi, 'nsa' le' makapagsultan. Sigam kasangpu' kabuwanan
du kawasa magsultan magbe' maka sattuwa tawun suga'
dayi'-dayi' du iya kapagsultan sigam.
13 Dagaraan sigam kasangpu' ian, bo' pamuwan uk sigam
gaōsan maka kapatut sigam ma sattuwa hi'.
14 Manjari paalōp du sigam magbono' maka Bili-bili.
Suga' taraōg du sigam uk Bili-bili maka manga aa na
kapangandōlan na, aa bayi tapene' na, bayi takallo' na
me' ma iya. 'Nsa' iya ngaku daōg sabab iya Panghu' ma
pagpanghuan kamemon, maka iya Sultan ma kasultanan
kamemon.”
15 Halling le' malaikat ni aku, uk na, “Bang pahati ku pasal
kasowang-sowangan iya paningkoan danda bayi tanda' nu
ian, iya na ginisan bangsa, pangkat maka pihak, sampay
ginisan bahasa.
16 Maka iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, hati na sangpu'
sultan. Sigam maka sattuwa tawun hi' bansi du ma danda
laat ian ma sosongun. Killoan iya uk sigam pangalta' na
kamemon, tiyantangan ayi-ayi kamemon bayi ma baran na.
Pigkakan uk sigam isi na bo' iyampa iya tiyutung.
17 Ngahinang sigam salaihi' sabab biyuwanan sigam uk
Tuhan pamikil ngahinang kabayaan na. Min kahandak na
iya hangkan dambean kagaraan sigam in kapatut sigam
magsultan subay tiyukbalan ni sattuwa tawun, sampay
taabut tuman kamemon bayi bissala uk Tuhan.
18 “Iya danda bayi tanda' nu,” uk malaikat, “iya na
daira babantugun iya magkaagi ma kasultanan ma diyōm
dunya.”

18

Magkaat daira Babilon

1 Ubus peen uk na hi' niya' isab tanda' ku malaikat saddi
pareyo' min sulga'. Mehe kawasa na, maka sahaya na ian
makabuwan kasawahan ma katilibut dunya.
2 Magsuwara iya pakōsōg, uk na, “Magkaat na tuwi'.
Asal magkaat na Babilon, daira babantugun. Tahinang
na paglahatan manga ibilis, kamahian manga sayitan.
Tahinang pagtappakan manga manuk-manuk haram, ayi-
ayi makasammal.
3 Babilon itu sali' sapantun danda laat, mo-mo bangsa
aa kamemon mag-inum makalango, hati na tabo-bo sigam

maghinang kalammian maka iya. Manga kanakuraan isab, iya mamarinta ma diyōm dunya, bayi maghinang kalammian maka iya. Maka manga aa maglilitu ma sabarang lahat, bayi magkarayahan tōōd ma sabab napsu danda ian makalandu'.”

4 Sakali niya' take ku suwara saddi halling min sulga', uk na,
“Paluwas kaam minniyu, kaam suku' ku. Pakallo' kaam min danda iyu.
Daa kaam palamud ma iya maghinang kalaatan,
Bo' kaam 'nsa' talapay ma kabinsanaan iya pibōtang ma iya.
5 Kalna' paldusahan na magtipun-tambak na, pabud ni diyata' langit.
'Nsa' takaipat uk Tuhan kahinangan na laat hi'.
6 Hinangun bi ma iya sali' bayi hinang na ma kasehean.
Iya pamuli ma iya subay lipatan duwa iya ayi-ayi bayi hinang na.
Bayi tabo na manga aa nginam kasabulan na,
Subay isab iya pinanaman mulka' Tuhan lipatan duwa kōsōg na.
7 Patakkahun bi ma iya kabinsanaan maka karukkaan,
Papagtōngōrun bi maka bayi pagmalangkaw na maka pagdul-baya' na ma kanapsuhan na kaginis-ginisan.
Hal iya mag-abbu ma diyōm pikilan.
Uk na, ‘Aku itu Pangian du, iya makapagbaya' na.
'Nsa' du aku magkabalu.
'Nsa' du aku makananam kasusahan.’
8 Sabab min pag-abbu na hangkan danda itu katumbukan bala' ginis-ginisan ma diyōm dangallaw du.
Tawwa' iya saki makamatay, kasukkalan du maka gōtōm.
Tiyutung isab iya ma diyōm api,
Sabab kawasa asal Panghu' tabi Tuhan iya mabōtangan iya hukuman.”

9 Manjari manga nakura' mamarinta ma diyōm dunya, iya bayi magbe' maka danda ian maghinang kasabulan magdul-baya' ma kanapsuhan sigam, magtangis du maka magkarukkaan pag'nda' sigam humbu paluwas min tutung daira hi'.

10 Ian sigam nangge nganda'-nganda' min katahan sabab tiyāw sigam talapay ma kabinsanaan na. Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari! Kaugun daira Babilon, kabantug na maka kakōsōg na hi'. Dasasaat du, magtuwi iya pitakkahan kabinsanaan iya pamakadal iya.”

11 Iya du manga aa maglilitu ma diyōm dunya, magtangis isab maka magkarukkaan pasal 'nsa' na niya' magpamalli dagangan sigam.

12 'Nsa' niya' malli ni sigam manga bulawan, pilak,
palmata maka mussa'. 'Nsa' na niya' malli kakana' sigam
halgaan, sali' kakana' taluk, pula, sutla'. 'Nsa' na niya' malli
ginisan kayu iya lahang tanda' uk aa, maka ayi-ayi hinang
min tangil gadja, maka kayu halgaan, maka ayi-ayi hinang
min tumbaga, basi' maka malbol.
13 'Nsa' isab niya' malli manga pamapa dagangan sigam,
manga kamanyan, laksi', maka 'nsallan hamut. 'Nsa' na
niya' malli manga inuman makalango, 'nsallan pagballa,
tirigu maka buwas na. 'Nsa' na niya' malli ni sigam manga
sapi', bili-bili, kura' maka manga pamean iya giyuyud uk
kura', sampay isab manga aa iya diyagangan uk sigam
hinang ata.
14 Uk manga aa maglilitu ian ni danda, hati na ni
daira Babilon, “Na, pa'nsa' na min kau kamemon bayi
kanapsuhan nu. Lungay na min kau pangalta' nu kamemon
maka kapanyapan nu halgaan. 'Nsa' na tabayik nu saumul-
umul.”
15 Manga aa magdaragang ian, iya bayi magkarayahan uk
bayi pagdagang sigam ma diyōm daira ian, nganda'-nganda'
ma tutung na min katahan sabab tiyāw sigam talapay ma
kabinsanaan na. Magtangis sigam maka magkarukkaan.
16 Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari! Kaugun
tōōd daira babantugun hi'. Kaalti na bayi sali' sapantun
danda bang magpamakay kakana' halgaan, walna' taluk
maka pula, bang panno' isab uk pamulawan, palmata
halgaan maka mussa'.
17 Suga' dasasaat du, magtuwi lungay pangalta' na
kamemon.”
Damikkiyan na isab manga nakura' ma kappal maka
manga aa me' mariyata' na, maka manga aa maghinang isab
ma kappal sampay sasuku mag-usaha ma deyawut, nganda'-
nganda' isab ma daira ian min katahan.
18 Pag'nda' sigam ma humbu min tutung na hi', magtuwi
sigam ngallang. Uk sigam, “'Nsa' du niya' daira saddi
makaliyu bantug na min daira Babilon ian.”
19 Magtuwi sigam musug bagunbun ni diyata' kok sigam,
tanda' saksi' in sigam magkarukkaan na. Magtangis sigam
maka magkarukkaan. Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa'
manjari daira babantugun hi'! Kaugun tōōd. Iya na ian
daira pagdarayahan sasuku magkakappal sabab heka alta'
bayi ma hi'. Suga' dasasaat du, magtuwi lungay ayi-ayi na
kamemon!”
20 Na, in kaam ma diyōm sulga', subay kaam magkōg-
kōg sabab magkaat na daira hi'. Iya du kaam manga aa
suku' Tuhan, maka kaam aa kawakilan uk si Isa, maka kaam

manga nabi, subay du isab kaam magkōg-kōg kalna' daira
Babilon hi' pitakkahan hukuman na uk Tuhan, panungbas
ma bayi tahinang uk na ma kaam.
21 Na puwas hi' niya' malaikat kōsōg mohat batu mehe
tōōd, sali' ehe batu gilingan bayi awwal, bo' hiyantakan uk
na ni diyōm tahik. Uk na, “salaitu du meen in paglubu
tumawwa' ma Babilon, daira babantugun hi'. Sakadjap
sadja, 'nsa' tanda' pabing sampay ni kasaumulan.
22 Kau, daira Babilon, 'nsa' na niya' tōōd take ma
diyōman nu manga aa magbiyula maka aa magkalangan,
aa magsuling maka aa magtiyup-tiyup. Damikkiyan na,
'nsa' na niya' tanda' maiyu maghinang ayi-ayi kapandayan
sigam. 'Nsa' isab niya' hebok paggilingan take maiyu.
23 'Nsa' na niya' minsan keyat palitaan tanda' maiyu.
Sampay paglami-lami ma pagkawinan, 'nsa' niya' na take.
Manga aa bayi magdagang maiyu, sigam iya bayi landu'
gaōs labi le' min aa magdagang kamemon ma kalohahan
dunya. Bayi kaakkalan manga aa min bangsa kamemon uk
pantak nu maka hikmat nu!”
24 In daira Babilon ian pitakkahan hukuman na sabab
may'an bayi pamapatayan ma manga nabi magpalatun
palman Tuhan maka ma manga aa suku' Tuhan. Lagi'
manga aa kamemon iya patay bono' ma diyōm dunya, iya
poon sigam piyatay sabab daira ian.

19

1 Na ubus peen uk na hi' niya' take ku sali' suwara min
manusiya' heka kalandu' kapun-punan may'an ma sulga'.
Uk sigam, “Pudji tabi Tuhan! Ma iya asal sahaya maka
kawasa. Tunggal du iya makalappasan kitabi min dusa.
2 Bōntōl maka bannal hukuman na kamemon. Atas
pabōtang na hukuman ni danda babantugun, danda laat
hinang na iya bayi mo-mo aa kamemon ningōd ma iya
maghinang kalammian. Binsana' iya uk Tuhan ma sabab
aa suku' Tuhan iya piyatay uk na.”
3 Sakali in baanan aa ian magsuwara pabing, suwara
tanōg. Uk na hi', “Sanglitan tabi Tuhan! Tutung daira
babantugun. Patabbud na peen humbu na sampay ni
kasaumulan.”
4 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan maka 'mpat
malaikat hi' magsujuran na, maka uk sigam mudji Tuhan
iya ningko' ma paningkoan bangsahan. Uk sigam, “Aho'!
Sanglitan tabi Tuhan!”

Pagkawin Bili-bili

5 Sakali niya' take ku suwara paluwas min tōngōd pan-
ingkoan Tuhan. Uk na, “Sanglitin bi Tuhan, kaam kamemon
sosohoan na, sasuku tiyāwan ma iya, iya langkaw, maka iya
deyo'.”
6 Puwas hi' niya' take ku sali' suwara min manusiya'
kalandu' heka na. Kōsōg tōōd halling na ian, sali' lagublub
bohe' tumpahan min diyata' maka sali' laggōn landu' kōsōg.
Take ku iya bissala sigam, uk sigam, “Sanglitan ta na Tuhan!
Sanglitan ta na Panghu' tabi Tuhan Sangat Kawasa, sabab
pabōtang na parinta na!
7 Subay kitabi magkōg-kōg, magkalasigan tōōd. Sanglitan
tabi Tuhan sabab taabut na waktu pagkawin Bili-bili maka
manga aa suku' na. Pigbahasa sigam pangantin danda bayi
na ngari-ngarihan di na.
8 Kabuwanan iya sammek ngidlap pamakay na, sammek
pote' tōōd, 'nsa' tōōd niya' tamak na. In sammek pote' itu,
bang hiyati, iya na manga hinang kaadilan bayi tahinang
uk manga aa suku' Tuhan.”
9 Sakali halling ni aku dakayo' malaikat hi', uk na,
“Sulatun itu: mehe kahapan sasuku siyoho' paluruk ma
pagkawinan Bili-bili.” Siyugpatan le' bissala malaikat ian,
uk na, “Iya lapal kabtangan iyu, iya na lapal bannal bayi
min Tuhan.”
10 Magtuwi aku pasujud ma tōngōd nayi' malaikat ian
mudji iya, suga' uk na, “Daa kau pasujud ni aku. Aku
itu dakayo' sosohoan Tuhan du, sali' du kau maka manga
dawuranakan nu, sasuku kaam mōgbōgan pandu' bannal
bayi pamatau uk si Isa. Subay Tuhan sadja pudji nu.”

Iya pandu' bannal pamatau uk si Isa, iya du isab bayi
pitulun ni manga nabi iya magpalatun palman min Tuhan.

Aa nguraan kura' pote'

11 Manjari itu tanda' ku ukab sulga' maka niya' ian kura'
pote'. Iya ngura' ma diyata' na ian pig-ōnan si Kapan-
gandōlan maka si Kasabannalan. Bōntōl pangahukum na
maka pamono' na ma palbantahan na.
12 Mata na ian sali' api parallet, maka heka korona
siyangōnan ma kok na. Niya' ōn siyulat ma puhu' na suga'
'nsa' niya' makatau bang ayi hati na, duwal du baran na iya
makatau.
13 Iya juba pasammek na ian panno' uk laha', maka iya
ōn pangōn ma iya, “Palman Tuhan”.
14 Tiyurul iya uk baanan sundalu min sulga'. Magpangura'
sigam ma manga kura' pote'. Magjuba sigam pote' isab, juba
'nsa' niya' tamak na.

15 Iya iyōnan Palman Tuhan itu, niya' takōs tōm paluwas
min bo' na, pangandaōg na ma palbangsa-bangsahan.
Magbaya' du iya ma sigam kamemon maka kōsōg kapag-
baya' na, sali' hantang tungkud basi' 'nsa' tasagga'. Iya
pangahukum na ma sigam sali' sapantun aa maghinang
inuman makalango. Iddōkan uk na buwa' anggul supaya
paluwas bohe' na. Hati na, tikkahan sigam mulka' uk Tuhan
Sangat Kawasa, bo' mulka' ian 'nsa' tasipat bisa na.
16 Niya' ōn siyulat ma juba na maka ma paa na,
salaitu: “Sultan ma kasultanan kamemon, Panghu' ma
pagpanghuan kamemon.”
17 Manjari tanda' ku na isab dakayo' malaikat ma diyata'
langit nangge ma sayinag 'llaw. Ngalingan iya pakōsōg ni
kamanuk-manukan kamemon iya maglengan ma tōngaan
ayan ian. Uk na, “Paitu kaam magtipun ni pagjamuhan
Tuhan, pagjamuhan na mehe.
18 Paitu kaam mangan isi patay, min manga kasultanan,
manga puntukan sundalu maka manga kasundaluhan,
sampay isi kura' maka isi manga aa bayi ngura' ma diyata'
na. Mangan kaam isi patay kaginis-ginisan kamemon, ata
maka aa 'nsa' ata, aa langkaw maka aa deyo'.”
19 Puwas hi' tanda' ku sattuwa tawun ian magtipun-
tipun maka kasultanan min kalohahan dunya sampay
kasundaluhan sigam. Ian sigam magdakayo' mono' ma iya
ngura' ma kura' pote' ian sampay ma manga sundalu na.
20 Manjari siyaggaw sattuwa tawun maka nabi mag-
pamissala puting iya bayi makahinang hinang kainu-
inuhan aa ma deyoan sattuwa tawun hi'. (Hinang na
makainu-inu ian bayi pangakkal na ma manga aa, sasuku
kasapan maka umbul sattuwa maka sasuku bayi numba ni
barhala' iya hinang sali' dagbōs sattuwa dakayo'.) Na, in
sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting ian, bayi
liyarukan maka kallum-llum sigam ni diyōm api mayilang
iya sali' dagbōs danaw mehe suleyab na ian.
21 Bo' manga kasundaluhan sigam bayi piyatay maka
takōs iya paluwas min bo' aa ngura' ian. Pigkakan isi patay
sigam uk kamanuk-manukan, sampay ngalasso na tōōd.

20

Dangibu tahun

1 Manjari niya' na isab tanda' ku malaikat pareyo' min
sulga', mo kunsi' tambōl lowang tigōb-tigōban, maka
bilanggu' aslag.

2 Siyaggaw uk na naga, iya So Masa Awwal, hati na
nakura' sayitan atawa ibilis. Tasaggaw peen, ingkōtan iya
maka bilanggu' bo' timpuhan dangibu tahun.
3 Puwas hi' liyarukan iya uk malaikat ni diyōm lowang
tigōb-tigōban, bo' kiyandaruhan pahōgōt sampay tum-
bukan indan bo' 'nsa' taukab. Tiyambōlan nakura' sayitan
ian bo' supaya 'nsa' na peen makapangakkal ma palbangsa-
bangsahan sataggōl 'nsa' le' paabut ni dangibu tahun hi'.
Bang taabut na dangibu tahun hi' pilappa du iya, suga' dayi'-
dayi' du.
4 Manjari itu niya' tanda' ku manga paningkoan babangsa-
han maka manga aa magtingkoan may'an. Kabuwanan
sigam kapatut malangngan hukuman. Tanda' ku isab
baanan manga nyawa min aa bayi piyatay ma sabab
pagnasihat sigam pandu' bannal iya bayi pamatau uk si Isa,
maka ma sabab palman Tuhan. Manga aa ian 'nsa' bayi
makasumba ni sattuwa tawun atawa ni barhala' hinangan
sali' dagbōs na. 'Nsa' isab bayi makatayima' umbul sattuwa
siyapan ma tuktuk sigam atawa tangan sigam. 'Llum
na sigam pabayik min kamatay bo' me' sigam ma si Isa
magsultan ma diyōm dangibu tahun.
5 Iya ian tagnaan pagpakallum pabayik ma manga aa bayi
magpatayan. (Aa magpatayan kasehean 'nsa' le' pikallum
pabing. Subay le' kalabay dangibu tahun hi'.)
6 Mehe kakōgan maka kahapan sasuku makabe' pikallum
min kamatay ma pagpakallum tagna' itu. 'Nsa' sigam
talapay ma kabinsanaan paddas, iya pigbahasa kamatay ka-
minduwa na. Piantanan sigam hinang kaimaman ngaharap
ni Tuhan maka ni si Almasi. Bo' me' sigam ma si Almasi
ngantan parinta ma diyōm dangibu tahun.

Taraōg nakura' sayitan

7 Na, bang tōbtōb na dangibu tahun ian, pilappa du
nakura' sayitan min diyōm lowang bayi panganjilan iya.
8 Pagluwas na minnihi', ngakkal na isab iya ma kabangsa-
bangsahan ma 'mpat pidju alam, iya bangsa pig-ōnan Gog
maka Magog. Pipagtipun manga aa ian kamemon uk
nakura' sayitan, pisakap magbono'. Iya heka sigam ian sali'
sapantun heka ungus ma bihing parian.
9 Manjari maglanjalan manga baanan aa ian ngalatagan
ni kalohahan lahat, sampay libut uk sigam paghantian aa
suku' Tuhan maka daira iya kalasahan na. Suga' niya' api
bayi pareyo' min langit nutung sigam kamemon.
10 Puwas hi' in nakura' sayitan, iya bayi ngakkalan
manga aa palbangsa-bangsahan ian, hi' bayi liyarukan ni
diyōm api mayilang iya suleyab na sali' danaw mehe.

Iya na hi' api bayi pangalarukan sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting. Na, ian sigam pipaddian 'llaw-sangōm sampay ni kasaumulan.

Hukuman katapusan

11 Manjari itu niya' tanda' ku dakayo' paningkoan pote' mehe, iya ma alōpan Tuhan. Tanda' ku isab iya ningko' ma diyata' na. Dunya maka langit hi' na lahi min alōpan na, 'nsa' na tanda' pabing.

12 Sakali tanda' ku aa magpatayan kamemon mehe maka diki' ian magpanangge ma dahuhan paningkoan ian. Jari iyukab kakitaban maka niya' le' kitab dakayo' iyukab, iya kitab panulatan manga ōn aa, sasuku kabuwanan kallum kakkal. Manga aa magpatayan ian bayi hiyukum min bayi kahinangan sigam hap maka laat, iya tasulat asal ma diyōm manga kitab ian.

13 Sayi-sayi bayi magpatayan ma diyōm tahik bayi paluwas paharap ni Tuhan. Damikkiyan isab sigam bayi ma diyōm gumi maka ma diyōm ahirat, bayi sigam paluwas kamemon bo' paharap ni Tuhan. Bo' hiyukum sigam kamemon kaniya-kaniya min bayi kahinangan sigam hap maka laat.

14-15 Puwas hi', sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn na ma diyōm kitab panulatan manga ōn aa taga kallum kakkal, liyarukan na ni diyōm kasaplagan api iya suleyab na sali' danaw mehe. Manjari kamatay maka lahat pahantian aa bayi magpatayan hi' bayi pikalloan ni diyōm api mayilang iya suleyab na sali' danaw, iya iyōnan kamatay karuwa na.

21

Langit bahu maka dunya bahu

1 Manjari itu niya' tanda' ku langit maka dunya hinangan bahu, 'nsa' niya' tahik na. Langit tagna' maka dunya tagna' hi' bayi liyanyapan.

2 Tanda' ku isab daira Sutsi, Awrusalam Bahu, duwai bayi min sulga' min alōpan Tuhan. Iya daira ian bayi siyakapan sali' sapantun pangantin danda bang piyakayan ma song biyatalan uk pangantin lalla.

3 Sakali niya' take ku suwara kōsōg luwas min pan-ingkoan Tuhan. Uk na, “Buttihi' magdalahat na Tuhan maka manusiya'. Ian iya pabōtang ma sigam, bo' sigam na iya aa na. Baran Tuhan patōtōg na ma sigam. Pagtuhanan iya uk sigam.

4 Siyapuhan uk na bohe' mata kamemon min mata sigam. Hati na, 'nsa' na niya' magkamatay, 'nsa' na niya' magkarukkaan atawa magtangis, maka 'nsa' na niya' paddi'

tananam uk sigam sabab in bayi asal kahalan ma dunya tagna' lanyap na.”

5 Sakali ngabtang iya ningko' ma tingkoan ian, uk na, “Na, buttihi' papanjari ku na kamemon ayi-ayi ni bahu.” Uk na isab ni aku, “Sulatun itu, sabab bannal sadja kabtangan itu maka kapangandōlan.”

6 Uk na le', “Timōs na kahinangan ku kamemon. Aku iya awwal maka ahil, tagnaan maka katapusan. Sayi-sayi toho' kallong na painum ku min tuburan bohe' iya muwan kallum kakkal. Painum ku iya minsan 'nsa' niya' bayad na.

7 Salaitu iya kahapan pamuwan ku ma sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat: aku iya pagtuhanan na, maka iya iya anak ku.

8 Suga' sayi-sayi tiyāw maka sayi-sayi 'nsa' kapan-gandōlan, liyarukan du sigam ni diyōm api. Damikkiyan na isab sasuku maghinang kasammalan, manga mono' ma pagkahi na manusiya', manga maghinang kalammian danda maka lalla, manga magpantak, manga numba ni saddi min Tuhan, sampay manga aa kamemon magputing, iya palsukuan sigam kamemon pipahi' sigam ni diyōm api mayilang iya suleyab na ian sali' danaw mehe. Iya na hi' iyōnan Kamatay Karuwa na.”

Awrusalam bahu

9 Sakali itu niya' pasikōt ni aku dakayo' malaikat min malaikat pitu' ian, iya mo pitu' pinggan bulawan panno' uk pitu' ginis bala'. Uk na ni aku, “Paitu kau. Pandaan ta kau iya pigbahasa pangantin danda, iya pihanda uk Bili-bili.”

10 Manjari kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat hi' tudju ni diyata' bud langkaw tōōd. Pindaan aku Awrusalam, Daira Sutsi, ian paruwai min sulga' min alōpan Tuhan.

11 Daira ian ngidlap min sahaya Tuhan. Iya idlap na sali' idlap palmata intan gaddung, tallak sali' sawa samin.

12 Daira ian bayi libutan maka ad batu loha maka langkaw. Sangpu' ka duwa lawang na, tiyungguan pakaniya-pakaniya uk malaikat sangpu' ka duwa. Iya lawang ian bayi siyulatan maka ōn pihak bangsa Israil sangpu' ka duwa.

13 Ad ian niya' tallu lawang na tampal ni sōbangan, tallu ni satan, tallu ni uttara', maka tallu isab tampal ni saddōpan.

14 In iya ad pangalibut daira ian papagan na sangpu' ka duwa batu mehe, siyulatan pakaniya-pakaniya maka ōn aa sangpu' ka duwa iya bayi kawakilan uk Bili-bili.

15 Na, iya malaikat bayi missalahan aku ian, niya' bo na
sukuran bulawan panukud na ma daira sampay ma lawang
na maka ad na.
16 Magpasagi' daira ian, sali' du taha' na maka loha
na. Siyukud uk malaikat maka sukuran na, jari pagsukud
peen itu sali' du taha' na maka loha na maka langkaw na,
duwangibu ka 'mpat hatus batu iya sukuran na.
17 Siyukud isab uk na langkaw ad ian bo' sukuran na
'mpatpu' dappa bang ma sukuran tabi.
18 Palmata intan gaddung iya pangahinang ad ian bo'
baran daira ian bayi hinang maka bulawan tōōd, suga'
tallak sali' sawa samin.
19 Manga batu pamapagan ad pangalibut daira ian bayi
iyari-arihan maka palmata ginis-ginisan. Iya pangari-ngari
batu dakayo' ian palmata intan gaddung, iya karuwa na
palmata bilu tahak, katallu na palmata jali'-jali', kampat na
palmata gaddung tahak,
20 kalima na palmata sakulati agjali'-jali', kannōm na
palmata pula tahak, kapitu' na palmata biyaning, kawalu'
na palmata ngagaw gaddung, kasiyam na palmata kuning,
kasangpu' na palmata gaddung 'nsa' tahak tōōd, kasangpu'
kadda na palmata bilu magbattik-battik, bo' iya kasangpu'
karuwa na palmata taluk.
21 Iya pangahinang sangpu' ka duwa lawang daira ian
sangpu' ka duwa isab mussa' tipay. Dakayo' du mussa'
tibuuk iya pangahinang dakayo' lawang. Maka manga
daddōk ma diyōm daira ian tōōd bulawan, tallak sali' sawa
samin.
22 'Nsa' niya' langgal tanda' ku ma diyōm daira ian
pangarapan Tuhan sabab ian asal Tuhan iya Panghu' Sangat
Kawasa, maka ian isab Bili-bili. Hangkan 'nsa' kagunahan
langgal may'an.
23 'Nsa' na isab magkagunahan sawa 'llaw atawa sawa
bulan ma daira ian sabab ian asal sahaya Tuhan muwan
kasawahan, maka ian Bili-bili sali' sawa palitaan.
24 Pasaplag sawa na ian pamasawa palangnganan bangsa
kamemon. Maka manga kasultanan min kalohahan dunya
mo du pangalta' sigam ni diyōm daira ian.
25 Manga lawang na ian 'nsa' tiyambōl, ukab sadja kahaba'
'llaw sabab 'nsa' niya' sangōm may'an.
26 Ayi-ayi makabuwan kabantugan ma bangsa kamemon
maka ayi-ayi pangalta' sigam biyo du pay'an ni diyōm daira,
27 suga' 'nsa' niya' lammi' pisōd pay'an atawa aa maghi-
nang kaiyaan atawa aa putingan. Iya sadja makasōd ni
diyōm daira ian bang aa bayi tasulat ōn sigam ma kitab

suku' Bili-bili, iya kitab panulatan ōn aa bayi kabuwanan kallum kakkal.

22

1 Sakali itu pindaan aku bohe' uk malaikat, bohe' mak-
abuwan kalluman kakkal. Bohe' ian sawa kalandu' ngaliyud
min paningkoan Tuhan maka Bili-bili,
2 labay min tangnga' daddōk iya ma diyōm daira hi'. Ma
karuwambiya' sowang ian niya' kayu, iya kayu makabuwan
kallum. Kayu ian magbuwa' min sangpu' ka duwa ma
diyōm dantahun. Min tadda min tadda ma diyōm dambulan
muwan na peen buwa', bo' dawun na ian tapanguli' saki ma
kabangsa-bangsahan.
3 'Nsa' niya' na mulka' Tuhan patakka ma diyōm daira ian.
Ian in paningkoan Tuhan maka Bili-bili ma diyōm daira
ian, bo' piyudji du iya uk manga sosohoan na.
4 Tanda' uk sigam pamayihuan na maka siyulatan ōn na
ma tuktuk sigam.
5 'Nsa' niya' sangōm na ma hi' maka 'nsa' sigam magk-
agunahan palitaan atawa sawa 'llaw sabab Panghu' sigam
Tuhan iya masawa sigam. Maka sigam du iya ngantanan
parinta sampay ni kasaumulan.

Kapaitu si Isa pabayik

6 Manjari missala malaikat ian ni aku, uk na, “Iya lapal
kabtangan bayi tasulat nu iyu bannal sadja, kapangandōlan
tōōd. Sabab in Panghu' tabi Tuhan, iya magpasangōn
Nyawa na ma kanabi-nabihan, bayi noho' malaikat na paitu
matauhan ni manga sosohoan na pasal pakaradjaan song
na pitakka.”
7 “Pake kaam,” uk si Isa, “Sikōt na waktu in aku paiyu.
Mehe du kakōgan sasuku magkahagad ma kabtangan bayi
talapal ma diyōm sulat iyu.”
8 Na, aku itu si Yahiya. Bayi take ku maka tanda' ku
manga pakaradjaan tasulat itu kamemon. Ubus peen uk ku
kine maka nganda', magtuwi aku bayi pasujud ma alōpan
malaikat, iya bayi mandaan aku ayi-ayi hi'. Arak aku mudji
iya,
9 suga' uk malaikat hi' ni aku, “Daa kau mudji aku
sabab pagkahi kita sosohoan Tuhan. Pagkahi isab manga
kanabi-nabihan iya dawuranakan nu ian, maka sasuku
magkahagad ma lapal sulat itu. Subay Tuhan dakayo'-kayo'
iya pudji ta.”
10 Uk na isab ni aku, “Daa limbuhan lapal bayi pamalman
ma diyōm sulat itu sabab sikōt na waktu pamatakka
pakaradjaan na kamemon.

11 Sayi-sayi ngahinang kalaatan maka kasabulan, gam
peen pasong na peen kalaatan na maka kasabulan na ma
sosongun. Damikkiyan na isab sayi-sayi bayi ngahinang hap
subay pasangdan na maghinang hap. Maka sayi-sayi isab
sutsi pangatayan na subay pasangdan na nutsi."
12 "Pake kaam," uk si Isa. "Sikōt na waktu in aku paiyu.
Bo ku du tungbas panungbas ku aa kamemon pakaniya-
kaniya, ayi-ayi katōngōran hinang na.
13 Aku iya awwal maka ahil, aku iya tagnaan maka
katapusan."
14 Mehe du kakōgan na sasuku nutsi pamakay na min
tamak kamemon, hati na nutsi pangatayan na, sabab
kabuwanan sigam kapatut mangan buwa' min kayu mak-
abuwan kallum hi' maka kapatut isab palabay min manga
lawang pasōran ni diyōm daira hi'.
15 Suga' ian ma luwasan daira manga aa maghinang
kalammian na peen, manga aa magpantak, manga aa
maghinang kasabulan danda maka lalla, manga aa mag-
papatay pagkahi na manusiya', manga aa magpanumba
ni saddi min Tuhan maka manga aa magpangakkal maka
magputing.
16 "Aku itu si Isa. Bayi soho' ku malaikat ku paiyu ni kaam
manga pagtipunan jamaa ku bo' kaam pitau uk na pasal
manga pakaradjaan itu. Aku itu tubu' sultan Daud. Aku itu
iyōnan Maga, bituun sahaya."
17 Sakali halling Nyawa Tuhan maka manga aa iya
pigbahasa pangantin danda. Uk sigam, "Paitu kau." Sasuku
makake bissala itu subay me' ma halling itu, "Paitu kau."
Paitu kaam, sasuku kaam tiyohoan kallong. Nginum
kaam bohe' makabuwan kallum itu. Pangahilas ko' itu ni
sayi-sayi baya' minsan 'nsa' niya' bayad na.

Bissala katapusan

18 Aku itu si Yahiya. Bandaan ta kaam, sasuku kaam
makake lapal bayi tapalatun ma diyōm sulat itu, bang niya'
ganta' makannōp ayi-ayi 'nsa' bayi tapalatun ma diyōm
sulat itu, pikannōpan du iya uk Tuhan manga bala' bayi
tasabbut ma diyōm na itu.
19 Damikkiyan na, sayi-sayi ngulangan kabtangan min
diyōm sulat itu kiyulangan isab uk Tuhan palsukuan na iya
bissala ma diyōm sulat itu. 'Nsa' iya kabuwanan buwa' min
kayu iya makabuwan kallum. 'Nsa' iya pisōd ni diyōm Daira
Sutsi.
20 Na, iya na itu pamissala uk aa naksi' ma manga
pakaradjaan bayi pibukis ma sulat itu, uk na, "Tantu. Sikōt
na waktu in aku paiyu."

Na, bang peen kau paitu Panghu' Isa.
21 Mura-murahan bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk si Panghu' Isa.

Wassalam